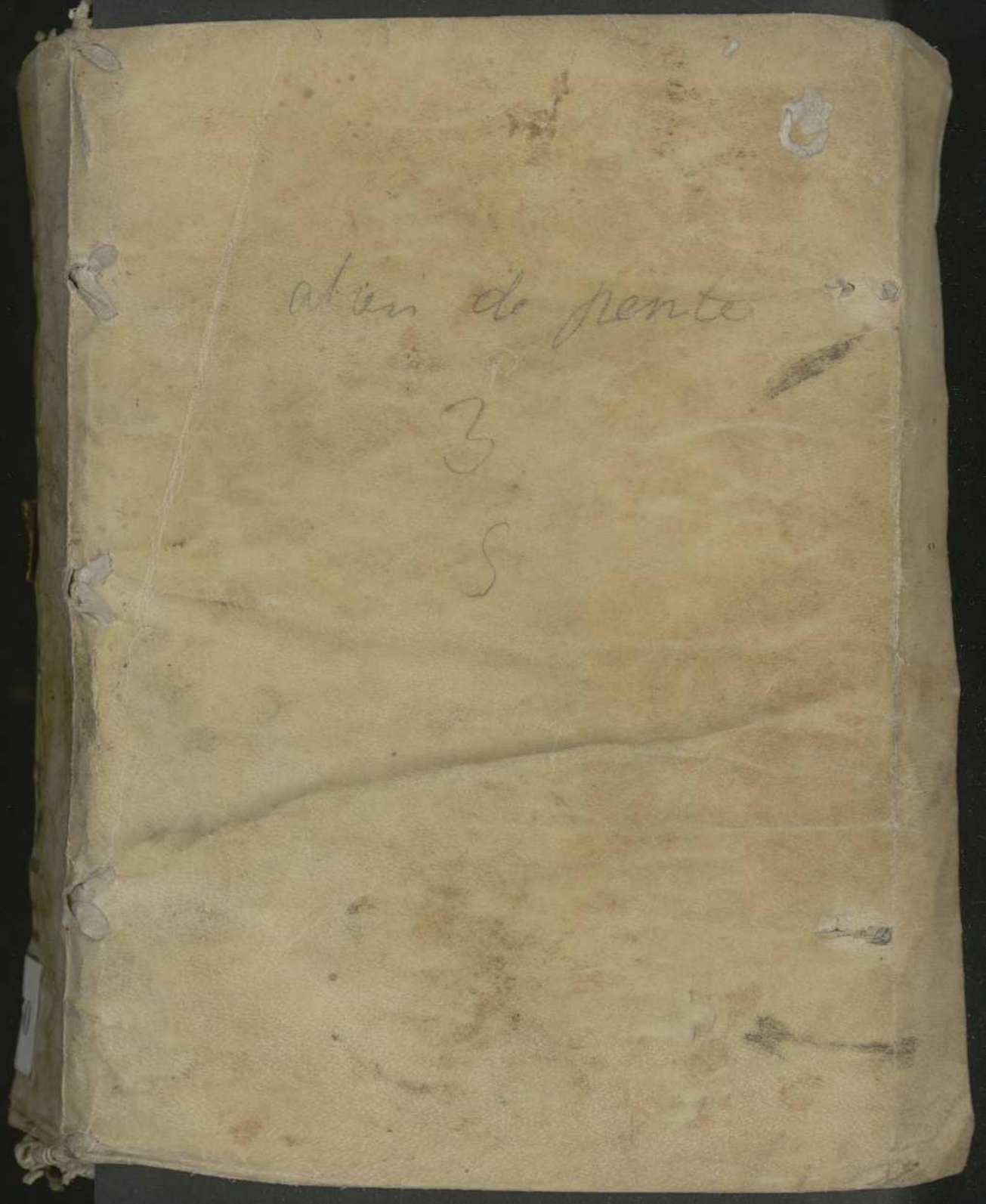

abîme de pente
3
5

1750

96/6

andi de illa materia notaui.vij.queſtione.i.factus r
nnes.

Iquis neceſſarium .neceſſariuz eſt ad ſalutē: ſal
tem qz tollit peccata venialia:vt de conſe.di.ij.cū
nec alicui negatur etiam ſi debeat ſuſpendi in pati s
bulo:vt.xiij
q.ij. queſi/
tum.

l ¶In deſ/
peratione.
ſanitatis.

m ¶Hō ac
cipiat. non
tñ ideꝛ ē in
illo q eſt ab
ſolutus ab
excōicatōe
ille nō reci
dit in excōi
cationē.taꝑ
enī ſi fuerit
abſolut⁹ te
netur adire
ſedem apli
cam cuꝛ op
portunū fu
erit:vt extra
de ſen.ex.ō
cetero.ꝛ ſic
ē arg. qꝝ re
aliqua reſti
tuta in ꝑſti
nuꝛ gradū
ꝓtiora iura
ei vel ꝺ ipſi
reſtituunt:
vt.j.e. q.p
ri.c.i.extra
ō elec.q: di
ligētia.ar.ō
de ꝓſe.diſt.
iij.queris.

n ¶Imple
at.quando
qꝝ tñ indul
getur cōio
corpis dñi
ante finitū
ipſe pnie.vt
lxxij. diſt.
ꝑſbyter.xij.
q.ij.de viro
ꝺo.

Ui re
cedūt
ſi fcōcilia
ſolēni.
epali .ne
it ꝺ.j.c.p.

¶Amentibus.i.ſiquis fuerit amēs a natiuitate:talis
baptizari: [redacted] ſi ve
fuit amens a natiuitate:ſed creditur eſſe i mortali pe

eſt ei dāduꝛ corpus xpi:vt ex de bap.ꝛ eiꝰ effe.m
Sg.audierūt.nunqd creditur ſimplici verbo
ſiue iſti ſi
fame ſiue
nunqd ſc
in hoc cā
tur cum p
bic loqua
tur qꝝ pli
quiruntꝝ
ni ſoli c
vi ex hoc
credit in
cium alic
j.de cōfe
cū itaqꝫ.
cult.aks v
defuncti
ꝓbari
teſtimon
cit ſe auc
defuncto
per tali r
alius ve
bēatur:
ſic.ab in
dilectus

t ¶Pñi
ſolutiōe
abſoluti
bes extra
ten.exco
bis.

u ¶Et i
nur.ſed
recipiet
ſtiaꝫ: qu
firmatur
tincta i p
tur ei: hc
betur:vt
ſec.diſtin
omne. n
modo vi
da:quia
iſirmus
mit euch
vt de co
ij.ſiquis
etatem.

x O El
du
eſt qꝝ qui
ui deſide
moꝛa etiā

¶Pniam.ꝓiuatā.nam ſolēnem non faciunt clerici:
vt.l.di. confirmandū.lxxij.di.ꝓeſbyter niſi fuerit depo

obſtante aliqua appellatione eſt abſoluendus:vt ext
pel.qua fronte.

y ¶Seq fide.taleſ.n.ſi ſt fcipiēdi ſiñ fcōcilia tōe ſ

---

naſcens ſine communione penitē
tie impleat tempus.

Gs⁹ de corpore exiens notiſſi
mum ꝛ neceſſariū cōionis vi
aticum expetit:non ei denegetur. qꝝ
ſi in deſperatione poſitus poſt acce/
ptam cōmunionem iterum ſanus fu
erit factus tantum in oratione parti
ceps ſit.ſacramentum vero nō⁹ ac/
cipiat donec inſtitutuꝫ penitētie im
pleat⁹ tempus .qui ergo i exitu moꝛ
tis ſunt ꝛ deſiderāt accipere ſacra/
mentum:cum conſideratione ꝛ pro
batione epi accipere debent. ¶Itez
ex cōcilio arauſico.

Sine manus impoſitione recedētes
de corpore reconcilientur.

Qui⁹ recedunt dē corpore pēni
tentia accepta placuit ſine re
conciliatoꝛia manus impoſitione eiſ
cōmunicare qꝝ morientis ſufficit re/
conciliationem ſecundum diffinitio
nes patrum qui huiuſmodi commu
nionem viaticum congrue nomina
uerūt.qꝝ ſi ſuperuixerint:ſtent in oꝛ/
dine penitentium:vt oſtenſi neceſ/
ſarijs penitentie fructibus legitimā
communionem cum reconciliatoꝛia
manus impoſitione recipiant:cleri/
cis quoqꝫ deſiderantibus peniten/
tiam⁹ non eſt neganda ſimiliter ſubi
to obmutеſcens ꝓout ſtatutū eſt ba
ptizari:aut penitentiaꝫ⁹ accipere po
teſt:ſi voluntatis ꝓeterite teſtimo/
nium aliozum verbis habet aut pre
ſentis in ſuo nutu.amentib⁹ etiam
quecunqꝫ pietatis ſunt: ſunt cōferē
da. ¶Item ex concilio carthaginen/
ſi quarto.

Aliorum teſtimonio moꝛiturus fide
lis reconcilietur:ſi obmutuit vel in
freneſim conuerſus eſt.

Sꝰ qui in infirmitate penitenti
am⁹ petit:ſi caſu dum ad eum i
uitatus ſacerdos venit oppreſſus in
[redacted]itate obmutuerit:vel in frene/
ſim conuerſus fuerit: dent teſtimo
nium qui euꝫ audierunt ꝛ accipiat
penitentiam: ꝛ ſi continuo creditur
moꝛiturus reconcilietur per manus
impoſitionem:ꝛ⁹ infundatur oꝛi eiꝰ
euchariſtia :ſi ſuperuixerit admōea
tur a ſuꝑradictis teſtibus petitioni
ſue ſatiſfactum ꝛ ſubdatur ſtatutis
penitentie legibus quādiu ſacerdoſ
qui penitentiam dederit ꝓbauerit

Item penitentes qui in infirmita
te viatico euchariſtie accipiunt.nō
ſe credant abſolutos ſine manꝰ ipoſi
tiōe ſi ſuperuixerint: ¶Item ex nice
no concilio.

Cura ꝛ ꝓbatione epiſcopi moꝛien
tes reconcilientur.

Ex his vero qui recedūt ex coꝛ
pore antique legis regula ob
ſeruabitur:ꝛ nunc ita vt ſi forte quis
recedat ex corpe neceſſario vite ſue
non deſraudetur viatico:qꝝ ſi deſpe
ratus aliquis recepta cōmunione ſu
peruixerit:ſit iter eos qui ſolā oꝛat i
one communicant.de omnibus eniꝫ
his qui a corpore recedunt .in tra/
dendo eius communionem cura ꝛ
ꝓbatio ſit epiſcopi. ¶Item leo epi/
copus.

Non eſt neganda reconciliatio his
qui tempore neceſſitatis eam implo
rant.

Hs⁷ qui tempore neceſſitatis:
ꝛ in periculi vgentis inſtan/
tia preſidium penitentie ꝛ modum
reconciliationis implorant:nec ſatiſ
factio interdicenda eſt:nec reconci/
liatio deneganda: quia miſericoꝛ/
die dei nec menſuras poſſumus po
nere: nec tempoꝛa diffinire: apud
quem nullas patitur venire moꝛas
conuerſio: dicente dei ſpiritu per

prophetaz cum ꝓuersus ingemueris tunc saluus eris: q̄ si ita aliq̄ egritudine aggrauati sunt vt qō paulo aſi poſcebant: sub preſẽti ſignificare nō valeant teſtimonio: eis fideliuz ⁊ cir cunſtantium teſtimoniū ꝓdeſſe debebit: ſimul tñ penitẽtie ⁊ rcõciliationis beneficium ꝓſequãtur. ſeruꝫ tñ regula ſanctoruz canonuz patẽ norum circa eoꝝ perſonas qui a dñi fide diſcedendo peccauerunt. ¶ tẽ ex concilio epanen̄.

Non reſpuatur eiꝰ oblatio: qui feſtinans ad penitentiam ſacerdotez inuenire non potuit.

SI aliquis fuerit mortuꝰ q iam ſit ꝓfeſſus ⁊ teſtimoniuz habet bonum ⁊ non poterat venire ad ſacerdotem: ſi ꝓeocupauit eum mors in domo aut in via faciant ꝓ eo oblationem ad altare parentes eius: ⁊ dent redemptionem ꝓ captiuis. ecce q̄ ẽ ꝓ ꝓcipiente penitẽtẽ de occultis peccatis ſue in periculo conſtituti per ꝓſbyterum poſſunt recõciliari. ſed ſi neceſſitate mõtis peccatoꝝ vigetur: ⁊ epiſcopus ita remotꝰ eſt: q̄ ꝓſbyter eum conſulere non poſſit: negabitur penitentia morienti ⁊ beneficium reconciliationis nõ ꝓſtabitur penitenti: quem conuerſum deus recipit ad veniam iuxta illud. In quacũq̄ hora peccator conuerſus fuerit ⁊ cetera. ⁊ itez conuertimini ad me ⁊ ego cõuertar ad vos eccleſia ſibi recõciliare negligz: quẽ deꝰ intus ſuſcitauit: eccleſia foris abſoluere contemnet: damnabit abſẽtia epiſcopi quem gratia diuine ꝓſentie illuſtrat: per lauacrũ generationis morituris ſuccurrit etiã a laicis ſi ꝓſbyteri deſunt: cur ergo beneficio reconciliationis per ꝓſbyterum ei ſubuenire non poterit: ſi cõtigerit epiſcopum deeſſe: Si ẽm auguſtinũ q agẽs i extremis ꝓfitẽt ſocio turpitudinem criminis: ſit dignꝰ venia ex deſiderio ſacerdotis cur ñ ſimiliter ſit dignus reconciliatiõe ex deſiderio epiſcopi: qui ſacerdoti non negat maculam ſui reatus. Itez morientibus penitentiam negare ꝓſbyteri non debent. Vnde iulius papa ait.

Reus eſt animarum ꝓſbyter qui penitentiam morientibus abnegat.

SI ꝓſbyter penitentiam morientibus abnegauerit reꝰ erit animaruz: quia dominus dicit: qua cunq̄ die cõuerſus fuerit peccator ad penitentiam vita viuet ⁊ nõ morietur. vera enim cõfeſſio in vltimo tempore eſſe poteſt: quia dominus nõ ſolum temporis ſed etiaz cordis inſpector eſt ſicut latro vnius momẽti penitentia meruit eſſe in paradiſo in hora vltime confeſſionis ¶ tem celeſtinus papa ait.

Penitentia morientibus non eſt denegãda.

ANouimus[b] penitentiaz morientibus denegari: nec illorum deſiderijs annui qui obitus ſui tempore hoc anime ſue cupiunt remedio ſubueniri. Horremus fateor tante impietatis aliquem inueniri: vt de dei bonitate deſperet: quaſi nõ poſſit ad ſe quouis tempore cõcurrenti ſuccurrere: ⁊ periclitãtem ſub onere peccatorum hominem redimere: quo ſe velle expediri deſiderat: ⁊ liberari. quid hoc rogo aliud ẽ q̄ morienti mortem addere: eiuſq̄ animã ſua crudelitate ne abſoluta poſſit eſſe occidere: cũ dominꝰ ad ſubueniendum paratiſſimũ inuitat ad penitentiam ſic ꝓmittens peccatori: in quacunq̄ hora ⁊ cetera. ⁊ item. Nolo mortẽ peccatoris ſed vt magis conuertatur ⁊ viuat. Saluti ergo hominum admittit: quiſquis mortis tempore penitentiam ſibi denegat: ⁊ deſperet de miſericordia dei: qui eum ad ſubueniendum poſſe morienti ſufficere vel i momẽto non credit: perdidiſſet vtiq̄ latro in cruce premium ad dexteram chriſti pendens: ſi illum vnius hore penitentia non iuuiſſet cum eſſet in pena penituit: ⁊ ꝓ vnius confeſſiõe ſermonis habitaculum paradiſi eo promittẽte promeruit. vera ergo ad deum conuerſio in vltimis poſitorũ mente potius eſtimãda eſt q̄ tempore ꝓphete hoc taliter aſſerente cuz conuerſus ingemueris tunc ſaluus eris. cuz ergo dominus ſit cordis inſpector: quouis tempore non ẽ dene-

a S. ꝓbr in vltio ñ di rit aug. ꝑ. q̄ ſero pẽnitẽtib⁹ pñiam dare poſſumus. ſecuritatẽ nõ poſſumus. non dico q̄ condẽnabitur ß nec dico q̄ liberabitur: vt ö pe. di. vij. nẽo. ⁊. §. ſe. Itez raptoꝝ no ez ſera pñia q̄ negat ei ſepultura: ez admittat ad pñiam: extra ö rap. ſuper eo.

b Anouimꝰ mente. non n. ꝑſideranda ẽ menſura tpis: ſed doloris: vt de. pe. di. i. menſuram.

R. P. F.

PHILIPPI DIEZ

LVSITANI ORDINIS

Minorum, regularis obseruantiæ, prouinciæ Sancti Iacobi,

DOMINICARVM ÆSTIVALIVM

Concionum, quæ à Dominica in Albis, vsque ad Pentecosten, & in Rogationibus. & à Pentecoste, vsque ad Aduentum, in omnibus Dominicis in Sancta Dei Ecclesia habentur,

TOMVS QVARTVS.

EDITIO SECVNDA.

Riosseco.

CVM PRIVILEGIO.

Salmanticæ, Excudebat Ioannes Ferdinandus.

M D LXXXVI.

Esta tassado à tres marauedis el pliego.

Tassa del Dominical.

YO Pedro çapata del Marmol, Escriuano de Camara de su Magestad, de los que en el su Consejo residen, doy fee, que auiendo se visto por los señores del dicho Consejo, vn libro intitulado, Sermones de todas las Dominicas de entre año, que cõ priuilegio Real imprimio Fray Philippe Diaz predicador, de la orden de señor Sant Francisco, de la ciudad de Salamanca, tassaró a tres marauedis cada pliego del dicho libro escripto en molde: y mandaron que a este precio se venda, y no a mas, so las penas contenidas en la prematica que sobre ello dispone y que esta tassa se ponga al principio de cada volumen, para que no se pueda exceder dello. En fee de lo qual, de pedimiento de la parte del dicho Fray Philippe Diaz, y por mandado de los dichos señores, di esta fee firmada de mi nombre, en Madrid a diez y ocho dias del mes de Mayo, de mil y quinientos yochẽta y cinco años.

Pedro çapata del Marmol.

EL REY,

OR quanto por parte de vos Fray Philippe Diez, Predicador de la orden de Señor Sant Francisco, de la ciudad de Salamanca, nos ha sido hecha relacion, que auiades compuesto vn libro de Sermones de todas las Dominicas de entre Año, el qual os auia costado mucho estudio y trabajo, y que seria de mucho prouecho para las almas christianas, supplicandonos os mãdassemos dar licẽcia para lo poder imprimir y priuilegio por veynte años, o como la nuestra merced fuesse: lo qual visto por los del nuestro consejo, y como por su mandado se hizo en el dicho libro la diligencia que la prematica por nos hecha sobre ello dispone. Fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula para vos en la dicha razõ, y nos tuuimos lo por bien. Por lo qual vos damos licẽcia y facultad, para que por tiempo de ocho años primeros siguientes que corren y se cuentan desde el dia de la data della, vos, o la persona que vuestro poder ouiere, podays imprimir y vẽder el dicho libro que de suso se haze mencion, en estos nuestros reynos, y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor de los que vos nombraredes, para que por esta vez le pueda imprimir por el original que en el nuestro consejo se vio que van rubricadas las planas y firmado al fin del, de Miguel de Ondarça çauala nuestro Escriuano de camara, de los que en el nuestro consejo residen: y con que antes que se venda lo trayays ante los del nuestro consejo, juntamente con el original para que se vea si la dicha impresion esta conforme a el, o trayays fe en publica forma en como por el corrector nõbrado por nuestro mãdado se vio y corrigio la otra impresiõ cõ el original y se imprimio cõforme a el, y quedãdo assi mismo impressas las erratas por el apuntadas para cada vn libro de los que assi fueren impressos, y se os tasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer: So pena de caer y incurrir en las penas contenidas en la dicha prematica y leyes de nuestros reynos. Y mandamos que durante el dicho tiempo persona alguna sin vuestra licencia no pueda imprimir lo ni venderlo, so pena q̃ el q̃ lo imprimiere y vendiere, aya perdido y pierda todos y qualesquier li-

bros y moldes que del tuuiere y vendiere en estos nuestros Reynos: y incurra en pena de cincuenta mil marauedis, la tercia parte para el denunciador, y la otra tercia parte, para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el Iuez que lo sentenciare. Y mandamos alos del nuestro consejo, Presidentes, y Oydores, de las nuestras audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra casa, corte, y Chancillerias, y a todos los Corregidores, Assistentes Gouernadores, Alcaldes mayores y Ordinarios y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades, villas, y lugares de nuestros Reynos y Señorios, assi a los que agora son, como a los que seran de aqui adelante que vos guarden, y cũplan esta nuestra cedula, y merced que assi vos hazemos, y contra el tenor y forma della, no vayan, ni passen en manera alguna, so pena de la nuestra merced y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Fecha en Sant Lorenço a veynte y dos dias del mes de Agosto de mil y quinientos, y ochenta y quatro anos.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.
Antonio de Eraso.

Erratas del Dominical.

Pag.3.verſ.vnius amplientur.l.vnius hominis amplientur.p.12.ver.apta. recognoſcũt. à nullo.l.recognoſcunt,& odorem eius ſentiunt à nullo.p.14.verſ.tris, conſiſto. per.l. conſiſto.ſed per.p.16.v.ſurrexit homo ſurrexit factus.l.homo factus.p.22.v.ius.Imponentes.l. imponentis.p.32. verſ.tur. aliquem.l. aliquid.p.41.v. captinorum. l.captiuorum.p. 55.v.Hactenus explicauit.l.explicuit.p.78.v.ob.vocibus ſuorum.l.vocibus ſeruorum ſuorum p.121.verſ.cet ſacramentorum præcepta,quæ.l.ſacramenterum,quæ.p.148.v.te.Dominus iubens.l.Domino iubente.p.157.v.ex, conſequimini.l.conſequemini. &.v. iuſtitia.l.in iuſtitia tua.p.169.v.do.pompæ.l.pompæ iſtæ. p.211.v.enim.l.autem.p.222.verple.volente.l.operante.p.246.v.illa requieſcit.l.requieſcet.p.275.ver.an nulis faucibus l. collo,p.276.ver.vel ſuapte natura.l.ſuapte deprauata natura.p.311.v.mo. repignerandi. l.depignerandi.p.312.v.les,diuitias.l. delitias.p.315.v.ſto.Vidi l.Vide.p.324.v.vehit.pro dere.l.procedere.p.353.v.gugnet.l.pugnet.p.360.v.quibus,peruigilent.l.peruigilant.&.v. quidem ſenſus.l.damni.p.451.v.negatur.l.negetur.p.489.v.eadem Tribo.l.Tribu.p.514 v.ſtatim eſt manifeſtum.l.eſt.p.540.v.poſſunt calciari.l.calceari. p.550.v.ſua adornant.l. adornent.p.621.v.natura aſpernetur.l.aſpernatur.p.659.v.ti.ſanctos & eccleſiam.l.inter eccleſiam.& v.orationes habent.l habeant.p.670.v.di,amor.l.timor.p.725.v.veniet dixerunt.l.dixerint.p.727.v.igitur impatientia.l.ab impatientia.& in curia.l.ab incuria.p.738 v.quam hominem.l. hoc nomen ei tribuitur. p.750.v.per. aduertite. l.aduertite quæſo.p. 753.v.la, accipit.l. accipiat. pag.771.v.ſis infinita.l.infinitæ, & malitia.l.malitiæ.p.817. v.mu.pro virili parte.l.optime.p.837.v.ſuper.ex hoc.l.ex hac.p.853.v.tur.caruiſſet nunquam.l.caruiſſet forſitan,nunquam.p.784.v. aliqua enim.l.in.p.904.v.in ineffabiliter.l. infallibiliter.p.905.v.& ſi ſuperius.l.ſuperne.

FRATER *Franciſcus Aldrete Prouinciæ Sancti Iacobi ordinis Minorum miniſter Prouincialis admodum Reuerendo Patri Fratri Philippo Diez noſtri Conuentus Salmanticenſis Prædicatori ſalutem. Aſſiduos tuos labores quibus quotidie concionandi munere Dei Eccleſiam iuuas, iacere in tenebris ferendum non eſt. Quare publicæ conſulentes vtilitati per præſentes literas facultatem tibi cõcedimus vt quartum tuarum concionum volumen à te iam confectum, quo omnes Dominicæ per annum continentur, poſt ipſius correctionem, & à Regio Senatu conceſſam facultatem, in lucem edere poſsis. Magnam enim ex eo vtilitatem Chriſti fideles conſequuturos ſperamus. Datæ in noſtro Conuentu Salmãticenſi tertio Calend. Decẽbris. 1583.*

Frater Franciſcus Aldrete
Miniſter Prouincialis.

Approbatio Reuerendi admodum & Doctiſsimi patris Magiſtri Fratris Dominici Bañes, primariæ Theologorum Cathedræ, in Academia Salmantina præfecti.

ADmodum Reuerendi patris & egregij cõcionatoris fratris Philippi Diez æſtiualiũ Dominicarum conciones à Dominica in Albis & deinceps, vſq; ad Dominicam vigeſimamquartam poſt Pentecoſten, vidi ac diligẽter legi, & in eis nihil quod Sacræ doctrinæ aduerſetur inueni, quin potius omnia dogmata Catholica & ad ædificationem & ſalutem animarum maximè vtilia iudicaui. Et quoniam, vt in prouerbio eſt, vino vendibili non opus eſt hedera, ſuperuacaneum eſſe arbitratus ſum, huius viri & moribus & doctrina omnibus notiſsimi commendationem pluribus verbis inſinuare. Aliorum quidẽ ſcripta oleum & lucernam olere ſolent: huius autem Euangelici prædicatoris opera ſpiritualẽ meditationẽ redolent. Securus ergo lector tam ſanctis laboribus vtere.

Frater Dominicus
Bañes.

FRATER PHILIPPUS Diez Christiano lectori Salutem.

SCRIBENS Diuus Paulus Epistolam primam ad Thessalonicenses capit. 2. dicit, Facti sumus in medio vestrum tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum Euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Hæc erat illorum cœlestium Apostolorum, nostræque sanctissimæ fidei patrum charitas: Et licet ego miserrimus, ac maximus peccator sim, his tamen cœlestibus excitatus exemplis animarum salutem studiosissime concupiscens hoc opus in lucem edere curaui: in quo laborum, quos in toto vitæ meæ cursu, atque in literarum studijs toleraui, flores illucescunt. Intelligentesque plurimi viri eximiæ probitatis, literarumq; splendore non mediocriter illustrati hunc librum maximæ animarum ædificationi esse futurum, meum hoc desiderium adiuuerunt, me sæpenumero solicitando, mihiq; persuadendo, maximum fore malum si res tam vtiles, ac necessarias, cùm ad explorandos quam plurimos Euangelicæ doctrinæ, totusque sacræ paginæ fontes, tum ad hominum mores, vitamque prorsus in officio continendam, quas triginta annorum spatio prædicaui, literis non mandarem: quæ quidem diuina cœlestis numinis aspirante gratia maximæ luci futuris temporibus esse possunt. Quæ cùm ita sint, Christiane Lector, per viscera misericordiæ Dei nostri te deprecor, ne tot thesauros, quos hic tam in multis, nixusque profundis considerationibus quam literalibus innumerabilium obscurissimorum locorum diuinæ scripturæ declarationibus inuenies, absconditos delitere patiaris. Quos vt rectè intelligas, maxima cum attentione, & simul cum puritate cordis piaque intentione legere debes,

debes, quò ex his spiritualibus admonitionibus fructum percipias: ne meum pium desiderium finis sui immune remaneat. Quod cùm feceris, labores, quos Deus à me suscipi voluit, multum tibi conducent, & perquam pauciſſimis libris indigebis, quos antea tibi diligenter euoluere neceſſum erat. Etenim tot, tamque notabilia in hoc quadruplici quadrageſimali myſteria reperies, vt quãuis plurimos annos viuas, concionandi potius tempus, quam illa tibi defutura ſint. Præterea ſuper Euangelia, quæ in reliquis anni temporibus tam in Dominicis diebus, quam in Sanctorum ſolennitatibus à Sancta Eccleſia decantantur alia tria volumina (ſi Deus optimus Maximus faxit, mihique valetudinem cum vita concedat, ad quod impetrandum tuæ piæ preces maximè proderunt) à me componenda ſunt. In quibus omnibus quicquid dixero, ſacroſanctæ Matris Eccleſiæ correctioni volo ſubmitti. Nec verò vitio vertendum cenſeas, librum hunc implicatis, nimiumque curioſis linguæ latinæ phraſibus, ac decoris rhetoricæ elocutionis floribus carere. Neq; enim eis indiget. Imo velim tibi perſuadeas, eum ita plano, atque communi ſermone conſilio fuiſſe compoſitum, videlicet ne tot, tamq; diuina myſteria, quot lucido, ac perſpicuo dicendi modo meridiana luce clariora conperies, intricatæ, atq; obſcuræ orationis tenebris deliteſcant. Vale.

DOMINICA
In Albis,
CONCIO PRIMA.

1 *Cum esset sero die illa, &c.* Ioannis. 20.

OMNES, qui de aduentu filij Dei in mundum facti hominis loquuti sunt causam eius præcipuam hanc fuisse dixerũt, vt nos æterno patri suo reconciliaret, pacemque inter homines constitueret. Atque ità S. Isaias dixit: Vocabitur princeps pacis. Et D. Paulus: Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ soluit. Vbi illud, &, efficit hunc sensum, Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, quia medium parietem maceriæ, ideſt, peccatum soluit. Dauid etiam homines hortabatur, vt hanc ipsam pacem à Deo poscerent, dicens: Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalẽ. Eandem postulabat Propheta Isaias cùm clamabat: Veniat pax. Atque ità nascente Domino Iesu Christo in præsepe Bethlehem Angeli suauiter cecinerunt: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, Vbi illud, & (vt puto) etiam causam denotat, & est sensus: Gloria in excelsis Deo, quia pax datur hominibus: & illud, bonę voluntatis ad pacem, & non ad homines referendum est. Ita notauit S. Cyprianus, qui vt amphibologiam auferret, sic trãstulit: Pax bonæ voluntatis datur hominibus. O rem excellentissimã pacem: siquidem propter eam Dominus Iesus in mundum venit, eam hominibus prædicauit, ac tandem ob eam mori dignatus est, D. Augustinus inter huius vitæ bona, dulcius, suauius, ac preciosius pacem esse affirmat. Ac sicut (inquit) nullus est, qui

Isa. c. 9. Ephes. 2.

Psal. 121.

2

Isa. 57.

Cypri. in ser. de natiui. Domini.

D. Aug. lib. 19. de ciui. Dei.

lætitiam naturaliter non exoptet, ita nullus est, qui pacem 3
ardenti studio non desideret. Rationem huius rei non assignat
S. Doctor, quoniam cum prudentibus agebat: sed hæc potest
esse, quia aut pax, & lætitia sunt idem, aut sunt adeo coniunctæ,
& vicinæ, vt vna sine altera esse nequeat. Creaturæ tam insensi-
biles, quam irrationales, pacem quærunt. Interrogate, quæso,
lapidem, qui tanta velocitate ex alto in profundum descendit,
quid per illum descensum intendit. Certè si sciret loqui, respon
deret, pacem: mea enim inclinatio naturalis me ipsum in hoc
bello ponit, quousq; centrum, vbi quiescam, teneam. Interroga
te fumum, qui per caminum ascendit, quo vadit. Dicet, certe in
aerem pacem quæsiturus tendo, quoniam naturalis propensio
me, nisi in eo, quiescere non permittit. Interrogate ignem, qua-
re lignum comburit: si posset respondere, vt pacem habeam: 4
nam hoc lignum contrarias mihi qualitates habet, & in ignem
omnia conuertere mea est inclinatio, & sic in pace ero. Denique
interrogate bruta, quid in suis operationibus intendunt. Profe-
ctò respondebunt, pacem: tanta est enim fames nostra, vt, nisi
vescamur, cum illa simus semper in perpetuo bello. Quod si ir-
rationalia ita pacem quærunt profecto multo maiori studio de-
bent homines rem tam pretiosam, vt pacem, auidissimè inqui-
rere. Sed iam ratio postulat, si quidem de pace agitur, vt quid sit
intelligamus. Et quidem, si ab indoctis, & scientiarum imperitis
hoc quæris, per negationes respondebunt. Pax dicent, est non
rixari, non bellum gerere, & non cum alio litigare, ac non adin-
uicem se interficere. Sed omnia ista, nõ pacem, imò potius effe- 5
ctum, & ostensionem eius esse censeo, nam quidditas, ac substan
tia eius in spiritu, & interiori hominis existit. Cum Dominus di
xit: Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, non quomo- Ioan. 14.
do mundus dat ego do vobis, innuit duo esse pacis genera alte-
rum mundi, alterum verò Dei. Pax mundi est vnumquemq; de
sideria sua satiare, iniurias sibi illatas vlcisci, cupiditatem exple-
re, & ambitioni, ac sensualitati suæ satisfacere. Pax verò Dei
est, suis quemq; proprijs appetitibus, & cupiditatibus terminũ
constituere, id quod iustum est appetendo. Diuinæ autem legis
præcepta sunt quædam veluti fræna ad praua desideria cohi-
bẽda, & vt animus pace interiori fruatur. Nam cũ omnia huius
miserrimæ vitæ bona animis angusta ac limitata sint, si desideria

vnius

6 vnius amplientur cũ desiderijs, alterius cõgrediantur necesse est; atq; ita dissensiones, cõtẽtiones, ac bella oriẽtur. Et ne ista duo desideria inter se pugnarent, Deus proximo tuo iubet, ne te interficiat, ne furetur bona tua, ne desideret vxorem tuam: tibi verò eandem legem cum eo seruare imperat. Et ideò immensas, ei gratias agere debemus, propterea quòd terminos illos, ac leges, quibus alij alijs non nocerent hominibus, posuit. O æterne Deus infinitæ bonitatis pelagus, quo magis te diligit homo, magisq; desiderat, eò amplius maiora à te consequitur, nec ad hoc alter alteri erit impedimento. Quod quidem non ita se habet in rebus creatis, & ideo respectu earum Deus desiderijs nostris finem imponit. Hanc igitur pacem definit Cassiodorus dicens: Pax est tranquillitas, & quies animorum concordantium in bo- *Cassiod. super psal.*
7 no. Notanter dixit, in bono, quoniam multi sunt, qui in malo concordant: & his non est pax, sicut ait. S. Isaias: Non est pax impijs. Hæc legitima est charitatis filia, nam charitas secundum propriam etymologiam, nihil aliud est, quam chara & amica vnitas. Qua propter eam D. Dionysius virtutem vnitiuam appellauit: est enim sicut gluten, quo multa, atque diuersa glutinantur vnum q; efficiuntur. Nam, sicut glutine librarius multa folia eo modo coniungit, vt potius rumpantur, quam vnum ab alio *Isai. 48.* *Simile.*
diuisungatur: ita per charitatem homines tam perfecta vnione ligantur, vt multi in frusta (quod aiunt) se effici potius permittant, quam à proximorum suorum vnitate separari. Sic vniti erãt Dauid & Ionathas, de quibus dicitur: Anima Ionathæ cõglutinata est animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas, quasi ani- *1. Reg. 18.*
8 mam suam. At hæc vnitas, quæ à charitate procedit, est ipsa pax in diuinis, literis maximè laudata, quam D. Paulus sic commendat. Soliciti seruare vnitatem in vinculo pacis. Vbi hoc ver- *Ephes. 4.*
bum, vinculũ pacis, valde notandũ est, in quo ostenditur, pacem non solum corda cõiungere, verum etiã funibus quodãmodo ligare. Cum autẽ pax hæc sit quædã quies animorum cõcordãtiũ in bono, vt animi nostri illam cõsequãtur, oportet, à seipsis passiones cunctas, inordinatasq; affectiones illam impedientes expellere. Loquens Dominus ad Noe dixit: Fac tibi arcam de li- *Gene. 6.*
gnis leuigatis, mansiũculas in arca facies, & bitumine linies intrin secus, & extrinsecus. Ne, scilicet, aquæ in eam ingrederentur, hoc iussit. Hæc arca non solum vniuersalis Ecclesiæ, sed etiam

cuiuscunque reipublicæ, aut congregationis recte constituta typum gesit. Ac sicut ligna illius arcæ oportuit dolari, ex eis, vt optime coniũgerentur nodos corticesq; prosciendi, ita, nisi nosmetipsos ascia poliamus, Y *nos desbastemos denuestras asperas ambiciones è imperfectiones*, Proximis nostris in vnitate pacis, & amoris vinculo coniungi impossibile erit. Atque his omnibus betumen charitatis interioris & exterioris accedere maximè oportet: volumus dicere, q̃ taliter diligamus proximum, vt exterius hunc amorem operibus exhibeamus. Volens Salomon templũ Domino ædificare dixit: Nunc non est Sathan: quamobrem cogito ædificare templum in nomine Domini Dei mei. Perillud, non est Sathan, intellexit se non habere hostem, bellum, vel aliquem inimicum, qui eum ab illo sancto opere deterreret. Iure optimo Sathanam vocauit inimicum, qui proximũ suum immerito conturbat: nam in tali Sathanas regnum tenet. Propter quod D. Ioannes ait, se equum rufum vidisse. Et qui sedebat, inquit, super eum, datum est ei vt sumeret pacem de terrâ, & vt inuicem se interficiant. Equus iste, discordes, iracundos, atque illos qui nimio furore, velut sanguis, rubicundi efficiuntur, significat. Eques verò, qui in eo sedet, Dæmon est: qui quidem huiusmodi improbos homines gubernat: & cuius est proprium munus pacem de medio tollere, ac discordias inimicitias q̃, vnde mors oriatur, seminare. O nimium infœlices, siquidem tam teterrimo equiti vos ipsos submisistis, quibus postquam defessi atque ab oneribus eius fatigati fueritis, æterni ignis & innumerabilium tormentorum præmium paratum est. Quo circà, sicut Salomon ad ædificãdam Dei domum pacis tempus opportunum esse inuenit: ita nobis pacem cum omnibus habere, vt in nostra republica templum Deo viuo ædificetur, maxime opus est. Ad hanc virtutem nos totius nostri esse modus, inuitat: vix enim reperitur animal, cui natura in defensionem sui, & offensionem aliorum armanon concesserit. Alijs nanque cornua, alijs dentes, alijs vngues, auibus rostra, apibus etiam ac muscis stimulos in sui propugnaculum dedit: tibiverò o homo, non cornua, sicut boui, non vngues, sicut leoni, non dentes, vt cani, nec stimulos sicut apibus, quibus proximo nocere possis, sed imaginem ac similitudinem suam, qua illum imiteris, qui summa pax, & tranquillitas est, Deus Optimus, Maximus donauit.

9

3. Reg. 5.

10

Apoc. 6.

11

Sed

12 Sed, proh dolor, ò Deus infinitæ maiestatis, concede obsecro mihi verba, quibus multorum huius tempestatis Christianorũ deprauatum viuendi genus perpendere, exaggerare: &, vt decet possim arguere. Iam non est, cur homines, Leones, vrsos, lupos, aut alia ferocia animalia timeant, sed alios sicut se ipsos homines perhorrescant. Leones enim non ita in homines sunt crudeles, sicut ipsi homines in se ipsos. Continuo nanque in conficiendis armis in interitũ fratrum suorum occupantur: atque ex cauernis terræ ferrum de promunt, vt animas corporibus inclusas interimant. Iam totus mundus in repugnantia, ex contradictione situs est: ac non solum pax inter extraneos minime reperitur, sed vix inter parentes, filios, aut fratres, nec dum inter virũ & vxorem eam inuenies. In pœnam aliorum peccatorum, nos
13 hac pace priuare Deum permittere credo, quoniam cum Christus Saluator noster natus est Angeli implorantes gloriam, & honorem Deo ac pacem hominibus, cecinerunt. At, quia homines gloriam à Deo suis abominationibus, quantum ex se est, auferunt: ideò Deus illos pacem amittere finit. Per immensam igitur Iesu Christi charitatem fratres charissimi vos oro, atque obsecro, nè rem tanti ponderis contemnatis: imò eam totis viribus corda vestra pœnitentia vera purgantes inquirere contendite, & à Deo magna cum efficacia poltulate. Ait enim D. Iacobus: Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre luminum. Ac, siquidem pax donum est optimum, de sursum, eam magna cum fiducia expectemus. Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscũ: inquit San-
14 ctus Paulus. Dominum, Deum pacis vocat: quoniam ipse est principuus eius autor, & ab ipso petenda est, ipsique gratiæ pro ea sunt referendæ. Vt autem virtutem hanc ardenti studio inquiramus, magnopere nos scire oportet, Redemptorem nostrum Iesum Christum cum pace natum, & cum ea mortuum fuisse, ac tandem cum ea resurrexisse. Natus est cum pace: siquidē ob gloriam eius angeli tunc eam decantarunt: mortuus est cum ea: quandoquidem in morte sua dixit: Pacem meam do vobis. Denique cum pace surrexit, quoniam primum, quod suis sacris discipulis tunc protulit, verbum, fuit, Pax vobis. Ac si diceret, Propter hanc triginta tribus annis laborans dimicaui, iam illam emerui, & obtinui, eam accipite, & illa fruimini. Animaduerti-

Iacob. 1.

2. Corin. 13

tè, obsecro, quoties bonus Iesus post sacratissimam suam resur- 15
rectionem verba hæc, Pax vobis, repetit: in quo magnum videndi in nobis hanc pacem desiderium significauit. Valde etiam est notandum, quod, vt hanc pacem nuntiaret, *Stetit in medio discipulorum suorum*. Qui est in medio æqualiter ab extremis distat: In hoc Diuinus magister Iesus Christus generaliter docet, Regem suo regno, Prælatum monasterio, ac patrem domui suæ pacem non posse dare, nisi sit in medio constitutus, ne sit personarum acceptator. Facite rotundum circulum, in cuius medio sit punctus, omnes lineæ ductæ ab illo puncto in circunferentiam erunt æquales, & rectæ: si verò punctus non est in medio, atque ad aliquam circunferentiæ partem magis accedit, omnes lineæ ductæ ab eo puncto erunt inæquales, & indirectę. 16
Sic Rex, Iudex, ac quicunque Prælatus punctus est & centrum suorum inferiorum, subditi verò, circunferentia: at si illi magis in vnam, quam in aliam partem animum inclinant, sententiæ ab eis prolatæ, beneficia subditis collata, omnia denique verba eorum ac facta obliqua erunt, & inæqualia: ac sic magna discordiarum causa erunt. Qua propter eos in medio sine personarum acceptione esse oportet: quod facientes sanctissimæ pa-
Roma. 2. eis causa efficax, veriq; Dei sui erunt imitatores. De quo Diuus
Iob. 32. Paulus inquit: Non est acceptio personarum apud Deum. Ita faciebat S. Iob, qui de se ait: Non accipiam personam viri, & Deũ homini non æquabo: nescio enim quandiu subsistam, & si post modicũ tollat me. His verbis S. Prophetæ timorem mortis, & iudicij ad refrænandos homines ab iniustitijs fortissima fræna es- 7
se, nos docuit. Maximi etiam solaminis ad hoc sunt nobis verba, quæ in huius euangelij principio ponuntur, scilicet: *Cum esset sero die illa, vna Sabbathorum, &c. vsque, venit Iesus, & stetit in medio eorum*. O fidelissime hominum amator Iesu Christe, quare Domine cũ mane resurrexeris vesperi discipulis apparuisti, sciens eorũ maximum timorem atq; tristitiam? Hoc fecisse credendum est, vt illorum spem, & fiduciam probaret. Scitote fratres mei spem sicuti virtus est maximè excelsa, ita rarissimam esse. Inueniesnãque plurimos, plurimis virtutibus ornatos, qui tamen vbi aliqua calamitas impẽderit animã despõdẽt, affligũtur, anguntur, ac denique spiritu pusillanimitatis sic absorbentur, vt nullum in eis spei vestigium esse videatur. His meritò dici potest illud Pro-

phetæ

phetæ Michææ: Et nūc quare mœrore contraheris? Nunquid Rex non est tibi, aut consiliarius tuus periit, quia comprehendit te dolor, vt parturientem? O miseri animi, siquidem talem Regem, Patrem, ac Deum habetis, quare non reuiuiscitis. & eo freti consolamini? Hoc solatiū erat Dauid, quando animæ suæ multis calamitatibus fere deficienti dicebat, Quare tristis es anima mea, quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & Deus meus. Et pro eo, quod nos legimus, Dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me: B. Hieronymus ex Hebræo vertit: Cum tristè fuerit cor meum, cum fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus, fuisti spes mea turris fortitudinis à facie inimici. Hoc in sacra pagina manifestè apparuit, vbi sic legitur: Saul & viri eius in modū coronæ cingebant Dauid, & viros eius, vt caperent eum. Satis humano iudicio, tunc videbatur non posse Dauid à suorum inimicorum manibus, nisi auis efficeretur, euadere: ac forsan ei famuli dicebant: Domine, si pennas, vt aquila non sumis statim sine dubio morieris. Sed longe aliter omnipotens Deus ordinauit: nā eo tēpore, quo in illa afflictione erant, nuncius venit ad Saul dicens. Festina, & veni: quoniam infuderunt se Philistijm super terrā. Et reuersus est Saul, desist ēs persequi Dauid. Atqui credibile est, eum, cùm se ab hostibus obsessum vidit magna fiducia circunstantibus dixisse: In Domino confido, quomodò dicitis animæ meæ, transmigra in montē sicut passer? Potens est enim Deus sine aliquo alaru adminiculo ab his omnibus me liberare: ac denique, vt confidit, incolumis euasit. O quanto otio, quiete, ac tranquillitate viuit anima illa, quæ hanc virtutē diuino fauore consequitur. Nam sicut perfecta Charitas, (vt ait B. Ioānes) foras mittit timorem, ità perfecta fiducia inanē formidinē, & anxias curas ab animo depellit. Ideo charissimi fratres eā feruenti oratione, sanctissimis exercitijs, ac bonis operibus totis viribus adipisci contendite. Dicit enim D. Paulus: Qui bene ministrauerint gradū bonum sibi acquirent, & multā fiduciam, quæ est in Christo Iesu. Ideò Dñs statim cū resurrexit discipulis nō apparuit, vt, scilicet, eis sanam fiduciæ, ac maioris meriti præberet. In diuinis literis legitur Deus Patriarchæ Abrahæ imperasse, vt filium suū Isaac primogenitū immolaret: & quanuis puerū à morte, & senē ab illa magna afflictione eximere voluerit,

Mich. 4.

Psalm. 41.

Psalm. 60.

1. Reg. 23.

Psalm. 10.

Ioan. 1. Cano. 4.

1. Tim. 3.

Gene. 22.

rit, tamen, nec cùm ad montis sinum acceſſerunt, neque cùm 21
Patriarcha filium ſuum ſuper ſtruem lignorum poſuit, neq; quã
do eum ligabat, ſed cum brachium iam ad puerum interficien-
dum, elevatum habebat, ipſe Deus voluit ſubuenire. Quæ om-
nia, vt duo illi ſancti viri plus præmij mererentur, & vt mundus
Abac. 2. verè ſeruorum Dei fiduciam intelligeret, acta ſunt. Merito igi-
tur Sanctus Abacuc prophetaait: Si moram fecerit expecta il-
lum, quia veniens veniet & non tardabit. Qua propter dilectiſ-
ſime frater, ſi cum labor aliquis te opprimit, auxilium tuum dif-
ferri videris, ne deficias, Dominus enim tempus, quo tibi ſubue-
niet, & quod vtilius eſt, non ignorat. Dominus igitur Ieſus,
ad conferendum diſcipulis ſingularia beneficia, *Cum fores eſſent*
clauſæ ingreſſus eſt domum: vbi erant congregati. In hoc docemur Deũ
quietis amatoribus, ac ijs, qui ſenſus ſuos occludere ſciunt, & 22
non diſſolutis, qui omnia videre, audire, loqui, ac tangere cu-
Geneſ. 27 piunt dona ſua communicare. Nunquam ſanctus ille patriarcha
Iſaac hæredem ſuum Iacob, niſi cæcus eſſet, inſtitueret. Qui
1. Tom. cunque fidelis Chriſtianus (vt eſt doctrina Diui Hieronymi) om
nium bonorum ſuorum Ieſum Chriſtum hæredem facit, & vt
ſeipſum ſuaque omnia illi tradat, oculos ac ſenſus omnes rebus
viſibilibus claudere valde oportet. Cum eſſet cæcus Sanctus
Iſaac fragrantiam odoris filij ſui Iacob ſentiens inquit. Ecce odor
filij mei, ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus, ò quam
ſuauitatem ſentit anima illa, quæ huius mundi rebus ſenſus ſuos
obthurat & interiori viſu operãs res Saluatoris noſtri Ieſu Chri-
ſti ſuauiſsime pertractat. In topiarium varijs arboribus confi-
tum, & odoriferis herbis plenum ingrederis, & tanta animi vo- 23
luptate ibi afficeris, vt inde diſcedere tibi ſit grauiſsimum. O vi-
ta ſuauiſsima Redemptoris mei, tu campus ſpatioſus, & ple-
nus ſuauiſsimis herbis, tu hortus iucunditate repletus, illis ſal-
tem, qui, vt decet res tuas pertractant, quibus tanta eſt dulce-
do, vt nullus ab eis valeat ſeparari. Quod, quæſo, gaudium
ſentit anima iuſta, in dulciſsimi Ieſu Chriſti natiuitate, atque in
altiſsimis ibi celebratis myſterijs? Quid in eius ad AEgyptum
peregrinatione? Quid denique in alijs, quæ in toto vitæ cur-
ſu vſque ad ſanctam ſuam reſurrectionem, ac in cœlos glorio-
ſam aſcenſionem operatus eſt? O quam rectè dicere poterit:
Ecce odor hæredis mei, ſicut odor agri pleni, cui benedixit

Domi-

24 Dominus. O vtinam, charissimi fratres, vos ipsos ad omnia mundi cæcos faciatis, sensusque vestros occludere velitis, atque ab huius miserrimæ vitæ tumultibus alieni, viua fide, odorifera filij Dei opera agere, atque animo euoluere gaudeatis: certe equidem ab hoc suauissimo horto nunquam discedere, semperque tam diuinum exercitium habere cuperetis. Postquam igitur Dominus dixit eis.

Pax vobis, ostendit eis manus & latus. Hoc idem Diuus Lucas narrans affirmat, Dominum eis stupore turbatis (existimabant enim se spiritum videre) dixisse: Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum, palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Quare Domine vulnera tua manibus contrectanda ostendis? Nonne
25 vides dolorem denuò tibi excitari? Non equidem: corpus nanque meum post resurrectionem gloriosum est. Inter præcipua signa, quæ hominem cum Christo spiritualiter surrexisse ostendunt, hoc vnum est: si patienter contradictiones proximi, & iniurias illatas perfert. Non dico, vt fias insensibilis, hoc enim impossibile est, sed te, & omnes admonitos volo, quod taliter res fratris tui sentias, vt eas propter Dei amorem, quasi non sentiendo libenter patiaris. Postquam Diuinus magister Iesus Christus *Ioan 9.* cæco à natiuitate visum dedit, atque eius intellectum illuminauit, mentemque iustificauit, tanta patientia præditus fuit, vt cùm ei Pharisæi dicerent: In peccatis natus es totus, eumque à synagoga veluti excommunicatum detruderent, non ideò in-
26 dignatus fuerit, nec veram lucem Iesum Christum confiteri, & prosequi cessauerit. Et quanuis etiam Pharisæus Magdalenam *Lucæ. 7.* peccatricem, discipuli prodigam (dum dixerunt, vtquid perditio ista vnguenti facta est,) sororem eius otiosam, esse dixerunt, *Marci. 14* *Lucæ. 10.* ipsa tamen se ad gratiam surrexisse hæc omnia pacifico animo perferendo clarissime ostendit. Propheta etiam Dauid huius *Psalm. 30.* spiritualis resurrectionis singulare specimen, dedit, cum dixit: Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem commorantium in circuitu. O admirandam sanctissimi viri patientiam, & admirandum ad se ipsum vincendum artificium: quia enim ab inimicis multas iniurias, & opprobria ipsi inferentibus se obsideri videbat, ideò tanquam vas fractum quod non nisi ad recipiendas totius domus immunditias de-

Simile. seruit, esse putabat. Quasi diceret: Quoties ignominias ac de- 27
decora in me audiebam apud me patienter dicebam illos vera
dicere, meq; his omnibus, & multò pluribus dignum esse. Si
iter facis per saltuosos montes, videbis forsan rupem magnam,
per quam rapido cursu torrens aquarum fluit, & attente contē-
plaris diuersitatem illarum duarū rerū, aquæ, scilicet, quæ indesi
nenter & continuo fluit, & rupis, per quam tanta copia aquarū
labitur, ipsa perpetuò in se permanente: atq; inde, vt prudens la-
bores seruorum Dei, & patientiā, qua illos perferunt, animo euo
luis. Cū enim labores, ægritudines, ignominiæ, ac persecutiones
sint, velut aquarū torrentes, qui per viros iustos incessanter per-
currunt ipsi tanta cōstantia quiete, ac patiētia permanēt, ac si ru-
pes essent insensibiles: quod quidē eorū sanctitatis signū est aper 28
Roma.5. tissimū. Propter quod D. Paul. sic ait: Tribulatio patientiā ope-
ratur, patientia autē probationē. *Ostendit eis manus, & latus.* Dig-
num profectò scitu est, quare Dñs tanta gloria resurgēs voluit in
glorioso corpore suo sanctissima vulnera relinqui? Atque inter
eas, quæ adduci solēt, rationes, vnam vobis tantūmodò propo-
nā. Omnes pro cōperto habetis beneficiū incarnationis filij Dei,
& sanctissimæ mortis eius immēsum esse, taleq; ac tantū, vt nec
linguæ siue intellectus humani, aut angelici illud valeant explī-
care. Vt autē nullū tempus, vel occasio aliqua tanti beneficij me
moriā deleret, Dominus Iesus Christus inneffabile sui corporis,
ac sanguinis sacramentū vsq; ad finē sæculi duraturum instituit.
1. Corin. 11. Atq; ità D. Paul. ait. Quotiescunq; māducabitis panē hūc, & ca
licem bibetis, mortem Domini annūciabitis donec veniat, scili- 29
cet, ad iudicandum viuos, & mortuos. Sed quoniam post hu-
ius sæculi finem hoc sacramentum amplius non erit, siquidem
facie ad faciem sponsum illum qui sub accidentibus continetur
aspiciemus, idem Dominus aliud suæ sanctissimæ passionis, ac
mortis perenne memoriale ordinauit, vt beati viuant semper,
ac recentem tanti beneficij memoriam haberent. Hoc autem
memoriale ipsa sunt vulnera, quæ in suo sacratissimo corpore
in cælis continuò suis videnda reliquit. *O sancta Maria señora.*
Quid Beati illi in cælis sentient, quandò seipsos abyssō gloriæ
fruentes contemplati fuerint, atque vulnera illa, vnde eis tot, tan
taque bona emanarunt intueantur? Quas gratiarum actiones,
eo quòd tale remedium eis adhibuerit, Deo reddent? Et harum

laudum

laudum occasionem innumerabilis damnatorum, inter quos ipsi vitam degerunt, visus numerus augebit. Beati nanque è cælis vbi sunt, reprobos in inferno vident, vt S. Isaias in Dei nomine loquens testatur. Egredientur, inquit, & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati sunt in me: vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt ad visionem omni carni. Animaduertite, fratres charissimi, quo amore dominum glorificabunt, propterea quod eos à tantis malis eripuerit, quibus oculis sanctissima illa vulnera, per quæ eis tot bona fluxerunt, lustrabunt. Atque ita Diuus Ioannes ait, illos semper hæc verba prolaturos: Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum: hoc est, elegisti nos ex tot hominum, qui perierunt, multitudine. Quid sentiet S. Iacob cùm fratrem suum Esau vno eodemque partu editum damnatum, & se diuino conspectu fruentem viderit. *Gauisi sunt ergo discipuli viso Domino.* Ecce iam quod promiserat adimplet. Dixerat enim: Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum. O vtinam verba promissa Deo, sicut quæ ipse nobis promittit, seruaremus. Dic mihi peccator, qualiter nunc promissa præstas, quæ ad pedes confessoris proiectus, ei fidem tuam obligans, te amplius cum fœmina, cum qua antea consortium habueras, non loquuturum semper vera, & nõ falsa dicturũ, nũquã lusurũ, neiuraturũ, summo Deo, & immortali, qui decipi nõ potest, reddidisti? Hæc omnia qualiter proditor adimplesti, siquidẽ statim post sanctissimũ pascha ad scelera, quæ antea patraueras rediisti? Qui per plateas vrbis nocte incedit pulsato cymbalo, quo nocturno tẽpore vagari prohibetur, si ensem pretiosum secũ portat, eũ, ne á lictoribus capiatur amico suo vsq; ad mane seruandũ tradit: at vero primo manè illũ omni cura, & solicitudine ab amico repetit. Sic tẽpore Quadragesimæ omnes prædicatores, prælati, ac confessores proclamant. Y *tañen a queda de peccados*, cunctosq; admonent dicẽtes: Relinquite cõcubinas, omittite vsuras, deponite odia, & condonate iniurias. Peccator vero propter sonitum vocum resonantiũ deponit ensem cõcubinã deserit, dictis clamãtiũ obtẽperat: sed primo mane ideſt, trãsacta Quadragesima ensem suo lateri reponit, & sine Dei timore tãdẽ adscortũ redit. Statua illa quã

Isa. 66.

Apoc. 5.

Ioan. 16.

vidit

vidit Nabuchodonosor, ac tota illa auri, argenti, ferri, atque æris machina in luto fictili fundamentum habebat, & ideo primo ictu cecidit: ita omnia nostra desideria bonæ intentiones, ac virtutes, dum hanc miseram vitam degimus, in luto, & limo corporis nostri fundantur, atque ideo minima quaq; tentatione dilabimur, & in antiquam miseriam redimus. Dominum ergo cœlestem, qui tanta firmitate promissa nobis reddit, deprecemur, vt nobis vires, fortitudinem, constantiamque conferat, quibus maximo spiritus feruore ei deseruire incipiamus: ità, vt perseuerantes pleni gratia perueniamus ad gloriam. Amen.

In eadem Dominica in Albis

CONCIO SECVNDA

Cum esset sero die illa, &c. Ioannis. 20.

Apoc. 21. *Ioan. 7.* DOminus Deus noster in Apocalypsi hæc verba profert: ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis. Et alibi idem Dominus inquit: Si quis sitit veniat ad me, & bibat. Sitientes tantum Dominus vocat. Vnde infertur admirabilem ad recipienda Dei dona dispositionem esse, ea ipsa magnopere exoptari: efficax enim desiderium facit, vt homo ea ardenter inquirat, seq; vt oportet, ad ea consequendum disponat. Ideò recèter conuersos Deus spiritualibus gaudijs, vt infiniti boni amor in eis crescat, solet præuenire. bona enim spiritualia, quò magis *Eccle. 24.* quis gustat eò plus appetit. Atque ita dicit Dominus, Spiritus meus super mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum: *Simile.* qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Quando aliquis venator ab alio canes accommodatos accipit, eos quia domo exire nolunt, funibus, aut catenis ligat, violenterque in saltibus collocat: qui vbi primum nemora venationi apta recognoscunt à nullo possunt detineri, sed huc atque illuc feras per valles, & cacumina cursitantes se in spinas, tribulos, atque aspera montis loca conferendo indagant. Ita maximus venator Iesus Christus, vt homines à dæmonum potesta-

4 potestate eripiat, eos catenis minarum, suppliciorum, promissionum, ac quodammodo per vim, & violentiam à Sathanæ domo auferre contendit. Postquam autem ij à peccato sunt liberi, & diuinas res, ac misericordias Domini degustare incipiunt, ità earum desiderio inflãmantur, vt perspinas currere, hoc est, omnia libenti animo perferre ad tantum præmium consequendũ, eis suauissimum esse videatur. Hoc ad literam ab sponso postulabat sponsa dicens: Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. Trahere vim quandam, & violentiam denotat. Vbi aperte significatur, quàm necessarium sit, vt homines à peccatis exeant, ac recte operari incipiant, Deum diuinis artificijs eos violenter (si ita dici potest) trahere & impellere. Sed vbi primùm ipsi spiritualia pertingere incipiunt, statim di- Cant. 1.
5 cere poterunt: Curremus in odorem vnguentorum tuorum. O quàm parum huius rei hodie in mundo inuenitur, quam parum sitimus, & quam parum diuina dona concupiscimus. Quæro à vobis, charissimi fratres, quoties ploraslis, & ab intimis visceribus suspiria traxistis Deum deprecantes, vt vos castos corpore & animo, humiles corde, pauperes spiritu, & in proximum misericordes continuò efficiendo seruaret? Forsitan neque alicui vestrum hoc in mentem venit. Contra verò quæ confusio, & quam lachrymabile est corda vestra improbis, & inhonestis desiderijs incensa videre? In quæ pericula, vt ea opere complea. tis vos ipsos infertis? Filij Ruben, & Gad (vt in libro Numero-
rum legitur) habebant pecora multa, & erat illis in iumentis in- Numer. 32.
6 finita substantia. Cumq; eis regio trans Iordanem ad pascẽdum pecudes placeret, sanctum Moysem, vt eam ipsis tribueret, precibus exorarunt. Existimans autem vir sanctus eos ad vitandum belli laborem hoc pacisci velle, noluit eorum dictis acquiescere, nè fortè cæteri propter hoc ad pugnam ignaui fierẽt, eisq; animus deficeret. Ipsi verò, vt votis suis satisfacerent, dixerunt: Armati & accincti pergemus ad prælium ante filios Israel, donec introducamus eos ad loca sua. Satis melior portio, & quę minoris staret, quam illa, quam petebant, his postea in diuisione terræ promissionis contingeret: nemo enim illos obligaret, vt primi essent in exercitu, & in aduerso bello collocarentur: ipsi tamen huic se periculo committere voluerunt, solum vt optata sua adimplerent. Hæc est cuiusq; hominis insania, qui,

vt

vt compos sui voti fiat suaq; desideria licet caduca & ad rem nõ pertinentia compleat multis se laboribus exponit: cumq; facilius diuina consequi possit terrena semper ac misera insectatur. Per infinitam ergo huius liberalissimi Domini misericordiam vos obsecro, vt sanctis considerationibus, orationibusq; feruidis vos sancti desiderijs ditare contendatis. *Surrexit igitur author vitæ Christus Dominus mane, & apparuit discipulis suis cum sero esset dicilla.* Hoc fecit Dominus, vt in sacris discipulis desiderium, ipsum videndi augeret. In quo docuit se tanto citiùs nobis fauoribus ac delicijs suos afficere, quanto ardentius ab ipsis desideratur, vt planè videatis quanti refert homines cælestia ac diuina appetere. 7

Dixit eis pax vobis. Vt cum hoc dixisset ostendit eis manus & latus. Valde notandum est Dominum Iesum Christum corpus suum micans, & glorioſum, ſicut in monte Thabor discipulis non ostendisse, imò in humilibus, vt potè in vulneribus, clauorum, ac lanceæ manifestare voluisse. Sicut (vt notat. S. Chrysostomus) cum ad D. Paulum descendit, proiecto Paulo in terram, & interroganti: Quis es Domine, non respondit: Ego sum verbum diuinum, Dominus Angelorum: ego sum qui ad dexteram Patris super omnem principatum, & potestatem consisto. per humilia ab illo cognosci voluit dicens: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris, hoc ad titulum. quem in cruce habuerat, referens: placuit enim illi per tormenta, quæ in sua sanctissima humanitate passus est, cognosci. O cœlestem doctrinam, beatus ille, qui eam didicerit, & secutus fuerit. Cum sancta Rebecca in camelo iter faceret, & sponsum suum Isaac peditem per campum deambulantem videret à bellua, in qua sedebat desiluisse legitur: quam cùm ita cerneret S. Patriarcha statim sponsam accepit. Omnes nos supra camelos superbiæ, arrogantiæ, & inanis gloriæ ambulamus, sed videntes sponsum Iesum Christum peditem, & humilem, quique post glorioſam resurrectionem profundissimæ summissionis suæ signa ostendit à nostræ superbiæ, atque insolentiæ camelis descendamus oportet, & ei assimilemur, si illi tanquam vero sponso volumus coniungi: excellentias verò, si quę in vobis fuerint ostendere nolite: imo quo ad poteritis defectus & miserias vestras quibus submittamini ab omnibus cognosci laborate. 8

Actum. 9.

Genes. 24. 9

Aquila

10 Aquila licet in altum volet, & in nubibus commoretur, tamen in terram descendere opus habet quoniam in ea, & nō in aere alimenta inuenit. Ita licet homo in altum volet, quamuis sit nobilissimus, sapientissimus, fortissimus, ac pulcherrimus, tamen in his omnibus animæ sustentationem non inueniet. Ei igitur in cognitionem sui per humilitatem descendere maxime conducit. Ita nos monet Ecclesiasticus dicens: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gloriam, quoniam magna potentia Dei solius, etiam ab humilibus honoratur. Quemadmodum enim arbores in montis cacumine constitæ procellis ac ventorum flatibus sunt subiectæ, ita homines in summitate dignitatū, diuitiarum, bonorum q; huius sæculi collocati à superbiæ, & insolentiæ ventis concutiuntur. Ideo ve-
11 ram esse censeo illam sententiam, quę ait? Rara est humilitas honorata. Et D. Bernardus diuinum magis quam humanum putat esse illum, qui inter epulas optime conditas, vina suauia, atque opipara conuiuia sobrietatem seruat. Sic huius nominis gloria æque dignus erit ille, qui in honoribus, & dignitatibus omni efficacia humilis, & abiectus esse studet. Adeo S. Ioseph humilis, ac demissus fuisse legitur, vt patre eius ac tota familia sua ad Aegiptum peruiniente minores fratrum suorum quinque viros, viribus & corpore debiliores, formaque præ cæteris deformiores corā Rege cōstituerit, eisque (vt præcedenti capite apparet) hæc verba dixerit: Cum vocauerit vos Rex, & interrogauerit, Quod est opus vestrum? respondebitis: Viri pastores sumus serui tui, & patres nostri. In quibus omnibus satis apparet
12 sanctum virum viam magis, qua humiliaretur, quam vt exaltaretur, quæsiuisse: sciebat namque superbiam malum esse ingens, & viris sanctis detestabile.

Simile.

Eccles. 3.

Simile.

Genes. 47.

Dicens igitur Dominus eis iterum: Pax vobis, addidit statim: Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset insufflauit. Hæc sufflatio Domini nouam dignitatem homini concessam significat. Postquam Deus (vt legitur in sacra pagina) corpus primi parentis Adam de limo terræ formauit inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem. Nunc verò iterum in hominem sufflauit, ac sicut antea limum in hominem viuentem suo flatu mutauit, sic modo eodem flatu, hominem in Deum certo quodam modo conuertit. Illic Dei flatu surrexit,

Genes. 2.

surrexit lutũ factus homo, hic verò homo surrexit, factus Deus 13
surrexit: Deus enim est, qui spiritu Dei plenus existit. Ex his apparet nos Deo propter redẽptionẽ multo plus quã propter creationem debere: nam quia nos creauit, esse hominis, quia verò redemit, esse diuinũ ei debemus, cum eius gratiæ participes facti
2. Pet. 1. simus. Propter quod D. Petrus ait, Deum diuina sua dona nobis dedisse, vt per hoc efficeremur diuinæ consortes naturæ. Et
dixit eis: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. Hinc colligitur verus intellectus verborum Diui
Rom. 4. Pauli: scilicet: Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. Quæ quidem verba magnam videntur habere difficultatem. Nam cum Christus Redemptor noster sua passione ac sacratissima morte nobis gratiam, & iu- 14
stificationẽ plenissime meruerit, atque in resurrectione sua iam non potuerit mereri, quia iam non erat viator, cuius est posse mereri: qualiter verum esse potest id, quod in præsentiarum B. Apostolus nos docet, scilicet, resurrectionem Iesu Christi fuisse
1. Co. 15. nostræ iustificationis causam? Locus iste, qui prima facie difficilis videtur, optimè per aliũ eiusdem apostoli explicatur. Vbi post quam ad confirmandum resurrectionis articulum multas attulit rationes, hoc addidit: Si mortui non resurgunt, neq; Christus resurrexit: quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris. Sed quare adhuc in peccatis essemus? Quoniam iustificationis gratia peccatorum remissio, ac dona Spiritus sancti, sicut Dominus promiserat post resurrectionem fidelibus danda erant, vt quod nobis ipse mo- 15
riendo meruit, resuscitando largiretur. Et hoc est quod dicit D.
Ioan. 7. Ioannes, Spiritus sanctus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, & eodem die, quo fuit glorificatus inquit: Accipite Spiritum sanctum. Atque ita resurrexit propter iustificationem nostram. Ex quo patet, gloriosam eius resurrectionem non solum causam exemplarem nostræ resurrectionis, sed etiam causam efficientem nostræ iustificationis fuisse: fidem enim nostram & spem, quæ sunt ad iustificationem necessariæ, confirmauit. Vnde etiam infertur, ex resurrectione Iesu Christi duas nostras, animi, scilicet, in iustificatione, & corporis in vniuersali iudicio, resurrectiones dependẽre: quarum prima est causa secundæ. Nam ex eo, quod Spiritus sanctus in nobis habitat

habitat ratio postulat, vt idem diuinus spiritus domicilium suũ
16 honore afficiat. Ita concludit D. Paul. dicens: Si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis habitat in vobis, qui suscitauit: Iesum Christum a mortuis viuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem spiritum eius in vobis: ex eadem nãque causa idem effectus oriri oportet. Ideò D. Ioannes ait: Beatus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima, in his non habet potestatem secunda mors. Primam resurrectionem vocat eam, quæ animarum est, secundam vero eam, quæ corporum erit. Propter hanc prudens ille mercator D. Paul. non solùm omnia sua dedit, sed participẽ laborum Iesu Christi se esse optabat. Atque ità addidit: Si quomodo occurram ad
17 resurrectionem, quæ est ex mortuis. O fœlix negociatio, in qua corruptibile, & mortale corpus seminatur, & surgit spirituale, & glorioſum. O miseri auari, quare hanc artem non addiscitis, vt tantam fælicitatem lucrari, participesque tam mirabilis resurrectionis esse valeatis? De hac loquutus est Dominus ad Sanctum Esaiam dicens: Viuent mortui tui. Ille autem in admirationem adductus interrogauit: Interfecti mei resurgent? Et statim in hæc verba cœpit exclamare: Expergiscimini, & laudate qui habitatis in puluere. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Resurgent mortui, & resurgent de sepulchris, & lætabuntur qui sunt in terra. Ex quo aperte constat omnes, qui de sepulchris cum gaudio, & lætitia surrecturi sunt, prius ex morte culpæ resurrexisse. Postquam enim S. Propheta dixit, Resurgent
18 mortui, addidit: Et resurgent de sepulchris. Animaduertite quæso diligenter, fratres mei, secundam resurrectionem neminem (resurrectionem inquam glorioſam de qua Paulus ait, Non omnes immutabimur) esse consecuturum, qui primam anteà non obtinuerit. Vt autem sciamus, nos in illa partem aliquam habere, multa signa à sacris doctoribus afferri solent. Ex quibus hoc vnum tantummodo dicam: quando, scilicet, homo ea, quæ propter inclinationẽ propriam caro abhorrere solet, victa quodam modo eiusdem carnis natura ardenti cupiditate, & studio operatur. Certum est enim gratiam esse quandam supernaturalem formam animis nostris singulari Dei optimi maximi beneficio insignitam. Atque sicut (vt philosophi testantur) rerũ actiones naturam formarum consequuntur: ita ab hac forma supernaturali

Roma. 8.

Apoca. 20.

Philip. 3.

Isaia. 26.

turali, supernaturalia emanare debent. Si verò quæris, quid ista 19
supernaturalia sint, respondeo, commune esse naturæ corruptæ,
vt homo sese diligat, ac magni æstimet, carni suæ faueat, eiq; di-
ligenter indulgeat, nimis sit anxius de sui commodi rebus, hono
ribus ac voluptatibus perfruatur, omni deniq; cura & solicitudi
ne huius sæculi damna deuitet: & ad hæc omnia natura corrup-
ta, & sine gratia propensa est. Sed eadem natura Dei gratia adiu
ta, atque in diuino esse eleuata iã alia via incedit, & aliter erga
hæc omnia sese habet. Ideò qui honoribus, & voluptatibus hu-
ius mundi contemptis patienter iniurias perfert, diligenterque
carnem suam spiritui subijcere, & tanquam ancillam ei famula
ri contendit, & bono animo pœnitentiæ dura & aspera ample-
ctitur, hunc non solum esse in gratia, sed euangelicã perfectionẽ
consequutũ fuisse, satis euidens est argumentũ. Nam cũ hæc ope 20
ra supra ipsam naturã esse videantur, aliquid etiã supernaturale
in huiusmodi mente esse demonstrant. Ex ijs poterit vnusquis-
que vestrum de sua spirituali resurrectione philosophari. Vnũ
tamen mihi credite fratres mei, pessimum esse signum, nè mini-
mam quidem in vobis scintillam harum rerum, aut vestigium ap
parere. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis*. His verbis super
nus Redemptor nostet die resurrectionis triumphi, & victoriæ
suæ, pœnitentiæ sacramentum promulgauit, & sacerdotibus
potestatem atque authoritatem dimittendi ac retinendi pecca-
ta præbens, peccatoribus imperauit, vt ea ipsa illis soluenda ma-
nifestarent. Nullus enim iudex sententiã, quin priùs causam co-
gnoscat, proferre potest: ergo nec sacerdos poterit iudicare vel
absoluere nisi ei priùs peccata ostendantur. Voluit autem Do- 21
minus sacramentũ hoc in suæ victoriæ die manifestare: quoniam
in eo, de suis hostibus homo victoriam reportat. Ex quo manife-
stè colligitur, magnã esse ignauiam illius, qui propter pudorem
peccata sua occultare contendit. Sunt enim aliqui, quos delicto-
rũ suorũ pœnitet, ad pedes verò confessoris proiecti tanto ru-
Exod. 14. bore contrahuntur, vt ea proferre non audeant. Nõnè filij Israel
pusillanimes æstimarẽtur, si cũ Aegyptios in mari demersos vi-
derũt, tũc illos incipere pertimescere? Ità profectò. Similes his
censendi sunt illi, qui scelerum suorum pœnitet, eam habentes
ea propter pudorẽ haud confitẽtur. Si igitur fratres mei peccata
vestra in contritione, & lacrymarum flumine iam demersistis

& de-

22 & demersa adhuc ore proferre pertimescitis, toto cœlo erratis, vosque ipsos seducitis, si ob hoc aliquid ex honore vestro auferri cogitatis. Quod autē his, quæ diximus, multò peius est, quodque sine lacrymis dici non potest, crimina illa, quæ mundi vanitas honore digna existimat (qualia sunt iniurias vlcisci, proximū contumelijs afficere, & cætera huiusmodi) libenti animo tacerdoti ostenditis, cogitantes apud ipsum vos propterea in maiori æstimatione, & nō ignauos habēdos esse. O infernalis, ac detestā da superbia, quantū erga homines vales, siquidē eos tanti ponderis ac momenti negocia ità agere efficis, vt in dānationē potius, quam in vtilitatem animarū eis vertantur. Pudeat ergo vos (fratres mei) peccata committere: ait enim Spiritus sanctus: Ante verecundiā peribit gratia. Sed postquā commissa fuerint, ea prode Eccle. 32.

23 re nō erubescatis, id enim nihil aliud est, quam propter victoriā ab hostibus reportatā, pudore affici. Doctissimus quidam pater ex familia ordinis Prædicatorū in libro, quē de cōcionibus scripsit, narrat duos viros sanctos, alterū summi pōtificis pœnitentiariū, alterū verò prædicatorē, & ipsius fratrē, Romā profectos fuisse, qui apostolicè in diuersis locis prædicātes tandē in oppidū cuiusdam nobilis fœminæ peruenerunt, vbi ad ecclesiā rem facturi sacrā se contulerunt. Cum autē mulier eos vidisset maxima lætitia, & gaudio affecta secū loquuta dixit, Alteri horum crimina mea sine dubio absque aliqua verecundia, vel pudore siquidem peregrini & extranei sunt purganda committam. Demique, vt decreuit apud se ità euenit. Cum verò, dum illa sordes animæ ablueret, alter eorum prædicator, scilicet, orationi vaca-

24 ret, in spiritus visione nigros bubones ab eius ore exeuntes & ab ecclesia discedentes vidit. Et cum hæc contemplaretur, ecce terribilis draco volens etiā exire apparuit, qui tandem non exiuit, sed intra os se misit. Hic horrendus draco peccatū erat, quod pudore detenta misera fœmina cōfiteri non est ausa. Ergo sanctus vir iterū aues illas pessimas, quæ antea egressæ fuerāt, perdē os, vnde exierant, ingredientes aspexit. Cùm igitur ambo inde proficiscerētur, habitis in itinere vltro citroq; sermonibus diuinis, cōcionator pœnitētiario rem, vt euenerat, narrauit. Qui dolore plenus iterum in oppidū cū socio redijt, fœminam miserandam admoniturus, vt peccata sua plenè & sine pudore manifestaret. Cūq; ad oppidū accessissent mortuā inuenerūt. Tunc mœrore

confecti ieiunijs,& orationibus se dediderunt. Tandem die ter- 25
tia eis miserrima,& infœliciſsima mulier super horrendum dra
conem, duobus crudeliſsimis serpentibus eius pectora sugenti
bus atque crudeliter dilaniantibus apparuit. Exibat ab ore eius
execrandi fœtoris ignis ardentiſsimus, manus duo rabidi canes
dilacerabant, aures igneis sagittis plenæ erant, caput venenoſiſ-
simi lacerti corrodebant, oculos denique duo horrendi bubones
extorquebant. Hac igitur visione horribili sancti viri perterriti
obstupuerunt,& præti more magno in terram ceciderunt. Qui
busilla sic ait: Nolite serui Dei, nolite timere. Infœlix illa
mulier ego sum, quæ, quoniam graue peccatum cum mihi con- 26
sanguineo commiſſum non fui cõfeſſa æternis supplicijorum tor
mentis damnata sum. Quam venerandus pater pœnitentia-
rius ex parte Dei adiurauit, vt, quid illa tam diuersa tormenta
significabant, explicaret? At illa sic orsa est: Belluæ, quæ in ca-
pite meo sunt propter vanum ornatum, quo illud multis fuco-
rum generibus composui me continuo torquent. Illæ autem,
quæ in oculis: propter inhoneſta ab eis visa me exagitant. Igneæ
sagittæ aurium de ipsis, propter res profanas, quas audierunt
supplicium sumunt, flamma ignis, os meum propter turpia ab
eo gustata, ac propter detractiones & mendacia affligit. Canes
rabidi manus meas discerpunt, eo quod eas non ad pauperes su-
stinendos, sed ad alendos canes extendi. Porrò draco, in quo
sedeo, corpus meum à summitate pectoris ad infra propter turpi
a me commiſſa peccata comburit atque inflammat. Quæ- 27
siuit etiam ab ea sanctus vir, ob quæ peccata plures damnan
tur? Cui illa respondit: Homines in omne peccatorum ge-
nus plerumque incidunt, ac propterea iuste puniuntur: mulie-
res verò quatuor præcipuè scelerum genera, quæ illas in dam-
nationem afferunt, scilicet, peccata linguæ, ornatus superfluos,
superstitiones, & verecundiam in confeſsione criminum am-
plectuntur. Denique patri interroganti. An fauore alicuius
suffragij adiuuari posset, voce quadam horrida, & terribili re-
spondit: Non. Quibus dictis amplius non apparuit. O rem dic-
tu, atque auditu tremendam. Cauete obsecro, fratres ac sorores, à tam graui crimine, cauete, inquam; nè iniquitatibus ve-
ſtris scelus hoc addatis, vt, scilicet, propter pudorem eas conte-
gere velitis, sed potius toto animi conatu efficite, vt ab eis per-

fectam

28 fectam in sanctissimo pœnitentiæ sacramento victoriam obtineatis. Si autem quæritis, quare Dominus Iesus Christus, cùm in vltima cœna sacris discipulis supra sacratissimũ verũque corpus suum potestatem dederit, dicens: Accipite & manducate: hoc est corpus meũ: hoc facite in meã cõmemorationem, imperiũ super oues suas, quæ mysticum ipsius Christi Domini corpus sunt, eis nõ concesit, sed illud post resurrectionẽ tribuendũ reseruauit? Ad hoc respondetur, Dominum super corpus quod ex purissimis sanctissimæ matris visceribus assumpserat, eò quòd suum erat, & non supra oues, quas nondum redemerat, sed adhuc in Sathanæ iurisdictione erant, discipulis tunc potestatẽ tribuisse. Postquam autem mortuus est: & oues proprio sanguine redemit, statim in sua sanctissima resurrectione discipulis di-

29 xit: Accipite super eas, quia iam meæ sunt, plenariam potestatẽ. *Thomas autem non erat cum eis quando venit Iesus, &c. Vsque Post dies octo iterum erant discipuli eius intus, &c.* Solùm dies octo discipulos suos sua voluit Dominus præsentia priuare, ne, scilicet charissimus eius discipulus diu in errore versaretur. Animaduertite, quàm paruo temporis spatio B. Petrũ in peccato dereliquit: vix enim peccandi finem fecerat, cùm eum statim misericordiæ oculis respexit. Magnum profectò, fratres mei, argumentum est, ex numero reproborum illum esse, qui per longum tempus in peccatis sine aliqua molestia commoratur. Prædestinatus nanque, si aliquando peccat à delicto suo maxima cum solicitudine, & angore resurgere conatur, neq; in eo potest quiescere: intelligit enim homines peccatorum perseuerantia, in quam plurima

30 damna, & incommoda deuenire. De quibus Diuus Paul. ait: Tu autem secundum duritiam tuam, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei. Ponderate, obsecro, diligenter, qualiter S. Apostolus ab assiduo peccato multa mala emanare nos docet: ex quibus vnum est cordis duritia, sanctas inspirationes, & optima quæq; consilia non aliter expellens, quàm res dura sagittam, quæ si in ferri massam mittatur, statim sine mora aliqua retrocedit. Aliud verò est, quod miseri peccatoris cor impœnitens reddit, sicut in Apocalypsi dicitur: Dedit illi Deus vt pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere à fornicatione sua. Aliud deniq; malum est, quo miser homo cunctis horis, ac momentis irã in diuino pectore thesaurizat, &

Roma. 2.

Apoca. 2.

huiusmodi peccatori alijsq; similibus Dominus ait: Super quo 31
Isai. 1. percutiã vos vltrà addentes præuaricationẽ: id est, addentes peccata peccatis, & super omnia vestra scelera addentes impœnitẽtiam. Quanuis autẽ Deus in istos in hoc mũdo tot pœnis animaduertat, vt nihil quod illis maiorem dolorem faciat, supereſſe videatur, tamẽ hæc omnia tormenta, quibus in hac vita illos Deus punit, nihili putanda sunt respectu suppliciorum, & pœnarum quas ob nouas complacentias de præteritis iniquitatibus habitis addentes quotidie peccata peccatis, iustissimè merentur. Principes filiorũ Ephraim malũ hoc cognouisse in sacra scriptura ma-
2. Para. 28 nifeste apparet. Dixerũt namq;: Non introducetis huc captiuos, ne peccemus Domino. Quare vultis adijcere super peccata nostra, & vetera cumulare delicta? Grande quidem peccatũ est & ira furoris Domini imminet super Israel. Videte qualiter hi sce- 32
lus nõ imponẽtes finẽ peccatis, exaggerant. Multi autẽ ex vobis ad viã peccatorũ indefessi estis, atq; cũ in eis ità cõtinui sitis, si aliquando bonũ aliquod opus aggredi vultis in eo vix per spatiũ vnius diei cõmoramini. O quot huius veritatis testes fortassis hic erunt qui cum crimina sua hebdomada præterita expiauerint, sanctissimũq; corpus Iesu Christi sumpserint iterũ in abominationibus, ac scelerũ suorũ multitudine cõteguntur. Solent
Simile. pueri exercere ludũ, quẽ vocant ludũ Maurorũ & Christianorũ, Hispanè (*Iuego de Moros y Christianos*) & ità in eo alij cũ alijs decertant, vt adinuicẽ seipsos odisse videantur: finito verò ludo omnes simul esse, magno cũ gaudio ridẽtes, seq; amplexantes videbitis. Non nè antea ò pueri inter vos dimicabatis qualiter 33
modo tanta amicitia coniũcti estis? Omnia illa iocò & nõ seriò se egisse respõdebũt. O miserandi peccatores vestras pœnitentias, ieiunia, & cõfessiones puerorũ ludis possumus comparare. Nã qui vos pectora percutere, suspiria ab intimo corde trahere, ac cũ crimina cõfessi estis, promittere nunquã amplius in ea reuersuros esse, videret certè, vos ea vehementer detestari, maximoq; odio prosequi existimaret. Sed lõgè aliter res se habet: nam transacto paschate libẽter iterũ ea amplexi estis, & in illis maxima cũ voluptate delectati. Profectò omnia per derisionẽ quodã modo vos feciſſe significatis. Nõ ergo, fratres mei, Deũ illũ summũ, & immortalẽ, cui non amplius vos iniuriã facturos promisistis, ita offendatis, sed potius cõtinuã agite pœnitẽtiam: glorio-

sum

sum hunc discipulū imitari conātes, qui tactis vulneribus illumī
3 4 natus diuina claritate fideliter credidit, & se ad Dominum voluit conuertere. Demq; in diuino amore fidelissimè tandiu perseuerauit, quo vsq; plenus gratia migrauit in cœlū fruiturus gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica in Albis

CONCIO TERTIA.

Cum esset sero die illa, &c. Ioannis. 20.

Similē.

QVemadmodū pia mater intimis visceribus cōmota, infantem suū diu plorare nō patitur: quin potiùs cū primū videt ad eum amplexandū eiusq; lacrymas præ deliciis, atq; amore detinendas accurrit: ita Christus Redēptor noster, amore, teneritudine, ac pietate matres omnes longè superans, discipulos suos dolore ac tristitia ob ipsius mortē multo tempore confici non est passus: imò eo diè, quò resurrexit, vt illos consolaretur, eorūq; lacrymas suæ sanctissimæ
1 resurrectionis lætitia cohiberet, inuisit. O quāta ratione iusti etiā in hac vita illud Prophetæ dicere poterunt, Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Tribulationes S. Propheta in præsenti, ignem vocat. Sicut enim ignis lignum, & paleas inflammat, & comburit, aurum verò emundat & purificat: ità improbi tanquam lignum aridum tribulationum igne cō sumuntur: iusti autem tāquam aurum in fornace illis, & purgantur & perficiuntur: atque inde argumentum sumunt Dei marū,
2 si in hac vita grauis est multò magis in futura vltricem esse. Et ita vbi nos legimus: Cognoscetur Dominus iudicia faciens, alij transtulerunt: Cognoscitur Dominus iudicia faciens: & sic etiam est in contextu Græco, ac paraphrasis Chaldaica habet: Cognitus est Dominus iudicia faciens. In quo rigorē vltionis Dei nō solū in finali iudicio cognoscēdū, sed etiā in præsenti vita à præsentinatis in multis supplicijs, quę de ipsis Deus sumit, vt ab imperfectionibus mūdentur, & vt in posterū maiori timore viuāt sentiēdū esse significatur. Vocat etiā ꝓpheta Dauid tribulatiōes aquā, quoniā leuia in aqua nō demergūtur neq; absorbētur, in ò potius super eā enatāt: grauia verò statim suo pōdere in ꝓfundū

Similē.

Psalm. 65.

Similē.

Psalm. 9.

descendunt. Sic in tribulationibus impij peccatorum pondere 3
demerguntur, iusti verò laborum aquas quodammodo calcant,
neq; ab ipsis suffocari permittunt, quoniã scelerũ pondere carẽt.

In libro Sapientiæ cum de Hebræis ageretur, sic scriptum est:
Sapien. 10. Transuexisti illos per aquã nimiam, inimicos autem eorum de
mersit mare. Filios Israel, quoniam erant amici Dei mare deuora
re non est ausum: Ægyptios verò quia nefarij & scelerati erant
aquæ ipsæ absorbuerunt: vbi apertè figuratum fuit quam variè
laborum mare in iustis & peccatoribus operetur. Quamuis autẽ
boni in hac vita ignem hunc laborum sæpenumero transeant, ta-
men pijssimus Dominus post calamitates eos delicijs, consola-
tionibusque solet afficere. Sicut cum sacris discipulis actum est,
qui post passionem ac mortem sui amantissimi magistri tandem
gaudio & voluptate ab ipso perfusi sunt. O nimium fœlices illi, 4
qui tali tamque pio Domino deseruiunt.

Venit Iesus & stetit in medio eorum. Id est, stetit in loco vbi ab
omnibus videri posset, hoc enim significat, in medio eorũ, sicut
Eccles. 15. in Ecclesiastico dicitur: In medio ecclesiæ aperuit os eius, hoc
est, publicè aperuit Dominus os timentis se. *Et dixit eis, Pax vobis.*
O cælestem salutationẽ. Sic profectò esse debent serui Dei ad in
uicẽ salutare. Ne quæso fratres mei improba consuetudine dicen
di, *Beso las manos de V. m.* Vti velitis: diuinum magistrum Iesum
Christum in salutationibus vestris imitari contendite.

Et cum hoc dixisset ostendit eis manus, & latus. Quasi diceret do-
minus. Pacem, quam his vulneribus ac crudelissima morte lu-
cratus sum, accipite. O quam horrendum malum, & ingens mise
ria est, vos pacem, quæ Christo reparatori nostro tanti stetit, ita
parui pendere, tamque vili pretio commutare. Solent enim ho-
mines ob quamcunque rem minimam, pacem, qua erga pro-
ximum fruuntur amittere. Testes huius veritatis certissimi
sunt dissensiones, quæ quotidie circa prælationes, sedilia, ac cæ-
tera huiusmodi leuia, ac nullius fere ponderis eueniunt, tes-
sunt lites & controuersiæ, quæ continuò in prætorijs exer-
centur. Quod autem hoc sit pessimum signum docet Diuus
1. Corin. 6. Paulus dicens: Iam quidem omnino delictum est in vobis quod
iudicia habetis inter vos. Notate fratres mei diligenter quod S.
Apostolus ait, scilicet, omnino delictum est in vobis. Vnde
colligis diuine Apostole in illis esse delictum? In hoc, quia vide
licet,

6licet, iudicia inter se habebant. O admirabilis exaggeratio, vt
a iurgijs & contentionibus abhorreamus. Et statim addidit:
Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem
patimini. Aperite ergo fratres viscera vestra, & pacem hanc quã
Dominus Iesus vobis offert, libenter accipite, vt cum proximis
vestris in illa viuere valeatis. Animaduertite etiam pacis nomi-
ne non solum peculiare donum, sed etiam, vt mos est apud He-
bræos, omnia bona simul intelligi. Ita habetur in sacris literis *Gene.37.*
vbi Iacob misit filium suum Ioseph, vt videret an prospera cir-
ca fratres, & pecora eius cuncta euenirent. Et pro his omnibus
sic habet litera Hebraica. Ito, & vide, an fratres, & pecora sint in
pace, id est, si cuncta sint prospera. Ita etiam, cum Christus Redẽ
ptor noster pacem discipulis, & in ipsis toti ecclesiæ deprecare
7tur, omnia bona sub isto nomine, pacem, deprecatus est. Acsi di-
ceret: Pax, amor, patientia, mansuetudo, omnia denique spiri-
tualia bona, quibus egetis, in cordibus vestris continuò habitent.
Faciunt ad rem verba illa D. Pauli, scilicet: Iustificati ergo ex fi- *Roman. 5.*
de pacem habeamus ad Deũ per Dominum nostrũ Iesum Chri-
stum. Ex fide, ait, quia (vt alibi explicuimus) fides est principium
iustificationis: atq; his verbis B. Apostolus aperte ostendit, vnũ
ex præcipuis iustificationis fructibus esse animã cũ creatore suo
pace frui. Ita affirmat Propheta Isaias dicens: Et erit fructus iu- *Esaiæ 32.*
stitiæ pax. Idem innuunt verba Psalmi, vbi dicitur: Iustitia & *Psalm. 84.*
pax osculatæ sunt: ad significandum mentis iustitiam & pacẽ ni
mis coniunctas esse sorores. Propter quod S. Zacharias virtutum
iter, ac sanctitatem cunctam, viam pacis appellauit, qui de fine ad *Luce. 1.*
8uentus filij Dei in mundum loquẽs illum, Ad dirigendos pedes
nostros in viam pacis veniisse, testatur. O quàm dulce, quamque
suaue homini esse debet Deum amicũ habere: qua tranquillita-
te cor eius perfruentur? Vnde Regius Psaltes postquam dixit, *Psalm. 90.*
Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei cœli com
morabitur de huiusmodi verba faciens inquit, scapulis suis obum
brabit tibi & sub pennis eius sperabis, id est. (*Al tal Dios le hara es-
paldas:*) ac sicut pullus sub matris alis ita sub protectione Dei atq;
auxilio fouebitur. Benedict⁹ ergo sit talis pater, glorificatus talis
Dominus. Beati iusti qui tãtam pacem, quietem, ac trãquillitatẽ
etiam in hac vita consequuntur. Qui erga Deum in hac pace vi-
uunt, etiam erga proximum eã habẽt: in quibus facile illud Da-

Psalm. 133. uid, Ecce quã bonũ & quam iucundum habitare fratres in vnũ? 9
experiri videmus: in quo Psalmo statim duæ ex effectibus, quæ à pace oriuntur, similitudines elegantissimè describuntur. Quarum altera est. Sicut vnguẽtũ in capite, quod descẽdit in barbã, barbã Aarõ, quod descẽdit in orã vestimẽti eius, idest: Magnates Reipublicæ, vbi pax fuerit, virtute Dei replebuntur, & suo exẽplo tanquã pretioso vnguento cunctã ipsam Rempublicam suauissimè vngent. Altera est: Et sicut ros Hermon, qui descendit in montẽ Siõ, hoc est, sicut rores ac niues, quæ è cœlis in mõtes & alta cacumina ceciderunt, & inde præterlabentes vmbrosas valles irrigant, ita procerum Reipublicæ doctrina sanctitas ac rectè viuendi exemplum in minores confluit ideo sequitur: Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem & vitam vsque in sæculum. Omnia hæc ex eo nascuntur, quia vbi pax 10
reperitur, ibi nidus & domicilium misericordiæ Dei, ac vitæ, quæ est eius diuina gratia, exiſtunt. Quis est igitur, fratres mei qui tot tantasque pacis excellentias audiẽs eam totis viribus, ac licet difficillimis vijs adipisci non contendat? Et quis est, qui vitam potius, quàm singularem hanc virtutem nolit amittere? Faxit Deus, vt & oculi vestri illuminentur, & corda vestra ad hæc opere complenda excitentur. Vt autem negotium hoc in dies in melius augeatur Reipublicæ gubernatores, ac prælatos omnes contestor, vt in illos, qui discordiarum & dissensionum causa sunt, seuere animaduertant: istos nãque merito possumus dicere improbum Sathanæ munus velle vsurpare: qui (vt legitur) primæ mulieri fallaciter dixit: Cur præcepit vobis Deus, vt
Gene. 3. non comederetis ex omni ligno paradisi? O infernalis astutia. 11
Tantum prohibuerat Deus arborem scientiæ boni & mali: & humani generis hosti, videte, qualiter rem amplificat? Non enim ait, Quare Deus vobis præcepit nè ex illa arbore comederetis, sed vt rem verbis magis ampliaret per circuitũ locutus est. Cur, inquit, præcepit vobis Dominus ne comederetis ex omni ligno? Hoc etiam est sequacium cacodæmonis pessimum ingeniũ, id, scilicet, quod parui pendendum erat, nimis exaggerare, atq; amplificare. Siquis (verbi gratia) verba ignominiosa in aliũ siue
Similia. absentẽ siuè præsentẽ profert, statim infamis delator domum illius, inquẽ dicta fuerũt, pergit, ac suis exercrandis sermonibus efficit, vt miser homo in aliũ indignetur, & quo magis ira incen-

ditur

12 ditur eò plura verba improbus susurro addit dicens, Hoc nè abs-
q; vltione ferẽdũ est? (*Como y fulano os auia de hazer tal y tal agravio*)
O maledictũ Sathanæ instrumentũ, non nè attendis, quã semi-
nas tuis verbis discordiã? Ego nomine Beatissimæ Trinitatis vos
omnes, in quos iustitiæ munus incũbit hodierna die adiuro, vt
istos imitatores diaboli impunè abire nõ permittatis. Si verò cõ
tigerit (quod Deus auertat) vt adhibitis remedijs se in meliorem
frugem recipere noluerint, illos tanquã pestẽ è Republica expel
lere conemini. Apud Prophetã Ionã legitur, cùm in mari tẽpe- *Ionæ. 1.*
stas excitaretur, nauem, quam ipse & alij conscenderant in mag
no fuisse periculo. Cum autẽ (vt posteà apparuit) propter Ionã
nautæ procellosum mare turbatũq; viderent, hæc, vt nauis inco
lumis ad portum perueniret, eorum animis sententia stetit, sci-
13 licet, sanctũ Prophetam ab ipsa naui exturbare, & in aquas proij
cere: quo facto tempestas cessauit. Ita cùm Rempublicam, cœ-
nobiũ, aut congregationem aliquis cõturbat, optimũ remediũ
est, eum ab illo hominũ cœtu, vt, reliqui pace fruantur, detrude-
re. Postquã igitur Dominus pacẽ suã discipulis dedit, eos sic est
alloquutus, *Sicut misit me pater & ego mitto vos.* Diuinus ille con-
cionator. D. Paulus altissimum resurrectionis mysteriũ persua-
dere volens inquit: Quæ ad patres nostros repromissio facta est
hanc Deus adimpleuit resuscitans Iesum Christum, sicut & in
Psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodiè genui
te. Vbi aperte conspicimus S. Apostolum verba hæc de sanctis-
sima resurrectione intellexisse, quæ ita Christo Redemptori no
stro à Patre æterno dicta sunt ac si quidam pater filio suo, qui à
14 magno periculo euaserat, dicat, Existima fili, te hodiè à me &
genitum & natum fuisse. Sic pater æternus, quoniam Filium suũ
vnigenitũ, quatenus homo erat resuscitauit, ei dicit, Ego hodie
genui te. Sed quoniã in illo Psalmo nullis interpositis verbis eũ
hortatur, vt à se postulet, & Dabo, ait, tibi gentes in hæreditatẽ
tuam (vbi multitudinem fidelium, qui in eum crediturierãt pol-
licitus est) cum resurrexit statim discipulis imperauit, vt præcla
rum hoc opus, scilicet, conuersionem infidelium inchoarent: &
ità ait, *Sicut misit me pater & ego mitto vos.* Quasi diceret: quemad-
modũ pater me ad illuminandũ mũdũ à suis erroribus misit, si-
quidẽ ego vos doctrina mea atq; exẽplo illuminaui, modò ite &
lucẽ hanc vniuerso mundo diligentissimè cõmunicate. Quibus
verbis

verbis admirabilem Apostolorum authoritatem eis concessam 15
Philip.2. ostendit. Quibus tũc meritò illud D. Pauli dici potuit: Lucetis sicut luminaria in mũdo verbũ vitæ continentes. Notandũ tamen est aduerbiũ illud sicut, in euangelio positũ non omnimodam dicere similitudinem, quoniam Christus filius Dei, vt mũdũ redimeret, nosq; patri suo recõciliaret, è cælis descẽdit: Apostoli autem minimè. Vult ergo dicere, quòd, sicut pater filiũ, vt gloriã suã manifestaret, misit, ita filius sacris discipulis imperauit, vt gloriã sui sanctissimi nominis cũctis gẽtibus demõstrarẽt.

Hæc cum dixisset insufflauit, & dixit eis, Accipite spiritum sanctum
O quàm Potentes sunt Dei flatus. Pauperculos hic piscatores Dominus vno flamine gratiæ, & benedictionis vasa effecit. Flatus etiam regũ ac principũ mundi potentes sunt, sed non vt gratiæ imò iniquitatis, superbiæ, & arrogantiæ vasa cõfingant. At- 16
que ità quotidiè illos, qui à Magnatibus, & fouentur & diligũtur tã inflatos, tantaq; pompa incedere videmus, vt vix eos totus terrarum orbis capere possit, nec alios in mundo consistere
Gene.2. patiuntur. In sacris literis Deus sic loquutus fuisse legitur, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Vbi maximè immensa bonitas eius apparuit. Nam cum esset summus Deus, cui nullus par esse potest, tamen sibi similem, & quẽ etiam ipse condidit voluit habere. Miser verò homo superbia, & elatione plenus neminẽ sibi similem in hac vita videre cupit. Imò eò ipsò, quòd aliũ in aliqua re, siue literis, siuè fauore, siue nobilitate, aut alijs huiusmodi similem conspicit, eum statim toto animi conatu ab illo statu deijcere, &, vt potest quodammodo annihilare intendit. Superbiam, scitote fratres, esse inui- 17
diæ matrem, inuidiam verò odium, & iram peperisse. Quæ quidem mala, proh dolor, magnam ecclesiæ Dei partem, non sine iactura, euerterunt. Propter quod diuinus Psalmographus
Psalm.79. ait, Singularis ferus depastus est eam. Ferus iste singularitas ipsa, nuncupari potest, qua istorum quisque erga proximum vtitur. Ideo Deum deprecamini, vt vos à tam venenosis flatibus, si quidem id damnũ inferunt, sua misericordia eripiat. Est superbia veluti subtilis aer, qui (etiã nobis ferè inuitis) tanquam per rimulas in interiora mẽtis nostræ ingreditur: & multo meliùs, si flatus, & fauores mũdi quærimus, eiq; cordis ianuas patefacimus ingredietur. Date igitur operã, fratres mei, vt flatib⁹ diuinis, diuina

gratia

18 gratia mentē ditantibus ostia referetis, qui flatus ex parte sua in omnes sufflare parati sunt. Quemadmodū vno eodemq; vento decem vel duodecim naues æquora sulcāt, quarū aliæ velociori, aliæ tardiori, cursu nauigāt, quod quidē non ex parte venti, idem enim est, sed ex parte ipsarū nauiū prouenit, quæ dā nanque multis partibus hoc est, (*haZen agua por mil partes.*) cōfractæ sunt quædam verò minimè: quædam oneratæ, quædam verò exoneratæ: atq; ita hæ in portum securè plerumq; perueniunt, illæ vero naufragiū faciunt: sic vnus & idē diuinus flatus suis fauoribus in omnes inflat, sed alij tanquā excellentes naues tā prospere nauigant vt securissimum Paradisi portum tenēant, alij autem in purgatorio hyemant, alij denique quia cupiditatibus, affectionibus, atque huius sæculi rebus velut naues oneratæ se mari commiserūt, 19 tandem in profundum inferni demersi sunt. Quamobrem vnusquisque vestrum charissimi fratres, diligenter animaduertat qualiter diuinis flatibus vtitur. Et *dixit eis, Accipite spiritum Sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* O admirabilem hominum dignitatem. O rem admiratione dignā. Adeò nè Deus hominem magnificare voluit vt in eius manibus, ore, ac voluntate animarum remedium comparauerit? Tanto honore ac reuerentia apud Hebræos, Græcos, & Romanos olim sacerdotes habiti sunt vt si aliquem illustrem excellentemque volebant appellare eum sacerdotem nuncupauerint. Ita intelliguntur aliqua loca sacræ scripturæ, in quibus sic legitur. Filij autem Dauid sacerdotes erant. Nec potest intelligi illos sacerdotis munere 20 fungi quoniā eis qui erant ex Tribu Iuda hoc prohibitum erat, vt ex D. Paulo patet: atque ita ibi diuina scriptura significat filios Dauid illustres, excellentes, atque in magna æstimatione habitos fuisse vt in nostro modo loquendi crudeles, Neronis, diserros Senecas: & sapientes, Salomones vocamus. Si igitur eo tempore ita venerabantur sacerdotes, quanto maiori honore nunc digni illi debent esse, quibus Dominus potestatem supra verum ac mysticum suum corpus concessit? Hinc etiam infertur illos puriores ac sanctiores antiquis sacerdotibus esse debere: atque hoc ornamenta, vestesque, quibus induūtur significant, nec vacuas cæremonias esse putetis: nam, Amictus pudorem, Alba conscientiæ puritatem, Cingulum castitatem, Stola obedientiam, Manipulum temperantiam, Casulla, quæ pun

Similc.

2. Reg. 8.
1. Par. 18.
Hebr. 7.

totum

totum contegit, charitatem, quæ super omnes virtutes eminet, 22
innuunt & repræsentant. Cùm aliqua comœdia nobis ob oculos
Similit. proponitur, in qua alius personam Regis sustinet, alius verò pa-
storis personam induit, vnusquisq; horũ vestes & modũ loquẽ-
di illius personę, quam agit, sumit. Decens ne esset vt ille qui pa-
storis personam repræsentat, sermone concinno, eleganti atq; ur-
bano; alter verò, qui regis personam induit, rudi ac pingui loque-
retur? Certè sic repræsentationis ordo peruerteretur: decet enim
vnumquemq; loqui sicuti induit. Ita etiam rationi consentaneũ
est vt sacerdos vt vestium, quibus ornatur dignitas postulat lo-
quatur, & operetur: cõtinuoque ei ob oculos obuersetur se sum-
mum sacerdõtem Iesum Christum filium Dei, cuius personam
in terris gerit, debere imitari. Regius Propheta Deũ sic interro-
Psalm. 14. gat: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requie- 22
scet in monte sancto tuo? Et ipsemet respondit: Qui ingreditur
sine macula, & operatur iustitiam: qui loquitur veritatem in-
corde suo. Veritas est conformitas rei ad intellectum: & ille lo-
quitur veritatem in corde suo, qui qualis optat exterius appa-
rere, talis interius esse nititur. Quapropter siquidem, o sacer-
dos exterius Iesum Christũ repræsentas, atq; in bona æstima-
tione ab omnibus haberi desideras, pro virili laborare debes, ta-
lis interiùs esse, qualis à cunctis exteriùs videri exoptas.

Sed dicet aliquis, Quare (cum summa veritas sacerdotibus
dicat, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis) quando
ipsi nos à peccatis absoluũt, pœnitentiam nobis imponunt? Ad
Naum. 1. hoc facile respondetur illis singularibus verbis Prophetæ Naũ 23
quæ sic habent: Dominus patiens & magnus fortitudine & mun-
dãs non faciet innocentem. O admirandum mysteriũ. Quid sanc-
te Propheta ais? Si Dominus aliquem emundat qualiter eum
damnatum finit, & si damnatum, qualiter purgat? Ad hoc respõ-
deo quòd sacerdos ex parte Dei delinquentem, vt oportet, di-
spositum à culpa ita absoluit, vt pœna æterna, quã propter pec-
catum meruerat, in temporalẽ maneat cõmutata: excepto, si tan
tam contritionem afferret, vt propter illã ab omni pœna esset
immunis. Verum est tamen, virtute absolutionis aliquam etiam
pœnæ partem remitti: ideo salutiani mæ non parum conduce-
re videtur, eadem crimina sæpenumerò confiteri, toties enim
ea quis poterit confiteri, vt virtute absolutionis ab omni pœna
liberetur.

liberetur. Sed proh dolor, qualiter eadē peccata sæpè confitebi-
tur ille, qui vix semel in anno, idq; pene inuitus, & magis ad ec-
clesiæ mandatū explendū, quam ad vtilitatē, & commodū ani-
mæ suæ reportandū confitetur? Si esset carbonarius, qui per to- *Simile.*
tū annū in saltibus cōmorans indutus semper vna subucula car-
bones efficeret, & in vrbem veniens fullonamq; aliquā linthea
mundantē vidēs, se celeriter tunicā exueret, mulierem deprecās,
vt eā sibi nulla interposita mora emundaret, certe, vt ab ipsa ful-
lona derideretur, meritò dignus erat. Diceret namq; carbona-
rio mulier: Amice videris insanire: nam subucula hæc taliter
immunda est, & ita sordes cōtraxit, vt si rectè abluēda sit priùs
madefieri, posteà candificari, tandem sapone tergi necessarium
est: & his omnibus diligentijs adhibitis albam subuculam rema-
nere, non parum erit. O quot peccatores animæ suæ maculas per
totum annum non abluunt, scelera scelcribus, quibus conscien-
tiæ inficiuntur, ac nigriores carbone fiunt, continuò addentes.
Cumq; veluti carbonarij effecti sint, (sicut illi de quibus S. Iere- *Ierem. 4.*
mias inquit, Denigrata est super carbones facies eorum) veniunt
ad lauatricem Iesu Christi, i. dest, ad sacerdotem confessorem. Et,
quia eum aliorum confessiones audientem aspiciunt, statim si-
ne examine conscientiæ, ac sine madefactione lacrymarum
contritionis, & absque præparatione, vel diligentia aliqua, vt
lauentur, ab ipso petunt intensati. Insensati putatis non plus ad
confessionem requiri, quàm vos ad pedes confessoris proiectos
ore hoc proferre? Pater peccator sum, me interroga, & à deli-
ctis me absolue. Non sufficit hoc, fratres mei, non sufficit: opor-
tet enim ea omnia vos in memoriam reuocare, & de ipsis con-
teri, ac tandem firmissimo proposito ab illis abstinere: & hoc
modo vobis sacerdotis proderit absolutio. Ecce igitur qua-
liter Dominus patiens & mundans non faciet innocentem. Si- *Simile.*
quis amicus Regis eum proderet, & posteaei reconciliatur,
non ideò statim in pristinum statum restituitur, sed, vt illatæ
iniuriæ, seque proditorem fuisse recordetur, aliquo supplicio
afficitur: ita peccatori taliter culpa à Deo condonatur, vt velit
ipsum pœnam aliquam pati, eique, vt pro peccatis satisfaciat,
& diuinam maiestatem tradidisse non obliuiscatur, pœniten-
tiam imponi. Animalia illa, quæ in suo Apocalypsi D. Ioan- *Apoc. 4.*
nes vidit, plena oculis erāt ante & retro; sic veros pœnitentes in

hoc

hoc mundo esse oportet, decetque oculos in vultu habere vt at- 27
tente occasiones vitare possint: & retro, vt ante actæ vitæ, &
offensionum in Deum commissarum, ac misericordiæ eius
propter absolutionis beneficium reminiscantur. Est etiam pœ-
nitentia velut frænum, quo peccator ne in posterum delicta cō-
mittat, detinetur. Atque ideo confessorem in imponendis pœ-
nitentijs prudentem esse maxime necessum est. Non esset in
sua arte peritus Chirurgus ille, qui vna vnctione variis vlcerum
generibus mederi voluisset, artis etiam medicinæ esset exper
medicus ille, qui vnam eandemque medicinam multis ægritu-
dinibus adhibere contenderet: ita confessoris munere abutitur
ille, qui diuersis peccatoribus diuersa peccata committentibus
eandem pœnitentiam imponit. Carnali enim homini flagella
& ieiunia, atque cilicia, quibus caro eius macereturque contera- 28
Simile. tur iniungenda sunt. Canis solitus in macello sanguinem lam-
bere difficile nisi per fustium vim potest ab hoc abstinere: ita
corpori helluonis, voracis, & effæminati violentiam inferre,
vt abstinens fiat & castitatem seruet, opus est. Maxime etiam
ad hoc conducit pœnitentem, vt crebrò & frequenter peccata
sua confiteatur, sanctissimumque Christi corpus accipiat, admo
nere. Auaro autem hæc pœnitentia est imponenda vt scilicet
quotidie pauperem sustentet, si dives est: si autem opere seruili
quæstum sibi quærit, imperetur ei vt ex eo quod iudore lucra-
Leui. 14. tur aliquem eroget. Loquens de peccatore Deus hoc iussit. Si
pauper est pro delicto allumat agnum ad oblationem. Mirabile
certe est, qualiter Dominus in lege purificationis mulierum iuss- 29
fit, ne pauperecula teneretur offerre agnum, hic verò vt quis quan
tumuis pauper pro delicto agnũ offerat, imperat: debebat enim,
si inops erat, si quidem minorem occasionem habebat, à vitijs
se abstinere: quia verò non abstinuit, in pœnam criminis victu
abstineat & agnũ offerat. Quoniam autem cum Dominus pri-
mò apparuit, *Thomas non erat cum eis, post dies octo venit Iesus & ste-*
tit in medio, &c. Per octo dies absens fuit Dominus. Vnde colligi
tur eum post resurrectionem non tam continuò sicut antea cum
sacris discipulis fuisse versatum, vt nos doceret, eos qui cũ Chri
sto resurgunt, familiariterque cum eo agunt, ab hominum licet
sanctorum cœtu & congregatione, quoad fieri poterit, separa-
ri debere. Quod si frequentia colloquia iustorum diuinam con

uersatio-

30 uersationem impediunt, multò magis eidem improborum cõmercium obstabit. Hoc fuit causa, quare Iacob filijs suis præcepit, vt cum cum patribus suis, & non in Ægypto sepelirent. Iustinanque ab improbis non solum in vita, sed etiam post mortem seiungi volunt. Gene. 49.

Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, &c. O vere afflictorum consolator Iesu Christe, quare Magdalenæ in horto flenti & amoris plenæ dicis, Noli me tangere, huic verò indurato, vt digitum in vulnus inferat tuum, iubes? Vt te hominem admoneam, ne, quantumcunque in occulto sis loco, fœminæ licèt sanctæ cõtactũ patiaris. In sacris literis sic legitur: Tulit Deus vnam de costis Adam, & repleuit carnem pro ea: & ædificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierem. In hoc, Gene. 2.
31 quòd homo in formatione mulieris amisit costam vnam, & pro ea carnem accepit, aliquo modo significatum fuit homines propter conuersationem fœminarum constantiam, & fortitudinẽ amissuros, ac mollitiem & imbecillitatem acquisituros. Denique cum Diuus Thomas sanctissima illa vulnera tetigit, lucem fidei recepit, ac medicinam gratiæ, qua consequimur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

AD LECTOREM.

SVpra secundam partem huius euangelij, & hanc secundam apparitionem quatuor sermones festiuitatis sancti Thomæ in libro, quẽ de concionibus aduẽtus scripsimus, inuenies.

DOMINICA II.

Post pascha.

CONCIO PRIMA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioannis. 10.

VM de anima iusta in Canticis ageretur sic dicitur: Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuũ dulce. Verba iusti adeò plena charitatis, atque attractiua sunt, vt peccatores suo creatori per amorem & Cant. 4.

charitatem vinciant sicut vitta capillos virginis ligat & capiti 2
eius constringit, Amor enim diuersos loquendi modos, variasq;
verborum excogitationes, quas qui non diligit, non scrutatur
imò in ore eius verba rigescere videntur, continuò facit quæ-
Psal.62. re. Ideo S. Dauid dicebat: Sicut adipe, & pinguedine repleatur
anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum. Hoc est,
Reple Domine mentem meam tuo diuino amore, & statim lin-
gua mea eloquia viuida & ad te laudandum, & ad alijs tuum a-
morem persuadendum habebit. Quod, si hanc efficaciam ver-
ba iusti habent, quantò efficaciores erunt iustissimi inter omnes
iustos Iesu Christi sermones? Quo iure ei possumus dicere. Elo
quium tuum dulce? Apertissimum huius veritatis testimonium
nobis in hoc sacro euāgelio ante oculos proponitur, in quo cœ-
lestis Dominus dulcissima hæc verba protulit. Ego sum pastor 3
bonus. Attendite, quibus tantæ dignitatis nominibus, vt nos ad
se alliceret, diuinus Dominus vsus est. At si per aliena ora (vt in
Hebræ.1. quit Apostolus) loquens patribus in Prophetis locutus est tam
Osee.11. dulcia verba, vt sunt illa, quæ à sancto Osea scribuntur: Ego qua
si nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescie-
runt, quòd curarem eos: in funiculis Adam traham eos, in vincu-
lis charitatis, & ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eo-
rum, & declinaui ad eum, vt vescerer. Quibus verbis amorem,
quo populum Israel prosequebatur Dominus, tribus amoris ge-
neribus comparauit. Per Ephraim autem Hebræus Populus, su-
per quem Ieroboam, qui erat de tribu Ephraim, regnabat intelli
gitur. Et primo amorem suum confert cum amore nutricis, quæ 4
tanta cordis teneritudine, pietate, & amoris affectione infantem
nutrit, vt matres ipsas longè superare videatur: deinde cum amo-
re pauperis agricolæ iuga boum, quorum opera sustentatur, pos-
sidentis, qui finito diei labore boues suos comiter & benevolè
domum ducit, eis iugum, vt pascantur & quiescant à ceruici-
bus auferens. Tandem cum amore pijssimi patris comparat, qui
ægrotum filium omnē cibum fastidientē habēs, sua propria ma-
nu ei epulas ministrat. Hęc tria amorum genera erga filios Israel
Dūs habuisse confitetur: illis enim amantissime indulgebat, eos-
que in humeris (sicut nutrix infantē) à captiuitatibus duris eri-
piendo portabat, ac deniq; sicut obseruantissimus pater cumula-
tissime sustentabat. Sed his adhuc non contentus vide quid

per

5 per S. Isaiam dicat: Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen nō obliuiscar tui: ecce in manibus meis descripsi te. Si hęc inquam, verba tanta dulcedine, & suauitate plena Deus per prophetarū ora loquutus est, quid modo in filio suo, qui est proprium suū os nobis ipsum loquutū fuisse credemus? Dulcissima super omnē modū verba diuini verbi facti hominis fuerūt, & quę delicijs & cōsolationibus plena nos diuino eius amori deuincire, atq; religare poterant. Voluit Christus Redemptor vocari frater noster amicus, Magister, & sponsus. Voluit etiam gallinæ comparari, vt apud D. Matthæum. Quemadmodum, inquit, gallina cō gregat pullos suos sub alas: sic ego meos amore, & benevolentia 6 protego. Modo autem se pastorem nominat dicens: Ego sum pastor bonus. Nō hic ait: Sum iudex, vt vos iudicē: non Rex vt vos opprimā: non dominus, vt vos euertam, & quodammodo cuiscerem: sed pijssimo domino placuit, vt sibi nomē hic imponeretur quod nobis terrorem non incuteret, imò nos emolliret, & in diuino suo amore incenderet atq; inflammaret. Benedictus ac glorificatus sit talis pastor: fœlices oues, quæ ab illo se pasci sinunt. Teste Propheta Ezechiele Deus optimum pastorem suis ouibus fedaturum in hunc modum promiserat: Suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas, seruum meum Dauid, & ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem. Quæ verba D. Hieronymus non posse de Dauid Rege intelligi, quia multis retrò temporibus mortem obierat, sed de Christo Redemptore nostro intelli 7 genda esse testatur. Qui (vt ait Diuus Paulus) factus est ex semine Dauid secundum carnem. Illum verò Propheta seruum vocat, quia patris æterni servus, in quantum homo est: & per excellentiam nuncupatur vnus pastor, quem (vt scriptum S. Isaias reliquit) ipse pater æternus sic nominat dicens: Vnum vocaui cū & benedixi eum. Mirabile videtur quòd cum cœlestis humani generis reparator multis de causis bonus pastor potuerit appellari, vnam tantū modo hic assignauit, scilicet: Animā meā pono pro ouibus meis, dicere potuisset: Sū pastor bonus, quoniā oues meas optimis paseuis, atq; alimētis depasco: non solum enim cœlesti doctrina eas sustento sed etiā meo proprio corpore suauissime reficio. Ac de hoc gloriatur sponsa dicens: Dilectus meus qui pascitur inter lilia, id est, qui me suo sacro corpore inter lilia

Isaiæ. 49.

Matth. 24.

Ezechi. 34.

Roma. 1.

Isaiæ. 51.

Cantic. 2.

qui sunt angeli, Dominum suum ibi comitantes, pascit. Nã quia nos tam diuino cibo pasci magnopere gaudet, ideo se esse eum qui pascitur, vult, vt sponsa animet. Vel etiam potuisset Dominus dicere, Sum pastor bonus, quoniã oues meas accuratissime seruo. Scriptum est enim: Iustorũ animæ in manu Dei sunt. Cum autem in meis manibus fuerint, nunquã ab eis oculos auerto. His tamen, atque alijs causis omissis, solùm propter hoc se bonum pastorem esse ait, scilicet, quia pro ouibus suis vitam posuit, hoc enim præclarum opus amorem eius apertius & clarius præ cæteris demonstrauit. ¶ Valerius Maximus inter antiquos insignis Historiographus de pietate erga patriam differens narrat Codrum Athenensium Imperatorem, cùm bellum Dorensibus inferre vellet, magnum exercitum comparasse: cumque belli euentum scire optaret, se ad oraculum contulisse Apollinis, qui consultus respondit: exercitum eius, nisi ipse in prælio moreretur, victoriam minimè reportaturum. Quo à Dorensibus cognito, præconis voce cautum esse iusserunt, ne quis eorum sub pœna capitis Codrum Imperatorem, licèt inermis in medio exercitus inueniretur, interficeret. At vbi Codrus hostium præconium intellexit, nè sui vincerentur, habitum mutauit: & indutus pauperis agricolæ vestibus, fasce emque lignorum in humeris portãs se in hostium copias interficiendũ contulit. Quod quidem ità euenit: nam cùm à nemine cognosceretur vita priuatus est. Sed (dictu mirabile) statim post mortem eius victoria, quæ anteà dubia erat, in ipsius partem inclinauit: ac tandem hostibus profligatis eam ab ipsis obtinuerunt. Singulari profectò amore princeps hic suos prosecutus est, siquidem maluit mortem oppetere, quàm eos in vitæ discrimen, periculumque vocare. Ergo siquidem Ethnicus Princeps suos sic charos habuisse, ostendit: multò magis ineffabilem Christi Redemptoris nostri bonitatem decebat, amorem eximium ouibus suis, vitam, omnium pretiosiorem offerendo, ostendere. Aduertite, quæso, qualiter postquam dixit: Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis, paulò inferiùs concludit dicens: Animam meam pono pro ouibus meis. Non ait, se obtulisse vitam pro omnibus, quantum ad efficaciam, vel efficientiam, sed solum pro ouibus suis, quæ sunt electi & prædestinati: hi enim merito oues, quarũ naturam quodammodo sequũtur, appellantur. Et in primis

Sapien. 3.

Valerius Maximus.

inter

11 inter alia illas in obedientia imitantur: est enim ouis animal nimis obediēs, & quod facile à pastore suo duci patitur. Atq; ità cū Propheta Dauid obedientiā sancti Ioseph amplificare vellet sic ait, Qui deducis velut ouem Ioseph, hoc est, qui à te, Domine, duci permittit, tibiq; tanquam ouis pastori suo obtemperat: & hoc ex ijs, quæ Deus à suis postulat, præcipuum est. *Psalm. 79.*

Postquā Deus Patriarchæ Abrahæ dixit: Et statuā pactū meū inter me & te, addit statim: Tu ergo custodies pactū meū, ideſt: Licèt ego ex propria mea voluntate beneficia hæc in te confero, & fœdus hoc tecum ineo, ratio postulat, vt quantū ex te est, pactum & fidē hanc non frangas. Non profanabo testamentum meum, & quæ procedūt de labijs meis non faciā irrita, ait idem Dñs. Ac si diceret: Siquidē ego promissa tibi præstabo, tu etiam *Genes. 17.*

12 pro virili, quæ pollicitus es, obserua. Ego Deus tuus ero, in quo omnia bona includuntur, ideo, vt promissis stes, meæ volūtati, & obedientiæ adhærendo, maximè oportet. Ad hoc D. Paulus, se socioſq; suos gratiā, & apostolatum accepisse fatetur. Accepimus, inquit, gratiā & apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gētibus, hoc est, vt omnes gentes rebus illis, quas fides docet, obtēperent: pro nomine eius (quod exponit B. Ambrosius) tanquā vicarij Christi vices eius gerentes in ecclesia. Et hoc est, quod antea idem B. Apostolus dixerat: Pro Christo enim legatione fungimur. Theophylactus verò sic interpretatur: Pro nomine eius: Idest, pro exaltatione nominis Christi, vt virtus ipsius nominis per totū mundū diuulgetur. De ijs ouibus dici potest illud Psalmi: Herodij domus dux est eorum. Gryphs animal *Roma. 1.* *2. Corin. 6.* *Psalm. 113*

13 est habens crura agni, dorsa verò leonis ac pectus, caputq; aquilæ simillimum: & ideo nomen Gryphi optimè Christo Redemptori nostro quadrat: fuit enim in passione sua sicut agnus, in resurrectione, vt leo, & in ascensione velut Aquila. Domus autem huius diuini Gryphis ecclesia sancta est, quæ dux & gubernatrix eorum, qui saluandi sunt, existit: nisi enim homo, quicunque ille fuerit, ab ecclesia ducatur & gubernetur, nunquam Dei faciem videbit. In hoc cœlestis pastoris Iesu Christi oues cognoscuntur, quod non solum ei obediunt, omnia, quæ ipse in sacro euangelio imperat obseruantes, sed etiam ecclesiæ sanctæ morem gerere conantur. Ouis si offenditur dicit, va, si verò pascitur etiam dicit, va, denique tam in prosperis quàm in aduer- *Simile.* *Simile.*

sis semper dicit, va. Animal est mansuetum, cornua non ha- 14
bens sicut taurus, nec dentes, vt canis, nec vngues, tanquam leo,
nocenti haud nocet: quibus omnibus mansuetudo ac patientia
viri iusti, qui omnia placido ac sereno vultu suffert significatur.
Simile. Et quemadmodum vepres, atq; spinæ campi ouium lana, quæ
eis adhæret, cooperiuntur: ità improbi tyranni iustos vexantes
& opprimentes eorum lana, ideſt, bonis operibus conteguntur. Atque ità de sanctis martyribus ecclesia concinit: Cæduntur gladijs more bidentium, non murmur resonat, non querimonia: sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiam.
1. Cor. 4. Accedat ad hoc optimũ D. Pauli testimoniũ. Vbi sic ait: Vsq; 11
in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, (vel vt alij verterunt,) incertis vagamur domibus: maledicimur, & benedicimus, persequutio- 15
nem patimur, & sustinemus: blasphemamur & obsecramus. Et
paulo superiũs dixerat: Spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominibus. Ideſt, tot sunt labores nostri, eosq; tanta patientia perferimus, vt non solum hominibus: verum etiam angelis admirationis spectaculum, vt olim solebant esse illi, qui in theatris cum bestijs certabant, facti simus. Quare, fratres mei,
non erubescitis, & præ verecundia hæc audientes, vestramque
impatientiam in quacunq; licèt minima persequutione cognoscentes, vos ipsos non confunditis? Causam huius rei hanc
esse credo, quoniam omnes labores à manu Dei prouenire non
altius animo euoluitis. Consideratio enim huius rei sufficiens
Leuit. 10. patientiæ causa esset. Quando ignis, de quo in sacra scriptura,
duos filios sacerdotis Aaron combusit, Moyses ei hæc verba 16
dixisse legitur: Hoc est quod loquutus est Dominus: sanctificabor in his, qui appropinquant mihi, & in conspectu omnis populi gloriabor. Ideſt, iustitiam meam in vltione eorum manifestabo, & quanto odio peccata prosequor, ostendam. Quod
audiens tacuit Aaron, patienter flagellum, siquidem ex Deo
Tob. 2. erat, perferens. Hoc etiam S. Tobiam inuitauit, vt quæcunque
ei euenirent, non molestè ferret, de quo sic legitur: Non est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatis euenisset ei, sed
immobilis in Dei timore permansit agens gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. Et quamuis, vt tibi dicitur, parentes & cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: Vbi est spes tua pro

qua

17 qua eleemosynas, & sepulturas faciebas? Tobias verò increpabat eos dicens: Nolite ita loqui, quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est ijs, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. O admirabilis tanti viri patientia, & admirabilis erga omnes Christianos doctrina. Eam Deus cordibus nostris infigat, vt nunquam amplius illius obliuiscamur. Est etiam ouis animal nimis timidum: lupum enim vehementer perhorrescit: sed multò magis iustus peccatum timet, ac meritò, siquidem animam interficit. Ideo in proverbijs dicitur: Beatus homo qui semper est pauidus. Quis ergo non pertimesceret, si pericula huius miserrimæ vitæ rigidamque Dei iustitiam contempletur? Quamuis D. Hieronymus sanctus erat, solebat tamen sæpenumero dicere: Siuè comedam, sine bi- Prouer. 28.
18 bam, semper in auribus meis sonat illa tremenda tuba: Surgite mortui, venite ad iudicium. Quare ergo nunc, fratres mei, non contremiscimus, nè in vltimo iudicij die timorem habeamus? In quo scelerati (vt dicitur in Sapientia) videntes turbabuntur timore horribili. Quæ maior exaggeratio proferri poterat? O Sapien. 5.
cæcitatem ingentem, ò amentiam deplorandam. Dicamus modò cum Diuo Augustino: Domine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Aliam etiam proprietatem Aristoteles de ouibus Arist. de animalibus.
refert, scilicet, quando currunt ad proprium pedum ac manuum suarum strepitum, magis quàm ad aliquid aliud pauescere. Nihil profectò nos in tantam admirationem rapere deberet, quam strepitus, qui nostris improbis desiderijs ac scelestis operibus
19 per manus & pedes significatis, concitatur: & hoc plus quam eam nia timere deberemus. In Deuteronomio iussit Dominus nè mu Deute. 20.
nitiones (ideſt, instrumenta mortis) ex arboribus fructiferis instruerentur, sed imperauit, vt ex arboribus non pomiferis & agrestibus machinas in hostium euersionem conficerentur. Qualiter ergo, ò peccator, ex proprijs tuis membris ac sensibus, qui arbores fructiferæ sunt, mortis instrumenta, vt sint arma, quibus creatorem tuum offendas, animamque tuam interficias, audes efficere? Perhorrescite, fratres, diuinam iustitiam, &, vt inquit Apostolus: Sicut exhibuistis membra ve- Roma. 6.
stra seruire iniustitiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ità nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Est etiam ouis animal sociabile: licet enim lupum venientem

fugiat, ipsa tamen congregationem aliarum ouium vehementer amat. Ita iustus concordia, & fraternitate aliorum iustorum con-
10 gaudet, colloquia verò improborum, vt pote qui eum euertere
Osea. 4. conantur, detestatur. In Propheta Osea sic legitur: Particeps idolorum Ephraim dimitte eum. Per Ephraim, decem tribus Israel Regem Ieroboam, qui erat ex tribu Ephraim, habentes intelliguntur. Sed (vt explicant Diuus Hieronymus, Aimon, & Lira) Deus cum Iudah hic loquitur, eumque sic admonet: Tu Iuda dimitte Ephraim, nè consortio eius corrumparis, quia particeps est idolorum. Et vbi nos legimus, Particeps, in Hebræo est quod dam verbum significans, colligatum, siue obstrictum, vt cùm quis ab aliqua re religatur, & obstringitur. Atque ita particeps idolorum significat: nimium deuinctus est Ephraim & coniunctus idolis. Et in paraphrasi Chaldaica habetur, Particeps ido-21
lorum facti sunt viri domus Israel. Deus, ò fratres mei, nos ab hominibus vitijs, & sceleribus deditis auertat. Dimittite eos quia vos perdere totis viribus contendunt. Quid voluit Deus
Deut. 22. significare quando iussit, Non arabis boue simul & asino, nisi nequaquam decere hominem pium amicitias cum impio texere? Nam quid adumbrat bos nisi hominem iugo legis diuinæ col
Psalm. 48. lum summittentem? Et asinus cuius rei est typus, nisi eorum de quibus in Psalmo dicitur: Homo cum in honore esset, non intel-
2. Cori. 6. lexit, cõparatus est iumentis insipientibus & similis factus est illis? Hoc idem nos monet Diuus Paulus dicens: Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Nõ solum nobis ab infidelibus in fide, sed à peccatoribus infidelibus in fidelitate, 22
quam Deo debent separari maxime conducit. Est & alia ouibus cœlestis pastoris Iesu Christi proprietas, scilicet, sicut cũ pastor oues suas per extremos ac signatos limites ducit, eas satiari non finit eo animo, quod cũ ad optata & fertilia pascua peruenerint, abundantissimè saturabuntur: atque ita oues passim edentes, & herbam hic & illic quodamodo lambitantes, transeunt: sic iusti dum miserrimæ huius vitæ curriculum peragunt parvo
Luca. 6. sunt contenti, eorum enim supernus pastor blanditias & voluptates huius mundi eis interdicit dicens: Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini: beati qui nunc fletis quia ridebitis. Et paulò inferius: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem

vestram

23 vestram, væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis: væ vobis, qui
ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. O nimium fœlices Dei
oues consolamini, & nè, licet in paupertate, inopia, ac labori-
bus sitis, tristitia afficiamini, finito enim huius vitæ cursu in cœ-
lestibus, fertilissimisque pascuis saturabimini: nam ita pastor Ezechi. 24.
vester, Ezechiele teste, pollicetur dicens: In pascuis vberrimis
pascam oues meas, in montibus excelsis Israel, id est, videntium
Deum. In hoc tamen iustiab ouibus differunt, quod hæ mane
ac vesperi, & non meridie pascunt, illi verò continuò: & in dilu-
culo iuuentutis, & in meridie vitæ suæ, & in occasu senectutis Psal. 54.
semper pascua animis suis spiritualia præbere contendunt. Hoc 1. Corin. 15.
faciebat S. Dauid qui ait: Vespere & manè & meridie narrabo
& annuntiabo & exaudiet vocem meam. Et Apostolus de se
24 inquit: Gratia Dei sum id quod sum. Nam sicut peccatum ho- Psal. 72.
minem abiectum facit & quodammodo annihilat (propter quod
Regius Propheta dixit: Ad nihilum redactus sum & nesciui, sci-
licet: per peccatum) ità gratia hominem eleuat, vt sit consors
diuinæ naturæ: & sicut peccatum efficit hominem iniquita- Roma. 7.
tum operatorem (vt idem Apostolus dicit. Peccatum ope-
ratum est mihi mortem, vt fiat supramodum peccans) ità gra-
tia efficit hominem virtutum operatorem: atque hæc gratia
(inquit) non fuit vacua in me, hoc est otiosa, tunc enim gra-
tia vacua & otiosa est, cum id, ad quod fuit concessa non ope-
ratur. Hanc verò diligentiam & operationem in omnibus de-
siderans S. Apostolus inquit: Fratres mei dilecti stabiles esto- 1. Cori. 15.
te, & immobiles abundantes in omni opere Domini, semper
25 scientes, quod labor vester non est inanis in domino. Notate
maximè illud, semper, iustus nanque omni tempore debet re-
ctè operari. Ecce igitur oues, ob quas cœlestis pastor vitam de-
dit. Si autem quis obijciat illud D. Ioannis scilicet: Ipse est pro- 1. Ioan. 2.
pitiatio pro peccatis nostris non pro peccatis nostris tantum
sed etiam pro totius mundi, ad hoc respondetur, quo ad suf-
ficientiam, Christi Redemptoris nostri mortem ad redimen-
dum totum mundum, & etiam si essent, mille mundos, ap-
tam fuisse: at verò quo ad efficaciam eam, nisi pro illis adultis,
quibus efficax voluntas percipiendi ab illa vtilitatem futura
erat non obtulisse. Ideo ipse Dominus inquit: Filius hominis ve Matth. 20.
nit dare animam suam in redemptionem pro multis. Et alibi:

Hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur. En qualiter 26
summa veritas mortem suam ac sanguinem multis & non omni
Mat. 14. bus profuturam fatetur. Si Rex famulum suum in Maurorum,
seu infidelium fines captiuos redempturum cum magna numo-
rum copia mittit, ingrediens aliquam eorũ vrbem, vbi magnus
Simile. captiuorum est numerus, si aliqui illorum se à captiuitatem exire
nullo modo velle, & alij vehementer desiderare libertatem, in-
nuunt, pro illis tantum, qui exire cupiunt, cum eorum domino
conuentionem facit. Si verò ei dicatur: Quare de omnium li-
bertate non agis? meritò poterit respondere, se quidem ad om-
nes redimendos, & multo plures, si essent, pecuniam portasse:
sed ex illis aliquos esse quibus misera illa, in qua erant, placuit
seruitutis vitaa qua exire nolebant. Ita cum totum genus hu-
manum propter peccatum in vinculis & captiuitate esset, Chri- 27
stus Dominus vniuersalis omnium Reparator venit in mun-
dum, vt omnes, qui in seruitute erant, redimeret, eique pecu-
nia, scilicet, merita infiniti valoris, ratione infiniti suppositi, non
deerat. Sed, vt erat verus Deus, omnium captiuorum voluntа-
tem contemplatus est, & vidit quosdam à peccatis exeundi,
alios verò perpetuò in culpæ vinculis manendi voluntatem ha-
bentes. At cum esset in cruce, velut numularius in Telonio,
pretium suorum meritorum pro illis omnibus, quos prædesti-
natos esse ab æterno Patre, & quos à captiuitate peccatorum
exire velle & non pro illis, quos exire nolle cognouit, quantum
ad efficientiam, libentissimè obtulit. Et hoc est quod ait: Ani-
Coloss. 1. mam meam pono pro ouibus meis. Vnde intelligetis verba D. 28
Pauli, scilicet, Adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in
carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia. Quid ais gloriose
Apostole? Qualiter passioni Iesu Christi, siquidem infiniti va-
Psalm. 129 loris fuit, ac de ea inquit Regius Propheta: Copiosa apud eum
redemptio, aliquid defuisse, asserere audes? Ad hoc respondе-
tur, verum quidem esse, passionem, & mortem illam infiniti va-
loris fuisse, & filium Dei, si vellet, nos ità potuisse redimere, vt
nihil ex parte nostra faciendum maneret, sed quia illi eo modo
nos redimere non placuit, imò nos etiam aliquid pati, & opera-
ri voluit, ideò cum D. Paulus labores, & afflictiones in spiritua-
libus exercitijs & in conuersione infidelium ad fidem patieba-
tur, inquit, se ea, quæ defuerunt passioni Iesu Christi, in carne

sua

29 sua adimplere, hoc enim illi defuit, scilicet, hominem ex parte sua aliquid etiam operari vt ei ipsa passio proficiat, necessarium esse. Si esset stagnum aquarum multitudine plenum sufficiens ad irrigandam totam, quæ circum circa est, terram, si foramen, quò aqua exire queat, non fiat, arida profectò & infœcunda ipsa humus manebit, non propter aquarum penuriam, satis enim erat in stagno, sed quia illam tibi vtilem & fructuosam, aditus, per quos exiret ad irrigandam terram patefaciendo, fore noluisti: ità passio sacratissima Christi Redemptoris nostri stagnum quidem aquarum infiniti valoris extitit. Si verò eam tibi non applicas; viamque, per quam ipsa aqua in animam tuam profluat, non aperis, arida, infructifera, atque infertilis remanebit, non quidem ob defectum illorum meritorum, sed ob tuam negligentiam & ma-
30 litiam. Suspiria verò, lacrymæ, labores patienter tolerati, vsus diuinorum sacramentorum, ac denique cætera pia opera foramina sunt, &, per quos hæc diuina aqua in fidelium mentes dilabitur, aditus patentissimi: quantò autem ampliores fuerint, tantò maior in corda vestra fluet aquarum copia. Hoc igitur est, quod sanctissimæ Iesu Christi passioni defuit, scilicet, oportere vos viam & aditum aperire, quò ipsa vobis communicetur. Quam obrem Diuinus hic pastor inquit se vitam pro ouibus suis posuisse: illæ enim sunt, quæ ipsum, fide, & amore cognoscunt, quæque merita mortis eius sibi metipsis prodesse contendunt. Per quæ diuina plenæ gratia perueniunt ad abundantissima pascua gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

DOMINICA II.

Post pascha.

CONCIO SECVNDA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

DIgnum profectò admiratione, & ampliatione illud esse videtur, quod potentissimus Dñs, qui in Exodo dixerat: Ego sum Dñs Deus tuus fortis, zelotes visitans iniquitatem patrum in filios: in tertiam & quar-

Exod. 20.

quartam generationem eorum, qui oderunt me: quique passim 2
in diuinis literis in lege scripturæ dicebat. Ego Dominus, nunc
in lege gratiæ tot nomina, quæ singularem ipsius amorem ma-
Ioan. 8. nifeste ostendunt sibi imponat. Ego, inquit, sum lux mundi. Et
Ioan. 6. iterum: Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. Et Rursus:
Ioan. 14. Ego sum via, veritas & vita. Et idem Euangelista: Siquis sitit ve-
Ioan. 7. niat ad me & bibat. Quia, scilicet, aqua dulcissima, & ad refrige-
randos concupiscentiæ ardores nimis apta sum. Hic verò ait:
Cant. 5. Ego sum pastor bonus. Quapropter meritò dixit sponsa: Gut-
tur illius suauissimum. Iure optimo vocatur guttur illius suauis-
simum, siquidem illo verba tam suauia, & amoris plena pro-
tulit. Res certè auditui Christianorum dulcissima est, ab ipso
ore Dei proferri: Ego sum pastor vester. In quo eius cura, &
Apocal. 1. solicitudo erga illos demonstratur, quam in Apocalypsi idem 3
dominus significauit dicens: Hæc dicit, qui tenet septem stel-
las in dextera sua, & ambulat in medio septem candelabro-
rum aureorum. Septem stellæ & septem candelabra erant se-
ptem ecclesiæ, quas bonus pastor sub potestate sua habebat, ip-
se verò in medio earum dux & gubernator ambulabat. Itaque
habere in manu septem stellas & inter septem candelabra com
morari significat, ipsum esse, qui nos manu sua, nè cadamus,
detinet, & qui nos regit &, nè in profundum labamur, gu-
1. Petr. 5. bernat. Beatus Apostolus Petrus non solum Christum Re-
demptorem nostrum vocauit pastorem, sed etiam pastorum
principem appellauit dicens: Cum apparuerit princeps pa-
storum percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Chri-
stus Dominus princeps pastorum non solum, quia eorum 4
caput erat, sed etiam quia omnes in hoc munus exequendo
Gene. 31. ante ibat, nuncupatur. Loquens diligentissimus ille pastor Ia-
cob cum socero suo Laban ait: viginti annis fui tecum, oues
tuæ steriles non fuerunt, neque captum à bestia ostendi tibi,
ego damnum omne reddebam, die noctuque æstu vrebar, &
gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. O quam multò maio-
ri ratione diuinus Pastor suo æterno Patri dicere potuit: Tri-
ginta tribus annis in hac miseriarum valle tibi diligentissimè
seruiui, in quibus ne oues tuæ steriles essent, laboraui: eas-
que cœlesti doctrina, & admirandis operibus, atque exemplis
vt fructus bonorum operum facerent, abundantissimè paui.

Omne

5 Omne damnũ, quod infernalis lupus illis intulit, ego persolui
Vt gregẽ tuũ seruarẽ, æstu vrebar & gelu, multos hyberno ęsti-
noque tẽpore labores patiens: somnus ab oculis meis fugiebat,
noctes integras lacrymas profundendo, & in montibus orando
insomnes ducens. Quibus omnibus manifestè apparet, eũ meri
tò bonũ pastorem posse appellari. Nã vltra ea, quæ diximus hoc
etiam peculiare habet, quod cùm cæteri pastores carnibus ouiũ
suarũ vescantur, piissimus hic pastor oues propria carne depa-
scit: atq; ità eis dixit: Accipite & manducate. Hoc est corpus
meum. Quidam vir iustus nomine Razias in sacris literis ludęos 2. Mach. 14
nimiũ dilexisse legitur: quam ob causam omnium pater appella
batur. Hic cum Hebræum populũ in periculo, ac sine remedij
spe esse videret, ascendit in lapidem postquam se muro præcipi
6 tauit, & gladio se euiscerauit, atque intestina sua super populum
vtrisque manibus complexus proiecit: in quo singularem amo-
rem ac beneuolentiam erga illos ostendit. O diuine Razias Ie-
su Christe humani generis Reparator, qui cum propter homi-
nes è cœlis in terram descenderis, vt apertius eximium amorem
ostenderes, crucem ascendisti, & sacratissimum tuum corpus
clauis, spinis, ac lancea perfodi dignatus es, vt viscera tua super
populum tuum ei diuina sacramenta conferens effunderes. O
fœlices oues talem pastorem habentes. Non enim vos interficit
vt vitam ducat, sed potius ipse propter vos crudelissimam mor-
tem patitur. Et hoc argumento Dominus se optimum pastorem
esse comprobat dicens. Bonus pastor animam suam dat pro oui-
bus suis. Et posteà se ità fecisse fatetur cùm ait: Et animam meã
7 pono pro ouibus meis. Quomodo (ait Propheta Amos) ũ eruat Amos. 3.
pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruen
tur filij Israel. Hoc est: Tanta difficultate filij Israel á suorum ini
micorum manibus eripientur, sicut cùm leo vorauit agnũ, cuius
solum crura aut aures manducanda restant: & pastor leonis os vi
aperiens vt agnum liberet, illius rabidos morsus ac dentium scis-
suras perfert. His verbis modum quo oues Dei ab ore & pote-
state Sathanæ eripiendæ ac redimendæ erant S. Propheta signi-
ficauit. O Christe animarũ fideliũ suauissime pastor, quis te dila
niauit? Quis corpus tuum sacratissimum cruentauit? Et quis te in
cruce crudeliter tractandum posuit? Vngues denteſque infernali
leonis, ministri, scilicet, diaboli, Pharisæi, Pontifices, & sa-
cer-

cerdotes Iudæorum: illi me vexarunt, oppresserunt, atq; crucia- 8
runt. Quæ omnia æquo animo propter oues meas, vt eas ab ore,
& potestate furibundi leonis auferrem, pertuli. O infœlices pec-
catores, Filius Dei ora leonis, atque crudelissimos eius morsus,
ignominiosa sputa, flagella, ac denique mortem passus est: vos
autem hæc, vt vobis proficiant, minimè vultis animo euoluere.
Cumque vos pijssimus hic pastor à seruitute dæmonis velit eri
pere, vos ab illa exire non vultis. O cœli, ò terra, o creaturæ in-
sensibiles, tantum scelus nobiscum sentite. Vos igitur obtecro,
fratres mei, nè tam excellenti pastori ingrati sitis. Soluamus ei,
Zach. 11. quod debemus, vt nos S. Zacharias eius nomine admonet his ver
bis: Si bonum est in oculis vestris afferte mercedem meam. Qua
si diceret: Contemplamini, si iustum est vestris oculis (meis enim
æquum videtur) vt siquidem propter vos laboraui, mercedem 9
meam soluatis. Quam autem mercedem, Domine, vis? Nè am-
plius me offendatis, ac merita mea vobis profutura curetis. Si in
Iere. 23. terrogauerit Populus iste (ait S. Ieremias) quod est onus Domi-
ni? dices, Vos estis onus: proijciam quippe vos, dicit Dominus.
In mercedem ergo vult, siquidem peccatores onus Domini
sunt, nè amplius ei sint onerosi.

Maximè aduertendū est quod Dominus hic ait, scilicet: Bo-
nus pastor animam suā dat pro ouibus suis, ideſt, debet esse pa-
ratus, vt vitam pro ouibus suis in diserimē offerat. Sed heu, heu,
quàm pauci hodie huiusmodi inueniūtur, ac forsan in pœnā sce
Zacha. 11. lerum nostrorum hoc contingit, vt S. Zacharias prophetauit,
cui Dominus iussit vt sumeret sibi vasa pastoris stulti, hoc est: 10
Indue personam stulti pastoris, accipe pastoralia instrumenta,
qualia insanus pastor sumit. Sume, inquam, vasa oleo iuniperi-
no vacua, peram absque cibo, fistulam raucam, quæ vix possit au
diri, baculum denique ferreum, qui vno ictu miseram ouem interfi
ciat. hoc est. (*Toma vn vaso sin miera, vn çurron roto, y sin prouision, vn*
cuerno sin açeyte, vn silvo ronco que no se oya, vn cayado de hierro que mate,
y de troncho que no lastime. Quorsum Dñe assumam vasa hæc pa
storis stulti? Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui de re-
licta nō visitabit, dispersum nō quæret & contritū non sanabit,
& id, quod stat non enutriet, & carnes pinguiū comedet, & vngu
las eorum dissoluet. Idest: Ego propter scelera hominū (ait Do-
minus) pastores, qui nō munere recte fungantur suo in terra su-

scita-

11 scitabo ideſt, ſuſcitari permittã. Et ſtatim exclamat dicẽs: O pa-
ſtor, & idolum, derelinquens gregem. Maximè notandum eſt,
illud, Et, in præſentiarũ ſignificare, ideſt, ità, vt ſit ſenſus: O pa-
ſtor, ideſt, ô idolum, qui es velut lignea, aut lapidea ſtatua, quæ
nihil operatur, & vbi collocatur, inſenſibilis ſiſtit. Paſtor es vt
oues exenteres, paſtor es vt honore perfruaris, qui gregẽ tuũ pe-
rinde ac ſi eſſes lapideum idolum, obſeruas, cui nihil aliud curæ
eſt, quam ab omnibus veneratione & reuerentia coli: væ tali pa
ſtori, Deus enim de eo vindictam ſumet. Gladius, inquit, ſuper
brachium eius & ſuper oculum dexterum eius: brachiũ eius ari-
ditate ſiccabitur, & oculus dexter eius tenebreſcens obſcurabi-
tur. Ideſt, gladiũ vltionis ſuper brachium, & oculum eius dex-
trũ Deus mittet. Vocatur hic gladius Dei, iudicium, vltio, & ſup
12 pliciũ ipſius. Sumere autem ſupplicium de brachio & oculo dex
tro paſtoris, nihil aliud eſt, quam permittere vt ſolum manus
læua, & oculus ſiniſter, quo rectum non videat nec operetur, ſed
iniuſtum, & ſiniſtrum in eo maneãt. Per impoſitam pœnam de-
licti commiſſi culpa explicatur. Sic cùm Dominus dicit huiuſ-
modi paſtorem cæcum oculo dextro, & brachio dextro priuan
dum innuit, in eo nihil rectum, ſed omnia ſiniſtra futura eſſe. Sen
tentiæ eius ſiniſtræ, opera eius ſimiliter ſiniſtra, ac denique quid
quid fecerit, aut conſtituerit ſiniſtrum erit. Itaque quemadmo-
dum poteſtate gubernandi, & ſcientia ſibi conceſſa abuſus eſt,
ita hæc omnia ei in malum vertentur. Quamuis autem S. Pro-
pheta non explicuit brachium dextrum, ſicuti & oculum dex-
trum tamen cùm abſolute dicit, Gladius ſuper brachium eius, Luca. 12.
13 per antonomaſiam dextrum eſſe intelligitur, quia principalius
eſt. Satis aperte magnam inopiam bonorum prælatorum in hoc
mundo diuina ſapientia ſignificauit, cùm dixit: Quis putas eſt
fidelis diſpenſator & prudens, quẽ conſtituit Dominus ſuper fa
miliã ſuam, vt det illis in tẽpore tritici mẽſurã? Cùm dicit, Quis
putas eſt fidelis diſpẽſator? docuit, paucos reperiẽdos eſſe qui-
bus hę omnes eſſent cõditiones. Quarũ prima eſt fidelẽ eſſe, hoc
eſt, vt nõ quærat quę ſua ſunt, ſed quę Ieſu Chriſti: ſecũda quod
ſit prudẽs. Prudẽtia dicitur ſciẽtia operãdorũ, atq; ita nõ ſolũ eſt
lux intellectũ illuminãs, ſed etiã voluntatis affectũ inflãmat. Non
ſolũ quid, quomodo, & qualiter ſit agẽdũ oſtendit, ſed etiã volũ
tatẽ ad bonũ operandũ & ad malũ fugiendum mouet: qui verò

hac

hac virtute pollet, facillimè & suauiter sibi subditos moderatur. 14
Cũ Ietro Moysi socer ei ostẽdit, vt ex populo coadiutores eligeret, inter alias, quas ei conditiones appposuit, hç, quæ hic à Dño
Exod. 18. ponuntur, fuerunt. Prouide, inquit, viros potentes, & timentes Deũ, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, vbi veritas rectitudinem & ipsam intellectus veritatẽ significat. Per illud vero, timentes Deũ, & qui oderint auaritiã, ndelitas commendatur. In hoc autẽ, quod Dñs dicit, quẽ constituit Dñs, ostenditur, prælatũ non ambitionibus, ac largitionibus sed à solo Deo cõsti
Ephes. 4. tui debere. Idẽ docet D. Paulus dicẽs: Dedit (scilicet spiritus sanctus) quosdã pastores & doctores. Et in actibus Apostolorũ dici
Actuũ. 20. tur: Attẽdite vobis, & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit vos episcopos regere Ecclesiam Dei. Cũ ait, supra familiam suã, subditos non seruos: sed filios Prçlatorum, Prælatũ verò pæ 15
dagogũ patrẽ & gubernatorẽ eorũ per amorem & charitatem, esse debere nos admonet. Vt det illis in tempore tritici mensuram, hoc est, vt subditis præcipuè spirituali cibo prouideat. Si autem quæritis, an plures, quam ipsi prælati prædicatores esse
2.2.q. 187. debeant, ad hoc respondet D. Thomas, prædicare ex officio
arti. 4. ad. 2 conuenire prælatis, religiosis autem ex commissione. Ideò B.
Ambro. lib. Ambrosius sic ait, Oculorum etiam officium in corpore, ideſt,
de dignit sa in Ecclesia voluntarius accepisti, vt reliquum per te corpus du-
cer. c. 6. catum lucis haberet: episcopus enim à cunctis indubitanter vocaris, præsertim cum ipso nomine censeris (si tamen actio nomini concordet & nomen se actioni societ) nam quid aliud interpretatur episcopus nisi superinspector? Ideo postquam Dominus dixit: Ego sum pastor bonus: addidit, & cognosco oues 16
Genes. 2. meas. Vbi excellens documentum præstitit, videlicet, pastorẽ, ideſt, Prælatum subditos debere cognoscere. In sacris literis sic legitur. Formatis Dominus Deus cunctis animantibus terræ, & vniuersis volatilibus cœli adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. Ex quo, scilicet, cum Deus Adamo primo parenti iussit, nomina bestijs terræ, & auibus cœli imponere, ea oculis priùs videre, voluisse apertissimè significatur. Quantò igitur magis ipse Deus vellet, vt pastor oues suas & cognoscat, & videat & proprijs nominibus vocet? Qui pastor est ouium (ait
Ioan. 10. Dominus) proprias oues vocat nominatim & adducit eas. O vita
las mola sanctissima Trinitas! Quam aliter hodie à multis Prælatis

17tis hoc fit: siquidem quamplurimi oues habent quamplurimas, quas toto tempore vitæ suæ minime viderunt. Struthio oua sua aspiciendo fouere, suoque solum aspectu fœtum ab ouis haurire legitur: quæ si intueri desinat inania & sterilia reddun-
tur. Sic subditi oculis prælatorum sunt fouendi, eorum enim aspectus subditis, ne pereant, perquam necessarius est. Ideo Sancta Tridentina Synodus tantopere residentiam Prælato-
rum sub tot pœnis imperat. Inter hirundines & nycticoraces hoc discrimen versari videmus, quòd illæ templa, vt in eis nidos
18 instruant, & continuò garriant, hæ verò, vt oleum lampadarum absorbeant, ingrediuntur. Sic inter bonos & improbos Prælatos hoc interesse cernimus, quòd probi sunt veluti hirundines domicilium suum in ecclesijs facientes, Deum diuinis laudibus, & cantibus continuò extollentes: improbi verò sicuti noctuæ sunt qui ecclesias non adeunt, nisi vt temporalia bona maxima cum solicitudine extorqueant. S. Moyses duos Cherubim fecisse iussu Dei, & in propitiatorio collocasse in sacra scriptura legitur: Salomon verò alios duos fecisse hominum memoriæ sacræ literæ tradunt. Hi autem Cherubim in hoc differebant, quòd illi, quos fecerat Moyses propiciatorium aspiciebant: illi verò Salomonis templi ianuam intuebantur. Illi optimorum prælatorum, qui propiciatorium, id est, gloriam Dei, & vtilitatem animarum contemplantur, typum gerebant: hi verò, scilicet, Salomonis nefarios Prælatos, qui ianuas, id est, vtilitatem, & commodum, atque oblationes, quæ per ianuas
19 ecclesiæ offerendæ portantur conspiciunt, significant. Quamuis turpissimus, & ex omni scelerum colluuione natus erat Sodomorum Rex, nihilominus tamen afflictionem subditorum magis quam temporalium bonorum amissionem dolebat, siquidem (vt in Genesi legitur) quando Patriarcha Abraham eum à periculo aliorum regum, qui subditos eius captiuos ducebant, liberauit, cumque spolia magna cepisset, nihil aliud nisi subditos suos ab eo summis precibus postulauit. Da (inquit) mihi animas, cætera tolle tibi. Quæ omnia, non sine magna Principum Christianorum ac Prælatorum confusione & verecundia, qui potius diuitias temporales, quàm subditorum commodum, & commune suæ Reipublicæ bonum desiderant, nobis diuinæ literæ scriptum reliquere. Satis melius exemplum nobis re-

Simile. *Conci. Tri. sessi. 23. c. 5* *Simile.* *Exod. 25.* *3. Reg. 6.* *Gene. 14.*

liquit S. Moyses, quicùm esset in cacumine montis, quò iussu
Numer. 27. Dei conscenderat, eique diceretur, terram promissionis non esse ingressurum, quam tamen inde oculis lustrare licebat, diffinitiuam Dei sententiam audiens nihil de ea curauit, nec quid quam pro se deprecatus est, solum pro sibi commisso populo exorauit dicens. Prouideat Dominus hominem, qui sit super multitudinem hanc, ne sit populus Domini sicut oues sine pastore. Et cum populus in adorationem vitulilapsus est, ei dixit
Exod. 32. Dominus: Dimitte me vt irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam. Alius fortasse animo caderet, vltimamque manum negotio imponeret. Sed vt erat electus vir Moyses, & magnanimus animum non despondit, imò oblata necessitate maiorem recepit & Deum ipsum cœpit vrgere dicens: Cur Domine irascitur furor tuus contra po- 21
pulum tuum, quem eduxisti de terra AEgypti in fortitudine magna, & in manu robusta? Nè quæso dicant AEgyptij: callidè eduxit eos vt interficeret in montibus & deleret de terra. Quiescat ira tua & esto placabilis super nequitiam populi tui. Similem huic amorem in oues, simileque robur, atq; animi fortitudinem in ecclesiæ sanctæ prælatis esse oportet. O summum pastorē Iesum Christum, qui cum crudelissimam mortem subire non recusaret, oues suas crudeliter, & contumelioſe tractari nō est passus. Atque ita Iudæis inquirentibus dixit: Si me quæritis, sinite hos abire. Notabile profectò est, quod (vt D. Chrysostomus
Ioan. 18. aduertit) cum Beatus Petrus auriculam seruo pontificis abscide
rit, nemo illi malum inferre aut verbum aliquod proferre ausus
est: quoniam cœlestis pastor eũ ab ijs omnibus propugnauit, vo- 22
luitq; omnes labores solus ipse suscipere: nam bonus pastor animã suam dat pro ouibus suis. O quanta ratione, inquit D. Pau-
2. Cor. 5. lus, Charitas Christi vrget nos æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est. Illi sibi dicuntur viuere, qui omnem solicitudinē in cibum, vestitum, potum, voluptatem, diuiti asque conferunt: illi verò Christo viuunt, qui omnem curam suam in Dei glorificatione, & amore, atque in mundi contemptu collocant. In hoc vitam suam continuo ducunt. Ex hoc deducitur magni nosmetipsos facere debere, siquidem tanti autho-

ri vi-

ri vitæ stetimus. Si peritissimus lapidarius, gemmam centum Simile.
mille aureis emeret, indè profectò in cognitionem quis posset
venire, pretiosum eum lapillum magnę æstimationis esse atq; va
loris. Talē, ò homo, tibi persuade esse animā tuam siquidem eius
creator se ipsum pro ea donauit. Eā igitur magnipende, nec pro
minimis huius mūdi rebus eam commutes. Si Christus seruator
noster vas sui sacratissimi corporis sanguine plenum tibi seruan-
dum traderet, qualiter, ne effunderetur, attenderes? Animaduer-
te ergo (vt ait D. Bernardus) pluris æstimasse Christum Redem-
ptorem animam tuam, quàm sanguinem suum, siquidem illum
pro ea abundantissimè largitus est. Quare igitur eam parui pen-
dendo dispergis? Sicut aqua (dicebat Iacob filio suo Ruben) effu Genes. 49.
sus es: sic tu ò peccator sicut aqua effunderis: per oculos enim,
per os, per aures, perque omnes sensus misera mens tua effundi-
tur, & id quod vidisti & audisti insequitur. O nimium infœ-
lix, qui tam vili pretio rem tam pretiosam amisit. O infinitæ
maiestatis Deus: propter ineffabilem clementiam tuam huius-
modi cæcum illumina, vt suorum scelerum magnitudine conui
ctus vera pœnitentia mentem suam recuperet. Iterum diuinus
magister ait: *Ego sum pastor bonus & cognosco oues meas & cognos-
cunt me meæ: sicut nouit me pater & ego agnosco patrem.* Hoc est, quē-
admodum ego eo modo cognosco patrem, vt cognoscēdo amē:
ita oues meas ea ratione cognosco, vt cum cognosco eas amem &
hunc amorem in hoc ostendo, quod vitam pro eis pono: ita
etiam oues meæ taliter me cognoscunt, vt cognoscendo me di-
ligant. Et vt est ouis proprietas, quòd quantò magis dies de-
clinat, tantò celerius pabula sumit: sic iusti viri mos est, quan-
tum vitæ suæ finis appropinquat, tantò maiori cum diligentia
ipsum rectè operari. Atque ita ait Ecclesiasticus: Cum consum Eccle. 18.
mauerit homo, tunc incipiet. Et S. Iob de iustis agens, Quasi, in- Iob. 3.
quit effodientes thesaurum, gaudentque vehementer, cum inue
nerint sepulchrum. Admirabilis certè similitudo ad significan-
dum feruorem & efficaciam, qua iusti ad occasum vitæ suæ in re
ctè factis se exercēt. Quēadmodū illi qui spe inueniendi aurum Simile.
cuniculos agūt, quò altius effodiunt, & auro appropinquāt eò
amplius, vt ipso fruantur, accelerant: ita iusti quo magis sepul-
chro & morti appropinquant, eò celeriùs gloriæ thesaurum pro
mereri conantur. Inter motum naturalem, & violentum

Arist. 1. de cœlo tex. 88 & 89. hoc interest, quod naturalis dum ad suum finem accedere inten- 26
dit, tunc velocior est, violentus verò semper lentior. Quoniam
autem iusti velut motu naturali in virtutem tendunt cùm ad vi-
tæ finem appropinquant, tunc velociori impetu rectè operan-
tur. Si quando verò propter humanæ naturæ fragilitatem ad ma
lum mouentur, statim (vt motus ille in ipsis violentus est) à sce
lere deficiunt. Quod quidem in oppositum improbis euenit, qui
bus vita flagitiosa deprauatumque viuendi genus, motus natu-
ralis quodammodo est, atque ita quò magis ad mortis metam ap
propinquant, eò ad scelera, & flagitia, atque abominationes cele
Sapien. 2. rius festinant. Ideò de illis diuina sapientia inquit: Dixerunt im-
pij cogitantes apud se non rectè: Exiguum & cũ tœdio est tem-
pus vitæ nostræ, & transibit vita nostra tanquam vestigium nu-
bis. Venite ego, & fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatu- 27
ra tanquam in iuuentute celeriter: non prætereat nos flos tem-
poris: coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pra-
tum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. O Deus bone, quæ
cæcitas, & nequitia hominum? Animaduertite, quot mala hic
impij præse ostendunt. In primis enim bonis temporalibus tan
quam vltimo fine, vltimaque beatitudine, ac si non esset aliud
expectandum, frui volunt: quod summam peruersitatem esse
certum est, vt cum impio loquens D. Augustinus ait: Non te pu
det peccator tam impium Deum, sicut est voluptas, pecunia, aut
venter, venerari? Deinde dicunt. Tanquam in iuuentute. Ex quo
colligimus illos, qui hæc loquebantur, senes fuisse, & senectute
sua tanquam adolescentia vti voluisse. Tertiò ijs omnibus celeri- 28
ter potiri cupiunt. Nunquam Pharao tam audax fuisse legitur,
quam cum suæ euersioni propinquior erat. Nã tunc (vt testatur
Exod. 15. S. Moyses) quasi furore correptus dixit: Inimicos persequar:
& comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea:
euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Iam vide-
batur sibi in manu habere id, quod tantopere optauerat: iam
existimabat non posse aduersarios à suis manibus euadere: iam
potestatis immensi Dei obliuiscebatur. Et tunc operuit eos
mare, summersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Ità
improbi quò magis ad exitium & perditionem suam accedunt,
Genes. 19. eò amplius inflammantur, vt aperte in nefandis Sodomitis appa
ret: qui paulò ante quam à sulphureo igne comburerentur,

suis,

29 suis nefarijs ac turpissimis appetitibus incensi angelos profanare voluerunt. Et infælix Iudas, quàm solicitus nocte suæ damnationis erat? Pertimescite igitur, fratres mei, propter immensam Dei bonitatem & cum vos in peccatis submersos senseritis, tunc finem & perditionem vestram imminere ducite: atque celeriter antequam diuinus furor vos absorbeat, ad Dominũ conuertimini. Satius tamen erit & securius miserrimum submersionis in peccatis tẽpus nõ expectare. Sed nũc scelera derelinquite, & amplectimini virtutẽ, qua reuiuiscetis in diuinã gratiã per quam cõparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA II.

2 Post pascha.

CONCIO TERTIA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

NOta hæc ecclesiæ catholicæ machina in duobus officiorum generibus, scilicet, pastoribus, & ouibus, hoc est, prælatis & subditis, continetur. Est autem res planè inquisitione digna, vt horum quisque munus suũ exequi non ignoret. Quam obrem S. Isaias nomine humani generis efficaciter huius rei exemplar postulabat dicẽs: Emitte agnum Domine dominatorem terræ. Quid ais S. Propheta? si quẽ petis dominator futurus est, qualiter agnus? Et si agnus quomodo dominator? Satis profectò manifestè apparet linguã eius à spiritu sancto moueri, poscebat namque id, quo mundus egebat, quod idem est, ac si diceret. O æterne Pater mitte vnigenitum tuum, qui tanquam dominator, à quo omnes quales prælati & pastores, esse debeant erudiantur, & qui tanquam agnus, à quo subditi maioribus obtemperare perdiscant, aduenat. Atque ita vnum ex præcipuis, ad quod filius Dei in mundũ venit, fuit, vt nos hæc duo officia exactissime præstare doceret. Munus agni erudiuit, cum æterno Patri suo vsque ad mortem obtẽperauit. In quo adimpletum est id, quod S. Isaias prædixerat, dicens: *Isai. 16.* *Isai. 53.*

dicens: Quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. Officium vero pastoris verbo tradidit cum ait: Ego sum pastor bonus: bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Opere vero quando animam suam pro ipsis ouibus posuit. 3

4. Reg. 2. Cùm Propheta Helisæus in curru igneo sanctum Eliam in cœlum ascendentem vidit, clamabat: Pater mi, Pater mi currus Israel & auriga eius. Aduertite, obsecro, qualiter eum bis nominat & appellat patrem, currumque & aurigam Israel vocat. Vbi manifestè ostenditur prælatus in pietate pater, auriga in gubernatione, currus verò ad vehendum subditorum onera esse debere. O æterni patris vnigenite fili, quam ad vnguem (vt aiunt) hæc omnia perfectissimè in te inuenta sunt. Quis vnquam tam paterna, & pia viscera, sicut tua, habuit? Quis vnquam tanta rectitudine, vt tu, moderatus est? Quis deniq; vnquam pastor tot labores pro suis ouibus: quales tu passus es, pertulit, & exantlauit? Cum longum iter diuinus hic pastor ad quærendam quandam perditam ouem, scilicet, Samaritanam mulierem, pedester faceret, declinante sole rogabant eum discipuli eius dicen- 4

Ioan. 4. tes: Rabbi manduca. Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis: vbi cibum suum animarum vtilitatẽ appellat. O superne pastor Iesu Christe fili Dei, qui tui ipsius ac sustentationis tuæ obliuiscens vt oues tuæ spiritualem pabulum recipiant & hoc cibum tuum esse dicis? Iam aliquando fortasse offendisti pastorem duas peras vasis repletas portantem eumque quid ferat interrogas. Ipse verò vasa oleo iuniperino plena ad oues suas in altera deferre respondit, in altera verò parum salis ipsis ouibus panemque typhaceum, atque cepam sibi ad edendum portare. Quid frater cùm tam multa ouibus deferas, tam pauca tibi ipsi portas? Ille vero: Sit, inquit, pecus meum sanum, & lætum, ego autem minima quaque re vitam ducam. O bone Iesu, ò angelorum gloria, quanta cura & solicitudine oues tuas de rebus necessarijs, quæ autem tibi necessaria erant ferè nihil curans, prouidere laborasti. Meritò igitur dicere potes: Ego sum pastor bonus. De hoc diuino pastore lo- 5

Hebr. 11. quens D. Paulus ait: Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, ideſt, Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certè pontifex fuit, qui triginta tribus annis nobis ouibus suis pontem, quo ex hoc miserrimo mundo

ad

6 ad æterna gloriæ pascua transiremus, fabricatus est. Hunc autem pontem vitam euangelicam, de qua verbis & exemplis præcepta tradidit, esse constat. ¶ Hactenus ecclesia, fratres dilectissimi, sacra dominicæ passionis & resurrectionis mysteria diuinis laudibus celebrauit, quo videlicèt tantorum beneficiorum commemoratione obdurata hominum corda emolliret. Sed quoniam hominum ingenium à labore ad libidinem procliue est facileque tantorum beneficiorum memoriam deponit, & ad assueta reuertitur, ideò ecclesia nouis alijs Christi beneficijs commemorandis nos in officio continere nititur. In sacra pagina iussit Deus, vt ignis in altari semper arderet. Quem, inquit, nutriet sacerdos subijciens ligna mane per singulos dies. Ita Dominus nunc vult, vt in credentium cordibus ignis amoris ardentissimi 7 luceſcat. Vt autem conseruetur Ecclesiam suam instruit, vt curam, & diligentiam in recensendis beneficijs à diuina liberalitate sua collatis, (quæ sunt ligna spiritualem ignem nutrientia) adhibeat. *Leuit. 6.*

Hactenus nobis ecclesia explicauit, quid pro suis filius Dei in morte sua passus est: nũc verò quid pro nobis in vita sua fecerit, quid vè nunc ad dexteram patris sedens efficiat, nos docet: quæ ipsum pastorem & custodem nostrum esse ait. Atque ita vnde quaque pastorem hũc cœlestem aspicias, semper amore dignissimum esse inuenies, siue eum in morte, siue in vita, siue nunc in cœlis residentem contempleris. Ideò Dominus imperabat, vt agnũ totum pedes, scilicet, caput & intestina Hebræus populus comederet, innuens in hoc nihil in Christo Iesu redemptore no 8 strò quod abijciatur, inueniri posse. In pretiosis lapillis nihil horridũ est, omnia pulchra & pretiosa reperiũtur. O gẽma pulcherrima ac pretiosissima Iesu Christe mũdi Saluator, qui vndiq; sole micãtior renites. Post quã spõsa multas excellẽtias huius sponsi spõsi cõmemorauit, tandẽ cõcludit dicẽs: Totus desiderabilis. Sed quoniã multa sunt beneficia, quæ in nos diuinus hic reparator cõtulit, ideò tot nominibus voluit in diuinis literis nuncupari: vocatur nanq; panis, fons, sol, & lux, quæ omnia non ad terrorẽ, sed potius ad amorẽ nos inuitãt. Hoc significare voluit, cũ apud Oseam ait: Manibus Prophetarũ assimilatus sum, scilicet, diuersis rebus, per quas pietas mea, & in homines misericordia significãtur. Atq; inter hęc nomina vnũ idq; singulare, pastor, *Exod. 12.* *Simile.* *Cant. 5.* *Ose. 12.*

est. In Græco, vbi nos legimus: Ego sum pastor bonus vtrobique 9
est quidam articulus hunc sensum efficiens: Ego sum ille pastor
bonus, ille, videlicet, de cuius cura, & bonitate tam multa olim
veteres Prophetæ prædicarunt: ille inquam promissus, & ab om-
Isaiæ 40. nibus expectatus. De quo sic Sanctus Isaias: sicut pastor gregem
suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo le-
uabit, fœtas ipse portabit. O ineffabilē, & immensam Dei bonita-
tem. In hoc liquidò apparet, diuinam maiestatem corruptos &
sanguine infectos peccatores non fastidire imò eos sub capite, &
in sinu, sicut pastor fœtas & sanguine plenas oues collocare. Glo-
rificatus igitur ac benedictus sit talis Deus. O verba omni gladio
ancipite penetrabiliora. Qualiter non erubescimus, & confundi
mur, dum peccata proximorum nostrorum ita horrescimus, aesi
homines, sicut illi, fragiles non essemus, vel si Angelorum natu- 10
ram in gratia confirmatam qui peccare non possunt, haberemus?
Et quanuis ita foret, illorum tamen infælicem statum maxime
dolere debebamus: quandoquidem eos Deus tanta clementia am
plectitur. Cùm Sanctus Dauid huius optimi pastoris curam, &
Psalm. 22. solicitudinem animo euolueret, in hæc verba prorupit: Virga
tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Baculus & virga pasto
ralem Christi redemptoris nostri curam erga nos significāt: quod
magno solatio nobis esse debet. Vt autem curam hanc mundus
intelligeret, & tanti amoris erga oues agnosceret, addidit Sanctus
Propheta: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui
tribulant me. Et hoc ineffabilis sacramenti altaris, ex quo oues
fortitudinem se ab infernis lupis defendendi accipiunt, fuit in- 11
stitutio. Est etiam notandum oues id, quod mandunt, ruminare
solere: ita Iesu Christi oues hunc diuinum cibum, vt illis prodes-
Simile. se possit, debent multoties ruminare. Ex his, quæ corporalem
concoctionem multum adiuuant, & quibus ipsum corpus refici
tur, est sufficiens in dentibus attritio. Ita inter alia, quæ mentes
alunt, & ipsis proficiunt, & profunda singularis beneficij huius
diuini sacramenti in os collati contemplatio: cuius defectu ra-
risimi in sacro sancto Eucharistiæ sacramento, licet frequenter
Simile. illud sumant, proficiunt. Si habetis puerum aliquem domi ve-
stræ, quem, cum optimis epulis quotidie reficiatis, ipse tamen de
bilis, macilentus, & oppilatus, atque infirmo colore indies magis
apparet, huius rei causam nullam aliam esse iudicatis, nisi, quia ip-

se adeò

12 se adeò helluo est, vt epulas magis deglutire, quam mandere videatur. Sic quam multi sunt, qui sacram communionem frequentant, nullum tamen in eis spirituale commodum apparet. Ratio est, quia, etsi illam frequenter sumunt, ipsi ambitiosi, superbi, vani, & suis passionibus improbis tam obnoxij, quam antea erant, remanent. Frequenter igitur communicandi exercitium istum rem esse sanctam duco, sed iustissimum esset, vos altissimum huius sacramenti mysterium per aliquod temporis spatium vobiscum ruminantes animo vestro peruolutare: sic enim fides viuificaretur, voluntas inflammaretur, & sancta desideria confirmarentur, & incensis visceribus diceretis: Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum. Vos igitur fratres mei oro atque obsecro, vt hæc magnopere animaduertatis, & tanquam oues diuinum hunc cibum ruminetis.

13

Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Super hæc verba sic inquit Diuus Gregorius: Qui non dat pro ouibus substantiam suam quando pro ijs daturus est animam suam? Eum vitam suam in discrimen pro sibi commissa oue, cùm eam necessitate spirituali oppressam viderit, minime offerre, qui corporali necessitati ipsius non subuenit, satis euidens est argumentum. Et Diuus Augustinus ait: Talis debet esse rector, quod proponat verbum doctrinæ ignorantibus, & mensam suam indigentibus. Qua propter honora (inquit sapientissimus Salomon) Dominum de tua substantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus, & omnia horrea tua implebuntur saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. De substantia tua: id est, de ijs, quę sudore

14 vultus tui per laborem acquisiuisti. Et, de primitijs: hoc est non de repudiatis sed de melioribus. Nec tibi ipsi satisfacias, ohomo, largiendo solum panem, sed etiam linum & fruges alias erogare debes: quibus non solum in futura vita præmia æterna consequeris, sed etiam in præsenti horrea tua implebuntur saturitate. Quod si Dominus eos, qui familias, & filios alendos habent, hæc præstare vult, quantò magis prælatos ac potentes principes, quibus subditi pauperes instar filiorum esse debent, hoc præbere contendet?

Gregor. in homilia huius euāgelij.

D. Augusti.

Prouer. 3.

Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, &c. Mercenarius ille dicitur, qui propter solam mercedem temporalem ecclesiasticum recipit beneficiū.

Heu quam multis hodie id euenit, quod filijs Iacob. Quibus, 15
cùm ob terræ sterilitatem gregem suum in AEgypti regionem
Gene. 46. pascendum ducerent, Ioseph dixit: Cum vocauerit vos Pharao & dixerit, quod est opus vestrum, respondebitis: Viri pastores sumus serui tui. Hoc autem dicetis, vt habitare possitis in terra Iessem quæ fertilis erat. Sic quam plurimi sunt, qui licèt nobiles, tamen propter rerum inopiam (sunt enim nati secundi & tertij à primogenito, cui omnes paternæ facultates iure hæreditario euenerunt) apud Reges aliosque principes in ipsorum domibus viros primates intercessores adhibent qui in ditioribus & opimioribus sanctæ Ecclesiæ locis eis fœcundissimas portiones ac opulentissimas prælaturas, quò eorum appetitus in eis magis quam Christi pauperes pascantur, impetrent, & obtineant. Heu quot nunc reperiuntur, quos hodie accin- 16
ctos ense, postridiè verò quatuor, vel quinque mille aureorum redditus Ecclesiasticos possidentes videbitis: qui forsan eo statu nihil aliud intenderunt, nisi necessitati suæ honorificentissime subuenire. Quo spiritu, zelo, ac charitatis feruore isti sibi creditas oues depascent? Dominus per infinitam suam clementiam deprauatas huiusmodi intentiones in meliorem formam redigat, vt post hac, siquidem pastores ecclesiastici sunt, verum illum cœlestem Iesum Christum pastorem diligentissi-
Isaiæ. 3. me imitentur. Legite S. Isaiam, vbi insigne ad hoc exemplum habetur. Nam cum quidam homines alium regem voluissent constituere, ei sic dixerunt: vestimentum tibi est, princeps esto nostri, ruina autem hæc sub manu tua: id est, tu, qui virtutis stu 17
diosus es, nobis, qui quasi perimus, mederi poteris. Ille verò. Nõ sum, inquit, medicus, & in domo mea non est panis, nec vestimentum: nolite me constituere principem populi. O cœlesti homine dignam responsionem. O verba mirifica. Noluit principatum accipere animo perpendens se nõ posse aliorum peccatis medicinam adhibere, quia ei doctrinæ panis, & charitatis vestis ad subditos operiendos deficiebat. Non sic illi non sic, de quibus modo verba fecimus.

Mercenarius videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit. Multò certe peior iudicandus est ille, qui quanuis lupum venientem non videat, aufugit, ille, videlicet, qui nec pacis tempore subditos sibi inuilit. Quid igitur pestis, aut alterius calamitatis

18 tis tempore iste efficiet, qui non viso lupo fugit & oues deserit,
multò celerius eo viso terga vertet? Inter Spiritus sancti dona
Beatus Apostolus hoc enumerat: scilicet, Qui præest in solicitu Rom. 12.
dine. Quasi diceret: Donum Spiritus sancti est, vt qui præst,
cum solicitudine præsideat. Quamobrem non solum prælatis
ecclesiasticis, verum etiam omnibus, qui temporali imperio prę
sunt, à Deo summis precibus contendere opus est, solicitudi-
nis donum conferat, nè sibi commissa munera lente ac negligen
ter exerceant. Hæc autem solicitudo duplex esse debet, altera,
qua quisque sibi prouideat, altera verò, qua subditorum curam
diligentissime adhibeat, ac de rebus eorum tam spiritualibus
quam corporalibus sit valde solicitus. Nam de Dauid Rege li-
cet non prælatus, sed Dominus temporalis fuerit, sacra pagina Psalm. 77.
19 refert: Elegit Dauid seruũ suum, sustulit eum de gregibus ouiũ,
pascere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam, &
pauit eos in innocentia cordis sui, & in intellectibus manuum
suarum deduxit eos. Pascere populum cum cordis innocentia,
nihil aliud est, quàm ipsum sic gubernare, vt siquid ei impera-
ret, iustum rationiq; esset consentaneum: ita quòd Rex iubendo
peccatum non committeret, sed cor eius, quia iusta præcipie-
bat, innocens, quietum, & tranquillum remaneret. Et intellectu-
bus manuum suarum. Ille præcepta in manibus suis, & non in
lingua dicitur habere, qui & scit præcipere, & quod præcipit,
factis exequitur. Loquens Dominus de Scribis & Pharisæis sic Matth. 23.
20 ait: Dicunt & non faciunt. Hoc est, intellectum non ampliùs
quam in lingua habent. Optimi verò prælati similes Regi Daui
di esse debent, qui si aliquid populo imperabat, id prius opere
complebat. Sed satis melius hoc facit Christus Saluator noster,
siquidem hæc omnia compleuit, & vltra hæc animam suam pro
ouibus posuit. Maxime verò notandum est, fratres mei, pasto-
rem hunc non esse luporum, tigridum, aut leonum, sed ouium
ducem. Ideò iras, inuidiam, auaritiam, luxuriam, atque
aliaid genus vitia, quæ homines feras crudeles efficiunt, vos
oportet relinquere: atque tanquam oues mites & obedientes
fieri, vt Christus cœlestis pastor dux vester sit, positisque di-
cere id quod Regius Propheta: Dominus regit me, & nihil mi- Psalm. 22.
hi deèrit, quod B. Hierony. vertit: Dominus pastor meus. Et ali
bi, vbi nos legimus: Qui regis Israel intende: idem vertit: Pastor Psalm. 97.
Israel

Israel ausculta. Inter manifesta signa, quæ ouem huius diui- 21
ni pastoris ostendunt, mansuetudo, & in aduersitatibus patien
tia, præcipuum signum est. Loquens inclytus Moyses popu-
Deut. 8. lo suo ait: Adduxit te Dominus quadraginta annos per de-
sertum, vt affligeret te, atque tentaret, vt nota fierent om-
nia, quæ in animo tuo versabantur vtrùm custodires manda-
ta eius, an non. Bonitas ensis ac firmitas eius, si in vnam &
Simile. alteram partem eum flectas, comprobatur. Nam si fixo cuspi-
de instar arcus effectus pristinam rectitudinem conseruat,
dum remittitur, signum euidens eius bonitatis est: sed si obli-
quus manet, reprobatur. Ita seruorum Dei probitas in patientia
dignoscitur.

Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, sicut nouit me pa-
ter, & ego agnosco patrem. Cognoscere hic est idem, quod 22
amare, cognosco oues meas, idest, amo oues meas. Vnde
maxime notandum est, pijssimum Dominum amori, quo oues
prosequitur suas, nullam rem similem potuisse inuenire: om-
nes nanque (licet perfectos amores) longe superat, nec pasto-
ris amor, vel patris, vel matris, vel sponsi, vel Angelorum,
vel Seraphim aliqua ex parte cum eo poterit comparari. De-
nique in cœlo aut in terra ei quid simile non potuit reperiri.
Ideò ait: Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem: id
est, illis amoris oculis, quibus pater æternus me contemplatur,
& amore prosequitur eisdem oues meas aspicio & vehemen-
ter diligo. O admirabilem amplificationem. Quæ regna, quæ
diuitiæ, qui honores, vel imperia huic tantæ felicitati aliquo
modo possunt conferri? Et si amicorum omnia sunt commu- 23
nia, quid obsecro illi, qui ità à Iesu Christo diligitur, deesse
potest?

Sed aduertite Dñm, cũ dixit, agnosco oues meas, addidisse
Et cognoscunt me mea: Posteà vero inquit: *Sicut nouit me pater & ego*
cognosco patrem. In quo innuit, iustorum amorem erga ipsum nul
li etiam rei in terris nisi amori, quo Christus Dominus patrem
prosequitur, & ab eo diligitur, posse adæquari. O verba terribi-
lia, illis saltẽ, qui in cordibus suis maiorẽ amorẽ erga domũ suã,
erga vineam, erga pallium, & erga calceos, quã erga Deum crea
torem suum sentiunt: ex quo fit, vt illum quotidie harum mini-
marum rerum amore detenti, & derelinquãt, & offendãt. Quali

ter

24 ter igitur, ò sceleste, tibi persuadere potes te Iesu Christi ouem cum huius miserrimæ vitæ nænijs tam prochius sis, & licet ille tanquam pijssimus pastor in tui custodia pernoctet, tu tanquam perditissimus infernalem lupum in tuam euersionem quæritas.

Ait itaque Dominus. *Et animam meam pono pro ouibus meis.* Beatus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se vidisse beatos cæ- *Apoca. 5.*
lestem agnum laudantes & dicentes: Redemisti nos Deos in san guine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione. Non aiunt illum diuinum agnum omnes tribus, & omnes linguas, nationes atque populos, sed ex vno quoque illorum aliquos, qui, videlicet sunt oues eius redemisse. Licet enim infinita me-
25 rita ad redimendum cunctos habuerit, tamen quia plurimis ea ob eorum culpam profectura non erant, noluit pro illis ea offerre.

Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus pastor. Ex gentibus, scilicet, atque ex Iudæis. Quandò autem hoc futurum sit, non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate. Quod ad nos attinet est dictum illud Diui Augustini: Si non traheris ora vt traharis: si nondum vocatus es ora, vt voceris: & si iam vocatus es, illud Apocalypsis sæpenumero animo euolue. Tene *Apocaly. 3.*
inquit, quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam, id est, si con iecturis potes assequi, Deum in te habitare, illum amoris & timoris brachijs, nè à te discedat, amplecti pro viribus labora. Na- *Simile.*
uis, quæ in portu est, cum vehemens aliqua tempestas furit, nè
26 à ventis disipetur, quatuor anchoris retineri solet. Sic tu quatuor anchoris mentem tuam, vt perpetuò in Dei obedientia per seueret, munire contende. Quarum prima est, fixum immotum que non peccandi propositum. Secunda verò, assidua oratio est. Ita faciebat Regius vates, qui inquit: Oculi mei semper ad Do- *Psalm. 24.*
minum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Tertia est frequens sacramentorum vsus. Quarta denique anchora est diuinorum beneficiorum ac mandatorum Dei cõsideratio. Nam, vt ait S. Dauid: Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc forte *Psal. 118.*
perijssem in humilitate mea. Deniq; inquit diuinus pastor. *Illas oportet me adducere.* Quid est hoc, quod ais Domine? Tibi nè conducit nos ac omnes gentes in tuam Ecclesiam trahere? Certe non tibi, sed nobis, nostra, inquam, interest ex numero tui sanctissimi

ctissimi gregis esse. O glorificatus ac benedictus sit talis Domi- 27
nus, qui nos tã singulari amore prosequitur, vt necessitates, nostramq; salutẽ suam esse reputet. Atque ità ouẽ suam in humeris portãs inquit: Congratulamini mihi, quia inueni ouẽ, quã perdideram. O pijssime Domine, oui quidem, & non tibi congratulandũ est: siquidem sua refert, & non minus, quàm æternam con-
Luc. 15. sequi gloriam. Sed vis, vt tibi, tanquam si esses ille, qui inuentus est, postquam amissus fuit, iusti congratulentur. Tanti facis mẽtem deperditam inuenire. Quis ergo est, qui tã dulcia verba audiens amore dulcissimi huius Domini nõliquescat? Eum igitur fratres toto corde, atque animi affectu, qui nos ità dilexit, diligamus cõtinue laborantes, vt consequamur eius gratiã, qua peruenitur ad gloriã, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA III.

Post pascha.

CONCIO PRIMA.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicũ & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16.

LEctio huius sacri euangelij pars quædã est illius suauissimi sermonis, quẽ summus prędicator Iesus Christus ad suos sacros discipulos post vltimam cœnã cũ
2 ipsis pridie eius diei, quã pateretur, habuit, in quo efficax ratio, qua pijssimus Dñs mœrorẽ & tristitiã, quã de abscessu eius cõceperãt, lenire curauit, cõtinetur. Nã tristitia nimia in laboribus, & calamitatibus ita mentẽ perturbat, vt id, quod fieri debet, penitus ignoret. In diuina scriptura legimus, ignem, qui ex altari Dñi prosiluerat, Nadab & Abiu filios Aarõ deuorasse.
Leuit. 10. Cũq; postea sanctus Moyses summũ sacerdotẽ Aarõ & duos filios eius, qui remãserãt, eò quod modũ, qui sacrificijs & hostijs debebatur, nõ seruauerãt, reprehẽdisset, respõdit Aarõ: Oblata est hodie victima pro peccato, & holocaustũ corã Dño: mihi accidit quod vides, quomodo potui comedere eãaut placere Dño in cerimonijs mẽte lugubri? Perpendite, quæso, qualiter sanctus

vir

3 vir confitetur, tristitiam, quæ ob infœlicẽ mortẽ suorũ filiorum acceperat, causam suæ perturbationis fuisse. Et addit sacra litera: Quod cùm audisset Moyses recepit satisfactionem, iustã, scilicet, existimãs fratris sui excusationem. Quocirca diuinus magister in illo vltimo sermone sacris discipulis multis rationibus persuadere contendit, vt à se nimiam tristitiam mœroremq; expellerent. In hoc verò sacro euangelio vnam earum proponit, quæ sic se habet. *Modicum & iam non videbitis me.* Quasi diceret: Consolamini charissimi discipuli, quoniam paruo tẽporis spatio absens ero. Suam sacratissimã passionem summa bonitas parum appellat. Sed quid Domine? Rem tãtam, tã terribilia tormẽta, tã crudelissimam mortem, ac deniq; rem tantæ vtilitatis parum vocas? Parum ne est vitam mori, & impassibilem pati? Nobiliũ ani-
4 morum est, res magnas parui facere. Atq; ita inquit Seneca: Magno nihil magnum. Tanta erat liberalitas, & amoris vis, quo filius Dei patiebatur, vt grauissima tormenta crudelissimam mortem, omnia deniq; parui penderet. Quamobrem cùm de ijs verba faciebat ea nominibus ipsa minuentibus nuncupabat. Apertè hoc apud D. Lucam ostẽditur, vbi mortem suam baptismũ vocauit. *Lucæ. 12.* Baptismo, inquit, habeo baptizari. Nullus enim licet æstuosus esset, tam libenter balneo aquæ frigidæ vsus est, quam Dominus se in suis tormentis recreauit. Et apud Matt. Potestis, inquit, bibere calicem, quem ego bibiturus sum? O iustorũ gloria, calicem potionem tam amaram vocas? Hoc simile mihi videtur vaticinio Regij vatis, qui nomine Christi ità prophetauit: Circundederũt me, sicut aqua, tota die circundederunt me simul. O dulcissime
5 animæ meæ Redemptor, qualiter in cruce aqua circundatum te esse dicis, siquidem totus sanguine conspersus es? Sanguinem suũ ac tormenta Dñs Iesus aquã appellat: quia nullus in potu dulcissimæ aquæ tantam animo capit lætitiæ voluptatem, cùm sitibundus est, quantã fidelissimus hic amicus noster in suo sacratissimo sanguine pro nobis spargẽdo recepit. Addit: Circundederũt me simul. Quoniã vndiq; afflictus erat: caput spinis coronatũ, humeros flagellis durissimis cæsos, pedes deniq; ac manus cruci affixos habebat: cũq; sic cruciaretur, & spinis, lanceis, ac crudelissimis clauis ambiretur, tamen se aquis circundari inquit. In cruce suauissime Iesu, oppressus siti moreris, ac nullus est, qui tibi parumaquæ ad sitim explendã tribuat, & aqua circumuentum te

esse

esse ais? Quis amor hic Domine Deus? vt spinas, lanceam, clauos, flagella, sputa, & alia dedecora fontes dulcissimæ aquæ nuncupes? Tam singularis huius pijssimi Domini erat amor vt quot quot patiebatur, dulcia ei viderentur: hoc enim amoris verissimi singulare priuilegium est. Ait etiam: Circundederunt me simul: quoniam ab instanti suæ sanctissimæ conceptionis vsque ad sacratissimam in cruce mortem semper omnes labores, quos successiuè pertulit, in mente simul passus est. Nam qui de Hierusalem prædixerat, non mansurum esse lapidem in ea super lapidem, optimè sciebat in suo sacratissimo corpore nec sanguinis guttam vix esse remãsuram, nec membra membris cohæsura: & omnia hæc modicum vocat. Hispanè. *Bien sabia que apenas auia de quedar de su sangre gota con gota, ni en su sancto cuerpo miembro con miembro, mas que todo auia de quedar descoyuntado: y a todo esto llama poco.* 6 7

In sacris literis legitur S. Iacob multis annis propter pulchram Rachelem seruituti Laban fuisse obnoxiũ. Cui, inquit sacer textus, videbantur pauci dies præ amoris magnitudine. Multò igitur pluribus annis cœlestis Iacob Iesus Christus pro vnaquaque fidelium anima seruiint, cui tandem omnia modicum videbantur. Genes. 29.

Modicum & non videbitis me. Me adeò (vt ità loquamur) annihilabo, & ità vilis manebo, vt à vestris oculis euanescam, ac vix me poteritis cognoscere. Hispanè. *Apocarme he tanto, y quedare tan vituperado que me perdereys de vista, y apenas me conoscereys.* Loquens Dominus ad Eliam vt in Regum historia legitur, dixit. Vade, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem, & ibi de torrente bibes, coruisque præcepi, vt pascant te ibi. His verbis sacratissimi filij Dei passio mirificè adumbrata est: nam Carith idem est, quod exterminatio: & passio illa Domini eiusque mors torrens exterminationis fuit, in qua crudelissimi illi ac nefarij homines totius crudelitatis terminos transgressi sunt. Et ex hoc rapidissimo fluuio verus ille Elias aquam multorum opprobriorũ & ignominiarum amarissimam bibit: ibi corui, nẽ pè scelerum ministri eum amarissimo felle & insipidissimo aceto pauerunt. Die veneris sancti solo pane & aqua ieiunare rem esse nimis grauem existimatis, at filium Dei aceto & felle improbi Iudæi cibauerunt. Hispanè, *Teneys en mucho ayunar el viernes sancto a pan y agua, y el hijo de Dios ayuno a hiel y vinagre.* In hoc torrente 3. Reg. 17. 8

9 rente Dominus Iesus, acsi non esset infinitæ maiestatis, potentiæ & sapientiæ Deus, humiliter delituit. Et hæc omnia propter singularem amorem erga nos modicum vocat. Ex quo colligemus amorem nostrum erga ipsum gelidissimum esse, siquidem quamcunque rem licet minimam seruitio Dei dicatam maximam esse existimamus. Si enim vno die à cibo abstinemus, vel vna hora contemplationi vacamus, aut stipem, quanuis minimam erogamus, sanctissimos nos esse putamus, atque adeò, vt mentem nostram plus sanctitatis capere non posse cogitemus. Hispanè *Nos parece que ya rebentamos de santos*. Non hæc vestigia sequebantur, nec ita de se iudicabant perfecti Dei amici, vt manifestè in Diuo Petro inspicimus, cui Christus Redemptor noster dixit: Cũ esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas, cùm autem senueris extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Et statim adiecit S. Euangelista: Hoc autem dixit ei, significans qua morte esset clarificaturus Deum. O rem admiratione dignam: qualiter Dominus de morte eius loquens inquit, illum, quò non vellet, esse iturum? Ergo D. Petrus nihil in martyrio meruit, quippe qui illud inuitus & coactus adiuit? Ad hoc sic respondeo. Inter ea, quæ in sacra scriptura eos, qui paulò altius eam scrutantur in maximam admirationem rapiunt, hoc vnum est, videre, scilicet, ingentem curam, quam sancti in paruipendendis ijs, quæ propter Deum passi sunt, habuerunt, & maximam solicitudinem, quam ipsemet Deus in eorum operibus extollendis adhibet, contemplari. His 10 11 verbis Christus Dominus crudelissimam mortem, quam D. Petrus passurus erat, amplificat & exaggerat. Et quamuis futurum erat, vt caro eius eam subterfugeret ac recusaret, ipse tamẽ illam libentissimè erat accepturus. Atque ita illud, Deducet te quò tu non vis, iuxta fragilem carnis nostræ naturam intelligẽdum est. Cæterum Beatus Apostolus loquens de ipsa crudelissima morte sua ait: Certus sum, quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod Dominus noster Iesus Christus significauit mihi. Quid sibi vult sanctus Apostolus, cum ait: Depositio tabernaculi mei, nisi id, quod propter Deum passurus erat, paruifacere? Ac si diceret. *No es sino mudar casa*. Itaq; Deus illud exaggerat, ipse verò parui pendit: cuius rei amor, quo ipsum prosequebatur, in causa erat. Siquis magna necessitate oppres- *Simile.*

Ioan. 21. 18.

1. Petr. 1. 14.

sus esset & alter, vt ei subueniret, rapidissimum flumen, eò 12
quòd eum tenerè diligit, cum vitæ periculo transmearet:
cum verò ille huic gratias referre vellet, ipse periculum,
quòd propter eum subierat, parui faciens diceret, se vitæ
discrimen, cui se obtulerat pro nihilo habere: non ne hoc sin-
gularis amoris esset manifestissimum signum? Plane qui-
dem. Sic cùm Christus Redemptor noster Beato Petro
quàm plurimos labores, crudelissimamque mortem propter
se ob oculos proponeret, ille constanter hic respondit? Hæc
omnia depositionem tabernaculi mei voco, quoniam propter
meum erga te amorem mihi parua videntur. Heu fratres mei,
quam aliter nobiscum seseres habet. Nã cum fere nihil agamus,
omnia iam feciſſe nobis persuademus: quod certe ex magna in
Deum amoris inopia oritur. Inter conspicilia, quibus senes vtũ- 13
tur, & illa, quibus adolescentes, hoc discrimen est, quòd illa eo
modo confecta sunt, vt res maiores, quam sunt, repræsentent:
exiguos enim characteres magnos apparere faciunt: hæc verò è
contrà sunt fabricata, nam quæ sunt magna, minora esse osten-
Simile. dunt. Sic inter amorem magnum, & paruum hoc differt, quod
magnus, tanquam adolescentum conspicilia, res minores, quam
ipsæ sunt, repræsentat: difficillima enim facilia esse persuadet:
veluti si quis in alium, quem nimio prosequitur amore ingentia
beneficia conferat, ea omnia minima esse existimat. Contra ve-
rò paruus amor, sicuti senum conspicilia, res maiores, quam
sunt, repræsentat. Licet enim qui lentè diligit, in alium mini-
ma beneficia conferat, ea magna esse arbitratur. O miseri filij
Adæ, qualiter Deum parum diligere non creditis, siquidem 14
quidquid propter eum facitis, illud, licet minimum sit, magnum
esse commendatis?

Discipulos etiam Dominus consolatur dicens? *Modicum & iam non videbitis me.* Quasi diceret: Ego meæ mortis tempus breuiabo, vt vos celerius consolatione afficiam. Atque ita quã-uis summa veritas Christus Dominus tribus diebus ac noctibus in corde terræ futurum se esse promiserat, tamen propter singu larem erga eos amorem voluit, vt fide non fracta dies nocteſq; integri minimè essent: sed eos abbreuians duas partes duorum dierum & duas totidem noctium, vt citiùs discipulos consolare tur assumpsit.

Et

16 *Et iterum modicum & videbitis me.* Et hoc erit tempus, quod post resurrectionem meam vobiscum ero: quanuis enim per quadraginta dies vobiscum in terris commorabor, tamen, quia vobiscum diu esse cupio, eos parum veco. Parum est respectu vehementis mei erga vos amoris: sedità nunc esse oportet, quia vado ad patrem, hoc est, quia pater, vt in cœlos ascendam sessurus ad dexteram eius his quadraginta transactis diebus, mihi imperat. O vere hominum amator Christe Redemptor noster, vt talibus verbis singularem erga nos amorem ostendentibus nos ipsos confundis? Tibi Domine cum hominibus quadraginta diebus commorari parum videtur, nobis verò, tecum per spatium vnius horæ esse, longissimus annus apparet. O infælices illi, qui vna duntaxat hora con-
17 cioni, aut orationi, vel contemplationi vacantes annum integrum esse putant. Dies, & anni, ac totius vitæ spatium ad còllo quendum cum eo, quem diligitis, vobis breuissimi videntur, tẽpus verò, quod rebus diuinis consumitis, licet breuissimum sit, longissimum esse iudicatis. Cum cœlesti igitur hoc Domino conuersari incipite, quem gustantes diuini eius amoris dulcedine inflammabimini. Pulchra, vt luna vocatur in Canticis ab sponso mens sancta. Pulchritudo lunæ tunc augetur, cum duo eius cornua in altum erecta apparent, quo vsque ipsa totum suum orbem compleat: cum verò decrescit, duo cornua in terram demittit, atque progreditur, quo vsque lumen & claritatem amittit. Simili etiam modo anima proficit, vel in deterius vertitur. Nam cum duo cornua, scilicet, intellectum & *Can. 6. Similes.*
17 voluntatem in cœlum mittit, cogitationes & affectiones in Deo collocando, ipsumque suauiter amplectendo, & amoris affectu pertractando, tunc spirituali pulchritudine concrescit & augetur, & sicut luna vno die suum orbem non implet, sed paulatim. Ità mens non repente perfecta efficitur, sed sensim in cœlum debet ascendere, quo vsque in sublime perueniat & diuina gloriæ luce coruscans plena remaneat: quemadmodũ regius vates nos erudit dicens: Ibunt de virtute in virtutem, & videbitur Deus Deorum in Sion. Cùm vero anima cornua sua in terram vertit, ei intellectu ac voluntate inhærendo tergaque per obliuionem contra Deum vertendo, tunc decrescit & paulatim virtutẽ amittit, ac tandẽ obscura omnino manet. Nam (vt *Psalm. 83.*

ait B. Gregorius (sicut nemo repentè in virtute fit summus: ita 18
nemo repentè fit pessimus. Hæc igitur fratres mei vobis nimis conducentia in primis attendite, & in quam partem mentium vestrarum affectiones inclinent animaduertite, atque ex hoc de vestra damnatione aut salute aliquid facile colligere poteritis. Si autem in terram vos ipsos versos esse intelligatis, in cœlum reuerti, quam citissimè, totis viribus contendite. Illos verò, quibus temporis opportunitas adest, saltim duarum horarum spatium singulis quibusque diebus mane ac vesperi ad hæc diuina colloquia destinare oportet. Illi autem, quibus per tempus non licet, quoniam familiam labore suo sustentare debent, Deum laudent, qui sua infinita misericordia eos tam singulari beneficio, mente, scilicet, talibus potentijs ornata donauit, vt exterius cum corpore laborantes possint simul in cœlum corda sua Deũ 19
ipsum laudantes eleuare. Quapropter vos fratres obsecro, vt alteram horam mane, & alteram vesperi saltim constituatis, quibus laborantes corpore, siue textores, siue sarcinatores, siue sutores, aut fabrilitis, cum Deo inter vos conuersemini, & nunc in morte, nunc in finali iudicio, nunc in inferno, nunc denique in gloria cogitetis. O pater, & quis hoc præstabit? nimis enim difficile nobis videtur. Ego fratres mei illos in præsentiarum alloquor, qui Deo licet maximo cum labore placere student, non autem illos, qui de hoc minime curant. Et quamuis in principio aliquibus arduum hoc & difficile videatur, consuetudo tamen diuino fauore adiuta illud facillimum efficiet.

Huic literali horum verborum sensui alius moralis optimè 20
nunc arridebit. Nam cùm Dominus inquit: *Modicum & non videbitis me.* Considerandum est, quam modico id est, *Per quam pocas cosas*, Improbi Deum non videbunt. Inter grauissima tormenta, quæ damnatii in inferno patiuntur, hoc vnum est præcipuum, scilicet, Deum non videre. Solent sacri Doctores quærere an in gehenna futuri sint tortores ad pœnam sensus exequendum. Et respondent, vtique: quos dæmones futuros esse dicunt: affirmãt que corpora damnatorum ibi in summo gradu sensibilia futura: plus enim cuiusque reprobi corpus sentiet, si palea tangatur, quã
Simile. corpus viuentis in hoc mundo si graui ictu percutiatur. Quod manifestè apparet in eo, qui podagræ ægritudine laborat, non enim minimum ictum quantumcunque sit lentus, nec dum tenuissi

nuissimam sindonem, quasi sanus esset, recrearetur, ferre po-
2 test. Ita damnati, vt erunt corruptissimi, quodcunque tormen-
tum quanuis minimum in suis corporibus nimis sentient. Ho-
mines dum sunt in hac vita assuefacti laboribus, illos, quia iam
callum obduxerunt, quodammodo non sentiunt: præsciti vero
in inferno post millia, vel ducenta millia annorum tam teneri
eruntin tormentorum tolerantia, acsi eo momento, quo Tar- Ezech. 32.
tarum ingressi sunt, essent. Ideo, vbi nos legimus: Quicum in
circuncisis dormierunt, & cum ijs, qui descenderunt in lacum,
alia translatio habet: Cum ijs, qui descendunt in lacum: & sic est
in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica. Vbi illi, qui ad in
fernum descenderunt, multis ante temporibus tam tenere pa-
ti, ac si modò descendissent, aperte significantur. Inter omnia
2 autem tormentorum genera hoc vnum maius, & præcipuum
est, scilicet, illos diuino conspectu priuari: & huius pœnæ, quæ
damni vocatur, tortor est ipsemet Deus, qui sua omnipoten-
tia efficit, vt damnati eum non videndo incredibili tristitia ac
pœna afficiantur. Sed quæro à vobis, ò nefarij ac maledicti
præsciti, qui modò hoc grauissimum tormentorũ genus in æter
num patimini, quarè illud patiamini? Quia ipsi respondere ne-
queunt cum sacrosancto euangelio respondeamus, Modicum
& non videbitis me. Quanuis quilibet damnatorum omnibus
mundi voluptatibus ab eius creationis principio vsque in præ-
sens potitus fuisset, omnia pro nihilo putanda erant, si cum tor-
mentis, quæ, dum conspectu Dei priuantur, patiuntur, aliqua
ex parte comparentur. Loquens Beatus Iob de reprobis inquit: Iob. 24.
23 Ad modicum elenati sunt, & non subsistent: humiliabuntur, si-
cut omnia, & auferentur, & sicut summitates spicarum conte-
rentur. Cuiuscunque peccatoris cor, dum appetitui suo turpiter
satisfacit, in corpore præ gaudio consistere non potest, Sed hoc
ad modicum est. Nam licet superbus, cum optatum honorem
consequitur, exaltatur, carnalis, cùm voluptate fruitur, gaudeat:
auarus, cùm pecuniam lucratur, quodammodo satietur: ad mo-
dicum tamen isti elenati, & non subsistent, quoniam in momen-
to hæc omnia euanuerunt. Humiliabuntur sicut omnia, idest,
consummabuntur, & auferentur. Hæc verba difficillima viden-
tur, quoniam Ecclesiastes inquit: Generatio præterit, & genera- Eccle. 1.
tio aduenit, terra autem in æternum stat. Quod idem de alijs

elementis, quia perpetuò permanebunt, dicendum est. Ergò nō 24
consummabuntur, & auferentur omnia. Quare igitur peccato-
res sicut omnia consumendos esse, atque auferendos diuina scri-
ptura testatur? Hic, meo iudicio, declaratur modus, quo impro-
Simile. bi ac damnati in æternum permanebunt. Nam sicut elementa
aliquibus qualitatibus, quas modò habent, spoliata manebunt,
materiaque ac forma eorum alijs accidentibus ornabuntur: sic
mentes, & corpora infælicium damnatorum omnibus gaudijs,
& voluptatibus priuata, & alijs longe dissimilibus accidenti-
bus, scilicet tormentis, quibus in perpetuum cruciabuntur, coo
perta remanebunt, & sicut summitates spicarum conterentur.
In spica grana inter calculas inserta, quæ licet velut in carcere rec-
Simile. to tamen ordine collocata videmus. Aliæ verò sunt summita-
tes, videlicet, quædam stipulæ, & aristæ proceræ, quæ separa- 25
tæ, & vicissim disiunctæ asperæ sunt & acriter pungunt. Conue
nienter sacrosancta Ecclesia spicæ comparatur, in qua grana,
id est iusti tanquàm in carceribus, laboribus, calamitatibus, &
afflictionibus cōcutiuntur: & ij veluti grana recto ordine suauis
simi, atq; maximè beneuoli sunt. Stipulæ verò peccatores sunt
ad inuicem sibi nocētes, asperi, crudeles, inordinati, & tanquam
Simile. aristæ in spica, alij ab alijs separati. At sicut spica in area trita gra
num à palea immune remanens in horreo seruatur, & palea in
ignem comburenda mittitur, vel ad iumentorum pabulum cu-
stoditur: ita in diuini iudicij area iusti in cœlorum horreis collo
cabuntur, improbi verò ab infernis belluis deuorandi æternis
ignibus consumentur. Quis igitur adeò amens, & insanus est,
qui hæc audiens non contremiscat? Quis voluptatum breuita- 26
tem animaduertens, & æternitatem pœnarum, quæ de impijs
sumentur, animo euoluens non omnes huius mundi illecebras
contemnit & pro nihilo ducit? Deus mentium illuminator vos,
fratres mei, illuminet, vt quæ facienda sunt, peragatis.

Iterum modicum & videbitis me. Si in cœlum ascenderetis,
& ineffabilia bona, quibus beati perfruuntur, contemplaremi-
ni, meritò omnia, quæ in hoc mundo passi fuerunt, si cum ijs,
quæ ibi possidēt, comparentur, modica fuisse iudicabitis. Qua
propter nomine cuiusque eorum in sacra pagina dicitur: Modi-
Eccle. 51. cū laboraui, & inueni multam requiem. Quanuis enim vnus tā-
tū iustus omnia martyrū tormenta, & omniū mortaliū labores
passus

passus fuisset, si cum bono, quo fruitur, conferantur modica es-
se ducet. Mentibus igitur vestris, fratres mei, concipite, Deum
vnicuiq; vestrū sic dicere: En homo adest gloria, voluptas, & om
niū rerum æterna abundantia, quibus frueris, si parū laboris hic
patiaris. Vel: eccè continua tormenta, quibus, si parū in hoc mū
do recreeris, sine dubio torqueberis. Quodnam horū eligeretis,
penitus ignoro: vnum tamen certò scio, omnes, qui turpes volu
ptates huius mundi elegerint & absq; pœnitentia ex hoc sæcu-
lo discesserint in æternū fore, vt illos pœniteat, & eis nūquam
pœnitentiam profuturā esse. De alijs enim, qui hanc viam secu-
ti fuerūt, sic in inferno clamasse, diuinæ literæ testātur: Errauimus à via veritatis, quid nobis profuit superbia? Aut diuitiarū ia- *Sap. 5.*
ctantia, quid contulit nobis? Transierūt omnia illa, tanquā vm-
bra, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Et infra dici
tur: spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur, & tan-
quā spuma gracilis, quę à procella dispergitur, & tanquā fumus,
qui à vento diffusus est. O digna verba, quæ æternæ memoriæ
mandentur. O vtinā ea cordibus nostris affixa teneamus, vt rerū
huius mūdi paruitatē animaduertentes illa ob quæ impij in in-
fernū detrudūtur, intelligamus. ¶ *Dixerunt ergò ex discipulis eius*
ad inuicem: Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum & non videbitis me,
&c. Vsq; *Nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus, quia volebant*
eum interrogare. Verba hæc, cū essent clarissima, Apostoli nō in-
tellexerūt, & expositionē eorū à suo diuino magistro deposcūt.
Ex quo clarissime infertur, quod si Christus Dns sapientia infi-
nita æterni patris sanctā scripturā per doctorū ac prædicatorū
ora non exponeret, ipsam intelligi, impossibile esset. Hoc Eu-
nuchus Reginæ Candacis satis bene cognouit, qui rogatus à B.
Philippo, An Isaiam Prophetam, quē iter faciēs legebat, intel
ligeret, respōdit: Quomodo possum, si non aliquis ostēderit mi *Actuum. 8.*
hi? Solus Agnus clauē libri sui in Apocalypsi dicitur habere his
verbis: Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacu-
la eius. Si enim ille nō aperit, clausus profectò erit. Quo circa qui *Apoca. 5.*
diuina eius mysteria percipere optatis, ipsum, vt vos doceat, cla
uemque suæ sapientiæ præbeat ad sacrosanctum eius librum
aperiendum, exorare debetis. Ita faciebat S. Dauid, cum dice-
bat: Reuela oculos meos, & cōsiderabo mirabilia de lege tua. Et *Psalm. 118.*
da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Ne autem

existimaremus, Sanctum Prophetam curiose diuinam legem vel 30
le scrutari, addit statim: Et custodiam illam in toto corde meo.
D. Hier. ad Nepotia. B. Tho. 2. 2. q. 15. artic. 3. S. Isidor. de sum nobeno. S. Athana. lib. de incar. verb. B. Greg. in vit. Moysi. B. Cyrilus lib. 2. in Ioã.
Hic enim debet esse finis, ob quem sacram scripturam intelligere, nobis curandum est. Et ad hoc oportet literarum studiosos id quod D. Hieronymus, B. Thomas, Sanctus Isidorus inquiunt diligenter adnotare, scilicet, ventrem pinguem subtilem intellectum ad diuina mysteria inuestiganda non gignere. Mens enim multitudine sanguinis & rudi pinguedine submersa quid possit difficile inuestigare? Diuus Athanasius, & Beatus Gregorius Nicenus in ea etiam sunt sententia, vt intelligentiam sacrarum rerum, diuinamque eius cognitionem non solum varia lectione, sed perfectissima vitiorum extirpatione acquiri affirment. Et Beatus Cyrilus asserit, Christum Redemptorem nostrum glorioſum euangelistam Ioannem, quia propter conscientiæ purita 31
tem, & mentis aciem ad diuina mysteria intelligenda aptus erat, nimis dilexisse.

Et *dixit eis, de hoc quæritis inter vos, &c.* vsque, *Sed tristitia vestra conuertetur in gaudium.* Pisces nè corrumpantur, solent sale cõ
Simile. diri, sed antequam manducentur, vt salem deponant in aquam mittuntur. Ita etiam homines, nè deprauentur vitijs & sceleribus, in tribulationum, & angustiarum salem mitti oportet. Si autem illas Deus non miserit, ipsimet ieiunijs, disciplinis atque cilicijs se ipsos salire debent: qui, vt in mensa cœli apponantur, & cibus Dei sint, ab ipso Deo sale abstergentur, vt Diuus Ioan-
Apoca. 21. nes testatur dicens: Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt. Quasi diceret: 32
Postquam salsi fuerint, ab illo abstergentur. Et alibi: Deducet, inquit, eos ad fontes aquarum, & absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum. Hoc est, *Alli los echara en remojo y les quitara la sal de los trabajos.* Ideò hic dicit Dominus: Tristitia vestra conuertetur in gaudium. Quia licet sacri Apostoli postea quam confirmati sunt corrumpi non poterant, tamen Dominus illos tot laboribus affecit, tum propter maius meritum maiorem que eorum gloriæ coronam, tum propter nostrum exemplum: vt ipsorum labores contemplantes, quamque patienter eos pertulerunt, nos etiam, siquidem tot peccatis submergimur, illos non moleste patiamur. Quis igitur animum non concipiet, vt

in hoc

33 in hoc miſero vitæ curriculo aliquid patiatur, quandoquidem ſumma veritas Chriſtus Dominus diſcipulis inquit: Triſtitia veſtra conuertetur, in gaudium? Igitur Deum humiliter deprecari debemus, vt nos à laboribus futuræ vitæ, ſiquidem nunquam finientur, eripiat: nam illi, quos in hac patimur, in noſtram vtilitatem & commodum cedunt. Si de alicuius tauri ferocitate vis periculum facere, magnum diſcrimen eſt, te illum in area campi, vel in foro arenoſo experiri. Cum enim de eo in area campi, id eſt, *En el corral*, Experimẽtum ſumitur, tribus ad ſummum, vel quatuor haſtilibus percutitur, & parum affligitur, atq; vt eius ferocitas appareat, pluriſque æſtimetur, aliquantulum angitur. At verò cum in foro agitatur, nimis vexatur, opprimitur, lapidatur, quam plurimis ferratis fuſtibus cædítur, ac tandem cru
34 tibus abſciſsis vita priuatur. Faxit Deus né in foro iudicij finalis aliquis noſtrum agitandus exeat: ibi nanque ab vniuerſis mortalibus ſibilabitur, & crudeliter feriętur, ac denique ei omnia crudeliſsimi tormenti materia erunt. Ante ſententiam tormentum erit, & poſt ſententiæ prolationem tormentum, tormentum, inquam, quod finem aliquem non habebit. Labores verò huius mundi ad experiendum iuſtos ſunt: nam Deus iuſtos probat, vt virtus, fortitudo, valorque eorum clarius appareant, pluriſque apud Deum & homines habeantur. Quin etiam his laboribus plærunque aliqua conſolatio adhæret & coniungitur. Tonſor, cum aliquem nouacula vult radere, prius eius vultum odoriferis aquis, nè radendus cædatur, abluit. Omnes ſæculi calamitates nouaculæ quędam ſunt, quibus Deus culpas, ſi æquo
35 animo perferantur, aufert. Quandò verò piiſsimus pater his nouaculis nos tondere vult, prius ſpiritualibus conſolationibus mentem ſolet abluere, manumque leniter ac ſuauiter nè tantò dolore afficiamur, ſuperponit. Atque ita vbi nos legimus: In tribulatione dilataſti mihi alia trãſlatio habet: in tribulatione dilataſti mihi cor. Vbi inſinuatur cor tribulationibus, & cõſolatione, quam illis Deus iungit, diſponi, & ad patienter tolerandum alias multas, dilatari. Cùmque dilatatur, capacius efficitur diuinæ gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Similia.

Similia.

Pſalm. 4.

In eadem Dominica III. Post pascha.

CONCIO SECVNDA.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicū & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16

INter omnes diuinæ scripturæ effectus singularis ac exprecipuis est, afflicta credentium corda consolari. Ita testatur Diuus Paulus dicens: Roma. 15. Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Atque inter officia Christi Redemptoris nostri, & ob quod ipse ab æterno patre in mundum missus fuit, hoc vnum est, vt, videlicet, consolatoris munere fungeretur. Sicut docet S. Isaias: Misit me, vt consolarer omnes lugentes, vt ponerem fortitudinem lugentibus Isai. 61. Sion, & darem eis oleum gaudij pro luctu. Ideò cum Dominus morti appropinquaret, tanquam sui oblitus, & in agone positus ad sacros discipulos dulcissimum sermonem habuit, in quo quam plurimas solaminis rationes eis attulit. Profectò inter illa, quæ maximè deploranda sunt, iustorum mors est, illorum enim absentia nobis magnum nocumentum affert, licet plærunque nos velut amentes eam non sentiamus. De quo meritò S. Isaias conqueritur dicens: iustus perijt & non est, qui recogitet Isai. 57. in corde suo, & viri misericordiæ colliguntur, quia non est qui intelligat: à facie enim malitiæ collectus est iustus. O insensibiles mortales siquidem iustos de medio tolli, & nefarios in mundo, quorum sceleribus terra deuastatur, manere videmus, & vix hoc sensu percipimus. Quam aliter hoc contemplabatur Pro- Ierem. 12. pheta Ieremias cum dicebat: Vsquequò lugebit terra, & herba omnis siccabitur? Et ipsemet respondet: Propter malitiam inhabitantium in ea Quando res iusto deseruiunt, Deo etiam deseruiunt: nam cum ille Deo inseruiat, omnia in eo seruitutem Domi-

4 Domino adhibere contendunt. Cum autem improbus diaboli sit seruus, omnia, quæ ei seruiunt, diabolo in eo famulantur. Ideo S. Propheta per exaggerationem inquit, terram lugere, quoniam ab iniquis habitatur, & eis seruire compellitur. Hoc loquendi modo vtitur etiam Diuus Paulus, cum ait: Omnis creatura ingemiscit & parturit vsque adhuc. Et rationem reddens addit: Vanitati enim subiecta est, ideſt, ingemiscit, quia peccatorum vanitati subijcitur. Quòd si mortem cuiuscunque iusti non sentire, insensibile est, multo magis profecto absentiam, & mortem iusti iustorum Iesu Christi non lugere, esset insensibile, & graui culpa dignissimum. Quod cum ita sit, quare Dominus sacros discipulos tam iusta tristitia ac mœrore affectos consolatur? Ad hoc respondeo, ideò eos Dominum conso- *Rom. 8.*

5 lari voluisse, quoniam ipsorum tristitia nimia erat, quæ homines perturbare solet, ne id, quod debent, vt oportet, exequantur. Continet autem sacra huius euangelij lectio rationem quandam efficacem, qua Dominus discipulos cohortatur, ne propter absentiam suam tanto mœrore conficiantur. Ratio verò hæc est, Modicum & iam non videbitis me. Diuus Bernardus exponens hæc verba sic ait: O modicum, modicum, ò modicum longum pie Domine. Modicum dicis, quod non videmus te? Saluum sit verbum Domini mei, longum est, & multum valde nimis: verumtamen vtrumque verum modicum meritis, & non modicum votis, ideſt, desiderijs. Hoc inquit glorioſus Doctor considerans id quod mens sentit, quæ Deum gu- B. Ber. *supr. Ioan.*

6 stauit, qui quidem aliquando ei auferens dulcedinem in maiorem eius vtilitatem se aliquo temporis spatio ab illa absentem esse permittit. Aliter enim quomodo homo miseriæ suæ, si continuo diuinus sponsus suis consolationibus cum eo esset, in cognitionem veniret? Hoc manifeste apparet in sancto Dauid, qui ait: Ego dixi in abundantia mea non mouebor in æternum. Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem: siue, vt vertit Beatus Hieronymus, Præstitisti monti meo fortitudinem. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Attendite obsecro, quam diuerse vir sanctus in ea statuum varietate de se opinatus est. Ideò oportet, vt modico tempore consolationis nobiscum Dominus sit, & altero modico tempore consolationis à nobis fiat ab *Psalm. 29.*

sens

Simile. sens. Sol, cum à nobis recedit, & cùm appropinquat, semper nobis vtilitatem affert. Ità Christus Dominus verus iustitiæ sol accedens & recedens à nobis propter consolationem, vel tristitiam continuò nobis commodum & emolumentum importat: nam præsentia sua nos in amorem allicit, absentia verò vt submittamur efficit, & ideò nos visitat. Atque ita D. Gregorius super illud Iob: Visitas eum diluculo, & subitò probas illum, sic ait: Hoc operatur, vt homo, & gratiæ dona habeat, & infirmitatem suam agnoscat. Sed quanuis aliquoties Deus absit, non ideò mens nimia tristitia & molestia affici debet. Sponsa enim inquit: En ipse stat post parietem nostrum: in quo non longe abesse, nec maria nauigari, oportere, vel mundum circuire ad eum inueniendum, significauit. Et hoc est, quod ait S. Dauid: Propè est Dominus omnibus inuocantibus eum. 7 8

B. Greg. super Iob. 7.

Cant. 2.

Psal. 144.

Modicum & iam videbitis me. Scilicet, cum resurrexero, quia tunc paucis diebus vobiscum ero, & his paucis diebus rarissime me videbitis. In quo cœlestis magister nos docuit, eum, qui per veram pœnitentiam resurrexit, non debere perpetuò cum mortalibus conuersari. Nam, vt ait Diuus Chrysostomus, sicut difficile est, arboris iuxta viam consitæ fructus vsque ad maturitatem seruari, sic difficile est, hominem consuetudine aliorum hominum inuolutum virtutem diu posse retinere. Euelle (inquit idem sanctus) te ipsum ab occasionibus, & in secretum ab hominum consuetudine locum te recipe, si vis virtutem contueri. Admirabili ratione Regius Psaltes damnum, quod iustis inferunt praua colloquia, nobis his verbis ostendit. Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum, vt decipiant pauperem & inopem, vt trucident rectos corde. Euaginare gladium est, publice & coram omnibus peccata committere. Qui enim sic peccant, sunt veluti gladij acuti, quibus mentes eorum, qui nuper ad Deum conuertuntur, percuti solent. Atque ita vbi nos legimus: Vt decipiant pauperem, alia translatio habet: Vt deijciant pauperem: & sic est in contextu Græco, quem B. Ambrosius sequitur. Paraphrasis verò Chaldaica habet: Vt occidant. Vbi aperte designatur, peccatores suo malo exemplo non solũ decipere, verũ etiam bonos funditus euertere, & spiri-

Simile.

Psalm. 39. 9

tuali

10 tualiter necare. Ideò additur: gladius eorum intret in corda ipso
rum. Quasi diceret S. Propheta: Ne permittas Domine vt pec-
cata eorum plures quàm ipsos inficiant. Quo circa de iusto ver Threno. 3.
ba faciens S. Ieremias sic ait: Sedebit solitarius, & tacebit, quia le
uauit se supra se: id est, quia se ipsum vicit & superauit. Et quo-
niam multi ex vobis non solum se ipsos non vincunt, sed pro-
prijs passionibus succumbunt, & infra se sunt, ideò nec solitudi-
nem diligere, nec tacere sciunt, quin potius prauis, ac nimijs col-
loquijs corrumpuntur & labefactantur.

Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, quid est hoc, quod dicit nobis, &c. Nescimus quid loquitur. Ea quæ diuinus magister aie-
bat, difficilia minime erant, sed adeò rudes & ingenio hebeti
11 tunc erant sacri discipuli, vt clara & manifesta eis obscura vide
rentur. Qua propter de ijs, quæ anteà dixerat, sermonem fa-
ciens Dominus inquit: Hæc in prouerbijs locutus sum vobis.
Non erant prouerbia res illæ, quas Dominus discipulis suis dice-
bat, sed ingenij tarditati, atque hebetudini eorum obscura pro-
uerbia videbantur. Idem contigit sancto Dauid; qui cum ma- Psalm. 48.
nifestissima quædam, & omnibus clarissima, (qualia erant, stul-
tus & insipiens simul peribunt, & relinquent alienis diuitias suas,
& sepulchra eorum domus illorum) explanaret, tamen quia co
ram hominibus terrena amplectentibus & rerum cœlestium ex-
pertibus Hispane, *Hombres enclauados en la tierra y sumidos en el
cieno*. De mundi contemptu acturus erat, quod ipsi, quoniam
secundum vota & desideria sua non erant, parum intelligebant:
12 ideò inquit: Inclinabo in parabolam aurem meam: vel vt alij
transtulerunt: Loquar in ænigmatibus. Licet enim ea, quæ lo-
quebatur, aperta erant, tamen improbis ænigmata, parabolæ,
atque difficillima prouerbia videbantur. Hoc idem aperte quo-
tidie in concionibus contingere videmus. De iudicio nanque, de
inferno, de præmio, de bonorum gloria, de beneficijs à Deo
acceptis, de morte sacratissima Redemptoris nostri, de eius san-
ctissima Resurrectione, ac de bonis per illam comparatis co-
piosissime verba facimus, & hæc omnia parabolas, atque
ænigmata esse existimatis: tam parum cordibus vestris adhæ-
rent. Quid obsecro, horum est, quod si attentè & sedulò consi-
deretur non sufficiat vt sancti efficiamur? Insignis ille Philoso-
phus Plato, homines, si Deum vnum rerum omnium guberna-
torem

torem, & qui improbos punit, bonos verò præmio afficit esse, 13
crederent, non posse diu in peccatis perseuerare pro comperto habebat: existimabatque mortalium malitiam ex ignorantia harum rerum oriri. Quid ais Plato? Ecce sunt quam plurimi in ecclesia catholica, qui id omne, & multò plura credunt. Nam Deum factum esse hominem, mortuum fuisse, & resurrexisse, firmiter tenent, atque hæc omnia quotidie in concionibus & extra illas, ne obliuione excusentur, audiunt, & nihilominus toto vitæ suæ cursu in peccatis & abominationibus persistunt. Causa harum rerum forsan est, quia eis hæc obscura videntur, nec vt oportet, in memoria atque intellectu eorum residet. Aliter enim, ne tantis bonis priuarentur, aut tantis malis punirentur, quid non efficerent?

Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis, &c. Attendite obsecro, qualiter pijssimus Dominus solis desiderijs correspõdet? Nondum enim discipuli eum interrogauerãt, cùm eorum voluntatem intelligens satisfacit. O infinitam Domini voluntatem. Quis tam lapideus est, qui eum vehementi amore non prosequitur? Tanta est enim misericordia tua Domine, vt non poscentibus præbeas, & non interrogantibus obuiam exeas. Non solum voluit hic benignissimus Dominus, vt nomine suo sanctus Esaias Hebræo populo diceret: Si vere conuerteris, tunc inuocabis, & Dominus exaudiet: clamabis & dicet: Ecce adsum. Quis vnquam seruus tam diligenter vocibus heri sui obtemperauit, sicut Dominus vocibus suorum hic se adfuturum esse pollicetur? Non solum inquam, hoc voluit, sed quid per eundem Prophetam polliceatur, attendite: Antequam clament, ego exaudiam. O dulcissima verba, quæ immensi Dei pietatem ac desiderium nostris necessitatibus subueniendi clarissime ostendunt. Ergo charissimi fratres, nostris difficultatibus ac dubijs hunc altissimum magistrum, vt nos illuminet, consulamus: & cum Regio Propheta deprecemur: Da mihi intellectum & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Quanuis enim literarum studijs operã demus, & cum viris doctis, vt oportet, versemur, id tamen, quod præcipuum est, non relinquamus, scilicet, eum, qui ait: Ego sum lux mundi, humiliter in oratione interrogare. In eodem nanque Psalmo dicitur: Intellectum dat parunlis. Abiectis enim, & parum 14

Esai. 58.

Simile.

Esai. 65.

15

Psal. 118.

Ioan. 12.

16 rum de se cogitantibus Spiritus sanctus intellectum luce clarissima, qua; voluntas irradiata Deum diligat, & quidquid eius amorem impedit, abhorreat, perillustrat. Quantum autem hac diuina luce opus sit, ex hoc patet, quòd totius vitæ Christianæ summa in Dei amore super omnia & in peccati odio consistit. Et, vt hoc fiat, oportet, intellectum humanum à diuinæ bonitatis & pulchritudinis cognitione illuminari: quæ quidem cognitio voluntatem in hunc amorem, & odium sceleris ad illud detestandum mouere valet. Atque hoc adeo verum est, vt S. Thomas dicat hanc lucem charitatis augmento simul augeri, donum vero intellectus, quod præcipuum inter dona Spiritus sancti locum obtinet, perfici, & multiplicari. Hoc verò D. Thomas docet, vt ita inter intellectum & volunta-
17 tem sit aliqua proportio, qua voluntas ipsa tantum diligat Deum, quantum diligi dignum esse, illustrata intellectus lumine cognoscit.

De hoc quæritis inter vos, quia dixi: Modicum & non videbitis me, &c. Quoniam Dominus hic de morte sua, quæ magnæ tristitiæ causa suis futura erat, & cui læta resurrectio eius successit, loquitur: ideo hinc occasionem sumit ad amplificandam huius rei materiam, & ad agendum de futuro suorum discipulorum successu, deque inani mundi voluptate, ac de vero æternorum bonorum gaudio. Et sic inquit, *Amen, Amen, dico vobis quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos vero contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium.* Ecce differentia, quæ inter sortem iustorum, & vicem peccatorum versa-
18 tur: post breuē namque iustorum tristitiam æternum gaudium consequitur: caducam vero & momentaneam malorum lætitiam æterna supplicia, & immensa tristitia manent. Omnes denique iustorum labores, quos in hac vita patiuntur breuissimi sunt. Atque ita Dominus teste Propheta Isaia inquit: Ad *Isai. 54.* punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. In momēto indignationis abscondi faciem meā parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui: dixit redemptor tuus Dominus. Aduertite, obsecro, diligēter, quibus verbis Dominus breuitatem laborum, quos iusti perferunt, hic ostendit dicens: Ad punctum, in modico, & in momento. Misericordiam vero, qua illos remuneraturus est, sempi-

ternam

ternam appellat. Et idem propheta hoc ipsum amplificat his 19
Isai.26. verbis: Vade populus meus in cubicula tua, claude ostia tua super te: abscondere modicū ad momentū donec pertrāseat indignatio. Non solum inquit, modicū, sed addidit, ad momentum. Et non ait, donec transeat, sed, donec pertranseat indignatio, vt
Ioan.16. maiorem breuitatem innueret. Idem Dominus totā Apostolorum vitam calamitatibus circumseptam horam vocat, dicens: Venit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur se obsequiū præstare Deo. Denique crebrò in sancta scriptura tribulationes, torrens qui citò transit, vocantur: vt est illud Psalmi: De
Psal.109. torrente in via bibit, & illud Prophetæ Ieremiæ: Ecce aquæ ascē
Iere.47. dent ab aquilone, & erunt quasi torrens inūdans. Et D. Paulus,
2.Corin.4. Id, inquit, quod in præsenti est, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pon 20
dus operatur in nobis. Licet enim iustorum vita annos mille perduraret, & in eaipsi grauissimos labores perferrent, id omne momentū dici posset, si cum gloriæ æternitate compararetur: cū tamen omnium vita breuissima sit: in qua Deus infinita sua misericordia commotus plærumque disponit, ne labores amplius nos affligant, nisi quousque orationem & humilitatem no
2.Reg.24. stram aspiciat: vt apertissime liquet in S. Dauid. Cui cum Dominus diceret, missurum se per tres dies regno eius pestem, sic ait sacra pagina: Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane vsque ad tempus constitutum. Tempus vero hoc constitutum dicitur tempus sacrificij vespertini fuisse. & vsque illam horam, & non amplius pestis grassata est. Non enim pijssimus Dominus aliud, quam vt humiliarentur, & sic ab eo poscerent, ex- 21
pectabat. Sed quæro à te, ò fidelissime tuorum amice Christe Iesu, quare negotium hoc ita disposuisti, vt maioribus tuis necessarijs dicas: Plorabitis, & flebitis vos? Ad hoc respondeo, *Simile.* Dominum cum ecclesia sua, sicut citharœdum cum cithara se gerere, qui artis peritiam, & musicæ artificium plus in prima quam in alijs fidibus ostendit, *En illaha ze mil redobles*: Quintam nanque aut sextam chordam ipsius lyræ raro digitis pertangit. Sic Deus tanquam peritissimus musicus illum, qui in sua ecclesia amore, charitate, & aliarum virtutum genere primas tenet pluribus laboribus & afflictionibus pulsat, imperfectos verò rarissimè. Vt fiat suauissima melodia & concētus, nullaque sit vocū

dissō-

22 dissonantia, neminē vult esse: qui nō aliquid patiatur: sed nō omnes vno modo, perfectiores, scilicet, plus, imperfectos verò minus, nè impatiēter desperēt. Atq; hoc D. Paulus insinuat cū ait: 1. Cor. 10.
Fidelis Deus, qui nō patietur vos tētari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cū tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Qui autem prouentus, seu vtilitas hæc sit, manifestè ex eo appa- Sapien. 3.
ret, quod in sapientia scriptum est: vbi sic dicitur: In paucis vexati in multis bene disponentur. Quoniam Deus tentauit eos, & inuenit eos dignos se, tanquam aurū in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos & in tempore erit respectus illorū. Vbi Deum, patientiam in laboribus tanquam holocaustum, acceptare, (quod melius ac maius inter veteris legis
23 oblata sacrificium erat) apertissime constat. Hoc autem sacrificiū (inquit) tempore suo, idest, opportuno, non solum in cœlo, sed etiam in terris Deus sæpissime persoluit: sicut patientia sancti Ioseph, & Regis Dauid illis tanquam gradus fuerunt, quibus in magnos honores temporales, & in æternā quietem, qua nūc fruuntur, ascenderunt. Maximè notandū est Christū Redēptorem nostrum post tristitiam gaudium iustis futurum esse, non solum hic promittere, sed etiam eandē tristitiā illis in gaudiū versurum se esse, polliceri. Qualiter autem possibile est tristitiā in gaudiū verti? Vult Dominus dicere eādem tristitiam eis gaudij & voluptatis materiam futuram esse: quemadmodum strenuo equiti, qui de hostibus victoriam reportauit, cicatrices voluptatis materia esse solent. Numos, quos filij Iacob in AEgypto Re Gen. 44.
24 gi pro frumento tribuerunt, postea dum reuerterentur simul cū Simile.
frumento in faculis inuenerunt: itaq; & triticum & numi apud ipsos remanserūt. Ita labores ipsi, quos sancti pro gloria pertulerūt, eis peculiaris gaudij erunt incitamento? Atque hoc videtur Regius Propheta significare cum ait: Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es & bene tibi erit. Quis vnquam vidit Psal. 127.
aliquem, qui labores ederet? Non labores, sed id quod illis acquiritur manducatur. Inquit autē S. Dauid, iustum labores edere, quoniam ipsimet in gaudium conuertentur. Nam, vt inquit sacra nostri euangelij lectio, Mulier cum parit, &c. Si lætitia fi- Simile.
lij editi in lucem, eximij doloris partus obliuionis causa est, quāto magis æternæ gloriæ voluptas præteritorum laborum obliuisci faciet, & immensi gaudij erit principiū? Deū igitur, fratres

mei, cõtinuis laudibus efferte cũ vos laboribus & afflictionibus affecerit: animoque euoluite, si patienter hic eos perfertis vos ab æternis futuri mũdi tormẽtis esse liberãdos. S. Ieremias Deũ deprecari solitus erat, vt à laboribus, quos ei inimici inferebant, eriperet. Dñs vero, sic respõdit: Si cũ peditibus currens laborasti, quomodo poteris contendere cum equis? Idest, si cũ peditibus, & gregarijs, atq; debilibus dimicando defessus es, quomodo cũ fortissimis equitibus contẽdere poteris? Voluitq; his verbis insinuare, labores perferri, vt mẽs à vitijs purgetur, valde necessariũ esse. Purgatur autẽ, siue in hac vita, siue in purgatorio. Si verò vtriq; labores cõparẽtur, huius scilicet, vitę & purgatorij, hi profectò cõparatione illorũ facillimi apparebũt. At licum ita parui sint, tãtopere torquere solẽt, quid, obsecro, purgatorij labores efficiẽt? Quocirca æquo animo paruos huius vitæ labores, siquidẽ propter illos ab eximijs futuræ liberaris, pati conten de. Inter iustorũ & improborum sortem hoc discrimen versatur, quod illi hic labores perferũt, vt postea æternis præmijs munerentur: hi vero momentanea lætitia & voluptate in hoc mundo perfruuntur, vt posteà continuis supplicijs torqueãtur. Duarũ harũ sortiũ quotannis in arboribus, atq; in herbis effigies nobis à natura depingitur. Hyberno nanq; tempore arbores siccas sine folijs, sine fructu, & sua pulchritudine priuatas, fœnum verò & omnem herbam tunc viridem & perpulchram videmus: æstate autem appropinquante arbores folijs viridibus, suauissimis floribus, & pulcherrimis fructibus vestiuntur, fœnũ ipsum atque omnis herba tam arida & sicca manet vt in ignẽ comburẽda mittatur. Sic in huius vitę hyeme iusti debiles, & præabstinẽtia macilẽti, laboribusq; afflicti atque oppressi sunt. Quibus D. Paulus ait: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. At huius mũdi hyeme trãsacta, vt inquit D. Matthęus fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum: peccatores verò, qui in hoc sæculo tanquam fœnum, virides, pulchri, & lætabundi sunt, in alio siccitate arescent, & aridi, atque omnis consolationis expertes in crudelissimas inferni flãmas mittentur. Quamobrem loquẽs de peccatore S. Mathathias, Gloria, inquit eius stercus & vermis. Hodie extollitur & cras non inuenietur, quia conuersus est in terram suam & cogitatio eius perijt. Omnia peccatoris in immũditiã, stercus, fœtorẽ, & vermes tendũt: hùc

Iere. 12. 25

Simile. 26

Coloss. 3. *Matth. 13.* 27

1. Mac. 2.

pur-

28 purpŭreæ veſtes delicati cibi, atq;, diuitiæ malorū perueniunt. Vnde rectè ſapiēs Salomō inquit: Diues, & pauper obuiauerūt ſibi, vtriuſq; operator eſt Dns. Ideſt, alteri in hac vita temporaliū bonorū abūdantiam, & alteri laborum multitudinē tribuit. Sed obuiauerunt ſibi, ſcilicet, in morte: nam iuſtus ex illis laboribus in æternā requiē, impius verò ex caduca voluptate in continuos labores tranſit. Ita miſero Epuloni diuiti, ac ſancto Lazaro cōtigit. Illū namq; vt aſſirmat S. Lucas, ſic S. Abrahā alloquutus eſt: Recordare fili, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autē hic conſolatur, tu verò cruciaris. Maximè admirandū eſt nobis, S. Patriarcham damnationis diuitis, & gloriæ ſancti Lazari cauſam nullā aliam attuliſſe, niſi helluonis abūdantiam, & ſancti pauperis inopiā. Quod quidē S. Baſilius & 29 D. Gregorius ſuper hunc locū eleganter adnotarunt dicentes, Patriarcham Abraham in hoc voluiſſe ſignificare, voluptatē illam, illecebras, & temporalium bonorum abundantiam, veluti fontem fuiſſe: vnde miſerrimo diuiti omnia malorū genera promanarunt, labores verò & paupertatem, atque famē ſancti pauperis tanquam abundantiſsimum principium, ex quo ei bona cūcta fluxerūt. Quæ omnia manifeſtata nobis ſunt, vt vos huius mundi diuites in magno periculo eſſe conſideretis, vos verò pauperes & tribulationibus obnoxij contēplemini maximā occaſionē habere ad promerendum diuinam gratiam, qua conſequemini gloriam, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Prouer. 22.

Luc. 16.

In eadem Dominica III.

Poſt paſcha

CONCIO TERTIA.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicū & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16

SAnctus Oſeas Propheta de Rege Ieroboam verba faciens inquit: Ephraim quaſi columba ſeducta non habens cor. Vbi ſeptuaginta interpretes verterunt: Ephraim quaſi columba inſipiens & amens, & ſic

Oſee. 7.

legit Theophilactus, non habens cor, ideſt intelligentiam. Vo- 2
cat autem Regem illum Ephraim, quoniam ex tribu Ephraim originem trahebat, qui non aquilæ, non accipitri, vel cuilibet aui comparatur, ſed columbæ amenti & ſtultæ. Nam reliquæ aues pullos ſuos, etiam cum vitæ diſcrimine tueri ſolent. Cum enim colubrum, aut aliud quoduis animal ad nidos ſuos appropinquare vident, roſtro & vnguibus ea expellere, pro viribus conantur: cum verò pullis ſuis priuantur, dolorem voce querula teſtantur. Sola columba ablatos pullos non dolet, neq; quærit imò in eodem loco nidificat. Ita Ieroboam tanquã amens, ſtultus, & intelligentiam non habens euerſionem populi ſui minime doluit. His verbis Spiritus ſanctus voluit innuere, illum, qui ſpiritualia damna non ſentit, quique poſtquam lethaliter peccauit, & Deum propter culpam commiſſam amiſiſſe credit, tanta 3
lætitia perfunditur, ac ſi nihil triſte ei vnquam euenisſet, ſtultũ, amentem & rationis eſſe expertem. Huius conditionis erãt illi, quibus idem Propheta ait: Noli lætari Iſrael, noli exultare ſicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo. Ac ſi diceret: Qualiter fieri poteſt, vt tu fide, quam habes, munitus, idque quod credis credens, ſicut gentes quæ ob commiſſa peccata, quia peccata eſſe non exiſtimant, lætantur, gaudio afficiaris? At iuſti non ſolum ſcelera, quæ patrarunt, & ſuarum mentium damna, ſed proximorum iniquitates, atque incommoda ſpiritualia flere & lacrymari aſſueſcunt. Atq; ita meo iudicio, verba illa Domini, ſcilicet, Plorabitis & flebitis vos, non tantum de calamitatibus corporalibus, quas paſſuri erant, ſed de triſtitia, quam po- 4
2. Corin. 2. hominum peccatis, & ſpiritualibus damnis, Apoſtoli accepturi erant, intelligenda eſſe cenſeo. Hoc idem ex D. Paulo colligitur, qui aliquos vrbis Corinthiorum incolas peccaſſe intelligens vehementer eorum ſcelera lugebat dicens: Ex multa tribulatione & anguſtia cordis ſcripſi vobis per multas lachrymas, vt ſcias, quam charitatem habeam abundantius in vobis. Non ſolum iuſti Deum propter aliquod facinus amiſiſſe, lacrymãtur, ſed etiam abſentiam Dei à ſuis cordibus, ipſos ſpiritualibus gaudijs & conſolationibus priuantis flebiliter lamentantur: pertimeſcunt enim nè ob ſua demerita illis hoc contingat. Ideò verba hæc, quæ Dominus diſcipulis inquit, ſcilicet: Modicum & iam non videbitis me, ijs, de quibus agimus, applicari poſſunt. Nam

Oſee. 9.

morulę

morulæ istæ Domini quam breuissimæ esse solent, maxime cũ suos defectus corrigunt, ipsumque Deum spiritus feruore diligẽtissime quærunt. Notandum tandem est, vbi nos legimus: Modicum & non videbitis me, aliam translationem habere: Modicũ & iam non videtis me: & sic est in contextu Græco. Idest, *Hazed cuenta que ya no me veys.* In hoc docemur, nos cum aliquam calamitatem, vel laborem perhorrescimus, iam in illis esse debere, animo concipere multos patientiæ actus faciendo, ne cum nos inuaserint, imparati simus, sed eos lubentissime patiamur.

Nescimus quid loquitur. Amor & beneuolentia, qua sacri discipuli cœlestem magistrum prosequebantur, eos obcæcabat, nè clarissima hæc intelligerent. Inter ea, quæ nobis magis impediunt cognitionem earum rerum, quæ maxime conducunt, hoc
6 vnum præcipuum est, scilicet, passio & inordinata affectio. Hæc enim est, sicut Dalila Sansonis vxor, quæ cum Philistæis vnanimis effecta non cessauit quousque virum suum inimicorum manibus fraudulenter prodidit, qui, vt sacra pagina docet, cum multis contumelijs ac dedecore afficerunt. Sic dæmones affectionibus nostris, quibus tenebras nobis offundunt, nosque millies Deum offendere faciunt, tãquam instrumento vtuntur. Quanuis autem numorum amor, & cupiditas potens sit, vt quemadmodum homini melle delibuto omnia, quibus accedit, inuiscantur, idest, *Todo se le pega*, Sic volũtati delibutæ desiderijs acquirendi opes multas omnia adhærent & coniunguntur, ei nãque mendacium, fraus, dolus, atque aliaid genus scelera commiscentur. Sed multò sanè potentior, & efficacior carnis libidi-
7 nosus amor est. Dequo Regius Propheta sic ait: Supercecidit ignis & non viderunt solem. Hoc est: Effrænata carnis libido ita homines obtenebrat, vt solem clarioranon videant. Nam si nimia affectio corporalis præsentiæ Christi Redemptoris nostri adeò sacros discipulos obcæcabat, vt illa, quæ ab eo clare dicebantur, non intelligerent, quantò magis turpi creaturarum amore mens occupata cæcutiet, caligabit, & tenebrescet. Igitur, fratres mei, qui ex vobis cæco hoc amore capti estis omnibus modis, nè funditus euertamini, ab eo vos expedire cõtendite: siquã verò difficultatẽ, & cordis tristitiã ob hoc in vobis esse cognoueritis, id omne misericordi Deo summisse offerte aliquomodo loco purgatorij. At inter remedia, quibus ad euellẽdã tãtã pestẽ

Iudi. 16.

Simile.

Psalm. 57.

ex cordibus vestris vti debetis, hoc vnũ potissimũ est vt, scilicet, 8
posita, quã diligitis, ante mẽtis vestrę oculos persona, animo con
cipiatis, vos eã corruptã, fœtidã, denigratã colóribus, plenam q;
vermibus, sicut aliquando mortua canũ cadauera in sterquilinijs
aspexistis, oculis cõtẽplari. Sed fortasse mihi aliquis vestrũ obij-
ciet dicetq;: Pater ea omnia, quęmodo docuisti, advnguẽ sæpissi
mè seruo, nihil tamen commodi, & vtilitatis inde percipio. Cha
rissime frater si diligentia hæc adhibita, factaq; consideratio ni-
hil profuerit, Deum, qui benignus est, his, aut similibus verbis
mente deprecare. O infinitæ bonitatis & excellentiæ immense
Deus, si pulchra creaturæ tuæ facies tantũ valet, tãque efficaci-
ter in intimis cordis mei visceribus imprimitur, vt illud mille
gyris volubile reddat, ideſt, *te haze dar mil bueltas*, Quid erit, si te
o angelorum gloria videro? si immensam pulchritudinem tuam, 9
quam cœlestes spiritus indefesse cõtemplantur, aspexero? Extir
pa igitur Domine cor meum à caducis, & vilibus huius mundi
affectionibus, vt illis omnibus expeditus te ipsum admirer, & in
tuis im continua cõtemplatione. Hæc & alia similia poteris, cha
rissime frater, sæpenumero repetere: exquibus magnum spiritua
le commodum reportabis, atque Deo duce longẽ distantia, &
dissimilia in anima tua desideria orientur. Fuerunt enim aliqui,
qui hac sola consideratione plorantes longissimum temporis spa
tium Deum videndi cupiditate inflãmati consumpserunt. Quã
Exo. 32. do S. Moyses cum Domino loquutus est ei dixit: Ostende mihi
faciem tuam. Vbi alia translatio habet: Ostẽde mihi viam tuam:
& sic est in Syriaca. Chaldaica verò habet: Ostende mihi viam
veritatis tuæ. Et in contextu Græco legitur, ὄστεν δε μοι τεαυ- 10
τὸν μανιφεστὸν: quem etiam Rabanus sequitur. Quibus omnibus
mysterioſe significatur, mens, quando desiderijs videndi Deum
incenditur, statim ingenti studio à veritatis via non aberrandũ in
flammatis: & quo magis desideria Deum videndi pugentur eò
magis ipsa etiam ei seruiendi voluntas crescit.

Quia hoc quæritis inter vos, &c. Vsq; *plorabitis & flebitis vos.* Om-
nes, qui in aliquo collegio cohabitãt, eisdẽ insignibus induũtur,
Simile. qui vero in diuersis, diuersis vestiũtur. Alij enim fascijs, ideſt, be
ca, viridi, alij purpurea, alij cærulea, alij nigra vtuntur: sicut etiã
omnes eiusdem ordinis monachi eòdem vestimento operiun-
tur. Sic mundani & scelerati homines, qui ex collegio Sathanæ
sunt,

71 sunt, ac iusti sanctique viri, qui ex collegio Iesu Christi sunt, variis insignibus conteguntur. Illi enim lætitia & temporali gaudio in hac vita tantum inuigiliti sunt, hi vero lacrymis, persecutionibus, ac laboribus in hoc mundo, & postea diuinis præmijs ornantur. Nã quemadmodum impius Saul non solũ sanctũ Dauid persequutus est, sed etiam omnes, qui ei fauere videbantur, odio habuit, eadem enim hasta, vt diuinæ literæ testantur, qua sanctum Dauid voluit transfigere, ea ipsa Ionathan filium suum crudeliter voluit transuerberare: idem filiam suam Michol quæ Dauid virum suum à morte eripuit, statuam pro eo in lectulo collocãs, grauiter reprehendit: Sacerdotem denique Achimelec eiusque socios, quoniam Regi Dauid panem tribuerunt, occidi imperauit: sic mundus, & eius sequaces Christum Redemptorem nostrum non solum oderunt, & cruci affixerunt, sed etiam eius amicos & sectatores modo persequuntur, & crucifigunt. Quò circa, amantissimi fratres, qui laboribus nunc oppressi estis, corda sursum leuate, & quod hic summa veritas ait, Tristitia vestra conuertetur in gaudium, hilari ac diligenti animo attendite. Artis peritus faber ferrarius iuxta fornacem, gelidam aquam habere conatur: nam nec absque igne durum ferrum posset mollificari, nec sine aqua posset temperari. Vtrumque ergò, & ignis, & aqua, necessarium est. Sic homo virtutis studiosus, est velut vas: qui vt fabre & artificiose fiat perfectus, ab ipso summo rerum omnium artifice in tribulationum fornace collocatur, ac iuxta eũ refrigerij & cõsolationis aqua dulcissima, vt ipse patiẽtia tẽperetur ab eodem summo artifice, reponitur. Ideò ait D. Paulus: Benedictus Deus, & pater Dñi nostri Iesu Christi pater misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, qui cõsolatur nos in omni tribulatiõe nostra. Nõ, inquit, in vna tãtũ vel in alia, sed in omni tribulatione, atq; eo modo solatia nobis præbet, & ab omni tristitia liberi manemus, ait S. Apostolus, vt possimus & ipsi cõsolari eos qui in omni pressura sunt. Aqua verò refrigerij, qua labores iustorũ hic minuit, est dicere eos nõ diu esse duraturos; tristitiãq; eorũ in iucunditatẽ esse reuersurã. Propter quod, D. Petrus Apostolorum princeps in quadam epistola sic ait: Deus autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Quis ergo in maioribus huius mundi tribulatio-

Similc. 72 73 2. Cor. 1. 1. Pet. 5. 1. Reg. 20. 1. Reg. 19. 1. Reg. 22.

nibus maxima cõsolatione nõ sustentabitur animaduertẽs pro- 14
Simile. pter eas æterna præmia se esse cõsecuturũ? Si in carcere propter magnã numorum copiam, quam debebas, inclusus esses, ac procerto haberes, si eã nõ persolueres, furcæ laqueo te esse suspendẽ dũc cũque esses in vinculis vir quidam misericordia commotus marsupiũ numis aureis plenum in carcerẽ proijciens tuum caput illo percuteret, certe tũc dolore afficereris, postea verò quã intelligeres, te posse numis illis debitũ persoluere, & à morte eripi, dolor ille profectò tibi in gaudium & voluptatẽ verteretur, multaque pecuniam erogantibenedictiones precareris. Omnes ob multa peccata quotidie commissa, quibus in gehẽnæ furcã, dũ actualiter in eis sumus, à diuina iustitia dãnamur, immenso Deo debitores sumus. Sed, quanuis propter pœnitentiã æterna illa pœna nobis cõdonetur, plærunq; tamen quia cõtritio nos 15
stra tam perfecta & intensa, vt oportebat, nõ est, nobis in temporalem pœnã, vt in hoc mundo, siue in purgatorio persoluamus, æternailla pœna cõmutatur? Cum autẽ nobis tribulationes eueniũt, *Vengan de donde vinieren*, In animum nostrum inducere debemus, illas marsupiũ auro plenũ esse, quibus licet caput nostrum infringatur, si tamẽ eas patienter perferimus, quod debebamus persoluimus, & immunes à nostris debitis reddimur. Quapro-
Tobiæ 3. pter rectè dicebat S. Tobias: Benedictũ est nomẽ tuũ Deus patrũ nostrorũ, qui cùm iratus fueris, misericordiã facies, & in tẽpore tribulationis peccata dimittis ijs, qui inuocant te. Hinc ob-
Psalm. 26. scura animis verba Regis Dauid plene intelligetis, quæ sic habẽt: Exquisiuit te facies mea, faciẽ tuã dñe requirã. Vbi aperte innuitur Deus faciẽ & contra faciem Hispane, *Haz y ennues*, habere. 16
Idẽ etiã mens nostra habet. Facies animæ volũtas est diuina gra-
Simile. tia & virtute adornata. Emisti pretiosum palliũ eo animo, vt pulchritudo eius paschalibus festiuitatibus solummodo videretur: at verò cũ assidue & quotidie eo vsus fueris tam breuiter attritũ est & consenuit, vt quæ sit facies, aut contra facies penitus ignores. Sic mẽs tua, in Paschæ festiuitate per pœnitẽtiam, quã egeras instar recẽtis pallij præclara virtute pulcherrima erat: sed cũ eã diu noctuq; in scelera & peccata immerseris ipsam eo modo contriuisti, seu quod potius dicã, neglexisti, vt faciẽ & contrafaciem eius funditus nescias: adeò euersa corrupta & perdita remã sit. Cũ autẽ S. Prophetainquit: Exquisiuit te facies mea, insinuat

volun-

17 voluntatem desiderijs & affectionibus sanctis illustratam Deũ inquirere.

Notandũ tamen est verbũ hoc, exquirere, significare, quærendo inuenire, & cũ ait: Exquisiuit te facies mea, vult dicere, Domine quæsiui te & inueni, cũ verò addit, faciem tuam Domine requirã, designat se eum per contrafaciem inuenisse. Est enim Deus sicut sericum gausapinum vulgo, *Terciopelo*, cuius altera pars aspera, & altera lenis, villosa, & suauis est. Sic pars aspera Dei vulgo, *Enuers de Dios*, Est operatio ipsa virtutũ, quibus sancti viri, castitatem, humilitatẽ, spiritus paupertatem, tolerantiam in laboribus, assiduitatẽ in ieiunijs, & orationibus, quæ omnia aspera videntur, quibus iusti perficiuntur. Et quanuis inclytus Rex Deũ exquisierat, & inuenerat, eũ tamen per asperã partem, 18 quemadmodum pij viri in hoc mũdo reperire solent, adinuenit. Ideo ait: Faciẽ tuam Domine requiram. Acsi dicat: Siquidem Domine te mihi per contrafaciẽ ostendisti, te oro atque obsecro, vt per faciem suauissimã mihi te quærenti permittas videri. Facies Domini est gloria ipsa gaudijs & voluptatibus plenissima: vbi nihil aduersum, nihilque molestè ferendũ, sed omnia sunt gaudium & voluptas. ¶ Deniq; cũ suis sanctis discipulis & in illis omnibus iustis Dominus inquit, *Mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium*, Perinde est ac si diceret: Vnum hoc pro cõperto habete vos prius me per asperam partem, hoc est, per duros & continuos labores reperturos esse, postea verò perfuauem consolationi quẽ repletã partẽ inuenturos: mundani antẽ, ac perditi, qui in hac vita omni 19 voluptatũ genere perfruuntur, postea in alia continuò plorabunt se esse, certò sciant. O vtinam hæc omnia nobis ante oculos assiduè obuersarentur: profectò in cordibus nostris cœlitus ac diuinitus operarentur. Omnis cõsummationis vidi finẽ, latũ mandatum tuũ nimis, protulit S. ac Regius Propheta. Ratio, ob quã vita sancta, iustaque viuendi ratio nobis aspera, angusta, & insipida videtur, est, quia gloriã, quã consequuturi sumus, & vitam ex qua nobis omnino cedendum est ac iudicium & tormenta, quæ impios manent, non contemplamur. Nam si hæc paulò altius animo cuolueremus, omnia nobis facillima atq; amplissima apparerẽt. Ideò S. Dauid ait: Latũ mãdatũ tuũ nimis: hoc est lex tua lata, suauis, & facillima mihi est, quoniã omniũ similiũ

Simile.

Psalm. 118

vidi, id est, cõtemplatus sum finem. O impie sceleratór, si hæc a- 26
curate attenderes, maximè si ex omnibus finibilibus humanã vi-
tam celeriùs finẽ habituram esse animaduerteres, nõ tibi tã aspe-
Similia ra & angusta pijssimi Dei lex sancta videretur. Si parieti domus
alicuius clauis affixa papyrus ampla est, in qua totus mũdus de-
pictus existit, ibi Gallia, Hispaniam, Lusitaniam, Italiam atque
alia regna, prouincias, vrbes, maria, & regiones aspicies, tandẽ
imaginẽ totius mũdi ibi intueberis. Sed porro ea omnia papyrus
& atramentũ sunt. In quæ si gutta aquæ stillat, statim papyrus ip-
sa rũpitur, atramentũ verò diluitur & facillime deletur. Cor ho-
minis vanis desiderijs, & cupiditatibus affectũ, est quædã papy-
rus depicta, & quędã, vt aiunt, mappa mũdi, in qua quã plurima
ventorũ castella, acturres, id est, ingẽtia desideria, vrbes, prouin-
cias, ac totius mũdi regna possidendi depicta sunt. Verũ hæc tã ea-
dẽ papyrus & atramentum sunt, hoc est, vana, caduca, & transitó-
ria, in quæ si gutta aquæ incidit, si febris aut ægritudo, vel casus
aliquis eueniat dirũpitur papyrus, ac denique morte funditus euer-
Psalm. 72. titur. O charissimi fratres, quo iure Propheta Dauid illud psalle-
re potuit? scilicet, Domine in ciuitate tua imaginẽ eorũ ad nihi-
lum rediges. Ac si diceret: Domine ex cœlesti ciuitate tua in
qua es imagines, quas impij in cordibus suis delineãt in terris, ad
nihilum rediges, ostendesq; alijs hominibus ea omnia non soli-
da & stabilia, sed corruptibilem ac vanam esse imaginem, quæ
in momento peribit, & in æterna supplicia deuenient.

Cùm quæreret ille diues à Patriarcha Abraham guttam aquæ
Luc. 16. petebat, cũ esset in tormẽtis, ait S. Euangelista Lucas: Respondit
ei Abraham: Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & La-
zarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. Vbi bona diuitis opulonis, & mala sanctissimi Lazari finem
habuisse, apertissimè constat. Omnia simul cum vita quæ li-
cet diuturna esset, & remissima tamen iudicanda, perierunt. Nunc
autem hic consolatur, tu vero cruciaris. At mensura huius, nunc
qualis est? Quali, obsecro mensura diuitis tormenta & sanctissi-
mi Lazari gaudia, consolationesque nunc proprie metiemur? Ea
relictis omnibus æterni & immensi Dei vita metiamur. O ni-
mis infelix ac miserrime diues, tua bona mensura vitæ, quæ tan-
dem metam habuit, fuerunt metita: tormentorum verò, quibus
nunc magnopere cruciaris, mensura ipsius Dei incomprehen-

23 sibilis vita æterna est. Igitur dilectissimi fratres, si corda vestra adeò dura & indomita esse intelligitis, vt à dulcissimi Iesu Christi sermone, & suauitate non emolliantur, & quidquid vestris auribus inculcatur, est, vt aiunt, gelidum ferrum percutere, saltim Gehennæ ignibus, ne perenniter à illis comburamini, calorem concipite. Vos verò iusti in mediola chrymarum vestrarum consolamini: nam summa veritas suis nunc amicis ait: Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Notanter inquit, gaudebit cor vestrum: sola enim diuina cõsolatio intima cordis iustorum, ideſt, interiora mentis pertingit. Additetiam: gaudium hoc nemo tollet à vobis. O beatissimam vitam, ò statum felicissimũ, ò securissimam beatitudinẽ, ò æternam voluptatem, & gaudium immensum. Quando Domine fæ-
24 licissima erit hora illa, qua mens mea dulcia verba: Intra in gaudiũ Domini tui audiet? Gaudium huius mũdi leuissimis quibusque rebus perit: quoniã sicut corporalia, quæ ex diuersis rebus sunt composita, perpetua esse non possunt, quia in seipsis suæ corruptionis causam, scilicet, contrariorum diuersitatem habẽt: ita huius mundi gaudia, quia multis calamitatibus commiscentur, ac secũ causam sui finis afferunt, diu permanere non possũt. Quod quidem sapientissimus Salomon affirmat dicens: Risus dolore miscebitur. Est enim gaudiũ, velut ignis, qui si stupæ applicetur, statim extinguitur, & consumitur: si verò rebus duris & materiæ densę, vt ferro atq; alijs huiusmodi coniungatur, plus durat, ac non tam facile extinguitur. Sic voluptas, quæ ex caducis
25 huius vitæ rebus capitur, celeriter quam ignis stupæ applicatus, euanescit, quæ hic lætitiam afferre solent, vt sunt conuiuia, epulæ, honores, dignitates, & vltimo nos, pereunt quam breuissimè. Atq; ita Iob gaudium sine poena ad instar pũctilli habet: verò gaudiũ, quod ex rebus diuinis concipitur, sicut illæ æternæ sunt, ita in cœlo in æternum permanebit. Idcò Dominus ait: *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Relinquamus ergo fratres vanã huius miserrimæ vitæ gaudia, ploremusque, atque labores nunc patiamur, vt postea hilares & ridentes perfruamur ibi æterna gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Similes.

Prouer. 14.

Similia.

Similes.

Iob. 20.

DOMI-

DOMINICA IIII.

Poſt Paſcha

CONCIO PRIMA.

Vado ad eum qui miſit me. Ioan. 16.

Luc. 12. VM Chriſtus Redẽptor noſter, teſte ſancto Euangeliſta Luca, de ſacratiſsima morte ſua ageret, inquit: Baptiſmo habeo baptizari: & quomodo coarctor vſque dũ perficiatur. Quibus verbis vehementiſsimum pro hominibus moriendi deſiderium aperte nobis oſtendit. Aduertite, quæſo, attẽtiſsime verba iſta: 2
Quomodo coarctor vſque dũ perficiatur. Hoc eſt: Tanto deſiderio moriendi pro vobis, Y *deboüarme en mi propria ſangre*, Ardeo, & inflammor vt mihi ipſi præ nimia cupiditate huius mortis videar velle diſrumpi, & euiſcerari. Qua cupiditate inflãmatus teIoan. 13. terrimo Iudæ dixit: Quod facis, fac citius. Quod etiam ſignificauit, cũ protulit: Deſiderio deſideraui, hoc paſcha mãducare vobiſcũ antequam patiar. Hæc eſt illa diuina ſponſæ exaggeratio,
Cant. 3. quæ ſic ait: Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Diem mortis diuini ſponſi diem lætitiæ cordis illius ſponſa nuncupat: non enim nobiliſsimus aliquis adoleſcens, licet amore æſtuaret, virginem quam
Simile. diu ardenter adamauit, ſponſam habere, tantum ſitiuit, quantum 3
dulciſsimi Ieſus ſanctiſsimum pectus pro filijs Adami vitam offerendi deſiderio æſtuebat. Atque ita cum ex propoſito Regius Propheta in pſalmo, qui inſcribitur: Deus Deus meus reſpice
Pſalm. 20. in me, de crudeliſsima morte, & opprobrijs filij Dei ageret, Spiritus ſanctus titulum illius pſalmi pro ſuſceptione matutina, ideſt, pro ijs, quæ tempore matutino Chriſtus, pro nobis ſuſcepit, apponi voluit. Sed, ô diuine Spiritus, cum Chriſtus Redemptor noſter meridie cruci affixus fuerit & in ea vſq; ad veſperam quando animam æterno patri edidit, ſteterit, quare dicis, pro ſuſceptione matutina? O admirabile myſteriũ ô profundum ſacramentum Quanuis Dñs veſpertino tempore in cruce mortuus eſt, tamen quia in inſtanti ſuæ conceptionis ante lucem

ad pa-

4 ad patiendum pro nobis surrexit, & tam multos labores libenter susceptit, ideò inquit: Pro susceptione matutina, vt insinuaret se instar surgentis ante lucem ad consequendum id, quod vehementer cupit, matutino tempore ad crudelissima toleranda tormenta surrexisse. Hinc deducitur singularis intellectus ad illa verba Canticorum, scilicet: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Sed prius notandum est, angelicum Doctorem D. Thomam pro comperto habere, id que probare, tum sanctorum patrum testimonijs, tum etiam rationibus tanto viro dignis, sacram scripturam sub vna litera plures posse comprehendere literales sensus. Ac circa hunc locum ità se res habet: cui inter alios hic communiter assignatur, scilicet, *Cant.* 2. *D. Tho.* 1. p. q. 1. art. 10.

5 sponsam ab sponso fuisse edoctam, vt charitatem ordinaret. Alter verò sensus literalis etiam est, videlicet: Introduxit me Dominus in intima cordis, ac viscerum suorum: & ordinauit in me charitatem, id est, omnis charitas sua atq; amor in me retulit, & direxit. O verba dulcissima, & omni suauitate referta: vbi tam lapideum cor inuenietur, quod illis nõ emolliatur? Adeò ne Deus hominem magnificauit, vt in ipsum cum sit vilis & abiectus vermis, sui diuini amoris torrentem dirigi & ordinari sacra pagina tellatur? Atque hic amor adeò ipsum Deum ad moriẽdum pro hominibus inflammauit, vt eisdem verbis, quibus dæmonem cum ab ipso petiuit latriæ adorationem, à se expulit, eiusdẽ prorsus Apostolorum principem Diuum Petrum, quia ei, nè pateretur dicebat, vehementissime atque acerrime reprehendit. Nã *Matth.* 4.

6 diabolo dixit: Vade Sathana. At verò B. Petrum, quoniam naturali quadam amoris propensione ipsi de morte sua agenti dixerat: Absit à te Domine non erit tibi hoc, grauiter increpando sic allocutus est: Vade post me Sathana, scandalum es mihi, quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. *Matth.* 16.

Hæc omnia, de quibus hactenus, ex sacra hodierna Euangelij lectione, quæ etiam pars est illius ineffabilis sermonis, quẽ sumus mundi prædicator ad suos sacros discipulos post vltimam cœnam habuit, apertissime confirmãtur. Vbi Christus Dominus de sacratissima morte sua agens sic ait: *Vado ad eum, qui misit me.* Hoc verbo, vado, amorem, quo se morti obtulit, designauit ac si diceret. Non vi ire cogor, sed sponte mea me ipsum morti trado. Cum munus aliquod accipimus, non tantum quod no- *Simile.*

bis

bis donatur, quantum voluntatem, qua offertur, attendimus. 7
Quod si res, quantumuis minima, nobis oblata magni æstimanda est, quia singularem offerentis præ se fert amorem, quanto magis res magna, si vehementi amore offertur, magni facienda est? Quo circa siquidem immensi Dei filius pro nobis vitam suam, quæ omnium hominū vita pretiosior est, incredibili amore donauit, beneficium & simul amorem, quo illud in nos contulit, magni pendere & facere debemus. Fælix ille nimium, qui hac in re ducem hunc diuinum imitari conatur: & nimium fælix ille qui vere potest dicere: Vado, hoc est, libenter morti me offero. Nam mortem perhorrescere deprauatæ conscientiæ signum est.

Simile. Si in carcerem ingrederis, multos ibi sine vinculis deambulantes videbis, at si interrogas, an inde exire velint, id sibi iam diu 8
in animo esse respondebunt. Si vero interius progrederis, alios compedibus & catenis deuinctos in tetro & obscuro ergastulo inuenies, qui rogati, vtrum ex illo miserabili & infælici loco egredi velint, si, se nolle, responsum tibi præberent, nonne eis diceres: Adeo hæc miserrima vita vobis tanto ferri pondere oneratis placet? Illi vero, Minime, inquiunt, nobis placet, imo vehementer displicet, sed præ grauitate criminum nostrorū nos mortis supplicio, si ab hoc tenebricoso carcere educimur, damnandos esse certo scimus. Inter iustos & sceleratos hoc discrimē versatur, quod illi continuo ab infælici mundi carcere exire percu-
Psalm. 41. piunt & cum Rege Dauid semper dicunt: Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea, &c. Cum enim viuam spem habeant, 9
se postquam è corporis ergastulis soluti fuerint, filiorum Dei libertatem esse consequuturos: perpetuò eam anhelantes desiderant. Impij verò, quanuis in corporis ergastulo inclusi, scelerum suorum multitudine ligati, & conscientiæ angoribus, atque amaritudinibus pleni sunt, miserrimam hanc vitam relinquere nolunt, nam cum eam deseruerint, se in crudelissimam tormentorum inferni furcam ituros esse, timore maximo percu-
D. Augu. tiuntur. D. Augustinus commodissimū huius rei nobis exemplum affert. Ait nanque probos & improbos cum morte, sicut duas vxores viros suos absentes multo tempore expectantes, se
Simile. habere. Quarum altera cum semper pudice & caste vixerit, &

quam

10 quandiu maritus abfuit, sedula cura filios, qui sibi remanserant, procreauit, omnibus vitæ suæ exemplar fuit, ac continuo afflicta & geminebūda lacrymata est, tota in viri sui reditu desiderio suspēsa nullū diē fæliciorē putat, quā quo redeuntē virū (siquidē aduentus eius meta & finis laborum suorum futurus est) domi suæ amantissimè excipiat. At verò quæ adultera est, vt pote quę pudore amisso thori fidem absenti viro violauit, cum de ipsius reditu cogitat, ingētes in pectore suo æstus sustinet: & cū nauis virū reddituraad portum appellere nuntiatur, cura, solicitudine, ac metu angitur, quoniam vita se priuandam esse à coniuge suo pertimescit. Hac igitur imagine piorum & sceleratorū mentes vtcunq; poteritis inspicere. Illi morte, quoniam cum eos tetigerit, laborū suorū præmium adepturos se esse sperāt, lætitia
11 perfunduntur inenarrabili: hi autem, quoniam propter nefaria scelera à se commissa pœnam crudelissimam perhorrescunt, á morte abhorrēt. Deniq; iustis nō aliter mors est gratissima, quā illi, qui post longū & laboriosum iter in domum charissimi patris, ac matris, & fratrum suorum iucunde & hilarè recipitur: vel illi, qui post longam nauigationem, sæuissimasque ac procellosas tempestates peroptatum securissimūque portum tenet: vel agricolę, qui post diuturnos hyemis labores messis tēpore vberrimos fructus percipit: vel militi, qui post crudelissimum ac periculosissimum bellum tandem victoria reportata captaque præda spolia diuidit abundantissima. Multò igitur his omnibus iustus ac pius vir morte detentus maiorem capiet animo lætitiæ voluptatem. Quando propter aliquod peccatum alicui pœni-
12 tentia imponitur, vt magni ponderis ferri massam, vel grauem crucē die veneris sancto in humeris omnes ecclesias peragrando portet, postquam pœnitentiam adimpleuit, quaanimi lætitia & alacritate domum reuertitur? Profectò liberà tanto onere non poterit non magna afficiiucunditate. Mens nostra corpus hoc mille ferri massis grauius secum affert, quia (vt in sapientia dicitur) corpus, quod corrūpitur, aggrauat animam: atque huius pœnitentiæ labore ob primi parentis peccatum (nisi enim peccatores essemus, corpus nos suo pōdere grauaret) totū vitæ cursum peragit. Siquidem autem huius pœnitentiæ explementum est ipsa mors, quia à tam graui mole, & quæ menti nostræ peccandi est maxima occasio, liberamur; meritò atque optimo

Simile.

Simile.

Sapien. 9.

iure

iure eam ingenti studio desiderare, & cum ad ipsam peruenimus 5
Rom. 7. magnopere exultare debemus. Satis hoc electionis vas D. Paulus intelligebat, cum postquam dixit: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ & captiuantem me in lege peccati, ab intimo corde suspiria trahens addidit: Infælix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Ideſt, de hoc mortali corpore. Hoc etiam confirmat Spiritus sanctus, dū ait:
Eccle. 1. Timenti Dominum bene erit, & in diebus consolationis illius benedicetur. Diem consolationis iusti diem mortis eius appellat. Quanuis enim aliqui malitia adducti eum, dum vixit, verbis læserint, omnes tamen mortis die ipsum bene precantur, eiusq; virtutum ac recte factorum sunt præcones.

Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Nimia tristitia quenquam animo cadere facit, quanec manus ad 14
operandum, nec lingua ad loquendum, quod oportet, sunt aptę.
Amos. 8. tis, quos tristitia occupat, illud Prophetæ Amos mystice euenire, possumus dicere. Occidat, inquit Propheta, Sol meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis.

Simile. Siquis cùm ruri operam daret, videret solem, qui erat in meridie, occidere, & diem ita obtenebrescere, vt stellæ clarissimæ in cœlo apparerent, non ne obstupesceret, & præ admiratione ita animū despōdēret: vt vlterius ad laborandū progredi non posset? Sic tristitia nimia homines pusillanimes, cum labor aliquis eis aduenit, opprimit. Impleuerat tristitia cor Apostolorum, eò quod Dominus ille, propter quem ipsi omnia, quæ possidebāt, 15
iam reliquerant, eos tantis laboribus oppressos deserere volebat, vt id, quod paulò ante dixerat, scilicet: Venit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur, obsequiū se præstare Deo iam adimpleri eis videretur. Existimabant namque se, dūm cū illo essent, omnes labores facillime superaturos: si verò soli manerent & tantis calamitatibus immersi, hoc eis ingētis tristitiæ causam esse futuram, quaturbati eū non interrogabant, quò vadis?

Sed ego veritatem dico vobis. Ideſt. Quanuis intelligo, hæc vobis tristitiam & mœrorem allatura esse, non ideò veritatem silentio prætereo. O cœlestem ac diuinam doctrinam, qua supernus magister nos docet veritatem, licet sciamus eam odium esse pariturā, semper fratribus nostris, cum opus fuerit, dicendā esse.

Mel

16 Mel quanuis dulce, cum tamen vulneribus adhibetur, dolorem facit: ita veritas licèt quid excellens & eximium sit, iniquos tamen sceleribus vulneratos vexat. O quam multis illud prophetæ Isaiæ exprobrare possumus, scilicet: Filij mẽdaces, filij nolẽtes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, ideſt, prophetis: Nolite videre, loquimini nobis placentia. O miseri concionatores, qui absque spiritus feruore auram popularem captantes, & inanis gloriæ cupidi placentia humano gustui prædicant. Quantum autem hoc nefas sit, ex eo patet, quoniam Deus ob illud grauissime conqueritur dicens: Stupor & mirabilia facta sunt in terra. Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimis eius? Maxime notandum est, Deum hic stuporem

17 & mirabilia vocare prædicatores non reprehendentes, vt oportet, impios & sceleratos homines. Admiratione enim ac stupore dignum est, velle ipsos suis humeris tam graue onus sustinere cum Dominus per Prophetam Ezechielem dicat: Si dicẽte me ad impium: Morte morieris, non annuntiaueris ei, nec loquutus fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram: Si autem tu annunciaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Quando iustitiæ minister aliquẽ in ius vocat, vt sub pœna centum numorum aureorum coram prætore compareat, dies & hora notificationis imperij iudicis inscribitur, ne si reus non comparuerit, qui ipsum citauit, sit in

18 culpa. Munus prædicatoris est, omnes delinquentes in Deum, vt per pœnitentiam coram ipso compareant, conuenire: quod si illo fungente munere suo peccatores se in meliorem frugem recipere noluerint, in damnationem culpæ & pœnæ vocabuntur. Cùm famula, aut ancilla perfenestram aquam mittit, si voci ferando prætereuntes moneat, vt auertantur, dicens: *Agua va*, Posteà licèt aliquis madefiat, ipsa ab omni culpa immunis est. Sic concionatores proclamantes, atque dicentes: *Ea pecadores, Agua va, infierno va, fuego va, muerte eterna va, mirad no os mojeys, mirad lo que os cumple*: Si nolueritis vos ipsos corrigere & in meliorem viuendi modum recipere, vestra erit culpa & pœna, nos nuncere nostro fungimur, & de ijs vos admonendo culpæ exper

Simile. Isai. 54. Ierem. 5. Ezech. 3. Simile. Simile.

tes esse iudicabimur. Deũ igitur omnipotentem, vos Domini 19
prælati & concionatores, deprecamini, vt cor da vestra charita-
Isaia. 59. tis numine digneturimplere, quo totius Rei publicę Christianę
mala, perinde ac si vestra essent, doleatis: sicut S. Isaias faciebat.
Apud quẽ vbi nos legimus: Elongatũ est iudiciũ à vobis, & non
apprehẽdet vos iustitia, alia trãslatio habet: Elongatũ est iudiciũ
à nobis, & non apprehendet nos iustitia. Et sic est in paraphrasi
Chaldaica, quã & Hieronymus sequitur. Vbi populi iniquita-
tes sanctus Propheta suas appellat. Nam qui scelera cõmunia, vt
propria sentit, ea spiritus feruore, & efficaciter reprehendet: dis-
crimẽ enim magnũ versatur inter sermones hoc aut illo modo
Simile. prolatos. Cùm aliquis de vulnere sibi illato litẽ exercere conten
dit, patronũ suũ de rixa & contentione admonet, ipse verò prò-
pter cõmodũ, quod ex lite se reportaturũ expectat, rem coram 20
iudice licet plenè lentè tamen & desidiosè narrat, *Como cosa que
le duele poco*. Iudex autem rem apertiùs volens intelligere, ipsum,
qui percussus est, interrogat: qui omnia, vt euenerant, magna cũ
efficacia & animi sui dolore commemorat. Inter eũ, qui propter
lucrum humanũ prædicat, & illam, qui charitate commotus cõ
cionatur, hoc interest, quod ille sicut proximorum mala nõ sen-
tit sic tepide ac frigide loquitur. Sauciatus verò diuino amore
& fratrum suorum zelo tanto feruore & animi contentione ver-
ba facit vt viscera ac vitam relinquere velle videatur. Igitur, cha
rissimi fratres, à Deo summis precibus contendite, vt vos ab hu-
iusmodi prædicatoribus doceri, & ab his prælatis gubernari cõ-
cedat. Interim tamen vos admonitos esse volo, vt, quod omni-
bus prædicatur, vnusquisque sibi id prædicari existimet. 21

Cum S. Moyses Hebræo populo persuadere vellet, vt immẽ
so Deo & pijssimo Domino obtemperaret, eos sic allocutus est:
Memẽto te, quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ in via, cũ
egrederemini de Aegypto. Vbi alia trãslatio simul & cõtextus
Deut. 24. Græcus, & paraphrasis Chaldaica sic habent: Memento quæ fe
cerit Dominus Deus tuus Mariæ. Vbi admonitio illa, qua om-
Simile. nes, vt Deo seruirẽt, admonebãtur, singulis & vnicuiq; eorũ da
ta esse, significatur: Inter corporalẽ cibũ & spiritualẽ præter alia
hoc vnũ singulare discrimẽ est, scilicet, ex illo vnusquisq; id, q̃
melius in mensa apponitur, sumere semper curat, ex hoc verò si
bi proximiori elargiri gaudet. Cũ inter cõuiuas epulãdo gallina

scindi-

22 scinditur, quod melius est, tibi apponi exoptas: cū verò cōciona
tor vitiū aliquod increpat, hoc, inquis, alijs & non mihi dicitur,
cū tu ipse de illo magis, quā quilibet alius carpi opus habeas. Hu
iusmodi ergò hominibus id, quod Eliseus Propheta duci cuidā
exprobrauit, dici potest, scilicet: Videbis oculis tuis, & inde nō 4. Reg. 7.
comedes. ¶ Ait vlterius Dominus. *Expedit vobis vt ego vadam, si*
enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eū
ad vos. Proponit eis pijssimus Saluator efficacē hāc rationē, qua
eorū nimia tristitia leuaretur. O immēsa bonitas ac summa inno
cētia, Christe Redēptor noster. Tu nè peccatū mortale es, vt cū
Spiritu sancto simul esse nō possis? Aut forsan cum eo rixatus es,
vel bellū aliquod gessisti, quia dicis: Nisi ego abiero, Paracletus
nō veniet ad vos? Minimè profecto ita à pio viro & Christiana si
23 de munito existimandum est: quoniā sacratissima Christi Redē
ptoris nostri anima Spiritus sancti ineffabilibus donis continuò
repleta fuit. Sed sciendum est vobis, eum non solum Redempto
rem, verum etiā humani generis Reparatorem fuisse: non solum
morte sua sanctissima nos voluit redimere, sed etiam vita sua, vt
viuere oportebat, nos docere dignatus est. Interalia, quę vniuer
sum mundū sceleribus infectum habēt, hoc vnum est, quia, scili-
cet, nemo ad sui status normā reduci & cōformari eōtendit. Fa-
ber nanq;, & quicunq; infimus & abiectus homo instar opulētis-
simi mercatoris sumptus facit: mercator, vt nobilissimus comes:
comes verò, vt potentissimus imperator: atq; his super fluis sum
ptibus omnes profane viuūt, & ęre alieno deuincti atq; oppres-
si fere dissipantur. Moabitas Deus huius criminis, teste Prophe
24 ta Isaia, reos agit dicens: Audiuimus superbiā Moab: superbus *Isai. 16.*
est valde, superbia eius & arrogātia eius plusquā fortitudo eius.
Et per D. Ieremiā eosdē sic accusat: Quia plus fecit, quā potuit, *Ierem. 44.*
idcirco perierunt. Væ, vę, & millies vę tibi o Hispania. Si Deus
tā seuere propter hoc scelus de gētibus suppliciū sumpsit, quid
de te, quæ doctrinæ lacte sancti Euangelij edocta tot quotidie
huiusmodi crimina committis? Hoc Christus Redēptor noster
suo sanctissimo exēplo in meliorem formā voluit redigere: nam
vitā suā cum viuendi statu metitus est. Cum enim hæc dicebat,
mortalis erat & passibilis, ac sequenti die crucii inter duos latro-
nes erat affigēdus. Mittere verò Spiritū sanctū supernum & diui
num opus erat, ad quod licet tūc potestatē haberet, tamen, vt se

mortali statui, quem tunc sustinebat, conformaret, noluit tan- 25
tum opus tamq; magnificum operari, quousque sanctissimum
eius corpus glorificaretur. Atque hæc ratio nimis literalis est.
Ioan. 7. Ait enim D. Ioannes: Spiritus sanctus nondum erat datus, quia
Iesus nondum erat glorificatus. Altera verò & non contemnen-
da ratio est, quoniam Christus Saluator noster tāquam Spiritus
sancti metator erat. Accedit in hanc vrbē regis metator, vulgo,
Simile. *Aposentador*, domumq; egregiā principi occupādam insterni &
parari iubet: at dum domus possessor partem plius sibi & fami-
liæ suæ habitandam precibus contēdit, metator, nō assentitur.
Cui rursus ille, qui domum habitat: Saltem, inquit, arcas istas in
augulo, obsecro, esse permitte. Cui ille: Nec hoc consentiam:
omnia foras mittēda sunt, nec quidquam intus remanebit: quia
à tanto principe, totā domum licet amplissimā occupari nec es- 26
sarium est. Ita Christus Redemptor noster in sacrorum discipu-
lorum cordibus Spiritum sanctum paracletum habitari volens
eos omnibus, quæ carnem, & sanguinem sapiunt, priuare & spo
liare conatus est, quoniam tanto hospiti venturo totū integrum
domiciliū occupandum erat. Amor, quo sacri discipuli sanctis-
simam Redemptoris nostri humanitatem prosequebantur, aliq-
quo modo carnalis erat, & diuinus reparator illum nimis spiri-
tualem, purissimum, totum cœlestem, & omnis carnalis affe-
ctionis expertem esse cupiebat: hic enim amor erat impedimen
to, quo minus Spiritus sanctus ea plenitudine, qua postea venit,
in discipulorum corda descenderet. Hic mihi verba, fratres cha-
rissimi, desunt, quibus rem hanc, sicut oportet, sentire perpende- 27
re & amplificare possim. O cœlestes Seraphin diuino amore in
flammati, quis spiritus vestri aliquo modo particeps esse posset
vt sicut oportet hoc sciret exaggerare? Si amor quo sacri disci-
puli sanctissimam Christi humanitatem diligebant, Spiritus san
cti aduentum impediebat, quid effrænata voluptas carnis, & im
pudicus amor, quo ad inuicē vos alterutrū amatis efficiet? Qua-
liter Spiritus sanctus in animā draconibus plenā belluarū stabu-
lum effectam, & obscæna lutulentorū suū haræ similē aduenict,
Quod si Spiritus sanctus in ea nō habitat, à Sathana possidēdam
esse sequitur. Nullo autē remedio aptiori supernus magister ad
resecandum effrænatum illum discipulorum amorem vti vo-
luit, quam ab eorum conspectibus abesse, eosq; in sancto oratio-

nis

nis exercitio perseuerãtes relinquere: eo enim in cœlũ ascẽdẽte (vt in actibus Apostolorũ legitur) omnes vnanimiter persistebant. Ecce igitur fratres opportunum remedium, & singulare antidotum, quo humanas affectiones à cordibus vestris euellere ac funditus auertere possitis, scilicet, absentes ab ijs, quorum amore ardetis, totos vos orationis studio & alijs sanctis exercitijs tradere: absentia enim & orationis exercitiũ ijs ægritudinibus efficacissima sunt medicamenta. Facit ad hoc notabile sponsæ dictũ, videlicet: Filij matris meæ pugnauerunt cõtra me, posuerũt me custodẽ in vineis. Ideſt, Fratres mei bellũ mihi intulerũt, vt affectionẽ, qua æstuabã, à me auerterent. Nullũ autẽ melius remediũ ad hoc inuenerũt, quã me à pastoribus separare, & me custodẽ in vineis efficere. Quæ obsecro, sunt viç, quibus mens in perditionis profundũ deuenit? Nõ nè cõuersatio atq; otiũ? Plane quidem. Deus optimus maximus nos ab illis auertat: vnum quodq; enim eorũ quemlibet, licet virtutis studiosus sit, euertere potens est. Loquẽs B. Iob de diabolo ait: Halitus eius prunas ardere facit. Idẽ de anhelitu fœminæ Ecclesiasticus inquit, Colloquiũ eius quasi ignis exardescit: quod etiã de homine dicendum est. B. Gregorius narrat, quendã eremitã virũ sanctitate florentem in AEgypti regione virginem quandã Ethnicam ad fidem catholicam adduxisse: quæ in rebus fidei instructa, & sacro baptismatis fonte à sancto viro abluta in cubiculo inclusa est: vbi ad tantæ perfectionis gradum peruenit, vt quotidie angelorum cantus melodiamq; audiret. Cum verò diuinas laudes & officium de more recitabat, angeli cum ea suauissime concinebant: ac tandẽ (quod summum est) Christus redemptor noster eam sæpissime inuisebat, & ingenti pietate sua frequentissime solabatur: quæ omnia sæpenumero spiritualis eius pater proprijs auribus audiebat. Verum, quia virgo hæc cauta nõ fuit nec prouida, imò cuiusdam viri colloquia susceptit, ideò (dæmone instigante) ab eo ita solicitata est, vt simul cũ nefario stupratore clausuram violauerit, sancto viro eam cum angelis canentem existimante. Quæ in tantam animæ suæ stragẽ deuenit, vt in publico lupanari turpissimo sui corporis quæstu vitam egerit. Ex quo plane videbitis exitum eorum, qui otiosis conuersationibus dæmoni aditus patefaciunt. Quanuis postea illius sanctissimi viri industria fœmina hæc in Deum conuersa suorum sce-

Cant. 1.

Iob. 41.

Eccle. 9.

lerum pœnitentiam egit. Orem nimis stupendam, & omni ad- 32
miratione dignam. Quis paucam securitatem, in qua etiam viri
iusti in hoc sæculo viuunt, attendens totis artubus non contre-
miscit? Otium verò multorũ etiam malorum aditus est amplis-
Ezech. 16. simus. Atq; ita inter ea, (vt S. Ezechiel inquit) quibus Sodomi-
tæ in incredibiles abominationes inciderunt, otium fuisse affir-
mat dicens: Hæc fuit iniquitas, ideſt causa iniquitatis, sororis tuę
Sodomæ, abundantia & otium. Qua propter siquidem otium &
nimia conuersatio viæ sunt, quibus mens euertitur & deprauа-
tur, remedia contraria, scilicet, exercitium & absentia adhiben-
da sunt. Fugite eorum præsentiam, quorum amore incensi estis
& otium odite, atq; ita vestris malis facillimum poteritis reme
Prouer. 31. dium inuenire. Salomon in Prouerbijs inquit: Mulierem for-
tem quis inueniet? Procul & in vltimis finibus pretium eius. Et 32
paulò inferius addit: Manum suam misit ad fortia & digiti eius
apprehenderunt fusum. Orem mirabilem. Videte qualiter post
quam illius mulieris fortitudinem sapientissimus vir amplifica-
uit eam fortem fuisse ait, quia colum & fusum apprehenderunt
manus eius. Nunquid fortitudo id vocatur? Imo cùm volumus
aliquem deridere, eo quod ignauus sit, dicere solemus: O egre-
gium virum. Afferte colum & fusum, vt neat, & fila torqueat.
At verò hic mulier hæc cum de fortitudine laudatur, fusum di-
gitis apprehendisse dicitur. Quis dubitat eleganter, proprie con
cinne vt pote ab Spiritu sancto fuisse dictum? Nam id, in quo
plærumq; fœminæ se solent exercere, est nẽdo, texendo, & acu
depingendo: quæ opera, licet mulier dives sit & nobilis, nũquam 33
parui pendere, quin potius magni facere debet. Igitur cũ in præ
sentiarum quæritur, quæ erit mulier contra dæmonis insidias
fortissima, & cuius dextera quam plurimas comparauit victo-
rias, respondetur: Non illa profectò erit, quæ otiosa, iners, *Que*
est a mano sobre mano, Ac fenestrarum amica est: sed illa, cuius digi
ti apprehenderunt fusum, illa inquam, quæ in sanctis exercitijs
& bonis operibus continuo occupatur. Quod inferius explicãs
addit, panẽ otiosa non comedit. Hæc autem omnia de quouis iu
sto tam viro quam fœmina intelligenda sunt. Ideò in Cãticis ait
spõsa, fratres suos ipsam, vt ab amore & affectione, qua æstuabat
auerterent, à societate pastorũ separasse, & in vineis eam custodẽ
Cant. 1. posuisse. Et adiecit statim: Vineam meam nõ custodiui, scilicet,

antea

34 antea quando erã otiosa. Vbi aperte significatur honores, opes, religionẽ, atq; alia huiusmodi posita in manibus illius, qui inordinate diligit, & otiose viuit, facillime perdi, & iacturam pati. Qua propter maximè oportet à nobis has animi affectiones expellere. ¶ Cũ Patriarcha Abrahã filiũ habere maximè optaret, Deus votis eius satisfecit, eiq; Isaac in ipsius senectute nasci voluit. Cumq; magna perfunderetur lætitia, in die natiuitatis pueri aut circuncisionis festum aliquod celebratum fuisse in domo Patriarchæ minimè legitur: sed in Genesi ita scriptum reperitur: *Genes. 21.* Creuit igitur puer & ablactatus est, fecitq; Abraham magnum conuiuium in die ablactationis eius. B. Augustinus super hunc D. *August.* locum quærit rationem, quarè S. Abraham diem natiuitatis, vel *sup. Gen. 22.* circuncisionis filij sui solenniter non celebrauit, sed solum diem
35 ablactationis conuiuijs festiuũ esse voluit. In hoc diuina sapientia nobis voluit insinuare, cum Christianus homo mundi vbera ideſt, illecebras incipit relinquere, & cùm voluptates eius ei amarissimæ videntur, tunc in cœlo festũ solennissimum celebrari. Et hoc est quod Dominus ait: gaudium erit in cœlo super vno *Luca. 15.* peccatore pœnitẽtiam agente. ¶ *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato & de iustitia & de iudicio* Hoc est, vos charissimi discipuli Spiritus sancti virtute suffulti mundum de his tribus reprehendetis: de peccato quidẽ, quia non crediderunt in me: ex quo infertur, infidelitatis peccatũ grauissimum esse. Ac quemadmodũ cũ nominatur Apostolus, per antonomasiã D. Paulus intelligitur propter eximiã sui apostolatus excellentiã: & cum dicitur Propheta, Regius Dauid propter singularẽ suæ prophetiæ præ
36 stantiam dignoscitur: sic cũ dicimus peccatum, propter nimiam eius grauitatem infidelitatis scelus intelligimus, vt aperte hic Dominus designauit: qui tantũ modò ait: Arguet mundũ de peccato. Quod postea explicuit dicens: De peccato quidẽ, quia nõ crediderunt in me. Tantum (ait D. Augustinus) aliquid est ma- B. *August. in Enchiri.* lum, quantum est bonũ quo priuat: sic quanta est fidei bonitas, tantũ est malum, quod infidelitas efficit. Fides aditus est, quo D. *Tho. 12* omnia bonorũ genera in mentem veniũt, est q; omniũ virtutum *q. 73. art. 4.* ductrix rectissima. Fides erga virtutes Theologales sic se habet *Scot. in. 2. d.* sicut erga morales prudẽtia. Vt enim morales virtutes absq; pru- *37. lit. E.* dẽtia rectum iter, quo incedendum sit, penitus ignorant: sic absq; fide theologales. Nullus hac excellenti virtute priuatus, quomo

Hebræ. 11. do sperandum sit ac diligendum, intelligit. Ideò egregie Apostolus eam substantiam appellat dicens: Fides est substantia rerum sperandarum. Substantia, idest, fundamẽtum: nam ablata fide totum spirituale ædificium corruit. Atq; ita mens, quæ fidẽ amisit, id quod B. Iob in aliud propositũ affert, dicere poterit: Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerũt super me: deperdita enim fide facillimus omnibus sceleribus patet aditus, vt aperte in infælicibus hæreticis cõspicitur. Ergo charissimi fratres in tãtum tamque pernicioſum malum incidere, sicuti, prohdolor, quam plu-

Iob. 30.

Deute. 29. rimi his tempestatibus infælicibus inciderunt, pertimescite. Cui optimum remedium est id, quod S. Moyses Hebræis adhibuit, dicens: Custodite ergo verba pacti huius, & implete ea, vt intelligatis vniuersa, quæ facitis. Quibus verbis S. Propheta insinuat diuinæ legis fractionem præcipuam esse causam, qua homines mirabilia, quæ pro illis Deus operatus est, non intelligunt. Igitur omni cura & diligentia diuina præcepta obseruemus, quibus fides conseruatur, & promeretur gratia, qua consequimur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

In eadem Dominica IIII.

Post pascha

CONCIO SECVNDA.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

CVm de crudelissima morte, quam pro mortalibus subiturus erat, Christus Dominus ac Redemptor noster ageret, eam sæpenumero calicem nuncupauit, sicut cum filijs Zebedæi dixit: Potestis bibere calicem

Matth. 20. quem ego bibiturus sum? Et Diuus Marcus refert, eum sic eos

Marci. 10. alloquutum fuisse: Potestis bibere calicem quem ego bibo? Vbi differens loquendi modus maximè notandus est, in quo Spiritus sanctus significare voluit, benignissimum Iesum non solum in cruce amarissimum passionis calicem bibisse, sed etiam in eo præclaro opere triginta tres annos consumpsisse. Illud nihilominus calicem vocat, quod Sanctus Dauid Spiritu videns alio nomine, scilicet, profundissimum mare nuncupauit dicens: Veni

Psalm. 68.

in alti-

3 in altitudinem maris, & tempestas demersit me, infixus sum in limo profundi. Quare ergo amplissimum mare nunc Domine calicem appellas? Profecto in hoc amoris affectum, & quanta sit eius vis & efficacia nos docuisti. Ac non contentus Dominus hoc nomine in sacra hodierni Euangelij lectione eandem sanctissimam passionem iter ad patrem suum nominat. Dulcis ac suauis solet esse via, qua filius obediens patrem suum, quem tenerè diligit, visurus pergit: & huiusmodi itineri diuinus Saluator crudelissimam suam mortem comparat dicens: Vado ad eum qui misit me: quibus verbis amorem erga nos & volũtatem, qua mortem susceperus erat, ostendit. Quod S. Euangelista Lucas expli- *Simile.* *Luc. 9.*
cuit, cùm ait: Factum est, dum complerentur dies assumptionis illius, & ipse firmauit faciem suam, vt iret in Hierusalem: vbi ro-
4 bur, fortitudo, & animi promptitudo, qua ad mortem pergebat, apertissime denotatur. Id etiam ostendit B. Marcus dicens: Erãt *Marci. 10.*
autem in via ascendentes Hierosolymam, & præcedebat illos Iesus. O singularem filij Dei amorem. O duriores lapidibus omnes, qui fidelissimum hunc amatorem non redamant.

S. Moyses à Deo in AEgyptum, vt Hebræorum populũ redimeret, missus fuisse legitur. Quem, vbi lente ac demisse mãdatum hoc exequi incepit, Dominus in itinere voluit occidere. At vxor eius nomine Sephora illico acutissimam petram attu- *Exõd. 4.*
lit, & circuncidit filium suum, tetigitq; pedes eius, & ait: sponsus sanguinum tu mihi es, & dimisit eum, postquã dixerat, sponsus sanguinum tu mihi es ob circunciſionem. His verbis Sephora insinuauit sanguinem filij sui, quem vt virum suum à mor-
5 te eriperet, effuderat, ingens beneficium fuisse, quo eum in amorem ipsius deuinxerat, & obligauerat. Ac si diceret: Duabus de causis singularem mihi amorem debes, altera quia sponsus meus es, altera verò quia sponsus sanguinis existis: quoniam vt te morte liberarem, filij mei sanguinem sparsi. Quod si mulier hæc nouum amoris gradum à coniuge suo postulabat, quia alienum sanguinem proiecerat, & alienum dolorem obtulerat pro eius vita, quod, obsecro, amoris genus merebitur ille, qui proprio sanguine ac tantis doloribus nos ab æterna morte redemit, nobisque vitam perpetuo duraturam cõsecutus est? Merito profecto atq; optimo iure quicunq; homo eum vitæ suæ libentissime debet anteponere. Omnia, quæ à Deo optimo maximo be-

neficia accepimus, nos in singularem eius amorem inuitant: at 8
verò hoc (vt ait B. Apostolus) nos ipsos compellit. Charitas, inquit, Christi vrget nos existimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. Perpendite, quæso, diligenter verbum hoc, vrget, quo sanctus Apostolus docet, à nobis, nisi lapides aut dæmones essemus, eum, qui tanta amoris vi pro omnibus vitam obtulit, non posse non diligi: quod quidem admirabilis est amplificatio.

Vado ad eum qui misit me. Fælix ille dicendus est, qui cœleste caput Christum Dominum imitari contendens non vi sed sponte in mortem ducitur. Diuiti auaro summa veritas dictum fuisse ait: Stulte hac nocte repetent à te animam tuam. Hoc idē cun 7
ctis improbis contingit, qui inuiti à Deo luce priuantur, & in mortem rapiuntur. Beatus ille Paulus non solum libēter se morti obtulit, verum eam efficaci studio oppetiuit. Atq; ita, Desiderium, inquit, habeo dissolui, & esse cum Christo. Accipiter post quam ardeam auem cepit, si eam rostro & vnguibus dilacerare contendit, ab aucupe impeditur, & capitio contectus pedibus ligatis in pertica collocatur: ipse tamen hirsutus pennis horrescit, & capitium vnguibus auferre conatur, ac vix, dum prædæ recordatur, potest quiescere. Sic Beatus Apostolus, dum illis, quæ in raptu vidit, priuatus est, seque corporis capitio coopertum aspexit, *in* hac miserabili vita positus à nemine poterat detineri, & omnia confringere ac rumpere, vt Christum Dominum obtineret, velle videbatur. Nec mirum est, eum, qui talia viderat, tali 8
desiderio affectum esse. Antequam cœlorum ianua pateret, Sanctus ille Tobias sic Domino dixisse legitur. Et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum: expedit enim magis mori, quam viuere. Vbi alia trāslatio habet: Fac mecum misericordiam: & sic est etiā in translatione Syriaca. Sanctissimus huic virnōdum ea, quæ Diuus Paulus viderat, expertus fuerat, tamen verba illa proferre ausus est. Et omnes Beati Apostoli, vt in sacra pagina legitur, Ibant gaudentes à conspectu Concilij, sicut etiam D. Agatha libentissimè & glorianter in carcerem pergebat, & quasi ad epulas inuitata agonē suū precibus Domino cōmēdabat. Quod

Luce. 12.

Philip. 1. Simile.

Tobiæ. 3.

Actuum. 5.

si nos

9 si nos eò amore, quo ij sancti, Deum prosequeremur, profectò in nobis ipse eundem effectū, quē in illis, operaretur, atq; ita mortē minime pertimesceremus. ¶ *Vado ad eum, qui misit me.* Nō ait, vadā, sed vado. Hoc idem vnusquisq; vestrū, fratres charissimi dicere debet: vado & non vadā. Idest, iam nūc ad mortē me prę paro, nec dicere debetis, me præparbo. Contēplamini id, quod Ecclesiastes ait: Nescit homo finē suū, sed sicut pisces capiuntur *Eccle. 9.* hamo, sic homines capientur in tempore malo. Quibus horribi libus verbis apertissime significatur quā plurimos nō aliter imparatos, quā si bruta essent, à morte inueniēdos esse, qui totā vitā suam dicentes, vadā, peregerunt. Factum est (inquit sacra pa- *Exod. 12.* gina) in noctis medio, percussit Dominus omne primogenitum in terra AEgypti. Et paulò inferius: Surrexitq; Pharao nocte &
10 omnes serui eius, cunctaq; AEgyptus, & ortus est clamor magnus in AEgypto. His verbis nobis ob oculos proponitur mortē peccatores huius mundi adeò obscuratos tenebris inuenire, vt quid remedij capiāt illo postremo vitæ tēpore penitus ignorēt: quod quidem eis in pœnam anteactæ negligentiæ à iusto iudice imponitur. AEgyptios, sacer hic textus ait, proclamasse quidē, sed nō obsecrasse Dominū. Ita plures peccatores mortis dolore perculsi proclamant, sed Deū in suorū criminū pœnā orare neq; obsecrare sciunt. De Assyrijs, qui Olofernem principē militiæ regis Nabuchodonosor comitabantur, in diuinis literis *Iudith. 5.* sic legitur: Fugit mens & consilium eorum. Ita quam plurimis nunc equidem in mortis articulo euenit. O immense Deus, quā cæci modò sunt illi, qui tantis periculis, dum possunt, remediū
11 non adhibent. Ipse Dominus nos illuminet, vt illis, dum per tēpus licuerit, clamantes, orantes, ac misericordiam vera pœniten tia postulantes mederi possimus. Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me: Quò vadis? Paulo anteà Dominum B. Petrus interrogauerat. Domine quò vadis? & ipse respondit: Quo ego vado, non potes modo me sequi, sequēris autē postea. Quare ergò nūc Dominus inquit: Nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? Ad hoc respondeo, Dominum, cùm à Diuo Petro interrogatus fuerat, respondisse, se subiturum esse mortem, de quo licet Apostoli nimiā tristitiā acceperunt, tamen nō tāta fuit, vt eis sensus ac vires ad interrogandū, quo iret, omnino deficerēt. At post hæc addidit: Venit hora, vt omnis, qui interfi-

fuit vos, arbitretur, obsequium se præstare Deo. Quibus verbis ita animo ceciderunt, vt attoniti & stupefacti remanserint, atq; ita iam ab eo non quærebant: Quò vadis? Dicitur enim in Eccle
Eccli. 21. siastico: Non est sensus, vbi est amaritudo. O humanã infælicitatem. Ita modò omnes tantis miserijs submersi sumus, vt iniurias & offensiones Deo illatas parum sentiamus, plurimũ verò nobis factas doleamus. Quod quidem, si verè & ex animo eum diligeremus, aliter omnino esset: sed quoniam amorem, quo Deus optimus maximus nobis colendus erat, apud nosmetipsos collocamus, ideo ob minimam quamq; nobis illatam iniuriam cõtristamur: vnde quam plurima mala oriuntur. Nam (vt idem ait Ec-
Eccli. 31. clesiasticus) Amaritudo animæ minorans virtutem & faciẽs vulnera: supple, est. Quod autem hic sit verus huius loci intellectus ex eo patet, quia diuinus magister statim adiecit: Sed quia hæc 15
loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrũ. Nobis etiã Dominus verba hęc exprobrare potest dicẽs: Nemo ex vobis interrogat me, quò vadis? A nobis enim idẽmet Dñs ob crimina in eũ cõmissa sæpissime abest: ac licet hoc ingẽs sit malũ, multò certe id nos minime sentire, ingentius est. Quã plurimi sunt, qui quãuis Deũ prosperitatis tẽpore in se ipsis habẽt & conseruãt, tamẽ siquid laborioſum aut ſiniſtrũ eis euenit, præ minima intolerãtia
Corint. 10. illũ amittunt. B. Apostolus ad Corinthios scribens ait: Tentatio vos nõ apprehẽdat nisi humana. Vbi alia translatio, & cõtextus Græcus habet: Tẽtatio vos nõ apprehẽdit nisi humana. Vbi S. Apostolus testatur, labores nobis nõ euenire nec Dño permittẽte, tẽtationes nos apprehẽdere, nisi humanas, ideſt, humanis viribus diuino fauore adiutis cõformes. Et ideò statim adiũgit: Fideli 14
sautem Deus est, qui non patietur, vos tẽtari supra id quod potestis. Nihilominus tamen sunt aliqui adeò fragiles & inconstantes, vt à quocumq; labore, vel tentatione deprauẽtur. De quorũ
Psalm. 48. quolibet regius Propheta sic ait: Confitebitur tibi, cũ benefeceris ei. Psittacus, dũ ei indulges & blandiris, humanas voces, promit & personat: at si eũ percutis, aut vexas, statim redit in loquelam suam, & vt auis suo more garrit. Ita hi flante fortunæ vento
Simile. Deũ laudibus efferunt, & de eo velut alij sancti & pij viri agunt & loquuntur: aduersa verò fortuna, ideſt, labore aliquo perculsi tãquã irrationabiles psittaci, sanctorũ sermones derelinquũt, & instar brutorũ vitam degunt. Alij verò sunt, qui Deũ in labori-

bus

15 bus retinent & conseruant, eumq; in voluptatibus & illecebris amittunt. Polypus suapte natura ad oram maritimam ita rupibus adhærere & se coniungere dicitur, vt difficillime ab illis extrahi aut separari valeat: si vero oleum superinfundatur, statim sponte sua rupem deserit, & ab illa disiungitur: atq; ita id quod dolor & vis in eo efficere nequiuit, lenitas & suauitas effecerũt. Sic quam plurimis euenit, qui licet à laboribus non vincantur, quominus à Deo se auertant, tamen vt ipsum amittant, à mundi voluptatibus superantur. Si nobilis vir à rege in ceriam vocatus interrogetur à præside concilij, an iniquo & tyrannico tributo velit assentiri, ipse vt nobilissimus est, se nolle, respondet. At si rursus ei obijciat: Domine vide quid ais, rege enim tuæ sententiæ conscio non poteris non cunctis priuari opibus? Ipse verò
16 iterum responsum præbet, velle se potius facultates quam Deum amittere. Deniq; si ei regis imperio mortem minitetur, nisi consentiat, constanti animo responsionem reddit, velle se potius diuinis quam humanis iussibus obtemperare. Rex (inquit) quod voluerit, efficiat, ego tamen huic iniquo imperio non acquiescam. Hic Deo sicut polypus lapidi alligatus est, sed si oleum superinfundas, hoc est, si ei voluptatem offeras quamcunq;, statim ei assentitur, & Deum ipsum facillimo negotio dimittit. Iste Deum sicut sponsa non tenebat, quæ ait: Tenui eum, nec dimittam. Nec sicut B. Apostolus aut illi, de quibus ipse ac de se ait: Certus sum, quod nec mors, nec vita, id est, nec labores, nec voluptates, nec principatus, nec virtutes, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei. At (vt diximus) nos à Deo auerti
17 ingens malum est, & hoc idẽ non sentire pernicioſum etiam est. Sunt enim aliqui, qui post quam atrocissima commiserunt crimina, adeò hilares sunt, ac si opus aliquod egregium & maxima gloria dignum perfeciſſent: qui ideo non interrogant, Domine quo vadis? Patriarcha Iacob præ cæteris filium suum Beniamin chariorem habuisse legitur. Nam cum alij frumentum quærendi causa peregre proficiscerentur à conspectu patris, ipsum tristitia vel mœrore propter eorum absentiam affectum fuisse non reperimus. Cùm verò de pueri dilecti Beniamin discessu actum est plorauit & ingemuit, atq; (vt natrãt diuinæ literæ) dixit: Non descendet filius meus vobiscum, si quid ei aduersitatis acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad

Simile.

Simile.

Cant. 3.
Roman. 8.

Genes. 42.

inferos

inferos. Deniq; cum victus precibus eum abire permisit, anima 18
ab eo euulsa est, nec lacrymæ eius vllo modo poterant exiccari
quousque puerum redeuntem iterum aspexit. O vtinam verè
Deum diligeremus. Quod si ita esset, omnia, quæ nobis aduersa
euenirent, facillime tolerare mus: nam sola absentia huius super
ni Ben-iamin sanguineis lacrymis ploratu ac sentitu digna est.
Dominus Iesus, vt discipulorum tristitiam leniret, eis sic ait: Ex
pedit vobis, vt ego vadam. Discessus meus vobis commodum,
mihi verò mortem crudelissimam reportat, quæ quidem etiam
vobis vtilitati erit: illa namque aduentus Spiritus sancti paracle
ti vobis ipsis merear.

Si enim non abiero Paracletus non veniet ad vos. O immensa boni- 19
tas ac summa innocentia Christe Iesu: nunquid inter te & Spiri
tum sanctũ tãtæ inimicitiæ sunt contractæ, vt simul esse nõ pos-
sitis? Sacri discipuli sanctissimum magistrum suum, quoniã om-
nia, quæ requiruntur, vt quis diligatur, in eo perfectissimè con-
currebant, amore nimio prosequebantur: erat enim Iesus præ fi-
lijs hominum speciosus: dulcissime colloquebatur, teste diuino
Psalm. 44. Psalmographo de eo asserente: Diffusa est gratia in labijs tuis:
erat liberalissimus, pijssimus, & ab omni superbia atq; elatione
alienus. Quibus rebus nimis amabilis erat, & sancti Apostoli ita
præsentia illa pulcherrima corporali capti erãt, vt amor ille Spi
ritus sancti aduentũ in eos impediret. Ideò inquit, *Nisi ego abiero*
Simile. *Paracletus non veniet ad vos.* Mater, quæ filium nutrit, cum sentit
lac infanti non sufficere, ei potiorem cibum, scilicet, carnem ero
gare conatur: vt autem hoc efficiat, puerum ablactare studet. 20
Nunquid lac carni contrarium est? Minime profecto: sed si puer
illud degustat, eius dulcedine ita capietur, vt carnibus vesci ne-
queat, & ideo ablactatur, vt illius saporem oblitus cibum potio-
rẽ libẽter mandacet. Sic filius Dei, quoniã sacrosanctam huma-
nitatẽ suam, vt discipulos beatos efficeret, solam minimè suffice
re videbat, eos ablactare contendit. Non quod sanctissima Chri-
sti humanitas & spiritus sanctus cõtrarij sint: illa enim diuino spi
ritu cõtinuo plena extitit: sed quia illius cõuersationis dulcedi-
ne adeo absorpti erãt discipuli, vt in ea omnẽ fere amorẽ suũ col
locarent. At si Dominus ab eis discederet, eius absentia obliuio-
nis causa esset, quo facto ad recipiendũ cibum potiorẽ, videlicet
Spiritum sanctum diligentius ese disponerent. O ineffabilem

Dei

21 Dei charitatē, qui tot artes tamq; exquisitas rationes, vt suos perfectiores reddat, continuo quærit. Plerunq; enim illo, quod nimis diligimus, vt solum ipsum diligamus, nos priuat: sicut Patriarchæ Abrahæ fecisse legitur, quē dilecta vxore Agar ac filio eius Ismaele orbauit ei imperās, vt ancillam & filium eius domo eijceret. Quod sanctus Patriarcha adeo moleste tulit vt sacer ibi textus referat: Dure accepit hoc Abrahā pro filio suo. Tantaq; tristitia illius mentem occupauit, vt ab ipso Deo consolationem accipere opus fuerit. Ac sic eū Dñs est allocutus: Non tibi videatur asperum super puero & super ancilla. Hoc idem sancto Patriarchæ Iacob euenisse legimus: cuius filiū Ioseph, qui ab ipso nimia indulgentia habebatur, Dominus in AEgyptū vendi permisit. Quando mater infantē ablactare conatur, amarissima quæ

22 que suis pectoribus adhibet, quæ vbi puer etiam, atq; etiam degustauit, amaritudinē sentiēs dulcissimi lactis saporē paulatim obliuiscitur: atq; ea quæ ad nutriendum magis cōducentia sunt, sumere non recusat. Omnes huius mundi labores, quos homines ad consequēdum diuitias, honores, & voluptates patiuntur, sunt velut amarissima aloe, Hispane, *Zibar*, quā pijssimus Deus instar tenerrimæ matris pectoribus huius mundi adhibet, vt lac eius, scilicet, delicias, quod dulce videtur, omnino abhorreamus omnē amorē in ipsum Deū & in ea, quæ ad illū ducūt cōferētes.

Genē. 21.

Simile.

Et cum venerit ille, arguet mundum, &c. Vt quid Domine Spiritum sanctū inquisitorem, vulgo, *pesquisidor*, in mundum mittere contendis? Inquisitor enim fortis, pertinax, sententiæ suę adhę

23 rens, quiq; in neutram partem animū inclinet, esse debet: at spiritus sanctus minima quaq; lacrymarum gutta vel intimo suspirio se vinci, & (vt aiunt) manus suas ligari permittet. Munus hoc humano iudicio patris omnipotentiæ magis quam Spiritus sancti clementiæ expedire videtur. Nam ipse (vt ait Apostolus) postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. O quantum distat hominum gubernandi modus à iustissimi Dei gubernatione. Regum ac principum inquisitores se ipsos magnificare & extollere, crudelitates & iniustitias exercendo frequentissime volunt. Hunc enim, quoniam delinquentem viam ignoranter docuit, seuerè puniunt, Illum verò, quia eius equum, quo se à periculo liberaret, calceauit, absque aliqua culpa castigant, causantes semper ita fieri oportere: quod secus profectò

Simile.

Roman. 8.

Similia.

est,

est, nulla etenim lex innocentem puniri aut vexari iubet. O su- 24
perne Iesu rex cœlestis gloriæ, quid ais? Nolo cum hominibus
per rigorem agere, nolo vt in hostium regionibus exulent, vbi
facillime peribũt, sed volo vt ad me humiliter, & summisso ani-
Similo. mo veniam petentes se conferant. Quando aliquis iniuria afficitur, solet inferenti illam dicere crucis signũ digitis figurans: Per hanc crucem iure iurando me astringo te mihi, *Juro a Deos*, Pœnas esse daturum. At pijssimus Iesus, postquam à nobis iniuria affectus est, inquit: Per crucem hanc, cui affixus fui, & per vulnera hæc sanctissima, quæ in illa accepi, me, si vos consequar, hoc est, si ad me conuertimini, veniam vobis daturum, multaq; dona communicaturum promitto. Tua Domine omnes cœlestes hierarchiæ atq; omnes iusti pijssima viscera collaudent, qui bus tam mansuetum, humilem, & pijssimum inquisitorem mit- 25
tere dignatus es. Qui quidem vt ait sacra nostri euangelij lectio mundum arguet de peccato, quia in te non crediderunt. Nam cum spiritus sanctus in sacros discipulos descenderet, ipsi q; virtute eiusdem spiritus prodigia multa operarẽtur infideles, quia in Christũ filiũ Dei credere noluerũt, reprehensi, refutati, & confusi penitus remanserunt. Atq; ita Dominus discipulos suos ad prædicandum mittens docuit, vt cum eos in domos suas gentes
Matth. 10. nõ receperint, Exeuntes, inquit, foras excutite puluerem de pedibus vestris. Et notanda est pœna, qua illos, qui sacros Apostolos è ciuitatibus, vel è domibus expellebant, Dominus ibi minitatur. Amen inquit, dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quam illi ciuitati. O tremendam vocem. O terribilem sententiam. O verbum 26
horribile. Quid facimus, quidue cogitamus, charissimi fratres? Quæ fiducia nos tantis periculis salutis nostræ ac saluationis oppositos solatur? Si illi, quibus semel salus oblata est, & ab ipsis repudiata, tanquam Sodomitæ multoque grauius puniendi sunt, quid illos, quibus per tot annos tot prædicatores totq; voces ecclesiæ sanctæ ac ministrorum eius remedium obtulerunt, & illud exhausto rubore abiecerunt, mereri iudicandum est? Aduersus infestissimos illos infideles excussus puluis ab Apostolorum pedibus in die iudicij clamabit: at verò aduersus nos parietes, lapides, & suggesta concionatorum vocibus ferè confracta duritiem nostram, & impietatem increpantia vociferabuntur. Si

Prophe-

27 Propheta Moyses cœlum ac terram contra Hebræorum ingratitudinem pro tantis beneficijs acceptis testes adhibebat, quid Christum Redemptorem nostrum Dei filium contra præuaricatores suæ legis, qui alia longe maiora beneficia cõtempserunt facturum esse putatis? Profectò sanguinem pretiosum, vulnera sanctissima, crucem pretiosam, durissimos clauos, & crudelissimas spinas suas aduersus nos testes vocabit. Nemo sua fallatur opinione existimans peccatorum tantum modò & non fauorũ ac beneficiorũ sibi oblatorũ quę accipere noluit, reddẽdam esse rationem. Hominem in peccatis conceptum scelera perpetrare non est mirum, sed eundem remedia, quibus ab illis liberari possit, parui facere & contemnere, maximè mirandũ est. Quapropter B. Apostolus efficaciter nos monet dicens: Hortamur vos, 2. Corin. 6.
28 nè in vacuum gratiam Dei recipiatis. Vt autem intelligatis, nobis res istas animaduertere, maximè expedire, attendite qualiter Dominus, postquam dixerat, ab Spiritu sancto infideles de infidelitate arguẽdos esse, adiecit statim: *Arguet mundum de iustitia.* Sed dicetis, Nunquid de iustitia mundum arguet? imo potius de iniustitia arguere posse videtur. Nam de iniustitijs homines reprehendi solent: de iniustitijs, inquam, quas mariti in vxores & ipsæ in coniuges committunt: de iniustitijs filiorum in parentes suos: de iniustitijs prælatorum in subditos & è contra: de iniustitijs dominorum in vassallos: ac deniq; de iniustitijs iniquorum iudicum, qui authoritatem suam & potestatem non nisi in pauperibus exercent. Hi sunt velut pala seu complanatorium cæmentariorũ, quod calcem mollem in pariete com- *Simile.*
29 planat: si verò aliqui lapides extra planitiem ipsius parietis foras eminent, eos minimè explanat. Ita multi iudices ac ministri iustitiæ huius infælicis tempestatis in debiles, mites, ac pauperes animaduertunt: proceres verò, diuites, ac potentes, qui multis iniquitatibus ac sceleribus in lucem prodeunt, immunes & impunè abire permittunt: Quos omnes Isaias propheta acerrime minatur dicens: Dominus ad iudiciũ veniet cũ senibus populi sui & principibus eius. Et licet D. Thom. ac B. Augustinus hũc locum sic interpretentur, scilicet: Deus veniet ad iudicandum viuos & mortuos multis viris senioribus comitatus: aliter tamen videtur intelligendus, videlicet: Dominus iudices ac primates populi sui in iudicium vocabit. Statim enim cũ illis loquitur di- *Isai. 3. D. Tho. in addi. ad. 3. p. q. 89. art. 1. & in. 4. d. 47. q. 1. artic. 2. B. August. sup. psal. 49.*

cens: Vos enim depasti estis vineã, (vbi alia translatio simul cũ 30
paraphrasi Chaldaica ac B. Hieronymo addiderũt, meã) & rapi
na pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum, &
facies commolitis? scilicet, alapis. De ijs igitur atq; alijs multis
iniustitijs mundus argui & reprehendi iure optimo potest, non
autem de iustitia. Quare ergò Dominus inquit: Arguet mundũ
de iustitia? Non ait, Spiritum sanctum homines propter iusti-
tias, quas in alios exercerent, reprehensurum esse, sed propter
iustitiam eiusdem Christi Saluatoris nostri, qui cum iustus fue-
rit, & vitam iustitia & sanctitate plenam duxerit, credentes in
eum iustitiam hanc, quam ipse operatus est, imitari noluerunt
Atq; ità adiecit, *De iustitia vero, quia vado ad patrem*. Sed qualiter:
Simile. iustitia eius probatur, quia ad Patrem proficiscitur? Quoniam
Pater non nisi iustos recipit: Principes terræ quam plurimos ne 31
farios homines, quibus peruerti solent, sæpe numero sibi socios
adiungunt. Mirum enim videtur esse, diu cum impijs conuersa
ri, & non peruerti nec deprauari. Iccirco Sacra Scriptura de B.
Iob. 1. Iob agens hoc exaggerat dicens: Vir erat in terra Hus nomine
Iob, & erat vir ille simplex, & rectus, ac timens Deum, & rece-
dẽs à malo. Vbi illud, Et, magnam emphasim habet: idem enim
significat, ac si diceret: Et valde mirandum est, huiusmodi virũ
apud tam impiam nationem, qualis erat Idumæorum, sanctissi-
me vitã degere. Et in Apocalypsi dicitur: Angelo Pergami Ec-
Apocal. 2. clesiæ, scribe. Scio vbi habitas, vbi sedes est Satanæ, tenes nomẽ
meum, & non negasti fidẽ meam. Magnis laudibus Spiritus san-
ctus vigilantissimum hunc prælatum effert, cum ait, eum dum 32
apud impios hæreticos, vbi Satanæ sedens domicilium erat, ha-
bitaret, nomen Dei tenuisse & non negasse fidem, nec se sicut il
li impudentissime fecerunt deprauasse. Hinc vos ò mundi prin-
cipes & magnates intelligetis, quanto se periculo illi committãt,
qui peruersos & dissolutos homines ad suam conuersationem ad
mittunt. At verò pater æternus solos iustos admittit. Si ergo Do
minum Iesum Christum recepit, & sedere fecit ad dexteram
suam, eum iustorum esse iustissimum, apertissime sequitur.

Et arguet mundum de iudicio. Hoc est iudiciũ futurũ esse, osten-
det. Nam impij minime sibi persuadere possunt, vt credãt omni-
ũ rerũ, quas egerũt, arctissimã esse reddendã rationẽ, seuerum
que iudicium futurũ. At qualiter hoc probabit? Quia princeps

huius

33 huius mundi iã iudicatus est. Si essent quã plurimi homines, qui atrocissimũ aliquod scelus simul cũ principe suo admisissent, vi *Similes*
dissentq; eũ supplicio dãnatum, qui à latere regis erat, quid existimare possent aduersus ipsos iudiciũ nõ esse habẽdum? Profecto mentis expertes & insani essent, si hoc cogitarent. Lucifer, cum à Deo amantissime diligeretur, propter vnum tantũ voluntatis motũ æternis pœnis ac suplicio dãnatus est. Ergo peccatores cur quotidie multa crimina perpetrantes se iudicandos non esse sibi persuadere valent? Ideò Dominus ait: Spiritus sanctus probabit iudicium habendum esse, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Qua propter merito B. Iob nos admonet dicens: Fugite à facie gladij, quoniam iniquitatũ vltor gladius est. *Iob.19.*

34 *Et scitote quia iudicium est*: Vbi alia translatio habet: Quoniã vltor iniquitatis gladius est. Gladius hic iustitiam, iram, atq; vltionẽ Dei significat. Et cum ait: vltor iniquitatum & iniquitatis, insinuat, non sufficere cuiquam dicere, se nõ habere quam plurima peccata, & ideò puniendũ non esse: Deus enim vnius tantũ modo sceleris vltor est. Deniq; dũ Spiritus sanctus nos monet, vt à facie huius gladij fugiamus, idem est ac si nobis diceret, nequid ageremus, ob quod animaduersione & supplicio digni essemus.

Et scitote, quoniam iudicium est. Omnes hoc pro comperto habemus: est enim ũdei articulus, sed inter scire & scire discrimen est. Fur cùm furatur, optime scit patibulum esse & supplicium la- *Simile.*
tronibus paratum, ignorat tamen illud in sui ruinam factum esse, quo vsq; à iudice deprehenditur, cõdemnatur, & in ipso sus-

35 penditur. Sic omnes scimus iudicium futurum & infernum improbis paratum, sed cum delinquimus, non nobis paratum esse existimamus. Ideo Spiritus sanctus ait: *Scitote, quia iudicium est vobis*, vt damnati sitis propter crimina vestra, nisi eorum modo vos verissime pœniteat. Attendite ergo hoc sæpissime fratres mei, Deumq; obsecrate, vt vos illuminet.

Adhuc habeo multa vobis dicere, sed non potestis portare modo: Quoniam tristitia occupauit corda vestra. *Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*. Idest, omnem veritatem quæ tunc Ecclesiæ sanctæ necessaria erat: multa enim ab eodem Spiritu sancto postea de nouo sacri Apostoli didicerũt. Et quãuis dicat, Docebit vos omnem veritatem, intelligendum tamen est, sicut id, quod idem Dominus eis alibi dixerat, scilicet,

omnia, quæcunque audiui à patre meo, notafeci vobis. At Do- 36
minus non omnia, quæ audiuit à patre, discipulis manifestauit.
Quod item non omnia tũc eos docuit Pater ex illa visione, quã
Actum. 10. do facta est vox ad D. Petrum dicens: Surge Petre, occide &
manduca. Ac postea ipse ait: In veritate comperi, quia non est
personarum acceptor Deus. Et in eisdem actibus Apostolorum
legitur, sacris discipulis in concilio conuocatis ab Spiritu sancto
reuelatum fuisse, legem Moysi neminem iam ad sui obseruan-
tiam obligare. Atque ita Christianis fratribus, qui in diuersis lo-
cis erant, sic Apostoli scripserunt: Visum est Spiritui sancto &
nobis, nihil vltra imponere vobis oneris, &c. Ideo Ecclesia in Cã
ticis Aurora vocatur, quia quotidie crescit & augetur maiori do
ctrinæ lumine: quo credentes illuminati à sceleribus separantur,
& quã multa recte facta ac bona opera agunt, quibus in hac vita 37
merentur gratiam, & postea cõsequuntur gloriam, ad quam nos
perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica IIII.

Post pascha

CONCIO TERTIA.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

INter ea, quæ spirituale iter magis impediunt, tristi-
tia est: atque ex præcipuis remedijs, quæ triste, af-
flicti, & mœrore consumpti in suum leuamen ad 1
hibere possunt, hoc vnum singulare est, videlicet,
D. Thom. 1. 2. tristitiam & angorem suum sanctis ac prudentibus viris osten-
dere & aperire: nam (vt ait Diuus Thomas) omne nociuum in-
Simile. clusum magis nocet. Quemadmodum sanies, quæ intra vulnus
est, dolorem efficit, ac cum aperitur vulnus, & ab eo sanies di-
manat, dolor reprimitur: ita cor triste, cum tristitia intus est ma
gis affligitur, & mœrore consumitur, cum verò amico reuelatur
cor ipsum recreatur maxime si, vt diximus, alicui sancto ac pru-
dẽti viro manifestatur, qui vulneri medecinã, videlicet, suauia
ac sanctissima verba sciat adhibere, vt optime Spiritus sanctus
Prouer. 16. asserit, cũ ait: Fauus mellis, cõposita verba, dulcedo animæ, sani
tas

2 tas osium. Composita verba vocat ea, quæ iusta statera examinata sancte & vtiliter dicta sunt, quæ instar mellis faui per viscera cordis liquescunt, & illis cor triste & inquietum leuatur & conquiescit: Dicuntur autem, Sanitas osium ad significādum maiorem molestiam & afflictionem mentem lugubrem & mœrore affectam sentire, quam corpus, cū ossa extra sua loca debilia vel confracta habet. Singulare etiam ad hanc ægritudinem leuandā remedium sanctorum librorum lectio est, tunc præcipue habenda, cum ille, qui tristis est, neminem, cum quo communicare valeat, inuenit, imò licet inueniat, postquam seu antea cum eo egerit, hoc salutare remediū est. In Exodo sic legitur: Reuersus est *Exod. 32.*
Moyses de monte portans duas tabulas testimonij in manu scriptas ex vtraq; parte & factas opere Domini, scriptura quoque
3 Dei erat sculpta in tabulis. Vbi aperte ostenditur scripturam nō ab hominibus sed ab ipso Deo inuentam fuisse. Deus nanq; literarum & characterum primus autor fuit. Nam Cadmus, quilteras Græcis dedisse traditur, longa post tēpora fuit editus in lucem, scilicet, quando Othoniel iudicabat Israel, & Nicostrata vel Carmēta, qui Latinas literas inuenit, tēpore Laris iudicis extitit. Iustum enim erat, vt res tam vtilis tamq; pretiosa, qualis est scriptura, alium nisi ipsum Deum autorem non haberet. Nam licet omnes creaturæ nos in creatorem ducant, multò tamen magis hoc literæ præstant, quæ nos præteritarum, præsentium ac futurarum rerū solertissimè erudiūt, & quibus deniq; Deus ipse nos alloquitur, vocat, & ad se attrahit, atq; sensa cordis sui patefacit. Et mirum videtur, quod cū tam paucæ tum apud Græcos,
4 tum apud Hebræos, tum etiam apud Latinos sint literæ, illis licet paucis tota scripturarū machina cōponatur. Quātū verò cōmodum & vtilitas ex sacra lectione reportetur, testātur quā plurimi sancti patres, inter quos D. Hieronymus ad Demetriadem *D. Hier. ad*
scribens, sic ait: Vtere lectione diuina vice speculi fœda corrigē *Demetri.*
do, pulchra cōseruando, & pulchriora faciendo. Scriptura enim speculum est fœda ostendens & corrigi docens. Et inter præcipua commoda, quæ ex sacra lectione percipiuntur, hoc vnum singulare est, videlicet, consolatio, qua cordis tristitia lenitur & subleuatur. Satis hoc Hebræi, cū ad 5partiatas scripserūt, experti sunt: Nos, inquiunt, habentes solatio sanctos libros qui sunt in *1. Mac. 12.*
manibus nostris, &c. Christus Redemptor noster, vt erat verus

Deus, qui corda hominum scrutatur, intelligens sacros discipu- 5
los mœstos ac tristes esse, ad eos dulcissimis ac suauissimis ver-
bis refertũ in eorũ leuamen & solatiũ sermonem habuit. Cuius
pars quædam est hodierna sacri euangelij lectio, in qua eis Spiri
tus sancti paracleti (& est vna ex præcipuis rationibus, qua eo-
rum tristitiam leuare voluit) aduentum pollicetur. Vocat autem
Spiritum sanctum paracletum, quoniam inter mirabiles eius ef-
fectus vnus ex præcipuis est consolatio. Cumque ex perfectio-
ri causa effectus melior procedat, iam cernere licet, quantũ Spi-
ritus sancti solamina ijs, quæ mundi sunt, antecellãt. Quod si ex
vobis plurimi ea non sentiunt, fortassis ratio erit, quoniam diui-
num hunc spiritum non habetis. Incipit igitur sacrosancti Euan
gelij lectio. *Vado ad eum, qui misit me.* Hoc loquendi modo cœlc- 6
stis sponsus ad significandam suam mortem vtitur. Imposuit au-
tem ei hoc nomen, nè tanto suorum discipulorum corda mœro
re opprimeret. Postquam Angelus Raphael (vt sacræ testantur
literç) diabolum religauit in deserto superioris AEgypti, ac post
Tobiæ. 12. quam sanctum Tobiam illuminauit, eiusque domum prospe-
ritate impleuit, eis dixit: Tempus est, vt reuertar ad eum, qui mi-
Isai. 9. sit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius. Sic
Christus humani generis reparator (quem S. Isaias magni consi-
lij Angelum appellauit) postquam infestissimum dæmonẽ suis
tentationibus superauit, humanumq; genus cœlestis doctrinæ
suæ luce clarissima illustrauit, atq; diuina sua gratia locupletare
dignatus est, ait: Tempus est, vt reuertar ad eum, qui misit me,
vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius:

Sed miror quod dum dico vobis. *Quia vado ad patrem, nemo ve* 7
strũ interrogat, quo vadis? Et causa est. *Quia cum hæc locutus sum vobis,*
tristitia impleuit cor vestrum. Consolamini discipuli mei, & nè tri-
stitia vos suffocati finatis. *Nam expedit vobis, quod ego vadã. Si enim*
non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad
vos. Quare diuine Reparator nisi tu vadas, Spiritus sanctus non
veniet? Huic quæstioni omnes ferè sancti patres hoc diuino cõsi
lio factum esse respondent, nè, scilicet, in hoc mundo duo simul
Simile. cõsolatores, alter visibilis, alter vero inuisibilis, essent. Voluitq;
ipse Deus visibilem abesse, vt inuisibilis mitteretur. Infans tener
rimus, qui vberibus nutricis alitur, eam plusquam parentes suos
diligit. Quid igitur remedij erit, vt eos amore prosequatur?

Nutrix

8 Nutrix fiat absens, & cum puer eam coram se non aspexerit, pa-
rentes sine dubio medulitus amabit. Ita sacri discipuli sanctissi-
mæ Iesu Christi humanitatis nutriti & educati vberibus, in ea
ferè totum suum amorem collocabant, vixque Deum diligere
recordabantur: ideò Dominum abesse opus fuit, vt ipsi diuini-
tatem eius potius quam humanitatem diligerent. Quam obrem *Beda in ho-*
venerabilis Beda inquit: Expedit, vt forma serui vestris abstra- *mil. huius*
hatur aspectibus, quatenus amor diuinitatis aptius vestris infi- *euang.*
gatur mentibus. Hinc facile intelligent homines, quantum om-
nes humanæ consolationes ac vita illecebris plena ad accipien-
dos diuini spiritus fauores impediant, siquidem solamen illud vi
sibile, quod ex corporali Christi saluatoris nostri præsentia orie-
batur, sacros discipulos impediebat, quo minus sacrosancti spiri
9 tus plenitudinem reciperent. Satis aperte in hoc videtur illud
Prophetæ Isaiæ: Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, *Isai. 28.*
& pallium breue vtrumq; operire non potest. In corde nostro
non est aptum & Spiritui sancto & fallaci mundo domicilium.
Si igitur vultis, vt ille ad vos veniat, huius caducum amorem affe
ctionemque à vobis expellere conamini. Hoc regius Propheta
Dauid in rerum omnium opificis conspectu proponebat, vt ip-
sum ad misericordiam prouocaret, dicens: Erue à framea Deus
animam meam, & de manu canis vnicam meam. Pro quo Beatus
Hieronymus ex Hebræo vertit, Solitariam meam, ideſt, seiun- *Psal. 21.*
ctam & ab omni humana consolatione separatā. Cœlestes ciues
(vt in Canticis legitur) veluti stupefacti consolationibus, quas
diuinus hic spiritus menti solitariæ communicat & elargitur,
10 Quæ est ista, inquiunt, quæ ascendit de deserto, delicijs affluens? *Canti. 8.*
In deserto nihil est præter quam quædam solitudo: atque isto
exemplo & similitudine mens, quæ in hoc mundo solū Deum
inquirit, & quidquid vult, propter ipsum est, plane significatur
Quæ quidem anima ex hac solitudine tam exuberantes spiritua
les voluptates gustatura in sublime ascendit, vt meritò delicijs
affluens dicatur. Et additur ibi: Innixa super dilectum suum:
illum enim tantummodo libenter amplectitur: mens vero, quæ
terrena amplectitur, & in eis delectatur, atq; solitudinē hāc odit
ad cōsolationes, diuinasq; voluptates omnino inepta est. Cū ter *Simile.*
ra inter lunam & solē opponitur, luna ipsa eclipsim patitur, nam
globus terræ solem in aduersa regione consistētem impedit, quo

minus lunam radijs & splendore suo illustrare valeat. Sic terre- 11
narum rerum amor impedimentum est, quo diuini spiritus ra-
dij mentem illuminare non possint. Sed proh dolor: eclipsis lu-
næ paruo temporis momento existit, at vero miserabilis animæ
totius fere vitæ tempore perdurat. Sed forte dicet aliquis. Nun
quid pater nullam oportet nos admittere humanam consolatio-
nem? Ad hoc respondeo mundi consolationes aliquando gratiæ
esse contrarias, cum, scilicet, in illis finem nostrum collocamus:
Sapien. 2. sicut illi, qui in sapientia leguntur dixisse: Coronemus nos rosis,
ante quam marcescant, nullum pratum sit, quod non pertran-
seat luxuria nostra, quoniam hæc est pars nostra. Itaq; isti volu-
ptates huius mundi pro corona, præmio atq; vltimo fine habe-
bant. Hoc etiam operantur illi, qui non solum gaudijs & illece-
bris terrenis sunt contenti, verum etiam Deum offendentes in 12
suarum mentium ruinam lethaliter peccant. Aliquando verò
homines corporaliter sine offensa Dei gaudere solent, imò illa
corporalis lætitia eis in posterum ad seruiendum Deo diligen-
tius nouas vires impartitur: Atq; ita deuoti & iusti viri plærum
que gaudia corporalia tanquam baculum, quo eorum feruor spi
ritus sustentetur, percipiunt. Anima, vbi diuina sapientia habi-
tat, in sacris literis de se inquit: In omnibus requiem quæsiui, &
Eccle. 24. in hæreditate Domini morabor. Salomon otium & requiem quę
in terrenis huius mundi rebus inueniri poterat, consequi cona-
tus est, illo mq; cum peccato quæsiuit: at mens iusta considerat,
contemplatur & eandem requiem solo intellectu absq; culpa ali
Simile. qua perquirit. Fur arcas ad furandũ & delinquendum scrutatur,
iudex verò eas, vt quæ intus sunt, in albũ referat, & postea ratio 13
Eccle. 2. nẽ reddat eorum, euoluit. Ità Salomon omnium vanitatum, quæ
in mundo erant, instar latronis ad peccandum diligentissimã fe-
cit inquisitionem, sicut ipse fatetur dicens: Omnia, quæ deside-
rauerunt oculi mei, nõ negaui eis, nec prohibui cor meum, quin
omni voluptate frueretur. Et inferius ait: Vidi in omnibus vani-
tatem, & afflictionẽ animi, & nihil permanere sub sole. At mens
sancta requiem rerũ huius mũdi non ad quiescendũ in eis, sed ad
illas contemnẽdas scrutatur. Atq; ita inquit: In omnibus requiẽ
quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Hoc est: Cõsideraui
otiũ quod in honoribus, diuitijs, pompa, aut voluptatibus huius
vitæ esse potest, & in his omnibus nõ requieui, sed in hęreditate

Do-

14 Domini, scilicet, in virtutibus, quibus adquiritur ius ad æternam Dei hæreditatem, moram feci.

Cum venerit ille, arguet mundum de peccato. Arguere aliquem est illum taliter increpare, vt apertis rationibus suorum scelerũ cõuincatur. Et sic Spiritus sanctus infideles propter mirabilia Apostolorũ opera, quæ intestimoniũ diuinitatis Iesu Christi Saluatoris nostri edita fuerunt, de infidelitatis peccato apertissimè cõuincit. Et est valde notandũ in Biblijs bene correctis vbi nos legimus: *Quia non credunt in me*, aliam translationem habere: Quia nõ crediderunt in me: & sic B. Augustinus legit. Vbi infidelium pertinax perseuerantia in sua infidelitate manifeste ostenditur.

Et de iustitia. Pro intellectu horũ verborum aduertendum, est, Deum aduentu Christi Redemptoris nostri in mundum, dũ ho
15 minibus eo legem faciliorem tradidit, & eos maioribus beneficijs ditauit, erga ipsos causam suã plus iustificasse. Nã ante legẽ gratiæ homines aliqua habuisse videntur, quibus aliquo modo sese poterãt excusare. Inter quæ multitudo præceptorũ erat, de quibus D. Petrus ait: Iugũ, quod neq; nos neq; patres nostri portare potuimus. Insuper & illis præceptis gratia deerat. Ideo ea Apostolus egena atq; vacua elementa appellat. Neq; enim habebant gratiam, neq; cõferebãt, sed vnusquisq; eam pro ratione dispositionis ac propter charitatis effectus merebatur. Omnia igitur hæc inconuenientia (si ita dici possunt) filius Dei legẽ in amorẽ & charitatẽ reducens abstulit, vt egregie D. Paulus testatur dicens: Qui diligit proximũ, legem impleuit. Qua propter Pro
16 pheta Isaias inquit: Consummatio abbreuiata inundabit iustitiã. Idest, Breuitas & facilitas legis gratiæ efficiet, vt in mundo iustitia circunfluat & redundet. Atq; huius legis præcepta, videlicet, sacramentorum præcepta quæ ex opere operato conferunt gratiam, plena sunt ipsa gratia. Ideòq; euangelium lex gratię nũcupatur. Nam (vt accurate D. Thomas notauit) res potissimè nominantur ab eo, quod principaliter efficiunt: & quoniã potissimum nouæ legis est collatio gratiæ, quæ per eius sacramenta datur, iccirco vocatur lex gratiæ. Cum sanctus Ioseph (vt ex sacra pagina constat) patrem suum Iacob in terram Aegyptiadducere vellet, currus, cibaria, & omnia itineri necessaria ad eum mittere curauit. Ita supernus Ioseph Christus Dominus, dum nos ad se ire imperat per mandatorum viam, nobis gratiam, prouisionem,

Actum. 15.

Galat. 4.

Rom. 13.

Isaiæ. 10.

D. Tho. 1.2

Gene. 45.

nem, & fauorem ad id exequendũ elargitur. Reges ac principes terræ ea munera, quæ ex proprijs redditibus sibi offeruntur, minimè grata reputant: Deus verò ea, quæ ex suis diuitijs sibi præsentantur, libẽtissimè pro munere accipit. Imo si ei homo, quod suum tantum modò est, sine diuina gratia offert, illud acceptare non vult: vt autem munera nostra ei accepta sint, nobis gratiam suam impartitur. Atq; hæc est iustitia, quam Christus Redemptor noster mundo morte sua sanctissima attulit. Merito ergo Spiritus sanctus illum arguet de iustitia ab improbis neglecta, quam, si vellent, facillimo possent negotio consequi. 17

Simile.

Quia ad patrem vado: Scilicet, per mortem, hoc est arguet mundum de iustitia, quam ego nunc ei morte mea porto. Nam Dominus morte sua sacratissima legi veteri finem imposuit, cœlum aperuit, & gratiam sacramentorum meritus est. 18

Quia vado ad patrem & iam non videbitis me. Quod perinde est acsi diceret: Hactenus omnes Messiá expectabant: ecce iã veni, iã admoriendũ pergo, iam in mundo prædicans nõ videbor, iã deniq; non est cur Messias aut redẽptor expectetur. Si igitur tãtis beneficijs acceptis mundus non excitatur, quod aliud ei remedium adhiberi potest? Veniet dies, qua ille, qui Redemptor & reparator eius fuit, iudex erit seueriſsimus. Qua ergo, ò miser peccator excusatione purgaberis? Profectò legem tibi impositam grauem fuisse, minime poteris causari. Quid enim minus tibi præcipi poterat quam proximum diligere? vel quid facilius, si qua medicina peccatis adhibenda erat, quam ea ipsa confiteri? Ergo ò infælix si hoc nũc minime percipis neq; opere complesquid tunc respondere poteris? Vere equidem, qui nobis omnia donauit, nihil, quo negligentiã & ignauiam nostrã excusare possemus, in mundo reliquit. Quo circa B. Apostolus Paulus ait: Propterea abũdantius oportet nos obseruare ea, quę audiuimus ne forte pereffluamus. Si enim qui per Angelos dictus est sermo factus est firmus, & si omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustã mercedis retributionẽ, quomodo nos effugiemus, si tantã neglexerimus salutẽ? ℭ *Et arguet mundum de iudicio.* Impij & scelerati possent obijcere: Quãuis lex per facilis est, & per illam tanta gratia operantibus cõmunicatur, potentia tamen infestissimi hostis adeo magna est, vt aduersus eum nullo modo præualere possimus. Ad hoc respondendo Dominus ait: Arguet mundum de iudi- 19

Hebr. 2.

20de iudicio, ideſt, Arguet eos, qui ſe excuſant dicentes, ſe à dæmonis poteſtate & fortitudine fuiſſe ſuperatos.

Quia princeps mundi huius iam iudicatus eſt. Iam dæmonis vis & fortitudo ſuperata eſt, ideò homines, qui ſe ipſos vinci permittunt, ſibi culpā imputēt. Ita prędixit S. Iſaias: In illa die viſitabit Dñs in gladio ſuo duro, & grādi, & forti ſuper Leuiathā ſerpentē vectē, & ſuper Leuiathā ſerpētē tortuoſum. Vectē appellat, quaſi ſerpentē oblōgum, vt eius latiſsimum imperiū per totum mundum denotaret: tortuoſum verò propter varias nocēdi vias & artes. Hunc ſupernus dux in gladio ſuo, ideſt, vi & ditione ſpiritus ſui ſuperauit, ſicut idem Dominus promiſerat dicens: Princeps huius mundi eijcietur foras. Vel aliter, Arguet mūdum de iudicio, hoc eſt, Spiritus ſanctus iudiciū & ſententiam eorū, qui 21ſunt in mundo increpabit: quia princeps huius mundi iam iudicatus eſt. Id eſt, quia cū diabolus iam humani generis hoſtis declaratus ſit, ipſi tamen homines eum ſequūtur. Alexandros, Darios, Perſas Cæſares, atq; omnes imperatores Romanos dæmonis veſtigijs adhęſiſſe, & idololatras fuiſſe impiū eſt, ſed non ita mirādū, quoniam ipſe adhuc nō iudicatus, nec vt infeſtiſsimus hoſtis ſic pronuntiatus erat. Nunc vero, cum diabolum Deum non eſſe manifeſtum ſit, eum tamen homines venerari maxime mirandum eſt. Omni excuſatione caret ille, qui poſtquam vidit quem piam ſciſsis auribus, O *enſambenitado*, & vt talis ab omnibus cognoſcitur, eum amplius ſequitur. His igitur dæmon ſimillimus eſt & multò deterior, vt optime D. Paulus refert, cum ait: Spolians (ſcilicet Chriſtus Saluator mundi) principatus & pote 22ſtates traduxit eos cōfidenter, triumphans palam in ſe ipſo. Traducere eſt alterius defectus in publicum manifeſtos facere, eiuſque ignauiam omnibus patefacere. Sicut Romani, qui victoriæ ſigno hoſtes in bello captos, ac de quibus victoriam reportauerāt, catenis & cōpedibus ligatos per vicos & plateas vrbis Roma nęin curribus deducebāt, vt cūctis ignauia eorū & imbecillitas, vincētiū verò fortitudo manifeſta fieret, ita ſupernus dux Ieſus Chriſtus poſtquam de diabolis triumphum egit, eorum ignauiā manifeſtare voluit. Et (quod maxime dolendum eſt) poſtquam Satanas & eius ſequaces ſic à Dño victi fuerunt, mortales nihilo minus eis parere non erubeſcunt. Profecto multo maiori ſuppli cio digni ſunt, quāilli, qui antequā hęc fierēt, eos venerabantur.

Iſai.27.

Ioan.12.

Simile.

Colo.2.

Simile.

Adhuc

Adhuc habeo vobis multa dicere, sed non potestis portare modo: cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Spiritus sanctus vocatur spiritus veritatis, quoniam ipse omnis veritatis ac sapientiæ fons est vberrimus, qui omnes tam angelicos quam humanos intellectus ad intelligendum clarificat. Nam etiam ipsi Philosophi, vt insignis Aristoteles & eximius Plato Deũ sapientiæ fontem esse, consecuti & confessi sunt. Ille enim in excellenti Metaphysicæ libro Sapientiam donum esse Dei neminemque absque diuino fauore eam adipisci valere ingenue fatetur: Hic vero in libro de Republica inquit: Nisi enim Dei luce extrinsecus aduenientem intellectus illuminaretur, salutarem ac veram sapientiam consequi non posset. Dicitur etiam Spiritus sanctus veritatis spiritus, quia taliter docet veritatem, vt non solum intellectum illuminet, sed etiam voluntatem ipsi veritati mirabiliter applicet. Quod quidem apertius alia huius loci translatio insinuauit quæ vbi nos legimus: Docebit vos omnem veritatem, eleganter habet: Deducet vos in omnem veritatem: & sic est in contextu Græco & in translatione Syriaca, quas B. Augustinus amplectitur.

Aristot. in 1. Metaphy. Plato in lib. de Repub.

Non enim loquetur à semetipso. Hoc est, Non aliam doctrinam, nisi eam, quam hactenus erudiui, inquit diuinus magister, homines docebit, & hanc mirabilibus portentis ac miraculis confirmabit.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet. Idest: de ijs, quæ scripta sunt de me. *Et annuntiabit vobis.* Quoniam diuinarum scripturarum, quas prophetæ sancti de me prædixerunt, sufficientissimã vobis intelligentiam præbebit. Igitur, chariſsimi fratres, diuinũ hunc paracletum spiritum obsecremus, vt siquidem nos fidei mysteria docuit, mentesque nostras sanctissima sua lege illustrauit, voluntates nostras attrahat & alliciat, quo, sicut credimus, operemur, atque ita locupletati gratia consequamur gloriam.

Amen.

DOMI-

DOMINICA V.

Post pascha.

CONCIO PRIMA.

Amen amen dico vobis, Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

OMnium beneficiorū, quæ quotidie in nos Deus confert, fontem & originem diuinum eius amorem esse certissimum est. Quod quidem in hominibus aliter esse solet. Nam (vt ait D. Thomas) In hominibus radix beneficiorum communiter liberalitas est, & non amor: liberalis enim ac magnificus homo eodem modo illi, quem diligit, &, illi quem amore non prosequitur sua elargitur: eum enim liberalitas & non ille, cui erogat, mouet. Itaq; ipsa efficit, vt liberalis id, quod donat, parui faciat, & pro nihilo habeat, & ideo impartitur. At verò Deus dona sua nō præbet, quia contēnit: non enim propter liberalitatem principaliter, licet omniū liberalissimus sit, sed propter amorem ea elargitur. Atq; ita idem D. Thomas differens de ordine actuum Dei (qui ordo non realis à parte rei sed rationis est) inquit, electionem in nobis amorem præcedere. Eligit quis aliquem sibi in generum, ex qua electione in animo eius amor oritur. Sed in Deo longe aliter sese res habet: prius nāque Deus quempiam diligit, & quia diligit, eum eligit & beneficijs afficit. Si quęris, quare Deus B. Petrum glorificauit, apte respondetur, quia iustificauit. Et quare iustificauit? quia vocauit. Quare vocauit? quia prædestinauit. Et quare prædestinauit? quia amauit. Quare denique amauit? Non vltra progredi possumus, ibi sistimus, nec alia potest reddi ratio. Prædestinauit nos secundum propositum voluntatis suæ ait B. Apostolus. Et regius propheta, Saluum, inquit, me fecit, quoniam voluit me. Itaq; amori voluntatis hi duo sancti omne bonū tribuunt. Et illa verba, quæ D. Paulus statim adiecit: Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, in solo Deo infinitam perfectionem denotare, aduertendum est. Nam, quia homo vult aliquid consilio voluntā-

D. Tho. 2. 2. q. 117. ar. 6.

D. Tho. 2. 2. q. 23. art. 4.

Simile.

Ephes. 1.

Psalm. 17.

luntatis suæ, non ideo bonum est: sicut, quia iudex prō arbitriō 4
suo sentētiā profert, nō ideo erit iusta, sed tūc huius nominis dig-
na erit, cū secundū rationē prolata fuerit. Quemadmodū rex
Simile. in vrbibus gubernatores instituit, qui, licet sint magnates ac pro
ceres inter omnes totius regni, leges tamen & iura, quibus iudica
Simile. re debent, ignorant, & ideò eis iuris periti dantur assessores, per
quos ipsi ducuntur: sic in regno animę voluntas gubernatrix est,
sed quoniā dominatrix hæc cæca est, ei ratio tanquā assessor ad-
iungitur. Tunc vero voluntas rectè procedit, cū à ratione guber
natur. At in Deo sola eius diuina voluntas rē iustā efficit, & quid
quid ipsa vult, quia suo proprio consilio ducitur, bonū est: ideò
Deus operatur omnia secundū consiliū voluntatis suæ. Est etiā
notandū, Deū, sicut ab æterno sua infinita sapientia omnia intel
lexit, sic admirabili prudentia sua omnia, quæ singulis daturus 5
erat, disposuisse. Si igitur infallibilis veritas est Deū omnia pro
pter amorē elargiri, & ab æterno cōstituisse ea, quæ præbiturus
erat, quorsum nobis imperat, vt à beo efflagitemus, dicēs: Si quid
petieritis Patrē in nomine meo, dabit vobis? nostræ enim oratio
nes nec ad ostendendū ei illud, quod ab æterno cognouit, nec vt
animū eius ad nobis erogandū inclinēt, vt iles esse videātur. Nam
infinita eius voluntas abiecta esset, si ab alia minori bonitate, quā
à sua ad volendū aliquid moueretur. Neq; etiā oratio nostra po
test efficere, vt si apud se Deus cōstitu erat parua tribuere, magna ideò nobis cōcedat: nā, vt ipse ait teste Malachia Propheta:
Malac. 3. Ego Deus & nō mutor. Quare ergo nobis præcipit, vt petamus?
Ad hoc respōdetur, illū nobis hoc imperare, vt cū orauerimus,
nos ipsos suscitemus, humiliemus, & ad deuotionē prouocemus, 6
atq; ita eorū bonorū, quæ ipse nobis ab æterno tribuere consti-
tuit nostra oratione intercedente idonei efficiemur. Sic idē Dñs
Genes. 18. de patriarcha Abraham inquit: Scio quod præcepturus sit filijs
suis & domui suæ post se, vt custodiāt viā Dñi, & faciant iudiciū
& iustitiā, vt adducat Dñs propter Abrahā omnia, quæ loquu-
tus est ad eum. Quibus verbis aperte cōstat, iustitiā nostrā effice
Psalm. 118 re, vt promissiones Dei adimpleātur. Et etiā cōstat: Deū in ho-
mines beneficia propter aliqua bona opera, quæ ipsi acturi erāt,
cōferre ab æterno decreuisse. Atq; ita Propheta Dauid ait. Cu-
stodiuit anima mea testimonia tua, & dilexit ea vehementer.
Quod cū ita sit, Appropinquet deprecatio mea in cōspectu tuo

Do-

7 Dñe, iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectũ: intret postulatio mea in cõspectu tuo. Dispositionẽ, quæ orationi præcesserat, S. Rex Dño proponebat, vt omnia, quæ ab eo postulabat, ei cõcederet. Quapropter D. Ioannes inquit: Si cor nostrũ non reprehẽderit nos, fiduciã habemus ad Deũ, & quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mãdata eius custodimus, & ea, quæ sunt placita corã eo, facimus. Cõtra verò propter peccata homines reddũtur indigni, quominus à Deo precibus suis exaudiantur. At ąue ita S. Iere. ait: Nos inique egimus, & ad iracundiã prouocauimus, iccirco tu inexorabilis es oppositus inubẽ tibi, ne transeat oratio. Itaq; oratione nostra non Deũ trahimus, vt quod volumus, ipse velit: sed ille ad se nos attrahit vt quod ipse vult nos velimus. B. Diony. ad hoc elegantissimam affert similitudinẽ. Animo (inquit) concipe catenam longissimam, cuius vltimum annulũ Deus, & ex altera parte alterum manus tua teneat. Dic, obsecro, si Deus catenã istam ad se trahit, & tu ipse ad te trahis, quis alterum ad se attrahet? Forsan tu Deum, cum sis debilis vermis, an Deus, cum sit infinitæ potentiæ te ad se adducet? Profecto vtroque trahente te superandum & attrahendum esse certissimum est. Sic oratio sancta cathena est multis annulis, suspirijs, videlicet, lacrymis, optimis affectionibus, deuotis & efficacibus verbis composita, qua Deum, vt quod nos volumus, ipse velit, non attrahimus: sed ille nos, vt ad ipsius voluntatem conformemur, & ad recipienda eius diuina dona disponamur, ad se attrahit. Nam in oratione mens simul cum suis potentijs disponitur, intellectus enim credendo & confitendo Deum omnipotentẽ, sapientissimum: liberalissimum, atq; optimũ, eximie perficitur, & ipse homo spe erigitur ad postulandũ. Voluntas etiam per eleuationem mẽtis, quæ fit in oratione, disponitur. Nã omnis, qui petit, nouo actu dirigit animũ in benefactorẽ suũ, demptis beatis: qui cum pro nobis in cœlo orant non opus habent denuo volũtatem in ipso Deo figere, si quidem eã cõtinuo in ipso fixam habent. Ideo oratio in beatis (vt eleganter ait Durandus) est noua explicatio voluntatis. Memoria deniq; in oratione disponitur, quæ acceptorum beneficiorum cum gratitudine recordatur, & propterea res venturas se cõsecuturũ sperat. Atq; ita nos D. Paulus monet: Petitiones vestræ cũ gratiarũ actione apud Deũ innotescant: homo enim se gratũ pro beneficijs acceptis exhiben-

1. Ioan. 3.

Thren. 3.

B. Diony. lib. de diuin. nomini. c. 4.

Simile.

9

Duran. lib. 3. d. 7. q. 2.

Phil. 4.

do

do ad multò maiora recipiēda disponitur. Deus in hoc nobiscū agit, sicut mare cū fluminibus, quæ cū ad ipsum plena reuertantur, eis maiorē aquarū abundantiā iterū impartitur. Sic ex abundātissimo mari diuino in nos quotidie gratiarū & donorū aquæ liquidissimæ profluunt. Quod si nos grati illas ei reddere contē dimus instar fluuiorum erunt. De quibus Ecclesiastes ait: Ad locū, vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant. At si in vobis dona & beneficia absque gratiarum actione retinetis, eritis velut amnis improbus, qui in mare minime refluit, imo in stagnis & paludibus detinetur, vbi eius aqua non pulchros pisces sed immunda & venenosa nutrit & sustentat. Itaq; in oratione totus homo perficitur: omnes namq; eius potentiæ in optimum obiectum, scilicet, Deum tēdunt. In illa in diuinæ maiestatis & fragilitatis nostræ cognitionem deuenimus. Ideirco luctamen, illud (quod Patriarcha Iacob cum angelo habuit, cum ei dixit: Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prævalebis?) Propheta Oseas sic explicuit: Et inualuit ad Angelum (scilicet, Iacob) & cōfortatus est, fleuit & rogauit eū. Ex quibus omnibus colligitur lucta hæc inter Angelum & Iacob planctus gemitus, & cordis tribulationes ipsius Iacob fuisse: qui tunc tēporis, eò quod cum fratre suo Esau, quem magnopere timebat, congressurus erat, præ nimio angore affligebatur: quo timore perculsus gemitibus auxilium postulans sese coram Deo in oratione prostrauit. Vide super hoc B. Gregorium in suis Moralibus. Finita autem lucta & oratione cum Angelus sic allocutus legitur: Nequaquam Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel, idest, videns Deum: quod propter magnam Dei cognitionem & ineffabilem eius misericordiam, qua cum eo ibi vsus est, euenisse ipsi Domino placuit. Et hoc etiam iusti alij consequi solent, contemplantes Deum ad omnibus fauendum paratum esse, vt optime. S. Isaias perpendit dicens: Ad vocem clamoris tui, statim vt audierit, respondebit tibi. Nō ait, Ad verbū clamoris tui, sed, ad vocem. Id est: Vix perfectam orationem pronuntias, & cum loqui incipis, statim te audit, & tibi libenter subuenit.

Patriarcha Abraham quando pro Sodomitis Deum deprecabatur, vbi nos legimus, Quia semel cœpi loqui, in Hebræo habetur: Eia cœpi loqui nunc. Quasi dicat: Tam audax fui, vt cum Deo loqui ausus sim. Vbi apparet, eum suæ fragilitatis apertam

cogni-

Eccle. 1.

10

Gene. 32. Osea. 12.

11

D. Gre. in moral. lib. 9. c. 11. & 12

12

Isai. 30.

Gene. 18.

13 cognitionẽ aſſecutũ fuiſſe. Atq; ita poſtquã cœpit orare, audaciã ſuam ad loquendũ cũ Deo admiratus eſt. Deniq; in ipſa oratione ſe abijcere didicit. Ita iuſti in oratione tantã cognitionem ſuæ abiectionis & humilitatis accipere ſolent, vt, dũ orationi vacant, ſe ipſos admirẽtur, & ex humiliatione ſpiritus corporis humiliatio ſequitur, qua in terram proiecti coram tanta maieſtate in abyſſo terræ latere cupiũt. Quemadmodũ Chriſtus Redemptor noſter, qui ſic oraſſe legitur: Et progreſſus puſillũ procidit *Matt. 26.*
in faciem ſuã orans & dicens: Pater mi ſi poſsibile eſt, tranſeat à
me calix iſte. Et in ſacris literis Moyſes cũ Pharaone ſic loquutus *Exod. 11.*
fuiſſe dicitur: Deſcendẽt omnes ſerui tui iſti ad me, (ſcilicet afflictiingẽtibus Dei flagellis) & adorabũt me dicentes: Egredere
tu, & omnis populus, qui ſubiectus eſt tibi. Vbi alia trãſlatio ha-
14 bet: Orabũt me: & ſic eſt in tranſlatione Syriaca, & in paraphraſi
Chaldaica. In quo manifeſte conſpicitur cultus, obſeruantia &
humilitas, qua Ethnici illi orationi operã dabãt, & ſanctũ Moyſem deprecabãtur, ſi quidem eorũ oratio à ſancto viro adoratio
nũcupatur. Quod ſi illi tantam mortali homini adhibebãt reuerentiam, qua obſecro obſeruãtia & humilitate nos infinitũ Deũ
orare oportet? Itaq; humilis oratio tantam habet efficaciam, vt
de ea in ſacro eloquio dicatur. Oratio humiliantis ſe nubes pene
trabit, & non diſcedet donec altiſsimus aſpiciat. O verba viris *Eccle. 35.*
abiectis & humilibus conſolationis plena: in quibus diuina ſcriptura, eorũ orationem vacuam non diſcedere donec altiſsimus
aſpiciat, pollicetur. Sed forte obijciet aliquis nobis, ſe ægrotũ eſſe, nec poſſe genua flectere, &, vt decet, orationi vacare. Cui ego
15 facile reſpõdebo, ei ante oculos orationẽ Regis Manaſsis in Ba- 2. *Paralip.*
bylonia capti proponens. Qui (vt ex diuinis literis conſtat) ſic ad *cap. final.*
Dominũ orauit: Peccaui ſuper numerũ arenæ maris, & nunc flecto genua cordis mei ad te Domine. Si igitur, ò homo, genua corporis flectere non potes, viſcera & cordis genua inclina: parum
enim prodeſſet nobis, ſi corporis duntaxat & non cordis genua
flecteremus: pluris nanq; Deus motus animæ quã corporis æſtimat. Nã ſancti Ioſue, dũ eques cũ hoſtibus dimicaret, (vt patet
in ſacris literis) accepta fuit oratio: quã his verbis habuit: Sol con
tra Gabaõ nè mouearis. Quaſi diceret: O ſol, vt quieſcas & ne occidas, donec ab hoſtibus victoriã reportẽ, te obteſtor. Cuius ſan *Ioſue. 10.*
ctiſsimi viri oratio tantæ fuit efficaciæ, vt, quod poſtulabat, ob-

tinuerit. Ex quo manifeste apparet, Deũ orantis cor magis, quã 16
verba & corporis dispositionẽ attendere: siquidẽ Iosue nõ flexis
genibus orationẽ habuit, sed in equo sedẽs: nõ lacrymas profun
dens, sed magnã sanguinis copiã dispergẽs: nõ obsecrãs, sed adiu
rans: non demiq; illa postulãs, quæ cõcedi alicui cõsueuerunt, sed
illa, quæ vsq; ad id tempus nemo petere est ausus. Super quo B.
B. Greg. in regist. Gregorius ait: Nè difñdas quoniã Deus, qui S. Iosue, vt de ho-
stibus vindictã sumeret, diẽ protraxit, tibi etiã, vt proximo sub
uenias, & peccata tua euertas, tẽpora lõgissima producet. Sic igi
tur Dñm deprecare: O diuine iustitiæ sol, te oro atq; obsecro vt
radij clementiæ tuæ sistant, & in die misericordiæ tuæ me lætifi
ces, vt à sceleribus cunctis auertar, & de peccatis tanquã de infe-
stissimis hostibus vlciscendo victoriã cõsequar. Ergò cum tantã 17
vtilitatem secum afferat oratio, frequẽter nos ea vti maxime cõ
Luce. 18. ducit, vt egregie idẽ Saluator nos admonet dicens: Oportet sem
Simile. per orare, & nunquã deficere. Hoc est, quemadmodũ numorũ
cupidus loquendo, comedendo, ac bibendo semper de ipsis lu-
Simile. cris ac diuitijs cogitat, & quemadmodũ carnis voluptatibus de
ditus eam, quã diligit semper in animo habet: ita Christianus ho
mo in Deo creatore suo cogitationem, curam, & solicitudinem
Exod. 14. debet continuo collocare. Cũ S. Moyses Hebræo populo suauis-
sima hęc verba diceret, quibus eos fortes reddebat, scilicet: Et vi
dete magnalia Dñi, quæ facturus est hodie: AEgyptios enim,
quos nunc videtis, nequaquã vltra videbitis vsq; in sempiternũ:
Dñs pugnat pro vobis, cum inquã hæc diceret, ecce Dñs cũ sic
alloquutus est: Quid clamas ad me: Vbi aperte ostenditur, quod 18
licet sanctus vir cũ hominibus lingua loquebatur, corde tamen
cũ Deo sermonẽ habebat, atq; eos, cum in tãto periculo essent,
clamãte propheta vociferatos fuisse credendum est. At quoniã
parua fide & spe nitẽtes vociferabantur, Deus S. Prophetæ dun
taxat ait: Quid clamas ad me? Vbi diuina eius misericordia mag
nopere emitet, qui propter vnius orationẽ multis maxima bene-
ficia cõtulit. Quoniã autẽ oratio hominibus vtilissima est, Deus
sæpenumero id, quod in ea petitur, vt in ea continuò perseuerẽt,
Simile. eis differt. Sicut pater filiolum habens, cui vehemẽter indulget,
eumq; præse diligit, si pomum puero erogare vult, prius se illud
nolle dare, manum comprimens simulat: puer verò, vt illius cupi
dus est, nunc digitum vnum, postea alium, ac tandẽ omnes sua te

nera

19 nera manu aperit: cui in hac cõtentione posito quasi plorãti manus pij parẽtis pomũ dimittit, qui tãdẽ lętitia & voluptate perfunditur, eo quod filiũ suũ tot modos totq; artes ad extorquendũ pomũ quærentẽ viderit: ita Dñs cum hominibus agit: qui decernẽs beneficia in eos libẽter cõferre, vult, vt ipsi vi quodã modo plorãtes, gemẽtes, ac perseuerantes ab eius manibus ea extorqueãt, Deus vero perseuerantiã eorũ ac diligentiã, quã adhibẽt, videre gaudet. Deniq; ita Deo ob hoc grata est oratio, vt vltima *Cant. 8.*
verba, quę sponsus sponsę protulit, velut mutuo discedẽtis hęc fuerint: Quæ habitas in hortis, amici auscultãt: fac me audire vocẽ tuam. Nomine horti omnis catholica ecclesia intelligitur, diuersi vero horti peculiares Ecclesiæ ac religiosorum cõuentus sunt. In his deuotæ & piæ mentes habitant & earum singulis sponsus
20 ait, vt cum eo loquantur, ipsumq; obsecrent: id enim sibi gratissimũ testatur futurum. Et adiecit statim: Amici auscultant te. In quo significauit, nõ solum ipsum, sed etiã Angelos suauissimum eius orationis cõcentum delectare. Hoc sponsus in vltimo discessu suo sponsæ, vt magis memoriæ eius adhæreret, vt pote illi vtilissimũ dixit. ¶ Ait igitur diuinus magister: *Amen amen dico vobis, siquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.* Vnum quodq; horum verborum diuina in se mysteria recondit, & in illis condiciones orationis, quę diuinę maiestati iucũda est, elegãtissime cõtinentur: quarum prima est, vt id, quod petimus sit aliquid. Diui *Sapien. 5.*
Augustin. sententia est, omnia huius mundi corporalia nihil esse: ac recte inquit, siquidẽ de illis sapientia ait: Tanquã vmbra transierunt: quorũ vilitatem & miseriã etiam gentiles cognouerũt.
21 Atq; ita Philippus Macedonum rex quadã nocte Philosophis suis, vt quęstionẽ aliquam post cœnã ventilarent, imperasse traditur. Inter quos quęsitum est, quid in toto terrarum orbe maius esset. Cui alius Olympum mõtẽ esse respõdit, qui altitudine sua nubes trãscẽdit, & eius cacumen eò, quò venti nequeunt, ascendebat. Alius aquã, quæ ignẽ extinguit, & maiorem terræ partẽ operit, esse affirmauit. Alius solem dixit, qui suo splendore terram ipsam, & aquas contegit. Alius, nihil in mundo tam magnũ sicut cor, quod ingentia contemnit, esse asseruit: & hic meo iudicio cæteros lõge antecelluit. Dictum enim maxima ponderatione dignum protulit, quo omnia huius mundi tã vilia & caduca esse docuit, vt maiorẽ gloriam ille, cui animus & robur est, ad illa

contenenda, quā quia artem inuenit ad ea adquirēda mereatur. 22
Et ideo. D. Augustinus ea nihil appellat, dona vero Spiritus sancti atq; eius diuinā gratiā, & charitatē cōparatione totius, qui est Deus, aliquid nuncupat. Quod si obijcis, Dominū, si quidē ait: Si quid petieritis, insinuare velle, terrena cuncta à nobis postulāda non esse, quæ (vt diximus) non aliquid, sed nihil nominari merentur, huic obiectioni idem D. Augustinus respondet dicens:
D. August. li. 2. de ver. Domini. Psalm. 26. Super omnia autem vitam æternam petere debemus, sicut faciebat sanctus Dauid dicens: Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitē in domo Domini. Et in quadam homilia ait. Quivere Christianus est, nō ista temporalia petere debet, sed totū pondus orationis & intentionis suæ ad expetendā æternam beatitudinē debet impendere. Nam quando ista tēporalia Deus dat, & quando tollit, gratiæ ei agātur: quādo omnia voluerit illa tribuet 23
& quādo voluerit illa tollet, tantū est, vt se ipsum nobis non auferat. Cum ait: Qui verè Christianus est, non ista tēporalia pete-
B. Chryso. sup. Matth. rede debet, hæc absolute petenda non esse intelligēdum est. Quam obrē B. Chrysostomus nos sic admonet: Illud pete à Deo, quod tibi expediat accipere, & illum deceat præstare. Quomodo tibi præstet libenter non habenti, quæ si habes admonet, vt contemnas? Si tēporalia enim petimus, cū moderatione illa petere debemus, quia quid obsit vel prosit, nouit medicus non ægrotus. B.
B. Greg. in quadam homi. Gregorius de hoc agens sic ait: Ecce alius in oratione postulat vestem, alius sibi dari deprecatur alimentū. Et quidē si hęc desunt, ab omnipotenti Deo sunt petenda. Hæc petere non est errare, sed tamen non nimie petantur. O vtinam vobis hodie hanc veritatē persuadere possim, videlicet quòd homo sæpenumerò ma- 24
ius commodū & emolumētū sibi necessaria à Deo postulās, quā cū ea consequitur, (saltim de tēporalibus agēdo) reportat. Quo circa multo maius in te Deus beneficiū cōferet, cum ad ea petēda tibi occasionē præbuit, quā cum ea elargiri tibi dignatus est. Et ad hoc aliam rationem adducere nolo, nisi vos interrogare, quid vestris in animis sentiatis, cum efficaciter aliquid à diuina maiestate cōsequi intenditis: quā cōpositi & ad formā redacti interius, & exterius, & quam à peccatis alieni Domino, quem deprecari vultis, placere studetis: tum, vel maxime quoniam mens cum Deo, vt decet, communicare non potest, quin aliquid bonitatis eius sei adhæreat. Ita mea quidem sententia intelligitur illud,

25lud, quod de Samuelis matre diuinæ literæ teſtantur. De qua poſtquam multis lacrymis ac triſtitiæ ſignis (ita vt à ſacerdote Heli ebria putaretur) ad Dominum filium poſtulans orationem habuit, ſic textus ſacer affirmat: Vultus eius non ſunt amplius in diuerſa mutati, ideſt, in poſterum triſtitiæ ſignum in eius facie non apparuit. Quod non propter certitudinem impetrandi id, quod expetierat, (illud enim neſciebat) ei contigit. Sed voluit diuina ſcriptura ſignificare, illam à Deo, qui plura quam ipſa petebat ei impendit, duplum beneficium fuiſſe conſecutam. Nam intra parum tempus non ſolum ei filium, quem optauerat, conceſsit, ſed etiam patientiam ad perferendam infamiam, cuius ſterilitas cauſa erat, contulit, doloremq; leniſsimè mitigauit. Ex ijs, quæ hactenus dicta ſunt, clariſsime infertur, nos abſolute, & ſi- 1. Reg. 1.
26ne aliqua conditione diuinam gratiam, quæ eſt quid, atque autorem eius poſtulare debere: nec etiam, vt tentationes, quas patimur, à nobis auferantur, á Deo abſolute eſt petendum: illæ etenim ſunt remedia, quæ optime contra ſuperbiam, præſumptionem, aliaſque miſerias adhibentur. Ei, qui debilis, vel claudus pedibus, ſeu læſus in aliquo ſuorum membrorum eſt, adhibetur in curationem epithima quædam, vulgo, Bizma, pice ac certis quibuſdam medicamentis confecta, qua poſt aliquot dies tanto afficitur dolore & anxietate, vt caro ipſius edi & morſibus corrodi ſibi videatur. Tunc medicum, vt eam à ſe auferat, orat, qui reſpondet: oportere quidem parum doloris paruo tempore, dū medicamen operatur, vt poſteà infirmitati remedio adhibito ſanitas recuperetur, ſuſtineri: quod ſi modò epithima auferatur, *Simile.*
27aer in interiora corporis ingredietur, & ægritudo deterior remanebit. Ità tentationes hominibus, vt à peccatis ſint liberi, adhibentur, quæ ſi auferantur, multò maiorum damnorum aliquando occaſio eſſent. Qua propter, vt à nobis auferantur, abſolute à Deo poſtulare minime debemus. Ait enim Beatus Apoſtolus: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogaui, vt diſcederet à me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Quibus verbis ad literam S. Apoſtolus doctrinam, quam hic docuit valde neceſſariam eſſe confirmat. Deniq;, vt petere & orare ſcia- 2. Cor. 12.
mus Spiritus ſancti auxilium efficaciter implorare, nos oportet. Roma. 8.

De illo enim Diuus Paulus inquit: Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus: quia secundū Deum postulat pro sanctis. Vbi diuinus Apostolus peculiarem fauorem, quo Spiritus sanctus nos afficit, (videlicet, quid in orationibus sit petendum) nobis explicuit. Ipse enim diuinus spiritus remissionē peccatorū, de qua paulò antea egerat, nō solū cōmunicat, & nō solū glorificationē corporū, de qua etiā inferius egit, hominibus vult polliceri: sed etiā adiuuat infirmitatem nostrā, nosq́, qualiter sit petendū, erudit: nam quid oremus, sicut oportet nescimus. Nō ignoramus quidē gratiā & gloriā à Deo esse petēdam, sed quibus medijs postulāda sit nos latet. Aliquādo enim tētationibus ac persecutionibus, aliquādo verò mētis quietudine & absq́; molestia spiritus nostri gratiā consequimur. At verò Spiritus sanctus id, quod magis oportet, qualiter desiderandum sit ac petendum, nos docet: ipse nāq́; illuminat mentem nostrā & adiuuat vt oret gemitibus inenarrabilibus. Et ita, postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, significat, Postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Tantopere Deus in nos beneficia conferre desiderat, vt nobis clamores, voces, ac gemitus ad petendum elargiatur. Et ita ait S. Propheta: Clamaui quoniā exaudisti me. E contra videbatur dicendū, scilicet, Quoniā clamaui, exaudisti me. In hoc S. Dauid innuit, Deum cordis humani desideriū exaudire, postea voces, verba, ac suspiria, quibus homo ab eo efflagitet, tribuere: atq́; ita ait: Quoniam exaudisti me, clamaui. D. Hieronymus explicans illa D. Pauli verba, scilicet, ipse spiritus postulat pro nobis, inquit: Gratiā spiritus spiritum nominat, qua docet nos pro nobis à Domino postulare. Quam ob causam idē D. Paulus inter dona Spiritus sancti donū orationis enumerat dicens: Habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, spiritu feruentes, orationi instantes. Ideò donum hoc ab eo summis precibus contendere oportet. Et ait vlteriùs S. Apostolus: Qui autē scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat. Spiritus hic appellatur spiritualis homo tali Spiritus sancti dono præditus. Ex quo loco manifestè apparet, orationes eius, qui tali dono ornatus est, efficaces esse. Ait enim: Deus scit, idest, Approbat id, quod talis spiritus

28 29 30

Psalm. 16.

Roma. 12.

31 ritus facit desiderare. Nam si desideriũ & orationem approbat, vtiq; optata concedit, tum etiam, quoniam secundum Deum postulat, idest, secundum Dei voluntatem.

Itaque Dominus ait: *Siquid petieritis*, idest, si Petentes perseueraueritis. In quo vero orationis perseuerantiam adnotauit: est enim hæc quædam perutilis & valde necessaria orationi conditio. Propter quod D. Iacobus sic ait: Multum valet deprecatio iusti assidua. Ideò charissimi fratres, nè petendo deficiatis, agite sicut S. Dauid fecisse legitur: Vnde pro eo, quod nos legimus: In manus tuas commendo spiritum meum, alij transtulerunt: In manus tuas commendabo spiritum meum, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Quibus verbis iusti viri, qui non solum orauit, sed in animo suo proposuit, se continuò 32 orationi operam daturum, perseuerantia insinuatur. Cùm quidam monachus (vt legitur in vitis Patrum) nimis orationi deditus ab alijs obsecraretur, vt eos orandi modum doceret, respondit, se quidem à pauperibus, qui ostiatim petentes vulnera sua iterum atque iterum ostendunt, & indefesse ab illis, qui eis subuenire possunt, obsecrantes postulant eleemosynam, fuisse edoctum, à quibus etiam ipsi doceri poterant. Inter Deum, & homines præter alia hoc discrimen est, quod homines nullo modo importunis precibus ab alijs vrgeri volunt, Deus verò hoc magnopere cupit, imò & ad id nos monet, vt aperte ex parabola amici nocte petentis à suo amico panes, deducitur.

Iacob. vlt. *Psalm. 30.* *Lucæ. 11.*

Deniq; inquit: *Siquid petieritis patrem*. Ex quo colligimus, eum 33 hic cũ filijs, scilicet, iustis verba facere. Nã peccatores filij dæmonis sunt: de quibus apud D. Ioannem ait quidam cæcus: Scimus quia peccatores non exaudit. Nam (vt ait D. Isidorus) sicut nullum proficit in vulnere medicamentum, si adhuc sit in eo ferrũ inclusum: ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc peccatum manet in mente. Qua propter S. Dauid ait: Subditus esto Domino, & ora eum. Et ibidem: Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Delectare in Domino, videlicet, per pium amorem. Sic tu tanquam amantissimus filius Dominum dilige, & in eo delectari contende, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Ioan. 9. *Psalm. 36.*

Postremò inquit, *In nomine meo*. Idest, Per merita mea. Quod si ita fecerimus, dabit ipse Dominus hic nobis gratiam, qua comparatur gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

In eadem Dominica V.

Post pascha

CONCIO SECVNDA.

Amen amen dico vobis, Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

HOdierna huius sacratissimi euangelij lectio est etiam pars illius suauissimi sermonis, quē pijssimus magister ad sacros discipulos post vltimam cœnam habuit. In supra habitis concionibus rationes, quibus Dominus ipsorum tristitiam ob eius discessum leniuit, adductæ fuerunt, in hac verò sacra lectione agitur, qualiter idem Dominus eis singularem rationem ad leuandam etiam eorum molestiam ac in nostram consolationē tribuit. Nam verba ista, scilicet: Amen amen dico vobis, &c. toti eius Ecclesiæ diriguntur. In quibus perinde est acsi diceret: Quid pluribus opus est? Hoc vnum, licet aliud non esset, in vestrum leuamen sufficeret, videlicet, quod, siquid petieritis Patrē in nomine meo, dabit vobis. Quid dulcius, quid suauius, aut quid hoc liberalius excogitari posset? Solus sapientissimus Salomon, postquam sacrificia Deo obtulit, sequenti nocte ab ipso Domino vocatus fuisse legitur, eiq; dixisse: Postula quod vis, vt dem tibi. Nūc autem omnibus fidelibus Christianis, licet tot sacrificia nō obtulerunt, pijssimè dicitur: Si quid petieritis Patrē, fiet vobis. Olim cōgregatio fidelium apud Iudæos synagoga vocabatur: nunc verò apud nos ecclesia dicitur. Rationem discriminis assignat optime B. Augustinus, videlicet, quia synagoga à verbo Græco synagogeo, quod Latine congrego significat, deducitur, at verò ecclesia ab alio etiam verbo Græco, caleo, idest, voco, deriuatur. In quo insinuatur, Iudæos tanquam animantia propter timorem congregari. Olim eos Dominus bellis, morte, serpentibus ac bonorum temporalium promissionibus ad se trahebat, eis dicens: Bona terræ comedetis: Christianos verò amore & cœlestium bonorum promissionibus conuocat, vt aperte his suauissimis verbis apparet. Vt autem maiorem huius ineffabilis

2. Paral. 1.

pro-

4 promissionis fiduciã conciperemus, eã summa veritas duplici iu
ramẽto cõfirmat dicens: *Amen amen dico vobis*. Nos cũ dicimus,
Amen siue, in veritate, iurare nõ intẽdimus, quia de humana ve
ritate intelligimus: sed Christus Dñs per infinitã veritatem, quę
est idem quod eius essentia, se iuramento astringit. Ergo magna
infidelitas erit nostra, si promissionibus à persona infinitæ boni
tatis editis & iureiurando confirmatis non credimus. Qualiter
autem Dei verbis sit confidendum appositissime nobis exem-
plum Abraham Patriarcha præbuit. Qui, postquam ei Dñs iu-
rauit, Messiã ab eius progenie esse nasciturũ, adeò his verbis cre
didit, vt, cũ ei filium suum mortis sacrificio offerre iuberetur, sta
tim (vt subtilis adnotauit Scotus) obtemperauit, sperans, filium *Scotus in 3.*
suum, postquam igni traditus esset, diuina potentia resurrectu-
5 rum, vt id, quod ei antea Dñs promiserat, adimpleretur. Quam- *Hebr. 11.*
obrẽ egregie D. Paul. ait: Fide obtulit Abrahã Isaac, cũ tentare
tur, & vnigenitum offerebat, in quo susceperat repromissiones,
(ad quem dictũ est: In Isaac vocabitur tibi semen) arbitrãs quia *Gene. 21.*
& à mortuis suscitare potens est Deus. Atq; fiduciã hanc ostendit, cum famulis suis dixit: Expectate hic cum asino, ego & puer illuc properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Quid ais Patriarcha sancte? Ignem & ligna ad comburendum filium tuum portas, & inquis: Ego & puer reuertemur ad vos? In hoc profectò fiduciæ suæ ingentem firmitatem ostendit. Magna etiam fortissimæ Iudith fiducia fuit. Nam (vt ex sacra pagina constat) cum Holofernes ei ex mensa sua iussit epulas ministrare, ipsa nõ nisi ea, quæ præparauerat ancilla eius, edere voluit. *Gene. 22.*
6 Cui Holofernes ait: Si defecerint tibi ista, quæ tecum attulisti, *Iudith. 1.*
quid faciemus tibi? Illa vero confidenter, Viuit, inquit, anima
tua, quia nõ expendet ancilla tua omnia hæc, donec faciat Deus
in manu mea, quæ cogitaui. O admirabilem fœminæ fiduciam.
Quæ etiam in reprehensione, quam ipsa sacerdotibus, eò quod
misericordiæ terminum constituerant, dederat, clarissime appa
ruit. Virtus hæc etiam in S. Dauid maximè floruit, qui ait: Sus- *Psalm. 129*
tinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Dño. Et *Psalm. 18.*
vbi nos legimus: Eripuit me de inimicis meis fortissimis, in con
textu Græco habetur: Eripiet me de inimicis meis fortissimis.
Vbi S. Propheta in magna spe fuisse ostẽditur, quod ille, qui ip-
sum à suorũ inimicorũ manibus elapsis tẽporibus eripuerat, eũ *Psalm. 45.*

Psal. 45. etiã tẽpore vẽturo eriperet. Et alibi idẽ Propheta ait: Deus noster refugiũ & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerũt nos nimis. Quibus verbis nõ solũ fiducia eius cõspicitur, verum etiã omnes in Deo cõfidere debere manifeste ab ipso docemur: in eo enim remediũ facillime inueniendũ esse ait. In hominibus plerunq; remediũ, sed non virtutẽ reperies. Diues pauperi virgini numos præbebit ad hoc, vt eã virginitatis thesauro spoliet. O quã multi in hac misera vita sunt, qui proximis suis in aduersitatibus opẽ ferũt, vt in pprijs sceleribus eis faueãt. Quod quidẽ diuersis modis ac vijs fieri solet, aut ad iniurias vlciscẽdũ, aut ad dignitates obtinendas, aut ad scelus aliquod perpetrandũ. Hi refugiũ, sed nõ virtus dici possunt: at verò Deus refugium & virtus. 7

Dissimile. Psalm. 124 Fœlices, qui in eo spẽ habent. De illis enim S. Dauid inquit: Qui confidunt in Dño sicut mõs Sion. Hoc est, propter fiduciã, quã quis habuit in Domino, stabilitatẽ in bono ad instar montis Siõ consequetur: quæ quidem est valde ingens amplificatio. Contra verò diffidentia mater & fons multorum malorũ est, vt ex Propheta Ezechiele patet. Qui de quibusdam sceleratis hominibus agens sic eos dixisse affirmat. Iniquitates nostrę & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus, quomodo ergo viuere poterimus? Idest: Onus peccatorũ ac scelerũ nostrorũ nos succumbere fecit, & ita nos oppressit, vt à nobis expelli sit impossibile. In quo (vt D. Hieronymus hunc locum explicans ait) sic dicere voluerunt: Iam perpetua mors & æterna damnatio nostra certa est, vulneribus nostris nullũ remediũ adhiberi potest: quorsum ergo frustra affligimur, & præ anxietate consumimur? 8

Residuum vitæ nostræ in præsentibus voluptatibus consumamus, siquidem futuras æternæ vitæ amisimus. Attendite, obsecro, qualiter vbi primum diffidere de Dei misericordia cęperũt, omnia vitiorum genera committere cõstituerũt. At statim Dominus ad S. Ezechielem ait: Dic ad eos: viuo ego, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua, & viuat. Conuertimini à vijs vestris pessimis, & quare moriemini domus Israel? O benedictus sit & glorificatus talis Deus, benedicta talia verba, in quibus tãta fiducia peccatoribus præstatur. Igitur fratres mei nè spe cadatis, licet grauissima scelera cõmiseritis: conuertimini vere, & optimũ apud Deum remediũ inuenietis. In diuinis literis Deus sancto Moysi psalmũ (in quo peccata, quę eo mortuo perpe- 9

Ezech. 33.

tran-

petrãda erant, & vltiones, quæ ob illa sumendæ erant, referrentur) scribere iussisse legitur, ad cuius Psalmi finem idem Dominus imperauit, vt quædam verba adhiberentur, quibus, cum se Hebræi sceleribus ac laboribus oppressos vidissent, spe veniæ munirentur, scilicet: Videte, quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me: ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo. Quibus verbis nos etiam, cum peccatis oneratis fuerimus, sicut eos, de quibus hæc diuina scriptura loquitur, Dominus in spem allicit: vt licet innumerabilem scelerum multitudinem commiserimus, vnusquisq; intra se dicat: Domine licet infinita perpetrauerim scelera, tu tamen, qui mentem meam percussisti, vt ea relinquerẽ, & te sequerer, me sanabis. Quis adeò crudelis est pater, qui filium corrigens, vt bonus esset, si ei vl-
nus aliquod infligeret, illi postea non medeatur ex manibus suis virgam, qua eum verberauit, proijciens? Si igitur erga filium hac pietate homo vtitur, multo magis Deus misericordiarũ pater erga peccatores ea vtetur. Quo circa cõfidenter ad eum oportet accedere, vt nos D. Iacobus hortatur dicẽs: Si quis autẽ vestrũ indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitãs. Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vẽto mouetur, & circũfertur. Atq; id, quod sanctus Apostolus de sapiẽtia in præsentiarũ inquit, idem etiam de alijs necessitatibus nos cõmonefacere intelligendum est. Nã idem Dñs per psalmistã ait: Inuoca me in die tribulationis, eruã te, & honorificabis me. O admirabilẽ ampliationẽ. Potentissimus & magnificentissimus
Deus, qui nullius honore indiget, dicit, se ab eo, qui suam opem & auxiliũ in necessitatibus & laboribus implorat, honore affici. Quorsum igitur hoc summa veritas diceret? vel quorsum si petẽtibus subuenire nollet, vt ab eo peteremus, nobis imperaret? Quis enim princeps famulo suo iubet, vt ea quæ ipse præstare nõ vult, ab eo postulet? Quanuis autẽ memoria nostrorũ scelerũ fiduciã, quã habere debemus, te pefaciat, nos tamen diuinæ misericordiæ oportet cõtinuò adhærere. Insignis Philosophus Seneca quendam hominem infimo loco natum ab Alexãdro Magno parũ postulasse cõmemorat: cui ille vrbem quandam magnificẽtissime donauit. At cũ vilis homo se ea indignum diceret, Alexander eum sic alloquutus fuit: Vt in te beneficia conferam,

Deut. 32.

Simile.

Iacobi. 1.

Psalm. 49.

Simile.

Seneca libr. de benefitijs.

non

non quis sis, aut quibus dignus, sed quid me elargiri conueniat, 13
attẽdo. Si ergo hanc magnificẽtiam vermis terræ sibi tribuebat, quid potentissimum Deum ac pijssimum facturum existimatis? Qua propter quando ab eo petimus, non fragilitatem nostram, aut exigua merita, sed eius infinitam clementiam & pietatem ante oculos mentis ponere debemus. Memoria etiam præteritorum beneficiorum in spem & fiduciam, quod maiora conferet (siquidem Deus nunquã mutatur) nos allicit. Quod si præ-
Exod. 17. teritis temporibus Dominus extitit liberalis, multo magis nunc magnificentissimus erit. Hoc significauit illud Exodi, cum Hebræorum populo aduersus Amalechitas dimicãte sanctus Moyses virgam Dei in manibus habens orabat. Quid, obsecro, oratione sancti viri virga fauere poterat? Sed absque mysterio factum fuisse non est credendum. Virga hæc, qua Deus tot mirabilia & 14
prodigia operatus fuerat, in manu Moysi erat, vt illa innumera beneficia, quæ à Deo populus Israel acceperat, in eorum memoriam reuocaret: atque ita spes illorum & fiducia ad multo maiora accipienda confirmaretur. In quo ipse Dominus nos docuit vt orantes beneficiorum acceptorum recordemur: quibus firmissimam spem concipiamus, nos ab illo, qui ea contulit, multo maiora esse accepturos. In hoc etiam innuitur, orationes nostras in meritis crucis Redemptoris nostri, cuius virga illa typũ gerebat, niti debere.

Ait igitur liberalissimus Dominus, *Si quid petieritis patrem*. Quidam venerabilis doctor hunc locum sic interpretatur: Diuinus Saluator nos à patre suo, & non à se, nec ab Spiritu sancto iubet postulare: quoniam Patri liberalitas tribuitur? ipse est enim 15
qui dat omnibus affluenter, & nihil ab aliquo recipit. Nam licet verum sit, quod filius Spiritui sancto suam essentiam, quam à Patre accipit, communicat, & ipse Spiritus sanctus eam à Patre & Filio absque eo quod alteri eam communicet, accipit: tamen solus Pater essentiam suam Filio & Spiritui sancto nihil ab eis accipiens communicat: ideò meritò ei liberalitas attribuitur. Et ob hoc nobis diuina Sapientia præcipit, vt à Patre æterno aliquid petamus. Sed licet hæc ita sint, Pater (meo iudicio) in præsentiarũ beatissimã Trinitatẽ (quæ fons & origo est omniũ bonorũ) significat: à qua in nomine Christi, ideſt, per merita eius postulare debemꝰ. O verba dulcissima. Quare, fratres mei, cor da no

stra

16 stra amore non liquescũt, cũ ab eo, qui decipere minime potest, Deum trinum & vnum nostrũ esse patrẽ audimus? Multos filios Dei fecit vnus filius Dei (inquit B. Augustinus) emit sibi fratres suo sanguine: atq; ita dixit: Ascendo ad Patrẽ meũ & Patrem vestrum, Quid, obsecro, maioris consolationis, aut dignitatis reperiri potest? vt optimè D. Ioannes perpendit dicens: Videte qualẽ charitatẽ dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Satis, pfecto esset, nos filios eius vocari, sed nõ solũ voluit, vt filij nũcuparemur, verũ etiam vt essemus: nec ab aliquo cogitandũ est, nomen hoc tãtæ dignitatis vacuũ esse. Summi Põtifices, Imperatores, ac Reges sæpenumero, quia pauperes sunt, honorificos titulos abs q; diuitijs vel redditibus imponũt, veluti cùm episcopos annulares summus Põtifex creat, & Rex ducem aliquẽ, 17 vel comitem instituit, quæ quidẽ dignitates nomine sunt honorificentissimæ, vacuæ tamen diuitijs. Deus verò nõ ita facit, nam cũ Abram vocauit Abraham (id est, multarũ gentium patrẽ) eũ ingentis progeniei parẽtẽ fecit: & cum gloriosum Baptistã Ioannem nuncupauit, eum gratia (vt nomẽ ipsum designat) repleuit. Denique cum Simeonẽ Cephas (quod lingua Syriaca, vt B. Hieronymo placet, Petrum vel petram significat) voluit appellari, eum firmissimũ Ecclesiæ suæ fundamentum posuit. Ergo si nos filios, & se patrem nominat, ratio postulabat, vt in amore, beneficijs, & solicitudine patrem se exhiberet. O vtinã hoc cõtinuo in nostrorum resideat memoria. Qualiter in laboribus vnusquisq; diceret, se patrem & potentem patrem, qui nimio amore filios prosequitur, habere: & ideo magna fiducia ab eo iusta pote- 18 rit postulare. Quod si cũ ab eo efficaciter rem petimus, quã ipse concedere non vult, id nobis magis conducere, credendum est.

Ioan. 20.

1. Ioan. 3.

Dissimile.

Genes. 17.

Adiecit deinde Dominus, *In nomine meo.* Sed quæro, cũ à Deo aliquid petere intẽdis, quo iure seu titulo id facere cogitas? Dices fortasse. Ego corã eius diuina maiestate prostratus creaturã eius, & opus manuũ suarum me esse propono: & hunc titulũ sanctus Iob ei afferebat dicẽs. Manus tuæ fecerũt me & plasmauerũt me totũ in circuitu. Bene quidẽ ais. Sed illum contra te esse nõ dubites, qui cum sis creatura eius & opus manuũ ipsius ei, vt debebas, non seruiuisti, & aduersus eum multoties rebellando defecisti. Ideò alio tibi opus est titulo: hic enim te ipsum damnat, quia cum eo ingratitudo tua apertissime ostenditur. Ergo

Iob. 10.

me

me ad imaginē, & similitudinē eius factum esse adducā: ideò si- 19
quidē tā perfectū esse mihi cōmunicauit, fauorē eius & auxiliū
iure potero implorare. Optime inquis, sed id etiā aduersum te
Simile. pugnat: nā imaginē ipsam ita deformasti, vt vix imago Dei esse
videatur. Ergo alium proponam titulū, videlicet, panē eius me
manducasse. Sic enim famulus, qui hero aliquando seruiuit, obij
cere solet, cum ab eo aliquid postulare cōtendit. Cōcede, inquit,
hoc Dñe famulo tuo, si quidē me panis tuus sustentauit. Ius opti
mum in petitionem tuam affers. Nā cum quis dicit, se panē Do-
mini sui aliquādo comedisse, & ideo iure optimo ad id quod po
stulat illum posse adducere, innuit huiusmodi famulus, cum Do
mino famulabatur, panē, quo vescebatur se meruisse. Tu verò,
quē Dominus tot annis abundanter aluit cui panē suum abun-
dantissime largitus est, qualiter id quod manducasti meruisti? 20
Ideo etiā hoc aduersum te est. Ergo id, quod ante diuinum tribu
nal poteris allegare, in sacra nos Euangelij hodierni lectione su-
pernus magister Christus Dominus erudit dicens. *Si quid petieritis*
patrem in nomine meo, dabit vobis. O admirabilem titulum: ò firmis-
simum ius. Scilicet cum à patre æterno aliquid postulamus, illud
per Dñm nostrum Iesum Christum postulare ac dicere: Deus in
finitæ maiestatis ex parte mea ad hoc, quod petere intendo, affer
re quid possim præter hoc penitus ignoro. Nā si creaturam tuā
& opus manuum tuarum me esse affero, id in meā vergit damna
tionē, quoniam aduersus creatorem meum impudenter restiti: si
imaginē tuā in me insculptā esse pro titulo allego, pudet illā tibi
ostendere, si quidē ipsam tot immunditijs fœdaui: si vero affero
panē tuum edisse, id nunquā merui. Igitur nullum aliud mihi re 21
fugium est ad petendum, nisi per Dñm nostrum Iesum Christū,
per primogenitum illum, per illā bonorum summam, per media
torem inter te & nos, per illum denique, qui tibi solus placuit in
finite, & hoc ius coram te potero adducere. Ideo semper à te pe
OEchume. tam per Dñm nostrum Iesum Christum filium tuum. OEchu-
menius insignis Doctor Græcus super hæc verba inquit: Chri-
stum Redemptorē nostrum verum Deum esse, in hoc ostendis-
se, quod nomen infinitæ virtutis, per quod omnia cōparantur,
quodq; non nisi habēti infinitam potestatem, videlicet, soli Deo
Psalm. 8. conuenit, obtinuerit. Ideò S. Dauid ait: Dñe Dñs noster, quam
admirabile est nomē tuum in vniuersa terra. Ex quo apparet ad

Christi

22 Christi Redẽptoris nostri gloriã pertinere, ęternũ Patrẽ propter nomẽ sanctissimũ vnigeniti Filij sui, ac ꝓpter eius merita innume ra in nos beneficia cõferre. Verissime enim in sacra scriptura dicitur: Deus honorauit Patrẽ in filijs, videlicet, quando propter merita parentum filijs licet indignis bona tribuit. Ipse enim ait: Ego sum Dñs Deus faciẽs misericordiã in millia ijs, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Atq; ita Hebręis in Deuterono mio dixit: Neq; dabo vobis de terra filiorum Esau quantum potest vnius pedis calcare vestigium, quia in possessionẽ Esau dedi mõtem Seir, quia filius Isaac patriarchæ viri iusti fuerat. Et inferiùs adiecit: Nõ pugnes cõtra Moabitas, nec ineas aduersus eos prælium: non enim dabo tibi quicquã de terra eorum, quia filijs Loth tradidi eã in possessionẽ. Si igitur cum Idumæis licet ido-
23 lolatris Dominus post quadringẽtos annos, quia filij Esau primo geniti sanctissimi Isaac erant, & cum Moabitis, quia filij erant Loth, hãc habuit rationẽ, quid cum filijs ac mẽbris Iesu Christi iustorum iustissimi propter merita ipsius æternum Patrẽ acturum putatis? Ergo quotiescunq; os nostrum ad orandum aperimus, vel oculos in cœlum leuamus, semper nobis gratissimus hic æterni Patris primogenitus est offerendus. S. Ioseph fratres suos hortatus est, vt coram ipso sine Ben-iamin eorum fratre nõ apparerent. Alioquin, inquit, non videbitis faciẽ meam, nisi fratrẽ vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Hoc idẽ nobis Patrẽ æternum dicere cogitare debemus, vt, scilicet corã eo absq; dulcissimo fratre nostro Ben-iamin Iesu Christo non comparea mus. Sed ad hoc notanda sunt verba D. Pauli, videlicet: Factus
24 est omnibus obedientibus sibi causa salutis æternæ. Obedientibus, ait, & nõ morẽ gerere nolentibus. Nã in Prouerbijs dicitur: Qui declinat aurẽ suam, nè audiat legẽ, oratio eius erit execrabilis. Ideò hic statim summa veritas inferiùs inquit: Ipse Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia à Deo exiui. Et D. Gregorius ait: Si obedierimus Deo, obediet Deus orationibus nostris. Atque hæc est ratio, quare Dominus sanctis, ac pijs viris ita obtemperabat, vt, si precabãtur: Domine pluat, statim ipse Dñs eorum deprecationibus faueret. Vt enim Regius propheta testatur, Deus voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet. Atq; hoc significatur mysterium in illis verbis eiusdem sancti Dauid, cum ait: Dirigatur Domi-

Ecclę. 3.

Exod. 20.

Deut. 2.

Gene. 43.

Hebr. 5.

Prou. 28.

D. Greg.

Psal. 144.

Psal. 140.

nę ora-

Similc. ne oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo. Thus seu incen- 25
sum in thuribulo positum, nisi ei ignis applicetur, odorem effun
dere non potest: ita incensum orationis Deo odoriferũ, aut gra-
tum non est, nisi cor, vnde illa exit, diuini amoris igne ardeat.

Esai. 1. Qua propter apud sanctum Esaiam ipse Dominus hæc profert
verba: Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam: manus
enim vestræ sanguine plenæ sunt. Qualiter ò scelerate te Domi-
nus exaudiet, cum lingua tua orationem Dominicã pronuntiã
te, cor tuum ab ijs, quæ ibi postulantur, longissimè ablit? Si enim
ore profers, Pater noster, qui es in cœlis: Deus tibi põterit respõ
dere: O infælix qui me patrem appellas, cũ filius meus esse, nec
præceptis meis obedire nolis? Quare ais, sanctificetur nomen tuũ
(idest, nemen tuum ab hominibus glorificetur & honore afficia
tur) siquidem tu ipse nomen meum ignominijs dedecoras? Qua 26
re inquis, Adueniat regnum tuum, siquidem cogitatione desi de
rijs & operibus, ab illo te ipsum continuò auertis, modis omni-
bus ac vijs huius mundi miserabile regnũ inquirens? Quare dicis:
Fiat voluntas tua, sicut in cœlo & in terra, siquidem tu ipse mihi
non vis morẽ gerere? Quare ore profers: Panem nostrũ quotidia
nũ da nobis hodie, si cum diuitias, videlicet, horrea plena fru-
mento & magnam numorum copiam ad vitam in centum an-
nos alendã habeas, non te pudet panem pro vnius duntaxat diei
spatio à me postulare? Quare postulas: Dimitte nobis debita no
stra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: siquidem mini-
mam tibi illatam iniuriam non solum inferenti parcere non vis,
verum etiam pertinaci animo eam vlcisci contendis? Nonne vi
des huiusmodi deprecandi modum perinde esse acsi diceres, 27
Domine cum impijs ac teterrimis dæmonibus me in infernum
detrude, ac siquidem ego, vt tu iubes, meis inimicis non parco,
nec tu etiam mihi parcas? Quare deniq; inquis: Et ne nos indu-
cas in tentationem sed libera nos à malo, siquidem tu tentatio-
nes ac scelera quæritas, vt in illis totus submergaris, ac tui ipsius,
instar diaboli proteruus efficiaris tentator? O te nimium infœli
cem: quem tota hæc sanctissima oratiõ apertissime condemnat,
tuaq́, facinora palam ostendit, & te misericordia mea ac benefi-
cijs æternis indignũ iudicat. Ergo, ò miserrime peccator ad Do-
minum conuertere, veramque tuarum iniquitatum pœniten-
tiam facito, ac tandem eò quod eas commiseris ingentem lacry-
marum

28 marũ copiam profunde, & ita oratio tua diuinæ maiestati gratissima erit. Ait enim diuina sapientia: Vox turturis audita est in terra nostra. In quo significauit, vocem & orationem cũ lacrymis coniunctam pijssimo Deo esse nimis acceptã. Atq; ita proeo, quod nos legimus: Nè tradas bestijs animas confitentes tibi, alij ex Hebræo verterũt. Ne tradas bestijs animam turturis tuę. Et sanctus Dauid dicebat, Auribus percipe lacrymas meas. Vbi innuit, lacrymas in oratione esse vnũ ex præcipuis eius ac singulare remediũ, vt coram Deo exaudiatur. Ideò B. Augustinus refert, cum pij & deuoti homines cuiusdam ægroti salutem fletu à Domino deprecarentur, se ipsum Dominum simul cum eis obsecrasse, precesq; ei fudisse dicendo: Domine quas preces exaudies, si has non exaudis? Et adiecit statim: Eorum ergo precibus

29 salus ægroto reddita est. Hac igitur dispositione sanctissima oratione Dominica, quam ipse Dominus homines docuit, vtendũ est: in ea nanq; omnia, quæ postulare conducit, continentur. Nã quemadmodum cuncta tempora in septem dierum spatium redigũtur: ac septem cœlis, qui prius cœlo stellato ordine sunt, totius mundi machina regitur ac gubernatur: & septem planetis omnes inferiores gignuntur creaturæ, & quemadmodũ homo quatuor elementis in corpore, & tribus potentijs in anima, quæ septem sunt constat: & quemadmodũ hominis perfectio in septẽ virtutibus, videlicet tribus theologicis, & quatuor cardinalibus consistit: & quemadmodum septem Spiritus sancti donis mens sanctificatur: & quemadmodũ in remediũ generis humani Christus Dominus septem instituit sacramenta: & quemad-

30 modũ in beatitudine septem mirificis dotibus, scilicet, visione, tentione, & fruitione in anima, agilitate, impassibilitate, claritate, & immortalitate in corpore glorificabimur: ita omnes necessitates nostræ in septem petitiones, quæ in hac cœlesti oratione continentur, referuntur. Ac quoniam diuinus magister noster cum discipulos suos orare doceret: eis dixit: Sic ergo vos orabitis, Pater noster, qui es in cœlis, &c. nos etiam hac sacratissima oratione frequentissime vti debemus. Res etiam plane confideratione in hoc euangelio digna est: siquidem Deus adeò se liberalem erga nos ostendit, vt in hac sacra lectione Iesus Christus affirmet, siquid petierimus patrem in nomine ipsius nobis esse concedendum; nos etiam propter eius amorem erga proximos

Caut. 2.

Psalm. 73.
psalm. 16.

B. August. lib. 22. de ciuit. Dei. c. 8.

Similia.

Matth. 16.

nostros liberales esse eis, quæ à nobis postulauerint concedere, ratio-
Deut. 23. ni consentaneum est. Olim hoc iussit Dominus: Ingressus vineam proximi tui comedes vuas, quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum. Postea verò Christus Redemptor
Luca. 12. noster sic apud D. Lucam ait: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt accendatur? In quo, mundum ante aduentum ipsius frigidū & absq; diuini amoris igne esse, significauit. Sed proh dolor, quanuis filius Dei tot beneficijs velut flammis incē sis corda hominū in sui & in proximorū amore inflāmare conatus est multi tamē aliquo modo frigidiores quā antea remāserūt. Nā si eo tempore pauperi in alienā vineā ingredi, vuasq; comedere atq; alia id genus licebant, nūc non solum ad manducādum racemum in alienam vineam ingredi minime licet absq; pœna & supplicio, sed etiam aliæ quā plurimæ in miseros pauperes cru- 32
delitates exercentur: ob quas (vt credi potest) tot malorum generibus tempestatibus patimur. AEquum est enim & rationi consentaneū, vt tibi qui cum villicus diuitiarum Domini tui esse deberes eas omnes tibi vsurpasti, & nunquam filiorū Iesu Christi, videlicet, pauperum recordatus es, cuncta, quæ possides, ipse Dominus auferat. Igitur, charissimi fratres, quādoquidē vultis, vt erga vos Deus sese liberalem exhibeat vos etiam liberalitatem erga pauperes ostendite. Quo non solum obligationi vestræ satisfacietis, sed diuinam gratiam merebimini, qua comparatur gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica. V. Post Pascha.

CONCIO TERTIA.

Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

MErito, atq; optimo iure veteres philosophi hominē arborem inuersam appellarunt: ille enim radices in cœlo agere, fructum vero in terris videlicet, in hac
simile. vita præbere debet. Et quemadmodum omnis cu-

ra

ra & solicitudo olitoris in irrigandis nouis arboribus, vt radices altius mittentes vberrimos fructus ferant, sita est: ita præcipua cura hominis Christiani debet esse incogitandis rebus cœlestibus, vt ea cordis cogitatione, quæ radix hominis est, virtutem cœlestem attrahat, qua bonorum operum fructum ferat abundantissimum. Sic faciebat S. Dauid, qui ait: Leuaui oculos meos, in montes vnde veniet auxilium mihi. Et Ecclesiasticus inquit: iustus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo ad Deum, qui fecit illum, & in conspectu altissimi deprecabitur. Perpendite verba illa: Tradidit cor suum, vbi iustus cor suum famulum ac seruum huius sancti exercitij efficere significatur. Nã sicut olitor ante lucem surgit ad arbores irrigandas: ita vir iustus, vt cor suum ad Deum in illa crepusculi matutini quietudine erigat, surgit. Atq; S. Iob inquit: Si diluculo surrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, & pacatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ. Dauid etiam licet Rex & multis negotijs præpeditus dicebat: Mane astabo tibi, & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. Pro quo B. Hieronymus ex Hebræo vertit: Mane astabo tibi, & cõtemplabor: & alius Doctor vertit: Mane instituam ad te orationem meam & suscipiam. Et pro eo, quod nos legimus: Præueni in maturitate, & clamaui: alij ex Hebræo verterunt: Præueni diluculum & clamaui. Et vbi nos habemus: Exurgam diluculo: alij verterunt: Excitabo auroram, id est, non expectabo, vt aurora me excuscitet: imo ego matutino tempore surgendo illam suscitabo. Et ita ipse Rex Dauid dicebat: In matutinis meditabor in te, quia fuisti adiutor meus. O magnam multorum confusionem. Nescio quomodo talia audientes pudore non cõficiuntur illi, qui cum viginti quatuor horas diei naturalis in misero & mortali corpori indulgendo integras, consumant, saltim vnam in adhibendo animæ remedium non impendant. Quod si vir iustus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo, & vos hoc facere minime curatis, qualiter iustorũ nomẽ obtinere contẽditis? Igitur ò homo ignaua, & negligentia sit procul à te: & sic eã arborem videlicet animam tuã, vt fructum æternæ vitæ afferat, cœlorũ rore mane irrigare, cura. Ait enim Spiritus sanctus: Qui conseruat legem multiplicat orationem: scito namque orationem & contemplationem naturæ rationali exercitium esse nimis congruum

Psalm. 120
Eccli. 39.
simile.
Iob. 8.
Psalm. 5.
Psalm. 118.
psalm. 56.
psalm. 62.
Eccli. 35.

& conueniens. Quare artes mœchanicas ita nuncupari existimatis? Vocantur mœchanicæ à verbo mœchor, quia homo ijs vilibus artibus ac humanis negotijs vtens intellectu suo adulterat & mœchatur. Nam (vt ait B. Augustinus) fecit Deus hominem rationalem, vt summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur: ipse verò homo ad vilia se abiecit. Atq; ita quãdo intellectus humanus creatꝰ ad intelligendum Deũ, & in eo contẽplandũ munus hoc sibi tam proprium relinquit, & terrena meditatur, tunc mœchari dicitur, & opera eius mœchanica, ideſt, adulterina dicuntur. Hoc aliter etiam in hunc modum probatur. Deo quatenus Deus & actus purus est, dare & non petere, vel accipere: creaturæ verò, vt creatura est, accipere competit: ac quemadmodum Deo semper dare naturale est, ita creaturam semper postulare ac petere rationi est consentaneum: & sicut cum Deus donat, munere suo fungitur, ita creatura cùm postulat. Deniq; oratio sic Deo grata est, vt ipse cum anima iusta loquens ei dicat: Fauus distillans labia tua. Hoc est, oratio, quam labijs profers, mihi fauo mellis dulcior ac suauior est. Atque ita, vbi nos legimus: Clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius, alia translatio simul & contextus Græcus habent: Intonuit in aures eius: vbi iustorum oratio in Dei auribus instar suauissimi concentus esse significatur. Nam sicut musicus, vt gratam & cõcinnam coram Rege efficiat melodiam, lyræ chordas prius cõcinnare conatur: ita vir iustus cor suum, antequam orationi vacet, diligentissime præparat, Deus enim interiora hominis pluſquam externas voces intuetur. Quamobrem diuinus Psalmographus inquit: Præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Vnde intelligetis rationem, quare Dominus iubens sancto Moysi cum Rege Pharaone loqui ipse se excusauit dicens: Non sum eloquens ab heri & nudius tertius: impeditioris & tardioris linguæ sum. Mira profectò res. Ad loquendum cum Deo se balbum esse, atque insufficientem minime dixisse legitur, cum ad loquendum cũ homine se impeditioris linguæ esse existimaret. Nam cum Deus præter hominum consuetudinẽ ad cor magis quam ad verba attendat, iusti verborũ elegantiam & compositionem non curant. Ideo, postquam sponsus sponsæ dixit: Fauus distillans labia tua, adiecit statim: Et odor vestimentorũ tuorum, sicut

B. Augustꝰ.

Cant. 4.

Psalm. 17.

Simile.

Psal. 9.

Exod. 4.

8 cut odor thuris. Per vestimenta operationes sanctæ, & per thus oratio suauissima intelliguntur. Cum autem dicit, vestes animæ iustæ thura redolere, perinde est ac si diceret, in operationibus eiusdem esse operari & orare propter deuotionem magnam & cõsiderationem, quibus ea, quæ agit, pertractat. Sicut enim ma- *Simile.*
ter cum filij sui aut mariti ex itinere defessi pedes abluit, simul seruitutem adhibet, & ipsum abluendo diligit, atque in ea opera tione delectatur: ita fidelis Dei seruus in ijs, quæ operatur, Dominum, propter quem illa agit, contemplatur, & simul ea propter eius seruitium faciendo delectatur ex animo cupiens ipsa multo melius & exactius perficere. Et id quod hac ratione fit, ingentis meriti esse certissimum est: nam merita nostrorum operum præcipue ab intentione & amore atque deuotione, qua
9 fiunt, dependent. Quemadmodum in monetis non tanti faci- *Simile.*
mus magnitudinem & quantitatem, quanti metallum, ex quo conflantur, (parum enim auri pluris, quam æris magna copia extat) ita in bonis operibus non perinde eorum multitudo, sicut amor & deuotio, qua aguntur, attendenda est. Est autem oratio Deo grata, quoniam nobis vtilissima: quapropter in ea continuo insudare, ac dum vitam degimus diligentissimè laborare debemus.

Qui flumen aliquod tranare contendit, nisi caput suum super *Simile.*
aquam erigat absque dubio à periculo se mergendi euadere non potest. Cuilibet nostrum verba illa Prophetæ Dauid, licet in *Psalm. 67.*
alium propositum scripta fuerint, optime applicari possunt: In
10 mari viæ tuæ, & semitæ tuæ in aquis multis. Cum ergo omnes in procellis huius mundi brachia nostra natando concutiamus, si caput in altum non erigimus, id est, si cogitationes nostras, affectiones, atq; portionem superiorem in Deo misericordiam eius postulantes non figimus, profecto in peccatorum flumine submergemur. Malum citrũ & alij huius generis fructus (vulgo Cy- *Simile.*
dras y limones) diu incorrupti custodiri nequeũt, idco saccaro delibuti (ij ispanè *en conserua de açucar*) longum temporis spatium retento pulchro colore, velut recentes reseruantur. Sic omne opus studiosum diu à se solum modo absque sanctissimo orationis exercitio conseruari non potest: absq; oratione enim statim virtus marcescit, cui illa verò omnia conseruantur & recentia ac suauissima Deo videntur. Quo circa quidam sanctus frater noster

strictioris nomine Aegidius dicere solitus erat, velle se potius in sancta religione vnam duntaxat virtutem, quam extra illam in sæculo decem habere: nam decem in sæculo marcescunt, & facile annihilantur, in religione vero vna conseruatur, & multiplicatur sancto orationis exercitio.

Cœlestis igitur magister Iesus Christus, vt animum nostrum adhuc tenuem hoc mirifico remedio excitaret, nos in sacra Euangelij lectione hodierna hortatur dicens: *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* In diuinis literis 4. Reg. 19. Esaiæ. 37. Rex Ezechias obsessus ab Assyriorum copijs hoc fecisse legitur. Opertus est sacco, ingressusque est in domum Domini, & misit senes de sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam prophetam filium Amos, vt eum in suis orationibus Domino commendaret. Attendite, obsecro, ordinem, quem Rex hic sanctus obseruauit. Non solum enim orationibus sancti Prophetæ contentus fuit, verum ipse & omnes sui cilicio prius induti sunt & cooperti. Cumque epistolas ab Assyrijs missas blasphemijs contumelijsque plenas vidisset, ipse ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit, in conspectu eius dicens: Domine Deus Israel, tu es Deus solus Regum omnium terræ, tu fecisti cœlum & terram, inclina aurem tuam & exaudi: aperi Domine oculos tuos & vide & audi omnia verba Senacherib, quæ misit, vt exprobraret nobis Deum viuentem &c. Nunc igitur Domine Deus noster saluos nos fac de manu eorum, vt sciant omnia Regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus. O quam multa exemplo huius sancti Regis docemur: quorum primũ est, se non solum orationibus sancti Prophetæ commendasse, verũ etiam se suosq; famulos cilicio cooperuisse, & propheta sancto orante ipse simul orans exauditus est. Nunc vero in hoc misertimo temporum statu pij & religiosi viri propter totius populi necessitates instanter orationi vacant: principes autem, magnates ac duces scelera & flagitia committentes lætitia ac voluptate afficiuntur. Qualiter ergo Dominus eorum preces audiet, siquidem pro tam nefarijs hominibus deprecantur? Prophetam Ieremiã Dominus alloquutus sic ait: Ne ioreris pro populo hoc, quia non exaudiam te. Non nè vides, quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda & in plateis Hierusalem? Filij colligunt ligna, & patres succendũt ignem, & mulieres conspergunt

Ieremi. 7.

14 guntadipem, vt faciant placentas Reginæ cœli, & libent diis
alienis, & me ad iracundiam prouocent. Quasi diceret: Paren-
tes, matres, ac filij omnes diabolo seruitutem adhibent, & tu pro
illis me deprecaris? Parũ profecto illis tua proderit oratio. Igi-
tur fratres mei à peccatis vestris & vijs impijs ad Deum conuer
timini, & pro vobis ipsi etiam orate, & ita vobis seruorum Dei
orationes erunt emolumento. Sanctus Moyses cum in montis
cacumine oraret, Iosue insignis Hebræorum dux aduersus
Amalechitas dimicasse, & victoriam consequutus fuisse legitur.
AEquum ne esset, vt Hebræi dicerent: Siquidem Moyses in mõ Exod. 17.
te pro nobis orat, non sumamus arma, nec aduersus hostes præ-
liemur, ipse enim solus ad victoriam reportandam sufficiet? Cer-
te hoc insania & væcordia iure optimo diceretur. Sed quæ
15 ro, vnde ad bellum gerendum sibi arma Hebræi parare potue-
runt? Nam licet in sacro textu dicatur: Armati ascenderunt
filij Israel de terra AEgypti, non tamen tot armis, quot eis opus Exod. 13.
erant siquidem captiuitate opprimebantur, ex AEgypto mu-
niti exirent. At in deserto arma nullo modo conficere poterãt:
ergo vnde illa habere potuerunt? Huic quæstioni satisfacere vo-
lens Beatus Theodoretus ait, AEgyptios, quando filios Israel
persecutisunt, optima secum arma portasse: at postquam sub-
mersi fuerũt, in oram maris simul cum armis à profluuio aqua-
rum proiectos fuisse, Hebræos verò mortuorum cadaueribus
bellicis spoliantes se ipsos armis eorum protexisse. Itaque aduer
sarij non solum Hebræis minime nocuerunt, sed potius eis ar-
ma ad aliorum hostium vires propulsandas suppeditarunt. Qui
16 bus rebus pijssimi Dei, qui suis fauere solet, immensa bonitas
plane conspicitur. Alterum verò, quod occasione orationis
sancti Regis Ezechiæ docere possumus, hoc est, videlicet, ora-
tionem à propria persona orantis habitam erga Deum plus
ponderis ac momenti esse, quam si ab alio (cæteris paribus) ha-
beatur. Ratio huius rei ea videtur esse quia intensiore actu vnus-
quisque sibi quam alijs à Deo postulat. Qua propter nullus
adeò alienis orationibus confidat, vt nullum sibi huius negotij
onus relinquendum cogitet. In sacra scriptura reperimus, quod
cum Ismael & mater eius Agar afflicti ac siti confecti in deser-
to essent, licet mater leuauerit vocem suam, & fleuerit, tamen
statim ibi additur: Exaudiuit autem Deus vocem pueri Gene. 21.

Vbi apertè ostenditur ipse puer suis proprijs lachrymis id quā matris fletus atq; oratio obtinere nō potuerāt, sibi obtinuisse & cōparasse. Id etiam, quod statim adijcitur, valde notandum est, scilicet: Aperuit oculos eius Deus, videlicet, matris Agar, quæ videns puteum aquæ abijt & impleuit vtrem aquæ, deditq; puero bibere. Ibi antea puteus erat, sed non ab eis visus est, quoniam nondum orauerāt. Hoc nobis sæpe numero euenit, qui remediū nostris necessitatibus, si orationi vacaremus, cum valde propinquum sit, facile inuenissemus: sed, quia non oramus, ideo nos latet. Tertiū denique, quod hic admonetur, est huius sancti Regis orationis efficacia & exquisiti modi, quos ad sedandā Dei iracpi scelas toram eo aperiens exquisiuit. Maxime verò nunc dolendum est, videre negligentiam, ignauiam, ac vaecordiam eorum, qui orationi vacant, & multo magis lachrymandum, si curam & solicitudinem, qua plerq; homines terrena & ea, quæ ad corpo-
1. Reg. 25. ra alenda pertinēt, agunt, animo euoluamus. Rex Saul Samuelē prophetam exorauit, vt a Domino peteret ne ipse regno suo spoliatetur: quod tanta instantia à sancto propheta efflagitauit, vt eius pallium sciderit: quia (vt vbi dicitur) Apprehendit summitatem pallij eius, quę scissa est: at vero ad obtinendam veniam suorum peccatorum sanctum prophetam non tanto studio obsecrasse legitur. Ita sunt quamplurimi, qui bona tēporalia à Deo summis precibus obtinere cōtendunt, bona vero animæ ac diuinam gratiam lentè, & desidiosè petunt. In sacris literis legimus diligē
3. Reg. 18. tias, quas prophetæ Baal clamantes & inuocantes Deum suum, seu potius Dæmonem, vt eos exaudiret, adhibuerunt, post quam autē preces suas irritas esse videbant, se cultris, & nouaculis donec sanguine perfunderentur, incidebant. O miserandos filios Adæ, diligētia ac feruor, quo idololatræ illi Deos suos inanes deprecabantur, negligentiam vestram & accidiam, qua omnipotentē ac verum Deum obsecratis, iustissimè condemnat: qui si aliquādo orationi operam datis, cum vestra corpora flagellis ac disciplinis percutere deberetis, forsitan de vltione contra proximos vestros, atque alijs sceleribus cogitatis. Vltimum tandem quod in oratione huius Regis aduertendum duximus quodq; magis ad huius Euangelij propositum facere videtur, est responsio, quam Dominus Sancto Esaiæ, circa Regis Ezechiæ petitionem reddidit dicens: Protegam vrbem hanc, & saluabo eam propter me,

& prop-

20 & propter Dauid ſeruũ meũ. O ineffabile myſteriũ. Non ſolum Dominus his verbis eos propter merita prophetę Dauid eripuiſſe, voluit innuere, verum res vlterius progredietur. Nam Dominus Regi Dauid iurauerat, ex progenie eius Meſsiam naſciturum. Quod ſi in hac obſidione Ezechias, qui vnicus hæres ex progenie Dauid erat, mortem oporteret, iam Dei promiſsio ipſi Regi Dauid facta deeſſe videbatur. Idcirco ait: Protegam ciuitatem hanc propter meum promiſſum Dauid factum. Et huc ſpectare videtur dictum illud ſancti Moyſis cum Deo loquentis propter ſcelera commiſſa: Aut (inquit) dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vitæ. Quaſi diceret: Domine ſi hanc populi multitudinem perire iubes, hic linea & progenies ventu- *Exod. 32.*
21 turi Meſsiæ finitur. Quod ſi ipſe non naſciturus eſt, parum mihi proderit ex numero eſſe prædeſtinatorum. Nam ſi ad redimendum mũdum minime venturus eſt, gloriam mihi promiſſam non ingrediar. Atque ita his omnibus pereũtibus omnia ceſſabunt. Hinc eſt, quod ſanctus Noe, licet ingentem multitudinem vitam finiſſe aſpexerit, non tamen pro illa deprecatus fuiſſe legitur: in arca enim Sem filium ſuum, à quo Meſsias ſecundum carnem originem ducturus erat, ſecum incolumem retinebat. Igitur ſiquidem multis ante incarnationem temporibus æternus Pater Meſsię venturi in mundum tantam rationem habuit, vt propter eum Iſraeliticum populum à multis periculis eripuerit, quid nunc propter ſacratiſsimum Meſsiam Redemptorẽ noſtrum iam crucifixum, ac propter preces & orationes eius no-
22 mini oblatas eum facturum putatis, cũ ipſe Dominus nobis iure iurando ſe aſtrinxerit dicens: Amẽ amen dico vobis, ſiquid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis? Hæc ſummæ veritatis promiſsio in magnam certe ſpem ac fiduciam nos allicit, qua freti ad æternum Patrem poſtulaturi oportet accedamus: & hoc efficax remedium eſt ad orationem. Ideo S. Dauid dicebat: Audi tam fac mihi mane miſericordiam tuam, hoc eſt, Fac Domine, *Pſal. 45.* vt quam celeriter tuam in me ſentiam miſericordiam. Quo iure id ò Rex ſancte poſtulas? Quia in te ſperaui. Et adiungit ſtatim: Notam fac mihi viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Attendite obſecro duas, quas in ſuam cauſam rationes affert. Quis ergo tali parenti preces fundere, & ab eo neceſſaria petere non audebit? Magnũ in nos Deus beneficium

contulit, cũ erga nos paternũ amorem habere dignatus est. Sed 23
idem Dominus vult, vt nos etiã erga illũ filiorũ fiduciã habeamus. Quod D. Paulus testatur dicens: Quoniam estis filij Dei, Gala. 4.
misit Deus spiritum filij sui in corda nostra clamantẽ, Abba pater, id est, facientem vos clamare filiorũ affectu, fiducia, & amore, atq; opem illius fidenter implorare. Et ita Christus Redemptor noster modũ orandi nos docẽs inquit: Cũ oratis, dicite: Pater noster qui es in cœlis. Deum infinitæ maiestatis patrem vocare non auderemus, nisi ad id, vnigenitus filius eius nobis facultatem præberet. Nam, licet olim multi Patriarchæ ac prophetæ extiterunt, nullus tamẽ eorũ sibi tantũ tribuere ausus est, vt Deũ Esaiæ. 63.
ipsum patrem suũ appellauerit. Solus sanctus Esaias dixisse legitur: Tu Domine Pater noster & Redemptor noster. Quamobrem Ecclesia catholica omniũ fidelium nomine ait: Diuina in- 24
stitutione formati audemus dicere: Pater noster qui es in cœlis. Quasi dicat: si vnigenitus filius tuus nos, ò immense Deus, non erudiret, te patrem inuocare minime auderemus. Valde etiã notandũ est, omnes petitiones illius orationis quam cœlestis magister nos docuit, cõmunes esse. Nõ igitur Dominus vult, nostrũ quempiam in oratione esse proprietariũ, id est, neminem sibi soli, sed abundantia charitatis suis etiã proximis à Deo petere debere: qua quidem charitate pleno ore dicamus, Sanctificetur nomen tuũ, adueniat regnũ tuũ, & dimitte nobis debita nostra. San- Psalm. 141
ctus Dauid ad Dominũ orans dicebat: Effundo in cõspectu eius orationẽ meam. Vbi verbũ illud, effundere, quod significat extra aliquid profundere, maxime põderandũ est. Atq; ita effundere orationem in conspectu Dei, idem est, quod pro ijs, qui extra Deũ sunt, videlicet, pro peccatoribus deprecari. Hac igitur 25
charitate Dominus nos orare præcipit, vultq;, vt orationibus nostris amicos & inimicos, notos atq; ignotos comprehendamus. Cùm ergo Dominus ait: *Petierit Patrem*, Nos ipse diuinus magister reuerentiam, cultum, & obseruantiam, qua ab eo petere debemus, admonet. Si quando cùm Regibus terræ sermones habetis, magnã attentionem ac diligentiam in verbis adhibere cõtenditis, & quidquid profertis lingua, animo diligẽter ponderatis. Simile.
Multo maiori attentione, cura, ac vigilantia vos coram Deo esse, ratio postulat, in cuius conspectu potestates cœlorũ prosternũtur, & omnis creatura contremiscit. Nõ me latet, cor hominis

26 suapte natura inquietum esse, & multò magis in oratione. Expe- Simile.
rientia videmus, aues, dũ liberæ in arboribus sunt, quietas esse &
tranquillas; dũ verò in caueis includũtur, in hãc & in illã partem
volitare, caputq; plerumq;, vt inde exeant, confringere. Hoc hu
mano cordi cõtingere videtur: nam si liberũ relinquitur, quietũ
est atq; tranquillũ, cũ verò in cauea orationis includitur, statim
cogitationũ multitudine agitatur, quod plerũq; ex industria Sa
thanæ oriri solet. Atq; ita interrogatus aliquando sanctus frater
AEgidius nostri ordinis vir quidem eximia sanctitate præditus,
quare in oratione à dæmone plusquã alibi homines tentãtur, sic
respõdit: Quemadmodũ ille, qui cũ alio litẽ exercet, pro virili Simile.
laborat, ne aduersarius eius ad ius postulandũ iudicẽ alloquatur,
ita infestissimus humani generis hostis hominibus orationis
27 exercitium, ne diuinæ maiestati gratum sit, aut obillud id quod
intendunt, consequantur, impedire conatur. At sicut auem, quæ Simile.
in cauea est, vi mitigari & mansuefieri non oportet, (id enim es-
set in causa, vt ipsa plus efferaretur) sed potius cum ea blande ac
leniter agendum est: ita cor hominis pervim minime domandũ
est, hinc enim sæpenumero nõ paruum intõmodũ ac damnũ ca-
piti euenire solet. imò cum eo suauibus rationibus tractandum
est, ei multa incõmoda in ijs, quæ optat, obijciendo, atq; his ver-
bis persuadendo: Quid miserabile cor intendis? Quid in ijs, quæ
cogitas, delectationis inuenies? Quod gaudiũ, quã voluptatẽ, &
quod lucrũ ista tibi afferre possunt? Otiũ (mihi crede) aut quietẽ
in ijs, quæ adipisci conaris non inuenies, sed in pijssimo Deo om
ne gaudium ac voluptatem duntaxat reperiendũ esse, pro com-
28 perto habe. Aliud etiam remediũ huic malo adhiberi potest, vi-
delicet, hoc. Accipiter suapte natura auis est fera & inquieta, ita, Simile.
vt audiens paruum strepitum statim euolare contendat. At ve-
rò auceps, ad cuius manũ ligatus est, eũ propter strepitũ volare
conantẽ pedicis, videlicet ligulis, vulgo pihuelas quibus prehen
sus retinetur, iterũ ad se trahit, & si aliquando locũ, vbi strepitus
aliquis resonat, præterire contingit, ei ante oculos recentem car-
nẽ sanguine conspersam proponit, vt eam intuens strepitu non
moueatur. Ita humanũ cor suopte ingenio in quietũ, cũ ei aliqua
Sathanę instigatio offertur, statim ab oratione, in qua erat, diuer
titur. Homo autẽ toto animi conatu debet intẽdere, vt illud ite-
rũ ad se trahat: & vinculis timoris & amoris Dei tranquille retine

re,

re, ei carnem sanguine conspersam, vulneratam, ac flagellatam 29
Christi Saluatoris nostri offerens, vt ipsum cor in cõsideratione
eius saginatum & quodammodo inescatum libentissime cõmo
retur, ac placidissime quiescat. Maxime etiam ad hoc conducit
in locis solitarijs & ab hominum cœtu seiunctis orationi vaca-
Exo. 26. re. Et ita Dñs in lege veteri sic præcepit: Nullus hominum sit in
tabernaculo, quando pontifex sanctuarium ingreditur, vt roget
pro se & pro domo sua & pro vniuerso cœtu filiorũ Israel. Insu
per valde notandum est verbum illud: Siquid petieritis, vt aper
te intelligamus ea, quę in oratione petimus, debere esse quid. Nã
cũ Deus liberalissimus sit in spiritualibus diuitijs tribuendis, ho
minẽ Christianum in eis postulandis parcum atq; auarum esse,
magna confusio est. Id enim, quod plerumq; ac maiori ex parte
peti solet, corporalia sunt, quæ iure optimo nihil appellari pos- 30
sunt, ac sæpe numero in euersionem & incommodum petentiũ
comparãtur. Rachel vxor Iacob adeo filios habere desiderabat,
vt (sicut in sacris literis traditũ est) viro suo dixerit: Da mihi libe
Gene. 30. ros, alioquin moriar. Deus autem ei duos concessit: & ipsa ex
partu alterius, videlicet, Beniamin animam efflauit. Attendite
quanti ei optatus filius stetit, siquidem mortis eius causa fuit. Re
becca etiam (vt narrant diuinæ literæ) liberorũ mater esse pero-
ptauit, quæ duobus in ventre ipsius pugnãtibus sic afflicta & mœ
Gene. 25. rore confecta est, vt in hæc verba proruperit. Si sic mihi futurum
erat, quid necesse fuit concipere? O immense Deus, quas afflictio
nes, & quam ingentes labores multi parentes propter filios, quos
diu vehementer cupierũt, & à Deo summis precibus impetra- 31
rũt, perpessi sunt. Quã obrẽ fratres mei solã gratiã & gloriã abso
lute petere debetis, reliqua vero cũ additamento & conditione
D. Ber. libr. de interiori domo. c. 51. postulate. Quod si Dñs ea vobis impartiri noluerit, Diui Bernar
di sententiã libenter amplectimini, quæ sic habet. Sæpe multos
non exaudit Deus ad voluntatem, vt exaudiat ad salutem. Si in-
Simile. sanus ac mentis inops ab amico suo ensem postularet, si ipse ve-
rus eius amicus est, ei illum negaret, eo quod existimaret, eũ se
ipsum velle interficere. Ita Dominus nobis petẽtibus quam plu
rima negare solet, eò quòd nos tanquã fatuos & ratione carentes
cum illis nobis mortem & dãnationem allaturos esse certò scit.

Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo. Non ait Dñs eis:
Hactenus orationi non dedistis operã: nec etiam ait tantùmodo,

Hacte-

32 Hactenus non petistis, (nam sæpenumero Apostoli orauerant, atq; ita diuino magistro dixerant: Domine doce nos orare) sed addit, in nomine meo, tum quia eo vsq; cœlestem magistrū suū secū habentes in aduersitatibus, & in ijs, quæ opus erant, eū magna cū fiducia consulebant: tum etiam quia vsq; ad id tempus eis Dominus ineffabilem sui sanctissimi nominis virtutem nō ostenderat. O superne Magister mundi Iesu Christe, quare virtutem tui altissimi nominis, quando ad patrem ire volebas, patefacere & indicare voluisti? Quoniam pretiosa medicamenta gra uibus morbis adhiberi solent, & in magnis necessitatibus plenissimæ indulgentiæ conceduntur, ac magnæ reliquiæ, & magnæ æstimatione habitæ in magnis calamitatibus in lucem extrahūtur, deniq, (vt in prouerbio est) frater & amicus in diebus infaus-

33 stis opportunus, ideſt, *El amigo y el hermano para el dia malo*. D. Thomas inquit, diuini auxilij proprium esse, in maioribus angustijs, & afflictionibus miseris subuenire. Sed quoniam inter maximas angustias, quas sacri discipuli ferre poterant, vna erat sui diuini magistri absentia, ideo ipse Dominus nomen suum, quod vices præsentiæ ipsius supplet, & in quo thesauri meritorū eius sunt abscōditi, voluit relinquere: atq; ita suauissimū Iesu Christi nomen coram æterno Patre discipuli ponentes merita eiusdem Domini reponebant.

similia. *D. Tho. sup. Ioan.*

Iterum igitur liberalissimus Dominus sacris discipulis ait: *Petite & accipietis*. Et, vt eos in maiorem spem erigeret, fortioresq; in id redderet, adiunxit: *Vt gaudium vestrum plenum sit*: Id est, vt ex beneficijs, quæ propter orationem consequimini, gaudium

34 plenissimū habeatis. Nā (vt D. Paul. docet) Fructus spiritus est charitas, gaudium, pax. Ac de hoc gaudio sanctus Dauid verba faciēs inquit: Beatus populus, qui scit iubilationem. Quare beatus? Rationem innuit dicēs: Domine in lumine vultus tui ambulabunt, hoc est ducti clarissima luce tua in nomine tuo exultabunt, id est, ex te gaudia mirabilia & voluptates deprome nt: & in iustitia exaltabūtur, hoc est, in lege tua maximos progressus facient, & in maiorem perfectionē ac virtutem accrescent. Hoc autem gaudium non solū humanas voluptates expellere facit, sed etiam ad perferendos labores recreat & animū reddit. Sicut enim vrsi alueraria inuadentes fauorum dulcedine allecti facile apum aculeos & stimulos patiuntur: ita dulcedo cœlestiū gaudiorum efficit, vt non solum omnia, quæ in mundo habentur

Galat. 5. *Psalm. 83*

simile.

preciosa

pretiosa contemnantur, sed vt ardua & difficilia hac dulcedine 35
quis recreatus aggrediatur. Hæc etiam dulcedo in mẽte sanctũ
Psalm. 85. castumq; timorem ad non peccandũ generat. Ideo S. Dauid di
cebat: Lætetur cor meũ, vt timeat nomẽ tuum. Nam qui Deum
gustauit, & ei placere studet, sicut ipse maximè obtemperare &
in seruire optat, ita illũ vel leuissima in re offendere pertimescit.
Atq; hoc gaudio preces & orationes nostræ efficaciores coram
Deo redduntur, vt idẽ S. Propheta fatetur dicens: Delectare in
Psalm. 36. Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Libentius enim Do
minus eas preces audit, quæ ab hilari & deuoto corde, quã quæ
à lãguido & segni proficiscuntur: & propter efficaciã & feruorẽ
(inquit ipse) Dabit tibi petitiones cordis tui. Deniq; hoc gaudiũ
nos per diuinorũ mandatorũ viam celeri cursu facit incedere, si
Psal. 118. cut iidem Regius Propheta testatur, cũ ait: Viam mandatorum 36
tuorum cucurri, cũ dilatasti cor meũ. Ecce igitur quã multa bo
na Dominus sola suæ suauitatis gutta in fideliũ suorũ cordibus
operatur. Si autem à me rursus quæratis, quo in loco pij homi
nes potissimũ hac dulcedine fruantur, ad hoc idẽ Dñs per Esaiã
de isdem deuotis hominibus loquens sic respondet: Lætificabo
Esai. 56. eos in domo orationis meæ, Quis ergo fratres charissimi, tã du
rus corde ac sui ipsius adeo inimicus est, vt hæc audiens se se in
posterũ sanctissimo orationis exercitio cõtinuo non tradat, ma
xime cum Dominus toties à se postulari nobis imperet?

D. August. sup. Ioã. & li. 1. de Tri. B. Augustinus aliter verba hæc explicat dicens: Gaudiũ ple
num est, Deum ipsum in gloria contemplari. Nam in hac vita
nullũ gaudium plenũ est, quoniam sitim & appetitũ animę no
stræ minime implet: & hoc est, quod à se postulari, nobis Domi 37
OEchume. nus præcipit. OEchumenius doctor insignis eadẽ verba sic ex
ponit: Petite, vt gaudiũ vestrũ sit plenum, videlicet postquã vi
deritis vos nomine magistri vestri omnia, quæcunq; petieritis
Simile. fuisse cõsecutos. Si alicui magnati aut principi aliquãdo famu
latũ præbuisti, & postea quocunq; pergas, vbi ille cognitus fue
rit, tibi honor propter eum adhibetur, certè tali Domino seruire,
magnam capis animo lætitiæ voluptatem. Sic sacri Apostoli
magna lætitia perfundebantur, eò quod omnia, quæ optabant
& petebãt nomine sanctissimi magistri sui, facillime fieri, aper
tissime intuebãtur: ita enim tota natura rerum eis, acsi quilibet
ipsorum esset Deus & ipsarum rerum creator, obtemperabat.

Deni-

38 Denique ait Dominus: *Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.* Ideſt, modo nolo agere, an Patrem pro vobis obſecratu rus ſim, de hoc enim iam egi ac dixi vobis: Quia rogabo patrem & alium Paracletum dabit vobis, nunc autem vobis duntaxat perſuadere intendo, vt Patrem meum, quæ volueritis deprecemini, *Ipſe enim pater amat vos, quia vos me amaſtis.* Quo in loco B. Auguſtinus ait. Amat nos Pater, quia nos amamus filium, cum tamen à Patre receperimus, vt & Patrem & Filium amaremus quia ipſe prius dilexit nos. In his verbis Chriſtus Saluator noſter ſuæ reconciliationis ac redemptionis gratiam quanta fuerit oſtendit. Sanctus Dauid filio ſuo Abſalon mortem fratris eius precibus Ioab peperciſſe legitur, non tamen voluit, vt coram ſe ampliùs appareret. Vnde duplicem reconciliationis modũ eſſe deducimus: alterum, cum delinquenti culpa condonatur tantũ 39 modo: alterum vero, cum ipſi delinquẽti non ſolum remittitur crimen, ſed in priſtinam gratiam & amicitiam offenſi ita redit, vt ab eo fauores poſtulare audeat & non pertimeſcat. Ita Chriſtus humani generis reparator fecit, qui nos ſic æterno Patri reconciliauit, vt filios eius chariſsimos fecerit, & vt beneficia ab eo poſtulare poſsimus. Idcirco Dominus ait: *Petite, ipſe enim pater amat vos.* Igitur fratres mei, confidenter accedamus, & ab hoc pijſsimo Patre petamus quid gratiæ & gaudiũ plenum gloriæ ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

B. Auguſt. ſup. Ioan.

2. Reg. 14.

Simile.

Feria. II. In Litanijs maioribus

CONCIO PRIMA.

Quis veſtrum habebit amicum, &c. Lucæ. 11.

HOdie litanias ſeu rogationes, quod idem eſt, ſolẽnibus feſtis incipit Eccleſia celebrare: atque ita omnes miſericordiam à Deo poſcentes, glorioſoſque ſanctos interceſſores habere conantes ſimul conuenimus. Cum Hebræorum populus in ſolitudine eſſet (vt in diuinis literis traditur) tanta neceſsitate propter aquarum penuriam oppreſſus fuit, vt contra Dominũ murmurantes dixerint, ſibi terram abundantem ac fertilẽ ab ipſo fuiſſe promiſſam, aridam tamen ſolitudinem & à ſuauitate alienam

alienã eis fuisse datam quas quidẽ murmurationes linguis pro- 2
ferentes manibus ad lapidandũ sanctũ Moysem lapides colligebant. Clamauit autem Moyses ad Dominum dicẽs: Quid faciã populo huic? Adhuc paululũ, & lapidabit me. Medere Dñe huic necessitati, Dominus autem cum sic allocutus est. Loque ad petram, & virga tange, & statim ex ea aquarũ profluet copia abundantissima. Moyses verò, Debile, inquit, remediũ nobis præbes. Cum lapide loquar? Quorsum? nã lapis minime intelligit. Insuper & illum virga iubes percutere? Virga mollis, lapis verò dura res est. Si igitur molli durum tãgitur, quã impressionẽ efficiet? Deinde lapis hic ex genere silicis est: ex quo si percutiatur, ignis potiùs, quam aqua oriri solet. Deniq; petra hæc parua nimis est, ex qua tanta aquarũ abundantia, quanta multitudini huic opus est, exire quomodo poterit? Hinc sanctus Moyses de promissione Domini cœpit dubitare, & ideo terram pro- 3
S. August. missionis ingredi non meruit. O Propheta sancte (ait B. Augustinus) quam immerito dubitasti: nam licet lapis hic natura sua non intelligit, id tamen cuius typũ gerit, non solũ verba percipit, sed interiora cordis scrutatur. Christũ enim Redemptorem
1. Cor. 10. nostrũ significat, de quo D. Paulus inquit: Petra autẽ erat Christus: quæ licet in humanitate parua sit, in diuinitate tamen maxima est, & ab ea flumina (sicut aqua maris operiẽtis) promanare possunt. Quanuis autem verũ sit, quod si petra hæc graui superbiæ ictu tangatur, ignis ex ea prodit, tamen si leui humilitatis ictu tangitur, consolationis & refrigerij aqua ab ea eximitur.

4. Reg. 1. Quidam seruus Ochoziæ Regis Israel Eliam prophetam in monte commorantem comprehendere volens superbia elatus 4
ei dixit: Homo Dei Rex præcepit, vt descendas. Quasi diceret, licet velis nolis ego te inuitũ ad Regis conspectũ traham, si quidẽ ipse ita imperauit. Cui vir sanctus, Si homo, inquit, Dei sum descendat ignis de cœlo, & deuoret te & quinquaginta tuos. Et statim descendit ignis de cœlo, & deuorauit eũ & quinquaginta, qui cum eo erant. Iterum autem venit ad eũ alius totidem, sicut primus, hominibus comitatus: quos etiam ignis deuorauit, quoniam ictu superbiæ lapidem tetigerunt. Deniq; tertius venit, & genua contra Eliam curuauit, & precatus est eum & ait: Homo Dei noli despicere animã meam & animas seruorũ tuorũ, qui mecũ sunt. Quasi diceret: Inuiti & coacti ad te venimus,

Regis

5 Regis imperiũ nos coegit, ideo nostrorum miserere. Tũc Angelus, qui ibi erat, locutus est ad Eliam dicens: Descende cum eo, ne timeas. Ecce igitur quantũ differant tactus, qui in Deo ac seruis eius cum humilitate fiunt, ab illis, qui cum superbia atq; elatione efficiuntur. Nam ex his tribus solus tertius, quoniam Dei seruum humilitatis ictu tetigit, incolumis cum socijs euasit. Cum ergo Dominus Moysi ait: Tolle virgam, & loquere ad petram coram filijs Israel, & illa dabit aquas, modum, quem seruare debemus in necessarijs à Deo postulãdis & obtinendis significauit scilicet, debere nos pijs ac deuotis orationibus petram videlicet Christum alloqui, & eam virga (id est, intercessione sanctorum) tangere ac percutere. Sãcti autẽ cõuenienter & appositissimè virga appellantur, nam virga propter mollitiem & teneritudinem
6 facillime flectitur: ita Sancti præ nimia charitate sua ad misericordiam proximorum subleuandam facillimè commouentur. Atq; ità apud sanctum Ieremiam dicitur: Israel virga hæreditatis eius. Et quemadmodum hic sanctus Propheta omnem Israel virgã nuncupauit: sic omnes Angeli & cœlestes incolæ ob singularem amoris vnitatem, in qua viuunt, possunt virga appellari, qua in his rogationibus supernam illam ac diuinam petram percutimus, vt nobis aquas suorũ donorũ & misericordiarũ impertiat & elargiatur. Si autem quæritis, quare potius hoc tempore, quam alio hæ fiunt rogationes, quatuor vobis causas nunc assignabimus: Quarum prima est, vt hoc opportuno tempore carnalis concupiscentia, quæ nunc magis augetur & quodammodo ebullit, ieiunijs & orationibus mortificetur & quasi extingua
7 tur. Atque ita elegans textus, qui incipit, Rogationes, nos admonet, vt hoc potissimũ tempore nos totos ieiunijs & orationibus tradamus. Angelus Raphael cum sancto Tobia sermonem habens eum sic allocutus est, Bona est oratio cum ieiunio & eleemosyna. Sicut enim accipiter, cum ieiunus est, celerius & expeditius aduolat, ac maiori cum impetu ardeam inuadit: ita cor hominis cum corpus eius ieiunum est & ipsa sensualitas debilis magis ad volandum in cœlestem contemplationem aptum est. Ex quo aperte conspicitur, ieiunium duos præcipuos effectus operari: alterũ, scilicet, orationi fauere, alterum vero sensualitatis passiones reprimere & mortificare: Idcirco D. Basilius illud tantopere laudat, vt in altera concionum, quam de eo habuit: sic

Ierem. 10.

Rogationes de consecrã. d. 3.

Tobiæ. 12.

simile.

D. Basilius.

dicat: Custodes Angeli libentius ac studiosius eorum animas cu- 8
rant, qui per ieiunium purgati fuerunt. Et paulò inferius sic ait:
Angeli per singulas ecclesias eorum, qui se ieiunijs purgauerũt, ca
talogũ faciũt. O admirabilẽ sanctissimi ieiunij laudem. Videte
qualiter glorioſus Doctor ieiunium effert dicens, angelicos spiri-
tus per parochias & monasteria oẽs ieiunãtes in catalogo militũ
Iesu Christi, acq; in seruorũ eius numero scribere. Possumus au-
tẽ cogitare, eos sic ab Angelis in albũ referri. In domo Episcopi
ipse ac famuli eius ieiunant. In domo prætoris ipse ac famuli eius
ieiunant. In domo principis huius ciuitatis ipse ac famuli eius ie-
iunant, &c. Fælix illa domus, in qua vir, coniux, filij, ac serui oẽs
ieiunio vacãti: hi in numerũ eorũ referentur, quos Angeli coram
Domino constituent. Eos etiam, qui cibis & voluptatibus dediti
sunt, & qui nunquam ieiunarũt, maxime cũ Ecclesia iubet, Ange 9
li in suis codicibus numerabunt, atq; in cœlesti regno illos vora
ces & helluones esse dicent. Oratio etiam simul cũ ieiunio pręci
puè hac temporum calamitate, quibus sensualitas ita prævalet,
valde necessaria est. Cum sanctus Benedictus (vt refert B. Grego
D. Grego. lib. 2. Dial. rius) insolitudine esset tanta iã sanctitate præditus, vt multa De⁹
per ipsum miracula ederet, auiculã quandã nigrã circuncirca se
volantẽ aspexit: qua visa tantis luxuriæ incitamẽtis & tẽtationi-
bus cõmotus fuit, vt statim de reditu in seculũ cogitauerit. Orem
omni admiratione dignã. Perpendite quæso, quousq; tẽtatio virũ
egregium ac miraculis & omnium virtutũ genere clarũ perduxe
rit. At ipse diuino fauente numine ad se reuersus & in se ipsum
iratus, vestibus se spolians in tribulos & asperrimas spinas se vo-
B. Grego. vbi sup. lutãdo proiecit: atq; ita (vt ait idẽ B. Gregorius) per vulnera cutis 10
vulnera sanauit mentis. Ecce igitur fratres mei, qualiter sancti dę
monũ tentationes superabant. Multo ergo magis nobis miseris
opportunioribus remedijs vti cõducit, si inclytã de hostibus vo-
lumus victoriã reportare. Valde etiã ad Dei optimi maximi do-
na cõparanda labores & afflictiones simul cũ oratione adiuuant.
S. Bonauen. in meditatio ps. Diuus Bonauentura sacratissimã Virginẽ Mariam sanctæ Elisa
beth viduæ ordinẽ vitæ & orationis suæ explicuisse commemo-
rat. Atq; inter alia, quæ ibi refert, hoc vnũ peculiare commendat,
videlicet, eam excepta plenitudine gratiæ, quã in visceribus ma
tris suæ accepit, cætera alia dona & gratiarũ dotes ingenti labore
assidua oratione, ardentissimis desiderijs ac lacrymarũ multitudi

ne com-

21 ne cõparasse. Et adiecit purissima virgo cũ sancta vidua sermocinans: Hoc vnum tibi persuade, nullũ cœleste donũ nullãq; virtutẽ absq; oratione & corporis afflictione, præter quã cũ Dñs extra ordinarium opus & intra suarũ legũ limites nõ cõtentum facere vult, posse obtineri. Huic cœlestis Reginæ sententiæ verba Angeli fauere manifestũ est, qui eam plenã gratiæ appellãs dixit: Inue- *Luce. 1.*
niſti enim gratiam apud Dñm: vbi ipsam, si tot donis ornata erat, industria & diligentia ea quæsiuisse significauit. His etiã cõcordat dictũ sacerdotis Eliachim, qui obsessis ab Holoferne Bethuliæ incolis & in maximũ periculũ adductis hãc tanto viro dignã sententiã protulit: Scitote, quod exaudiet Dñs orationes vestras, si manẽtes manseritis in ieiunijs, & orationibus in cõspectu eius. Perpẽdite quæso verba ista: Si manẽtes mãseritis: vbi quãne *Iudith. 4.*
22 cessaria sit sanctarũ exercitationũ perseuerãtia aperte insinuatur. In verbis, quæ supra angelum dixisse retulimus, orationem non solum à ieiunio, sed etiam ab eleemosyna adiuuari, ipse Angelus dicebat: sunt enim binæ alæ, quibus ipsa oratio vsque ad Dei conspectum aduolat. Si in curia negotium aliquod vobis cum Rege agendum est, illud absq; magnis sumptibus in finẽ perducere nequitis, nam famulos Regis, & eos, qui sunt à latere ipsius, *Simile.*
muneribus ac largitionibus, vt vobis suffragentur afficere contenditis, idq; sæpenumero frustra fieri contingit. Quare ergo, vt cum Deo agatis, seruis eius ipsiusq; charissimis, pauperibus, videlicet, aliquid condonare non curabitis? Siquidẽ hoc frustra non agi certissimum est, summa enim veritas inquit: Quandiu fecistis vni de *Matt. 25.*
his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Ideo S. Ieremias nos ad- *Thren. 3.*
23 monet, vt corda nostra cum manibus ad Dominum in cœlos leuemus. In quo orationes nostras cum rectè factis ac bonis operibus coram Deo coniungendas esse aperte ostẽditur. Quapropter, charissimi fratres, per immensam Dei charitatem vos oro, vt, siquidẽ tot modos, quibus preces vestræ apud homines irritæ non sint, quæritis, multo plures, vt petitiones vestrę coram Deo sint acceptæ, inquirere contendatis.

Secunda autẽ Rogationũ causa est, vt Dñm deprecemur, velit iram suã erga nos lenire ac mitigare, nosq; prout scelera nostra merẽtur, nõ puniat, & bella ac seditiones, quæ his maxime tẽporibus oriri solent, cõprimere dignetur. Nam (vt in sacra pagina di- *2. Reg. 11.*
citur) Initiũ veris tẽpus est, quo Reges ad bella solẽt procedere.

Quod si alijs sæculis hoc fieri oportebat, his profecto tempori- 14
bus calamitatibus plenis multo magis necessarium est, siquidem
aduersus Rempublicam Christianam tanta Maurorum multi-
tudo, tot hæreticorum copiæ, ac tot exercitus Turcarum quoti-
die conflari, & acerrime pugnare videmus, ita vt vndique nos
hostes obsidere & circumuallare videantur. Et rationi consenta-
neum est, vt non eorum vires, non multitudinem, non potentiã,
sed scelera nostra, quæ ipsi contra nos vt tela fortissima afferunt,
Simile. pertimescamus. Cum quidam exercitus aduersus alium dimicat,
si alter alterius arma possit arripere, sine dubio victoriam facile re
portabit. Igitur, quia aduersarij nostri peccata, quæ commisimus,
pro armis portant, si ab eis arma hæc auferimus, certissima pro
nobis victoria erit: veram autem iniquitatum nostrarum pœnitẽ
Deut. 28. tiam facientes, eos his armis facillime exuemus. Cum sanctus 15
Moyses Israeliticum populum alloqueretur hæc in Deuteronо
mio eis dixisse legitur: Si audire nolueris vocem Domini Dei
tui, vt custodias & facias omnia mandata eius, venient super te
omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Et inter maledi-
cta, quæ ibi in filios Israel conijciuntur, hoc vnum est, videlicet:
Tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos. Et statim infe-
rius ait: Adducet Dominus super te gentem de longinquo in si-
militudinem aquilæ volantis cum impetu. Et infrà: Opprimet te
Ieremi. 5. hostis tuus. Propheta etiam Ieremias, quoniam Deus in vrbe Hie
rusalem iustos minime inuenit, sic inquit: Iccirco percussit eos
leo de sylua lupus ad vesperam vastauit eos, pardus vigilans su-
per ciuitates eorum. Omnis, qui egressus fuerit ex eis, capietur,
quia multæ sunt præuaricationes eorum. Perferas istas Dominus 16
tyrannos & hostes immanes, qui eos ob ipsorum flagitia perditu-
ri atque euersuri erant, intelligit. Ideò S. Ieremias de hoc agens
Thren. 1. sic lamentatur. Peccatum peccauit Hierusalem, propter quod in
stabilis facta est. Peccatum peccauit, id est, Peccata peccatis ac-
cumulauit, vel nimiè peccauit. Propter quod instabilis facta est,
id est, fragilis & non potens aduersarijs resistere. Quid igitur co-
gitatis fratres mei, nos illis (maxime cum maiori obligatione nũc
astricti simus) bonitate antecellere? Credo equidem, imò & pro
certo habeo nos illos nunc minime superare. Ergo ne miremur, si
quotidie nos tot hostibus obsessos videamus: veram pœni-
tentiam agentes tanto malo facile diuino fauore medebimur.

Domi-

17 Dominus Hebræorum populum sic minitatus fuisse à diuina pagina commemoratur: Ecce ego (inquit) conuertam vasa belli, quæ in manibus vestris sunt, & quibus vos pugnatis aduersum Regem Babylonis. Hoc est, eadem tormenta bellica contra vos displodent, vulgo, *Los mismos tiros disparara contra vos*, & cogitãtes hostibus vestris nocere, à proprijs armis percutiemini. Et adiecit statim: Posui faciem meam super ciuitatem hanc in malũ & non in bonum. Rex nefarium proditorem & fidelissimum ducem eisdem externis oculis contemplatur, sed illum vt puniat, hunc autem vt muneribus ac præmijs afficiat. Sic Dominus in præsentiarum ait, se in vrbem illam peccatricem, vt in ipsam seuere animaduertat, ita oculos coniecturum esse ad puniẽdum sicut iustos, vt præmijs eos muneret & condecoret, aspicere so- *simile.*

18 let. Postquam autem Dominus sic toties minitatus est, vt iam iam supplicio Dei puniri, eiusq; flagellum in ipsos imminere videretur, eos iterum sanctus Propheta eiusdem Dei nomine ad amicitiam ipsius Dei inuitat dicens: Audite verbum Domini Domus Dauid, hæc dicit Dominus: Iudicate mane iudicium. Quasi diceret: Animaduertite diligenter & cauete, ecce ego vos ipsos continuo expecto, igitur conuertimini ad me: ne forte egrediatur, vt ignis, indignatio mea. O ineffabilem Domini clementiam & misericordiam: fælices illi, qui eam totis viribus apprehendũt. Nos ergo ipsam siquidem se se temporis occasio offert, vere scelerũ nostrorũ pœnitentes diligentissime apprehendamus: qua non solum à pœnis æternis, sed à temporalibus fla-

19 gellis eripiemur. Nam experientia patet, à nubibus turbationes nunquam in terram descendere, nisi ab ipsa terra exhalationes *simile.* ac vapores, ex quibus gignuntur eædem nubes, tonitrua, nimbi, niues, fulgura, ac reliquæ cœli turbationes, prius ascendant. At vapores ij sensim & inuisibiliter quodam modo in altum ascendunt, fulgura verò grandinem ac tempestates palam & in propatulo ex eodem cœlo descendere videmus. Ita Deum nostrum adeo iustum esse cogitare debemus, vt in nos, nisi propter ingentia scelera nostra sua supplicia non mittat, ipsumq; Deum à nostrorũ secreta culpa excitari, vt publice de nobis supplicium sumat: & sic quia peccata nostra ascendũt, supplicia Dei in nos descendũt. Atq; ita, siquidẽ ob flagitia nostra in nos turbationes istæ ceciderũt, & nos tot aduersarijs obsidentib⁹ oppressos vide-

mus, vnicũ ac singulare remediũ est, nos ipsos in Deũ reuerti, an tequã penitus euertamur. Egregie enim Anna Samuelis mater
1.Reg.2. dixit: Arcus fortiũ superatus est, (scilicet pro peccatis eorum) & infirmi accincti sunt robore, id est, virtute Dei. Hoc in Machabęis manifeste apparuit, quorũ aliqui milites in quodã prælio ad uersus hostes suos cõmisso cecidisse legũtur. Cũq; postea ab alijs sepulturæ traderentur, sic ait diuina scriptura: Inuenerũt autem
2.Mach.12. sub tunicis interfectorũ de donarijs idolorũ, quæ apud Iamniã fuerũt, à quibus lex prohibet Iudæos. Omnibus ergo manifestũ factũ est ob hanc causam eos corruisse. Omnes itaq; bene dixerũt iustũ iudiciũ Dñi, qui occulta fecerat manifesta, Quid igitur ò peccatores, speratis, in vobis tot à deo prohibita habentes? Quid tu vsurarie expectas, tot latrocinia cõmittẽs? Quid tu dines, pauperis atq; egeni pignus apud te retinẽs? Quid tu iracũdez r odiũ cõtra fratrẽ tuũ in corde reseruans? Quid tu ecclesiastice, pectus ambitionibus & auaritijs plenũ habẽs? Quid deniq; tu, ò libidinose, expectas, turpẽ ipsi⁹ libidinis amorẽ in corde retinens? Qualiter ergo seruorum Dei cõtinuæ orationes & strenuissimorũ ducũ exercitus victoriã cõsequẽtur, vobis huiusmodi depraua tã vitã viuẽtibus? Ergò à vobis omnia ista scelera, expellite, mẽtesq; vestras, antequã diuin⁹ furor vos absorbeat, expurgate. Cũ
Iosue.7. aliquãdo Hebręorũ manus (vt diuina pagina refert) cõtra hostes pauciss imos pugnaret, statim terga vertẽtes percussi sunt ab illis pertimuitq; cor populi, & ad instar aquę liquefactũ est. Iosue verò scidit vestimẽta sua, & pnus cecidit in terrã corã arca Dñi vsq; ad vesperã tã ipse quã oẽs seues Israel. Perpẽdite verbũ illud, Iosue verò, habet enim magnã emphasim: acsi diceret: Cor populi pertimuit, & omnẽ fortitudinẽ suã amisit. Itaq; sicut aqua mini
Simile. mè resistere valet, sic Hebræorũ corda adeò ad resistendũ impotẽtia remãserũt, vt corda esse nõ viderẽtur: Iosue verò ac seues Israel animũ recipiẽtes negotiũ Dño tradiderũt. Hoc etiã munere seues & maiores natu in Republica atq; in cõgregationib⁹ vti debẽt totis viribus conãtes, vt remediũ pauperibus adhibeatur. Pronus igitur in terrã dux sanctus dicebat: Mi Dñe Deus, qd dicã vidẽs Israelẽ hostibus suis terga vertẽtẽ? Quid facies magno nomini tuo? Dixitq; Dñs ad Iosue: Surge, cur iaces pronus in terra? Peccauit Israel, & præuaricatus est pactũ meum, nec poterit stare ante hostes suos, eosq; fugiet, quia pollut⁹ est anathemate.

Hæc

23 Hæc omnia Dñs aiebat, eo quod vnus duntaxat ex filijs Israel palliũ coccineũ, & ducẽtos syclos argẽti regulãq; aureã: quæ in hostiũ castris supererãt, sibi collegerat, & sub terrã abscõderat: O rẽ stupendã. Videte qualiter Deus (licet ibi quã plurimi viri probi erant) propter vnius peccatũ auxiliũ suũ ac fauorẽ omnibus denegauit. Atq; vt rem magis amplificet, cum vnus tãtum peccauerit, omnẽ Israel deliquisse, Dñs inquit. Deniq; propter furtũ ab vno cõmissum omnis exercitus superatus est. O incomprehensibilia iudicia Dei. Vt quid fratres talia audientes nõ obstupescimus. Quare, cũ modo in ecclesia catholica tot pij ac religiosi viri sint, tot sacerdotes sancti tot monachi multis virtutibus ornati, tot purissimæ virgines, tot deniq; sancti cõiuges, si toties ab hostibus nostris superemur, inadmirationẽ rapimur, si-
24 quidẽ inter hos bonos tot improbi ac scelerati reperiũtur, maxime in ipsis bellorũ copijs & exercitibus, vbi omnes fere milites secluſa fide Barbaros infideles cũctis moribus imitari videntur? Sic vbi nos legimus: Egressi sunt de castris Philistinorũ ad præliandũ tres cunei alia trãslatio habet: Egressi sunt ad prædandũ. Et in cõtextu Græco & paraphrasi Chaldaica habetur: Egressi sũt ad corrũpendũ: vbi illos oẽs latronũ & corruptorũ magis quam militũ nomẽ obtinere posse, significatũ est. Nec, illos fuisse tales mirandũ est, siquidẽ perfidi erãt ethnici, At verò militẽ Christiani furẽ esse, aut blasphemũ, aut populorũ vastatorẽ, aut aliaid genus crimina perpetrare, nefariũ & impij simum est, atq; lacrymis omni cũ miseratione deplorãdũ. O infinitę maiestatis Deus
25 medere Dñe, ppter infinitã clemẽtiã tuã, siquidẽ interris nõ est. qui velit remediũ adhibere tot flagitijs atq; sceleribus. Maxime põderanda est sapiẽtissimi ducis Iosue in supra narrato casu prudẽtia, Qui delinquẽti vt crimẽ suũ cõfiteretur, persuadens blandis & amorẽ prę se ferẽtibus verbis sic ait: Fili mi da gloriam Domino Deo Israel, & confitere, atq; indica mihi, quid feceris. Da gloriam Deo, inquit quoniam Domin⁹, eo quod verba, quę Hebręis promiserat circa tutelã ac ipsorũ defensionẽ, nõ seruabat, diffamatus esse videbatur. Cõfessio autẽ furti erat, Domino gloriã dare nã ex illa ostendebatur Dominus iure optimo Hebręis propter scelera eorũ opẽ ferre noluisse. Cũ his omnibus S. Moysi dictã cohæret, qui sic ait: Vtinã saperent, & intelligerent, atq; nouissima prouiderent. Quomodo persequebatur vnus mille

1. Reg. 13.

Iosu. vbi sup.

Deut. 32.

& duo fugarent decẽ millia, nõne ideò quia Deus ſuus vendidit 26
eos, & Dñs cõcluſit illos? O vtinam nũc milites Chriſtiani, quan
do infidelibus bellũ inferre volũtante oculos ſuos gloriã & pœ
nã æternã quæ nouiſsima ſunt proponerent. Nã ſi ita eſſet, vnus
duntaxat miles mille hoſtes ſuperaret, & duo fugarent decẽ mil
lia. Simul etiam cũ mentis puritate optimũ armorum genus eſt
ad inſignẽ victoriam reportandam ipſa oratio. Hac Sanctus Pa-
Gene.48. triarcha Iacob honorifice vicit. Et ita cũ filio ſuo Ioſeph loquẽs,
Do tibi, inquit, partẽ vnam extra fratres tuos, quã tuli de manu
Amorrhæi gladio & arcu meo. Hic ſanctus Patriarcha nuſquã
armis accinctus, nec arcũ intendiſſe, vel arma ſumpſiſſe legitur,
cũ populus ille tempore, quo filij eius iniuriam ſorori ſuæ Dinę
illatam vlti fuerunt, euerſus & ſolo æquatus eſt: imo ipſe ſenex
aduerſus eos, eò quod rem crudeliſsimã cõmiſiſſent, indignatus, 27
eſt. Quare ergo nunc vi & armis eã cepiſſe teſtatur? Huic quæ
ſtioni Chaldaica tranſlatio ſatisfacit, quæ ſic habet: Quam ora-
tionibus acquiſiui: hæc nãq; longe meliora ſunt arma, quàm en
ſes, arcus, atq; alia tela manu fabricata. Vbi etiã aliorũ tranſlatio
notanda eſt, quæ ſic habet: Quã tuli de manu Amorrhæi gladio
& prece mea.

Tertia ratio, ob quã rogationes fiunt, eſt ad Dñm obſecrandũ
vt nobis frugũ abundantia, qua ipſi ſeruiamus, conferat: ex hoc
enim tẽpore totius anni remediũ pendet. Vt autẽ hoc facile con
ſequamur, ſimul cũ oratione vera pœnitẽtia atq; animi ſyncerи-
Simile. tas eſt nobis neceſſaria. Nã Deus propter peccata hominũ, vt ip-
ſi ad eũ conuertantur, ſterilitate eos punire ſolet. Quemadmodũ 28
tenera mater ſibi dilectiſsimũ filiorũ habẽs, quẽ domi ſuæ nun-
quã detinere valet, ſed vix mane ſurgit, cũ ſtatim auiæ ædes pe-
tit eo quod ipſa ei poma præbet, ac multis cupedijs & liguritio
nibus indulget, hoc remedio (nè puer auiã tãto amore proſequa
tur, vt matrẽ ſuam deſerere velit) vtitur, videlicet, infantis auiã
admonet, vt ei illa, quæ ſolet, nõ præbeat, imò potius ipſum illis
omnibus priuet: quo facto (inquit ipſa) me matrẽ, vt ratio poſtu
lat, iſte puerulus diliget: ſic Dñs, cũ nos terrena diligentes, noſtrã
que auiã, videlicet, terrã propter fructus atq; alia parui momẽti,
quæ ipſa nobis producit, nimio amore proſequẽtes aſpiciat, vt
amorẽ, quo ipſam terrã diligimus, totũ in Deũ trãsferamus, ip-
ſi terræ imperat, vt ſterilis fiat, nobiſq; panẽ, vinũ, atq; alios fru

ctus

29 ctus nõ proferat. Ideo Hebręis in sacra pagina dixit. Quod si nõ
audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea dabo vobis cœ- *Leuit. 26.*
lũ desuper sicut ferrũ & terrã æneã: consumetur in cassum labor
vester, nõ proferet terra germẽ, nec arbores poma præbebũt. Iu-
stũ est enim, vt siquidem tu ô peccator, erga Deũ sterilis es, ipsæ
creaturę erga te etiã steriles fiant. Et per Oseã Prophetã ipse Do
minus de peccatoribus, cò quod tẽporalibus bonis in Dei offen *Osea. 2.*
sam vtũtur, his verbis conqueritur, Ideirco cõuertã, & sumã fru-
ctũ meũ in tẽpore suo & liberabo lanã meã & linũ meũ, quo ope
riebant ignominiam suam. Perpẽdite, quæso, verba hæc. Libera
bo lanã meam, &c, Vbi Dominus aperte innuit, creaturas, quæ
peccatoribus inseruiũt, captiuas esse, in ipsum q; vt eas redimat *simile.*
voces mittere. Si Rex seruo suo, qui Christianã fidẽ, professus
30 est, imperaret, vt improbo Turcarũ imperatori, licet ipsius inse-
stissim? sit hostis, seruitutẽ adhiberet, quomodo huiusmodi ser
uus clamaret? Quas voces in cœlũ mitteret dicẽs. Dñe Rex, quid
tibi mali feci, aut in te cõmisi, quare rẽ mihi tam grauẽ iubes? Ita
omnes creaturæ, quæ peccatoribus inseruiũt, ingemiscunt, & in
Deum vociferãtur ac si scirẽt loqui, ipsum deprecarẽtur, vt eas à
seruitute misera liberaret, ac dicerẽt: Dñe ab his inimicis tuis, in
quorũ captiuitate sumus, nos eripe. Dominus vero sic ait: Ego li
berabo lanã meã & linũ meũ. Tunc autem creaturas eripit, quan
do ipsas ab impiorũ potestate educit, fructus gelu, frigore, & ari-
ditate cõsumẽs. Et apud eũdem prophetã idẽ Dominus inquit: *Osea. 9.*
Area & torcular nõ pascet eos, & vinũ mẽtietur eis. Vbi maxi-
me ponderandũ est, Dominũ hic non dicere, vineas & agros eis
31 fructũ esse negaturos, sed areas, & torcularia ipsum non esse præ
bitura. In quo significauit, peccatores ipsos frumento & vino eo
tẽpore, quo iam in aeris & torcularibus collecta erant: iure opti-
mo fore priuandos, vt maiori dolore ac tristitia miseri afficiantur. Quocirca fratres mei ad Dominũ reuertamur, siquidem, vt
nos ad se attrahat, tot modos, artes, & inuentiones quærit. Cum
igitur pluuiæ, atq; aliarũ rerum sterilitas est, ad eas postulandas
Domini deprecationes ac pompæ fieri solent. Cum vero rerũ
abundantia ac fertilitas est, tunc ad agẽdas ipsi Domino gratias
fiũt, nam sancta Ecclesia nunquã pro beneficijs acceptis ingrata *simile.*
extitit. Felis seu cattus cum esurit, iuxta domini sui pedes vesti
mẽta eius vnguibus blãde atterẽs gemebũdus vociferatur, atq;

pedibus,manibus,totoque corpore cibū postulare videtur. Qui 32
vbi primū aliquid ab ipso accepit,statim illud in ore ferens mu-
giēs trāsilit,& in domus angulo māducās & mugiens,dū prædā
invnguibus habet oculos in Dūm minimè subleuat:finito vero
cibo iterū gemēs, vt prius fecerat,à Dño illū repetit. Sic ingrati,
cū necessitate opprimuntur, oculos suos & corda in Deū erigūt,
& instāter ab eo remediū postulāt. Dño verò precibus eorū an-
nuēte ipsi,postquā postulata cōsequūtur, illis detēti & occupa-
ti,cū proximis rixātes, &c cōtra ipsos murmurātes,ac velut catti
edētes & mugiētes amplius ipsius Dei nō recordātur,nec oculos
in cœlū eleuāt,quo vsq; iterū necessitate opprimūtur. Nō sic Ec
Iere.14. clesia sancta nō sic,sed creatori suo pro beneficijs acceptis grata
quas potest illi gratias refert. Sanctus Ieremias ait: Nūquid sunt 33
in sculptilibus Gētiū, qui pluant,aut cœli possunt dare imbres?
Nōne tu es Dñs Deus noster,quē expectauimus ? Tu enim feci
sti hæc omnia. Omnes cœli, nubes, & cūcta terra imbres seu vnā
tantūmodo aquæ guttā absq; imperio Dei mittere nō possunt:
iccirco ab eo pluuia cæteraq3 hominibus necessaria petēda sunt
eiq; ob illa gratiarū actiones referēdæ. ¶ Quarta deniq; ratio, ꝓ
pter quā rogationes fiūt,est ad cœlestē reparatorē nostrū Iesum
Christū obsecrādū,vt nos,siquidē ipse hoc tēpore in cœlū ascē-
disse creditur:doceat,erudiat,atq; in sanctissima vestigia sua di-
rigat, nobisq; tribuat virtutē,qua ad recipiendū Spiritū sanctū
Ioel.2. (quæ etiā modo ipse Dñs post ascēsionē suā in sacros discipulos
misit)præparemur. Apud S. Prophetā Ioelē Deus promissionē
hāc feciſſe legitur: Effundā spiritū meū super omnē carnē:idest 34
virtus spiritus mei vsq; ad vltimos fideles, qui in mundo futuri
sunt,perueniet. At sicut illi primi parētes, vt ꝓmissio hæc adim
pleretur,erāt in oratione perseuerātes, ità nos etiā esse debemus
spiritus enim noster vitā sine illo diuino spiritu habere non po-
1. Thessal.5. test. Quo circa egregie nos D. Paulus admonet dicēs: Spiritū no
lite extinguere:spiritus enim humanus extinguitur,quādo fuga
Simile. tur spiritus diuinus. Elegās profecto metaphora hæc ex lucerna
sumpta est, quę tūc extinguitur,cūlinamētū Hispane,pauilo,ig
nis participatione priuatur. Sic spiritus noster cū abigne diuino
priuatur,statim extinguitur. Idem etiam S. Apostolus inquit:
Ephes.4. Nolite cōtristare Spiritū sanctū Dei, inquo signati estis in die re
dēptionis. Vbi alia trāslatio habet,in diē resurrectionis:& sic est

in

35 in cõtextu Græco & in Syriaca trãslatione. Hoc est: Ne permittatis Spiritũ sanctũ à vobis, ꝓpter scelera vestra abesse eius enim absentia erit causa, qua spiritus vester tristetur, & afflictus, sit. At q; ita, Nolite cõtristare Spiritũ sanctũ, significat, Ne spiritus sanctus absentia sua vos ꝓpter culpã vestrã faciat cõtristare. sic enim apti ad glorioſam resurrectionẽ nõ eritis. Postulantes aũt hũc diuinũ spiritũ & accipiẽtes (inquit idẽ B. Apostolus) soliciti estote seruare vnitatẽ spiritus in vinculo pacis, vt vester spiritꝰ, scilicet, inseparabilis sit â spiritu diuino: nã ab ea re, cui noster spiritus, accedit, bonũ vel malũ in se recipit. Ideo Apostolus ipse ait: Qui adhæret meretrici, vnũ corpus efficitur: (videlicet cũ ea) qui autẽ Dño, vnus spiritus est (scilicet cum eo) vt plane quantum inter vtrumq; interſit, videatis. Ideò soliciti estote seruare vnitatẽ spi- *Ephes. 4.* *1. Corin. 6.*

36 ritus, ideſt, cũ ipso Spiritu sancto. Id autẽ, quo spiritus hic plurimũ conseruatur, inter alia pax cũ proximis est, & ideo adiecit, in vinculo pacis. Sed vt hæc omnia postulare sciamus, nobis huius sancti Euangelij lectionẽ sacrosancta Ecclesia proponit: in qua habetur parabola hominis necessitate oppressi, qui media nocte amicũ, vt tres panes sibi accõmodaret, obsecraturus inuisit: à quo tandẽ illos quoniã ipsum precibus importunis obsecrauit, accepit. In quo diuinus magister perseuerãtiã, qua orare, & Deũ ipsum ardenti studio obsecrare debemus, nos docet. Finita vero parabola inquit: *Et ego vobis dico, Petite & dabitur vobis.* Vbi verbũ illud, Et ego vobis dico, magnã emphasim habet. Quasi diceret: Ego, qui propter vos homo factus sum, & qui vestris necessitatibus mederi cupio, dico vobis, vt hoc modo petatis. *Quærite &*

37 *inuenietis, pulsate & aperietur vobis.* Nihil in vobis otiosum esse Dñs vult, sed ore, corde, ac manibus petendũ esse, ipsius Dñi volũtas est. Id aũt, qđ petere debemus, nõ nominatur, quoniã diuina gratia, fauor ac gloria, verbis explicari minime potest. Ne autẽ quis existimaret, hęc omnia sacris tantũmodo discipulis dicta esse, ad iũgitur statim: Omnis enim, qui petit, accipit, &c. O admirabilẽ sũmi Dei liberalitatẽ, qui tot vijs, modis, ac rationibus nos in spẽ cõsequẽdi illa quę postulamꝰ allicit, & fortissimos reddit inuitãdo. Deniq; cõcludit dicẽs: Si ergo vos, cũ sitis mali, nostis bona data filijs vr̃is, quãto magis pater vester de cœlo dabit spiritũ bonũ petẽtibus se? O vtinã hãc efficacissimã rationẽ cordibus nr̃is reponeremus, ac nũquã à nr̃a memoria laberer̃. Illa enim dũtaxat

nos

nos moueret, vt tanquam filij ad huiusmodi Patrem qui nos tanto amore prosequitur, spiritum bonū (id est omne spirituale donum) petituri accederemus: atq; ita diuites diuina gratia fieremus, qua consequeremur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen. 1

In eadem Feria. II. In Litanijs maioribus

CONCIO SECVNDA.

Quis vestrum habebit amicum, &c. Lucæ. 11.

Iac. vlt. IACOBVS Apostolus D. Iacobus in vltimo suæ epistolæ capite hæc suauissima profert verba: Multum valet deprecatio iusti assidua. Quod confirmat dicens: Elias homo erat similis nobis, passibilis, & oratione orauit, vt nō plueret super terram, & non pluit annos tres & mēses sex. Et rursum orauit, & cœlū dedit pluuiā, & terra dedit fructū suū. Si igitur oratio cuiusdā iusti tāta efficaciæ & potentiæ erga Deū est, quanto maioris efficacię multorum iustorū erit oratio. His etiam diuina scriptura assentitur, quæ ficait: AEdificauit Noe altare Domino, & obtulit holocausta super altare, odoratusq; est Dñs odorē suauitatis, & ait ad eū: Nequaquā vltra maledicā terrę propter homines. Ostupendā efficaciā orationis & sacrificij serui Dei. Propter multorū peccata Dñs sic paulo ante dixerat: Delebo hominem, quem creaui à facie terræ. At propter sacrificiū & orationē quam iustus Patriarcha Noe ei obtulit, se amplius terras aquarū multitudine non esse operturum, pollicetur. Et in eadē sacra scriptura dicitur, quod AEgypti regno plaga ranarū oppresso Rex Pharao cū sancto Moyse & Aarō sic locutus est: Orate Dominū, vt auferat ranas à me & à populo meo. Egressiq; sunt Moyses & Aarō à Pharaone, vt orarēt. Qui enim orationi attente vacare vult, omnem populi tumultū vitare debet. Nam licet verū sit, hominē vbiq; orationi posse operā dare, Deūq; laudibus efferre, (propter quod S. Dauid ait. In omni loco dominationis ei⁹ benedic anima mea Dño) tamē multo melior in solitudine ad hoc agendū cōgruitas & dispositio reperit. Cum autē egressi essent 2 3

Gene. 8. *Gene. 6.* *Exod. 8.*

ambo

4 ambo à Pharaonis domo clamauit Moyses ad Dominum: fecit
que Dominus iuxta verbum Moysi, & mortuæ sunt ranæ de
domibus, & de villis, & de agris. Perpendite, quæso, emphasim
verborum istorum: (videlicet, Fecitq; Dominus iuxta verbum
Moysi) res enim plane consideratione digna est, quod Dominus
serui voluntatem adimpleat. Ideo merito S. Dauid ait: Quam bo Psal. 72.
nus Israel Deus ijs, qui recto sunt corde. Abiectus ille paperculus ac contemptus Moyses plus apud Dominum, quam diues &
superbus Rex Pharao cũ sui Regni amplitudine valebat, vniusque iusti oratio omnibus totius Regni remediũ obtinuit. Quod
vero in præsentiarum maxime ponderare debemus, hoc est, videlicet, orationem solius duntaxat hominis pij, quam plurimis impijs prodesse posse. Vnde, obsecrò, oriri existimatis, quod cum
5 tot scelera ac flagitia in vrbibus & Rebus publicis grassentur, Dominus seuera rigidaque supplicia in nos pro culparum meritis
non mittit? Potissima certe causa est, quoniam aliqui Moysi simi
les in locis secretis & in religionum angulis pro nobis continuo
orant. Qualiter hoc in Dei amorem (siquidem optimum amicũ
eum esse videmus, & suos etiam in hac vita nimio honore affice
re) nos inuitat. Discamus ergo hinc omnes iustos magni facere, &
non solum illos, qui in cœlis sunt, sed etiam eos, qui in terris vitam degunt, eò quod à Domino ita diliguntur. Si igitur vnius iusti oratio tam potens est, quanto magis multorum potentior erit
deprecatio? Hoc nobis D. Hieronymus explicans Annæ matris D. Hieron. Sup. 1. Reg. 1. in tom. 4. c.
Samuelis canticum eleganter insinuat. Nã vbi nos legimus: Do-
mini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem, ipse
6 transtulit: Domini enim sunt afflicti terræ, & posuit super eos 105.
orbem. Vbi ipse D. Hieronymus quandam Hebræorum antiquorum doctorum approbat expositionem, quæ asserit, Deum
propter merita & orationes pauperum spiritu mundum sustinere. Satis optime Propheta Daniel orationem multorum potentem esse intellexit, siquidem ad intelligendum somnij Regis Na Daniel. 2.
buchodonosor mysterium: (vt sacra pagina testatur.) Ingressus
est domum suam, Ananiæque & Misaeli & Azariæ sociis suis in
dicauit negotium, vt quærerent misericordiam à facie Dei cœli
super sacramento isto. Et B. Apostolus ait: Deus de tantis peri- 2. Cor. 1.
culis nos eripuit & eruit, in quem speramus, quoniam & adhuc
eripiet adiuuantibus vobis in oratione pro nobis, vt ex multarũ

perso-

personis facierum, eius, quæ in nobis est, donationis, per multos 7
gratiæ agantur pro nobis. Ecce quo pacto S. Apostolus fatetur,
orationes à pluribus fusas ante Deum pro se non parum illi adiu
Ioel. 1. menti contulisse. Atq; ita Propheta Ioel ait, non vnum aut alte-
rum ad implorandam misericordiã esse congregandum sed mul
tos. Vocate, inquit, cœtum, congregate senes, omnes habitatores
terræ in domum Domini Dei vestri, & clamate ad Dominum.
Eccle. 4. Ecclesiastes etiã sic ait: Funiculus triplex difficile rũpitur. Quid
sunt orationes, nisi funiculi, quib' diuinas manus, nẽ de nobis vin
dictam sumant, ligamus? Quantò igitur plures fideles orauerint,
tanto plures funiculi iungentur. Et si funiculus triplex difficile
rumpitur, laboriosius profectò centesimus ac ducentesimus rum
petur. Sacro sancta ergo Ecclesia plurimorum simul fidelium ora
tiones efficaces esse intelligens, rogationes has & litanias vniuer- 8
sales his diebus ad placandam Dei optimi maximi iram, eiusque
diuinam misericordiam obtinendam solenniter celebrat. Quod
si præteritis temporibus hoc fecit, multò magis nunc facere ei
opus est, maximè cum se vndiq; tot tamq; immanibus hostibus
obsessam videat. Quod quidẽ obingentia scelera nostra euenire,
maxime pertimescere debemus. Dominus enim Hebræorum po
Ier. 1. pulum per Ieremiam Prophetam sic minatus est: Ecce ego cõuo
cabo omnes cognationes Regnorum Aquilonis, & veniẽt & po
nẽt vnusquisq; soliũ suũ in introitu portarũ Hierusalem, & super
omnes muros eius in circuitu, & super vniuersas vrbes Iuda, & lo
quar iudicia mea cũ eis super omnem malitiam eorũ, qui dereli-
querunt me. O terribilẽ & admirandã commonitionẽ. Cogitatis
ne ò peccatores, eos, qui nobis bellũ inferunt, homines esse? Scito- 9
te iras Dei esse, ipsumq; Deum esse præcipuum aduersus nos ho-
stiũ conuocatorem? Hispanè, *El es el muñidor principal que anda mu*
ñendo las vanderas de los enemigos cõtra nosotros, Vt aperte S. Prophe
ta hic significat, cum ait: Ecce ego conuocabo omnes cognatio-
nes regnorum. Examinate vobiscum verba illa: Loquar iudicia
mea, in quibus Dominus linguam suam, voces, atq; reprehensio-
nes esse flagella, quibus nos cædit, manifeste insinuat. Cum ego,
inquit, conuocauero & inclusero in domos vestras hostiũ vexilla
& ad ianuas vestras eorũ tentoria castrametatus fuero: ipsiq; ad-
uersarij vobiscũ insestissimũ bellũ gesserint, tunc loquar iudicia
mea cũ eis. Enses illorũ, tela, tormenta bellica, machinæ, ac muni-

tiones

10 tiones erunt voces meæ, & altisoni præcones, qui, quales vos
estis, prædicabunt. Et idem S. Propheta sic alibi inquit: Cogita- *Thren. 2.*
uit Dominus dissipare murũ filiæ Sion, tetendit funiculum suũ
& non auertit manũ suam à perditione. Hic etiam sanctus Pro-
pheta ostendit, flagella, quæ hominibus inferũtur, non casu eue-
nire, sed ab immenso Deo mitti. Et adiecit sanctus Propheta Do
minũ, vt supplicium de eis sumeret, funiculum suum hoc est, iu-
stitiam suam tetendisse, vt, videlicet, animaduersio & punitio
pro ratione criminum fieret. Væ, væ, væ ac millies væ nobis, si
Dominus secundum peccatorum nostrorum mensuram nos pu
nit. O infinitæ maiestatis Deus: si super scelera nostra funiculũ
tuæ iustitiæ tendis, visque sicut iniquitates nostræ merentur, nos
flagellare, quid erit nobis? Maxime vobis notandum est, adeo ho
mines in alios diuina permittente iustitia truces atq; etudeles exi
11 stere, vt Hebræi hoc intelligentes satius esse putauerint, se manui
Dei, vt ab ipso punirentur, subijcere, quam per manus aliorum *Iudic. 10.*
hominũ puniri, Hoc aperte in diuinis literis apparet: vbi Domi-
no Iudæis minitante ipsi sic dixerunt: Peccauimus, redde tu no-
bis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos. Nam licet im-
probi ad puniendum iussu Dei sint ipsius Dei manus, sunt tamẽ
manus crudelissimæ. Aliæ vero causæ secundæ non tam seueræ
sunt in castigando. Ipsi autem carnifices, & qui Domino permit-
tente alios corrigunt & puniunt immunes à supplicio se mansu-
ros esse non existiment. Isaias enim Propheta de Rege Nabucho *Isai. 10.*
donosor, qui immanis erga plurimos extitit, sic ait: Væ Assur vir
ga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius indignatio mea.
12 Et paulo inferius inquit: Et erit, cum impleuerit Dominus cun-
cta opera sua in monte Sion, & in Hierusalem visitabo super
fructum magnifici cordis (ideſt, superbi) Regis Assur, & super
gloriam altitudinis oculorum eius. Attendite, obsecro, qualiter
S. Propheta atrocia flagella, quibus homines vapulant, opera
Dei appellat. Aduertite etiam, qualiter postquam Assyrij He-
bræos euerterunt, Dominus ipsos etiam euertit, & solo æquauit.
Deus enim hominem ditione potentem, licet, improbum ac
nefarium, vt alios puniat, in terris esse permittit, illum tamen
impunè non abiturum certissimum est. Sicut in Christianorum *Simile.*
infestissimo hoste Rege Turcarum contingit, qui quanuis cru-
delissimum Ecclesiæ Dei flagellum sit, non tamen ipse iustus

Dominus

Dominus eum ob has crudelitates ac tyrannidē absq; supplicio 13
relinquet. Cùm igitur modo hunc potentissimū hostem non so-
lū ex aduerso sed etiam tot hæreticos atq; infideles habeamus,
maximæ nobis orationis sanctæ refugio & asylo opus est. In sa-
Iosue. 6. cra pagina dux Iosue ad omnē Israel sic dixisse, fertur: Vocife-
ramini, tradet enim vobis Dominus ciuitatem. Nec existiman-
dū est, ipsum ducem eis vociferari sine oratione ac diuinis laudi-
bus iussisse: nam solis linguis vocē emittere, parum aut nihil pro-
dest. Aduertite etiam, eū implurali numero loqui: vult enim, vt
omnes simul clamores edant & ad Dominum corde vociferen-
tur. Intelligebat nanq; vir sanctus concordiam inclamoribus ac
multorū vocibus apud Dominum multum ponderis ac momē-
ti habere. Atque ita Christus Redemptor noster apud S. Mat-
Matth. 18. thæum sic ait: Dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint su- 14
per terram de omni re, quamcūq; petierint, fiet illis à patre meo
qui in cœlis est. Quid igitur erit, quādo mille aut duo mille con-
senserint? At credendū est, quod quemadmodū, cū Hebræi con-
Iudit. 7. tra Madianitas duce Gedeone arma ceperunt, gladius Domini
& Gedeonis clamauerunt: ita voces illæ, quibus Hebræi clama-
bant, gladius Domini & ducis Iosue fortissimi erant. Vbi in-
nuitur, quod clamor fortissimus, est gladius Dei, idest, potentia
Dei & Iesu Christi. Quid enim mūdus, vel infernus contra Dei
& Iesu Christi filij eius potentiam facere poterunt? Ideo, fratres
mei, vos obsecro, vt ad hunc supernū Patrem per cœlestis eius
filij merita spiritu vociferemini, vt nobis in tot aduersitatibus
& pressuris opem ferre ac fauere dignetur. Vbi nos legimus
Iob. 31. apud S. Iob: Quis mihi tribuat auditorem, vt desideriū meū au- 15
diat omnipotens? alij transtulerunt: Quis mihi tribuat adiuto-
rem? & sic etiam B. Gregorius legit. Hunc adiutorem, quem san
ctus vir desiderabat, iam nos habemus, videlicet Christum Re-
demptorem nostrum, qui coram æterno Patre suo continuò nos
adiuuat. ideo nobis præcipit, vt nomine suo petamus. Propheta
Daniel. 9. Daniel calamitates, quas Hebræus populus ob immensa scelera
sua patebatur, animaduertens oratione deuotissima Domi-
num deprecatus est, ac postquam eū populum iustissime puniri
confessus est dicens: Tibi Domine iustitia, nobis autem confu-
sio faciei, sicut est hodie habitatoribus Hierusalem & omni Is-
rael. Et postquā etiam dixit: propter temetipsum inclina Deus

meus

16 meus aurem tuam, & audi, aperi oculos tuos & vide desolationẽ
nostram & ciuitatem, super qua inuocatum est nomen tuum
statim adiecit: Nec enim in iustificationibus nostris prosternimus
preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis.
Nos verò in deprecationibus nostris & orationibus aliquid amplius
addituri sumus. Nam sic dicere debemus: Non in iustificationibus
nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in
miserationibus tuis multis, atque in filij tui Domini nostri Iesu
Christi meritis. Id autem, quod ad res bellicas oratione comparatur,
aperte in sacra Scriptura conspicitur. Vbi cùm aduersus Iosaphat Hebræorum Regem ingens infidelium copia aciem dirigeret, Rex ipse timore perterritus totum se ad Dominum deprecandum contulisse legitur, & prædicauit (aiunt sacræ literæ) 2. Paral. 20
17 ieiunium vniuerso Iudæ, congregatusque est Iudas ad deprecandum
Dominum, sed & omnes de vrbibus suis venerunt ad obsecrandum
eum. Et paulo inferiùs: Cum iam Rex misericordiam
à Domino postulasset, sic dicitur: In nobis quidem non est tanta
fortitudo, vt possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super
nos. Sed cùm ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum
habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Denique ante
exercitum suum, cum iam ad hostium conspectum appropinquarent
prudens rex cantores, qui Dominum in templo suis canticis
laudare solebant, collocauit, vt antecedentes exercitum voce
consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum
misericordia eius. Cumque cœpissent laudes canere, vertit
Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum, scilicet, Ammõ
18 & Moab, & montis Seir, qui egressi fuerant, vt pugnarent contra
Iudam, & percussi sunt. Itaque Hebræis laudes Domino decãtãtibus
ipsi hostes in semetipsos versi mutuis cõcidêre vulneribus:
Iosaphat verò & omnis populus cum eo spolia inimicorũ
ac diuitias eorum per tres dies auferre & portare non potuerũt:
tanta erat prædæ magnitudo. Ex his potest optime intelligi ratio,
ob quam Balach Moabitarum Rex, cùm ad præliandum cõtra
filios Israel exercitum comparare deberet, huius rei non immemor
nuntios ad Balaam misit, vt verbis & orationibus imprecatorijs
eos superaret, atq; ita hostes propulsaret ac vinceret,
& ipse à periculo, in quo erat liberaretur. Quod (vt Origeni viro
sapiẽtissimo placet) rex ille Ethnicus fecit eò quod, populũ Is- *Num.* 22.

raeliticum orationibus magis quã armis hostes superare, audie- 19
rat: iccirco ipse etiam verbis aduersus eos pugnare contendebat.
Vt autẽ hoc ita esse (inquit Origenes) intelligatis, ex sacra scrip
tura intelligite id, quod ego à quodam magistro Hebræo (qui re-
licta sua secta ad Christianorũ fidẽ se cõuertit) accepi. Scriptum
Simile. est (inquit) quod dixit Moab ad seniores Madian: Nunc ablin-
get synagoga hæc omnes, qui in circuitu nostro sunt, sicut ablin-
git vitulus herbam campi. Cur (ait) tali vsus est exemplo? Pro-
pter hoc absque dubio, quoniam vitulus herbam campi ore con-
terit & euellit, lingua verò tanquam falce omnẽ, quã inuenit, se
cat. Ita populus hic labijs & lingua cõtra hostes præliatur, & pro
armis verbis vtitur. Hæc Origenes. Satis apertè hoc, quod narra
uimus, in sancto rege Iosaphat & exercitu eius apparuit. Licet
autem ibi orationibus duntaxat filij Israel hostes vicerint, victo- 20
riamq; ab eis reportauerint, tamen non decet, nos eo modo in
orationibus fiduciam nostram collocare, vt id, quod in nobis est,
ad eam consequendam prętermittamus. Quemadmodũ sanctus
Ezechias rex fecisse legitur, qui cum Sennacherib regem Assy-
riorum contra se aciem magnam dirigere cerneret, muros ciui-
tatis muniri ac refici curauit, & fecit vniuersi generis armaturã,
& clypeos, & cõuocauit vniuersum exercitum, & locutus est ad
2. Paral. 32. eos, dicens: Viriliter agite, & confortamini, nolite timere, ne pa-
ueatis regem Assyriorum & vniuersam multitudinem, quæ est
cum eo: multò enim plures nobiscum sunt, quam cum illo. Cum
illo enim est brachium carneum, nobiscũ Dñs Deus noster, qui
auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. Animaduertite, ob-
secro, hunc sanctum regem ita in Domino spem habuisse, vt id, 21
quod ex parte sua ad defendẽdũ & propugnãdũ se ab hostibus fa
cere posset, nõ fuerit oblitus. Iudas etiã Machabæus suis militi-
bus postquã eos ad præliandũ cõtra ingentẽ hostiũ copiã præpa
2. Mach. 3. rauerat, sic dixisse legitur: Nõ in multitudine exercitus victoria
belli, sed de cœlo fortitudo est. Ipsi veniũt ad nos in multitudine
cõtumaciæ & superbiæ, vt disperdant nos: nos verò pugnabimus
pro animabus nostris & legibus nostris, & ipse Dñs conteret eos
ante faciẽ nostram. Qua propter nõ solũ oportet nos sanctæ Ec
clesiæ nostris orationibus hoc tẽpore fauere, verũ etiã illos, qui vi
ribus pollent, personaliter cõtra infestissimos sanctissimæ fidei
nostræ hostes ad præliandum ire iustissimum est.

Quod

22 Quod vt intelligatis quam sanctum & coram Deo meritorium sit, sciendum est, quod (vt ex diuinis literis constat) postquam Hebræi à quodam crudeli tyranno nomine Sisara, qui eos ingenti virorum copia inuaserat, victoriam reportarunt, Debora Prophetissa Spiritu sancto admonita omnibus tribubus, quæ ad fauendū illi prælio pugnaturi venerant, summas dedit benedictiones. Tribui vero Ruben, qui eo quod gregem suū pascebat suis fratribus non est auxiliatus, dixit: Quare habitas inter duos terminos, vt audias sibilos gregū? Et paulò inferius adiecit: Maledicite terræ Meroz, dixit Angelus Dei, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini. Vbi valde pō derandum est, hanc sanctam mulierem auxilium Domini appellare, cum seruis eius subuenitur, quoties à tyrannis atque infide- 23 libus opprimuntur. O inimium fælices, ac perbeatos illos, qui sanctissimæ fidei nostræ zelo contra infideles in bellum se conferunt, siquidē de illis dici potest, in auxiliū Domini pergere. Sed heu heu, quam multi in auxiliū Dñi ad bellū non pergunt, vt sensus suos in sceleribus pascant, & suis voluptatibus atq; abominationibus satisfaciant. Hi vitam suam in seruitute Sathanæ potiùs, quam in seruitio Dei consumere volunt. Dicite, quæso, mihi, ô miseri & infælices peccatores, non nè satius esset, vitam vestram, quæ hodie aut cras minima quaque ægritudine consumetur, in prælijs ad propugnandam fidem catholicam Domino offerre? Profectò sceleera vestra vos tanto bono indignos reddunt. Rationi etiam consentaneum est, nos maxime hoc tempore, quo carnis incitamenta cum spiritu magis cōtendunt, oratio- 24 ni vacare: illa enim telum est præcipuū, quo victoria reportanda est. Atque Christus Redemptor noster suis sacris discipulis dixit: Orate, nè intretis in tentationē: non, vt nō tentemini, sed ne intretis in tentationē, ideſt, ne ab illa vincamini. Et quemadmodum fur, cum voces illius, quem prædari conatur, audit, statim terga vertit, quoniam intelligit, vicinos vocibus alterius vicini clamantis ad fauendum adesse: sic oratio dæmones fugat, & angelos sanctosque ad fauendum oranti prouocat. Et quemadmodum seruus, qui latronem in domo heri sui sentit, si non vociferatur, consentiens & proditor censetur, ira ille, qui tentationem in corpore suo sentit, si auxilium orando non implorat, Dei & animæ suæ proditor esse iudicatur. Lacædemones glorio-

Iudic. 5.

Luc. 22.

Similia.

sius esse putabant, hostem arte potius quam viribus superare. 25
Nam vires hominibus & brutis cõmunes sunt, ars vero & sapiẽtia solius hominis propria est. Quapropter cum viribus vincebant, gallum gallinaceum Marti offerebant, cùm verò arte, bouem, innuentes in hoc, plus pro secundo Deo Marti quam pro primo deberi. Sic passiones nostras, dæmonem, & mundum, atque carnem arte & stratagemate oportet superare: nam illos solis viribus nostris nos velle superare, est impossibile. Inter præcipua autem stratagemata & artes ad victoriam comparandã singularis est oratio. Hac S. Dauid vsus est, qui sic ait: Tu Domine custodies nos à generatione hac in ęternum, in circuitu impij ambulant. Hoc est: Tu Domine ab hac impia generatione, quę nos vndique circundat, vt damnum inferat, eripies. Quod si tu, quẽ- 26
admodum vallasti Iob ac domum eius per circuitum, nos etiam tuo diuino auxilio & protectione circundas, quis nobis poterit nocere? Modò etiam nos pro fructibus terræ cum cordis puritate ad Dominum oportet orare. Cordis (inquam) puritate, quõniam Sanctus Dauid ait: Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ. Id est: Si homines iusti & hæreditas tua sunt, eis pluuiam quotiescunque voluerint, & pro voluntate ac placito ipsorum concedes. Si vero fructuum abundantiam nobis Deus elargitur, ei pro illis summas gratias agere orãdo debemus. Horridi & lutulenti sues, dum sub fructifera quercu ab ipsorum custode arborem ex alto diligenter concutiente glandibus pascuntur, oculos nequaquam erigunt, imò illos in terram, vbi cibus est, figentes, & ad inuicem grunniẽdo rixantes nihil aliud curant, quã se ipsos abundantissime satiare: at cibo deficiente statim oculos 27
subleuant, quasi ab ipso opem ac victum postulantes. Hoc mirandum non est, quippè cum isti irrationales sint belluæ. Quod vero in magnam admirationem nos rapere debet, est videre homines, qui instar porcorum, dum à Domino rerum temporaliũ abundantia recreantur, oculos in cœlum leuare, ipsi que Deo ob accepta beneficia debitas gratias agere, penitus obliuiscuntur: quin potius (vt regius Propheta inquit) Oculos suos statuerunt declinare in terram. Omnes cogitationes suas, curam, & solicitudinem in terram, videlicet, in voluptates huius mundi, in contentiones cum proximis suis, & in alia terrena conferunt. O ingrati sues, ita nè Domino vestro summo rerum omnium opifici pro

Psalm. 11.

Psalm. 67.

simile.

Psalm. 16.

28 pro beneficijs acceptis vos gratos exhibetis? Hi autem, qui in abundantia oculos in terram fixerunt, glandibus deficientibus, hoc est, dum necessitate aliqua opprimuntur, statim oculos in cœlum efferunt. Non sic iusti non sic, sed in abundantia, vel inopia continuò Dominum collaudantes & glorificantes tanquam grati in cœlum aspiciunt. Atq; ita sacrosancta Ecclesia, vel cum temporum sterilitas, vel cum abundantia rerum est, semper has rogationes remedium postulans, cum necessitas est, & Deo gratias referens cũ abundantia, celebrat. In illis verò huius sacri Euangelij lectio proponitur, in quo similitudo cuiusdam amici continetur, qui ab alio panes, quos mutuo summis precibus petierat, & quibus egebat, obtinuit. In qua diuinus magister, nos perseueranter à Deo necessaria postulare debere, eru-
29 diuit: ipse enim Dominus ardentibus obsecrationibus vult à nobis vrgeri. Siquis nobilis & illustris vir in regis curiam eo animo proficiscitur, vt ab ipso munus aliquod obtineat, rex vero *Simile.* præsentia eius gaudens, eique multa alia beneficia conferre desiderans illud, quod postulat, vt ibi plurimis diebus commoretur, differt & in longius tempus protrahit. Nam si statim negotium eius absolueret, ipse etiam ilico inde proficisci vellet. Sic cum Dominus intelligat, nos necessitate oppressos & mœrore afflictos curiæ eius & coram eo ad implorandam eius opem & auxilium interesse debere, vt diutiùs coram diuino eius conspectu commoremur, nobis beneficia & auxilia (licèt ea velit conferre) sæpenumerò differt, & procrastinat. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tot modos totque inuen-
30 tiones ad ostendendum suum erga nos amorem, & vt mentes nostræ diuina eius gratia ditentur, quærit atque inuestigat. Est autem maximè notanda omnibus quædam insignis orationis præstantia, videlicet, quod non solum vim ac virtutem impetrandi id, quod petitur, habet, sed etiam (sicuti & cæteræ virtutes) efficax est ad merendum. Atque ità si ea, quæ à Domino postulamus, non obtinemus, (fortasse enim nobis minime expediunt) meritum tamen orationis non amittimus. Quod quidem immẽsam Dei bonitatem nimis explicat, qui pro obsequio reputat, misericordiam à se postulari. A qua profecto bonitate longe satis absunt filij hominum qui ab alijs ardenti studio obsecrari, multisq; precibus vrgeri, vt aliquid eis concedant, grauiter ac

molestè ferunt, Dominus verò in præsentiarum ait: Propter im 32
probitatem dabit ei. Non solum enim id non grauiter fert, verũ illud pro obsequio sibi præstito ac meritorio seruitio ducit. Et hoc adeo verum est, vt propheta Dauid quærens aliquem modum, quo multorum beneficiorum, quæ à Deo acceperat, posset se gratum exhibere, eaq; aliquo modo persoluere, hoc oblationis genus inuenerit. Atq; ita inquit: Quid retribuam Domino pro om
Psalm.115. nibus, quæ retribuit mihi? Et ipse respondet: Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo: ideſt: virtutem Dei implorabo. Vbi apparet, eum sibi persuasum habuisse, ob memoriam & gratitudinem antiquorum beneficiorum singulare oblationis genus esse, alia denuò postulare. Quis igitur, fratres mei, hæc audiens huius liberalissimi Domini amore non inflammatur? Perseuerantia etiam orationis ad multiplicationem benefi- 32
ciorum valde necessaria est. Nam vna duntaxat oratio ea omnia non meretur. Huius rei appositissimum nobis in sacra scriptura exemplum est: vbi propheta Dauid, cum in vrbe Ceila commoraretur, pertimescensq; ipsum ab incolis ciuitatis Sauli esse tradendum, orationem habuisse, & à Deo hæc duo postulasse legitur. Alterum, scilicet: Si tradent me viri Ceilæ in manus
1. Reg. 23. Saul. Alterum verò: Si veniet Saul, sicut audiuit seruus tuus. Dominus autem respondit: Descendet, scilicet, Saul. Nunquid Domine in hac oratione, quam seruus tuus Dauid fecit, duo non postulauit? Ita profectò. Quare ergò alteri tantum eorum respondes? Quoniam vna sola oratione vnum tantum beneficium meruit, atq; ita iterum orare ei opus fuit. Dixitque rursum: Tradent me viri Ceilæ? Tunc Dominus responsum præbuit: Tradent. 33
Quo audito vir sanctus inde abijt & in tutiorem locum se recepit. Atq; in hoc capite manifestè apparet, sanctum prophetam inde discedere non ausum fuisse, quin priùs ad Dominum preces funderet. Ter enim aut quater ipse in varia negotia, quæ à Domino consequi volebat, ibi orasse legitur.

Maxime autem notandum est, diuinum magistrum, licet in hac parabola nos docere voluerit, vt ab eo ardenti studio aliquid postularemus, eumq; precibus importunis obsecraremus, tamen in modo verborum quibus eam proposuit, nos etiam mysteria magna eruditiuisse. Nam cùm ait in parabola, amicum alterius amici ianuas clausas inueniſſe, atque seruis eius omnibus

dormien

34 dormientibus eum vigilasse, aperte insinuauit, Deum, licet omnes angeli dormirent, nullamque de fauore erga nos curam haberent, (quod ipsi nullatenus efficient, quia vt ait Diuus Paulus: Omnes sunt administratorij spiritus) nunquam dormiturum esse inopem & auxilium nostrum, imò continuò ad fauendum nobis nimium enigilantem atque paratissimum esse. Ait præterea, eum media venisse nocte, tempore, scilicet, ad negotiandum cum hominibus importuno. In quo significauit, omnia tempora ad agendum cum Deo esse opportuna. Media nocte: etiam in hoc monemur, debere nos tranquillitatem, quietem, ac solitudinem quærere ad orandum aptam. Nam (vt ait Sanctus Isaias) in silentio & spe erit fortitudo vestra. *Hebræ.1.* *Isai.30.*

35 Magnam profectò verba hæc quam plurimis Christianis confusionem ac verecundiam injiciunt, qui consumptis noctibus, crepusculo ac toto mane, meridie, post prandium cibo & potu tumescentes horas canonicas, & alias deuotas orationes recitare incipiunt. Sed quæro hoc, si homo ab amico suo videlicet Deo postulat, quis est huius hominis foras venientis alter amicus? respondeo, esse eius cor, quod foras vagatur, & illud homo, vt attente orationi det operam, colligere debet. Atque ita Sanctus Dauid Domino dixit: Inuenit seruus tuus cor suum, vt oraret te hac oratione. Nunquid vir sancte, cor tuum amiseras: Vtique profecto, vt palam Deo confessus fui, cum dixi: Cor meum dereliquit me: quod, quando ea, quæ non debui, amaui, mihi contigit. O immense Deus, quot homines in mundo ac forsan 36 hic absque corde sunt: aliorum namque corda honores, aliorum voluptates, aliorum diuitias insequuntur: atque ita ipsi miseri tanquam statuæ vecordes & fere exanimes remanent, quibus sanctus Isaias ait: Redite præuaricatores ad cor. Eia agite peccatores, quærite corda vestra, & illa, à rebus, quas dilexerunt, euellite ac deducite, & in vestra pectora recipite, vt ita orationi attente vacare possitis. Nam teste Diuo Paulo, Si orem lingua, (scilicet tantummodo) mens mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu, orabo & mente, psallam spiritu, psallam & mente. Ideo cum horas canonicas recitamus, continuo dicere solemus: Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina, vt nobis, sicut oportet, orantibus Deus faueat & opem ferat. Quid igitur, fratres mei, esset, si- *2.Reg.7.* *Psalm.39.* *Isai.46.* *1.Cor.14.*

Simile. quis vestrum regem deprecaretur, vt in auxilium suũ ad negotium sibi necessarium ac magni ponderis properaret, veniente vero rege in eius opem & auxiliũ ipse tunc arancorum telas aspiceret & contemplaretur? Quibus opprobrijs iste insanus vir dignus esse iudicaretur? O stulte & væsane, ita regem contemnis? Eum celeriter vocasti, at tempore, quo tibi auxiliari volebat, huiusmodi insaniæ crimen committere audes? Dignus profectô es, qui ab ipso seuere rigideque puniaris. Hoc igitur scelus fere omnes committimus, qui fauorem & auxilium à Domino postulamus dicentes: Domine ad adiuuandum me festina & veni, vt pijssimus pater: nos autem cogitationes nostras in mille vanitates ab oratione diuertimus, oculis nostris circum circa in hanc & in illam partem aspicientes. O infinitæ maiestatis Deus qua pœna isti vilissimi terræ vermes propter hunc in te commissum contemptum digni erunt? Vtinam, fratres mei, hinc modestiam & sensuum ac potentiarum interiorum & exteriorum, quæ ad orationem requiruntur, compositionem intelligatis. Humiliter igitur ac reuerenter te, ô homo, in conspectu creatoris tui prosterne eumque animi summissione & amore sic alloquere. O dulcissime mentis meæ sponse, te oro atque obsecro, vt benenola ac suauissima brachia tua extendens, me ita amplectaris, vt nec in vita nec in morte à te vllo temporis momento separer: non enim ignoras, creaturam in te melius quam in se esse. In te namquetanquam in Deo est, in se vero tanquam in *Simile.* debili quadam ac fragili creatura. Aquæ gutta minima quaque aura, si sola est, consumitur, sed si mari (quod eius principium est) coniungatur, diu permanebit. Ergo Domine me à me ipso erue & depromo, & tandem in te recipe, vt in te viuam in hac vita cum gratia, & postea in alia æterna cum gloria. Amẽ.

37 38 39

(?)

Feria

Fe. IIII. In Litanijs maioribus

CONCIO VNICA.

Subleuatis Iesus oculis in cœlum, &c. Ioannis. 17.

QVi attente & accuratè diuinas tam veteris quam nouitestamenti literas euoluerit, nihil in eis sæpius cõmendatũ reperiet, quam vt oremus, & auxilia à diuina pietate petamus. Sed, ô immense Deus, quid hoc est? Non nè satius esset, vt nobis præciperes, res nostras egen
2 tibus elargiri (quod si non haberemus, tu ipse quid possemus paupertibus impartiri, nobis abundanter tribueres) quam nobis paupertibus & egenis effectis imperare, vt petamus? Donare libertas est, petere vero & accipere seruitus. Atq; ita diuina sapiẽtia ait: Diues pauperibus imperat, & qui accipit mutuũ, seruus est fœnerantis. Illi angeli in cœlis maiores esse reputantur, qui suos hierarchicos actus alijs angelis cõmunicant. Sol etiã inter planetas quoniã eos sui luminis participes facit, primatum tenet, alij verò planetæ, quoniam ab eo lumen accipiunt, non dicuntur præcipui. Denique homo distribuendo ac donando ea, quæ habet, magis efficitur similis magnificentissimo Deo, cuius proprium est & peculiare, omnibus tribuere, & nihil ab alio accipere. Huic quæstioni respondetur, quod quanuis hominem homini aliquid
3 tribuere, sit nobilius, quam accipere, idque propter supradictam rationem: tamen inter Deum & hominem è contra res se habet. Nam honorificentius est, hominem de manu Dei accipere, quam alteri tribuere. Cum enim homo ab alio aliquid accipit, libertatem quidem amittit: verum si à Deo accipit, non sic est, imò potius quo plura recipit è diuina manu, eô magis liber remanet. Ille namque maiorem libertatem habet, qui magis â peccato elongatus Deo subditur & subijcitur. Quæ creatura melior est? Illa, quæ plus Deo eget. Quæ creatura melior est, lapis an homo? Hominẽ cæteris creaturis corporalibus præstare aperte constat: & tamen homo Deo plus quã lapis indiget. Atq; ita quemadmodum siquis Deo eget, ei in dedecus hoc non

Prouer. 22.

Similia.

imputatur, sed potiùs in honorem: sic etiam à Deo accipere 4
non ignominiosum, sed honorificum est. Et quemadmodum
Eccle.10. seruire Deo melius est, quam toti mundo imperare, (seruire
enim Deo regnare est: & de regibus inquit Ecclesiasticus: Rex
hodie est, & cras morietur: de illo vero, qui Deo inseruit ibi-
dem dicitur: Seruo sensato liberi seruient, idest, angeli, nam
Hebra.1. Diuus Paulus ait: Omnes sunt administratorij spiritus, prop-
ter eos, qui hæreditatem capiunt salutis) ita melius est, à Deo
aliquid petere, quam hominibus elargiri. Quod cum ita sit,
inter ea, quæ nos ad orandum maxime mouere debent, hoc
vnum est, videlicet, magna strages, quæ in nobis non solum
in corpore verum etiam in anima propter peccatum facta est.
Matth.6. Si igitur (vt Christus Redemptor noster ait) lumen, quod
in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Idest: si 5
mens ac ratio, quæ lux & ductrix vitæ operumque nostrorum
est, & quæ nos in cœlestia atque spiritualia ducere debebat,
cæca, fragilis ac deprauata est quid ex carne expectare poteri-
mus siquidem ipsa mens tanquam vilis serua cupiditati ancil-
latur? Nam licet spiritus ex natura sua in spiritualia incline
tur: sensus tamen ab exterioribus rebus attracti, & à volupta-
te, quam ob illas accipiunt, allecti spiritum ad se attrahunt.
Roma.7. Quam obrem Diuus Paulus nomine carnalium hominum
inquit: Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod nolo ma-
Simile. lum illud facio. Cœli omnes suos proprios motus habent. Vnũ
quodque enim eorum proprie ab occidenti in orientem mone
tur, violenter verò ab orienti in occidentem: qui vero natu-
ralis est motus, lente fit, violentus autem celeriter atque vno 6
die. Sic mens nostra duas habet portiones: alteram, qua cœle-
stia diligit & contemplatur: alteram, qua in terrena propen-
sa & procliuis est: at portionem illam superiorem, quæ ei
magis naturalis est, lente ac negligenter exercet, inferiorem
verò magno impetu & feruore pertractat. O lamentabi-
lem & commiseratione dignam filiorum Adæ miseriam. Et
adeò cæci & væcordes sumus, vt vix tantum malum sentiamus.
Ex quo fit, vt homines quotidie in tot tamque intricata negotia
laqueis quodammodo irretiti, vt quærant buccellam pa-
nis ad vitam vtcunque transigendam, immergantur. Quibus
Nahum.3. merito illud Prophetæ Nahum dici potest: Plures fecisti ne-

gotia

7 gotiationes tuas, quam stellæ sunt cœli. Cui tanto malo vt mederi possimus, & vt fortunæ casibus, qui euenire solent, obuiam ire valeamus, singulare remedium est sancta oratio.

At que ita cum Christus cœlestis magister noster suis sacris discipulis labores, quos passuri erant, prædixisset, ait Beatus Ioannes: *Hæc locutus est Iesus, & subleuatis oculis in cœlum dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum.* Vbi notandum est, Dominum oculos in cœlum subleuasse, vt & apostoli & nos intelligeremus inter remedia, quæ contra tentationes atq; animi perturbationes adhiberi solent, præcipuum esse orationem. Ideò Dominus subleuatis oculis in cœlum (vt nos etiam, cum oramus, id facere debere, erudiret) orationem incepit. Quando Eua peperit filium suum Cain, sic diuinæ literæ eam dixisse referunt: Possedi ho- *Gene. 4.*
8 minem per Deum. Pro quo alia translatio habet: Emi virum in Domino. Hoc autem aiebat, quoniam à Domino precibus & orationibus filium impetrauerat. Vbi orationem pretium vocasse videtur, pretium, inquam, quo aliquo modo dona Dei ac beneficia eius emuntur. Quantùm vero diuinæ maiestati sit grata sancta oratio, egregie regius propheta significauit dicens: Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo. Sanctum regem Dominum *Psalm. 115.* laudare, eò quod vincula eius diruperit, optime congruit. Sed quorsum adiecit: Et nomen Domini inuocabo? Quoniam intelligebat, Deum tanti facere preces & orationes nostras, quibus ab eo aliquid postulamus, quanti æstimat laudes, quibus eum, vt decet, efferimus. Ideo propheta sanctus vnum alteri
9 adiunxit dicens, se, vt pro acceptis beneficijs gratus appareret erga Deum, ipsum esse laudaturum, multoque plura beneficia petiturum. Tam ineffabilem igitur liberalitatem omnes cœlestes Hierarchiæ pro nobis ad id faciendum non sufficientibus benedicant. Hoc etiam Diuus Ioannes confirmat, à quo orationes sanctorum odoramenta, quoniam in diuino conspectu suauissimum ex se odorem emittunt, appellantur. Nam cum *Apocal. 8.* Deus infinitè sit bonus, & ad se communicandum alijs suapte natura inclinetur, gaudet oblata ad benefaciendum opportunitate: magna verò tunc opportunitas est, cum creatura precibus & orationibus suo creatori, vt in eũ beneficia conferat subijcitur & humiliatur. Quod quidem intelligens S. Dauid

ait:

ait: Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam & misericordiam suam à me. Si enim orationem meã amoueret à me, suam etiam misericordiam auferret: sed quoniã non abstulit orationem meam, sua misericordia non priuauit. Hoc autem intelligendũ est, dũmodo, vt oportet, oratio habeatur. Quod vero requiritur ad rectam orationem est cõscientiæ puritas, & animi integritas, & quod orãs in Dei sit amicitia. Atq; ita cum summus mũdi magister Iesus Christus suos sacros discipulos orare docuit, eos sic allocutus est: Quis vestrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi: Amice commoda mihi tres panes, &c. Vbi illum, qui petit, amicũ eius, à quo petit, debere esse significauit. O Christe Angelorum gloria, quo iure & quanta ratione amici nomen tibi quadrat. In Ecclesiastico dicitur quædam diuinæ sapientiæ sententia: Amico fideli nulla est cõparatio. Quæ verba nulli tam conueniẽter quam Christo Redemptori nostro adaptari possunt: qui adeò fidelis noster amicus est, adeoq; omnia, quæ habet, nostra sunt, vt aliqua, quæ nobis communicare non potest, quia nobis minime conueniunt) se illa etiam non habere dicat. Atq; ita iudicij finalis diem se scire negauit, eò quòd illius diei scientiam nobis ostendere & cõmunicare noluit: sicut apud D. Marcum dicitur: De die autem illo vel hora nemo scit, nec filius, nisi pater. Et alibi idem euangelista sic ait: Non poterat ibi virtutem vllam facere. Hoc est: Non poterat in patria sua miracula edere, quoniam incolis eius propter ipsorum malitiam commodo & vtilitati futura minime erant. Qui Dominus adeò liberalis amicus est, vt pro nobis omnem sanguinem suum fuderit. Si quis libenter debitum aliquod soluit, postquam numos ex marsupio eruit, illud, vt omnia, quæ intus erant, in publicum prodeant, excutere solet. Ita filius Dei, vt manifestè ostenderet, quam libenter ac liberaliter nos redimebat, parum sanguinis, qui in eo remanserat, vulnere lanceæ, quod in suo sacratissimo latere factum est funditus effudit & proiecit, sicut qui marsupium excutit. Quod si quis ita obijciat: Si Christus Redemptor noster tam liberalis tamque fidelis amicus est, quorsum per hunc amicum voluit significari, cuius ostia alter amicus (qui necessitate oppressus opem & auxilium ab eo postulauerat) obserata inuenit, & qui priusquam ei subueniret, ipsum molestis sermonibus exasperauit, ? Ad hoc respõdeo, quod quamuis

Luca. 11.

Eccli. 6.

Marc. 13. & 6.

Simile.

verum

verum sit, amicos sæculi huius talis ingenij & conditionis esse, vt cum nobis maximè necessarij sunt, maximeque illis egemus, tunc ianuas eorum clausas, & viscera eorum occlusa inueniamus at si aliquando munus aliquod in nos conferunt, prius nos insipidis verbis lædere solitos esse videmus. Tamen dulcissimus hic amicus noster Iesus Christus non sic est, qui per ianuas clausas & per asperas alterius amici in alterum responsiones voluit significare siccitatem ac tædium, quod sæpenumero iusti, dum orationi vacant, ex diuina permissione sentiunt. Quod quidem tum ad exercitium, tum ad maius meritum eorum eis euenit: nam cum eam voluptatē, quam solebant, orando non accipiant, in ipsa efficacius oratione perseuerant. Atque ita Dominus per Ieremiā ait: Recordatus sum tui, quoniam secuta es me in deserto. Diui- *Ierem. 2.*

næ namque maiestati mentes, quæ ipsum in deserto arido ac sicco insequuntur, (hoc est, quæ in sancta oratione, in ea non maius solatium quam in solitudine inuenientes perseuerant) magnopere placere solent. Simia, cum in nucem arborem ascendit, *simile.* nuces eius colligens & ipsarum amaritudinem extrinsecus sentiens, statim eas abore proijcit: at vero prudens homo solerter corticem illum amarum ab ipsa nuce expellit, fractaq; crustra eius nucleum sapidissimum edit. Sic imprudentes, dum in oratione voluptatem & dulcedinem non sentiunt, eam statim relinquūt, prudentes vero in ea perseuerantes amaritudinem eius perferentes, ac difficultates ipsius superantes tandem ingentibus postea spiritus consolationibus perfruuntur. Aliquando autem hæc siccitas & tædium orationis propter demerita ipsorum orantium contingere solet. Quamobrem, cum tibi, ò frater, dulcedines ac suauitates, quas capere solebas, in oratione defuerint, id quod Saul fecit facere contende. Qui (vt Regum narrat historia) cum *1. Reg. 14.* Dominum consuluisset, eiq; responsum nō fuisset redditum, intelligens silentium illud Dei propter aliquod in ipsum cōmissum scelus fuisse, constituit, vt ille ob cuius peccatum Dominus responsum negauerat, licet Ionathas filius eius esset, moreretur. Sic pius ac deuotus vir propter aliquod crimen à se in Deum perpetratum illa dulcedine orationis priuari cogitare debet. Oportet igitur, vt illud peccatum, siue imperfectionem, ob quam credis orationis dulcedine priuari, à te penitus auertas atque ita solitas à Domino in ea dulcedines ac voluptates rursus accipies. Vt ergo

oratio-

Simile. oratio nostra. Coram Deo accepta sit, oportet sicut supra di- 16
ximus, nos & amicos ipsius Dei, & in gratia eius esse. Lapis quidam nomine Diascorides quam plurimas legitur in se habere virtutes, qui tamen in ore hominis mortui inclusus eas omnes amittit. Sic oratio gemma multarum virtutum pretiosissima est, sed si in ore peccatoris, videlicet, peccatis mortui reponatur
Isaie.1. eas omnes deperdit. Propter quod Dominus per Isaiam ait:
Simile. Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam vos, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Si à Rege seu principe aliquo beneficium postulare voluisses, & manus tuæ sanguine filij eius coram eo conspersæ essent, petitio tua essetne in conspectu eius accepta? Quin potiùs eum magis ad indignationem aliquid petendo prouocares. O miseri peccatores, vt quid vos non pudet, cùm manus rapinis, ac damnis pauperibus illatis ple 17
nas habeatis, à Domino eorum parente fauorem & auxilium
vbi sup. postulare? Idcirco Dominus statim ibi adiecit: Lauamini, mundi estote, quærite iudicium subuenite oppresso, & venite & arguite me. Hoc est, si vobis non fauero & opem tulero, de me con
Ierem.3. querimini. Idem etiam Dominus apud Sanctum Ieremiam inquit: Verterunt ad me tergum & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: surge & libera nos. O terribilem filiorum Adæ abominationem: qui cum immenso Deo veluti cum vili seruo huius mundi agunt, & cũ eũ suis sceleribus magis læsum, & offensum habẽt, tunc ab eo fauorem & auxilium postulant. Quã igitur ò infælices responsionem speratis, nisi eam, quæ ibi à Domino præbetur, scilicet, vbi sunt dij tui, quos fecisti? surgant, & liberent te in die afflictionis tuæ. Vos ergo fratres mei per salutẽ 18
vestram oro, vt vos à peccatis, & abominationibus, quibus infecti estis, maxime nunc, auertatis, siquidem tot laboribus oppressi, ac tot calamitatibus & hostium contradictionibus obsidemur. Quæ omnia non solum ab illicitis voluptatibus, sed etiam à licitis vt orationes nostræ puriores & efficaciores coram Deo sint,
1.Corin.7. nobis abstinendum esse inuitant. Nam egregiè Diuus Paulus cum coniugibus loquens eos sic admonet: Nolite fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus vt vacetis orationi, & iterum reuertimini in id ipsum nè tentet vos Sathanas propter incontinentiam vestram. Vbi alia translatio habet: Vt vacetis orationi & ieiunio: & sic etiam est in contextu Græco. Quod

si huius

19 si huius sancti Consilij quouis tempore optima est adimpletio multò melior propter calamitates ac labores, quibus opprimimur, nunc erit. Beatus Eucherius & venerabilis Beda singulare mysterium super Genesim adnotarunt, videlicet, quod cùm sacra scriptura Patriarchæ Noe in arcam ingressionem narraret, sic ait: Et ingressus est Noe, & filij eius: vxor eius & vxores filiorum eius cum eo in arcam. Finito verò diluuio cum Dominus eis imperaret, vt inde egrederentur inquit: Egressus est Noe, vxor eius, filij eius & vxores filiorum eius cum eo. Vbi valde perpendendum est & magnopere notandum, sacrum textum, cum tempus, quo in arcam ingrediebantur, esset vltionis atque iræ Dei, & ideò tempus pœnitentiæ, Patriarcham cum filijs suis seorsum numerasse, mulieres verò tã Noe quam filiorũ eius separa-
20 tim etiam recensuisse ac si in hoc significare vellet, eos in arcam ad fruendum etiam licitis matrimonij voluptatibus non fuisse ingressos: ideò eos seorsum, videlicet, viros separatim à mulieribus recenset. At vero finito diluuio, quippe cum iam tempus lætitiæ & tranquillitatis erat, eos ab arca simul, videlicet, Noe cum coniuge sua, & filios eius vna cum vxoribus prodijsse diuina Scriptura commemorat, innuens eos ad fruendum matrimonialibus oblectamentis inde exijsse. Excellens etiam ad superandas contradictiones armorum genus est sancta obedientia. Quamobrem cùm Dominus insigni duci Iosue interram promissionis aduersus tot potentes hostes ingredi iussit, non alia ei arma ibi in ipsius defensionem, quam obseruantiam præceptorum suorum designasse reperietis, eique dixisse: Tu sorte diuides
21 populo huic terram, pro qua iuraui patribus tuis, vt traderem eã tibi. Confortare igitur & esto robustus valde, vt custodias & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses seruus meus. O incommutabilis Deus, quam ampla nunc se se nobis hic offert materia adingentem lacrymarum copiam profundendam, cum fere omnes huius infælicis tempestatis duces penitus horum amorum oblitos esse videamus. Quod quidem in causa esse reor quare tam paucas his temporibus ab infestissimis fidei nostræ hostibus victorias reportemus. Vos igitur fratres mei illis armis quibus S. Iosue se muniuit, videlicet sacri euangelij obseruantia armate, eruntq; vestræ sicuti illius fuit oratio. De quo sic legitur: Obediente Deo voci hominis,

Eucher. lib. 1. in Gen. c. 40.

Beda in expositione Genes. cap. 5.

Iosue. 1.

Iosue. 10.

Hæc

Hæc locutus est illis & subleuatis oculis in cœlum dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum. Postquam diuinus magister suis sacris discipulis afflictiones & calamitates quas passuri erant, explicuit, statim oculos in cœlum subleuauit, & orare incepit. In quo illos nosque erudiuit, vt idem continuo faceremus. Si habes imaginem ab insigni artifice depictam, cui aliqua labes vel macula forte fortuna inusta est, eam cum illa deformitate sic esse permittis: si verò aliquis tibi obijciat, quare tam pulchram imaginem lauari non curas? Quoniam, inquis, tam artificiose tamque eleganter depicta est, vt eam potius sic maculatam esse velim, quam ipsam imperiti artificis qui eam omnino inficiat, manibus tradere. O anima mea pulcherrima Dei viuentis imago, si forsan aliqua labe, videlicet, peccati maculata aut aliqua molestia siue angustia oppressa es ecce summus artifex, qui te de nihilo formans sapientissime delineauit & perfectissimè effinxit, ipse tibi remediū præstabit tuosque defectus exactissime resarciet. Quam igitur putatis nostræ destructionis causam esse, nisi quia in necessitatibus, & pressuris nostris oculos in cœlum nō leuamus, neq; inde auxilium quærere intendimus? Cum vos proximus vester iniuria afficit, ne quidem vobis in mentem venit à Domino humiliter postulare, vt vobis patientiam ad eam perferendam impartiatur: imo potiùs oculos in terram deprimitis, carnem & sanguinem consulentes, quid in eo negotio agendum sit. Cumque perditos & carnales homines consulatis, ipsi vobis vltionem de inimicis vestris sumendam esse persuadere conantur: quo consilio non solum mentes, sed vitam vestram, honorē, ac res familiares penitus euertitis & effunditis. O Christe nostræ vitæ reparator & amor animarum nostrarum dulcissime, qui in tuis agonibus oculos in cœlum leuasti, at plurimi ex ijs, qui te magistrum veritatis esse confitentur in suis laboribus & necessitatibus oculos in terram, vnde eis nullum remedium oriri potest, impudentissime figunt. Medere obsecro his perditorum hominum insanijs & væcordijs. Et vos fratres sursum leuate corda, vestrumque supernum ducem sequimini, nec vestris solum orationibus sitis contenti, sed iustos ac pios viros, vt ad Dominum pro vobis preces fundant, deprecamini. Nam vt ait D. Iacobus, multū valet deprecatio iusti. Cū Abimelech S. Patriarchæ Abrahæ vxorem acciperet, eum Dominus sic admonuit: Redde viro

Similc.

23

24

Iacob. 5.

Genes. 20.

suo

25 suo vxorem, & orabit pro te, quia propheta est, & viues. Vbi val de notandum est, nihil ei orationem prodesse, qui alienam mulierem, vel opes retinet. Ideo Dominus huic Regi ait: Redde viro suo vxorem. Velim etiam intelligatis Prophetam hic pro iusto accipi: non enim quia Propheta sed quia iustus, à Domino in suis precibus erat audiendus. Atq; ita vbi Diuus Lucas ait: Requiritur sanguis Prophetarum, Diuus Matthęus dixit: Reiquiritur sanguis iustorum. Sed quæro Domine à te, quare hanc rem huic Regi imperas? Nunquid à Patriarcha Abraham dependet, vt tu in regem beneficium hoc conferas, quia ais: Orabit pro te & viues? Minime profectò, sed volo in hoc peccatores docere, vt se se iustorum orationibus, quia mihi gratissimę sunt, commendent. Huius rei nobis etiã appositissimũ exẽplum sacra pagina *Luce.13.* *Matth.23.* *Genes.19.*

26 proponit. Vbi S. Loth, cum ciuitas quædam nomine Segor diuino iudicio, sicuti & aliæ, comburenda esset, pro ea sic orasse legitur: Quæso Domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari. Est ciuitas hæc iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea. Nunquid non modica est, & viuet anima mea? Non pro Sodoma, vel Gomorrha vrbibus opulentissimis, & ideo multò magis quam aliæ peccatricibus & nefandis deprecatus est. Atque ita cum pro Segor orauit, adiecit: Nunquid non modica est? Quasi diceret: Etsi in ea nefarij homines commorentur, non tamen tot sunt, quot in alijs magnis vrbibus. Sic proh dolor, his infaustis temporibus in maioribus ac magis populosis ciuitatibus maiores quam in paruis peccatores reperiuntur. Vix S. vir

27 orandi finem fecerat, cum ei Angelus nomine Dei sic ait: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt non subuertam vrbem, pro qua locutus es. O ineffabilẽ immẽsi Dei bonitatem: qui sic ab amici sui voluntate se superari permittit, vt planè videatis orationes seruorũ Dei corã diuino conspectu efficaciss imas, ac maximi esse momenti: Nec cogitetis iustorũ orationes tantam modò efficaciam, quantam illis temporibus habuerunt, non habere. Nam cum ad literam Dominus per S. Isaiam de legis gratiæ tempore loqueretur sic ait. Et antequam clament, ego exaudiã, adhuc illis loquentibus ego audiam. Quod quidem sacrosancta Ecclesia intelligens has rogationes per totum terrarum orbem celebrari instituit. Nam si vnius iusti plurimũ valet depre- *Isaiæ.65.*

catio, multò plus plurimorum acceptæ erunt orationes. Vtitur 28
autem diuino spiritu illuminata multis orationibus, quæ sono-
ris vocibus, vt Christianorum corda in deuotionem prouocent,
Iacob.5. tristitiam que ac tepiditatem ab ipsorum canentium & audien
tium mentibus auertant, solent decantari. Nam D. Iacobus in-
quit: Tristatur autem aliquis vestrum? oret æquo animo, & psal-
lat. Notanter ait, æquo animo, ideſt, bono & iusto: quia si ani-
mus, (vt iam diximus) bonus non est, oratio deprecantis mini-
mè à Domino acceptatur: sicut eorum animus non erat rectus,
de quibus summa bonitas ait: Me innocabunt Deus meus, &
Osee.8. cognouimus te Israel. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet: Erant
omni tempore, quo adduco super eos angustiam, & dicunt Deus
meus cognouimus te Israel. Et adiunxit statim: Proiecit Israel
bonum, inimicus persequetur eum. Ac si diceret: Quamuis po- 29
pulus hic multis ac dulcissimis verbis me deprecetur, ego tamen
ab ipsius inimicorum manibus eum non eripiam, quoniam pro
iecit bonum. Quocirca oret qui tristatur æquo animo, & psallat.
Psalm.70. Et Sanctus Dauid Propheta inquit: Exultabunt labia mea,
cum cantauero tibi. Oratio etiam altis vocibus prolata nimis vti
lis est, quoniam ad contemplandum ea, quæ ibi continentur,
plus temporis spatium, quam in illis, quæ summissa voce ac ce-
leriter recitantur, nobis præbet. S. Propheta Elisæus ad vaticinã-
4.Reg.3. dum, instrumentum musicum pulsari iussisse commemoratur.
Cumque caneret Psaltes, facta est super eum manus Domini.
Vbi Nicolaus de Lyra egregie adnotauit, quod, vt spiritus pro-
pheticus cor Prophetæ inspiret, deuotio ipsius prophetę qua mẽ
tem suam in Deum eleuat, maxime iuuat & conducit. Vt au- 30
tem hanc deuotionem S. Elisæus excitaret, musicum instrumen
tum fecit pulsari. Et ad hoc sacrosanctæ ecclesiæ modo nobis cã
tus inseruiunt.

Subleuatis Iesus oculis in cœlum, &c. Hic etiam aptè possumus dicere, diuinum magistrum, quoniam sacris discipulis paulò an te dixerat, vt Patrem æternum orarent, statim id quod docue-rat, sicut bonus magister facit, qui ea quæ docet, factis complet: opere fuisse executum. Atque ita vt homo incipit orare dicens: *Pater venit hora, clarifica filium tuum.* Sed quæro, Cur Dominus id à patre postulat, quod ipse eum factutum esse certo scit? Cui quæstioni respondeo, nullum esse inconuenientis nos illa à Deo

postula-

postulare, quæ nobis ipse daturus est. Promiserat Dominus Patriarchæ Abrahæ multas ex filio eius Isaac proles nasciturasesse, tamen sacra scriptura inquit: Deprecatus est Isaac Dominũ pro vxore sua eo quod esset sterilis: qui exaudiuit eum & dedit conceptum Rebeccæ. Non dubitabat Patriarcha sanctus de diuinis promissionibus, sciebat enim optimè, Deum mentiri aut mutari non posse, & nihilominus Deum deprecatur, vt sibi filium ad prolem propagandam daret: quoniam intelligebat, Deum in homines interuenientibus ipsorum orationibus beneficia conferre constitutum ac decretum habere. Ità Christus filius Dei postulat ab æterno patre, vt eum in passione sua clarificet, cum tamen certò sciret, se per illam, vt postea ita fuit, esse clarificandũ. Itaque si à me petatis, quę fuerit causa honoris supremi, quem Christus in quantum homo in terris & in cœlis habet, vtrum fuerit propter singulares & profundissimas, quas ad populum habuit, conciones, aut propter prodigiosa miracula, quæ edidit, minime profecto: sed propter ignominiosam & dedecore plenam mortem, quam passus est, respondebo. Atq; ità Diuus Paulus ait: Videmus Iesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum. Et hæc est via regia, qua iusti ad verum honorem consequendum incedunt videlicet, se ipsos humiliare & summittere, ac patienter opprobria & iniurias sibi illatas perferre. Loquitur autem de præterito in his verbis: Venit hora cum nondum venisset: quoniam in sacra scriptura id, quod propinquum & certissimum est, tanquam præteritum enarratur. Atque ita, vbi nos legimus: Regnũ tuum transibit à te: alia translatio habet: Transijt à te: & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica, & sic etiam legit Beatus Hieronymus. Vbi vox illa è cœlo prolata, quæ Nabuchodonosor admonuit, breuitatem, & infallibilitatem illius terribilis comminationis aperte significauit. Et apud S. Ezech elem vbi nos legimus: Lignum vitis eo modo, quo dedi igni ad deuorandum, sic tradam habitatores Hierusalem, & ponam faciem meam in eos, id est, contra eos, de igne egredientur, & ignis consumet eos, alia translatio habet: Tradidi habitatores Hierusalem: & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi etiam breuitas atque infallibilitas, qua supplicium illud sumendum erat, designatur, adeoque certum post bre-

Genes. 25

Hebr. 2.

Daniel. 4.

Ezech. 15.

uissimum tempus futurum esse, vt iam pro præterito posset nu- 34
merari. Hoc idem iure optimo de huius mundi voluptatibus
possumus considerare, eaq; vt præteritas, siquidē tam celeriter
1.Corin.7. transituræ sunt, reputare. Quā ob causam. D. Paulus nos admo-
net dicens: Hoc itaque dico fratres: tēpus breue est: Reliquū est
(quasi dicat) ex hoc colligi debet, vt & qui habēt vxores, tanquā
non habentes sint, & qui flent, tanquam nō flentes, & qui gau-
dent, tanquam non gaudentes: præterit enim figura huius mun-
di. Vbi S. Apostolus nos docet, tam labores quam voluptates
huius mūdi pro preteritis & tanquā si non essent, siquidē quam
breuissime præteritura sunt, esse habenda. Mortem igitur crude-
lissimam, quam sine macula agnus propinquam habebat, prop-
ter breuitatē cū nondū appropinquasset, iam venisse Dñs ait.

Venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Et ita vere 35
& realiter factum est. Quoniam ex eo, quod pater æternus vni-
genitum filium suum Christum Redemptorem nostrum clarifi-
cauit, cum fecit, vt totus mundus in eum crederet, & ipse ab om-
nibus filius Dei vere esse crederetur, ortum est, vt ipse Christus
patrem suum clarificaret, ideſt, ostenderet gloriam, & magnitudi
nem eius, efficeret q; vt à mundo cognosceretur. Atq; ita addit:
Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt det eis vitam æter-
nam. Et statim explicat, quid vitam æternam appellet dicens:
Cyril. Au- Hęc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deū
gust. & Hila & quem misisti Iesum Christum. B. Cyrilus, Diuus Augustinus,
rius super & Sanctus Hilarius in expositione huius loci, expresse dicunt,
Ioan. 17. c. hunc locum non esse intelligendum de gloria, sed de fide, tanquā
radice, ex qua æternæ vitæ fructus oritur. Cum autem dixit, se fi- 36
dem hanc & cognitionem omnibus daturum esse, perinde est
ac si diceret, se ex parte sua id, quod oportebat ad veram huius
immensi beneficij cognitionem obtinendam, esse facturum. At
Ioan. 1. que ita intelligitur etiam illud Diui Ioannis: Erat lux vera, quę
illuminat omnem hominem venientem in hunc mūdum. Lau-
demus igitur fratres mei, & glorificemus hunc supernum repara
torem nostrum, siquidem nos claritatis fidei participes fecit: qua
illuminati conemur totis viribus per viam, quam nos docuit, vi-
delicet, per diuinam eius legem incedere: vt sic diuitis gratia cō-
sequamur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

DOMI.

1 DOMINICA INFRA octauam Ascensionis Domini.

CONCIO PRIMA.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à patre, &c. Ioan. 15.

CVm filij Israel (vt refert sacra pagina) maxima necessitate & labore opprimerentur, clamauerunt ad Dñm, qui suscitauit saluatorẽ vocabulo Aioth, qui vtraq; manu pro dextera vtebatur. Inter præstantias & excellentias viri iusti vna est, q̃ de eo spiritualiter ea dici possint, quæ de hoc insigni duce corporaliter affirmãtur. Cassianus grauissimus author inquit, Manum dexterã esse spiritualem prosperitatẽ, cuius digiti sunt deuotio, cordis teneritudo, rerum spiritualiũ dulcedo suauissima, dominium in carnis desideria, & rerũ visibiliũ contemptus, simul cum iubilo ac lætitia incredibili videndi se à terrenis fere auulsum, & in cœlis per spiritualem conuersationem collocatũ. Manus aũt sinistra est spiritualis aduersitas: cuius etiã digiti sunt tentationum tribulatio, priuatio deuotionis, acerbitas seu tædium totius boni, siccitas cordis, & amaritudo atq; tristitia spiritus. Ecce igitur duas manus dexteram, videlicet & sinistrã. Fœlix illa mens, quæ vtraq; prudenter vtitur. Harum vtrãq; manum S. Dauid, cùm tanta esset præditus sanctitate formidabat, H spane *De ambas estas dos manos se recelaua Dauid con ser quien era.* Nã de manu dextera solent aliqui præsumptionis occasionem sumere, de sinistra verò occasionem impatientiæ. Atq; S. vir confitetur: Ego dixi in abũdantia mea non mouebor in æternum. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Ecce igitur qualiter in prosperitate spiritus Rex sanctus de se plusquã oportebat, sensisse videtur. Nam statim adiecit: Auertisti faciem tuã à me & factus sum conturbatus. Manu etiam sinistra se bene vti formidabat. Ideo

Iudic. 3.

2

Cassianus collatio. 6.

3

Psalm. 29.

ait: Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Manus dex- 4
tera etiam prosperitas, temporalis est, cuius digiti sunt, honor,
diuitiæ, salus, pulchritudo & generis nobilitas. Hac manu
Psal. 72. abutebantur illi, de quibus Regius Psaltes ait: Prodijt quasi ex
adipe iniquitas eorũ. Limax vulgô, *Caracol*, minima quaq; roris
Simile. humiditate (quæ super ipsum, incidat) extenditur & ab ipsa in
qua est, casula facile prodit: ita miser homo minima quaq, pros
peritate, & minima fortunæ aura flante quodammodo extra se
prodit, profanatur, dissoluitur, & carnales voluptates ample-
ctitur. Manus vero sinistra temporalis aduersitas etiam est, cu-
ius digiti sunt, dedecus, infamia, paupertas, ægritudo, ac generis
ignobilitas simul cum persecutione. Neutra harum manu sa-
pientissimus Salomon imperare audebat. Ideò à Domino ef- 5
ficaciter contendebat dicens: Mendicitatem & diuitias ne de-
deris mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria: ne forte sa-
Prouerb. 30. tiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus, aut
egestate compulsus furer & periurem nomen Dei mei. O
Philip. 4. beate Apostole Paule, sit benedicta immensi Dei infinita ma-
iestas, qui tibi tam diuinitus fauit, talemque animum tribuit,
vt verè affirmares: Ego enim didici, in quibus sum sufficiens
esse. Scio & humiliari, scio & abundare. In omnibus institu-
tus sum & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati. Om
nia possum in eo qui me confortat. Ecce igitur, qualiter hic san-
ctus vir vtraque manu pro dextera vtebatur: in laboribus nam-
que patiens, & in fauoribus gratus erat. Sic etiam S. Ioseph blã-
ditijs & illecebris patris sui nec dissolutus, nec ambitiosus, sed
obediens præ cæteris fratribus extitit: in aduersitatibus verò ca 6
stus, fidelis Domino suo, in carcere inclusus iniuriæ sibi illatæ
immemor, ac tandem ijs, qui eum occidere voluerunt, & cru-
deliter vendiderunt, pro virili subuenit & auxiliatus est. Quod
cum ita sit, videlicet, rem esse nimis difficilem ac maximæ
perfectionis, hominem his duabus manibus bene vti, pijssi-
mus Deus, vt ille aduersitatis manu sciat bene vti, cum labori-
bus spirituales consolationes fauoresq; corporales solet aliquan
do miscere: vt aperte apud S. Danielem apparet. Vbi cum ip-
Daniel. 14. se Propheta Daniel in lacu leonum eò quod Deum offendere
noluerit, esset inclusus, Prophetam Abacuc in messem euntem
& prandium messoribus portantẽ apprehendit Angelus Domi
ni in

7 ni in vertice eius,& portauit eũ capillo capitis sui,posuitq;eum
in Babylone super lacũ,vbi erat Daniel,eiq; cibũ illũ,quẽ labo
rantibus portabat,dedit. Vir autẽ sanctus sic respondit: Recor-
datus es mei Deus, & non dereliquisti diligentes te. O infinitæ
maiestatis Deꝰ,quid hoc est? Quare Domine, si beneficiũ hoc
amico tuo impendere volebas,prãdiũ,quod messoribus laborã
tibꝰ mitte batur,eivis tribuere? Nõ ne,satius esset,vt angelꝰ ille
culinã alicuius magni principis ingrederetur, & inde delicatas
epulas otiosis paratas sumeret,easq; sancto Danieli asportaret:
Nos etiã minimẽ latet,Angelos tibi in deserto finita tentatione
absq; alicuius iniuria quid mãducares ministrasse cũq; idẽ mo
do sic facere posses,quare afflictis & defessis messoribus victum
aufers? Ideo quia messores sunt,eos prãdio volo priuare,& illud
8 Danieli tribuere, vt in hoc aperte insinuẽ,nullũ messorẽ delas-
satũ,neq;aliquẽ mercenarium esse,qui cibo & mercede ita dig-
nus sit,sicut iustus laboribus,& necessitatibus ꝓpter me oppres
sus fauorẽ spiritualẽ ac corporalẽ cõsolationẽ meretur. Atq; ita
D.Paulus ait: Benedictus Deus & pater Dñi nostri Iesu Christi 2. Cor.1.
pater misericordiarũ,& Deus totius cõsolationis,qui cõsolatur
nos in omni tribulatione nostra. Prudẽs atq;,in arte sua peritus
faber ferrarius semper iuxta se craterẽ plenũ aquæ frigidę habe Simile.
re solet: quoniã neq;absq; igne durũ ferrũ posset cudi aut doma
ri,neq; absq; aqua tẽperari. Sic Deus iustos fornace atq;,igne tri
bulationis cudit,& mollificat. Ideo Ecclesiasticus ait: Ignepꝛ- Eccli.2.
bat aurũ,homines verò receptibiles in camino humiliationis
9 Vbi alia trãslatio habet: Homines vero acceptabiles in camino
humiliationis: scilicet fiũt. Sed statim ipsemet Deꝰ cũ aqua di- Daniel.3.
uinę consolationis eis adest, *Porq̃ no se dcstẽplẽ cõ impaciẽcia*, Sicut
(vt refert sacra pagina) cũ tribꝰ pueris, quos Nabuchodonosor in
fornacẽ ignis mitti iussit, feciisse legitur. Qui fecit (ait sacer textꝰ
mediũ fornacis, quasi vẽtũ roris flantẽ & nõ cõtristauit eos ig-
nis, neq; ꝙdquã molestiæ intulit. Hebręis etiã in AEgypto op- Exod.1.
pressis Dñs ad Moysem dixit: Immittã manũ meã super AEgy
ptũ,& educã exercitũ,& populũ meũ filios Israel de terra AEgy
pti per iudicia maxima,& sciẽt AEgyptij, q; ego sum Dns. Per
pẽdite,quę sofratres,dulcissima verba,quę Dñs hic loquit: scili-
cet: Educã exercitũ meũ populũ meũ,filios Israel. O benedictꝰ
sit & glorificatꝰ talis Deꝰ. Te Dñe oẽs angelici cœtꝰ,atq; oẽs iusti

collaudēt, qui tuis in afflictionibus sic saues & opitularis. Quod 10
vno verbo poterat dicere, id plurimis amplificat. Vt enim osten
deret singularem suum erga illos amorem, satis esset dicere:
Educam filios Israel, vel, educam populum meum, vel, educam
exercitum meum: sed voluit omnia ista proferre, vt quanti eos
faceret, significaret, & vt in laboribus eorum ipsos consolare-
tur. Vt autem dextera manu possimus bene vti ipse Dominus
prosperitatem cum afflictione & laboribus solet coniungere:
2. Cor. 12. sicut cum D. Paulo fecit, qui de se ait: Ne magnitudo reuelatio-
num extollat me, datus est mihi stimulus carnis meę, Angelus
Sathanæ qui me colaphizet. Cum temporali vero prosperitate
ipsemet Dominus aliquas amaritudines, quæ sunt velut aqua
temperas humanæ voluptatis vinum, ne nos inebriet, & intel-
lectum faciat amittere, immittere consuescit. Atq; ita reperie- 11
tis quosdam multis diuitijs affluentes, qui tamen suæ infimæ
sortis angustijs oppressi sæpenumero prorumpunt dicentes: O
vtinam nobilibus ortus, fuissem natalibus nullus profecto me
posset fœlicior reperiri. Alij sunt, qui generis nobilitate & maio
rum suorum fama clarescunt, tamen suspirijs vehementibus
(eô quòd honorem illum præ egestate sustinere non possunt)
volunt potius à nemine cognosci, quam honorem suum tanta
rerum inopia ostendere. Alij sunt nobiles diuites & ab omnibus
magno habiti honore qui tamen, quoniam placida ac sibi gra
ta coniuge carent cum rixosa & quasi lœna viuentes miserri-
mam atq; amarissimam vitam ducunt. Alij deniq, diuitias, ho
nores, ac vxorem sibi charissimam habentes intimo corde suspi-
ria trahunt, & lacrymantur, eo quod filijs priuati opes ac diui- 12
tias suas extraneos esse possessuros existimāt. Si autem aliquis
est, cui aliquid horum, quæ diximus, non desit, si prudens est, sa
tis lacrymarum potest profundere secum animaduertens ama-
rum atque infœlicem humanę prosperitatis finem maxime in
Psalm. 67. improbis ac sceleratis Quod secum euoluens S. Dauid de ipsis
improbis loquens ait: sicut deficit fumus deficiant. Fumus
Simile. cum in altum ascendit in nihilum redigitur: sic mundi gloria,
quo magis in sublime vehitur, eo plus in maiorem confusio-
Simile. nem possidentis eam vehi solet. Qua propter sicut expertus
nauta & diu in mari versatus cum trāquillum mare & tempus
prosperum videt, corde intimo suspiria ducit procellosas tem-
pestates

13 pestates pertimescēs. Ita prudēs vir in prosperitate gemitus ede
re & plorare debet, fines amarissimos, qui euenire solent, formi-
dans. Itaq; cum verùm sit, quod quemadmodum Deus consō-
lationes seruorum suorum afflictionibus ac laboribus, nē super
bia tumescant, solet immiscere, ita afflictiones & labores eo-
rum aliquibus consolationibus, nè patientiam amittant,
temperat.

Quo circa in illo cœlesti sermone, quē summus prędicator
Iesus Christus suis sacris discipulis post vltimā cœnam habuit,
(cuius etiam hæc sacra euāgelij hodierni lectio est quędā pars)
cum ingentes labores, quos passuri erant, iā enarrasset, quoniā
multi alij ei ad narrandū supererant, nē ipsi mœrore ac tristitia
penitus cōficerētur, ideò pijssimus Dominus in narratione tot
14 afflictionum hanc singularis consolationis periodū inseruit: sci
licet, *Cum venerit paracletus, quem ego mittam vobis spiritum veritatis
qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.* O Christe no-
strarū animarū amor dulcissime benedicta sit ineffabilis tua sa
pientia, & tua prouidētia, qui ita labores, quos amici tui pro te pa
tiuntur, scis temperare. Quę cordis afflictio ac molestia tā su-
perna promissione non leniretur? Ideo cœlestis spōsus egregiè
in Canticis ait: Descēdi in hortum nucum. Quę verba B. Ansel *Can. 6,*
mus, & S. Theodoretus explicantes dicunt, has nuces viros san *B Anselm.*
ctos esse, qui velut nuces foris amaritudine persecutionū, famis *& Theodo.*
ac paupertatis sunt pleni: intus verò mirabilem quandā dulce- *super Cant.*
dinem in cordibus suis inclusam habent. Atq; ita hortus nucū *6.*
sacrosancta ecclesia est. Dominus etiam de aduentu Spiritus
15 sancti agit, cum de laboribus loquitur, vt aperte doceret inter
tēpora, quibus diuini spiritus fauor ac presentia magis necessa
ria est, hoc vnum esse pręcipuum, videlicet cùm homo multas
tribulationes & ingentes labores patitur. Ideo suis sacris disci- *Luca. 24.*
pulis ipse Dominus ait: Sedete in ciuitate, donec induamini vir
tute ex alto. Atq; ita signum eiusdem est, quod hæc virtus diui-
na in mente habitat, cum ipsa patienter labores perfert. Qui lō *Simile.*
gum iter pedester facere vult, emit calceos duplici aut triplici
solea consutos, ita, vt magis ex ferro quam ex corio confecti vi-
deantur, & tamen tribus aut quatuor diebus itineris rupti & la
cerati sunt. Alius verò qui etiam pedester sine calceis tamē iter
facit, quo magis iter continuat, eo plus corium pedū eius indura

tur, durioremq, callum obducit. Huius rei ratio discriminis est, 16
quoniam corium calceorum mortuum est, pedum verò viuum,
atque corij viui natura est, vt quanto magis conteritur & pe-
dibus conculcatur, tanto fortius ac durius efficiatur: Ita omnes
qui vita gratiæ Spiritus sancti viuunt, quo magis affliguntur
& laboribus opprimuntur, eo fortiores & constantiores effici
solent. Peccatores vero culpa peccati mortui licet fortes & con
stantes videantur, tamen ipsi labores & afflictiones eos rum-
punt, ac per impatientiam dilacerant.

Dominus igitur suis sacris discipulis ait: *cum venerit Para-*
cletus, quem ego mittam vobis à patre, &c. Attendite, quo nomine Spi
ritum sanctum appellet, videlicet, consolatorem. Quasi diceret:
Ne animo cadatis charissimi discipuli, aut tristitia aliqua affi-
ciamini, quoniam licet vobis grauissimos labores & tribulatio- 17
nes prænuntiem, in illis tamen Spiritum sanctum consolatorē
vos habituros esse credite. Maximè verò notandum est, Chri-
stum Redemptorem nostrum vno quoque horum verborum
aliquam earum, quæ post sanctissimam ascensionem suam in
mundo grassaturæ erant, hæresim destruxisse. Nam cum dicit,
Quem ego mittam vobis, Aperte docuit Spiritum sanctum non
solum à patre, sed à se, qui filius est procedere: quod manifeste
contra Græcorum errorem est. Et cum dicit. *Mittam à patre*, Cla
re explicat, eundem filium esse eiusdem cum patre substantiæ:
siquidem pater & filius habent vnum Spiritum, quod contra
impium Arrium fortissime militat. Cum vero inquit, *Qui*
à patre procedit, Spiritum sanctum non creaturam, sed Deum
esse ostendit, contra eundem Arrium. Quod enim ex Deo pro 18
cedit, Deus est: creaturę namque non ex substātia Dei, sed ex ni
hilo factæ sunt. In hoc vero quod dicit, *Ego mittam à patre*: eum
aliam personam distinctam esse à patre contra sceleratissimū
Sabellium uos erudit

De hoc autem diuino spiritu sic ait: *Cum venerit Paracletus,*
ille testimonium perhibebit deme. Testimoniū certe infallibilis ve-
ritatis fuit, quod Christus Redēptor noster verus Deus erat, ip-
Genes. 45. sum in mūdum tam supernum donum misisse. In diuinis literis
legitur, quod cum fratres Ioseph patri suo Iacob dixerunt: Fi-
lius tuus viuit, & ipse dominatur in omni terra AEgypti, audiēs
Patriarcha Sanctus quasi de graui somno euigilans, non crede-

bat

19bat eis. Illi è contra referebant omnem ordinem rei: cumque vidiſſet plauſtra, & vniuerſa, quæ miſerat, reuixit ſpiritus eius. Vbi apparet ditiſsima dona à ſancto Ioſeph miſſa, euidens fuiſſe teſtimonium, quod ipſe in Ægypto princeps erat, multiſque gentibus dominabatur. Atque ita poſtquam ſenex venerabilis ea vidit, ſtatim filiorum dictis acquieuit. Ita ſumma veritas in præſentiarum ait: Siquidem ego in mundum tam pretioſum donum, qualis eſt Spiritus ſanctus miſſurus ſum: id, me verum Deum eſſe teſtimonium eſt euidentiſsimum. Sanctus Propheta Elias, vt oſtenderet illum, quem ipſe colebat, eſſe verum Deum, ſacrificium quoddam feciſſe legitur, in quo ipſe ligna compoſuit, & poſtquam compoſita fuerunt, holocauſta ſuper ſtruem lignorum collocauit, ac tandem ſuper holocauſta, & ſuper ligna aquam infundi iuſsit, & in oratione poſitus 20 orabat dicens: Domine Deus Abraham & Iſaac, & Iſrael, oſtende hodie quia tu es Deus Iſrael, & ego ſeruus tuus. Et ſtatim cecidit ignis Domini, & vorauit holocauſtum, & ligna, & lapides puluerem quoque & aquam, quæ erat in aquæductu labens. Quod cum vidiſſet omnis populus ait: Dominus ipſe eſt Deus, Dominus ipſe eſt Deus. Propter ignem, qui è cœlo deſcendit, eum, à quo mittebatur, verum Deum eſſe cognouerunt. Sic conuenientiſsime poſſumus dicere, ſacratiſſimam virginem Mariam ijs poſt aſcenſionem vſque ad Pentecoſten diebus ſacros Apoſtolos (ſicut Elias ligna) compoſuiſſe. Nam ipſa tanquam omnium magiſtra eos quemadmodum oportebat, ſuo ordine in oratione collocabat. In 21 vno loco Diuum Petrum, vt pote virum maiori fide præditum cum cæteris Apoſtolis collocabat. In alio Sanctum Lazarum virum, ſcilicet, maioris experientiæ ſimul cum alijs diſcipulis conſtituebat. Alibi Mariam Magdalenam mulierem, videlicet, præ cæteris magis deuotam cum alijs ſanctis fœminis diſponebat. Atque ita omnibus recto ordine conſtitutis beatiſsima Domina in medio eorum ſita eos (ſicut Elias) aquarum abundantia perfundebat. Talia enim, tamque admirabilia verba & conſiderationes eius erant, vt omnes ad ingentem lacrymarum copiam profundendam commoueret. Holocauſtum vero, quod in hoc ſacrificio offerebatur, erant contrita omnium atque humiliata corda. Et ſic ſanctiſsi-

3. Reg. 18.

ctissima virgo simul cum illis Deum humiliter deprecabatur 12
vt ignem, videlicet, Spiritum sanctum mittere dignaretur.
Qui visibiliter descendit, eosque inflammauit, igne ipso lapides
scilicet, aliquas duritias & incredulitates, quas viri illi sancti ali-
quando habuerant, puluerem que alicuius vanitatis & ambitio
nis qua ad inuicem se ipsos antecellere voluerunt, consumen-
te: aqua etiam aliqualis inconstantiæ & pusillanimitatis eorũ
consumpta est. Omnes deniq; dei sancti atq; diuino incensi amo
re remanserunt. Atq; igne hoc diuino è cœlo descẽdente, Chri
stum Dominum, siquidem illum mittebat, verũ Deum esse, fuit
cognitum & manifestum.

Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. O verbũ
admirabile, ò sententia profunda. Vos, ait Dominus, qui mecũ
ab initio prædicationis meæ versati estis, & qui experientiam 23
vitæ atq; operum meorum habuistis testimonium perhibebitis
de me. O verbi diuini concionatores, perpendite obsecro iterũ
atq; iterum horum verborum altissimum sacramentum. Con-
templamini Dominum hic dicentem, illos duntaxat, qui cum
eo ab initio, ideſt, multo tempore fuerunt, de ipso testimonium
esse præbituros. Videamus igitur, qualiter cum Domino con-
uersamini. Quæro à vobis, quot horas quotidie in meditatione
& diuinorum operum, sanctissimæq; vitæ huius cœlestis Do-
mini contemplatione consumitis? O Christe Iesu lux beatissi-
ma illumina quęso omnes tui sacratissimi euãgelij ministros, vt
vere intelligant non oportere eos omne tempus consumere
in studio librorum mortuorum, sed illis magnopere conduce-
re, inter, libro vitæ perfectissimo lectitare. Inter alias causas, 24
ob quas illi, qui mundum relinquentes se in sanctas religiones
recipiunt optimum sibi viuendi genus instituisse dicuntur, vna
est quoniam ibi ad diuinæ contemplationi vacandum & cum
Domino conuersandum expeditiores sunt: & ita efficacius de
eo possint testimonium perhibere. Circa quod S. Dauid notabi
Psal. 75. lissima verba profert dicens: Quoniam cogitatio hominis confi
tebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi. Vo
uete & reddite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu eius
affertis munera, terribili & ei, qui aufert spiritum principum, ter
ribili apud reges terræ. Pro intelligentia horũ verborum notan-
dum est, quod Christo redẽptore nostro crucẽ portante defesso
& fati-

25 & fatigato in Caluariæ locũ iter faciente Iudæi quendam homi
nem, qui eum adiuuaret, conduxerunt. In quo significatum est,
hunc Christum mysticum (videlicet populum Christianũ) qui
in hoc mundo mansurus erat, in multis membris suis lassandum
& defatigandum fore: sicut vere modo quamplurimis in Chri-
stiana republica, qui crucis mortificationem ac pœnitentiam re
nuunt, contingere videmus. Cumq; pauciſsimi essent qui hanc
crucem portare vellent, diuinæ personæ sacrarum religionum
constitutores ad eam portandam, atq; ad alios, vt idem facerẽt,
inuitandum conduxerunt. Dicimus diuinas personas religionũ
fundatores conduxisse, quoniam solus Christus Redemptor no-
ster crucem locatione non portauit, id est, [*No lleuo la cruz por al-
quiler.*] Nam per illam neq; gratiam neq; gloriam essentialem
26 sibi meruit: accidentalis vero non erat sufficiens tot tantisq; labo
ribus præmium. Reliqui autem sancti mercenarij sunt, & ideò *Matth. 20.*
de illis dicitur: Conuentione autem facta cũ operarijs ex dena-
rio diurno misit eos pater familias in vineam suam. Ita q; religio
nes in sacrosancta ecclesia ad hoc institutæ fuerunt, vt, qui in eis
vitam agunt, non solum in humeris suis pœnitentiæ & mortifi-
cationis crucem portarent, sed etiam suis bonis exemplis eos,
qui in seculo viuunt, huius sanctissimæ crucis suauissimo iugo
colla submittere, incitarent, fortissimosq; redderent. Huiusmo-
di tamẽ religiosos cautissime viuere oportet. Quemadmodum
enim religio introiuit in mundum, vt eos, qui ibi erant, ab ipso
educeret: sic mundus magno impetu religionem solet inuadere,
vt eos, qui ibi sunt, ab illa educat. Hic etiam scitu dignissimum
27 est, quod sicut in templo Salomonis erat locus dictus Sancta san
ctorum in interiori ipsius templi parte, quem pauciſsimi ingre-
diebantur, & velum tenuissimũ duntaxat, signabat inde interius
non esse progrediendũ: sic in religione alia etiam est interior re-
ligio, quam perpauci ingrediuntur: quoniam à subtilissimo sua
rum passionum & miserabilium affectionũ velo impediuntur.
Hoc autem Sancta sanctorum est continua oratio, meditatio,
contemplatio & sanctissima cũ Domino conuersatio, qua mul-
tæ virtutes ac dona spiritualia comparãtur. Quoniam vero quã
plurimi hanc profundissimam Dei conuersationem non ingre-
diuntur: ideo sæpenumero hanc crucis mortificationem relin-
quunt, seque iterũ mundi rebus affigẽtes ad ea, quæ in ipso sunt.

conuer

conuertuntur. Loquens Dominus cũ filijs Israel dixit? Nisi occi 28
deritis habitatores Chanaan, erunt vobis quasi claui in oculis,
& quasi lanceæ in lateribus. Idem fere religiosis & omnibus
Numer.33. Christianis dicere possumus, quibus ipsæmet passiones & de-
prauati mores, nisi eos correxerint: & mortificauerint, erũt qua-
si claui ac lanceæ eorũ oculos affigentes & obcæcantes. Hac igi-
tur præhabita doctrina verba Prophetæ, quæ improbos ac ne-
farios huius tempestatis hæreticos persequentes religiones, &
quæ in eis fiunt vota, possunt cõfundere, facilius intelligetis. Lo
quitur ergo hic sanctus Dauid cum illis, qui in circuitu Dei affe-
runt munera, videlicet, in lege gratiæ, cum illis, inquã, qui sunt
velut à latere Dei, & in quibus ipse Dominus diuinos suos ocu-
los figit. Hi enim dũ orationi vacant, rem sacram audiunt, ieiu-
nant, eleemosynam erogant, & se se in alijs huius generis operi- 29
bus exercent, diuinæ maiestati gratissima offerunt sacrificia. Et
his Propheta ait: Omnes qui in circuitu eius affertis munera, vo
uete & reddite. Vbi notandum est illud, Vouete, consiliũ esse, &
non obligationem inducere: nam Spiritus sanctus, id voluntati
nostræ atq; arbitrio relinquit. Vult namq; vt tota mentis acie
inspiciatis & contemplemini varios huius mũdi laqueos, quibus
plerumq; illi, qui in eo manẽt, sunt irretiti. Vt autem ab illis eri
pi possitis, in aliqua vouere religione singulare remediũ est. Vo
ta enim sunt veluti quædam fortissima parietis, id est, obserua-
tionis diuinæ legis fulcimenta, atque etiã veluti quidam fræni,
quibus passiones mortalium cohibentur. De quibus verba illa
prouerbiorum apte dici possunt: videlicet: Legẽ ponebat aquis, 30
nẽ transirẽt fines suos. Humanæ namq; passiones instar furibun
Prouer.8. darũ, & magno impetu currentium aquarũ sunt: homo verò, in
quo diuina sapientia habitat, his aquarum torrentibus & pro-
fluuijs legem ponit, nè rationis terminos prętergrediantur. At
inter leges, quas iustus ad refrænandas suas passiones diuersis
vijs & rationibus quærit, vota in hunc finem remedia efficacissi-
ma esse solent. Sed valde omnibus, qui volunt emittere vota,
attendendum est, eos ipsa ad vnguem seruare atque adimplere
teneri. Quia licet illud verbum, vouete, consilium sit, vt dixi-
mus, tamen illa, Reddite Domino Deo vestro, præceptum &
obligationem inducunt. Scitote vos fidem Deo terribili dedisse,
cuius potestati si omnes vires ac potentiæ Regum terræ compa

rentur

31 rentur nihil esse putantur. Ipse est enim, qui vita cum ei placet, illos, quos vult, facillime priuat. Et ideò Sanctus Propheta adiecit: Terribili & ei, qui aufert spiritum principum. Id est: Tu, quicunque voues, cogita te Deo terribili vota promisisse. Ergo, ô religiosi, vos oro & obtestor, vt animaduertatis, fidem vestram Domino astrinxisse, non propriam voluntatem, sed ipsius vos esse facturos. Dominus per Isaiam promiserat, productum se gentem adeo sibi peculiarem, vt vocaretur, Voluntas mea in ea. Hæc gens vos omnes religiosi estis: idcirco Dei voluntatem magis quam vestram adimplere curate. Vir nobilis ignominia afficitur, si quod ei promittitur non præstatur: quanto magis Deus illud seuere & rigorose postulabit. Præter vtilitates, quas in votis esse diximus, S. Propheta hic singulare nobis commo-
32 dum proponit. Quoniam cum dixit: Vouete & reddite, iam antea reddiderat causam & rationem dicens: Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationum diem festũ agent tibi. Vbi apertè S. Propheta de oratione, meditatione, atque contemplatione verba facit: his enim Dominus laudatur, & glorificatur. At quia hoc exercitium sanctissimum est, vos Spiritus sanctus admonet, vt mũdi illecebris derelictis in sanctas religiones ingrediamini, ibiq; vota mittatis, vbi ad diuinæ contemplationi vacandum maxima est opportunitas. In oratione vero Deus mẽtibus ei operã dantibus festum agere solet, eis ipsis gaudia & consolationes spirituales impertiens. Quod si alicui vestrum festum hoc tam celeriter non agit, nihilominus perseuerare debetis: nam & in hoc mũdo vani amatores prę nimio amo-
33 re illius, quam diligunt, neque comedunt, neque dormiunt, neque tranquillam vitam ducunt. Quin etiã licet, (vt aiunt) ianuis in oculis percutiantur, nullosque fauores recipiant, nunquam in amando deficiunt, sed vsque ad optatum finem perseuerant. Quare igitur fidelis Christianus in Dei amore non persistet, quousque ipse ei ostia & brachia pãdat, eumque dulcissime amplexetur? Ex hoc autem festo, quod Dominus suis amicis agit, ipsi reliquias, quibus posteà ei etiam diem festum agunt, depromunt: inde enim animum ac feruorem sumunt, vt promissis plenissime satisfaciant, victoriasq; amplas de mundo, carne, ac diabolo reportent. Ideò Rex Sanctus adiunxit: Et reliquiæ cogitationum diem festum agent tibi. Solet aliquando contingere

Isai. 62

simile.

Simile. tingere, vt princeps aliquis, seu nobilissimus vir iter faciens in 34
domo agrestis & inculti agricolæ diuersetur, ibiq; prandium sumens panem, vinum, carnes, & multa alia, quibus vescebatur, superflua ei relinquat: totq; reliquiæ ibi remanent, vt ipse pauper multis diebus habeat victus abundantiam. Sic homini cum Domino agenti, eumq; domi suæ, videlicet, in intimis cordis visceribus recipienti ipse Dominus tot tantaque dona ac bonorum reliquias relinquit, vt cũ illis postea ipsi Deo festum agat solenne, ei in ijs, quæ se se obtulerint, occasionibus inseruiens. Ecce igitur vnum ex præcipuis finibus, ad quos sacrosanctæ fuerunt institutæ religiones. Illi verò, qui in eis sunt, efficacius de Christo Iesu in suis sermonibus testimonium perhibendi multo maiorem occasionem habent, quam ij, qui in sæculo vitam degunt: quibus tanta licet ad hoc non sit opportunitas, ipsi tamen 35
iusta omninò si se his sanctissimis exercitijs nõ dediderint, excu
Psalm. 118. satione carent. Nam Propheta Dauid Rex erat, & multis ac magnis, occupationibus detẽtus, & tamen dicebat: Quomodo dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est. O Rex sancte, non nè tibi vna aut duæ sufficiũt horæ? Minimè profecto, sed tota die in lege Domini meditabor. O magna nostrorũ confusio: siquidem in toto integro die vix vnam horam in hoc sancto exercitio scimus consumere: atq; ita testimonia, quæ de Iesu Christo summa bonitate nostris colloquijs reddimus, tepida sunt ac paruæ vtilitatis. Incipiamus igitur Patres mei, & charissimi fratres, incipiamus, inquam, vos obsecro, per immensam Dei charitatem hanc sanctissimam conuersationem exercere: vt ex ea oribus nostris verba exeant tanto amore incensa, vt 36
corda audientium possimus inflammare, eosque ad diuinam gratiam disponamus, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariç filius. Amen.

In eadem

In eadem Dominica infra octauam Ascensionis Domini CONCIO SECVNDA.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à patre, &c. Ioan. 15.

SI, quoties Christus saluator mũdi aduentum Spiritus sancti in hoc vltimo sermone repetijt, contẽplemur magnã profectò nobis admirationẽ afferet. Non solum enim hic de aduentu eius egit, sed paulò post eis dixit: Si ego non abiero, paracletus non 2 veniet ad vos: si autẽ abiero mittam eũ ad vos. Et paulo inferius adiecit: Cũ venerit ille arguet mundũ de peccato, &c. Posteà verò iterum repetit: Cũ venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnẽ veritatẽ. Hæc omnia diuinus magister fecit ad infinitã tãti doni excellentiã significandã, &, vt sancti apostoli illud, vt æquum erat, magni facerẽt, seq; ad illud recipiendũ efficacissime dispone rẽt. Effectus enim, quĩ in cordibus credentium ab ipso diuino spiritu faciẽdi erant, singularissimi futuri erant, sicut S. Isaias multo ante prædixerat: In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria, fructus terræ sublimis, & exultatio his, qui saluati fuerint de Israel: & sanctus vocabitur omnis, qui scriptus est in vita in Hierusalem. His verbis S. Propheta excellentem magnificorum 3 donorum abundantiam, honorem, lætitiam, voluptatem, ac sanctificationem, quę fidelibus Spiritus sancti aduentu cõmunicanda erant, ostendit. Iccirco adiecit: Si abluerit Dominus sordem filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris. Pro cuius intelligentia oportet adnotare, peccatum in duabus præcipuis potẽtijs, videlicet, voluntate & intellectu hominem tangere, & ferire, intellectum enim cęcitate, voluntatem verò malitia percutit. Has autem duas maculas à peccato effectas S. Propheta hic Dominum in spiritu iudicij & spiritu ardoris mundaturum commemorat. Ad cæcitatem erit spiritus iudicij, id est, veritatis, qui ipsum intellectum illuminet & componat: ad voluntatem verò gelidam & corrup-

Isai. 4.

tam erit spiritus ardoris, qui suo diuino amore eam inflammabit 4
Exod.12. & in formam rediget. In sacra pagina Dominus iubebat, omnes agni paschalis reliquias igne consumi. In quo significauit, reliquias immaculati agni Iesu Christi Saluatoris nostri, videlicet, sacros discipulos, qui in hoc mundo remanserunt, igne, scilicet, Spiritu sancto inflãmandos & comburẽdos fore. Vbi adimpletum est id quod mystice S. Dauid prædixerat: Ignis â facie eius
Psalm.17. exarsit, carbones succensi sunt ab eo. Facies patris æterni est filius eius: nam, sicut homo per faciem dignoscitur, ita pater æternus per filium suum in hoc mundo cognitus fuit. Ex hac autem facie ignis, qui est Spiritus sanctus, sicut ab eodem patre procedit: carbones verò, quos succendit, sacrosancti fuerunt discipuli, qui veluti carbones nigri atque aridi erant: nigri quidem propter profundam eorum humilitatem, & aridi ab omni humana 5
consolatione: vt ita ad illud mirabile incendium & inflammationem diuini spiritus parati ac dispositi essent. O vtinam nũc diuinus hic ignis corda nostra tam cruda & debilia penetraret.
Simile. Inter vasa fictilia iam igne cocta & vasa tantummodo compacta, nondum tamen in fornacem coniecta hoc discrimen est, quod his, videlicet crudis paleæ ac puluis facillime adhærent, & quidquid ipsa tangit, statim ea flectere facit, eisq; nocet: cocta vero facilius his omnibus resistunt, nec enim flectuntur, nec puluis aut paleæ eis adhærent. Sic inter iustos & peccatores hoc differt, quod iustis velut vasis diuini ignis amore decoctis nec puluis vanitatis seu arrogantiæ, nec paleę voluptatum terrenarũ adhærent aut coniunguntur, nec denique rebus huius mundi flectuntur: peccatores verò tanquam cruda vasa minima quaque 6
re mouẽtur, vixq; voluptas aut vanitas est, quę eis facillime non adhęrear, & tandẽ omnibus huius mũdi nęnijs animũ inclinant.
Ezech.37. Hoc etiã mysteriũ adumbratũ fuit apud sanctum Ezechielem: vbi Dominus ei campum, in quo erant multa ossa ficca, ostendisse legitur, eiq; iussisse, vt prophetaret, atque nomine ipsius Dei diceret: Ossa arida audite. Ecce ego intromittam in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes, superextendam in vobis cutem, & dabo vobis spiritum & viuetis. Statimq; commotio magna & admirabilis sonitus factus est, & in illis ossibus omnia, quæ Dominus promiserat, adimpleta sunt. Sic sacri discipuli tanquam ossa arida &

ab om-

7 ab omni humano fauore aliena erãt: quibus Christus Dominus verus Deus ac verus homo se eis suũ diuinũ spiritũ, & simul cũ eo carnem, videlicet, cordis teneritudinem, (vbi omnia præcepta sua imprimerentur) atq; etiam neruos, scilicet, virtutem, vires, & fortitudinẽ ad resistendũ omnibus malis, & ad omnes mundi persecutiones perferendas daturũ promiserat. Promisit etiam se eos cutesuæ diuinæ protectionis & vmbraculo suæ sanctissimæ tutelæ cõtecturũ esse. Quæ omnia tũc adimpleta sunt, quãdo factus est repẽte de cœlo sonus tanquã aduenientis spiritus vehemẽtis. Adeo enim mirabilia dona, quę Spiritus sancti aduentu sacri discipuli erãt accepturi, futura erant, vt Dñs voluerit ea prius ab ipsis vehementer exoptari: & idcircò hũc supernũ aduentũ toties enarrando percensẽt dicens, *Cum venerit paracletus*, Idest, consolator. Meri-
8 to atq; optimo iure Spiritus sanctus consolator appellatur, quoniam nullũ solamen, quod verè solatium sit, esse potest, quin ab hoc diuino consolatore non profluat & dimanet per quẽ etiã charitas Dei diffunditur in cordibus nostris vt D. Paulus ad Romanos scribens testatur dicens: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Vbi autem habitat hæc charitas, ibi verum gaudium & voluptas, quæ sunt eiusdem spiritus fructus, vt etiam idem apostolus his verbis asserit: Fructus autẽ spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, &c. Vbi valde perpendendũ est, quod cum S. Apostolus quã plurimos fructus, quos Spiritus sanctus in nostris operatur mentibus, hic enumeraret, statim post charitatem intexuit gaudium tanquam rẽ aliquo modo ab ipsa charitate inseparabi-
9 lẽ. Quam obrẽ venerandus Hugo de sancto Victore inquit: Vis nunquã esse tristis, semper bene viue, quia bona vita semper gaudiũ fert. Et sic etiam diuina sapientia ait: Secura mens quasi iuge conuiuium, idest, continuũ. Ergo fratres charissimi hunc supernũ consolatorem diligite, ac votis omnibus appetite, vt à vobis nunquã discedat, quo facto nunquã etiã vobis verũ gaudium, solamẽ, ac voluptas deerit, sicut sacris apostolis in suis agonibus & afflictionibus minimè defuit. Ibant enim (vt sacra historia refert) gaudẽtes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Nulla persecutio, seu labor, aut calamitas eos hoc gaudio valuit priuare. Res etiam plane consideratione digna est, tempus, in quo Christus Redemptor noster

Roma. 5.

Gala. 5.

Hugo.

Prouer. 15.

Actuum. 5.

hæc suis sacris discipulis verba protulit, fuisse, cum iam ab il- 10
lis discedens mortem subire volebat. In quo misericordia Dei
maximè elucet & ostenditur, qui in maioribus afflictionibus
maioribus auxilijs opem ferre & subuenire solet. Hoc perfido Sa
thanæ inest ingenium, quod si quempiam incipit affligere &
vexare, quo vsque illum omninò (Domino permittente) non
perdat, minime quiescit. Sic sanctum Iob, cum sibi à Deo facul-
tas data est, prosequutus fuit, vt ei nihil ex omnibus, quæ possi-
debat præter coniugem & ipsam etiam ad eum persequendum
& indignatione prouocandum reliquerit. Aquo teterrimo ma-
gistro omnes nefarij eius discipuli peccatores docentur, qui, si ali-
quem persequi incipiunt, eum vsq; ad finem destructionis per-
ducunt. At verò Deus sicut neminem vexat, vt perdat & de-
struat, sed vt ei vitam tribuat, efficit, vt in medio turbinum ac 11
tempestatum quies sit & tranquillitas. Postquam homo peccati
venenum delibauit, nociuis humoribus adeò plenus reman-
sit, vt quidquid recipit, siue bonũ siue malum illud in lethiferum
conuertat venenum. Atque ita non in minori periculo versatur,
cum fauores accipit, quam cum vexatur & opprimitur: nam
tam ex bonis, quàm ex malis acceptis malum educere solet. Qua
propter sicut Dominus ei bona, vel fauores solet temperare: ita
mala, videlicet, labores & vexationes, ne vno aut altero funditus
Cant. 8. euertatur, temperare consuescit. Et hoc est quod sponso dicebat
sponsa: Fuge dilecte mi & assimilare capreæ hinnuloque ceruo
rum. Super hæc verba id, quod Philosophi naturales dicunt, no 12
tandum est, videlicet, capream & hinnulum ceruorum hanc ha-
bere proprietatem, quod cum venatoris congressum fugere vo-
lentes celeriter currunt, vultum & oculos passim in terga ver-
tunt, ac retorquent. Ideo his verbis sponsa suum charissimum spõ
sum deprecati contendit, vt si aliquando ab ea discedere volue-
rit non omnino discedat: id enim animæ suæ vtilissimum fore
scit: sed, Assimilare, inquit, dilecte mi capreæ hinnuloq; ceruo-
rum. Idest: Cum à me recesseris, verte obsecro aliquando, imo &
sæpissime hilarem in me faciem tuam, sicut caprea oculos ac fa-
ciem retorquet. Ne quæso à me pulcherrimos oculos auertas:
hoc est, ita me laboribus opprime, vt etiam aliquibus fauori-
bus seu gaudijs & voluptatibus sint coniuncti. Sic supernus spon
sus cum suis sacris discipulis in præsentiarum egit, qui cũ eis di-
xisset,

13 xisset, si me persecuti sunt & vos persequentur, afflictionẽ hanc cum promissione magnæ consolationis coniungit dicens: Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis à patre, &c. Describens sanctus Ezechiel modum & figuram templi quam Deus ei ostendit ait: Ab hoc templo aquæ egrediuntur, & vsq; ad mare profluũt, & aquas ipsius maris dulces efficiunt: pisces vero quos producebant, quam plurimi & pulcherrimi erant. Vbi adumbratũ est, omnes afflictiones & amaritudines ac labores seruorũ Dei licet tanquam amplissimũ mare sint, dum illis dulces consolationum ac refrigerij aquæ (quæ ab illo admirabili templo, videlicet, Iesu Christi promanãt) coniunguntur, dulcissimos fieri, vt in illis quam plurimi pisces producantur, hoc est, vt sint causa multorum meritorum. Ex quo intelligetis verba Diui Pauli, *Ezech.47.* *2.Corin.7.*

14 quæ non paruam videntur habere difficultatem, scilicet: Repletus sum consolatione: superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Quid ais diuine apostole? id nè charitas docet? Aliter profectò te docuisse mihi visus es, cum dixisti: Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Qualiter ergo modo inquis: superabundo gaudio in omni tribulatione vestra? Ad hoc facilis est responsio, scilicet, sanctum Apostolum tanto gaudio & voluptate fuisse perfusum, cũ labores propter Deum patiebatur, vt si quos propter eundem finem etiam afflictiones perferentes videbat, suauitatem qua illas patiebantur, considerans diceret: Superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Negotium hoc intellectu difficillimum est, [*Son cifras de Dios,*] Quas non nisi qui eas studet, & in eis diligentissime insudat, intelligere valet. *Roma.12.*

15 Reges solent habere aliquos à secretis, quos vocant, [*Escriuanos de cifras.*] Per quos difficillima quæque negotia tractant: sic Deus potentissimus Rex modos ac sifras habet, quæ à paucissimis intelliguntur: nam exaltari hominem & statim tentari, (vt sanctus Iob inquit cum ipso Deo loquens: Visitas eum diluculo & subito probas illum) immensi Dei difficillima sifra est. Similiter beatitudinem cum fame, & solatia cum lacrymis iniungere, sifræ sunt, quas nõ nisi ille, qui eas experitur, eo quod ab ipso Domino docetur, intelligit. Fœlices ergo illi, quos summa sapientia res tam admirabiles erudiuit. Dominum fratres mei summisse deprecamini, vt vos tanti ponderis ac momenti negotia, vestrisque mentibus tam vtilia docere dignetur. *Simile.*

Ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, 26
quia ab initio mecum estis. Animo, hic, quæso, euoluite infinitũ im-
1. Corint. 1. mensi Dei artificium, cui (vt ait D. Paulus) placuit per stultitiã prædicationis saluos facere credentes. Stultum quippe humano intellectui videbatur, vt Dominus abiectam, vilem, pauperẽ, & ignorantem gentem eligeret, eosq; per totũ terrarum orbem ad prædicandum hominem, qui crucifixus fuerat, esse verũ Deũ per quem saluandi eramus mitteret. Ac tandem hoc, quod insania videbatur, omnipotens Deus stultam huius mundi confudit sapientiam, & per hos infimos & abiectos homines, qui erant
vbi sup. quasi non essent, id quod habere esse videbatur, destruxit & consumpsit. Atque hoc verba illa Apostoli significant, scilicet: Contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret, vt non glorietur omnis caro in conspectu eius, sibi tam 27
præclarum hoc opus tribuens, cum immensi Dei opus fuerit. Cuius rei fidelissimum, hi sancti viri proprias vitas in discrimen offerentes, testimonium reddiderunt: nam vt erant veri discipuli gloriam sui sanctissimi magistri quærere conabantur. Eia ergo, concionatores vestrarum concionum quis finis esse debeat, diligenter addiscite, & quid vobis summa veritas dicat, attendite. Vos testimonium perhibebitis de me: vt videlicet, obedientiæ meæ atque imperij iugo animæ subiectentur. Quod si hic finis
D. Tho. 2. 2. vester non est, væ, væ & millies væ vobis, Beatus Thomas de præ-
q. 100. ar. 5. dicatoribus agens, eos si præcipuè pro mercede prædicant, letha-
Caietan. liter peccare, affirmat: quem ibi Dominus Caietanus explanans aliquas notabiles distinctiones adhibet. Magna profecto confusio & ingens insania est, eos, vt alijs gloriam adipiscantur, ipsi 28
vero, vt gehennam sibi comparent, continuo laborare: quemad-
Num. 32. modum de tribubus Ruben & Gad refert sacra pagina. Qui cum terram promissionis vi & armis alios adiuuantes expugnarent, postea in ea partem aliquam seu portionem noluerunt: imò quadam regione, quæ ante Iordanem erat, eo quod pinguia ad pascendos greges pascua habebat, contenti fuerunt. O infœlices illos, qui huius miserrimæ vitæ bonis sunt contenti, vt belluinos suos & sensuales appetitus pascãt, & propter illa immẽsa æternæ gloriæ bona amittere volunt. Igitur vos, ô prædicatores, cõfessores, ac ministritã diuini muneris hodierna die obtestor atque obsecro, vt mẽtis oculos erigatis, eosq; terrenis rebus contẽptis

19 ptis in ſummo illo atq; ineffabili Deo, qui vos in tanta tãq; ſingulari dignitate collocauit, figere cõtendatis, ipſumq; ſolũ pro laborũ veſtrorũ præmio votis omnibus appetite. Id quod tanctus Iſaias licet in aliud propoſitũ ait, efficere totis viribus laborate: Super montem caliginoſum leuate ſignum, exaltate vocẽ, leuate manũ. Mons caliginoſus ſæculũ hoc erroribus & ignorantijs plenũ eſt, ſuper quẽ exaltate ſignũ, ſcilicet, crucẽ. Attendite quæſo, pœnitentiæ & mortificationis crucẽ in mũdo nimis eſſe demiſſam & neglectã, vos eã erigere & eleuare cõtendite. Exaltate vocem, videlicet, ad hunc finem ſpiritus feruore prædicantes, virtutẽ docentes, & vitia ſeuere increpantes. In magnã certe admirationẽ rapimur, quoties gentiũ & ethnicorum libros euoluimus, inquibus videre eſt, qua ſeueritate, & quo rigore Poetæ il- *Iſai.13.*
20 lius tẽpeſtatis vitia reprehendebãt: nos vero Chriſtiani vix niſi ad placitũ ſaporẽq; audientiũ loqui audemus: quodquidẽ pauciſſimi amoris Dei euidens ſignũ eſt. Penuria enim ac defectus amoris & cõſcientiæ culpa homines ad vera loquendũ ignauos efficiunt. Atq; ita Anna mater Samuelis egregiã protulit ſentẽtiam, ſcilicet: Impij in tenebris conticeſcent, id eſt, Impij in peccatis ſuis obmuteſcent. O dilectiſſimi in Chriſto Ieſu patres deſiderio inedendi & ſuccurrendi animabus exaltate, quæſo, vocẽ, leuate manum, ſcilicet, bene operãdo. Et hoc, licet à ſancto Propheta fuerit poſteriùs dictum, vos illud priùs exequi oportet, vt doctrina veſtra in cordibus audiẽtium, qui viderint vos id, quod docetis opere complentes, efficacius operetur. *1. Reg. 2.*

Hæc locutus ſum vobis, vt non ſcandalizemini, abſque ſynagogis faciam
21 *vos, &c.* Vſq; *Arbitretur, obſequium ſe præſtare Deo.* Dum ait diuinus magiſter ſacros diſcipulos de ipſo teſtimonium eſſe reddituros, ſtatim ingentes labores, quos in executione huius miniſterij paſſuri erant, eis explicat. Ex quo apertiſsime conſtat, præclaros illos & ſanctitate excellentes viros non blãditijs, vel bonorum tẽporalium promiſsionibus fuiſſe attractos, ſed vi verborum Chriſti Redemptoris noſtri, & euidentia miraculorũ ac ſacratiſsimæ vitæ eius, qua adeò confirmati fuerunt mediante Spiritus ſancti gratia, vt oẽs mũdi perſecutiones & calamitates, quæ eis euenerũt, nè ſanctiſsimũ hoc teſtimoniũ ab eis nõ redderetur, minimè ſuffecerint. Exquibus etiã liquidò & manifeſtè apparet, quantũ ſit rationi cõſentaneũ, nos omnes in fide, quam illi tradiderunt

& sacrosancta Ecclesia hoc vsq; obseruat, firmissimos esse debere 22
si quidē tam clare & aperte conspicitur, totum hoc negotium à
Deo & non ab hominibus emanasse. Admirabile quippe omni
bus visum est, pauperculos homines tantum animi robur & for-
titudinem habuisse vt toti terrarum orbi resistere ausi fuerint.
2. Corin 4. Qua propter D. Paulus inquit: Habemus thesaurū istum in vas-
sis fictilibus vt sublimitas sit virtutis Dei, & nō ex nobis. In om-
nibus tribulationem patimur, sed non angustiamur, aporiamur
id est, *Somos pueſtos en lo vltimo de las tribulaciones*, sed non destituimur. Quasi dicat: Stupenda res est, tam pretiosum tamq; mirifi-
cum thesaurū, qualis est diuina gratia, hominibus imbecillis &
fragilibus traditum & commissum fuisse, cumq; debiles ac fragi
lissimus tyrannos omnes atq; huius sæculi potestates à nobis
facillime superari. In hoc profectò omnipotentis Dei magnitu- 23
do ostenditur & apparet, quod vasa tam fragilia & caduca in
crudeles carceres sæpenumero proiecta, tot tantisq; ictibus per-
cussa, nec vnquam fuerunt confracta, nec ab eis gratia aliquo
impatientiæ genere defluxerit. O ineffabilem altissimi magi-
stri sapientiam, qui talia operatus est, itaq; quēadmodū omnes
artes & inuentiones, quas Laban ad opprimendū & molestia af-
ficiendum sanctū Iacob excogitauit, in illius sanctissimi Patriar
chæ commodum & vtilitatem redundarunt: sic omnes inuentio
nes, quas nefarij tyranni exquisierūt, vt sacros Apostolos torque-
rent ac tormentis afficerent, eis in gloriæ coronam & ad maiorē
ipsorum tyrannorum cōfusionem versæ sunt. Nam propter cru-
delitates, quas improbi in iustos exercent, Deus non solū in alia
vita, verum etiam in hoc sæculo eos punire solet. Atq; ita Domi 24
nus Prophetæ Nathan iussit, vt sancto Dauid de filio eius Salo-
mone diceret: Misericordiam meam non auferam ab eo, sicut
abstuli à Saul, quem amoui à facie mea. Vbi alij transtulerunt,
quē amoui à facie tua: & sic est in translatione Syriaca & in cō-
textu Græco, atq; in Paraphrasi Chaldaica. Vbi aperte significa
tur Deū propter persecutiones, quas impius ille Rex in sanctū
Dauid exercuit ipsum regno & vita spoliasse.

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem nec me. O verba terri-
bilia, & quæ maximum cuiq; timorem iniiciunt: à quibus nos
terribile etiam argumentū in hūc modū sumere & formare pos-
sumus. Si ij, qui ob defectum cognitionis Iesu Christi atq; æter-

ni

25 ni eius patris, iustos persecuti sunt, & de medio sustulerunt obse
quiũ se præstare Deo arbitrantes, æternis supplicijs digni sunt *Simile.*
(licet suis persecutionibus illos glorioſos martyres effecerint, si-
cut cùm quis flumen aliquod in cymba, vel scapha traijcere &
transmeare contendit, alius cymbam impellit, quo impulsu eũ
celeriter fluuiũ transire, & ad portũ breuissimè peruenire facit:
ita improbi tyranni varijs tormentorũ generibus quę in sanctos
excogitarunt, ipsos procelloſum huius mundi flumen breuiſsi-
me transire, & celerius ad tutissimũ gloriæ portum peruenire fe-
cerunt propter quod Dominus ait: Nolite timere eos, qui occi- *Matth.10.*
dunt corpus animam autẽ non possunt occidere) quanto maio-
ri culpa, maioribusque tormentis Christiani digni erunt, qui suis
persuasionibus & deprauatis exemplis animas suorũ proximo-
26 rum interficiunt? O crudelissimi tyranni, qualiter talem fidem
profitentes talemq; Dei cognitionem habentes huiusmodi ty-
rannide vti audetis? O pater luminũ, illumina obsecro per infi-
nitam clementiam tuam hos miserabiles ac detestandos homi-
nes, vt tantum scelus intelligentes ab illo se abstinere totis vi-
ribus contendant. Nouit Dominus (inquit S. Iob.) & decipientem *Iob.12.*
& eũ, qui decipitur. Et ad quid eos cognoscit Deus? Vtiq; vt dig
na rependat meritis vtriq;. Cum Eua serpentis suggestione pec
cassset, interroganti Deo. Quare hoc fecisti? respondit: Serpens *Gene.3.*
decepit me. Dominus autem ad serpentẽ ait: Quia fecisti hoc.
Quid est hoc, quod serpens fecit Domine? Quasi deceptionem
nominare pudeat eius nomen subticet & nec per os suũ profer-
re vult peccatũ, solum ait: Quia fecisti hoc. O magna exaggera-
27 tio: quam aperte in hoc grauitas abominationis, & sceleris, quod
committit ille, qui alium ad peccandum persuadet, explicatur.
Deus optimus maximus nos ab huiusmodi crudelitate eripiat,
nobisque spiritum conferat, vt ad inuicem alij alios in
virtutem & sanctitatem moueamus: atq; ita ple-
nj gratia tandem perfruamur gloria, ad
quã nos perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen.

In eadem Dominica infra octauam Ascensionis Domini

CONCIO TERTIA.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à patre, &c. Ioann. 15.

SAcrosancta huius euangelij lectio quædam etiam illius cœlestis sermonis, quem summus prædicator Iesus Christus post vltimam cœnam ad suos discipulos habuit, singularis pars est. Vbi aduertere oportet Dominum paulò ante eis dixisse: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret, quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Terra herbis, quas ex se germinat & producit, tantam virtutem communicat, vt nemine eas colente & circunfodiente ipsæmet crescant, & augeantur: at verò triticum, & alia, quæ ex se terra non producit, ante quam nascatur, crescat, & in suam perfectionem perueniat, prius seminari & coli diligenter oportet. Itaq; terra erga herbas, quas ex se producit, se habet, sicut mulier erga filios quos peperit, quibus solicite & omni cura indulget: filiorum vero mariti sui, quorum ipsa nouerca est & non mater, obliuiscitur & sæpenumero eos vexat. Sic mundus mundanos, vt potè qui filij sui sunt & ipse eorum pater, honore afficit, eisq; fauet & indulget, bonos vero cum filij Dei sint, natos suos esse non agnoscit, sed cum illis tanquam victricus vulgo, [*padrasto,*] & non pater agit ipsos multis opprimens tribulationibus. Ideo Diuus Ambrosius explicans versiculum illum: Omnia mandata tua veritas, iniqui persecuti sunt me, adiuua me, sic ait: Fortasse quia persecutiones non patimur, tanquam condēnati habemur: quia homines, qui pie viuere volunt in Christo Iesu persecutionem patiuntur. Si igitur eas non perferimus, signum est quod non pie viuimus, & quod mundi iam filij esse reputamus. Si autem quæritis, quare Dominus permittat filios suos in hoc sæculo opprimi & vexari? Huic quęstioni Beatus Augustinus egregiè satisfacit dicēs: Omnis tribulatio aut pœna impiorum aut exercitatio iustorū est.

1

2

Simile.

3

Ambr. sup. Psalm. 118.

D. August. lib. 33. qq.

Et

4 Et alibi idem Sanctus Doctor sic ait: Auferuntur ista bona tem- *Epist. 80.*
poralia bonis, vt probentur, malis autem vt crucientur. At-
que ita quidam non contemnendus Doctor dixit: Fides inexer- *simile.*
citata langueſcit. Inter arces, quæ hoſtibus finitimæ ſunt, & il-
las quæ in medio regni ædificatæ ſunt, magnum diſcrimen ver-
ſatur: quod illæ armis & rebus bello neceſſarijs ſunt munitiſsi-
mæ, hæ vero minime. Si arces, quæ in toto regno Caſtellæ
veteris ſunt, ingrediamini, omnes belli machinas & bellica tor-
menta rubigine fere conſumpta videbitis, thoraces & loricas ru-
biginoſas & puluere conſperſas: ita, vt ſi aliquod bellum vel
ciuile vel commune inſurgeret, plus operis & numorum in pur-
gandis & reficiendis illis armis conſumeretur, quam in alijs de-
nuo conficiendis. Cuius rei pax, quæ nunc viget, cauſa eſt:
5 nam cum bella aduerſus Mauros quotidie inſtabant, omnia
in promptu ac paratiſsima erant. Hoc idem equitibus eccle-
ſiæ militantis contingere videmus, qui contradictione deficien-
te ſtatim animum demittunt, deſides fiunt, torpeſcunt, ac vi-
tijs ſe tradunt, atque ita tota machina, id eſt, *Toda la artille-*
ria, Conſumpta eſt rubigine, videlicet, vitio ſenſuali, quod in mul
tis vſque ad oſſa penetrauit, qui etiam auaritiæ muſco ideſt, *Mo-*
ho, & ſuperbiæ puluere ſunt contecti. Quapropter egregiè Di- *D. Bernar.*
uus Bernardus ait, eccleſiam catholicam id, quod Rex Eze-
chias aiebat, poſſe dicere, videlicet: Ecce in pace amaritudo
mea amariſsima. Itaque ſi hodie ad patiendum pro Chri-
ſto Domino arma capere iuberemur, ſicut quotidie in Gal-
lia & alijs regnis ad hoſtium infeſtantium iniuriam repellen-
6 dam euenire ſolet, Hiſpane, *Si oy tocaſſen al arma a padeſcer por*
Chriſto, Maior profectò in præparandis armis & in diſponen-
do nos ipſos, quam in moriendo eſſet difficultas. Nam optima
diſpoſitio eſt, vitia relinquere: potiùs autem concubinarius vi-
tam ſuam deſeret, quam adamatam concubinam: & luſor fa-
cilius millies mortem oppetet, quam à ludo abſtineat & ſic de
alijs peccatoribus. Cum res in tanta pace & tranquillitate, ſi-
cut modo ſunt, non erant, homines vitijs & voluptatibus non
ita erant dediti: imò quam plurimi tanto animo & volun-
tate mortem pro Chriſto ſubire volebant, quanta nunc eam
multi ex Chriſtianis recuſant. Quocirca iuſto Dei iudicio fit,
vt eius amici ingentes labores ac tribulationes patiantur. Ideo

vbi

vbi nos legimus: Prosperū iter faciet Deus salutariū nostrorum, 7
Felix ex Hebræo sic vertit: Aggrauabit nos Deus salute nostra,
hoc est, permittet nos persequi propter salutem nostram. Facilli-
me posset omnipotens Deus in cordibus hominum fidem absq;
illa contradictione, quæ in principio nascentis ecclesiæ habita
est, imprimere: sed quoniam iustis pro Christo pati maxime cō
ducebat, ideo ipse Dominus permisit, vt illi, qui primi fidem re-
ceperunt, tam crudeliter oppressi necarentur, vt, videlicet, om-
nes, qui in progressu ecclesiæ catholicæ in ipsa nascerentur, æquo
animo ac patienter quidquid eis eueniret, perferrent. Hinc in-
Colossen. 1. telligetis obscura illa Diui Pauli verba, scilicet: Nunc gaudeo in
passionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionum
Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia. O glo-
riose Apostole, vt quid ausus es dicere, Christi Redemptoris no- 8
stri passioni aliquid defuisse: siquidem illa ad redimendos mille
mundos, si tot existerent, sufficientissima fuit? Absit, vt dicamus,
Chrysostom. ei merita defuisse. Sed (vt ait Diuus Chrysostomus) contingere
posset, quod, cùm prædicatores hominibus persuadere vellent,
vt supernum magistrum Iesum Christum imitarentur, eis sic
dicerent: Oportet vos vitam vestram pro Iesu Christo parui fa-
cere: siquidem ipse filius Dei propter obedientiam patris ei iu-
bentis, vt veritatem prædicaret, & tueretur, ac pro defensione
eius, si se offerret occasio, vitam relinqueret, eam libentissime ob
tulit. Vobis ergo idem facere maxime conducit: quia vt prin-
1. Petr. 2. ceps Apostolorum ait: In hoc vocati estis, quia & Christus pas-
sus est pro nobis, vobis relinquens exēplū, vt sequamini vestigia
eius. Ipsi eis in hunc modū respōdere possent: Si Iesus Christus
mortuus est, ac tot labores pertulit, licet verus homo erat, simul
etiā verus Deus erat, & diuinū suppositum humanitatē illam, 9
quam sibi vniuit, adiuuabat. Quod si pro veritate mori voluit,
non mirum videri debet: nā anima illa sanctissima veritatem,
pro qua patiebatur, ad oculum (vt aiunt) aspiciebat: nos vero mi
seros, fragiles, & caducos pro veritate, quam non videmus, licet
eam credamus, pati difficilius est. Hoc igitur ait D. Paulus Chri
sti Redēptoris nostri passioni deficiebat, quod, scilicet, purus ho-
mo sicut ego & alij quam plurimi insurgerēt, & pro defensione
veritatis quā nō intuebātur, licet eā crederēt, hilare ac libentissi-
me paterētur. Atq; ita, cū ego in carne mea debili pro veritate,

quam

10 quam non video, licet eam credam morior, tunc id, quod Christi
passioni defuit, adimpleo: nam Christus Dominus pro veritate,
quam clare contemplabatur (siquidem anima eius ab instanti
suę creationis vidit diuinam essentiam, & fuit beata) mortem
obijt. Id vero quod ego patior, est pro corpore eius, quod est
Ecclesia: quoniam mei ac sodalium meorum exemplo multi alij
volunt vitam suam pro hac veritate in discrimen vocare, viden-
tes ea, quæ nos puri homines carne & ossibus sicut illi compacti
perferimus. Quoniam autem sacros Apostolos tot labores, quot
pertulerunt, pati maxime oportebat, vt, videlicet, omnibus Chri-
stianis, qui vsq; ad finem mundi futuri sunt, tam glorioſum ma-
neret exemplum: ideo Dominus in præsentiarum eos præadmo-
net, & crudelissima prælia ac conflictus, quos passuri erant, prædi
11 cens adhortatur, vt spiritualibus armis se ipsos munirent, & præ-
pararent, quibus armati hostium telis possent faciliùs resistere,
certissimamq; de illis victoriam habere. Sic etiam Diuũ Paulũ
de grauissimis persecutionibus, quas in Hierusalem passurus erat, *Actuum.21*
admonuit. Ideo Agabus propheta sumens zonam Pauli & alli-
gans sibi pedes & manus dixit: Hæc dicit Spiritus sanctus: Virũ,
cuius est zona hæc, sic alligabunt in Hierusalem Iudæi, & tradent
in manus gentium. Suauissimus autem magister narrans sacris
discipulis multos, quos passuri erant labores, verba hæc singulari
dulcedine plena inseruit, scilicet: Cùm venerit Paracletus, quem
ego mittam vobis à patre, ille testimonium perhibebit de me,
vosque vt idem faciatis, fortissimos reddet.

Hæc vt intelligatis vos nimis attentos esse velim: nam licet
12 ea, quæ dicenda sunt ex se obscura sint ob minimam tamen expe
rientiam quã proh dolor, de illis habemus, obscuriora redduntur?

Spiritus sancti consolatio non est aliquod peculiare donum,
sed fontes illius sunt tres theologales virtutes, quibus diuinus
hic spiritus quando eas inflat, auget & eleuat, tantum gaudium
& dulcedinem in suorum fidelium cordibus operatur, vt in cor-
pora etiam abundantissime redundet, sicut Propheta Dauid ex *Psalm. 83.*
pertus est, qui de hoc agens inquit: Cor meum & caro mea exul- *Simile.*
tauerunt in Deum viuum. Quemadmodum flumina cùm per so
litos alueos fluunt leniter & suauiter collabuntur, cum vero aqua
rum multitudine hyberno tempore crescunt, ita inundant & ex-
tra ripas diffluunt, vt etiã campos longe ab illis semotos irrigent:

sic

sic hæ virtutes operatione Spiritus Sancti, qui eas implet, cla 13
rificat, & perficit, suas inundationes habent, quibus iusti non
solum in mentibus, verum etiam sæpenumero in corporibus re
creantur. Lumen fidei, quo diuina & cœlestia cognoscimus, ita ali
quando ab ipsa luce, videlicet, Spiritu sancto clarificatur, vt iu-
stus res fidei iam aliquo modo non credere, sed manibus tange-
re & oculis intueri videatur. Hoc autem facit, quoties per donum
intellectus fidem explicat & illustrat, quod quidem donum à
Roma.15. Domino nobis Apostolus implorat dicens: Deus autem repleat
vos omni gaudio & pace in credendo. Huius rei plenus fuit Eu-
Actuum.9. nuchus ille, qui (vt sacra refert Apostolorum historia) post-
quam fidem accepit, ibat per viam suam gaudens. Spes etiam
plerumque tam viua & abundans hoc diuino spiritu volente es-
se solet, vt iustus iam non futura sperare, sed præsentia certissi- 14
ma habere sibi videatur: ac dici non potest, aut verbis explica-
Roma.12. ri gaudium & voluptas, quam hoc iusti animæ affert: de cuius
& Roma.5 spei modo Diuus Paulus inquit: Spe gaudentes. Et idem
Apostolus: Gloriamus in spe gloriæ filiorum Dei. Charitas de
nique, cum ab Spiritu sancto suis diuinis flatibus afflatur, ingen-
tes flammas, quæ etiam magnæ voluptatis causa sunt, ex se emit-
tit. Porro his virtutibus Spiritus sanctus in suorum mentibus ope
Roma.8. ratur illud, quod idem Apostolus ait, scilicet: Ipse spiritus testi-
monium perhibet spiritui nostro, quod sumus filij Dei. Quod qui
dem testimonium licet nos aliquo timore recipiamus, tamen (vt
ait Aristoteles) rerum maximarum, vel tenuis cognitio & certi-
tudo maximam parit oblectationem. Ecce igitur consolatio, qua
ille, qui in se nihil reperit, quod conscientia accuset, perfruitur. 15
Qualis erat Diuus Ambrosius, cum in hora mortis quædam pro
D. August. tulit singularia verba, quæ Diuus Augustinus laudibus magno-
pere extollit, Scilicet: Nõ sic vixi, vt me vixisse pœniteat, nec mo
ri timeo, quia bonum habemus Dominum. O fœlix ille, qui
sic vitam transigit, vt hoc dicere possit. Hic vero maximè no-
tandum est, inter discrimina, quæ in carnalibus voluptati-
bus & spiritualibus reperiuntur, hoc vnum esse, videlicet, quòd
illæ homines debiles, molles & effœminatos efficiunt, hæ verò
fortes, constantesque reddunt. Ideo in Canticis dicitur: Quid
Cantic.7. videtis in Sunnamite (id est, pacifica) nisi choros castrorum: pro
quo alij choreas verterunt. Sed quæro, quomodo chorus & cho-

ros

16 rea atque castra inter se conueniant? Nam castra exercitus militantium ac bellum gerentium sunt, chorus vero est canentium congregatio: denique choreæ sunt hominum, vel mulierum voluptatem capientium cœtus & multitudo, in qua ipsi saltando delectantur. Qualiter ergo ludus & saltatio cum bello conuenit? Multum profecto, quoniam nihil est, quod iustos tam fortes ad dimicandum, perseuerandum, ac patiendum reddat, quam cum iam ipsi suauitatem diuini spiritus, (quæ talis ac tanta est, vt omnia libenter pro ipsa perferri faciat) gustauerunt. Duæ hominis potentiæ, videlicet, concupiscibilis, in qua est & fundamentum habet ipsa voluptas, & irascibilis, in qua fortitudo fundatur, sic genuinæ & coniunctæ sunt atque altera alteri correspondet, vt quò magis in concupiscibi-
17 li voluptas augetur, & quo magis ipsa in voluptate inflammatur & incenditur, tanto magis in irascibili fortitudo crescit, siue vt id, quod optat, consequatur, siue vt id, quo iam gaudet non amittat. Qua propter minime mirandum est, si dulcedo & suauitas Spiritus sancti, cum talis ac tanta sit, iustorum mentibus tantam afferat fortitudinem, vt se se omnibus laborum periculis & contradictionibus exponant. Hac suauitate Sancti in principio nascentis ecclesiæ maximè fruebantur, de quibus in apostolorum actibus sic legitur: Ecclesia ædificabatur ambulans in timore Do- *Actuum. 9.*
mini, & consolatione Spiritus sancti replebatur. Ac de sactis apostolis præcipuè in eodem libro dicitur: Ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contu- *Actuum. 5.*
meliam pati. Tantum abest, vt laboribus, carceribus, flagellis,
18 tormentis, ac mortibus superarentur, vt potius illis gaudio & voluptate afficerentur: talis erat fortitudo, qua eorum mentes firmæ & solidatæ erant. Et quod magis est, gaudebant, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Magnum profecto est in laboribus quempiam gaudere, sed multò maius esse reputatur, non solum in laboribus gaudere, sed pro Iesu Christo mori & ignominijs affici, summam existimare dignitatem. Atque ita diuina dispensatione & prouidentia factum est, vt sancti illi viri priùs ab Spiritu sancto fortitudine muniti essent, quam mundus contra eos insurgeret. Nam (vt ex sacro Euangelio colligitur) licet antea prædicauerint, Dominus tamen non permisit eos ab aliquo opprimi & vexari quousque ex alto virtute indu-

ti essent. O benedictus sit talis Deus, glorificata talis pietas. Te 19
Domine cœlorum angeli & terrarum iusti benedicant & collaudent, qui tuis sic faues & auxiliaris. Merito ergo Sanctus Dauid
Psalm. 9. ait: Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Et in contextu Græco atq; in paraphrasi Chaldaica habetur: Orphano tu eras adiutor. In quo ostenditur, quam continuus sit pijssimi Dei fauor erga illos, qui se à mundi fauoribus omnino abdicarunt. Ideo dum ait: Eras adiutor, perinde est ac si diceret: orphano tu eras, es, & eris adiutor: vt plane videatis, quanto otio & securitate orphanus huiusmodi tutela ac protectione potest viuere. Eia igitur fratres mei, quid facitis? Quare vobis hæc audientibus corda vestra desiderio eorum non inflammantur? Et quare, cùm mundus tantis contradictionibus sit plenus, arma hæc, quibus non solum minime vincemini, sed gratissimam victoriam re 20
portabitis, diligentissime non quæritis? Si autem à me quæratis, quid remedij ad tot tantaque dona comparanda inueniendum sit? ad hoc respondeo, summam veritatem per S. Euangelistam
Luce. 11. Lucam dixisse: Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis pater vester cœlestis dabit spiritum bonum petentibus se, hoc est, Dona Spiritus sancti? Ergo hæc dona ab æterno patre per merita Iesu Christi filij eius confidenter ac sum mis precibus efflagitate: nam merita Iesu Christi totius nostræ spei & fiduciæ debent esse fundamenta. Atque ita vbi nos legimus: Dominus fundauit Sion, & in ipsa sperabunt pauperes po
Isaiæ. 15. puli eius, alia translatio habet: In ipso sperabunt pauperes populi eius: & sic est in contextu Græco. In quo docemur quod quamuis iure optimo spem habere & confidere possimus Deum 21
per merita sacrosanctæ ecclesiæ, quam Christus verus saluator in mundo fundauit, nobis propitium fore: principalius tamen in ipso, cuius merita infiniti valoris sunt, nos oportet confidere. Vnum tamen vos non latere cupio, videlicet, orationem hanc, vt id quod intenditis consequamini cum conscientiæ puritate ac bonis operibus coniunctam esse debere. Idcirco Beatus Apostolus orandi formam tradens inquit: Volo viros orare in omni loco leuantes puras manus. Idem Apostolus ait: Templum Dei
1. Tim. 2. sanctum est, quod estis vos. Vt autem quilibet sciret, qualis esse
1. Corint. 3. deberet, Dominus Salomoni iussit templum ædificare, quod totius vitæ nostræ & actionum singulare esset exemplar. Atin-

ter

22 ter præcipua, quæ templum illud habebat, erant duo altaria, alterum intus in oraculo, alterum vero foris: in illo thus igne concrematum offerebatur, in hoc animalia mactabantur, & in oblationem offerri consueuerant. Hoc idem in quolibet nostrorum oportet esse, scilicet, in interiori animæ, hoc est, in portione superiori quoddam altare esse debet: in quo thus deuotæ orationes igne diuini amoris inflammatæ offeratur: in portione verò inferiori, vbi carnis affectus sunt, alterum esse debet: in quo bruta animalia, videlicet, inordinati appetitus mactentur & sacrificentur. O quam gratum sacrificium Domino fit, quoties gladio diuini timoris eius omnes passiones & affectiones suæ sanctæ voluntati contradicentes mactamus. Nemo cogitet vnum duntaxat horum altare sufficere, nam duo esse maxime opor-
23 tet, imo & necessario nobis habenda sunt. Quam plurimi extant, qui interius habent altare, seque orationi tradunt & delicias illius habere conantur, sed nihil, quod eos aliqua molestia afficiat, agere volunt: nec enim ambitionem, nec superbiam, nec iram, aut cupiditatem suam mortificare & comprimere contendunt. Quid vero isti à Domino in oratione postulent, penitus ignoro: nam si gratiam ad te ipsum vincendum & ad euellendas proprias passiones, atque ad subijciendum diuinæ obedientiæ corpus & animam precibus non expostulas, quid obsecro in oratione petis? Siquidem postquam orasti & thuris sacrificium obtulisti, omnes appetitus tui viui remanserunt, nec eos sacrificare voluisti. Conare igitur charissime frater hæc duo altaria in te habere, & hos duos sacrificij modos perfectissi-
24 me offerre: hæc est enim regia via, qua dona & consolationes Spiritus sancti comparantur.

Deinde sacris discipulis Dominus ait: *Hæc locutus sum vobis, vt non scandalizemini* Hoc est: Labores, quos passuri estis, prædixi vobis, ne postea in illos offendatis & ab ipsa virtute cadatis ac declineris. *Quoniam non solum absque synagogis facient vos, sed venit hora vt omnis qui interficit vos, arbitretur se obsequium præstare* Deo. Hoc est quod D. Paulus de se ac socijs suis dixit: Tanquã 1. Cor. 4.
purgamenta huius mundi facti sumus. Pro quo alij verterunt: Tanquam lustramenta huius mundi facti sumus, ideſt, tales nos mundus reputat, & in tali existimatione ab infidelibus habiti sumus, vt existiment, Deos suos nulla alia re, quam sanguine

& morte nostrorũ, quo ab ipsis beneficia, accipiant, posse fu- 25
cilius placari. O rem stupendam & omni admiratione dignam. Quæ patientia sanctis illis viris necessaria erat, vt tormenta tanto errore illata æquo animo paterentur?

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem nec me. Ex hoc infertur, nos multo magis nunc eos posse admirari, qui cum sint Christiani illuminati fidei splendore iustos ac sanctos viros, eò quod ipsorũ vitia increpant, odio habent & persequuntur. Nã illi quoniam infideles erant, nec veritatem intelligebant, arbitrantes se obsequium præstare Deo, crudelitates illas horrendas perpetrabãt: tu vero ô Christiane, qui scis & intelligis te in his grauiter Deum offendere, quare non erubescis, confunderis, & timorem concipis animaduertens terribilia, quæ tibi ob tam grauem abominationem parata sunt, tormentorum genera? O infini- 26
tæ maiestatis Deus & pater luminum per immensam clementiam tuam hos cæcos illumina, vt aperte videant quo eos malitia sua perduxit, & antea quam furor tuus eos absorbeat, tantis malis mederi, seque in meliorem frugem recipere conentur.

Sed hæc locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Magno enim solatio vobis erit cum huius tanto tempore ante à me prædictæ veritatis memineritis. In quo me verè Deum esse apparet, qui ea, quæ ventura sunt, infallibiliter scio quiq; vobis in omnibus vestris laboribus adero & opem feram, quo vsque ab illis eripiamini ac præmijs digmis donemini. Cum populus Israeliticus (vt nobis refert sacra pagina) in magna esset afflictione Dominus Prophetæ Moysi apparuit, eiq; di- *Exod. 3.*
xit: Vidi afflictionem populi mei in Ægypto & clamorem 27
eius audiui, & sciens dolorem eius descendi, vt liberarem eum de manu Ægyptiorum, & educerem de terra illa in terram bonam. O infinitæ potentiæ Deus. Nunquid Domine, siquidem te miseri illi & calamitatibus oppressi ad misericordiam prouocauerant, eos è cœlis vbi eras absque eo quod in terram descenderes non poteras liberare? O admirabilem omnipotentis Dei pietatem, qui afflictorum miseriam ità compatitur, vt velit etiam, quod ipsi intelligant se cum eis in eorum esse afflictionibus. Cum igitur ait: Descendi vt liberarem eum, singularis quidam amor, & indulgentia atque cordis teneritudo ipsius Dei erga illos, qui propter ipsum patiuntur, denotã-

tur

28tur. Quo circa fratres dilectissimi, cum nos laboribus & infortunæ casibus seu contradictionibus oppressos viderimus nè deficiamus aut animo cadamus, sed in hoc fidelissimo socio confidentes spē habeamus, eum nos, si patienter perstiterimus, diuites gratia ad præmia perducturum gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

AD LECTOREM.

PRo die Pentecostes, & feria secunda & tertia eiusdem solennitatis in volumine, quod de sanctis in lucem edidimus, proprias conciones reperies: quatuor etiam conciones in festo sanctissimæ Trinitatis inuenies, quod celebratur dominica pri-
29 ma post. pentecosten.

DOMINICA II.
Post pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos, &c. Lucæ. 14.

VNigenitus filius Dei cum in mundum non solum ad redimendum verum etiam ad eruendum nos venisset, (sicut eius pater æternus per Isaiam prophetam promiserat dicēs: *Isai. 55.* Ecce dedi eum ducem ac præceptorem gentibus) postquam hoc negotiū incepit, ab eo omni loco & tempore oblata opportunitate non destitit. Atq; ita cum introisset in domū cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho māducare panē, & occasione illius cōuiuij quidā ex inuitatis dixisset: Beatus qui māducabit panē in regno Dei, ipse parabolā hāc elegātissimā proposuit, in qua cœlestis

cœnæ magnitudinem, & inuitantis liberalitatem, atque eos, qui ab ea repudiandi, quique in ipsa admittẽdi sunt, commemorat. Incipit ergo parabola: Homo quidam fecit cœnam magnã, &c. Per hunc hominem pijssimus Deus significatur, quod quidem nomen singularem eius clementiam & benignitatem designat. Cum Dominus furorem suum, iram, atque iustitiam significare vult, in sacra scriptura Tigris, Leo, aut Vrsus vocatur, sicut apud S. Oseam vbi sic ait: Ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum. Occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & dirumpam interiora pectoris eorum, & consumam eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Cum autem pietatem suam aut amorem insinuare vult, homo appellatur. Atque ita dicitur apud S. Zachariam: Homo agricola sum, & hic: Homo quidam fecit cœnam magnam. Sed in primis notandum est hoc Dei conuiuium non vocari prandium, quod meridie fieri solet, sed dicitur cœna, quæ vesperi & in fine diei parari consueuit, & vltra quam nullus alius cibus sumitur. Mundus suos ad prandium inuitat, sed ipsos absque cœna relinquit: eis in vita nimias delicias ac voluptates offert, vesperi vero, ideſt, mortis hora cenuias suos fame enectos & absque cœna dimittit. Ideò Propheta Baruch nomine mundi dilectos eius sic alloquitur: Nutriui illos cum iucunditate, dimisi autem illos cum fletu & luctu. O immensè Deus, quem fletum, quem luctum & quem planctum amatores mundi incipient, postquam ab hac miserabili vita discesserint? Fames enim propter inordinatam abundantiam, qua in hoc mundo largiter vsi sunt, eos magnopere vexabit, atque grauissime torquebit. De quibus sanctus Dauid ait: Conuertentur ad vesperam & famem patientur vt canes. Et B. Iob postquam de ipsis dixit: Tenent tympanum & citharam & gaudent ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos & in puncto ad inferna descendunt; paulo inferius adiecit: Quoties lucerna impiorum extinguetur, (ideſt, cum eorum vita consumpta fuerit,) Quid tunc erit? Sequitur: Superueniet eis indignatio, & doloris aurident furoris sui. Erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla, quam turbo dispergit: & cum reddiderit eis, ideſt, cum Dominus eos, sicut eorum peccata merentur, punierit & primus luxerit ecce erit, tunc sciet, hoc est, tunc quilibet eorum videbit, in qua vixerunt, intelliget. Videbuntur oculi

eius

2

3

4

Oseæ. 13.

Zacha. 13.

Baruch. 4.

Psal. 58.

Iob. 21.

5 eius interfectionem suam, id est, æterna supplicia, quibus torque
bitur, aspiciet. Et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad
eum pertinet de domo sua post se? Postquam, ô infelix pecca-
tor, in inferno fueris, quid tibi potens & illustris familia, quam
in mundo reliquisti proderit? Quod filij tui diuites ac potentes
in sæculo manserint, non solum minime gaudebis, verum prop
ter peccata, quæ ipsi tuis depravatis exemplis commiserint, cru
delissime torqueberis. O verba horribilia illis præcipue, qui lar-
giter in mensa huius mundi omnibus eius voluptatibus perfruē
tes epulantur. Medicus ægrotos, qui in prandio cibum ne- *Simile.*
cessarium sumunt, cœna priuari iubet. Sic Deus ijs, qui in hac
vita temporalibus bonis saturantur, & stomachum suum, vide-
licet, voluntatem caducis voluptatibus implent, præcipit, ne
6 æterna beatitudinis cœna perfruantur. Ideo in fine huius euan-
gelij ait: Dico autem vobis quod nemo virorum illorum gusta-
bit cœnam meam. Dicitur vero cœna magna propter magni-
tudinem epularum, quæ in illa exhibentur. O cœnam illustri-
simam quam semper votis omnibus desiderare debemus, si qui-
dem ipse Deus cibus est qui in ea apponitur. Itaque omnes con
uiuæ eandem escam & in eodem cratere & lance (in qua Do-
minus) edunt: ibi enim non vnus cibus Domino & alius inui-
tis conditur, sed sicut ipse Deus vescitur & fruitur sua diuina es-
sentia: ita conuiuæ eadem diuina essentia vescuntur & perfruun
tur, atque in ea saturantur & beatificantur. Quæ autem sit &
c quanta hæc voluptas linguæ hominum aut angelorum nequeūt
explicare. Si domum alicuius principis aliquando ingrederis
7 ibique vides ex furfuribus candidos ac sapidos panes seruis &
famulis ipsius domus fieri, statim ex eo colligis panes, qui ex *Simile.*
farinæ flore domino ac filijs conpinguntur, ita esse perfectos
vt meliores vix possint cogitari. Sic ex bonis huius miserrimæ
vitæ ad æterna cœlorum bona possumus argumentum forma-
re. Si voluptates huius mundi deprompte ex furfuribus, vide-
licet, ex creaturis, quæ seruis, scilicet, corporibus humanis
dantur, tanta delectatione & suauitate nos afficiunt, quales
erunt deliciæ, quæ ex infinita Dei diuinitate charissimis filijs
ipsius, videlicet, intus educuntur? Merito profectò Diuus
Paulus eas æternum gloriæ pondus appellat. Tanti enim 2. Cor. 4.
ponderis ac momenti voluptas illa est, vt mentes ipsæ (nisi ad

id diuino numine fuissent adiutæ,) eam nullo modo ferre pos- 8
sent. Magnitudinem hanc Dominus etiam significauit, cum
Matth. 25. dixit: Intra in gaudium domini tui. Vbi insinuatur, gaudium
illud esse quasi abyssum vbi iustus submergitur, quo beatorum
quisque adeo plenus, hilaris, & contentus est, vt nihil quod alius
habet, omnino desideret.

Exod. 16. In sacris literis S. Moyses populum Hebræorum nomine
Dei sic allocutus fuisse legitur: Colligat vnusquisque ex eo
quantum sufficit ad vescendum Gomor per singula capita. Mi
rabile certe est, vnam duntaxat illius cibi mensuram magnis
ac paruis suffecisse, & illa omnes contentos & satiatos fuisse.
Genes. 43. Qui igitur tam paruo bono omnibus illis satisfecit, quare in
cœlo iustis, eis suam infinitam essentiam tribuens non ita sa- 9
tisfaciet, vt alij alijs non inuideant? S. Ioseph in Ægypto fratres
suos ad prandium inuitasse legitur. Et sederunt (inquit sacer tex
tus) coram eo primogenitus iuxta primogenita sua, & mini-
mus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis sumptis parti-
bus, quas ab eo acceperant, maiorque pars venit Beniamin, ita
vt quinque partibus excederet. Dignum profectò admiratio-
ne extitit, eos, qui antea fratri suo Ioseph propter peculiarem
parentis erga eum amorem inuidebant, postquam simul cum
eo mensæ accubuerunt, ab omni inuidiæ genere cessasse: quan-
uis excessus beneficiorum ab ipso Ioseph in illos collatorum
non cessauerit. In quo certe significatum fuit, omnes que-
relas & inuidias in illo cœlestis gloriæ æterno conuiuio, cui, 10
verus Ioseph Iesus Christus ministrabit, deponendas fore.
Nam ordinatissima eius dispositio tam integram & perfectam
in vno quoque beatorum efficiet voluptatem, vt nullus eorum
licet alios plures gloriæ gradus possidentes videat, tædium
aliquod vel molestiam accipiat. Hæc ergô splendidissima
cœna in pulcherrima & amplissima cœlorum aula proponi-
tur: cuius excellentiam & amplitudinem nullus intellectus
humanus potest comprehendere. Etenim si omnes huius mun-
di homines vno ore & corde effecti suis artibus, ingenio &
potentia iucundissima quædam ac ditissima, & quæ meliora fie
ri non possent, palatia ædificare contenderent, qualia obsecro
esse possent? Multo igitur meliore vnus duntaxat angelus, quip-
pe

pe qui omnibus hominibus potentior est, ea si vellet construeret. Sed his etiam alia longe pulchriora ac meliora omnes hierarchiæ cœlestes, si in vnum coniungerentur efficerent. Ergo quanto his omnibus meliora ab ipso summo rerum omniũ artifice, qui homines & angelos ex nihilo creauit, & in cuius comparatione omnes, tanquam si non essent, sunt fieri posse cogitatis? Talia igitur erunt pulcherrima atria illa, quæ summi Dei in suorum filiorum atque electorum domicilium omnipotens dextera ædificauit. Nam cum Dominus propensionem, naturam, & capacitatem nostram optimè sciat, illumque locum in delicias nostras ac perfectum otium & tranquillitatem creauerit, in eo nihil ex omnibus quæ desiderari possunt, deesse certissimum est. Quod quidem regius Propheta cõ *Psal. 83.*

12 siderans dicebat: Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Idest: Anima mea gaudio profilit & desiderio pulcherrima atria tua videndi liquescit. O quam ingens fratres mei hoc nobis confusio est: qui hæc omnia audientes tam gelidi remanemus, aci ea non crederemus. Nam si illa, sicut S. Dauid, paulò altius euoleremus, sine dubio supiria ex corde traheremus, vt illa consequeremur, & omnibus huius mundi voluptatibus, sicut ipsæ merentur, contemptis efficaciter ea cuperemus. Ita nos sanctus Isaias admonet dicens: Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim, & erit flos decidens gloriæ exultationis eius, quasi temporaneum ante maturitatem au- *Isaiæ. 28.* *Simile.*

13 tumni. Quibus verbis S. Propheta, honores, lætitias, ac voluptates huius mundi cum fructu temporaneo comparat, qui antequam ad maturitatem perueniat, manducanti talem dentium stuporem generat vt quanuis non sit saturatus tamen optimos cibos & delicatissimas epulas edere non possit. Sic huius mundi deliciæ, cum nihil sint & illis fruentem ac vescentem non satient, saporem ac desiderium gaudiorũ, consolationumque cœlestium auferunt. Ideô S. Propheta affirmat, nos ipsas debere contemnere & pedibus conculcare, quod verè, (si Deum, vt iustum est, diligeremus) sine dubio com- *Simile.*
pleremus. Nam sicut duo, qui se ad inuicem amore prosequuntur, cum absentes sunt, nihil eis vel epistolæ, vel nuntij, vel dona, sed sola charissimi sodalis præsentia satisfacit ipsumque

satiat & consolatur: ita qui vere Deum diligunt in nulla re, nisi 14
in eo solatium & voluptatem inueniunt: & ideo semper eius præ
sentiam suspirando videre cupiunt. Nam si sponsus, videli
cet, Deus pro sponsa hoc est, pro anima iusti suspirat & ait:
Cant. 2. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox
enim tua dulcis & facies tua decora, quanto potiori iure mens
ipsa desiderijs illum videndi inflammata dicere debet: Ostende
mihi faciem tuam, &c? Siquidem de eo illud Prophetæ Dauid
Psalm. 15. dicere potest, scilicet: Dominus pars hæreditatis meę. Si autem
quæritis, qualiter Deus, cum sit tota hæreditas, ac totum bonũ
hominis: pars esse potest? Ad hoc respondetur, illum in se esse
integram hæreditatem quæ beatificat, in eo verò, qui beatifica
B. Thom. 1. tur, esse partem: quia nullus beatorum nec omnes possunt eũ
p. q. 12. art. totaliter comprehendere, ideſt, omnibus modis, quibus com- 15
7. ad. 1. prehendi potest, vt egregiè angelicus Doctor D. Thomas ad
notauit. Ergo agite charissimi fratres & corda sursum leuate,
siquidem in terris nihil, quod desiderari possit, reperitur. Ad
hanc igitur lautissimam cœnam noster omnipotens Deus qui
benedictus sit in sæcula, nos magnificentissimè inuitat. Quod
vt compleret, *Misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis, vt veni-*
rent, quia iam parata sunt omnia. Hora cœnæ, ideſt, tempore op-
portuno, videlicet, dum in hac vita sumus, in qua nunc interio
ribus inspirationibus, nunc prædicatoribus, nunc calamitati-
bus, nunc fauoribus & auxilijs nos vocat: & vnumquodque ho
rum seruus Dei dici potest. Hi autem nuntij quid dicunt? Hoc
scilicet, iam parata sunt omnia, *Ya esta muy apunto todo*: Non
est cur amplius expectetis. Veteres illi & antiqui patres, licet 16
ex hoc mundo pleni meritis prodierunt, non tamen statim illa
cœlesti cœna potiti sunt, multo enim temporis spatio, vide-
licet, quousque Christus Saluator noster sanctissima morte
sua cœlorum ianuas aperuit, in limbo expectauerunt: nunc
vero nulla alia re opus est nobis, quam manus abluere, &
statim cœnæ possumus accumbere. Volumus dicere, quod
mentes, quæ ex hoc mundo omnibus sordibus omnino ex
purgatæ & cunctis virtutibus adornatæ exeunt, statim in
gloriam omnipotenti Deo fruituræ ingrediuntur: sicut B.
Hebr. 9. Apostolus testatur dicens: Christus assistens pontifex futu-
rorum bonorum per amplius & perfectius tabernaculum non

manu

17 manu factum, nec per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed
per proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna re-
demptione inuenta, De quo etiam eleganter B. Thomas mul D. Thom. 3.
ta ait. Atq, ita Dominus latroni iuxta se pẽdenti dixit: A mẽ di p.q.49.ar.5
co tibi hodie eris mecũ in paradiso. Ideſt: Ego breui admodum Lucæ. 23.
pro te & totius mundi salute moriar: & ideo statim vt animam
exhalaueris, diuinitatem videbis, & ea frueris: quæ visio & frui
tio vera & ineffabilis deliciarum paradisus est. Ideò ait: Iam pa
rata sunt omnia. *Ya está hecha la costa, Y la mayor que nũca se hizo*, Si
quidẽ mors innocentissimi agni Iesu Christi fuit. Atq, ita, vbi
nos legimus: Exultauit vt gigas ad currendam viam, alij transtu Psalm. 18.
lerunt Exultabit vt gigas adcurrendam viam. Et sic est in con-
textu Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo significatũ est, ad
18 guentum filij Dei in mundum, atq; eius mortem, quam pro no-
bis lubentissimè subiuit, tantum valere, acsi quotidie ipse Do-
minus in mundum veniret & mortem susciperet. O immense
Deus: qualiter non confundimur videntes omnia ex parte tua
paratissima esse, ex nostra verò cuncta deficere: Igitur quilibet
nostrum mentis oculos in conscientia sua figat, & eam omni-
bus rebus necessarijs, vt digne ad hanc Dei mensam accedat,
spoliatam esse videbit. Hoc etiam lacrymis & commiseratione
dignum est quod cùm cœna, ad quam Deus homines inuitat,
opulentissima atq; excellentissima sit, ipsi de quouis minimo
oblato negotio occasionem sumunt, vt ea non fruantur: sicut in
hoc quod hic Dominus ait, manifeste apparet, scilicet, cœ-
perunt simul omnes se excusare. Et quod peius est, ita se ipsos
19 excusant, vt aliqui dicant: Nõ possumus venire: ac si plus vti
litatis in ijs quæ præ manibus habent, quam in ijs quæ relinquũt,
videlicet, in cœna, ad quam inuitantur, essent percepturi. An-
tê quàm autem de excusationibus, quas afferunt, agamus, ve-
lim animaduertatis resistas, quæ hos, de quibus sacra euan-
gelij lectio agit, impediunt, non esse ex illis, quæ de se ma-
læ aut in diuina lege prohibitæ sunt, vt furta, adulteria, ho-
micidia, sed ex illis, quæ cõmuniter bonæ ab hominibus repu-
tantur. Vnde infertur non solum illa, quæ aperte sunt de-
prauata, verum etiam illa, quibus mundo inseruire solemus
(licet optima videantur) si eis parce & moderate non vtimur,
posse nos æternæ gloriæ voluptatibus priuare & in perpe-

tuis tormentis sepelire. Atque (vt vera dicam) apud Chri- 20
stianos in his aliquo modo maius, quam in alijs periculum est. Nam adulteria, furta, & homicidia & cætera, *Como tienen la cara descubierta*, Facillimè cognoscuntur, & ab eis nos ipsos auertimus: at vero damna & incommoda, quæ ex alijs secundis rebus euenire solent, *Como vienen cubiertos*, Non tam facile vitantur. Certum est enim, hominem facilius posse alienam mulierem non rapere, quam sua moderate vti, faciliusque non furari, quam bonis suis bene vti, & sic de alijs. Iccirco vitæ spiritualis Reformator Iesus Christus non solum ea, quæ praua sunt, prohibet, sed etiam periculum, quod in bonis esse solet, in hac sacra euangelij lectione nobis ostendit. Quidam itaque ex inuitatis hanc præbuit excusationem: Villam emi, & necesse habeo exire & vi- 21
dere illam, rogo te habe me excusatum. Quasi diceret, Deo intime inseruire, & curam de re familiari habere mihi difficile videtur. Cum ait, videre illam, innuit ex cupiditate oculorum impedimentum ad bene operandum oriri. Auarus enim opes suas ac facultates videndo nunquam satiatur, & si quotidie eas non auget, quotidie ei pauciores videntur: qua cupiditate inflammatus plures quotidie compa rare, vineas emere, & domos ædificare contendit. Qua propter omnibus, qui hoc morbo laborant, S. Isaias ait: Væ
Isai.5. qui coniungitis domum ad domum & agrum ad agrum copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? Ecce qualiter S. Propheta eos non propter latrocinia commissa, sed propter cupiditatem, qua mul- 22
ta superflua habere conabantur, reprehendit. Et ideò non ait: Væ qui furamini domos alienas, sed, væ qui coniungitis domum ad domum. Nam si res illis supererant, alijs de futuras esse certum est, tum vel maxime quia cum ad cœlestia comparanda cœlestium nobis desiderio opus sit, ea, quæ rerum desiderium impediunt, ipsarum etiam consecutionem impedire solent: cum vero mens in his temporalibus bonis effrænata quadam cupiditate immergitur, etiam ad æterna
Simile. desideranda impeditur. Quemadmodum siquis ad splendidissimum conuiuium & preciosissimis epulis adornatum inuitaretur & paulo antequam illuc pergeret, si cepis, allijs, atque

id

23 id genus crassis cibis ventrem expleret, certe appetitus eius ac desiderium vescendi illis preciosis epulis hebetatetur. Nam (vt est in prouerbio) ientaculum tenue prandio priuat opiparo. Et ad hoc referre potest illud Diui Pauli, scilicet: Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, idest: Homo, qui se totum appetitibus sensitiuis & irrationalibus tradit, cœlestia & Spiritualia contemnit. Hoc autem inconueniens ex mundi voluptatibus generaliter oritur, quæ licet legitime possideantur, si tamen inordinate executioni mandentur, gignunt in mente hoc bonorum spiritualium fastidium. Quocirca homo non solum attendere debet quales delicias capit, sed etiam quantum ex eis sumit, vt & secundum qualitatem iustus, & secundum quantitatem parcus 24 moderatusque sit. Hæc vero intemperantia licet in omnibus huius mundi bonis nociua sit, eam tamen diuinæ literæ maxime in diuitijs damnant: istæ enim sunt velut instrumentum, quo omnia temporalia bona comparãtur, & quibus homo vires ad satisfaciendum appetitibus suis accipit. Ideô, vbi nos legimus: Dives effectus sum, (scilicet, mea industria non Dei auxilio) inueni idolum mihi, Hebraice est: inueni vim mihi. Vbi diuitiæ, quibus erat effectus ille dives, quæ in nostra translatione idolum vocantur, dicuntur vis diuitis: illis enim dives ad id quod vult, animum recipit. Et idcirco idolum etiam vocantur: quoniam fiducia, quæ in solo Deo homo habere debebat, in ipsis ab eo collocatur. Atque ita Salomon dixit, Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius. Adhæreat (faxit Deus) hæc fratres mei cordibus vestris cœlestis doctrina, vt omni cura ac solicitudine cupiditatem ab eis euellatis, quam Diuus Paulus radicem omnium malorum appellat. Possumus etiam & fortasse conuenientius dicere, Villam emere significare superbiam & ambitionem, qua homines primatus & dominationes huius mundi acquirere contendunt, eosque cœlestibus gloriæ bonis anteponunt. O ingentem dementiam, qua non tantum aurum præbent, cum, scilicet, volaticos honores emunt, sed, quod plus est, animas suas diabolo tradunt. O pessima & modis omnibus detestanda commutatio. Hinc Beatus Augustinus sic ait: In villa empta dominatio notatur ergo superbia castigatur. Habere enim villam & posside-

1. Cor. 2.

Osee. 12.

Prou. 10.

25

1. Tim. 6.

B. Augustin. lib. de verb. Dñi. ser. 33.

re,

re homines in illa subdere & dominari delectat: vitium malum, 26
vitium primum primus quidem homo dominari voluit, qui Do
minum habere noluit. Quid est dominari nisi propria potestate
gaudere? Villam emi, habe me excusatum. Inuenta superbia ad
cœnam venire noluit. Hæc ille. Conuenienter igitur superbia &
ambitio in primo conuiua, qui se excusauit, significata sunt, quia
grauissimum peccatorum est secundum suum genus, eo quod ex
D. Thom. 2. cedit in auersione quæ formaliter peccatum complet, vt opti-
2. q. 62. art. me B. Thomas inquit.
6. Maxime etiam hic ponderandum est, hunc inuitatum se nõ
excusare dicendo castrum, ciuitatem, aut regnum emi, sed vil-
lam se emisse ait. In quo tanta esse auari & ambitiosi cupiditas
ostenditur, vt pro vilissima re rem tantam, videlicet, cœlestem
gloriam contemnat. Nam etiam insanum esset & â ratione alie- 7
num tantum bonum pro totius mundi monarchia & imperio
amittere: quia (vt ait Dominus) Quid prodest homini, si vni-
Matth. 16. uersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patia
tur? Et, (quod peius est,) impius iustam se habere excusationem
existimat, ideo ait, Rogo te habe me excusatum. Quod perinde
est ac si diceret, Dominus sum, alienis & plurimis curis vexor: ser
uire Deo nequeo, verbum Dei & rem sacram audire minime
vacat: Regni cœlestis iustitiam meditari multis implicatus ne-
gotijs non valeo. O stulte, stulte, itane Deum, qui falli non po-
test, & cordium scrutator est, cogitas decipere? Vere tu ipse sedu-
ceris. Quapropter non solum illa ineffabili cœna haud frue-
ris, verùm etiam æternis supplicijorum generibus in inferno
cruciaberis. 28

Et alter dixit. Iuga boum emi quinque & eo probare illa. Per hunc
cupidi: & auari proprius significantur, qui nimia cupiditate
totam vitam in emendis bobus atque alijs animantibus ad ter-
ram subigendam consumunt. Hoc vero maxime mirandum
est, quod tam ille, qui villam, quam qui boues emerat, emp-
tiones illas antequam res emendas viderent fecerunt. Et hoc
vnum est ex præcipuis hominum malis, scilicet, ea, quæ arden-
ter cupiunt, & quorum amore flagrant, non contemplari.
O miserrime peccator, qui diuitias, honores, ac voluptates
nec prius id quod cupis & intendis, consideras, nec quid inde
vtilitatis ac emolumenti percipies, postquam illud obtinue-
ris

29 ris animaduertis? Merito igitur de te & tuis similibus S. Dauid ait: Nescierunt, nec intellexerunt, in tenebris ambulant. Non sic mens illa sancta fecit, de qua dicitur: Considerauit agrũ & emit eum. Prius considerauit, & postquam bonum esse cognouit, tunc illum emit. *Prouerb. 3.*

Et alius dixit, Vxorem duxi & ideo non possum venire. O sancta Maria señora: Quæ res tam stupenda. Cum matrimonium à Domino institutũ fuerit, & in eo gratia ex opere operato, nisi aliquod impedimentum adsit, conferatur, ac de ipso D. Paulus dicat: Honorabile connubiũ & thorus immaculatus: eo dementiæ humana malitia peruenit, vt id, quod in remedium animæ & in viã salutis concessum fuit, in suam homines verterint damnationem. Res quidem commiseratione digna est, esse aliquos homines, 30 quibus si vt Deo inseruiant, persuadere velis, respondebunt, se, quia vxores habent, minime posse. O miseri, nonne matrimoniũ ad euitanda peccata, & non vt causa eorum sit, institutũ est? Quarè ergò dicitis, vos, quia coniugati estis, non posse Deo seruire? Forsan respondebitis: O pater cum sis in loco tuto, & hunc statum coniugalem nunquam expertus fueris, ad tuum placitum secure loqueris. Quid mihi prodest habere coniugem, quæ vnius inconuenientis sit remedium, si ipsamet aliorum millium, quibus absque illa non vexarer, mihi est occasio? Illa enim sua feritate mihi multarum iracundiarum, suis varijs vestium cultibus multorum sumptuũ, suis dissolutionibus & impudicitijs multarum suspitionum ac solicitudinum, suis denique inuidijs, quibus alijs inuidet, multarum litium & conteationum causa est. *O vir-* 31 *gine la mas sanctissima Trinidad:* Tot nẽ ac tanti sunt mulieribus defectus? Ita profectò ac multo plures maioresq;, non omnibus sed aliquibus. Ergo illas, quæ his morbis laborant, vos coniuges oportet diligentissime docere, ad hoc enim Deus cum illis vos coniunxit. Matronæ Romanæ inter se non minus de honestate & pudicitia contendebant, quam viri earum de pluribus victorijs reportandis bello, armis ac viribus decertabant. Atque ita fanum Deæ Honestati, in quod nulli fœminæ alicuius impudicitiæ nota infectæ ingredi fas erat, ædificarunt. Si igitur honestas in illis Ethnicis mulieribus florebat, quanto maiori ratione in Christianis nitescere oportet? Vnũ tamen velim, vt omnes fœminæ diligẽter perpendant, videlicet, solam castitatem in muliere non sufficere.

cere. Quid enim prodest castitas, si alioquin superbia, inuidia, ri- 32
xa, contētio, loquacitas, atq; cętera id genus mala cū illa cōiungā
tur? Hoc ergo vos cōiuges vxores vestras zelo animarū suarum
erudire oportet: mementote parentē nostrū Adam, vt vxoris suę
appetitui & voluntati satisfaceret, ex oblato cibo comedisse &
mortuū fuisse: quòd si nō comederet, vterq; minime moreretur,
sed propter viri cōstantiā mulieri remediū adhiberetur. Cū vxor
tua, quæ est altera Eua, vetita cupit: cū, in quā, corporis ornamen-
ta, vestiū elegantiam, ancillarū pompam, atq; alia multa impertu
nentia desiderat, suaq; desideria absq; tuo consensu exequi non
potest, si tu, ne eā molestia aliqua afficias, voluntati eius assenti-
ris, iam deliramentorum eius particeps factus es: cūq; eā ab errore
suo liberare deberes, mortis vtriusq; occasionem præbes. Post ea
Gene. 3. verò excusationem affers: Vxorē duxi, nō possum venire, sicut 33
Adā se excusauit dicens: Mulier, quā dedisti mihi sociam, dedit
mihi de ligno, & comedi. Quemadmodū autem illi sua non pro
fuit, sic nec tibi tua proderit excusatio. Quapropter per immen-
sam Dei charitatem vos tam viros, quam mulieres obsecro, vt tā
ingens beneficiū, quale in vos Deus conferre voluit, vestræ fragi-
litati sanctissimo matrimonij sacramento mederido cognoscatis,
detisq; operā in eo ita viuere, vt hic cōsequamini gratiā, qua per-
ueniatis ad gloriā, ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius. Amē.

In eadem Dominica secunda post Pentecosten, in cuius fine de sanctissimo Eucharistię Sacramēto agitur,

CONCIO SECVNDA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos. Lucæ. 14.

1. Ioan. 2. BEatus Ioānes ait omne, qđ est in mūdo, cōcupiscētia carnis est & cōcupiscētia oculorū, & superbia vitæ. Hæc tria tam cōmunia mala summa veritas alijs verbis in hac parabola causam fuisse asserit, ob quā inui-

tati

2 tati splendidissima cœna, videlicet, gloria, ad quam creati & vocati sunt, perfrui noluerunt. Per illum enim, qui se excusando dixit: Villam emi, superbi & ambitiosi in quos superbia vitæ dominatur, significantur. Per eum vero, qui ait: Iuga boum emi quinq; auari, in quibus oculorum concupiscentia regnat, designantur. Ac dum alter inquit: Eo videre illam, & alter, Eo probare illa rogo te habe me excusatum, friuolæ & parui momenti, excusationes, quibus improbi, vt Dei vocationibus non acquiescant, vtuntur, aperte denotantur. Si alter diceret: Venditur quædã villa & iam publicæ præconis voci subiecta est, antequam aliquis eam emat, ipsam videre volo, quam, si mihi placuerit, tunc emam: hic idonea excusatione vsus fuisse videretur. Alter verò si etiam diceret: In foro boues præconis voce venduntur, antequam eos ali-
3 quis emat, ibo, & videbo illos, & tunc, si placuerint, emam, ideò habe me excusatum, huiusmodi excusatio iusta aliquo modo videretur. Sed postquam alter villam, alter vero boues emerat, quid obsecro iacturæ, aut dispendij fiebat, si id quod emerant, in sequentem diem ad videndum differretur, maximè cum iam sero esset & hora cœnæ? Satis in hoc ostenditur homines de quacunque minima re ad non obediendum Deo, sicuti debent, occasionẽ sumere: atque adeò sunt cæci, vt hæc tam parui momẽti ipsos excusare existiment. O insani & amentes, ita nè tam vili precio æternam illam fœlicitatem amittere, & ab illa cœlesti cœna discedere conamini? Ob hoc profecto vos alia miserrima cœna dignos efficitis: de qua D. Ioannes ait: Vidi vnum angelum *Apoca. 19.*
4 stantem in sole, & clamauit voce magna dicens omnibus auibus, quæ volabant per medium cœli: Venite & congregamini ad cœnam magnam Dei, vt manducetis carnes Regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis. O infœlices peccatores, qui quoniam cœlestem illam cœnam, in qua diuina essentia æternus fuisset cibus vester, contempsistis, ideo vos in inferno æternis cruciatibus improbæ eritis Dæmonum epulæ, sicut huius S. Apostoli verbis ostensum est. Si igitur modo dum per tempus licet, tanto malo obuiam ire non contenditis væ vobis. Omnes Philosophi cum Aristotele conueniunt: qui ait: Beatitudinem esse bonum, quod omnes appetunt. Et alibi: Natura, inquit, maxime fugit triste, & appetit delectabile. Licet autem ve- *Arist. 1. Eth. 1. c. & c. 8.*

rum

rũ sit, nullũ eorũ cognouisse, qua in re beatitudo cõsisteret, si quis tamẽ ad ianuas fere huius veritatis accessit fuit ipse omniũ philo
Arist. 10. Ethicor. sophorũ princeps Aristoteles, qui in suis Ethicis asseruit, beatitudinẽ in speculatione veritatis animi virtutis studiosi benè ordinati consistere Hic vero, quoniam Deũ, vt ei aperiret, ipsumq; illuminaret, nõ inuocauit, in tenebris mãsit & æternis cruciatib⁹, sicut cæteri, in gehenna torquetur. De quib⁹ omnib⁹ S. Dauid ait:
Psal. 52. *Rom. 1.* Deũ nõ inuocauerũt, & confusi sunt, quoniã Deus spreuit eos. Et B. Apostolus, Euanuerunt, inquit, in cogitationibus suis & obscuratũ est insipiens cor eorũ: dicẽtes se esse sapiẽtes, stulti facti sunt. Quod autẽ hi ineffabile gloriæ bonũ non fuerint consecuti, minime mirandũ est, siquidẽ fidẽ non habuerũt: at vero Christianos (quibus Deus sua diuina misericordia tantã lucẽ cõmunicauit, eosq; toties, vt æternis gloriæ bonis fruantur, vocauit) pro huius mũdi rebus dãnari, maxime dolendũ est, & omni cõmiseratione dignũ reputatur. Deniq; per eum, qui se excusauit dicens: Vxorem duxi, & ideo non possum venire, carnales & voluptuosi in quibus ipsa carnis concupiscẽtia dominatũ tenet, significantur. Vbi maxime perpendendũ est ā primũ, qui villã emit, quã secundũ, qui iuga boũ, seruo patris familias medẽte respõdisse dicẽtes: Rogamus te habe nos excusatos vxoratũ vero nõ ita sed perfricata fronte dixisse: Nõ possum venire. Ratio est, quia luxuria ita hominẽ ligat & obcæcat, vt ipsi voluptates illas nullo modo se relinquere, & Deũ sequi posse videntur. Cõmune est omnibus peccatoribus, cũctas creaturarũ delicias, vt videãt in quibus melius se habeãt gũstando tẽtare cũq; quasdã obtinẽt, alias ardẽter desiderãt. De quibus egregiè D. Paulus ait: Tradidit illos De⁹ in desideria cordis eorũ. Non inquit, in desideriũ, sed in desideria: quoniam plurimorum desideriorum serui sunt, atq; expletis quibusdam alia succedunt. Quamuis autem hoc peccatoribus communiter sit, multo tamen luxuriosis communius est, quos carnis & voluptatis varia desideria ita torquent, vt nullo modo turpia vij omnibus inquirere, & inuestigare prætermittant, & idcirco dicunt: Non possumus venire. Deus optimus maximus nos à tanta tyrannide eripiat, idque ab eo omnes summis precibus contendere & deprecari debemus. Si Propheta Dauid Deũ humiliter obsecrabat, vt ipsum à prauo desiderio liberaret, & sic ait: Ne tradas me Domine desiderio meo peccatori: quanto magis
Rom. 1. 5 6 7
Psal. 139.

8 magis nos ardenti ſtudio precibus inſtare debemus, vt à multis, quibus capti & ligati ſumus nos eripiat? Itaque iſte ſe excuſauit dicens: Vxorem duxi & ideo non poſſum venire. Libido effrænis hic taxatur & reprehenditur, & non ſtatus. Quemadmodũ villam emere, & iuga boum comparare nullatenus prohibetur ſed affectus iniquus dominandi & prana voluntas in diuitijs acquirendis damnatur, quę ad cœleſtẽ illam cœnã accedere prohibet. Ergo intellige, ò homo, non ſatis eſſe, quòd ad tuam vxorem accedas: memento quod ait Beatus Auguſti. quòd Noe nõ ex aliena vinea, ſed ex propria, quam poſsidebat, bibit, & nihilo minus inebriatus eſt. Si primus parens noſter Adam Domino dixit: Mulier, quam dediſti ſociam, dedit mihi de ligno, & comedi: (quod perinde eſt ac ſi diceret: Mulier quam dediſti mihi, de- *B. Auguſt.* *Geneſ. 3.*

9 cepit me) ſi inquam mulier, quam Dñs Adamo dedit, tot tantiſque donis cœleſtibus adornata ipſum fefellit, quid obſecro putas illam, quã tu elegiſti, vt appetitui tuo abſq; alia ratione diuini cultus ſatisfaceres facturam eſſe? Quod ſi legitima tua vxor ad gloriam comparandã tibi ſolet eſſe impedimẽto, quid concubina tua cum qua tot crimina contra diuinam bonitatẽ commit tis, efficiet? O infœlix nimiũ: quam citò hæ tuæ breuiſsimæ voluptates, quas tanto ſtudio quęſiuiſti, finiẽtur? B. Ioannes angelũ *Apoca. 18.*
quendam ſe vidiſſe affirmat, qui magnis vocibus & clamoribus Babyloniæ ſic dicebat: Poma deſiderij animę tuæ diſceſſerunt à te, & amplius illa non inuenies. Hęc poma voluptates ſunt, quas miſer homo ingenti labore & ſtudio ex arboribus ſæculi decerpit, & cũ illis frui incipit, ab eius manibus ſurripiũtur. Sicut ille, *Simile.*

10 qui magna ſolicitudine & vitæ diſcrimine in arborem, vt fructus carperet aſcenderet quibus collectis cum eos iam edere vellet, ità priuaretur, vt nunquam eos ampliùs videret, quam triſtis ac deceptus iſte pauperculus manebit. Sic, & multo infœlicius peccatori eueniet cum ſe omnibus voluptatibus, quas tanto ſtudio & labore acquiſiuit priuatum viderit & ob quas dignus factus eſt, vt de eo illud Iob dicatur: Non videat riuulos fluminis torrẽtis *Iob. 20.*
mellis & butyri. Hęc non oratio ſed prophetia eſt: atq; ita alia tranſlatio habet: Non videbit riuulos, &c. Et ſic etiam eſt in paraphraſi Chaldaica. Perpendite quæſo, quibus nominibus hic Spiritus ſanctus æternæ gloriæ dulciſsima bona appellet: gloriã nam q; flumẽ vocat, quod multos riuulos dulces ac ſuauiſsimos

habet, in quibus beati reficiuntur, & recreantur. His igitur inef- 11
fabilibus bonis immensus Deus homines inuitat & obsecrat: ipsi verò tales sunt, vt ea contẽnant: in quo profecto diuinæ maiestati magnam iniuriam inferunt. Nam liberali & magnifico cordi tunc magna fit iniuria, cum dona vel beneficia, quæ offert, nõ
Genes. 32. acceptantur. Patriarcha Iacob (vt ex sacra scriptura constat) munus fratri suo Esau offerre constituit. Elegit, (inquit sacer textus) & separauit de ijs, quæ habebat, munera Esau fratri suo, capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas, & arietes viginti, camelos fœtas viginti cum pullis suis, & vaccas & asinas. Cui hæc
Genes. 33. omnia offerenti tyrannus frater respondit: Frater mi, sint tua tibi. Dixitque Iacob: Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in oculis tuis accipe munusculum de manibus meis. Quibus verbis, sanctum Patriarcham iniuriam sibi fieri, existimasse constat, eo 12
quòd frater eius oblata munera accipere nolebat: quod (vt diximus) liberalis ac magnifici cordis proprium est. Multò igitur maiorem iniuriam Domino facimus, cum supernas diuitias,
Roman. 2. quibus nos inuitat, contemnimus. Hoc Diuus Paulus his verbis inquit: An diuitias bonitatis eius contemnis? Quasi diceret admirans humani cordis ingratitudinem, & cum ipso loquens: Tantum nefas committere audes, vt diuitias bonitatis Dei contemnas?

Intelligens itaque Dominus illorum inuitatorum nequitiam dixit seruo suo. *Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc.* Hic apertè docemur, quã plurimos principes, magnates, ac potentes huius sæculi, qui ad epulas cœli sunt inuitati, in gehennam atq; inferna loca cœnaturos 13
detrudi, qui ad id occasionem de dominijs, diuitijs, honoribus, at
Deut. 32. que alijs temporalibus bonis sibi à Domino liberalissime concessis arripiunt. De quibus in Deuteronomio dicitur: Incrassatus est dilectus & recalcitrauit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deũ fautorem suum, & recessit à Deo salutari suo. O summam filiorum Adæ perfidiam, dignam profecto quæ sanguineis lacrymis deploretur. E contra vero nobis hic ostenditur, quam plurimos pauperes, afflictos, & ægrotos eisdem laboribus
D. Gregor. se ipsos disponere, vt in eis efficacius diuinum verbum operetur, & sic in cœlum facilius ascendant. Ex quo illud D. Gregorij dictũ confirmatur, scilicet: Mala quæ nos hic premunt, ad Deum

nos

14 nos ire compellũt. Vnde etiam infertur, nos maxima obligatione astringi ad Deũ quotidie pro laboribus, quibus nos premit, glorificandũ, siquidem tantũ bonum & vtilitatem mentibus nostris afferre solent. Porrò hic pater familias homines docet, vt panem suum absque communicatione pauperũ comedere nolint siquidém ipse quam plurimos ad cœnam suam inuitat, & domũ pauperibus, atq; egenis impleri iubet. Hoc idem Sanctus To- *Tobiæ.4.*
bias filiũ suũ docebat dicens: Panem tuum cum esurientibus & egentibus comede. Et in Ecclesiastico dicitur: Si benefeceris, scito cui benefeceris, & erit gratia in bonis tuis multa, Benefac iusto *Eccles. 12.*
& inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certè à Domino. Hæc sola Spiritus sancti admonitio hominibus sufficere debebat, vt & mundo nec guttam aquæ darent, & erga Deum li-
15 beralissimi existerent. Mundus enim ingratissimus Deus vero adeo gratus est, vt duos pro nomine suo oblatos obolos nunquã prædicandi ac remunerandi finem faciat. Hoc etiam clarius idẽ Ecclesiasticus ostendit cum ait: Misericordia viri quasi sacculus, *Eccles. 17.*
cum ipso gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. O mirifica verba, digna sane æterna memoria: quibus Spiritus sanctus asserit, opera misericordiæ, quæ iustus operatur, posse ipsum atque eius gratiam quousq; in cœlum perueniat, conseruare: quẽ admodum fascia Hispane, [*Funda o arpillera,*] In qua preciosus *Simile.*
pannus inuoluitur, ipsum à puluere & immunditia tuetur & defendit. Quis ergo has misericordiæ in pauperes excellentias audiẽs, illã ardẽti studio consequi nõ optabit? Scitu etiam dignissimũ est, D. Paul. cũ dona Spiritus sancti enumeraret, sic dixisse:
16 Qui miseretur in hilaritate. Vbi manifeste ostendit misericordiã *Roma. 12.*
cum lætitia & gaudio esse exercendam, atque ita fieri donũ Dei esse: iccirco ab eo efficaciter postulandum est. Qua propter diuinam maiestatem, charissimi fratres, obsecrare debetis, vt vobis hoc singulare donum concedat, vosq; in hoc sibi conformes efficiat: qui (vt ait Diuus Iacobus) dat omnibus affluenter. Vbi in *Iaco. 1.*
contextu Græco habetur: Qui dat omnibus simpliciter, hoc est propter suã dũtaxat bonitatẽ [*& sine interes.*] ¶ Vt autẽ Dominus desiderium, quod habet vt homines ipsius gloria fruantur, magis ostenderet, it erũ seruo suo ait. *Exi cito in vias & sepes, & compelle eos intrare, vt impleatur domus mea.* O infinitæ maiestatis Deus, quid est hoc, quod imperas? Nunquid isti, qui vocantur bruta sunt

an homines? Nam si bruta, conuiuiũ hoc ad eos non pertinet: si- 17
vero homines rationis compotes, iustũ non videtur eos cogi ipsisq; vim inferri? Ad hoc respondetur, duplicem esse modum inferendi vim: alterũ cum bruta ictibus & flagellis cogũtur alterũ cũ homines rationis capaces amore compellũtur. Atq; ita cùm Dominus ait: Compelle eos intrare, perinde est, ac si diceret seruo suo: Tot tanta q; beneficia nomine meo hominibus ante oculos propones, vt aliquomodo eos, vt boni sint, & me diligãt, compellas. Qualiter vero Domine possibile erit, vnũ solũmodo nuntium tot homines, vt ingrediantur ad cœnam, posse compellere? Ad hoc facilis est responsio, si dicas, per hunc nuntium omnes euãgelicos prædicatores significari, qui omnes propter vnitatẽ & consensum doctrinæ, quam prędicant, & propter finem, quẽ in suis concionibus habere debẽt, scilicet, pro gloria Dei & pro 18
vtilitate animarũ vnus vocantur. Finis nanq; prædicatorũ gloria Dei & non humana merces esse debet, quãuis aliqui non sine magno animarũ suarũ dispendio è contra faciũt. Capo, si in ventre deplumetur. pullos gallinarũ facillimè alere cogetur, illos verò non propter ipsorũ vtilitatem, sed propter suam ad se trahere & sub alis suis fouere nititur: pennis enim caret, ideo calore indiget. Ita aliqui concionatores, vel confessores, quia plumas bonorũ temporaliũ non habent spirituales filios conseruant, vt, videlicet, calore eorũ, hoc est, temporalibus bonis foueantur, non autem vt illis commodo & emolumento spirituali esse possint. O infœlices homines, quibus satis esset vtilius in triremibus continuo remigare, quàm tantũ tam q; præclarũ munus tam vili intẽtione exercere. O Patres concionatores & ministri Dei aduerti- 19
te, obsecro, verba hęc ab omnipotenti Domino prolata, scilicet, compelle eos intrare. Quibus vobis imperat, vt tales opere & exemplo vos exhibeatis, vt homines illis commoti probi & virtutis studiosi esse compellantur. Exemplũ enim alicuius principis, seu in aliqua Republica primarij magnam vim habere, vt quam plurimos ad se trahat certissimũ est. Ideo D. Paulus Beatũ Petrũ reprehẽdit dicens: Tu cũ Iudæus sis, gentes cogis iudaizare. Non compellebat D. Petrus, nec verbis Gentes, vt iudaizarent, docebat: sed quoniam Iudæorum cæremonias coram gentibus obseruabat, ideò dicitur à B. Paulo ipsos ad iudaizandũ compulisse. In quo significauit, exemplum duntaxat. D. Petri tantæ

Simile.

Galat. 2.

fuisse

20 fuisse efficaciæ, vt gentes ad id faciendũ cogeret. Contendamus ergo, fratres charissimi, tale populis, vbi concionamur, simul cũ sancta doctrina exemplũ præbere, vt homines vitia relinquere, & virtutes amplecti, illo adducti aliquo modo cogantur. Nam sicut monstrosa ac prodigiosa res esset, aliquem hominem linguam duorum cubitorum, manus vero exiguas ac iuxta humeros habere: ita quemlibet in verbis nimiũ, operibus vero breuissimum esse portentum est. Non sic primi illi parentes fidei nostræ erant, vt aperte constat ex ijs, quæ Diuus Paulus ad Thessalonicenses scribens affirmat, cum ait: Vos testes estis & Deus quam sancte & iuste & sine querela vobis, qui credidistis, assuimus, sicut scitis, qualiter vnum quemque vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes vos & consolantes testificati sumus, vt am
21 bularetis digne Deo, qui vocauit vos in suũ regnũ & gloriam. O vtinam verba hæc Spiritus sanctus cordibus omnium ministrorum sacrosancti Euangelij faciat adhærere, vt per illa digne sanctissimum hoc munus exercere discant.

Simile.

1. Thess. 2.

Pro ineffabili sacramento altaris.

BEatus Augustinus hanc parabolam aliter explicat dicens, Quis est iste homo, qui fecit cœnã magnã, & vocauit multos, nisi mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus? Et hæc cœna magna fuit admirabilis sanctissimi sacramenti Eucharistiæ institutio. Dicitur autẽ cœna magna propter ingentem cibũ, qui in ea fuit & nunc est appositus, videlicet, ipsemet Chri-
22 stus. Atq; ita cœlestis Dominus cœnam hanc magno apparatu voluit celebrare, vt manifeste colligitur, cũ ipse Dominus sacros discipulos in ciuitatem Hierusalem misérit, eisq; necessaria iusserit parari dicens. Ipse demonstrabit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Mirabile profecto est, Dominum Iesum in stabulo voluisse nasci, & in præsepio reclinari, & in monte Caluariæ loco, videlicet, infimo & abiecto in cruce mori, & in angusto sepulchro sepeliri: ac deniq; dum vixit, dicere solebat, Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet, hanc vero cœnam voluisse, vt esset cœnaculum grande stratum & pompa adornatum. In hoc singularem magnificentiam, qua erga homines

B. Augustin. de verbis dom. ser. 33.

Marci. 14.

vtebatur, voluit ostendere: non contentus, pro illis factus fuis- 23
se homo, sed præbens se ipsum eis in cibum tam singulari modo
ac tanta amoris teneritudine, vt mentes eorum mirifice sustentarentur, & in maximam perfectionem peruenire possent. At
Conci. Tri. que ita Concilium Tridentinum de hoc altissimo sacramento
sess. 13. c. 2. loquens ait: In quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit. Quæ sententia maxima ponderatione digna est, in
ea nanq; aperte ostenditur magnificentia, qua Dominus in hoc
erga homines vsus est, siquidem velut effudit in eo sui amoris
D. Tho. 3. p. diuitias. Ideò egregiè Diuus Thomas difinit, quod licet per
q. 79. ar. 8. baptismum detur primus actus vitæ spiritualis, per Eucharistiã
tamen datur eiusdem vitæ spiritualis complementum. Et hoc
Ioan. 6. significauit Dominus cum dixit: Ego sum panis viuus. Quid
est, sum panis viuus, nisi vita hominibus hic cibus largitur? De 24
Cant. 2. hac magna cœna sponsa in Canticis ait: Dilectus meus, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies: id est, Dilectus meus, qui
pascit me inter lilia, donec dies huius vitæ finiatur. Si autem quæritis, quare verbum illud, pascitur, significet, pascit? respondeo esse modum loquendi sacræ scripturæ, quæ cum
loquitur de beneficijs, quæ Deus in aliquem confert, quia in
illis conferendis magnopere delectatur, inquit, ipsum Deum
illa accipere, sicut cum ait: Super quem requiescit spiritus meus
nisi super humilem? Certissimum est enim, Deum, cum in
mentem iustam ingreditur, nouam quietem minimè recipere,
neque etiam antequam ingrediatur, in labore est: sed ait, sere
quiescere, quoniam quietem menti, in quam ingreditur, præ-
Apocaly. 3. bet. Et in Apocalypsi dicitur: Siquis mihi aperuerit, cœnabo 25
cum ipso. O immense Deus, vt quid possibile est, te, cum sis satietas infinita, cum anima iusta de nouo cœnare? Inquit, se cum
ea cœnaturum, quoniam ipsam reficiet, eique cœnam dabit.
Ita in præsentiarum ait, pascitur, quia pascit: vt gaudium &
lætitiam, qua mentem iustam pascit, insinuet. O benedictus
& glorificatus sit talis Dominus, siquidem tot modis & rationibus suũ erga nos amorem apertissime ostendit. Qui pascitur (ait)
inter lilia: quoniam nos inter millia angelorum, qui sacratissimam illam mensam circunstant, depascit. Qua propter, siquidem cibus talis est, nobisque inter puros & angelicos spiritus
præbetur, rationi consentaneum est vt ad ipsum angelica etiam
purita

26 puritate accedamus. Hoc Spiritus sanctus insinuauit, cum dixit:
Sapientia miscuit vinũ, & posuit mensam, & ait: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis. O mensa regia, ò altare sanctum, vbi nõ cibaria corruptioni obnoxia, sed sacratissimũ corpus, & sanguinem benedictum regis æterni fideles manducant. Vt autem doceret, non omnes hoc sacratissimo conuiuio dignos esse, adiũxit: Siquis est paruulus veniat ad me: & insipientibus locuta est sapientia: Venite comedite panem meũ, & bibite vinũ, quod miscui vobis, relinquite infantiã, & venite, ambulate per vias prudẽtiæ Ecce quomodo apparet, quod non homines turgidi & arrogantia inflati hac mẽsa & cœna magna digni sunt, sed humiles spiritu: nec sapientes huius sęculi, qui gloriã mũdi quærũt. Ideo clamat Beatus Apostolus: Qui sapiẽs 27 est inter vos, fiat stultus, vt sapiens sit. Hoc etiam Diuus Lucas in parabola filij prodigi significauit, dũ prius quã pater cibũ filio, & epulas ministrare iussisset, dixit ad seruos suos. Citò proferte stolã primã, & induite illum & date annulũ in manu eius, & calciamentũ in pedibus eius. Et postea addidit: Et adducite vitulum saginatum. Posset aliquis huic patri sic obijcere: O pie parens, nonnẽ vides filium tuum itinere defessum, & fame enectum venientem? Iube ergo priùs dari cibum, & posteà his vestibus paulatim induetur. Non ita futurum est, sed priùs vestietur, & postea comedet. Itaque cum iubet ipsum stolam primam indui, significat, peccatorem tantam dispositionem & contritionem 28 scelerum suorum posse habere, vt ad tantam gratiam perueniat, quantam, antequam peccaret, habebat: cum vero præcipit, ipsum calciari, perinde est, ac si iuberet, eum affectibus terræ priuari. Ideo per prophetam Ieremiam inquit Dominus: Prohibe pedem tuum â nuditate, ideſt, Nè permittas aliquam affectionum tuarum infimæ terræ adhærere Annulus magis ad sigillandum, quam ad ornandum digitos inuentus est, atque ita fidelitatem significat. Quam obrem sancta Ecclesia cum sponsis in signum fidelitatis, quam ad inuicem seruare debent, adhibere consueuit, Episcopis etiam annulus imponitur ad insinuandã illam, quã Ecclesijs suis debent. fidelitatẽ obseruare. Cum ergo huic filio annulus dari iubetur, fidelitas, amor, & obedientia, quam habere debet ille, qui vitulum saginatum in mensa sacro sancti altaris manducaturus est, apertissime denotatur. Quam

Prouer. 9.

1. Corin. 3. Luc. 15.

Ierem. 2.

Simile.

Leuit. 16. etiam dispositionem Dominus in Leuitico significauit, cũ san- 29
cto Moysi imperauit, vt fratrem suum Aaronem admoneret, ne
sanctuarium ingrederetur, quin priùs tunica linea vestiretur, &
fœminalibus, inquit, lineis verenda celabit, accingetur zona li-
nea, cidarim lineã imponet capiti: hęc enim vestimenta sunt san
cta, quibus cunctis, cum lotus fuerit, induetur. In his ornamentis,
confectis ex lino, quod postquam madefactum, ictibus concus-
sum, & coctũ est, candorem suũ obtinet, & ex viridibus, atq; in-
cultis herbis tandem album & pulcherrimum efficitur, significa-
tur munditia & puritas, quæ laboribus, asperitatibus, & pœni-
tentia comparatur: atq; ita homines ex voluptuosis & carnali-
Apoc. 19. bus puri, iusti, ac sancti efficiuntur. Ob quod in Apocalypsi di-
citur: Byssinum iustificationes sunt sanctorum. Et hac puritate
omnes potentiæ interiores omnesq; sensus exteriores adornari 30
debent. Deniq; cum hic peculiaris fit mentio de lineis puritatis
indumentis, castitas atq; honestas corporalis manifeste desig-
natur, sacrilegum enim esset ad sanctissimum & immaculatum
agnũ turpi corde & corpore accedere. Veritas catholica est, hoc
sanctissimum sacramentum, cũ digne accipitur, gratiam confer-
re & spirituales vires augere: nam hic est panis ille, qui cor homi
nis confirmat. Vnde pro eo quod nostra editio habet: Panẽ an-
Psalm. 77. gelorum manducauit homo, B. Hieronymus ex Hebræo vertit:
Panem fortium manducauit homo. Quod si ita est, quare hi, qui
sæpenumero hãc diuinam escam sumitis, nõ aliquid vobis pro-
desse ostenditis? Vbi incrementum & auctio spiritualis est? Vt
quid cœlos non rumpimus? Vt quid mundum non conuerti-
mus? Vt quid Sathanę machinas & insidias non euertimus? Vę, 31
vę, vę, quam malum signum, signum, inquam est, quod ad hanc
Simile. cœnam cum supradictis conditionibus non accedimus. Sæpe-
numero solet euenire, quod etsi puer nimia indulgentia, cura, &
solicitudine alatur, & optimis ac delicatis cibis sustentetur, ipse
tamen macilentus, pallidus, ac tristi colore sit: quod si medicus
de huius rei causa interrogetur, respondet, ipsum absque dubio
terram comedere, & ideo licet gallinis atque optimis epulis ve-
scatur, non melius se habere, nec viribus proficere. Quæ est ra-
tio charissimi fratres, quare cum frequenter hunc diuinum ci-
bum accipimus in moribus ac viuendi ratione non proficimus,
& tam prauum colorem habemus, vt vix Christiani esse videa-

mur?

32 mur? Huius profecto rei causa est, quoniam terram edimus, hoc
est, in caducis & terrenis, huius mundi rebus vsque ad oculos (vt *Marci. 5*
aiunt) amore inordinato immergimur. B. Euangelista Marcus
narrat, quod cũ Christũ Redemptorẽ nostrum magna hominũ
ac mulierũ multitudo comitaretur mulier, quæ sanguinis fluxũ
patiebatur, ad eum plena fide accessit dicens: si vel vestimentum
eius tetigero, salua ero. Quæ per multitudinem gentiũ prorum-
pens ipsum tetigit. Dominus autẽ ad eam conuersus dixit: Quis
tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbã
comprimentem te, & dicis, quis me tetigit? [*O quanta differencia
ay de tocar a tocar.*] Multi Dñm tangebant, [*Y lo atropellauan,*]
Ipse tamen interrogat, quis me tetigit? Quoniam illa duntaxat
mulier eum tactu fidei, spei, atq; humilitatis tetigit: & hoc vocat
33 Dominus, tangere. Sic quam plurimi modo ad hunc eundẽ Do-
minũ accedimus, & ipsum manducantes tangimus, [*Y lo atrope-
llamos,*] Si ita dici potest. Sed paucissimi sunt, qui ipsum tangũt,
& ad eũ humilitate, amore, atq; fiducia necessaria accedunt. O
bone Iesu gloria iustorum, ecquis se poterit, vt, ad te dignẽ acce-
dat, absq; tuo fauore & auxilio preparare? Igitur pijssime Deus,
da quod imperas & postulas, postula autem & impera quod vo- *Genes. 44.*
lueris. S. Ioseph (vt diuina scriptura cõmemorat) in sacco Benia-
min nihil præter aurum, quod ipse ibi posuerat, inuenit. Sic tu, ô
suauissime sponse, nihil in cordibus nostris inuenies præter bo-
num, quod in illis collocaueris: tuum est, nobis hanc dispositio-
nem largiri, ad te pertinet, ad nos autem eam petere, & summis
precibus postulare, ac tuis donis non abutentes coadiutores tuos
34 nos esse oportet. Deniq; per te ad te accessuri sumus tali dispo-
sitione, vt hoc tantum bonum nobis in malum minime vertatur,
sicut ob sua demerita multis vertitur: de quibus S. Dauid ait. Fiat *Psalm. 68.*
mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in
scandalum. In libro Iudicum sacrosancta refert historia, quendã *Iudicum. 7*
hominem in castris Madian proximo suo somnium narrasse, sic
dicentem: Videbatur mihi quasi subcinericius panis volui & in
castra Madian descendere. Et respondit is, cui loquebatur: Non
est hic aliud, nisi gladius Gedeonis. Stupenda profecto res & ad
miratione digna: ecce panis illis gladius videbatur. Sic hic diui-
nus panis, qui digne sumentes fortes reddit, gladius ijs, qui illum
indigne sumũt, & eterna damnatio erit. Nam (vt ait D. Paulus) *1. Cor. 11.*

qui eum manducat indignè, iudicium sibi manducat & bibit. O 35
terribilia verba. Attende peccator quid agis, attende qualiter
ad hanc sacratissimam mensam accedas, caue nè accipiendo san
ctissimi Christi corpus accipias aduersum te iudicium, hoc est,
omne diuinæ iustitiæ tribunal, (veluti si dicas: omne prætoriũ,
vel omne concilium regium) nam hic iudex est, videlicet, Iesus
Christus, à quo te iudicari oportet. Est etiam fiscus, scilicet, idem
Dominus, qui te accusabit & qui etiam testis tui sceleris ac tor-
tor erit, à quo in æternum cruciaberis. Licet enim ad pœnam sen
sus Deus carnifices immanes, videlicet, ipsos Dæmones, qui dam
natos torquent, habeat, tamen ad pœnam damni exequendum
ipsemet Deus vltor est & tortor. Qua propter probet se ipsum
homo, & sic de pane illo edat, nec temporalibus negotijs à tam
supernæ cœnæ partipatione excusetur, sicut illi, de quibus huius 36
sacrosancti Euangelij lectio agit: in illa namque communicatur
gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.

DOMINICA. III.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccato-
res, vt audirent illum. Luc. 15. 1

Simile.

Si venator aues absq; arte aliqua & indu-
stria capere vellet, sine dubio ipsæ terrerẽ
tur, & ità labor eius inutilis esset atque in-
anis. Idcirco ille, qui peritus & expertus
est, solet colore viridi nemoris, in quo ve-
natur, vestes induere, ac si columbas cape-
re contendit, columbam quandam iuxta
retia collocat: si vero perdices, perdicem
alligatam, seu in cauea inclusam, vt cæteræ illius speciei aues il-
luc concurrant, & ita in retibus capiantur. Olim Deus homi-
nes rete suæ diuinæ legis venari, & ad suum diuinum amorem at-
que

que obedientiam voluit attrahere, qui tanquam aues per saltus
2 & nemora suorum peccatorum cursitabant. Atq; ita propheta
Oseas de populo Israelitico ait: Ephraim quasi auis aduolauit. *Osea.9.*
At vero aues istæ venatorem, qui ipsas capere volebat, pertimescebant, quoniam viderunt eum in monte Sinai maxima fulgurum & tonitruorum maiestate assistentem. Atq; ita in Exodo *Exod.20.*
dicitur: Perterriti ac pauore concussi steterunt procul dicentes Moysi: Loquere tu nobis & audiemus: non loquatur nobis Dominus, nè forte moriamur. Quod ergo remedium adhibetur, nè aues istæ terrore concutiantur? Id quod venator facit agendum est, sic altissimus filius Dei fecit, [*El qual se dissraça,*] Et vt homines caperet, factus est homo. In similitudinem hominũ *Philip.2.*
factus & habitu inuentus vt homo: ait B. Paulus. Sed quoniam
3 peccatores capere volebat, figuram peccatoris assumpsit, & ita idem Apostolus inquit, ipsum ab æterno patre in similitudinem carnis peccati fuisse missum. Non in carnem peccati, sed in carnem similem carnis peccati. [*Y poniendo se desta manera por añegaça,*] Ad eum aues illius speciei accedebant, quæ retibus cœ- *Rom.5.*
lestis doctrinæ eius capiebantur, sicut Beatus Lucas hic testatur dicens: Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores. In sacra Regum historia de Rege Dauid sic legitur: Conue- *1.Reg.22.*
nerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno & amaro animo, & factus est eorum princeps. O Christe Reparator vitæ, & amor dulcissime animarum nostrarum, quam perfectè in te hoc, quod de sancto Dauid dicitur, adimpletum est: siquidem princeps ac dux peccatorum pec-
4 catis oneratorũ & amaritudine plenorum factus es, eosq; infinita clementia tua recepisti. Quoniam autem hãc singularẽ prædam, præclarumque facinus adeptus es, æternus pater eosdem peccatores tibi pro corona concessit: atq; ita de te optime dici possunt illa verba, scilicet: Veni coronaberis de capite Amana, *Cant.4.*
de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum & de montibus pardorum. O ardmirabilem erga omnes peccatores fauorẽ: ò spem omnibus mortalibus certissimam: ò supernam cunctis filijs Adæ gloriam. Inuictus dux Iesus Christus coronabitur de capite Amana, id est, malę, quod perinde est ac si diceretur: Coronabitur de capitibus ac principibus flagitiorum. Nam Regem Dauid adulterum & homicidam, D. Paulum persecutorem eccle-

siæ,

siæ ac alios huiusmodi peccatores pro corona habet. Et de verti- 5
ce Sanir, id est, de cacumine eorum, qui vanitatem inuenerunt
& sustinuerunt, sicut Magdalena atque alij ei similes fue-
runt. Et Hermon, id est, anathema, qualis fuit publicanus,
Diuus Matthæus & Zacheus atque alij huiusmodi. De cubili-
bus leonum, id est eorum, qui fures, prædones, atque grassato-
res extiterunt: de quorum numero fuit latro, quem in cruce ipse
Dominus ad se conuertit. De montibus pardorum, scilicet,
carnalium & voluptariorum, qui pedes suos fere nunquam
ab stercore auertunt, qualis Maria AEgyptiaca ante conuer-
sionem suam extitit. De his omnibus fit corona, qua vniuersa
lis Rex Iesus Christus coronatur, qui enim tam præclara facinora
edidit, tali etiam corona dignus est. In quo significatur, inter ea,
quæ pluris facit diuinus Saluator noster, hoc vnum singulare 6
esse, videlicet, peccatores conuertere, & ad se per gratiam atque
amorem attrahere. O benedictus & glorificatus sit talis Domi-
nus, qui tali tantaque pietate erga eos, qui ea minime digni sunt,
liberalissimè vtitur. Fidelis sermo & omni acceptione dignus,
1. Tim. 1. (ait Beatus Apostolus) quia Christus Iesus venit in hunc mun
dum peccatores saluos facere. Eia agite peccatores, animum con
cipite, & à sceleribus vestris in Deum conuertimini: & quam-
uis à teterrimo inimico Sathana nunc conculcemini, tamen
(diuino numine fauente) illius Regis Regum Iesu Christi coro-
na eritis. In iustificatione peccatoris duplicem Deus finem ha-
bet, alterum honoris & gloriæ suæ, alterum vero vtilitatis & com
Roma. 9. modi ipsius peccatoris. Idcirco Diuus Paulus inquit: Vt ostende
ret diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in 7
gloriam. Atque ita ex peccatore Dominus bonum hoc aliquo
modo magis quam ex iusto educit. Nam (vt experientia pa-
tet) quædam res ad finem aliquem melior est alia, licet ipsam
precio & valore non adæquet. Serram auream pluris quam fer-
ream æstimari nemo est qui dubitet: sed ad ferrandum ligna
Simile. ferream meliorem quam auream esse constat. Sic peccato fer-
reus est: nec tantum sicut iustus valet: at vero in admirabi-
lem effectum iustificationis, quam Deus in ipso operatur, ma-
gis quam iustus, qui in peccatum non incidit, conueniens est.
Hoc Sanctus Dauid ad poscendam misericordiam Domino ad-
Psalm. 78. ducebat, atque ita inquit. Adiuua nos Deus salutaris noster &

prop-

8 propter gloriam nominis tui Domine libera nos, & propitius
esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ait igitur sacrosancti euangelij hodierna lectio: *Erant appropin quantes ad Iesum publicani & peccatores.* Publicani dicebantur illi, qui vectigalia & tributa publica exigebant, vel (vt ait glossa ordinaria) redemptores, campsores, mercatores, seu negotiatores. Et communiter omnes, qui hoc munere fungebantur, infames reputabantur, non quia sit illicitum, mercatorem, campsorem, aut publicanũ esse, nullũ enim horũ officiorũ de se malum est: sed quoniam plerumq; illi, qui hæc munera exercent, deprauata conscientia homines esse solent, quiq; pauperibus mille extorsiones & iniurias faciũt: ideò propter malitiam & peruersam ty
rannidem ea exequentiũ ministeria & officia hæc infamia esse
9 iudicantur. Atq; ita S. Euangelista, vt Domini misericordiã amplificaret, inquit, ipsum publicanos, gentem, videlicet, perditam & in Republica pernicioſam recepisse. Status etiam pharisæorũ inter Hebræos perfectissimus erat, at cũ illo homines deprauati ac dissoluti fungebantur, propter ipsos adeo infamis remansit, vt cũ modo dicimus, phariſeos, sub hoc nomine hypocritas, inuidos, malitiosos, tyrannos, atq; ambitiosos intelligamus. Itaque Publicani & Pharisæi suis sceleribus ac corrupto viuendi modo status illos, qui de se boni erant, sordibus ac maculis ignominiæ afficiebant. Et nunc, proh dolor, idem fere in rebus publicis contingit: nam iuris periti, scribæ, lictores, prętores, atque alij huiusmodi, quorum munera de se bona sunt, improba sua viuendi ratione ipsis infamiæ notam inurunt. Sed quid esset si perditus ac
10 deprauatus viuendi modus statum clericorum, vel monachorũ infamiæ nota coinquinaret? Hoc certè ingẽs ac detestabile malum esset, à quo Deus per suam infinitam misericordiam nos eripiat: sicut B. Apostolus admonet dicens: Adiuuantes, exhortamur, nè in vacuũ gratiam Dei recipiatis, nemini dantes vllã offensionem, vt non vituperetur ministeriũ nostrum. Gratiã Dei hic B. Apostolus tempus & opportunitatem huius vitæ ad merendũ, atq; statũ, in quo nos diuina misericordia constituit, appellat. Hortatur verò omnes, vt illũ sanctè exerceant. Ad quod exequendũ maxime oportet, gubernatores ac principes Reipublicæ instituere in ea optimos ministros & vectigaliũ exactores qui pauperibus iniustitias non inferant, eosq; minime lædant. 2. Cor. 6.

Ita

Psalm. 100. Ita S.Dauid faciebat,sicut ipse fatetur dicens: Oculi mei ad fideles terræ,vt sedeant mecũ,(ideſt, vt sint ministri & coadiutores mei.) Ambulãs in via immaculata hic mihi ministrabat. Quod igitur ex his omnibus ad nostrã doctrinam colligimus., est hoc, videlicet,quod sicut peccatores & publicani erãt appropinquantes ad Iesum,vt audirent illũ,ita nos idem diligentissime faciamus sicuti B.Ambrosius nos monet dicens: Omnis anima accedat ad Christum,quia omnia Christus est omnibus. Si vulnera curare desideras,medicus est:si febribus æstuas,fons est:si grauaris iniquitate,iustitia est:si auxilio indiges,virtus est: si mortẽ times,vita est:si cœlũ desideras,via est:si tenebras fugis, lux est:si cibum quæris,alimentum est. O quanta ratione D. Augustinus in suis meditationibus ait:Cur per multa vagaris homũcio quę rendo bona animę & corporis:quære vnum bonum, in quo sunt omnia bona,& sufficit:ibi enim est,quidquid amas,quidquid desideras. Sed circa hoc valde notandum est id, quod Diuus Thomas inquit:videlicet:ad Deũ non accedi passibus corporalibus, cũ vbiq; sit,sed affectibus mentis & eodem modo ab eo recedi. Id quod etiam B.Gregorius adnotauit his verbis. Tot gressibus anima ad Deũ accedit,quot bonis moribus mẽtis proficit, & tot gressibus longe fit,quot malis cogitationibus decrescit. O quam procul à Deo (iuxta hęc sanctorũ dicta) sunt aliqui Christiani, qui non solũ cogitatione,verũ etiam opere & desiderio illũ quotidie offendunt. De quibus S.Dauid ait:Qui elengant se à te,peribunt:saltim si diligẽter remediũ non adhibent . Qua propter charissimi fratres,qui ex vobis mortali macula infecti & inquinati estis,periculũ grande,in quo versamini,attendite, atq; omni cura & solicitudine ad hunc diuinum medicum accedere, cõtendite. B.Thomas inquit, nec per modicũ tempus licere in peccato commorari,& quemlibet debere illud statim deserere. Grauissimi autem Doctores quærunt,an teneatur peccator,quotiescunq; peccatũ cõmissum memoriæ occurrit, de illo dolere. Ad quod Doctor irrefragabilis Alexander Alensis: Ricardus, Gabriel,& alij multi respõdent,hominẽ,quotiescunq; peccatũ commissum memorię occurrit practicè,teneri de illo pœnitere, etiã si remissum fuerit,& à fortiori si non fuerit remissum. Tunc autem peccatum memoriæ practice occurrit, quando aut tanquã opere exequendum,aut tanquam delectatione in eius cogitatione

Psalm. 100. *D. Amb. lib. de virgini.* *D. Augusti. meditationum.* *D. Thom. 1. p. q. 3. art. 1. ad. 1.* *D. Greg. li. 25. moral.* *Psalm. 71.* *B. Thom. 2. 2. q. 62. articul. 8.* *Alex. Alen. 4. par. q. 68. mẽ. 2. art. 2.* *Ricar. in. 4. d. 14. art. 9. q. 1.* *Gab. d. 14.*

14ne sistendo occurrit. Quam sententiam videtur etiam B. Thomas amplecti. O vtinam hæc omnia æqua lance ponderaremus & animis nostris paulo altius euolueremus: certe peccatum odio habere, & animis nostris detestari conaremur. Hoc cogitantibus admirationem affert, quod licet epulæ & cibi sapidissimi sint, si tamen illis per quindecim dierum spatium vtimur, fastidium nobis generant: perdices & gallinæ, si ipsis quatuor diebus vescimur, statim nobis afferunt nauseam, *Luego nos dan en rostro:* Peccata vero, quæ sunt venenosi cibi, mentes sumentium interficientes, cum toties ac tot diebus quam plurimi manducent, nunquam eis fastidium generant. O diabolicam peruersitatem. Væ, væ, & millies væ illi, qui creatorem suum offendere non cessat, & qui postquam multa tempora suis sceleribus in crucifi-
15gendo Iesu Christo consumpsit, nullo propter hoc tædio vel molestia afficitur, nec à vitæ suæ sceleribus animum auertere conatur, seipsum in meliorem frugem recipiens, maxime cũ Dominus eum quotidie ad pœnitentiam conuocet, & ad veniam inuitet. Hoc Diuus Augustinus in suis confessionibus lamentabatur dicens: Quoties vocatus à te venire contempsi, & quasi expergiscens de somno dicebam: Sine me paululum, expecta me modicum: & illud modicum ibat in longum, & illud paululum nesciebat habere modum. Et iterum de hac mora affectuose cõquerens dicebat: Sero te cognoui pulchritudo tam noua: sero te cognoui pulchritudo tam antiqua. Si tu, ò homo, cùm alium læseris, vel alapis cædendo iniuria affeceris, ipse per ianuas domus tuæ ingrederetur, ac tecum beneuole loqueretur, pristinam ami-
16citiam tuam postulans, & desiderans: tuum cor, si eum expelleres, lapideum profecto dici posset: quis duritiem tuam non admiraretur, eamque omninò non execraretur? Quanto igitur magis abominandum est, quod cum summus Deus, & infinitæ maiestatis Dominus toties & tam grauiter à te, ò vilissime vermis, læsus fuerit, ac teipsum sępenumerò ad veniam & amicitiã suis diuinis inspirationibus, prædicatorum q; vocibus inuitarit, hanc amicitiam & misericordiam contemnas, velisque tanquam capitalis inimicus eius in vitijs tuis ac sceleribus immersus remanere? Hoc Lactantius Firmianus diuinitus exaggerat & amplificat. His igitur fratres charissimi præhabitis præsupponamus, vos his considerationibus diuino fauore ad hoc summũ bonum acce-

B. Tho. in 4. d. 17. q. 3. ar tic. 3.

Simile.

D. August. in confess.

Simile.

Lact. Firm. lib. de diuin. institutio.

accedere velle, veram q; vestrorũ scelerum pœnitentiam facere, 17
oportet, vt sciatis, eundẽ Dominũ dixisse: Nemo potest venire
Ioan. 6. ad me, nisi pater meus traxerit eũ. Nã ad Deum ire, est ipsum su
per omnia amare, ac de proprijs peccatis firmissimè dolere.
Hic verò amor & dolor à nemine, vt oportet, nisi ab ipso Deo
concedatur, haberi potest. Cùm autem Deus hoc peccatori con-
cedit, inter omnia bona quę ei facere potest hoc præcipuum est.
Licet enim gloria maius bonũ sit, quam gratia: tamẽ maius est,
hominem à peccato educere, ipsum q; in gratia reponere, quam
Simile. postquam in gratia fuerit, gloriam illi tribuere: quoniam magis
distat peccatum à gratia, quam gratia à gloria. Ex hoc apparet,
cor peccatoris domui Dædali conuenientissimè cõparari, quæ
S. Isi. libr. 4. Etymolo. domus vocabatur Labyrinthus, ideſt, labor intus, (vt Diuus Iſido
rus in suis Etymologijs explicat) sic appellatus propter eximiũ 18
laborẽ, quẽ in eius egressu ille, qui ingrediebatur, suscipiebat: nã
vias adeo implicitas & perplexas, dolosq; tam irremeabiles ha-
bebat, vt vix ei, qui semel ingrediebatur, egredi liceret. Intus ve-
rò monstrum horrẽdum à Dędalo inclusum fuisse dicitur, quod
inde exire minime poterat. Sic in corde peccatoris diabolus, mõ
strũ horrendũ, videlicet, peccatum abscondit, at q; in eius intelle-
ctu diuersa itinera nimis perplexa & cõfusa: qualia sunt, timor
pœnitentiæ, amor voluptatis, pudor confessionis, spes longæ vi-
tę, pigritia bonorũ operum, ac negligentia, fabricatur. Quoniam
verò tot tam q; perplexæ sunt viæ cordis peruersi, ab eo difficilli-
mè peccatum exit. Vnde apetissime constat, quam stultus ac de
mens sit habendus ille, qui, cũ peccata committit, ait: Hoc pecca-
tum perpetrare volo, & statim ad Deum conuertar. O cæce & 19
insane quam periculose tua te fallit opinio. Quando Hebræi in
AEgyptum ingressi sunt, non ibi plusquam per quinq; annos
se habitaturos esse existimarũt, postea verò per quadringentos
annos ibidem commorati sunt: ita vt necessum fuerit Deũ quã
plurima miracula facere ad educẽdum illos ex illa misera, in qua
erant, captiuitate. Sic quam plurimis euenit, qui in peccatum eo
animo ingrediuntur, vt per pauciſsimũ temporis spatium in eo
sint, postea vero in ipso ita veteraſcunt, vt Deum ipsum ad illos
inde abstrahẽdũ mirabilia singularia & prodigia operari, opus
sit. Quocirca siquidem à peccato exire, & ad Deum per veram
contritionem ire, tam difficile est, oportet eum, qui peccatum
relin-

20 relinquere contendit, instanter & humiliter opem atq; auxiliũ à
summa bonitate implorare, quemadmodum faciebat S. Dauid, *Psalm. 101.*
qui sic ait: Factus sum sicut nicticorax in domicilio. Ideſt. Quẽ-
admodũ nicticorax, siue noctua fugiens aliarum auium cõsortia *Simile.*
habitat in secreto aliquo loco domicilij, lucem & cõspectum ho-
minum odiens noctibus vigilat & grauiter cantat, velut edens
canticum lugubre: sic (inquit. S. Dauid) ego lucem & hominum
aspectum effugiens, per noctem vaco fletibus & lugubres gemi-
tus ê pectore haurio. O vtinam sic nos ploraremus, & gemitus
ederemus remedium nostrum profectò certissimum esset.

Inquit igitur sacra euangelij nostri lectio: *Et murmurabant scri-*
bæ & Pharisæi dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum
illis. O cruenta bellua & immanissima inuidia, quæ sic amato-
21 res tuos vexas. O filia diaboli & inferni scintilla, ne dicam ô flã- *Sapien. 2.*
ma exurens pectora multorũ. Inuidia diaboli mors intrauit in
orbem terrarum, ait Sapiens. Animaduertite obsecro, ex quo fon
te hoc lethale venenum longe lateq; diffusum profluit, nempe
ex diabolo oborta est inuidia in mundo, qua atrociter inuidum
excruciat. Est quidem tristitia de bono alieno, (vt ait Sanctus Da S. Dama.
mascenus) de quo pia charitas mirè gaudere solet. Hac igitur *lib. 2.*
cruenta bellua præcordia Pharisæorum & scribarũ dilacerante ad
murmurationes se conuerterũt dicẽtes: Hic peccatores recipit.
O quam maxima ratione Dominus his nefarijs & sceleratis ho
minibus dixit: Progenies viperarũ, quomodo potestis bona lo- *Matth. 12.*
qui, cũ sitis mali, ex abũdantia cordis os loquitur. Bonus homo
de bono thesauro suo profert bona, & malus homo de malo the-
22 sauro suo profert mala, ideſt, ex dispositione cordis bona aut ma
la locutio per os exit. Improbus ac scelestis homo, cum sit inui-
dus, iracũdus, superbus, & ambitiosus, atq; alia huius generis sce-
lera habeat, horum omnium thesaurum in corde suo retinet abũ
dantissimũ, à quo maledicto thesauro verba malitiosa prodeũt.
Contra vero bonus ac pius vir in corde suo thesaurũ virtutũ am-
plissimũ retinet, â quo etiam singularia & magnæ ædificationis
verba profert. Appellat autem illos Dominus genimina vipera-
rũ: quoniã quemadmodũ catuli viperini matris viscera rũpunt, *Simile.*
& illam, quæ ipsos genuit, interficiunt: ita hi venenosi Pharisæi
Christi Redemptoris nostri honorem mordentes ipsum, vide-
licet, factorem suum vita priuare cupiebant. Mulier cum vbe- *Simile.*

ra plenissima lactis habet, magnam voluptatem capere dicitur, 23
si ei lac illud, quo abundat, suggatur: contra vero ipsam magna
molestia ac tædio affici dicunt, si non sit, qui illud exuggat, &
in suum commodum & vtilitatem accipiat. Sic Deus optimus
maximus sua diuina misericordia & pietate pectora plenissima
habet, ac si lætitiam voluptatemq; nouam posset accipere, mag-
nam profectò caperet, si homines ad suggendũ & accipiendum
diuina eius dona ac beneficia ad ipsum accedant: contra verò si
tædio affici posset, illud certe magnum acciperet, cũ videret ali-
quos ita impios esse, vt suis irrisionibus, subsannationib⁹, & mur
murationibus peccatoribus sint impedimento, quo minus di-
uinæ clementiæ lacte fruantur. Isti illud Ecclesiastici legerant,
Eccli.13. scilicet: Qui communicat superbo, induet superbiam: & illud: 24
Viri iusti sint tibi commensales. At propter malitiam suam nõ
intelligebant, verba hæc iustos ac perfectos viros minime tan-
gere, quorum maxime interest cum sceleratis commercium ha-
bere, & cum illis conuersari, vt eos à delictis suis ad pœnitentiã
trahere possint. Idcirco Diuus Paulus aiebat: Omnibus omnia
2.Corin.9. factus sum, vt omnes lucri facerem. Maiorem tamen iusti capiẽt
animo lætitiæ voluptatem, dum cum alijs iustis conuersantur.
Atque ita Diuus Paulus Romanis (quorum sanctitate ita fretus
erat, vt se ipsum eorum orationibus commendaret his verbis:
Roma.15. Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christũ, &
per charitatem sancti spiritus vt adiuuetis me in orationibus ve
stris) sic dicebat: Veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei
vt refrigerer vobiscum. Vbi alia translatio habet: Vt requie- 25
scam vobiscum, & sic etiam est in textu Græco. In quo signifi-
catum est, iustos ac pios viros in aliorum iustorum societate
non solum refrigerium, verum etiam quietem, ac requiem inue-
nire, & ideo maximo cum gaudio in illam se conferunt: conuersa
tionem autẽ peccatorum ideo quærunt, vt ipsos à vitijs & scele-
ribus, inquibus versantur, auertant. Signum vero optimum est,
cũm ipsi peccatores iustorum colloquia admittunt: & multo mo
Eccle.12. lius, quando ea inquirunt: nam in Ecclesiastico dicitur: Pondus
super se tollit, qui honestiori se communicat. Improbus mag-
nopere torquetur, quotiescumque probum ante oculos aspi-
cit, vita namq; pij ac iusti viri improbo & scelerato onus est gra-
uissimum, quod quidem difficillime ferre potest. Ita Saul vi-

tam

26 tam sancti Dauidis sustinere non poterat, erat enim ei nimis grauis: nam vita iusti continua improborum reprehensio est. Quoniam ipsa quoddam speculum est, vbi illi suas deformitates vident, ac nê tales se aspiciant, speculum, si possent, frangere vellent: ideo cùm peccatores diligunt & quærũt iustorum colloquia signum est, ipsos peccata & scelera velle relinquere, iustosque effici. Quod si verba illa Spiritus sancti: Qui graditur cum superbo, induet superbiam, ad viros heroicos non attinent, quo modo ad Christum Dominum, qui peccare non poterat, pertinebunt? Fragiles & imperfectos cum peccatoribus minime conuersari, nê simul cum eis corrumpantur, maxime oportet. Ideo Dominus populo Israelitico iussit, ne fœdus cum Chananæis iniret. Nè forte (inquit) peccare te faciant in me. Hoc illis imperauit, *Exod.23.*
27 quoniam cum in AEgypto diu habitassent, idololatrijs nimis dediti erant. Atq; ita aliqui doctores dicunt, Ægyptios quosdã qui se ad Moysem conuerterant, eo quod in AEgypto eum multa prodigia operantem viderant, fuisse primos, qui Hebræos, vt vitulum ad idololatrãdum conflarent, incitarunt: cumq; ab ineũte ætate in improbo idololatrandi cultu vixissent parua occasione in illum iterum nefarie inciderunt.

Et murmurabant scribæ & Pharisæi. Quoniam Pharisæi homines erant in tota Republicæ præcipui, ideo eorũ aduersus Dominum murmuratio perniciosa fuit: nã multis ad eum nõ sequendũ occasionem dederunt. Qui de sancta Susanna murmurauerũt, iudices erant, & viri magnæ æstimationis de quibus apud S. Danielẽ *Daniel.13.*
dicitur: Credidit eis multitudo, quasi senibus & iudicibus populi.
28 Qua propter eos, qui magnæ authoritatis in Republica sunt, & in ea grauibus muneribus funguntur à detractione alicuius se abstinere maxime oportet: improbo enim vitio murmurationis authoritatem præbent, & cum illa omnibus sunt nocumẽto.

Intelligens igitur cœlestis Dominus horum sceleratorum maledicam murmurationem ait ad illos parabolam istam dicens: *Quis ex vobis, qui habet centum oues, &c.* O Christe verissime ac summe mundi magister, sit tua ab omnibus creaturis superna clementia ac pietas benedicta, quandoquidem ex malis sic bona scis educere: ex malitiosa enim improborum Pharisæorum murmuratione occasionem cepisti, vt his suauissimis parabolis nobis tot tantaque de tua diuina misericordia patefaceres,

vt & illos & nos ad tuum diuinum amorem atque obedientiam attraheres. O mortales filij Adami, discite ab hoc cœlesti magistro, malum pro malo minime reddere. Quando isti merebantur, vt igne è cœlo descendente propter tantum facinus comburerentur, ac penitus absorberentur, tunc Dominus in eos singularia beneficia confert, ipsis ineffabili mansuetudine cœlestem doctrinam prædicans, sicut cum per Prophetam Oseam Synagoga dixit: Vadam post amatores meos, qui dãt panes mihi, idest, post idola, Dominus cùm iure optimo terræ posset præcipere, vt ipsam deuoraret, inquit: Propter hoc ecce ego lactabo eam, & loquar ad cor eius. O immensam atque ineffabilem summi Dei pietatem: quis hæc audiens in eius diuino amore totus non deliqueſcit? 29

Oseæ. 2.

Quis ex vobis homo, &c. Idest: Vos, qui murmuratione & male dictis, me lęditis quoniã peccatores ad me venientes libenter, accipio, scitote hæc omnia parum esse respectu eorum, quæ facere decreui. Non solum enim expectabo, vt ad me veniant, sed instar optimi pastoris per alta cacumina & per vmbrosas valles eos diligentissime quærã, & in humeris meis portabo, peccata eorũ ferens pro quibus tandem patiar & eis veniam consequar, & gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 30

In eadem Dominica tertia Post Pentecosten CONCIO SECVNDA.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum. Lucæ. 15.

Genes. 28.

IN sacra scriptura lègitur, quod cùm Patriarcha Iacob è somno (in quo scalam, quæ cœlos attingebat, vidit) euigilaret, tulit lapidem, quem superposuerat capiti suo, & erexit in titulũ fundens oleũ desuper: D. Paulus inquit, Petra autem erat Christus. Hanc autem petrã æternus pater tam abundanter vnxit, vt S. Dauid dicat: Vnxit te Deus

1. Cor. 10.

2 te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vbi illud Deus, in primo loco positus in vocatiuo casu est, & loquitur Regius Propheta cum Christo mũdi Saluatore, qui per illũ lapidem, quem Iacob vnxit, adumbratus est. Itaque ait: Te Deus Christe Iesu vnxit Deus tuus, videlicet, pater æternus, qui est Deus tuus inquãtũ tu ipse homo es: & vnxit te præ cõsortibus tuis, videlicet, omnib⁹ sanctis, super quos Chr̃s D̃ns vnct⁹ fuit omnibus enim gratia per mẽsurã donata est. De ipso verò Dño Ioãnes ait: Nõ est datus ei spiritus ad mensurã: imò (vt idem ipse inquit) de plenitudine eius omnes accepimus. Si igitur vnctio, qua Iacob lapidem vnxit, nimis abundans fuit oportebat, vt ipsa terram, quæ circũcirca erat fluẽdo vngeret quia & vnctio diuini lapidis fuit abundantissima, certissimum est, omnes qui ad eum fide, amore, & obedientia accesserint, diuinę eius gratiæ

3 participes futuros esse. Qua propter optime in præsentiarum illud Prophetæ Dauid mystice applicari potest, scilicet, sicut vnguentum quod descendit in barbam, quod descendit in orã vestimenti eius. Caput est Christus Iesus, de quo Diuus Paulus inquit: Ipsum dedit, scilicet, pater ęternus, caput super omnem Ecclesiam, idest, super Ecclesiam triumphantem & militantem & in hoc capite omnis plenitudo vnguenti & vnctionis Spiritus sancti est. Hinc autem effluxit vsq; ad barbam, videlicet, sanctos Apostolos. Nam sicut barba hominẽ nobilitat & honore afficit: ita sacri Apostoli suis virtutib⁹ ac rectè factis Christũ vnigenitum filium Dei honore condecorarunt. Ab hoc etiã diuino capite in subuculam, videlicet, in ecclesiam ipsius eadẽ vn

4 ctio effluxit. Quemadmodum enim subucula in collari multos sinus vulgo, *Plieges*, Habet, qui omnes vniti & coniuncti sunt: ita in primitiua ecclesia (quæ veluti subuculę collariũ erat) omnes fideles per amorem & charitatem vniti atq; coniũcti erãt, vt in actibus apostolorũ dicitur: Multitudinis autẽ credentium erat cor vnũ & anima vna. Ac sicut subuculæ sinus & rugæ quãto magis ab ipso collari ad inferiora descendunt, tanto magis ampliantur & dilatantur, itâ vt in ora ferè nulli iam sint, sic ecclesia catholica quãto magis progreditur, tanto plus multa illius mẽbra odijs, passionibus, & inimicitijs ad inuicem separãtur. Denique sicut in fimbria seu ora subuculæ nullæ duplicationes vel sinus sunt, aut aliquid, quod cum alia re sit coniunctum, sic

Psal. 44.

Ioan. 3.

Idem. 1.

Psal. 132.

Ephes. 1.

Simile.

Simile.

Actuum. 4.

in multis ex nobis, qui sumus, in quos fines sæculorũ deuenerũt, vix amoris vestigiũ aut charitatis reperitur, imo potiũs mutuo nos ad instar rabidorũ canũ mordem?: & nõ solũ proximis nostris in rebus familiaribus nocere atq; officere cõtẽdimus, verũ etiã in fama, vita, & cõsciẽtia eos lædere, ac de ipsis detrahere totis viribus conamur. Merito ergo fimbria vestimẽti appellamur, nã scelera nostra vsq; ad vltimũ terminũ, quo peruenire poterant, quodammodo accessisse videntur: & nihilominus si ad meliorẽ viuendi modũ reduci, & ad hanc diuinam petrã humiliter accedere volumus, ipso nobis aliquid ex vnctione suę diuinæ gratiæ impartietur, siquidẽ ait, ipsam vsq; ad oram vestimenti accedere. Cũ S. Dauid dixit: Longe â peccatoribus salus nõ ibi stetit, sed adiunxit: Quia iustificationes tuas nõ exquisierũt. In quo significauit, peccatores efficaciter quærentes Dei iustificationes nõ lõge à salute esse. Igitur fratres mei, qui lethali macula infecti estis, & Dei iustificationes quærere minime conamini, vos longe à salute esse intelligite, ac pro certo habete, vos ipsos esse, sicut terram, quæ cũ à sole nõ calefiat & attingatur, fructus propter nimiã frigiditatẽ parere seu præbere nõ valet, sicut experiẽtia patet in septẽtrionalibus regionibus, in quibus (vt aiũt) res viua nõ gignitur, nec viride aliquid ob defectũ caloris producitur. Ita in mentibus vestris nihil viuũ nihilq; viride, sed omnia mortua sunt & ficca præfrigiditate peccati & diuinæ gratiæ caloris penuria. Si cadauer veste pellicea induatur vestis ipsa cadauer minimẽ calefaciet: nã vt vestis corpori calorẽ tribuat prius ab ipso corpore calorẽ exire oportet, qui vestẽ pelliceã calefaciat, & postquã illa calefacta fuerit, facile calorẽ ipsi corpori cõmunicabit. Hę autẽ operationes fieri nequeũt in cadauere, sed in corpore viuo. Sic bona opera sunt quędã vestis pellicea, qua mẽs induit & cõtegitur, sed, vt ei caloré meriti afferãt prius ab illa ipse calor gratię & charitatis, qui vitã caloremq; bonis operibus præbet, exire debet. At si mens per culpã mortua est, sicuti ab illa calor hic exire nõ potest, ita nec operibus communicari, nec etiã ipsa opera animæ calorẽ hunc impartiũtur: atq; ita misera mẽs, tãquã terra septẽtrionalis, arida & sterilis remanet, quoniã à vero iustitiæ sole, videlicet, Deo longe abest.

5

Psalm. 118.

Simile.

6

Simile.

7

Aliud etiã nõ minus malũ peccatori euenit ex eo quod à Deo se elongat, scilicet, omnia, quæ Dei sunt, ei minima videri. Res,

quas

8 quas à longe videmus, minores quam sunt nobis repręsentari, certissimum est: illas verò, quas prope & iuxta nos videmus, magnas esse iudicamus. Sic peccatori, quoniam â Deo procul est & in mundi rebus summersus, omnia mundi magna esse videntur, & propter illa facillime mortem oppetet: illa autē quę Dei sunt minima & ideo ea parui facit & pro nihilo ducit, vultque potius breuissima quadā voluptate, quā illis omnibus frui. Non sic. D. Paulus faciebat, sed, quoniam cum Christo Iesu vnitus, & corde separatus à mundo erat, dicebat: Omnia arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Qua propter, siquidem in tā infœlici statu omnes, qui â Deo auersi estis, versamini, & ipse vos sua diuina misericordia expectat & inuitat, vt ad eum accedatis, quid moramini? Quis vos detinet, quo minus à tanto peri-
9 culo euadatis, tantūq; beneficiū accipiatis? Ephraim (inquit S. Oseas) quid mihi vltra idola? Audiens Ephraim (idest Israel) beneficia, quę ei Dominus pollicebatur, hęc verba protulit: Quid mihi vltra idola? Et in paraphrasi Chaldaica habetur, Dicēt progenati dom⁹ Israel, Quid ad nos attinet vltra seruire idolis. Deus autem statim eis alia longe maiora beneficia promittit dicens: Ego exaudiam & dirigam eū ego, vt abietem virentē. Paraphrasis Chaldaica explicat Deum hic Israeli promisisse, se populum Israeliticum tanquā abietem virētem facturū. Vel potest intelligi, quod ipse Deus tanquam abies frondosa, quę supereminet virens (id est, qui suis diuinis fauoribus & auxilijs eis faueret) erga ipsos futurus esset. Idcirco quandoquidem Deus modo peccatoribus, si ad eū conuertuntur, multo maiora & pręclario-
10 ra beneficia pollicetur, omnes puro corde dicite: Quid ad nos attinet vltra seruire idolis? Vere relinquamus illa, & ad summum bonū Iesum Christū accedamus, sicut isti faciebant, de quibus sacrosancti euangelij lectio ait: *Erant appropinquantes ad Iesum Publicani & peccatores.* Quis ęgrotus est, qui salutem non desideret? Quis est in carcere, qui libertatem non optet? Quis nudus, qui vestes non cupiat? Quis famelicus, qui cibos nolit? O animę indurate vos estis illę, quę remediū contemnitis. O vtinam omnipotens Deus his meis sermonibus efficaciam pręberet, vt lapidea corda vestra transfigerent, quo omnes ad Deum conuersi statim hęc, quę nomine ipsius vobis intimo, faciatis.

Simile.

Philip. 3.

Osea. 14.

Et murmurabāt Pharisæi, & scribæ dicētes: Quia hic peccatores recipit

& manducat cum illis. Conuenienter de cæco illo populo verba, 11
Iob. 28. quæ sanctus Iob inquit, dici possunt, scilicet: Semitam ignorauit auis, nec intuitus est oculus vulturis. Vbi alia translatio habet: Non est intuitus oculos vulturis, & sic etiam B. Gregorius legit. Vultur acutissimo suo olfactu cæteras omnes aues facile antecellit: qui per aerem volans cadauera mortuorum longissime distantia olfacit, & in ea celeri ac veloci impetu descendit, nõ vt inter ipsa spatietur, sed vt fami suę satisfaciat carnibus illis vescens, & eas in se commiscens & incorporans. Non solũ autem eas edere contendit, verum etiam ipsas in altas rupes atque asperas crepidines, in quibus nidificauit, pullis suis asportare co
D. Amb. lib. 5. exaemerõ. natur. Diuus Ambrosius inquit, esse quoddam genus vulturum quorum fœminę absque maris accessu concipiunt. Quapropter Christus Redemptor noster aptê vultur appellari potest, si 12
quidem mater sua sanctissima ipsum integra virginitate concepit. De hoc cœlesti vulture improbe Hebręi dixerunt, Plus valet in manibus passer, quam vultur in aere volans, vt vulgo dicitur: *Mas vale paxaro en mano que Buytre volando*, Venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Habebant Iudęi in manibus passerem, hoc est, dominatum & imperium, & nê hũc minimum passerem amitterent, supernum redemptorẽ tantis in-
Ioan. 11. raculis ac tam alta doctrina volantem contempserunt & aspernati sunt. Hoc etiã vnusquisque peccatorũ inquit, scilicet, *Mas quiero paxaro en mano que Buytre volando*. Qui licet verbis illud nõ proferat, operibus tamen dictitat, quando quidẽ propter voluptates, honores, atq; alia temporalia bona Deũ derelinquit. Iustus vero e contra ait: Malo volantem vulturem, quam in manibus passerem, hoc est, vt Christum Saluatorem meum sequar, & ei toto corde seruiam, voluptates ac delicias humanas contemno & pro nihilo habere volo. Hic igitur diuinus vultur magno impetu suæ diuinę charitatis, olfaciens humanum genus, quod propter culpam mortuum erat, ê cœlo in terram descendere dignatus est, qui inter mortuorum cadauera incedebat, hoc est, cũ publicanis & peccatoribus versabatur: Hebręus vero Populus semitam auis ignorauit, & non intuitus est oculos vulturis. Oculi intentionem alicuius significãt, & oculos non intueri, idẽ est atq; animũ & intentionẽ non attendere. Ita Hebręi dulcissimum Iesum tanquam vulturem inter cadauera cum peccatoribus

bus

14bus commorantem aspexerunt, sed intentionem eius atq; animum, quo id faciebat (videlicet, vt fami suę satisfaceret) minime attenderunt. O quam maxime Deus iustificationem impiorum & saluationem animarum esurit. Quando aliquis fame (vt aiunt) enectus est, panis septem hebdomadarum coctus, licet durissimus sit, ei recens videtur. Sic Deus ita salutē animarū esurit, vt peccatorem septem peccatis mortalibus durū vera pœnitentia contritum, ac si esset panis recens, deuoret & manducet. Hec igitur fames ipsum quodammodo coegit, vt inter cadauera, hoc est, inter peccatores versaretur, ipsosq; ederet, & in se per gratiam incorporaret, atque in cœlorum nidum asportaret. Nā, vt ipse ait: Non veni vocare iustos, sed peccatores. Circa quod notandum est, Dominum tam iustis quam peccatoribus ê cœlis in terram venisse. Dicit autem, se præcipue pro peccatoribus venisse, tum quia isti plus aduentu eius egebant, tum quia eius virtus & potentia in his sanandis magis ostendebatur. Iccirco D. Paulus inquit: Iniquitas nostra iustitiam Dei commēdat. Denique isti scelerati atque impij homines animū & intentionem qua pijssimus Iesus cum peccatoribus & publicanis communicabat, minime attendebant, & ideo impudentissime murmurabant. Hoc vnum ex præcipuis negotijs est, ad quæ pater æternus eum in hunc mundum misit. Hinc vox illa insonat mirę suauitatis plena, nec dum eius desideratum aductum, sed vnctionem & prædicationem illius palam faciens, scilicet, spiritus Domini super me, eo quod vnxit me ad annuntiandum paupe-

Sim le.

Matth. 9.

Roma. 3.

Isai. 61.

16 ribus misit me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & claudis redemptionem, vt prædicarem fortitudinem lugentibus Sion, & annuntiarem annum placabilē Domino. Et paulo post: Et darem coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu pallium laudis pro spiritu mœroris. Quā prophetiā Saluator noster dignatus est, de se ipso explicare, vbi in synagoga petijt librum, & sedēs verba hęc ore suo sacro protulit dicēs: Hoc die impleta est prophetia hęc in oculis vestris, & statim librum clausit. Quid precor cōmodius & nobis salubrius dici potuit, qui captiui à tyrāno Sathana tenebamur? Clausi in tetro carcere eramus, & delictorū nostrorū tenebris, perinde atq; æreis vinculis irretiti: verūtamē Redēptor Christus Iesus cruo

16 re sanctissimo suo suaq; pretiosissima morte vincula nostra diru-

pit,& mirabili sua virtute libertatem nobis etsi immeritis dona 17
uit: sic oleũ gaudij pro luctu largitus est pœnitentibus, & coro
nam gloriæ pro cinere humilitatis. Murmurationi igitur istorũ
Phariſæorũ patientissimus Iesus suauissimis sermonibus satisfa
cit eis efficacissimas quasdam in modum similitudinum ratio-
nes proponens. In quo admirabile artificiũ ad superandos eos,
Simile. qui nobis calumniam inferunt, nos docuit. Narrat Plinius egre
gius naturalium rerum indagator, in mari quendam esse pisce
qui cum ceto perpetuam habet contentionem, vt autem tãtam
belluam possit superare, virus abominabilis fœtoris per os mit-
tit, cetus verò ad se defendendum fumum quendam odoriferũ
& anhelitum maximæ fragrantiæ, qui ex ambro, quod in visce
ribus habet, oritur, dicitur immittere, atque ita venenum aduer
sarij nocere ei minime potest. Sic cùm improbi lethale vene- 18
num iniuriarum & opprobriorum in iustos ac pios viros eis
nocere intendentes conijciunt, ipsi verborũ dulcedine, vultus
manſuetudine, & vitę sanctitate se non solum ab eorum iniurijs
tuentur, verum etiam illos hac admirabili arte, facillimè super-
2. Cori. 12. rant, Ita Diuus Paulus faciebat, sicut ipse testatur dicens: Signa
apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia. Inquit:
In omni patientia, tum quoniam non deficiebat, nec desistebat
ab incepto, cum videbat peccatores nolentes se conuertere, sed
vna die atque alia patienter expectabat: tum etiam quia æquo
animo contradictiones eorum, qui eum à sancto proposito de-
terrere volebant, sustinebat, atque ita eos manſuetudine vin-
cebat. O charissimi fratres, quot quantaque mala euitaremus,
si hanc cœlestem doctrinam, quam hic diuinus magister nos do- 19
cet, seruaremus.

Inquit igitur sacra euangelij lectio: *Quis ex vobis homo, qui habet centum oues, &c.* Vsque, *Cõgratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Hæc omnia, quæ bonus pastor hic facere dicitur, fi-
lius Dei Iesus Christus fecit: qui nouem angelorum choros in
cœlo reliquit, & in terram quæsiturus ouem, quæ perierat, scili-
cet, naturam humanam profundissime descendit. Si autem
Rupertus super hunc locum. queritis qualiter angelos reliquit, siquidem ab eis nunquam di-
scesserit, quippe qui vbique est? huic quæstioni Rupertus Ab-
bas eleganter satisfacit dicens, hunc loquendi modum esse per
Simile. comparationem. Veluti cum Rex aut princeps aliquis in do-

mo

20 mo suã famulum habet, quo familiarissime vtitur, & in quem maxima quotidie beneficia cõfert: postea vero ad se aliũ, quem plus diligit, & maioribus beneficijs exornat, attrahit & beneuolentia prosequitur, tũc dicere solemus: Iam Rex illum, quem nimio amore charum habebat, reliquit: non quod in domo eius vt antea non habitet, & in eum ipse Rex multa beneficia conferat sed quia comparatione alterius, quem denuo recepit, & maioribus beneficijs auxit, illa, quæ erga illum confert, minima videtur: ita filius Dei nũquam angelicos spiritus omisit, quin potiꝰ illos continuis beneficijs afficit. Sed cõparatione innumerabilium mirabiliorum, quæ pro hominibus (dũ homo fieri voluit) operatus est, dicitur aliquo modo angelos reliquisse: siquidem (vt ait D. Paulus.) Nusquam angelos apprehendit, sed semen
21 Abrahæ apprehendit. Vocat autem oues, angelos ipsos atq; homines propter innocentiam, in qua creati fuerunt, cœlum verò appellat desertum, quoniam in deserto ouis pascua abũdantissima ac sapidissima inuenit, in vrbe verò macellum est, vbi ipsa vitam amittere solet. Ita homo in cœlis tantũ satietatẽ & requiẽ integram atq; perfectam inueniet, in mundo autem omnia afflictio, fames & mors sunt. Atq; ita Dñs inquit: In mũdo pressurã habebitis, in me pacem. Desertum etiam cœlũ summa veritas appellat, quoniã ibi id quod maxime ipse diligebat, videlicet homo, non erat. Cũ quis alium nimio amore prosequitur, licet cũ alijs quam plurimis eo absente sit, in solitudine se absq; illo esse exiltimat. O ineffabilem Dei bonitatem, ò immensam diuini amoris magnitudinẽ. Vt quid fratres nõ confundimur. Vt quid pudore talia audientes non erubescimus? Ecce Deus locũ
22 in quo homo non est, solitudinem vocat, cum tot angelorum millia cum eo sint: nos vero ẽ contra locum, in quo Deus est, videlicet, vbi negotia seruitio eius dicata aguntur, solitudinem putamus: ac tunc multitudine comitati nobis esse videmur, quando cũ illis sumus, cum quibus murmurare, ludere, atq; alia id genus scelera cõmittere facile possumus. Maxime verò perpendẽdum est, amissionem hominis à Domino comparari cum ouis iactura. Ideo Sãctus Dauid inquit: Erraui sicut ouis, quæ perijt. Quem ab alijs, vt parumper in herba edat, facile errare contingit. Gradiuntur omnes simul, & ex illis quædam, vt viridẽ ramum, vel dulcẽ herbã manducet, cæteris vltra progredictibus ipsa

Hebr. 2.

Simile.

Ioan. 16.

Simile.

Psalm. 118.

Simile.

ipsa sola retrorsum manet. Sic primus parens quoniam vetitum 23
fructum manducauit à via recta aberrauit: quod etiam nūc quā
plurimis, euenit. Nam quid est illud, propter quod homines pe
reunt, nisi parum herbæ viridis, quæ in momento marcescit &
consumitur? O miseros ac cæcos filios Adæ, quam studiose pa-
rentis primi suum creatorem pro vilibus huius mundi rebus of
fendentis vestigia sequūtur. Ait etiam, se tanquam ouem erras-
Dissimile. se, quoniam discrimen est inter amissionem ouis & amissionē
margaritæ preciosæ. Si enim margaritam preciosam amisisti, in
eo loco, vbi eam amisisti, ipsam inuenies: at vero si ouem perdi
disti, ipsam longe ab eo loco, in quo remansit, comperies: contī-
nuo namq; eius perditio augetur, quia in dies magis in saltuosa
nemora & in asperos montes sese immittit. Ita homo nō tanquā 24
margarita, quæ quiescit vbi remansit, sed tanquā ouis deperdi-
tur: nā postquā vnū scelus cōmittit, aliud, & aliud, atq; alia mul
ta perpetrare cōtendit. Ouis amissa rapaci lupo subiecta est, nec
habet dentes, vel vngues, aut cornua, quibus se tueri valeat. Sic
peccator, postquā gratiam amisit, arma, quibus à teterrimi ini-
Simile. mici viribus se possit defendere, & ab eius potestate liberari,
minime habet. Canis aut felis, si aliquādo â domo heri sui aber-
Psal. 118. rauit, in eam facile redit, ouis verò in gregem, â quo d. sceesit, re-
uerti nescit, si à pastore suo nō quæritur. Iccirco. S. Dauid, post-
quam dixit: Erraui, sicut ouis quæ perijt, statim adiecit: Quære
seruum tuum Domine. Quasi diceret: Non ad me Prophetæ, nō
patriarchæ quærentes veniant, ipsi enim à peccato me ipsum
haud poterūt eripere. Tu Domine, qui meus pastor es proprius
quiq; ab his malis eripere vales, me quære. Hanc igitur errā- 25
Luce. 10. tē ouem filius Dei è cœlis in terram quæsiturus descendit: atq;
ita per S. Euāgelistam Lucā ait: Venit filius hominis quærere,
& saluum facere, quod perierat. O incommutabilis Deus, qua-
re cū in mundo tot perditi homines sint, quidam propter ludū,
alij propter voluptates, alij propter superbiam, alij propter cu-
piditatē, inquis esse vnam tantum modo ouem perditam? Quo-
niam dulcissimus Iesus vult, vt credas, se taliter te ipsum quæ-
sisse, vt si in toto mundo tu solus esses, propter te duntaxat
moreretur. Ideo vnusquisq; se vt ouem illam perditam reputa-
re debet, & beneficia redemptionis, non vt vniuersalia, sed vt
particulariter sibi facta existimet, eaq; vt talia gratificetur.

Et

26 Et *vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat illam.* Hic immensa Christi Saluatoris nostri charitas denotatur, qui tanta cura, diligentia, ac perseuerantia nos diu noctuq; mane ac vesperi indefesse quæsiuit, tot à natiuitate sua vsque ad crucis mortem labores patiens. Vbi apertè nostrorum ingratitudo reprehenditur, siquidem tam lente & ignaue hoc summum bonũ inquirimus: quod si aliquando illud quærere incipimus, statim laborãdo deficimus, cum aliàs in perquirendis caducis huius mundi rebus nimis constantes ac diligentes simus. De hoc Dominus per Aggæum Prophetam conqueritur dicens: Quia domus mea deserta est, & vos festinastis vnusquisq; in domum suam: propter hoc prohibiti sunt cœli, ne darent rorem, & terra prohibita est, ne daret germen suum. Discamus igitur fratres à nostro diuino magi- Aggai. 1.
27 stro, qui tanta cura, diligentia, & constantia ea, quæ nostra intererant, effecit, vt nos omni sedulitate ac solicitudine ea, quæ ad eius seruitutem attinent, agamus. Rex Iosaphat in sacra scriptura sic iudices allocutus fuisse legitur: Sit timor Domini vobis, & cum diligentia cuncta facite. O admirabile consiliũ: Spiritus sanctus illud cordibus nostris, vt per ipsum ducamur, affigat. 2. Para. 19.

Donec inueniat illam. O Christe angelorum gloria, quorsum Domine tãta cura & solicitudine rem tam vilem, qualis est ouis quærere intendis? Ad hoc responderi potest, aliqua esse, quæ cura & solicitudine quæruntur non propter id quod in se sunt & habent, sed propter id quod esse possunt, alia vero propter id quod in se sunt. Inquirimus aurum & argentum diligenter eò quod res pretiosæ sunt: sculptor verò arboris truncum seu Simile.
28 stipitem quærit, non quod de se pretiosum fit, sed quia ex eo sacrarium magni valoris facere potest. Sic Deus omni cura ac diligentia peccatorem quærit non propter id quod in se est, nec propter bonum quod in se retinet, (est enim alter Sathanas) sed illũ quærit propter id quod esse potest, nam melior esse, quam angelus, aut Archangelus, seu Cherubim aut Seraphim & plusquam ipsi valere potest. O peccator, qui nihil vales, sed tamen plurimum valere potes. *En el juego del axedrez ay differencia entre aquellos trebejos y pieças, que se asientan en la tabla. El peon es el mas infimo y mas alto es el arfil, y mas el cauallo que el arfil, y mas el roque que el cauallo, y mas el rey que el roque, y mas la dama que el rey: pero aunque son todos mayores que el peon ninguno puede subir a ser mas. El arfil no puede* Simile.

subir

subir a ser caualle, ni el caualle a ser roque, ni el roque a ser rey, ni el rey a ser dama: Solo el peon, que es menor en acto, es mayor en potencia, porque puede subir a ser mas que arfil, y mas que caualle, y mas que roque, y mas que rey, porque puede subir aunque con difficultad a ser dama. Ita *En el axedrez del vniuerso*, Hoc discrimen versatur inter creaturas intellectuales, quod ex omnibus infimæ sunt homines, super quos dignitate & excellentia Angeli sunt, & super Angelos Archangeli, & ita vsque ad Seraphin ascendendo. Et inter eos hic ordo seruatur, quod neq; Angeli ad dignitatem Archangelorum, neque Archãgeli ad dignitatem Thronorũ, nec Cherubin ad dignitarem Seraphin valent ascendere. Soli homines, qui infimum naturæ gradũ retinent, diuina gratia & fauore adiuti ad dignitatem & meritã plusquã Angelorũ, Archangelorũ, Cherubin, ac Seraphin ascendere possunt, sicut vere & realiter sacratissima virgo Maria Domina nostra ascendit. O nuntia filijs Adæ fœliciſsima. Quo circa omnes peccatores è somno euigilate, capita vestra leuate, & hanc singularem libertatem arripere, atq; capessere incipite. Tempus, in quo ad tantam sublimitatem peruenire potestis, ne frustra consumatis.

Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens. O vere nostrarum mentium amator, qui cum eas tanto precio emere ac redimere dignatus fueris (sicut B. Petrus testatur dicens: Scientes quia non corruptibilibus auro & argento redẽpti estis, sed precioso sanguine, quasi agni incontaminati Iesu Christi: redempti (ait) ideſt, iterum empti, quoniam pijssimus Iesus nos sæpenumero emit, siquidem quodlibet opus eius infiniti valoris erat) cum, inquam, animas nostras tanto precio emeris, quomodo discis te eas inuenisse. Quin etiam loquens cum tuo æterno patre dixisti: Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. O liberalissime Iesu, id quod tibi tanti stetit, & propter quod tot labores tamq; crudelem mortem passus es, donatum tibi esse videtur? O Benedictus ac glorificatus sit talis amor. Cùm quis rem quam magnopere exoptabat, etiam maximo pretio emit, posteà amico suo ait: En Domine mi iam id, quod studiose quærebam, inueni. Egregie profecto: rem pluribus numis emit, & eam se inuenisse inquit, eò quod ipsam emisse, nimia lætitia & gaudio perfundebatur. Sic filius Dei cum errantem hominem inuenit, tanta lætitia affectus est, vt omnia, quibus

B. Petr. 1. Canon. 1.

Ioan. 17.

Simile.

32 quibus illũ emit, licet preciũ emptionis proprius ipsius sanguis ac mors fuerit, parui penderit & pro nihilo habuerit. Et ideo post quam bonus Iesus dixit, *Cum inuenerit eam*: Adiunxit statim, *Imponit in humeros suos gaudens*. Loquens. S. Moyses de populo Hebræo inquit: Inuenit eum in terra deserta in loco horroris & vastæ solitudinis: circunduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupillam oculi sui, & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis. Hoc ait sacer textus, quoniam Deus illis legem dedit, & eorum molestias, atq; onera pertulit. Hic verò, dum ouem in humeros suos imponit, aperte innuit, se humani generis peccata in humeris portasse, & pro illis in cruce debitũ ipsorum persoluisse, quia (vt ait B. Petrus) Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super 33 lignum, vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus. Adiecit autem, *Gaudens* quoniam licet mens eius secundum portionem inferiorem tristabatur, tamen secundum superiorem magnopere gaudebat: quod quidem gaudium neq; ipse vehemens dolor, quem sanctissima eius caro vi tormentorum patiebatur, impedire potuit.

Deut.32.

1.Pet.2.

Ita D.Tho. 3.p.q.46.art.8.

Et ait, *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat.* Quẽadmodũ pijssimus pastor dãna & incõmoda suarũ ouiũ, vt sua propria reputat, & ea plusquã ipsæmet oues sentit: ita euigilãtissimus pastor Iesus Christus hæc omnia obseruans inquit vt sibi congratulẽtur de oue, quã inuenit, ac tandẽ concludit illa mirabili sentẽtia, videlicet: *Dico vobis quod gaudium erit in cœlo super vno peccatore penitentiam agẽte, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent penitentia.* Nescio quid prius amplificem, aut quid prius 34 admirer, an beatorum erga omnes admirabilem charitatem, an singularem virtutem & dignitatem pœnitentiæ, quæ omnẽ cœlestem curiam nouo gaudio lætificat, an peccati malitiã? Siquidẽ cũ homo ab illo exit, Deus ipse atq; eius angeli lætantur. An deniq; væcordiã pigritiam, ac cæcitatem filiorũ Adæ, qui nec his verbis virtutẽ eximiã & singularem excellentiam pœnitentiæ intelligunt: siquidem ad illam agendam se se minimè applicare volunt. O infœlices illos, quos hęc omnia ad hanc supernam medicinã sumendam nõ mouẽt. Pro intellectu tamen istorum verborũ notandũ est quòd cũ excellentior sit innocentia quã pœnitẽtia, maius gaudiũ fit in cœlo de innocẽte iusto, quam de cõuersione peccatoris, quia de maiori bono maius gaudium dimanat, vt egregie Diuus Thom. inquit. Sed dictum est, plus gaudere de pœ-

Simile.

D. Tho. 1.p. q.20.art.4. ad.4.

de pœnitente,quam de iusto innocente,eo quod plærumq; pœ- 35
B. Gregor. hom. 34. in euange. nitentes humiliores resurgunt,& feruentiores. Sic S. Gregorius exẽplũ adducit de milite,qui in certamine succũbens,deinde fortiter inimicũ prostrauit,de quo eius dux plus exultat,quã de alio milite,qui in bello nunquã cecidit. Quo circa,siquidẽ Angeli hominũ peccatorum conuersione lætantur, rationi etiam consentaneũ erat,vt pharisæi ipsa gauderent,& contra Dominũ non murmurarent,quoniam ipse eos ad se recipiebat,& ab eorum peccatis & sceleribus auertebat. Discamus igitur fratres charissimi hãc cœlestẽ doctrinam,& ad veram pœnitentiam agendam ad inuicem nos excitemus,qua hic gratiam consequemur,& postea gloriam,ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA. IIII. 1

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei,&c. Lucę.5.

Orige. sup. numer. ANtiquissimus Origenes sacratissimũ euãgelium agro pulcherrimo & floribus referto comparat, ex quo, licet omnis eius pulchritudo magnopere delectet, om- 2
nes flores, rosas, ac violas, quas intueris, minimè carpis: sed ex illa multitudine florũ illos,qui oculis placidiores sunt, & quorũ odore magis delectaris,colligere assuescis. Quoniam autem hoc sacrum euangelium est veluti campus floribus repletus, nos siquidem omnes decerpere non valemus, eos,quos poterimus colligemus. Inter quos vnus euangelicæ lectionis huius principij valde excellens est,dum ait: Cum turbæ irruerent,idest,cum impetu irent in Iesum. Hoc initium maxima amplificatione dignũ est: vbi satis aperte docemur, quo feruore,spiritu,ac diligẽtia diuina eloquia audire debemus, Perpen-

dite,

3 dite, quæso, si in quadam vrbe maxima fame oppressa vnũ dũ-
taxat horreũ frumento plenũ esset, qua solicitudine, cura & fe- *simile.*
stinatione omnes ad illud, quærendi triticũ causa confluerent?
Multo igitur maiori cura, angore, & anxietate nos ad accipien-
dũ cœlestem panem videlicet, sacram doctrinã properare, ratio
postulat. Quod si ad id diligentiam non adhibemus, satietas &
fastidiũ, quod de rebus spiritualibus habemus, huius rei causa
est. Ecce dies veniũt, dicit Dñs, & emittam famem in terrã: non
famem panis, nec sitim aquæ, sed audiẽdi verbũ Domini, inquit
Amos Propheta. Magnũ profecto in nos Deus beneficiũ con- *Amos.8.*
ferret, si famem hanc, quæ nos suscitaret, & à nobis frigiditatem
atq; acerbitudinem, res diuinas audiendi, auerteret, mẽtibus no-
stris immitteret. Si sciretis in hac ecclesia esse ditissimũ thesau- *simile.*
4 rũ, ex quo quantum cuilibet placeret, posset accipere, quo im-
petu & solicitudine, ac celeritate omnes ad depromendũ aurum
venissetis? Non ne ergo diuina verba omni auro & argento pre-
tiosiora sunt? Ita profectò, sicut S. Dauid testatur dicens: Iudi- *Psal.18.*
cia Domini desiderabilia super aurũ & lapidẽ pretiosum mul-
tum, & dulciora super semel & fauum. Si igitur concio diuinarũ
rerũ thesaurus est, quo mentes vestras ditare potestis, quare ma-
gno impetu magnaq; lętitia ad hoc tam pretiosum aurũ colligẽ
dum huc non confluitis? Aliter profectò ac lõge dissimili spiri-
tus feruore. S. Dauid illud sibi arripiebat dum ait: Lætabor ego *Psalm.118.*
super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa. O admirabilẽ
Spiritus sancti metaphoram, qua efficacia, & vehementia ac fer
uor huius sancti viri explicatur, & quanta solertia quantãq; aui
5 ditate ad audiendũ verbũ Dei conuenire debeamus. Quemad- *Simile.*
modũ milites postquã ditissimam aliquam vrbẽ expugnarũt,
eam spoliare conantes omni cura, anxietate, & solicitudine spo
lia colligũt, sinusac manicas exuuijs implẽt, tandem omnia, quę
possunt in humeris portant: sic (inquit S. Dauid) Ego facio, cũ
Deus meus sanctissima tua verba audio: ea ad cor, ad oculos, &
ad omnes animę meæ potentias colligo, atq; sicut illi, vt diuitias
spoliorũ comparent, non bibũt, neq; comedunt, ita ego in tuis
diuinis sermonibus immersus sæpenumero necessitatũ corpora-
liũ obliuiscor. Præterea dicite mihi, obsecro fratres charissimi
si omnes huius vrbis ciues Regi infesti essent, ac propter grauis-
sima crimina morti damnati: Rex vero clementia commotus *Simile.*

non ministros aut carnifices, qui pœnas in eos exercerent, sed le 6
gatos mitteret, qui ipsos ad veniam & amicitiã inuitarẽt, eisque
nomine Regis noua ac magnifica beneficia promitterent: quo
animo, quo gaudio, aut qua affectione, cũ eos ad legationẽ nun
tiandam vocarent, eam audituri accederẽt? O vtinam hac simili
tudine spiritum, affectum, ac feruorem, quo legatos Dei prædi-
2. Cor. 5. catores, scilicet, audire debetis, plane intelligatis. Ita nos D. Pau-
lus admonet, cùm ait: Deus erat in Christo mundũ reconcilians
sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit nobis verbum
reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur tãquam
Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconcilia-
mini Deo. O fœliciſsima nũtia, ò verba digna quæ perenni me
moriæ mandentur. Ponderate quæso vnũquodq; eorũ, quoniã
omnia ponderatione magna digniſsima sunt. Non, inquit, S.
Apostolus: Rogamus pro Christo, sed obsecramus pro Chri- 7
Actũ. 20. sto. Quasi diceret: Ad pedes vestros proiecti vos vehementi de
si lerio vestræ vtilitatis, Christi nomine petimus, vt reconcilie-
mini Deo. Meritò ergo summa veritas diuinam legem, euange
liũ (id est, bonum nuntium) appellauit: & D. Paulus eandem in
actibus apostolorũ euangelium gratiæ Dei (id est, bonum nun-
tium ad obtinendam gratiam & amicitiam erga Deum) nuncu
pauit. Quibus ergo visceribus & quo amore talia nuntia audiẽ
Simile. da sunt? Sicut apes omni cura & solicitudine prata floribus ple-
na circum voluentes quæritant, vt flores ipsos adfabricandum
dulce mel in interiori aluearis parte colligant: sic ac multò maio
ri diligentia nos ad diuina colloquia colligenda (quæ veluti flo-
res sunt, quibus in intimo corde hominis cœlestis dulcedo gig- 8
Psalm. 118. nitur) aduolare oportet. De quibus diuinis sermonibus. S. Da-
uid inquit: Quã dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori
meo. Cum ait: Quam dulcia dulcedinem spiritus sentiri posse,
Simile. verbis autem exprimi non valere significat. Hyemis tempore,
cum frigus viget, videre est qua voluntate ad ignem, vt calesia-
Ierem. 23. mus, accedimus. Nũc ergo siquidem in diuino amore adeò frige
scimus, & ipse Dñs per Ieremiã ait: Nũquid nõ verba mea quasi
ignis, quare magna cũ animi affectione ad hunc cœlestem ignẽ
non accedimus? Propheta Dauid huius rei causam assignat di-
Psal. 118. cens: Ignitũ eloquium tuum Domine, & seruus tuus dilexit il-
lud. Quoniam autẽ tu, ò peccator, seruus Dei non es, sed diabo-

li,

9 li, ideo eloquium ignitum Dei minime diligis. Si vis cognoscere an piscis sanus sit vel corruptus ad aurem eius oportet olfacere, qui si ibi fœtet, signum corruptionis eius est, si vero benè oleat, signum sanitatis & incorruptionis. Ita in aure, videlicet, in affectione aut in tepiditate, qua diuina verba audiuntur, cognoscitur aliquo modo, an homo iustus sit vel peccator. Ait enim summa veritas: Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Ergo, ò homo, si in peccati corruptione es, hoc esse certissimum iter, per quod si incedas, facile tuis vulneribus medeberis, pro comperto habeas. Viuerra vulgo, *Huron*, Cùm in foueas cuniculorum ingreditur, ipsos plerumq; per aures inde extrahit: sic ex quinquaginta hominibus, qui ad Deum cõuertuntur, quadraginta, ex antris peccato-
10 rum ipsorũ Deus per aures (id est, quia diuina verba audiũt) educit. Cùm aliquando. D. Bernardus in quadam vrbe concionaretur, quidam perditus peccator videns alios homines in ecclesiã audiendi sermonis causa euntes, ipse etiam illuc simul cum eis se contulit, ac sancto viro peccatores aspere increpante cæpit plorare & suorum peccatorum pœnitentiam habere. Quem cùm D. Bernardus aspiceret, vidit cathenam quandam multis annulis ipsum in faucibus habentem, & singulis lacrymis ab eo profusis singulos quoq; cathenæ annulos dissolui. Quod prodigiũ vir sanctus intuens maiori efficacia vitia cœpit detestari: peccator verò maiori amaritudine flebat, quo vsq; oẽs annuli simul cũ cathena fuerũt cõsumpti. Porro finita cõcione vir sanct⁹ pec
11 catorem illũ vocauit & consolatus est: qui eius monitu crimina sua confessus est, & in posterũ, sanctissime vixit. Si ergo tãtum commodum & vtilitatem ille, qui absq; aliqua sancta intentione concionem audit, ex ea reportat, quid obsecro ille reportabit, qui spiritu affectione, ac desiderio proficiendi conuenit? Heu, heu, heu, quot forsan ex vobis hic sicut ille peccator cathenis, videlicet, inuidijs, iris, ambitionibus, luxurijs atq; cupiditatibus ligati estis. Accedite igitur fratres mei sicut oportet, accedite inquã, vt in vobis diuina eloquia imprimãtur, diuinasq; in cordib⁹ vestris efficiẽ toperatiões. Pieri⁹ valerian⁹ inquit, vas ex stipite hederæ cõfectũ talẽ habere ꝓprietatẽ, vt si illud aquã & viniũ infũdas, vinũ ab eo exit, aqua vero in ipso remaneat. Heu quot hic fortasse sũt quorũ corda hãc naturã habẽt, vt res diuinas

simile.

Ioan. 8.

simile.

& sermones sanctos, qui animam ad instar meri in diuino amo- 12
re inebriant statim vt eos audiunt à se expellunt: si autem fabu-
læ scurrilitates, & profana eloquia narrantur in eorum memo-
rijs insident & inhærent, atq; alijs ad inuicem narrant. Quæ
omnia ex eo oriuntur, quod res profanas ipsi magna animi af-
fectione diuinas vero absque illa & grauiter audiunt. Igitur fra-
tres mei ad vos reuertimini & desiderium ac voluntatem, quam
ad huius mundi res inanes applicatis in necessarijs ac vestræ sal-
uationi pertinentibus collocate, atque ita non tam facile à ve-
stra memoria labentur.

Et ipse stabat secus stagnum Genesareth, &c. Ascendens autem in
vnam nauim, quæ erat Simonis rogauit eum vt à terra educeret
pusillum. O ineffabilem Iesu Christi clementiam & humilita-
tem, qui tanta modestia seruum, cui absolute poterat imperare 13
Sapien.8. deprecatur: est enim sapientia: quæ attingit à fine vsque ad
finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Ab hoc diuino ma-
gistro prælati ac domini temporales blandè & benigne, non
1.Pet.5. violenter aut coactè subditos gubernare addiscant. Ita B. Pe-
trus eos admonet dicens: Pascite, qui in vobis est, gregem Dei
prouidentes non coactè, sed spontaneè, neq; vt dominantes in
cleris: sed forma facti gregis ex animo. Inter discrimina, quæ iu-
stum à peccatore discernunt hoc vnum singulare est, videlicet,
Iob.11. quod de peccatore inquit sanctus Iob: Sicut pullum onagri se
Sapien.10. natum putat. De iusto vero in sapientia dicitur: Deduxit iustũ
D.Tho. 1.2. per vias rectas, videlicet, per vias diuinæ legis. De qua D. Tho.
q.90.art.2. ait: non esse aliud quam regulam & mensuram actuũ agendorũ
vel omittendorum. Itaque peccator suapte natura inobediens, 14
est, iustus vero nihil aliud magis ex equi intendit *Ydeoque mas*
Cant.1. *se precia*, Est esse obediens. Idcirco in Canticis sponsus animæ
iusti inquit: Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te
amica mea. Acsi apertius diceret: Quemadmodũ equas mites
parẽtes fræno aurigæ vt eas veltat quo quo voluerit facile cerui
ces loris & iugo curtus submittentes Rex Pharao iungebat: in
eundem modũ tu ò soror & sponsa mea, legis meæ nexibus te
deuinctam conspicio, qua mea præcepta dicunt eundum, per-
gis & non alia via, scilicet, peccati. Atque ita Dominus sancto
3.Reg.2. Dauid dixit: Si custodierint filij tui vias meas & ambulauerint
coram me in veritate. Pro quo alij transtulerũt: Si custodierint

filij

15 filij tui viâ suâ & sic est in translatione Syriaca & in paraphrasi Chaldaica, atque in contextu Græco. In quo significatur proprium hominis iter debere esse summo Deo obedire & per vias diuinorum mandatorum eius incedere: nam cæteræ viæ magis præcipitatio, quam iter dicendæ sunt. At sicut iustus Deo obediens est, ita etiam & prælato suo, aut domino temporali. Vt autem hæc obedientia subditis videatur suauis maxime oportet prælatos ac dominos modeste, ac verbis significantibus potius preces, quam imperium, in subditos dominari eisque præcipere: suapte enim natura cor hominis generosum est, & amore potiùs vult trahi, quàm violentia. Atque ita vbi nos legimus: Principatus sentati stabilis erit, alia translatio habet terribilis erit. Et in contextu Græco habetur, ordinatus erit. Vbi aperte innuitur, 16 principem, qui sapientia & suauitate subditos gubernat, suum principatum optime constitutum ac nimis securum esse habiturum suisque inimicis terribilem fore: intelligent enim inimici illius ipsum ab eius subditis diligi & tanquam patrem obediri atque obtemperari. *Eccles. 10.*

Et sedens docebat de nauicula turbas. Hoc fecit diuinus magister ad ostendendum quanta quietudine & tranquillitate verbum diuinum & prædicandum sit & audiendum. Cùm quis vestrum alios ad epulas inuitauit, eis in ipso conuiuio varietate ciborum ministrata, in principio dicere solet: Domine, noster est totus dies, nè festinemus, sed lente & paulatim his epulis fruamur, edendo enim nulla festinatio esse debet. Nam prima decoctio ciborum (vt aiunt Philosophi) inter dentes fieri debet, quod mi- 17 hi verissimum videtur: quoniam si cibus dentibus bene conteritur & (vt dicitur) fit optima masticatio, melius in stomacho ipse naturali calore decoquitur: id vero quod satis decoctũ est, in substantiam corporalem subtilius conuertitur. Sic ergo cum ad audiendum sermonem Dei conuenitis, animo perpendite, fidelissimum amicum vestrum Iesum Christum vobis lautissimum conuiuium præparare. Quis igitur vos opprimit? quis vexat? quis festinare facit? Sedete & omnem temporalium negotiorum curam deponite, quæ paruo temporis spatio occasionem minime amittent: nam prima diuinorum verborum decoctio hic facienda est. Si nunc optime manducatis & intelligitis sacro sanctam doctrinam, & si in cordibus vestris diuina eloquia insident, *Simile.*

sident, facillimè animis vestris proficient. *Et sedens docebat.* Vt ex 18
Marci. 4. D. Marco constat, Dominus sedens longissimam habuit concionem: in quo prædicatores ipsius gloriã zelantes eruditi, vt cum se se obtulerit occasio, prædicando non defatigẽtur. Iuxta hunc
2. Tim. 4. sensum aliqui illud B. Apostoli explicant, scilicet: Prædica verbum, insta opportune importune. Idest: Cum videris tempus opportunum ipse in tuis concionibus nimius esto, & (vt aiunt) im-
Actuũ. 24. portunus. Ità faciebat idem. S. Apostolus, de quo in Actibus Apostolorum sic dicitur: Protraxit sermonem vsq; in mediam noctem. Et paulò inferius: Ascendens autem, frangensq; panẽ & gustans satis allocutus est vsq; in lucem. *O sancta Maria señora,* Quæ tempora illa erant, qui concionatores, & qui diuini eloquij auditores? Necilli diu noctuq; prædicando, nec hi audiendo deficiebant. Nunc verò in hoc miserrimo temporum statu, si 19
prædicator parum perhoram transgreditur, illico eum prolixum & molestum esse dicunt, atq; ab ipso tanquam à peste fugiunt, Perpendite autem sacrum textum dicentem: Frangens panẽ & gustans. Et non inquit, manducans: nam vix sanctus vir panem gustauerat, cum statim ad prædicationis munus vsq; ad mane se contulit, gustus enim diuini verbi ac zelus salutis animarum ipsum à gustu corporalis cibi priuabat.

Vt autem cessauit loqui dixit ad Simonem: Duc in altum. Prius imperauerat, vt pusillum nauiculã à terra reduceret, nunc verò iubet vt ipsam in altum traheret. In quo aperte insinuauit, nos in eius seruitio & obedientia à minoribus ad maiora debere procedere, non autem, sicut quam plurimi modo faciunt, qui initio suæ conuersionis de magnis contemplationibus, ac de vita illumi- 20
natiua & vnitiua agunt obliti operũ pœnaliũ mortificantiũ sensuales passiones, ac tandem nullã aliarũ excitationum humiliũ & pijssimarum habentes rationem. Igitur fratres mei si vultis recte procedere, à minoribus incipite, & id quod S. Iob ait, attendi-
Iob. 5. te: Ingredieris in abundantia sepulchrũ, sicut infertur aceruus tritici in tempore suo. Quemadmodum sepulchrum locus est ca-
Simile. daueris ita diuina contemplatio animæ deuotæ sepulchrum est gratissimũ vbi ipsa sepelitur, & quiescit. Ac sicut Ethnici mortuorum corpora diuitijs adornata humare solebant: ita prisci illi sancti in diuinam contemplationem corporalibus exercitijs humilibus, pijs, ac pœnalibus ornati ingrediebantur. Sicut infer-

tur

21 tur acernus tritici in tempore suo, quod postquam tritum est, ictibus concussum, & à palea puluereque immune in granarium includitur. Ideo Diuus Bernardus agens de modo, qui ad vitam contemplatiuam attingendam necessarius est, illa verba Psal- *D. Bern. Psalm. 26.*
mographi: Circuiui & immolaui hostiam vociferationis, cantabo & psalmum dicam Domino, (in quibus Sanctus Propheta fatetur, se prius circuisse & sacrificia obtulisse animalia mactando, postea vero se contemplationi & diuinis laudibus tradidisse) explicat: Quando accipiter ardeam inuadit, si recta via *Simile.*
contra illam aduolat, auceps, qui alias huic similes contentiones expertus est, sodalibus suis inquit: Hic accipiter cum vitæ periculo prædam aggreditur, ideò meo iudicio eam non capiet. Debebat enim faciendo gyros, [Y *haziendo puntas*] In hanc & in
22 illam partem in altum ascendere, & hoc modo optatam prædam facillime consequeretur. Sic tu Christiane, qui in diuinam contemplationem cupis ascendere supernamque ardeam, videlicet, altissimum Deum capere, & te ipsum illi perfectè vnire debes ascendere, prius gyros faciendo, id est, te ipsum in operibus pœnalibus exercendo [Y *haziendo primero vna punta al ayuno, otra al disciplina,*] Aliam in eleemosynam aliam in pauperes, aliam in infirmos, aliam denique in tuarum passionum mortificationem, atque ita finem optatum facillime consequeris. Nam si statim absque his gyris recto tramite in ardeam vis ascendere viscera rumpes, & præda non obtenta vt decet, patieris.

Igitur loquens pijssimus Dominus cũ B. Petro ac socijs eius eis inquit: *Laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus.*
23 O quam multi verba ista merito proferre possunt: Retia nostra in mari huius mundi tetendimus, & per totam noctem laborantes nihil cepimus. Non imponimus mundo falsum crimen, cùm illum mare *Psalm. 103.*
nũcupamus: quoniã S. Dauid inquit: Hoc mare magnũ & spatiosum manibus. Hic mũdani retia sua tendunt, videlicet, varia ac diuersa negotia, quibus in huius vitæ nocte tanta cura & socitudine implicantur: ita vt de illis S. Isaias Propheta dicat. Telas *Isai. 59.*
araneæ texuerunt. Sicut enim araneæ in texendis telis ad capiendas muscas se ipsas euiscerant: ita filij huius sæculi in negotijs parui ponderis ac momenti torquentur & defatigantur. *Simile.*
Musca non solum vilis & sordida est, sed etiam molesta & (vt aiunt) *simile.*

aiunt) importuna: etenim licet eam semel iterum atque iterum 24
abigas, ipsa tamen statim ad pungendum redit: Sic auarus in
tranquillitate noctis vult quiescere, & statim superuenit cura &
solicitudo mercium, quo pacto eas cariùs vendet, ac quantum in
illis lucrabitur. & ita secum contendit, eamque muscam, videli-
cet. angorem ad quiescendum parumper expellere conatur: sed
statim cura illa & solicitudo veluti musca iterum atq; iterũ reuer
titur. Idem misero ambitioso, qui honores adipisci contendit:
idem carnali homini, qui voluptates ac delicias captat: idem de-
nique illi qui iniurias sibi illatas vlcisci vult, aliisq; huius generis
perditis hominibus contingit. O miser peccator, qui tot curis &
solicitudinibus te ipsum in vanum opprimis & affligis. Ideò me
ritò S. Propheta adiecit: Opera eorum, opera inutilia: cogitatio-
nes eorum, cogitationes inutiles: contritio in vijs eorum, viã pa- 25
cis nescierũt. Magna certè fuit plaga illa muscarum, quàm Dñs
Exod. 8. ad AEgyptios torquendum & ad molestiam eis inferendam mi
sit: sed multo maior est, quam nunc omnes mũdani suis curis &
angoribus patiũtur: nam illa AEgyptiorũ breuis fuit, hæc vero
assidua est, ac toto tempore vitæ eorum permanet, qua finita ip
si vacuis (vt aiunt) manibus reperientur. O si nũc ex sepulchris,
in quibus sunt, Cæsares, Alexandri, Darij, & reliqui mundi mo-
narchæ, quibus voluptatum & honorum temporalium maxi-
ma cura fuit, resurgerent. Quid obsecro dicerent? Qualiter voci-
ferarentur, ac pœnitentia commoti exclamarent: Per totam no
Sapien. 5. ctem laborantes nihil cepimus? Diuina sapientia confessionem,
quam impij circa hoc in inferno faciunt, nobis ante oculos pro-
ponit. Ipsi enim sic dicunt: Lassati sumus in via iniquitatis & 26
perditionis, & ambulauimus vias difficiles. O rem stupendam
& omni admiratione dignam. Si isti saltem dicerent: Per mo-
mentum gaudium nostrum & deliciæ perdurarunt, nunc verò
æternis supplicijs illas persoluimus, non tanta admiratione digni
erant: at non dicunt, se gaudium & voluptatem habuisse, sed
inquiunt: Lassati sumus in via iniquitatis, scilicet, in captandis
caduci huius sæculi rebus. Itaq; per labores & lassitudines ac
defatigationes infœlices illi ad inferos descendunt. Igitur om
nes, qui eos modo sequimini, non putetis plus commodi & vti
litatis, quam ipsos, vos esse reportaturos. Nonnè experti estis
id, quod ex laboribus vestris & ærumnis hactenus percepistis,

& con-

27 & consequuti estis? Ponite corda vestra super vias vestras, ait. S. Aggeus, & aperte videbitis vos multũ seminasse, & parum intulisse. Comedistis (inquit idem S. Propheta) & non estis satiati, bibistis & non estis inebriati, operuistis vos & non estis calefacti & qui mercedes congregauit, misit in sacculũ pertusum. Hoc est omnes vestræ negotiationes & lucra corpori sunt & non animæ, Y *esto es echar lo todo en saco roto.* O pater luminum per infinitam clementiam tuam hos, obsecro, cæcos illumina, vt aperte videãt quanta insania & væcordia sit, tot tanta q; corpore, quod minimo flatu comprimitur & perit, solicite quærere, suarũ animarum penitus immemores: atq; ita ab hoc sæculo tandem vacui exeunt & inanes. Iusti verò ac pij non ita se gerunt. Nam sicut. B. Petrus dicens, In verbo tuo laxabo rete, copiosam pisciũ multi 28 tudinem inclusit: sic illi omnia in verbo Domini faciunt: & ideò licet quam plurimas patiantur persecutiones, ex hoc sæculo in æternam vitam ditissimi egrediuntur. In diuinis literis Laban generum suum Iacob maxime persecutus fuisse legitur, sicut ipse conqueritur dicens: Immutasti mercedem meam decem vicibus vbi numerus determinatus pro indeterminato accipi debet. Quod perinde est ac si diceret: Millies decepisti me. Iacob tamẽ è domo soceri sui Laban cum duabus filijs, cum pecoribus, cum camelis, ac deniq; cum omni bono comitatus exiuit: quæ ipse Laban minime potuit impedire, quoniam Deus ei terrorem incussit. O iusti quam diuites ex hoc sæculo egredimini, licèt in eo laboribus & ærumnis oppressi fueritis: quoniam id quod in hoc mundo melius est, iustorum merita sunt, & his vos satis ornati 29 ab eo exitis, eo quod in nomine Christi retia vestra laxastis. O vtinam Deus spiritum his meis verbis imprimeret, vt illis corda vestra sanctis desiderijs inflammarentur. Ac ita omissis illis, qui ad capiendas muscas retia tendunt, illos, qui ad captandam diuinam gratiam retia laxant, imitaremini.

Aggæi. 1.

Genes. 31.

Prædicatores etiam sacrosancti Euangelij dicere possunt: Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Res planè admiratione digna est, videre tot concionatores singulis ferè diebus concionantes, qui quam parũ capiant, & quam pauci suis concionibus à suo deprauato viuendi modo se se in meliorem frugem recipiant, maxime dolendum est. Huius rei causam esse reor, quoniam non in nomine Iesu Christi, sed in nostrorum nomine re-

tia laxamus, hoc est, nostris rationibus, nostris studijs, ac diligen- 30
tia nitentes, & propter peculiares fines prædicamus: atq; ita hoc
nihil aliud est quã retia noctu absq; gratiæ lumine laxare, ideo
nihil capimus. Quodq; peius est, (vt ex eodem Diuo Matthęo,
qui piscaturam eandem refert, colligitur) quanuis ea nocte pis-
catores illi nihil ceperint, eorum retia rupta fuerãt: inquit enim
sacer textus: Erant reficiẽtes retia sua. Hoc multis sacri euãgelij
prędicatoribus euenit, qui studẽtes, laborantes, sudãtes, & viscera
sua concionãdo fere rumpentes nullum spirituale commodũ re
portant, sed dilaceratis retibus & immundis quã plurimas ægri-
tudines propter assidua studia contrahunt, conscientijs ipsorum
propter vanitatem sordidis manẽtibus. O ęterne Deus doce ob-
secro me in tuo nomine retia laxare. Nunc ergo in nomine Dei,
Echo esse lance: In nomine tuo, pro gloria tua, pro zelo animarũ, 31
pro desiderio attrahendi multos ad pœnitẽtiam & ad amorem
tuum dulcissimum. Ita Patres concionatores in nomine Christi
4.Reg.5. piscari debetis, vt piscatura vestra fructuosa sit. Cum Naamãle-
prosus (vt Regum narrat historia) è Syria in eum locum, vbi
Eliseus propheta venisset, ipse. S. Propheta non exiuit ad eum,
sed misit nuntium dicens: Vade & lauare septies in Iordane.
Tunc Naaman, vt erat Regi dilectus, existimauit, S. Prophetã,
& omnes prophetas, ac Dominum prophetarum ipsum magni
facturos esse, & iratus est, eò quòd vir sanctus ad eum excipien-
dum non egrediebatur: atq; ita in Iordanem ire nolebat, sed di-
xit: Nunquid non meliores sunt Abana & Pharphar fluuij Da-
masci omnibus aquis Israel, vt lauer in eis & munder? Sed tan-
dem à suis famulis persuasus in Iordanem profectus se lauit & à 32
lepra sanitatem recepit. Quam plurimi in illo flumine Iordane
se abluerant, & ab ægritudinibus suis minime sanati fuerant, hic
vero, quoniam iussu sancti Prophetæ se lauit, à lepra mundatus
est. In quo nobis aperte ostenditur, magnum discrimen versari,
si res sponte tua, aut imperio Dei facias. Hæ nanq, si, vt oportet,
fiant, maximum fructum afferunt ipsas exequentibus.

Rumpebatur autem rete eorum: Præ multitudine piscium, qui eo
fuerunt capti. Vbi significatum est, quod ex eo quia multi eorũ
qui non sunt electi & prædestinati ad fidem Christianam se cõ-
uerterunt, ex eo inquam ortum est, & oritur, vt rete fidei ac Rei
publicæ Christianæ tot tantisq; schismatibus & hæresibus rum

pere-

33 peretur, atq; sacrosancta ecclesia tot procellarum fluctibus, labo
ribusq; iactaretur: nefarij enim perditionis filij in illa horũ tan-
torum malorum causa sunt. O rem sanguineis lacrymis deplo-
randam. In Chalcedonensi concilio sexcenti & septuaginta Epi
scopi quietos & catholicos episcopatus habentes subscripserunt
ex quibus, proh dolor, in sanctæ Ecclesiæ obedientia, atque fi-
dei integritate pauciſsimi extiterunt. Nos verò adeò sumus in
sensibiles, vt vix tot mala sentiamus, cûm assiduè illa plorare de
beremus, & à diuina maiestate postulare, vt per infinitam cle-
mentiam suam illis remedium adhibeat, & nos ipsos in sanctiſsi
ma fide conseruet, & cum illa nobis impartiatur gratiam, qua
gloria comparatur, ad quam nos perducat idem Dominus Iesus
34 Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica quarta Post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, &c. Lucę. 5.

CVm Dominus in sacra scriptura formam & modũ edendi agnum Hebræis daret, eis dixit: Non come- *Exod. 12.*
detis ex eo crudum quid, neq; coctum aqua, sed as-
2 sum tantum igni. Atq; (vt D. Gregorius adnotauit)
hæc eadem verba legis ibi aliquod mysterium latere insinuant:
alias enim quorsum diceret: Non comedetis illum crudum, siquidem
apud Hebræos, quemadmodum & apud nos non est mos
carnibus crudis vescendi? Ergo superfluum esset, illud imperare,
nisi ad aliquod mysteriũ significandũ. Voluit igitur in hoc Dñs
innuere, quôd sicut ille, qui crudũ agnũ vel coctũ aqua mãducat,
eum saporem non sentit, quem si assum manducaret percipe-
ret, ita ille, qui cœlestem agnũ Iesum Christũ manducat, illum
omni sapore, gustu, suauitate, & affectione edere, conari debet.
Et est notandum, nos hunc diuinum agnũ nõ solũ, cum sacratiſ-
simum eius corpus in altiſsimo sacramento altaris accipimus
manducare, verum etiam illum, quoties aliquod sanctum exerci-

tium

tium operamur, (per quod participes meritorum eius efficimur) 2
spiritualiter edere: vult q; Dñs, vt cibus iste nobis horrorem vel
tædium, non afferat, sed vt illũ maximo gustu, sapore, & suauita
te percipere contendamus. De credentibus legi gratiæ, inquit.
Isai. 9. S. Isaias: Lætabuntur corã te, sicut lætantur in messe, sicut exul-
tant victores capta præda quando diuidũt spolia. Licet Deus in-
time in omnibus rebus sit, (propter quod semper coram illo su-
mus) tamen singulari quodã modô ante eius diuinũ conspectũ
esse dicimur, quotiescũq; illũ cũ animi attentione orando, medi
tando, & cõtẽplando cõsideramus: & quãdo tanta affectione cõ
cionẽ audimus, ac si ab ipsius diuino ore illam audiremus: & quã
do rem sacram tanta attentione & reuerẽtia audimus, acsi in mõ
te Caluario præsentes essemus morti Redẽptoris nostri Iesu Chri
sti, cũ se pro omnibus in cruce obtulit: quãdo libros sanctos, qui 3
nos ad deuotionẽ prouocãt, lectitamus: ac denique, quando carce-
res & xenodochia seu hospitalia inuisimus, & ægrotos, qui in eis
sunt, animi teneritudine curamus, eorũq; necessitatibus mede-
mur. In quibus omnibus pertractandis nõ aliter gaudio affici de
bemus, quàm si preciosa spolia in expugnatione vrbis opulẽtissi
Isai. 9. mæ caperemus. Et hoc est, quod vere significare videntur verba
illa: Lætabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda. O
vtinam ad tãtã perfectionẽ venissemus, vt hoc modo Deo inser
uire conaremur, fœlices profectò vocari possemus. Volens Dñs
homines docere, eisq; ostendere quãtũ, cũ ipsis cõuersando, gau-
Osee. 9. diũ accipiat, per S. Oseã sic ait: Quasi vuas in deserto inueni Is-
rael: quasi prima poma ficulneæ in cacumine eius vidi patres eo
rũ. O admirabilẽ amplificationẽ, in qua Dns fatetur, iustos ac 4
pios viros sibi gratissimos esse & cum illis gaudere, sicut ille, qui
vuas sapidas ac dulces præcocesq; ficus in solitudine defessus, &
fame enectus inuenit. Si igitur Deus ille infinitæ gloriæ maie-
statis Dominus, cum vermibus terræ gaudere & lætitia affici, in
quit, quare ipsi non gaudebũt. & maxima voluptate perfunden
tur, cum illo conuersari? Si autem à me quæritis, quidad operãdũ
sancta exercitia cũ gaudio & voluptate faciendum sit, ad hoc vo
bis respondeo, vt hoc magnopere desiderare totis viribus contẽ
datis: hoc enim ad illud obtinendum iter est rectissimũ. Interim
tamen verba Diui Pauli adnotate, quæ sic habent: Non sumus
2. Corint. 3. sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis. Quod

si ad

5 si ad cogitandū bonū non sumus sufficientes, quanto minus ad illud optandū erimus? Nam (vt ait D. Augustinus) Desiderare auxilium gratiæ initiū gratiæ est: vnū enim desideriū gratiæ mētem inflammat, vt nihil ex necessarijs ad illam obtinendam prę termittat. Ideo congrue desideria floribus comparātur. Quoniam quemadmodum cū arbores florum multitudinē præ se ferūt, signū est abūdātiæ fructuū: ita plurima sancta desideria plurimorū donorū Dei signa sunt manifesta. Quapropter egregiè D. Bernardus ait: sicut fides ducit ad plenam cognitionem, sic desiderium ad perfectam dilectionē. Et sicut dicitur: Nisi credideritis, non intelligetis: sic dici potest: Si non desideraueritis, nō perfecte amabitis, quia sapientia inquit: Initiū sapientię verissima est disciplinæ concupiscentia. Ait, verissima, quoniam desideria aliqua falsa sunt & fraudulenta. De quibus in prouerbijs

6 dicitur: Desideria occidunt pigrū, noluerūt enim quidquā manus eius operari. Heu quot desideria hodie in mundo fallacia & inania inuenientur, quibus quam plurimi seipsos decipiūt existimantes recte dirigi, eò quod ipsa habeant, licet nunquam ea adimpleāt & exequantur. Idcirco D. Bernardus inquit: Si nolumus frustra quærere Dominū, quæramus veraciter, quæramus frequenter, quæramus perseueranter, & nè quæramus pro illo aliud, nec cū illo aliud, sed nec ab illo ad aliud conuertamur. Facilius est enim cœlū & terrā tranſire quā vt sic quærētes nō inueniāt, sic petētes non accipiant, & sic pulsanti nō aperiatur. Quo circa si quidem efficacia ac viua desideria boni tātæ excellentiæ sunt & dignitatis, si ea volumus adipisci, ipsa ab eo qui est fons

7 & origo omniū bonorū nos ipsos simul disponētes ad illa accipiēda debemus pōstulare. Nā si animæ nostræ his desiderijs ditatæ fuerint, magno cū gaudio & affectione res ad diuinū cultū seruitutemq; pertinentes operabūtur, & ad illas eo impetu & feruore properabimus, quo ij ad diuina eloquia audienda accessērūt, de quibus sacrosancti euangelij lectio hodierna inquit: *cū turbæ irruerent in ſeſum, vt audirent verbum Dei.* In Ecclesiastico dicitur: Tibiæ & Psalterium suauem faciūt melodiam, sed super vtraq; lingua suauis. Quod si tanta suauitas est in hominum eloquentia, qualis in filio Dei esset? Cœlestis prędicator Iesus Christus corda hominū adeo ad se attrahebat, ac tanto impetu ipsum sequebantur, vt pijssimo Domino, le in nauiculam recipere, ne

D. Augus. simile.

D. Bernar. in quadā epiſ.

Sapien. 6.

Prouer. 21.

B. Bernar.

Eccle. 40.

com

comprimeretur, necessarium fuerit. Magna profecto Christia 8
norum huius temporis confusio est, audire feruorem, quo olim
diuinum verbum accipiebatur, maxime si negligentiam, socor
diam, ac tepiditatem, qua nunc ad illud audiendum confluunt,
animaduertant & contemplentur: quam ob causam multis ita
prodest ac si illud non audirent, aliquibus vero propter suã ma
D. Antoni. in parhist. litiam magis nocet, quam prodest. D. Antoninus narrat, quen-
dam eximium prædicatorem, cũ quadam solenni festiuitate cõ
cionem habiturum esset, in morbũ incidisse. Cumq; magna po-
puli multitudo audiendæ concionis causa in cœnobium con-
flueret, Prælatus illius monasterij maxima tristitia ac molestia
affectus est, eò quòd nullus ibi erat, cui concionatore deficien-
te prædicandi munus committeretur. His itaq; peractis ecce
adest ad fores pulsans quidam Dæmon monachi habitu indu- 9
tus, qui concionatorem se esse ait, & concionem illam se habi-
turum promittit. Porro suggestum ascendens de gloriæ bonis
amplissimis, de magnis inferni tormentis, de crudelibus gehen
næ pœnis, de grauibus, quæ in mundo committũtur, sceleribus
altissime prædicauit: & tanta efficacia hæc proferebat, vt quot-
quot aderant lacrymas profundere cogeret. Diuina igitur reue-
latione quidam religiosus vir sanctitate insignis ex ijs, qui in eo
conuentu habitabant, illũ concionantem dæmonem esse cogno
uit, eumq; post quã concioni finem inposuit, nomine Dei adiu
rauit, vt causam, propter quam ad prædicandã illã concionẽ cõ-
motus fuerat, exponeret. Cui dæmon sic respõdit, Iam grandia
mysteria, quæ prædicaui, audiuisti, & qualiter illi, qui aderant,
plorauerũt, aspexisti, ego optime mores & ingeniũ eorũ cogno 10
sco, nam ex his, quæ dixi, nihil percipient aut cõmodũ aliquod
reportabũt, imo statim bona desideria, quæ ibi conceperunt, il-
los deposituros esse credo, atq; ita verba, quæ audierũt, in maio-
rem ipsorũ damnationem vertentur: & hoc est quod ad prædi-
candũ me incitauit. Quibus dictis ab eius oculis euanuit, & am-
plius nõ apparuit. Per immensam nũc Dei charitatem vos, fra-
tres mei oro, nè permittatis, vt tantũ bonũ, quale est verbũ diui-
nũ, vobis in malũ vertatur, sed diligenter in illo proficere, totis
Simile. D. Chrysost. hom. 8. de fs mne. educat. viribus contendite. Nam (vt ait D. Chrysostomus) quemadmo
dũ arbor perpetua irrigatione in magnam crescit altitudinem,
sic diuinorũ eloquiorũ doctrina assidue irrigatus ad virtutis fa-

stigium

11 stigium peruenit. ¶ *Ascendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis rogauit eum, vt à terra educeret pusillum.* Ab hoc superno prælato Iesu Christo omnes sanctæ Ecclesiæ prælati modestiã, qua subditis suis præcipere debent, addiscant, intelligantque Dominum per Ezechielem prophetam de illius temporis præ- *Ezech.34.*
latis conqueri, qui sic ait: Cùm austeritate imperabatis eis, & cum potentia, & dispersæ sunt oues meæ. Statimque paulo inferius inquit: Cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras. Vbi Dominus insinuat, inter alias vnam destructionis & perditionis ouium causam esse imprudentem asperitatem & arrogantiam atque superbiam pastorum. Quod si hoc pastoribus legis scripturæ vituperabile erat atque reprehensibile, quanto magis nunc legis gratiæ prælatis erit odiosum, qui tale humilitatis exemplum in summo
12 prælato Iesu Christo habent?

Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum & laxate retia vestra in capturam. Et *respondens Simon dixit illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus.* O quam multi nũc in hac vita sunt, qui verè hæc verba dicere possunt, quoniam in nocte tribulationis absque eo, quod aliquid meruerint, laborauerunt. Vult Deus te ò peccator, ægritudine, paupertate, ac rebus aduersis opprimere, vt in illis tanquam in nocte positus multa merita piscareris: tu autem ob culpam tuam labores pateris, & nihil mereris. Fige oculos, ò miser, in te ipso, contemplare, qualis ex morbi periculo, ex naufragio, aut ex alia aliqua tribulatione euasisti, à qua quidem, cum plenus fructibus
13 & bonis spiritualibus exire deberes exsis sicut D. Petrus illa nocte exiuit, insomnis, defessus, & omni bonorum genere vacuus prodis. Dissipati sunt, nec compuncti, inquit S. Dauid de *Psalm.34.*
tibi similibus. Quibus propheta Sophonias ait: Vlulate habitatores pilæ. O singularem Spiritus sancti metaphoram. B. Hie- *Sophon.1.*
rónymus inquit, hoc nomen, pilæ, in genere fœminino sig- *B. Hiero.*
nificare mortarium: atque ita, habitatores pilæ, perinde est ac si diceretur, *Moradores del almirez*. Mortarium est hic mundus, grana vero, quæ in eo teruntur & emoluntur, sunt boni atque improbi homines. Probos Deus laboribus & tribulationibus in maius ipsorum meritum opprimit, improbos verò, vt in meliorem frugem se recipiant, eisdem labo-

ribus

Simile. ribus afficit. At, sicut grana cuiuscunq; seminis, si arida sunt & 14
sicca, statim dū ictibus in mortario concutiuntur, crustas à se &
siliquas seu tegumēta expellūt, & in puluerē redigūtur: si verò
humida sunt, licèt quam plurimis ictibus conterantur, nec sili-
quas aut tegumenta à se expellunt, nec in puluerem reuertun-
tur imò quāto pluribus ictibus percutiuntur, tanto magis cōpri
mūtur & condensantur, atq; in massam quodammodo efficiū-
tur: sic inter bonos & improbos hoc discrimen communiter ver
satur, quod illi velut sicca grana & absq; humore malitiæ, dum
alicuius laboris ictu (Domino permittēte) feriuntur, statim cru
stas imperfectionū, si quas in se habēt expellūt, & in puluerē re
uertūtur animo euoluētes, se quā citissime esse morituros. Et si
tanta, inquiūt, molestia parui ac leues huius mundi labores op-
primunt, quid magni & æterni alterius vitæ labores efficient? 15
qualiter vexabunt, & quam crudeliter torquebunt? Ideo hos
patienter ferre ad illos æternos euitandos satius esse iudicamus.
Improbi autem tanquam grana humiditate concupiscentiæ &
malitiæ humida quanto pluribus à Domino laboribus vexan-
tur & concutiūtur, tanto magis comprimuntur & ira atq; impa
tientia condensantur & cōtrahuntur. His ergo Spiritus sanctus
inquit: Vlulate habitatores pilæ, id est, vos, qui estis in tribula-
tionibus, quæ sunt veluti medicamēta, quibus animæ ægritudi
nes curantur, & illa prodesse vobis non curatis, instar campe-
striū ferarū vlulate, quoniam id vestræ damnationis signum est
Simile. apertissimū. Cùm aliquis ægrotus maxima tristitia afficitur, &
ab aliquo inuisus interrogatur, quæ tantæ tristitiæ causa sit? re-
spondet, se potionem amaram, quæ taurū purgare sufficiēs erat 16
accepisse, & eam absq; aliqua operatione seu cōmotione in cor
pore suo habere. O infœlix peccator, quā iure sanguineas lacry
mas posses profundere, siquidem tam efficacia medicamenta,
qualia sunt labores à Deo missi, nihil in tuo corde operantur.

*In verbo autem tuo laxabo rete: & cum hoc fecissent, concluserunt pi-
scium multitudinem copiosam*, Rationi consentaneum est, vt hoc
loco promptitudinē, qua B. Petrus Domino in omnibus, quæ
ei iussit, obtemperauit, perpendamus. Nam prius naviculam à
terra pusillū reduxit, postea vero ipsam in altum protraxit, ac
tandem in nomine ipsius Domini imperantis retia tetendit, &
ideo ex illa piscatura tot tantosq; fructus percepit. Hic, fratres

mei

17 mei, præcipuus est nostræ saluationis punctus, videlicet, nos ad beneplacitum Dei & voluntatem eius continuo incedere, atq; in omnibus rebus ab eius diuino imperio gubernari permittere. Hoc. S. Dauid magnopere exequi cõtendebat, & se ipsum iacta bat dicẽs: Dominus regit me, & nihil mihi deerit, ideſt, ego à Do mino meipsum duci sino & tali ductore ac duce quid mihi deesse potest? Non errabo certe quoniam me totum gubernationi eius commisi. Et statim eleganter & succincte bona, quæ à Domino acceperat, & accepturus expectabat, incipit expone re & enarrare dicens: In loco pascuæ ibi me collocauit, ideſt, Dominus me in suorum fidelium congregatione posuit, vbi spiritua li pabulo pastus fui. Hęc, quędam pura & gratis data gratia est, quę nullis meritis præcedentibus potest tribui. Nam quid obse- 18 cro anima illa, quę in corpus genitum in vtero mulieris Christia nę infusa est, plus meruit, quam ea, quæ in corpus genitũ in vte ro mulieris gentilis & infidelis inclusa est? Quid, inquã, meruit, vt altera, cum in lucem prodijt, nunc in lege gratiæ sacrosancti baptismatis sacramẽtum plenum gratia & sanctificatione, & in lege veteri circunciſionẽ reperiret: altera verò minimẽ? Et hoc significat: In loco pascuæ ibi me collocauit: nam locus pascuæ est hæc sacrosancta Ecclesia, quam Dominus in terris habet. Et addit: Super aquam refectionis educauit me. Hæc & alia singularis gratia est, videlicet, Deum mihi parentes, qui doctrina san cta me cùm ad annos discretionis perueni educarunt, concessisse: & hanc doctrinam S. Propheta aquam refectionis appellat. Quoniam autem, licet parentem habebat, qui ipsum doctrinæ 19 moribus imbueret, tamen crescente sensualitatis impetu eũ tanquã fragilẽ per deuia itinera scilicet, malitiã cordis ipsius turpiter sectando, atque appetitibus corporis satisfaciendo incipientem aberrare Dominus oculis misericordiæ aspexit, mentem q; eius errantem, nẽ has fallaces voluptatum vmbras sequeretur, & ne ex vno malo in alia deteriora incideret, conuertere dignatus est, iccirco adiecit statim: Animam meam cõuertit. At quia parum prodest, hominem bene incipere, nisi in ipso bono perseue ret, ideo vlteriùs aliam gratiam, quam sibi Dominus communi cauit, commemorat dicens: Deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum. Quoniam verò Deum ipsum ducem & fautorem in virtutum exercitatione habuit, ei tanta fiducia ac

Psalm. 22.

vigor ortus est, tantasq; vires atq; animum recuperauit, vt alie-
cerit: Nam si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo
mala quoniam tu mecum es. Adeò nè Propheta sancte securus
es, vt errare & in malum aliquod incidere, atque à bono te sepa-
rari sit impossibile? Et quis est, qui his periculis nõ sit obnoxius?
Fateor equidem me errare & incidere posse: sed virga tua & ba-
culus tuus ipsa me consolata sunt. Correctio & reprehensio iusto
rum est quædam in peccatorem virga: dulcia autem verba, qui
bus ipsum nomine Dei ad veniam & misericordiam inuitant,
sunt baculus, quo idem peccator, ne in diffidentiam labatur; &
vt à culpa resurgat, sustentetur. Hæc etiam est gratia eximia, qua
Dominus electis suis fauet. Væ autem illis, quos tanquam per-
Psalm. 27. ditos Deus absq; flagellis & correctione relinquit. Quam obrem
idem S. Dauid maximo affectu hoc à Domino postulabat dicẽs: 21
Ad te Domine clamabo Deus meus, nè sileas à me: nè quando
taceas à me, & (id est, quia) assimilabor descẽdentibus in lacum.
Quod perinde est ac si diceret: Si in me ac scelera mea virga, re-
prehensio, & vltio non est, cum in peccatum incidero, ero velut
B. August. diabolus. Ideo Beatus Augustinus ait, nihil infœlicius esse fælici
tate peccatorum, qui se fælices putant, cum à Domino non va-
pulant, nec reprehendũtur. Deniq; quia Dñs in ipsum hæc om-
nia beneficia conferre non fuit contentus, sed plura cõtulit, ideò
adiungit: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tri
bulant me. Hæc sacrarum scripturarũ lectio est, in qua mens spi-
ritualem refectionem, qua dæmones vincit, superat, & præcipi-
tat, suauissime accipit & ex hac oritur alia gratia, videlicet deuo-
tio, quæ affectionem cordis in omnia bona corroborat, firmat, 22
& impinguescit. Hæc iustos in medio tribulationum suarum læ
tabundos reddit, atque ad currendum per rectas vias Domini
velocissimos. Hoc vinum est, quod iustos inebriat, ipsosque per-
fectissimè Deo coniungens attonitos & extra se fere relinquit.
Hanc vero gratiam significauit cum dixit: Impinguasti in oleo
caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus est? Quæ
quidem gratia deuotionis quoniam facile amittitur & sæpenu-
mero absque culpa, Deus hominem, ne tunc deficiat in bono,
sua misericordia protegit. Et hoc est quod dicit: Et misericordia
eius subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ. Sed hoc contra-
Psalm. 58. dicere videtur ei, quod ipse S. Dauid alibi dixerat, scilicet: Deus

meus,

23 meus, misericordia eius pręueniet me. Hic meo iudicio nulla est *Psalm. 118.*
cõtradictio, quia vt idem Prophera ait: Misericordiæ tuæ multæ
Dñe. Et ex his misericordijs quędã nos pręueniũt, alię vero nos
sequũtur. Prędestinauit nos Dñs, vocauit, in sua ecclesia posuit,
& sanguine suo lauit, hę & alię similes misericordiæ præcedunt
nos: at verò nobis parcere per pœnitentiã, nos in sua gratia con-
seruare, ac in tẽtationibus vim & auxiliũ præbere, hæ & aliæ hu-
ius generis misericordię nos subsequuntur. Sed quęro ôR ex san
cte, quorsum Deus has omnes gratias & misericordias in te ope
ratus est? Ipse statim explicat dicens: Vt inhabitẽ in domo Do-
mini in longitudinem dierum, idest, in æternũ. Iam igitur, fratres
mei, obligationes ac rationes, quas S. Dauid habebat, vt Dei nu
tu & voluntate se regeret & gubernaret, ei magna in omnibus
24 prõptitudine obedies, audientes intellexistis. Vos etiã ex his mul
tas gratias accepistis quarũ aliquę lõge illis maiores fuerũt, si qui
dẽ vos ipsos Deus in sua Ecclesia & in lege gratię posuit. Quòd
si aliquas hactenus ex his misericordias non estis cõsecuti, id cul
pæ veltræ tribuendũ est. Nã iccirco D. Paulus nos admonet di- *Hebr. 12.*
cẽs: Pacẽ sequimini cũ omnibus, & sanctimoniã contẽplantes,
ne quis desit gratię Dei. Quibus verbis, S. Apostolus ostẽdit, gra-
tiã Dei nemini deesse, nisi ei, qui prius ipsi gratiæ deficit. Quo
circa per immensam eius charitatem vos fratres obsecro, vt à tã
recto duce & rectore gubernari sinatis, & cũ eodẽ S. Dauid dici- *Psalm. 72.*
te: Vt iumẽtũ factus sum apud te. Tu domine eques esto, & ego
equus ero: tu auriga & ego currus: tu deniq; nauclerus & ego na-
uis. Disce igitur, ô homo, disce â brutis tibi subiectis obediẽtiam
25 & illorum efficere discipulus. Interroga, inquit S. Iob, iumenta *Iob. 12.*
& docebunt te: attende quanta beneuolentia tibi inseruiunt,
quanta lætitia tibi obtemperant. Equus namq; pulcher licet fe-
rox, tumidus, & furibundus sit, atque præ ferocitate spumas ab
ore mittat fræno quocumq; ac tenuissimis loris cohibetur, & in
hanc atq; in illam partem trahitur, currit, & sistit, quoti escunq;
tibi placet. Contemplare bouem, qui licet horridus sit, & corni- *Simile.*
bus suis terrorem incutiat, quam patienter iugo colla summittit,
aratrum trahit, & terram, quandiu tibi placet, colit & proscin-
dit. Animaduerte, quam facile à tenero puero multitudo equa-
rum & boum custoditur. Ipse eas, quo vult, ducit, ad prata &
ad bibendum trahit, & inde ipsas obtemperantes domum

manſuetudine mirabili reducit. Intuere curam & diligentiam, 26
qua canes domum tuam & pecora vigilantes & noctu latrantes
ad lupos latroneſq; terrendos obſeruant, & ſui ipſorum obliti la-
pidibus, telis, & fuſtibus, vt ea, quæ eis commiſiſti, cuſtodiant, ſe
libenter exponunt. Quæ quidem bruta licet tu non alueris, ne
que eis eſſe quod habent, dederis, tamen quia creatori eorũ pla-
cuit, ea omnia tibi ſubijcere, ideo tam facile tibi atque efficaciter
obtemperãt. O homo multò peior animantibus, quanto magis
& efficacius te creatori tuo ſummittere debebas, eíque obedire, à
quo quidquid habes, & habiturus expectas, & quidquid tibi de
eſt, te accepiſſe & accepturum eſſe certum eſt. O duriſsimam cer
uicem: ò diabolicam hominũ ſuperbiam. Ferendũ ne eſt, vt bru-
ta rationis expertia tibi obtemperent, tu verò tanta ratione præ
ditus & ornatus ſummo rerũ omniũ opifici non pareas? Dicito, 27
Pſalm. 61. dicito id quod S. Dauid ait: Nõne Deo ſubiecta erit anima mea?
Ab ipſo enim ſalutare meũ: nã & ipſe Deus, meus ſaluator meus,
& ſuſceptor meus. Hoc eſt: Quare ego Domino nõ obediam, ſi-
quidem ratio id exigit, & in lucrũ hoc mihi vertitur? Diſcite etiã
fratres à Beato Petro, & cũ eo in cordibus veſtris Dominum al-
loquentes dicite: In verbo tuo laxabo rete. Fœlix ille nimium,
qui nec pedem, nec manum (vt aiunt) mouet abſque eo quod
in ſe reflexionem faciat, vt omnia in gloriam & honorem Dei di
rigat. Et hæc (vt ait quidam pater) eſt vitæ ſpiritualis metho-
dus ac regula quædam, vbi quantum quiſque in virtute proficit,
aliquomodo cognoſcet, ſcilicet, quanto pluries in vno quoq; die
hoc amore & affectione egerit.

Rũpebatur autem rete eorum, & annuerunt ſocijs, qui erant in alia naui 28
&c. In hac mortali vita nullus ſibi ſoli ſat eſt, ſed omnes ad inuicẽ
auxilio & fauore aliorum egemus. Ideo D. Paulus inquit: Non
1. Cor. 12. poteſt oculus dicere manui, Opera tua non indigeo, aut caput
pedibus, non eſtis mihi neceſſarij. Atque ita maxime rationi cõ
ſentaneum eſt, vt id, quod ſacri Apoſtoli fecerunt, exequamur
qui ſignis & nutibus intelligentes ſuorum fratrũ neceſsitatem,
ſtatim eis opem & auxiliũ ferre conati ſunt. Hæc eſt genuina &
perfecta charitas, ſcilicet, non expectare, vt proximus ad aliquã
ſibi opem ferendam te ardenti ſtudio atq; importune obſecret.
In hoc etiam Dominus ſignificauit, piſcatores animarũ mutuò
ſe adiuuare debere maximam amoris conformitatem habẽtes.

Primi

29 Primi euāgelij sacri prædicatores Christus Redemptor noster ac Diuus Ioannes Baptista fuerunt: id vero, quod alter eorū concionabatur, alter libentissime commendabat. Cæpit D. Ioannes prædicare dicens: Facite fructus dignos pœnitentiæ: & Iesus Christus filius Dei sic incepit: Agite pœnitentiam, appropinquauit enim regnum cœlorum. Ad hanc amoris vnitatem D. Iacobus nos hortatur dicens: Fructus iustitiæ in pace seminatur facientibus pacem: nam si sacrum euangelium inuidijs, contentionibus, ac liuoribus seminatur, est operam perdere. Rursus notandum est in præsentiarum piscatores alios piscatores in auxilium vocasse. In quo prælati docētur: vt cum viderint, se omnibus adesse non posse, suumq; munus erga omnia minime posse exercere, coadiutores sibi adhibeant, sicut S. Moyses fecisse commemoratur. Sicut enim manus ad suum munus exercendū non est minus apta ac fortis, eò quòd in digitos diuidatur, quin potius ob id ad operandum aptior & dexterior est: ita non minus strenuus princeps aut prælatus est habendus, si negotia, quæ ipse perficere non potest, prudentibus viris committat: quinimo sic Respublicæ melius reguntur & gubernantur, ipsis principibus aut prælatis ad res maioris ponderis expeditioribus manentibus.

Luca. 3. Matth. 4. Iacob. 3. Exod. 18. Simile.

Quod cum videret Simon Petrus procidit ad genua Iesu dicens: Exi à me, quia homo peccator sum Domine. Hic vnus est ex fructibus, quos homo ex colloquio & conuersatione Iesu Christi percipit, videlicet, se ipsum vt abiectum peccatorem cognoscere, & summisse ac profunde se ipsum prosternere & demittere. Ex hoc infertur manifesta fraus & pernicioſa fallacia illorum, qui dicunt, nimiam sacrosancti sacramenti altaris assiduitatem contemptū parere. Apud homines verum esse fateor, nimiam consuetudinem contemptum gignere: quia propter nimiam consuetudinē & rerum, ad inuicem cognitionem miserias ac defectus alterius tandem intelligunt, vnde contemptus ipse oritur. Secus est in Dei conuersatione: nam quo magis quisq; eum pertractat, & cū ipso conuersatur, tanto magis de eius bonitate ac magnitudine cognoscit: ex quo fit, vt ipsum plus æstimet, & maiore amore prosequatur. Apparuerat Dñs Patriarchæ Abrahā, ac sæpenumero cum eo de multis egerat, postea vero (vt ex sacra scriptura patet) Postquam nonaginta annorū esse cœperat, apparuit ei Do-

Gene. 17.

minus, dixitq; ad eum. Ego Dominus omnipotens: ambula co- 32
ram me & esto perfectus. Post longos vero cum eo habitos ser-
mones, inquit sacer textus: Cecidit Abrahã in faciem, quod an-
tea minime feciſſe legitur. Itaque S. vir maioribus beneficijs &
intima Dei conuersatione se ipsum magis contemnebat, parui
æstimabat, & humilius abijciebat. Propter nos, charisimi fra-
tres mei, demisio hæc & humilitas S. Patriarchæ & non prop-
ter ipsum scripta est, quoniam multis retro tẽporibus, cum hæc
scripta fuerunt, ipse mortem obierat. Idem nos. D. Petrus hic do-
cet, & cum Dominus pedes eius voluit abluere, qui cũ ipsius cor-
Ioan. 13. ardentisimo amoris feruore id ferre non posset, sic prorupit: Do-
mine tu mihi lauas pedes? In cognitione quorum pronominum,
videlicet, tu, & mihi, idest, in Dei cognitione & tui ipsius omnis
euangelica theologia comprehenditur. Tu mihi lauas pedes? Tu 33
Deus infinitæ maiestatis mihi vilisimæ creaturæ? Conuersami-
ni igitur, fratres mei, cum hoc magnifico Deo: conuersatio enim
eius rectisimum iter est, & ad ipsum magnisaciendum & ad vos
D. Th. 2. 2. ipsos contemnendos. Et nos, inquit B. Thomas, à quo deuotio
q. 82. art. 2. in oratione scaturit, nempe ex consideratione profunda nostræ
fragilitatis & contemplatione maiestatis Iesu Christi: paupertas enim & fragilitas nostra cum beneficentia & clementia Dei
in nostris excitat cordibus deuotionem.

Et ait ad Simonem Iesus. Noli timere, ex hoc iam eris homines capiẽs.
Tales esse debent sacrosancti euangelij prædicatores, scilicet,
hominum piscatores & non numorum, aut dignitatum, vel ho-
2. Cor. 12. norum temporalium. Ideo dicebat D. Paulus: Eccetertio pa-
ratus sum venire ad vos, & non ero grauis vobis, non enim quæ- 34
ro, quæ vestra sunt, sed vos. Silentio etiam prætereundum ne-
quaquam est, Dominum Diuo Petro se hoc modo humilian-
ti honorem tribuisse, ei tam mirabilem dignitatem promitten-
do. Vbi aperte docuit, vnam ex virtutibus præcipuis, quam in
prælatis & concionatoribus nitere oportet, & quæ diuinæ ma-
iestati magnopere placet, esse humilitatem atque animi demis-
sionem.

Illuminati igitur sacri discipuli illa diuina luce & ab illo diui-
no ore, Iesu Christi vocati, *Subductis ad terram nauibus relictis om-
nibus secuti sunt eum.* Fœlices nos si tam glorioso exemplo com-
moti & inflammati idem facere toto animi conatu studeamus.

Inter

35 Interrogatus Plato, quando esset fugienda ciuitas, respondit: Quando maiores sunt expensæ lucris, & in ea mali sunt plures bonis, ac Domini terræ sunt mendaces, & illa est quærenda, in qua omnia sunt opposita. Omnia hæc mala in mundo esse manifestum est. Qua propter illum relinquere nobis maxime conducit, saltim ab eo animum auertere, inquirentes per rectum virtutis iter omni cura & solicitudine supernam ciuitatem gloriæ, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Platonis responsio acuta, in vitis Philosophorum.

DOMINICA V.

Post pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra, &c. Matthæi. 5.

Sacrosancti huius Euangelij principium nobis maximum terrorem & admirationẽ inijcit. Valde enim horribile est, Deũ nobis aperte dicere, nos, si iustitia nostra in virtute altiores ac meliores, quã Pharisæorum, radices non egerit, in regnum cœlorũ nequaquã esse ingressuros. Nunquid Domine illi non ieiunabant? ita profecto, & aliqui eorum bis in Sabbatho. Nonne eleemosynas erogabant, non nè orabant? ita sanè, imò & assidue. At multos reperies Christianos, qui non solum se à cibis minimè abstinent, verùm etiam epulones & voraces sunt: alios verò inuenies, qui non solum pauperibus subuenire nolunt, verum aliena rapiunt, alij deniq; quã plurimi existunt, qui nec orationi vacãt, nec preces fundunt, imo multis periurijs, iuramentis, & blasphemijs sacratissimum Dei nomen polluunt & offendunt. Pharisæis verò omnia illa bona opera exercentibus, tu Dñe nobis inquis: Nisi abundauerit iustitia vestra plusquã scribarũ & Pharisæorũ nõ in

D. Diony. c. 4. de diuinis nom.

trabitis in regnum cœlorum? Pro huius rei intelligentia notanda sunt verba D. Dionysij dicentis: Bonum consurgit ex integra causa, malum autem non. Ideſt, ad hoc quòd aliquid sit perfecte bonum, oportet multis circunstantijs exornari, & nihil quod ad perfectionem pertineat, in eo deficere, vt autem sit malum, sufficit parum mali habere. Sunt aliqui nobiles viri, qui quanuis pij, magnifici, & erga pauperes liberales sint, tamen inter illos referri possunt, quos Deus per Isaiam minatur dicens: Qui ponitis Fortunæ mensam, & libatis super eam, numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, hoc est, Sonnos tahures, continuo ludẽtes, Quoniam licet ea omnia bona in se habeant, si hoc tantummodo malum habent, sufficiens est, quominus ipsi probi minime dicantur. Id autem, quod de personis dicimus, de operibus etiam affirmandum est. Nam vt aliquod opus bonum sit, nihil ei boni deesse debet, imo omnibus circunstantijs ornatum esse oportet, inter quas præcipua est finis, vt, videlicet, opus propter Dei amorem fiat duntaxat. Hæc autem finis circunstantia operibus scribarum & Pharisæorum deficiebat: Idcirco de eis Dominus apud. D. Matthæum ait: Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus: atq; ita coram Deo vacui meritis & absque præmio remanserunt. Nam idem Dominus inquit: Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in cœlis est. Isti similes illis existunt, qui mimos agunt & tota die saltantes, & gestientes, atq; choreas ducentes, trepidantes corpora sua distorquent: quæ omnia ad hoc tantum modo faciunt, vt, videlicet, ijs, qui ipsos vident, studeant placere, qui tandem noctis tempore corpora sua defessa & absque aliquo lucro aut vtilitate fere confracta sentiunt. Ita miseri hypocritæ mille vultus ac demonstrationes sui ipsorum faciunt, & hoc tantum vt hominibus placeant, nocte vero mortis appropinquante se ipsos defessos absque aliquo merito contemplantur. Cum castellum aliquod optimis munitionibus septum, & fortissimis tormentis bellicis munitum & circumuallatum est, omnibus, qui illud foris intuentur, terrorem affert, & admirationem. Sed plerumque contingit vt in eo nihil aliud sit, quam ille exterior apparatus, nam si interius aspicitur, omnia illa bellica tormenta vacua sunt, & absque puluere sulphureo, atque globo aliquo.

Simile.

Isai. 65.

Matth. 23.

Matt. 6.

Simile.

Simile.

5

Ita

6 Ita videbis hypocritam exterius armatum & munitum, *Con vn tiro de ayuno, con otro de lymosna, y otro de oracion*, Ita vt aspicientibus maximum injiciat terrorem. *Mas como aquellos tiros les falta la poluora del amor de Dios, y la pelota de la buena intencion, no dan golpe, ni hazen operacion en los muros del cielo.* Atque ita cum deberent suis bonis operibus cœlum lucrari, illis ipsis infernum merentur. Radix & fundamentum, ex quo illis hoc malum oriebatur, erat ingens superbia & arrogantia ipsorum, quæ in illa miserrima & infœliciſsima natione continuo regnauit. Propter quod S. Propheta Oseas ait: Et respondebit arrogantia Israel in facie suа. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Et respondebit iniuria Israel in facie sua. Et Theodocion vertit: Et respondebit superbia Israel in facie sua. In quarum translationum varietate significatur superbia & arrogantia, adeò semper esse coniuncta, vt vna sine altera esse nequeat: quarum quælibet tantum malum est vt per antonomasiam iniuria Dei appelletur. Alij vero Doctores accipiunt arrogantiam propria significatione, in quorum numero est. B. Thomas, qui sic ait: Arrogantia est elatio mentis vel spiritus, qua vsque in Dei contemptum erigitur, vt eum non agnoscat: id est, vt cognoscere vel venerari contemnat. Huc videtur spectare Chaldaica Paraphrasis, quæ sic habet: Respondebit gloria Israel in facie eius, idest, publice punietur, veluti cum dicere solemus, *Esto le saldra a fulano al rostro*. Vel aliter, Respondebit arrogantia Israel in facie sua, idest, eum peccatum suum accusabit. Ergo homo attende quid agas: nam cùm peccatum aliquod committis, 8 testes aduersus te coram diuino tribunali adhibes, sicut. B. Paulus ad Romanos scribens inquit: Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die cum iudicabit Deus occulta hominum. Quapropter, frater charissime, sancti Iob accipe consilium: qui sic ait: Depone magnitudinem tuam absq; tribulatione, idest (vt egregie D. Thomas explanat.) Depone superbiam animi tui, antequam tribulatio tibi â Deo immittatur ad tuam humiliationem. Ac si apertius diceret: Ideo Deus homines præcipue, punire solet, vt, videlicet, se à peccato auertant. Ex his, quæ dicta sunt, calamitatem horum infælicium temporum, in quibus homines aliquo modo magis perditi & corrupti

Osea.5.

7

S. Tho.2.2. q.112.ar.1. ad.2.

Rom.2.

Iob.36.

rupti sunt, quam illi, de quibus hic summa veritas agit, facile 9
poterimus colligere. Nam (vt constat) illi in exteriori cauti
erant, nec aliquem suis deprauatis exemplis offendebant,
licet in interiori improbi essent: tamen omnibus probi appa-
rere studebant, ac bona opera exterius exequebantur. Atque
Ioan.13. ita idem Dominus de illis temporibus agens inquit: Omnis,
qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non ar-
guantur opera eius. Nunc autem in hoc miserrimo tempo-
rum statu iam homines à luce, vt improbi existant, non abhor-
rent, sed publice fornicarij, adulteri, fœneratores, detracto-
res, epulonesque passim reperiuntur: & (quod peius est) hæc
nefaria scelera vrbanitatem atque elegantiam esse putant, &
cum alijs sui similibus tempus conterentes illa extollunt, pu-
blice Christum Dominum crucifigentes ac se ipsos de illis glo- 10
riantes. Itaque de huiusmodi sceleratis hominibus id, quod san-
Isai.3. ctus Isaias ait, possumus affirmare. Peccatum, inquit, suum
quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Væ animæ
eorum. Denique eo mali peruentum est, vt homines illa so-
lummodò peccata, quæ mundus infamia, turpia, & inhone-
sta esse reputat, (qualia sunt, furari, peccatum contra natu-
ram committere, fidem deserere, & proditores esse) erube-
scant: at verò iniurias vlciscì, carnales esse, lusores, & in ve-
stibus profanos, hoc summæ gloriæ atque honori tribuunt.
Itaque si ab his turpibus peccatis, fratres mei, cauetis, non
ideo est, quia illa Deus prohibet, sed quoniam ea mundus dam-
nat: nam si propter Deum ab illis vos abstineretis, alia com-
mittere verecundia afficeremini. Quibus igitur flagellis tan- 11
ta scelera ac dissolutiones digna sunt? Vt quid iram Dei &
furorem eius non pertimescitis? Per infinitam ipsius Dei cle-
mentiam vos oro, vt his malis nunc remedium adhibeatis, &
interius exteriusque omni cura ac diligentia probi esse conten-
datis: ne alijs vestris deprauatis exemplis peruersionis causa sitis
& occasio.

In Exodo vbi nos legimus: Si egressus ignis inuenerit spicas,
& comprehenderit aceruos frugum, reddet damnum qui ig-
Exod.22. nem succenderit, alij transtulerunt: Si ingressus ignis inuenerit
spicas, & sic est in translatione Syriaca, & in contextu Græco,
& Paraphrasi Chaldaica, & sic quoque legit Rabanus. Quæ

omnia

12 omnia rem exaggerant & amplificant. Si ergo ille, qui ignem spinis, ex quibus ignis ipse egressus messes combusit, admouit, damna resarcire tenetur, quanto magis is, qui causa peccandi suo fratri fuit & ad cuius exēplum alij peruersi & cōbusti fuerunt, spiritualia damna satisfacere tenebitur? Vt ergo ab his omnibus calamitatibus liberi esse possitis, satagite, vt abundet iustitia vestra plusquam scribarum & Pharisęorum, idque quod B. Apostolus docet, adimplere contendite, qui ad Colossenses scribens sic ait: Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite gratias agentes Deo & patri. Videlicet, quia vobis vires & voluntatem ad id faciendū præbet. Et alibi idem S. Apostolus inquit: Siue manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote Iudæis & gentibus & 13 Ecclesiæ Dei, idest, omnibus bonum exemplū reddite. Aiunt naturales Philosophi, aquilam, vt cognoscat an pulli sint vere filij sui, oculos eorum contra solem vertere, & qui ex illis in ipsum solem oculorum aciem non intendit, ab ipsa repudiatur. Sic vnū ex præcipuis signis, quibus filij regiæ aquilę Iesu Christi cognoscuntur, est, cum oculorum aciem in verum iustitiæ solem intendunt, hoc est, cum omnes actiones suas in Deum honoremq; eius & gloriam dirigunt. Animaduertite Deum, si nobis iustitiam exercere imperat, non id propter suam vtilitatem facere, bonorum enim nostrorum minime indiget: sed id præcipere propter maiorem gloriam & honorem nostrū certissimum est. Solent Regesterræ in homines beneficia conferre cum ho- 14 nore & absque honore. Aliquando Rex alicui viro nobili diploma mittit, quo eum commendato, cuius redditus quotannis stant quatuor mille aureis, insigniuit, in diplomate scriptum continetur, ipsum Regem ei beneficium illud donasse, eo quòd in tali prælio talem arcem expugnauit, & in ea strenue se gesit. Alterum vero diploma alij etiam viro nobili mittit, in quo licet munus & beneficium, quo eum afficit, scriptum contineatur, tamen causam & rationem, propter quam illud in eum confert, minime exprimit: non enim habet aliquid, propter quod tantum beneficium in illum conferat, sed duntaxat quia voluit. Primum beneficium cum honore esse certissimum est, hoc vero secundum absque honore.

Coloss. 3.

1. Corin. 10.

Simile.

Simile.

Idcirco

Idcirco Dominus vult, nos iustitiam operari, vt ipse in nos be- 15
neficia magnificentissima cum honore conferat: ita, vt dicere
possit: Do vobis gloriam meam, quoniam vos ipsi eam auxi-
lijs meis & fauore adiuti meruistis. O benedictus & glorificatus
sit talis Deus, qui tot modos, totq; inuentiones ad afficiendum
nos honore & gloria condecorandum quærit. Quis igitur ani-
mum non recipiet, & in bonam spem non excitabitur, vt totis
viribus atq; animi conatu tam pio tamq; grato Domino inser-
uiat, qui nunquàm seruitiorũ, & earũ rerum, quas pro eius amo-
Ierem. 1. re quis fecerit, obliuiscitur? Cùm S. Ieremias à Dño interroga-
retur: Quid tu vides Ieremia? respondit, Virgam vigilantem ego
video. Et dixit ei Dominus: Bene vidisti, quia vigilabo ego su-
per verbo meo vt faciam illud. Ecce qualiter Deus virga vigi-
lans appellatur, nunquam enim dormit, sed semper sibi ad ex
hibita seruitia attendit. Reges vero, principes, ac prælati huius 16
mundi non virgæ vigilantes, sed potius dormientes erga homi-
num seruitutes dici possunt, perpauci enim eas remunerant &
compensant. Quibus profecto debet esse magna confusio, id,
Esther. 6. quod sacra pagina de Rege Assuero enarrat, qui cum noctem
quandam insomnem duxisset, iussit sibi afferri historias & an-
nales priorum temporum, vt videret, siqua erant seruitia sibi
aliquo tempore adhibita, quæ ipse non persoluerat, reperiens-
que singulare quoddam officium, quod Mardochæus ipsi ex
hibuerat, illud exactissimè remunerauit. Quod si Rex hic,
cum Ethnicus esset adeò gratus & beneficiorum memor erat,
quare Christiani, quibus. D. Paulus ait: Pax Christi exul-
tet (ideſt, exultare vos faciat) in cordibus vestris, & grati esto- 17
te, beneficia in se collata mutuo non reddent? Ac si hæc gratitu-
do in homine infideli reperta est, qualis in Deo reperietur? No-
tandum tamen est, quod quamuis (vt diximus) iustitiam no-
stram Pharisæorum iustitiam oporteat excedere, (nam illis de
erat finis circunstantia, siquidem opera sua faciebant, vt ab ho-
minibus viderentur) tamẽ licet eorum opera optimo fine essent
facta, adhuc iustitiam nostram eorum iustitiã superare, necesse
est: illi enim falsam legis diuinæ habebant intelligentiam. Nam
(vt inquit. B. Augustinus) Praua desideria cordis, aut odium pec-
D. Augustin. cata non esse existimabant. Atq; ita cum Dominus dixit: Amen
contra Faus. dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra &c. Statim rei huius

adie-

18 adiecit rationem, scilicet: Audistis, quia dictũ est antiquis, Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Vbi summa veritas explicuit, illos solum hoc pro peccato habuisse. Sed quæro, vnde eis tantus error oriri potuit? nã in Leuitico præcipiebatur: Non oderis fratrem tuum in corde tuo, & S. Dauid ait: Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini, & S. Isaias inquit, Auferte malũ cogitationum vestrarum ab oculis meis? Inquibus locis apertissime docetur, esse aliqua peccata & scelera, quæ corde duntaxat patrantur, â quibus pœnitentiã agere maxime oportet. Ad hoc respondeo, passiones hominũ adeo esse potentes, ipsosq; ita obcæcare, vt id quod malum est, eis bonum esse videatur. Cum autem illi miseri Pharisæi variis passionibus pleni essent, malitia eorum excæcauit eos, vt in tantũ er-
19 rorem inciderent, quem eleganter Beatus Augustinus, & Diuus Thomas refutant. Ac præcipuus huius erroris cõfutator est ipsa summa veritas Iesus Christus Dei filius, qui in huius sacri euangelij lectione ait: *Ego autem dico vobis, quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* D. Augusti. atq; alij nonnulli doctores iuxta Græca exemplaria pro, autem, legunt, enim, quæ quidem coniũctio aptius cum præcedentibus videtur cohærere. Vbi etiam notandum est, vocẽm illam, Fratri, non vacare significatione, aliud namq; est, in fratrem irasci, aliud verò in fratris vitia irasci. Idcirco inquit S. Dauid, Iniquos odio habui, & legẽ tuam dilexi,
20 iniquos, idest, iniquitatem iniquorum, & de hoc odio atq; ira in vitia intelligitur illud eiusdem S. Prophetæ, scilicet: Irascimini & nolite peccare. Ego autem, vt vos à periculo iracundiarum in fratres vestros liberi esse possitis vellem potius, vos eorum casus compati, quam in ipsos irasci. Nam peccata binas facies habent, quarum altera nos ad compassionem, altera vero ad indignationem prouocat & inuitat. Peccatũ enim, vt est offensa Dei, in iram concitat: vt vero est casus hominis in compassionẽ inuitat. Et quoniam ex iracundia peccati potest aliquando euenire, vt in fratrem peccantem irascaris, ideo tutius est compati propter casum eius. Aduerte tamen in præsentiarum, nomine iræ, non primum motum intelligi: quia (vt theologi testantur) primi motus non sunt, in hominis potestate & arbitrio, nec eis subiacẽt & ideô culpa vacare dicuntur: non enim potest esse peccatum, quod non est voluntarium. Sed loquitur hic Dominus de ira de libe-

Leuit. 19. *Psalm. 4.* *Esaiæ. 1.* *B. Augusti. contra Faustum.* *D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 3. ad. 3.* *Psalm. 118.* *Psalm. 4.*

D. Tho. 2. 2. q. 158. art. 3. ad 2.

liberata, ad quam voluntatis consensus accedit, qua quis commo 21
tus occisionem fratris, vel grauem læsionẽ appetit: de qua Salo-
mon spiritu Dei afflatus dixit: Ira non habet misericordiã neq;
erũpens furor. O virulentam rabiem, quæ sic hominẽ deformẽ
Prouer. 18. & 27. reddit. Atq; ita in Prouerbijs Salomon ait: Spiritum adiracun-
dum facilem quis poterit sustinere? Et alibi: Impetum concitati
S. Thom. 1. 2. q. 10. arti. 6 & 2. 2. q. 72. ari. 3. spiritus quis ferre poterit? Hæc ira fons & origo multorum malo
rum est, à qua homicidium oriri solet, quòd (vt Diuus Thomas
asserit) ex peccatis, quæ in proximum cõmittuntur, grauius est,
quia maius nocumentum infert, si quidem vita priuat. Qua pro-
Psalm. 26. pter merito S. Dauid quemlibet nostrum admonet dicens: De-
clina ab ira & derelinque furorem. Atq; hoc Christianum adim
plere, non multum est, si quidem gentes id facere se iactant. Nã
M. Tullius lib. 4. Tusc. (vt refert. M. Tullius) cum insignis quidam philosophus nomi- 22
ne Architas famulos suos scelus, quoddam admittentes compe-
risset, animaduertens se ira inflammatum eos punire noluit, sed
in hæc verba prorupit: Fortunati estis, quia irascor vobis. Plato
Laertius in vitam Pla. etiam (vt in vita ipsius narrat Laertius) interrogatus, quo indi-
cio cognosceretur sapiens, respondit: Sapiens, cum vituperatur,
non irascitur: cum laudatur, non extollitur. Quæ sententia maxi
Eccles 7. me cohæret cum illa Ecclesiastici, scilicet, Ira in sinu stulti re-
Iob. 36. quiescit: & S. Iob, Iratum virum stultum vocat. Quo circa fratres
Simile. mei, vt equis in ipso cursu non fræna injicit homo, sed longe ante: ita qui animo sunt in iram præcipiti, & ad res molestas facile
irritabiles rationibus quibusdam diu ante præsumptis in certa-
men sunt producendi.

Valde etiam notandum est, Dominum hic nomen fratris po 23
suisse, vt nos doceret, aliam esse fratris in fratrem, hoc est, æqua-
lis in æqualem conditionem, aliam vel patris in filium, vel Do-
mini in seruum, vel prælati in subditum: hi namq; subditos sibi
corripere tenentur, & non solum verbis, sed verberibus coerce-
re possunt. Sed videant, quod pro qualitate criminum sit castiga
tionis temperamentum, atq; vt verborum acrimonia, quibus in
terdum vti opus est, internam animi pacem atq; tranquillita-
tem, quantum fieri poterit, minime turbet. Hoc enim modo ira
cundia non reprehensibilis, sed sancta est. Qua succensus. B. Pau
Actuum. 13. lus cuidam mago nomine Elimæ dixit: O plene omni dolo &
omni fallacia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ non desinis sub
uer-

24uertere vias Domini? Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus non videns solem vsque ad tempus. [*O vala me la beatissima Trinidad.*] Tanta nè verborum asperitas est in tam sancto viro? Hinc apparet, merito Beatum Augustinum dixisse, in nostra disciplina non tantum attenditur, an animus Christianus ira commoueatur, quantum illius iræ causa spectatur: sicut nõ attenditur, vtrũ aliquis mœstus sit, sed causa tristitiæ eius aduertitur. Nam qui contra peccatum alicuius irascitur, vt ipse peccator in meliorem frugem se recipiat, à nemine potest æquo iure damnari. Sed id quod Diuus Gregorius circa hoc ait, attendite: Summopere præcauendum est, nè ira, quæ instrumẽtum est virtutis, antecedat. Perpendite obsecro, quo nomine, iram appellet; scilicet, instrumentum virtutis, ait que ipsam tãquam
25 Dominam non debere antecedere, sed tanquam seruam & ancillam retro ire. Hoc est, ira non debet esse præcipua causa, quæ te ad alios increpandum & puniendum moueat, sed potiùs zelus honoris Dei atque proximi vtilitas: ita, vt fere necessitate coactus irascaris: punitio enim ac reprehensio, vt prosit, magno cum feruore & efficacia præberi debet. Scopeta, aut quoduis aliud tormentum bellicum globum nullo modo à se excutiet, nisi prius puluerem sulphureum ei adhibeas, & ei ignem admoueas, quæ duo non ante sed retro adhibenda sunt. Si enim puluerem sulphureum tormento bellico ante adhibeas, id est, *Si por delante le echays la poluora al arcabuz, y le poneys el fuego*, Facile rumpetur, ac te interficiet, si vero à tergo, statim globus ab eo exibit. Ita ira necessaria est, qua bilis incenditur, & ita supplicium ac
28 reprehensio, vt oportet, exibit: sed (vt diximus) retro & non ante procedere debet. Iam fratres mei vidistis, qualiter cœlestis magister nos doceat, non solum homicidium esse peccatum mortale, sed etiam iram atque interius humani cordis odium. Idcirco ab vtroque summa cura & solicitudine nobis abstinendum est. Cum dux aliquis contra hostes ad pugnandum perrexit ipsosque superauit, sæpenumero euenire solet, vt reportata victoria rediens, ab alijs hostibus ipsi insidias occulte parantibus, hoc est [*Que salieron de vna emboscada*] interficiatur, cui nihil profuit publicos hostes occidisse, siquidem occulti ipsum interemerũt. Sic non sat est, à sceleribus abstinere, sed à prauis cordis desiderijs omnino recedendum est. Nec sufficit dicere: Ego illum minime lædo,

B. Augustin. lib. 9. de Ciuitate Dei.

D. Gregor.

Simile.

Similè.

lædo, licet ipse mihi damnum intulerit, ego nihil ab eo coram 27
iudice peto, cùm eum video, libenter alloquor: id enim perinde
est, ac si inimicos externos superares. Sed si iræ & odia tanquam
occulte insidiantes hostes in corde tuo remanent, ipsa animã tuã
interficient, & morte ęterna damnabunt. Videbis adolescentẽ
Simile. pulcherrimum & formam elegantem venustamq; habentẽ, qui
cũ alio in certamine quodam ęquatis vulgo, [*En vna justa*] graui
ter percussus, & postea curatus esset, tandem non integram asse-
cutus est sanitatem: Hispanè [*Quedo sobre sano.*] Cùm autem il-
lum postea gibbosum, debilem, macilentum, & prauo colore af-
fectum vides, eum interrogas: Quid est hoc Dñe, tu ne gibbosus
ac debilis eras? Profecto recto corpore incedere solebas? Forsan
tuis vulneribus remedium non est adhibitum? Qui respondet:
Profecto multi chirurgi vulneri meo quam plurima medicami- 28
na adhibuerunt, sed intus quædam assula lanceæ vulgo, [*Raja de
lança,*] Remãsit, quæ vexat, & vexabit me, quousque foras eijcia
tur. Sic tibi, ô frater, qui cum proximo tuo rixatus es, euenit.
Amicitię quidem inter te & ipsum contractæ sunt, sed assula
quædam, videlicet, odium in interiori cordis tui remansit, & hoc
est in causa, vt in seruitio Dei & amore proximi tam imperfe-
cte ambules. Sed nunquid tua crimina sacerdoti non es confes-
sus? Non ne in gratiam inimici tui redijsti, & cum eo reconcilia
tus es? Ita sane. Verum in corde meo adhuc quædam assula vide
licet, odium remansit, & quousq; à me non extrahatur, nunquã
quiescam, nec in Dei amicitiam redibo.

Qui autem dixerit fratri suo, Racha, reus erit concilio. Hoc nomen,
D. August. Chrys. & Remig. sup. hũc locum. Racha, (sicut Diuus Augustino, Beato Chrysostomo, & Remi- 29
gio placet) non est vox significatiua, sed verbum Hebræum indi
gnationem denotans, veluti si quis ira inflammatus diceret, O.
Cùm autem inquit, Concilio, magis pœnam quam iudicium in
sinuat quia iudicium ad vnum tantum pertinet.

Qui autem dixerit, Fatue, reus erit gehennæ ignis. Sed quæro, quare,
cum primus, secundus, & tertius ira consummata excandescẽtes
mortaliter peccent, Dñs hoc discrimen posuit dicens, quendam
illorum reum esse iudicio, alterum cõcilij, alium vero gehennæ?
Ad hoc respondeo, Christum Dominum hanc differentiam in
ter hos collocasse ad significandum, omnes eadem met pœna
non esse in inferno puniendos: siquidem non omnes æqualiter

delin-

30 delinquunt. Nam primus sola ira non tantum peccat, sicut secundus, qui eam voce manifestauit: hic vero non tãtum peccat quantum ille, qui eandem iram verbis ignominiosis ostendit. In hoc loco Christus Redẽptor noster processum & discursum peccati in ipso homine docet. Ex ira enim peccator in exteriora signa prorumpit, postea verò in ignominiosa verba: ac tandem in de homicidia & alia quam plurima mala oriuntur. Vnde exactè Salomon in Prouerbijs dixit: Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata procliuior. Ergo fratres mei iracundiam in principio, & aliud quodvis peccatum, antequam in alia maiora incidatis, comprimere & à vobis expellere omni studio contendite. Nefarius enim ac perditus Iudas ex eo quia cupidus fuit, tandem furatus est, & quia latro murmurauit, ac de pijssi- *Matth. 26.*
31 mo opere, quod B. Magdalena exercebat, detraxit dicens: Vt quid perditio hæc? Denique per hæc scelera vsque ad summum flagitium, videlicet, vsque ad traditionem & venditionem magistri sui ac Domini nostri Iesu Christi peruenit. Puer numos ex *Simile.* crumena patris sui prius capere incipit, postea ex marsupio vicini, ac tandem ex domibus exterorum aliena rapit, atque itavsque ad patibulum minimè sistit. Explicãs sacra pagina causam mouentem Saram, vt à viro suo Abraham filius eius Ismael è domo expelleretur, inquit: Cumque vidisset Sara filium Agar *Genes. 21.*
AEgyptiæ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: Eijce ancillam hanc & filium eius. Mirabile certe: quia duntaxat vidit, cum filio suo Isaac Ismaelem ludentem tanta molestia affecta est, vt non quieuerit quousque pater eius ipsum è domo ejecit. Nunquid tam impium tamque nefarium erat, duos pueros
32 inter se pacifice ludere? Cum quo alio puer Isaac melius, quã cũ fratre suo ludere posset? Ad hoc communiter respondetur, ludũ illum fuisse idololatriam, & Ismaelem idola fictilia fabricasse, fratremque suum Isaac ad illos adorandum docuisse, sicut modo pueri altaria erigunt, *Y hazen santicos.* At vero Sara periculum illius ludi intelligens, (nam idololatria, quæ tunc ludendo, cum pueri erant, ludus & iocus puerilis tantum modo erat, postea cum prouecta ætate essent, grauissimum scelus, & fidei quã receperant, esset apostasia) & tanto malo obuiam ire intendens coniugem suum tam importunis precibus obsecrauit, vt ipse Domino ei iubente, & ad id impellente Ismaelem è domo de-

truserit. Vbi aperte docemur, quam plurima, quæ in tenera ætate, cum pueri sumus, facimus ludi sunt, quæ quidem, cum in proiectiori ætate sumus, grauissima peccata esse non est dubium. 33

Monemur etiam in hoc facto, vt initio malis mederi & obsta re contendamus antequam in cordibus nostris altiores agant radices, sintq; aliorum maiorum causa & origo, ita vt eis remediũ adhiberi difficillimum sit. Regius psalmographus peccata funes
Psalm. 118. appellat dicens: Funes peccatorum circumplexi sunt me. Quod
Eccles. 4. si (vt ait Ecclesiastes) Funiculus triplex difficile rumpitur quanto maiori difficultate funiculus centuplex rumpetur? Multipli cauit Israel fornicationes suas recordans dies adolescentię suæ, in
Ezech. 23. quit. S. Ezechiel. Et quid inde secutum est, ô Propheta sancte? Insaniuit libidine super cõcubitum eorum, quorum carnes sunt, vt carnes asinorum, & sicut fluxus equorum, fluxus eorum. Ecce 34
qualiter ex multiplicatione peccatorum homines insaniunt & præuertuntur, ac quodammodo vt bruta animantia remanent. Deus â tantis malis per infinitam clementiam suam nos eripiat ac nobis vigorem & spiritum elargiatur, vt statim veram pœnitentiam facere incipiamus, qua consequamur hic gratiam & postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica quinta post Pentecosten CONCIO SECVNDA.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra, & c. Matthæi. 5. 1

Luca. 11.

CVm Christus Redemptor noster modũ, quem in exequendis bonis operibus obseruare debemus, apud B. Lucã erudiret sic ait: Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Vbi aperte innuit, sanctam intentionem, qua aliquis exercet opus, ipsum illustre efficere, quod quidem intelligitur, dum modo opus sit bonũ, & ingratia Dei fiat. Idem namq; Dñs
Ioan. 16. cũ suis sacris discipulis loquẽs inquit: Venit hora, vt omnis, qui in ter-

terficit vos arbitretur obsequiũ se præstare Deo. Ecce isti iustorum persecutores bonam intentionem habebant, & tamen opus eorum, videlicet, cùm iustos odio prosequebantur, sceletatissimũ erat. Ergo non sufficit, bonam duntaxat intentionem habere, vt opus lucidũ sit & præclarum. Et valde notandum est, Dominũ non fuisse contentum, cum dixit: Si oculus tuus bonus fuerit, sed voluisse addere: Si oculus tuus simplex fuerit, quia verbum, simplex, Hebræis significat integrum & perfectum. Ita de sancto Iob sacra scriptura dixit: Erat vir simplex. Vbi alij in Hebræo peritissimi transtulerunt: Erat vir integer, & aliorum translatio habet: Erat vir perfectus. Ita cùm Dominus ait: Si oculus tuus simplex fuerit, nobis aperte ostendit, se velle, vt intentio in operibus nostris integra sit atq; perfecta. *Iob. 1.*

3 Iccirco sacra hodierni Euangelij lectio nos admonet dicens: *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquã scribarũ & Pharisæorũ non intrabitis in regnum cælorum.* Quod siquis hoc modo arguat: Pharisæi habebant iustitiã, ergo erant iusti: & si iusti, ergo poterant saluari: si autem illi ea iustitia saluari poterant, ergo etiam illa iustitia, qui non erant pharisæi poterant saluari, ad hoc respondetur, pharisæos non veram iustitiam, imo fictam & simulatam atque inanem habuisse. De quibus id quod Diuus Paulus ait, affirmari potest: Ignorantes Dei iustitiam, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. Hinc legitimum sensum illorum verborum, scilicet: Cùm accepero tempus, ego iustitias iudicabo, facile intelligetis. Quæ sunt istæ iustitiæ, quas Dominus se iudicaturum ait? Profecto iustitiæ apparentes & non
4 veræ: quales erant Pharisæorum iustitiæ, quibus summa veritas inquit: Væ vobis scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia similes estis sepulchris de albatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia: sic & vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Sed væ væ, & millies væ, quot nunc in mundo pharisæorum sunt discipuli, falsa atque apparenti iustitia pleni, in quo certè non paruam suo creatori iniuriam irrogant. Quid obsecro nobilis vir sentiet, quãdo vxorẽ suam se ipsam componentem & adornantem varijs vestibus aspexerit, non vt ipsi sed vt alijs complaceat? Certissimum est, hoc ei maximę tristitiæ & afflictionis causam esse, magnãq; sibi *Rom. 10.* *Psalm. 74.* *Matth. 23.* *Simile.* *simile.*

iniuriam fieri huiusmodi vir existimabit. O infinitæ maiestatis Deus, quibus verbis iniuria & offensio, quam tuæ sanctissimæ celsitudini illi inferunt, qui opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus, aliquo modo poterunt amplificari? Qua pœna, si illam posses accipere afficereris videns illos se ipsos bonis operibus exterioribus adornantes, non vt tibi, qui animarum verus es *Psalm. 74* sponsus, sed vt alijs sibi similibus abiectis ac vilibus creaturis placeant. O scelus æternis supplicijs dignum. Fugite fratres mei, fugite à tanta iniquitate: & id quod Dominus ait, videlicet, cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo, attentis animæ oculis, contemplamini. Nunc Deus tempus hoc, in quo vitam degimus nobis concessit, sed mortis hora illud à nobis auferet, & tunc fictas has iustitias iudicabit, illasque seuerè puniet. Quo circa fratres mei bona opera pura ac sancta intentione propter Dei gloriam solummodo, toto animi studio ac viribus facere contendamus. Vt autem iactantiæ & inani gloriæ facilè resistamus, si miles illis, qui templum ædificarunt, nos esse oportet: de quibus *2. Esdræ. 4.* sacræ literæ aiunt: Vna manus sua faciebat opus, & altera tenebat gladium. Sic nos partim bene operari, partim verò contra iactantiam, inanem gloriam, ac malam intentionem pugnare debemus, & sic abundabit iustitia nostra plus quam scribarum, *Luuit. 7.* & phariſæorum, ac non solum exterius, verum etiam interius (quod Deo magnopere placet) boni erimus. Ad hoc autem significandum iussit Dominus sibi offerri super altare pin- *Psalm. 102* guedinem arietis, quæ iuxta viscera est, & ipsa operit. Hoc S. David Deo obtulit, cum dicebat: Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius. Non solum vero 7 studere debemus, vt iustitia nostra abundet plusquam scribarū, & Phariſæorum, sed omni animi contentione & spiritus feruore laborare, vt iustitia nostra vere iustorum excedat iustitiam, ipsos diuino fauore atq; humili corde antecellere contẽdentes, in sanctis & spiritualibus exercitijs nunquam cessantes. Nam (vt Salo- *Prou. 4.* mon ait) Iustorum semita, quasi lux splẽdens, procedit & crescit vsque ad perfectam diem. O verba mysteriosa: diuinus spiritus *1. Ioan. 3.* nos illuminet, vt ea explicare atque intelligere, & ex illis (sicuti oportet) vtilitatem capere valeamus. B. Ioannes in sua Canonica inquit. Qui facit iustitiam, iustus est. Quo in loco atque in hoc sacro Euãgelio nomẽ, Iustitia, nõ pro vna ex quatuor cardineis

neis virtutibus accipiatur, sed omnem virtutem significat. Atque ita inquit Aristoteles: Iustitia communis est virtus. Et alibi idē ait: Iustitia est virtutum præclarissima, & ipsa est omnis virtus. Licet autem Diuus Augustinus sic iustitiam definiat: Iustitia est amor Deo tantum seruiens, in amore Dei proximi dilectio includitur, vt B. Thomas asserit. Atq; ita hæc definitio omnes virtutes amplectitur. Alij doctissimi viri iustitiam definientes dixerunt: Iustitia est perpetua & constans voluntas ius suum vnicuiq; tribuens. Signanter in hac definitione ponitur primo voluntas ad ostendendum, quòd actus iustitiæ voluntarius ac spontaneus est: & quia firmitate opus est, additur, quòd sit perpetua & constans voluntas illa, vbi actus ponitur pro habitu. Sæpe habitus specificantur per actus. Potuissemus autem iustitiam sic definire: Iustitia est habitus secundum quem aliquis constanti & perpetua voluntate ius suum vnicuiq; tribuit, & qui facit hanc iustitiam, iustus est. Sunt autem tres, quibus ius suum tribuere debemus, videlicet, Deo, nobis, & proximo. Quid vero Deo possumus tribuere? Non nè ait S. Dauid, Domini est terra & plenitudo eius? Ita profecto, sed ipsa omnia homini dedit, sicut idem Sanctus Dauid testatur dicens: Omnia subiecisti subpedibus eius. Opes, quas Deus peculiariter diligit, sunt hominum animæ, & eas suas appellat. Omnes, inquit, animæ meæ sunt: & has eis reddere debemus. Sed qualiter? Non ne ipse eas omnes habet, siquidem illarum creator est? Hoc per similitudinem quandam facile intelligetis. Habet Rex munitissimam arcem, & vt melius seruetur, præsidi cuidam viro bonæ existimationis eam sub publica fide seruandam & custodiendam committit ea lege vt quoties ab eo petita fuerit, ipsam libenter tradat; quas conditiones idem præses arcis sub pœna proditoris acceptat. Sic Deus cum hominibus se habet, quorum cuilibet animam vnam iuxta normas ideæ, *conforme a los aranzeles*, Suæ diuinæ legis regendam & gubernandam ea lege committit, vt quando ab eo petita fuerit, eam reddat: tunc autem ipsam Deus ab homine exigit, cum aliqua res sui diuini seruitij, cui ipse homo se totum dedat & addicat, offertur. Atq; ita diuinus Psaltes ait: Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam non sum oblitus. Hoc est, Domine animæ meæ claues, vt eam custodiam, mihi tribuisti, & id, quod promisi, eam ipsam mihi tradidisti, non oblitus sum. Ex hoc ergo

Arist. 5. Ethic. *D. Augustin. lib. de moribus eccle.* *B. Thom. 2. 2. q. 8. art. 1.* *Inst. de iustitia & iure in prin.* *D. Tho. 2. 2. q. 58. art. 1.* *Psalm. 23.* *Psalm. 8.* *Ezech. 18.* *simile.* *Psalm. 118.*

fertur, peccatores no solũ esse iniustos, sed etiam proditores, si 11
quidem fidem, quam in baptismo præbent, violant. O infælices peccatores, vt quid non erubescitis & vos ipsos confunditis non præstantes diuinæ maiestati debitum, quo astricti estis? Qui cum à vobis animam commissam exigit, ipsam minime redditis, eô quod eam alienatam & varijs sceleribus oppressam habetis. O execrandam abominationem. Ferendũ nè est, vt anima, inæstimabilis valoris, à quibusdam vili precio vendatur, ab alijs vero impudenter pignori detur? Quod vt melius percipiatis, notandũ est, hominem esse animal rationale, hoc est, duabus rebus constare, altera quidem infima & abiecta, videlicet, misero & corruptibili corpore, pluribus ægritudinibus quam cæterorum animalium corpora obnoxio: altera vero preciosa & excellenti, videlicet, anima, quam Dominus ad imaginem & similitudinem 12
Simile. suam procreauit. Solet imago, quæ peritissimi artificis manu depicta est, summopere laudari, & qui illam possidet, sæpenumerò dicit: Hanc effigiem nullo precio aut dabo, aut commutabo, quoniam à celeberrimo pictore Apelle, qui cæteros arte pingendi longe antecellit, confecta est. Quanto ergo magis facienda est mens, quæ à solo Deo creata & efficta est? Ad generationẽ omnium rerum Deus cum causis secundis concurrit, at vero animã
Simile. sua duntaxat infinita potentia creat. Sicut pictor, qui amplam tabulam multis figuris ornatam in lucem edere conatur, iubet discipulis suis, vt imagines, quæ in extremis partibus atq; in angulis ipsius tabulæ futuræ sunt, depingant: quod vt melius efficiãt, idem artifex manus eorum penicillo ducit, imaginem vero, quæ in medio apparere debet & cuius pulchritudine omnis tabula de- 13
coranda est, ipse propria manu, vt perfectior sit, depingit. Hic mũdus tabula quędã est varijs imaginibus, scilicet, diuersis creaturis, quæ in eo sunt, adornata: ad conficiendas autem has imagines omnipotens Deus artifices quosdam, videlicet, solem, lunam, & alios planetas, atq; elementa habet, quæ omnia ad illarum generationem concurrunt, & ideo vocantur pictores imaginum huius tabulæ, scilicet mundi, Deo ipso cum illis tanquam magistro (qui manum discipulorum pingendo ducit) concurrente: effigiem autem id est, animã, quæ in medio est, omnem q; tabulam sua pulchritudine decorat, Deus opt. Max. sua infinita sapientia solus scit depingere. Multis verò lacrymis, & maxima com-

14 commiseratione dignum est, quod cum homo corpore vili & anima preciosa constet, corpus nullo precio commutat, animam vero breuissima quaq; voluptate vel paruo honore aut minimo lucro libentissime præbet. Quanti, obsecro, ô infælix peccator tuũ miserrimum corpus, vt in vinculis & captiuitate apud Turcas esset, venderes? Illud profecto centum mille aureis & pro totius mundi rebus minime traderem, quid enim mihi omnia ista prodessent, si ego miserrime seruituti obnoxius futurus eram? Ergo si corpus tanti facis, quare mentem, quæ inæstimabilis precij est, non pluris æstimas? De hoc per Ezechielem prophetam Dominus conqueritur dicẽs, Violabãt me propter pugillum hordei, & propter fragmen panis. Illi, qui animam vendunt, sunt omnes, qui tã deprauate delinquũt, & vitijs ita dediti sunt ac propensi, 15 vt de correctione sua nũquã cogitent, nec vitia relinquere, & ad Deũ se conuertere, aliquo tẽpore proponant: illi autem, qui eam pignerant, sunt ij, qui peccantes & multa scelera committentes dicũt: Statim me corrigam, & in meliorem frugem recipiam. Quibus ad instar illius euenit, qui pignus aliquod in cauponam mittit non eo animo, vt apud ipsum cauponem maneat, sed animo illud statim repignerandi: at vini cupidus quotidie plus vini sibi mitti ad bibendũ iubet, & quantũ ipsius vini augetur cupiditas, tantum super pignore debitũ multiplicatur, ita vt tanto debito obligatus dicat ipsi cauponi: Pignus, quod apud te pigneraui, siquidem debitũ, quod super illo debeo, ita multiplicatum est, vt illud soluere minime possim, tuum sit. Sic aliqui sunt, qui aiũt se peccatum aliquod semel & non amplius velle committere, po 16 stea vero aliud atq; alia multa admittunt: & taliter super pignore, videlicet, super anima debitum peccatorũ onerant, atq; in ipsis sceleribus ita veterascunt, vt omnino impotentes ad pœnitentiam agendam sibi esse videantur: quos mors sic imparatos rapit, pignus vero videlicet anima remanet in dæmonis potestate. O æterne Deus cõcede, obsecro, mihi per infinitam clementiam tuam spiritus feruorem, vt hæc tanta flagitia, vt oportet, sciam amplificare. Qualiter ô miseri animas vestras omnipotenti Deo præbebitis, si ipsas à vobis alienatas, & vt quid vile, venditas habetis? Quare non contremiscitis vosipsos in tanto periculo positos contẽplãtes? Sed quędã vobis optima nũtia nunc significare volo, atq; vtinam ea capere, vobisque prodesse velitis. Scitote

Simile.

Ezech. 13.

Simile.

vos quandiu in hac vita commoramini, libertatem & opportu- 17
nitatē habere, vt has venditiones positis irritas facere atq; dis-
soluere. Nam publica huius Regni lege permissum est, vt om-
nes pupilli & qui sub tutoribus sunt, possint quoscunq; contra-
ctus, qui in ipsorum damnum facti fuerint, annullare. Dum hāc
D. Bernar. misera vitam ducimus, omnes (vt ait D. Bernardus) pupilli su-
Ephes. 4. mus, donec (sicut Beatus Paulus inquit) occurramus omnes in vni-
tatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in mensu-
ram ætatis plenitudinis Christi, vt iam non simus paruuli fluc-
Psalm. 90. tuantes. Et tanquam pupillis Deum nobis Angelos tutores ac
pædagogos tribuisse testatur Regius Psalmographus dicens: An-
gelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Ic
circo modo quancunq; venditionem dæmoni, mundo, aut car-
ni factam optime possumus reuocare, si quidem ad illam facien- 18
dam nullam facultatem habebamus. Fit autem irrita hæc vendi
tio per veram, quam de peccatis nostris agere debemus, pœnitē-
tiam. Eia fratres mei, est nē aliquis vestrum, qui animam suam
vendiderit? Est ne hic aliquis concubinarius, qui propter carna-
les diuitias se Sathanæ vendiderit? Est hic aliquis honoris ambi-
tiosus, aut aliquis auarus, qui propter caducam & inanem gloriā,
vel propter vilem pecuniam corda sua vendiderunt? Soluite fra-
tres, soluite per salutem vestram ac remedium animarum vestra-
rum has infælices venditiones. O vos miseri, ò infausti, quis vos
ita dementauit, vt tam bonam opportunitatem contemnatis, il-
lam que præterire absq; vtilitate vestra permittatis? Quid, quæ-
so, damnati in inferno darent, si libertatem, quæ nunc vobis sese
offert, haberent? Si Angelus nomine Dei ad prædicandum illis 19
è cœlo descenderet, qualem pœnitentiam agerent, vt se à tantis
tormentorum generibus eriperent? Ergo existimate nunc, & ani
mo concipite, iam vos in horridis inferni ignibus ardere, possēq;
ab illis facile liberari, si vestrorum peccatorum veram pœniten-
tiam egeritis, atq; ita ad illam agendam vos ipsos incitabitis, ani
masq; vestras, vt ad suum verum Dominum, videlicet, altissimū
Deum redeant, redimetis.

Secundus vero, cui ius suum tribui debet, est vnusquisque sibi
ipsi. Sed dicetis: O pater id certe prædicare non opus est, nullus
enim extat, qui vt sibi, puideat, aliū pelle, si posset, nō exuat. Nō
id profecto fratres, est ius, quod ad inuicē vobis debetis, quin po-

tius

20 tius magis nociuum quam vtile est. Sed quod vobis debetis, est quædam vestrorum appetituum & affectionum mortificatio: & hoc inquit S Propheta Oseas: Seminate vobis in iustitia & metite in ore misericordiæ. Quoniam si seminatis in misericordia, vos ipsos, vt oportet, non castigantes nec mortificantes, metetis in iudicio condemnationem. Pro quo est notandum, seminationem nostram esse diuersam â seminatione agricolarũ. Illi enim id, quod seminant, colligunt: si triticum seminant, triticum colligunt, si vero hordeum, hordeum metent. Nos autem, si in hac vita lacrymas seminamus, gaudium colligemus: si labores, otium: si paupertatem voluntariam, diuitias: si obedientiam, libertatẽ metemus. Ergo seminate vobis in iustitia, & metetis, in misericordia. *Osea. 10.*

21 Tertius denique, cui ius suum reddere debemus, est proximus noster. Ius verò ei debitum à nobis, est bonum exemplum, quo eum ad bene operandum prouocemus. In diuinis literis quidã Angelus sanctum Moysem sic allocutus fuisse legitur: Immolabis Deo super montem istum. Pro quo in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur: Immolabitis Deo super mõtem istum. In quo significatur, bonum opus publicum ab vno factum alios quam plurimos ad id faciendum commouere: atque ita ex, immolabis: sequitur, immolabitis. Sed, proh dolor, quam aliter multi faciunt, qui publice delinquere, gaudent, ac suis deprauatis exemplis proximum peruertere conantur, sicut illi, de quibus Dominus per Oseam prophetam conqueritur dicens: Super capita montium sacrificabant, & super colles accende- 22 bant thimiama: ideo fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ adulteræ erunt. Hoc est: Ex publicis parentum & sponsorum peccatis filiæ & sponsæ ad seipsas peruertendum occasionem capiebant. Qua propter egregie Sanctus Thomas inquit, peccata publica esse nimis execranda: tum quia peccator publicus videtur ex maiori contemptu peccare, tum quia cum scandalo aliorum peccat. Ideo Beatus Paulus ait, Peccantes coram omnibus argue. Quasi dicat: Nunquã dissimulanda sunt peccata publica, sed obiurganda & arguenda. Et rationem reddens addit: Vt & cæteri timorem habeant. Qui hæc tria adimplet, iustitiam facit & iustus est: ac de huiusmodi inquiunt superius adducta verba: Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque *Exodi. 3.* *Osea. 4.* *D. Tho. 3. p. q. 84. art. 6. ad. 1.* *1. Tim. 5.*

ad perfectam diem. Semitam iustorum vocat Spiritus sanctus 23
piorum hominum vitam propter coarctationem & rectitudinem conscientiæ, ac propter sanctum timorem, quo reguntur & gubernantur. Horum autem tranquilla & sancta vita quotidie in melius vsq; ad perfectam diem augetur. Ad intelligendum vero, quæ sit ista perfecta dies, maxime perpendendum est sanctum Moysen, cum modum, quo Deus omnes dies fecit, numeraret, semper à vespere inchoasse. Factum est (inquit)
Genes. 1. vespere & mane dies vnus: id est: primus. Et inferius: Factum
Psalm. 54. est vespere & manè dies secundus. Ac Sanctus Dauid ait: Vespere & manè & meridie narrabo & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Hunc ordinem numerandi dies à vespere incipiendo Spiritum sanctũ voluisse intexere existimo, vt, videlicet, per illum significaretur ordo, quem habet dies spiritualis, quo iusti 24
perficiuntur, qui à vespere vitæ actiuæ eorum incipit, statimq; mane vitæ contemplatiuæ sequitur: & ita augetur & crescit vsq; ad meridiẽ, in quo vmbræ fidei consumuntur, scilicet, vsq; ad claram Dei in gloria visionem. In cuius rei mysterium Christus Redemptor noster vesperi in cruce mortuus est, & mane resurrexit, ac meridie cœlos ascendit, innuens in hoc nos in vesperi vitæ actiuæ debere corpora nostra cruce & pœnalibus exercitijs mortificare, in manè vero vitæ contemplatiuæ, resurgere nouo spiritu ac nouo diuini amoris feruore, tandem postea in claram Dei visionem ascendemus. De illis duobus S. Dauid ait: Ad vesperam
Psalm. 29. demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Nam in vita actiua mens in deplorandis peccatis atque in tolerando aliquid pœnale pro illis se exercet: in vita autem contemplatiua solet 25
gaudia & cœlestes consolationes accipere. Appellatur verò vita actiua vesper, & contemplatiua mane, quoniam vesper solet esse
Matth. 16. mane futuri prænuntius. Atq; ita Dominus dixit: Facto vespere
Simile. dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim cœlum. Nam sicut rubedo vespertina signum est, ex qua colligimus venturum mane clarum & serenum futurum esse: sic disciplinæ, flagella, cilicia, ieiunia, atque alia opera pœnalia, quibus vir iustus in vespera vitæ actiuæ corpus suum affligit & macerat, signa sunt aperta, ex quibus colligi potest, mane vitæ contemplatiuæ splendidum ac lucidum futurum esse: & hoc modo augendo progredi debet vsque ad perfectum diem, scilicet, vsque ad claram

Dei

26 Dei visionem. Ecce igitur fratres charissimi, qualiter iusti non solum volunt, vt iustitia sua phariſæorum iustitiam excedat, verum etiam omnes, qui veram iustitiam habent, præclaris virtutum exercitijs anteire & superare conantur. Maximè etiam oportet, vt iustitia nostra abundet pluſquam ſcribarum & phariſæorum propter falſam, quam legis habebant intelligẽtiam: iram enim & odium cordis peccatum eſſe non exiſtimabant: quod hic ſumma veritas apertiſsime reprobat & condemnat, inquiens: *Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c.* Vſque *Reus erit gehennæ ignis.* Piſsimus Dominus nec ſolo duntaxat verbo aut inordinata voce vult vt nos proximos noſtros offendamus. Plinius inſignis rerum naturalium indagator inquit, Regem apum, cum à natura pulchrior ac duplo maior 27 cæteris omnibus, & colore nitidior conditus fuerit, tamen ſtimulo, quo reliquæ apes nocent, priuatum eſſe. Vbi eiuſdem naturæ author nos apertiſsime docuit, tanto aliquem debere moleſtias & iniurias pati, atque ad nocendum alijs eſſe impotentior, quanto nobil'or eſt, & alios magis antecellit.

Plinius lib. 2. cap. 16.

Simile.

Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduerſus te, relinque ibi munus tuũ ante altare, & vade, prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. Mira docendi ratione Dominus his verbis vſus eſt. Vbi enim ad ſummũ repentè gradũ conſcendit, inferiores omnes in eo complexus eſt. Satis eſſe videbatur dixiſſe: Si proximum læſeris, illum placare, illique ſatisfacere, ſolicite cõtende, ſed nequaquam 28 hoc ſolo contentus omni ſacrificio & oblatione ei interdixit, donec offenſum fratrem debita ſatisfactione placaret. Cum vero ait, vt ſacrificium inceptum relinqueret, & opus interrumperet, atque adquærendum fratrem, quem læſerat, ipſumq; placandum tẽderet, rem hanc magis amplificauit, oſtenditq; ſe pacis inter proximos maximum eſſe amatorẽ. Atq; ita B. Chryſoſtomus explicans hunc locum inquit: Vidi miſericordiam Dei quæ plus reſpicit hominũ vtilitatẽ, quàm ſuum honorẽ. Hic præintelligi vult quoduis opus externũ, quo Deũ promereri ſtudemus, vt eſt oratio, ieiuniũ, carnis afflictio, eleemoſyna, & alia id genus. Nihilominus tamẽ munus præcellentiſsimum altaris noui teſtamẽti euchariſtia eſt. Itaque vbi commode fieri poteſt recon-

D. Chryſoſt. ſup. Matt. c. 5

reconciliatio, sanctam communionem præcedat, oportet. Vnde 29
B. Hieronymus: Si munera nostra absq; pace non offerre possumus, quantò magis corpus Christi accipere? Iudicũ damnationis sibi conscisçit, qui cũ Iuda accedit ad sacramentũ summæ pacis. Cæterùm quando munus sit relinquendum in altari donec reconciliatio fiat, prudẽtia maxime opus erit. Est enim hoc mandatum affirmatiuum, quam obrem loci & temporis circunstantia maxime eget: lex nanq; spiritus sapientiæ & intellectus omnia sapienter præcipit. Itaq, quo ad animum attinet, absolute dictum est: Vade, prius reconciliare fratri tuo: quo ad executionẽ vero, nisi commode fieri possit, non ita. Tu verò, ô homo, qui læsus es, offensori tuo libenter parce vt Deus tua etiam scelera remittat, eumq; ex toto corde tuo dilige, & Dominũ propitium
Psalm. 104. habebis. Contemplare quæso id, quod S. Dauid ait, scilicet: Dile- 30
xi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. S. Pro-
Caieta. pheta hic, quẽ dilexit, minime explicat, sed Caietanus hoc animaduertens inquit: Attende, quo tempore, & vbi S. Propheta hunc psalmum ediderit, & quem dilexit facile intelliges: tẽpus nanq; fuit, cum in spelunca Saulem ipsum persequẽtem potẽs occidere, non, interfecit: & tunc temporis ait: Dilexi, scilicet, inimicum meum Saulem, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. Hoc est, Deum in meis necessitatibus habebo propitium, nam propter eius amorem dilexi illum, qui me odio prosequebatur. Sic tu eundem Deum, si hoc ipsum feceris, propitium habere non dubites. Ad confusionem autem omnium, qui se maximos Christianos esse putant, vobis egregium dictũ
Seneca. ac sentẽtiam hominis ethnici referre volo. Seneca philosophus 31
inquit: Dissensio ab alijs, reconciliatio à te incipiat. O vtinam verba hæc in cordibus nostris scriberentur, & per illa duceremur, magnam profectò gloriæ coronam in conspectu diuinæ maiestatis consequeremur. Ergo, ô Christiane, non expectes, obsecro vt frater tuus veniam à te postulet, sed tu ipsum inuita. Fe-
D. Chrys. hom. 12. su. Matth. stina, inquit Diuus Chrysostomus, inimicũ tuum præuenire ad amicitias, ne forsan te tardante ille præueniat adrogandum, & de manu tua rapiat pietatis mercedem. Illuminet Deus, atq; inflãmet suo diuino amore corda nostra, vt posthac ità faciamus, & sic abundantem mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMI-

1

DOMINICA. VI.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marci. 8.

2 LOquens sponsa de suo sponso in Canticis ait: Botrus cypri dilectus meus mihi: in vineis Engaddi. Non inquit: Dilectus meus granum est botri, sed botrus. Quemadmodum enim in botro non vnum, aut alterum granum inueniuntur, sed multa: ita sponsa multa remedia & beneficia à Dño accepisse hic fatetur. Hoc autē donis, quæ S. Ecclesia à Deo, antequam fieret homo, accipiebat recte applicari potest. Nam postquam liberalissimus hic Dñs homo factus est, non solū se botrum appellauit, sed apud D. Ioannem inquit: Ego sum vitis vera: innuens, quòd sicut vitis vuis onerata racemum superat & antecellit, sic beneficia, quæ in homines, postquam factus est homo, Deus confert, illa, quæ olim ante eius sanctissimam incarnationem præstitit, lōge antecedūt. Huius apertę veritatis testimoniū certissimū est id, quod D. Matthæus eandem, quam hic B. Marcus agit, historiam narrans inquit, scilicet: Ascendens Iesus in montem sedebat ibi, & accesserunt ad eū turbæ multæ habentes secum multos cæcos, claudos debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius & curauit eos.

Cant. 1.

Simile.

Ioan. 15.

Simile.

3

Matth. 15.

Nequaquam vero contentus est pijssimus Dominus hæc tot tamq; singularia beneficia præstando, sed (vt hic S. Euangelista Marcus ait) Sciens illos non habere aliquid ad manducandum, *Conuocatis discipulis suis ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent.* Certè cū animaduerto, turbam illā triduo in deserto sine domo, sine lecto, sine hospitio

tio, sine cibo, (quæ prope iam defecerat) perdurantem, dicique æstum, & noctis intemperiem cum paruulis etiam & vxoribus tolerantem, ac super nudam humum cubantem, quid aliud iudicare potero, quam eam fuisse dominicæ præsentiæ gratiam, eam in sanando virtutem, eam in docendo suauitatem & eloquētiā, vt homines illi sui quodam modo obliti vsque adeò à diuina illa Domini præsentia, & docentis ore suspensi essent, vt neq; longioris viæ, neque inediæ, quæ illos iam premere cœperat, recordarentur. Optima quidem sese mihi nunc offerebat occasio ad increpandos huius tempestatis Christianos. Sunt enim aliqui, qui fere nunquam concionem audiunt, quos ego admoneo, vt magnopere perhorrescant, nè super illos id, quod Dominus per Prophetam Oseam Hebrææ genti ait, incidat: Oblita es legis Dei tui, obliuiscar filiorum tuorum & ego. Id est: Contempsisti legem Dei (quia vt B. Thomas inquit) obliuio, paruipensionis est euidens signum: ea enim, quæ magni æstimamus, magis memoriæ infigimus, & in pœnam huius sceleris obliuiscar filiorum tuorum & ego. Sed quæro, qualiter obliuio in Deo esse potest? Ad hoc D. Augustinus respondet dicens: Tunc Deus meminisse dicitur, quando aliquid facit, tunc obliuisci, quando non facit. Et alibi apertius explicuit, quod obliuisci est non misereri. O terribilia verba. Quomodo, ô peccator, qui diuinæ legis ita obliuisceris, & concionatores illam tibi in memoriam reuocare volētes contēnis hæc verba non pertimescis? Si Deus in pœnam tanti sceleris tui non miseretur, quid facies? quid remedij capies? Eisdem namque, quibus anteà supernus Dominus fuerat minitatus, per Prophetam Ezechielem sic ait: Ecce, ego extendam manum meam super te, & auferam iustificationem tuam, & dabo te in animas odientium te. Vbi alia translatio habet: Auferā ius tuū à te: & in Hebræo est: Auferam statutum tuum à te: & in cōtextu Græco legitur: Auferā legitima tua à te. In quarū trāslationum varietate significatur Deus in pœnam grauium peccatorum multoties permittere homines in tot scelera ac flagitia incidere, vt fidem, legem, obedientiam, atque illa, quæ ipsorum iustificationem adiuuabant, amittant. Et hac grauissima pœna Dominus hic infœlicibus peccatoribus minatur. Quid igitur ô miser, expectas, siquidem ijsdē quibus illi ambularūt, vijs incedis? Deus ipse, qui luminū pater est, te illuminet, vt respicias & in

4

5

6

Oseæ. 4

B. Tho. 1. 2. q. 47. art. 2.

D. August. lib. 5. de Trinitat. cap. 16

Idem. lib. de efficientia diuinitatis.

Ezech. 16

7 in meliorem frugẽ te recipias, atq; remediũ, siquidem nunc per tempus tibi licet, diligentissime quæras. Alij autem sunt, qui ad audiendum quidem verbum Dei conueniunt, sed non sicut isti venerunt ieiuni: postquã enim cibis se onerarũt, tunc in ecclesiã ad audiendam concionem, seu, vt potius dicam, ad dormitandũ in concione, vel ad propriam & aliorum attentionem peruertendam confluunt. Quanuis concio ad populum habita, non sit sacrosanctæ Eucharistię communio, vt ieiuni eam audire teneamini, tamen, vt melius cordibus vestris imprimatur, ieiunos conuenire maxime conducit. In sacra Regũ historia legitur Saul puellas quasdam Hebræas, quæ è fonte veniebant, interrogasse: Nũ hic est videns? Et ipsæ responderunt: Hic est, hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrificiũ est hodie populi in excelso. Ingredientes vrbem statim inuenietis eũ, antequam ascẽdat excelsum 8 ad vescendum, neq; enim comesturus est populus, donec ille veniat, quia ipse benedicet hostiæ: & deinceps comedẽt, qui vocati sunt. Perpendite, obsecro, fratres, qualiter Hebræus populus non afficiebatur molestia, cùm ieiuni prophetã sacra peragentẽ expectabant. Nunc autẽ ex vobis quam plurimi viginti horas ludentes absq; ciborũ memoria consumitis, & ad concionem venire non potestis, quia prius cibum sumatis: atq; ita diuinum verbũ parum dispositi & minus attenti auditis. Et licet hoc malum sit, tamen multo peius est, vos inordinatis affectionibus & passionibus, quæ effectũ verbi diuini impediunt, plenos ad diuinam cõcionẽ audiẽdã accedere. B. Ambrosius inquit, q̃ sicut illi, qui vinum colligũt, dolia & cados præparare debẽt, parũ enim prodest *Simile.* 9 vuas optimas & vini abũdãtiã magnã habere, si vasa, in quę mittendũ est, immũda sunt: ita ad recipiendum diuinũ verbũ corda nostra mundari, ac sanctis affectibus ornari oportet: nam alias ex his, quæ in concione dicta fuerint, parũ fructus atq; vtilitatis percipiemus. Qualiter, obsecro, musicus instrumentum, quod pulsare cõtendit, cõcinnare poterit, si ipsum chordas non habet? Impossibile erit illud, si ita est, in consonantiam posse redigi. Quid peccator est, nisi instrumentum sine fidibus, videlicet, sine timore & amore? Qualiter ergo à concionatore in harmoniam, dum ita fuerit, redigetur? His similitudinibus dispositionem, qua ad audiendam cœlestem sacrosancti Euangelij doctrinam, vt in mentibus vestris operetur, conuenire oportet, facile intelligetis. 1. Reg. 9.

Esai. 66. ligetis. Nam idem Dominus per Esaiam Prophetã ait: Ad quẽ respiciam, nisi ad pauperculum & contritum spiritu, & tremen tem sermones meos? id est, ad sermones meos. Quibus verbis ostenditur, quantum diuinæ maiestati placeat ille, qui ab omni inordinata affectione expeditus, (hoc enim per pauperculum significatur) & timore plenus ad audienda diuina verba ex ore prædicatoris accedit. Ideo non inquit: Ad quem aspiciam, sed: Ad quem respiciam, idest, in quo sæpenumero oculos meos, tan quam re mihi gratissima, figam. Valde etiam notandum est, hanc hominum multitudinem, dum esset cum Christo Redem ptore nostro in deserto, licet victum non habebat, minimè con- questam fuisse, nec Domino dixisse, vt ipsam accepta eius be- nedictione dimitteret. Quando vero Israeliticus populus cum Moyse in solitudine erat, cum singularem & excellentem cibũ, videlicet, manna, quo absq; aliquo magno labore fruebatur, ha beret: tamen in sacra pagina alter ad alterum dixisse legitur: Cõ

Num. 14. stituamus nobis ducem, & reuertamur in AEgyptum. Ex quo apparet discrimen, quod inter esse cum Deo, aut esse cum ho- minibus, reperitur. Nam cum Deo, licet cibus non habeatur, vo-

Sapien. 8. luptas & gaudium est, sine Domino autem, quanuis manna sit, omnia amaritudo esse videntur. Merito ergo in Sapientia dici- tur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædium cõ uictus illius, sed lætitiam & gaudium. Hac dulcissima conuersa- tione Sanctus Propheta, dum per asperas Palestinæ solitudines

Psalm. 118. exulabat, detinebatur, vt ipse fatetur dicens: Cantabiles mihi

Psalm. 62. erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. Et alibi: In terra deserta, inuia, & inaquosa sic in sancto apparui tibi, vt vi derem virtutem tuam & gloriam tuam. Hoc est, perinde ac si in sanctuario tuo tibi assisterem, ita tuam gloriam, maiestatem, omnipotentiam, & perfectionem in hac solitudine cõtemplor:

Prou. 15. quod quidem labores meos dulces ac suaues reddit, eosque pa- tienter perfero. Iccirco merito in Prouerbijs dicitur: Melius est vocari ad olera cum charitate, quam ad vitulum saginatum cum odio. Et in Hebræo atque in Paraphrasi Chaldaica clarius habe- tur: Melius est vocari ad conuiuium oleris cum charitate, &c. quod idem est, ac si diceretur: Plus valet conuiuium oleris cum Deo, quam sine eo abundantes epulæ atq; opiparæ. Ex defectu autem huius conuersationis multa mala in mundo oriri solent,

vt B.

13 vt Beatus Paulus ad Romanos scribens nos docet. Sicut (inquit) *Rom. 1.*
non probauerunt Deum habere in notitia, (ideſt, quia conuicti
ſunt, nullam Dei memoriam habere) tradidit illos Deus in repro
bũ ſenſum, (ideſt, permiſit eos tradi) vt faciant ea, quæ nõ cõue-
niunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, &c. Atq;
huius veritatis ratio eſt apertiſsima, quoniam actualis, quæ de
Deo habetur, memoria in ipſis mentibus reuerentiam, timorẽ,
& amorem gignit: reuerentia verò, amor, ac timor Dei obedien
tiam generat: obedientia autem omne peccatum expellit: ac de
ficiente memoria Dei hæc omnia deficiunt, & ità vitijs & ſcele-
ribus locus atq; aditus patefit. Hanc eandem cauſam aſsignat S.
Daniel circa illorum improborum ſenum peruerſitatem. Auer- *Daniel. 13.*
terunt (inquit) ſenſum ſuum, & declinauerunt oculos ſuos vt nõ
14 viderent cœlum, neque recordarentur iudiciorum iuſtorum. Et i-
ligamus igitur, fratres, hanc ſanctam conuerſationem, & in illa
dies noctesque conſumamus toto animi conatu laborantes &
contendentes, ab hoc cœleſti Redemptore non diſcedere. In Cã *Cant. 5.*
ticis namque dicitur, ſponſus ab ſponſa propter ipſius pigritiã,
ignauiam, & negligentiam fugiſſe. Ob cuius rei cauſam quæ-
rens ipſum ſponſum in manus percutientium & ſpoliantium
eam incidit, vt ipſamet fatetur dicens: Inuenerunt me cuſtodes,
percuſſerunt me, & vulneraverunt me, tulerunt pallium meum
cuſtodes murorum. Caue igitur, ô anima, nè à te hoc ſummum
bonum ſecedat, ſtatim enim in manus alicuius, qui te percutiat,
vulneret, ſpoliet, & perdat, ſcilicet, in manus mundi, carnis, & dia
boli incides.

15 Ait igitur Dominus: *Miſereor ſuper turbam, quia ecce iam triduò*
ſuſtinent me, &c. Vſque, *Quidam autem ex eis de longe venerunt.* Res
planè admiratione digna eſt, videre rationẽ, quam gratiſsimus
hic Dominus munerum & ſeruitiorum ſibi factorum habet. At-
tẽdite qualiter dies, quibus turba illa cum ipſo in deſerto fuerat,
& longum iter, quod confecerat, magnificus peculiariter enu *Luca. 7.*
merat, & ſpecificat. Ita cum Maria Magdalena fecisſe legitur,
nam omnia ſeruitia, quæ ipſa in domo Phari æi illi exhibuit, ſin
gulariter enumerauit. Et Patriarchæ Abraham factum, quod im
perio ſuo egerat gratificans dixit: Per memet ipſum iurauj, quia *Geneſ. 22.*
feciſti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicã
tibi, &c. Videte quomodo omnes illius eximiæ obedientiæ cir-

cunſtantias peculiariter commemorat. Non ſolum enim ait: Fi- 16
lio tuo, verùm etiam adiecit, vnigenito. O benedictus & glo-
rificatus ſit talis Deus. Fælices ac beati illi, qui ſe totos ſeruitu-
tieius dicant, & ei libentiſsime inſeruiunt. Inter probos & im-
probos hoc præter alia diſcrimen verſatur, quod probi Deum
imitantes beneficia in ſe collata magni æſtimant, & multis gra
Deuter. 8. tiarum actionibus amplificant. Ita Sanctus Moyſes in Deutero
nomio inquit: Dominus Deus tuus introducet te in terram bo-
nam, terram riuorum aquarum q; & fontium, in cuius campis
& montibus erumpunt fluuiorum abiſsi: terram frumenti, hor-
dei, ac vinearum, in qua ficus & malogranata, & alia eta naſcun-
tur: terram olei ac mellis: vbi abſq; vlla penuria comedes panẽ
tuum, & rerum abundantia perfrueris, vt cum comederis & ſa- 17
tiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quã
dedit tibi. Perpendite, qualiter ſanctus vir, vt pote Deo gratus,
excellentias illius optimæ terræ peculiariter commemorat am-
plificans & magni faciens immenſi Dei beneficium. E contrà
improbi quippe, qui ingrati ſunt, beneficia accepta parui faciũt
& contemnunt, ſicut illi duo maledicti Dathan & Abiron,
Nume. 16. qui (vt in Numeris legitur) Sancto Moyſi impudenter dixe-
runt: Nunquid parum eſt tibi, quod eduxiſti nos de terra, quæ
lacte & melle manabat, vt occideres in deſerto, & vt noſtri domi
natus eſſes? Reuera induxiſti nos in terram, quæ fluit riuis la-
ctis & mellis, & dediſti nobis poſſeſsiones agrorum & vinearũ:
an & oculos noſtros vis eruere. Hoc per ironiam aiebant, qua-
ſi dicerent: Promiſiſti nobis terram abundantem, & dediſti
ſterilem ac ſiccam ſolitudinem. Eandem ingratitudinem om 18
Nume. 20. nis populus oſtendit S. Moyſi & Aaron dicens: Quare nos feci-
ſtis aſcendere de AEgypto, & eduxiſtis in locum iſtum peſsi-
mum, qui ſeri non poteſt, qui nec ficum gignit, nec vineas,
nec malogranata? O diabolicam peruerſitatem & hominum
nequitiam: qui cum ingentes gratias diuinæ liberalitati agere
deberent, eo quod in terra ſterili cibum tam ſapidum, & ma-
nibus angelorum conditum, & abſque labore ipſorum compa-
ratum (ſiquidem adfruendum illo terram colere, aut ſerere, vel
in ea inſudare non opus habebant) eis tribuebat: tanti beneficij
immemores de ſterilitate terræ, & per conſequens, de ipſo Do-
mino detrahebant & murmurabant: atque ità gratiarum actio-

nes,

19 nes, quas Domino reddere debebant, in querelas commutabāt. Omnipotens Deus per infinitam clementiam suam nos eripiat, ne in huiusmodi ingratitudinem prolabamur, quin potius tanquam grati minimum quodque beneficiorum eius magnificiamus.

Misereor inquit *super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me.* Sustinere est idem quod expectare. Atque ità diuinus Psalres *Psalm.* 129. ait: Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Domino. Vbi posterior particula declaratiua est prioris. Hoc pijssimus Iesus ad subueniendum illis egenis pro ratione adducit inquiens: In me hucusque sperauerunt, & propter mei amorem laboribus & necessitatibus se commiserunt: ideò meæ pietati conuenit, eis lubentissimè subuenire. Si homines hoc 20 obseruare solent, vt licet cum magno detrimento suo fiat, illis, quiin ipsis confidunt, opem ferre, & succurrere conantur, quantò magis hoc infinitæ Dei bonitati conueniet? Animaduertite, quanto se periculo senex ille, qui Leuitam in domum suam recepit in Gabaa, subiecerit. Qui nefariæ genti & abominabili hospitem suum violare contendenti sic ait: Nolite fratres, no- *Iudic.* 19. lite facere malum hoc, quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stultitia, habeo filiam virginem, educam eam ad vos, vt humilietis eam. *O sancta Maria señora.* Quæ fidelitas viri erga hospitem suum. Eadem virtute Sanctus Loth in hospites, quos domi suæ hospitio recepit, vsus est. Nam cùm eos turpes & nefandi Sodomitæ profanare vellent, ipse sic illos allocutus est: Nolite, quæso, fratres mei, nolite *Genes.* 19. 21 malum hoc facere, habeo duas filias, quæ necdum cognouerunt virum, educam eas ad vos, dum modo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Quid igitur expectandum est de infinita Dei bonitate si fidelitas hæc apud homines reperitur? O fratres si molestias ac labores, quos pro adimplendis appetitibus vestris patimini, ad sequendum cœlestem reparatorem nostrum, diuinamq; voluntatem eius faciendam perferretis, quam singularia diademata & gloriæ coronas consequeremini? Sed, proh dolor, quia ad sustinendum ipsa importabilia onera artes & inuentiones quæritis, ad sustinendum autem Christum Iesum in ijs, quæ vobis imperat, nec minimam quidē diligentiam adhibere vultis. Qua propter merito

hic diuinus Dñs per Prophetã Esaiam conqueritur dicens. Væ 22
Esaiæ. 5. qui trahitis, quasi vinculũ plaustri, peccatũ. Sumitur metaphora
hæc à bobus vel mulis, quæ magnũ põdus, quod perse solẽ porta
Simile. re non possent, currui iunctæ illud facilè vehunt. Sic peccatores
coniuncti plaustro facilè peccatorũ pondera ferunt, aliàs enim il
la supportare non possent. Videbitis hominẽ, qui sudore vultus
sui victum sibi quotidie quærit, & cum hoc se (vt aiunt) tanquã
principem induit & componit, atq; ad hoc quãto potest ære alie
no se opprimit, se pignerat, versutias facit, mille fraudes cõmit-
tit, ac mille molestias, & angores patitur, solum modò vt elegan
ter induatur. Vanitas illa qua vult eleganter indui, currus est, qui
illa, cuncta onera & afflictiones ei portare adiuuat, nè ipse tantũ
ea sentiat. Videbitis aliũ, qui per vicos & plateas vrbis, in equo 23
seu mula multis famulis comitatus incedit, & qui abundãter &
laute epulatur redditus autem eius ad dimidium illius põpæ nõ
sufficiunt: quam ob causam ære alieno opprimitur, & quotidie à
creditoribus affligitur, & molestia afficitur. Si autem quæratur,
quare tot tanta q; onera ille perferat: ad hoc ego respondeo, insa-
niam illã qua videlicet, vult ab omnibus nobilis & magnificus ha
Simile. beri, esse currum adiuuantem ipsum ad onera supportanda. Vi-
debitis iuuenem per vrbẽ cum vitæ suæ discrimine cursitantem,
& alijs sui similibus sociatum, qui eo dementiæ peruenit, vt viã
propter illud quo ipse non fruetur, vi & armis propugnare con-
tendit & alia id genus crimina perpetrat. Si autem illum admo
neas, vt ab illis adolescentibus, quorum amicitia familiariter vti
tur, se se auertat, attendatque offensiones Dei, quas simul cum 24
illis committit, respondet: Domine nunquam vile aliquid, nec
abiecto aut infimo homine dignum feci & nunc minime faciã:
ignobilium enim hominum est beneuolentiam amici pari amo
re non referre. Ecce qualiter stultitia illa, qua nobilis & gratus ha
beri conatur, est veluti currus, quo ille onera, licet grauia sint,
vehit. Denique esset prodere in infinitum si modo onera,
quæ miseri peccatores sustinent velim numerando percensere.
Nam sicut boues currui iunguntur, sic isti alicui fallaci funda-
mento aut inani cogitationi adhærent, qua velut curru one-
ra eis tam grauia non videntur. Iccirco ait Sanctus Propheta: Væ
vobis, qui trahitis quasi vinculum plaustri peccatum. Hi ve-
rò, qui onera teterrimi Sathanæ sic perferunt, nihil propter

Dei

25 Dei amorem sustinere volunt: quam obrem cœlestis conui-
uij participes minime erunt: ipse namque Dominus illos, qui
eum sustinent, inuitare solet. Sed, ô bone Iesu, & hominum
amantissime, quot annos patienter expectasti & sustinuisti
nos, antequam ad te veniremus? Sanè pigritiæ nostræ quasi
oblitus rationem duntaxat trium dierum habes, quibus nos
æquo animo misericordiam tuam expectantes, non despera-
mus. Videte, obsecro, summi Numinis stupendam tolerantiam.
Tacui semper, silui, patiens fui. Et iterum clamat: Laboraui su- *Esai. 42.*
stinens. *Esai. 1.*

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Beatus
Matthæus pro, sustinent me, inquit, Perseuerant mecum. Hæc *Matth. 15.*
est vna præcipua diuinæ miserationis causa, scilicet, boni ope-
26 ris perseuerantia. Inter ea, quæ in hoc mundo magis deplora-
tu, & pluribus lacrymis digna sunt, est parua, quam in bonis
habemus, perseuerantia: nam cùm incipimus, statim defici-
mus, quod plerumque diuitibus & deditis voluptatibus contin-
gere solet. Quibus illud sancti prophetæ Dauidis exprobrare
possumus, scilicet: Filij Ephraim intendentes, & mittentes ar- *Psalm. 77.*
cum, conuersi sunt in die belli: non custodierunt testamentum
Dei, & in lege eius noluerunt ambulare, & obliti sunt benefa-
ctorum eius. Filij Ephraim, ideſt, Abundantes. Isti licet per viã
Domini ambulare incipiant, in ea tamen perseuerare minime
volunt: sed in die belli, videlicet, in die tẽtationis conuersi sunt.
Sunt aliqui, qui dicunt: Ego post hac castitatem seruabo, imo
si vxor mea è vita migrauerit, alicui religioni me dicabo: & sta-
27 tim minima quaque tentatione vel oblata occasione in solitas
turpitudines reuertitur. Sed pauper cum iam laboribus sit as-
suefactus, tanquam veteranus miles est, qui licet supra se glo-
borum nimbum aut multitudinem cadentem aspiciat, nunquã *Simile.*
se tradere, vel subijcere vult. Ille vero: qui delicate sibi indulget,
est veluti equus, qui cum in stabulo omni cura & diligentia per *Simile.*
tractetur, vbi primum strepitum aliquem bellici tormenti au-
dit, fugit & à nemine potest detineri. Hoc in primis oritur ex
eo, quia iste Dei beneficia in se collata obliuiscitur. Et obliti sunt
benefactorũ eius. Vbi illud, Et, est causale, & est sensus: Conuer-
si sunt in die belli, quia obliti sunt benefactorum eius. Tùm
etiam quia communiter huiusmodi homines propter timorem

inferni magis, quam propter Dei amorem conuertuntur, & 28
isti minus perseuerare solent. Cum AEgyptij multis Dei flagellis ac plagis opprimerentur, metu potius quam voluntate cõ
Exod. 12. moti, Vrgebant (inquit sacra pagina) populum Israel exire velociter de terra. Et statim eos pœnituit, ipsumque populum Israel persecuti sunt vsque ad mare, vbi suorum scelerum pœnam luentes summersi sunt. Ita delicati ac diuites facere solent, qui metu potiùs, quam amore peccata à se expellunt, & ea confitentur, postea vero minima quaque occasione adducti ad ea redeunt ipsa ad se trahere conantes, quousque hac infœlici lite in inferno summerguntur. Igitur fratres mei in omni virtute persistite, si diuinæ misericordiæ participes esse vultis. Ac ne in die belli, id est, in die tentationis superemini, & terga ver-
D. Hiero. ad Eustochium. tatis: in oratione etiam permanete, sicut Beatus Hieronymus, 29
qui acriter à Dæmone tentatus, opem Domini implorans tandiu in oratione perseuerauit, vt ipse de se in Epistola ad Eustochium dicat: Memini me clamantem diem crebro iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino imperante tranquillitas. Discite etiam ex hoc fratres, cui potissimè eleemosynam exhibere debeatis, nempe omnibus, sed præcipue ijs, qui Christum Iesum sequuntur, eique diu ac noctu inseruiunt, laudes atque encomia indefesse per
Galat. 6. soluunt. Vnde Beatus Paulus ait: Operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos fidei. Valde etiam hic notandum est, Dominum, vt hoc conuiuium faceret, præcepisse turbæ discumbere super terram. Credendum autem est, eos recto ordine se disse, vt facilius eis sacrosancti Apostoli ministrare possent, & 30
vt in eo significaretur, Deum illos qui ordinem seruant, velle inuitare: ipse namque Dominus rerum ordinem magnopere diligit. Qua propter Diuus Paulus vehementer gaudebat, eò quòd
Coloss. 2. illum Colossenses seruabant. Atque ita ait illis: Spiritu vobiscum sum, & si corpore absens, gaudens videns ordinem vestrum. Et inter cætera, quæ Deus Ecclesiæ promittit, vnum
Esai. 5. est, agnos pascendos non vtcunque sed ordine seruato. Pascentur (inquit Sanctus Esaias) agni iuxta ordinem. Ita quoties fines ordinis transigimus, & inordinate siue verbis, siue comedendo, siue vestiendo viuimus, non agni sumus, quoniã agni pascuntur iuxta ordinem. Inter alia, quæ Reginæ Saba in domo

Salo-

31 Salomonis vehementer placuerunt, ipsamque in admiratio- 3.Reg.10.
nem rapuerunt, fuerunt ordines ministrantium. Atque ita
vnum ex his, in quibus pulchritudo sanctæ Ecclesiæ consistit,
& quod magnopere Deo & Angelis eius placet, sunt ordines
ministrantium, id est, Christianorum. Vnde Beatus Iob Do- Iob.33.
minus ait: Nunquid nosti ordinem cœli: & pones rationem
eius in terra? Quid est rationem ordinis cœlestis ponere in
terra? nisi quod quemadmodum inter ipsos spiritus cœle-
stes & angelicos ordo seruatur, sic ad imitationem eorum ho-
mines in sacrosancta Ecclesia, vt digni sint cœlesti conuiuio,
se disponere debent. Voluit etiam diuinus magister vt illi ho-
mines, antequam, saturarentur, sederent: vt intelligere-
mus, necessarium nobis esse, si saturitatem volumus, vnum
32 quemque nostrum in loco, in quo Deus illum posuit, sedere:
videlicet quod artifex in loco artificis, mercator in loco mer-
catoris, & nobilis in loco nobilis sedeat. Hoc Diuus Paulus eru- 1.Corin.7.
diuit dicens: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea
permaneat. Seruus vocatus es, non sit tibi cure (id est nè afficia-
ris molestia, nec fatigêris, vt libertatem consequaris, in ipsa
namque seruitute gloriam poteris adipisci) qui enim in Do-
mino vocatus est seruus, libertus est Domini. Similiter qui
liber vocatus est, seruus est Christi. Vultis fratres mei cau-
sam & rationem cognoscere, quarè mundus tantum patitur
diuitiarum famem, vt vix in eo homines saturentur? Ratio
(meo iudicio) est, quoniam ipsi in loco, vbi eos Deus po-
suit, esse nolunt. Artifices enim in sedili mercatorum sedere
33 volunt, hoc est, filias suas dotare, & se ad instar mercatorum
induere volunt: mercatores vero sedile ingenuorum equi-
tum cupiunt: equites comitum & ducum locum obtinere
volunt: comites denique ac duces pompam, & Regum ampli-
tudinem contendunt. Atque ita omnes fame & necessitatibus
oppressi viuunt, & vt statum suum & naturæ conditionem
(quæ nulli ipsorum satisfacit) amplificent atq; augeant, alij alio
rum bona vsurpant. Quibus verba illa prophetæ Habacuc Habacuc.2.
optime quadrant, scilicet: Væ qui congregat auaritiam malam
domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti confusionem domui tuæ, concidisti popu-
los multos, & peccauit anima tua, quia lapis de pariete clama-

bit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Multi enim, vt suum statum amplient & nobilitent, proximis suis, quantum possunt, damnum inferunt: væ illis, quia propriæ ipsorum diuitiæ contra eos in die iudicij clamabunt. Igitur fratres mei quiescite in loco & statu, quem Dominus vobis dedit, in eo recto ordine viuite, & gaudium ac saturitatem facillime habebitis, imò & vobis multa supererunt, quibus pauperibus subuenire possitis, & mereamini diuinam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 34

In eadem Dominica sexta post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marci. 8.

Zacha. 1. SAnctus propheta Zacharias inquit, nomine Dei sibi à quodam Angelo verba hæc fuisse dicta: Reuertar ad Hierusalem in misericordijs: domus mea ædificabitur in ea, & perpendiculum extendetur super Hierusalem. Ex quo apparet, perpendiculum, quo in terris domus Dei ædificata fuit, è cœlo descendisse. Vbi Diuina sapientia docuit, nos si domicilium ac domus eius esse cupimus, debere ædificari, & duci per perpendiculum, quod æternus Pater nobis è cœlo misit, videlicet, per Christum Redemptorem nostrum & vnigenitum filium eius, ipsum totis viribus nostris, atque animi conatu in virtutibus, quas in vita sua operatus est, imitantes inter quas vna ex præcipuis: in qua eum sequi debemus, Esai. 1. est misericordia. Cum Dominus per prophetam Esaiam Hebræo populo, & in ipso nobis regulam ac normam, qua duci & gubernari conducit, præberet, sic ait: Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite

3 scite agere peruerse, discite benefacere, quærite iudicium, subue
nite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite &
arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra vt cocci-
num, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra quasi vermicu-
lus, velut lana alba erunt. Ac si diceret: Si peccata vestra coram
oculis meis sanguine fluunt, & vltionem contra vos postulant:
si vultis, vt me adiram non prouocent, Lauamini. Peccatum (vt
inquit Scotus, & Alexander de Ales) mentem quadam macu- *Scotus. li. 4.*
la inficit, quæ (sicut eisdem placet) est priuatio pulchritudinis *dist. 14.*
spiritualis. At vero Diuus Augustinus hanc maculam in Dei *Alexan. de*
imagine, quæ in ipsa anima impressa est, videtur collocare. *Ales. 2. part.*
Quemadmodum enim imago, quæ in lutum incidit, ita infici- *q. 14.*
tur & fædatur, vt vix imago esse videatur, sic anima, quæ in *D. August. de*
4 peccatum mortale labitur, polluitur & maculatur. Ait igitur *salutaribus*
Deus: Si animas vestras peccatorum immunditijs inquina- *documentis.*
stis, lauamini. Mundus duo habet lauacra, videlicet numos & *8. c.*
fauores: nec aliquod saponis genus ita maculas ex panno emun *Simile.*
dat, sicut hæc duo purgare solent. Licet enim quis improbus ac
nefarius sit, si numos fauoresque habet, in tribunalibus homi-
num, facillimè purgabitur: at coram Deo impius non nisi ve-
ra pœnitentia mundatur. Et non solum (inquit cœlorum super
nus Rex) oportet, vt peccatores lauentur, sed addit: Mundi
estote. Hoc est, in ipsa perseuerate munditia: & ad hoc aufer
te malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Ideſt, cum in
corda vestra cogitationes malæ intrare cœperint, omni cura &
diligentia illas statim auertite: ipsæ enim sunt fons & origo om
5 nium malorum. Non ait: Cogitationes improbas ne in corda
vestra ingredi permittatis, hoc nanque in manu hominis nequa
quam est. Atque ita Dominus per prophetam Ieremiam dicit: *Ierem. 4.*
Vsque quò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Morabun- *D. Greg. lib.*
tur, inquit, & non, Ingredientur: quia, vt ait Beatus Gregorius, in *17. moral.*
bona corda cogitationes illicitæ veniunt, sed morari prohiben- *c. 10.*
tur. Et in Apocalypsi Beatus Ioannes inquit se vidisse similem *Apocal. 1.*
filio hominis, vestitum podêre, & præcinctũ ad mammillas zo-
na aurea: caput autem eius, & capilli erant candidi, tanquam
lana alba, & tanquam nix. Inquo significatum est, caput, vi-
delicet, cor hominis tunc capillos albos, ideſt, cogitationes mun
das ac licitas habere, cum viscera & pectora charitate circundata

retinet. Nam quod noxiæ cogitationes diligenter ab humano pectore amoueantur, vt licitæ in eo duntaxat remaneant, ab ipsa charitate prouenit. Vt autem Dominus magis hæc omnia peccatoribus persuaderet, adiecit: Quiescite agere peruerse. Quasi dicat: Aduertite ingentem laborem & afflictionem, quam peccatum ipsum secum affert, & nolite cum laboribus æternam damnationem comparare. Sed quoniam non sufficit ad integritatem iustitiæ, desistere à malo, nisi etiam id, quod rectum est, agatur, adiunxit: Discite benefacere. O cœlestem doctrinam & omni studio amplectendam: *Simile.* fælices illi, qui eam sequuntur. Vt quis theologiam sciat, aut ius pontificium, seu ciuile, vel etiam medicinam, oportet vnam quamlibet harum scientiarum multis annis addiscere: quod si eis non dat operam, nunquam profecto eas comparabit. Multo igitur minus recte operari, ac bonus esse sciet ille, qui id non discit & consequi omni studio conatur. O magnam filiorum Adæ cæcitatem, qui absque studio & labore boni esse existimant. Dic mihi homo quot annos theologiæ vacasti? Et tu quot annos iuri pontificio? Et tu quot annos philosophiæ? Certe si plurimos annos in eis studijs consumpsisti, doctus euades. Tu vero quantum temporis, vt bonus esses, impendisti? Nullum equidem. Ergo nunquam bonus eris. O charissimi in Christo fratres, quare cum tantum temporis in comparandis scientijs humanis consumitis, duas saltim horas diei in addiscenda scientia bonitatis non eligitis? Discite bene agere, discite vestras inclinationes superare, discite appetitui vestro non succumbere, discite passiones & inordinatas affectiones à cordibus vestris radicitus euellere, & discite, humiles, pij, & casti esse. O Christe Iesu vitæ Reparator, & mundi magister, qui in sacratissimæ crucis cathedram ascendisti, vt paupertatem, patientiam, humilitatem, mansuetudinem, obedientiam, & ineffabilem charitatem in ea doceres, te oro atque obsecro, vt hos fratres meos has diuinas lectiones erudias: & fælices illi, qui eas à te omni cura & solicitudine addiscere laborauerint. Hic, hi fratres mei, Discite bene agere. Sed valde notandum est, quòd cùm Dominus nobis dixerit: Discite bene agere, statim bona opera, in quibus nos exercere debemus, cœpit numerare dicens: Subuenite oppresso, iudicate popillo, defendite

6 7 8

dite viduam. Quæ omnia sunt pietatis & misericordiæ opera. O infinitæ Sapientiæ Deus, nunquid omnia bona opera in opera misericordiæ resoluuntur? Minime quidem. Sed hæc in præsentiarum peculiariter referre voluit, vt doceret, nos, si in operibus misericordiæ exercemur, inde facile disponi ad obtinendum diuinum fauorem, vt alia omnia recte facta ac bona opera agere sciamus. Quam obrem in principio huius concionis diximus, vnam ex præcipuis virtutibus, in qua Christum Redemptorem nostrum nos imitari oportet, esse misericordiam. B. Iob de se ipso sic ait: Ab infantia creuit mecum miseratio, & de vtero matris meæ egressa est mecum. Hic locus singularis est, quo ex sacra scriptura conuincitur, ponendas esse virtutes infusas, siquidem Sanctus Propheta hic ait: De vtero matris meæ egressa est mecũ miseratio. In quo aperte fatetur, se illam diligentia sua minime cõparasse, imò potius à potenti Dei manu obtinuisse, quæ in ipso, vt pote viro prudenti & grato ab infantia in dies creuit: quod certe non parum bonum reputandum est. Nam plurimi sunt, qui suapte natura in bonum sunt propensi, & vi quodammodo illã optimam ingenij propensionem deprauant & amittunt. Quocirca: siquidem aliquem misericordem esse donum Dei & valde necessarium est, illud instanter ab ipso summis precibus contendere maxime oportet, vt tandem illo suffulti & ornati nostris proximis in suis necessitatibus opem feramus, & diuina misericordia digni efficiamur. Merito Raab (vt sacra pagina refert) exploratoribus, quos domi suæ excepit, postquam ipsos à morte eripuit, dixit: Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita & vos faciatis cum domo patris mei. Ita qui Domino in pauperibus eius, dum vixerit, succurrerit, & cum eo vsus fuerit misericordia, confidenter & iusto titulo ab eo poterit misericordiam postulare. E contra verò, (vt Diuus Iacobus asserit) Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non facit misericordiam. O tonitruum terribile: quis adeò stupens & graui somno sopitus est, qui non excitetur? Ex hoc infertur, quanta obligatione Christiani ad eleemosynam erogandam astringantur, quia alias non plecterentur pœna æterna immisericordes. Hinc Beatus Ambrosius illam stupendam sententiam & in cordibus nostris scribendam protulit, scilicet: Pasce esurientem, si non pauisti, occidisti. Quis ergo

Iob. 31.

Iosue. 2.

Iacobi. 2.

D. Tho. 2. 2. q. 32. art. 5.

B. Ambro.

ergo hęc audiens totis viribus hanc virtutẽ adipiſci nõ cõtendit? 12
Qua propter, chariſsimi fratres, ſi in hoc vultis optime proce
dere, oculos in cœleſtem magiſtrum noſtrum vertite, qui in ſa-
cra hodierni euangelij lectione illud mirabiliter docet, quæ ſic
incipit: *Cum turba multa eſſet cum Ieſu, nec haberent quod manduca-
rent, conuocatis diſcipulis ait illis: Miſereor ſuper turbam, &c.* O admira-
bilem Ieſu Chriſti humilitatem & clementiam, qui filius Dei al-
tiſsimi eſt, qui ſapientia patris vocatur, is nunquam dedignatur
Apoſtolos rudes conuocare, & veluti ab illis in re tam graui tam
quę ſeria conſilium audire. Hinc diſcant Reges & prælati, quos
Deus poſuit in Eccleſia, negotia, quæ magni momenti ſunt, abſ-
que multorum conſilio non expedire. Salomon enim ait: Qui
autem ſapiens eſt, audit conſilia. Ecce quomodo ſapientis ſignũ
Prouer. 12. eſt, conſilium aliorũ audire. Idem etiã inquit: Erit ſalus, vbi mul 13
Prouer. 24. & 11. ta conſilia. Ergo vbi conſiliũ defuerit, infirmitas non deficiet. Et
B. Bernar. Beatus Bernardus dicit: Omnia illi deſunt, qui ſibi nihil deeſſe
putat. Licet autem principibus & prælatis aliorum conſilium ca
pere magis oporteat, (eorum enim negotia grauiora eſſe ſolent)
tamen hæc ſacra doctrina omnibus perutilis & neceſſaria eſt.
Aliqui ſe ipſos excuſare ſolent dicentes: Tanta iracundia & furo
re in hac re inflammatus fui, vt conſilium ſumere, non fuerit in
mea poteſtate. O egregiam excuſationẽ. Imo potiùs quia ira ex
candeſcebas, & iracũdia in te dominabatur, illud capere debebas.
Simile. Inſanus enim & mentis inops eſſet cæcus ille, qui diceret: Nolo
ductorem, quia non video: imo quia cæcus es & non vides, ducto
re indiges. Sic qui præ furore & iracundia cæcus eſt, & veluti tor-
ris abſque oculis factus, tunc opus habet, conſilium accipere. 14
Quãuis Rex Aſſuerus ethnicus erat, & quia regina Vaſthi vxor
ſua imperiũ ipſius contẽpſit, iratus eſt, tamen iracundia illa duci
noluit, ſed prudentes viros ſuper negotio conſuluit. Atque ita ſa-
cra ſcriptura inquit: Iratus Rex, & nimio furore ſuccẽſus interro-
Eſther. 1. gauit ſapientes, qui ex more regio ſemper ei aderant, & illorum
faciebat cuncta conſilio ſcientium leges ac iura maiorum. Quan
to ergo maiori ſtudio Chriſtiani homines hoc facere tenentur?
Maxime autem oportet vt viros apoſtolicos ſapientia ac ſancti
tate plenos conſulamus: nam ſi ita non fit multorum malorũ cõ
ſilium huiuſmodi cauſa erit, vt apud Sanctum Ezechielem ap-
paret. Vbi legitur, quòd videns Dominus deſolationem populi

dixit

15 dixit ille sancto prophetæ: Assume planctum super principes Ezech 19.
Israel,& dices: Quare mater tua leæna inter leones cubauit, in-
medio leunculorum enutriuit catulos suos? Vnde ingens malum
ortum est videlicet: Et eduxit vnum de leunculis suis, & leo fa-
ctus est:&didicit capere prædam, hominem q; comedere. In quo
aperte significatur, quod ideò Rex aut princeps aliquis tyrāni-
dem & crudelitatem in subditos exercet, quia inter leones, hoc
est, improbos & crudeles consiliarios educatus est. Non ita. San- Psalm.100.
ctus Dauid faciebat qui de se ait: Ambulans in via immaculata
hic mihi ministrabat: qui loquitur iniqua, non direxit in conspe
ctu oculorum meorum. Heu, proh dolor, quam pauci sunt mo-
do, qui hunc Regem inclytum imitentur, quin potius iam
nunc ad eam temporum calamitatem peruenisse videmur, de
16 qua Diuus Paulus inquit: Erit enim tempus, cum sanam doctri- 2.Ti.4.
nam non sustinebunt sed ad sua desideria coaceruabunt sibi ma
gistros prurientes auribus.

Ait ita q; Dominus: *Misereor super turbam, quia ecce iā triduo sustinent me*. His verbis supernus magister nos docet, cui præcipuè erogāda sit eleemosyna: nam licet omnibus pauperibus fieri de
beat, iustis tamen & sectatoribus Iesu Christi potiori iure debe- Eccle. 12.
tur. Iccirco in sacra scriptura dicitur: Benefac iusto, & inuenies
retributionem magnam, & si non ab ipso, certe à Domino. Vbi Vatablus.
Vatablus legit: Benefac, pro vt reportes pretium ingens: & Psalm.15.
propheta Regius inquit: Sanctis, qui sunt in terra eius, mirifica-
uit omnes voluntates meas in eis. Pro quo alius vertit: erga san-
ctos, qui sunt in terra & præclaros, omnis voluntas mea. Quia
17 supra dixerat: Dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bono-
rum meorum non eges, ait nunc se velle misericordiam eius
cum sanctis ipsius exercere, siquidem ipse bonis hominum non
eget. Quanquam autem pauperes improbi sint, & eleemosy-
nam non mereantur, tu ad eos non attendas, sed ad ipsum
Deum, propter quem illam præcipue erogas. In sacra Regum
historia Rex Dauid cuidam filio Ionathæ nomine Miphibo- 2.Reg.9.
seth vtroq; pede claudo dixit: Ne timeas: quia faciens faciam in
te misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituam
tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa
mea semper. Sic licet pauper vtroq; pede claudus sit, nec patien-
tiam in aduersitate, nec humilitatē in paupertate habeat, tu non
ipsum

ipsum sed patrem eius Iesum Christum aspice, & propter illum 18
necessitati egentis succurre. Antequam hi famelici cibum à Domino postulassent, ipse in eis oculos clementiæ suæ ac misericordiæ collocauit. O vtinam in cordibus nostris vera misericordia regnaret, certe non opus esset, vt pauperes à nobis precibus importunis eleemosynam peterent. Nam (vt inquit. D. Augustinus) Misericordia est alienę miseriæ in corde nostro compassio, qua vtiq; si possumus, subuenire compellimur. Et Beatus Isidorus ait, compassionem vocari misericordiam, quia miserum cor facit dolens de aliena miseria: & quia hac compassione caremus pauperibus, licet magnos clamores mittant, remedium adhibere nolumus. Omnia hæc ex defectu charitatis proficiscuntur, sicut Beatus Ioannes testatur dicens: Qui habuerit substantiã huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clau- 19
serit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Impossibile videtur, quoniã ferrum durius est hominis corde, & ignis diuini amoris fortior est igne materiali: si vero ignis materialis ferrum durissimũ mollificat: multo melius diuinus amor humanum cor emolliet. Ergo si impossibile est, ferrum diu esse in fornace, absq; eô quod emolliatur, impossibilius profectò erit, humanum cor in fornace charitatis esse absque eo quod viscera eius misericordia commoueantur. Hi vero, qui ad elargiendum proterui & duri sunt, ad accipiendum facillimos se præstant ad instar spongiæ, quæ facile liquorem in se missum recipit, illum autem, non nisi prius comprimatur, â se emittit. Sic istos oportet premere & precibus quodammodo vexare, vt obolum pauperi egenti præbeant. Alij etiam sunt qui non solum er- 20
ga pauperes ita se gerunt, sed sunt tanquam vas quoddam fictile vndequaq; circumclusum, quod nullum foramen præter tenuissimam rimã habet Hispane, *Alcancia*. In quo si numos mittas, ipsum quidem in se illos recipit, sed postquam intus sunt, nihil ab eo extrahi & educi potest, quanquam illud milljes huc atque illuc inuoluas & inuertas. Itaq; vt numis ipsis fruaris, opus est tibi vas ipsum frangere: & postquam fractum est, numi circum circa sparguntur. Sic auari, qui nimia cupiditate & desiderio bona temporalia accipiunt, licet postea â prædicatoribus multis reprehensionibus inuoluantur, & increpentur, atque

à paupe-

D. August. lib. 9. de ciuit. Dei. ca. 13.

B. Isid. lib. 9. Etym. 1. Ioan. 3.

Simile.

Simile.

Simile.

21 à pauperibus concutiantur, nihil ad operandum aliquod opus pium commouentur, quousque Deus illos morte confringit, & tunc ipsis inuitis omnes opes & res familiares eorũ per hęredes clericos, ac pauperes sparguntur & diuiduntur. O miseros vos, siquidem absq; vtilitate vestra plurimi facultatibus & diuitijs, quas sudore nimio cõparastis, fruentur. Amici sancti prophetæ Iob. 2.
Iob videntes ipsum in sterquilinio sedentem, sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, tantaq; fuit immanitas eorum, vt nullus ei nec pãnum quidem, quo vir sanctus vulnera sua mundaret, elargiretur. O terribilem inhumanitatẽ hominum, qui videntes amicum suum testa saniem radentem, ei in tam graui necessitate opem ferre & auxiliari noluerunt. Sig-
22 num profecto erat, illos plus crudelitatis quã compassionis habuisse. Deum igitur, fratres mei, obsecrate, vt vobis corda compassiua præbeat, atq; ita pauperes cõtemplantes eorum necessitatibus subuenire curabitis. In sacra Regum historia legitur 3. Reg. 18.
Rex Achab (postquam tres anni sterilitatis transacti sunt, & fames adhuc in Israel increbuerat) dispensatori domus suæ dixisse: Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum, & in cunctas valles: si forte possumus inuenire herbam, & saluare equos & mulos, & non penitus iumenta intereant. Diuiseruntq; sibi regiones, vt circuirent eas. Achab ibat per viam vnam, & Abdias per viam alteram seorsum. Quid, ò Rex, non sunt tibi alia negotia, in quibus occupatus te exerceas? Non ne esset melius dicere: Quæramus victum & necessaria viduis, pupillis, atque alijs pau-
23 peribus, quam circuire terram ad quærendam herbam mulis & equis tuis sustentandis? O rem lacrymis & commiseratione dignam, videre Christianos quam plurimos, qui in quærenda herba ad alendos equos, & multo plus in recreandis proprijs sensibus ac corporibus suis obliti fere proximorum suorum soliciti sunt & occupantur.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Ex his verbis sequitur illos, qui Iesum Christum in laboribus & necessitatibus sectantur, fiduciam magnam & securitatem habere posse. Qua propter vobis hodierna die, fratres charissimi, id quod Sanctus Samuel populo Israelitico dicebat, in medium propono, videlicet: Nolite recedere à tergo Domini, & noli 1. Reg. 12.
te declinare post bona, quæ non proderunt vobis. Id est: Ne

in ho

in hominibus confidatis, sed Domino vere & ex animo seruite, 24
atque in eo omnẽ fiduciam vestram collocate, & ita solatio pleni vitam ducetis. At, vt verũ fatear, hanc doctrinam surdis me prædicare existimo. Quis enim afflictus & necessitate oppressus in Domino, sicut decet, quadam animi fortitudine confidit? Hoc autem magis dolendum & multis lacrymis deplorandum est, quòd cum in laboribus hanc fiduciã penitus fere contemnamus, ad perpetranda scelera ei fortiter ac misericordiæ Dei confidenter adhæremus. Itaq; vix aliquid est, quod nos ita ad peccandum ex parte nostra commoueat, quam grandis misericordiæ Dei fiducia. Sæpenumero alicui solet euenire, vt, cùm multa, quæ ad vitam alendam necessaria sunt, non nisi per fraudem, & grauia scelera committendo obtinere posse existimet ipse tunc minime recordetur, se Deum Patrem habere, & in eo (vt ra- 25
tio postulat) siquidem infinitæ misericordiæ est, confidere debe-
Psalm. 21. re. Quemadmodum S. Dauid faciebat, qui sic ait: Tu autem Domine nè elongaueris auxilium tuum à me. Vbi alia translatio habet: Ne elongaueris auxilium meum à me. Auxilium Dei sanctus Propheta suum vocat, quoniam ipse Deus illudijs, qui (vt æquum est) in eo confidunt, promisit: atque ita velut rem sibi debitam Regius Propheta suum appellat. Hac igitur sancta fiducia destitutus miser homo se totum in fraudibus & latrocinijs alijsq; iniustitijs exercet. O te infælicem peccatorẽ, qui ad scelera cõmittenda in Dei misericordia confidis dicens: Licet peccauerim, infinita tamen est Dei misericordia, ipse mihi veniam præstabit. Vt autem peccare desinas, & à peccato desistas, in eadẽ misericordia Dei minime confidis, pro cõperto habens illum 26
tibi, si vlterius flagitia non cõmittis, opem & auxilium laturũ esse. O cæce, cæce quanto cũ periculo falleris. Dic obsecro, si Dominum misericordem esse, & qui tibi scelerum tuorum veniam condonabit, confiteris, quare multo apertius non fateris, illum tibi in necessitatibus tuis ac laboribus absque hoc quod tot peccata committas, profuturum? Eum misericordem erga flagitia tua reputas, & in necessitates tuas crudelem ac negligentem? O cœli, ò terra, super tanto scelere ac perfidia obstupescite. Disce ergo, frater charissime, disce, te totum ac tua diuinæ miseri-
Psalm. 4. cordiæ credere & committere, atq; ità in maioribus aduersitatibus cũ Regio Psalmographo dices: In pace in idipsum dormiã & requie-

27 & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Vbi. B. Hieronymus vertit singulariter in spe securum habitare feciſti me.

Et responderunt ei discipuli: Vnde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Antea, volens Dominus miraculum illud, quã do quinq; panibus saturauit quinq; millia hominũ, facere, Beatum Philippum interrogauit: Vnde ememus panes, vt mandu- cent ij? Ipse vero respondit: Ducentorum denariorum panes non Ioan. 6. sufficiant eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat. Non miror Philippi diffidentiam, qui quamuis alia Domini miracula viderat, hoc tamen nouum miraculi genus, quo sine commeatu populus erat reficiendus, nondum viderat. Sed isti, qui paulò ante viderant maiorem hominum turbam in deserto minori pa-
28 num numero satiatam, cui & ipsi panum & piscium fragmenta ministrauerant, & duodecim cophinos fragmentorum ex ijs, quæ saturato iam populo superfuerant, Domino præcipiente collegerãt, quomodo tam breui temporis mora interiecta, quod ipsi viderant, manibusq; tractauerant, obliti sunt, cur ad hũc modum non philosophati sunt? Qui potuit exiguæ annona tot homines pascere, poterit vtiq; & ipsum modo facere, quod anteà fecit. Quam facile ergo erat, quærenti Domino respondere: Tibi Domine omnia possibilia sunt, sicut antea feciſti, fac modo. Quis quæso, fratres, adeò tardus atque hebes ingenio esset, qui non hanc responsionem in promptu haberet? Nõ dubium, quin aperte hoc argumento colligamus, non Philippum modo, sed
29 omnes etiam discipulos, qui huic cõsilio interfuerunt: tardissimos ingenio fuisse, qui sic in meridiana luce caligabant, vt nec hanc rẽ adeò perspicuam assequi possent. Quos Dominus ideò tales elegit, vt incomparabilem diuinitatis suæ potentiam hac ratione declararet, qui talibus instrumentis vniuersum potuerit mundum superare, tyrannorum vim effringere, aras & templa idolorum euertere, & dijs repudiatis crucifixum inter latrones hominem pro illis Deum verum mundiq; conditorem prædicare. Volens igitur Dominus necessitati corporali suorum sectatorum subuenire, ac sacros discipulos illuminare, quærit ab illis, quot panes haberent. At illi septem se habere dixerunt.

Et præcepit turbæ discumbere super terram. Omnibus discumbere imperauit, neminem q; ab illo conuiuio excepit, innuens in hoc

Ioan. 1. se ex parte sua velle omnes saluos fieri. Atque ita. D. Ioannes 30
agens de fausto sacri euangelij nuntio inquit: Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Nunquid magnatibus tantummodo vel Regibus aut principibus hanc potestatem concesit. Minime profectò. Quibus ergo? Ijs, qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, hoc est, omnibus illis, qui carni & sanguini renunciare, & Deum in
duere voluerint, siue pauper, siue diues sit, vel nobilis aut ignobilis. Ideo. B. Apostolus Paulus respondens huic quæstioni, videlicet: Quis maius ius in sacrosancto Euangelio haberet, Iudæi
vtrum, an gentes, quoniam Iudæi affirmabant, illud sibi iure hæreditario pertinere, siquidem & ad ipsos promissio facta erat, & ab eis Christus Dominus nasci dignatus fuerat: gentes vero asse
rebant, id quidem verum esse, sed sufficere, illos ipsum Domi- 31
num crucisixisse, id circo eis sacrum Euangelium nequaquã cõpetere, huic inquam quæstioni satisfaciens ad Romanos scri-
Rom. 10. bens ait: Non est distinctio Iudæi & Græci: nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Omnis enim, qui inuocauerit nomẽ Domini, saluus erit. O benedictus & glorificatus sit talis Deus: te omnes cœlestes hierarchiæ collaudent, siquidem omnibus, qui efficaci voluntate ad te venire contenderint, pijssima viscera tua aperis. Igitur fratres mei per fidei, obedientiæ, atq; amoris viam currite, vt illius cœlestis conuiuij, cuius excellentiam omnes hominum linguæ, vel Angelorum mi-
Simile. nime possunt explicare, participes esse possitis. Si in Regis palatium ingrederis, & in aula eius mensam pretiosis mappis instratam, & delicatissimis epulis ornatam vides, cui muliones at- 32
que alij viles totius domus famuli accumbunt, quibus postquã illæ epulæ consumptæ fuerunt, aliæ atque aliæ abundantissimæ ministrantur: diceres certe & iure optimo: Deus bone qualis erit mensa, vbi Rex cũ filijs suis manducat, & quibus epulis erit ornata, siquidẽ huiusmodi mẽsa mulionibus atq; infimis seruis paratur? O *Vala me la beatissima Trinidad*, Quam incensi & inflammati bonorũ cœlestium desiderio essemus, si profunde & attente illa animo cogitaremus cum huius vitæ bonis ipsa quodãmodo conferentes. Quid enim est mũdus hic visibilis tanta rerum diuersitate adornatus, nisi quædã mensa à diuina potentia instrata? Quam pulchræ mappæ sunt campi, & prata multa herbarum

33 rum, florum, & rosarum varietate florentia? Quot epulæ in hac
mẽsa sunt, ideſt, quot sapida gustui, pulchra visui, & olfactui odo
rifera? Et sicut in conuiuio ablato vno cibo alius apponitur: sic in *Simile.*
hac mensa finitis quibusdam fructibus alij opportune matureſce
re incipiunt, quibus consumptis alij atq; alij succedunt. Quod idẽ
in carnibus contingere videmus: aliquandò enim perdices tempe
stiuæ sunt, alio vero tempore pulli, alio gallinæ, alio caro arietina,
alio deniq; aliæ carnes. Idem etiam de piscibus dicere possumus,
quorum tempestiuitas non semper eadem est. Ad condiendas au
tem has epulas omnipotens Deus multos coquos, videlicet, cœ-
los, solem lunam, atq; alios planetas habet: atq; hæc tam excellẽs
mensa vilibus solum mulionibus, videlicet, caducis hominum
corporibus sic adornata est. Si ergo talis est mensa, quam Deus
34 miseris corporibus parauit, qualis erit illa, in qua ipse Dominus
& supernus Rex cũ filijs suis, scilicet, iustis manducat? Igitur quis
adeò demens erit, qui ardenti studio & cupiditate ei accumbere
non exoptet, atq; ad tantum bonum consequendum omnẽ curã
ac diligentiam non adhibeat?

*Et accipiens septẽ panes, gratias agens fregit & dabat discipulis suis
vt apponerent, & apposuerunt turbæ.* O quam multa in his paucis
verbis sese nobis consideranda offerunt. Primum est, quod Dei fi
lius æterno patri gratias agit exemplo suo nos erudiens, vt cum ad
mensam accedimus, tot diuinis beneficijs, quot ferculis onustam,
largitori bonorum omnium gratias agamus, qui nobis cęlestium
atq; terrestrium creaturarum ministerio vitam, quam degimus, &
35 ad vitæ vsum necessaria larga manu suppeditat. Quo animi affe-
ctu S. Iacob Domino dicebat. Deus in cuius conspectu ambula- *Genes. 48.*
uerunt Patres mei: Deus, qui pascit me ab adolescentia mea vsq;
ad præsentem diem. Eodem ergò affectu nos ob id Dominum
glorificare oportet, ne de nobis, sicut de illis ingratis, conquera- *Ieremi. 5.*
tur, de quibus per Prophetam Ieremiam inquit: Et non dixerunt
in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat no
bis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore suo: pleni-
tudinem annuæ messis custodientem nobis: Deinde in his ver-
bis notandum est, qualiter Dominus suis sacratissimis manibus
panem frangebat, & sacris discipulis suis turbæ distribuendũ lar-
giebatur: ad significandum prælatos non solum doctrina spiri-
tuali sed etiam corporali cibo subditos debere reficere. Circa

D. Ambli. 2. officiorũ. cap. 28. quod D. Ambrosius inquit: Aurum habet Ecclesia, non vt seruet, sed vt eroget, & subueniat necessitatibus. Dominus per infinitam clementiam suam illos illuminet, vt ita faciant, ac suo bono exemplo nos ad ipsum imitandum prouocent, atque ita mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 36

DOMINICA VII.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA. 1

Dixit Iesus discipulis suis, Attendite à falsis prophetis. &c. Matthæi. 7.

Simile.

VM filius alicuius Regis aut magni principis educandus est, omni cura & solicitudine nutricis aptitudo, videlicet, sanitas eius, corporis dispositio, ac temperies seu cõplexio solet attendi: lac eius appẽditur in statera, & aliæ quam plurimæ diligentiæ adhibentur: quod si tam apta, vt opus est, nõ reperitur, nullo modo infans ei nutriendus traditur. Sic Christus Dominus Princeps Regum terrę, quoniam sciebat, eos, qui verbũ diuinum docent, esse velut nutrices nutrientes eius filium, scilicet, populum Christianum, (ideò enim. D. Paulus ait: Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi) vult omnem solicitudinem & diligentiam adhiberi, vt hæ nutrices corruptum lac, ideſt doctrinam, qua populus Christianus peruertatur, minime habeant. 2

1. Cor. 3.

Et ideo ait: *Attẽdite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* O Christe vere hominum amator, frustra videris de hoc nos admonere, siquidem id no-

3 id nobis prodesse non potest: nam si isti falsi prophetæ tanquã oues venturi sunt, quid mirum, si nos deceperint? Et siquidem tanquam oues venturi sunt, si instar luporum vlularent, eos hoc signo cognosceremus. At si venientes vt oues balant sicut oues, quis eos poterit dignoscere, aut quis ab eis se poterit tueri? Verum quidem est, illos sic esse venturos: sed aduertite, quod si pelle quadam ouina, licet, magna sit, aliquis, lupum vellet contegere, non posset illum ita operire quin ex alia parte auris, ex alia rostrum, ex alia pedes, & ex alia cauda appareret, ex quibus lupus esse ostenderetur. Ita licet aliquis munus pij sancti & religiosi hominis velit præstare, licet loqui vt sanctus, licet denique sanctus velit apparere, si intus nulla ei virtus est, vna aut alia via (quando id non cogitaueris) tibi non ouis sed lupus apparebit. *Simile.*

4 Non vocat hic Dominus falsos prophetas, hypocritas, licet verum sit hos etiam falsis ostensionibus & fictionibus se ostendere, qui intus lupi honoris cupidi sunt: illæ autem simulationes & mortificationes, quas faciunt, sunt velut esca ad decipiendos principum animos, & ad consequendum finem intentum. Nã, sicut vulpes (vt fertur) vidēs agricolam portantem in curru multos pullos finxit se esse mortuam iuxta viam, & cũ eam rusticus vidisset cupiditate pellis commotus ipsam in currũ proiecit, & illa ibi à nemine impedita pullos manducauit: quo facto se non esse mortuam sed viuam manifestauit: sic hypocritæ, fingunt mortificationem, vt vbi desiderant, collocentur: sed statim vbi primum id quod intendunt, consequuntur, ostendunt se non mortuos, imo potius viuos esse. *Simile.*

5 His etiam contingit id, quod pauperibus & vagabundis, qui tempore, quo volunt vxores ducere, eleganter & perpolite induti in longinquas vrbes, vbi à nemine cognoscantur, se conferunt, atq; ita illo apparatu miseras vxores decipiunt credentes illos diuitijs abundare. Sic hypocritæ externa ostẽsione & optimo apparatu Reges & principes fallunt: postquam vero vxorem ducunt, idest, postquam optatum finem adipiscuntur, statim ostendunt quam pauperes virtutis sint. Alij vero licet honores ac dignitates non intendant hanc mortificationem & optimam ostentationem propter mũdi duntaxat laudes demonstrant, quæ etiã paruo temporis spacio permanere potest. Nam inter colores naturales & artificiales hoc discrimen versatur, quod illi non facile euanescunt, hi

vero facillime. Effigies alabastri licet fricet pāno, & aqua ablua 6
tur, nunquam candorem amittit, quin potius à puluere excuti-
tur & mūdatur: at vero imago diuersis coloribus depicta, si aqua
abluitur, statim illos deperdit. Sic inter veras ac solidas virtutes
& interfictas & simulatas hoc aliquo modo discrimen est quod
illas, vt habent in corde fundamenta sua, iustus, licet in aqua tri-
bulationum immergatur, non amittit, imō cum illa puluerem
vanitatis, si quis erat, à se expellit: hæ vero, scilicet simulatæ vir-
tutes veluti ficti & artificiales colores minima quacumq; occa-
sione incidunt & euanescunt: atq; ita interior miseria in publi-
cum prodit & demonstratur. Quanuis autem huiusmodi hypo
critæ sibi damnum inferant, proximis tamen suis minime sunt
nocumento, saltim enim foris de se bonum exemplum præ-
bent. Qua propter peius est, homines publicos peccatores esse 7
propter damnum, quod deprauato suo viuendi modo alijs affe-
Simile. runt, maxime si nobiles ac primates sunt in Republica. Nam, si
cut in ædificio maxima differentia est, si lapis magnus corruat,
(nunquam enim solus incidit, sed casu suo totum ædificium nu
tare & contremiscere facit) an si lapis minimus & in infimo
loco collocatus decidat, nulli nam q; suo casu nocet: ita magno-
pere differt, si homo nobilis & in Republica præcipuus peccet,
an homo infimus & abiectus. Qua propter Dominus per pro-
Ezech. 44. phetam Ezechielem de huiusmodi conqueritur dicens: Et facti
sunt domui Israel in offendiculū iniquitatis. Idcirco leuaui ma-
num meam super eos, ait Dñs Deus, & portauerunt iniquitatē 8
suam, & non appropinquabunt ad me, vt sacerdotio fungātur
mihi, sed portabunt confusionem suā & scelera sua, quæ fece-
runt. Vbi alia translatio habet loco illius: Et portauerunt: Et por
tabunt iniquitatem suam: & sic est etiam in contextu Græco &
in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, quod propter crimi-
num grauitatem, & quia ipsa publice atq; à personis nobilibus
committebantur, flagella per multum temporis spatium dura-
tura erant. Hoc enim signat, Portauerunt, & portabunt, hoc est:
Passi sunt & patientur. Alibi etiam idem Dominus in eosdem
Osee. 4. inuehitur dicens: Dilexerunt afferre ignominiam protectores
eius, scilicet, Israel. Obseruate principes, Reges, iudices. & præ-
lati quod nomen Deus vester vobis imponat, nempe, Protecto
res. Hoc munus vestrum est, videlicet, inferiores non solum à

tyran-

9 tyrannis defendere & protegere, verum etiam â dæmone sanctis operibus propugnare. Et quemadmodum, Clypeus ictus recipit, vt corpus illæsum & incolume seruetur: ita vos debetis labores perferte, vt subditi vestri ab omni malo immunes sint & liberi. Notandum est etiam, quòd vbi dicitur, Protectores, poterat verti, Clypei: vox enim Hebraica puta, magen, clypeum etiam significat. Atq; ita illud Psalmi: Quoniam Dij fortes terræ vehementer eleuati sunt, transferri potest: Quoniam principes qui terræ sunt clypei vehementer erecti sunt, vel vt vertit B. Hieronymus, Dij scuta terræ vehemẽter eleuati sunt, O quale scutum erat sanctus Dauid se obijciens Deo percutienti populum ne subditos interficeret dicens: Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi, isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur, ob-
10 secro, manus tua contra me. O pretiosissimum scutum ex auro purissimo charitatis fabricatum, Heu heu quam pauca hodie huiusmodi scuta reperiuntur, quam pauci principes, aut prælati, qui vitam suam pro vita subditorum in discrimen offerant. E contra vero quot Respublicæ nunc extant, quibus dici potest: Dilexerunt afferre ignominiam protectores tui. Nam cũ earum gubernatores ipsas protegere & tueri deberent, illas suis depravatis exemplis peruertunt & labefactant. O Domini & patres mei per immensam Dei charitatem vos oro, vt dignitatis statum, in quo Deus vos posuit, attendatis, & ne sitis causa damnationis proximorum ac subditorum vestrorum, quibus fauorem & tutelam protectionem q, debetis. Cum igitur publici peccatores magis noxij & nociui sint, quàm hypocritæ, qui si-
11 bi duntaxat nocent, de his (vt iam dixi) Dominus in præsentiarum, mea sententia, non loquitur, sed per falsos prophetas intelligit hæreticos, qui veniunt ad vos in vestimentis ouiũ, idest, verbis dulcisonis & suauibus. Hoc enim falsus propheta hæreticus sua malitia intendit, nempe miseris hominibus blandiri & eos in suũ nefarium propositũ adducere, dicens non esse necessariam pœnitentiam, nec ieiunium, nec disciplinam, aut aliquod opus pœnale. Quod si aliquando veritatem loquitur, illa non aliter quam sutor apri seu porci seta vtitur, qui filũ multoties duplicatũ & pice delibutũ componit: & vt possit per coriũ ingredi, in fine eius subtilem porcisetam adaptat, qua percoriũ ingressa filũ pice delibutum ipsam sequendo per idem foramẽ

Simile.

Psal. 46.

2. Regę vlt.

Simile.

introgreditur. Sic hæretici, vt in hominum intellectibus mẽda 11
cia grandia imprimant, vnam veritatẽ loquuntur, qua id, quod
dicunt contegere, & (vt aiunt) palliare conantur, & illam verita
tem in fronte afferentes mendacia magna & pernicioſa intro-
mittunt, & in publicum proferunt. Execrandus ac maledictus
propheta Balaam (vt in libro Numerorum legitur) populum
Num. 24. Iſrael benedixiſſe traditur dicens: Quam pulchra tabernacula
tua Iacob, & tentoria tua Iſrael, vt valles nemoroſæ, vt horti
iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula, quę fixit Dominus. Poſtea
vero conſilium dedit, vt Moabitidæ fœminæ cum Hebræis con
tra præceptum Domini iungerentur. Ita hæretici populum
Chriſtianũ beatificantes, ac dicẽtes illũ eſſe populũ electũ ipſis
cõſulũt, vt in peſtifera libertate viuant, & nullam vicario Ieſu
Chriſti obedientiam præſtant. Dominus autem cum diſcipulis, 13
ſuis loquens eis inquit: *Veniunt ad vos cum veſtimentis ouium.* Nam
iſti hæretici prophetæ non ſe in Maurorum regionem, vel ido-
lolatrarum ad eis prædicandum conferunt, ſed ad Chriſtianos
huius diuini Redemptoris diſcipulos, vt eos peruertant, & deci
piant: quia (vt ait B. Gregorius) dæmon eos tentare negligit,
B. Greg. in moralibus. quos iure perpetuo ſe poſsidere ſentit. Hos etiam in eccleſia nõ
defuturos, aperte B. Paulus in ea cõcione, quã ad ſeniores Eph
ſi habuit, his verbis expoſuit: Ego ſcio, quod poſt diſceſsionem
Act. 20. meam intrabunt lupi rapaces non parcentes gregi, & ex vobis
exurgent viri peruerſa loquẽtes, vt abducant diſcipulos poſt ſe.
Maxime perpendendum eſt verbum iſtud, lupi rapaces, vbi fa
mes & ſolicitudo denotatur, qua miniſtri Sathanæ candidas &
Simile. innocentes oues Ieſu Chriſti edere cupiunt, & in ſe incorpora- 14
re, atque ſui ipſorũ ſectatrices efficere. Quando in horto Geth-
ſemani illi infernales carnifices innocentiſsimum Dominum
aggreſsi ſunt, (non aliter quam lupi multi vnum agnum inua
dunt, qui dum plurimi ſunt agnus vero vnus duntaxat, ſingu-
li eorum currunt ad deuorandum illum & dilacerandum & ita
Luca. 22. omnes ſimul ad eum accedunt) eis ipſe Dominus tanquam ag
nus manſuetiſsimus dixit: Hæc eſt hora veſtra & poteſtas tene
brarum. Quod perinde eſt ac ſi diceret, Quemadmodum dæ-
Simile. mones, ſi facultatem Dei haberent, hominibus ſecundum vires
ſuas nocerent, (nam ſicut agentia naturalia omnem potentiã,
quam habent in exercendis ſuis operationibus, impendunt, ita

dæmo-

15dæmones in malitia sua confirmati ad perdēdos homines quid quid possent, operarentur) sic ego vobis nunc permitto, vt in me quotquot poteritis crudelitates exerceatis. Illo autē furore, quo ministri scelerum à teterrimo Sathana cōmoti sanctissimum Ecclesiæ caput, videlicet, Iesum Christum filiū Dei vexarunt, & ignominijs affecerunt, eodem nunc hæretici atq; eadem rabie ab ipsomet maligno spiritu incitati eius sanctū corpus, scilicet, Ecclesiam dilacerare & morsibus lædere conantur. Et tanto potentiores ad fallendum sunt lupi isti, quanto magis sanctitatis speciem atque ouium imaginem referunt. De his B. Paulus, Huiusmodi, inquit, pseudoapostoli, sunt operarij sub doli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum, ipse enim Sathanas transfigurat se in Angelum lucis. Non est ergo 16magnum, si ministri eius transfigurentur, velut ministri iustitiæ quorum finis erit secundum opera ipsorum. Sic etiam venatores pellibus se ferarum, quas illaqueare studeant, vestiunt. Sic aucupes auicularum, quas captare cupiunt, vocem & cātilationem arte imitātur, quo illas hac simulata vocis imitatione decipiāt. Sed quantūuis isti falsi Prophetæ simulent atq; dissimulent. A *fructibus eorum (ait Dominus) cognoscetis eos. Nūquid, colligūt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit.* Si igitur hoc iudicio, qualis arbor sit, agnosci potest, respondeant hæretici, qui nam boni fructus, quæ morum commutatio, quæ vitæ disciplina, quæ puritas aut sanctitas ex hoc eorum euangelio consecuta sit; Ipsis plane tacētibus res ipsa loquitur. Sublata enim an- 17nua confessione (quæ magna ex parte homines in officio continebat) sublatisque ecclesiæ ieiunijs, delectuque ciborum, quibus carnis petulantia comprimitur, sublatis etiam bonorum operum meritis, quid supereſt, nisi vt in omni libidine & intemperantia homines versentur? Id adeo verum est, vt in comitijs Germaniæ habitis de restituenda Cæsaris legibus peccatorum confessione deliberatum sit, quod re ipsa animaduersum fuerit, abrogata confessione (quæ velut humanæ intemperātiæ frænum quoddam erat) in omnia turpitudinum atque libidinum flagitia, & homines & mulieres solutis habenis irruisse. Hi sunt igitur fructus, qui ex faustissimo hoc Euangelio consecuti sunt, vt omittam interim tot cædes, tot homicida, tot

Simile.

2. *Cor.* 11.

bella, quibus vniuersus pene Christianus orbis ardet, totque di 18
scordiarum seminaria, quibus non modo priuatorum domus,
sed etiam vrbes, prouinciæ, & regna intestinis inter se atque fe
ralibus odijs conflictantur, adeo vt nec maria à sanguinolentis
bellis & assiduis direptionibus immunia sint. Ab his igitur fru-
ctibus noui isti prophetæ dignosci poterunt.

Nunquid colligunt de spinis vuas aut de tribulis ficus? Merito quidē
Dominus hæreticos spinas ac tribulos appellat. Et certe multò
deteriores illis sunt. Nam spinæ ac tribuli non pungunt, nisi
eum, qui ad ipsos accedit: hæretici vero ex Germania & Bri-
tannia atque Vngaria nos huc stimulant. Parua nanque ra-
tio, quam modo de animabus, quæ in Purgatorio sunt, habe-
mus, negligentia in explendis testamentis, paucitas poten-
tum ac diuitum, qui relicto mundo in sanctas religiones ingre 19
diuntur, assiduitas ciborum, voluptates carnales, odia in san-
cta ac pœnalia exercitia, alia denique huiusmodi ex illis infæ-
licibus Regnis, atque execrandis hominibus in nostram regio
nem promanarunt. Pertimescamus ergo fratres charissimi,
nè in pœnam nostrorum scelerum & deprauationum Domi-
nus permittat, vt omnino ab illis decipiamur, fidem catholi-
Psalm. 88. cam, vt multis contingit, amittentes. Loquens Deus cū Regio
Propheta ait: Si dereliquerint filij eius (scilicet Salomonis) le-
gem meam, visitabo in virga iniquitates eorum, misericor-
diam autem meam non dispergam ab eo, nec nocebo in veri-
tate mea. Vbi alij transtulerunt: Nec decipiam in veritate
mea. In quo significatur, quod cum peccatores ex malitia & 20
cum assiduitate delinquunt, solet diuina iustitia eos aliquando
decipere, ideſt, permittit eos decipi. Illorum autem, qui non
ita deprauate & tam frequenter peccata committunt, visitat
Dominus in virga iniquitates, sed non nocet eis nec decipit
in veritate sua. Ostupendum Dei supplicium: quis tam lapi-
deus est, vt illud audiens non perhorrescat, ipsumque omni cu-
ra & solicitudine vitare contendat? Peccatum per se solum ita
mentem obcæcat, vt, cùm Adamus in statu innocentiæ esset
Genes. 2. sapientissimus, (atque adeo vt ad ostendendum Dominus sa-
pientiam eius coram eo animantia terræ & aues cœli posuerit,
vt eis secundum vniuscuiusq; naturam nomina imponeret) sta
tim postquam peccauit, tanta ignorantia & cæcitate obtenebra

tus

21 tus est, vt crediderit, sibi locum, vbi ab oculis Dei latere posit,
minime defuturum esse: & ita audiens vocem ipsius Dei absco
dit se ab oculis eius in medio ligni Paradisi. O miserabilem ho-
minis cæcitatem, qui cum tanta sapientia esset præditus, eo stul
titiæ deuenit, vt crederet, se ibi à Dño non esse videndum. Idcir *Genes. 3.*
co ait: Timui eo quod nudus essem, & abscondi me. Hęc eadem
ignorantia & cæcitas in prophetam Ionam cecidit. Cui post- *Iona. 1.*
quam Deus spiritum prophetiæ communicauerat, ipse consti-
tuens apud se diuino præcepto (quo in vrbem Niniuen præ-
dicaturus ab ipso Domino ire iubebatur) non obedire, ignorãtiæ
tenebris ita coopertus est, vt putauerit, visum ac potentiã sum-
mi Dei non nisi vsq; ad omnem Iudæam extendi. Ideo nauim
conscendit iturus in Tharsum existimans sic à præsentia & po-
tentia Dei posse liberari. Quid vobis tam grandis cæcitas vide-
22 tur? Dominus nos à tanto malo eripiat. Quòd si mens amissa
gratia ita remanet cæca, qualẽ amissa fide remansurã esse puta
tis? Nã (vt ait D. Thomas) inuisibilia Dei altiori modo quantũ *D. Tho. 2. 2.*
ad plura percipit fides, quam ratio naturalis ex creaturis in Deũ *q. 2 artic. 3.*
procedens. Atq; ita dicitur in Ecclesiastico: Plurima super sen- *ad. 3.*
sum hominis ostẽsa sunt tibi. Et B. Paulus cognitionẽ fidei quã-
dã visionẽ appellat dicens: Videmus nũc per speculũ in ænigma *Eccle. 3.*
te tunc autem facie ad faciem. Si ergo ratio lumine fidei adiuta
propter peccatũ tantopere obscuratur, qualis obsecro absq; gra-
tia & fide remanebit? Qua propter mirandum non est, si amis-
sa fide homines in tot tamq; varios errores atq; abominationes
incidant. Ex his omnibus apparet, quã necessariũ sit, nos, vt ab *1. Cor. 13.*
23 his falsis prophetis nequaquã decipiamur, & in eorũ errores nõ
prolabamur, à peccatis cauere, & in conscientiæ puritate viuere.
Cõtra hos voraces lupos valde etiã cõducũt canes, qui eos mor-
deãt & in fugã conuertant. In libris gentiũ legitur, q; cũ Philip-
pus Rex Macedonũ Athenas vrbem florentissimam obsessam
teneret, misit ad gubernatores eius legatos, qui eis dicerẽt, vt sibi
darẽtur decẽ oratores, quos ipse eligeret, quo facto eorũ amicus
esset, & statim ab obsidione desisteret. Cui Demosthenes insig-
nis orator respõdit dicẽs: Scias, potẽtissime Princeps lupos pa-
storib⁹ quõdã dixisse: Omnis discordia, quæ inter nos ac vos ver
sat, est propter canes: si eos nobis dare vultis, erim⁹ vobis amicitia
maxima cõiũcti. Quibus traditis & cõcessis, cũ pastores somnũ

caperent

caperent, lupi oues inuaserunt, & eas incolumiter deuorarunt. 24
Hac quidem parabola voluit hic philosophus innuere, Rempu
blicam illam, quæ caret oratoribus, qui sua prudentia & singu-
lari doctrina ipsam moderentur, & à tyrannis defendant, mul-
to in maiori periculo esse, quam oues absque canibus, qui eas
à rabidis luporum morsibus tueantur. Illud munus, quo olim
Ethnici oratores fungebantur, nunc Christiani prædicatores
excellentius & præclarius exercent: illi enim sunt veluti canes,
qui nos ab inferni lupis protegunt & tutantur. Idcirco nobis
maxime conducit, à Domino omnibus viribus postulare, vt no
bis concionatores spiritus feruore efficaces concedat: & non
Esai. 56. tanquam illos, de quibus sanctus Esaias ait: Canes muti non va
lentes latrare; dormientes & amantes somnia, sed similes maxi
mo prædicatori Diuo Paulo, qui, cum intelligebat oportere, tã- 25
1. Cor. 4. ta seueritate concionabatur, vt hominibus ingentem terrorem
incuteret. Et ita inquit: Quid vultis? In virga veniam ad vos,
an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Quid? quando venit
in virga, non venit in charitate? Maxime profecto, sed quia
homines non existimant esse charitatem, nisi quando cum ip-
sis blande agitur: ideo, vt diceret, se ad eos seuerum aut manse-
tum esse venturum, id hoc modo ait: in virga, an in charitate?
O Deus infinitæ maiestatis, per viscera misericordiæ tuæ te ob
secramus, vt prædicatores mittas & elargiaris, qui, cum opus
fuerit, veniant ad nos in virga: & acrimonia ac seueritate sua lu
Malach. 2. pos, qui damnum inferunt, abigant & expellant. Apud S. Ma
lachiam dicitur, qualis debet esse ille, à quo hoc diuinum mi-
nisterium exercendum est. Labia, inquit, sacerdotis custo- 26
dient scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus
Domini exercituum est. Quod si Angelus est, opera angelica
debet efficere. Cum sanctus propheta Elias ab impijssimæ
3. Reg. 19. Reginæ Iezabel conspectu fugeret, atque adeo defessus, vt vl-
tra progredi non valens sederit subter vnam iuniperum, & in
vmbra eius obdormierit: & ecce Angelus Domini tetigit eum
& dixit illi: Surge & comede, respexit, & ecce ad caput suum
subcinericius panis & vas aquæ: comedit ergo & bibit. In
hoc sancto Propheta obumbratur vita iusti à sua sensualita-
te vexati & oppressi. Munus vero sacerdotis, siquidem
Angelus dicitur, est panem cœlestem in igne charitatis coctũ,

vide-

27 videlicet, sacrosanctum sacramentum altaris, & aquam doctri-
næ euangelicæ huiusmodi viro iusto tribuere & erogare: quibus
rebus ad prosequendam cœlestem viam vires recipiat & corro-
boretur. Et in Actibus Apostolorum sic legitur: Erat Petrus dor *Actuũ.12.*
miens inter duos milites, vinctus catenis duabus, & ecce Ange-
lus Domini astitit, percussoq; latere Petri excitauit eum dicens:
Surge velociter. In hoc vita hominis, qui in peccato persistit, sig-
nificata est. O miser peccator, qui carcere inclusus dormis inter
duos lethales hostes mortem, videlicet, & dæmonium duabus ca
tenis fortissime vinctus. Mors quidem tuo corpori insidiatur, dia
bolus vero menti quam plurimas insidias parat. At duæ catenæ,
quibus ligatus es, sunt amor mundi & amor tui ipsius. Quid igi-
tur remedij ad tantum malum? Veniat Angelus, scilicet, sacerdos
28 & tangat te ac sanctis admonitionibus & charitatis plenis repre-
hensionibus suscitet: & sic à carcere culpæ, in qua es, te faciet exi-
re. Vltra hæc Angeli continuo coram diuina maiestate assistunt,
& ita Dñs dixit: Angeli eorum semper vident faciem patris mei, –
qui in cœlis est. O patres sacerdotes & concionatores, attendite *Matth.18.*
diligentissime, siquidem Angeli estis, hoc esse munus vestrum,
nempe coram Deo contemplantes & plorantes, ac pro peccato-
ribus mundi remedioq; animarum deprecantes assistere. Quod
si ita feceritis corda vestra feruentissima erunt, vt tanquam canes
efficaciter lupos à sacrosancta Ecclesia, & vitia detestanda peni-
tus deterreatis.

Quoniam autem diuinus magister dixerat: Ex fructibus bo-
nis & non ex foliis pulchris bonam arborem esse cognoscẽdam,
29 statim inferius se ipsum plus explicat dicens: *Non omnis, qui dicit*
mihi, Dñe, Dñe intrabit in Regnũ cœlorum, sed qui facit voluntatem pa
tris mei. Ille volũtatem æterni Patris adimplet, qui diuinam
eius legem obseruat ductus ab illa in omnibus operibus, cogita-
tionibus, ac desiderijs suis. Quemadmodum enim qui fortiti *Similia.*
sunt aciem oculorum obtusam, semper secum afferunt conspi-
cilia, vt oculis super ponẽtes clarius cernant, & exactius res cog-
noscant: sic & nos, ne nos precipites demus in voragines inexpli
cabiles peccatorum, debemus ante oculos mentis præcepta di-
uina ponere. Atque ita S. Moyses populo Israelitico, quando *Deut.6.*
eis nomine Dei legem dedit, hæc locutus est: Erunt hæc verba,
quæ ego præcipio tibi, hodie, in corde tuo, eruntque & moue-
buntur

buntur inter oculos tuos. Quid est: Erunt inter oculos tuos, 30
Psal. 118. nisi nihil facies, nihil concupisces, nisi prius per conspicilia legis
diuinæ illud prospexeris? Ideò Sanctus Dauid ait: Tunc non
confundar, cùm perspexero in omnibus mandatis tuis. Si igitur
Simile. hæc opere non cõplemus, quotidie in mille miserias incidemus,
maximè cum debilem oculorum aciem sortiti simus. Qui ali-
quem inuitat, omni cura & diligentia conatur, epulas non gu-
stui suo sed inuitati aptas præparare. Cum ergo nos Deum no-
stris operibus inuitemus, illa opera, quibus ipse gaudet, & non
illa, quæ nobis placent, facere debemus. Voluit Saul Dominum
1. Reg. 15. pinguibus vaccis Regis Amalech inuitare, quas ideò viuas reli-
quit, cum ipsum Regem in bello spoliauit: & hoc egit, vt sibi ip-
si & non Domino placeret: quam obrem à diuina iustitia seuerè
reprehensus & punitus fuit. Vt autem in hoc rectè procedatur, 31
Eccle. 35. valde vtilis ac necessaria est oratio. Ideo Ecclesiasticus ait: Qui
Psal. 26. conseruat legem, multiplicat orationem: idest, quoniam iustus
multuplicat orationem, conseruat legẽ. Et sanctus Dauid inquit:
Vnam petij à Domino, & hanc requiram, vt inhabitem in do-
mo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Quarè, ô Rex sancte, vis
toto tempore vitæ tuæ in ipsa domo sancta habitare? Vt videam
voluntatem Domini, hoc est, ad Dominum continuis precibus
obsecrandum, vt suam me voluntatem doceat, mihiq; vires ad il-
lam explendam tribuat.

Discite ergo, fratres mei, ab hoc sancto Rege orationes ve-
stras in tam excellentem finem dirigere, attendite, quid hic sum-
ma veritas dicat, scilicet, *Qui facit voluntatem Patris mei intrabit in Regnum cælorum.* Quis tali promissione animum non recipiet 32
vt negotium hoc facillime & efficaciter comprehendat? Meri-
to quidem Ecclesiasticus inquit: Homo sensatus credit legi Dei
Eccle. 33. & lex illi fidelis. Idest: Homo sensatus obtemperat legi præci-
pienti, & credit legi promittenti, & sicut in obediendo fidelis
est: ita lex in exhibendo id quod promittit, illi fidelis erit. Hoc
significat Sponsa cum ait: Dilectus meus mihi & ego illi. Vbi
Cant. 2. notandum est, linguam Hebræam nominibus adiectiuis carere,
quorum loco pronominibus vtitur. Nam dictura erat sic: Tu
meus & ego tua, & dixit: Ego tibi. Quod perinde est ac si diceret:
Si tu, ô homo, es Dei & ipsi obtemperas, ille tuus erit & tibi
obediet. Hinc quilibet nostrum probabiliter poterit coniectu-

ram

33 ram facere, qualiter cum Deo est. Omnes hoc scire cupimus, & ad intelligendum illud non opus est cœlos ascendere. Ingredere frater in teipsum, & tecum ratione subducens intra te inquire, quem erga Deum animum habeas: & quale fuerit cor tuum & animus erga Deum, talem erga te Deum animum suum habere, poteris cogitare. Si inuenis tibi nihil esse charius, nihilque iucundius aut suauius, quam Deo obedire, & hanc tibi esse primam & præcipuam curam ac solicitudinem, scilicet, ei seruire, & in nulla re ipsum offendere, tunc hoc indicio pie & probabiliter poteris credere eundem erga te Deum animum & curam, tanquam pijssimum patrem, habere. Quemadmodum qui magnum solis splendorem intueri non potest, ipsum in fonte aut in vase pleno aquæ aspicere potest, atq; ita in terra contemplatur illud, quod in cœlo est: sic tu in tuo pectore & ex ijs, quæ in illo sentis, id quod in diuino pectore est, poteris conijcere. Hoc significare videtur illud Psalmi: Cum sancto sanctus eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris: ideſt: Eris Domine pius erga pios, parens erga filios, & seuerus in proteruos. Hoc idem ipse sanctus Dauid apertius alibi cum iam morti appropinquaret, loquens cum filio suo Salomone, in vltimis verbis dixit: Tu Salomõ fili mi, scito Deum patris tui, & serui ei corde perfecto, & animo voluntario: Omnia enim corda scrutatur Dominus, & vniuersas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, inuenies: si autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum: ideſt, qualis tu erga Deum fueris, talem erga te Deum experieris. Quo circa, siquidem hoc ita est, eum toto animi conatu, ac syncero corde diligamus, eiusque diuinam voluntatem in omnibus adimpleamus, & sic certissimam habebimus in hoc mundo gratiam, & posteà gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

simile.

Psal. 17.

1. Para. 28.

IN

In eadem Dominica septima Post pentecosten,

CONCIO SECVNDA.

Attendite à falsis prophetis, &c. Matthæi. 7.

IN hodierna sancti Euãgelij lectione cœlestis magister scopulum quendam, in quo nonnunquam innocentiæ nauis alliditur, nobis demonstrat, & signa, quibus illum deprehendere, & ab eo declinare valeamus, detegit. Ait igitur. *Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, à fructibus eorum cognoscetis eos.* Non casu sed alto Dei consilio in sancta Ecclesia hoc accidit. Nam per hos falsos prophetas supernus Deus experiri vult, vtrum diligamus eum nec ne. Hoc sanctus Moyses populo Israelitico ostendit dicens:

Deut. 13. Non audies verba prophetæ illius, aut somniatoris, quia tentat vos Deus vester, vt palam fiat, vtrum diligatis eum, an non in toto corde & in tota anima vestra. Cui veritati concinit id quod

1. *Corin.* 10. Apostolus ad Corinthios scripsit. Oportet (inquit) hæreses esse. Cur ita Paule sanctissime? Sane, vt qui probati sunt, inter vos manifesti fiant. Et ita Dominus ait: Veniunt ad vos in vestimentis ouium, quia veritatis zelatores se iactant dicentes, Verbum Domini, verbum Domini, Euãgelium, Euangelium, sicut olim

Ierem. 23. prophetæ falsi clamabant. De quibus Dominus per Ieremiam prophetam conqueritur dicens: Ecce ego ad prophetas, qui assumunt linguas suas, & aiunt, dicit Dominus, quia narrauerunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, cùm ego non misissem eos, nec mandassem eis. Hoc significauit bestia il-

Apocal. 13. la, quam D. Ioannes vidit ascendentem de terra, & habentem capita septem & cornua duo similia agni, & loquebatur sicut Draco. Cornua agni virtutes Euangelij sunt, quas vbique prætexunt hæretici laudantes humilitatem, paupertatem, & modestiam agni incontaminati Iesu Christi. Veruntamen vox Draconis, sermo eorũ est lethalis & venenosus, quo animæ inficiuntur.

4 tur. A *fructibus eorum cognoscetis eos.* Nunquid colliguntur de spinis vuas, aut de tribulis ficus? De istis hodie apud vos plus agere mihi non placet. Cùm enim totius Hispaniæ termini Dei beneficio ab hæreticorum veneno immunes sint, non est cur aduersus absentes multum inclamare debeamus: qui etiam si præsentes essent, nihil oratione nostra commouerentur. Quos enim ecclesiæ authoritas, & conciliorum decreta, sanctorumque Patrum cõsensus, & totius antiquitatis vetusta religio à perfidia sua non reuocant, quomodo rudi hac oratione nostra reuocarentur? Illud tamen vnum dicam, quod nisi penitus à Dæmone subuersi essent, eos ad sanam mentem reduceret, nempe sectarum confusa multitudo, quas hodie zizaniorum seminator Sathan inter eos
5 sparsit. Numerantur enim à viris doctis supra decem & octo centum sectarum nomina, quæ ab eis orta sunt, vt non fuerint plures linguæ eorum, qui turrim Babylonis ædificabant. Quis igitur hoc argumento non aperte eorum errores & mendacia agnoscat? Veritatis enim natura simplex est, & simplici via tendit, mendacium autem fœcundissimum, quod infinitis modis à veritate deuiat: vnica enim via est collimandi atque attingendi scopum, at infinita prope diuerticula sunt, quibus ab eo deflectimus. Cùm autem vnusquisque eorum aliorum dogmata impugnet, & sua tantummodo tueatur, ipsi se suis armis iugulant, quemadmodum olim Madianitæ expugnante Gedeone mutua se cæde truncabant. Quid enim mirabilius aut etiam miserabilius, quam in tam paucis annis tot hæresum monstra atque pro
6 digia ab vna radice pullulasse? Quod quidem iustissimo Dei iudicio euenisse putandum est, vt aperte homines viderent, in quam multa & horrenda præcipitia, vbi à Deo deseruntur, ruant. Quo etiam indicio nullum miseris excusationis velamen relinquitur. Quod enim maius erroris & mendacij argumentum quam hæc tam multiplex sectarum varietas? Sed hæreticos missos faciamus, & ad mores nostros instruendos atque examinandos veniamus. *Iudic.7.*

3 *Sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit, &c.* Ex his verbis possumus inferre sacrosanctam Ecclesiam esse velut hortum, fideles vero esse arbores, & antliam, *Vulgo, Noria*, qua irrigantur, esse sacratissimam Christi Redemptoris nostri passionem, fistulas denique *Hispanis Arcaduzes*, qui *Simile.*

busaqua diuinæ gratiæ in arbores profluit, esse diuina sacramen- 7
ta. Vnde Christiani possunt colligere singulare beneficium quod
Deus in eos contulit, dum ipsos in tam fructifero loco plantauit,
vbi cum nascerentur, haberent fistulas gratia & sanctificatione
plenas, quibus mentes eorum rigarentur, & fertiles fierent. Quo
summo beneficio tot tamque innumerabiles nationes per totum
terrarum orbem dispersæ errore & infidelitate plenæ carent. At
sicut maxime dolendum est, videre in horto, vbi antlia magna
aquarum abundantia scaturiens instructa est, arbores marcidas,
& aridas esse, eò quòd nullus est, qui illis aquam applicare velit:
ità grandi commiseratione dignum est, videre in sacrosancta ec-
clesia quam plurimos Christianos aridos, languentes, & absque
aliquo virtutis fructu adornatos, quoniam ad diuinam gratiam,
quam diuinorum sacramentorum vsu poterant accipere, sese mi 8
nimè volunt disponere. Qua propter Spiritus sanctus nos admo
Eccles. 18. net dicens: Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & nõ
est tibi nihil in sæculo. Idest, Nè sis piger in acquirendo & com-
parando, dum tibi per tempus licet, nec sis contentus mediocri
diligentia, atque ita hoc sæculum tibi inutile non erit. Et est no-
tandum, quod vbi nos legimus. Et non est tibi nihil in sæculo,
Simile alia translatio habet: Non est tibi nihil in facculo. Vbi significa
tur, quòd sicut homines cupidi id, quod lucrantur, quotidie in
sacculum includunt, & quamuis plurimum lucri faciant multo
plus lucrari conantur, & post à omne lucrum simul inueniunt,
& illud in suum commodum & vtilitatem accipiunt: ita iusti
semper in sacculo suæ conscientiæ quam plurima bona opera the
saurizant, quorum meritum in hora mortis congregatum inue- 9
niunt, ideo nè fueris, charissime frater, mediocris in contentio-
ne ex fœnore, festina & nè sis contentus bonis operibus, quæ ali-
Simile quando egisti. Inter arbores quædam sunt, quæ virtutem in ra-
dicibus habent, quædam in frondibus, quædam in cortice, quæ-
dam in medulla, quædam in ramis, quędam in floribus, quędam
in fructu, quædam denique in semine, quod ab eis colligitur. Iu-
stus vero arbor est habens virtutem in omnibus: nam in radice,
videlicet, in corde, à quo cogitationes sanctæ, exeunt, & in corti-
ce, scilicet, in bono exẽplo, & in foliis, hoc est, in sanctis sermoni-
bus, & in floribus nempe in bonis desiderijs, & in fructu, scilicet
in sanctis operibus virtutem habet. Cũ enim voluntas sit tam po-

tens

potens, vt per modum agentis moueat omnes potentias animæ ad
suos actus præter vires naturales, quæ non arbitrio nostro subdun-
tur, vt egregie Diuus Thomas testatur, si voluntas bona est, bonũ D. Tho. 1i
hominem efficit, & è contra si prava est, pravum hominem facit. p.q.62.ar.4.
Quamobrem bona voluntate ita ne homo tanquam arbor bona
bonos ac salubres fructus profert, & quandiu voluntas iniqua est,
pestiferos fructus, videlicet, peccata ex se producit, quæ quidem
quam prava sint solus ille poterit intelligere, qui cognouerit, quis
est Deus, siquidem illa contra eius infinitam bonitatem sunt. In
Exodo Sanctus Moyses Dominum sic allocutus fuisse legitur:
Ostende mihi faciem tuam. Ille vero respondit: Videbis posterio- Exod.33
ra mea, faciem autem meam videre non poteris. Hoc est, effectus
quidem bonitatis meæ & misericordiæ atque omnipotentiæ & sa
11 pientiæ meæ videbis, sed infinitam essentiam meam in hac morta
li vita minime poteris videre. Sicut ergò in hac vita licet effectus
Dei conspici valeant tamen facies eius videri non potest: ità non
potest cognosci, nec perfectè cerni facies peccati, sed eius duntaxat effectus, per quos aliquo modo potest cognosci, per strages
nempè, quas in anima facit: per ingentia mala, quæ affert, & per
bona, quibus priuat. Ex quo intelligetis quantum beneficium
in vos Deus confert, dum vos à tanto malo, quantum est peccatum, eripit, & vt tale in sacra scriptura recensetur in qua magna
præmia ei, qui omnem fiduciam suam in Deo collocat, propo-
nuntur. Ait namque Sanctus Dauid: Non saluabitur Rex per mul Psal.32.
tam virtutem, & gigas non saluabitur multitudine virtutis suæ.
Fallax equus ad salutem in abundantia autem virtutis suæ non
12 saluabitur. Ideſt, Vires, diuitiæ & fortitudo deficere solent, &
si fiduciam in Rege aut principe aliquo collocasti, cum magis ti-
bi necessarius erat, tunc moritur: sed ecce oculi Domini super
metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius vt
eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. Postquam au-
tem Sanctus Prophera recensuit, quam plurima singularia bona, Psal.33
quæ Dominus confidentibus in ipso largitur, concludit in fine se-
quentis psalmi dicens: Non delinquent omnes, qui sperant in eo.
Vbi aperte ostenditur, quantum sit bonum non peccare, siquidem
illud pro vltimo præmio tantæ virtutis, qualis est fiducia, consti-
tuit. Omnibus igitur viribus, fratres charissimi, contendamus, vt si
mus arbores bonæ, & quæ fructus optimos proferemus siquidem

Psalm. 1. in tam fertili loco, qualis est sacrosancta Ecclesia, sumus plantati. 13
Nam de vnoquoq; eorum, qui saluandi sunt, idem Sanctus Propheta inquit: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Quid est fructum præbere suo tempore? Ad hoc respondetur, quod quotiescunque aliquis ignominia & iniuria afficitur, tunc tempus est producendi fructum patientiæ: & cum carnis tentationes patitur, tempus est proferendi fructum castitatis eis toto animi conatu re-
Simile. sistens. Cum quis in sua potestate inimicum, qui eum grauiter læserat, habet, & de ipso vindictam sumere potest, tunc tempus est præbendi misericordiæ fructum ei liberaliter parcendo: & cum
Matth. 25. pauper, nudus, & famelicus à te remedium postulat, tunc tempus pietatis est, ei opem & auxilium ferendo, nè terribilis illa Domini maledictio te comprehendat, scilicet: Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi manducare, nudus eram & 14
Matth. 21. non cooperuistis me. Beatus Matthæus narrat, quod cum Dominus famem pateretur, videns fici arborem venit ad eam, & nihil inuenit in ea, nisi folia tantum, & ait illi: Nunquam ex te fructus
Marci. 11. nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. O Christe mansuetissime Agne, quid nocuit ficulnea? vt enim ait Diuus Marcus non erat tempus ficorum. Voluit diuinus magister in hoc significare illud, quod inter pauperes ac diuites agendum erat. Quoties contingit pijssimum Iesum Christum in suis pauperibus domum alicuius diuitis petere, & in eo nihil præter folia arboris fici, idest, verba, quæ asperrima sunt, inuenit. O terribilem inhumanitatem. Cum diues miserum pauperem dulcissimis verbis ac bonis operibus deberet consolari, eum duris sermonibus opprimit & vexat ei dicens: Vade piger & vagabunde ad laborandum, non 15
enim dignus es, cui eleemosyna erogetur. Si ergo Iesus Christus in vobis, ô diuites, fructum pietatis non inuenit, sed folia tantum modo aspera, scitote maledictionem, quam ipse in ficum deprecatus est, non fuisse propter illam, sed ad significandum id quod de vobis futurum est, qui quoniam in proximum crudeles extitistis, eritis maledicti, aridi, & in æternum steriles, atque ad merendum & ad remedium obtinendum impotentes. Est etiam no-
Simile. tandum, quòd Regius Propheta ait, videlicet, Dabit fructum suum. Nam sicut in horto quælibet arbor secundum suam propriam naturam fructum præbet, pyrus pyra profert, malus ma-

16 la, & ficus ficos: ita in Ecclesia catholica quilibet Christianus debet fructum secundum suam status conditionem præbere. O rem lacrymis sanguineis deplorandam. Videbitis Christianos, qui non suum, sed alienum fructum producunt. Hi sunt religiosi, qui relicto monasterio, silentio, choro, & alijs sanctis exercitijs, quæ ad eorum statum pertinent, se totos negotijs sæcularibus tradunt, & eo committunt, quæ penitus ab eis relinquenda esse cœlestis magister docuit. Cui (vt ait Euangelista Lucas) cùm quidam de turba diceret: Magister dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem, respondit: Homo quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos? Nec etiam sacerdotes suum fructum producunt, qui relicto suarum ecclesiarum sacro ministerio ac diuinis officijs se in gubernationes regnorum & rerum publicarum intromittunt. Tales etiam nobiles 17 equites, qui omissis armis & negotijs militaribus ad bellum & pacem regnorum pertinentibus se ipsos voluptatibus, ludis, & negotiationibus diuitiarum dedunt, ob quod melius possint vocari mercatores quam equites. Nec etiam fructum suum proferunt matronæ, quæ habentes familias, relicta earum cura & tutela omnem tempus in peregrinationibus non sine multa ex quo solent quotidie quam plurimorum inconuenientia oriri. Igitur fratres mei vnusquisq; vestrum iuxta sui status conditionem vivat, monachus vt monachus, clericus vt clericus, coniuges vt coniuges, nobiles vt nobiles, mercator vt mercator, & ita vnusquisq; sanctum dabit vbertim fructum. Dicite mihi, obsecro, si 18 oculi velint audire, aures videre, pedes palpare, & manus ambulare, num nè esset nociua omnium corporis harum officiorum communitatio? Nam quid nescitis, omnes nos esse diuersa membra huius corporis mystici Iesu Christi? Sic profecto testatur D. Paulus dicens: Sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo, habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes. Quo circa fratres mihi, quod D. Petrus nos admonet, oportet gregem. Vnusquisque (ait) sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei, videlicet quæ data est Ecclesiæ. Omnibus enim fructificet vnusquisque in suo proprio munere, & non appropinquet iniquitas iniquorum, alienum

Luca. 12.

Rom. 12.

2. Petri. 4.

lerit bene operandi occasio, præbere debet. Hoc etiam significat oportere hominem in hac vita, cùm tempus suum est bene operari: nam in morte Dominus illud sibi capiet, & ab eo arripiet. Atque ita per sanctum Dauid inquit: Cum accepero tempus, ergo iustitias iudicabo. Illi qui eleemosynas, restitutiones, atq; alia bona opera differunt vsq; ad tempus, quo morti appropinquantes testamentum condunt, reddunt fructū in tempore nō suo, quoniam recte facta ac bona opera vel debita quæ dum viuebāt soluere poterant, suis hæredibus post mortem soluenda atque adimplenda relinquunt. In quo profecto maximè decipiuntur, vt optime Spiritus sanctus nos hortatur dicens: Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi, non defrauderis à die bono, & particula boni diei non te prætereat. O admirabilem doctrinā felix ille, qui eam apprehenderit, sicut ipsam custodire cupiebat sanctus Dauid, cum ait: Illumina oculos meos, ne vnquam ob dormiam in morte. Vbi alij trāstulerūt: Nè vnquam obdormiam in mortem, & sic est etiam in contentu Græco. Quod perinde est ac si diceret: Illumina oculos meos, ne in præparatione mortis meæ, dum vixero, negligens sim, atq; ita ipsa me imparatum inueniat. Eia agite fratres, nemo ignauus aut negligēs sit, festinate modo dum per tempus licet ad bona opera facienda, vt cum Dominus venerit, vos tanquam fructiferas arbores optimis fructibus oneratos, & ab omni nequitia ereptos inueniat: ne in illa tremenda cōfusione, in qua improbi se videbūt, cùm eorum scelera manifesta fuerint, vos ipsos aspiciatis. Attēdite id quod S. Iob ait de Deo loquens: Omne pretiosum vidit oculus eius, profunda quoq; fluuiorum scrutatus est, & abscondita produxit in lucem. Egregiè inquit, Deum intueri omne pretiosum, actiones, videlicet, commendabiles piorum hominum, quibus incumbunt, vt ieiunia, orationes, eleemosynæ, cæteraq; id genus, vt rependat dignam mercedem. Sed etiam ab oculis eius non sunt abscondita profunda fluuiorum, id est, voluptatum & peccatorum, quibus se homines ingurgitāt. Elegāter enim cum fluuio ea comparat. Nam quemadmodum dulcedo fluuiorum tandem amaritudine maris suscipitur, (ad illud nanq; flumina tendunt) sic corporeas voluptates pœnæ gehēnalis acerbitas amarissima consequetur. Hæc autem omnia peccata

Eccle. 14.

Psal. 13.

Iob. 28.

simile.

22 cata in publicum prodibunt, vt ab omnibus cõspiciantur, quod in maiorem confusionem & ignominiam committentium ea cedet. Quod si quis mihi obijciat: O pater ego non adulter sum, nec fornicarius, nec latro, aut homicida, nec deniq; illa, quæ commemorasti, flagitia committo, ideò securus ero? Minime profectò, quoniam summa veritas in præsentiarum ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. O dura & tremenda verba, quare corda ipsa audientia non cõtremiscunt, & terrore liquescunt? Quis hac terribili comminatione, licet depravato animo sit, ad Dominum non conuertitur dicens: Væ, væ, væ, mihi peccatori, quandiu hanc pœnam iam merui? Quod si hactenus eam Domine in me non exercuisti, id certe tuæ infinitæ clementiæ tribuendum est. Nam si arbor non quia fructum malum, sed quia non bonum præbet, meretur, vt euellatur & in ignem mittatur, ego, qui tam pessimos fru-

23 ctus protuli, quid mereor? Cum ciuitas Hierusalem à Babylonicis euersa est: sacerdotes ipsius, inquit sacer Textus, acceptum ignem de altari occulte obsconderunt in puteo alto & sico, & inde postea hauserunt aquam, qua ligna aspergentibus ignis succensus est, postquam solis radius in eis resulsit. Sic tu ò peccator, in corde tuo hunc ignem infernalem, quo Dominus tibi minitatur, absconde, quem ob immensa scelera tua iam meruisti. Profunde contemplare, quod tormentum illud sit, & ipse ignis in aquam timoris, doloris, & pœnitentiæ commutabitur, quo aspersa voluntate tua primo so-

2. *Mach.* 1.

lis radio, ideſt, prima inspiratione sancta ignis in te charitatis succendetur, qui aquam ipsam timoris seruilis consumet, &

24 tu viuis puri amoris flammis inflammaberis. Dico illum ignem consumpturum esse timorem seruilem, quoniam timorem filialem, qui à diuino amore procedit, semper cum ipso retinere & conseruare debes, vt egregie Ecclesiasticus monet dicens: Serua timorem Dei, & in illo veterasce. Magna certe res est hic timor, si quidem nobis dicitur, vt in illo veterascamus, ideſt, vsque ad senectutem & per totum vitæ cursum ab eo non desistamus. Cum aliquis fundum seu villam optimam possidet, ex qua ei multi prouentus accrescunt, licet cæteras alias facultates & opes suas dispendat, illam tamen vt refugium in senectute suam obseruare contendit. Sic timor Dei

Eccle. 2.

magna hæreditas est, ideò illum nunquam dereliquere oportet: ipse enim domum tuam bonis abundantissimis implebit, & cum eo placidam senectutem habebis. Ideirco in illo vetera, scena nam inferius additur. Qui timent Dominum, inquirent, quæ placita sunt ei. Timentes Deum non solum ipsi seruitutem debitam offerunt, sed in quærendis modis & inuentionibus, quibus ei magis placeant, perui gilent, & quamuis plurima bona operentur, nunquã suo desiderio satisfaciunt, nec illud adimplent.

Sit itaq; Dominus, *excidetur & in ignem mittetur.* In hoc duę gehennales pœnæ, videlicet, damni & sensus explicantur. Et quidem pœna sensus, quæ præcipua est, quælibet à suauissima Dei visione, atq; infinito bono priuat. Vlater Tobiæ (vt eius refert sacra historia) flebat lacrymis immedicabilibus atq; dicebat: Lumen oculorum nostrorum, & solatium vitæ nostræ, omnia simul in te non habentes, tenõ debuimus dimittere à nobis. O quanto iure & ratione damnati in inferno hæc verba proferre possunt: Væ nobis, qui tam cæci atq; stulti fuimus, vt te ipsum summum bonum propter inanes & caducas voluptates, quam velocissime transeuntes dereliquerimus, nunc verò æternis supplicijs id persoluimus. Licet autem hoc dicerent in cassum & absq; aliqua vtilitate esset. Qua propter tu, ò peccator nunc magno cordis tui dolore ea profer, siquidem credis, quod tũ actualiter in peccato mortali sis, à gratia & amore huius summi boni aut fusus es, & hac via illud poteris recuperare. Dic ergo frater maxima spiritus tui amaritudine hæc verba: O Domine infinitæ maiestatis, qualiter mihi persuadere potui, vt te ipsum, qui omnium bonorũ fons es, relinquerem, agitum per infinitam clementiam tuam te oro, vt me iterum ad te redire facias. Pœna vero sensus est, Ignem mittetur. Infernus fornax quidam est absq; foramine, quo fumus respiret, & in eo tot erũt titiones, quot sunt Dæmones, & quoteruntcorpora atq; animæ, quæ ibi in æternum exardebunt. Cũ quidam religiosus morti esset propinquus, quandã horribilem visionem protulisse fertur dicẽs: Hei mihi, maledicta hora, qua in religionem ingressus fui, & statim concidit. Post paruũ eorũ tẽporis spatiũ hilari vultu ridens dixit: Non maledicta, sed benedicta sit hora, qua in religionem intraui, & benedicta sit sanctissima lex Christi doc-

ter,

Tobiæ 10.

25

26

27

28 ter, quam ego semper dilexi & colui: quibus dictis iterum tacuit. Et post duas horas monachos, qui pro eo orabant, vocauit eosq; sic allocutus est: Scitote fratres mei, dæmones mihi animam meam asportandam hic apparuisse, me autem alienatū à mente & timore perterritum horam, qua religionis habitum susceperi, detestatū & execratum fuisse. Et, vt plane vobis verū dicam, si hic metallorum ac fulsuris liquefactis ingenti flammaignis ardentis tanta esset copia, vt vsq; ad fines totius orbis terrarū pertingeret, mihiq; optio daretur, vtrum velim per medium illarum flammarum transire, an iterum horridos illos nefariorum spirituum vultus aspicere, eligerem potius illius ignis pœnam sustinere, quam tetertimos dæmones denuo intueri. Sed statim affuit sanctissima illa cœlorum Regina & mater misericordiæ & illos omnes hinc expulit & abegit. Quam vbi primū vidi illico magnam spem concepi, atque ingenti gaudio ridens horam, qua religionem ingressus fui benedicere inchoaui. Quibus dictis ab hac vita religiosus hic fœliciss ime migrauit. *O vala me la sanctissima Trinidad.* Quæ lingua aut quæ vox poterit explicare tormentorum genera, quæ in inferno damnati patiuntur magna continuo dæmonum multitudine sociati, siquidem sola breuissimi spatij visio ipsorum, adeo religiosum illum terruit? Quo igitur timore nos viuere oportet, siquidem in tāto periculo sumus in illum miserrimum locum eundi? Licet enim Deus nobis promisisset se gloriam daturum, nos tamen pertimescere debebamus, quoniam promissiones Dei ea lege & cōditione intelliguntur, videlicet, si illis indigni nostris demeritis non efficiamur. Atq; hoc sic intelligens Caleb sancto Iosue dixit: Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysem hominē Dei de me, &c. Da ergo mihi montem illum, quē pollicitus est Dominus, te quoq; audiente, in quo Enacim sunt & vrbes magnæ atq; munitæ, si forte sit Dominus mecum, & potuero delere eos, sicut promisit mihi. Non dubitabat hic sanctus vir Dominum promissa sua præstiturum: sed ait, si forte, dubitans & pertimescens ne forte ipse suis demeritis efficeret, vt Dominus id quod ei promiserat, non adimpleret. Idem etiam Patriarchæ Iacob contigit. Qui (vt sacræ referunt literæ) audiens fratrem suū Esau, contra ipsum aciem direxisse quadringentis militibus comitatum, timuit valde, cui Dominus se pollicitus fuerat, ipsum

29

30 *Iosue. 14.*

Genes. 32.

incolumem & pacificum in patriam suam esse asportãdum. Ta- 31
men munera tunc ad fratrem mittere cœpit, opemq; & auxiliũ
ab eodem Domino implorare, dicens: Erue me de manu fratris
mei Esau, quia valde eum timeo. Accedens autem ad fratrem
suum, quodam inaudito seruitutis genere vsus est, septies coram
eo se prosternens, existimans illum hac profunda summissione
fore placandum: timebat namq; vir sanctus, ne forsan suis deme
ritis diuina promissio sibi facta impediretur. Quare ergo nos
continuo non contremiscimus, siquidem toties Dominum of-
fendimus? Quare omnem diligentiam ad eum mitigandum nõ
adhibemus? Non solum Patriarcha Iacob munera secum vo-
luit asportare, vt sic frater eius, cum ad ipsum perueniret, placa-
retur, sed ea ante se ferri iussit, vt cùm frater Esau accederet, iam
placatus inueniretur. Quare ergo tu ò peccator munera, quæ, 32
Domino offerre debes, vsq; ad mortis horam differs? Præmit-
te, præmitte veram pœnitentiam, ieiunia, eleemosynas, atq; alia
bona opera, vt cùm ad eum perueneris ipsius iram sedatam re-
perias.

Concludit igitur Dominus iterum dicens. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Non ex folijs, videlicet, ex verbis: & ideo adiecit.
Cant. 5. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine Domine intrabit in Regnum cælo-*
rum. sed qui facit voluntatem patris mei. Iccirco sponsa in Canticis
non ad colligenda virentia folia, sed ad edendos fructus pomo-
rum sponsum inuitat dicens: Descendat dilectus meus in hortũ
suum, & comedat fructus pomorum suorum. Multi sunt, qui
quotidie decipiuntur, & negligẽtes atq; ignaui fiunt: nam licet
eis prædicemus, vt in ieiunijs atq; orationibus se exerceant, di- 33
uinaq; sacramenta frequenter sumant, & alia sacra exercitia ac-
cipiant, ipsi tamen dicunt: Ego non ecclesiasticus aut religiosus
sum, nec huiusmodi operibus aliqua obligatione astringor, mea
enim status conditio talem perfectionem minime postulat. Hi
forsan tanto auxilio egent, vt latrones, adulteri, & homicidæ
non sint, quanto alij, vt omnia, quæ possidẽt, propter Deũ pau-
peribus erogent. Non enim mihi videtur opus minoris poten-
tiæ à malis eum prohiberi, qui in medio eorum immersus vitam
degit, quam efficere, vt ille, qui expeditus est à negotijs sæcula-
ribus & ab occasionibus, quæ ad peccandum mouere solent, se
1. Corint. 15. motus ingentia bona operetur. Quo circa merito Diuus Pau-

lus

34 lus omnes cohortatur dicens: Itaq; chariſsimi eſtote ſtabiles & immobiles in omni opere Domini. Sicut enim citharœdus, vt optimam faciat melodiam omnes lyræ chordas nulla excepta pulſat: ſic Chriſtianus omnes virtutes debet amplecti, ſeipſum in charitate, miſericordia, caſtitate, patientia, atq; alijs exercēs, & hoc modo ſuauiſsimum concentum diuinis auribus efficiet. *simile.*

Fœlix ille, qui cum ſancto Dauid vere dixerit: Hæreditate acquiſiui teſtimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei ſunt. Ideſt, quamuis tot tantaſque, diuitias ac potentiam habeam, ea omnia inania & caduca eſſe reputo, hæreditas mea & theſaurus meus in obſeruātia tuorum mandatorum collocatus eſt, Quia exultatio cordis mei ſunt. In hoc lætitia cordis *Pſal. 118.*

35 mei conſiſtit. Qui vere filij Dei ſunt, licet aliquando â dæmone decipiantur, & ab eo ducantur, tamen clamore Domini creatoris ſui vocem ipſius dignoſcunt, & relictis ſceleribus ad eius obedientiam ſancte operando redeunt. Quam obrem dæmoni verba illa Prophetæ Ieremię applicari ſolent: Perdix fouit quę non peperit, fecit diuitias & non in iudicio, in dimidio dierum ſuorum relinquet eas, Perdix aliena oua furari dicitur, eaque *Iere. 17.*

aſſis fouere, ac tandem pullos excludere, quibus magnopere indulget: at poſtquam illi vocem veræ matris, quæ illos genuit, audiunt, illam ſequuntur, & adulterinam matrem deceptā relinquunt: itaq; calor ille, quem illis miſera perdix impartiebatur, ſicuti naturalis non erat, ad illos detinendos minime ſuffi- *Simile.*

36 ciens fuit. Sic dæmon licet vanitatibus ac delicijs mundi quam plurimos ex filijs Dei fallat & ſeducat, ipſi tamē, vbi primum vocem & inſpirationem ſui veri parentis audiunt, nefarium dę monem omittunt & ſe vera pœnitentia ad Dei obſequium atq; obedientiam recipiunt, & ſic ditati gratia conſequuntur gloriam, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius.

Amen.

DOMI-

DOMINICA. VIII.
post Pentecosten.

CONCIO PRIMA.

Homo quidã erat dines, qui habebat villicũ. Lucæ. 16.

4. *Reg.* 22.

Referunt sacræ literæ, quod cũ rex Iosias decimum octauũ annum ageret, initio regni sui sacerdos Helchias legis librum inuenit, qui propter temporũ præteritorum iniurias & calamitates iacebat neglectus inter alia vtensilia templi: in quo & magnificẽtissima Dei promissa legis cultoribus, proposita & horrenda supplicia improbis constituta cõtinebantur. Hũc ergo librũ sacerdos Regi legendũ misit. Cũ ergo ad eum lectũ ventũ esset, quo inaudita pœnarũ atrocitas improbitati & perfidiæ à Deo proponebatur, quæ tyrannidem, famem, gladiũ, obsidionẽ, pestẽ, esum carniũ filiorũ, cæteraq; clades cõplectebatur, tanto terrore atque metu pij Regis animus cõsternatus est, vt vestimẽta scinderit, & Oldã Prophetẽ, quę eo tẽpore Hierosolymis erat super ea re cõsuluerit, & omnia publica peccata è Regno suo funditus eliminauerit. Hũc timorẽ, hunc affectũ, hanc religionẽ & admiratiõnẽ lethalis peccati grauitas perspecta in eius animo peperit. O vtinã nos hodie fratres tãta dicendi facultate peccati malitiã vobis ante oculos ponere mus: & diuini iudicij seueritatẽ ita verbis explicare possemus, vt idem terror, idem q; animus, idem peccati odiũ, eadem q; religio mentibus vestris super no Dei beneficio instillaretur. Celebris est enim sentẽtia Diui Hieronymi nihil esse fœlicius Christiano statu Regnũ cœlorũ proponitur, nihil autẽ infœliciusillo, qui de vita quotidie periclitatur. Vnde merito Ieremias ait: Quis nõ timebit te, ò Rex gentiũ? Et B. Petrus: In timore incolatus vestri tempore cõuersamini. Hæc, quæ supra retulim⁹, occasione hui⁹ parabolæ dixim⁹, quã sumus prędicator & magister mũdi Iesus Christus in sacra hodierni Euãgelij lectione proposuit: qua ipse timore arctissimę ratio-

Ierem. 10.
1. *Petr.* 1.

nis

4 nis quæ in suo diuino iudicio reddenda est, homines mouere conatus est, vt pij sint, suamque viuendi rationem ita instituant, vt mortis tempore in æterna domicilia recipiantur. Beatus Euangelista Lucas inquit, quod cum Dominus hanc parabolam proponebat, pharisæi, qui erant auari, eum audiebant. Vbi diuinus Magister euangelicos concionatores docuit, vt doctrinam secundum necessitatem audientium prædicarent: coram auaris de liberalitate, pietate, & misericordia: apud carnales de castitate, ac pudicitia, &c. Auaritia in omnibus reprehensione digna est, quantum autem sit malum patet ex eo quod Christus Redemptor noster apud Diuum Matthæum testatur, scilicet: Facilius *Math. 19.*
est, camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum quod quidem non de luxuriosis, nec voraci
5 bus, aut pigris, vel ambitiosis affirmauit. Atque ita videmus leges humanas pœna mortis luxuriosos, epulones, iracundos: aut superbos non punire, latrones verò maxime. Cuius rei inter alias causa est, quod auaritia horum incurabile vitiũ esse reputatur, quod quidem hominem inquietum reddit, efficitque vt ipse auarus sit tanquam argentum viuum, quod semper ebullit & scaturit, cu- *Simile.*
ius natura est, vt omnia super eo enatent dempto auro. Nam si in vas plenum argento viuo aliquid infundas, licet graue sit, videlicet, ferrum aut plumbum in illo natat, aurum verò penetrat ipsum argentum viuum & vsque ad profundum eius descendit. Ita cor auarii inquietum, nihil ingreditur nec veritas nec pietas, aut charitas, aurum duntaxat ipsum penetrat, & ad profundum eius descendit, atque ibi placidum domicilium inuenit. Hoc est,
6 auarus ad nullam virtutem animum applicat: omnes in illo natant & fluctuant, omne deniq; studium suum in auro ac lucro collocat, & hæc efficiunt, vt ipse ebulliat, & inquietus sit, atque vnam solummodo otij & trãquillitatis horam non habeat, factus miser suarum diuitiarum seruus, nec illis vti sciens. Idcirco in *Eccles. 11.*
Ecclesiastico dicitur: Est qui locupletatur parce agendo, & hæc est pars mercedis illius in eo quod dicit: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus, & nescit, quod tempus prætereat & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs, & moriatur. Hic ostendit Spiritus sanctus, qualiter cupidus gaudium voluptatem, atque otium suum procrastinat, illudq; inuite rius differt dicẽs. Volo ad senectutis tempus lucrũ facere & dies

fieri

fieri, nunc quæcunque licet minima res mihi sufficit. Nescit infœlix vtilitatem educere ex ijs quæ acquirit existimans se in posterum illis esse fruiturum, & hac pessima cogitatione à morte arripitur, atq; ita illis rebus, quas lucratus est, minime fruitur. Quæ propter merito vlteriùs dicitur: Viro cupido & tenaci ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Iure optimo ait: Ad quid aurū, quoniam harum rerum perfectio in ipsarum vsu est, & illæ, quibus non vtimur, sunt tanquam si non essent: sic diuitiæ, quibus non fruitur dives, sunt tanquam si non essent. Vatablus in præsentia rum sic legit: Viro sordido non sunt ornamento diuitiæ: id est, immerito eas possidet, siquidem in eo minime elucent. Quanuis autem auaritia in omnibus reprehensibilis sit, multo magis in ecclesiasticis. Ait enim summa veritas: Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Et apud eundem Euangelistam Dominus præceperat discipulis suis, nè duas tunicas haberent. Vbi aperte omne superfluum prohibuit. Id enim quod necessarium est ad vitam peragēdam vna tunica vocatur, vt Beatus Hieronymus ad Heluidiam scribens testatur: quod clarius apparet ex eo, quia ipse Dominus duas tunicas habuit. Ex hoc infertur, quā pernicioſa res sit auaritia & tenacitas, maxime in eis, qui se discipulos huius diuini magistri iactant. Solent in ecclesijs esse quædam gazophylatia tali artificio fabricata, vt omnem pecuniam, quæ in ipsa mittitur & includitur, facillime recipiant, at inde depromi ne obolus quidem potest. Sic quam plurimi Ecclesiastici ad accipienda beneficia & officia paratissimi sunt, promptæque voluntates suas habent, & licet quam multa in eos conferantur, ipsi tamen nunquam satiari possunt. Si autem ab eis aliquid auferri vel accipi contendimus, hoc difficillimum est: cùm ipsi pauperibus bona sua debeant distribuere, sicut Vrbanus quintus summus pontifex testatur dicens: Ipsæ res fidelium, quæ Domino offeruntur, non debent in alijs vsibus quam ecclesiasticis & Christianorum fratrum vel indigentium conuerti: quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorum ac patrimonia pauperum. Quanquam vero imperatoris Constantini voluntas & intentio fuerit sanctissima & opus optimum quando ministris sacrosanctæ Ecclesiæ redditus impartitus est, hoc tamen multis perditionis

7

Eccles. 14.

Luca. 14.

8

Luca. 9.

S. Hiero. ad Heluidiam.

Simile.

9

Vrban. V.

10 tionis causa extitit. Atque ita Nicolaus Liranus citans Henricum de Gandauo inquit: temporibus, quibus Constantinus minister ecclesiæ his redditibus affecit, in aere auditam fuisse hanc vocem, scilicet, Hodie cecidit venenum in Ecclesiam Dei. *Liran. 1. p. super. Deuter. cap. 32. Henric. in quodlibeto.*

Cùm igitur Dominus hanc parabolam pharisæis, qui erant illo tempore religiosi, quoniam auaritiæ dediti erant, proposuerit, licet omnes oporteat ab illa commodum elicere, multò magis religiosis & ecclesiasticis hoc conducit: quæ sic incipit: *Homo quidam erat diues, qui habebat villicum.* Hic homo Christus Dominus est, qui non hominis solum sed etiam Dei filius est, & paternæ hæreditatis atque gloriæ hæres. Qui licet in arctissima paupertate in hoc mundo vitam egerit, natus in stabulo, nudusque affixus patibulo, & alieno conditus tumulo fuerit, quatenus tamen Dei filius est, vniuersorum est hæres atque Dominus. De
11 quo Diuus Paulus sic ait: Diues in omnes, qui inuocant illum. In *Rom. 10* mundo nullus tam diues est, qui erga omnes abundet. Nam si maior princeps totius orbis terrarum cuilibet homini vnum duntaxat dipondium elargiretur, certe nihil ei remaneret, & pauperrimus omnium esset. At filius Dei, licet omnibus multa impartiatur, tam diues remanet, sicut antea. In quantum etiam homo est, meritis ditissimus est, quoniam ratione personæ diuinæ, merita eius infinita fuerunt. Atque ita in omnibus alijs sanctis, quamuis multum meruerint, semper præmia, quibus à Deo afficiuntur, sunt maiora quam merita ipsorum. Si in cœlum ascenderes, & ibi gloriam, qua Beatus Petrus, vel Beatus Paulus fruitur, videres, profecto diceres nihil esse quidquid fecerunt aut passi sunt, si cum gloria, quam habent, comparetur. Meritis au-
12 rem Christi Redemptoris nostri nullum æquale præmium tribuitur, semperque præmium minus est, quam merita ipsius fuerunt: non enim habet hic cœlestis Reparator in quo tot merita præmientur. Nam licet alij mille mundi essent, non sufficerent ad omnia illius merita exhaurienda. Quis ergo vestrum, fratres, est qui ingenti lætitia non perfruatur, sciens tot esse sui fidelissimi amici Iesu Christi diuitias, & quòd siquilibet hominum tot peccata haberet, quot oēs mūdi homines simul cōmiserūt, venia ipsorū omniū ab æterno Patre filio suo Iesu Chro debetur, si homines ex parte sua se ad illā recipiēdā volūt disponere. Si autē dicis: Nūquid Chrs filius Dei vnū tantū villicū habet ad hoc re-

spon-

spondeo, omnes homines esse illius villicos. Dicitur vero vnicum habere, quoniam à quolibet nostrum adeò arctam & peculiarem rationem exiget, ac si in mũdo vnus duntaxat esset villicus. Gloriæ etiam retributio apud sacram scripturam in particulari ponitur. Et ideò Sanctus Dauid ait: Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini. Quasi diceret: Tempore necessitatis veri amici cognoscuntur, & siquidem tot sunt modo, qui Deum offendunt, nunc etiam tempus est, quo amici eius se fideles exhibeant illum benedicentes & glorificantes. Hoc etiam sanctus Mathathias allegabat dicens: Nunc confortata est superbia, nũc ergo ò filij, æmulatores estote legis, & date animas vestras pro testamento patrum vestrorum, & mementote operũ patrũ, quæ fecerũt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam & nomen æternum. Nunc, ait, quando tot dissolutiones fiunt, tot peccata committuntur, ac tam pauca virtus exercetur: nunc, quando tot mali & tam pauci boni existunt, nunc ergo vires sumite, & ad virtutem bonitatemq; animum concipite. Hoc idem ego fratres charissimi, nomine Dei vobis dico: Nunc mementote operũ patrũ, quæ fecerunt in generationibus suis. O singularia verba: vtinam ea adimpleamus. Si autem dicitis, vos non posse illos sacros Apostolos, illos fortissimos martyres, & illos primos patres, qui Ecclesiam sanguine suo fundauerunt, imitari, si ad illos æmulandum ignaui & animo pusillo estis, mementote illorum, qui in generationibus suis ab hinc centum annis transierunt, aut eorũ qui post quinquaginta, aut denique illorum qui post decẽ annos mortui sunt, quos tam iustos ac Dominũ timentes cognouistis, & rubore confundimini eo quod nunc illis similes non estis. Quocirca filij æmulatores estote legis. Et hoc significant illa verba: Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini. Sed quero, ò Rex sancte, quare statim inferiùs dicis: Benedicat tibi Dominus ex Sion? Siquidem inuitas omnes ad Dominum laudandum eique seruiendum, cur non ais: Benedicat vos Dominus? Aduertite, quando aliquis pater multas diuitias habet, easque quam plurimis filijs impartitur, cuilibet illorum parum remanet: at si vnũ duntaxat filium habet, ditissimus post obitum parentis manet. Sic ne tu cogites, fore vt tibi minima præmij pars contingat propter multitudinem seruorũ Dei, ideò inquit: Benedicat tibi Dominus ex Sion, significans in hoc præmiũ & benedictionẽ Dei

Psal 143.

1. *Mach.* 2.

14

15

Simile.

a quo

16a quolibet ita esse obtinendam, ac si ipse solus hæres esset, & qui solus illam meruit. Et addidit: Qui fecit cœlum & terram. Voluit Spiritus sanctus in benedictione iusti de cœlo ac de terra mentionē fieri, vt intelligeremus, Deum suos non tantum in cœlo ditare, sed etiam in terris ipsis fauere. Atq; ita apud S. Matthæum ipse Dominus ait: Quærite primum Regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Itaque villicus hic quilibet hominum est, & ita D. Paulus cū singulis hominibus loquens ait: Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? A Domino accepisti Corpus cum omnibus suis membris ac sensibus: ab ipso animam cum potentijs: ab ipso tempus, quod huc vsq; vixisti, cum horis & momentis: ab ipso salutem & vires, cœlum ac terram, quæ te
17 sustinent: ab ipso denique solem, lunam, stellas, campos, aues, pisces, atq; animalia, quæ iussu eius tibi inseruiunt. Vis videre quanta sint hæc omnia? Profecto si quodlibet horum beneficiorum per se consideras, hoc facile intelliges. Dic mihi obsecro, si aerem, quo respiras ac viuis, empturus esses, quanti illum quotidie emeres? Et si pedes aut manus non haberes, quāti illas emeres ab eo, qui illas tibi voluisset vendere? Et si cæcus esses, quanti oculos emeres? comparatione quorum licet quam plurimas opes ac facultates possideres, ea omnia pro nihilo penderes, ac cum sancto Tobia diceres: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video? Deniq; quot terras peragrares, si scires esse aliquem artificem, qui tibi lumina ad videndum præstare posset? Benedic ergo frater Dominum Deū, qui
18 tibi rem tam pretiosam absq; aliquo pretio donauit, & qui alijs in lucem prodeuntibus oculorum lumine priuatis te tam pulchris ac lucidis oculis ornare dignatus est. Tandem perpende & animo euolue toties illos tibi denuo tribuere, quoties mereris illis priuari, ac toties mereris vt tibi eruantur, quoties illis abuteris in eius, qui illos tibi dedit, offensionē. Quod si ex corporeis oculis, quibus alijs animantibus similis es, ita ad Dominum laudandum, ac te ei gratum ostendendum obligari colligis, quid erit, si mentis oculos & fidei lucem, qua te affecit, alios quā plurimos in infidelitate sua relinquendo consideras? At vero quid erit si dona & gratias, quibus animam tuam in sacro baptismate ornauit, alioſq; fauores spirituales animaduertis à quibus & te

Matthæ. 6.

1. Corin. 4.

Tobiæ. 5.

Oseæ.14. alit, & tu ipse mentē tuam poteris meritis ditare. Apud S. Oseā 19
vbi nos legimus: Ero quasi ros Israel germinabit sicut lilium, para
phrasis Chaldaica habet: Ero quasi ros Israeli, germinabit sicut li
lium, idest, omnia prospera succedent ei talibus fauoribus. O
Christe ros cœlestis quanto maiori iure ac ratione Christiani
vberiores bonorum operum fructus, quā Hebræi facere debere
mus, siquidē nos multo potioribus beneficijs quā illos aspersi-
sti, atq; ditasti. Sed væ, væ, & millies væ, quoniā cùm pijssimus
Iesus erga nos sit ros abundantissimus, nos ipsi nimis aridi & in-
Hebr.13. fructiferi sumus. Qua propter egregie D. Paulus nos admonet
dicens: Beneficentiæ eius nolite obliuisci: atque ita huic sum-
mo benefactori non ingrati sed fideles villici eritis. In eo loco,
vbi D. Paulus dixerat: Quid habes, quod non accepisti? adie-
cit etiā hæc verba: Hic iam quæritur inter dispensatores, vt fide- 20
lis quis inueniatur. Hæc autem fidelitas duabus maxime rebus
nititur, altera in congregandis diuitijs, altera verò in ipsis distri-
buendis iuxta Domini voluntatem. O mundi diuites, si iterum
atq; iterùm vobiscum cogitaretis vos immēsi ac seueri Dei vil-
licos esse, non acquireretis, & augeretis eo modo diuitias ve-
Iob.27. stras, quo ille, de quo S. Iob ait: Ædificauit sicut tinea domum
suam. Sed quomodo tinea domum ædificat? Certe se ipsam pin
guefaciens & ligna, inquibus habitat, destruens: ipsa enim mate
Simile. riem, quæ domus eius est, corrodit, & sese ex ea sustentat & pin-
guem facit. Sic multi ex vobis agunt, qui, vt pinguescatis & di-
uites efficiamini, proximos vestros destruitis ac perditis. Si etiā
animo vestro euolueretis, vos esse villicos, & arctissimam bono- 21
rum, quæ possidetis, rationem esse reddituros, illa in sceleribus
Ezech.5. non cōsumeretis. Sancto Prophetæ Ezechieli Dominus sic iussit: Sume gladium acutum, & capillos tibi rade, & assumes stateram ponderis, & diuides eos. Tertiā partem igne cōbures in me
dio ciuitatis, tertiam gladio concides, tertiam verò aliā dispergues in ventum. In hoc Dominus voluit ad literam vltionē Hebræorum innuere, qui in tres partes diuidendi erāt. Quorum alterià Chaldæis comburendi erant, alteri gladio occidendi, tertij deniq; in seruitutem & captiuitatem adducendi. At vero mysti ce in hoc significatum est, quam profane plurimi diuitias, quas Dominus eis largitus est, dispendunt. Nam per capillos (qui, si nimis crescunt & augentur, oculorum aciem impediunt) bona

tempo,

22 temporalia intelligi possunt, quæ, si plurima sunt, incautos atq; imprudētes obcæcare solent. Partem horum capillorum in ignem aliqui mittere consueuerunt, & ita eos consumunt. Hi sunt, qui diuitias & facultates suas in carnis illecebris ac voluptatibus effundunt. Quare, ò peccator, debitum famulis tuis non soluis? Quare filijs tuis non adhibes remedium? Quare eleemosynas pauperibus non erogas? Profectò quia carnalis es, & partem tuarum facultatum in luxuriæ rogum proijcis. Altera vero pars horum capillorum gladio scinditur, & sic consumitur. Hoc autem est id, quod in rixis, iurgijs, & litibus dispenditur. Porrò tertia pars, dùm in aerem proijcitur, consumitur. Vis tot canes venaticos, tot equos, tot famulos habere, tantaq; pompa incedere, vt aer iste omnes opes tuas ac diuitias disperdat. Ecce igitur ton
23 sus Ezechiel, quoniam capillos suos in ignem iniecit, & per aerem dispersit, ac gladio procidit. O infælix peccator atq; infidelis, siquidem diuitias, quas Dominus tibi donauit, vt cum illis ei inseruires, in offensionibus eius sparsisti. Quid igitur de naturæ bonis dicam? Salutem, pulchritudinem, ingenium, atq; omnes vitæ annos in Sathanæ seruitute maxima cum iniuria creatoris tui dispendisti. Quocirca meritò existimare poteris te esse villicum, de quo in hac sacra Euangelij lectione dicitur: *Hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius.* Hoc aduerbium, Quasi non denotat diminutionem, sed veritatis, vt ita dicam, realitatē, sicut cum Diuus Paulus de præpositis loquens ait: Ipsi enim *Heb.13.* peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri: ideſt qui vere de illis rationem reddituri sunt. Et sicut apud diuum *Ioan.1.*
24 Ioannem dicitur: Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, ideſt, gloriam tanquam veri filij Patris æterni: ita hic dicitur: Quasi dissipasset bona illius, ideſt, vere & realiter dissipauerat.

Res plane digna ponderatione est; quam hic Dñs ait, scilicet, *Hic diffamatus est apud illum.* Veritas infallibilis est illud D. Pauli, Quod omnia nuda & aperta sunt oculis Dei, & ipse nouit abscōdita cordis nostri. Et hoc audaciā nostrā, atq; impudentiam maxime aggrauat & amplificat: videlicet, quod cum ipse Deus omnia contēpletur, nos coram diuinis ipsius oculis peccare ausi sumus, de quo per Esaiā prophetā magnopere cōqueritur dicēs: *Esai.65.* Et faciebatis malum in oculis meis, Et apud Sanctū Ieremiam: *Iere.7.*

Ego vidi, dicit Dominus. Quod q; peius est, esse aliquos, qui sine 25
aliquo timore vel conscientiæ angore ita delinquunt & pec-
cant, ac si Dominus eos non videret: quod perinde est, ac si di-
cerent, non verbis quidem, sed operibus Deum esse lapidem aut
Psalm. 52. truncum. Hoc significauit S. Dauid, cum inquit: Dixit insipiēs
in corde suo. Non est Deus. Quomodo autem hoc dixerit expo
suit protinus, cum subdit: Corrupti sunt & abominabiles facti
sunt in studijs suis. Hac ratione improbi dicunt, non esse Deum,
quando quidem nihil minus peccant, Deum esse credentes, quā
si omnino non crederent: quod genus peccādi grauissimum est,
quia maximum Dei contemptum præfert. Tales erant illi,
Iob. 21. quos S. Iob sic dixisse refert: Quis est omnipotēs vt seruiamus ei?
Et in cōtextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur. Quid
est omnipotens, vt seruiamus ei? Cùm dicunt, Quid apertius eo 26
rum contemptus ostenditur, cùm verò, Omnipotens, ipsorum,
insania & cæcitas apparet, siquidem Deum omnipotentem vo-
cant, & dicunt, Quid est? Si est omnipotens, quid amplius vul
tis? Ergo siquidem omnipotens est, qualiter ab eius potentissi-
mis manibus absque vltione euadetis? Cùm igitur sit catholica
veritas Deum omnia intueri, quid sibi vult, Hic diffamatus est
apud illum? Ad hoc respondeo ipsamet peccata delatoris offi-
cium coram diuino conspectu gerere. Atque ita idem Domi-
Genes. 4. nus ad Cain dixit, Sanguis fratris tui Abel clamat ad me de ter-
ra, id est, opus execrandum, quod temere patrasti, accusator
tuus est, & coram me clamat vltionem commeritam efflagitans.
Genes. 18. Et alibi: Clamor Sodomorū multiplicatus est, qui venit ad me,
quin etiam clamor oppressorum pauperū cœlos penetrat, vt pa 27
tet in eo quod dicitur: Ascendit clamor eorum, scilicet, filiorum
Exod. 2. Israel ad Deum. Quo circa peccatores attēdite quid agatis quo
niam scelera, quæ cōmittitis, vos coram diuino iudice accusant,
ac de vobis vltionem postulant. Atque ita quilibet peccator po
Iob. 16. test dicere illud S. Iob: Rugæ meæ dixerunt testimonium con-
tra me. Rugæ, quæ animam fœdant, & debilem reddunt, sunt
ipsa peccata. Considerare etiam poteritis cœlum, terram, ele-
menta, & creaturas, quæ in eis sunt, & quæ vobis continuo ser-
uiunt, vt vos creatori vestro seruiatis, esse quasdam linguas, quæ
ingratitudinem vestram ostendunt, & propalant, vosq; accu-
sant, & de decore coram diuina maiestate afficiunt.

Vtau-

28 Vt autem hoc melius intelligatur, sciendum est, Aristotelem sic dixisse: Omnis substantia viuens melior est non viuente. Ex quo apparet, formicam, muscam, & vermiculum, quæ vitam sensitiuam viuunt, habere altiorem & nobiliorem naturam, quã stellas, cœlos, atq; planetas. At cum hæ creaturæ viuentes tantæ sint nobilitatis & valoris, quam plurimæ ex illis vitam suam vt hominis vita conseruetur, amittunt. Quotidie nanque videmus, pisces, aues, atq; alia animantia mori, vt ipsis mortuis vita hominis sustentetur. O vita humana, quam pretiosa es, siquidẽ ad tui conseruationem tot quotidie strages fiunt in vitis animantium. Merito ergô homo animaduertere debet, qualiter vitam degat, siquidem alijs creaturis, quę nobiliores sunt cœlo & stellis, tanti stat. Igitur iure optimo omnes istę creaturę hominem 29 accusant, quando vitam suam seruitio Dei, vt obligatus est, nõ dicat. *Aristot. 17. de animali.*

Ait vlterius sacra nostri Euangelij lectio, *Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te?* Quanuis (vt diximus) scelera hominis omnia Deo manifesta sint, nihil tamen hoc in loco discernere voluit, nisi prius reum ipsum conueniret, & illius confessionem auditet. Sic in Genesi postquam dixit Dominus: Clamor Sodomorum multiplicatus est, &c. adiecit statim: Descendam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint an non. In quo omnes iudices docuit, nê contra inauditam partem sententiam aliquando ferant. Valde vtiles ac necessarij sunt in Rebus publicis iudices: vt autẽ rectè munus suũ præstent, oportet quam plurimis virtutibus ipsos adornari. Iccirco sanctus Rex 30 Iosaphat regnum suum componere & reformare volens, atque ad hoc iudices creans eis dixit: Videte, quid facitis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: & quodcunque iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiscum, & & cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio nec cupido munerum. Quasi diceret, Tales vos esse oportet. O diuina verba, digna profecto, quæ literis aureis in omnibus prætorijs & multo magis in omnium iudicum cordibus scribantur. O Domini mei quam optimè in vestris actibus procedetis, si illa sæpenumerô memoria repetatis. Valerius Maximus insignis Tiberij Cæsaris & aliorum historiographus narrat, ipsum cum timeret non pos- *Gene. 18.* *2. Paral. 19.* *Vale. Max.*

se iudices à cupiditate alienos inuenire, noluisse illos, quos vrbi- 31
bus atque alijs locis præfecerat, crebro permutare. Interrogatus
autem, quare hoc ageret, vsus est appositissimo exemplo homi-
nis vulnerati musceis cooperti, cuius miseria commotus quidam
alius eas ab illo misero abegit, de quo vulneratus conquestus est
Simile. dicens: Quare has à me expulisti? hæ, enim quæ in me ade-
rant, iam saturatæ erant, atque ita non me adeò vexabant: ve-
nient nunc aliæ famelicæ, & me multo plus oppriment. Sic
postquam aliquis iudex vrbem aliquam deprædatus est, &
ciues eius quodammodo euiscerauit, alius denuo in ipsam fa-
melicus ingreditur, & prioris vestigia sequens idem faciet: ideo
minus malum est, eum, qui iam plenus in vrbe erat, ibidem
commorari. Scipio etiam, cùm senatus duos consules in quan-
dam prouinciam mittere voluisset, dixisse legitur: Neuter mihi 32
placet, quia alter nihil habet, alteri nihil sat est, existimans alte-
rum illorum cupiditate commotum, alterum vero necessitate
munus suum, vt oportebat, non esse executuros. Inter has condi-
tiones, quas iudices habere debēt, est etiam valde necessaria hæc,
quam supernus iudex in præsentiarum docet, scilicet, vt sint effi-
caces iustitiæ executores: penuria enim huius rei maxime Rei-
Ierem. 1. publicæ nocet. Prophetam Ieremiam Dominus sic interrogasse
legitur: Quid tu vides Ieremia? Et ipse respondit: Virgam vigi-
lantem ego video. Et paulò inferius iterùm eum interrogauit:
Quid tu vides? ille vero responsum præbuit: Ollam succensam
ego video. Priusitaque virgam, & postea ollam succensam aspe-
xit. In quo mystice significatum est, impium & sceleratum ho-
minem esse veluti quandam feruentem ollam & domum etiam 33
in qua improbi & nebulones se in ludis atque alijs flagitijs exer
cent. Dicitur improbus & domus impiorum esse olla succensa,
& feruens, in qua animæ multorum coquuntur & condiuntur,
vt eas Sathanas in stomacho, videlicet, in inferno deuoret &
absorbeat: & propehas ollas debet esse iustitiæ virga, quæ illos
pro ratione delictorum puniat, ne penitus Rempublicam euer-
tant & labefactent. Maxime autem conducit, vt ante executio-
nem huius iustitiæ sufficientissima examinatio præcedat, quo-
niam præcipitatio, iudicij nouerca esse dicitur. Antequam Do-
Gene. 6. minus Patriarchæ Noe sententiam illam proferret, scilicet: Finis
vniuersæ carnis venit coram me, ait sacer Textus, Dominum

apud

34 apud se dixisse, Nō permanebit spiritus meus in homine, quia ca
ro est. Et iterum: Delebo hominē, quē creaui, à facie terræ. Vbi
omnes iudices docuit, mature & paulatim ante prolationē sen-
tentiæ esse processuros. Sic Dominus dicēs: *Quid hoc audio de te?*
Non solum iudices, sed etiā alios admonet, nè facile assensum
detrahentibus præbeāt, cū non raro ex malitia magis quam ex ve
ro aliorum errata commemorent: qui eo ipso quod detrahunt, se
ipsos produnt, & maledicos re ipsa esse confitentur, atque ita se
ipsos fide indignos faciunt. Quod si de alijs male iudicare, nō de
cet, licet de illis detrahere audiamus, quanto minus de proximis
nostris iudicare debemus propter nostrum duntaxat beneplaci
tum? O diabolicam peruersitatem, & euidens signum cordis cor
rupti ac malitia deprauati. Nabal (inquit sacra pagina) erat pes- *1. Reg. 25.*
35 simus & malitiosus. Sic hodie quam plurimi extant, qui, cum ma
litiosi & pessimi sint, existimant, sub vnoquoque lapide esse quē
dam scorpionem, de omnibus male suspicantur, quia per se ip-
sos alios iudicant. Atque ita dicitur in Ecclesiastico: In via stul- *Eccle. 10.*
tus ambulans, cùm ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat. Im-
pijssimus Nero dixisse fertur, omnes homines illa, quæ ego com
mitto, scelera, perpetrarent, si quam ego potestatem habeo, habe
rent, quoniam eis voluntas minimè deest. Isti tales eos, qui be-
nè operantur, hypocritas reputant, existimant enim, neminem
esse virtutibus & earum exercitijs, ex animo deditum: è contra
vero virtutis studiosi de nullo male iudicant, sed de omnibus be-
ne cogitant. Cum Dominus populo iussisset Hebræorum, ne in
montem Sinai ascenderet, iterum ad Moysem dixit: Descende *Exod. 19.*
36 & contestare populum, nè forte vellet transcendere terminos ad
videndū. Respondit autem ei S. Moyses: Non poterit vulgus as-
cendere in montem Sinai, tu enim testificatus es, & iussisti. Cui
ait Dominus iterum: Vade, & descēde. Existimabat vir sanctus,
iam populum non posse ascendere, siquidem Dominus id pro-
hibuerat, & sicut ille nimis obediēs erat, alios etiā futuros ita esse
iudicabat. Hanc animi synceritatē ipse alibi demonstrauit. Nā
cùm Pharao sæpenumero mentitus esset, & verbū, quod promi
serat, fregisset, postquam dixit: Peccaui etiam nunc, orate Do- *Exod. 9.*
minum, vt desinant tonitrua, & dimittam vos, respondit ille:
Cum egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad Do-
minum, & cessabunt tonitrua, &c. vt scias, quia Domini

est terra. Perpẽdite, obsecro, qualiter, licet multoties à Pharaone 37
deceptus fuerat, tamen de eo bene iudicabat, quia (vt ait Beatus
1. Corin. 13. Paulus) Charitas omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet, &
de nullo, quanuis improbus sit, desperat. Cùm vero ait: Extendã
palmas ad Dominum, efficaciam, qua pro tyranno ac pro eius
populo oraturus erat, significauit. Quid hoc audio de te? Mira
plane hominis huius lenitas & patientia. Alius rerum suarum
iactura exacerbatus diceret: Prædo & bonorum meorum dissipa
tor cur bona mea dilapidasti? In crucem & in carcerem te agam
donec nouissimum mihi quadrantem reddas. Nihil horum di-
cit, sed blande leniterq; ait: *Quid hoc audio de te? Redde rationem villi*
cationis tuæ. Hac igitur diuitis hominis proposita mansuetudine
Dominus clementiæ ac lenitatis suæ magnitudinem voluit ostẽ
dere: Qua etiam erga grauissimos peccatores vtitur. In Apoca- 38
Apocal. 4. lypsi dicitur: Ecce sedes posita erat, & super sedem sedens, &
iris erat in circuitu sedis. Hic sedens Christus Dominus est: sed
dum sedit iudicaturus, quo circundatus est? Obserua quid dicat:
Et iris in circuitu sedis. Quid, iris, adumbrat nisi diuinam cle-
Gene. 9. mentiam? Sic enim scriptum est: Nequaquam vltra interficie-
tur omnis caro aqua diluuij: arcum meum ponam in nubibus
cœli, & erit signum inter me & inter terram. Circundabitur ve-
ro diuinus iudex tempore iudicij ab arcu, qui signum misericor-
diæ eius est, quoniam etiam ibi illa maxime vtetur. Vnde infer
tur, quod ille, qui patiens & mansuetus minime est, iudex vel
prælatus non debet esse. Quamuis sanctus Dauid vnctus erat
Rex Israel, nunquam tamen eũ impius Saul recognouit, quous-
que vidit, eum partem chlamydis suæ scidisse, & cùm facile po- 39
tuisset interficere, nequaquam voluisse. Tunc dixit: Nunc scio,
1. Reg. 24. quia certissime regnaturus es, & habiturus in manu tua Regnũ
Israel. Nam vir adeò mansuetus, & qui cum vindictam de inimi
co suo potuisset sumere, id non fecit, dignus profectò Regno est
atque imperio.

Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. O
verbum horribile cunctis humanis cordibus, licet dura & lapi-
dea sint. Si nunc quot quot estis in hoc templo vocem quãdam
audiretis dicentem, Dei voluntatem esse, vt hic cum parentibus
& maioribus vestris maneretis, quid, obsecro, vobis esset facien-
dum? Quam rationem redderetis? Quales vos Deus hac hora in-

ueni-

40 ueniret? O cæci, cæci, quare hæc profunde non animaduertitis: si
quidem nescitis, an Deus hodie aut cras vobis dicet: Redde ratio
nẽ villicationis tuæ? Attendite, hunc villicum non dixisse, Domi
nus meus auferet à me villicationem, sed aufert in præsenti, &
ita oportet vos animo euoluere, & quo maiores peccatores estis,
eô plus hoc timere debetis. Nam scelerati in pœnam delictorum
suorũ digni sunt, quibus Dominus vitam abbreuiet. Hoc Diuus
Hieronymus testatur, Deum ante diluuium fecisse, & sic locum
illũ Genesis explicat: Non permanebit spiritus meus in homine B. Hieron. sup. 6. capit. Gene.
in æternum, quia caro est, eruntq; dies illius centum & viginti
annorum. Idest, quia omnis caro, hoc est omnis homo corrupit
viam suam, ideo omne genus hominum, & omnia, quæ in serui
tutem ipsorum in terris fuerunt creata, euertere ac destruere vo-
41 lo. Eis tamen centum & viginti annorum spatium ad pœniten-
tiam agendam concedo: & hoc tempore iussit, arcam illam in-
gentis magnitudinis fieri, quæ veluti quædam admonitio & cõ
minatio esset diuinæ vltionis in cunctos mortales. Et ob hãc cau
sam Diuus Petrus Patriarcham Noe iustitiæ præconem nuncu- 2. Petri. 2.
pauit: quoniam ipsius arcæ fabrica mundo de peccatis suis mi-
nabatur, videlicet, homines, nisi pœnitentiam egissent, aquarũ
illuuione esse perituros. Quia verô se in meliorem frugem non
receperunt, & has omnes minas contempserunt. ex illa summa
centum & viginti annorum Dominus abstulit viginti, & vltio-
nem (vt ait D. Hieronymus) centesimo anno fecit. Qua propter siquidem vos ob scelera vestra digni estis, à quibus Domi-
nus statim villicationem auferat, de morte nõ agatis tanquã de
42 re futura, sed tanquam de re præsenti, ac vera pœnitentia vos ip-
sos præparate facientes de facultatibus vestris amicos,
Christi pauperes, vt cùm defeceritis, recipiant
vos in æterna tabernacula gloriæ, ad
quam nos perducat Iesus Ma
riæ filius. Amen.

In eadem Dominica octaua post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. Lucę. 16.

INter præclara beneficia, quæ liberalissimus ille rerum omnium Dominus generi humano largitus est, principem locum obtinet, quod vnigenitum filium suum non modo in Redemptorem & libertatis nostræ vindicem, sed etiam Doctorem ac voluntatis suę interpretem nobis donauit. Quod beneficium non immerito Apostolus amplificat, cùm ab hac sententia epistolam ad Hebræos scriptam exorsus est dicens: Multifariã multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis, nouissime diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & sæcula. Huius autem beneficij gratia exultare & gratias agere nobis Propheta Ioel iubet, cùm ait: Filij Sion exultate in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet super vos imbrem matutinum & serotinum, vt, videlicet, verbi diuini semen ipsius opera in terra cordium vestrorum iactum, & cœlestis gratiæ imbribus irrigatum fructus germinet vitæ æternæ. Munus autem hoc Saluator noster cumulatissime præstitit, sicut ipse loquens cum æterno Patre in psalmo ait: Annuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna, ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti: quid enim aliud sacra euangelia, nisi iustitiam Dei annuntiant? Iustitiæ autem nomine virtutem omnem & sanctitatem Hebræo more significauit. Quia enim ad iustitiam præcipue pertinet, vnicuique reddere quod suum est & virtus hoc ipsum cumulatissimè præstat, ideo non mirum, si iustitiæ nomine virtutem omnem complexus est. Inter documenta verò vtilia

Hebr. 1.

Ioel. 2.

Psalm. 39.

4 vtilia & fructuosa, quę hic cœlestis magister nos docuit, vnum est hodierni euangelij sacra conclusio, quæ misericordiæ & beneficentiæ officijs continetur, quæ facit, vt misericordiam apud Dominum in iudicio inueniat ille, qui misericordiæ officijs vsus est.

Vt autem virtutis huius fructum & salutarem vim commendaret, hanc nobis parabolam in euangelica lectione proponit, quæ sic habet. *Homo quidã erat dives, qui habebat villicum, & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius*: Et quæ sequuntur vsque in finem. Hunc villicum, Dominus noster vult, vt in hoc imitemur, videlicet, scientes amicos in tempus necessitatis comparare, & acquirere, siquidem omnes diuinæ maiestatis villici sumus. Non solum quilibet nostrum bonis naturalibus & gratui-

5 tis, quæ à diuina manu accepimus, bene vti debet, sed (vt ait D. Thomas) vnusquisque obligatur ad exequendum officiũ, quod accepit. Sacerdos habet pro villicatione ipsum sacerdotiũ, iudex iudicaturam, mercator mercaturam seu negotiationem, & sic de alijs. Quemlibet autem illud Prophetæ Habacuc dicere oportet, scilicet: Super custodiam meam stabo, & figam gradũ super munitionem & contemplabor, vt videã quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Est enim in porta Christus teste Ezechiele dicente: Et funiculus lineus & calamus mẽsuræ in manu eius, videlicet, ad metiendum huius ædificij lapides, qui sunt fideles, & electi. Vnde locus ille Prophetæ ab Apostolo citatus in ea, quæ extat ad Romanos, epistola dicens: In omnem terram exiuit sonus eorũ, potest verti ex Hebræo: In omnẽ terram exi-

6 uit norma, siue amussis, siue funiculus, & directorium eorũ. Quẽ locum D. Paulus de euãgelij prædicatione intelligit: in quo normæ, per quas quilibet Christianus iuxta suam status conditionem duci & gubernari debet, perfectissime continentur. Hoc sapientes viri intelligentes munera, & officia publica, atque omnes dignitates renuere totis viribus contendebant: cùm autem illa per obedientiam compulsi accipiebant, hoc maximo timore affecti faciebant. Quod satis apparuit in sancto Iosue: quem, cum gubernationem populi Hebræorum subiuit, bis sanctus Moyses sic allocutus est: Confortare & esto robustus. Et statim iterum ei dixit: Ecce præcipio tibi, confortare, esto robustus: noli metuere, & noli timere, quoniam tecum est Dominus Deus tuus.

D. Tho. 3. p. q. 67. art. 8.

Habac. 2

Ezech. 40.

Roman. 10.

Iosue. 1.

tuus. Ex quo apparet, virum sanctum timore perculsum ac per- 7
territum fuisse tanti muneris sibi commissi magnitudine: aliàs
enim non fuisset necessarium, toties ipsum ad munus acceptan
dum cogere. Et est notandum summam consolationem ei fuisse
cùm ipsi dicebatur: Quoniã tecum est Dñs Deus tuus. Hoc preci
puũ est, quod in omnibus curare debemus, quoniã omnes huius
1. Reg. 16. mundi res absq; Deo nihil sunt aut valent. Cùm S. Dauid in sa-
cra scriptura à quodam laudaretur, sic laudans dixisse legitur: Vi
di filiũ Isai scientẽ psallere, & fortissimũ robore, & virũ bellicosum
& prudentem, & virũ pulcherrimũ & Dominus est cum eo. Hoc
vltimum sigillum (vt aiunt) cunctis eius laudibus appositum, quo-
niã omnes hominis excellentiæ absq; Deo magis nocent quam
prosunt. Insipientes vero, quoniã non intelligũt sibi onus impo-
situm, cùm munus aliquod aut dignitatem accipiunt, lætitia affi 8
ciuntur, cùm illis præficiuntur, molestia vero, cùm eisdem priuã-
Seneca in li. de breuit. vi tæ. tur. Seneca insignis Philosophus in libro, quem de breuitate vitæ
inscripsit, narrat. quod cum senatori cuidam Romano à Caio Cæ
sare facultas daretur, vt iam nonagesimum annum agẽs otio va
caret, Reipublicæque negotia relinqueret, ipse vbi primum hoc
intellexit, se mortuum esse reputauit: ac suis famulis iussit, vt in
tumulo tanquam defunctus poneretur, siquidem officio publi-
co priuabatur, sine quo nullo modo vitam se agere posse existi-
mabat, adeò negotia ei suauia & iucunda videbantur. At post-
quam huius rei imperator certior factus est, ei præcepit, vt illa
Reipublicæ negotia vsque ad mortem exerceret. Nec hoc valde
mirandum est in homine Ethnico, in maximam verò admira-
tionem nos rapere debet, videre homines Christianos doctrinæ 9
euangelicæ lacte nutritos, qui in quiete ac tranquillitate viuere
minime sciant, & negotijs implicari etiam in senectute magno-
pere delectentur. Quanuis autem omnes villici simus, de multis
Osee. 4. tamen illud Prophetæ Oseæ dici potest: Dominum dereliquerunt in non custodiendo, scilicet id, quod custodire debebant: &
ità derelinquunt, vt id publica infamia sua efficiãt. Quã obrem
Osee. 7. de illis etiam dici potest, quod vlterius idem Propheta testatur:
Reuelata est iniquitas Ephraim, & malitia Samariæ, quia
operati sunt mẽdaciũ. Iniquitas & malitia peruersitatem & con
tumaciam significant: iniquitas enim ex verbo Hebraico idem
est, quod peruersitas & deuiatio, malitia verò, quod Græcum ma

lithia

10 lithia est, quandam ægritudinem cordis, quæ foris exprimitur, significat. O vtinam ego tanto spiritus feruore pollerem, vt efficaciter dicerem, & multis lachrymis deplorarem exteriorem multorum Christianorum dissolutionem ac malum exemplum quod quidem omne ex interiori suorum cordium strage oritur & procedit. Peccatum tantum malum est, vt non solum ipsum peccatorem illud committentem infamia afficiat, sed propter eundem peccatorem tota congregatio & etiam integra Respublica infamia notatur. Quando Beata Magdalena super caput Domini vnguentum profudit, Iudas duntaxat impius indignatus est, & murmurauit: sacer verò textus inquit: Videntes discipuli indignati sunt. Omnem sacram illam congregationem infamia indignationis & murmurationis nefarij Iudæ infe-
11 cit. Ideò infami peccatori illud Prophetæ Esaiæ dici potest: Tu populum tuum occidisti: quod dictum sanctus Propheta in Regē Nabuchodonosor cōiecit. Quapropter de quolibet peccatorum dici potest: Ethic diffamatus est apud illum. O quam denigrata est fama cuiusuis peccatoris, & quam pessimus odor ab illo dimanat. Vtinam mens improba putredinem suam odoraret: fugeret, ni fallor, à seipsa, & ad Christi Iesu brachia conuolaret. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ, inquit sanctus Dauid, quoniam pessimum odorem peccatorum suorum sentire cæpit. O miser peccator, quare non confunderis, animaduertens eam, cuius in Republica tuo deprauato exemplo causa es, corruptionem? Multas maledictiones Dominus in mulierem coniecit, quoniam hominem
12 ad peccandum prouocauit. Quid igitur expectas in te venturum, si non solum vnum, sed plurimos ac totam Rempublicam tuis manifestis dissolutionibus peruertis? Beatus Ambrosius inquit, Euam, cùm peccauit, timuisse, ipsam solam è paradiso à Domino proijciendam fore, & vt Adamus etiam simul cum ea ejiceretur, ipsum ad peccandum commouisse & solicitasse, eò quòd siquidem illa à paradiso expellenda erat, non sola sed charissimi sui coniugis protectione comitata abiret: atque ita ad prouocandum virum suum Adam, vt peccaret, aliquam occasionem habuisse videtur. Sed te, ò infœlix peccator, quid commouere potest, vt alios tuo malo exemplo peruertas? In Exodo Dominus iubebat, vt siquis proximum percuteret, ope-

Ioan. 12.

Isai. 14.

Psalm. 37.

B. Ambros. lib. de par. cap. 6.

Exod. 21.

ra quæ

ra quæ fanus facturus erat & impensas in medicos restitueret. 13
Non solum supernus Dominus volebat, vt soluerentur ægro-
to omnes expensæ factæ in ægritudine, & curatione ipsius, sed
etiam, vt persolueretur ei quidquid lucraturus erat. Vbi insinua
uit Dominus, quod si sceleratus homo aliquem in aliquam ægri
tudinem spiritualem incidere fecerit, & aliqua culpa percusse-
rit, persoluet non solum illa scelera, quæ alius commisit, malo
exemplo commotus, sed etiam omnia, quæ ipse lucraturus erat
1. Reg. 2. si in peccato non esset. De filijs Heli in sacra Regum historia sic
legitur: Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Do
mino, quia detrahebant homines à sacrificio Domini. Notate
obsecro fratres mei, Qualiter sacra scriptura illorum deprauato
rum hominum malum exemplum ponderat, siquidem ait, Pec-
catum grande nimis. Erant enim occasio illis, à quibus vide- 14
bantur, vt Domino non inseruirent. Iccirco ille, qui alios scan-
dalizauit, ita in virtute proficiendo festinare debet, vt suo bo-
no exemplo damnum, quod fratribus suis intulit aliquo modo
resarciat. Dominus per prophetam Habacuc conqueritur di-
Habac. 2. cens: Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in
excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali, quia lapis
de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorū
est, respondebit. Ex quo apparet, peccata non solum peccatores
coram Deo accusare & infamia afficere, sed etiam ædificia ipsa,
quæ sanguine pauperum ædificauerunt, & ornamenta suarum
personarum, atque omnia supellectilia eorum contra ipsos esse
vociferatura.

Et *vocauit illum*. Multifariam Deus peccatores vocare 15
solet, vt mala ac scelera sua animaduertant, & ipsa, dum tem-
pus habent, diligenter corrigant. Ex multis autem modis, qui-
bus hoc facere solet, vnus est conscientiæ commotio. In omni-
bus laboribus & iacturis, quæ sancto Iob euenerunt, semper
vnus remanebat, qui ei malum, quod euenerat, nuntiabat,
atque ita in primo sui libri capite dicitur. Nuntius venit ad Iob,
Iob. 1. qui diceret: Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, &
irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserunt
gladio, & euasi ego solus, vt nunciarem tibi. Idem contigit,
quando eius oues concrematæ fuerunt, & cameli ipsius rapti,
ac denique quando ventus irruit, & domum, in qua omnes filij
eius

16 eius erant, præcipitauit, eosque percussit, semper vnus remanebat, qui diceret: Et fugi ego solus, vt nutiarem tibi. Sic in detrimentis spiritualibus peccatoris euenire solet, nam quoties instigante Sathana peccatum committit, & dona Spiritus sancti, gratiam, charitatem, ac merita amittit, semper vermis conscientiæ mordens & rationis synderesis clamans, & annuntians id, quod per peccatum amittitur in eo remanet, Dominus etiam per concionatores peccatorem vocat, atq; ita Diuus Paulus ait: Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Quo circa vnusquisq; in sermone, quem audit, animaduertat illud, quod sibi magis conducit, & id vocatio eius est. Non attendatis fratres mei illud quod alios, sed quod vos ipsos tangit. Animo concipite sermonem, qui à concionatore 17 declamatur, esse velut ditissimam quandam variarum mercium officinam, in qua principes, nobiles, ignobiles, ecclesiastici, vxorati, domini, ac serui aptissimas sibi mercimonias inueniunt. Nam, si nobilis in eam ingrediatur, videns sibi aptam suo corpori loricam, eam emere contendit: si sarcinator, cernens ibi optimas acus, ipsas emere curat: si ingenua aliqua & curiosa fœmina, auratas ibi vittas, velamina, atque alia pretiosa mulierum ornamenta aspiciens, ea emere studet: denique vnusquisque quod sibi conuenit, emere conatur: neque eques seu nobilis acus emit, nec sarcinator loricas. Ita cum ad sermonem audiẽdum conuenitis, vos facere oportet, siquidem tanquam officina quædam ditissima multarum mercium est, vnusquisque suæ personæ atque status conditioni necessarium accipere debet: 18 sed longe aliter hoc fieri solet. O miseri filij Adæ quam inimici vobis ipsis estis, quandoquidem id quod vobis vtilissimum est, eligere minime vultis. Si nobiles reprehẽdimus, artifices gaudent: si vero artifices carpimus, nobiles lætitia afficiũtur. Vnusque, quod alijs & non sibi vtile est, animaduertit: atq; ita perpauci vocationi Dei respõdent. De hoc conquerebatur S. Ieremias dicens. Misit Dominus ad vos omnes seruos suos prophetas consurgens diluculo, mittensque & non audistis, nec inclinastis aures vestras, vt audiretis, cum diceret: Reuertimini vnusquisque à via sua mala, & à vestris cogitationibus pessimis. O ineffabilem Dei bonitatem, qui tanta cura & solicitudine nobis remediũ adhibere conatur. Sicut illi, qui præ nimia cupiditate rerũ acqui-

2. Corint. 5. Simile.

Ieremi. 25. Simile.

acquirendarum se à somno matutino, qui dulcior & suauior est, priuat, & maxima anxietate admittendos operarios in agrum suum diluculo surgit: ita, ait sanctus Propheta Dominus ad mittendum suos ministros, qui nomine ipsius nos doceant, reprehendant, & arguant, ante lucatur. Hoc inquit S. Propheta ad insinuandum desiderium, quo pater ille misericordiarum nobis fauendi habet. Nos igitur diuinis eius vocationibus surdos minime esse oportet. Inter ea autem, quæ prædicatores magnopere intendunt hoc vnum est, scilicet vt omnes peccatores animo concipiant, Deum cuilibet ipsorum cotinuo dicere, *Redde rationem villicationis tuæ: iam non poteris amplius villicari. O sancta Maria señora:* quã ex cellentes effectus hoc fratres mei in cordibus vestris operaretur si profunde illud contemplaremini. Quis ad Dominum non conuerteretur, si ante oculos suos proponeret, se iam coram seuero superni iudicis esse tribunali? In Exodo legitur, quòd cum Dominus ad loquendum cũ sancto Moyse in monte Sinai descenderet, Ecce cœperunt audire tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorq; buccinæ vehementius perstrepebat: & timuit populus, qui erat in castris. Quæ omnia ideò contingebant, quoniam Deus ad ferendam legem veniebat. Ergò, si cùm lex dabatur, tot tantæq; tẽpestates, ac tormenta extiterunt, & homines tãto terrore percussi fuerũt, quid erit, cùm ipse Dominus rationem obseruationis suæ sanctæ legis ab hominibus postulauerit? Quando expectabunt homines, vt alterum ex duobus tam disparibus sibi dicatur, vel, venite benedicti patris mei, vel, ite maledicti in ignem æternum? In Prouerbiorum libro sic legitur: Pondus & statera iudicia Dei sunt.

Exod. 19.

Prouer. 16.

Simile. Solent numularij sæpenumero monetas aureas in stateram appendere, quas, si pondere, quod habere debẽt, carere vident, non admittunt: si vero iustum põdus retinent, in thecis seu arcis eas obseruant. Quid, obsecro, sentiet homo, cũ iustus iudex Iesus Christus cor eius in statera sui diuini iudicij appenderit ipso nesciente, an in infernum perenniter arsurus detrudendus sit, an vero admittendus & in gloriæ eius thesauro collocandus? Qualiter pertimescet, ne sibi eueniat id, quod illi contigit, de quo sanctus Ieremias ait: Vigilauit iugum iniquitatum mearum, in manu eius conuolutæ sunt, & impositæ collo meo, infirmata est virtus mea. Quando ille, qui falsam monetam cusit, in carcerem coijcitur,

Thren. 1.

Simile.

22 citur, & sententia fertur, vt igni comburendus tradatur, congregatis omnibus, quas cusit, adulterinis monetis, & ad collũ eius appensis in rogum ducitur præcone dicẽte: Hæc est iustitia, quæ fieri iubetur, &c. Sic Dominus scelera peccatoris congregabit, & illa ad collum ipsius in maiorem eius confusionem appẽdet, atq; ita in ardentissimas inferni flammas perpetuò cremandus mittetur. Eia peccator cæce, quid in corde tuo hæc audiens euoluis? Cogitas nè, quia Dominus nunc scelera tua dissimulat semper ita futurum esse? Falleris profecto. Ab hoc errore te auertit D. Paulus dicens: Existimas hoc, ô homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? Quasi dicat. Non. Hoc B. Apostolus suo eleuatus intellectu locutus est considerans tremenda immensi Dei iudicia. Sæpenumero oc- *Roma. 2.*

23 culto licet iusto Dei iudicio contingere solet, quòd cum duo malefactores idem crimen commiserint, alter comprehenditur & punitur alter vero minime. Contra hos autem, qui in hac vita delinquunt, & in ea non puniuntur, loquitur D. Paulus eos admonens, ne ideò ab vltione Dei se liberos ac securos esse existiment, quia hic non puniuntur quin potius magnopere timere debent. Nam hoc magnum solet esse iræ Dei signũ, sicut S. Dauid aperte testatur dicens: Exacerbauit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret. Quid est, Non quæret, ait B. Augustinus? Idest. Non puniet in præsenti, quia multum irascitur, illud in futurum sæculum ad puniendum maiori cum seueritate reseruans. Si autem mihi dicitis: Pater, quod remedium adhibebimus, vt à tantis malis liberi esse possimus? Id *Psal. 9.* *B. Aug.*

24 quod cœlestis Magister Iesus Christus in præsentiarum præbet videlicet, vt hunc villicum, quem vobis in sacra hodierna lectione proponit non in iniquitate, sed in prudentia, quam in comparandis amicis necessitatis tempore habuit, imitari contendatis, non inquam in infidelitate atque iniquitate illum æmulari oportet: quoniam in ea omnis peccati machina fundatur. Communis solet esse hominum cura, dare operam vt se à laboribus corporeis liberent licet, illos ad animam transferant.

Hoc villicus hic agere contendit, qui animadũertens se à villicatione fore priuandum, dicebat: *Fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam.* Iniustissimum scelus committam, ita vt labor, quem corpus passurum erat, in animam transferatur. Si ha- *Simile.*

bes domum seu villam in qua animum à curis recreare & reficere soles, quæ non plus valoris habet, quam tua voluntas, & curiositas ei præbet, tamen molestia afficeris eo quòd censibus subiecta sit, &, vt eam ab illo onere liberes, cēsum illū in aliam possessionē tuam, licet melior sit ac maioris vtilitatis, transferre conaris. Sic homo adeò ad corpus suū animum inclinat, vt quod melius est, videlicet, animam contemnat, & ideo cēsum vnius partis in aliam transferre studet scelera committens, vt corporis à laboribus liberetur, se ipsum ob hoc obligans, vt illos mens in æternū patiatur. Ephraim vitula docta diligere triturам, inquit Dominus. Idest, scitote populū meū esse veluti quandam vitulam, quæ aratrū renuit, & se ad aream, vbi triticum teritur, inuitat. Nam labor aratri ipsi grauis & non fructuosus est, labor verò areę plus commodi quam fatigationis habet. O gens misera, quę non attendit aliud, quā à corporis laboribus liberari, quāuis hoc cū animæ dispendio fiat. Longe aliter D. Paulus vos erudit dicens. De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres, scitis, quoniā cū gentes essetis ad simulacra muta, pro vt ducebamini, euntes. Quasi diceret: Velim sciatis, quod postquam lumine fidei illuminati estis non sicut antea esse debetis. Nam tūc ex quo uis ligno aut lapide Deum vnū faciebatis, & quodcunq; vitiū sequebamini, nunc vero omnem curā & solicitudinem in cōparādis spiritualibus bonis collocare debetis, mentē magni facientes & corpus aspernantes. De iusto namq; S. Ieremias ait: Et erit ei anima sua quasi spoliū. Idest, Tantifaciet iustus animā suā, quanti ditissimum spolium in crudelissimo bello acquisitum.

25 *Osea. 10.* *1. Corin. 12.* 26 *Ier. 21.* 27

Cæterū absq; dolore nimio dicere nequeo id quod iam sequitur, scilicet: *Prudentiores sunt filij huius sæculi filijs lucis in generatione sua.* Idest magis astuti, & perspicaces sunt improbi in suæ perditionis negotijs, quam multi ex iustis in rebus suæ saluationis. Quandoquidē, charissimi rōphea bis acuta sententia hæc est corda nostra percutiens, & (vt ingenue fatear) quoties verbi huius recordor, in me ipso valde confundor. Proh dolor quā expediti sunt filij Sathanæ huius tēpestatis in hæresibus suis dispergēdis, & veneno suo diffundēdo, nec non ad dogmata sua lethalia prædicanda. E contra vero quanta catholicorum est tepiditas in veritate & integritate sacræ fidei diuulganda. Quid plura? Quanta etiam orthodoxi subeunt pericula transfretantes maria, vt aliquas

28 quas diuitias congerant? Quot probra & labores honoris cupidi,
quò dignitatem, ad quã aspirant, conscendant? Denique; quas cala-
mitates scortatores, & adulterinõ vltro patientur, vt carnis oble-
ctamentis satisfaciãt? Contritio & infælicitas in vijs eorũ, & viã *Psalm.13.*
pacis non cognouerunt, inquit. S. Dauid de huiusmodi peccatori-
bus. Agite ergo filij lucis, & date operã, ne filij tenebrarum plus
laborent in adipiscendis caducis rebus, quam vos in æternis & nũ
quam casuris diuitijs comparandis. Qui in agone est (ait B. Apo- *1. Corint. 9.*
stolus) ab omnibus se abstinet: illi quidem, vt corruptibilẽ coronã
accipiant, nos autem incorruptam. Procul dubio vox illa, Ab om-
nibus se abstinet, emphatica est, & adnotatione digna ac si paten-
ter dicat: Qui agonem agit, nihil de rebus familiaribus, nihil de ci-
bo & potu, nihil de alia re excogitat, sed totus est in conflictu &
omnes conatus eius eò tendũt, vt victoriam sibi comparet, & bra-
29 uium sui laboris adipiscatur: quo omnia ouanter suffert, vt mar-
cescibilem ac cito perituram coronam accipiat: at nos stertimus
in vtramq; aurem dormientes, nec insudamus, vt diu desideratam
coronam gloriæ cœlestis comparemus.

Vere sane dictum est, *Prudentiores sunt filij huius sæculi filijs lucis.*
Vt ministri ac famuli Regis Assueri in quodam conuiuio ipsi pla- *Esther. 2.*
cerent, spatium medij anni consumpserunt in adornando horto
quodam tanta cura & diligentia, vt glossa ordinaria dicat, fuisse
in eo vites argenteas cũ palmitibus aureis & racemis ex lapillis
pretiosis. De vxoribus vero eiusdẽ Regis sacra scriptura commemorat, ipsas, vt semel in anno corã Regis conspectu apparerent
per annũ integrũ faciem fucasse, ita vt sex mensibus oleovngeren-
30 tur myrtino, & alijs sex quibusdam pigmentis & aromatibus vte-
rentur. O Deus infinitæ maiestatis, quanta confusio nobis est hęc
audientibus, qui tã paucam diligentiam, vt tibi placeamus, adhi-
bemus. Cũ aliquando monachus quidam singulari sanctitate prę-
ditus mulierẽ quandã profane cõpositam & nimis ornatã ad pla-
cendũ hominibus videret, flere cœpit dicens: Væ mihi, qui nõ tã-
ta diligentia ad placendum Dño mentẽ meã cõposui, quãta hæc
mulier corpus suũ, vt hominibus placeat, adornauit. Pudeat vos
ergo, fratres, quòd improbi maiori cum diligẽtia Sathanæ inser-
uiant, quam vos vero Dño Iesu Christo, & post hac magno spiri-
tus feruore ei verã seruitutem adhibere cõtendite. Hoc D. Paulus *1. Thess. 4.*
efficacissimis verbis hortatur dicens: De cætero, fratres, rogamus

vos, & obsecramus in Domino Iesu Christo, vt quemadmodum 30
accepistis à nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere
Deo, sic ambuletis, vt abundetis magis. Idest, in omnibus operi-
bus bonis, quæ egeritis, iterum atq; iterum respicite modum, quo
Cæsarius. magis grata sint diuinæ maiestati. Refert Cæsarius, quendã villi
cum Ducis Brabantiæ, post quã mortuus fuit, vxori suæ maximo
strepitu diuina dispensatione apparuisse, eique dixisse se æter-
nis suppliciorum cruciatibus esse damnatum. Cui cum illa di-
xisset, ita ne agitur? Postquam ianuæ nostræ pauperibus & pere-
grinis nunquam clausæ fuerunt, & postquam tot tantaque bona
opera in hac vita exercuisti, tandem nunc damnaris? Ita profecto,
inquit ille, quoniam ea non charitate commotus, sed caduca &
inani gloria incitatus operatus sum. Quinimo & hoc vnũ tibi af-
firmo, omnia cunctarum arborum folia, licet in linguas verteren- 32
tur, non posse magnum tormentorum genus, quod patior, aliquo
modo explicare. Quibus dictis hoc etiam adiecit, Hic amplius
commorari non possum, quoniam cacodæmones me foras ma-
nent, atque ita horribili quodam vlulatu, qui per totam vrbem so
nuit, ab eius oculis euanuit. Iste sane infælix hanc Diui Pauli ad
monitionem minime fuerat secutus, siquidem magis hominibus
quam Deo placere studuit. Quis ergo est, qui hæc tam tremen-
da & horribilia audiens non dicat, Quid faciam, quia Domi-
nus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendica
re erubesco. Idest, vtraque res & rationis reddendæ periculum &
futuræ inopiæ malum me vehementer angit. Duo hic ingentia
pericula, quæ vnicuique nostrum imminent, ob oculos nobis
proponuntur: vnum est ratio vitæ nostræ reddenda, alterum su- 33
blatæ per mortẽ satisfaciẽdi atq; negotiãdi opportunitas. Quan-
diu enim in hac vita sumus locus misericordiæ, locus veniæ, lo-
cus pœnitentiæ precibus, ieiunijs, eleemosynis, cæteris que re-
medijs est: vbi autem ab hac vita excesserimus, hæc omnia sub-
sidia (nisi cum viuentium suffragijs adiuuamur) nobis intercluſa
sunt, iccircò, nisi nobis in hac vita prospexerimus, in altera nul-
la spes relicta est. Quæ res facit, vt viri etiam innocentissimi hoc
Iob. 10. mortis iudicium reformident, vt patet de Beato Iob, qui huius ra-
tionis metu perculsus pœnitendi spatium petebat dicens: Di-
mitte me, vt plangam paululum dolorem meum, antequam va-
dam ad terram tenebrosam & opertam mortis caligine. Hoc po-
stulabat,

34 stulabat, qui Domini testimonio neminem in terra similem habebat, hoc petebat, qui de se dicere potuit: Pater eram pauperum, oculus fui cæco, & pes claudo: qui etiam dicebat: Nec reprehendit me cor meum in vita mea. Deniq; hoc petebat, qui tot calamitatibus in ipsum eodem temporis momento irruentibus sic se gessit, vt de eo scriptum sit: In omnibus ijs non peccauit Iob labijs suis, nec stultum quid contra Deum locutus est. Hic igitur tantus vir vsq; adeò trepidatione iudicij huius angebatur, vt post tanta virtutum & patientiæ merita paululum spatij à Domino flagitauerit. Et sanctus Dauid eodem timore perterritus dicebat: Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Heu me miserum, si tales viri, qui ab spiritu sancto certissimo veritatis
35 magistro erudiebantur & agebantur, sic timebant quid nos miseri facimus, qui toties peccata peccatis & scelera sceleribus cumulamus? Vnde tantus hic stupor? tanta cæcitas? An hæc fortè cæcitas noua peccati pœna est? Sic enim quidã ex patribus ait: Puto quòd iam magna sit pœna peccati, metum ac memoriam futuri iudicij esse deperditam: quę enim saxa his tantis exemplorum fulminibus non frangentur? Hic ergo Dei atq; hominum fidem imploro: hic cœlum, terras, maria in testes aduersus demẽtiam & cæcitatem nostram aduoco: si hoc iudicium protinus à morte nobis imminet, quomodo tam secure agimus? quomodo nulla cura, nulloque metu angimur? Quis nos ita fascinauit? Quis sic excæcauit, vt hanc tantam rem nec sentiamus, nec nos ad illam opportune præparemus? Facite, obsecro, vobis, fratres,
36 amicos de mammona iniquitatis, vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Hoc idem Propheta Daniel Regem Nabuchodonosor erudiuit dicens: Peccata tua eleemosynis redime. Nam (vt ait S. Isaias) computrescit iugum à facie olei. Quid ais sancte Propheta? Quis vnquam vidit, lignum oleo computrescere aut corrumpi? Quin potius (vt experientia patet) cum ipso conseruatur. Ad hoc Diuus Augustinus respondet dicens, quòd iugum est potestas & dominium dæmonis. Dum aliquis mortaliter peccat super se iugum Sathanæ imponit, & hoc iugum computrescit à facie olei, ideſt misericordiæ. E contra vero (vt in Ecclesiastico dicitur) Fortissimus non habebit in illis patientiam, vt contribulet dorsum impiorum. Vbi alia trans-

Psalm. 142

Dani. 4.

Isai. 10.

Eccles. 35.

latio habet: Fortissimus non habebit in illis patientiã quo vsq; 37
contribulet dorsum impiorum: & sic est etiam in contextu Græco. Vbi aperte ostenditur, quam celeriter Dominus impios puniet. Et est etiam hic notandum, quod loco impiorum in cõtextu Græco habetur, immisericordium. Consideratione vero dignum est, quod quemadmodum hic villicus in debitores Domini sui hoc beneficium contulit, nemine ipsum importunis precibus obsecrante, ita oportet vos non expectare, à pauperibus, & egenis multis seu importunis precibus vrgeri. Nam oleũ, quod ex ipsis oliuis absq; eo quod premantur, effluit, melius est & ad plurima medicamenta vtilius, quam illud, quod per vim educitur & exprimitur, id quod etiam in vino cõtingere solet. Sic eleemosynæ, quæ voluntarie & absque molestia, seu importunis 38
petentium obsecrationibus fiunt magis sunt Deo acceptæ. Et sicut villicus ille dixit: *Sede, cito, scribe*, ita oportet vos non solùm libenter sed celeriter ac diligenter eleemosynas erogare. Nam quemadmodum (vt ait D. Paulus) sicut hilarem datorem diligit Deus, ita & diligentiam amore prosequitur. Idcirco in Prouerbijs dicitur: Ne dicas, Vade, cras dabo tibi, cùm statim possis dare. Et sicut hic villicus pauperibus, & ære alieno oppressis debitum condonauit, sic tu pauperibus & non diuitibus elargiri debes. Hoc Spiritus sanctus aperte admonet dicens: Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inuenies illum. Aquas transeuntes, idest pauperes & afflictos. Vbi maxime perpendendum est, non dicere in præsentiarum: Da 39
panem tuum, sed, Mitte panem tuũ, vt intelligas, pauperes esse velut agasones Dei vulgo, *Recueros de Dios*, Qui bona huius mũdi, vt ea coram eius diuinis oculis repræsentent, in cœlũ portant. Qui in aliquo horto fructus arborum colligit, & intelligit, se, cùm exierit, ab olitore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos perparietes extra hortum mittere, vt postea cùm potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic, fratres mei, nunc in horto huius mundi estis, quidquid in eo extat, fructus est, quem hortulanus, videlicet, mors à vobis, cùm ab hac vita exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid mãducetis reperire? Nunc per parietis fructus proijcite eleemosynas pauperibus tribuentes: quamuis eleemosyna citra extremam

Similit.

2. Corint. 9
Prouer. 3.

Eccles. 11

Simile.
Similit.

Iob. 1.

Romam neceſsitatem, non habenti ſuperfluum, in præcepto nõ eſt ſed in conſilio, vt optime D. Thomas docet. Sed quæro, cur diuitijs nomen iniquitatis Dominus imponit? Reſpondeo, quia frequenter malis comparantur artibus, & ad malum, hoc eſt, ad faſtum, luxum, voluptates, atq; ſuperbiam multos mortaliũ animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apoſtolus concupiſcentiam cărnis ſiue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quod à peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatũ incitet: ita diuitias Dominus iniquas appellat, quod frequenter iniuſtitia & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitent: nõ quod in diuitijs iniquitas vlla ſit, ſed in earum abuſu. Cum enim (vt in libro Eccleſiaſtes dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pecunioſus eſt, ſi diuino timore deſtitutus fuerit, ad quæuis facinora parata habet inſtrumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis rectè dicuntur, quoniam ſolis iniquis diuitiæ ſunt, iuxta Beati Auguſtini miram ſentẽtiã dicentis, Iuſti etſi iſta poſſideant, tamẽ diuitias habẽt in cœlo. Quid mihi eſt in cœlo? aut à te quid volui ſuper terrã? Deus cordis mei, pars mea Deus in æternum, dicebat S. Dauid. Et etiã eſt hęc vox iuſtorũ, quibus vileſcunt tẽporalia bona. Licet autem Dominus eſt, qui miſericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere: ſicut etiam alibi dicitur: Menſuram bonam dabunt in ſinum veſtrum ſcilicet, pauperes, quia ipſis intercedentibus dabitur hæc merces. Hoc etiam inquit, vt pauperes honore afficiat, eoſq; fortes reddat, vt illi cum patientia, diuites vero cum miſericordia gratiam mereantur, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

D. Thom. 2. 2. q. 32. ar. 5.

Eccleſ. 10.

B. Auguſt. de concord. Euange.

Pſalm. 72.

Lucæ. 6.

DOMINICA IX.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem fleuit super illam. Lucæ.19.

B.Tho.1.p. q.23. arti.3. ad.2.

ANgelicus doctor Diuus Thomas doctissimè probat, præscientiam meritorum nõ 2
posse esse aliquam rationem prædestinationis, in communi, quia merita præscita cadunt sub prædestinatione, esto præscientia peccatorum sit aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparatur reprobis, in quantum, scilicet, Deus proponit se puniturum malos propter peccata, quæ à seipsis habent & non ab illo. Iustos autem proponit se præmiaturum propter merita, quæ à se ipsis tantum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetæ Oseæ vaticinio, scilicet: Oseæ.13. Perditio tua ex te Israel: tantummodo in me auxilium tuum. Perditio tua Israel, idem est quod tu ipse es causa perditionis tuę. At verô Paraphrasis Chaldaica sic hęc verba explicat, Cũ 3
vos deprauatis opera vestra, ô domus Israel, dominantur in vos populi, sed quoties conuersi estis ad legem meam, verbum meũ fuit vobis præsidio. Vbi constat ab hac translatione, hunc locum laboribus ac Dei fauoribus in hoc mundo applicari. Propter peccata enim Dominus bella atq; alia infortunia hominibus euenire permittit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdem laboribus eripit. Oseæ.2. Atque ita pereundem Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per veram pœnitentiam ad Deum conuerterint, hoc tanquam singulare beneficium pollicetur. Et percutiam inquit, cũ eis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum volucre cœli, & cum reptili terræ, id est, in eorum gratiam & vtilitatem. Ita in libro Iob,

4 Iob, dicebat Eliphaz: Eruet te de manu gladij in bello, in vastita- *Iob.5.*
te & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis, sed cum lapidi
bus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi.
Volucres cœli vocat sanctus Propheta Reges superbos: & ita
apud S. Ieremiam de Rege Assyriorum dicitur: Quasi aquila vo *Ierem. 48.*
labit ad Moab. Et apud S. Oseam de Nabuchonosor: Quasi aqui *Osea.8.*
la super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, vt accipiter, *Simile.*
dum viuunt, in magna habentur æstimatione, atq; in manibus
magnatum maximis delicijs gestantur & nutriuntur, post mor-
tem verò in sterquilinium proijci solent: ita potentes tyranni-
dum in hac vita sunt, magnifiunt & ab omnibus honorantur, ac
corpora sua delicijs atque illecebris tradunt: at verò post mor-
tem in inferni sterquilinium miserrime detrudentur. Bestias
5 agri vocat homines crudeles, reptilia vero terræ (quę sunt vene-
nosæ viperæ) appellat homines mordaces, veneno ac malitia &
inuidia plenos. Denique omnia hæc nomina S. Propheta inimi
cis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum ini
turos esse pollicetur. Et adiecit: Et arcum & gladium & bellum
conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicuti cum
sancto Dauid fecit, qui, cum se hostibus obsessum videret, dice- *Psalm.4.*
bat: In pace in id ipsum dormiam & requiescam: Atque ita san-
ctus Iob inquit: Si iniquitatem, quæ est in manu tua abstuleris à *Iob.11.*
te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare po
teris faciem tuam absque macula, & eris stabilis & non timebis,
defossus securus dormies, requiesces, & non erit, qui te exter-
reat. Quid est, Defossus securus dormies? Vatablus vertit: Ia- *Vatabl.*
6 cebis securus, scilicet, vt fossa circundatus, id est, in summa fi-
ducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fos-
sis quibusdam, quas Hispane dicimus, [*Trincheas,*] Se ab ho-
stium impetu & insidijs defendunt. Nulla certe fortior fossa
est, vt securi simus, quam ad Deum conuersio. Atque ita vbi
nos legimus, Non est idolum in Iacob, nec afflictio in Israel, *Num.23.*
Hebræi legunt, Non est labor in Iacob. Et subdit statim ra-
tionem dicens: Deus eius cum eo & clangor victoriæ. Vbi si-
gnificatur, illos qui creaturas non adorant, nec, vt idola, vene-
rantur, in bellis & contradictionibus à summo numine esse pro-
tegendos, & in hoc clangor victoriæ auditur. Nam (vt ait S. Da-
uid) in Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tri- *Psalm.106*

Osea.2. bulantes nos. E contra vero Dominus per Prophetam Oseam 7
Hierusalem minitatur inquiens: Comedet eam bestia agri, & visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. Attendite, quod nomen Dominus militibus, qui Hierosolymam euerterunt, imponit, non eos nuncupat hostes sed bestias, & nō qualescunque sed bestias agri & syluestres, quæ crudeliores esse solent, nec vnquam domari consueuerunt: homines enim, qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profectō sunt hominum
Psalm.73. nomine sed potius bestiarum. Ita eos S. Dauid appellat: Ne tradas, inquit bestijs animas confitentes tibi: bestijs, id est, crudelibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet: Ne tradas populis similibus animalibus syluestribus animas discentium legem tuam. Milites etiam, qui Regnum Pharaonis euersurierant
Ezech.29. per Ezechielem prophetam Dominus bestias appellat his verbis: Bestijs terræ dedi te ad deuorandum. Hoc Plinius philosophus magnopere amplificat dicens: Nec bruta animantia, nec
Plinius li.7. pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere, vel contra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leonem dimicat, nec aquila contra aliam aquilam, homines vero in seipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus. Maxime, cùm tot rationibus cogantur, vt se ad inuicem diligant, quas
B. August. lib.12. de ciuit. Dei. capit.16. quidem bruta animantia non habent. Et inter eas vna est, vt Beatus Augustinus perpendit) Deum in mundi principio non multos homines simul sed vnum duntaxat, ex quo reliqui procedūt, creauisse. Hoc Deus ob ipsorum hominum peccata permittit, atque ita peccatores cum alijs peccatoribus punit, sicut verba hæc, Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissimum testimonium in sacra hodierni Euangelij lectione 9
habemus, in qua refertur, qualiter princeps clementiæ Christus filius Dei miserandam Hierosolymorum euersionem propter ciuium ipsorum innumera peccata plorans nuntiauit. Erit autem operæpretium, quo potissimum tempore hæc Domini lamentatio contigerit, explicare. Cùm igitur iam tempus appropinquaret, quo bonus Iesus se ipsum pro generis humani salute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum sponte venire, & se ad mortem parare voluit. Vt autem omnibus esset conspicuum, qua animi alacritate se ad hoc sacrificium offerebat, voluit cum magna totius ciuitatis lætitia

& gra-

10 & gratulatione excipi, quasi non ad crucem sed ad optatas nuptias properaret.

Quid igitur Dominus in hac communi omnium lætitia animo agitabat, sacra euangelij lectio explicat dicens: *Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam videns ciuitatem fleuit super illam.* Christus Dominus, sicuti erat verus homo, ita & verus Deus. Ideo eius sanctissima anima in diuina essentia, omnia, quæ in illa vrbe erant, scelera, latrocinia, ambitiones, cupiditates, atque alias abominationes, quæ in omnibus statibus erant, contemplabatur. Videbat ex sacerdotibus quosdam esse insipientes & idiotas, alios inhonestos, quosdam ambitiosos, & alios nimia cupiditate inflammatos. Aspiciebat ministros iustitiæ & gubernatores Reipublicæ suis commodis atque vtilitatibus consulen-
11 tes, rapina & mendacio plenos. Denique causas pauperum & viduarum ob defectum tutelæ cadentes, causas vero diuitum protectas & in sublime elatas cernebat: &, quod peius erat, omnes absque cura aliqua in vtranque aurem dormiebant multis flagitijs ac sceleribus onerati. Dominus autem illarum deliciarum breuitatem & punitionis æternitatem, qua in alia vita illi puniendi erant, contemplans, atque terribilia flagella, quibus in hoc mundo castigandi erant animaduertens, commotis ipsius visceribus tanquam pijssimus homo lacrymas profundere cœpit, & voce lamentabili in hæc verba prorupit: *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi.* Iam multis retro temporibus Propheta Sophonias illam miserabilem vrbem *Sophonias 3.*
12 in spiritu fuerat lamentatus his verbis: Væ prouocatrix & redempta ciuitas, columba non audiuit vocem, & non suscepit disciplinam: in Domino non est confisa, ad Deum suum non appropinquauit: principes eius in medio eius, quasi leones rugientes: iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane: Prophetæ eius væsani, viri infideles, sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem. *Vala mea Beatissima Trinidad.* Quot quãtæque abominationes erant in vrbe illa, quæ velut columba sine felle esse debebat, quoniam à miserrimis captiuitatibus redempta fuerat. Multitudo hominum plurimorum peccatorum sæpenumero solet esse occasio: atq; ita quã- *Amphides.*
to maiores sunt vrbes, tãto in illis plura ac maiora sunt peccata. Ideò Amphides dixit, quod ciuitates sunt theatra infœlicitate sce-

tescaturientia. Huius rei præsagium fuit primus vrbium ædifica 13
tor, videlicet, præscitus Cain, qui (vt ex sacro Geneſis textu colli-
Gene. 4. gitur) ædificauit ciuitatem, & vocauit nomen eius Henoch. Stra
tonicus Athenienſis exiens ab Heraclea ciuitate portas ac mu-
ros eius contemplari cœpit: interrogatus autem à quodam, quid
intuebatur, ſic reſpondit: Pudet, ſi videar exire è lupanari. O
egregiam viri vocem, in qua corruptionem illius vrbis, cuius
quam plurimæ in mũdo fuerunt ac ſunt modo ſociæ, denotauit.
Sed illa, quæ omnes ſcelere & nequitia ſuperauit, fuit Hieruſalẽ,
in qua adeo malitia regnauit, vt maius, inter omnia peccata, ſce
lus cõmiſerit: quæ omnia clementiſsimus Dominus hic la men
tatur. Vbi aperte nos docuit, vt fratrum noſtrorum calamitates
& peccata, ſicut noſtra lugeamus, quandoquidem omnes corpo-
ris vnius mẽbra ſumus. Sic faciebat diuinus Paulus, qui in qua 14
dam epiſtola ſic ait: Timeo nè iterum, cum venero, humiliet me
2. Corin. 12. Deus apud vos, & lugeam multos ex ijs, qui antea peccauerunt,
& non egerunt pœnitentiam ſuper im munditia, & fornicatione
ſua, & impudicitia, quã geſſerũt. Et alibi intelligens idem Apo-
ſtolus, aliquos ciues vrbis Corinthiorũ peccaſſe, ita ipſorum ſcele
2. Corin. 2. ra lugebat, vt diceret: Nã ex multa tribulatione & anguſtia cordis
ſcripſi vobis per multas lacrymas, vt ſciatis quam charitatem ha
beam abundantius in vobis. Et S. Propheta Samuel ita Regem
1. Reg. 16. Saulem lugebat, vt Deus illi diceret: Vſque quo luges Saul? Et in
Eccleſ. 22. Eccleſiaſtico dicitur: Modicum plora ſupra mortuum, quoniam
requieuit: luctus mortui ſeptem dies, fatui autem & impij omnes
B. Auguſt. dies vitæ illorum. Ob huius rei defectum conquerebatur Diuus
Auguſtinus his verbis: Sunt nè in te Chriſtiane, viſcera compaſ- 15
ſionis, qui plangis corpus, à quo receſsit anima, & non plangis
Cant. 7. animam, à qua receſsit Deus? Iccirco de anima iuſta in Canticis
dicitur: Oculi tui ſicut piſcinę in Heſebon. Quis ſit autem huius
Ezech. 9. doloris & cõpaſsionis fructus, aperte Dominus per Ezechielem
prophetam oſtendit qui cùm armatis hominibus præcepiſſet vt
diſtrictis gladijs ciues omnes Hieroſolymitanos propter abomi-
nãda eorũ ſcelera trucidarent, nec ſeni adoleſcenti, virgini paruu-
lo, aut mulieri parcerent, iuſsit ſimul alij viro, ſigna Thau ſuper
frontes virorũ gementiũ & dolentiũ ſuper cunctis abominatio-
nibus, quæ fiunt in medio eius. Vt hi tantum modo ſiquidem tã-
tã charitatẽ habebãt, vt aliena peccata plorarent, à crudeliſsima

morte

16 morte & à ministris diuinæ iustitiæ immunes euaderent. Quis autem ex nobis, fratres, hoc tempore (quo mundus tot calamitatibus, peccatis, & hæresibus quatitur, quando ex altera parte pagani, ex altera verò hæreticorum perfidia Ecclesiam Christi deuastant) his gemitibus & lacrymis tot malorum vbique grassantium turbines deflet? Quis assiduis precibus Ecclesiæ causam Domino tuendam committit? Fere omnes quæ sua sunt quærunt, & cum res suas in tuto positas esse arbitrantur, communia Ecclesiæ mala & aliorum proximorum damna negligunt. Quã do mare propter peccatum Prophetæ Ionæ inturnuit, ait sacer Ionæ. 1.
Textus: Clamauerunt viri ad Deum suum, & miserunt vasa, quę erant in naui, in mare, vt alleuiaretur ab eis, & Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui. Qui sine culpa illius
17 tempestatis erant, anxij & soliciti remedium, ne nauis periret, adhibere contendebant, Ionas vero, ob cuius peccatum tempestas illa emerserat, absque aliqua cura somnum capiebat. Sic nunc in mari tempestuoso huius mundi contingere videmus. Nam peccatores, ob quorum scelera Dominus permittit tot turbationes, quot cernimus quotidie insurgere, dormiunt & in otio ac tranquillitate suarum voluptatum quiescunt obliti penitus remedij ad tot malis succurrendum: iusti autem, quorum culpa hæc mala non insurgunt, sanctis exercitijs eis obuiare conantur. Non vacat mysterio, quod cum Dominus sæpenumero Hierusalem ingressus fuerit, nunquam, nisi hodie super illam plorauerit. Ratio huius est, quoniam in hoc duntaxat ingressu eum ciues
18 illius cum pompa ac triumpho exceperunt, ipsumq; Regem appellarunt dicẽtes: Benedictus, qui venit in nomine Domini Rex Luca. 19.
Israel. Vt autem doceret, Regibus ac prælatis subditorum necessitates esse impositas, vt illas lugeant & eis compatiantur, ipsisq; remedium adhibeant, Dominus plorare voluit, cum eum Regem vocabant, & tanquam Regem honore afficiebant. Inter ea, quæ principem maxime decent, præcipuum locum obtinet clemen- Prouer. 20.
tia. Atq; ita in Prouerbijs dicitur: Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia thronus eius. Hæc Salomonis sententia satis in filio eius Roboam confirmata est contra quem decem tribus Israel manente cum eo tribu Iuda & Beniamin rebellarunt eò quod ipse tyrannus erat, & clementia ac pietate erga subditos minime vti voluit.

Plo-

Plorans igitur clementissimus Dominus dicebat: *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.* Maxime hic perpendendum est, Dominum in his verbis orationem perfectam, aut clausulam integram non fecisse, vt significaret magnam tristitiam, qua illa proferebat. Quando aliquis tristissimus est, præ nimia angustia dimidium verborum non pronuntiat, sed plurima in ore ipsius remanent. Sic Dominus hoc modo in præsentiarum loquitur. Et his verbis idem est ac si diceret: O Hierusalem, si in hac die tua, idest, in hoc tempore, quo tibi ad quærendum remedium & ad salutẽ comparandam conceditur, quæ ad pacem tibi, idest, cùm ego tibi fælicitatem offero, quam æternus Pater per me ad te mittit & offert, illam cognoscens tota animi deuotione & alacritate reciperes, vt bonorum & gratiarum eius particeps efficereris. Hęc autem bonorum omnium plenitudo, pacis nomine significatur, Pax enim Hebræis non singulare aliquod bonum, sed omnia bona significat, quæ Dei filius secum in mundum attulit. In cius nanque aduentu rupti sunt fontes abysi magnæ, & cataractę cœli apertæ sunt, & effusa est grandis super terram omnium gratiarum pluuia. Hoc est enim, quod Isaias insinuauit, cùm dixit: Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis, idest (vt quidam interpres ait) satis abunde fuit diuinæ iustitiæ pro hominum peccatis satisfactum. Hanc eãdem bonorum affluentiam & visitationis gratiam regius propheta aptissima aquarum similitudine significauit, cum dixit: Visitasti terram, & inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis. Aquarum nomine diuinas gratias & opes in sanctis literis significare notissimum est. A qua nanque sordes purgat, terram fœcundat, calorem temperat, sitim extinguit: quæ omnia in genere suo diuina gratia plenissimè in mentibus piorum operatur. Qua autem vbertate & copia aquæ istæ in mundum per hanc visitationem effusæ sint, satis aperte hoc in loco vates sanctus inebriandi, locupletandi, & replendi verbis declarauit. His enim ingentem huiusmodi aquarum, hoc est, omnium gratiarum vim & copiam voluit designare. Nec satis Domino fuit, aditum hominibus ad hanc tantam gratiarum inuadationem patere voluisse, sed etiam ipse per se maxima voce ad eas hauriendas eos inuitare dignatus est. Sic enim apud

Simile. Luc. 19. Isai. 40. Psalm. 64.

D. Ioan-

22 D. Ioannem legimus: In nouissimo die magno festiuitatis sta- Ioan. 7.
bat Iesus, & clamabat: Siquis sitit, veniat ad me & bibat. In die magno festiuitatis, vbi plures sunt homines non consueta & familiari voce, non sedens sed stans maxima voce clamabat ad has cœlestes aquas inuitans. O immensam Dei nostri bonitatem, ô ineffabilem erga genus humanum charitatem, ô perpetuis laudibus prædicandam atque celebrandam benignitatem. Quæ tandem omnia, quamuis incredibilia humano sensui videantur, credibilia tamen erunt, si personæ redimentis maiestatem ac diuinitatem expendamus, quam Isaias Prophe- Isai. 35.
ta insinuauit, cum dixit: Deus ipse veniet, & saluabit nos. Quid enim hominibus à tali Saluatore sperare non liceret? Hæc igitur sunt, quæ populus ille agnoscere debuisset, quæ ta-
23 men ab eius oculis abscondita esse Dominus vehementer doluit.

Atque ita annuntians eis illud terribile supplicium, scilicet: *Venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, &c.* causam non assignat esse ingentia scelera & peccata, quæ commiserant, sed ait: *Eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ.* Nam si cognosceret, & ab illa cognitione commodum eliceret, non ita in hoc mundo, & minus in alio puniretur. In hoc etiam diuina misericordia enituit, illos enim non statim, sed post quadraginta annos, vt pœnitentiam agerent, punire voluit. Peccante Angelo Lucifero statim diuina iustitia ipsum puniuit. Atque ita Dominus ait: videbam Sathanam Luc. 10.
sicut fulgur de cœlo cadentem. Vbi breuitatem, qua suppli-
24 cium in illam infælicem creaturam atque omnes sequaces eius executus est, aperte significauit, propter eorum paruam occasionem, & propter maximam malitiam, qua peccauerunt. Homines verò, quoniam debiles & caduci sunt, idem Dominus per aliquod breue temporis spatium, vt pœnitentiam agant, expectare solet. Quo circa in Ecclesiastico dicitur: Ne dixeris, pec- Eccle. 5.
caui, & quid mihi accidet triste? altissimus enim est patiēs redditor. Peccator cum non videt, à diuina iustitia se puniri, statim securum, & liberum se esse existimat, ideo iterum aliud & alia peccata committit cogitans simulationem Dei suam (vt aiunt) litem bonam facere. O stulte, stulte, attende quòd altissimus est patiens redditor & quò magis tę expectauerit, si tu ipse

in

in meliorem frugem te non receperis, eò maiori seueritate in te 25
Simile. animaduertet. Quando aliquis aries cum alio congredi contendit, quanto magis ab illo retrocedit, tanto maiori ictu eum percutit: sic Dominus quò plus punitionem differt, eo ipsa seuerior erit.

Sed Iudæos missos faciamus, & ad nos ipsos veniamus, causam que nostrã cũ illorũ causa cõparemus: constat enim, hanc pacẽ, quam Dñs commemorat, hoc est, hanc tantam fælicitatem, tantam cœlestium donorum & gratiarum vbertatem (non minus
Hebr.13. nobis quam Iudæis oblatam fuisse. Nam Iesus Christus (vt B. Apostolus asserit) heri & hodie ipse in sæcula, ideſt, Iesus Christus omnibus, qui fuerunt à principio mundi, & qui erunt vsque ad finem sufficientissima merita habet. Sic enim per Prophetã
Isai.49. Isaiam cœlestis Pater eum alloquitur: Parum est, vt sis mihi ser- 26
uus ad suscitandas tribus Iacob, & fæces Israel conuertendas, dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsq; ad extremũ terræ. Vtrique igitur populo & Iudæorum & gentium hæc salus à Domino missa est. Quid igitur minus nos quam illi percepimus, siquidem cœlesti huius superni Redemptoris doctrina, ac diuinorum sacramentorum munere, quæ ad nostrum remediũ instituit perfruimur. Iccirco vereor, fratres mei, ne lacrymæ Domini multorum ex nostris cæcitatem deplorent: vereor, ne de nobis quoq; ipse dicat, Si cognouisses & tu, & quidem in hac die, quæ ad pacem tibi, scilicet, data est, quam tamen percipere noluisti. Plurimi enim inter fideles modo sunt, quibus perinde venit Christus, quasi omnino non venisset: qui nec eius doctrina quicquam proficiunt: nec clarissima virtutum eius exempla sibi ad 27
imitandum proponunt: nec magnificentissima eius beneficia mente retractant, vt eius amore accendantur, nec ad sacramentorum eius medicamenta & præsidia, nisi vi coacti accedunt. Quid autem mihi prodest, quod cœlestis medicus tot secũ medicamenta afferens in mundum venerit, si ego nec illum audio, nec sacramentorum medicamenta, quæ ille mihi gratis offert, percipere volo? Igitur si Iudæi tam atroces rebellionis suæ pœnas dederunt, eo quod diuina beneficia neglexerunt, quid nos timere par est, qui eadem beneficia percepimus, nec tamen illis meliores effecti sumus? An non æquum est, vt aut similem pœnam, aut etiam maiorem vereri debeamus? Num Deus aut in-

iustus

28 iustus aut personarum acceptator est, vt in simili causa dissimi- Gene. 20.
lem ferat sententiam? Dominus Abimelech Regi Gerarę (vt sacra refert historia) sic iussit: Redde viro suo vxorem: si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu & omnia, quæ tua sunt. Omnia hęc verba magnā emphasim habent. Et in primis verbū illud, scito, idest, pro certo habeas, nec de illo dubites. Deinde nō ait simpliciter, Morieris, sed Morte morieris hoc est, dupliciter, & in corpore & in anima. Deniq; inquit: Tu & omnia quæ tua sunt, idest, tu eris causa perditionis omnium tuorum. Ex quo colligitur, qualiter propter peccatū principis omnis populus punitur, ipse vero princeps in omniū mortibus culpatur. Quod quidē optime Rex ille intelligebat: quoniam cū Abraham loquens ei dixit: Induxisti super me & super Regnum meum peccatum
29 grande. Quapropter siquidem hoc ita est, minime mirari debemus tot labores, quot nos undiq; circūdant, quin potius in maiorem admirationem rapi deberemus, eò quòd multo plures nō patimur. Dominus totūm integrū Regnū euertere volebat, quoniā princeps Ethnicus alienā vxorem cepit: quare ergo nūc funditus euerti, non pertimescimus, si cum Christiani simus, tam magnates quam parui tot iniustitias cōmittimus? Velim, maxime perpendatis verba quædam quæ Rex ille Saræ vxori Abrahæ dixit, cum eam viro suo reddebat, scilicet: Memento te deprehensam. Quasi diceret: Nè iterū dissimules te virū habere. Vbi B. Chryso- B. Chryso.
stomus ex alia translatione sic legit: Quocunq; perrexeris, verū dic, idest: Dicito verum, te à me minime fuisse tactam, & tuū ac meum honorem tuere: vt videatis zelum, quem honoris sui Rex
30 ille habebat, vt proximis malum exemplū non præberet. Si autem dicitis: Nunc, diuina gratia adiuuante similia peccata in Regibus non videmus, vt propter illos euertamur. Ad hoc respondeo, quod licet verum sit, illa in Regibus non inueniri, tamen in eorum subditis atrocia crimina esse reperiemus, & hoc sufficit, vt merito à diuina iustitia destruamur. Cùm Patriarcha Isaac in Palæsthinam pergens simulauit, Rebeccam non esse vxorem suam, eum Rex Palæstinæ sic allocutus est: Quare imposuisti no- Gene. 26.
bis? Potuit coire quispiam de populo cū vxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. Ecce qualiter Rex ille licet Ethnicus existimabat, sibi ac Regno suo damnum, & grande incommodū futurum, si quispiam cum aliena vxore delinqueret, cùm etiam

raret, illam vxoratam esse, cognoscens peccata subditorum super 31
Reges & gubernatores ac super omnem populum incidere: super Reges propter negligentiam, quam habent, nè subditi delinquant, super populum, quoniam non curauit, vt tales punirentur ac digno supplicio afficerentur.

Cæterum cum dicat Aristoteles sermones vniuersales esse minus vtiles vnicuique eorum, qui cæca mente in sceleribus suis per
D. Gre. sup. Lucā. c. 18. stant, eisdem Domini verbis dicamus: *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua.* Peruersa quippe anima (vt D. Gregorius hoc in loco ait) rebus præsentibus dedita, in terrenis voluptatibus resoluta abscondit sibi mala sequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præsentē lætitiam perturbent. Sed quæro, ò Christe superne
Psal. 73. omniū rerum Dñe, cùm S. Dauid dicat, Tuus est dies, & tua est nox, tu fabricatus es aurorā & solē, quare tu inquis, in hac die tua? 32
Simile. Si tuus est dies, quare dicis esse hominis? Ad hoc multis modis respōderi potest. Et primus sit hoc exēplo. Siquis vir nobilis equū alteri, accōmodat, & ille eum per vnius mēsis spatiū apud se retinet, ac tandē ipsum debilem & claudum ad Dominū mittit: cum Dominus equum suum per ianuam ingredientē videt, eum, qui illū affert, interrogat, cuius est hic equus? Seruus vero respondet: Tuus est Domine. Ille vero, Non meus, inquit, iste equus est. Sit equidē ille heri tuus: ego enim illum sanum & perpulchrum ei tradidi. Sic Dominus diem vitæ homini accommodat, vt illo bene vtatur: sed videns quod homo illum tot abominationibus inficit & maculat, inquit: Ita, ò miser peccator diem fœdasti, vt meum ipsum appellare nolim, tuus sit. O infœlix, qualiter nō cōfunde-
Psalm. 101. ris, siquidem diem sic fœdasti, vt Deus illum suum vocare negli- 33
gat? Quam vere illud Psalmi dicere potes, scilicet, Dies mei sicut vmbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui. Vita peccatoris vmbræ
Simile. comparatur. Nam sicut vmbra figuram, quam homo vult, repræsentat: (si enim surgit, ipsa etiam surgit, si sedet, illa sedet, si currit, illa etiam currit, denique quidquid homo id ipsum illa facit) sic peccator quidquid dæmon vult, à quo ipse gubernatur, efficit. Si illum carnalem optat, ecce miser ab eo carnalis reperitur. si auarum, auarus inuenitur, si superbum, superbus apparet. O infœlix creatura, quandoquidem de te diabolus absque aliquo obstaculo tuo mille gestus edit, teq; mille modis irridet: & sicut vmbra paulatim cōsumitur nemine illā detinere valente,

34 lẽte, ita voluptates & humana vita cõsumuntur: tu tamen ad illa
semper anhelas, & ex illis nullã aliam vtilitatem educis, quã sicut
fœnum manere, vt postea cibus eiusdẽ diaboli sis. O vtinã vires
& spiritus feruorem ad execrandum, & lacrymas haberẽ ad plo-
randum quã aridus miserrimus peccator remaneat postquã pec
catum cõmisit, & quã deperditus pulchritudinis spiritualis flos,
ita, vt si ipse sese videret, timorem conciperet, & perhorresceret.
Dies etiã hominis vocatur dies vitæ eius, quoniam ipse totũ illũ
in suis delicijs & voluptatib⁹ & nõ in seruitio creatori suo adhibẽ
do cõsumit. Ad hoc explicari possunt illa verba Prophetę Dauid: *Psalm. 54.*
Viri sanguinũ & dolosi non dimidiabunt dies suos. Viros san
guinum appellarũt aliqui in hoc loco improbos Christianos, qui
sanguinem sacratissimũ Iesu Christi diffundunt & dispereunt,
35 ipsumq, amittere volunt nullam ex eo vtilitatẽ educentes. Ob
quod maiori iure illud dici potest quod de Magdalenæ vnguẽto
impius Iudas affirmauit, scilicet, Vt quid perditio hæc? Poterat *Matth. 26.*
enim vnguẽtum istud venũdari multo, & dari pauperibus. Nam
cũ vna tantũ gutta illius ad redimendũ mille mũdos sufficeret,
& cũ liberalissimus Dñs totum illum pro hominibus profuderit,
multi ex illis adeò sunt ingrati, vt ipsum amittant & hi vocari
possunt viri sanguinũ. De quibus dici potest, Non dimidiabunt
dies suos, quoniã tam improbi in senectute quã in iuuentute esse
volũt. Qui adolescentię tẽpus in perpetrãdis sceleribus contriuit,
& postquã cõuertitur, ipsum in exercẽdis virtutibus cõsumit, hic
dimidiat dies suos. Et quia cũ Dño partiẽ etiãipse Dñs cũ eo par
tietur. Ille vero, qui semper improbus esse vult, nec cũ Dño parti
36 tur, nec ipse Dñs aliquid ei impartietur. De quo etiã illud Ieremię
dici potest: Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est, (scilicet,
anima eius) finis sui. Nũquid non potius est pedes immũdos quã
caput sordidũ habere? Ad hoc respondeo, minus malũ esse habe *Threno. 1.*
re caput sordidũ quã pedes, saltim in ꝓposito, de quo loquimur:
nã caput est vitæ principium, pedes vero finis & senectus. At ex
his duobus malis minus est, quẽ piam in adolescentia esse vitijs
deditũ quã in senectute. Nã si plenus canitie & plenus delicijs, cu-
piditatibus, & odijs es, maius profecto ac deterius malũ est, quã
si ipsa, cum adolescens eras, patrares. Sicut enim segetes cum iã *Simile.*
albescunt, ipsum messorem, vt eas falce metat, inuitare viden-
tur: ita homines canitie pleni & annis plurimis onerati tanquam

albæ & maturę segetes Deum quodammodo inuitant, vt ipsos 37
morte metat. Ex obliuione autē harū rerū homo in senectute tā
turpiter & impudice viuit quam in iuuentute. Denique vita dies
hominis vocatur, quoniam Deus illam ei donauit, vt in ipsius tē-
pore æternam vitam valeat comparare.

Si ergo, ô homo, *Cognouisses & tu & quidem in hac die tua, quæ ad*
pacem tibi. Id est, si cognouisses, Dominum in hac vita te pace
& venia peccatorum tuorum inuitare, tu te ipsum in tempus
tantæ necessitatis præpararet, *Quia venient dies in te, & circunda-*
bunt te inimici tui vallo. Quando perdix sub rubo inclusa est, & *Simile.*
circum circa se videt multos canes ipsam deuorare volentes, & in
aere multos accipitres ad ipsam dilacerandam & multos homi-
nes fustibus & lignis rubum percutientes, vt inde exeat, quo ti-
more misera concutietur se ipsam sic circundatam aspiciens? 38
[*O sancta Maria Domina.*] Quæ lingua aut quæ vox poterit timo-
rem & pauorem explicare, quo anima peccatrix mortis hora per
horrescit, inclusa adhuc in rubo corporis, cum se peccatorum mul
titudine circundatam aspexerit, & animaduertens, se etiam ab
hostibus, videlicet, dæmonibus obsessam teneri, & dolores, quos
patitur, esse quosdam ictus, qui ipsam ad exeundum ex illo ru-
bo compellunt, vt in crudelissimas ministrorum & executorum
diuinę iustitię manus incidat, vbi ęternis supplicionum generi-
bus breuissimas, quibus nunc fruitur, voluptates persoluet? Et hęc
est ratio, propter quam Dominus præsentem vitam diem ap-
pellat, tempus vero vltionis dies nuncupat dicens: *Veni ne dies in*
te. O vtinam tu hęc nunc cognosceres, certe si cognouisses, plo
rares. Siquidem ergo Iesus videns ciuitatem fleuit super illam, 39
tu ô peccator conscientiā tuā intuere, & si mente alienus non es,
mala, quæ in ea sunt, etiā lugebis. Fac id quod Sanctus Isaias ait, *Isai. 23.*
scilicet: Sume tibi citharam, & circui ciuitatem meretrix obliuio
ni tradita, bene cane, frequenta canticum, vt memoria tui sit. O
diuina verba, Deus nobis spiritum conferat vt illa, sicut oportet,
explicare sciamus. Beatus Hieronymus hanc ponderationem fa
cit, quod quando meretrix adolescentem aliquem maximo amo
re prosequitur, & aliqua inter eos rixa seu indignatio fuit, ipsa ci *Simile.*
tharam in manibus sumit, & canendo amatorem suum cantus
suauitate ad se iterum attrahit, & in pristinum amorē ipsum pla
cando adducit. Meretrix est anima peccatrix Dei & sui ipsius

oblita,

40oblita, cithara vero, quam præ manibus capere debet, est propriuni suũ cor, quoniã eodem modo facta sunt, vt patet, cithara idest, Arpa, & ipsum cor: chordæ vero, quæ huic citharæ ligatæ appẽdent, sunt culpæ contra Deũ cõmissæ, quia de corde exeũt homicidia, adulteria, fornicationes, furta, & cætera. Hæ autẽ cul- *Matth.25.*
pæ è corde exeũt, & in ipso ligatæ remanent, quoniã idem cor illarum amore captum est. Ictus, quibus ipsas chordas atq; citharã tangere debet, sunt dolores. Et actus cõtritionis: canticũ denique, quod canere debet, est lacrymosa cõfessio. Et quoniã confessio vera, frequens atq; optima esse debet, ideo ait: Bene cane, frequenta canticum. O quam suauissimum canticũ canit suo amatori meretrix, cum eum ad suum amorem redire facit. Cupis, ò anima suauissimum concentum facere, quo Deum tuum miti-
41ges, & è cœlo vsq; ad sinum tuum attrahas, tuumque amatorem efficias, canticum, quod supra retulimus, ei cane, quod quidem ad hæc omnia efficacissimum est. Et circui ciuitatem, videlicet, conscientiam tuam, quæ velut ciuitas est diuersis vicinis plena. Per omnes vicos eius nullo dempto spaciare, & incolas, qui in eis sunt, videbis. Transi per vicum oculorum, & ibi diuersas ac varias ornatus tui inuentiones domus tuæ diuitias dissipantes cõspicies: quæ omnia ad cõplacendũ oculis inuenta sunt. Et inde vltra progredere in vicũ gulæ, & ibi inuenies inordinatas mandu candi ac bibendi curas, ibi ieiunia confracta, atq; alia quã plurima mala, quæ secũ ipsa gula affert, cõperies. Et non ibi quiescas, sed progredere ad vicũ linguæ: & ipsam plenã mendacijs, murmurationibus, falsis criminibus, iuramentis, atq; secretis apertis
42inuenies. Et vlterius progredere in vicũ olfactus, & ibi odores, aromata, pulueres mille modis confectos, aquas odoriferas, atque alia delicatissima Sathanæ artificio inuẽta ad te alioſq; in turpia prouocandum deprehendes. Deniq; progredere ad vicum auditus, & ibi voluptatẽ, quã in audiendis defectibus alienis, turpissimis fabulis, atq; inhonestis canticis cor tuum corrumpentibus nanciscaris. Atque hæc omnia mala in ea vrbe contemplans, si lapis aut diabolus non es super illam plorabis, & viscera tua cõmouebuntur, ad imitationem Christi Saluatoris, qui videns ciuitatem fleuit super illam. Et hoc modo te ad diuinam gratiam recipiendam dispones, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica nona Post Pentecosten,

CONCIO SECVNDA:

Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam videns ciuitatem fleuit super illam. Lucæ. 19.

Ecle. 40. Ertissimum est, calamitates, quæ in cõmune omnes attingunt, propter hominum peccata à Deo immitti, quod Ecclesiasticus testatur dicẽs: Mors, sanguis, romphæa, oppressiones, fames, contritio, & flagella super iniquos creata sunt, & propter illos factus est cataclysmus, idest, diluuium. Inter flagella, quibus magis assidue olim Iudic. 2. Dominus Hebræos puniebat vnũ erat captiuitas. Atq; ita in libro Iudicũ dicitur: Fecerunt filij Israel malum in conspectu Domini & secuti sunt Deos alienos, iratusq; Dominus tradidit eos in manus diripientium, qui vendiderunt eum hostibus, nec potuerunt resistere aduersarijs suis, sed quocunque pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est & iurauit eis. Hoc autem, quod hic additur, sicut locutus est, in Deuteronomio continetur, vbi dicitur: Si audire nolueris vocem Domini, vt custodias omnia mandata eius, seruies inimico tuo in fame, & siti, & nuditate, & in omni penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat. Et præcipue in terrore malorum hic dicitur: Quocunq; pergere voluissent, manus Domini super eos erat, vt plane intelligamus, neminem manus Dei posse effugere. Et inferius in eodem libro dicitur: Addiderunt filij Israel facere malum in conspectu Domini, & tradidit illos Dominus in manus Iabin Regis Chanaã, qui erat grandis tyrannus. In Hebræo vero habetur: Vendidit illos in manus Iabin. In quo significatur Dominus eos reliquisse, sicut ille, qui merces tanquam viles & parui ponderis contemnit & vendit. Significatur etiam cum eis ab illo tyranno tanquam cum brutis actum fuisse, vt plane videatis, quo Hebræorum prospe-

Deut. 28.

Iudicum. 4.

ritas

4 ritas propter ingentia scelera sua peruenit. Et sequitur inferius, clamauerunt que filij Israel ad Dominum, per viginti annos vehementer oppresserat eos. Videtur sacer textus insinuare, hos post viginti annos ad Dominum clamasse, verisimile tamen est, eos ante illud annorum spatium sæpenumero clamasse: at quia non ita contriti erant, sicut oportebat, Dominus eos non exaudi uit, quo vsque illi maiorem suorum peccatorum cognitionem habuerunt. Ex quo aperte constat, orationes & clamores, quos peccatores edunt absque eo quòd à peccatis suis exire velint, corã diuino conspectu nec pro orationibus nec pro clamoribus reputari. Qualiter enim Deus preces & clamores peccatorum exaudiet, quorum peccata tunc fortius ad Dominum clamant, & de
5 ipsis vrgentius vltionem postulant? Contege ergô, ô peccator, prius vera pœnitẽtia scelera tua, & tunc clamor tuus poterit exaudiri. Iccirco Rex Niniue dixit: Operiantur saccis homines, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via sua mala. Nunc etiam, quoniam Christiani suis horrendis sceleribus Dominum ad iram prouocant, eos ipse eisdem flagellis punit. Vnde pro eo quod nos legimus, Dominus iustus concidet ceruices peccatorum, alia translatio habet, concidit ceruices peccatorum: & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo docemur, Dominum non solum illis temporibus inimicos suos dilacerasse, verum etiam nunc dum peccatores exiterint, idem supplicium de ipsis sumpturum esse. Atque ita B.
6 Hieronymus in epitaphio Nepotiani inquit: Barbari fortes fiũt, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. Infælices nos, qui tantum displicemus Deo, vt per rabiem barbarorum illius in nos ira desæuiat. Ex his autem vniuersalibus flagellis electi magnam vtilitatem educunt, præsciti vero duritiem & obstinationem. Hoc significauit Dominus per Zachariam Prophetam his verbis: Sumpsi mihi duas virgas, & alteram vocaui decorem, & alteram vocaui funiculum. Hæ duæ virgæ tribulationem significant, tribulatio vero iusto pulchritudo est atque dulcedo. Vox enim Hebræa, Noam, pro qua Latinus interpres vertit, virgam, significat etiam dulcedinem & iucunditatem, quæ omnia iusti in tribulatione inueniunt, & ita redduntur pulchriores: iccirco tribulatio à Domino decor vocatur. Quoniam autem peccatores supplicijs plus irretiuntur peccatis sese.

Ionæ.3.

Psal.128.

B.Hieron. in epitaphio Nepotiani.

Zacha.11.

ad impatientiam atque indignationem prouocantes, ideo tribulationes eorum Deus funiculum appellat. Inter ea, quæ in hoc mundo maxima admiratione digna sunt, vnum est parua vtilitas, quam improbi præsciti ex punitionibus Dei educunt. 7

Similc. Quis in admirationem non rapietur videns in agro bestiam pascentem ac viridem herbam manducantem, quæ cùm iterum atque iterum sagittæ ictu percutiatur, ipsa tamen nunquam ab eo loco, in quo est, dimouetur, nec sagittarum ictus euitat, nec pascua ipsa relinquit? Multò ergo magis admirari debemus, cum peccatorem in viridi prato suarum voluptatum ac deliciarum pascentem videmus, & cum à Deo acutissimis sagittis feriatur, viuendi statum non mutet, suaque detestanda scelera & abominationes non derelinquat. O infernalis bestia, quis te in lapidem conuertit? Deus enim ex molli carne te formauit, vt facilius suarum sagittarum ictus sentires, & illos euitares. Quod autem la- 8

Iob. 30. bores sagittæ sint, testatur Sanctus Iob dicens: Pharetram suam aperuit, & afflixit me. Vocat hic sanctus Propheta pharetram ipsam altissimi Dei prouidentiam, qua hominibus flagella mittit. Nam sicut pharetra in se plurimas sagittas inclusas retinet: sic Deus plurimos ac varios flagellorum modos, quibus homines punit, habere solet. Alios nanque amissione diuitiarum, alios filiorum mortibus, alios captiuitatibus, alios denique ignominijs percutit. Ac sicut sagittæ, in pharetra tanquam in marsupio, sunt, ita, vt non videantur, quo vsque ipse sagittarius illis indiget, ipsasque iactat: sic diuina consilia quibus Dominus supplicia mittit, in illa pharetra suæ diuinæ prouidentiæ conteguntur. Has autem sagittas nec indurati peccatores euitant. Percussisti 9

Ierem. 5. eos, & non doluerunt, attriuisti eos, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti, ait Sanctus Ieremias. Huius rei appositissimum exem-

Iudicum. 1. plum in impio Adonibezec habemus, quem sacræ literæ referunt, habuisse septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus, qui colligebant sub mensa eius ciborum reliquias. Hunc autem tyrannum filij Israel bello superarunt, eique manuum ac pedum summitates absciderunt. Qui, cum se ita truncum videret, in hanc vocem querulam prorupit: Sicut feci, ita reddidit mihi Deus. In crudelitate, qua hic Ethnicus tyrannus in illos Reges vsus est, apparet, quam improbi ac nefarij erant

illi

illi Chananæi non solum erga Deum, verum etiam erga proximos suos, & quanto iure Dominus eos solo æquauit, & ab eis regna ac patriam eorum abstulit. In supplicio etiam, quo Hebræi illos punierunt, æquitas diuini iudicij conspicitur, quam tyrannus ille lumine naturali cognouit, siquidem dixit: Sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Iccirco sanctus Isaias ait: Væ qui prædaris, non nè ipse prædaberis? Væ qui spernis, non nè & ipse sperneris? In hac denique punitione videmus, Deum non solum iniurias iusto illatas minime perferre, sed nec pati illam qua impius alium impium affecit, sicut erant illi septuaginta Reges. Et apud prophetam Amos Dominus Moab supplicijs minitatur eo quod ossa Regis Edom, qui impius erat, combusserit. Porro vltimum, quod hic ostenditur, quodque ad propositum nostrum facit, est quod impij licèt cognoscant à Domino propter peccata sua puniri, ad ipsum se conuertere, eumque minime inuocare sciunt misericordiam ab illo humiliter postulantes, vt aperte in hoc miserrimo tyranno apparet, qui intelligens, se à Deo propter scelera sua puniri, veniam ab eo minime popposcit.

Isai. 33.

Amos. 2.

In huius veritatis confirmationem in sacro hodierno Euangelio efficacissimum habemus testimonium. In quo narratur, *Quod cum appropinquaret Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem fleuit super illam dicens: Quia si cognouisses & tu:* Et quæ sequuntur vsque, *Non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ.* O quam multa hic sese nobis offerunt docenda, & accipienda. Quorum primum est, Deum, vt impios & sceleratos puniat, diuersis vti ministris: aliquando enim eos per Angelos bonos, aliquando per Angelos malos, aliquando per alios homines, supplicijs afficit. Hinc obscura illa Diui Pauli verba intelligetis, scilicet: Reuelatur enim ira Dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam hominum. In hoc loco & in omnibus sacræ scripturæ, in quibus ira Dei dicitur, per illam pœna, seu vltio, vel supplicium intelligitur: in Deo enim nõ est ira, quanuis sit effectus iræ, videlicet vltio. Et inquit, De cœlo, quoniam ei Dominus reuelauit, qualiter aliquoties homines per Angelos bonos puniuntur, sicut erant illi duo Angeli, qui Sodomam venerunt, & ille qui aquam maris rubri super AEgyptios conuertit. Aliquando vero per Angelos malos iussu

Rom. 1.

Dei puniuntur, vt in psalmo dicitur: Misit in eos iram, & 13
Psal.77. tribulationem immissiones per Angelos malos. Ideo hic, De cœlo, intelligitur de cœlo empyreo Deus Angelos bonos mittere, de cœlo verò aereo angelos malos. Aliquando etiam ira Dei de terra venit, videlicet, cum homines alijs hominibus punit. Atque ita idem Dominus Prophetæ Ezechieli dixit: Tu
Ezech.39. fili hominis vaticinare aduersum Gog, & dices: Hæc dicit Dominus: Ecce ego super te Gog principem capitis Mosoch & Thubal, seducam te, & ascendere te faciam de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel, & cades tu & omnia agmina tua. Et paulò inferius de Hebræis loquens inquit: Deprædabuntur eos, quibus prædæ fuerunt, & diripient vastatores suos. Vbi alia translatio habet: Reducam te: & alia, Educam te. Et est notandum, quod Dominum permittere, vt tyran- 14
nus ille cæcus ac passione sua deceptus deprauata intentione ad populum Israeliticum iret, vt ab illo penitus euerteretur, vocat ipse Dominus, Seducam te. De huiusmodi vltionibus, quæ per homines in alios homines fiunt, sunt quam plurima in sacra scriptura testimonia, inter quæ vnum præcipuum est hoc, quod summa veritas in præsentiarum refert, *Circundabunt te inimici tui vallo.*

Alterum quod hic docemur est, quod ciuitas illa non tantum propter scelera, quibus se fœdauit, euersa fuit, quantum eò quod non se mundari permisit, nec remedium accipere voluit, cum illud Dominus ei offerebat, & ob hanc causam adiecit. *Eo quod nō cognoueris tempus visitationis tuæ.*

Aliud etiam grande supplicium, quod Dominus per Re- 15
gem Nabuchodonosor populo Hebræo intulit, sacræ literæ commemorant. Et præcipua causa, quam assignant, hæc est:
2.Paral.36. Mittebat Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum, de nocte consurgens, & quotidie commonens: eo quod parceret populo: at illi subsannabant nuntios Dei, & parui pendebant sermones eius, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio. Hæc, fratres mei, est præcipua querela, quam Deus erga nos habet: non tantum, quia peccamus, conqueritur, sed quia ad eum non conuer-
Genes.3. timur. Et ita primo parente Adamo peccante, statim Dominus ad ipsum venit dicens: Adam vbi es? Quasi diceret: Quare fu-

gis

gis conspectum meum? qui huius loci magis proprius sensus est. Atque ita intelligens Adam sibi à Domino dictum esse, quare præsentiam meam fugis, respondit: Timui eo quòd essem nudus, ideſt, tuam præsentiam declinaui, eo quod nudus eram. Et apud sanctum Ieremiam cùm Dominus ingentia scelera Hierusalē narraret, sic ait: Et dixi, cum feciſſet hæc omnia: Ad me reuertere, & non est reuersa. Vbi magis de hoc vltimo, quam de omnibus, quæ supra narrauerat, Dominus conqueri videtur. Et cum S. Zacharias refert, se amphoram vidisse, & talentum plumbi, mulieremque sedentem in medio amphoræ, de qua angelus ei dixit: Hæc est impietas. Et cum proiecisset eam in medio amphoræ, misit massam plumbeam in os eius. In hoc omnium peccatorum perditio resoluitur, videlicet, dæmonem in eos ita dominari, vt ipsi à se nec vnum vitium expellere possint: non aliter, quam si pondere plumbi os obtusum haberent, & ianuam cordis, ita, vt nec ad Dominum vno veræ confessionis verbo suspirare valeant. O Deus infinitæ pietatis, & pāter luminum nos, obsecro, per infinitam clementiam tuam illumina, nè in tantum malum incidamus. Tertium, quod hic nobis ostenditur, est, qualiter in Christo Redemptore nostro illa, quæ habere debet, qui alios recturus & gubernaturus est mirabiliter enituerunt. Plorauit pijssimus Dominus eo tēpore, quo de vltione, quam de ciuitate Hierusalem sumpturus erat, verba faciebat, & eodem die, quo plorauit, in ipso delinquentes à templo flagello expulit. In quo docuit, iudices & gubernatores debere esse iustitia & misericordia adornatos. Iustitia in operibus ostendenda est, misericordia vero in corde regnare debet. Sed aliqui sunt iudices, qui quodammodo lætitia affici videntur, cum malefactores inueniunt, quos suspendendo aut alio modo interficiendo puniant. Valde profecto necessaria est iustitiæ executio, sicut eam Zelancus Rex Locrescij habuit. Qui cum leges suis subditis ferret, inter quas vna fuit, vt adulterium committenti oculi eruerentur, filio autem eius adulterium patrante ipse illum in vincula conijci iussit, & sententiam tulit, vt eius oculi effoderentur: congregatis vero principibus Reipublicæ ac regni illius ad eum obsecrandum, ne tam crudelem pœnam in principe filio suo exequi vellet, nihil aliud ab eo precibus potuit obtineri, quam vt filius eius in pœnam crimi-

Ieremi. 3.

Zacha. 5.

criminis vno duntaxat oculo priuaretur, ipse vero pater sibi 19
alterum ex suis euulsit, vt sic legis norma penitus adimpleri
videretur. Sed oportet, vt hæc executio legis cum cordis com-
passione coniungatur, quam in illis iustitiæ ministris minimè
esse credo, qui, vt illam exequantur, reuerentiam, quæ sacris lo-
cis debetur, non obseruant. Non me latet, esse aliqua crimina,
ob quæ licitum est, delinquẽtes à locis sacris, vt puniantur, extra
Exod.21. here. Dominus enim in sacro Exodi libro dixit: Si quis per indu
striam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari meo
auelles eum, vt moriatur. At quando delinquentes Ecclesiæ im
munitate iure optimo possunt gaudere; magna profecto diuinæ
maiestati irreuerentia fit, cum priuilegia suæ sacræ domus con-
fringuntur: & multo minus ferendum est, quando illi, qui ad Ec
clesias se recipiunt, & sacrosanctæ eucharistiæ custodiam ample- 20
ctuntur, inde per vim extrahuntur. Quod quidem nefas diuina
2. Mach.3. iustitia seuere punire solet, sicut puniuit Eliodorum, quoniam
tyrannicè (vt ex sacris literis constat) in templum vrbis Hieru-
salem ingredi tentauit. Quod si ita Dominus Ethnicum prop-
ter irreuerentiam illi sancto templo habitam puniuit, quid ip-
sum facturum expectat Christianus ille, qui contra ius ingredi-
tur templum, vbi viuus Deus in sacrosancto & ineffabili sa-
cramento altaris est, vt ibi irreuerentijs contra ipsum Dominum
vtatur? Omnes delinquentes vrbis Hierusalem, tam paruos,
quam magnos diuinus iudex puniuit, quoniam ipse personā-
rum acceptator non est: nunc autem vix nisi in paruos animad-
uertitur, potentes vero licet nefarij & scelerati sint, nullus est,
qui (vt aiunt) in filo chlamydis pertingat, nec ipsos punire ve- 21
Simile. lit. Quando flumen aliquod extra ripas exit propter aquarum
multitudinem, solet secum ligna atque arbores integras magno
impetu ferre: tunc pauperes vncis & harpagonibus omnia lig-
na, quæ possunt, colligere conãtur. Si quis autem eis dicit: Heus
ecce lignum magnum per flumen labitur, aut ingens arbor, quæ
forsan pontem aut molina præcipitabit, magnasq; faciet strages,
& ante se alia quam plurima ligna parua impellendo fert, ite &
colligite illa: ipsi respondent: Non possumus tantas trabes tam
que magnos stipites colligere, sed sola ligna parua, quæ non tan
tũ habent ponderis, nec nobis tantopere resistunt. O iustitiæ mi-
nistri, q vncos & hapagones ad capiẽdos minimos pauperes per

aquam

22 aquam labentes, & in sceleribus suis immersos habetis: quod ego
non quidem reprobo, sed quare magnas arbores & tigna pontes
precipitantia non capitis? Quare, inquam, magnos ac potentes,
qui suo deprauato exemplo totam Rempublicam euertunt, non
punitis? Quia non habemus vncos, ideſt, *Garanatos* Ad tantas tra
bes detinendas. Hoc est non habemus animum ad puniendũ tã
potentes homines, eosq; à suis sceleribus extrahendum, atque ita
illos impune relinquimus, siue quia eos pertimescimus, siue quia
manus nostras pecunijs & largitionibus implent. Loquens. S.
Isaias de Christo mundi Saluatore dixit: Erit iustitia cingulum *Isaia.11.*
lumborum eius, id est, iustitia erit cingulum corporis mystici il-
lius cælestis capitis, quod est Respublica Christiana. Et hoc cin
gulum per aliquas partes torqueri solent, O *por el peso de la escarce*
23 *la*, hoc est, *Por el interesse*, Aut propter pondus ensis, hoc est pro-
pter timorem ac minas magnatum & potentum. O quam me- *Eccle.7.*
rito in Ecclesiastico dicitur: Noli quærere fieri iudex, nisi valeas
virtute irrumpere iniquitates nè forte extimescas faciem poten
tis, & ponas scandalum in agilitate tua: & in contextu Græco
habetur in æquitate tua. Et iuxta hanc literam Spiritus sanctus
docet, hominem non habentem fortitudinem ad resistendum
sceleratis si munus aliquod publicum ad iudicandum suscipit, suę
propriæ æquitati scandalum ponit, ob quod nomen iniusti me-
retur. O Domini iudices & Reipublicæ gubernatores Deum ob
secrate, vt vobis animum & vires conferat ad tantum ministeriũ
& tam vtile, vt oportet, exercendum. Dicite cum S. Dauid, Doce *Psalm.118.*
me facere voluntatem, non hominum sed tuam, quia Deus
24 meus es tu. Hæc est norma, qua boni iudices duci debent. Con-
tendite autem vos ab omnibus timeri, non tanquam homines
simpliciter sed tanquam homines Dei authoritatem habentes,
contendite etiam, vt in vobis Deus ab omnibus timeatur. Quan *1.Reg.11.*
do rex Saul mortuos boues & dilaceratos misit in omnes termi-
nos Israel per manum nuntiorum dicens, Quicunque non exie-
rit, & sequutus fuerit Saul, sic fiet bobus eius, ait ibi sacer textus:
Inuasit timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir vnus.
Non inquit, timor Regis Saul, aut timor amissionis boum inua-
sit populum, sed timor Domini, cuius authoritatem Saul in ter-
ris habebat. Et cum Saul hoc egit, etiam ibi dicitur: Insiluit in
eum spiritus Domini. Vbi apparet, quod sicut caput in spiri-

tu

tu Domini incepit, sic membra per spiritum Domini processe- 25
runt. Igitur siquidem Dei ministri estis, minas ac potentiam ho
minum non pertimescatis, quoniam ipse vos, si id, quod debetis
Nicolaus de Lyra. præstatis, absque dubio ab eis eripiet. Nicolaus Lyranus ait,
quòd cùm homines Patriarcham Noe aquarum diluuium præ-
dicantem audierunt, ei mortem minitabantur dicentes, illum
Gene.6. etiam viuum non esse remansurum. Vt autem Dominus eum
securum redderet, ab hoc periculo ei dixit: Ponam fœdus
meum tecum, & ingredieris arcam tu & filij tui. In quo satis ap-
paruit, hunc esse verum literæ sensum quem Lyranus exponit,
Exod.3. scilicet, Ne timeas, quia viuus ingredieris in arcam, & ego te ab
illorum morte eripiam. Moyses etiam, quoniam propter mor-
tem illius, quem in arena interemptum humauit, exulabat, &
coram rege Pharaone comparere oportebat, ne timeret, appa- 26
ruit ei Dominus in rubo igne incenso, acsi apertius per visionẽ il
lam ei diceretur: Quemadmodum hic rubus licet debilis contra
ignis fortitudinem flammis ardet, & non consumitur, sic tu
quamuis pauper poteris tutus ac securus coram regis Pharaonis
potentia apparere: & etiã verbis ei dixit, Ego ero tecum. Idem er
go Dominus qui illos ministros suos liberauit, vos etiã à tyranno
rum potentia eripiet: Sed quæro, siquidem post aduentum Spiri
tus sancti in sacros discipulos multi Hebræi incolæ vrbis Hieru-
salem ad fidem Domini Iesu Christi veri Saluatoris mundi se
conuerterunt, & fideles ac perfecti amici eius fuerunt: nunquid
etiam hi euersi & cũ alijs infidelibus destructi fuerunt? Hæc est
quæstio, quam Patriarcha Abraham Domino dissoluendam pro
posuit, quando ipse Deus ei manifestauit, se opulentissimas illas 27
vrbes Sodomam & Gomorrham velle comburendo diripere &
Gene.18. funditus euertere. Nunquid (ait S. Patriarcha) perdes iustum
cum impio? Absit à te, vt rem hanc facias? non est hoc tuum, qui
iudicas omnem terram. Et in contextu Græco & in paraphrasi
Chaldaica habetur, Nunquid iudex vniuersæ terræ nõ faciet iudi
ciũ? Ex quo colligitur iustitia non fieri, nec iudicium, quando iu
stus cum impio punitur. Et sunt valde ponderanda verba ista,
scilicet, Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram. Quod
perinde est acsi diceret, Cum sis supremus iudex à quo non da-
tur appellatio, non debes hoc facere. Ex hoc colligitur summa
obligatio, quam supremi iudices, à quibus nulla est appellatio,
habent,

28 habent, vt rectissimè in suis iudicijs procedant, siquidem non
est, qui sententias eorum corrigat. Vt autem inde constat, Do-
minus iustos cum impijs illarum vrbium non combusit, siqui-
dem sanctum Loth ac filios & vxorem eius ab illo incendio li-
berauit. Et in sacro libro Exodi videns Moyses populum, quod
nudus esset ab omni pudore (Aaron enim ipsum spoliauerat, im- Exod. 32.
portunationem & impudentiam ac petulantiam eius discoope-
riens) videnſq; ipsum populum suam culpam ac scelus non co-
gnoscentem, quin potius contra ipsum (eo quod idolum confre-
gerat,) congregantem se & ad inuicem perturbantem, vir san-
ctus gladio vrens pertinaces puniuit, & non Aaron fratrem suũ,
qui culpam recognoscens humiliter reprehẽsionem sancti Moy
si accepit. Et cum ibi dicitur: Occidat vnusquisq; fratrem suum,
29 de illis, qui pertinaces erant intelligitur. Atq; vbi nos legimus,
In illa die ceciderunt viginti tria millia licet in Hebræo habetur,
Tria millia, intelligitur ex præcipuis, nam in fine capitis dici-
tur: Percussit Dominus populum pro reatu vituli, quem fecerat
Aaron, atque ita ex alijs fuerunt illa viginti millia. Brisonius &
Stobæus narrant Solonem Soloninum fuisse interrogatũ, quod
nam esset inclytum & excellẽs regnum. Cui ille respondit, illud
esse, in quo bonis præmia proponebantur, improbi vero pœna
ac supplicio afficiebantur. Profecto ille verum dixit: infœlix
enim dici potest Respublica & regnum, vbi hoc non seruatur,
quin potius probi humiliantur, improbi vero sublimantur. Ideo
Diuus Petrus ait, Dominum dedisse regibus & gubernatoribus 1. Petri 2.
mundi potestatem ad vindictam malefactorum, laudem vero
30 bonorum. Ex his omnibus colligitur ad propositam quæstionem
responsio, scilicet, quod iusti in illa subuersione nihil mali passi
sunt, quoniam cœlitus admoniti se vltra Iordanem in ciuita-
tem Pellam, vt refert Eusebius, receperunt. Qua in re benigni- Eusebius. li-
tas magna Dei eluxit, Sic de Hebræis in AEgypto legimus, bro. 3. cap. 3.
quos tenebræ non cruciabant. Vnde sapiens ait: Sanctis tuis ma- Sapien. 18
xima erat lux.

Et ingressus in templum cœpit ejicere vendentes in illo & ementes dicens illis: Scriptum est, quia domus mea domus orationis est, vos autem fecistis eam speluncam latronum. Ex his verbis colligi-
tur, quod licèt in omnibus locis orare, & Dominum laudare
possimus, (ait enim S. Dauid, in omni loco dominationis eius

bene-

benedic anima mea Domino} tamen ad hoc peculiaris locus est 32
Psalm. 150. templum. Atq; ita vbi nos legimus: Laudate Dominum in sanctis eius. B. Hieronymus vertit, Laudate Dominum in templo sancto suo. Et ita literalis sensus horum verborum, in sanctis eius est, In locis sanctis eius: in templo enim duo peculiaria loca erāt
Psalm. 67. videlicet, sancta & sancta sanctorum. Et vbi nos legimus, Mirabilis Deus in sanctis suis, B. Hieronymus vertit, Mirabilis Deus in sanctuario suo, quoniam tunc nullum aliud in mundo ad Deū obsecrandum templum nisi illud erat, in quo ipse Deus in beneficijs, quæ ibi hominibus conferebat, se mirabilem ostendebat. Occasione sumpta huius purificationis, fratres mei, quam Dominus angelorum in illo materiali templo fecit, ad nos nostra se vertat oratio. Ex illa nanq; infertur magna obligatio, quam, vt nos ab omni nequitia purificemus, quilibet nostrum habet si- 33
2. Corin. 8. quidem immensi Dei vera templa sumus, quemadmodū B. Pau
Actuū. 17. lus testatur dicens: Vos estis templū Dei viui, sicut dicit Deus,
3. Reg. 8. Quoniam inhabitabo in illis. Atq; ita loquens idem B. Apostolus de Deo ait: Hic cœli & terræ cū sit Dominus, non in manufactis templis habitat. Et Salomon in consecratione templi dixit, Ne putandum est, quod vere Deus habitet super terram? Si enim cœlum & cœli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificauit? O rem admirabilem. Ædificauerat hic sapientissimus vir templum illud magnificentissimum, in quo ingentem numorum & diuitiarū copiam consumpserat. Animo concipite, quas expensas facere poterant ducenti mille homines, qui in opere eius per septem annorum spatiū, quo ædificiū illud durauit, laborabant, præter lapillos pretiosos 35
& aurum, quo totum templum operiebatur, & præter innumerabilia vasa aurea, argentea, atq; aliorum metallorum quę ad seruitium eius fabricata fuerunt. Postquam autem confectum fuit, fatetur Salomon, Deum in templis materialibus non habitare. Insanus certe videtur Salomon tam opulentam domum, ędificasse, vt dominus in ea habitaret, & postea dixisse, ipsum ibi non esse habitaturum. Quorsum ergo illam tantis sumptibus, ô Salomon, ædificasti? Ego dicam, dummodo & vos prius ad aliam quę stionem respondeatis, videlicet, Ad quid Dominus cœlum fecit, si quidem ille hic & illic atq; in omni loco habitat, nec cœlis indiget? Ad hoc respondetur, Deum fecisse cœlum, vt in ipso sor-

54 so ſerui eius habitarent. Sic ergo, ait Salomon, templum hoc ego ædificaui, vt homines ſerui Dei in eo habitent, ipſumque Deum ibidē venerentur & adorent, & vt homines qui propria tēpla ſunt Dei, per diuitias, ornatum, & puritatem huius templi materialis ſe ipſos adornare & purificare addiſcant. O vtinam hæc, fratres mei, ſæpenumerò nobiſcum animo euolueremus, ſanè mentes noſtras immunditijs peccatorum polluere, maxime pertimeſceremus. Oſtende domui Iſrael templum, & confundentur ab iniquitatibus ſuis, dixit Dominus ad Ezechielem Prophetam. Ego autem etiam dico vobis, vt reminiſcamini vos eſſe veri Dei templa, atq; ita à ſceleribus veſtris confundemini. S. Dauid ait, Vnā petij à Domino, & hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Mirabile profectò eſt, ſanctum
55 Dauid vnam tantum modo rem à Domino poſtulaſſe. Te alloquor, ò rex ſancte, aut cogitas Deum eſſe pauperem, aut tam parcum eſſe, vt difficillimè id quod ab eo petitur, concedat? Porro id, quod poſtulas, non tantum nec tam pretioſum videtur, ſi quidem ais, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. O incommutabilis Deus, quam ſingulare beneficium in illum confers, cui hoc concedis. Dauid nanque Rex erat, & regnum ſuum gubernaturus erat, propter quod in domo materiali Domini ſemper habitare nō oportebat, & tamē ait: Hanc requiram, (id eſt, conſecuturus ſum) vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Sequitur ergo, illum non fuiſſe locutum de habitatione domus materialis, ſed perinde eſt ac ſi diceret: Hoc beneficium à Domino poſtulaui, & illud conſecutu-
56 rus ſum, videlicet, vt mihi virtutem & gratiam conferat, vt intra meipſum continuò habitem, & ad conſcientiam meam attendam, & animam meam mundare laborem, ipſiuſque ſtrages reficiam, ſiquidem templum & habitaculum eius ſum. Fabrica autem & ædificium huius domus debet eſſe omnino diuerſa ab ædificio domorum materialium, nam artifices in fundamentis lapides incultos & inciſos, in progreſſu vero ædificij pe. politos & affabre laboratos, omnibus videndos collocant, ſic peccatores ædificant, qui ſcelera ſua pro fundamentis ponunt. In quo obſecro, fundatur ſuperbus? Omnia opera eius in aere & vanitate fundantur. In quo auarus? Certe opera eius fundantur in conſeruādis diuitijs & in pluribus acquirēdis. In quo voluptuarius:

Ezech. 43.

Pſalm. 26.

In delicijs & carnis immunditijs. Hęc autem fundamenta scele 37
rati tanquam lapides fundamentorum, qui non apparent, con-
tegũt: quodsi aliquod bonum operantur, id in sublimi, vt ab om-
nibus videatur, reponunt. Iusti autem ad imitationem Dei ædi
ficant, qui pro fundamento optimum posuit. A Edificauit mun-
dum & cœlos pro fundamento elementorum, & eorum, quæ in
eo sunt, posuit: ædificauit hominem, & pro fundamento corporis
eius animam posuit, atque ita ablata anima corpus corruit & cor
rumpitur, ædificauit Ecclesiam, & pro fundamẽto vnigenitum
1. Corin. 3. filium suum factum hominem posuit. Ideo Diuus Paulus in-
quit: Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod
Ephes. 3. positum est, quod est Christus Iesus. Sic iusti fundamenta ia-
ciunt in lapidibus perpolitis, quæ sunt virtutes, patientia, man-
suetudo, & charitas, in charitate radicati, vt ait Diuus Paulus. 38
Hoc autem fundamentum ipsi iusti terra humilitatis contegũt,
& foris lapides minus cultos & politos reponunt hoc est, cupiũt
quantum in se est, vt imperfectiones suæ ab omnibus cognoscã-
tur, & videantur, vt sic contemnantur & pro nihilo fiant, quòd
si eas non propalant, ideo est, vt malum exemplum de se non
præbeant, nec fragilibus scandalum. Quanuis autem omnes
Dissimile. Christiani templa sint, tamen discrimen est inter eos. Nam si-
cut inter templa materialia differentia versatur, (quędam enim
sunt ædiculæ in solitudine ædificatæ, id est, *Hermitas*, quædam
sunt ecclesiæ parochiales, & quædam sunt ecclesiæ cathedra-
les) sic inter Christianos discrimen est: quidam namque sunt
velut ædiculæ in solitudine, quæ nec verruntur, nec mundan-
tur, nec in eis res sacra fit, nisi semel in anno, die, videlicet, 39
illius sancti, cuius est aduocatio eius, reliquum vero temporis
telis aranearum atque alijs immunditijs plenæ sunt. Ita quam
plurimi sunt Christiani, qui sanctissimo confessionis sacramẽ-
to minime purificantur, nec sacrosanctam eucharistiam, nisi
semel in anno & fere pudore actimore compulsi, ne nomina-
tim excommunicentur, accipiunt, reliquum vero temporis ple
ni immunditijs atque peccatis sunt. Alij velut ecclesiæ paro-
chiales sunt, vbi plerumque diuinum officium celebratur, &
singulis quibusque hebdomadis verruntur. Hi sunt Chri-
stiani mediocri virtute præditi, qui in festis solennibus anni
crimina sua expiare conantur, & sacrosanctam eucharistiam

sumunt.

40 sumunt, atque ita maiori conscientiæ puritate vitam degunt.

Alij denique sunt velut cathedrales ecclesiæ, quæ fere quotidie mundantur, & sanctum missæ sacrificium in eis maxima solennitate celebratur, suauesque musicæ concentus fiunt in laudem & honorem Dei, atque pulcherrima, & ditissima ornamenta, imagineſque magni valoris in eis reperiuntur. Hi sunt perfectissimi Christiani, qui quotidie animas suas seuera cõscientiæ examinatione mundant, & purificant, atque abundantissimis lacrymis irrigant, frequenter diuina sacramenta suscipiunt, & corda eorum, sunt veluti chori, ex quibus continuæ laudes Dei deuotissime prolatæ exeunt, quoniam id, quod Apostolus monet, adimplere studeant, scilicet, Cantantes & psallentes in cordibus vestris. Pretiosa vero ornamenta sunt diuersæ *Ephes. 5.*

41 virtutes, quibus ornantur. Denique in eis sunt pulcherrimæ imagines, videlicet, imago sanctissimæ Trinitatis, quæ est libertas, quam tanto aliquis perfectiorem habet, quanto magis bona sua proximis cum charitate distribuit: nam pater æternus totum se filio dat, filius vero ac Pater totam suam essentiam Spiri *Simile.*
tui sancto conferunt. Atq; ita si quis ex centum aureis, quos possidet, octoginta elargitur, & alter, qui alia centum habet, tota integra ea pauperibus impartitur, hic profecto magis est similis: Beatissimæ Trinitati, quam ille. Est etiam in illis imago Iesu Christi crucifixi, quia (vt ait idem Apostolus) Qui sunt Chri- *Gala. 5.*
sti, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Et sicut ille, qui cruci affixus est, nec pedes nec manus mouere potest, sed ad omnem motum impotens est: ita iusti carnem suam,

42 desideria, & cupiditates cum clauis timoris, amoris, atque spei crucifixerunt, ne in aliquid contra diuinam legem moueãtur. Est etiam in illis imago sacratissimæ virginis Mariæ, videlicet, purissima castitas. Denique in eis imago Apostolorũ reperitur, qui est verus mundi atq; omnium rerum eius contemptus & renuntiatio. Et ita in Decreto est quidam textus de sacerdotibus monachis imaginem Apostolorum gerentibus. Omnes autem totis viribus conari debemus, vt his præcipuis templis assimilemur in omnibus, quę potuerimus iuxta cuiusq; nostrum status conditionem. *16. q. 1. c. 1.*

Concludit igitur sacrosanctũ hodiernũ Euangelium dicens. Et erat docens quotidie in tẽplo. Non erat bonus Iesus sicut quam

plurimi frigidi huius tempestatis prædicatores qui grandem la- 43
borem esse reputant, octauo quoque die ad populum sermonē habere: &, (quod peius est) ipsis concionatoribus non est tam laborioſum concionari, quantum auditoribus, audire, qui sic lassantur & audiendo vna duntaxat hora sermonem fatigantur, ac si in illa torquerentur. Non deficiebat cœlestis magister quotidie prædicando, nec auditores illius temporis admirabilem eius doctrinam audientes langueſcebant, nunc vero incipiente concionatore statim quam plurimi oſcitari incipiunt. Dominus ipse suum diuinum spiritum & feruorem nobis communicet, vt gustu, suauitate & affectione diuina eius verba audiamus, & per obedientiam eorum mereamur conſequi gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen. 1

DOMINICA X.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Dixit Ieſus ad quoſdam, qui in ſe confidebant. &c. Lucæ. 18.

IN sacro huius diei Euangelio, dilectiſsimi cœ 2
leſtis magiſter mirabili quadā siue parabola siue rei gestæ hiſtoria & superbiæ crimen deteſtatur, & humilitatis virtutē cōmendat. Tā sublimis virtus humilitas est, vt videns Deus, in terris nō esse magiſtrum, qui eam, vt oportebat, doceret, vnigenitum filium suum doctorem eius in terram mittere dignatus est. Atq; ita ipse Dominus ait: Diſcite à me, quia mitis sum & humilis corde. De inſigni philoſopho Homero legitur, omnes vrbes Græciæ pugnaſſe & inter se quamlibet contendiſſe, illum in se ipsa fuiſſe natum, vnaquæq; enim se fælicem & nimio honore condecoratam re-

Matth. 11.

puta

3 putabat, si vir in Philosophia tam doctus, & in poesi tam singularis in ea nasceretur. Ita dici potest, omnes virtutes aliquo modo inter se contendere, qualibet earum dicente, humilitatem suam esse, sibique proprie pertinere: tanta est humilitatis excellentia.

Et inter illas prima, quæ hoc postulat, est temperantia, & habet pro aduocato angelicum doctorem Diuum Thomam, qui eleganter probat, humilitatem esse temperantiæ partem. Quod vt recte intelligatur, notandum est, virtutem esse bonum arduũ. Quælibet virtus habet duo in se, bonitatem, scilicet, & difficultatem. Ex parte bonitatis oritur in mente quædam passio, quę est boni spes, quod quidem omnes appetunt, ad difficultatem non attendentes: ex parte vero difficultatis oritur alia passio, videlicet, quædam ignauia & diffidentia ad illud arduum consequendum. Exemplum huius reperitur in brutis. Si enim cani venatico leporem à longe ostendas, licet propensio eius & inclinatio naturalis ipsum inuitat, vt eam insectetur, ipse tamen eum tam procul à se videns sistit, quoniam instinctu naturali docetur, difficultatem esse ad obtinendum illum. Sic humanum cor, considerans bonitatem & pulchritudinem virtutis eam exoptat sed ex alia parte contemplans difficultatem quæ in ea comparanda est, ignauia & diffidentia afficitur desperans se illam posse consequi. Ad huius autem remedium inquit sanctus Doctor, esse duas virtutes, alteram magnanimitatem, alteram vero humilitatem. Illa animum & vires præbet ad opus incipiendum, & illud prosequendum, licet difficile videatur, humilitas vero impetum desiderij & spei reprimit, ne sese incaute proijciat. Sicut ad regendum & moderandum equũ ipse eques eget calcaribus vt eum velociter & diligẽter faciat currere, fræno verò opus habet, vt moderate ambulet: sic cor nostrum calcaribus indiget, videlicet, magnanimitate, & etiam fræno, quæ est humilitas, ne se in id, quod per vires non potest, præceps proijcere audeat. Hanc virtutem S. Dauid se iactabat habere dicens: Domine nõ est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me. Ideſt: Non me in illa, quæ vires meas superabant proieci. At sicut magnanimitas est pars fortitudinis, sic humilitas temperantiæ, quæ efficit, vt mens reprimatur, & se cohibeat cognoscendo paruum sui valorem, & cum hac cognitione se coram Deo tanquam impoten-

Similis.

D. Tho. 2. 2. q. 161. art. 1.

Simile.

Psalm. 130.

tem ac debilem repræsentat implorans à diuina liberalitate au- 6
xilium ad comparandam, quam intendit, virtutem, cognoscens illam per se solum non posse consequi.

Martin. de Magist. in li. de fortitu.

Secunda autem virtus, quæ intendit humilitatem esse suam propriam, est fortitudo. Hæc pro aduocato habet doctorē Martinum de Magistris in quodam libro, quem de ipsa fortitudine inscripsit. Intentum verò sic probat: Omnes tentationes, quibus homines in hac vita prouocantur, ad duo genera reducuntur: aut enim homines tentantur rebus prosperis, aut aduersis: & vtrumque tentationum genus iustus humilitate superat. Nam in aduersitatibus contemplatur, sibi labores à Domino propter peccata sua tribui, & multo plures mereri: quia licet aliquis sit virtute præditus, saltim venialia peccata committit, siquidem Di

1. Ioan. 1.

uus Ioannes asserit: Si dixerimus, quoniam peccatum non habe- 7
mus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et cùm iustus cogitet, propter peccata venialia in hoc sæculo non purgata animas terribilia tormenta in Purgatorij igni sustinere, existimat magnum sibi à Domino beneficium conferre, si pœna illa quam in alia vita passurus est, in pœnam huius vitæ sibi commutetur. Quod si rebus prosperis tentatur, illas etiam humilitate vincit. Itaque humilitas est veluti arma, quibus se tuetur, ne rebus prosperis in superbiam efferatur, & nè in aduersis patientiam amittat. In quo apparet quantum fortitudo in humilitate habeat.

Tertia virtus, quæ intendit, humilitatem suam esse, est prudentia, quæ sic diffinitur: Est prouida scientia, qua homo prouidet se in futurum. Quod autem humilitas sit pars huius prouidē 8
tiæ, patet, quia vnus ex præcipuis effectibus humilitatis, est efficere, vt virtutes, quas homo habet, & bona opera, quæ operatur, omnia ipsi licet magna sint, parum esse videantur: è cōtra verò superbia efficit, vt paua, quæ quis operatur, magna esse existi-

Simile.

met. Inter conspicilia, quibus adolescentes vtuntur, & illa, quibus senes, hoc discrimen versatur, quod ea, quibus adolescentes vtuntur, res minores quam sunt, repræsentant: conspicilia vero senum res maiores quam sunt, referunt. Sic hoc differt inter superbiam & humilitatem, quod illa est velut conspicilia senum, quæ res maiores quam sunt, repræsentat. Quidquid nāque superbus in seruitio Dei agit, licet minimū sit, ei magnū videtur, &

magno

9 magno pretio dignum. Humilitas vero est tanquam conspicilia adolescentum quæ res minores quam sunt, refert, quamuis enim magna atque optima opera ille, qui humilis est, operetur, ei tamen parua & imperfecta esse repræsentantur. D. Bonauentura narrat, Dominum fratri Ruffino socio Patris nostri Francisci reuelasse, se quandam singularem gloriæ coronam sancto illi viro seruatam habere. Cupiens autem frater Ruffinus scire, quantam humilitatem haberet, eum quandam die sic interrogauit: Pater maxima lætitia afficerer, si vnum, quod scire cupio, mihi patefaceres, videlicet, quid de te sentis, & in qua existimatione te ipsum habes? Cui Beatus Franciscus respondit: Existimo, me omnibus mundi peccatoribus esse maiorem, & qui minus omnibus Deo inseruio. Qualiter, ò pater (inquit frater Ruffinus) id
10 vere dicere potes, siquidem alij sunt latrones, alij homicidæ, & adulteri, tu vero hæc minime habes? Tunc sanctus vir respondit: Si tam liberali manu Dominus ipsis sicut mihi auxilium & fauorem præbuisset certe magis grati quam ego se se erga illum ostenderent: insuper si ipse Dominus me deseruisset, maiora quam illi simul crimina perpetrassem. O responsum profundissimum, & tanto viro dignum. Sed certe illud non est considerandum lumine naturali, nec prudentia humana, quoniam videtur non posse verificari. Nam si Dominus vidisset, ab alio sibi illis donis maiorem seruitutem esse adhibendam, illa ei daret. Sed perpendere debetis hanc huius sancti viri humilitatem ab altissima Dei cognitione processisse: quanto enim quis altius in hanc diuinam cognitionem ascendit, tanto clarius suam vilitatem & miseriam intelligit. Iccirco sponsa in Canticis ait: *Cant. 1.*
11 Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol. *Simile.*
Sicut enim ille, qui solis radijs obfuscatus domum suam ingrediens ea, quæ in ipsa sunt, non videt: ita qui alta contemplatione diuini solis eleuatur, quæ sua sunt, minime respicit, omnia ei tenebræ & nihil videntur. Vnde ei quidam mæror sui ipsius ac fames & sitis iustitiæ oritur, qua ad bona opera quã plurima operandum, multasque virtutes comparandas festinat. Et hoc modo humilitas pars est prudentiæ. Quarta denique virtus, quæ humilitatem suam esse intendit, est iustitia, sic à doctissimis viris diffinita: Iustitia est perpetua & constans voluntas ius suũ vnicuiq; tribuens. Et hic etiam est vnus inter præcipuos

humilitatis effectus, quoniam mediante illa homo defectus & culpas, quas committit, sibi tribuit, & Deo gloriam bonorum, 12
Isai. 26. quæ agit, reddit, cognoscens se eius fauore & gratia adiutum illa operari. Atque ita vbi nos legimus: A facie tua Domine concepimus, & quasi parturiuimus spiritum, septuaginta interpretes transtulerunt: A facie tua Domine concepimus, & peperimus spiritum salutis tuæ, quem fecimus in terra. Et sic etiam legit Beatus Hieronymus. Ex quo apparet, qualiter iusti sua bona desideria ac recta opera Deo tribuunt siquidem aiunt: A facie tua, ideſt à virtute & fauore tuo concepimus: bona vero opera appellant spiritum salutis Dei. Atq; ita probatum manet, humilitatem esse omnium virtutum partem, ideo à summo veritatis magistro Iesu Christo nuncupata est omnis iustitia. Nam (vt
Matt. 3. D. Matthæus narrat) cùm glorioſus Baptista ipsum Dominum 13
baptizare renueret reputans se tanto munere indignum. Dominus ei dixit: Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam, ideſt, humilitatem, vt ait gloſſa. Quis igitur est, fratres mei, qui has de humilitate excellentias audiēs, illius desiderio nō inflammetur, & ad ipsam comparandam omnes modos, atque inuentiones posſibiles non quærat?

Hæc præclariſsima virtus illis deerat, de quibus sacer Euangeliſta dicit: *Qui in se confidebant tanquam iusti, & aſpernabantur cæteros*, Licet propter aliquam virtutis imaginem, quam in seipsis deprehendebant, & se ipsos pluris quam par erat, æſtimabant, &
Simile. alios præ se ipsis contemnebant. Quemadmodum enim sunt quidam adeò imbecillo & infirmo capite, vt vel vna vini guttula inebrientur, & corruant, ita nonnulli sunt, qui si aliquam vir- 14
tutis scintillam in moribus suis deprehenderint, vel pluſculum aut orauerint, aut ieiunauerint, protinus inflantur, & alios præ se ipsis facile contemnunt.

Vt autem diuinus magister oſtenderet, in quanto isti periculo versarentur, & quam longe ab ea iustitia, quam sibi arrogabāt abesſent, hanc illis parabolam propoſuit, *Duo homines aſcenderunt in templum, vt orarent*. In templum non debet quis ire, nisi vt oret,
Psal. 28. & Deum glorificet. Et ita ait Sanctus Dauid: In templo eius omnes dicent gloriam. Et filius eius Salomon in templo orans di-
2. Para. 6 xit: Domine Deus meus audias preces, quas fudit famulus tuus coram te. Ipsum orare in templo vocat Salomon orare coram

Domino:

15 Domino: & hæc erat vna circunstantiarũ, ob quam orationem
suam exaudiri postulabat. Et paulo inferius dixit: Quicunque
orauerit in loco isto exaudi de cœlis, & propitiare. Est autem no
tandum, quod hic vbi nos legimus, Preces, quas fudit famulus
tuus coram te, alia translatio habet, Preces, quas fundit famulus
tuus, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica &
in translatione Syriaca. Vbi perseuerantia regis in oratione de-
notatur, siquidẽ orauerat & orabat. Quòd si Hebræi, eô quòd in
tẽplo illo orabant, confidebant, hanc vnã futuram esse rationẽ,
propter quam Dominus preces eorum exaudiret, multo maio-
ri ratione Christiani confidere possumus, quod preces fundẽ-
tes in Ecclesia, vbi verè & realiter Christus fidelissimus aduoca-
tus noster in admirabili altaris sacramento est, exaudiemur. Si ve
16 ro reprehensione dignum est, in templũ ire aliquem, vt ibi verba
iocosa loquatur, quanto maiori dignus erit ille, qui eò se confert,
vt peccet aspiciens ibi ac desiderans id, quod non oportet. O sa
crilegam abominationem. Vt rex Assuerus nequitiam & tyrã- *Esther. 7.*
nidem impij Aman amplificaret, dixit: Etiam reginam vult
opprimere me præsente in domo mea. Quanto magis exagge-
randa est audacia & impudentia hominis Christiani, qui in lo-
co sacro coram superno imperatore Iesu Christo audet aliquod
peccatum committere?

Exijs, qui orationis causa templũ ingressi sunt, *Vnus erat Pha-*
risæus, & alter publicanus. Pharisæus autem stans hæc apud se orabat:
Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri homines, raptores, iniu-
sti, adulteri, velut etiam hic publicanus. O diabolicam crudelitatem.
17 Ferendum ne est, vt aliquis homo coram Deo ad amplificãdum
& exaggerandum proximi sui peccata se se ponat? Hoc certe est
superborum ingenium. Atq; ita vbi nos legimus: Superbia cor- *Abdiæ. 1.*
dis tui extulit te, in paraphrasi Chaldaica habetur, impietas cor-
dis tui seduxit te. Vbi apparet, qualiter superbia efficit homines
impios & in proximos suos crudeles. Deus, vt est pater miseri-
cordiarum, occasionem quærit ad hominum peccata aliquo mo
do excusanda: atq; ita dixit: Nequaquam vltra maledicam terræ
propter homines: sensus enim & cogitatio humani cordis in ma *Genes. 8.*
lum pronasunt ab adolescentia sua. Attendite, obsecro, quã ra-
tionem diuina bonitas quæsuit, vt alterum in mundum diluuij
non mitteret, videlicet, homines in malum propensos esse. Obse-

benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ita humanam miseriã 18
& fragilitatem compatitur. Hanc etiam benignitatem apud
Matth.26. Diuum Matthæum ostendit, cum postquam discipulos suos, eò
quod dormiebant, increpauit, eos ipsos excusauit dicens: Spiritus
Psal.102. quidem promptus est, caro autem infirma. Satis hoc S. Dauid
intellexit, cùm dixit: Misertus est Dominus timentibus se, quo-
niam ipse cognouit figmentum nostrum. Simile est illud pro-
Osee. 4. phetæ Oseæ, vbi postquam Dominus quam plurimas Hebræo-
rum abominationes recẽsuit, adiecit statim dicẽs: Spiritus enim
fornicationis decepit eos. Si spiritus pro vento hic sumatur, (vt
air quidam interpres) aperte in hoc voluptatis & carnis delicia-
rum breuitas significatur. At verò Theodoretus & Theophyla-
ctus inquiunt, spiritum fornicationis esse studiũ & curã appeti-
tus voluptatis. Sed quæro, quomodo in præsentiarum Dominus 19
ait, Spiritus decepit eos? Vbi deceptio est, ibi voluntas non est,
& vbi voluntas non est, quomodo potest esse peccatũ? Ergo Do-
mine, quomodo dicis, spiritus fornicationũ decepit eos? Et quo-
modo potuit hic spiritus decipere eos? Res enim (vt recte docet
D.Tho. 1.p. q.17. artic.1 ad.1. D. Tho.) per se non fallunt, sed per accidens. Rationem autem
subiunxit desumptam à Beato Augustino, quia res non osten-
dunt aliud, quam suam speciem. Dicuntur vero res per accidens
D. Augustin. lib. de vera religione. decipere, quia præbent occasionem falsitatis, eò quòd simili-
dinem eorum gerunt, quorum non habent existentiam, & sic
non est vere deceptus peccator nisi largo modo, quatenus volu-
ptas præbuit occasionem, vt iudicaret bonum, quod erat ini-
quum. Cùm autem Dominus hoc de Hebræis dixit, fuit, sua im
mensa bonitate occasionem quærere ad excusandum aliquomo 20
do eorum peccata. Tale est etiam iustorum ingenium, talis eo
rum laudanda conditio. Atque ita Propheta Daniel iniquitatẽ
Daniel.13 turpis senis excusauit dicens: Species decepit te, & concupiscen-
Actuũ.3. tia subuertit cor tuum. Et in actibus Apostolorum Diuus Pe-
trus postquam ciuibus Hierusalem dixit, Vos sanctum & iustũ
negastis, & petijstis viram homicidam donari vobis, author-
em verò vitæ interfecistis, extenuauit peccatum eorum ad-
dens paulo inserius: Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam
fecistis, sicut & principes vestri. Perpendite bonitatem san-
ctissimi Apostoli, qui ex omnibus peccatis, quæ in mundo com
missa fuerunt ita maximum excusat. Imitemur ergo, fratres
charis-

21 charissimi, nostrum benignissimum Dominum, sicut eum sancti imitati fuerunt, peccata proximorum nostrorum ne amplificemus, quin potius ea modis omnibus amore & charitate excusare contendamus. Nam vnum ex nominibus, quæ sacra scriptura Diabolo imponit, est accusator fratrum nostrorum. Nolo dicere, quod cùm correctio fraterna obligat, ipsa cum efficacia & spiritus feruore minime fiat, siquidem valde necessaria est, maxime si deliquens nimium frequentauit peccatum. Sicut enim arbor denuo plantata facile euellitur: si vero diu plantata est, & altas egit radices, magnis viribus, & inuentionibus ad eam euellendam opus est: sic benignius agendum est cum homine, qui semel peccauit, quam cum eo, qui pluribus se irretiuit peccatis. Apud Di- 22 uum Marcum legitur, quod cùm dæmoniacus Christo Redemptori nostro præsentaretur, ipse Dominus parentem eius interrogauit. Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? Et cum pater responsum præbuisset: Ab infantia: videre est quo pacto exierit dæmon ab illo, multum (vt ait sacer textus) discerpens eum. Poteras quidem Domine Iesu dæmoni imperare, ne miserum hominem illum sic vexaret: quare ergo Domine id non iubes, sed permittis, vt ipse pauperculus ita torqueatur? Hoc cœlestis magister fecit ad significandam vim & violentiam, quæ ad expellendum dæmonem, qui à multo tempore in mentem aliquam dominatur, necessaria est.

Apoca. 12.

Simile.

Marci. 9.

Postquam Pharisæus dixit, se nõ illa scelera, perpetrare, quæ 23 alij homines cõmittunt, cœpit numerare bona, quæ faciebat, dicens. *Ieiuno bis in sabbatho, &c.* Quid in hac oratione accusari potest? Siquidem hic pharisæus Deo gratias agit, eò quòd se à peccatis abstinebat, & bona opera operabatur. Quãdo Dominus prophetam Ieremiã ad prædicandum misit, id quod præcipuè ei iussit, fuit, vt euelleret & destrueret, & postea vt ædificaret & plantaret. Prius conare, ô Ieremia, vt vitia euellantur & pessimæ consuetudines penitus extirpentur, & statim de nouo ædificium spirituale erige, nouasq; virtutes planta. Sic hic pharisæus fecisse videtur. Quod si bona sua proferre, vitio datur, quid ad illa Diui Pauli verba respondebitis, scilicet: Rememoramini pristinos dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis

Hebr. 10.

passio

passionum, & in altero quidē opprobrijs & tribulationibus spe- 24
ctaculū facti, in altero autem socij taliter conuersantiū effecti.
Nam & vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum
cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, &
manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam
vestram, quæ magnam habet remunerationē. Ecce qualiter glo-
riosus Apostolus illos nuper cōuersos admonet, vt suorū bonorū
1. Cor. 15. operum recordētur, & ad præmium illorum spe recreētur. Quin
imò idem Apostolus de se ipso fatetur, plus omnibus laborasse
in euangelio diuulgando, & plura propter Christū supplicia per
Simile. tulisse. Optimi & odiferi cibi postquā eduntur, & in stomacho
sunt gaudiū illis, qui ipsos manducarunt, afferre solent, atq; ex
se suauissimū odorē mittunt, & in labijs manducantis saporem
quendam relinquunt, quo, qui māducauit, relingit, & māducas- 25
se degustat, vulgo, *Se está relamiendo*. Sic bona opera postquam
probe acta sunt, ipsum operantem gaudio & consolatione affi-
ciūt, & cafeciſſe delectatur. Quamuis S. Iob se vulneribus plenū
& laboribus circūdatū videbat, tamē sterquilinio sedens, & bo-
na opera, quæ aliquando egerat, in memoriam reuocās se ipsum
Iob. 29. consolabatur dicens: Cor viduæ cōsolatus sum, oculus fui cæco,
& pes claudo, pater eram pauperum. Et sicut insipidi cibi, quales
Simile. sunt allia, cepæ, & cætera id genus, postquam ab aliquo manduca-
ti sunt, efficiunt ipsi manducanti quandam acerbitatem & tæ-
diū: sic mala opera postquam facta sunt, quandam amaritudinē
& afflictionē ipsi operanti gignunt. Sunt quædam in mūdo re-
giones, quæ quosdam fructus præbent, aliæ vero alios dissimiles
producunt. In frigidis enim mali citreæ ideſt, *Naranjos* minimè 26
producuntur. Quod si arbores huiusmodi ibi plantātur, nascūtur
quidē, sed adueniēte gelu statim marcescūt, licet omni cura ob-
seruētur, cœlū enim illius regionis illas nō patitur: in calidis au-
tē regionibus parua industria cōseruantur. Sic virtus terra est,
seu regio, in qua fructus lætitiæ oritur, & crescit mirabiliter. Atq;
1. Cor. 6 ita de iustis inquit D. Paulus: Quasi tristes, semper autē gaudēn-
tes. Peccatū vero tellus est frigidissima, nullū lætitiæ fructū, sed
amaritudinis & molestiæ affert, quod si aliquando in eo aliquod
gaudiū oritur, est veluti in locis frigidis malus citrea, quæ statim
Iob 20. marcescit & consumitur. Et ita apud S. Iob dicitur: Gaudium hy
Eccles. 14. pocritæ ad instar puncti. Et Ecclesiasticus ait: Beatus vir, qui nō
est stimu-

27 est stimulatus in tristitia delicti. Cum igitur hoc ita sit merito D. Paulus Hebræis consulebat, vt bonorum operum suorum reminiscerentur ea ipsa profunda humilitate considerãtes tanquã beneficia à Deo accepta & non tanquã propria sua opera. Nam (vt ait B. Augustinus) ipsa hominis opera beneficia Dei sunt.

Hoc ergo infælici pharisæo deerat, qui quamuis realiter bona opera exteriora fuerat operatus, non tamen interiorem humilitatem habebat, sed superbia plenus se tanquam iustum reputabat, alios vero vt peccatores, atq; ita cum vanitate & præsumptione dicebat, *Non sum sicut cæteri.* Si parum aceti in cadum vini plenum incidat, totum vinum corrumpitur & in acetum vertitur. Sic vnum duntaxat peccatum mortale omnia merita ac bona opera deprauat & in acetum vertit, vt in hoc impio pha- *Simile.*

28 risæo apparuit. Quanuis Dominus iubebat, vt ex omnibus sacrificijs daretur quædam pars sacerdotibus, tamen imperabat, vt thus non distribueretur, sed totum sibi offerretur. Et postea ait: Incensum abominatio est mihi. O Deus infinitæ maiestatis siquidem Domine incensum nemini impartiri iubes, & illud tãti facis, quare modo ais, tibi esse abominabile? Quoniam per manus immundas & perfœdaras conscientias transit. Sic bona opera, scilicet, ieiunia, orationes, & eleemosynæ, quæ Dominus ita magnifacit, vt iubeat propter suũ duntaxat amorem & non propter alium ab hominibus fieri (hoc est enim nolle ea ipsa cũ aliquo alio partiri) si à deprauata conscientia procedunt, immunda esse reputat, & ipsa ad meritũ gratiæ & gloriæ acceptare non vult. *Isaiæ.1.*

Quando illi duo fratres Cain & Abel munera sua Deo ob- *Gene.4.*

29 tulerunt, ait ibi sacer textus: Et respexit Dominus ad Abel & ad munera eius, ad Cain verò & ad munera illius non respexit. Ex hoc infert doctissimus Abulensis, Cain, cum obtulit in peccato fuisse, & Dominum munera eius non acceptasse, eô quòd ipse acceptus non erat. Cui sententiæ D. Paulus fauet ad Hebræos scribens. Vbi sic ait: Fide, plurimam hostiam Abel, quam Cain obtulit Deo, per quam testimonium consequutus est, esse iustum, testimonium perhibente muneribus eius Deo. De Cain autem tanquam de peccatore nec de muneribus eius aliquid dixit. Et Rupertus ait: Abel offerens sacrificium se ipsum primo obtulit Deo, & ideo respexit Dominus ad Abel: Cain vero se ipsum non obtulit, & ideo ad Cain non respexit. Contendamus *Abulẽs. sup. Leuit. fol. 7. Hebræ. 11.*

igitur

igitur, fratres charissimi, vt opera, quæ fecerimus, à conscientia 30
pura & ab omni peccato aliena procedant, vt sic diuinæ maie-
stati grata sint.

Sed iam omisso Pharisæo ad Publicanum veniamus, de quo Saluator ait, *Publicanus autem à longe stans nolebat neq; oculos ad cœlos leuare, sed percutiebat pectus suum dicens*: Deus propitius esto mihi peccatori. Omnia sunt humilitatis plena: locus & oratio eius cum animo, & oculis consentiebant, totus interius & exterius velut quodam humilitatis indumento amictus erat, quarè nihil mirum, si humilitatis amatorem ad se traxerit. Eia fratres, est nè hic aliquis peccator? Aliquis vsurarius? aliquis adulter? aliquis ambitiosus &c? In hunc Publicanum oculos conijce, eum magistrum accipe, & ad Dominum vera contritione conuertere, ac te ipsum coram eius diuinæ maiestatis conspectu prosterne. 31

Cant. 4. Nam Sponsus de sponsa, quam singulari amore prosequebatur, dixit: Sicut fragmen mali punici genæ tuæ. Color maxillarum pudorem quendam ac summissionem & animi humilitatem denotat. Et cum sponsus ait, sponsam habere maxillas rubicundas sicut fragmen mali punici, perinde est acsi diceret, animam, licet sancta sit, coram diuino conspectu humilem, confusam, & pudore affectam esse debere, nimium, quod à liberalissima manu accepit, & parum, quo ei inseruire potest, contemplando. Et si dilecta sponsa hoc facit, & coram cœlesti sponso humiliter se repræsentat, qua obsecro humilitate, pudore, atque animi summissione oportet peccatorem sceleribus & iniquitatibus oneratum se ipsum coram Domino ostendere? Cùm Azael frater Ioab ducem Israelitici populi Abner fu- 32
2. Reg. 2. gientem insequeretur, dixit illi Abner: Recede & noli me sequi, nè compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum. Si igitur hominem aspicere iste verebatur, cuius insequentem fratrem in bello occidisset, quonam modo ad cœlestem patrem oculos attollere, sine verecundia & confusione poterit ille, cuius ipse vnigenitum filium toties crucifixit, & toties flagellauit, quoties lethaliter peccauit? Sanctus Esdras cum Domino loquens &
1. Esdræ. 9. populi sui peccata considerans in oratione sua dicebat: Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt caput nostrum, &

creue-

33 creuerunt vsque ad cœlum. Si igitur Sanctus ille vir propter aliena peccata cœlum aspicere erubescebat, quanto magis rationi consentaneum est, vt tuorum te peccatorum pudeat? Hoc igitur primum est, ô peccator quod ab hoc publicano discere debes, scilicet, erubescere & pudefieri ante Deum in peccatis tuis, ne propheticum illud audire merearis. Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Valde etiam hic notandum est, qualiter Dominus cæremonias & dispositionem exteriorem qua hic peccator orabat, laudat, & amplificat, videlicet, habere demissos oculos, pectora parcutere, & longè ab altari esse. Vnde conuincitur, cæremonias sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, scilicet, genuflexiones & inclinationes atque alias huiusmodi, 34 quas hæretici diaboli suggestu decepti vilipendunt, magni faciendas atque æstimandas esse. De iusto enim Sanctus Dauid loquens ait: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folium eius non defluet. Vbi Spiritus sanctus docet, quod quemadmodum folia arboris necessaria sunt ad fructus conseruationem in ipsa arbore, ita iniusto necessariæ sunt cæremoniæ, vt virtutes in ipso conseruentur, & ideo folium eius, id est cæremonia, non defluet. Quo circa Dominus per Prophetam Ioelem mystice conqueritur dicens: Gens ascendit super terram meam, dentes eius vt dentes leonis, ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. Gens crudelis veluti leones sunt hæretici, qui ecclesiam sanctam decorticare contendunt, sacras cæremonias ab ea aufe- 35 rentes, vt arida & absque virtute tanquam ficus decorticata remaneat. Vos autem fratres non ita, sed sicut filij morigeri matris vestræ doctrinam & cæremonias obseruate. Nonne in omnibus actibus latriæ id, quod est exterius, refertur ad id, quod interius, sicut ad principalius? Ergo exterior adoratio fit propter interiorem: adeo, vt per signa humilitatis, quæ corporaliter exhibemus, noster ad subijciendum se Deo affectus excitetur. Et sic homines, qui duplici natura conditi sumus, videlicet, corporali & spirituali, par est, (sicut ait Diuus Thomas) vt duplicem adorationem Deo offeramus.

Ierem. 3.

Psalm. 1.

Similit.

Ioel. 1.

D. Thom. 2. 2. q. 84. art. 2.

Hactenus, fratres mei, audiuimus in pharisæo superbū accusatorē

in pu-

in publicano autem humilem reum, nunc superni iudicis senten 36
tiam audiamus. *Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabi-*
Prouer. 16. *tur.* O admiranda Dei iudicia quam vere in Prouerbiorum li-
bro dictum est, omnes viæ hominum patent oculis eius, spiri-
tuum ponderator est Dominus. Quis hos duos homines cogno-
scens, videns alterum sceleribus oneratum, alterum vero bonis
Eccles. 16. operibus adornatum, id quod Dominus hic ait, iudicaret? Qua
propter nemo in se confidat, sed omnes id quod singulis Eccle-
sticus ait, faciamus, videlicet, Memento iræ, quoniam non tar-
dabit, humilia valde spiritum tuũ, quoniam vindicta carnis im-
pij, ignis & vermis. Et hoc modo hic per gratiam exaltabimur,
& postea per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen. 1

In eadem Dominica decima post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant. &c. Lucę. 18.

1 2 SAnctus Propheta Isaias agens, quam copiose Do-
minus in aduentu suo gentibus, & quam parce Iu-
dæis se communicaturus erat, sic ait: Lauda sterilis,
Isaiæ. 54. quæ non paris: decanta laudem & hymnum, quæ nõ
parturiebas, quoniam multi filij desertæ magis quam eius, quæ
habebat virum. Hęc sterilis, quæ plurimos fructus prolatura
erat, est ipsa gentilitas, illa vero quæ habebat virum, est gens Iu-
daica. Scitu profecto dignissima est causa, quare cùm Christus
Redemptor noster præcipue Iudæis promissus fuerit, sese gen-
tibus plus communicauit. Si enim dicatur, hoc ideo fecisse, quo-
niam Iudæi plura peccata quam gentes habebant, ad hoc dico,
quod quanuis ita esset, tamen Deus ideo venit in mundum, vt

iijs,

3 ijs, qui peccatores erant, mederetur, gentes etiam sine dubio tot peccata, quot ipsi Iudei, habebant, siquidem ligna ac lapides pro dijs venerabantur. Quod si adhuc obijcias, Hebræorum peccata fuisse multo deteriora quam gentiũ, eô quôd illi maiora à Deo beneficia acceperant: nec hoc videtur esse sufficiens, vt pijssima infinitæ misericordiæ Dei viscera clauderentur.

Qua propter rebus omnibus circunspectis huic quæstioni (meo iudicio) responderi potest, quod vt Deus in aliqua mente habitet, magis impediunt aliquomodo falsæ virtutes, quam vitia magna, & reputatio sanctitatis cum mala conscientia, quam ingentia scelera. Nam scelera magna plerumque solent esse pudoris, humilitatis, & correctionis occasio, falsa vero sanctitatis opinio ita hominem obcæcat, & ipsum sui ipsius tam amicum
4 reddit, vt aditus, quibus Spiritus Sanctus in animam vẽturus est, intercludat. Falsas autem virtutes illas voco, quæ in sancta cordis puritate atq; in vero Dei amore non fundantur. Et cùm Iudæi offerrent sacrificia, ac viderent se legem habere, nec idola sicut gentes colere, ita in superbiam elati sunt, vt hæc eorum vana præsumptio fuerit maius impedimentum quam gentium peccata ad hoc, vt verbum diuinum factus homo eis se communicaret. Hoc etiam manifeste apparet in parabola, quam in hodierna sacri Euangelij lectione nobis diuinus magister de pharisæo & publicano ante oculos proponit: siquidem pharisæus plenus bonis operibus tandem propter superbiam damnatus est, publicani vero sceleribus onerati propter humilitatem Dominus misertus est. O rem omni admiratione dignam. Quis non stupes-
5 cit, & totis artubus non contremiscit hæc paulo altius animaduertens? Merito. S. Dauid ait: Venite & videte opera Dei, terribilis in consilijs super filios hominum. Sicut aliquando euenire solet, vt si optimi cibi inordinatè sumantur, sint ægritudinis causa venenum vero in medicina qualis est theriaca, sumptum sanitatem faciat, sic aliqui cum virtutibus tumescunt, alij vero cum peccatis humiliantur, quemadmodum sancto Dauid contigit, qui sic ait: Prius quam humiliarer, ego deliqui. Hinc ergo boni addiscant periculum, in quo versantur, & negligentia, vel incuria non tepescant: improbi vero se ipsos abijciant, humilient, & à Domino veniam postulent, nec à diuina misericordia desperent. Si quis existimat se stare, videat ne cadat, inquit B. Paulus.

Psalm.65.

Simile.

Psalm.118.

1.Corin.10

Simile. Qui vas aliquod plenum pretioso liquore portat, quanto ipse li- 6
quor pretiosior est, & vas plenius, tanto maiori cura ac diligentia illud ferre conatur, nè liquorem spargat & infundat, sic quãtô aliquis virtutibus plenior est, tanto maiori cura & cautione vi
Simile. uere debet, ne, offendendo ipsas euertat & proijciat. Sicut etiam artifex quanto altius parietem ædificauit, tanto plus eget in eo maiori vigilantia incedere, ne cadat & caput confringat: altitudo enim eiusdem ædificij suapte natura efficit, vt caput ambulãtis in ipso euanescat: ita iustus quô altius spirituale ædificium ædificauit, eo plus maiori cura & solicitudine indiget, ne superbia elatus euanescat: Nam virtutum præstãtia humanum cor ad ipsam inuitare solet.

Dixit ergo Iesus ad quosdam, qui in se confidebant, &c. Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent. Ecce, fratres mei, causam, ob quã 7
ad Ecclesiam quotidie pergere debemus, non ad colloquendum, aut noua quædam pertractanda, sed ad orandum, & ad Dominũ ipsum laudandum. O nos beatos, si domum Dei adeuntes nihil nisi orationi instemus: nec semel tantum in die ad illam ire, contenti simus, sed quibus opportunitas est, sæpenumero hoc fa
Psalm. 54. cere debebant. Nam S. Dauid ait: Vespere & mane & meridie narrabo & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Id est: Omni tempore ad Dominum confugio, quia semper ipse paratus est, vt in me beneficia conferat. Si igitur omne tempus orationi aptum & opportunum est, & locus magis illi conueniens est templum, profecto necessarium erit ad illud sæpenumero confluere. In Actibus Apostolorum sic legitur: Petrus & Ioannes ascen-
Actuum. 3. debant in templum ad horam orationis nonam. Ex quo appa- 8
ret, sacros Apostolos non solùm manè in templum verum etiam alijs diei horis ad orandum conscendisse.

Pharisæus stans hæc apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, adulteri, velut etiam hic publicanus. Videte petulantiam Pharisæi orantis. Apud se orabat non apud Deum, qui superborum prælationem vilipendit. Apud se orat (inquit D. Basilius) ille, qui cogitat preces, quas fundit eo quod suæ sunt, mereri, vt exaudiantur, & si Dominus in eum beneficia confert, id propterea esse, quoniam ipse illis dignus est. Quã quidem orationẽ Deus omnino execratur. De huiusmodi oran-
Thren. 3. tibus sic scriptũ est apud S. Ieremiam: Oppositisti nubem tibi,

ne

9 ne transeat oratio. Quid superbia detestanda est, nisi nubecula quędam tetra, orationi nostrę obsistens, ne cœlos ipsos penetret, & ad conspectum Dei nostri perueniat?

Gratias tibi ago Domine, Ait hic Pharisæus. O suauissimum omnium verbum & semper atq; vbiq; tum in corde, tum in ore nostro versandũ, Gratias tibi ago Deus meus. Quid obsecro dulcius proferre orthodoxus poterit, quam Deo gratias? Hinc viri religiosi tam in cœnobijs quam extra inuicem salutantes, Deo gratias dicere cõsueuerũt. Quod verbum (vt fertur) ex ore sacratissimæ Virginis Mariæ Dominæ nostræ prodijt. Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite, admonet Beatus Paulus. Perpendite quomodo dicit, vt in omnibus gratias agamus tam in aduersis quam in prosperis. Et alibi idem Sanctus 10 Apostolus nos admonet, vt orationes nostrę incipiant sicut oratio huius pharisæi incipiebat, dicens: Cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Quid plura fratres? Tã mirabile est exordium orationis huius Pharisæi, vt saluator eo vsus ita orauerit: Gratias tibi ago Pater Domine cœli & terræ. Vnde D. Augustinus pulchre hunc locum explicans sic ait: Non reprehenditur Pharisæus, quia Deo gratias agebat, sed quia nihil sibi addi cupiebat, tanquam si iam plenus & abundans esset, nec haberet, cur diceret: Dimitte nobis debita nostra. Si forte legerat Isaiam dicentem, Omnes iustitiæ nostræ sicut pannus menstruatæ, non tamen legendo intelligebat amore suo excæcatus. O si illud Salomonis ob oculos ille haberet, Iustus in principio accusator est sui, se & non alios accusare moliretur, nec magnifice de 11 se loquens diceret: Non sum sicut cæteri hominum. Quid est, Nõ sum sicut cæteri, inquit B. Augustinus, nisi: non sum sicut omnes homines? Ego quidem iustus sum, cæteri autem peccatores: alij sunt raptores, iniusti, adulteri velut etiam hic Publicanus. Satis optimè huic superbo quadrabat illud Iob. Vsque quo loqueris talia; & spiritus multiplex sermonis oris tui, id est, ventus multiplex sermo oris tui. Et illud eiusdem: Nunquid habebunt finem verba ventosa? Heu quot hodie hunc infælicem Pharisæum imitantur, qui cum publicano peccatore se comparans se ipsum iustum reputabat. Qui speculum lutulentum inspicit, faciem suam tetram videre nequit, sic peccator, qui alios nequiores se conspicit & cum eis se comparat, fœditatem suam

1. *Thessal.* 5.

Philip. 4.

Matth. 11.

D. Augustin. de verbis Domini.

Prouer. 18.

D. *Augustin. lib. de verbis Domini.*

Iob. 8.

Iob. 16.

Similes.

Psalm. 25. agnoscere non valet. Ideò S. Dauid aiebat: Lauabo inter innocẽ- 12
tes manus meas, ac si aperte dicat: Non speculũ lutulentũ vnquã
aspiciam: ideſt, improborum hominũ piacula respicere nolo, sed
candidam iustorũ vitam, & eorum facta conspicua respiciã, quo
velut in speculo lucidissimo me ipsum contẽplans manus meas,
id est, opera mea exemplo iustorum commotus abluam. Sed,
proh dolor, quot hæredes habet hodie Pharisæus hic. Multi enim
peccatores, dum alios nequiores se considerant, sibi blandiuntur,
& innocentes se existimant. Ergo, fratres charissimi, hunc super
bum Pharisæũ ne imitemini: S. Dauid æmulari contendite, lauã-
tes inter innocentes manus vestras. Hoc est, ne profanam scelera
torum vitam sed perfectum iustorũ viuendi modum ante oculos
proponite, & ita de vestris imperfectionibus confundemini.
Quod si aliquis in se virtutem aliquam aspexerit, cogitet alios 13
quã plurimos virtutẽ illã, atq; alias multo perfectiores habere. In
Iudic. 6. sacro Iudicũ volumine legitur, qualiter quidã Angelus Gedeoni
apparuit, eumq; sic est allocutus: Dominus tecum virorum for-
tissime. Dixitq; ei Gedeon, Obsecro mi Dñe, si Dominus nobis-
cum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Angelus ei pe
culiariter dicit, Dñs tecũ. Et ipse existimans Deum etiam cũ alijs
esse, inquit: Si Dominus nobiscum est. Iustus enim non cogitat,
se aliquam particularem gratiam habere, quam alij non habeãt
iccirco non sicut Pharisæus ait, Non sum sicut cæteri.

Quia vero expedit, non solũ declinare â malo, sed etiam age-
re bonum, ideo postquam Pharisæus dixerat, *Non sum sicut cæteri hominum, raptores &c* addit, *Ieiuno bis in sabbatho: decimas do omnium, quæ possideo.* Attendite, obsecro, dementiam huius miseri. Ibat ad 14
preces fundendas, videlicet, ad postulandum aliquid à Domi-
no, & tempus consumit in bonis operibus suis enarrandis. Insa-
Simile. nus esset pauper ille, qui cum eleemosynam ostiatim postulare
vellet, digitos suos annullis aureis seq; pretiosis vestibus orna-
ret, existimans hoc sibi prodesse ad inclinandũ in suam volunta
tem diuitum animos. Non sic viri prudentes necessitate oppres-
si faciunt, quin potiùs vulnera sua ad commouendum illos, à qui
bus postulant, ostendunt. Sic nos in oratione oportet agere, vide
licet, vulnera nostra coram diuino conspectu patefacere reme-
dium illis postulando. Sic S. Dauid faciebat, cũ dicebat. Miserere
Psalm. 6. mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniã cõ
turbata

15 turbata sunt ossa mea. Et alibi: Pauperes facti sumus nimis, adiu P*salm.* 78.
ua nos Deus. Propter ista bona opera hic Pharisæus se tanti facie
bat, & iustũ reputabat: quod quidẽ magna est abominatio, sicut
B. Iob testatur dicens: Si osculatus sum manũ meã ore meo, quæ *Iob.* 31.
est iniquitas magna & negotiatio cõtra Deũ altissimũ. Quæ nã
culpa est, ò Beate vir, manũ propriã osculari? Nempe manũ suã
osculatur, qui perperã suis operibus vim iustificandi tribuit, & in
hanc Scyllam incidit hic superbus homo. Cui & omnibus eius si
milibus illud, quod Dominus in Apocalypsi ait prælato cuidam A*pocal.* 3.
Laodiceę ecclesię dici potest: Vtinam frigidus esses aut calidus.
sed quia tepidus es, incipiã te euomere ex ore meo. Vbi insinuat
sacra scriptura, illũ, qui aliquas apparẽtes virtutes habet, quiq; se
iustũ esse existimat, in maiori periculo versari, quã illũ, qui gra-
16 uia scelera cõmisit: nã qui ægritudinẽ suã non cognoscit, qualiter
ei remedium adhibebit? Quod autẽ hic sit huius loci verus sensus,
patet ex ratione, quam Dominus ibidem reddit, dicens, tepidum
deterioris conditionis esse his verbis, Quia dicis, quod diues sum
& locupletatus & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser & mise-
rabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. O infælicem classem, quam
peccatũ habet. Ille diuitẽ se putabat, & omnibus virtutibus præ-
ditum, atta mẽ miser erat, quia elongatus â Deo. Miserabilis erat
& pauper, quia sine Christo. Licet quis diuitiarum corporalium
copia affluat, pauper est: sicut è contra satis diues est, qui cũ Chri
sto pauper est, teste B. Hieronymo, & ita nudus manet impius, B. *Hieron.*
quia gratia & charitate est orbatus. Est autem notandum Domi *ad Heliod.*
num in vltimo loco dixisse, peccatorem esse cæcum: hæc enim
17 est quædã miseria, quæ super alias omnes additur, quod cũ pecca
tor in scelerum abysso immergatur, periculum, in quo versetur,
nec videt, nec sentit. Ergo quanuis homo se virtutibus & bonis
operibus plenũ videat, tamen non est, cur manus suas osculetur,
siquidem omnia illa à benefica & liberali immensi Dei manu
procedunt. Quod aperte Diuus Paulus ad Galatas scribẽs docẽt *Gala.* 5.
inquiens: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, im-
mũditia, impudicitia, luxuria, &c. Fructus autem spiritus est cha-
ritas, gaudium, pax, patiẽtia, &c. Opera carnis, idest, hominis. Ita *Esai.* 40.
D. Augustinus hũc locum explicat: sicut etiam dixit Isaias: Videbit
omnis caro, id est omnis homo, salutare Dei. Inquit autẽ hic san-
ctus Apostolus, manifestum esse, quæ sunt opera & actus homi-

nis inquantum talis: & statim ibi ponit, quendam peccatorum 18
numerum, quæ vocat opera hominis propria: virtutes autem ap
Philip. 2. pellat opera Spiritus sancti, nam (vt idem Apostolus ait) Deus
est, qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona sua volũ
tate. Quod cum ita sit, de nihilo miser homo se potest iactare,
quin potius de multis se confundere & humiliare. Nemo in men
sa regis apponit fructus, qui ex arboribus vento cecidẽrũt sed qui
Simile. manu & opportuno tempore decerpti sunt. Sic Domino nullo
modo offerenda sunt opera vento inanis gloriæ percussa vel cõ
taminata.

Primũ bonum opus, de quo Pharisæus iste gloriatus est, fuit, 19
Ieiuno bis in sabbatho, Id est, in hebdomada: & in hoc, licet super
bus erat, recte fecit. Ieiuniũ enim, abstinẽtia, & mortificatio car-
nis sunt quidã fons, ex quo quam plurima bona procedũt, sicut
è contra à gula & intẽperantia quã plurima mala oriũtur. Vnus
nanq; ex crudelioribus inimicis nostris est ipsa caro, & illi vires
præbere, vt spiritũ superet, magnũ est inconueniens. In diuinis
literis scriptũ est, quod cũ vidisset Sara filiũ Agar AEgyptię lu-
Gene. 21. dẽtẽ, scilicet, cũ Isaac, dixit ad Abrahã: Eijce ancillã & filiũ eius.
Galat. 4 At D. Paulus hũc locũ explicãs sic ait: Sed quemadmodũ tũc is,
qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eũ, qui secun
dũ spiritũ, ita & nũc. Videtur nõ cohærere hoc, quod S. Apostolus inquit, cũ eo, quod in Genesi dicitur. Ibi enim ait sacer textus, Ismael cũ Isaac lusisse, at vero S. Apostolus hic ait, Ismaelem persecutum fuisse puerũ Isaãc. O admirabile mysterium. Merito D. Paulus ludos vocat persecutionem: nam verè illecebræ, lu-
di, deliciæ, & recreationes carnis sunt grandes spiritus persecu- 20
tiones. Ludos Ismaelis Beatus Apostolus persecutionem appellauit, quoniam puerũ Isaac ad conflanda idola docebat: cui ma-
lo suo mater obuiam non iret, fortasis puer efficeretur idololatra.
Nunc etiam voluptates & ludi carnis incitamento sunt spiritui,
vt creaturas diligat, & eis tanquam Deo obediat & obtemperet.
Qua propter hanc miserabilẽ carnẽ ieiunijs & exercitijs pœna-
libus nos vexare oportet, ne spiritũ persequatur, sicut idẽ Apo-
1. Corint. 9. stolus faciebat, & de se fatetur dicens: Castigo corpus meũ, & in
seruitutẽ redigo, ne cũ alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.
Quæ quidẽ verba, si perspicuè expendãtur, stuporẽ magnũ no-
bis ingerent: cũ qui raptus vsq; ad paradisum Dei fuit, is sanè sic

trepi

21 trepidat, & carnẽ ſuam vigilijs & ieiunijs edomat, nos vero mole peccatorum oppreſsi delicijs indulgemus, & ieiunia ſacroſanctæ eccleſiæ vix obſeruamus, quin potius frequenter ea frangimus. Iuſsit rex Saul, ne qui in caſtris erant, aliquid ederent, quò vſque ipſe de hoſtibus ſuis Philiſtæis vindictam ſumeret: quod quidẽ populus magna cum vigilantia obſeruauit. Et quoniam Ionathas filius eius parum mellis auſus eſt manducare, & parẽtis mãdatum tranſgreſſus eſt, ipſe pater eius imperauit, vt filius interficeretur. Quid igitur helluones expectant, qui tam effrænate epulantur & ieiunia ſanctæ eccleſiæ reginæ potentiſsimæ poteſtate Dei, quæ in ipſa eſt, frangunt & labefactant? Per immenſam igitur Dei charitatem vos, fratres, obſecro, vt non ſolum ieiunia ſanctæ eccleſiæ obſeruetis, ſed ſuperilla & alia ſpiritus feruore addatis, carnemque veſtram re tam vtili domare & macerare doceatis. Quando aliquis nobilis eques ab hoſtibus captus & apud ipſos detentus fugam quærere intendit, hoc ſibi remediũ adhibet, videlicet, antequã equũ aſcẽdat, eũ, quanuis dolore afficiatur, verſis retro ſoleis ferreis calceat, ita vt cũ illum venientẽ quis putauerit, ipſe vlterius progrediatur, & ſic deceptus hoſtis, qui eum inſequitur, à via, qua captiuus pergit, funditus aberret. Sic, fratres mei, qui Sathanę vinculis capti eſtis, & ab eius poteſtate vultis euadere, ſoleas ferreas equis veſtris commutate, hoc eſt, mores corporibus veſtris, licet ipſa dolore vexentur, commutate & qui ea molliter & ſuauiter ducebatis nunc aſpere, & ſeuere tractate, ita nãq; vobis cõducit, ſi iterũ ad dæmonis poteſtatẽ redire non vultis. In ſacra ſcriptura iubebat Dñs, vt ſacrificium ſibi propeccatis 23 oblatum ab oleo & incẽſo immune eſſet, ad ſignificandũ in hoc peccata debere aſpera pœnitentia & nõ odoribus & blanditijs curari. Mirabile certe & notatu dignum eſt, quod inter bona opera, quæ phariſæus iſte perpetrauerat, non reperietis dixiſſe, ſe eleemoſynã erogaſſe quoniã hoc genus hominũ erat notabiliter erga pauperes impiũ, & fortaſſe ſi iſte arrogãs, eleemoſynã pauperibus tribuiſſet, Dñs eum ab illa cæcitate, in qua erat, videlicet, ex proprio amore & fiducia, quam de ſe habebat, educeret. Cum enim Dñs quoſdã phariſæos de eorũ ſceleribus increparet, eis dixit: Verũtamen quod ſupereſt date eleemoſynam, & ecce omnia mũda ſunt vobis. In quo Dominus inſinuauit, hominẽ propter miſericordiã diſponi ad hoc, vt Deus eum illuminet & ad veram

1. Reg. 14.

Simile.

Leuit. 5.

Luce. 11.

suorum peccatorum pœnitentiã adducat, atq; vt in ipsum quam 24
plurima alia beneficia conferantur. Deus cũ homine sic agit, si-
cut pater cũ puero suo, cui pomũ donat, & vt videat, si eũ diligit,
Simile. iterum illud repetit dicens: Fili mi da mihi pomũ: & si puer illud
libenter patri reddit, tunc ipse illũ amplectitur & osculatur mul
tisq; alijs illecebris pertractat. Postquam Patriarcha Abraham
multas preces Deo fuderat, vt filium sibi daret, tandem Domi-
Genes.22. nus eum exaudiuit: vt autem appareret, qualiter S. Patriarcha
ipsum diligeret, ab eo filium eius repetijt dicẽs. Tolle filiũ tuum
quem diligis, Isaac, & offer eum. At sanctus vir statim iussa Dei
opere compleuit. Deus vero bonam ac rectam voluntatem eius
aspiciens ei dixit: Quia fecisti rem hãc, benedicam tibi, & multi
plicabo semen tuum, sicut stellas cœli. Anna etiam vxor Elcanæ
1. Reg. 1. & .2. obtulit filiũ, quem multis lacrymis & orationibus à Domino im 25
petrauerat, & (vt sacra refert historia) sacerdos Heli eam sic allo-
cutus est: Reddat tibi Dominus semen pro fœnore, quod commo
dasti Domino. Et ob hanc liberalitatẽ, qua sancta mulier vsa est,
inquit ibi sacer textus: Visitauit Dominus Annam, & concepit,
& peperit tres filios, cũm antea sterilis fuisset. Sic bona tempora-
lia, quæ hic cœlestis pater vobis elargitur, ipse per suos pauperes
repetit. Quod si ea libenter tribuitis, Deus ipsa, ac si non dedisset,
gratificat, & in vos ob id plurima beneficia conferat. Atq; ita S.
1. Par. 29. Dauid postquam simul cum populo suo Domino ingentia mu
nera obtulerat, dixit: Tuum, Domine, regnum, tuæ diuitiæ, tua
sunt omnia, & quod de manu tua accepimus, reddimus tibi. Sed
væ, væ & millies væ, quod cũ omnia bona Dei sint, homines ea
vsurpant, & quilibet eorum illis absque eo quod pauperũ recor- 26
detur, solus vti delectatur. Diogenes Cynicus exemplum mag-
næ paupertatis fuisse legitur, voluisseq; de eleemosynis tanquã
pauper vitam propagare. Videns autem homines ad subuenien
dum suis proximis nimis parcos & durissimos, à lapidibus elee-
mosynam postulauit. Reprehensus autem eo quod id faceret,
respõdit: Hic me exerceo & actus patiẽtiæ ago, vt cũ ab auaris,
qui lapides sunt, petierõ, & eleemosynã mihi cõcedere noluerint,
non afficiar molestia, neq; eorum duritiem admirer. Singularis
profecto hæc pauperibus doctrina est, siquidem hodie plurimi
extant Christiani tam duri lapides, sicut illi Ethnici.

Tempus est iam, vt pharisæum missum facientes ad publica-

num

27 num veniamus. In illo vidimus quid timere, & fugere debeamus, in hoc videbimus, quid sequamur. Illum quidem superbia ê cœlo deiecit, hunc humilitas in cœlum sustulit. De quo hic Dominus ait: *Publicanus de longe stans nolebat neque oculos leuare.* Super quo B. Bernardus inquit: Cum oculos ad cœlum attollere noluit, ipsum ad se cœlum traxit. Et demissis oculis pectus percutiebat dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori.* O verbum mirabile, satis breue sed vehementer efficax. Quantum differt oratio huius ab illius improbi Pharisæi oratione. Hęc humilitatis plena fuit, illa superbiæ: hic peccatorem se appellat, ille iustũ. Itaq; orationes, horum erant veluti duæ dispares venæ scissiones. Hispanè, [*Dos sangrias differentes.*] Cum alicui vena scinditur, & abeo bonus sanguis profluit, statim dicere solemus, illud esse siniſtrum signum 28 exit enim bonus sanguis & putridus atq; corruptus intus remanet, & ita ægrotus corrumpetur, & facilè morietur. E contra verò si corruptus sanguis ab eius corpore scissa vena profluit, bonum signum dicere solemus: intus enim bonus remanet, & ita ægrotus facile sanitatem consequetur. Sic, ò frater, cũ ad confessorem adis, & ei dicis: Pater, ego non furatus sum, nec interfeci aliquem nec aliud malum commisi, ista certe est incauta & improba venæ scissio: bonum sanguinẽ à te exire facis, corruptum verò, videlicet, peccata intus hoc est intra conscientiam remanere permittis. Hoc profectò æternæ damnationis signum est. At verò si purè & humiliter omnia crimina tua coram sacerdote fateris, id equidem bonum signum est, siquidẽ deprauato sanguine extra corpus expulso mens tua sana & mũda remanebit. Infælix pha- 29 risęus pessimã venæ scissionem fecit: foras enim bonũ sanguinẽ proiecit corrupto intra viscera eius remanente. Quod quidẽ longe aliter publicanus fecit, qui se peccatorem multoties nuncupare non erubescebat, & hac humili oratione ex publicano & mundi seruo Dei filius & amicus effectus est: tantum humilis oratio & pœnitentia apud supernum iudicem valet. Loquens Prophe ta Oseas cum Israelitico populo sic ait: Cõuertere Israel ad Dominũ Deũ tuũ, quoniã corruisti in iniquitate tua. Quod autem remediũ ei sanctę Propheta tribuis? Ipse statim explicat dicens: Tollite vobiscũ verba, & conuertimini ad Dominũ, & dicite ei: Omnem aufer iniquitatẽ & accipe bonum, & reddemus vitulos labiorũ nostrorũ. Verba humilia, & quæ à corde contrito exeunt *Simile.* *B. Bernar.* *Oseæ.14.*

sanctus Propheta hic vitulos appellat, quibus Dominus placa- 30
Simile. tur. Et quemadmodum illi, qui diploma, vt nobiles efficiantur, à rege consequuntur, exemptionibus & priuilegijs nobilium gaudent, & illi, qui ad aliquem ordinem promouentur, ecclesiastica immunitate fruuntur: sic qui veram pœnitentiam agit, cùm antea seruus fuerit Sathanæ, iam incipit Dei amicus esse,
Psalm. 118. & priuilegijs amicorum eius gaudere. Hoc sanctus Dauid efficacissime postulabat dicens: Aspice in me & miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum. Idest: Hoc à te obsecro, & hanc misericordiam obtinere desidero, vt mecum agas, sicut cum amicis tuis agere soles & in me paternis illis oculis respicias: illam curam de me habeas, atq; in me illa beneficia conferas, quæ in amicos tuos conferre soles. O admirabilem pœnitentiæ efficaciam, quæ ita hominem eleuat, vt ex inimico 31
ipsum Dei amicum reddat, & ex immundo mundum efficiat at
Psalm. 50. que niue candidiorem: sicut sanctus Dauid testatur, cùm dixit Lauabis me & super niuem dealbabor. Quemadmodum illi, qui papyrum conflare solent, ipsam ex immundis & veteribus atq; in sterquilinio collectis pannis faciunt, qui postquam abluti &
Simile. ictibus concussi sunt, tandem candidissima papyrus efficiuntur: sic tu Domine ex immundis peccatoribus deductis ab sterquilinio consuetudinis deprauate viuentium ipsos lacrymarũ & doloris flumine abluendo, laborum ictibus concutiendo & vera cõtritione pungendo sanctos eximios efficis in quorum mentibus tanquam in alba papyro singulares characteres, videlicet, cœlestia dona quæ in illis imprimis, scribis. Quapropter Domine me obsecro hoc modo ablue, & ita super niue dealbabor. Hanc diui 32
nam mutationem supernus artifex Iesus Christus in istius publicani mente facere dignatus est. Eia agite immundi peccatores, cum fiducia nunc accedite, siquidem vobis per tempus licet, & niue candidiores remansuros vos esse, pro cõperto habete. Quid expectatis? Quis vos detinet, fratres, vt tantum bonum non consequamini? O Christe dulcissime amor nostrarũ mentium, ignis frigida corda inflammãs, per infinitam clemẽtiam tuam pectora ac viscera horum meorum fratrum incende, vt hunc publicanum imitantes ad te summum bonum libentissime accedant.

Sequitur iam diuini iudicis æquissima sententia: *Amen dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* Vnde vero tam

33 tã varius euẽtus euenerit erga hos duos homines orantes, statim aperit saluator dicens: *Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & omnis, qui se humiliat, exaltabitur.* Hæc verba diuinus magister sæpenumerò repetijt: sciebat enim optimè, quam necessarium erat, vt cordibus nostris adhærerent, vt tantam pestem, qualis est superbia, omni cura & solicitudine fugeremus, ac rẽ tam vtilem qualis est humilitas, omni studio amplecteremur. Nam hæc cœlestis virtus appetitum deprimit, ne præter rationem rectam tendat in magna. Iccirco quod anchora in naui, hoc humilitas in mente operatur: adeò vt inter feroces mundi fluctus & sæculi honores vndas tumentes cor tranquillum reddere & prorsus sedare queat. Humilitatis autem comes indiuulsa magnanimitas est, quippe quæ animũ (vt ait D. Thomas) ad maiora impellit se
34 cundũ rectã rationem: & sic humilitas sociata magnanimitate vel abiectissimos homines super æthera exaltat. Quod si à me, charissimi fratres, quæritis, qualiter hanc admodum vtilem virtutem, consequemini, ad hoc respõdeo, duo esse ad id singularia præter alia multa, quæ alibi docuimus, itinera. Alterum quidem docet D. Paulus ad Philippenses scribens, vbi sic ait: Si qua consolatio in Christo, si quod solatium, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum, vt idem sapiatis eandem charitatem habentes vnanimes id ipsum sentientes, nihil per contentionem nec per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum. O cœlestem doctrinam: Dominus suum diuinum spiritum nobis conferat, vt ea intelligere, &
35 sicut oportet, exercere sciamus. Si accepistis (inquit) aliquam consolationem ex Iesu Christi conuersatione, si experti estis aliquod charitatis solatium, si cum Spiritu sancto aliquam societatem habetis, si viscera vestra aliqua misericordia commota sunt, per hæc omnia vos adiuro, vt me hoc gaudio & lætitia afficiatis: implete gaudium meum. Sed quomodo, ô sancte Apostole plenum gaudium habebis? Ipse statim explicat, scilicet, vt idem sapiatis, &c. vsque, sed ea, quæ aliorum. In his verbis aliqua notatu digna sunt

D. Thom. 2. q. 161. artic. 1.

Philip. 2.

Primum est, quod hic, vbi nos legimus, Siqua viscera miserationis, alia translatio habet, siqua viscera & miserationes: ac sic est in contextu Græco, & sic etiam Beatus Ambro-

sius

siuslegit. Vbi aperte denotatur, non sufficere quempiam pijssi- 36
ma viscera habere, sed oportet eum misericordiæ opera exerce-
re. Alterum est, quod postquam diuinus vir charitatem, vnitatē
& fraternalem concordiam commendauit, humilitatem com-
mendat. Vbi ostenditur, vnum ex præcipuis charitatis & pieta-
tis effectibus esse humilitatem: ipsa enim est, quæ conseruatio-
ni vnitatis & concordiæ fauet. Ideō si humiles esse volumus,
oportet vt pij simus & charitatem habeamus, atq; oculos in no-
strorum proximorum virtutibus & non in nostris (vt hic nos
Diuus Paulus admonet) collocemus: & hoc modo illos vt superio
res habebimus. Statim vero nobis imperat, vt hanc humilitatem
â cœlesti magistro discamus, & in illa ipsum omni contentione
imitemur. Ideo adiecit: Hoc enim sentite in vobis, quod & in
Christo Iesu, qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitra- 37
tus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinauiuit &c. Et
humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem mor-
tem autem crucis.

Alterum vero iter ad humilitatem comparandam est, cum
Eccle. 13. humilibus conuersari, & superbos vitare: nam Spiritus sanctus
inquit: Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui commu-
nicauerit superbo, induet superbiam. In quo insinuatur, quod si
cut difficile est, aliquem picem tangere absq; eo quod ab illa in-
quinetur: sic multo difficilius est, quem piam cum superbo com-
municare absq; eo quod superbia illius inficiatur. Quodcunque
vitium homini facile adhærere solet, sed inter omnia vitium su-
perbiæ magis adhæret. Si enim quis duobus diebus cum super-
bo conuersetur, iam eius superbiam quodammodo induisse vi- 38
Simile. detur. Vocatur autem superbia vestis, quoniam qui superbiam
habet, eam dissimulare nescit: statim ipsa in conspectu omnium
apparet, & est tanquam vestis, quæ foris cernitur, licet in corde
magnas habeat radices. Si ergo per has duas vias incedimus, ex
cellentem diuino fauore consequemur humilitatis virtu-
tem, qua ditati gratia exaltabimur in gloria, ad
quam nos perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen.

DOMI.

DOMINICA XI.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Exiens Iesus de finibus Tyri &c. Marci. 7.

INter ea, quæ in sacra scriptura maxime laudari solent, est desiderium boni erga proximos: & propter illud serui Dei coram diuino conspectu nimis illustres fuerunt. Magna in progressu vitæ suæ opera Sanctus Moyses operatus est. Et inter illa vnum, de quo eum Beatus Basilius magnopere laudat, est, illum per quadraginta annorum spatium oues soceri sui pauisse, se ipsum in rerum diuinarum meditatione cum silentio exercendo, prius quam in AEgyptum vt dux populi Israel esset, se conferret. Postea vero fuerunt pene innumerabiles molestiæ ac labores, quos pro adimplendo Dei mandato sustinuit, cùm populũ illum ab AEgyptiorum seruitute eduxit, ipsumque in deserto prudentissime gubernauit. Sed propter nullum illorum operum tam illustris, nec tanta laudatione celebratus fuit, quantum propter boni communis desiderium ac spirituale suorum proximorum remedium, quo affectus est, cum Deus ipsos propter idololatriam, quam cõmiserant, voluit euertere. Et ita Domino dicere ausus est: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Quod perinde fuit ac si diceret: Tanti facio, te eis parcere, quantum in libro tuæ diuinæ prædestinationis me scriptum esse, hoc est [*Tanto desseo y estimo su saluacion como la mia.*] Patriarcha Abraham magnopere etiã commendatur propter desideriũ, quod liberandi illas quinque ciuitates peccatrices habuit. Cuius rei cõmiseratione commotus illam feruidã orationem habuit, scilicet: Nunquid perdes iustum cum impio? Absit à te, vt rem hanc facias. Non est hoc tuum, qui iudicas omnẽ terram, nequaquam facies iudicium hoc. Optime sciebat vir sanctus

Exod. 32.

Genes. 18.

ctus, Deum posse prius bonos ex illis vrbibus educere, & po- 4
stea impios ac nefandos comburere, sed hanc rationem quæ
fuit, ob quam improbis propter bonos venia condonaretur. Et
quanuis regius Propheta ingentes victorias comparauit, ex illis
tamen vna, ob quam magis laudatur, fuit illa, quam de se ip-
so cum desiderio adhibendi remedium suis subditis consequu-
2. Reg. 24. tus est, quando Deo percutienti populum se obijciens dixit: Ego
sum, qui peccaui, & ego inique egi: isti, qui oues sunt, quid fece-
runt? Vertatur, obsecro, manus tua contra me. Optime sanctus
rex intelligebat, in populo etiam peccatores esse (quin potius vt
Simile. ait Beatus Gregorius) sicut ægritudo capitis ex humoribus corru
ptis stomachi prouenire potest: sic propter populi scelera Domi
nus permittere solet, vt principes vel reges tumescant & tyran-
ni fiant) & nihilominus dicit, se duntaxat peccasse, vt cæteri 5
omnes liberi euaderent. Beatum etiam Apostolum in hoc admi
rari possumus, si incensa desideria eius erga proximos suos con-
sideramus: qualiter vir sanctus voluptates, quibus in conuersa-
Roma. 9. tione Christi afficiebatur propter illos, qui eum toties flagella-
runt, & tam dure persequebantur, amittere cupiebat. Optabam
inquit, anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cog-
nati mei secundum carnem. Hoc vnum est ex præcipuis, quæ
Deus à Christiana vita expectat. Quando Christus Redemptor
noster paralyticum sanauit, se à calumnia sibi imposita de non
obseruando sabbatho excusauit dicens: Pater meus vsque modò
Ioan. 5. operatur, & ego operor. Idest, ego die sabbatho illa opera facio,
quæ pater meus continuo facit, & ad quæ dies particulariter con-
stitutos nunquam habuit, videlicet, ad succurrendum hominibus 6
& ad eorum necessitatibus auxilium præstandum: quãuis enim
ab operibus creationis die sabbatho cessauit, tamen ab huiusmo-
di nunquam cessauit, neque vsque ad finem mundi cessabit. Et
hoc tam libenter, vt Diuus Paulus dicat: Sine pœnitentia sunt
Roma. 11. dona & vocatio Dei. Idest: tanta est Dei bonitas, vt nunquam eũ
bonorum, quæ in homines confert, pœnituerit. Sponsa etiam in
Cant. 5. Canticis ait: Manus eius tornatiles, id est, torno rotundæ, quæ
quidem dona ac diuitias minime retinent, sed ea liberaliter im-
partiuntur, sicut in globo nihil retineri potest. Quanuis autem
peccata, quæ homines committunt, duas facies habeant: alte-
ram, qua malitiam perpetrantium ipsa ostendunt: alteram, in

qua

7 qua miseria & infœlicitas eorum, qui ea habent, conspicitur, hanc tamen Deus modo respicit. Et ideo quanto peccata sunt maiora, tanto magis miseriam committentium ipsa aperiunt, magisque ad pietatem inuitant, si ipsi peccatores ad eam recipiendam ex parte sua se disponant. Atque ita quamuis peccata, quæ homines perpetrant, sint penè innumerabilia, non ideo Dominus eis benefacere cessat: & in hoc vult hic cœlestis Dominus, vt ipsum peculiariter non sine maximo lucro nostro imitemur. Et sicut ille, qui proximis suis nocere contendit, hoc semper proprio damno efficit, ita vt proprium sit certum, alienum autem incertum, sicut Beatus Augustinus his verbis inquit: Quod malitia tua alteri non noceat, fieri potest: quod autem tibi non noceat, fieri non potest: sic ille, qui alijs facere conatur,
8 semper id proprio lucro suo efficit, licet aliquando re ipsa id quod cupit propter impossibilitatem suam opere non adimpleat.

Hæc omnia diximus occasione sumpta ex eo, quod sacer Euangelista inquit, oblatum Domino à quibusdam fuisse hominem surdum & mutum, à quo suppliciter petebant, vt manus suæ contactu ægrum contingens illi sanitatem donaret: qua in re fides & pietas illorum claruit. Quemadmodum ergo illi se congregarunt, vt bonum opus huic egenti facerent, ita oportet nos adinuicem congregari, & mutuo nos ipsos inuitare, vt opera pietatis erga egentes proximos nostros exerceamus. In libro Sapientiæ vbi nos legimus: Liberabit illum de manibus *Sapien. 2.*
contrariorum, alia translatio habet, Liberabit illum de manu
9 contrariorum: & sic etiam est in contextu Græco. Vbi significatur concordia malorum ad impie operandum, & quod plurimæ manus eorum sunt velut vna, ita ad scelus committendum vnanimiter omnes concurrunt. Si igitur impij ad malum cõgregantur, & se se mutuo ad illud prouocant, quare boni non congregabuntur, & ad inuicem sibi animum præbebunt, vt necessitatibus pauperum subueniant? Quoniam autem in proximis, & corporales & spirituales necessitates sunt, licet in omnibus eis auxilium sit præstandum, tamen præcipuè in spiritualibus, siquidem magis vtiles & necessariæ sunt. Cum fratres mei, proximum vestrum surdum & mutum videritis, omnibus viribus contendite, ei auxiliari. Surdus est, qui aure cordis verbum

Dei

Dei minime percipit: mutus vero, qui os habet in oratione clau 10
sum & in confessione. Quæ mala hominem in extremũ salutis
discrimen adducunt, quando miser homo nec Deũ loquentem
audit, nec Deus ipsum. Cõstat autem (vt de priori morbo prius
dicamus) inter præcipua diuini spiritus instrumenta, quo mentes
hominum sanantur, esse Dei verbum, quod per aures corporis in
aures penetrat mentis, easq; diuina luce complet, & erga diuina
Sapient. 16. afficit, atq; ita demum sanitatem confert. Hinc sapiens ait, Non
herba aut malagma sanauit eos, sed sermo tuus Domine, qui
sanat omnia, quo deficiente infirma, ieiuna, arida, & sterilia
Prouer. 14. cuncta sunt. Et ideo Salomon in Prouerbijs ait: Vbi non sunt
boues, præsepe vacuum est, vbi autem plurimæ sunt segetes, ibi
manifesta est fortitudo bouis. Quo genere loquendi vir sapiens
significauit, quid copia vel inopia cœlestis doctrinæ pariat: bouis 11
enim nomine strenuos atq; fideles diuini verbi operarios intelle
Exod. 32. xit. In Exodo legitur, quòd cùm Hebræi sacerdoti Aaron dixe-
runt, Surge, fac nobis Deos, qui nos præcedant, ipse eis dixit: Tol
lite inaures aureas de vxorum filiorum q; & filiarum vestrarum
auribus, & afferte ad me. Mirabile profecto est, non petisse ab eis
torques aureos nec armillas aut alia huiusmodi pretiosa, quæ
plus auri quam inaures habere solent. Hoc meo iudicio diuina
permissione factum fuit, vt, videlicet, in hoc significaretur, homi
nes ex eo, quia diuinum verbum audire nolunt, & Deo obedire
renuunt, sæpenumerò fidem amittere solere, idololatras fieri, &
alia quam plurima scelera perpetrare. Mutus autem ille dici-
tur, qui os & cor suo creatori in oratione minime aperit, vt cùm
plenus miserijs spiritualibus sit, Deus ipse ei opem ferat, reme- 12
dium que adhibeat, neq; etiam illud aperit ad crimina sua, vt de
bet, sacerdoti manifestanda, & ita in illis desidiose inueterа-
Psalm. 31. scit. Quam obrem cum regio propheta dicere potest: Quoniam
tacui, inueterauerunt ossa mea, dum clamarem tota die. Idest:
Quoniam os ad mentiendum, murmurandũ, & proximos meos
ignominia afficiendum habebam, & non ad orandum, nec ad
loquendum bona, aut sancta, ideo inueterauerũt ossa mea. Ossa
virtutem significant, sicut & caro vitium: atq; ita idem Prophe-
Psalm. 77. ta ait: Recordatus est quia caro sunt. Et alibi: Omnia ossa mea
Psalm. 34. dicent tibi, Domine quis similis tibi? Ossa non loquuntur, sed
virtutes sunt, quæ Deum benedicunt & glorificant, & hæc ossa

inueterа-

13 inueterascunt & arescũt, cùm homo id, quod decet, non loquẽs de proximis suis detrahit, ipsosq; ignominia afficit. In prouerbijs enim dicitur: Abominatio Domini est omnis illusor. Et B. Thomas docet, derisorem de re notabili mortaliter peccare. Atque ita Propheta Oseas regem Ieroboam increpat dicens: Extendit manũ suam cũ illusoribus. Hoc principes & omnes, qui gaudent proximos suos ludibrio habere maxime, debent animaduertere. Qui igitur os habet ad hæc perniciosa, & non ad preces Domino fundendas, nec ad confitendum crimina sua iure optimo mutus appellari potest. *Prouer. 13. B. Tho. 2. 2. q. 75. art. 2. Osea. 7.*

Et adducunt ei surdum & mutum. Prius sanctus Euangelista de minori quam de maiori malo facit mentionem: prius nãq; eũ surdum appellat, & postea mutum, vt denotaret, peccatorem
14 qui per hunc hominem significatur, à paruis in maiora scelera venire consuescere. Iccirco Ecclesiasticus inquit, Qui spernit modica, paulatim decidit. Et sanctus Isaias ait: De radice coluberi egredietur regulus. Regulus basiliscus est. Per hæc vero duo venenosa animãtia intelligũtur peccata: & quò venenosius est animal, eò grauius peccatum insinuat. Atq; ita basiliscus, qui inter omnia animalia venenosa pessimus est, (solo enim visu suo necat) non solũ peccatũ mortale designat, sed etiã inter omnia peccata maius, quod (vt B. Augustino placet) est maiori virtute priuans. Ergo si maior virtus est charitas: peccatũ, quod magis contra charitatem militat, erit maius videlicet, odium Dei, ũ possibile est, nam Scotus inquit, nõ posse in aliquo homine huiusmodi peccatum reperiri. Quod si huiusmodi peccatum non
15 est, maius peccatũ erit illud, quod magis charitati contrariatur, scilicet desperatio, quæ est peccatum in Spiritum sanctum. Et hoc significat basiliscus: & coluber, qui licet venenosus sit, non tamen vita priuat, peccatũ veniale, quod charitatem nõ aufert, significat. Ait igitur S. Propheta, qđ ex radice colubri, qui est peccatũ veniale facile oritur basiliscus, qui omnium peccatorũ maius est. Hoc satis in reprobo Cain apparuit, qui Deo sacrificium obtulit, & forsan ex deterioribus, quæ habebat. Cumq; Dominus sacrificium eius sicut oblationem fratris sui Abel nõ acceptasset, inde ei magna inuidia orta est, cui si tunc restitisset veramq; pœnitentiã egisset, iniscelera quæ commisit non incideret. Sed cum id non fecit, exilla inuidia ei, intestinum odium *Ecclc. 19. Isai. 14. Scotus in. 2. d. 43.*

contra fratrem suum ortum est, quoipsum per fraudem in agrũ 16
exire fecit: & ecce proditio, nam cum ibi essent, eum crudelissime trucidauit. Ecce igitur qualiter homicidiũ ex proditione sequutũ est. Et cũ Dominus ei dixit: Vbi est Abel frater tuus? respondit, Nescio. Nũquid custos fratris mei sum ego? Ecce hęre
Genes. 3. sim, in quam incidit, existimans Deũ non vidisse ipsum fratrẽ suum interficientem. Intelligens autem Deũ sciuisse & vidisse, quoniam ei dixerat: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, in desperationẽ venit dicẽs: Maior est iniquitas mea, quã vt veniã merear. Hæc desperatio basiliscus fuit, qui ex radice colubri ortus est, videlicet, ex eo quod primo motui cupiditatis nõ restitit. Atq; ita ex illo cupiditas, & ex cupiditate inuidia orta est, & ex inuidia proditio, & ex proditione fratricidiũ, & ex fratricidio hæresis, & ex hæresi, desperatio, de radice 17
colubri egredietur regul'. Ecce igitur in quot mala miser homo
simile. incidit eò quòd aditus paruis sceleribus patefacit. Atq; ita peccatori sępenumero euenit id, quod mãducanti cerasa cõtingere solet, qui existimãs vnũ dũtaxat ad se trahere, illud secũ duo & illa duo quatuor, & quatuor octo, ac deniq; octo secũ viginti simul afferunt. Atq; ita B. Gregorius inquit, Peccatũ, quod mox per pœnitentiã nõ diluitur, suo põdere aliud trahit. Et ita natura corrũpitur, & homines ad bonũ tã impotẽtes remanẽt, vt S.
Ierem. 13. Ieremias dicat: Si mutare potest Aethiops pellẽ suã, aut pard' varietates suas, & vos poteritis benefacere, cũ didiceritis malũ. O terribilẽ amplificationẽ, qua Spiritus sanctus docet non impossibilitatẽ quidẽ, sed magnã difficultatẽ, quę illis hominibus qui peccatis sunt assuefacti, esse solet, vt ab illis se auertãt & vir- 18
tutes operẽtur. Qua propter fratres mei filũ vestro pessimo viuẽdi modo scindite: nullus dicat, in posterũ me corrigã, omnes animo concipite postea minorẽ opportunitatẽ ad id agendũ fu
simile. turam esse. Cum qui, iterfacit, & riuulũ aliquem offendit, quẽ saltu quodã poterat transire, & non vult, sed dicit, inferius facilius illum transibo, quanto magis infra descendit, tanto eũ ampliorem & ad transmeandum difficiliorem inuenit. Sic qui initio peccatum vno tantum modo doloris transitu peragere potest, postea in tot difficultates immergitur, vt vix remedium inuenire possit: facilius enim vnũ vulnus, quã multa curãtur, & melius recentibus vulneribus quã veteribus medicina adhibe-

tur

19 tur, Sic anima melius ab vno peccato recēter cōmisso quā à multis, quæ incorde veterascunt, curatur. Cū igitur peccator surdus sit & mutus, vos qui spirituales estis, omnibus vijs & rationibus contendere debetis, vt eum ab his malis educatis. Et ad hoc singulare inter est fraternalis correctio ac sancta admonitio. Idcircò in cāticis postquā dictū est, Tempus putationis aduenit, statim sequitur: Vox turturis audita est in terra nostra. In quo significatur, quod cū intendimus vitia proximorū nostrorū putare, statim auditur vox peccatoris pœnitētis, qui peccata sua plorat, & ingemiscit: nā ex tali semination tales fructus colligendus est. Cū peccator gladio reprehensionis putatur, statim vult Spiritus sanctus, vt ipse lugeat & ingemiscat. Quando autē hoc non expectatur, theologorū sententia est, quam etiam D. Tho- 20 mas amplectitur, à fraterna esse correctione cessandū. Atq; ita Dominus per Oseā prophetā ad Iudā dixit: Particeps idolorū Ephraim dimitte eū, idest, ne corrigas eū, quoniā idolis nimis adhæret, & ita eis animum adiunxit, vt ipsa licet eum acriter reprehendas, nequaquam relinquat. O extremum infælicitatis gradum, cum peccator ad talē statum deuenit vt ei correctio denegatur, eò quod iam incorrigibilis esse reputatur.

Cant. 2.

D. Thom. 2. 2. q. 33. ar. 6.

Osea. 4.

Simul etiam cum his curare debemus, hunc cæcum & mutū ad Dominum Iesum Christum veræ salutis medicum asportare ei persuadentes, vt ad ipsum vera suorum peccatorum cognitione ac magna fiducia reuertatur. Nā vbi nos legimus, Tu quidem 'gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis, in Hebræo & in paraphrasi Chaldaica habetur, sed parces peccatis 21 meis, & B. Gregorius legit, sed parcis peccatis meis. Vbi significatur affectus, quo peccator correctus iā & in meliorē frugē receptus veniā suorū peccatorū à Dño postulare debet, magnam habens fiduciā, eū nō solū sibi veniā esse cōdonaturū, sed quod actualiter ipsimet iam parcet. Ita regius propheta accesit, cum dixit: Ego autem ad Dominum clamaui, & Dominus saluabit me. Vbi alia translatio habet. Et Dominus saluauit me, In quo insinuauit, se auxilij & protectionis Dei, cum illā ab eo postulabat, adeò certū esse, acsi ipsam iam accepisset. Ad perfectum autem huius pij operis cōplementū non solū has omnes diligētias debemus adhibere, sed ipsum cœlestē medicū omni animi contentione deprecari oportet, vt illi manum imponat. Duas

Iob. 14.

Psalm. 54.

Psal. 100. Dominus habet manus, quas super homines imponere solet, & 22
sunt illæ de quibus regius vates dixit: Misericordiam & iudiciũ
cantabo tibi Domine. Manus iustitiæ ita grauis est, vt omnia in
Iob. 19. fortunia, quæ sanctus Iob accepit, licet magna fuerint, ipsa hu-
ius manus tactum appellauerit dicẽs: Miseremini mei, quia ma
nus Domini tetigit me. O *sancta Maria señora*, quam grauis ma-
nus est Dei iustitia, siquidem tot diuitiarum iacturam, tot filio-
rum mortes, tot vulnera, ac tantam sui corporis corruptionem
hic sanctꝰ vir tactũ illius appellat. Quid esset, si Deus plena ma
nu illũ percussisset, siquidem vnus dun taxat tactus ideſt, Tegue
Iob. 13. ei tam grauis visus est. De hac terribili manu idẽ sanctus Iob di
cebat: Duo tantũ ne facias mihi & tũc à facie tua non abscõdar,
Manum tuam longe facà me, & formido tua non me terreat. 23
Quasi diceret: Domine vt ego audeã loqui, & corã tuo diuino
conspectu apparere, nec terrore tuæ diuinæ maiestatis obstupe
scam, me obsecro, à grauissima manu tua eripe. De hac etiã S.
Psam. 20. Dauid aiebat: Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis. Id
est, grauẽ iustitiæ tuæ manũ super hæreticos, Turcas, Mauros,
Ethnicos, infideles, & non super nos repone, quin potius manũ
Psal. 143. tuæ diuinæ misericordiæ in nobis colloca. Immitte manũ tuã
de alto, eripe me de aquis multis. Hanc igitur misericordiæ ma
Psalm. 84. nũ à Domino postulare debemus, vt super peccatorem ponat,
vt audiat, loquatur, & cũ regio Psalmographo tãquã perfectiſ-
simus obediẽs dicat: Audiam quid loquatur in me Dñs Deus,
Psalm. 118. quoniã loquetur pacẽ in plebẽ suam. Et, os meũ aperui & attra
xi spiritũ, quia mandata tua desi derabã, hoc est, ex intimo cor-
de preces ad te Domine fudi, vt mentem meam corroborares, 24
quo mandata tua per gratiam adimplere possem

Et *apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit, & ait illi: Ephatha, hoc est adaperire, & statim apertæ sunt aures eiꝰ, & solutum est vinculũ linguæ eius, & loquebatur recte.* Nemo adeò stupidus erit, qui in his Domini cæremonijs otiosum aliquid esse credat, omnia mystica sunt, omnia salutarẽ doctrinam sub his imaginibus cõtinent. Vt igitur quid Dominus hac nouã curandi ratione docere voluerit, expediamus à primo incipiendũ est, scilicet, quod ægrotũ à turba separauit. In quo innuere voluit, (cùm in hoc homine surdo & mutο is designetur, qui men

tem

25 tem habet surdam & mutam) vt quisquis á peccatorũ contagio immunis esse cupit, eorundem peccatorum occasiones non minori studio quã ipsa peccata fugiat. Cum enim corruptæ naturæ vitio peccatorũ semina intra nos maneant, facile peccãdi opportunitate oblata cupiditates, quæ velut sopitæ erant, excitantur, & quæ intus latebant, foras erumpunt. Cuius rei imaginem *simile.* insilice ære percusso passim videre licet. In venis quippe silicis quædam ignis scintillæ latent, quæ vbi silex ferro ictus fuerit, emicant protinus, quibus facile ignis accenditur. Ad hunc modum cupiditatũ nostrarũ scintillæ, quæ in imo pectore velut in silice latent, vbi æris ictus accesserit, hoc est, vbi peccandi opportunitas oblata mentem pupugerit, statim cupiditatis scintilla, quæ intus latebat, foras exilit: â scintilla autem vna, (vt sapiẽs
26 ait) augetur ignis, quo mens nostra aduritur atq; accenditur. Ab *Eccles. 11.* hoc igitur tãto periculo sublata peccandi opportunitate liberamur. Narrant diuinæ literæ quod domus Dei cum ædificaretur de lapidibus dolatis atq; perfectis ædificata est: & malleus & se curis & omne ferramentũ non sunt audita in domo cùm ædificaretur. *3. Reg. 6.* Cum autem postea dedicatio eius fieret, quando, scilicet, Deo consecranda erat, ait ibi sacer textus: Nebula impleuit domũ Domini, & non poterant sacerdotes stare & ministrare propter nebulam. *3. Reg. 8.* In quo significatum est, quod ad opera corporalia & materialia exercenda vix impedimẽtum aliquod seu contradictionem inuenimus: cùm autem nos ipsos Deo volumus addicere & consecrare, statim superueniũt obscuræ nebulæ & aspe-
27 ræ, quæ nos impediũt, quæ sunt homines obscuræ & deprauatæ conscientiæ. Iccirco ab illis nos segregare oportet, si mentibus nostris remedium adhibere contendimus. In sancto Iob sic dicitur. Interroga volatilia cœli, & indicabunt tibi. O magnam filiorum Adę confusionem, Animaduertite, qualiter eos suæ passiones & affectiones præcipitarũt, ita vt necessarium sit eis volatilia cœli pro magistris dare. Ab illis ergo, ò homo, disce & par- *Iob. 12.* ticulariter ab apibus, quæ hyberno tempore virium suarum debilitatem sentientes in aluearibus latent, & quæ illa nõ habent in terræ cauernis se abscondunt, timentes, si in publicum prodeunt se ab aere rapiendas esse, vel à pluuia suffocandas. Ne igitur frater sis brutis animantibus ineptior, ne permittas te ab apibus superari: fragilitatem tuam agnosce, & tempestates, quæ cõtraspi

ritualē vitam insurgunt, fugere labora: quære angulum, in quo 28
ab hominū cætu & congregatione separatus inclusus vitā agas
Isaiæ. 32. tranquillam. De homine nanq; prudente apud S. Isaiam scriptum est: Et erit vir sicut qui absconditur à vento & celat se à tempestate. Quod si tantopere improborum hominum conuersatio vitanda est, quanto magis fœminarū? Dequibus sapiens ait:
Eccles. 42. In medio mulierum noli commorari: de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri. Et quod magis in hoc admirari debemus, & nos terrere debet, est id, quod in Prouerbijs
Prouer. 6, Salomon ait: scilicet: Nunquid potest homo abscondere ignem in corde suo, vt vestimenta illius non ardeant, & ambulare super prunas, vt non comburantur plantæ eius? In chronicis fratrum Minorum traditur quidam religiosus adeò castitatem coluisse, vt oculos suos coram aliquo aperire nec personam ali- 29
quam aspicere auderet. Interrogatus autem ab alio monacho, quare cùm gratia Dei adiuuante tam castus esset, ita visum obseruabat, sic respondit: Scito frater, quod cū homo id, ad quod ex obligatione astringitur, facit, Deum ipsum si ita dici potest, obligat, vt ei faueat: quando vero id, quod facere debet, minime efficit, Deum ab obligatione (vt ita loquamur) liberat, ne ei fa-
Genes. 20. ueat. Cum Abimelech rex Saram in domū suam adduceret (vt sacræ referunt literæ) postquā intellexit illam esse Abrahæ vxorem se ipsum excusabat dicens: In simplicitate cordis mei, & in mūditia manuū mearum feci hoc. Dixitq; ad eum Deus: Et ego scio, quia in simplici corde feceris, & ideo custodiuite, nè peccares in me, & nō dimisi, vt tāgeres eā. In hoc manifeste ostenditur 30
donū Dei esse peculiare, nō peccare aliquē postquā in occasione positus est, & illū. qui se per malitiā in illā intromittit, dignū esse, quē Dominus permittat cadere. Quocirca non solū ei gratias agere debemus, eò quod nobis scelera in se commissa condonat, sed etiā quoniā nos ipsos à plurimis, in quæ incidere poteramus, eripit. Super hoc autē verbum, quod Dñs ait. Ne peccares in me, rationi consentaneū est adnotare, quod cū dæmon aliquē tentat, non solū animā eius destruere intēdit, sed finis illius præcipuus est, Deū ignominia afficere. Qua propter tu, ò Christiane contra eū debes illo zelo dimicare, quo rex Dauid cū gigante certauit. Cui (vt ex sacra Regum historia pater) ipse sanctus
1. Reg. 17. Dauid dixit: Dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te,

& anfe-

31 & auferam caput tuũ â te, vt sciat omnis terra, quia est Dominus Deus in Israel, & nouerit vniuersa Ecclesia hæc quia non in gladio nec in hasta saluat Dominus, ipsius enim est bellum. Non attendebat sanctus adolescens ad honorem neque ad libertatem populi Israel, sed tantum gloriam & honorem Dei aspiciebat: & ideò dicebat, Bellum, victoriam, & honorem esse illius, & his considerationibus cor suũ ad decertandum inflammabat. Eisdẽ etiam quilibet Christianus ad præliandum contra demonem se debet incitare, ne, scilicet, Deus ipse offendatur.

Quanuis autem omnia, quæ vt hunc surdum & mutum sanaret, Dominus fecit mystica sint (vt diximus) illud tamen maxime mirabile videtur, quod ipse, cum omnipotens sit, ingemuit: Maximum enim malum esse necesse est, quod potentissimo
32 Domino gemitum excutere potuit. Hoc nanque fecit initio mundi, cum omnis caro corruperat viam suam, ipse dolore cordis tactus fuisse dicitur. Idemque cum stupendam Iudæorum cæcitatem & vastationem eorum animaduerteret, lacrymatus est dicens, Si cognouisses & tu. Sic igitur cùm in hoc ægro hominem spiritualiter surdum & mutum contemplatus esset, ex imo pectore gemitum duxit. O quam magnam alapam bonus Iesus hic peccatoribus impingit; qui cum peccatis circundentur, viuunt tanta alacritate, & tanta lætitia rident, acsi contra Deum lapideũ vel ligneum, qui nec audit nec videt nec sentit, peccauissent. O miseros vos, siquidem ipse Dominus propter peccata vestra plorat & ingemiscit, vos vero tanquam mente capti, qui periculum, in quo versantur, non intelligunt, hilares rideris. De
33 iniquitatibus regius Propheta inquit: Sicut onus graue grauatæ sunt super me. Quod si ipsæ adeo graues sunt, quare peccatorum onus non sentit, quin potiùs illas vno die & vna hebdomada & vno mense atque etiam vno integro anno humeris suis habere delectatur? Ad hoc respondetur id, quod Aristoteles de elementis ait, scilicet, elementum in suo loco non ponderare. Dùm homo in profundo maris summersus est, licet supra se mille amphoras aquarum habeat, pondus illud, cum tam graue sit, minime sentit: si autem quando ibi non est, in humeris vnam duntaxat amphoram plenam aquæ portet, defeciscitur & sudat, ita vt eam portare non possit. Si vero quæratur, quare illud parum aquæ ei tã graue est, tanta autem multitudo, quantam supra

Genes. 6.

Luca. 19.

Psal. 37.

Simile.

se habebat, illi grauior non videbatur, respondetur, quod ele- 34
mentum in suo loco non ponderat: & cum aqua dum in mari
vel in flumine est, in suo loco sit, non ponderat illa vero, quæ in
B. Augustl. lib. de liber. arbitr. & libro de na. boni, et lib. de fide ad Petr. contra Manich. amphora, quia in suo loco non est, ponderat. B. Augustinus in
libro de natura boni, & alibi inuestigat, quis sit proprius peccati
locus. Et inquit, non esse corpus: quoniam lapides corporei sunt
& tamen peccatum non habent: nec esse sensus, nam bruta ani-
mantia sensibus minime sunt expertia, & tamen peccatum ne-
quaquam habent. Itaq; neq; intellectus potest esse peccati lo-
cus; sed sola deprauata voluntas, in qua dum peccatum est, in suo
loco sistit & non ponderat. Conuertatur ergo ipsa mala volun-
tas, & desinat esse improba, & iam peccatum in suo loco nõ erit
ac tunc graue peccatori videbitur, ipsiusq; grauitate, oppressus
peccator ingemiscet, & lacrimas ex corde abũdantissimas pro- 35
fundet se ipsum tam vile re oppressum cõtemplans. Per multũ
temporis spatium rex Dauid in peccato fuit, & graue ei non vi-
debatur eo quòd voluntatem deprauatam habebat, & peccatum
Psalm. 37. eius tunc in loco suo erat: cum autem ad Dominum conuersus
est, ei tã graue extitit, vt diceret: Sicut onus graue grauatæ sunt
super me (scilicet iniquitates) Afflictus sum & humiliatus sum
nimis, & rugiebam à gemitu cordis mei.

Qua propter, charissimi fratres, vos oro per infinitam huius
superoi saluatoris clementiam & per lachrymas, quas pro pecca
tis nostris profundere dignatus est, vt vestras deprauatas volun-
tates componere & reformare contendatis, quo peccatorũ pon-
dus, sicut oportet, sentiatis, & sic ploretis & gemitus edatis per
veram penitentiam, qua comparatur gratia in hoc sæcu- 36
lo & postea gloria, ad quam nos perducat

Iesus Mariæ filius.

Amen.

In eadem

In eadē Dominica vndecima Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Exiens Iesus de finibus Tyri, &c. Marci. 7.

HAbemus in hac sacra hui⁹ diei lectione mirabilē quandā ægroti curationē lōge alijs dissimilē, quas in euāgelica historia legimus, quę sane magnis mysterijs salutarijq; doctrina referta est. Narrat enim sanctus Euangelista Dño à finibus Tyri & Sidonis egresso (quæ vrbes erāt gentilium vbi Chananææ filiam à dæmone liberauerat) oblatū ei à quibusdā hominibus surdū quendā & mutū deprecātibus, vt illū ab his duobus grauissimis incōmodis sōlita pietate, qua nemini ad se cōfugiēti salutarem opem denegābat, curare dignaretur. Quando aliquis iter facit defessus, languens, & fame ac siti oppressus, magnū solatiū ei esse solet, si discus pretiosis fructibus plenus ad manducandum sibi offeratur: pijssimo Iesu, cum pedes fatigatus & defessus iter faceret, cupido inueniendi aliquem, cui benefaceret, & cum quo misericordia vteretur, quidam ægrotus & egenus oblatus est, qui quidem ei gratior & iucundior extitit, quā fructus recentes, pulchri ac maturi viatori sunt. Hic est enim pijssimus ille Dominus, de quo Ecclesiasticus postquam plurimas hominum miserias retulerat, sic ait: Effundit super eos misericordiā suā, Vbi alia trāslatio habet Effundet super eos misericordiam suam. Et alius transtulit: Effudit super eos misericordiam suam, & sic est in contextu Græco, & sic etiam legit Rabanus. Inquo significatur Deus nunquam cessare erga miseros homines misericordias operari. Et ita in verbo Effudit, diuinæ misericordiæ abundantia ac sana voluntas, qua hominum miseretur, aperte ostenditur. Satis hoc manifeste hic apparuit, siquidem isti homines ab eo tantummodo postularunt, vt ægroto manum imponeret, at liberalissimus Dominus

simle.

Eccles. 18.

manus digitos, ac saliua m suam impositi. Largiores Deus manus habet, quam homines os, siquidem plus dare solet, quam ipsi ab eo petunt. Atq; ita inuitans nos B. Iacobus ad petendum ab illo inquit: Qui dat omnibus affluenter & non improperat. 4

Ephes. 3. Et Diuus Paulus ait: Qui potens est omnia facere super abundanter, quam petimus, aut intelligimus. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui sic vermiculis terræ vilissimis fauet. Quis fratres, hæc audiens cum fiducia in suis necessitatibus, vt à tam pijssimo Domino postulet, non accedet?

1. Ioan. 3. Ad hoc Beatus Ioannes nos inuitat dicens. Si reprehenderit nos cor nostrum, maior Deus est corde nostro, & nouit omnia. Idest, si quoniam cor nostrum & conscientia nostra nos reprehendit, ad Deum accedere nequaquam audemus, ne animo cadamus: Deus enim maior est corde nostro, pietatem infinitam habet ad nos recipiendum, nobisque remedium adhibendum, & ideò nos inuitat, vt in ipso confidamus. 5

Simile. Quemadmodum cum aliquis plenus est vulneribus fœtidis & corruptis, si chirurgus ad vulnera illa sananda eo accederet, & ipse ægrotus ei diceret: Ne huc Domine accedas eo quod vulnera mea pessimum odorem ex se emittunt, ita vt egomet me ipsum ferre nõ possim, & adeò corruptus sum, vt nec tu etiam odorem pessimũ ferre possis, ipse vero chirurgus pietate commotus ad eum accederet dicens: Si tu de te ipso horrorem habes, ego certe de te non habebo, imo potius omni beneuolentia & amore te curabo, & tuis vulneribus remedium diligentissimè adhibebo. O immensa Dei bonitas. Animaduertite singularem Dei erga peccatorem amorem. Peccator de se horrorem habet, & Deus de illo minime. Maior est ergo Deus corde nostro. Quocirca ô peccator, accede & postula: remedium enim opportunissimum 6

Psal. 26. inuenies. Vbi nos legimus apud S. Dauid: Exaudiat illum de cœlo sancto suo, alij transtulerunt: Exaudiet illum de loco sancto suo. Et sic est in contextu Græco, & sic etiam legunt Beatus Hieronymus & B. Augustinus: & in paraphrasi Chaldaica habetur, Exaudiuit illum de cœlo sancto suo, In quarum translationum varietate significatur Deus omni tempore paratum esse ad audiendum peccatorem & ad subueniendum oppresso, qui ad ipsum accedit: & quod magis negotium hoc amplificat, est, Deum sibi honorificum (vt ita loquar) reputare, vt homi-

nes

7 nes in suis necessitatibus ad eum accedant, & vt ipse eis tan-
quam pijssimus pater remedium adhibeat. Atq; ita apud re-
gium Psamographum inquit: Audi Populus meus, & loquar *Psalm.49.*
Israel, & testificabor tibi: Deus Deus tuus ego sum, non in sa-
crificijs tuis arguam te, holocausta autem tua in conspectu meo
sunt semper. Idest: In hoc nihil habeo de quo vos reprehendam
quam plurima enim quotidie mihi sacrificia offertis. Quid er-
go est, quod tibi placet, & quid de nobis vis Deus æterne? Ipse
paulo inferius explicat dicens: Immola Deo sacrificium lau-
dis, & redde altissimo vota tua, & inuoca me in die tribulatio-
nis eruam te & honorificabis me. Idest: Cum in vestris neces-
sitatibus ad me confugitis, me honore afficitis. Talis profecto
clementia tuam infinitam Domine maiestatem decet: fœlices
8 illi, qui ex ea commodum sciũt elicere. Diligentia, quam hi ho-
mines adhibuerunt, proponentes coram diuino medico hunc
ægrotum, & procurantes eius corporalem salutem, laude digna
est: sed certe multo magis meritoria & maiori laude digna est il-
la, quam iusti adhibent contendentes, vt peccatores spiritualem
salutem consequantur, & ad Deum suis sanctis admonitionibus
& consilijs accedant. Enumerans D. Paulus Spiritus sancti do-
na inquit: Siue qui exhortatur in exhortando. Vbi aperte do- *Roma.12*
cuit, quod aliquem peccatorem exhortari, & ad veram pœ-
nitentiam efficaciter induci est Spiritus sancti donum, iccir-
co humiliter & instanter illud ab eo postulare debemus. B. Ber-
nardus quendam sceleratum hominem sic ad Dominum con-
uertisse fertur. Prius ei prædicauit, & ipsum precibus exora-
9 uit, vt cum Deo pacem ageret, quod cum peccatori non place-
ret, vir sanctus ab eo petiuit, vt saltim cũ Domino per tres óies
inducias faceret relictis interim suis sceleribus: cui consilio
peccator acquieuit. Transactis vero illis tribus diebus seruus Dei
alios tres propter sacratissimam Virginem Mariam postulauit,
postea alios tres in B. Ioannis Baptistæ (cui ille se deuouerat)
reuerentiam petiuit. Quibus finitis tanta voluptate erga Deum
homo ille affectus est, vt diceret, se non solum inducias sed per-
petuam pacem per totum vitæ cursum cum diuina maiestate
velle pacisci. In quo certe apparauit, industriam illam Spiritus
sancti fuisse, siquidem in indurato corde illo tam efficaciter ope
rata est. Quanti autẽ meriti hoc sit, ex eo conspicitur, qđ D. Pau

lus

lus ad Thessalonicenses scribens testatur dicens: Quæ est enim spes nostra, aut gaudiũ, aut corona gloriæ? Non ne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius? Quem admodum Dux, qui induxit ad pugnandum milites, post acquisitam victoriã coronatur eò quod ipse illius causa extiterit: sic qui splendidũ cãdidarum actionum exemplũ alijs submini-strant, & eos verbis admonẽt, ingenti laude & gloria digni sunt. Et ita in Ecclesiastico dicitur: Qui docet filium laudabitur in illo. Eia fratres mei, si quidem hoc intelligitis in id totis viribus incumbite, & cũ videritis aliquem à Deo instinctu dæmonis separatum, omnibus vijs & rationibus contendite, ipsum iterum ad Dominũ dirigere. Et si hoc cum extraneis agendum est, multò diligentius & maiori cum ratione cum filijs vestris obseruare debetis. Magna profecto confusio est, vos, qui patres filiorũ estis, nimis solicitos esse atq; anxios, vt post mortem vestram ipsi diuites remaneant, nunc vero nullam rationem de eorum virtute ac bona indole habere. Insanus & maxime demẽs diceretur ille qui cum pedes ægritudine podagræ tumidos haberet, & manus vulneratas & lepra coopertas omni cura & solicitudine ocreas angustas & comprimẽtes pedes, & manicas pretiosas quæreret. O stulte stulte, non ne vides, ocreas ipsas pedibus tuis nocumento futuras esse, quoniam ipsi infirmi sunt, chirothecas vero pellẽ manibus tuis esse detracturas? Conare prius salutem pedibus ac manibus adhibere, & postquam sani fuerint nec ocreæ pedibus, nec chirothecæ manibus nocebunt. Dicere soletis, filios vestros esse pedes & manus vestras. Si igitur ipsi pedes & manus tuæ vitijs corruptæ sunt, insanum profectò est, eis multa bona temporalia relinquere, illis enim magis corrumpentur & deteriores fient. Id enim perinde est ac si ocreas & chirothecas pedibus tumidis & manibus lepra infectis adhiberes. Labora: frater mi, & da operam, vt filij tui ab spiritualibus infirmitatibus sanentur, ne sint mendaces, superbi, & inhonesti, vel ludo dediti, sed vt sint boni ac virtute præditi: & si hoc habuerint, ditissimi post mortem tuam remanebunt. Sic sanctus senex Tobias filio suo dicebat: Noli timere fili, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bonum. Quod si illi fuerint virtute præditi, tunc diuitijs, quas post mortem eis relique-

Tessalon. 2.

simile.

Aliud.

Eccles. 3.

simile.

queris,

13 queris, digni erunt. Sed, proh dolor, quot hodie reperiẽtur, qui non solum filios suos vel etiam extraneos ad Iesum Christũ minime adducũt, sed Sathanæ munere fungẽtes eos à diuino amore ac seruitute verbis suis ac deprauatis exemplis auertunt. Quibus Propheta Isaias seuere minatur dicẽs: Disperdet Dominus ab Isra el caput, & caudam incuruantem & refrænantem die vna. Vbi alij transtulerunt: Deprauantem, & sic etiam legit B. Hieronymus. Per caput & caudam nobiles & ignobiles intelliguntur. Sed multo magis timenda est illa Domini cõminatio, quam apud D. Matthæum ipse ponit dicens: Qui scandalizauerit vnum ex istis minimis, qui in me credũt, expedit ei, vt suspẽdatur mola asinaria in collo eius, & immergatur in profundum maris. Quid autem sit scandalum egregiè B. Augustinus ostendit inquiens: Scandalum est dictum, vel factum, vel concupitũ minus rectum, præbens occasionem ruinæ. Et D. Hieronymus exponens illud D. Matthæi, scis quia pharisæi audito hoc verbo, scandalizati sunt, sic ait: Quando legimus, Quicunq; scãdalizauerit, hoc intelligimus, scilicet, qui dicto vel facto occasionẽ ruinæ dederit. De hoc etiam videre poteris D. Thomam, qui illud eleganter suo more tractat. Quæ lingua poterit explicare, quantum scelus illorum sit, qui non solum Deũ offendunt, sed alios ad id faciendum impudenter inuitant? Hæc est magna perditionis mundi pars. Non contenta fuit Eua Dei præceptũ frangere, sed (vt sacra scriptura refert) Vidit quod bonum esset lignũ, & tulit de fructu illius & comedit, dedit q; viro suo. Et alibi quædam ex filiabus Loth ad aliam dixit: Ecce dormiui heri cũ patre meo, etiam demus ei vinum hac nocte, & dormies cũ eo. Deus nos à tanta peruersitate eripiat. Primum præceptũ, quod inter amicos Marcus Tullius seruandũ esse dixit, fuit, vt nullus propter amicum suum peccaret, nec ei aliquid, quod ipsum ad peccandum adduceret, persuaderet. Fœlix & nimiũ fœlix ille, qui hoc præceptum seruauerit. Inimicitias (ait Dominus ad serpentem) ponam inter te & mulierem, & semen tuũ & semen illius. O fons charitatis, pacis, & misericordiæ, quare te discordiarum autorem inter bonos & malos efficis? Vt homines doceã nõ esse minorem virtutem improbos amicos, qui ad malũ inuitãt, deserere, quam bonos, qui ad bonum alios incitant, conseruare. Non veni pacem mittere sed gladium, ait ipse princeps pa-

Isai. 9.

Matth. 18.

B. August. lib. 22. contra Faustũ.

D. Hieron. sup. Matth.

D. Thom. 2. 2. q. 43. ar. 1

Gene. 3.

Gen. 19.

Gene. 3.

Matth. 10.

cis

cis Iesus Christus, ueni enim separare hominem aduersus patrē 16
suum, & filiam aduersus matrem suam. Quibus verbis diuinus magister docet, debere quemlibet, se ab illo, qui occasionem peccandi præbet, siue pater sit, vel mater, omni cura & studio separare.

Omnia hæc à nobis dicta sunt occasione sumpta à pietate, qua hi homines erga proximum suū egenum vsi fuerunt. Hūc igitur ęgrum Dominus mirabili quadam ratione curauit. Tulit enim eum à turba seorsum, Et *misit digitos in auriculas eius, & exuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit & dixit, Ephathah quod est aperire, & statim aperta sunt aures eius, & solutum est vinculū linguæ eius, & loquebatur recte*. Quis hoc genus curatio nis non miretur? Quis hæc omnia mysterijs vacare credat? Si enim in tota hac mūdi fabrica nihil otiosum à naturæ authore factum est, quonam modo idē ipse omniū conditor in morbo- 17
rū curatione cæteris q; operibus gratiæ aliquid otiosum fecisse putandū est? Illuminet corda nostra, qui lux vera est ipse Christus Iesus, vt ea intelligamus. Vt igitur hæc mysteria excutere incipiamus, notandū est cū sanctis patribus ægrotū hunc surdū & mutū pericolosissimū quendam animorū morbū significare, eorū, videlicet, quibus omnis pene ad salutē aditus industria Sathanæ intercluſus est. Is nanque sensus oēs, per quos lux aliqua obtenebratæ menti fulgere possit, obstruere contendit: os enim eorum claudit, ne opem Dñi implorent, sine qua nemo ab eius vinculis eximi potest. Aures etiā cordis ita claudit, vt nullis nec internis Dei motibus, nec externis concionatorū vocibus quidquā proficiant. Multos enim reperies, qui cū tota fere vita con- 18
cionibus audiendis interfuerint, in quibus quam plurimas comminationes ac Dei promissiones audierūt, & nullam earū aure cordis acceperūt, ijdē prorsus maneāt, qui antea fuerūt. Loquēs Dñs de phariſæorū ac doctorū duritie & obstinatione dixit: Si
Luc. 7. miles sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicē, atq; dicentibus: Cantauimus vobis tibijs, & nō saltastis, lamētauimus & nō ploraſtis. Quasi diceret: O infœlices homines venit Ioannes Baptista prædicās timorē, horrorē, & luctū, & vos ad Deū minime conuersi estis. Veni ego, vobis amorem peccatorū remissionē, gratiā, & regnū cœlorū prædicans, & vos doctrinā meā abhorretis, itaq; nec amore nec timore in verā pœniten-

pœnitentiam & Dei amorem adduci poteſtis. Hoc idem multis in ſuis ſceleribus obduratis dicere poſſumus. O duriores adamantibus. Quæ obſecro ſpes ſalutis veſtræ haberi poteſt, ſiquidem nec blãditijs nec aſperitate vos Deo ſummittere vultis? Infęlices animæ, quæ nec ſuauibus medicamẽtis, nec cauterijs ignis ſanitatẽ cõſequũtur. Homines, qui nec inferni ignibus nec prẽmijs cœlorum propoſitis conuertũtur, & à Dño veniã poſtulãt, quibus rebus conuertentur? Hos igitur ſurdos & mutos ægrotus, quem Dominus tantis cæremonijs ſanauit, repræſentat: quarũ prima fuit, apprehẽdere eũ de turba ſeorſum: O fœlicẽ, hominẽ quẽ Chriſt' Ieſus à rudi turba ſegregat. Nec ab re turba vocatur nam in ea maxima diſſidia & turbationes inſurgũt. Ne ſequaris turbã ad faciendum malum, ait Dominus, nec iudicio plurimorũ acquieſces ſententiæ, vtà vero deuies. Etenim qui rudẽ & tumultuãtem turbam ſequitur calamitatibus plurimis ſe exponit, & innumeras patietur perturbationes. Ideo vbi nos legimus: Non eſt tibi nihil in hoc ſęculo, alia tranſlatio habet, Non eſt tibi nihil in ſæculo, & ſic etiã eſt in cõtextu Græco. Conuenienter hic mũdus appellatur ſæculus: in eo nãq; omnia inuoluta & abſq; ordine aliquo ſunt, ſicut illa, quæ in ſacculũ indudũtur. Hoc igitur donũ ardentiſſimis votis optabat ſpõſa, ideò dicebat: Thrahe me poſtte, & curremus in odorẽ vnguentorũ tuorũ. Ecce quomodo à turba fluctuãti exire affectat, ſed ſe ſola id efficere non valet, niſi ſponſi Chriſti Ieſu virtute fulta.

Exod. 23.

Eccleſ. 18.

Cant. 1.

Primũ igitur ægrotum ſeorſum à turba ſeparat, vt is, qui ſanare cupit, intelligat à turbulẽtis huius mũdi curis atq; negotijs ad pauliſper ſecedẽs de ſalute ſua cogitare debere. Eũ etiã à turba ſeparat ad ſignificãdũ eſſe aliquos homines, qui de proximis detrahere, & ea, quæ de ipſis dicuntur, audire adeò ſoliti ſunt ac delingua & auribus ita laborant, vt ab hac infirmitate minime ſanẽt, niſi prius ab illorũ cõgregatione, qui eis detrahendi de alijs ſunt occaſio, ſeparẽtur. Cõquerebatur S. Iſaias dicẽs: Væ mihi quia tacui, quia vir pollutus labijs ego ſum, & in medio populi polluta labia habẽtis ego habito. Vbi illud, Et, cauſam denotat: & ſic eſt ſenſus, vir pollut' labijs ego ſum quia in medio populi polluta labia habẽtis ego habito. Quã plurimi nũc de hac ęgritudine poſſũt etiã cõqueri, & ideò vt ſanitatẽ cõſequãtur, oportet eos ab hominũ turba feiũgi, & vniuerſaliter omnib' pecatorib'

Iſai. 6.

conducit. si à suorum scelerum infirmitate sanari cupiũt, occa- 22
Irem. 4. sionem peccandi relinquere. Quam obrem apud S. Ieremiã dicitur: Si reuerteris ad me Israel, ait Dominus, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea, nõ commoueberis. Quibus verbis Spiritus sanctus docet, neminem ad Deum vere conuerti, nisi illum qui à peccatis suis conuertitur: nullus autem vere conuertitur, nisi prius occasiones peccatorũ, quæ offendicu-
simile. la vocantur, deponat. Si quis habet capitalem hostem, non solũ eum pertimescit, sed etiã omnes qui eius sunt factionis, ipsiusque partes agunt. Sic non solum peccatum sed omnes occasiones, quæ eius partes agunt, pertimescere debemus. Et sic in Ec-
Eccle. 7. clesiastico dicitur: Qui timet Deũ, nihil negligit: omnia timet & de omnibus sibi prouidet. Quod si Salomon egisset, & recordaretur eius, quod in Prouerbijs dixit, scilicet, Sapiens timet & 23
declinat à malo, stultus transilit & confidit, non incideret in tã
Prouer. 14. tam confusionem, quantam incidit. Ob hoc etiam tam pauci à suis sceleribus sanitatem consequuntur. Ascende in Galaad, & tollere resinam virgo Aegypti: frustra multiplicas medicamina, sanitas nõ erit tibi, ait S. Ieremias. Quibus verbis ad literã sanIerem. 46. ctus vir remedijs eludit, quæ Aegyptus quærebat, ad eximendum se ex Dei flagellis, significans eis minime profutura esse. Spiritus vero huius literæ tecũ, ô peccator loquitur, & tibi inquit: Quid tibi, ô miser, prodest, vt in sacrosancta Ecclesia tot tamq; efficaces sint medicinæ, (qualia sunt diuina sacramenta, & illa admirabilis resina, videlicet, sacratissima Iesu Christi caro) si tu ad illas accipiendas te ipsum, vt oportet, nequaquã præparas, nec ab occasionibus ad malum inuitãtibus te vis auertere. 24
Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi, quin potiùs illa in tuam erunt maiorem damnationem. Quid prodest, in pharmacopolium ad quærẽdas pictimas ac potiones cor tuũ lætantes, aliaq; salutifera medicamenta te conferre si eum illis
simile. simul venenum sumis? Deprecare igitur frater cœlestem medicum Iesum Christum, vt sua potenti manu te de turba seorsum apprehendat, & in tranquillo statu semotum ab omni peccan-
Galat. 1. di occasione cõstituat. Loquens D. Paulus de hoc superno Domino inquit: Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sæculo nequam. Non vult sanctus Apostolus dicere, Christum Redemptorem nostrum voluisse mori vt nos

25 vt nos ab hoc sæculo per mortem eriperet, sed vt efficeret, ne vitam turpem, cupidam, superbam, atq; ambitiosam vi ueremus hoc enim est à sæculo nequã nos eripere. Atq; ita apud S. Isaiam de illo dicitur: Vocabitur pater futuri sęculi, quoniã aliud sæculũ lõgè melius, purius, & cãdidius, videlicet, vitã iustorũ ab omni peccati occasione alienam facturus erat. Postquam vero Dominus hominem à turba secreuit, misit digitos in aures, quia (vt diximus) ægrotus hic surdus & mutus obduratæ mentis hominem repræsentat, quisquis autem hoc modo sic obduratus est, etiam si omnia diuinorũ voluminũ oracula ante illũ proposueris, nihil prorsus aure cordis accipiet. Et sic de illo dicitur: Cor fatui, quasi vas confractum, omnem sapientiam non tenebit. Et rursus: Quasi in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia 26 (idest scoria) hominis in cogitatu illius. Hoc est: Non percipit nec cogitat aut animũ adiungit nisi rebus immundis & scorijs huius sæculi. Istius autem miserandum stuporem Dominus per Ieremiam Propheram designauit, cùm ait: Audi populestulte, qui non habes cor, qui oculos habentes non videtis, & aures & non auditis. Quod vero ait, stultũ populũ non habere cor, significat, ita sensu ac mente obrutum esse, vt nec periculi aut morbi sui magnitudinem agnoscat, nec eius remedium quærat. Hoc enim fratres inter leues & graues corporis morbos distat, quod leues quidem nec multum sentimus, nec admodũ diligenter eis remedia quærimus: at quo graviores sunt, eò maiorẽ nobis sensum doloris incutiunt, & ad quærenda remedia acrius incitant. Longe tamen aliter in animi morbis euenit: pios enim viros per 27 sectioris q; vitę studiosos leuia etiam peccata non leniter angunt. Quod quidem longe aliter in grauissimis sceleribus contingit, quæ quanto graviora sunt, tanto minus sentiuntur, quoniam ipsam vim sentiendi in hominibus impediunt. Quod aperte Salomon significauit, cum dixit: Impius cùm venerit in profundum malorũ cõtemnit, hoc est: Pro nihilo ducit grauissima etiam delicta committere. In has igitur aures necesse est, vt cœlestis medicus digitos immittat, ideſt, spiritus sui dono ad rectè audiendum idoneos efficiat. Quo quidem beneficio in Actibus Apostolorũ fœminam quandam nomine Lydiam Dominus affecit, cuius ipse aperuit cor, vt perciperet quæ à Paulo dicebantur. Ergo fratres cum ad concionem cõuenitis corda vestra in Deum

Isai.9.

Eccle.21.

Eccle.27.

Ierem.5.

Similia.

Prouer.18.

Actuũ.16.

attollite illum suppliciter exorantes, vt digitos suos, ideſt, dona 28
ſpiritus ſui in aures mentis veſtræ immittat, quibus intẽdere ijs,
quæ dicũtur, poſsitis, & vt ad ſalutẽ audiatis. Sic enim audire ip-
ſius donũ eſt & beneficiũ, quẽadmodũ in Prouerbijs legimus:
Prouer. 20. Oculũ videntẽ & aurẽ audientem Dominus fecit vtrũque. Hoc
eſt: ea, quæ ad ſalutẽ noſtrã pertinẽt, recte intelligere, eadẽq; pie
& religioſe audire, vtrũq; Dei munus & gratia eſt. Cæterũ non
ſolũ digitos Dñs in ſurdi aures immiſit, ſed etiam ſaliua linguam
eius tetigit. Per ſaliuã autem, quæ ex ore procedit, Dei ſapientia,
quæ ex ore altiſsimi prodijt, ſignificatur. Sapientiæ autẽ nomen
à ſapore deductũ ſpiritualem ſuauitatem atq; dulcedinẽ repræ-
ſentat. Hoc eſt etiã aliud beneficiũ ad ſalutẽ noſtrã maxime ne
ceſſariũ: non enim ſatis eſt diuina verbi myſteria intelligere, niſi
illa etiã ſpirituali quodã ſapore deguſtemus. Ob cuius rei defe- 29
ctũ ſæpenumero euenire ſolet, imperitos & illiteratos homines
ad illud audiendũ magis propẽſos eſſe, quã ſapientes. Atq; ita au
diẽs B. Auguſt. enarrare D. Antonij Abbatis deuotionẽ, in hæc
verba prorupit: Surgũt indocti & rapiũt cœlũ, & nos cũ noſtra
ſcientia in carne & ſanguine volutamur, & in infernũ demergi-
mur. Vt igitur intellectus quæ intelligẽda ſunt, percipiat, tactus
auriũ neceſſarius eſt vt autẽ affectus ea quæ intelligimus ample-
ctatur, diligat, atq; deguſtet, palatum animæ ſaliua Chriſti Ieſu,
hoc eſt, ſapiẽtiæ dono ſanandũ eſt. Quod varijs vitiorum mor-
Simile. bis infectũ erat, vt cui antea ſola terrena noxia ſapiebant, nũc ſo-
la cœleſtia atq; diuina dulceſcãt. Apes hic vnũ florẽ, ibi aliũ car
pere ſolet: poſtea vero in alucariũ ſe recipit, & ibi mellificat: nam
ſi totũ tempus in colligendis floribus cõſumeret, & nunquã vel 30
let mellificare, inanis eſſet eius labor & diligẽtia. Sic fratres mei,
licet quã plurimos flores in vna atq; alia concione carpamus, ſi
nunquã nos ipſos ad illos exprimẽdos in aliquẽ locũ recipimus
hoc eſt, ſi diuinas ſententias, quas intellectu noſtro percipimus,
nõ meditamur, parum nobis proderit, quidquid vel audimus vel
legimus. Hoc autẽ ex eo oritur, quia ſpiritualia nõ deguſtamus.
Qua propter maximè oportet nos hanc diuinam ſaliuã à Domi
no humiliter poſtulare, vt illa deguſtantes ipſa ſæpenumero ani-
mo euoluamus & ab eis magnã educamus vtilitatem.

Poſtquam Dominus ægroti linguam tetigit, aliud longe mi-
rabilius operatus eſt, *Suſpiciens enim in cælum ingemuit.* O gemitũ
mira-

31 mirabilem omni adnotatione dignum. O Iesu bone, & hominum amantissime, angelorum gaudium, & cunctorum beatorum lætitia: quid subest causæ, vt suspiciens in cœlum ingemiscas? Oculorum aspectus cum affectione, & cordis desiderium semper vno eodemque fere motu coniunguntur, oculi enim cordis sunt prænuntij, atque ita dicere soletis, eo aspiciunt oculi, vbi cor diligit. Ideo in Ecclesiastico dicitur: Posuit oculum ipsorum super corda illorum: nam id, quòd corde manifestari non potest, oculis, qui sunt cordis prænuntij, ostenditur. Plinius etiam inquit: Profecto in oculis animus inhabitat, nec vlla ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, sed homini maxime, id est, moderationis, clementiæ, misericordiæ, odij, amoris, tristitiæ, & lætitiæ colligi possunt. Atque ita sacra scriptura hoc loquendi tropo vtitur ad explicandum, quomodo popu-
32 lus Dauid regem diligebat. Acceptus, inquit erat Dauid in oculis omnium, id est, omnes eum diligebant. Vt autem referret odium, quo Saul ipsum Dauid prosequebatur, inquit: Non rectis oculis Saul inspiciebat Dauid. Hinc infertur, eum, qui in cœlum suspicit, & suspiria trahit, ibi suam habere sitam atque collocatam affectionem. Et hoc est singulare medium ad auferendam affectionem rerum terrenarum, & ipsam in cœlo collocandam, videlicet, illud sæpenumero attente suspicere. Aristoteles enim ait, amorem maxime oriri & fieri per sensum visus. Quod & probatur ex eo, quod apud Sanctum Ieremiam dicitur: scilicet: Oculus meus deprædatus est animam in cunctis filiabus vrbis meæ. Sæpenumero Christus redemptor noster in cœlum oculos
33 subleuasse legitur, quippe qui suam ibi fixam habebat affectionem: & hoc ideo faciebat, vt nos ad idem agendum erudiret. Et in gemuit, vt hoc indicio declararet, inter innumera mala, quæ secum peccatum affert, hoc maximum & summum esse, quod illius summi rerum omnium Domini maiestatem violet. Hac enim de causa peccati deformitas & malitia dicitur esse digna infinita & sempiterna pœna, quod aduersus illum pugnat, cuius bonitas & maiestas est infinita. Quo circa mirum non est, si qui, quanta esset ex hac parte peccati deformitas, adeo perfecte nouerat, ingentem ex imo pectore gemitum duceret. Quod perinde fuit ac si cum peccante homine his verbis ageret: O si scires miser, in quem te baratrum, cum Deum offendis, præcipitas? In

Ecclc.17. *Plinius lib. 11. cap.37.* *1. Reg. 18.* *Aristo.9. Ethic.12.* *Threno.3.*

gemuit Dominus, vt tu etiam cùm te in aliquo peccato immer- 34
sum videris, ingemiscas, & nunc, siquidem per tẽpus licet, lacrymis & gemitibus tibi remedium adhibere contendas. Euenire so
Simile. let vt in pomũ pulchrum, candidũ & rubicundum, odoriferũ & sapidũ, ita vt cor aspicientis lætificet, vermiculus ingrediatur, & ipsum breuissimo temporis spatio corrũpat, atq; ita totũ putridũ absque odore, sapore & pulchritudine remaneat, sic vt ad nihilũ prosit, nisi vt in sterquilinium mittatur. Tu vero, qui illum pulchrum odoriferumq; vidisti, dolore afficeris, cum ipsum corruptum reperis, & eo frui minime potes. Quanto igitur maiori cũ ratione tu ò peccator considerans animæ tuę pulchritudinem, dum in gratia erat, & quam odorifera ac sapida Deo & angelis, cùm autem in eam peccatum introiuit, quã corrupta & inutilis remansit, ita vt ad nihilum prosit, nisi vt in infernũ torquenda mittatur, 35
poteris lamentari? Quare ergo non ingemiscis & ploras? O detestabilem amentiam. O execrandum stuporem. O spiritualem animi frenesim, quæ hominem in tanto periculo constitutum ridere, ludere, epulari, & lætum diẽ agere facit. Quæ igitur vis ista est, quæ sic te obstupefacit & à mente deducit, vt nolis exiguo huius vitæ labore redimere quod nullis vnquam cruciatibus postea redimendum est? Ad hanc sanè peccatoris cæcitatem explicandam verba desunt, mens deficit, affectus succumbit, & omnes ingenij humani vires fatiscunt. Quocirca mirandum non est, si magnus ille humanæ salutis amator dum obstinatum in sceleribus hominem in hoc surdo & muto mentis oculis contemplatur pœnam illi diuino iudicio decretam animaduertens ex imo pectore gemitum ducat, vt nos exemplo suo mala nostra gemere, 36
atq; lamentari doceat.

Postquam vero ægrotum sanauit, verus magister humilitatis illis præcepit, necui dicerent. *Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant.* Vbi obseruandum est, quod impensum beneficium prædicantes non contra præceptum fecerunt: quin potiùs vehementer fidei & gratiæ virtutem annũtiatio hæc declarat, & gratos sese ostendunt. Nec verbum hoc vt sonat accipiendum est, eo quod voluntate absoluta rem hanc non reticeri vo-
D. August. de concordia euangelistarũ. luit Saluator. Vnde B. Augustinus ait: Sciebat eos, sicut notas habebat & præsentes & futuras hominum voluntates, tanto magis prædicaturos, quanto magis ne prædicarent eis præcipiebat

vt

37 vt quid hoc præcipiebat? Pigris volebat ostendere quanto alacrius, quantoque feruentius eum prædicare debeãt, quando illi, qui prohibebantur, tacere non poterant. Mirabile dictu. Dominus vetabat, eos loqui opus singulare, quod patrarat, & ipse interne eos excitabat, vt voce magna tonarent encomia illius. O mira satisq; miranda fidei viuæ energia, quippe quæ talis est, vt etiam adiurata Dei laudes tacere nequeat. Huc pertinet illud *Actuum. 4.* actuũ: Non possumus ea, quæ audiuimus & vidimus, nõ loqui. Vbi merito torpor fidei nostræ arguitur, qui Dei innumera beneficia prædicare iussi silemus. Referens D. Paulus, cũ ad Corinthios scriberet, immensa, quæ à diuina aq; liberali manu beneficia acceperant, inquit: Non estis vestri: empti enim estis pretio *1. Corin. 6.*
38 magno glorificate & portate Deũ in corpore vestro. Glorificate Deum ad internũ affectũ & oris clamorem: portare vero eum in corpore ad externum opus attinet, ita vt vterq; homo Christo Iesu seruiat fide viua, & opere obsequium ei offerens & summis eum laudibus extollens, iuxta illud Ecclesiastici: Exaltate illum *Eccle. 43.* quantũ potestis, maior est omni laude. Exaltantes eũ replemini virtute, & repleti hic virtute & gratia, postea replebimur gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XII.
Post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis, &c. Lucę. 10.

VT recte intelligamus, quorsum Dominus verba hæc protulerit, quid sanctus Euangelista paulò ante referat, exponere necesse est. Ait enim ipsum Dominum discipulos suos ad euangelizandum misisse, potestatemq; illis langores curandi, dæmonesq; pellendi tradidisse: quod cum ipsi fecissent, resq;

illis fœliciter euenisset, læti ad eum redierunt dicentes: Domine, 2
etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo. Tum Dominus pro hoc tam fœlici nuntio æterno Patri gratias agens, quod sapientiæ suæ mysteria paruulis illis reuelare dignatus fuerit, ad eosdem his verbis conuersus est: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis, O Christe summa æterni patris sapientia, Vt quid Domine hos pauperculos homines, quos ex puluere terræ suscitasti, collaudas? Nonne vides, hoc esse aditum aperire, quo ipsi insolescant? Ad hoc responderi potest, virtutem laudare esse quandam iustitiæ distributiuæ partem, videlicet, vnicuiq; quod suũ est reddere. Patet autem quòd laus virtuti & virtutis studioso debetur. Qui vitiosum & sceleratum hominem laudat, contra distributiuam iustitiam facit: ei namque non laus sed vituperium debetur.

Psal. 6. Quantum autem hoc malum sit, ex illo Psalmi colligi potest, 3
vbi Regius vates Deum sic interrogat: Vt quid Domine recessisti longe, despicis in opportunitatibus in tribulatione? Et respondet: Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ & iniquus benedicitur. Ideo Ecclesiasticus admonet: Nè laudaueris ho-

Eccle. 11. minem in vita sua. Nequaquam vult dicere, vt hominem, dum vixerit, non laudes: contrarium enim Christus Redemptor noster fecit, cuius opera (vt ait D. Augustinus) sunt velut exẽplar quod dam & norma rectissima, qua duci & gubernari debemus. Scimus autem illum laudauisse Beatum Ioannem Baptistam, Centurionẽ, Chananæam, & Nathanael: & olim etiam sanctum Iob, Abraham atque alios plurimos viros sanctos, cùm adhuc viuerent, commendasse. Quid igitur significat, Ne laudaueris hominem in vita sua? Vult dicere hominem non in vita sua sed in alie- 4
na esse laudandum. Quid homo ex se habet? Propheta Oseas

Osee. 13. id explicat dicens: Perditio tua Israel, tantummodo ex me auxilium tuum. Quando gula, luxuria, aut superbia in te dominantur, hæc est vita tua, cum vero patientia, mansuetudo, & charitas in te regnant, hæc non vita tua sed aliena est, ideſt, Christi tantũ,

Galat. 2. modo ex me auxiliũ tuum. Iccirco D. Paulus ad Galatas scribẽs Viuo, inquit, iã nõ ego, viuit vero in me Christus. In ipsa ergo vita, quæ aliena est, poteris hominem laudare, non autem in sua, quæ peccatrix est: Et ideo inquit sapiens: Ne laudaueris homi-

B. Bernar. epist. 23. nem in vita sua. Quod autem hoc ita sit, D. Bernardus egregie explicat dicens, Cum laudatur homo, in quo iam viuit, non ipse sed

5 se sed Christus, non in sua laudatur, sed in Christi vita: ac per hoc non laudatur contra sententiam, quæ prohibet laudare hominē in vita sua. Quamobrem angeli fragilitatem humanam cognoscē tes, videntes animam quandam virtutibus adornatam eam laudā tes inquiunt illud Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt ca- *Cant. 6.*
strorum acies ordinata? Merito profecto admirantur videntes in tanta fragilitate virtutem, in carne mortali puritatem, & in na tura humana vitæ angelicæ similitudinem. Quemadmodū ho- mines admirari solemus cùm in brutis quendam prudentia ac diligentiæ modum in procreandis filijs suis, & in eorum necessi- tatibus prouidendis, atque proprijs vitis prospiciendis similem humanæ prudentiæ videmus: sic superni spiritus in admiratio-
6 nem rapiuntur, cum animam misera & caduca carne circundatā, *simile.*
in peccatis conceptam, & in malum procliuem habere quandā admirabilem suæ ipsorum puritatis & sanctitatis similitudinem contemplantur. Idcirco eam tot nominibus hic nuncupāt, ac tot rebus comparant. In quo certe Diui Bernardi sententia cōfirma tur. Hæc autem laus vtilis est ad ipsum iustum, nam virtus lauda ta crescit, si vera virtus est. Vt enim in Prouerbijs dicitur: Quo- *Prouer. 27.*
modo probatur in flatorio argentum, & in fornace aurum, sic pro batur homo ore laudantis. Idest: Sicut argentum ignis fornace pu rificatur, ita vt falsum & adulterinum in spumam & fumum ver tatur, optimum vero purificetur: sic virtus laudata, *Passando por el crisol del loor.* Si falsa est, inani quadam gloria consumitur, si autē *simile.*
7 pura & vera, solidatur atque ad crescendum habet occasionem. Quando segetes multum creuerunt ita, vt spicas iam protulerint quæ iam iam ad maturitatem peruenire volunt, cupiunt earum Domini, vt venti sufflent, quibus ipsarum grana tumescant, & augeantur. Sic laudum venti iustos crescere & augere faciunt. Laus etiam iustorum aliquando peccatoribus prodesse solet, *D. Greg. lib. 22. moral. cap. 7.*
sicuti Diuus Gregorius testatur dicens: Infirmæ mentes cùm bona de alijs audiunt aliquando ad operationem rectam non amore virtutis, sed delectatione laudis accedunt: qui licet non bo no fine incipiant, postea virtutem ipsam amore amplecti & re- cta intentione operari sæpenumero contingit. Verum est tamen prudentiam & temperantiam in humanis laudibus necessariam esse, vt prosint & non noceant. Solet olitor recentes plantas

irrigare, vt crescant & fructus proferant: at si eis tantam aquarum 8
copiam infundit, vt radices earũ putrescant, non olitor sed horti
& pantarum pestilentia dicetur. Bonus ac prudens vir iustum ita
laudibus effert, vt ipse ad vlterius progrediendum & ad Domi-
num glorificandum propter talentum sibi ab eo concessum ani-
mum concipiat: adulator vero tot tamq; excessiuas laudes coniũ
git, vt humilitatis radices faciat putrescere. Laudauit ergo Diui-
nus magister suos sacros discipulos, vt ipsi dignitatem suam intel
ligentes se se ad vilia & caduca huius mũdi non abijcerent: & pro
Matth. 5. pter hunc finem eos apud D. Matthæum ita laudibus amplifica-
uit dicens: Vos estis sal terræ, & vos estis lux mundi, & non po-
test ciuitas abscondi supra montem posita. O quantũ nobis pro-
desset, hanc cœlestem doctrinam omni studio & diligentia am-
plecti, nos ipsos adinuicem incitantes memoria lucis fidei quam 9
Dominus nobis donauit, atq; etiam recordatione beneficiorum,
quæ in nos contulit. Adolescens Tobias sponsam suam Saram
incitabat, vt per tres noctes integras orationi vacarent, dicens: Fi-
lij sanctorum sumus & non possumus ita coniungi, sicut gentes,
Philo. in lib. de opificio mundi. quæ ignorant Deum. Antiquissimus Philo Iudæus inquit, ho-
minem secundum spiritum ad imaginem & similitudinem Dei
fuisse procreatum, vt, scilicet, ob hanc causam incontaminatum
se ab omni peccato seruaret propter honorem illius, ad cuius ima
ginem & similitudinem fuerat formatus, & vt puderet se imagi-
nem Dei fœdare. Quãto igitur maiori obligatione ad hoc astrin
gimur, si quidem Deus hanc imaginem, quæ per culpam homi-
nis fœdata erat, suis donis cœlestibus instaurauit. Nam (vt inquit
Osius in confessione apol lonica. Osius) per fidem, spem, & charitatem imago Dei in homine in- 10
staurator.

Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis. Non loquitur hic Dominus
B. *Augustin. lib. 3. de ciuitate Dei. c. 5. & 8.* de illa beatitudine, de qua dixit D. Augustinus: Beatus, qui ha-
bet omnia, quæ vult, & nihil mali vult, quæ in visione & fruitio-
ne Dei consistit. Est tamen alia beatitudo in hoc calamitoso sæcu
lo, vbi homines mortali corpore grauati oculis fidei creatorem cõ
templantur, & contemplantes vnice diligunt, diligentes manda
tis eius diligenter obediunt. Tales erant sancti Apostoli.

Postquam vero Dominus eos fœlices & beatos vocauit, beati
tudinis huius magnitudinem ex sanctorum patrum desiderio ex
ponit, cum subdit, *Dico enim vobis, quod multi prophetæ & re-*

31 ges voluerunt videre, quæ vos videtis, &c. Tanto enim videndæ salutis huius desiderio veteres sancti tenebantur, vt ipse Dominus desideratus cunctis gentibus, & desiderium collium æternorum, idest, sanctorum omnium, qui veluti editi colles inter alios homines virtutis altitudine eminent, in literis sanctis appelletur. Merito ergo discipuli Domini beati prædicantur, qui desideratum cũctis gentibus viderunt, & tam larga manu huius gratiæ primitias acceperunt. Nec hac benedictione orthodoxi nunc priuantur, quia non vt patres antiqui typis vmbrisq; Christum intuentur, sed reuelata facie gloriam Dei speculantes in eandem imaginem transformantur, à claritate in claritatem tanquam à Domini spiritu, scilicet, edocti & adiuti. Ideo ore suo sacro Dominus ipse eos benedixit, vbi Thomæ vulnera eius tangenti respondit: Quia vi
32 disti me Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt & crediderũt. O nos fœlices, fratres, si nec saluatorem in carne viuentem, nec miracula patrantem videntes, non sacra eius verba ipso concionante audientes, nihilominus per sacrosanctum Euangelium instructi Christum filium Dei, & sacratissimæ Virginis vnigenitum adoramus, fide syncera confitemur, & ardentissimis desiderijs in cœlestibus considentem ad dexteram Patris videre affectamus, cum Apostolo Paulo ad Philippenses scribente ac clamantes: Cupio dissolui & esse cum Christo. His verbis Christus Redemptor noster discipulos suos, & in illis nos docuit, esse gratos,
33 Magister, quando puerum docet, profert literam. A. vt ipse puer discat, & dicat etiam A: similiter & literam. B. vt & ipse puer eam apprehendat & dicat B. & hoc modo ipsum in legendo instituit: sic cœlestis magister Iesus Christus dixit: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis, vt & ipsi in terram proiecti, maximeque gratos se ostendentes dicerent: Fœlices homines, qui cum essemus mundi fœces & purgamenta, nos Dominus discipulos suos elegit, nobisq; id, quod regibus & prophetis non concessit, donare dignatus est. O Domine, vnde meruimus nos regi Dauid Patriarchæ Abrahæ, & Prophetæ Isaiæ, atque alijs anteponi? Sit tuum sanctũ nomen benedictum, & pro tam singularibus bene
ficijs in nos collatis glorificatum. Hoc fratres mei debet esse nostrum continuum exercitium ita enim nos D. Paulus admonet dicens: Omne quodcunque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Dñi nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo

Aggæi.

2. Corint. 1.

Ioann. 20.

Philip. 1.

simile.

Colossen. 3.

& Patri per ipsum. Prius ait, Omne, & postea adiecit, Omnia. Sicut enim ingrato omnia in nihilum rediguntur: ita grato omnia augentur & multiplicantur. Nam gratitudo est veluti clauis viscerum Dei, qua plerunque ipsa aperiuntur, vt inde ingentes thesauri prodeant. Et adiunxit amplius, Per ipsum: quoniam gratitudo restanta est, vt ipsam absque fauore Iesu Christi habere minime possimus.

Gen. 13. Quidam interpres explicans illa Geneseos verba, Erat Abraham diues valde in possessione auri & argenti, reuersusq; est per iter, quo venerat à meridie in Bethel vsq; ad locũ, vbi prius fixerat tabernaculum & inuocauit ibi nomen Domini, ait, quod, vt sanctus Patriarcha Deo pro acceptis beneficijs gratias ageret, reuersus est in paupertatis locum, quem anteà habuerat. Vbi aperte docemur, eũ, qui in prosperitate existit, vt gratum se erga Deũ ostendat, debere suæ paupertatis principij reminisci, vt sic circũspecta statuum differẽtia crescat ipsius erga Deum gratitudo & glorificatio, atque ei seruiendi desiderium. 15

Exod. 25. Dominus etiam Hebræos ad gratitudinem commouere voluit, cum seruo suo Moysi imperauit, vt in arca virgam Aaron & tabulas legis reconderet, vt per virgam recordarentur mirabiliũ, quæ Dominus pro illis operatus fuerat, tabulæ verò in memoriã ipsorum id, quod pro Domino agere debebant, reuocarent. Et in eadem sacra pagina exploratores quidam meretrici Raab dixerunt: Innoxij erimus à iuramento hoc, quod adiurasti nos, si ingredientibus nobis terram signum non fuerit funiculus iste coccineus, & ligaueris eum in fenestra, per quam dimisisti nos. Vbi valde notandum est, eos iussisse in eadem fenestra, per quam ipsos à morte eripuerat, & non alibi signum apponere, vt illud videntes beneficij accepti recordarentur, & ad gratitudinem erga illam domum commouerentur. Ita oportet nos fratres modos & inuentiones quærere, vt beneficiorum in nos collatorum recordemur, & ingratos nos minime exhibeamus: est enim Diuinę maiestati hoc nimis odibile, quod quidem ipse Dominus grauiter & seuere punire solet. Iosue. 2. 16

Pincerna ille regis Pharaonis, à quo sanctus Ioseph fauorem & auxilium implorauit, & ipse illud ei debebat, & de quo in sacra scriptura dicitur, quod succedentibus prosperis præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui, propter ingratitudi-

Gene. 40.

nem

17 nem, qua in eum vsus est, punitus fuit. Deus enim sanctũ Ioseph præpositum domus Pharaonis & seruorũ eius constituit: & hoc fuit vindicta, quæ de illo ingrato homine sumpta est: quo enim pudore miser afficeretur, cũ se coram S. Ioseph aspiceret, & ingratitudinis, qua erga eum vsus fuerat, recordaretur? Hoc dignus est ille, qui obliuiscitur eius, qui in ipsum beneficia contulit, scilicet, se famulum illius ac seruum videre, nimio pudore coram eius conspectu affectum. Et hæc erit vna ex vltionibus, quæ de ingratis sumetur, videlicet, illos visuros esse Iesum Christũ, à quo tot tantaque beneficia acceperunt, & quem maximè offenderũt factum iudicem & omnium vniuersalem Dominum. Atque ita inquit D. Ioannes: Videbunt, in quem transfixerunt. Quod *Ioan. 19.*
si ingens malum, & grandi supplicio dignum est, quemlibet pro acceptis beneficijs se gratum non præbere, (propter quod
18 sacra scriptura in confusionem nostram nobis proponit exemplum Sodomitarum, qui cum essent pessimi & nefandi homines, grati tamen extiterunt, Rege eorum nomine omnium subditorum offerente Patriarchæ Abrahæ omnia spolia, quæ in prælio à quatuor regibus exceptis animabus ceperat: atque ita ei dixit: Da mihi animas, cætera tolle tibi) quid erit benefactorem ip- *Gene. 14.*
sum bonis ab eo acceptis offendere? Quibus verbis tanta abominatio amplificari potest? Hæc est vna ex præcipuis querelis quibus Dominus de gente peccatrice conqueritur, vt in prophe- *Ezech. 16.*
ta Ezechiele patet, maxime illis verbis: Perfecta eras in decore *per totum.*
meo, quẽ posuerã superbe, & habẽs fiduciã in pulchritudine tua
19 fornicata es. Propter hæc scelera consueuit Dñs reges ab ipsorum regnis priuare. Atque ita in Leuitico, vbi Dominus populo Hebræorum dixit, vt sibi caueret, nè cũ illis bonis, quæ ab ipso acceperant, eũ offenderent imitantes in abominationibus illius regio- *Leuit. 18.*
nis incolas, adiecit: Ne polluamini in omnibus ijs, quibus cõtaminatæ sunt vniuersæ gẽtes, quas ego eijciã ante cõspectũ vestrũ, & quibus polluta est terra, cuius ego scelera visitabo, vt euomat habitatores suos. Et paulò inferiùs: Cauete ergo nè & vos similiter euomat, cũ paria feceritis, sicut euomuit gẽtẽ, quæ fuit ante vos. Hæc solet esse fons & origo omniũ errorum. Atque ita D. Paulus *Roma. 1.*
loquens de philosophis ait: Quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor

eorum

eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, & mu- 20
tauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentum. O stupendum & seuerum iustitiæ Dei supplicium. Quod adeo lapideum erit cor, quod hoc audiens non contremiscat? vt, videlicet, in pœnam ingratitudinis homines prudentes in tantam cæcitatem deueniissent, vt bestias ac serpentes pro Dijs adorarent. Si autē quæris, quid sit glorificare Deum, sicut
Simile. Deū: est ipsum summe glorificare & super omnia diligere. Aliud est seruire regi, & aliud ei tanquā regi inseruire. Seruire regi est te eius licet nolis esse seruum & subditum: atque ei tributū licet coacte persoluere, quanuis nunquā eum videas nec audias. At ei tanquam regi inseruire est ei seruitutem adhibere cum amore, obedientia, atq; diuitijs. Et sic aliud est glorificare Deum, & 21
aliud glorificare ipsum tanquam Deum. Glorificare Deum est esse opus manuū eius: in omnibus enim creaturis, licet irrationales & insensibiles sint, Deus glorificatur, quoniā in eis bonitas, sapientia, atque potentia eius ostenditur. Sed glorificare ipsum tanquā Deū est illum diligere, honorificare, & ei animi promptitudine & hilari voluntate obedire. Quia vero philosophi eum hoc modo non glorificauerunt, nec ei gratias pro sibi impensis beneficijs egerunt, ideo ipse Deus eos tanquā ingratos in abominabilium errorum tenebras permisit incidere. Glorificate igitur fratres mei Deum sicut Deum, & ei pro fidei luce, quam vobis donauit, & pro alijs innumeris beneficijs, quæ à liberali manu eius accepistis, gratias agite, & hac gratiarum actione veluti quadam claue magnificētissimi Dei viscera aperietis, atq; ab eis the- 22
sauros misericordiæ eius conseruationis, & augmenti illorum de prometis.

Hæc vbi Dominus dixit, quidam legisperitus quæstionem ei bonam non tamen sano animo proposuit. *Magister*, inquit, *quid faciendo vitam æternam possidebo?* O vtinam hi nostri omnes essent sermones, videlicet tractare quid ad salutem animæ comparandam agendum sit, siquidem hoc vnicum & singulare omnium negotium est, atque omnia alia respectu huius impertinētia appellari possunt. A postolus enim ad Galatas scribens ait:
Galat. 6. Quæ seminauerit homo, hæc & metet: qui enim seminauerit in carne, de carne metet corruptionē, qui autem in spiritu, de spiritu

23 tu metet vitam æternã. Cùm vero omnia negotia excepto hoc & illis, quæ in illud non diriguntur, sint in carne seminare, hinc apparet, ea non solum esse impertinentia, sed etiam perniciosa, liquidem per illa corruptionem ac damnationem æternam comparamus. Si hæc igitur ita se habent, quanta, obsecro, hominum insania & quãta cæcitas est, omnes curas, & cogitationes, & locutiones suas, & omnia vitæ studia in his acquirendis, quæ ad hanc momentaneam vitam pertinent, impendere, ad illam vero, quæ nullo fine clauditur, & quæ sempiternis sæculorum ætatibus aut in summis delicijs aut in acerbissimis cruciatibus duratura est, nihil omnino parare, nihil prouidere, nihil de ea loqui, nec vlla eius cura & solicitudine tangi? O mentes horrendis tenebris circunfusas: ò sensus serpentis antiqui fraudibus oppressos: ò exitialẽ ani-
24 morum insaniam. Quid enim est, si hic stupor & furor & insania non est? Quæ mentis cæcitas cum hac tanta cæcitate comparari queat? Vbi, quæso ratio? vbi iudicium? vbi consilium? vbi futurorum cura & prouidentia, quæ propria creaturæ rationalis est? In hoc enim homo à pecudibus distat, quòd pecudes sola præsentia, & quæ habent ante oculos posita cernunt, homo autem, qui rationis est particeps, & præteritorum meminisse, & futura ex antecedentibus causis partim præuidere, partim etiam prouidere potest. At isti pecudibus similes effecti sola cogitant, curant & de ijs loquuntur, quæ præsentia sunt, futuræ autem æternitatis nullam magis curam aut rationem habent, quam si ipsorum animæ perinde atq; brutorum cum corpore simul interirent.

At ille dixit: *In lege quid scriptum est? Quomodo legis?* O admirabilem responsionem illis præcipue, qui cauillationibus & fallacijs
25 vtuntur: & ad conuincendum hominem, qui veritatem subterfugere conatur, interrogans, an licitus sit suus viuendi modus, optans inuenire aliquem, qui illum iustificet huiusmodi hominis negotium, oportet ad ipsummet remittere, ipsumque interrogare quid de hoc sentis? quid lex in hoc casu dicat? & ipse se ipsum conuincet ac respondebit, sicut iste legis peritus, qui quod sciebat, caute & cum mala intentione interrogabat. Qui interrogat an quidam contractus diabolici sint liciti, responsionem in eius capite oportet ponere. Dicite ei, Quid tibi videtur? Quid tibi dictat conscientia? Et ipse si verum dicere non erubescit, respondebit. Illicitum mihi videtur. Id igitur ego tibi dico: *In le-*

ge

ge quid scriptum est, ait summa veritas: Quasi diceret, in lege scrip- 26
tum est quid ad salutem consequendam te oportet facere.

Quo circa fratres mei, qui literas non didicistis ab illis, qui literati sunt, addiscere contendite: magna enim confusio est, esse aliquos iam prouectæ ætatis Christianos, qui id ad quod obligatione astringuntur, penitus ignorant pueris ipsis illud scientibus & per vicos vrbis cantantibus. Qui autem literis operam dedistis, diuinam legem lectitate, ibi enim quod vos oporteat facere, & à
2. *Tim.* 3. quo sit fugiendum inuenietis. Iccirco egregie D. Paulus inquit: Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendũ, ad arguendũ, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus instructus. Siquis ab homine profano quærat, Quare ita viuis tanto fastu & pompa? quare subdi- 27
tos tuos euiscerasi? quare dies noctesq; ludendo consumis? quare debita non soluis? quare factiones sequeris? quare conciones non audis? quare sæpenumero crimina non confiteris, & sacrosanctũ eucharistiæ corpus non accipis? impudenter respondebit, sic homines suæ conditionis & status viuere. Sed quæro à te, ò miser, in lege quid scriptum est? Profecto diuina lex id non asserit. Disce
Psal. 118. disce infælix circa res tuas diuinam legem consulere, & per illam vitam tuam gubernare, dicito cum regio Propheta, consiliũ meũ iustificationes tuæ. Nam via, qua incedis, absq; dubio in æternam te ducet condemnationem.

Respondens legis peritus ad id, quod Dominus interrogabat dixit. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximũ tuũ* 28
D. Chryso. in homi ad populum Antiochenum. *sicut te ipsum.* B. Chrysostomus in quadam homilia inquit, magnum esse signum, quod Deus nos maximo amore prosequitur, siquidem nobis tã stricte imperat, vt ipsum diligamus. Primum, quod à nobis Deus postulat, est cor. Nam cum hominis cor sit præcipua eius pars, sic rationi consentaneum est, vt sit primum quod Deo subijciamus, facile nanq; totus homo cor ipsum insequitur. Et quoniam opera nostra nisi à corde exeant, nihil sunt, si autem ab eo prodeant cum debitis circunstantijs tunc vere bona sunt, (licet enim manus eleemosynam eroget, & lingua bonum consulat, si id à corde non exeat, nihil prodest) ideo postquam rex Dauid peccauit, à Domino magno affectu postula-
Psal. 50. bat dicens: Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum

innos-

innoua in viſceribus meis. Nequaquam petijt, vt Dominus in eo alios pedes ad rectè ambulandum crearet, nec alias manus, quibus bonum operaretur, nec aliam linguã, qua ſanam doctrinam doceret: nec alias aures, quibus verba ſancta audiret: nec alios oculos, quibus neceſsitates proximorũ ſuorum inſpiceret, nam hæc omnia parui ſunt valoris ac momenti, ſi cor immundũ eſt, & ſpiritus inueteratus & debilitatus cũ peccato. Iccirco cor mundũ & ſpiritum nouũ à Deo poſtulat: hoc enim modo omnes aliæ potentiæ innouabuntur, earumq; operationes vtiliſsimæ erunt. Coriſtud, (quod, vt B. Auguſtinus ponderat, eſt ipſa voluntas) fons eſt & origo, vnde exeunt duo vberrima amoris flumina. Nam cùm per appetitũ ad exteriora profluit, dicitur cupiditas aut concupiſcentia: at cum ad ſpiritualia vel diuina labitur, charitas appellatur. Veluti cum duo flumina ab vno fonte oriuntur, alterum in vnam partem fluit, propriumq; nomen retinet, alterũ vero in aliam, quod & diuerſo nomine nuncupatur, vna tamen eſt ex eodem fonte aqua dimanans: quæ cùm per diuerſa loca labantur, diuerſos etiam ſapores accipiunt, ſicuti & varia nomina ſibi vendicarunt: ita humanũ cor eſt amoris fons, à quo duo flumina oriuntur, alterum cupiditas dicitur, alterum charitas appellatur, & hæc quidem diuerſimode ſapiunt, nam charitas Dei ſaporem habet, cupiditas vero carnis. Cũ autem iubemur Deũ diligere ex toto corde, præcipimur quidẽ, vt omni ſtudio & diligentia carnalia extinguere, atq; odio habere contendamus, & tantũmodo diuinũ amorem amplectamur: Deus enim non vult ſemicorde aut tertiæ eius parte ſed ex toto corde ab hominibus diligi. Et quãuis ipſe nobis imperet, vt proximos noſtros amore proſequamur, hoc tamen propter eundem Deum eſſe debet: Atq; ita amor proximorũ nequaquã diuerſus eſt ab amore Dei ſed idem: ſiquidem finis minime diuiditur aut mutatur, quia (vt ait philoſophus) vbi vnum propter alterum vtrobiq; tantum vnum. Diligimus potionem amaram propter ſanitatem & totum ſub vno amoris ratione. Sicut etiam res amici propter ipſum charas habemus, & ita vtrobiq; tantũ vnũ, ex eo enim quod res illius diligimus, amorẽ erga ipſum nõ minuimus quin potius illũ augemus: ita quidquid propter Deũ amatur, intra amorẽ, quo ipſe diligitur, continetur. Non ſolum autem vult Dñs ex toto corde diligi, ſed ex toto corde tuo. Sed fortaſſe

simile.

simile.

dices

dices: Cuius, obsecro, cor erit nisi meum? Nonne illud mecũ ha- 32
beo? Aliquando minime. Iccirco non vacat mysterio Dominũ
dixisse, Ex toto corde tuo. Cùm regius Propheta preces Deo
funderet, sic eum allocutus fuisse dicitur: Inuenit seruus tuus cor
tuum, vt oraret te hac oratione. Nunquid rex sancte cor tuũ amis-
eras, vt illud inuenisse dicas? Ita profectò, quoniam cor ea, quæ
2. Reg. 7. diligit, insectatur, & ideo idem S. Propheta dixit, Cor meum de
Psal. 39. reliquit me, Atq; ita vbi nos legimus apud S. Isaiam: Audite du-
Isaiæ. 46. ro corde, septuaginta interpretes transtulerunt, Audite me, qui
perdidistis cor. Oculi solent esse causa amissionis cordis. Sũt ali-
qui famuli, qui Dominis suis in hoc duntaxat seruiunt, vt ipsos,
videlicet, induant, quod postquam adimplent, statim discedunt,
Sic oculi vbi primũ aliqua re sibi placita vestiũtur, hoc est, vidẽ
tes aliquid pulchrum, quod eis placeat, statim illud sequuntur, 33
oculos verò ipsum cor sequitur. Denique cor mens sectatur, illa
Simile. nanq; plus esse in re amata dicitur, quam vbi animat: atq; ita ho-
mo sine corde & absq; anima aliquo modo remanet. Quocirca
fratres mei nẽ sinatis obsecro oculos vestros pulchra sectari; si-
quidem tantorũ malorũ causa sunt, illos diuini amoris claue oc-
cludite. O carnalis, qui Deum toto corde tuo non diligis, quo-
niam tuum non est, quin potius illud à te alienatum, & in perso-
na, quam turpiter diligis, collocatum habes. O auare, qui Deum
toto corde tuo non diligis, quoniam illud in thesauro retines. O
ambitiose, qui Deum ex toto corde tuo non diligis, quoniam
illud in honoribus posuisti. Quærite ergo fratres corda vestra,
sicut S. Dauid suum lacrymis & contritione quæsuit, vt Deum
ex toto corde vestro diligere valeatis. Hic tamen prætereundum 34
non est, & vellem notetis, quod vbi nos legimus, Diliges Domi
nũ Deum tuum ex toto corde tuo, in Hebræo ponitur verbum,
quod si Latine commode reddi posset, hunc sensum facit, cum
toto tuo valde, seu multo, hoc est vt quidquid in re vel in tua po-
testate est, totum id vehemẽtissimo studio in obsequiũ Dei tui
velut perfectissimũ quoddam holocaustum offeras: in quo nihil
sit, quod igne diuini amoris non incendatur, ita quòd omnia,
quæ ad te pertinent, siue corpus, siue animam, siue diuitias cum
ardore & tota animi propensione & voluntate offeras, hoc est,
cum toto multo tuo. O ineffabilem Dei sapientiam, qui sic in-
finitam bonitatem suam detegit huiusmodi amoris genus à no-

bis

35 bis postulans. Voluntas hic cor appellatur: quoniam sicut à cor
de motus in alias corporis partes procedit, sic à voluntate oritur,
vt intellectus humilietur, & rebus fidei consentiat, memoria ve- *Simile.*
rò acceptorum beneficiorum ipsa gratificando recordetur. Per
voluntatem etiam appetitus sensitiuus mouetur, vt cum ratione
cõueniat, quemadmodum sphæra superior cœlos inferiores suo
motu mouet: hoc totũ volũtas à charitate informata mirabiliter
operatur. Diuus Bernardus interpretatur hunc locũ hoc modo,
Diliges ex toto corde tuo. Id est, sic Deũ diliges, vt nullis volupta
tũ illecebris ita capiaris, vt ab eius obsequio & amore disiunga-
ris: quemadmodũ illum sanctæ virgines dilexerũt, quæ regnum
mundi, & omnẽ ornatum seculi, omnesq; carnis voluptates pro-
pter eum contẽpserunt. Diliges etiã eũ tota anima tua. Hic ani-
36 ma pro parte sensitiua accipitur iuxta illud: Ne soliciti sitis ani- *Matth. 6.*
mæ vestræ, quid manducetis. In Exodo dixit Pharao Moysi & *Exod. 10.*
Aaron: ite & sacrificate Domino, ouestamen vestræ & armenta
remaneant. Moyses verò respondit: Cuncti greges pergent no-
biscum, non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cul
tum Domini Dei nostri. Sic veri serui Dei facere debent, qui li-
cet dæmon eis persuadeat, vt omnes sensus exteriores humanis
voluptatibus tradant, respondere debent, quod nec vngula ex
eis remansura est, quę seruitio creatoris sui non dedicetur. Et hoc
significatur in eo, quod statim sequitur, scilicet, Diliges ex omni
bus viribus tuis, vt, videlicet, omnes animæ tuæ vires, omnes cor
poris sensus, atq; mẽbra omnia, quæ à Deo condita sunt, suo mo
do conditoris dilectioni inseruiant. Quod etiam Apostolus à no *Roma. 6.*
37 bis exigit dicens: Humanũ dico propter infirmitatẽ carnis ve-
stræ, sicut enim exhibuistis mẽbra vestra seruire immunditiæ &
iniquitati ad iniquitatem, (hoc est, ad inquinandos & conspurcã
dos vos & veris contumelijs afficiendos) ita nunc exhibete ea
seruire iustitiæ in sanctificationem, hoc est, ad vos perficiendos
& sanctificandos & ab omni contumelia vindicandos. Diliges
etiam eum tota virtute, idest, (vt D. Bernardus exponit) adeò cõ
stanter diliges, quòd nullis minis & nullis calamitatibus aut in-
commodis ita perturberis, vt ab eo nulla vnquam ratione diuel-
laris: quomodo illũ sancti martyres dilexere, qui nulla tormento
rũ vi frãgi & superari potuerũt, quo minus dilectionẽ & fidem
illi præstitam constantissime seruarent. Deniq; diliges eum ex

omni mente tua, id est, intellectu. Notate obsecro, quam singula 38
riter diuina sapientia hæc omnia disposuit: nam primo loco voluntatem posuit, in vltimo vero intellectũ, tanquam duas præcipuas spiritualis ædificij amoris columnas. Posuit, inquam, in principio voluntatem, quoniam illa fons est amoris & origo motũ hominis, intellectum vero in fine collocauit ad significandũ quod vt amor crescat & ad finẽ debitũ perueniat, valde sunt necessariæ sanctæ intellectus considerationes.

Cant. 2. Et *proximum tuum, sicut te ipsum.* Enumerans in Canticis sponsa fauores ac delicias, quas ab sponso acceperat, vna fuit hæc: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Hoc est: Inter præcipua dona, quæ mihi cõmunicauit, me ipsam in viscera sua intromittens, vnum hoc fuit, videlicet, me docere charitatis ordinem obseruare, vt cuncta suo ordine dilige- 39
rem, in primis Deum, deinde animæ meæ salutem, postea proximorum saluationem, & statim meũ propriũ corpus, deinde alienũ, postremo bona externa necessaria. Quo in ordine omnis pietas & religio consistit. At quæro, si prius me ipsum quam proximũ diligere debeo, quomodo inquit: Diliges proximum tuum sicut te ipsum? Respondeo quod illud, sicut te ipsum, nõ dicit omnimodam æqualitatẽ, sed significat, sicut te ipsum, id est, ad quod te ipsum, videlicet, ad gratiam & gloriam, & in opere & in veritate sicut te ipsum diliges. In amore autem erga proxi-
B. Tho. 2. 2. mos ordo etiam debet esse: ideo B. Thomas egregie docet meliq. 26. art. 7. res magis esse diligendos. Atque ita interrogans S. Dauid, Do-
Psalm. 14. mine quis habitabit in tabernaculo tuo, inter illa, quæ respon- 40
det, vnum est, Ad nihilum deductus est in conspectu eius ma-
Psalm. 15 lignus, timentes autem Dominum glorificat. Et alibi: Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis. Pro quo alij verterunt: Erga sanctos, qui sunt in terra eius, & prę-
B. Tho. 2. 2. claros omnis voluntas mea in eis. Ille vero, qui nobis magis con-
q. 26. art. 1. iunctus est, plus à nobis est diligendus, sicuti idem Beatus Tho-
& 8. mas testatur. Quod aliqui è contra faciunt, qui suorum obliuiscuntur, & extraneos beneficijs quam plurimis afficiunt. Hi similes sunt oculis qui sibi coniuncta non possunt videre, sed quę
Galat. 6. ab ipsis sunt separata. Et quamuis Diuus Paulus dicat: Operemur bonum ad omnes, sicuti Sanctus Iob faciebat, qui inquit:
Iob. 31. Foris non mansit peregrinus, ostium meũ viatori patuit, tamen

hic

Ut hic ordo obseruandus est, videlicet, plus nobis coniunctos diligere, & prius eis remedium quærere, atq; auxiliari debemus, quam extraneis. Quod si hunc ordinem obseruauerimus, diuites meritis & gratia tandem consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Dominica duodecima post Pentecosten

CONCIO SECVNDA

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. &c. Lucæ. 10.

HIc primum aduertēdum est, quod B. Lucas ait, Conuersus, scilicet, Dominus ad discipulos suos dixit, Beati oculi, &c. At vero B. Matthæus & Beatus Marcus indicant, seorsum Dominum hæc dixisse, ipsis poscentibus declarationem parabolæ de satore. Itaq; seorsum â turbis quadam affabili conuersatione & dulci vultus sui conuersione hæc suauissima verba ad sacros discipulos dixit. In hoc decemur debere nos solitudinē quærere, vbi Dñs talia tamq; sublimia seruis suis communicat, vt licet ea sentire possint tamē ipsa nequaquā sciunt explicare. Hoc idē Dominus per Oseam Prophetā testatur inquiens: Ecce ego lactabo eam O singularia verba. Quādo in aliquo libro calamo signatam manū vel aliquod huiusmodi signū inuenitis, statim animo cōcipitis aliquod ibi latere mysteriū. Sic vbi in sacra scriptura ponitur hoc aduerbium, Ecce, ab auditoribus attentio postulatur, quoniā ibi mysteriū latet, sicut vere hic est. Et ideo ait, Ecce, ideſt, animaduertite hoc profunda animi consideratione. Et quid nobis Domine est animaduertendū? Ego lactabo eam. Ego, qui Deus infinitę potētiæ & pietatis sum, dabo animę piæ & deuotæ lac diuinæ consolationis, sicut pia mater illud infanti suo tanta animi teneritudine suggendum erogat, vt omnia viscera sua in eo posita habere videatur. Et vt magis expedita sit

Matth. 13. Marci. 4.

Oseæ.

Similes.

Similes.

ad hos supernos ac diuinos fauores accipiendos, Ducam eam in 3
solitudinem & loquar ad cor eius. Et dum separata fuerit sponsa
mea à consortio hominũ atq; in oratione mecũ conuersata fue-
rit, tunc arcana secretorũ reuelabo ei, & lætabunda ac mirum in
modum iucunda verba mea audiet. Intelligens hoc regius pro-
pheta ab imo pectore suspiria trahebat dicens, Quis dabit mihi
pennas sicut colũbæ, & volabo & requiescam? Et non consum-
Psalm. 54. psit omne tẽpus in trahendis suspirijs & desiderijs tantummodo,
sicut aliquibus cõtingere solet, qui sæpenumero dicunt, O quis
esset in solitudine: ò quis se ab hominũ cætu & congregatione se
paratum videret: ipsi vero quotidie in huius mũdi rebus caducis
& inanibus se immergunt. Non sic S. Dauid fecit, sed statim sua
bona desideria opere cõplere conatus est, sicut ipse ibidem testa
tur adijciens: Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine, ideſt, 4
Illico mea bona desideria studui executioni mandare. Et quid ibi
faciebas rex sancte? Expectabam eũ, qui saluũ me fecit à pusilla
nimitate spiritus & tempestate. Hoc est, Expectabam eum, qui
omnipotens est, qui requies, tranquillitas, & fortitudo est speran
tium in ipso & eorum qui expectant se à tempestate, quã mun
dus, caro, & diabolus excitare solet contra iustos & ab ignauia &
væcordia cordis per eum eripiendos esse, sibiq; fore concedendam quandã magnanimitatem humilem, & quãdam humilitatem magnanimã, qua inferni potẽtiã superare, & cœlum ipsum expugnare valeant. Ex hoc infertur, quã bonam viuendi rationẽ eligant, & quã recte procedant illi, qui in adolescentia sua re-
B. Ambros. de obitu Valenti. licto mũdo se se alicui sacræ religioni dedicãt. B. Ambrosius du-
pliciter explicat illa Threnorũ verba: Bonũ est viro, cũ portauerit iugũ ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quia leua
Then. 3. uit se supra se. Prima expositione illorũ verborũ ostenditur, quã magnum sit in ecclesia catholica esse aliquos, qui in feruore iuuẽtutis, quando mundus & carnis corruptio maiorem in hominibus vigorem habet, non solum iugũ obligationis, sed etiam onus perfectionis euangelicæ voluntariẽ & æquo animo suis humeris imponant, & carere voluptatibus humanis libentissime eligant. Ad intelligendum autem, quanta res hæc sit, non egemus maiori probatione quã videre, quã pauci reperiantur, qui etiã in senectute iuueniles delicias ac peccata à se expellere velint. Attẽdite obsecro quam paucos ætas ab ipsorum fraudibus liberet, &

quot

6 quòt decipiat consuetudo, & inde videbitis, quanti faciẽdum est beneficium quod Dominus in eos confert, quibus spiritũ dedit, vt mundum contemnentes possint diuinę eius conuersationi suauissime vacare. Atq; ita verba illa, Sedebit solitarius, à sancto Doctore hoc modo explicantur.

Habebit paucos socios in ijs sublimibus, & præclaris quæ apprehendit: pauci enim sunt, qui humanas voluptates relinquere volunt. D. Augustinus in suis confessionibus inquit, bonam partem suæ conuersionis & vt in perplexitatibus, in quibus erat, se confunderet, fuisse videre iuuenes ac puellas, qui in cordis, & animæ puritate Deo seruiebant. Et B. Athanasius id reputat esse vnam ex præcipuis veræ religionis Christianæ probationibus. Est enim id apertum signum spiritus Iesu Christi & veritatis promissionum eius, præcipuè si cum hoc coniungant desiderium vi- *D. Augustin. in confessio.*
7 uendi ab omnibus signoti, & fugiendi non solum oculos verùm etiam cognitionem mundi, & vt ab illo duntaxat cognoscantur cui ipsi placere studeant, quod quidem vnum ex præcipuis est, quod in religiosis commendatur. Nam (vt ait Eusebius) monachi gloria est à nemine cognosci. Quoniam autem hoc extra naturę cursum & hominum intentiones est, ideo inquit: Leuabit se supra se. Altera explicatio, quam B. Ambrosius his verbis adhibet, est quod ipsa verba ostendunt obligationem & viam illius, qui hanc monachalem vitam eligit, & hæc videtur esse magis propria huius loci expositio. Atq; ita hic erit sensus: Qui tam de mane surgit, vt iugo Domini tanta naturæ repugnantia succumbat, sicut semper experietur, singulare iter ad illud suppor- *Eusebius.*
8 tandũ est eligere aliquem locum ab hominum congregatione semotum, vbi possit muniri à sanctis cogitationibus & considerationibus, vt propriæ ipsius passiones vincantur. Nam si die, qua religionem ingressus est, mundique voluptates, pompas, & gaudia deseruit, se se ab omni affectione illorum spoliaret, & simul cum veste se quodam inseparabili paupertatis mortificationis, & humilitatis amore, quem ipsa significat, indueret, posset secure & cõsidenter procedere. Sed cũ appetitus, qui hodie mortificati apparent, non sint, omnino mortui, & tempus sæpenumerò magnam partem feruoris, quo initio monachalis vita eligitur, tandem cõsumat, oportet, vt cogitationes sanctæ pectus amore & desiderio rerũ cœlestiũ inflammient, & ardores, quas eosdem, natu

1. Corinth. 7. ræ corruptio in vita spirituali facit, penitus reforment. Atque ita 9
D. Paulus castitatem commendans ad Corinthios scribēs ait: Hoc
ad vtilitatē vestrā dico, non vt laqueū vobis iniiciā, sed ad id quod
honestū est, & quod facultatem habeat (scilicet, quis) sine impedi
mento Dñm obseruādi, vbi alia trāslatio habet, Dñm obsecrādi:
quod valde necessarium est, vt puritas animæ in melius vlteriùs
proceda. Nā licet honor & opinio efficiant, vt quis in statu, quem
semel professus est, progrediatur, tamē quod intus puritas animæ
puritati corporis correspondeat, nō nisi per cōsiderationē diuina
rū rerū & continuū meditationis & orationis exercitium & sancto
rū librorū lectionē obtinetur. Atq; ita D. Bernardus hæc omnia
scalā monachorum appellat: qui autē per illā non ascendunt, vę il
lis. Dicite mihi, ò monachi & moniales, cum in monasterijs tan
quā in perpetuis sepulchris inclusi fuistis, & mundus & caro suo 10
munere vsi fuerint, vosq; multis tentationibus Sathanæ artificio
expugnauerint, quid remedij capietis? Quod refugium, quod asy
lū, quod solamē habituros vos esse speratis, si vobis gaudium spiri
tuale quod in interiori animæ vestræ possidere valetis, deficit?
Et hoc qualiter obtinere poteritis, si consideratione & meditatio
ne ita ad bona, quę expectatis animū non adiūgitis, vt omnia ma
la, quæ toleratis, vobis facillima videantur? Qua propter homini-
bus religiosis nos velle modo persuadere, vitā ipsorum debere esse
quandā diuinarum rerū assiduā cōsiderationē, & ad hoc institutā
fuisse, perinde est ac si eis modū, quo religionis oneri non succum
bant præbeamus: imo quo eis omnia facillima ac suauia diuinis fa
uoribus appareāt, quos sic ab hominib' segregati his sanctis exer
citijs consequentur. Quibus loquens diuinus sponsus eodibus 11
ipsorū inquit, Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.

*Et ecce quidam legis peritus surrexit tentans illum & dicens, Magi-
ster quid faciendo vitam æternam possidebo: At ille dixit ad eum: In lege
quid scriptum est? Quomodo legis? Ille autem respondens dixit: Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex om-
nibus viribus tuis & ex omni mente tua, & proximū tuum sicut teipsum.*
Genes. 2. *Dixit que illi, Recte respondisti, hoc fac & vives.* Prima lex, quam Deus
homini dedit, amoris fuit. In sacra scriptura sic legitur: Tulit Do-
minus Deus hominem, & posuit eū in paradisum voluptatis, prę
cepitq; ei dicens: Ex omni ligno paradisi comede. Hoc quoddam
præceptum fuit, De ligno autē scientiæ boni & mali nè comedas,

fuit

12 fuit alterũ. Quæ duo præcepta si rectè perpendantur, amoris præ-
cepta fuerũt. Magnũ profectò Deus amorẽ hominibus ostẽdit
eis præcipiens, quod ipsi alias erãt facturi, & eis dicens, Comedi-
te & de vobis ipsis curã habete. Inter ea, in quibus amor digno-
scitur, est in cura, quæ de aliquo habetur, vt mãducet, & illis quę
ipsi apponuntur fruatur. Si quis aliũ inuitauit, quẽ grãdi amore *simile.*
prosequitur, dũ mẽsæ vterq; accũbit, semper ei dicit: Dñe mãdu
ca, accipe hoc, quod bene conditũ est, nihil mãducas: & huius cu
ræ amor est causa. Sic hũc amorẽ Deus hominibus ostẽdit, cũ eis
iussit, vt mãducarẽt. In religionibus si Prælatus charitate ferui- *simile.*
dus est, quando aliquis subditus ægrotat, ipsum orat vt manduc-
cet ei dicẽs: Frater ex hoc comede, & vt plus in eo merearis, id per
sanctã obedientiã tibi præcipio. Ita Deus primo parẽti fecit, cui
cũ diceret vt de omni ligno comederet, id per obediẽtiã ei impe-
rauit. In quo apparet, hãc amoris legem fuisse: siquidẽ cũ homo
13 ipsum deprecari deberet, vt ei facultatem ad id faciendum daret
Deus illam præ nimio amore prius voluit concedere, & curam,
quæ hominis futura erat, habere voluit.

Secundũ præceptũ negatiuũ fuit, & si quis illud superficie te-
nus inspiciat, cogitabit ipsum ex amore non processisse, dũ in eo
præcipitur, vt de arbore, quæ vere & realiter bona erat, homo nõ
comederet. At si profundè consideretur, reperiemus certè illud
etiãin amore habuisse fundamentũ. Pro quo est notãdũ, primũ
parentem Adã fuisse sapientissimũ sciẽtia sibi à Deo infusa, sed
hæc sciẽtia rerũ vniuersaliũ fuit, videlicet, proprietatũ herbarũ,
14 lapidũ, animaliũ, stellarũ, cœlorũ, &c. Sed de omnibus peculiari
bus, quæ hominibus euenire solẽt, scilicet, scire in cunctis rebus
particularibus pretiosum à vili discernere, perfectam nõ habuit
cognitionẽ, hæc enim alia peculiaris sciẽtia est. Atq; ita videmus
sapiẽtissimos quosq; viros in his particularibus deficere, quoniã
nullus est, qui sciẽtiã de particularib⁹, quę in toto vniuerso eue
nire solẽt, possit obtinere. Idcirco Annibal scripturã Vegetij de re
militari dedisit, inquiẽs, esse scripturã vniuersalẽ, quæ casibus &
infortunijs particularib⁹ minimè proficiebat. Posset quidẽ De⁹
facere, vt Adam primus parẽs de illa arbore mãducans, aut alio
modo (vt rãgit B. Thomas) hanc scientiam cõsequeretur, sed no D. Th. 1. p.
luit illã ei cõmunicare, quod quidẽ ingentis amoris fuit signũ. q. 7. ar. 2.
Nam, si Adam hanc scientiam obtinuisset; ad ò potest esset

neret, vt ad Dñm confugere ad ipsum in aliqua re cõsulendum 15
non egeret. At pijssimus Deus, vt homo maiorẽ occasionẽ habe
ret ipsum cõmunicandi & sæpenumero tractandi, voluit ei hãc
Simile. scientiã denegare. Si tu cũ alio litigares & iurisperitũ cõsuleres,
in quo obsecro, ille maiorẽ tibi amorem ostenderet? Vtrũ si tibi
institutionẽ quandã vniuersalẽ præberet, qua data statim te di-
scedere iuberet, an potius si tibi diceret: In quacunq; peculiari
oblata difficultate me cõsule, & ego ostendã tibi iter, quo recte
incedendũ sit? Certissimũ est, hũc legisperitum in hoc secundo
maiorẽ tibi ostendisse amorẽ. Sic etiã Dñs eũ magis demonstra
uit, cùm Adamo scientiã de omnibus particularibus succesibus
non dedit, vt singulis horis ad ipsum confugeret, & per cõuersa
tionẽ amor eius erga diuinã maiestatẽ magis augeretur. Quomã
autẽ hæc omnia significata fuerũt, cũ eis Dominus dixit: De li- 16
gno scientiæ boni & mali ne comedas, idcirco aperte conspici-
tur, hoc amoris fuisse præceptum. In lege etiam scripturæ Deus
præceptũ amoris maximè cõmendauit, vt patet in Deutorono-
Deuter. 6. mio. Vbi postquã propheta Moyses dixit, diliges Dñm Deum
tuũ ex toto corde tuo & ex tota anima tua & ex tota fortitudine
tua, statim nomine ipsius Dei adiecit: Erũtq; verba hęc, quę ego
præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & me-
ditaberis sedẽs in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens at
que cõsurgens, & ligabis ea quasi signũ in manu tua, erũtque &
mouebũtur inter oculos tuos, scribesq; ea in limine & ostijs do-
mus tuæ. O *sancta Maria señora*, Et quæ verborum multiplicatio,
quæ (nostro viden) vnam duntaxat rem cõmendãt? Sed qui ea
attente legerit, intelliget quantum Dominus cupiat, vt hoc 17
amoris præceptum adimpleatur: siquidem tot verbis & circum
loquijs illud commendat. Ex omnibus autem particulis, quæ in
hoc præcepto continentur, infertur Dominũ nobis imperasse,
vt ipsum super omnia diligeremus, hoc est quod posito Deo ex
vna parte, & toto mũdo ex alia, vellet potius homo totum mun
dum quam Deum amittere. Quod quidem optime filij Leui ad
impleuerunt. Dicente enim sancto Moyse post adorationẽ vi-
tuli conflatilis: Ponat vir gladium super femur suum, ite & re-
Exo. 32. dite de porta vsque ad portam per mediũ castrorum, & occidat
vnusquisque fratrem suum & amicum & proximum suũ, sequi
tur statim. Fecerunt que filij Leui iuxta sermonẽ Moysi, ceci-
derunt

28runtq; in die illo quasi viginti tria millia hominũ. Et ait Moyses, consecrastis hodie manus vestras Domino, vnusquisq; in filio & fratre suo, vt detur vobis benedictio. Nec hac benedictione propheta cõtentus fuit, sed vbi iã morti propinquus esset, de eadem Tribu Leui in hæc verba prorupit: Qui dixit patri suo & matri suæ, Nescio vos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierũt filios suos ij custodierũt eloquiũ tuũ & pactum tuũ seruauerũt. *O vala me la sanctissima Trinidad*, Quæres tam stupenda Leuitã cernere in hac tanta strage districtũ ferrũ in viscera parentum, fratrũ, & filiorũ condere, nec parẽtum canitiẽ reuereri, nec filijs amantissimis parcere, nec matrum gemitibus concuti, nec vbera, quibus lactati sunt, agnoscere, nec riuis cognati sanguinis vbi que decurrentis commoueri. Hanc autem mentem & animum
29quis illis sine Deo immittere potuit? Ipse enim supernaturali quodam lumine ita mentes eorũ illuminauit, ita eorum animos diuino quodã feruore incendit, vt apertissime viderent, quantũ amoris & reuerentiæ immensæ illi maiestati ac bonitati deberetur. Vnde factum est, vt extremo supplicio dignissimos esse ducerẽt, quia aduersus illũ rebellassent, quãuis fratres, sorores, parẽtes, & filij essent: non enim parẽtes agnoscebãt, quos Dei hostes esse videbant. Hoc etiã præceptũ in lege scripturæ efficacissime Hebræi illi obseruarunt. De quibus in sacra pagina dicitur, q̃ cũ eis infideles die festo eo animo bellũ inferrent, vt fidem & obediẽtiam Dei sui desererent, ipsi existimãtes se diẽ sabbathũ, si cõtra hostes præliabantur, fracturos esse, nec lapidem miserunt in eos dicentes: Moriamur omnes in simplicitate nostra, & testes 1. *Macha.* 2
30erunt super nos cœlũ & terra, quod iniuste perditis nos, & mortui sunt ipsi & vxores eorũ & filij eorũ. Alij etiam in eodem libro & in alijs testamẽti veteris leguntur, ostẽdisse, qualiter Deũ super omnia diligebant, quam plurimas & crudeles mortes pro ipso patientes. Tẽpore verò, quo summus mũdi Magister Iesus Christus filius Dei legem gratiæ hominibus prædicabat, de hoc diuino præcepto verba faciens huic legisperito dixit, *Hoc fac & viues*. Vbi aperte docuit neminem posse vitam gratiæ aut gloriæ viuere, nisi hæc duo præcepta amoris adimpleat: in quibus, vt ipse Dominus asseruit, vniuersa lex pendet & prophetæ. *Matth.* 22.

Super his omnibus valde notandũ est, quod loquens Dominus in vltima cœna de amore inquit: Mandatum nouum do vo *Ioan.* 13.

bis. Quomodo mandatum nouũ appellas Domine, quod tantis retro temporibus præceptũ fuerat? Illud nouũ appellat ad significandũ rationi consentaneũ esse, vt nouo modo adimpleretur. Nã postquã Dominus tam singularẽ amorẽ erga homines ostẽdit, vt propter ipsos crudelissimam mortẽ crucis subire nõ recusauerit, oportebat certe, vt homines ipsum nouo modo diligere addiscerent; quibus tam nouũ & inauditum dilectionis modũ demonstrauit. Sed, ò ingentem confusionem nostram, tales nẽ futuri sumus, vt cum Dominus ita nos dilexerit, & tam singularia beneficia in nos contulerit, oporteat vt nobis arctissimo præcepto imperet, vt ipsum diligamus? Perpendite hoc in quo iam potentissimo rege, qui cum ex puluere terrę hominem aliquem ad summum dignitatis gradum euexerit, ipsumq; e multis bonorũ affluentijs ditauerit si ei diceret, Dilige me, quod si noluerit, caput tuum abscindi iubebo. Nũquid Domine (diceret ille) adeò me ingratum esse existimas, vt id mihi imperes? Mea profecto ignominia est, domine, vt cogites opus esse mihi præcipere vt te diligam. O filij Adæ, quare rubore & verecundia non afficimini, vt necessarium sit, Deum vobis absoluto præcepto imperare, vt ipsum amore prosequamini? O Deus infinitæ maiestatis, adeo ingratus sum ego Domine, vt postquam me creasti & tanti redemisti, & postquam mihi tot tantaq; beneficia impendisti, tale præceptum imponere necessarium sit? O Domine qualiter me vndiq; hoc mandato non confundis? Si mihi præciperes, vt te non diligerem, hoc mihi impossibile & intolerabile videri debebat: at vero cũ imperas, vt sub pœna æternæ damnationis te diligam, cum hoc facies mea pudore conficienda erat. Certe frater in hoc ratione minime cares: nam si peccatum non esset, amoris præcepto nequaquam egeremus: sicuti & modo non opus est præcepto, vt vnusquisq; se ipsum diligat: id enim ipsa natura facillime & plusquam oportet facit. Et quamuis homini sit magis naturale Deum diligere quam seipsum tamẽ præceptum habemus de diligendo Deo, & non de diligendo nos, cuius rei causa est peccatum, quod oculos animæ ita retorsit vt ipsos à Deo auerteret, & in seipsa figeret: atque ita fluuiũ amoris, qui in Deum fluebat, in se retinuit. Itaq; si homo in puritate perseueraret, non opus esset hoc præcepto. Sed propter peccatum adeo alienati à nostra propria natura, & adeo corrupti remansi-

similc.

22

25

24 mus, vt vix præceptis, promissionibus, minis, & cõtinuis beneficijs in nos collatis in amorem pijssimi Dei nostri adduci possimus. Sed quemadmodũ magnũ pondus plumbi, si sursum per violẽtiam mittatur, vbi primum omittitur, deorsum redit: ita mens nostra, si ad cœlestem cõtemplationem atq; diuinum amorem aliquando ascendit, hoc magna violentia facit: & cum ille impetus ac violentia deficit, iterum ipsa cadit, seq; per creaturas miserrime spargit: quia (vt in Sapiẽtia dicitur) corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quapropter fratres, oportet vos continuo hac violentia vti, siquidem Dominus ait. Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. *Simile.* *Sapien. 9.* *Matth. 11.*

Diliges ergo Dominum Deum tuum. In his duobus verbis, scilicet, Deum, &, Tuum, clauditur amoris ratio. Atque ita, Diliges Dominum Deum tuum, perinde est ac si dicat, Dilige eum, quia Dominus tuus est, & quia Deus tuus est. Picus Mirandula in quadam quæstione quærit, quare Deus hominem postquam omnia creata sunt, voluit creare? Creauit cœlos & ipsos angelis impleuit: creauit terrã & illam animalibus impleuit: creauit aquam & eam piscibus impleuit: creauit aerem & illum auibus impleuit: postquam autem omnia creata & plena sunt, creauit hominem, cum iam omnia dederat. Vt quid Domine hominem creas tam excellentem, quando nihil ex ijs, quæ creasti ad eius tribuendum habes? Vbi eum repones? Si in cœlo, dicent angeli, cœlos esse suos, quoniam illos eis iam dedisti. Si in aere, conquerentur aues, ac dicent suum esse. Si in aquis, pisces suas esse dicent. Si denique in terra, animalia clamabunt, te iam eam eis hæreditate dedisse. Dic ergo, ò homo, quod erit tuum sedile? Quo ibis? Deus tibi cœlum hæreditate propria non concessit: quoniam si cum in terra creatus esses, cogitare potuisti, te velle Deum fieri si in cœlo creareris, quo peruenires? Non donauit tibi ignem ad habitandum: quoniam cum tu gelidus ac frigidus sis, tamen in corde tuo ardet continuus cupiditatis & malitiæ fornax, quo totam vrbem incendis, si in igne esses quanto magis combureteris? Nec tibi aerem dedit pro habitaculo: nam cum tu plumbo grauior sis, leuior pennis incedis, & mille ventorum turres instruis: si aerem tibi donasset, quid faceres? Non dedit aquas tibi: quoniam cum ex ossibus validis & duris *Picus Mira. in quæst. de homine.*

& duris neruis sis cõpositus, tamen ipsa aqua inconstantiores: si 27
aquam tibi dedisset, quanto inconstantior esses? Non dedit tibi pro
natura terram: quoniam cum spiritualis mente sis, tamen magis
terrenus es quã talpa, si totus esses terrenus, quid de te esset? Ergo
Domine, siquidem hominem creasti, quando omnia occupata
erant, quoniam ex his nihil ei conducebat, vbi eum collocaturus
es? Quæ erit hæreditas eius? Creaui, inquit Deus, hominem, quan
do omnia occupata erant, & quando fere nihil ad donandum su-
pererat præter me ipsum, vt in hoc docerẽ me solum esse hominis
hæreditatem, possessionẽ ac centrũ, & extra me verum otium &
tranquillitatem illũ minime posse inuenire. O benedictus & glori
ficatus sit talis Deus, glorificata talis liberalitas. Benedicant te Do
mine omnes cœlestes hierarchiæ, quandoquidem sic voluisti ver-
miculos terræ sublimare, vt eis te ipsum pro hæreditate & posses- 28
sione tribuere dignatus fueris. Itaq; sicut auibus naturalis est aer
Simile. & piscibus aqua, sic proprius hominis locus est Deus. Si auiculam
aliquis cepit, & in caueã inclusit, quamuis ei nucleos pineos vel
cannabale semen ad mãducandũ eroget, & in ipsa cauea à frigore
protegat, ac tandem multis illecebris afficiat, nunquam tamen
ipsa contenta est, sed continuo & indefesse hinc inde saltat quæ-
rens locum aliquem seu foramen, quo ex cauea exire possit. O
misera & stulta auicula, quo pergere vis? Non ne ibi necessaria
tibi suppeditantur, foris verò vix herbam quãdam, qua susten-
tari possis, inuenies? Responderet ipsa, si sciret loqui, Væ mihi
quia cauea ista domicilium meum non est. Dominus me ad ae-
rem possidendum creauit, & ille hæreditas mea est, atque ideo in
eo magis contenta sum quadam herba ad vitam sustentandam 29
quam in hac cauea multis delicijs & illecebris affecta. Sic animam
dum in cauea corporis inclusa est, non omnes mundi voluptates
simile. & gaudia consolantur, sed semper suspiria trahens alas mouet, &
perfecta consolatione non afficietur, quousq; ad suam propriam
hæreditatem, videlicet, ad ipsum Deum perueniat. Si in vas trian
gulare aliud rotundũ includas, certissimum est nũquã illud posse
plenũ remanere, nam tres anguli vacui erunt: at si in idem vas
triangulare aliud etiam triangulare includas, id certe quadrabit
& angulos alterius implebit. Sic anima vas triangulare est, quoniã
est quædam essentia tribus potentijs consistens: mundus vero est
vas orbiculare. Et quamuis in animam (quod impossibile est)

totus

30 totus mundus cum suis voluptatibus, honoribus, ac prosperitati
bus intromittatur, tam famelica & vacua sicut antea ipsa rema-
neret: quoniã eius potentiæ, quæ sunt eius anguli, vacuæ essent.
At si aliud vas triangulare, videlicet, beatissima Trinitas, quę est
vna, simplex essentia & tres personæ in animam ingreditur, tũc
impletur & satiatur. Qua propter licet ò homo mundũ ad quæ-
rendas voluptates & delicias circũeas, ipsas nõ nisi in solo Deo
qui bonum infinitum est, inuenies. Hunc igitur bonum & pijssi
mum Deum, si quidẽ tuus est, totis viribus diligere cõtende. Ari- *Arist. in To*
stoteles in Topicis sic ait: Quæ sunt amicabilia ad alterum, præ- *picis.*
supponunt amicabilia ad se. Diligis hunc puerum, quoniam fi- *Similia.*
lius tuus est: diligis illum adolescentem, quia frater tuus, diligis
hanc fœminam, quia vxor tua: diligis domum illã, vineam, pal-
31 lium, quia tua sunt, & in hoc tuus amor fundamentum est, quid
igitur magis tuum quam Deus est, qui tuus creator, tuus pater,
tuus frater, tuus amicus, & totum tuum bonum est? Vt quid er-
go rubore non afficeris & de tua ingratitudine ac peruersitate
non confunde is, qui domũ, vineam, scleam, ac cingulum tuum
diligis, & Deum tuum amore non prosequeris? Amisisti palliũ,
& tristitia conficeris: perdidisti numum & ploras, & Deum, qui
thesaurus infinitus est, amisisti, & rides, nec plus sentis, ac si corri-
giam calcei tui amissses. O cœli, ò terra, ô creaturæ insensibiles
obstupescite, & tantam abominationem admiramini. Ferendũ
neest, vt homo Deum amittens aliquam possit capere animo lę
titiæ voluptatem? Certe si hoc summum bonum diligeres, tristi-
tiam caperes, eò quod illud amiseras: sed ex defectu amoris tui
32 defectus doloris procedit. Diliges ergo Dominum Deum tuum
qui sic tuus est, & ita homines diligit, vt bonũ, quod alij in alios
conferunt, dicat se illud recipere, sibi q, esse factum. Atq; ita vbi
nos legimus in Deuteronomio, Hi stabunt ad benedicendum
Domino super montem, alia translatio habet, Hi stabunt ad be- *Deuter. 27.*
nedicendũ populo, & sic est in contextu Græco & in paraphra-
si Chaldaica. Ex quo apparet, Deum benedictionem, quæ popu
lo dãbatur, suam appellare. Dilige etiam Deum tuum, ò homo
qui adeò tuus est, vt homo factus sit propter homines: amor
enim, quem erga illos habebat, ipsum inuitauit, vt eis hoc tantũ
beneficium impenderet. Quod quidem bonum angeli in eius na
tiuitate satis ostenderunt dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in *Luce. 2.*
terra

terra pax hominibus bonæ voluntatis. Circa hoc notandus est 33
duplex apud Hebræos loquendi modus, sine quibus hæc verba
recte intelligi non possunt. Alter est, quod pax significat omniũ
bonorũ abundantiam: alter verò, quòd homines bonæ voluntatis, perinde est ac si diceretur, hòmines, quibus Deus bene vult si
cuti è contra illi in quos ipse Deus indignatur & eos punire vult
vasa iræ & filij iræ nuncupantur. Atq; ita, quod angeli cecine-
runt, significat, gloria detur Deo in cœlis, quoniã hodie in mun-
do fons quidam omnium bonorum, & thesaurus cunctarũ diui-
tiarũ apertus est hominibus, erga quos Deus bonam voluntatẽ
Leuit. 5. habet. Dilige etiam Deum tuum, quoniam amor vim & vigorẽ
tribuit bonis operibus, quæ in eius seruitio fiunt: tantum enim
bonum opus valet, quantum ponderis in amoris statera habet.

Olim in lege veteri duo pondera seu stateræ habebantur, al- 34
terum publicum alterum vero pondus sanctuarij, quod subtilius
erat. Sic modo est publicum pondus seu statera, videlicet, publi-
ca æstimatio, & cõmunis hominũ sententia: pondus autem san-
ctuarij est charitas, per quam Deus æstimat & ponderat. O quot
ieiunia, quot eleemosynæ, quot bona exercitia hodie fiunt, quæ
in statera publica, hoc est in publica hominũ æstimatione magni appenduntur, quæ si in pondere sanctuarij appenderentur, tã
quã pluma esse inuenirentur, eò quod propter vanitatem & nõ
propter amorem fiunt. Appende igitur frater tua bona opera in
Simile. statera solius amoris Dei, & sic maximi valoris erunt. Est amor
veluti cifra arithmeticę, quæ si numero vno addatur, valet decẽ, si
vero addatur altera, efficitur numerus centenarius, & si alia mil-
lenarius, & sic in infinitum. In hunc modũ si operi bono addatur 35
vnus amoris gradus, efficitur maioris valoris, & si duplex, plures
etiam gradus meriti augentur, si vero triplex, adhuc plures augẽ
tur &c. Non solum autem amor bonis operibus valorem tribuit,
S. Tho. 2. 2. q. 23. art. 7. sed (vt ait Beatus Thomas) nulla virtus, quanuis eximia, sine cha
ritate simpliciter & absolute vera virtus dici potest. Sunt ipsæ
in suo gradu morales virtutes, quæ hominem ordinant ad natu
ralem fœlicitatem quam etiam philosophi posuerunt: non ta-
men sunt virtutes ad vitam æternam promerendum. Ideo non
debent simpliciter veræ virtutes appellari, quia (vt Aristoteles
definit) virtus est dispositio perfecti ad optimum, optimum
vero Christiana fœlicitas est. Hic autem amor debet habere
quali-

36 qualitates, quæ in his verbis particulariter recensentur, scilicet, Diliges Dominũ Deum tuũ ex toto corde tuo, &c. Quæ Diuus Augustinus sic explicat: Ita Deum diligere debemus, vt nos & omnia nostra in eo ponamus, & in ipsum dirigamus, ac tali modo, vt quidquid cogitamus, optamus, loquimur, & operamur, per diuinam eius legem regulemus. Et B. Gregorius elucidans hæc verba ait: dicendo, Cor, substantiam corporalem significauit, videlicet, vitam nutritiuam: dicẽdo vero animã, sensitiuã, dicendo autem mentem, intellectiuam potentiam indicauit. Vbi sanè illud intelligamus expedit, quod oportet nos omnem animæ virtutem amori diuino subijcere, & hoc viriliter & non remisse. Atque ob hanc causam ait, Ex totis viribus tuis & proximum tuum sicut te ipsum. Olim Romani amicitiam hac forma
37 depingebant, scilicet, iuuenem pulcherrimum habentem caput discoopertum, veste abiecta & hirta indutum, & in fimbria vestimenti eius scriptum erat, vita & mors, in fronte vero ipsius literis exaratum erat, AEstas & hyems. Habebat latus vsque ad cor apertum, brachium vero retortum illud digito demonstrabat: in corde denique hæc verba scripta continebantur: Longe, & prope. Dum amicitia figuram iuuenis habet significat amorem amici semper debere esse recentem, nunquam vero veterascere. In hirta veste denotatur, semper amicum debere esse paratum ad perferendos pro amico suo labores. Discoopertum caput innuit, nunquã propter pudorẽ amicũ negandũ, imò semper cõfitendũ esse. Duo verba scripta, scilicet, vita & mors, dẽsignãt ipsum tã in vita quã in morte amicũ esse diligẽdũ. Verba autẽ scri
38 pta, AEstas & hyems insinuãt amicũ tã in aduersitate, quãin prosperitate esse diligẽdũ. Latus vsq; ad cor discoopertũ significat amicũ vere & syncere & absq; malitia ex corde esse charum habẽdum. Dũ ostẽdit cor manu, insinuat amorẽ, qui in corde est, operibus esse manifestãdũ. Deniq; duo verba, Lõge & prope, dẽsignãt amicũ, siue præsens siue absens sit, maximo semper amore prosequẽdũ esse: nã distãtia loci nõ debet amorem impedire. His omnib⁹ cõditionib⁹ debem⁹ & nos proximos nostros ꝓpter Dei amorẽ diligere: imo eadẽ charitas, idẽq; habitus ad Deum, & proximũ diligendũ animã inclinat, vt schola theologorũ asserit. Dixit autẽ legisperito Dñs: *Recte respondisti, hoc fac & viues. Ille autem volens iustificare seipsum dixit ad Iesum: Et quis est meus proxi-*

D. Augusti. lib. 1. de doctri. Christi.

mus?

mus? Existimabat hic solos gentis suæ homines in proximorum 39
numero esse habendos. Cuius ignorantiã Dominus insigni qua
dam parabola curare volens, omnes homines inter proximos nu
merandos esse declarauit. *Suspiciens enim Iesus dixit.* In contextu
Græco est verbum significans, suscipiens autem Iesus. Vbi deno
tatur cœlestis magister interrogationem & quæstionem acce-
ptasse, & ideo dixisse. *Homo quidam descẽdebat ab Hierusalem in Hie
richo, & incidit in latrones &c.* Quæ sequũtur vsq; ad finẽ. Ex hoc lo
co apparet, minorem pietatem in aliquibus ecclesiasticis sæpe-
numero, quam in sæcularibus reperiri. Ostenditur etiam in præ-
sentiarum tempora illa quo ad hoc feliciora fuisse, quam nostra:
tunc enim inter tres saltim in vno reperta est misericordia, nunc
vero inter centum vix vnus misericors inuenitur, qui pauperum
necessitatibus, vt oportet, succurrat. Videbitis plateas & vicos 40
egenis, vulneratis, claudis, ægrotis, atq; debilibus plenos, & cum
illos totus populus pertranseat, vix inter tot vnus est, qui saltim
oculos in eis figat, nedum eis faueat. Væ huiusmodi obduratis
Prouer. 21 corde, quoniam scriptum est: Qui obthurat aurem suam ad cla-
morem pauperis, & ipse clamabit & non exaudietur.

Notatu etiam dignum est, quod hic de hoc Samaritano dici
tur, scilicet illum expẽdisse omnia, quæ ad pauperis ægritudi-
nem necessaria esse intellexit. Quid prodest ægrotum pauperẽ
ad domum tuã accedere, vt ei subuenias, si tu ipsi frustum panis
aridi & durissimi elargiris? Qualiter necessitati suæ remedium
Isaiæ. 58. adhibebit? Eum igitur domi tuæ excipe, sicut S. Isaias admonet
dicens: Egenos vagosque induc in domum tuam. Et ab hoc Sa-
maritano disce, post hac horrorem de pauperibus vulneratis non 41
habere. Animaduerte qua pietate ad hunc vulneratum accesserit,
eumq; curauit, & propter ipsum fatigatus pedes iuit, vt proxi-
mus eius in iumento ipsius sedens iter faceret. Tu ita agere
contende, & Dominus hic suam gratiam tibi elar
gietur, qua comparatur gloria ad quam
nos perducat Iesus Mariæ
filius. Amen.

DOMI-

DOMINICA XIII.

Post pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Cum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam, & cũ ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi. Lucæ. 17.

EXplicans B. Augustinus, quomodo Spiritus sanctus in sacra scriptura vocetur digitus Dei, (vt apud D. Lucam, Si in digito Dei eijcio dæmonia) inquit, huius rei causam esse ad significandum magnum discrimen, quod inter dona & bona iustis à Deo in alia vita communicata, & inter illa, quæ eisdem in hac vita communicantur, versatur. Nam cum Spiritui sancto diuisio bonorũ tribuatur, nũc digitus Dei appellatur, vt significetur, quod quanuis dona, quæ in hoc mundo ab Spiritu sancto communicantur, magna sint, tamen respectu eorum, quæ in alia communicantur, sunt veluti gutta alicuius liquoris, qui digito ex aliquo loco educitur. Certum est enim, quod quanuis aliquis iuxta mare sit, si ex abundantissima eius aquarum copia digito distribuere vult, id minime poterit efficere, nisi guttatim. Atque ita sanctus Dauid animaduertens, quòd quanuis gratia, charitas, & diuitiæ, quas iusti in hac vita à liberali manu Dñi accipiunt magnę sint, tamen, si cum illis, quas Dñs in alia eis elargitur, cõparentur, minimæ sunt, omnia inferiora quendam gustum appellat, superiora verò ebrietatem & satietatem nuncupat. Et ita inquit: Gustate & videte, scilicet, hic quoniam suauis est Dominus. Sed de superioribus bonis ait: inebriabũtur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Et alibi: Satiabor, cum apparuerit Luc. 11. 1 2 3 Simile. Psalm. 33. Psal. 35. Psalm. 26.

paruerit gloria tua. Multum distat, si tibi dicatur: Degusta parũ huius liquoris, an si tibi proponatur magnum pelagus aut flumẽ abundãtissimum eiusdem liquoris vt quantũ poteris bibas. Mul to ergo plus differt id, quod in hoc mundo iusti degustant, ab eo quod in alio accipiunt. Illa autem bona cum tanta sint, aliam etiã admirabilem excellentiam habent, videlicet, secura esse & perpe tua: nam vt regius propheta inquit: Non commouebitur in æter- num, qui habitat in Hierusalem. Hæc est vna ex præcipuis circũ- stantijs illius perfectæ fœlicitatis, ob quam S. Dauid illam cœle- stem ciuitatem inuitat, vt peculiariter suum factorem collaudet, dicens: Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, quoniam confortauit seras portarum tuarum & benedixit fi- lijs tuis in te: qui posuit fines tuos pacem & adipe frumenti sa- tiat te. Adipe frumenti, id est diuinitate. Subtilis Scotus inquit, hanc firmitatem & stabilitatem bonorum beatis oriri ex securi- tate, quam à Deo habent, qui non consentit ipsos ab aliqua re, quæ non sit beatitudo, tangi. Atque ita Dominus ait: Date & dabitur vobis: mensuram bonam & confertam & coagitatam & superefluentem dabunt in sinum vestrum. Per hæc omnia verba Dominus insinuat præmium cœleste superaturum esse iu- storum merita & inquit, In sinu eorum futurum esse, quoniam ab eis nunquam excidet. E contra verò vna ex magnis miserijs bonorum huius vitæ est, quòd cum parua sint, stabilia non sunt nec firma aut secura: siquidem omnibus horis ac momentis ea amittendi, in periculo versamur. Apertum huius rei in sacro ho- dierno Euangelio testimonium habemus in quibusdã leprosis, quos Dominus sanauit, & qui in corporibus & mentibus ditati omnes præter vnum ab illa spirituali prosperitate quam citissi- me ceciderunt.

Similes. Narrat igitur B. Lucas, quòd eunte Iesu in Hierusalem, *Tran- sibat per mediam Samariam & Galilæam &c.* Quemadmodum sol hic oculis nostris obiectus nunquam quiescit, nec itineris sui cur- sum aliquando remittit, sed incessabili motu terras & maria lu- strat, quo rebus omnibus, quæ hoc inferiori mundo continentur, lucis & caloris beneficiũ impertiat: ita sol iustitiæ Christus Domi nus, cum primum doctrinæ suæ lucẽ spargere in homines cœpit, per vicos & castella discurrens nũquã destitit omni ratione mor- tales iuuare, eosq; doctrinæ suæ luce, & clarissimis virtutũ exem- plis

Similes.
Psal. 124.
Psal. 147.
Scotus in. 4. d. 9. 49. q. 6.
Luca. 6.
Similes.

7 plis, maximisq; beneficijs ad diuinarũ rerũ cognitionem & amorem excitare. Putant aliqui Christiani, quod iter facientes ab obligatione cuiuscunq; studiosi ac boni operis sunt liberi, & quod tẽpus itineris in narrandis fabulis consumendum est, atq; ita nec rẽ sacram audiunt, nec eleemosynam erogant, nec orationem Dominicam recitant, dicentes cùm in domibus nostris fuerimus, nos in bonis operibus exercebimus, nunc rideamus & lætitia afficiamur ad itineris molestiam leuandam.

In actibus Apostolorum legitur quod cum eunuchus reginæ Candacis venisset in Hierusalem & reuerteretur sedẽs super currum portabat secum sacram Bibliam, legebatq; in ea prophetam Isaiam, licet illum non intelligeret. O magnam Christianorum confusionem. Hic, cùm barbarus Gentilis esset, hoc faciebat, pro
8 pter quod meruit in fide Saluatoris illuminari, & vos Christiani tale exemplũ habentes vos ipsos per itinera verbis immundis & operibus nequam profanatis & turpiter polluitis. Animaduertite, quomodo cœlestem magistrum Iesum Christum imitemini, qui iter faciens pedestris, & absque calceis, fatigatus & defessus in operibus pietatis se exercebat, vt in hoc itinere appareret, quo à Galilæa in Hierusalem moriturus profectus est: & tunc hos leprosus sanauit, & cæcos iuxta Iericho visui restituit, Zachæum conuertit, & alia singularis clementiæ opera facere dignatus est.

Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longe. Non ausi fuerunt ad ipsum Do-
9 minum, nec ad eos, qui cum comitabantur, accedere, quoniam lege prohibiti erant cum hominibus tractare, ne illos inficerent, & contaminarent ad significandum, quod si Deus ita volebat, vt homines alios homines lepra corporali non polluerent, quanto magis vellet vt ipsi spiritualiter ad inuicem non inficerentur. O si Rerumpublicarum gubernatores intelligerent quanta obligatione astringuntur ad separandum publicos illarum peccatores, ne ipsas fœdent & euertant, quam maximam in hoc diligentiam adhiberent. Lugebat Sanctus Isaias dicens, facta sunt morticinia eorum quasi stercus in medio platearum. Quanuis lacrymis dignum sit videre plateas alicuius vrbis corporibus mortuis plenas tamen multo magis lamentandum est, cernere ipsas publicis peccatoribus refertas

Leuit. 13.

Isai. 5.

quo-

quorum vnus duntaxat sufficit ad totam Rempu. corrumpendã 10
& labefactandam. Maxime autẽ dolendum est, quod cum ægro-
Simile. ti corporalibus morbis naturaliter alijs non nocere cupiant, præ-
cipuè illis, quos diligunt, ægroti spiritualibus morbis contra fa-
ciunt: qui quos plus diligunt, socios in suis sceleribus habere co-
nantur: atque ita ipsis ludos, ambitiones, vltiones, atque carnales
delicias persuadent. O vos infœlices, & si onus, quod vestris hu-
meris imponitis, & quantum iram Dei in hoc incitatis, intelli-
Simile. geretis, totis profecto artubus contremuissetis. Cum venator la-
queos & retia tetendit, si auem quam intra ipsa retia esse vidit,
aliquis auolare fecit, & ab ipsis laqueis liberari, magnam iram
contra illum concipere solet: quanto igitur maiori indignatio-
ne Deus afficietur, si cum animas tanti tamque singularis valo-
ris telibus suæ diuinæ misericordiæ venatus fuisset, vos diaboli- 11
cis vestris persuasionibus eas ab eius laqueis & obedientia aufu-
gere facitis? Nolite fratres mei per huius magni Dei reueren-
tiam tam grandem offensionem contra ipsum committere. Vos
autem, qui leprosi non estis, omni studio & vigilantia conten-
dite, cum leprosis minime versari, nè vos suo morbo inficiant.
Inter ea, quæ in sacra scriptura maximè nobis commendantur,
vnum est, vt occasiones peccatorum, si bene viuere studemus
Psal. 16. fugiamus. Atque ita vbi nos legimus, Vt non loquatur os meum
opera hominum, propter verba labiorum tuorum ego custodi-
ui vias duras, B. Hieronymus vertit: Ego obseruaui vias latro-
nis. Ideſt, Ne loquerer vnum prauum verbum de his, quæ pec-
catores facere solent, & vt tua Domine diuina præcepta obser-
uarem, omnes occasiones, quas latro, ideſt, Sathanas mihi offere- 12
Exod. 12. bat, (hæ enim viæ eius sunt) vitare conatus sui. Ideo vbi nos
legimus: In die septimo non erit fermentatum in domibus ve-
stris: quicunq; comederit fermentatum, peribit, alia transla-
tio habet: In die septimo non erit fermentum in domibus ve-
stris, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica.
Vbi insinuatur, quod cum Dominus aliquam rem prohibet,
occasionem eius vetare etiam intelligitur: iccirco iussit, vt fer-
mentatum & fermentum, ex quo fit, nullo modo in domibus es-
set. Si autem omnes occasiones sunt fugiendæ, inter illas vna
præcipua est malorum conuersatio & familiaritas, & inter ip-
sas, quæ nimis fugienda, est carnalium consuetudo: de

qua

13 qua Diuus Paulus inquit: Nescitis, quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio: id est voluptuosos homines & sensuales fugere contendite, vt vos mundi & pudici sitis. Luxuria est, veluti quædam lepra, inficiens, fœtida, & alijs facile adhærens, hæc totum ferè mundum penetrauit. Dicebat quidam venerabilis vir parabolice loquens, dæmonium vxorem duxisse iniquitatem, & in ea nouem filias genuisse, quarum octo particularibus octo maritis in matrimonium dedit: vna verò noluit viro peculiari nubere, atque ita omnes vniuersaliter aggreditur. Prima Sathanæ filia est superbia, hæc peculiariter regibus, principibus & mundi magnatibus nupsit, quoniam in his ipsa plerumque regnat. Secunda est Simonia, hæc particulariter clericis 14 nupsit, quoniam hoc peccatum communiter ab illis committitur. Tertia est hypocrisis, quæ religiosis nupsit, illa enim in ipsis magis quam in alijs regnare solet. Quarta est rapina, quæ militibus & ijs, qui in exercitibus versantur, nupsit. Quinta est vsura, hæc mercatoribus nupsit. Sexta est mendacium, & hæc artificibus & mechanicis operarijs nupsit, qui vix sciunt verum dicere. Septima est pigritia, hæc nobilibus nupsit, qui ab illa lege pœnali, scilicet, in sudore vultus tui vescéris pane tuo, immunes esse volunt. Octaua est murmuratio, & hæc rusticis agricolis nupsit, qui quoties congregantur, vix vnum verbum ædificationis loqui sciunt, sed omnes ad inuicem tanquam canes se ipsos mordent, & de alijs detrahunt. Nona autem filia, quæ luxuria est viro peculiari nubere noluit: ipsa 15 enim in omnes status ingreditur, paruos & magnates, diuites & pauperes, ecclesiasticos & seculares fortissimè aggreditur, & pauci sunt, quos aliquo modo non superet. Hispanè, *Pocos ay donde no haga presa.* De hac Diuus Hieronymus ait: O infernalis ignis luxuria, cuius materia gula, cuius scintillæ praua colloquia, cuius flamma turpitudo, cuius fumus infamia, cuius cinis inopia, cuius finis gehenna. Deus nos à tanto igne & tam pestifera lepra eripiat. Hoc adeo pernicio-sum malum est, vt sæpenumero Dominus permittat homines spirituales tentationes pati: & instituit ipsos perferre corporales labores, vt in his occupati ac detenti carnales tentationes, in quibus casus certior esse solet superent & extinguant.

1. *Cor.* 5.

Gene. 6.

B. *Hiero.*

Deut. 7. Sicut populo Israelitico sanctus Moyses dixit, Deus magnus 16
& terribilis ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes, non poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ. In hunc modum Deus non vult, vt omnes tentationes spirituales superemus, & ab alijs laboribus simus liberi, ne bestiæ, videlicet, carnales tentationes multiplicentur: siquidem scriptum est: Malitia (ideſt labor) horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. Omni igitur cura & studio fratres nos à peccatoribus & præcipuè ab effœminatis & luxuriosis separare contendamus, siquidem luxuria vitium est, quod tam facile hominibus adhæret.

Eccle. 11.

Hi ergo leprosi, *Leuauerunt vocem dicentes: Iesu præceptor miserè re nostri.* Notandum est, vnumquenque eorũ non sibi soli, sed sibi & alijs omnibus à Domino salutem postulasse. Nam charitas 17
1. Corin. 13. (vt ait Apostolus) non quærit, quæ sua sunt. Ideo D. Iacobus
Iacobi. 5. nos admonet dicens: Orate pro inuicem, vt saluemini.

Quos vt vidit, dixit, ite & ostendite vos sacerdotibus. De hoc eo-
Hebræo. 4. dem Domino inquit D. Paulus: Non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Hoc peccatores confunderet, si profunde animaduerterent, se abominationes suas coram oculis & conspectu illius magni Dei & maiestatis infinitæ committere. Quod idem Dominus volebat, vt Hebræi cogitarent, cum eis per Prophetam dicebat: Ego scio Ephraim & Israel non est absconditus à me, quia nunc fornicatus est, & Ephraim contaminatus est Israel. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Ego
Osea. 5. cognosco Ephraim. Et verbum, scio, plus importat, quam 18
verbum, cognosco: & sic translatio Chaldaica habet, Palam mihi nota sunt opera Ephraim. Idem autem est, scio Ephraim, quod intus & in cute cognosco illum: quemadmodum dicere solemus, Ego cognosco optime, A *fulano y se sus mañas.* Et per Ieremiam prophetam inquit: Si occultabitur vir in absconditis, & ego non videbo eum. Dum eos Dominus de hoc admonet, vult vt ipsi confundantur committere peccata, quæ coram talibus oculis perpetrabant. Et hoc debebat esse iustis incitamentum in suis sanctis exercitijs, considerantibus Deum oculos suos in ipsis positos habere, sicut nobilis eques animum concipit, & incitatur ad præliandum co-

simile.

ram

19 ram rege suo. Iccireo cùm quidam in Canticis interrogarent: Quæ est ista, quæ progreditur, terribilis vt castrorum acies ordinata; respondet sponsus: Descendi in hortum nucum, vt viderem pomaconuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica. Ac deinde post pauca adiecit: Quid videtis in Sunamite, nisi choros castrorum? Vbi cœlestis sponsus innuit, quod fortitudo sponsæ, & eam esse velut vineam florentem atque hortum fructibus plenum, ideò erat, quia ipse eam aspiciebat. Quanuis autem hæc verba: Quid videtis in Sunamite, nisi choros castrorum? (vt optime notat Theodoretus) videntur inter se quodammodo pugnare, (non enim in castris conueniunt chori) tamen elegantissimè significant æquanimitatem & tolerantiam iustorum in afflictionibus. Habet nanque ecclesia viros virtute patientiæ insignes, qui simul & choros ducunt, 20 & præliantur animaduertentes Deum in ipsis oculos fixos habere. Patriarcha Abraham in tantum certamen descenderat, quale erat filium suum interficere: & ad tantum prælium superandum dimicante paterno amore cum diuino præcepto consideranit, Deum ipsum respicere, atque ita locum, in quo filium suum Isaac sacrificare constituit, vocauit, Dominus videt. Ac si aperte diceret. Considerabam Deum videntem me decertantem, & ideo obedientia paternum vicit amorem. Cum igitur omnia oculis Christi veri Dei & veri hominis continuo pateant & manifesta sint, quare hic dicitur: Quos vt vidit, siquidem antea iam eos videbat? Ad hoc respondeo, Dominum in eis tunc nouam quandam fidei, obedientiæ, 21 fiduciæ, & amoris dispositionem vidisse, quam antea ipsi non habebant.

Cant. 6.

Theodoretus sup. hūc locū

Et cum eos ita dispositos aspexit, dixit: *Ite & ostendite vos sacerdotibus.* Vt quid Domine ad sacerdotes eos mittis? Quid leprę cū sacerdotio? Nimirum, quia lex ita præcipiebat, vt lepræ iudicium ad sacerdotes deferretur. Et si quæras, cur non magis ad medicos, quorum est de corporis morbis ferre sententiā, quam ad sacerdotes iudicium lepræ præcipiebatur deferri? hoc certe aperte declarat, hanc quoq; legē sicut & cæteras eiusdem rationis spiritualium rerū imagines esse. Nisi enim lepræ nomine peccati deformitas intelligeretur, (quod proprie ad sacerdotum pertinet auditum) parum decens videretur medicis prætermissis huius

morbi cognitionem ad sacerdotale officium delegari. Quia igitur magis Dominus de spirituali animarum lepra, quam de corporis solicitus erat, ideo causam hanc lata lege sacerdotibus examinandam commisit, quorum est spirituales animę morbos non solum iudicare, sed etiam sanare. In quo notandum est dictum 22
D. Tho. 1.2. q.102. art.5. ad.7. Diui Thomæ, scilicet, quod quanuis aliquando sacerdotes in eo iudicio deciperentur, iudicantes mundum esse eum, qui tamen adhuc infectus erat, Deus supplebat illud sanando ægrotos propter authoritatem sacerdotalis dignitatis.

Ait ergo Dominus eis: *Ite ostendite vos sacerdotibus.* Illi autem fide & fiducia præditi, cùm adhuc lepram corporibus suis hærere cernerent, tamen ire cœperunt. Animaduertite, obsecro, hic fratres fidei & obedientiæ vigorem. Poterant namque homines isti, si solius rationis iudicium consulerent, intra se dicere: 23
Quorsum nos ad sacerdotes mittit, illi enim non vim sanandi lepram, sed diiudicandi facultatem habent? Quocirca nemo ad eos, nisi iam sanatus & à leprę contagio immunis proficiscitur, nos adhuc istis oculis testibus corpora lepra infecta gestamus, nihil in eis nouum, nihil sanum cernimus: quorsum ergo nos contra legis præceptum & in vrbium conuentus, à quibus lege prohibemur, & ad sacerdotum iudicium mittit? Sed nihil horum dixerunt non enim sensus consuluerunt, nec rationis iudicium sequuti sunt, sed supra sensus, & supra rationem sublati, fidem ac fidei comitem obedientiam tota mente complexi, in spem contra spem crediderunt, vt Beatus Paulus de Abraham testatur:
Rom. 4. ideoque amplissimum fidei & obedientiæ suæ præmium retulerunt. 24

Factum est enim dum irent mundati sunt. Vbi apparet quam me
Prouer. 21. rito in Pronerbijs dicitur: Vir obediens loquetur victorias. Nam, quia vir obediens in diuinã voluntatem intentos semper oculos habet ideo summus ille obedientiæ amator piam eius voluntatẽ & sancta desideria adimplenda curat.

Vnus autem eorum, vt vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit ad pedes eius, & hic erat samaritanus. Respondens autem Dominus ait: Nonne decem mũdati sunt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus, qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena? Ecce humana miseria, illi omnes bene cœperunt, siquidem ad Dominum fide clamarunt, & diuino eius

præce-

25 præcepto promptè obedierunt, sed accepta gratia & salute minime perseuerarunt, siquidem statim in peccatum ingratitudinis ceciderunt. Inter miserias & infælicitates, quas Sanctus Iob de homine recenset vna est, quod nunquam in eodem statu permanet. Quot homines videbitis, qui vitam optimè institutam & nimis studiosam incipiunt, post duos vero dies defeciscuntur & retrocedunt. Statua illa, quam in somnis vidit Nabuchodonosor habebat caput aureum, pectora argentea, ventrem æneum, tibiæ autem eius ferreæ erant, denique quædam pars pedum fictilis erat: itaq; incepit in auro, & desijt in luto. In hac statua, multorum inconstantium vita denotatur, qui initio ardentes fuerunt in Dei amore, paulatim verò deteriores fiunt, quousque ad vitiorum lutum miserrime perueniunt. Per aurum, quod omnia me-
26 talla antecellit, charitas intelligitur, quæ omnes virtutes superat. De illo in Apocalypsi sic dicitur: Suadeo tibi emere à me aurum, vt locuples fias. Hoc aurum iusti lacrymis, suspirijs, orationibus, eleemosynis, atque alijs bonis operibus emunt. Per argentum bona verba designantur, atque ita regius Propheta inquit: Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum. A capite autem aureo descendit homo inconstans vsque ad pectora argentea, quoniam amissa charitate adhuc tamen ei bona verba remanent, sed ipsum argentum paulatim efficitur æs, quoniam bona verba quæ loqui bona intentione solebat, postea cum vanitate, vt videlicet bonus ab alijs reputetur loquitur, post quam autem æs factum fuit, ferrum efficitur. quoniam cum quis vanus & superbus est, plerumque durus & crudelis efficitur. Denique im-
27 mundum lutum redditur, quoniam tandem vsq; ad turpissimas abominationes accedit. Hos inconstantes lugebat S. Ieremias dicens: Filij Sion inclyti & amicti auro purissimo quomodo computati sunt in vasa testea, opus manuum figuli? Et quanuis inconstantia sit quædam communis miseria plerunque tamen qui voluptatibus & illecebris assuefacti sunt, inconstantiores esse solent. Bombyces, vulgo, *Gusanos de seda*, Cum folia viridantia continuo edant, adeo delicati sunt, vt minimo quoque tonitruo seu fulgure commoti subtilissimam illam telam, quam paulatim fabricant, texere desinant, & statim moriantur, ideo qui eos alere consueuerunt, inuentiones quærunt, ne ipsi tonitrua audiant, aut fulgura videant. Sic homines in viriditatibus, id est, delicijs & vo-

Iob.13.

Daniel.2.

Apocal.3.

Psal.11.

Threno.4.

Simile.

luptatibus humanis educati adeò teneri & delicati sunt, vt si ali- 28
quando opus aliquod studiosum incipiant, minima quaq; obla-
ta occasione ab incepto desistant, & peccata committentes mo-
Psalm. 77. riuntur. De quibus illud Psalmi dici potest: Filij Ephraim in-
tendentes arcum, conuersi sunt in die belli. Filij Ephraim idest,
diuites & prosperi huius mundi. Hoc autem in hac materia ma-
xime plorandum est, quod cum homines in bono valde incon-
stantes sint, in malo solent magnopere perseuerare. Atque ita
Dominus de illis, qui cum superbia infernali turrim Babylonis
Genes. 11. ædificabant, dixit: Cœperunt hoc facere, nec desistent à cogita-
tionibus suis, donec eas opere compleant. Vbi aperte conspici-
tur, qualiter homines contendunt, vt in inceptis sceleribus vl-
tra progrediantur, maxime quando plurimi ad vnum deprauа-
tum opus concurrunt: ipsi enim se adinuicem adiuuant. Iccirco
Deus illos diuisit, nè cùm se vnusquisque solum videret, mali- 29
tiam suam opere compleret. Atque ita inquit sacer textus: Di-
uisit illos Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessaue-
runt ædificare ciuitatem. Iusti autem è contra in bono perseue-
rantes sunt. Et hoc est vnum ex signis, quæ sancti præbent diui-
næ prædestinationis. In sacra Regum scriptura legitur, quod
cùm Philistæi arcam Domini in captiuitate haberent, magnis
1. Reg. 6. plagis à Domino vapularunt. Vt autem intelligerent, vtrum il-
læ ægritudines casu ipsis, an â manu Dei euenirent, sacerdo-
tes ipsorum eis dixerunt: Facite plaustrum nouum vnum &
duas vaccas fœtas, quibus non est impositum iugum, iungite
in plaustro, & recludite vitulos earum domi, tolletisque ar- 30
cam Domini, & ponetis in plaustro, & dimittite eam, vt va-
dat, & aspicietis. Et si quidem per viam finium suorum ascen-
derit, contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande, sin
autem minime, sciemus quia nequaquam tetigit nos, sed casu ac
cidit. Ipsis verò sic facientibus inquit sacer textus: Ibant autem
in directum vaccæ & itinere vno gradiebantur, pergentes &
mugientes, & non declinabant ad dextram nec ad sinistram. At-
que ita cognouerunt hoc Dei esse negotium. Hoc modo possu-
mus conijcere, an recte dirigamur, & an res nostræ diuinæ sint
maiestati gratæ. Tunc velut vaccæ illæ super humeros nostros
imponimus arcam Dei, hoc est, legem diuinam, quando bonum
eo animo incipimus, vt illud prosequamur. At non est vacca,

quæ

31 quæ non habeat suum vitulũ, qui ad ipsam clamẽt, & mugitus edat, vt ipsa retrocedat. Profana mulier vitulus est, quæ virum suum excitat, ne virtutem prosequatur. Maritus improbus & peruersus vitulus est, qui mugitus edit, & ad vxorem suam virtutis studiosam clamat, vt ipsa retrocedat. Affines, cognati, & amici conscientiæ deprauatæ, vituli etiam sunt, qui suis mugitibus & persuasionibus iustos à sanctis ipsorum itineribus auerte re conantur. Deniq; nostræ propriæ passiones & appetitus sensuales vituli sunt, qui clamant, & cõqueruntur, ne ita iciunemus ne orationi vacemus, nè ita sileamus, &c. Sed in hoc efficacia vere seruorum Dei inspicitur, quod itinere vno gradiuntur pergẽ tes, & mugientes, atq; nec ad dextram nec ad sinistram declinãtes. Itaq; licet mugitus vitulorum, hoc est, molestias suæ ipsorũ
32 sensualitatis sentiant, tamen vlterius progrediuntur in bono cœpto perseuerantes, intelligentes, quia (vt ait B. Isidorus) salus perseuerantibus solum datur: non enim beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseueranter facit: Et ideo D. Bernardus in quadam epistola ait: Scias, diabolum, ò Christi miles soli perseuerantiæ inuidere, quam solam nouit à Domino virtutem coronari. In huius rei typum Dominus in Exodio iubebat, vt tunica summi sacerdotis in fimbria seu ora per gyrum mala punica mistis in medio tintinnabulis haberet, ita vt tintinnabulũ esset & malum punicum, rursumque tintinnabulum aliud & malũ punicum. Malum punicum fructus est coronam habens, per quam cœleste præmium significatur. Atque ita cum iubet Dominus, vestem sacerdotis in fimbria malis punicis & tin-
33 tinnabulis adornari, significat præmium & coronam atque veram laudem virtuti perseueranti vsque ad vltimum vitæ deberi. Ideo D. Paulus ad Philippenses scribens, ipsos ad virtutem incitabat dicens: Confido in vobis, quod qui incepit in vobis opus bonum perficiet vsque in diem Iesu Christi. Diem mortis appellat hic sanctus Apostolus diem Iesu Christi. Nam dies, quos nunc viuimus nostri vocantur, vt patet apud B. Iob. Vbi dicitur: Sicut mercenarij dies eius. Et paulo inferius: Dies mei velocius transierunt, quam à texente tela succiditur. Et S. Dauid inquit: Sicut fumus dies mei. & in eodem psalmo: Sicut vmbra declinauerunt. Itaque nunquam finem imponeremus, si locos, in quibus sacra scriptura dies hominis appel-

B. Isidorus. lib. de summo bono.

D. Ber. in quad. epist. Exod. 28.

Philippẽ. 1.

Iob. 7.

Psal. 101.

appellat dies vitæ ipsius, recensere vellemus. Illos autem sic vo- 34
cat, quoniam homo libertatem habet, vt in eis quod voluerit, efficiat, siue cœlum mereri, siue illud amittere. Dies vero rationis dies Domini nostri Iesu Christi nuncupatur, quoniam tunc iam non poterit homo mereri nec demereri. Atque ita sicut homo in diebus suis id quod vult, facit, licet contra Domini voluntatem sit, sic Deus in die suo voluntatem suam exequetur, quanuis contra ipsius hominis voluntatem sit. Ergo vsque ad illum diem perseuerare debet, qui opus aliquod bonum incepit. O sancta perseuerantia, quot bona animæ affers: te enim duce habitus virtutum gignuntur, & difficultates,
Prouer.7. quæ in ipsis sunt, faciles fiunt. Hoc Spiritus sanctus significauit, cum dixit: vade ad formicam, & considera vias eius & disce sapientiam. O magnam filiorum Adæ confusionem 35
& ignominiam: siquidem sua ipsorum negligentia & pigritia ita superati & summissi sunt, vt necessarium sit eos ad formicas mittere, vt ipsas magistras habeant. Videbitis multitudinem formicarum quæ per duram rupem multoties transeuntes, tandem cum paruæ sint, vestigium manifestum assiduitate transeundi relinquunt. Considera ergo, ô homo (inquit Spiritus sanctus) qualiter tam vilia ac tam parua animalia cum sæpenumero per duram rupem transeant, tandem in ea iter patefaciunt. Sic tu per virtutum actus persæpe transi, & in ipsis perseueranter te exerce, qui absque dubio in anima tua tam præstantes habitus gignent, vt aperte & manifeste videri possint in facilitate & suauitate, qua opera bona exercebis. Nam cum verum sit dictum Aristotelis, 36
scilicet, quod delectatio conseruat operantem in opere, hinc fit vt homo perseuerans breuiter perfectionem consequatur.
3.Reg.6. In sacra Regum historia legitur, templum Dei intra septem annorum spatium fuisse instructum. Et apud Diuum
Ioann.2. Ioannem dixerunt Iudæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc. Quod quidem fuit postquam illud Babylonici euerterunt. Vbi adumbratum est, quod perseuerans homo in gratia baptismali breuiter perfectum Dei ædificium efficitur. Atsi non perseuerat, & in peccatum incidit, difficillime postea ad perfectionem perueniet, quod B. Apostolus testa-
Hebr.10. tur dicens: Volũtarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis

37 veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Quibus verbis S. Apostolus nemini quidem viam salutis percludit, sed quantum sit eius conuersio & restauratio difficilis qui post veritatis cognitionem peccat, aperte declarat. Tam desiderabilis est perseuerantia, vt S. Augustinus & Beatus Cyprianus dicant: Nos in singulis orationis dominicæ petitionibus donum perseuerantiæ postulare, vt animaduerenti facile est deducere. Itaque cùm dicimus, Sanctificetur nomen tuum, à Deo petimus, vt ipsum continuo sanctificemus: cum dicimus, Adueniat regnum tuum, postulamus à Domino, vt semper ad nos dona regni sui descendant: cum dicimus, Fiat voluntas tua, Deum precamur, vt semper diuinæ eius voluntati ob-
38 temperemus, & sic de alijs. Sed hoc perseuerantiæ donum non solum à Domino efflagitare debemus, sed ex parte nostra aliquot nobis diligentiæ sunt adhibendæ, & aliquot sanctę considerationes faciendæ. Ex quibus vna est, quòd si à bono incepto desistimus, statim omnia merita, quæ hactenus comparauimus, amittimus. Insanus profecto esset ille, qui vna vice, ideſt, *En vna mano*, Omnes diuitias, quæ diu ac magnis laboribus acquisierat ludendo perdere & iactare voluisset. Quid, obsecro, diceretis, si vidissetis hominem, qui maximo vitæ suæ discrimine mare transegit, & quam plurimos annos in comparandis diuitijs apud Indos magna cordis sui afflictione consumpsit, & in Hispaniã perueniens è naui descendens omnes illas diuitias in portu vna vice ludendo iactauit? O insane & mente alienate, ad hoc te tantis pe-
39 riculis exposuisti, totq; labores pertulisti, vt vno horæ momento ab omnibus facultatibus spoliatus remaneres? Si igitur hunc insanum existimatis, maiori ratione cũ putare debetis, qui quam plurima merita coram diuino conspectu ieiunijs, disciplinis, orationibus, vigilijs, eleemosynis, atque alijs sanctis operibus acquirens, postea illa omnia breuissimo temporis spatio amittit, vt effrænato suo appetitui satisfaciat. De huiusmodi enim homine per Prophetam Ezechielem inquit Dominus: Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur. *O sancta Maria señora*, Et quod tam ingens malum: nos pater luminum illuminet, vt illud fugere & vitare sciamus.

S. *Augusti. lib. de bono perseueranti. & B. Cypria.*

simile.

Ezec. 18.

Alia

Alia etiam ad hoc vtilis consideratio est, videlicet, illum, qui 40
veram pœnitentiam faciens per sanctum virtutis iter cœpit incedere, & non perseuerauit, non solum acquisita merita deperdere, sed (vt Dominus ait.) Fient nouissima hominis illius peiora
Luce. 11. prioribus. Et hoc duabus rationibus, quarum prima est, quoniam
Simile diabolus eum maiori vigilantia, quam antea obseruat. Solet aliquando euenire, vt cum aliquis delinquens sit in carcere inclusus, custos ipsius reputans eum hominem, qui promissis stabit, ipsum catenis non opprimit, quin potius per totam domum incedere permittit. Ille vero promissa non seruans è carcere fugit, & postea siue ob idem delictum, aut propter aliud iterum in illo includitur, tunc custos carceris, eum maiori cura & diligentia custodit, ipsumque catenis & compedibus ligando opprimit, nè sicut antea rursus aufugiat. In hunc modum dæmonium cum peccatoribus agit. Illos enim, qui semel per veram pœnitentiam ab 41
ipsius vinculis liberi fuerunt, si iterum peccant, & in carcerem cul pæ ingrediuntur, maiori cura & diligẽtia obseruat: ac si antea eos vna duntaxat tentatione solicitabat, postea omni studio illos quã plurimis afficit.

Secunda autem ratio est, quoniam natura nimis corrupta & debilis ac deprauata per malam consuetudinem remanet. Si ve-
Simile. ste noua atq; optimo panno confecta diu vtamur, tandem tractu temporis ita attenuatur & vilis fit vt si eam sartori resarciendam tradas, dicat: Profecto melius esset aliam denuo fieri, hæc enim ita attenuata & attrita est, vt acus quid in ea prehendat, non inueniat. Sic conscientia peccatoris assiduitate peccandi adeo corrupta & deprauata remanet, vt vix in ea sit aliquid, in 42
quo diuina verba, vel sanctæ inspirationes, vel prælatorum reprehensiones, vel amicorum admonitiones apprehendant. Valde etiam conducit ad perseuerantiam obtinendam continua beneficiorum acceptorũ memoria. Ideo cum S. Dauid dixit, Conuersi sunt in die belli, rationem statim reddidit dicens: Et obliti sunt benefactorũ eius, id est, Quia obliti sunt benefactorum eius.
Isaia. 17. Et S. Isaias ait: Eris deserta, quia oblita es Dei Saluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata. De illo autem, qui perseuerauit, & tanquam gratus Domino gratias egit, inquit S. Euangelista: *Vt vidit quia mundatus est, reuersus est cum magna voce magnificans Deum.* Hoc est, Vbi primum oculos considerationis in beneficio

43 neficio accepto collocauit, statim commotus est ad id, quod debebat faciendum. Ergo fratres charissimi & nos oculos in ineffabilibus bonis, quæ à diuina manu accepimus, figamus, & illa continuo memoria nostra repetamus, quod quidem nobis erit maximo adiumento ad perseuerandum in eius seruitio & amore. Et hoc modo pleni gratia consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica XIII. Post Pentecosten,

CONCIO SECVNDA:

Cum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam, & cũ ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi. Lucæ. 17.

BEatus Apostolus Paulus ad Corinthios scribens sic eis inquit: Nescitis, quòd hi, qui in stadio currũt, oẽs quidẽ currunt, sed vnus accipit brauium: sic curritevt cõprehendatis. Omnis, qui in agone contendit ab omnibus se abstinet, & illi quidẽvt 2 corruptibilẽ coronã accipiãt, nos autẽ incorruptã. Hic S. Apostolus alludit ad eos ludos, quos Græci ac Romani celebrabant imitantes fortissimũ Herculẽ, qui cursum quendã longitudinis centũ & viginti quinq; passuũ (quẽ ipse Hercules vno impetu absq; respiratione currebat) fecisse legitur. Posteà verò homines veloces signatis diebus in alio cursu illi simili, quẽ stadiũ appellabant, se se exercebant. Ad hoc iudices constituebantur, & in fine stadij præmiũ quoddã pretiosum proponebatur: ad quod is, qui nõ respirãs atq; incessabili cursu prius accedebat, illud cũ circũstantiũ honore & plausu cõsequebatur. Vt autem vestes aut cibi eis impedimento non essent, se ipsos exuebant, & à multitudine ciborum priuabant, & omnia, quæ ipsos impedire poterant, omittebant. Hinc ortum est, vt Diuus Paulus Christianam vitam 1. Corin. 9.

stadium

stadium, ideſt, cursum appellaret, in quo nunquam ceſſare de- 3
bemus, nec vix in ipso reſpirare quo vsq; præmium conſequa-
Philon. lib. de decem oraculis. mur. Philon Iudæus inquit, legem diuinam ideo in deserto fuiſſe
datam, vbi nec cibi, nec conuerſatio, nec lætitia, nec gaudium hu-
manum erat, ad ſignificandum hæc omnia impedimento eſſe ſo-
lere ad eius obſeruationem, efficereq; vt homines filum obedien
tiæ frangant, & retrocedant. Quod ſi ad illius legis obſeruantiam
abſtinentia tot rerum neceſſaria erat, multo magis conducit ad
obſeruantiam legis gratiæ, quæ perfectior eſt. Et ideo eã D. Pau-
lus hic ſtadio comparat, quoniam nec per vnum vitæ momentũ
à cogitatione huius negotij deſiſtere debemus. Hinc intelligetis
Apocal. 7. legitimum ſenſum illorum verborum Apocalypſis, quæ vnus
de ſenioribus ad D. Ioannem de iuſtis glorioſis loquens dixit:
Hi ſunt, qui venerũt de tribulatione magna. Quæ quidem ver- 4
Pſal. 33. ba videntur eſſe contraria illis ſancti regis Dauid, ſcilicet: Multæ
tribulationes iuſtorum. Si plurimæ ſunt iuſtorum tribulationes,
quomodo eas ſanctus ille vir vnam tantummodo appellat? Quo
niam omnis Chriſtiani hominis vita debet eſſe quædam aſsidua
tribulatio, & crux perpetua, atque curſus laborioſus. Sed id in
varijs rebus eſſe debet, nunc orando & ſuſpiria trahendo, nunc lu-
gendo & gemitus edendo, nunc ieiunando, nunc corpus flagel-
lis opprimendo, nunc iniurias perferendo, nunc carceres & hoſpi-
Simile. talia viſitando, & in alijs pietatis operibus ſe exercendo. Et hæc,
ſunt multæ tribulationes, quæ illa magna tribulatione comprehẽ
duntur, ſicuti corpus humanum, quod licet vnum ſit, diuerſa ta-
men membra habet, quod maioris eius pulchritudinis cauſa eſt.
Rom. 13. Hanc autem perſeuerantiam commendauit etiam Beatus Pau- 5
lus, cum dixit: Induimini Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.
Ideſt, ita ad Dominum Ieſum Chriſtum accedite, & vos illi vni-
te, vt nunquam ab eo diſcedatis. Proprium ac peculiare eſt He-
braicæ linguæ ad denotandam perſeuerantiam & durationem
alicuius, dicere illum ea re, in qua perſeuerat, eſſe indutum, vt in
Pſalm. 108. pſalmo dicitur: Fiat ei maledictio, ſicut veſtimentum quo operi-
tur, ideſt, ſemper maledictione contegatur: & inferius: Operian-
tur ſicut diploide confuſione ſua, ideſt, Nunquam ab eis confu-
ſio & ignominia auertatur. Et ita intelligendum eſt illud Iſaiæ:
Iſaiæ. 11. Et erit iuſtitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium re-
num eius. Hoc eſt: Omnes virtutes ita Chriſto Saluatori mundi
adhæ-

6 adhærebunt, vt ab eo nullo modo disiungantur, & ipse continuo se in studiosis operibus exercebit. Sic cùm hic dicit Beatus Apostolus, Induimini Dominum nostrum Iesum Christum, vult dicere: Diligite Dominum nostrum Iesum Christum & ei tam per seuerantes seruite & obtemperate, vt nũquam ab eo discedatis. O fœlices illos, qui hac firmitate & stabilitate ei inseruiunt, siquidẽ ipse ait: Qui perseuerauerit vsq; in finẽ, hic saluus erit. Ita que adeo excellens est perseuerantia, vt Dominus ipsam velut in præmium aliarum virtutum elargiatur. Hoc aperte in sacra Regũ historia cõspicitur, vbi Propheta Samuel Hebræis dixit. Si timueritis Dominum, & seruieritis ei, & audieritis vocẽ eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis vos, & rex qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum. Ecce quomodo se-

Matth. 10.

1. Reg. 12.

7 qui Deum perseueranter, hic pro præmio aliarum virtutũ promittitur. E contra vero in peccatorũ pœnam solet Dominus inconstantiam permittere. Sic testatur S. Ieremias. Peccatum, inquit, peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est. Peccatũ peccare, est corde & ex animo grauissima peccata committere. In libro Sapientiæ sic dicitur, Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarũ. Vbi aperte omnium filiorum Adæ inconstantia ostenditur. Examen seu lingua stateræ res est subtilissima, quocunq; enim grano, licet minimũ sit, ducitur in vnam vel in aliam ipsius stateræ partem. Sic filios Adæ quæcunque res, quãuis parua sit, ad se attrahit & adducit. Sed hoc multo aptius perditis & corruptis hominibus præ multitudine peccatorum cõ-

Thren. 1.

Sapient. 11.

Simile.

8 uenit. Et ideo postquã S. Dauid de iusti perseuerantia egerat, & quod fructũ suum dabit in tempore suo, & quod folium eius nõ defluet, dixit: Nõ sic impij nõ sic, sed tanquam puluis, quẽ proijcit ventus à facie terræ. O appositissimam similitudinem. Quid obsecro, in mundo maioris inconstantiæ quam puluis reperiri potest, siquidem vnus duntaxat flatus eum dispergit, & penitus euertit? Pars huius inconstantiæ ipsis peccatoribus ex humanis timoribus oritur. Lepus adeò timidũ animal esse fertur, vt quãdo currit, caput in terga vertat, quod aliquando amissionis vitæ eius causa est: nã hoc de ẽtus à canibus venaticis obtinetur, & interficitur. Sic quã plurimi ex his, licet aliquoties à dæmone fugere incipiant, & virtutes insequãtur, tamen præ timore incidẽdi in morbos, paupertatẽ, aut amissionẽ honoris & authorita-

Psalm. 1.

Simile.

tis retrocedunt & in crudelissimos dentes ac horridum Sathanæ os incidunt. Et quanui, diuina sacramenta recipiant, tamẽ cum statim ad eadem peccata redeant, signum est manifestũ eos ipsa exactè non fuisse confessos, nec ea verè reliquisse. In corporalibus morbis hoc experimento apparet. Si enim quis postquã ab ægritudine exiuit, iterũ in eam incidit, dicere solemus, eum non perfectam sanitatem fuisse consequutum, nec humorẽ, vnde illa ægritudo promanabat, omnino expurgasse. Hæc autẽ cõiectura adeò vehemens est, vt lex fit, qua iubetur, quod si ægrotus alicui medico certam pecuniæ summam ea conditione dederit, vt ab ægritudine, in qua est, sanetur, si facilè in eandem infirmitatẽ incidit, postquã sanus factus fuerat, teneatur medicus ipsi ægroto denuô medicinam adhibere, quoniã lex præsumit eũ perfectè nõ fuisse curatum. Ita hic præsumi potest, & hoc ponit Dns pro 10
vno ex reprobationis signis dicens: Nemo mittens manũ suã ad aratrũ & aspiciẽs retrò aptus est regno Dei. Quo circa fratres mei ego ad pedes vestros proiectus vos oro, & per sanguinẽ Iesu Christi & per amorẽ, quo ipsum profudit, adiuro, vt salutem vestrã & remedium verè atque omni studio curare & adhibere contendatis, & in ea vitam omni perseuerantia consumatis: nec sitis sicut hi leprosi, (de quibus hodierna agit sacri Euãgelij lectio) qui ad autorẽ vitæ Iesum Christũ fide accesserunt & ab eius liberalissima manu corporalẽ salutẽ atq; spiritualem cõsecuti sunt, sed tã quã ingrati & inconstantes in ipsius diuino amore minimè perstiterunt. Ait igitur sacrũ euangeliũ: *Cum iret Iesus in Hierusalem, &c.* Leprosi isti magnã curam quærendi remediũ habuerũt, ante quam Dominus castellum ingrederetur, nã postea nulla eis esset 11
opportunitas, quoniam ingressus in illud eis prohibitus erat. Intelligitis hoc fratres mei? Festinate modò, siquidem per tempus licet, ad misericordiã postulandam. Nam postquã sponsus in cœlestes nuptias ingressus fuerit, & ianuas clauserit, non poteritis eò ingredi nec remediũ aliquod inuenire. Ecce nũc vos expectat & iniquũ est vos hanc benignitatem ac patientiam cõtemnere: erit enim hoc ad maiorem vestram confusionẽ ac damnationẽ. Sic D. Paulus testatur dicens: An diuitias bonitatis & patientiæ & longanimitatis eius contẽnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiã te adducit? Secũdũ autem duritiã tuã & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti

Simile.

Luc. 9.

Roman. 2.

12 sti iudicij Dei, qui reddet vnicuiq; secundū opera eius. O terribilia verba. Quod tā lapideū cor est, quod illa audiēs timore nō frangatur? Ad quorū intelligentiā oportet vos meminisse eius, quod aliquando vobis forta sse contigit. Cū quis vestrū iter facit cū aliquo viro nobili & magna authoritate prædito, si ob aliquā necessitatē longè abeo remansisti, & ille, qui vltrà progreditur, te in comitatu expectat, nunquid postquā intelligis ipsum te expectare id tibi in causa est, vt propter expectationem eius intra te dicas, siquidē ille me expectat, ego in hoc diuersoriū ad comedendū & iudendū ingredi volo, aut ex hoc amæno fonte bibere, & iuxta illum quiescere sub vmbra huius arboris mihi placet? Neequaquā profectò, quin potius è cōtra quilibet vrbanus homo faceret: Si enim cognoscis eū te expectare in comitatu, dicis: Nō *Simile.*

13 oportet me in aliqua re detineri, nec in dulcissima fontis aqua, nec in gratissima arboris vmbra, &c. quin potius festinabo, donec illū cōsequar: inurbanitas enim esset, tantū virū & tā nobilē qui me expectat propter me detineri. Hoc est quod D. Paulus in præsentiarū ait: Attēde peccator, Deū immensum ac maximū Dōm te expectare, & inurbanā rem esse, te ipsum expectare facere, Hispanè, *Es mala criança hazelle esperar.* Animaduerte quod si ipse te expectat, nō ideo est, vt in creaturis per affectionē te detineas, in illis voluptatē capiēs sed vt festines dicēs: Heu, vniuersalis ille cœli ac terræ Dominus me expectat, & magna inurbanitas ac irreuerētia esset ipsum expectare facere. Si propter necessitatē in aliquod diuersoriū fueris ingressus, & aliqua creatura vsus fueris, id omni cura & sedulitate facito animaduertēs te Deū expectare, & quā celeriter te à necessitatibus expedire con-

14 tende. Sed væ væ & millies væ, quia hæc attentè nō cōsideras atque animo euoluis. Nō cogitas quòd patientia & lōganimitas Dei ad pœnitētiā te adducūt? Secundū autē duritiā tuā thesaurizas tibi irā. Vno die vnū cōmittis peccatū, alio duo, alio quatuor, &c. deniq; singulis horis magis in Dei pectore irā thesaurizas: & cū minus cogitaueris, diuina eius misericordia rumpetur, & ira ipsius, velut profluuies amnis cū extra ripas exit, & molendina, *Simile.* domos, atq; arbores euellit, sic te ipsum perdet & euertet. Auicula quædā nomine Cornix magnū dissidium & contētionē cum *Simile.* aquila dicitur habere: nā illā volantem persequitur & molestia afficit, nunc in alis, nunc in cauda, nunc in corpore suo rostello

ipsam mordens. Aquila vero, vt est nobilis, omnes illas mole 15
stias perfert, & nobili corde dissimulat, ipsa importuna auicula maiorem inde ad eam vexandam occasionẽ sumente, quo vsq; aquila defessa iam illis molestijs & importunationibus miseram auiculam vnguibus crudeliter dilacerat. O quam propriè hoc inter Deum & peccatorem contingit, nam miser homo videtur quodammodo particulari gustu afici, cùm diuinam maiestatem suis sceleribus & peccatis, quantum ex se est, vexat & persequitur. Cùm autem Deus sua infinita clementia cũ illo dissimulat, eumque iterum atq; iterũ patitur, inde ipse peccator ad Deum magis offendendũ occasionem capit: quia si Deus, cùm ipse peccator primum aut secundum scelus commisit, terræ iuberet, vt viuum eum absorberet, ille abominationes amplius non perpetraret, & alij forsan sibi cauerent, alienoq; saperent periculo. O 16
infælix homo, attende quòd Dominus, si ita dici potest, defecisceturideſt, *se cansara*, Tot molestias & iniurias perferendo, ac te inter vngues iustitiæ suæ per mortem dilacerabit, à corpore animam separans, ipsamq; in æternas gehennæ flammas arsuram proijciens. Et hoc est, quod ait Diuus Paulus: Secundum duritiam tuam thesaurizas tibi iram, &c. Quapropter siquidẽ nũc tibi vacat, occasionẽ arripe, antequã illam amittas. O *ccurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longe, & leuauerunt vocem dicentes: Iesu præceptor miserere nostri.* O precationem mirabilem, quam Spiritus sanctus confecit, & per ora horum hominum protulit. Quid obsecro breuius hac oratione fratres, quid sapientius, quid sacratius, quid vtilius dici potuit? Vtinam diu noctuque non dico cẽties, sed millies hanc efficacem orationem corde & ore profera- 17
Isai.6. mus: Iesu præceptor miserere nostri. In hoc sacratissimo nomi-
B. Thom. 3. ne, Iesus, nomina illa cuncta, quæ Isaias de Messia recensetp.q.37.ar.2 rabiliter continentur, scilicet: Admirabilis Deus, fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis. Quod pulchre disserit Beatus Thom. At minime contenti remanserunt illius nominis, Iesus, prolatione, sed addiderunt: Præceptor, diuinitatem eius profitentes, qui præcipere possit lepræ vt faceſſat, & saluti vt statim adueniat. Et tanquam Deo ei dicunt, Miserere nostri: & ea miseratio Domini fuit, vt vix illa verba finierint, cùm salutem illis impartitus fuerit: vt appareat fidelem esse, qui per Isaiam Prophetam
Isaias.65. dicit: Eritq; antequam clamẽt ad me, ego exaudiam: adhuc illis

loquen-

18 loquentibus, ego audiam. Hæc tanta fœlicitas omnibus pijs hominibus promissa est, qua non video quid optabilius illis in vita possit accidere, Quòd si illum tam facilem tamque exorabilẽ, cùm in hoc mundo inter homines versaretur, experti sunt, non alium plane existimare debemus, cum in cœlum est assumptus. Locum enim tantum, non animum, non affectum, non miserendi officium mutauit, cum in cœlum ascendit. Hinc B. Paulus ad Hebræos scribens dixit, Iesus Christus heri & hodie ipse & in sæcula. Hoc est: Eadem in illo mens, eadem pietas, eadem nostri cura, & prouidentia, quæ in illo fuit, semper erit. Quid enim mutare illum poterit, de quo scriptum est per Psalmographum: Tu autem Domine idẽ ipse es, & anni tui non deficient? Si ergò idẽ ipse est in cœlo, qui in terris extitit, cur non semper eadem pieta-
19 tis & misericordiæ opera ab eodem fonte dimanabunt? His ergò fratres diuinæ veritatis & promissionis testimonijs suffulti adeamus cũ fiducia ad thronum gratiæ eius, (vt nos B. Paulus admonet) vt misericordiam inueniamus in auxilio opportuno. Et vt ad hoc animũ acciperemus, sacra scriptura toties de diuina misericordia agit, & peculiariter in Ecclesiastico, vbi dicitur: Pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Vbi alij transtulerunt: Et remittit in die tribulationis peccata: & sic est etiam in contextu Græco. Vbi insinuatur, quòd nũquam Deus lassitur nec lassabitur, remedium adhibẽdi peccatoribus, si ipsi ad eum se conuertere volunt. Et ideo dicitur: Remittit, &, Remittet. Et propheta Oseas ait. Eius qui inte est misereberis popu-
20 li. Et Hebraice pro his verbis habetur: Eo quod in te sit miseratio pupillo, & ita etiam transtulerũt septuaginta interpretes. Et est sensus, quod Deus tantæ sit misericordiæ, vt per eum seruentur etiam infirmissimi. In hoc etiam res quædã cõsideratione digna est, videlicet, in diuinis literis solere sæpenumero duplicari nomen, quod de misericordia Dei loquitur, vt apud S. Dauid dicitur: Misericors & miserator Dñs: & apud S. Isaiam, Miserans miserebitur tui. Huius autem rei mysterium est, quod Hebraica lingua superlatiuis caret, & vt illa formet, nomen duplicat, Itaque, Miserator & misericors idem est quod multum misericors. Et miserans miserebitur tui idest quod misericordia ingentissima afficiet te Dominus. Quis ergo hæc audiens adhunc pijssi-

Hebræ. 13.

Psal. 101.

Hebr. 4.

Eccle. 13.

Osee. 14.

Psal. 85. & 110.

Isai. 30.

mũ Dñm confidenter in suis necessitatibus misericordiã postulãt
do non accedet. Ita S. Dauid faciebat, qui ait: Et veniat super me
Psal. 118. misericordia tua Dñe, secundũ eloquiũ tuum viuifica me. Vbi
alia translatio habet: Et veniet super me misericordia tua Domine: & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur fiducia
qua hic sanctus rex Dño preces fundebat, siquidẽ petens, vt super se diuina misericordia veniret, adeò certus erat illam esse venturã, vt dicat: Et veniet super me misericordia tua Domine. Velim etiam fratres, vt notetis in præsentiarũ, quid est quod petitis cũ à Domino misericordiam postulatis. Non ab eo mutuũ petitis aut commodatum, sed aliud altius ab eo postulatis. Quãdo ei
dicitis, Miserere nostri, perinde est ac si diceretis: Domine obse
cramus te, vt leges, quas contra peccatores, qui mandata tua trãs-
Simile. grediuntur, sanxisti, frangere digneris. Magna profecto auda- 22
cia præditus ille esse diceretur, qui ad regem se conferret, & ab
eo hoc munus & beneficium postulasset, vt videlicet, leges &
statuta sui regni erga ipsum irrita faceret: mereretur profecto iste, vt magna confusione sua reprehensus grauiter puniretur. B. Paulus ad Ephesios scribens inquit, Deum legem po
Ephes. 5. suisse, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod
Roma. 1. est idolorũ seruitus, non habet hæreditatem in regno Christi. Et
ad Romanos etiã scribens, post quã catalogũ quendã multorum
& horribilium peccatorũ fecit, adiunxit statim: Qui talia agunt,
digni sunt morte, scilicet, æterna & temporali. Cum ergo tu, ò
peccator, aliquod horum scelerum commisisti, & à Deo misericordiam postulas, profectò in eo exigis, vt erga te legem illam,
quam aduersus eum, qui tale peccatum commisit, condidit, con 23
fiingat: ipse autem adeò misericors est, vt velit te ab eo id postulare, quod, si vt oportet postulas, sine dubio tibi concedet: at non
pro te sed pro vnigeniti filij sui meritis. In Exodo legitur, quod
Exod. 32. cum S. Moyses ex monte Sinai portans legis tabulas descendisset, cũ appropinquaret ad castra, vidit populi abominationem
& idololatriam, iratusq; valde proiecit de manu tabulas & eas
Simile. ad radices montis confregit. Si quidam inquisitor per diploma
regiũ, quod habebat, de omnibus alicuius prouinciæ delinquentibus cognoscens, & quoniam aliquos regis proditores inuenit
ira cõmotus diploma ipsum rumperet, non ne reprehensione &
supplicio dignus esset, eò quod signum ac diploma regis ita par-

ui fe

24 qui fecit? At cũ sanctus Moyses hoc feciſſet, ob id à Domino minime reprehenſus fuiſſe legitur. O ineffabile myſteriũ & admirabile ſacramentum. Non fuit reprehenſus ſanctus Moyſes, quoniam diuina ordinatione tabulas illas ad radicem montis confregit, vt ſignificaretur, omnia peccata tam mortalia, quam venialia, quæ à principio mundi vſq; ad finem eius fuerunt & erũt coadonata, ideò fuiſſe condonata, quoniam diuinæ leges ad radices montis confractæ fuerunt. O Chriſte vitæ reparator, amor dulciſsime animarum noſtrarum tu mons ille es, de quo regius propheta ait: Mons Dei mons pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo. Huius montis altitudo eſt diuinitas, radices verò ſeu infima ipſius montis eſt humanitas, & hic diuinæ leges confractæ fuerunt: quoniã ipſe Do
25 minus Ieſus Chriſtus in cruce patiens meruit efficaciter veniam peccatorum omnium, quæ condonanda ſunt, & quod diuinæ leges cum peccatoribus, qui ſcelera commiſerunt frangerentur. *Pſalm.67.*

Quos vt vidit, dixit: Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Eos nimirum ijſdem clementiæ ſuæ oculis, quibus populum ſuum ingemiſcentem in AEgypto contemplatus eſt: vbi (vt ait ſacer textus) videns affictionem populi deſcendit, vt liberaret eum. Vnde ſcite S. Dauid orabat, cum quo & nos orare debemus: Reſpice in me & miſerere mei, quia vnicus & pauper ſum ego. Et in ſancto Iſaia ſcriptum eſt: Ecce, reſpice, populus tuus omnes nos. O quantum nos ſic preces fundere oportet, potiſsimum hiſtemporibus, quando vndique Saraceni, hæretici, & homines procaces nos premunt, & ſanctam Romanam Eccleſiam prorſus euel-
26 lere contendunt. Nos igitur cum Sancto Dauid dicamus: Reſpice Domine vineam iſtam, quam plantauit dextera tua, & perfice eam, quam exterminauit aper de ſylua, (ideſt ſpurciſsimus Mahometus) & ſingularis ferus depaſtus eſt eam (ideſt ſuperbus Lutherus.) *Exod.3.* *Pſalm.24.* *Iſai.64.* *Pſalm.79.*

Et factum eſt, dum irent, mundati ſunt. Non eis Dominus dixit, Vbi primum eos vidit, Sani eſtote. Propter quod ipſi tanquam homines dicere poſſent, quando iuſsi ſunt ab eo, vt irent & oſtenderent ſe ſacerdotibus: Nos in conſpectu ſuo minime ſanat, qualiter in abſentia ſanabit? Nec indignati ſunt, ſicut Naaman ille princeps militiæ regis Syriæ leproſus, qui eò quòd Eliſeus ei per famulum dixit, Vade & lauare ſepties in Iordane *4.Reg.5.*

& recipiet sanitatem caro tua, iratus recedebat dicens: Putabam 27
quod egrederetur ad me, & stans invocaret nomē Domini Dei
sui, & tangeret manu sua locum lepræ, & curaret me. Nihil horū
isti dixerunt, sed magna animi promptitudine ei obedierunt.

Et factum est dum irent, mundati sunt. O insignis obedientiæ vis,
statim vt Christo iubenti paruerunt, virtutem obedientiæ ex-
perti sunt. Hinc D. Basilius merito ait. Præclara est obedientiæ
D. Basil. homilia. 12. in Proverbia. Simile merces. Obediamus igitur bono patri certaminum præmia no-
bis exspiritus oraculis proponenti qui instar venatorum in locis
inuijs, quasi catuli cuiusdam venatici indicio cursus nostri ex-
perimentum vult capere. Et iterum, Animaduertite, inquit,
D. Basil. in monasticis constit. Luc. 10. quid in Euāgelio Dominus dicat, cum de obedientia seruis suis
adhibenda legem sanciret: Qui vos audit, me audit, & qui vos
spernit, me spernit. Quod de Apostolis dixit, intelligendum 28
est in communi sanxisse in posteros, qui aliorum futuri erāt mo-
B. Thom. 2. 2. q. 186. ar tucul. 5. deratores. Hæc ille. Huius sancti doctoris sentētiam B. Thomas
confirmat.

Vnus autem ex illis vt vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens, & hic erat Samaritanus. Sed quærō, quis hunc Samari-
Ioan. 4. tanum cum Iudæis coniunxit? Nam apud D. Ioannem dicitur:
Non coutuntur Iudæi Samaritanis: illos enim velut excommu
nicatos reputabant. Ad hoc respondetur, inter ea quæ magis
dispersos congregant & concordes efficiunt, esse laborem, pau-
pertatem, atque ægritudinem. E contra vero vnum ex his, qui-
bus humana corda magis separantur est corporalis prosperitas
& diuitiarum affluentia. Quam ob rem licet huius mundi bo- 29
na aliud præter hoc malum non haberent, videlicet, homines
mutuo ab alijs separari, patrem à filio, diuitem consanguineum
à paupere, hoc solum sufficeret vt illa merito odiremus & par-
ui faceremus. Et quanuis labores aliud etiam bonum præter hoc
non haberent, videlicet, concordiam facere & confraternita-
tem quandam in hominibus gignere, satis esset vt illos diligere
mus. De Patriarcha Abrabam & consanguineo eius Loth in sa-
Gene. 13. cra pagina sic legitur. Nec poterat eos capere terra, vt habita-
rent simul, erat quippe substantia eorum multa & nequibant
habitare communiter: vnde facta est rixa inter pastores Gre-
gum Abraham & Loth. Antequam plurimas diuitias posse dis-

sent

30 cunt, ambo simul incedebant, ambo de terra sua egressi sunt, & regionem Palestinæ peragrarunt, & se ipsos simul ad inuicem consolabantur. Cum vero diuites, & opulenti facti sunt, nequibant habitare communiter. Diuisusque est Loth, & factus est in cola in regione Sodomorum: & quoniam à sancto Abraham se disiunxit, ei quam plurimi casus, & infortunia euenerunt. Etenim non post multum temporis à quibusdam barbaris captus est, postea verò facultates eius in Sodoma incensæ fuerunt, denique post hæc mala inebriatus est, & stuprum duabus filijs suis turpissimè intulit. Heu quot mala hominibus euenire solent, eò quod à bonorum societate segregantur, Maledictæ diuitiæ, quæ tot malorum causa sunt & occasio. Illæ non solum hominem ab alio separant, & efficiunt, vt filius cum patre, & fra-
31 ter cum fratre litigent, sed ipsum hominem à Deo auertunt. Atque ita Salomon in Prouerbijs dicebat: Diuitias ne dederis mihi, nè forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? De primis fidelibus in principio nascentis ecclesiæ legitur. Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia. Attendite, quomodo de illis, qui aliquid proprium non habuisse dicuntur, etiã dicitur, quod erat ipsis cor vnum & anima vna. Alterum ex altero sequitur. Diligamus ergo fratres paupertatem & labores, siquidem in cordibus humanis pacem & concordiam gignunt. Satis profecto huius Samaritani gratitudo manifeste apparet, si quidem commouebatur, magna voce magnificare Deum. In sa-
32 cra scriptura legitur quòd cum Tobias & filius eius intellexissent, angelum Raphael esse illum, qui ex parte Dei tot in ipsos beneficia contulerat prostrati per horas tres in faciem benedixerunt Deum, & exurgentes narrauerunt omnia mirabilia eius: in quo gratitudinem suam ostendebant. Hunc modum laudandi Deum vocibus & canticis cœlestis magister Iesus Christus nos docuit, Qui postquam sacros discipulos in sacerdotes consecrauit, & admirabile eucharistiæ sacramentum instituit, suam sanctissimam vocem simul cum ipsis extulit, & laudes æterno patri in quantum homo decantauit pro illis ingentibus beneficijs quæ ibi vniuerso mundo impendit. Atque ita D. Matthæus inquit: Hymno dicto exierunt in montem Oliueti. D. Augu-

Prouer. 30.

Actuum. 4.

Tob. 12.

Matth. 26.

D. August. sup. Psal. 72

stinus ait, hymnum esse verbum Græcum, & significare laudem 33
B. Isidor. lib. 6. Etymolo. c. 34. Deo redditam cum cantu. Itaq; vt hymnus sit, tria debet habere. Primum quod sit laus, deinde Dei, tertio cum cantu. Idem ait B. Isidorus. Hoc sancto exercitio vsus est D. Paulus cum socio suo Sylla, qui (vt in Actibus Apostolorum legitur) post quam eis gentiles multas plagas imposuerunt, ipsosque miserunt in
Actuũ. 16. carcerem, Media nocte adorantes laudabant Deum, & audiebant eos, qui in custodia erant. Illæ autem laudes Domino ita acceptæ fuerunt, quod subito terræmotus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia, & vniuersorum vincula soluta. Et idem Apo-
1. Corin. 14. stolus ad Corinthios scribens ait: Si quis in mœrore est, psallat. O infœlices ingratos, qui nihil horum faciunt, quanuis
D. August. in medi. à Domino plurima beneficia accipiant: de quibus B. Augusti- 34
nus ait. Væ tacentibus de te Domine, quoniam ipsi loquaces muti sunt, cum non tuas laudes dicunt. Tales nouem leprosi exciterunt, qui quanuis à Domino sanitatem acceperũt, ad ipsum non rediere, vt ei pro tanto beneficio gratias agerent. Nicolaus
Nicol. Lyra. Lyranus inquit, sacerdotes eis persuasisse vt crederent, ipsos virtute legalium cæremoniarum & non virtute Christi fuisse sanatos. Deus nos à tam pessimis sacerdotibus eripiat, qui cum deberent homines virtutem docere eos corrumpunt & peruertunt. Misit Dominus leprosos ad ipsos, vt honore eos afficeret, & illi conuerterentur, videntes non solum vnum sed decem in instanti mirabili potentia edita miracula: ipsi autem magis cæci
Similc. & duriores remanserunt, ad instar fontis, qui quanto maiori calore circundatur, tanto frigidior est & sicut piscis, qui quò magis 35
in aqua maris salsa alitur, cò magis insulsus est. Multo meli⁹ hoc de sacerdotibus legis gratiæ dici poterit, siquidem maiora beneficia à Deo acceperunt, sii ipsi, quales esse debent, non sunt. De
Ierem. 12. illis per sanctum Ieremiam Dominus conqueritur inquiens: Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi? Auis duos colores habens est ille sacerdos, qui cum in altari coram Deo est, sanctus apparet, cùm verò coram hominibus cũ illis se conformat: nam cũ luxoribus luxor est, cũ meretricibus voluptuarius, sicut animal quoddam dictum Chamæleon, quod illarum rerũ, quibus se adiungit, colorem refert. O patres euangelici sacerdotes, vt quid vos ipsos non confunditis, & pudorem non contrahitis

qui

36 qui cùm tot beneficijs diuinis condecorati sitis, hoc malum in vobis sentitis, & vix sæcularis perditus peccator est, cui vos in suis deprauatis moribus nõ cõformetis, ipsumq; imitari contendatis? Per infinitã ergò maiestatem illius magni Dei, à quo sic honore affecti estis, vos adiuro, vt vobis ipsis atque illis, quos vestris deprauatis exemplis corrumpitis, compatiamini, & sanctissimũ ministeriũ vestrum, ea, qua oportet animi puritate in posterum exerceatis. Satis digni erant leprosi illi, à quibus Dominus propter eorum ingratitudinẽ salutem, quam dederat, auferret, eosq; iterũ lepra inficeret, sed noluit, vt nos doceret, ne vindictam sumere de inimicis curaremus. Sunt aliqui, qui videntes nõ sibi pro collatis beneficijs gratias reddi, ipsa omnia destruere volebant.

37 Discamus igitur ab hoc superno magistro, & id quod sponsa in Canticis, ait, attendamus: Crura eius columnæ marmoreæ quæ fundatæ sunt super bases aureas. Ac si dicat, pedes eius non esse faciles ad motũ, sed grauissimos: vbi patientia eius denotatur. Et quod crura eius, idest, à genibus vsque ad pedes sint sicut columnæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas, significat, quod patientia Dei & eius erga scelera nostra tolerantia omnia in diui no eius amore fundãtur. Per hunc ergò amorem nos etiam commoueri debemus, nè malum pro malo reddamus. *Cant. 5.*

Respondens autem Iesus dixit: Non ne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret & daret laudem Deo, nisi hic alienigena? O quam damnata hic remanet Christiani hominis ingratitudo per huius infidelis gratitudinem. Voluit Dominus 38 tempore Heli vt arca testamenti veteris in bellum duceretur, & à Philisthæis caperetur, & eam in templa sua asportarent, vt videretur reuerentia, quam ipsi ei adhibebant, & vt nequitia sacerdotum Hebræorum magis confunderetur, qui in domo Dei coram ipsa arca comedebant, & bibebant, furabantur, & fœminas in turpitudinem prouocabant. Nunc etiam grandis confusio est Christianis, contemplari feruorẽ ac deuotionem qua gẽtes Indicæ sanctissimam fidem Iesu Christi accipiũt. Animaduertere etiam hic licet eximiam Domini largitatem & beneficentiam, qui pro impenso optatissimæ salutis beneficio solam gratiarum actionẽ à leprosis exigebat. Nec minor in nos sed multo maior eadẽ Domini benignitas est, qui cùm tam eximia quotidie *1. Reg. 6.*

tidie nobis conferat beneficia, adeò exiguum à nobis requirat obsequiũ, nempe gratũ animũ & beneficij memorẽ. Pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua vocati estis, & grati estote, inquit B. Paulus. Ideſt, ipsa pax, quæ est donorum Christi abũdantia, moueat & illuminet corda vestra, vt grati sitis. Vult sanè Dominus, quia pater benignissimus est, nos debitum gratitudinis adimplere, vt nacta occasione maiora atq; longe potiora nobis dona ipse impendat: qui enim donis acceptis bene vtitur, meretur copiosiora accipere. Econtra vero (vt ait B. Bernardus) ingratitudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, ventus vrens siccans fontẽ pietatis. Ecce quam sit graue facinus ingratitudo, quippe quæ licet non semper mortale peccatum est, nisi interior idsit contemptus, (vt egregie. B. Thomas docet) tamen non dubito, hos homines mortaliter deliquisse, contra quos saluator noster tam acriter querimoniam facit. Pudet me, fratres, tot verba in commendatione gratitudinis tantorũ beneficiorum, qualia accepistis, consumere: siquidem etiam in brutis hæc reperitur. Narrat enim AElianus, quòd cum mercator quidam in nundinas, quæ in vrbe Theonte apud Græcos fiebant, se conferret, quidam eius famulus, qui numos portabat, casu propter necessitatem quandam à via declinauit: rediens autem in iter oblitus est marsupium numis plenum: canis vero, qui ipsum comitabatur: videns marsupium remanere, remansit & ipse illud seruans. At cum posteà mercator & famulus eius marsupium cum numis amisisse sensissent, illud rursus quærere contenderunt: & cum peruenissent ad locum vbi id remanserat, inuenerũt ibi mortuũ canem, qui potius fame ibi mori voluit, quam marsupium heri sui deserere. Quid vobis de hac fidelitate videtur, quam summus ille naturæ autor in creatura irrationali ad nostram cõfusionem posuit? Si ergo tot tantisq; beneficijs, quæ à diuina manu accepimus, grati non extiterimus, quibus supplicijs digni erimus? Nè, obsecro fratres, permittamus, vt bestiæ nos in hoc antecellant, laudemus & glorificemus hunc summum benefactorem, quoniam nos ipsos hac via disponentes merebimur dona maiora accipere & ni miam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Colosſenſ. 3.

B. Ber. ſup. Cantica.

D. Tho. 2. 2. q. 107. artic. 3.

AElianus.

DOMI.

DOMINICA. XIIII.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matthæi. 6.

TErtullianus in libro, quē aduersus Hermogenem hæreticum edidit, perpendit, quo modo in sacra scriptura Deus antequam hominē creasset, Dñs appellari minim è reperitur. Ita q; quoties de eo fit mentio, Deus tantūmodo nuncupatur, vt in sacri libri Geneſis principio videre est. Vbi sic dicitur: In principio creauit Deus cœlum & terram: & paulò inferius. Dixit que Deus: Fiat lux, & vidit. Deus lucem, quod esset bona: & posteâ, dixit quo q; Deus. Fiat firmamētū: ac deni q; ibi sępenumero Deus solum vocatur. Post quā vero hominē creauit, incipit Dñs appellari, vt ex eodē libro patet, cum dicitur: Formauit igitur Dñs Deus hominē de limo terræ: & inferius: Plantauerat autem Dñs Deus paradisum voluptatis, produxit q; Dñs Deus de humo terræ omne lignum Tandem vt ex illo capite atq; ex cæteris apparet, passim Dñs Deus nuncupatur. Huius rei mysterium est, quod Deus non appellatur Dñs, antequam homo fuisset creatus, ad significandum diuinam maiestatem & potestatem non magnificere istarū rerū inferiorū, vocari Dominum nisi solius hominis. Etenim principatus politicus apud homines rationis participes duntaxat reperitur: & quamuis ipse Dominus cœli & terræ sit in hoc peculiariter hominem voluit honore condecorare, cum se Dominū non appellat, nisi postquam ille creatus est.

Tertullia. libro in Hermo. Hæretic. fol. 339.

Geneſ. 1.

Gene. 2.

Est etiam aduertenda Diui Hieronymi adnotatio, videlicet, Quotiescunque in diuinis literis ponuntur duo nomina Dei, alterum significare essentiam eius, alterum vero dominium: vt cū dicitur Dominus Deus, Deus ab hoc nomine, Iehoua, quod significat

nificat essentiam Dei, transfertur: Dominus verò ab hoc nomine Adonai vel Heloim, quod Dei dominiũ significat. Vbi in- 4
D. Tho. 2. 2. nuatur, quod nihil vltra esse Dei essentiæ infinitæ, ei magis con
q. 10. uenit, quã esse Dominum. Atq; ita Diuus Thomas inquit, eum nõ posse dominiũ, ius, & actionem, quam super homines habet, relinquere. Hinc infertur, quantã ille committat iniustitiã, qui cor suũ & cogitationes, desideria atque opera à beneplacito, &
Simile. obedientia Dei alienat. Si cum tu arborem in horto tuo plantasses, circunfoderes, atq; irrigares, ipsa arbor, si manus haberet, inimicũ tuum eô ingredientem inuitaret, atq; ei omnem fructum tribuens diceret. Accipe, accipe non nê obsecro diceres, O perfida, ego te plantaui & in te tempus consumens & laborans desudaui, & tu fructũ inimico meo erogare & tribuere non erubescis? Magna certe proditio & iniustitia ista est. O homo, qui plantatus, creatus, cultus, & irrigatus es à Dei potentissima manu, attẽde magnam esse proditionem & iniustitiam, te fructum tuarum cogitationũ, operũ, ac desideriorũ in Sathanæ inimici eius seruitium impendere. Omnia tuo legitimo Domino, videlicet, Deo offer, ei tuis omnibus rebus inserui, siquidem ei omnia debes, animaduerte quod in sacro hodierno Euangelio dicit: *Nemo potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit*, qui est dæmon *& alterum diliget*, qui est Deus, *aut vnum sustinebit*, id est diabolum, *& alterum contemnet*, scilicet, Deum. 5

Ex hac contrapositione, qua hic Dominus vtitur Beatus Augustinus infert, hos duos Dominos, de quibus hic agitur, esse Deũ & diabolum: & ideô postquã dixerat Saluator noster, *Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget*, non adiecit, Aut vnum diliget, & alterũ odio habebit, sed dixit, Aut vnum sustinebit, id est diabolum. Non ait (inquit Beatus Augustinus) diliget, quia nemo diabolum diligit, sed sua cupiditate implicatus ei subditur: & alterum contemnet, scilicet, Deum non dicit, odio habebit, quia nullius conscientia Deum odio habuit. Si autem obijcitis: Quare
Psalm. 73. ergo Sanctus Dauid inquit, Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper? Ad hoc respondetur, dæmones Deum odio habere non secundum quod Deus est, sed secundum quod punitor eorum est. Vocat autem hic summa veritas diabolum Dominum
Iob. 41. quia (vt Sanctus Iob testatur.) Ipse est rex super omnes filios superbiæ, nam peccatores sua deprauata voluntate serui 6

eius

7 eius efficiuntur, eique tanquam regi famulantur. Quibus Beatus Paulus inquit: Nescitis, quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obeditis? Quoniam cum quis se diabolo tradere incipit, statim se se omnino ei tradit: charitas enim non amittitur per partes sed tota simul, atque illa amissa remanet miser homo totus Sathanæ seruitio dedicatus. Quocirca siquidem quilibet horum dominorum tam disparium totum hominem sibi postulat, vultque vt totus seruituti ipsius tradatur, attende cui te tradere iustum est, an Deo vel diabolo. Animaduerte, quod (vt ait Beatus Gregorius) seruire Deo regnare est. Atque vbi Diuus Lucas ait: Dominum dixisse, Multi Prophetæ & reges voluerunt videre, quæ vos videtis, Beatus Matthæus hanc eandem historiam referens in- *Matth.13.*
8 quit: Multi Prophetæ & iusti cupierunt videre quæ vos videtis. Itaque quos ille Euangelista Reges appellat, hic iustos nominat, *Rom.6.* *Lucæ.*

Huius rei duæ solent assignari rationes, altera est, reges iustos vocari ad docendum nullum regem debere esse, qui iustus non sit, ita vt si aliquis regem dixerit iustus intelligatur. Si hoc ita esset, munera ac beneficia seu dona non per passionem sed pro cuiusque meritis referrentur. In sacra scriptura legitur Patriarcha Isaac, quoniam cæcus erat benedictionem & primogenituram filio suo Iacob, qui domi erat, absque labore tribuisse, qui si optimum cibum ipsi parenti suo Isaac dedit, illum ex gregibus eius deprompsit: filio autem Esau, qui in agro frigori & calori expositus venationem eidem patri procurans incedebat ipse
9 Patriarcha Isaac nullam benedictionem esse dicebat. Sic quam plurimi reges ac principes & magnates huius mundi sunt, qui primogenituras, fauores, benedictiones, munera, ac beneficia ijs, qui à latere sunt, & qui in curia residen t, absque labore, & fatigatione aliqua conferunt. Qui, si aliquem bonum cibum regibus ac dominis suis offerunt, illum ex eorum diuitijs, sicut Iacob Isaac, depromunt: & nihilominus in illos munera commendata, atque alia beneficia conferuntur. Ad miseros autem duces, milites, ac cæteram gentem bellicam, qui cum periculo vitæ arcum & hastam & alia tormenta bellica humeris portantes, & ipsi regi plurima regna venantes, & dominium atque imperium ipsius conseruantes in bello continuo versantur, *Genes.27.* *Simile.*

nulla

nulla est benedictio, nullum munus, nullū beneficium, nec etiā re
vnum bonum aut saltim gratiosum verbum. Profecto qui hoc
agunt, dici non potest, quod cum reges sint, iusti valeant ap-
pellari.

Altera ratio, ob quam illos, quos alter euangelista regesappel
lat, alter iustos nuncupat, est quoniam iusti vere & realiter reges
sunt, qui suos appetitus, affectiones, ac desideria per rationis ac
diuinæ voluntatis regulam sciunt optime gubernare. Atque D.
Apoc. 4. Ioannes in Apocalypsi ait, se illos viginti quatuor venerandos
senes mittentes coronas suas ante thronum Dei vidisse. Si ergo
iusti coronas habent, benè sequitur, illos esse reges. Quapropter
si seruire Deo regnare est, & seruire Sathanæ est esse seruum in
misera seruitute, quare non intelliges, quantum te oporteat hu-
ius maledicti Domini seruitutem vitare, & te ipsum totū summi 11
atque optimi Dei seruitio tradere. Vult dæmon, vt omnes, qui
D. Augustin. ei inseruiunt, omnibus etiam vitijs inseruiant. Atq; D. Augusti-
nus ait, Peccator seruus est tot dominorum quot vitiorum. Hoc
optime intellexit magnus ille philosophus Diogenes. Iccirco cū
Alexander se totius mundi dominum appellaret, ipse ei sic ait:
Nequaquam es Dominus, sed seruorum meorum seruus, vitia
enim sunt domini tui, & serui mei, te nanq; dominantur, & ego
ea suppeditaui. Hoc etiam obtinuer unt gentes quædam dictæ
Bragmanæ, quæ eidem Alexandro multas vrbes expugnanti &
plurimas nationes in potestatem & imperium suum redigenti
in hunc modum scripserunt: Inimicos externos euertere conaris
vt internos sustentes. Quid tibi prodest totius vniuersi dominū
fieri, si tam infimæ & abiectæ rei qualia sunt peccata, seruus es? 12
Sententia profecto notabilis & digna, quæ æternæ memoriæ mā
detur, qua illi Ethnici significarunt in Alexandro propter vi-
ctorias, quas de inimicis reportabat, superbiam, vanitatem,
ambitionem, atque alia vitia augeri. Et isti domini sunt nimis
graues quoniam contraria imperant. Superbia enim vult, vt ho
mo maximos sumptus faciat, perpetuam sui memoriā relinquat
& magna pompa atq; apparatu incedat. Auaritia vult, vt ho-
mo nec vnum obolum cōsumat, & mille afflictiones, nè numos
expendat, patiatur. Gula, hominem ad opiparos cibos prouocat
pigritia ad otium inuitat, & sic homo nec buccellam quidem ad
manducandum habebit. O infœlices peccatores, in quibus,

affli-

afflictionibus & laboribus vos summergere vultis, tam diuersis
ac disparibus dominis, tamque contraria iubentibus seruire vo-
lentes. Merito vobis dicere possumus id, quod Propheta Iere- *Ierem. 16.*
mias Hebræis dixit: Seruietis Dijs alienis die ac nocte, qui non
dabunt vobis requiem. Et D. Paulus loquens de peccatis, è qui-
bus Christus Redemptor noster nos eripuit, inquit: Et nos om- *Ephes 2.*
nes aliquando conuersati sumus in desiderijs carnis nostræ, facie
tes voluntatem carnis. Vbi alia translatio habet, Facientes volũ
tates carnis: & sic est in contextu Græco, & sic etiã legit B. Hie-
ronymus. In quo ostenditur, quod seruire carni est etiam pluri-
bus dominis seruire, siquidem tot voluntates habet, hoc est, tot
tamq; diuersos appetitus & adimplendum tam difficiles. Hoc
insinuauit Sanctus Isaias dicens: Væ qui trahitis iniquitatem in *Isai. 5.*
funiculis vanitatis, idest, væ vobis, qui eò impudentiæ & petulã-
tiæ erga Deũ & homines deuenistis, vt cum vitia à vobis fugiant,
quoniam Deus, qui lux est tenebras ipsas fugere facit, vos ea per
vim quodammodo funiculis vanitatum vestrarum attrahere au
si sitis. Videbitis hominem, qui quotidiano labore victum sibi
quærit, tam pretiosis vestibus indutum, vt princeps esse videatur.
quin etiam & illis non contentus alios pretiosiores in arca serua
tos retinet. Si autem inquiratur, qualiter illas habet, inuenietis
cum illas mille fallacijs, fraudibus, & mendacijs comparasse. Ec-
ce igitur qualiter illæ vestes sunt vanitatis funiculi, quibus licet
à te peccata fugiant, tu ea ipsa per vim attrahis. Videbitis nobi
lem equitem qui splendide quotidie tribus & quatuor cibis epu
latur, & iuxta possibilitatẽ ac redditus suos vnum duntaxat po-
terat manducare. Si autem ei aliquis dicat, Domine. Quorsum
tot tantosque sumptus in cibis fieri permittis? Respõdebit ipse:
Ita in more positum est, quod si ego ita non fecero, famuli mei
vilem & infamem me esse reputabunt, alias iste vt hanc vanita-
tem sustentet, famulis ipsis, tarcinatori, mercatori, atq; alijs quã
plurimis debitor est. O vanitatem funiculum detestandum, ad
attrahendum miseræ animæ quam plurima peccata. Idem con
tingit alijs, qui in alijs scelerum generibus immerguntur, quæ
omnia funiculi sunt vanitatum, quibus per vim grauissima alia
peccata attrahuntur. Ideo merito Sanctus Propheta inquit: Væ
qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. O fratres charissi
mi, vtinam recte intelligeretis, quam improbus hospes peccatũ

est, non solum illud per vim in domum vestram minimè adduceretis, verùm ab illo longissimè abesse cupere-
tis. In hoc verbo, trahitis, ostenditur labor & difficultas, qua homines peccata cõmittunt, quoniam, Trahere, significat per vim ad se trahere: id autem, quod per vim trahitur, labore certè ac molestia trahi solet. Nos vero adeò imprudentes sumus, vt id quod maiorem nobis laborem & incommodum affert, maiori studio diligamus, id autem quod facilius, suauius atque vtiliùs est, abhorrere soleamus.

Genes. 21 Patriarcha Iacob socero suo Laban pro Rachele pulcherrima septem annis seruiuit, quibus finitis ei data est Lia absque eo, quòd pro illa seruierit, & postea per aliorum septem annorũ spatium ad obtinẽdam desideratissimam suam Rachelem seruiuit. Tandem Lia, quæ ei gratis data est, fructũ ipsi benedictionis afferebat, & cũ eo maximã consolationem, Rachel verò, quę ei tot annis seruitutis stetit, non fructũ, sed labores & molestias afferebat quoniã sterilis erat. O miseriam humanam. Ecce qualiter homines non intelligimus id quod carius & laboriosius est, inutilius esse, quod vero facilius, vtilius. Heu, heu, non solum septem annis aut quatuordecim, sed per totum vitæ spatium mũdo ac diabolo inseruimus, vt nobis honores, diuitias, ac voluptates conferant, & tandem afflictionem & amaritudinẽ in hac vita posteà verò æternam confusionem & supplicia nobis præbent: virtutes autem, quas gratis & tam facile sicut Iacob Liã obtinuit, possemus consequi, & nobis fructũ & gaudiũ afferrent, capere minime volumus. Iam fratres vidistis, quam sceleratus & quam grauis dominus Sathanas sit, & quã difficilia suis imperat: Deus autem è contra Dñs est infinitæ bonitatis, & qui suis facillima imperat. Et ita ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugũ meum super vos, & inuenietis requiem animabus vestris, iugum enim meum suaue est & onus meum leue. O Christe vniuersalis cœli ac terræ Domine, benedicta sit lingua tua, benedictũ os quo tam sancta & gloriosa verba locutus es, quibus fragilitatẽ nostrã, vt te sequamur, roboras. Et quoniam maxime conducit, vt prædicatores facilitatem diuinæ legis ostendant, nè infirmi atque imperfecti terreãtur, quin potius animum concipiant, & ad diuinam eius obseruantiam incitentur, notandum est diuina præcepta merito indulgentiam, Y *desmandamientos*, appellari posse.

matth. 11.

16

17

18

Pro

19 Pro cuius intelligentia obseruandum est, subtilem Scotum, cum de satisfactione ageret, opinionem Diui Anselmi recitare, qua probat, nos Deo vix posse satisfacere, quoniam satisfactio est redditio voluntaria æquiualentis alias indebiti: sed nos nullū bonum possumus operari, quod Deo non debeamus. Nam secundum Aristotelem summè tenemur summo benefactori. Sicut, cum aliquis omnes diuitias & facultates suas tecum consumeret, magnosque simul pateretur labores, vt te à misera captiuitate eriperet, aut si cum maximo vitæ suæ discrimine te è mari penè summersum educeret, vbi nisi esses ab eo adiutus, sine dubio perires, tunc apertissimum est, te ei maxime obligatum esse quapropter nihil facere posses, quod ei non deberes. Cum igitur Deus propter creationem, conseruationem, redemptionem, & iustificationē nostram sit summus noster benefactor, manifeste constat nos quidquid propter eius seruitium fecerimus ei debere. Quod si ita est, locum non habebunt opera, quæ theologi vocant supererogationis, videlicet, illa, quæ absque aliqua obligatione fiunt. Cū enim Deus sit summus benefactor, summa ei obligatione tenemur: & per consequens nihil addere possumus, quod gratiæ sit, & quod ei prius nō debeamus: atque ita nihil nobis remanet indebitum, quo ei possimus pro præteritis nostris sceleribus satisfacere. Huic argumento Scotus sapientissime satisfacit dicens, quod quāuis Deus sit summus benefactor, & ei summe obligemur, ipse tamen per infinitam bonitatem suam à nobis plus non postulat, quam decem præcepta, & diuinorum sacramentorum vsum necessarium, atque sacrosanctæ matris Ecclesiæ obedientiam, cuius in terris caput est summus pontifex. Et 21 cum ad hoc nos obligat, ab alijs innumerabilibus debitis, quę in illa summa obligatione includebantur, nos liberat. Et si ad hoc attendimus, præcepta Dei vocabimus deprecepta, hoc est, *Desmandamientos*, quoniam à pluribus rebus nos exonerant, quam onerant. Nam si Deus præcepta nobis nequaquam dedisset, obligati maneremus ad omnia, quæ propter eius seruitium facere possemus. Est tamen aduertendum, hæc decem præcepta prius fuisse in lege naturæ & in lege scripturæ dedita: itaq; antequam Dominus ea præciperet, cū dixit cuidā iuueni, si vis ad vitā ingredi serua mādata, iā ad illa tenebamur: & cū ea iussit obseruari, nihil nouū præcepit, sed id, quod antea de lege naturali, & de lege scripta,

Sco. in. 4. d. 15. q. 1.

Simile.

Matth. 19.

pta erat, legis euangelicæ fecit, atq; ita ad illa, lege naturali & le- 22
ge diuina positiua astringimur obligatione. Grandis profecto
hæc fuit Dei misericordia, nam cum ipse suo in mundum aduẽ-
tu factus homo nobis tam singularia beneficia impendit, cogita-
re possemus, illum à nobis magna seruitia postulare: ille autem
vt nos securos & quietos redderet, eadem præcepta, ad quæ an-
tea lege naturali obligabamur, iterum nobis præcepit nos ipsos
(vt supra diximus) ab illa summa obligatione liberans. Hoc au-
tem parum, quod nobis imperat, iugum appellat, quod est onus
solitum semper duobus imponi, innuens in hoc nunquam Chri
stianũ homine suis humeris hoc onus imponere absq; eo quòd
Matth. 20. idem Dominus eidem simul non coniungatur. Atq; ita suis sa-
cris discipulis in horto dixit: Sustinete hic & vigilate mecũ. Non
inquit, sustinere & vigilate tantum, sed addidit, Mecum, quoniã 23
hic pijssimus Dominus non solet in vigilijs & laboribus suos de-
serere sed ibi cum eis est, ipsis fortitudinem ad illos perferendos
tribuens. Ideo vbi nos legimus: Ad fontes aquarum potabit eos,
Isai 46. alij transtulerunt: Ad fontes aquarum portabit eos: & sic est etiã
in contextu Græco. In quo significatur, idem Dominus suos su-
stinere, & tanquam pijssimus pater in brachijs portare, eisque
diuinæ suæ gratiæ aquis in laboribus atq; afflictionibus eorum
fauere. Cum aliquis nobilis te inuitauit, dum cibi præparantur,
Simile. & epulæ condiuntur, afferri solet aliquid saccaro delibutum, vul-
go, *Alguna conserua*, Quo tempus suauiter consumitur. Sic Deus
interim quòd suis conuiuium gloriæ non præbet, eos quibusdam
buccellis adeo sapidis detinet, vt ipsi labores huius miserrimæ vi-
Roman. 12. tæ suauissimè perferant. Ideo D. Paulus inquit: Nolite confor- 24
mari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt
probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta.
Id est, Hoc facite, vt experiamini quam bonam ac rectam, volũ
tatem Deus erga suos habet, & quam suauiter cum illis agit. O
quot serui Dei in terris sunt, qui hanc veritatem experiuntur:
Simile. illa enim, quæ de se difficilia sunt, facillime operantur. Quando
aliquis pater cum filio suo paruulo iter facit, si ad flumẽ aliquod
perueniunt, quod traijciendum sit, vel per locum asperum tran-
seunt ipsum puerum suis humeris aut brachijs imponit, & hoc
modo puer per difficiliora loca facilius & suauius quam per pla-
na transit: nam itinera plana ipse pedester ambulat, aspera verò
& saltuo-

25 & saltuosa aut trãsitu difficilia in parentis brachijs cum otio & in columiter trãsit. O appositissimam similitudinẽ: qua admirabiliter docetur, qualiter misericordiarũ pater cũ filijs suis agit, qui, quo res difficiliores sunt, eò maioribus auxilijs eos ad illas superãdas adiuuat: atq; ita ipsos suis humeris imponit, vt vix laborem aliquem sentire videantur: in alijs verò rebus, quę faciliores sunt, ipsos non solos relinquit sed eos tãtis fauoribus minime afficit. Vnde sæpenumero euenire solet, vt qui difficillima quæq; facillimẽ vincunt, posteà in alijs minoribus & multo facilioribus molestia afficiantur. Hoc autem (vt ait Beatus Gregorius) diuina fit dispensatione, videlicet, vt hinc iusti intelligant, se, cum maiores difficultates superarunt, peculiari Dei fauore fuisse auditos, siquidem illas, quę valde minores sunt, vix possunt superare. Hos B. Greg.

26 fauores sancti Angeli in Canticis significarunt, interrogantes: Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicijs affluens, innixa supra dilectũ suũ? Id est, Quæ est ista, quæ licet ascensus asper & arduus sit, sine labore imo delicijs plena ascendit? Et statim, rationẽ reddunt, quare tam facile ascendat, quia inquiunt innixa supra dilectum suum: nam si ita non ascenderet, magnopere fatigaretur, & defecisceretur, Super quod B. Bernardus eleganter sic ait: Frustra sponsa nititur, si non innitatur, si autem innititur omnia possibilia sunt innitenti super eum, qui omnia potest. Hoc Hebræi experimẽto viderunt, quando Dñs S. Iosue iussit: Surge & transi Iordanem tu & populus iste: quamuis fluuius profundus erat, nec pontem aut cymbam ad illum trajciendum habebant, ipse Dominus eis fauens aquas diuisit, & iter, quo transire pos- Cant. 8. B. Bernard. super Cant. Iosue. 1.

27 sent, mirabiliter patefecit. Ex quo apparet, Deũ cũ difficilia imperat, difficultates amouere: atq; ita cum eis iussit, vt Iordanem trãsirẽt seseˊ (vt ita dicã) obligauit, eis modũ daturũ, quo facilè & sine periculo transirent. Sed cum lex diuina sit iugum & onus quãuis suaue & leue, & sit ascensus difficilis licet delicijs affluens dæmon conatur & omnibus suis viribus laborat, nè in suauitatẽ & facilitatem eius, sed ad difficultatem & laborem oculos conijciamus, vt sic nobis sit exosa. Sicut detestandus Rex Balac, qui volens prophetæ Balaam persuadere, vt populo Israelitico malediceret, ei dixit: Veni mecum in alterum locum, vnde partem Israel videas, & totum videre non possis, inde maledicito ei. At circa peccatũ efficit Sathanas vt voluptatem, quam affert Numer. 23.

& non pœnam, ad quam nos obligat, inspiciamus, vt ita ipsi ani- 28
mũ adiungamus, eiusq; amore capiamur. Sicuti Hebræi, qui car
nes & cepas Aegyptii in memoriam reuocantes & non seruitutẽ
miserabilẽ, qua eos sine aliquo solatio laborare faciebãt, & quod
magis est, filios eorum in vberibus matrũ lactantes suffocabant,
suspiria ab imo pectore trahebant, vt iterũ in Aegyptũ redirent.
O cæci & mente alieni, qui ad voluptatẽ duntaxat attenditis, &
non ad supplicia, quibus ob illã astricti & obligati remanetis, &
idcirco eam desideratis & omnibus vijs ac modis illã quæritis.

Simile. Hic etiam cœlestis Dñs legem suam iugum appellauit, quoniam
iugum boum capitibus imponitur quodam puluillo, vulgo, *Mele-*
na, ne eis noceat, sic diuina lex fidelibus imponitur eum pului-

2. *Corin.* 13. no, quæ est charitas, de qua D. Paulus inquit: charitas patiens est,
benigna est, omnia suffert, omnia sustinet. Diabolus autem suũ 29
execrandum & maledictum iugum super colla suorum absque
puluillo collocat ad vsum & consuetudinem Italiæ, vbi iugum cer
uicibus boum absque puluillo adhibetur & ideo cerui ces eorum
excoriantur & vulnerantur. O miser peccator, qui diabolo tan-
ta grauitate & molestia vulneratus, sicut bos Italus, inseruis: nam
Sathanas non habet puluillum, quod suo iugo adhibeat hoc est,
non habet consolationem, qua labores tuos, quos pro eo pateris,
leuare possit. Hi duo domini tam dispares & contrarij, quique
tam diuersa imperant, suis seruis dispariaetiam præmia largiun

Roman. 6. tur: Deus enim suos æternæ gloriæ munere condonat, diabolus
vero sempiternis æternæ damnationis supplicijs. Atque ita Di-
uus Paulus agens de fructu, quem probi atq; improbi de suis ope
ribus percipiunt, inquit: Stipendia peccati mors: gratia Dei vi- 30
ta æterna in Christo Iesu Domino nostro. Gratiam Dei vocat
hic Sanctus Apostolus sanctã iustorum vitam, quoniam ipsa est
per gratiam Dei emeritam per Iesum Christum Dominum no
strum, hæc autem pro præmio habet vitam æternam. O vtinam
in hoc ineffabili præmio oculos continuo poneremus: quanta fa-
cilitate per cursum diuinæ legis brauium expectãtes curreremus.

B. Augst. sup. psal. 93. Ita Beatus Augustinus testatur, qui explicans illum versiculum
Psalmi, Qui fingis laborem in præcepto, & adducens illa D. Pau
2. Corint. 4. li verba, Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leue tri
bulationis nostræ, sic ait: Quibus momentaneum? quibus leue?
Non contemplantibus quæ videntur, sed quæ non videntur:

Quæ

31 Quę enim videtur, tęporalia sunt, quę autem non videntur, ęterna. Quoniam autē oculos considerationis in æternis nō figimus, sed in tęporalibus, tāta ignauia & negligentia viuimus. Vellē autē vos, fratres mei, hoc sanguineis lacrymis deplorare, quod cūm Deus infinitę bonitatis sit, & nobis tam honorifica, tam facilia, tamq; suauia pręcipiat cū infallibili veritate præmia ęternę gloriæ promittens: Sathanas autē inter omnes creaturas suo scelere & malitia vilissimus cum hominibus ignominiosa & laboriosa iubeat, suisq; æternis supplicijs persoluat, omnes fere mundi homines ei inseruiunt, Deo autē, qui summē bonus est pauci sunt, qui velint inseruire. O terribilē cęcitatē: ô detestandā abominationē: ô homines brutis animātibus rudiores. Quis vobis iudiciū & intellectū deprędatus est, vt creatorē vestrū, qui vos tanto amo
32 re prosequitur relinquatis & impiū Sathanam, qui tātoperē vos odit, sequamini? O quā merito ipse Deus per Michæam prophetā conqueritur dicēs: Væ mihi, quia factus sum, sicut qui colligit *Micha.7.* in autūno racemos vindemiæ. Nō est botrus ad comedendū, prę coquas ficus desiderauit anima mea perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus nō est. O verba ad maximā cōmiserationem pronocantia. Quod adeò lapideū cor est quod illa audiens dolore nō frangatur? In illis namq; significatur quod si Deus trīstitia & amaritudine posset affici, illā sine dubio & valde incōparabilē acciperet videns, quod cū ipse tā magnā vineā, quantus hic mundus est, plantauerit, ipsamq; tot tantisq; beneficijs coluerit, eam fere totam diabolus vindemiet. Ferendū ne est, vt præcipua totius orbis pars, reges videlicet, principes, duces, illustres ac potētes
33 huius sęculi tam abominabili domino inseruiant, & vix vnus dū taxat maturus racemus ad mensam Domini reperiatur? Sumitur hic metaphora ab eo, qui vineam suam vindemiare volens illam iam ab alijs vindemiatam inuenit, & gemens ac plorans colligit paucos racemos, quos latrones reliquerūt. Quare fratres hęc audientes pudore non conficimini. Videntes quam ad literā hoc hodierna die adimpletur, siquidem nostris propṛijs oculis tot improbos ac nefarios homines & tā paucos bonos ac virtutis studiosos videmus? Hoc mystice S. Isaias prophetauit dicens: Sic erunt *Isaię.24.* in medio terrę, in medio populorum, quemodo pauci racemi, cū fuerit finita vindemia. Hi pauci racemi sunt pauci, qui in mundo reperiuntur iusti respectu multorum, qui diabolo inseruiunt

§Maxime vero hic perpendendū est,Deum quippe qui nobilissi 34
mus Dominus est,paucos quos in mūdo seruos habet magnifa-
cere & maximi ęstimare. Quod quidem ipse ostendit,cū dicenti
Lib.1. sibi diabolo,Circuiui terrā & perambulaui eam,interrogauit eū.
Nunquid considerasti seruū meum Iob, quod nō sit ei similis in
terra,homo simplex & rectus? Posset tūc dęmon respondere: Vt
quid Domine tantam rationem vnius duntaxat serui tui habes,
& ego cū tot millia milliū seruorū habeam eos vilipendo & pro
nihiloduco? O ineffabilem Dei bonitatem:te omnes hierarchię
cœlestes benedicant,quoniam cū tantus ac talis sis vermiculum
terræ ita magnifacis. Igitur charissimi fratres Sathanam relin-
quite,qui vos non quod æstimet,quærit,sed quia vos odio habet,
hunc supernū Dūm inquirite & ei seruite,siquidem vos ita ma-
gnifacit,vt vitam suam pro vobis dederit. Itaq; cū Christus Re- 35
demptor noster ait,Nemo potest duobus Dominis seruire, non
ideo prohibet seruitutē,quæ Dominis temporalibus debetur, in
ijs,videlicet,quæ diuinę legi minime repugnant,quanuis ipsi im
Ierem.27. probi sint & tyranni. Atq; ita per Ieremiam prophetam dixit:
Gens & regnum,quod non seruierit Nabuchodonosor regi Ba-
bylonis,in gladio & in fame & in peste visitabo super gentem il-
lam,ait Dominus,donec consumam eos in manu eius. Ex quo in
fertur,quòd licet Prælatus aut Dominus temporalis tyrānus sit,
ei tamen obedientia,obsequiū,& subiectio propter Dei amorem
debetur. Infertur etiam hinc Domino maxime placere captiuos
humiles atq; obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit,
non sint in illa rebelles atq; impatientes. Si autem quis illud Io- 36
sue obijciat,quòd Hebræi ipsimet duci dixerunt, Sicut obedi-
mus in cunctis Moysi,ita & obediemus tibi, tantum sit Domi-
nus Deus tecū,sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi videntur
Iosue.1. promisisse Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus
esset,aliàs minime,ad hoc respondeo hanc locutionem non esse
conditionalem,ita,vt sit sensus, Obediemus tibi sicut Moysi, dū
modo tu,sicut ille bonus sis,nam subditi maioribus, etiam disco-
1.Petr.2. lis (vt ait D.Petrus) obedire debent. Et hoc summa veritas testa-
tur dicens: Quodcunq; dixerint vobis,facite,secundum opera eo
Matth.23. rum nolite facere. Sed quoniam maxime decens & necessarium
est,vt subditi prælatos suos virtute & bonitate claresćere videāt,
vt ipsorum voluntas ad eis obediendum magis inclinetur,

isti

37 isti huiusmodi sanctitatẽ in duce Iosue sicut in S. Moyse nitere desiderabãt. Atq; ita illud, Tantũ sit Dñs Deus tecũ, perinde est ac si dicerent, Ideo optamus, vt Dñs sit tecum, sicut cum illo erat. Nè autẽ cogitaremus, solũ Deũ & dęmonẽ esse Dños incõpatibiles, adiecit summus magister: *Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ*, Hoc est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet, Deus nos ad omnia bona stimulat, alter vero è contra ad omnia mala nos inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis à Deo appellatur: ipsa enim auaritia curarũ & solicitudinum fons atq; origo est. Ideo ab illa in his verbis nos cœlestis magister deterret, vt extincta matre filię simul cũ ea extinguãtur. Seruire autẽ dixit, quia aliud est pecunię seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorũ est, seruire autem mancipiorũ. Et (vt
38 ait B. Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dñs otio & quieti vacans famulũ suũ in vnã atq; aliam partem mittere potest, eiq; dicere: Fac hoc & illud. Sic iustus diuitijs suis tanquã an cillis imperat, vt viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atq; in carcere inclusis subueniant, & ipse tanquã Dominus à quiete & tranquillitate sua nõ cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominas domi inclusas habet, & ipse seruus earũ factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat & conseruet, se confert. Iccirco de huiusmodi verba faciens S. Dauid eos viros diuitiarũ, hoc est, seruos ipsarum appellauit, quos & B. Paulus non modo pecuniæ seruos, sed etiã idolorum cultores nuncupat, siquidem vt pecuniam cumulent, Dei le
39 ges transgredi non verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba mirã quandã in se spirant suauitatẽ, dum paternã Dei nostri curã & prouidentiã non tantũ erga magna, sed etiã erga minima nobis ob oculos proponũt. Sequitur enim: *Ideo dico vobis, Ne ſolliciti ſitis &c.* Vsq; *Nonne anima plus eſt quã eſca? & corpus plus quã veſtimentum?* Hoc est, Qui maiora præstitit, vtique & minora præstabit. Hac ratione monemur, vt in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura, & ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, ô homo, credis, Deum te creasse, & suo pretioso sanguine redemisse, atq; in tuum remedium diuina tibi sacramenta plena gratiæ & sanctificatione dedisse: quî fieri potest, vt qui tam magna in te beneficia contulit, vitæ subsidia,

similes.

Psalm. 75.

Ephes. 5.

quæ brutis non negãtur, tibi negaturus sit? Qui se ipsum tibi do- 40
nauit, quomodo frustum panis in vsum vitæ non ministrabit? Confide ergò frater in eius diuinã prouidentia, & cordis quietudine tẽ totum eius seruitio committe, & ipse tanquam fidelissimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica XIIII. post Pentecosten

CONCIO SECVNDA. 41

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matthęi. 6.

B. *Greg. li. 31. moral. D. Tho. 2. 2. q. 180. arti. 7. 1. Timot. 6. Simile.*

BEatus Gregorius in suo lib. Moraliũ auaritiã capitale vitiũ appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiã B. Thomas asserit, & ante illos idẽ docuit B. Paulus dicens: Radix omnium malorum est cupiditas. Nam, sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, ita miser homo auaritia & adquirendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud, quam ad ipsum comparandum proficit. Ob hanc causam Christus Redemptor noster in sacra hodierni euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hanc pessimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant, penitus à pectoribus nostris euellat. 1

Est autẽ hæc sacra lectio pars quędã diuinissimi illius sermonis, quẽ ipse Dñs ad sacros discipulos in mõte habuit, in quo tota pene euãgelicæ vitæ perfectio disertissimis ab eo verbis atq; documẽtis traditur, quę sic incipit: *Nemo potest duobus Dñis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.* Vbi notandũ est, quod loquens hic Dñs de diabolo dicit: Peccator cum sustinebit. In quo verbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos vexat & opprimit: sicut antea per Isaiam prophetam ostenderat dicens: *Isai. 46.* Facta sunt simulacra eorum bestijs & iumentis, onera vestra graui pondere vsq; ad lassitudinem. Contabuerunt & con-

trita

2 trita sunt simul: non potuerunt saluare portantem. Quibus verbis docemur, quod, sicut Idola Babylonica, (quæ adeò grauia erãt, vt vix à iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atq; sine aliquo lucro portabãtur, quæ cum tam grauia essent, non poterant saluare portantem: ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eo quod humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens non inquit: Eum sustinebit, sed ait: Eum diliget: quoniam Deus seruos suos graui onere nec vexat, nec affligit, si autem improbis eius diuina lex grauis videtur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minime volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico: Vincula illius alligatura salutis. Et quemadmodum funes, *Eccles. 6*

3 quibus animal ligatur, ei nullum dolorem aut molestiam afferunt, si ipsum pacifice, & absque violentia gradiatur: at si resistit, quanto maiorem vim adhibet, maiorem que resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & vexatur ab ipsis funibus: ita si homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtẽperat, & ab illis se duci permittit, nullam ei molestiã, afferunt, quin potius suauissima videntur: at vero si illis resistit quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens ait: Alterum odio habebit, sed: Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet: quia Deus est prima & essentialis bonitas: nullus autem potest odire primã & puram veritatem, vt egregiè Diuus Thomas asserit. Itaque *D. Tho. lib. 4. d. 50.*

4 Deus secundum se non est odibilis, veruntamen in suis effectibus, qui ab impijs apprehenduntur vt mali, Deus aliquando oditur per accidens quidem, quatenus punitor est, & pœnarum illator. Et sic intelligitur illud psalmi: Qui oderunt te extulerunt caput. Quis ergo non videt, quam impium sit ac detestabile derelicto, & contempto omnipotenti Deo Sathanæ mancipium fieri? Omnes sane hoc vident, nemo aliter iudicare potest, sed interim tamẽ maior hominũ pars re ipsa præstat quod verbis detestatur: atq; ita fit, vt rẽ quidem amplexemur, eius verò nomẽ exhorreamus. Nemo patitur se superbũ, auarũ, raptorẽ, ac Sathanæ seruum appellari, multi tamen his sceleribus, quæ Christus prohibet, & Sathanas suadet, dant operam. Quo quid *Psalm. 82.*

esse

esse detestabilius, & quid monstruosius potest? Ideo B. Anselmus exclamat dicens: O cur non diaboli detestor imitationem, cuius nomen sic horreo? Et siquidē iustissimū esse existimo diligere creatorem meū & ei inseruire, quare id omni animi & cordis affectione non facio? Huc omnes actiones dirigere sanctus Dauid cupiebat, atq; ita à Domino efficaciter postulabat dicens: Vtinam dirigantur vię meę ad custodiendas iustificationes tuas in omni tempore. O si hoc etiam nos quotidie ab eodem Domino ardentissimo desiderio peteremus. Hęc futura est prima oratio quam Domino, cum mane surgimus, fundere debebamus: Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas in omni tempore. Vtinam Domine sciam ego tibi in hoc statu, quem dedisti mihi, siue vxoratus, siue clericus siue monachus inseruire. Maxime etiā ad hanc rem conducit, vt vnus quisque in se ipso hoc addiscat. Si Dominus est, discat ex modo, quo vult, vt seruiatur sibi, qualiter Deo seruire debet: sit tam promptus in seruitute eius quantum vult, vt famuli sui in sua ipsius seruitute sint parati. Si autem seruus est, discat ex se, qualiter Deo seruire debet: animaduertat reuerentiam, quam Domino tēporali adhibet: videat quomodo eius voluntati nec in aliqua minima re vult resistere, & sic cum Domino Deo agat. Si mercator est, in suis etiam mercaturis lectionem habeat, per quā Deo seruire addiscat: animo euoluat, quam curam, solicitudinem, & diligentiam in lucris de mercibus reportandis adhibeat, & ex his maiora Dominus eum docebit. Hoc sancto exercitio S. Dauid vtebatur ex famulis suis, qualiter Deo seruire debebat, addiscēs: & ita inquit: Ecce sicut oculi seruorū in manibus dominorū suorum, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deū nostrū, donec misereatur nostri. Oculi seruorū in manibus sunt dominorū, non solum ad accipiendum, sed etiam ad aspiciēdum, quid eis præcipiatur ad illud exequendū.

Psalm.118. 5

6

Psalm. 122. 7

Ait igitur nostri Euāgelij sacra lectio: *Nemo potest duobus Dominis seruire.* Vna hasta duo duces inseruiri non possunt: vno pileo nō possunt simul duo capita operiri, nec vno calceo duo pedes calciari, nec vno oculo cœlum suspicere & terram simul intueri quimus: sic vno corde Deo & Sathanæ minime seruire possumus. Coangustatum est stratū, ita vt alter decidat: & palliū breue vtrūque operire non potest, ait propheta Isaias. Ità anima sicut lectu

Similia.

Isai.28.

lus

8 lus regem regum Christum & regem super omnes filios superbiæ Sathanam capere nequit: alter decidat, necessum est: nec non & amor noster, qui pallio rectè comparatur, vtrumque operire non valet. Huic sententiæ assipulatur quod B. Paulus ad Corinthios scribit, vbi luculenter hoc expressit dicens: Quæ participatio iustitiæ cũ iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Ingrediens arca Domini (vt sacra refert historia) in templũ Dagon, vbi primũ in altari collocata fuit, idolũ in terram cecidit. In quo significatũ fuit, quod ingrediente Domino in animam per gratiam & amorem statim incidit idolũ illico Sathanas & qui eius sunt factionis cadũt: statim gula, auaritia, superbia, atq; alia id genus vitia incidunt. O quam malũ signũ est, fratres mei, postquam Dñs in alicuius animam introiuit, & idola eius præcipitauit, iterũ illa erecta videri, & ab ipsa adorari. O quot hodie in mundo decepti viuunt, qui ita Deo seruire volũt, vt vitia relinquere nolint, sed vtrumque simul amplecti volũt. O vos infœlices, quos, si in meliorem frugẽ nõ recipiamini pœna & supplicium comprehendet, quo Dominus alios vobis similes per Prophetam Sophoniam minatur dicens: Disperdam eos, qui adorant & iurant in Domino, & iurãt in Melchom, & qui auertentur de post tergum Dñi, & qui non quæsierunt Dominum. 2. Corint. 6. 1. Reg. 5. 9 Sophon. 1.

Quanuis autem seruitus, quæ omnibus vitijs adhibetur, sit incompatibilis cũ seruitute, quæ Deo exhibetur, tamen diuinus magister hic cupiditatem diuitiarum peculiariter recenset dicens: *Non poteſtis Deo ſeruire & mammonæ.* Nam, vt diximus, hęc radix omnium malorum est, hinc omnes lites, contentiones, inimicitiæ, inuidiæ, iræ, homicidia, latrocinia, vsuræ, & cordis anxietates oriuntur: tot enim amaritudines cupido animo occurrunt, quot negotia gerit. Itaque ex diuitijs ipse diues deteriorem partem videlicet peccata, quæ pro illis acquirendis committit, & tristitiam ac molestiam, quam ex illis accipit, sibi comparat. Nam omnes serui eius & filij comedũt, induunt, & illis magna cum voluptate fruuntur solus infœlix diues miseriam patitur, vt alijgan- Eccleſ. 5. dentes delicijs perfruantur. Ideo in Ecclesiastico dicitur: Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Vocat hic Sapiens diuitias iniustas, quoniam iniustitiæ causa sunt: sicuti etiam Dominus eas ipsas 10

propter

propter eandem rationem mammonam iniquitatis appellauit: 11
atque illas non profuturas in die obductionis & vindictæ, hoc
est, nec in vita nec in morte. Non in vita, siquidem in corde pos-
sidentis tot amaritudines & molestias gignūt: nec etiam in mor-
Psalm. 48. te, quoniam (vt ait Sanctus Propheta) Diues cum interierit, nō
sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius. Vbi maxime
perpendendum est, non dixisse sanctum Dauid: Nihil sumet, cū
interierit, sed, Non sumet omnia. In quo significauit, illum partē
earum esse relicturum, partem vero portaturum. Relinquet qui-
dem diuitias, peccata autem, quæ cum illis commisit, asporta-
Simile. bit. Mira profecto res est, videre in Oceano nauem multis mer-
cibus oneratam expansis velis ac multis vexillis adornatam na-
uigantem: cùm autem ad portum peruenit, vela eius dimittun-
tur, vexilla auferuntur, denique omnibus, quas portat, diuitijs ex 12
oneratur, ita vt in ea nihil præter fœtorem & immunditias, quæ
ex diuitijs in ipsa portatis productæ fuerunt, remaneat. O *Vala*
me labeatissima Trinidad, quam ad viuum in hoc diues ac potens
huius mundi repræsentatur. Quam gratum & delectabile est
humanis oculis intuere illum pulchrum, elegantibus vestibus in-
dutum, multis famulis comitatum, & magna pompa incedentē
per mare huius sæculi nauigantem, sed cum ad mortis portum
peruenit, ea pompa atq; illis omnibus denudatur diuitijs, & nihil
ei præter immunditias & peccata, quæ cum illis cōmisit, rema-
net. O Christe vera lux, quæ illuminas omnem hominem venie-
tem in hunc mundum, illumina obsecro hos cæcos à cupiditate
sua, vt hæc, quæ nomine tuo eis prædico, intelligant, siquidem
aliqui extitere infideles, qui solo lumine naturali illud aliquo 13
modo intellexerūt. De Dionysio tyrāno narrat Marcus Tullius,
Cicero in Tuscula. quòd cùm ei quidam homo nomine Diomedes diceret, O te fœ-
licē, qui tam dulci ac suaui vita tot diuitijs ac famulis tanta pom-
pa & apparatu frueris, quotidie pretiosos cibos manducans, &
multis voluptatibus perfluens, ita ne (inquit tyrannus) mea tibi
vita dulcis videtur? ego eam tibi faciam experiri. Et ad hoc iussit
in aula magna mensam insternere, epulis suauissimis plenam,
cui solus Diomedes accumberet, & ei omnes ipsius famuli reue-
renter ministrarent, ac plurimi cātores, qui suaui musica & diuer-
sis melodiæ instrumētis ei canerēt, super ipsum verò dū māduca
ret capite discooperto & nudato, acutissimus ensis euaginatus

à su

14 à subtilissimo filo ita penderet, vt caput ipsius si filum deficeret, transfoderet. Postquam autem ibi per magnum tẽporis spatiũ fuit, ingressus rex ipsum sic interrogauit: Nũc, ò Diomedes magno solatio ac lætitia afficeris, siquidem tam spendidæ mensæ honorifice accũbis? Cui ipse respondit: Væ mihi misero, qui nũquam in tanta afflictione me collocatum aspexi, sicut postquã hic sedi, nec quidquã manducaui, nec musica famulorũ tuorum fruitus sum, quoniam singulis momentis videbatur mihi filum illud delicatissimũ frangi, & ensem acutissimũ caput meũ transfigere. Inde, ait Dionysius, intelliges quales afflictiones cordis mei sunt in medio honorũ & mundi prosperitatũ, siquidem tanto timore vitam dego, continuo expectans tempus, in quo seueriſsimo mortis ictu percutiar, quæ quidem cogitatio me his, quæ
15 possideo, bonis (sicut ego volebam) frui nequaquam sinit. Si ergo fratres tyrannus ille ictum mortis ita formidabat, quanto maiori ratione nos illũ perhorrescere æquũ est, siquidem credimus nobis post mortem seuerum Dei iudiciũ futurum esse? Nunquã tyrannus ille D. Pauli sententiã audierat, scilicet, Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: at ei cogitanti aliquando bona illa finem habitura omnia in amaritudinem vertebantur, nos autem qui illa audimus & credimus, tam læti & securi viuimus? O detestandam væcordiam & insaniam. Quis nos ita fascinauit & dementes reddidit, vt non timeamus, videntes bona hæc, quæ tanta solicitudine & angore inquirimus, esse velut lapsum, quo miser homo in quam plurima peccatorum genera, & inde in infernum labitur? Vbi (vt ait regius Propheta)
16 Laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem Et alij transtulerunt: Laborauit in æternum: & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Hieronymus. In quo notatur ita certum esse, peccatorem ad patiendum in æternas flammas iturum, si ad melioremvitæ frugem per veram pœnitentiam se non recipit, ac si iam passus esset, & æternitas illa præterita fuisset. Inter ea, quę à nobis Diuus Paulus efficaciter postulat, vnum est vt animaduertamus periculum, quod in his temporalibus bonis est. Atque ita ait: Obsecro vos fratres per misericordiam Dei reformamini in nouitate sensus vestri. Fuit quidam homo, qui (vt à persona magnæ autoritatis audiui) insaniuit, & post ea quam sanitatẽ & iudiciũ recepit, affirmauit se, cũ in luto vsq; ad genua immer-

Hebræ. 9.

Psalm. 48.

Roman. 12.

immersus erat, existimare super tapetes & bombycinia atq; de- 17
aurata peristromata ambulare: & pueros, qui ipsum illudentes
lapidibus petebant, famulos suos esse, qui ei capitibus nudatis
reuerentiam adhibebãt. Hæc est frenesis & insania filiorũ huius
sæculi, qui terrena bona, in quibus vsque ad oculos summersi sunt
cùm lutũ & scoria sint, tanquam aurum & pretiosissima quæq;
reputant: seruitutes autem vanas & excessiuas reuerentias, qui-
bus à suis honore afficiuntur, cùm sint lapidũ ictus miseram ani
mam percutientes magnum honorem atq; æstimationem esse
cogitant. Quibus Beatus Apostolus ait, Reformamini in no-
uitate sensus vestri, ita vt relicta insania res in sua æstimatione
Gene. 1. perpendatis, & periculum, quod in eis est, sentiatis, atq; vt tales
ipsas contemnatis. In sacra scriptura legitur, quod postquã Deus
aues & pisces creauit, & vidit quòd esset bonum, benedixit eis. 18
Et paulò inferiùs dicitur: Fecit Deus bestias terræ, sed non inquit
facer textus, eis sicut auibus & piscibus Dominum benedixisse.
O Deus infinitæ maiestatis, nunquid bestiæ terræ magis pecca
uere, quam aues cœli & pisces maris, vt eis benedictionem non
adhibueris? O admirabile mysteriũ. Hoc fecit Dñs vt doceret eũ
qui benedictionem illam consequi vellet, scilicet, venite benedi
cti patris mei, debere volare ac natare, & non super terram viue
re. Nam qui velut animantia bruta in terris viuunt rebus terre-
nis animum applicantes Dei benedictionem minime cõsequen
Matth. 25. tur, quin potius eis dicet: Ite maledicti in ignem æternum. Igitur
sicut auem te, ò frater, in contemplatione oportet aduolare, & ve
lut piscem in amaris contritionis & pœnitentiæ aquis adnatare
non autem velut bestia in terra viuere debes, & hoc modo æternã 19
benedictionem obtinebis.

Non potestis Deo seruire & mammonæ. Hic seruiendi verbũ ob-
seruandum est. Ille enim diuitijs seruili animo famulatur, qui eas
non vt Dominus dispensat, sed vt seruus illis cumulandis inuigi-
lat. Atq; vt serui frigus & æstus & imbres, varioſque labores non
simile. sui, sed Dominorum gratia perferunt, sic isti, quo diuitias suas au
gere, & marsupia auro & argento suffocare possint, nulla nec
terræ nec maris pericula reformidant, non vt diuitijs suis fruan-
tur, (quas attingere nequaquam audent) sed vt eas iure vel iniu-
Maximus in concion. ria cumulent. Talis erat ille cuius famulos cum philosophus qui-
dam (vt narrat Maximus) oneratos quam plurimis preciosis va-
sis, atq;

20 sis, atq; alijs diuitijs ornatos videret, sciens ipsum eorũ Dominũ nimis parcum & auarum esse, in hanc vocem prorupit: Vt quid non pudet eum tot tamque pretiosa habere, qui se ipsum non habet? Illum diuitiarum eius seruum adnotans. Imprudens & incautus esset ille, qui candelæ habenti tenuem lychnum plurimum seuum adhiberet: cũ enim ipsum liquescit, illa quasi sternutans lumen & claritatem non præbet. Sic multo magis imprudens erit ille, qui cum lychnũ vitæ tenuem, fragilem, ac breuissimum habeat, superabundans seuum diuitiarum adhibet: illis enim cum profanitate liquescet, & per bonam famam non illuminabit. Sic etiam esset imprudens ille, qui cùm vellet ascendere in cacumen alicuius asperrimi montis, & grauissimum onus suis humeris sustinens modum quæreret, quo se plus oneraret. *Simile.*

21 Profectò iste innueret, se in montem nolle ascendere, siquidem talia quærebat impedimenta. Cœlum mons est altissimus, quo tu, ò Christiane, viam dirigis, & cum acer & laboriosus sit ascẽsus, & mens tua graui corporis onere sit onerata, (de illo enim Sapiens ait, corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam) tu, vt magis bonis temporalibus oneris, quotidie laboras. Nonnè vides hoc imprudentiam & insaniam esse? Conare, conare frater, te ipsum exonerare, vt facilius ascendere possis, quo desideras. Sic D. Augustinus te hortatur his verbis: Quid est quod dicis: Ego sum diues, ille pauper, nisi ego oneratus, ille leuis? Pondus tuũ laudas, ò onerate. Quid te laudas? Minue de sarcina tua, da comiti tuo, vt te releuet. *Sapien. 9.* B. *Augustinus.*

Dominus autem statim adiecit dicens: *Ideo dico vobis: Ne solicitis animæ vestræ, quid manducetis, nec corpori vestro, quid induamini.* Super quo B. Augustinus inquit, Non dicit, vt ista non procurentur, quantum necessitatis est, vbi honeste poterunt sustentari, sed, vt ista non intueantur, & propter illa faciant, quod non facere iubentur. Non vult Dominus, vt otiosus sis, & cum familiam ac filios sustentandos habeas, toto integro die sub deuotionis titulo in hanc & illam atq; aliã ecclesiam te conferas non laborans, ad vitam filiorum tuorũ sustentandam. Nam D. Paulus postquam dixit: Nolite locum dare diabolo, statim corporalem laborem commendat significans, otiositatem esse aditum amplum, quo Sathanas ingreditur, atque ita ait: Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis, 22 D. *Augustinus de operibus monachorũ.* *Ephes. 4.*

quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti. 23
Quod verò hic Dominus prohibet, est nimia bonorum tempo
talium solicitudo, ideo non dixit: Nè laboretis, sed ait: Ne soli-
citi sitis: non enim oblitus est verbi sui, quod primo parenti post
lapsum dixit: In sudore vultus tui vescēris pane tuo.

Gene. 3. Atque ita exemplum apponens in auibus non inquit, illas nō
volare ad victum sibi quærendum, sed ait: *Respicite volatilia cæli,*
quoniam non serunt, nec metunt, nec congregant in horrea, & pater ve-
ster cœlestis pascit illa. In quo diuinus magister docet, quod quem
admodum aues ad cibum quærendum aduolant, ita oportet ho-
mines laborare, & aliquam honestam diligentiam, vt parce &
commode sustententur, adhibere: fœlices enim homines ac di-
uites dici possent, si cum rebus tantummodo necessarijs conten-
ti essent. Qua propter luculenter Seneca ait: Si secundum opi- 24
nionem viuis, nunquam diues eris, si vero secundum naturam,
nunquam pauper: quoniam opinio nunquam satiatur, natura au
tem paruo contenta est. Et sicut esset monstrosum aues serere,
metere, & in horrea congregare, ita etiam monstrum esset ac
multo maius, homines per media illicita & pernicioſa victum
quærere. O quot nefarij patres & abominabiles matres filias
Simile. suas vendunt, vt cibos ad vitam sustentandam & vestes ad in-
duendum habeant. Quid obsecro, de patre illo diceretis, qui fi-
lium suum infidelibus ad sustentandum & alendum equū ven-
deret? Multo ergo maior ac terribilior crudelitas & abomina-
tio est, te animam tuam & animam filiæ tuæ vendere, ipsasque
ad sustentandum equum, videlicet, corpus tuum dæmoni tra-
dere. Insanus profectò ac demens esset ille, qui, vt vmbra 25
Simile. alicuius tauri fugeret, sese in cornua ipsius iactaret. Vmbrā
pœnarum inferni sunt omnes huius vitæ labores, fames, nudi-
tas, & rerum necessarium penuria: ergo magna insania est, vt
has vmbras euitemus, scelera committere: id enim perinde est,
ac si nos in cornua infernalis tauri proijceremus, siquidem ob
ea peccata nos ipsos æternis supplicijs obligamus. Itaque agri-
colam & mechanicum artificem laborare, vt honeste sustēn-
tentur, & nobilem suis redditibus parce & moderate vti, est
veluti aues ad quærendum cibum aduolare, quibus hoc natu-
rale, decens, ac necessarium est: id autem, quod præter hoc fit,
nostrum est.

26 *Ne ergo soliciti sitis &c.* Estote fratres mei soliciti ad veras diuitias, videlicet, virtutes comparandas. Ita Diuus Gregorius inquit: Si fratres charissimi diuites esse cupitis, veras diuitias amate, quæ tanto meliores sunt, quanto vtiliores, & in interiori animæ magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possidet, quanuis optima sint, si tamen longe ab vrbe distant, illa non magnifacit, si verò prope muros ipsius vrbis sunt, pluris ea æstimat, si autem intra domum, multo pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac possessiones, quæ intra animam sunt, vnde à nemine nec per vim nec per litem poterunt extrahi nisi tu per malitiam tuam eas amittere permittas. Sed, proh dolor, quam ampla se se nobis ad profundendas lacrymas materia hic offerebat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has temporales diuitias inquirunt, quæ, vt diximus, non veræ diuitiæ sunt. Atq; ita vbi D. Lu-
27 cas ait ipsas à Domino diuitias appellari, B. Matthæus inquit, ipsas fallaciam diuitiarum ab eodem Domino nuncupari. Super quod Beatus Gregorius dicit: Fallaces enim sunt, quæ nobiscum diu permanere non possunt: fallaces sunt, quæ mentis nostræ inopiam non expellunt. Satis optime hoc Bias Philosophus intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cum patriam captam fugeret, videretque cæteros diuitias secum asportantes, interrogatus, quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam secum ferret, respondit: Omnia mea mecum porto, innuens in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes, corporales autem diuitias non suas, sed fortunæ esse, quæ inopinate homines illis priuat, ipsis deceptis remanentibus. Cùm autem ita fallaces & vo-
28 lubiles sint homines nihilominus eas omni cura & solicitudine quærunt: virtutes vero, quæ veræ diuitiæ sunt, alij tepide & desidiosè inquirunt, alij non solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium, & fastidium habent. Sicut æger, qui in epulis optimè conditis non solum saporem & dulcedinem minime inuenit, verùm illas edere sibi molestissimum est: sic quamplurimi Christiani adeò pigri & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in contemplatione, in concionibus, atque alijs huiusmodi sacratis rebus non solum voluptatem, aut dulcedinem minimè reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent venenum, quod eis mortem allaturum erat. De his illud

D. Greg. homi. 15. supr. Lucam. Simile.

Luc. 8. Matth. 13. B. Greg. vbi sup.

M. Tull. in Paradox.

Simile.

Psal.106. psalmi dici potest: Omnem escam abominata est anima eorum, 29
ideò appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Contendite ergo
fratres mei, satietatem istam & fastidium ab animis vestris vehe-
mentibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni consideratio-
nibus auferre, maxime diuinum fauorem implorantes, vt sitis
velut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas
etiam insipidas, nèdum sapidas manducat, siquidem in diui-
Proner.27. nis literis scriptum est: Anima esuriens etiam amara pro dulci su
met. Ad hoc etiam maxime conducit, vt, Ne soliciti sitis animæ
vestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cor-
Leuit.7. dibus iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offe-
rebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinum
Exod.16. remaneret. De manna etiam iussit idem Dominus, vt colligere
tur quantum singulis quibusque diebus ad vescendum sufficeret, 30
& non amplius: quod si aliquid in sequentem diem seruabatur,
Lucæ.11. statim corrumpebatur. Et in lege gratiæ nobis imperauit, vt pe-
teremus panem nostrum quotidianum, vt videlicet, quotidie ad
eum postulandi causa confugeremus, & ideo nobis paulatim bo
na sua elargiri vult: vt sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundum
Simile. cogeret & inuitaret. Si cani frustum panis proijciatur, celeriter
illud manducat, & statim ad Dominum redit: si vero ei integer
panis obijciatur, ilico eum ore sumet, & foras exit, ac per magnum
Lucæ.15. num temporis spatium ad Dominum non reuertitur. Sic filius
prodigus egit, cui postquam data est portio, quæ ei contingebat
è domo patris peregre secessit, & ad illam non redijt, quo vsque
non habuit quid manducaret. Maxime hic notandum est, Do-
minum particulariter nobis iubere, Nè soliciti simus animæ 31
nostræ, idest, vitæ nostræ, quid manducemus, neque cor-
pori nostro quid induamus. Nam manducare & induere in
temperate, & immoderate aliorum multorum malorum est
Proner.23. occasio. Ideò de cibis in prouerbijs dicitur. Cui væ? Cuius patri
væ? Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio
oculorum? Non nè ijs, qui commorantur in vino & student ca-
licibus epotandis? Et quanuis hæc de damnis corporalibus, quæ
propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicent
etiam de damnis spiritualibus, in quæ helluones & voraces inci-
dunt, explicari possunt: huiusmodi enim homines in foueam vi-
tiorum & in væ æternæ damnationis delabuntur. O infœlices

vos,

32 vos, qui in indulgendis corporibus vestris occupati estis, quomodo mortis hora videbitis quam inanis & frustraneus vester labor extitit. Tunc enim vestra miserrima corpora, quæ tanti fecistis, vermibus terræ dabitis. Ibi aspicietis, qualiter soliciti vermiculorum coqui extitistis: quibus id, quod plus diligebatis, videlicet, corpora vestra in cibum præparastis: quod certè magna est stultitia. Qua propter si, cùm viri autori- *Simile.*
tate prædíti sitis, iniuria afficeremini, si vos aliquis inuitaret, vt coqui alicuius regis aut imperatoris essetis, quomodo non erubescitis, & ignominia conficimini, vos immundorum vermium coquos esse, eis corpora vestra præparantes & condientes? Cũ quo occasionem præbetis, vt passiones vestræ & appetitus corporales vires accipiant, & sic animam euertant: nam quò
33 magis imbecillior est caro nostra, eò debiliores sunt passiones, quæ ab illa procedunt, & ê contra. Quemadmodum in terris aridis plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in fertilibus autem & *Simile.*
irriguis plantæ roboreæ ac potentes: sic passiones, & appetitus sunt, qui ex corporibus debilibus & præ abstinentia consumptis nascuntur, & illæ, quæ ex pinguibus, satiatis: & nimia voluptate affectis oriuntur. Quando simia per tectum simul cum claua lignea hoc est, [*Con vna maça al pescueço.*] Incedit, non ipsa *Simile.*
est, quæ tegulas frangit & damnum ipsi tecto infert, sed claua lignea quam secum portat. Sic præcipua mala, quæ in mundo fiunt, vt in plurimum non tantum ab anima licet per consensum eius committantur, quantum à claua lignea, videlicet, à corpore, quod secum ipsa affert, procedunt. A vestimentorum autẽ
34 abusu quæ lingua poterit explicare, quanta mala oriantur: Et hoc maximè in fœminis, quæ, vt profanè induantur, viros suos cogunt, vt remedium filiorum auferant, & omnes facultates in ipsarum vanitatibus consumant: ipsis autem renuentibus ecce in domo rixa, quo vsq; miseri homines, nè à vicinis sentiantur, mille se debitis onerant, & mille offensiones Dei committunt, vt appetitui suarum mulierum satisfaciant. Cum verò aliæ vicinæ vos, ò profanæ mulieres, sic ornatas vident statim volunt, vt id ipsum secum à maritis suis agatur, denique tot eos molestijs afficiunt, vt illi petitionibus earum tandem consentiant. His etiam accedit occasio, quam præbetis, vt de vobis aliæ, quæ similibus vestibus propter paupertatem indui non

possunt detrahant, & mortuos (vt aiunt) à sepulturis extrahant, 35
publicantes qui fuerint maiores vestri, & quod peius est, miseros homines vestris indumentorum elegantijs incitatis, vt vos igne concupiscentiæ ardentes insequantur. Seueram igitur Domini sententiam audite, quam per Isaiam Prophetam ipse potentissimus Dominus contra quasdam mulieres in vanitate vobis similes fulminauit: quæ quidem sententia super vos etiam incidet, si vos ipsas in meliorem viuendi formam non recipitis. Pro eo, inquit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, Isai. 3. & ambulauerunt erecto collo, & nutibus oculorum ibant, & pedibus suis composito gradu incedebant, decaluabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nudabit, & erit pro suaui odore fætor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. 36
Quamuis autem hæc comminatio in fœminas lata fuerit, non ideò æterna supplicia hominibus deficient, qui, vt corpora sua vltra modum adornant, grauissima scelera committunt. Qui autem in his profanitatibus delinquunt, eis qui ipsos reprehendunt respondere solent: Mei etiam vicini hoc modo induuntur, quare ego siquidem per facultates mihi licet sicut illi non faciam? Sed quæro à vobis, coram quo scriba fa-
cta est talis obligatio, vt vos sicut vicini vestri, qui vanè & profanè vestibus induuntur, indui debeatis? Certè dæmon scriba est: superbia autem vestra & præsumptio testes huius obligationis sunt, tandem in inferno hanc litem diremptam & conclusam videbitis. Dicite mihi, obsecro, si vester vicinus se interficit nunquid vos ad id faciendum obligatione astricti estis? 37
Et si in puteum se conijcit, vos etiam illum fortasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obligatio, si vero in infernum se confert, illum sequi vultis. O execranda & maledicta talis pietas: omnes euntem in infernum sociare vultis. Vestrum igitur miseremini, fratres mei, & à tanta dissolutione vos abstinete, cogitantes, quod si Dominus non vult, vt de rebus corpori necessarijs nimiam solicitudinem & anxietatem habeamus, multò minus ei placet, vt in inquirendis superfluis solicti simus aut euigilemus.

Respicite volatilia cæli, &c. Considerate lilia agri, &c. Non vulgaris res est, pro qua tam serio Dominus tot argumenta affert.

Quo

38 Quomodo ergo fieri potest, vt cùm huius mũdi moderator Dominus nullum neq; animal neq; vermiculum à prouidentiæ suę cura excludat, sed omnibus abunde omnia suppeditat, & fœnũ agri sic vestit, pium hominem (cuius obsequio cuncta destinauit) fame & inedia confici patiatur? Si pater aliquis filij sui familiam, seruos, ancillas, & iumenta diligenter curaret, illiisq; necessaria abunde prouideret, quomodo ipsum filium fame perire sineret, cuius familiam tanta cura fouet & alit? Quis enim hoc in animum inducere possit? *simile.*

Efficax est hęc ratio, qua cœlestis magister diffidentiam nostram curare & spem in ipsum alere, atque fulcire studet: sed infirmitatis nostrę conscius alia adhuc spei nostrę firmamenta adducit dicens: *Nolite soliciti esse, dicentes: quid manducabimus, aut*
39 *quid bibemus, aut quo operiemur?* Hęc enim omnia gentes inquirunt.

Magna certe vis in huius orationis particula inest, qua Dominus aliam esse gentium, hoc est, infidelium, aliam vero fidelium conditionem docet. Infidelis enim aut Deum esse non credit, aut illum res nostras administrare non putat. Cum enim ligna & lapides colant, de quibus Sanctus Dauid inquit: Simulacra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum, os habent & non loquentur, oculos habent & non videbunt, quam fiduciam huiusmodi Deorum cultores in illis habere poterunt, quos nec oculos nec aures nec manus, quibus cultores suos adiuuent, habere sciunt? At fidelis homo longe aliter de Dei sui prouidentia sentit. De quo in Ecclesiastico scriptum reperi-
40 otur: Est homo laborans & festinans & tanto magis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum in bono & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum. Quibus verbis Ecclesiasticus fortunas hominum à diuina prouidentia pendere innuit. Quod apertius declarat, cùm protinus subdit, Bona & mala vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt. Denique nunquam finem dicendi faceremus, si loca sacrę scripturę, quę paternam Dei prouidentiam astruunt, recensere voluissemus, cum vix quidquam frequentius diuina oracula vbique proclament. Cum igitur hoc credamus, ęquum est, vt longe aliam de Deo nostro fi-

Psalm. 113.

Eccles. 11.

duciam, quam homo ethnicus de Deo suo habeamus, ne sicut 46
Amos.6. illi simus, de quibus propheta Amos ait: Væ qui opulenti estis in Sion, & confiditis in monte Samariæ. Ideſt, væ vobis qui omnem fiduciam vestram in terræ fertilitate, & industria vestra, atque in vestrarum manuum labore reponitis. Sed proh dolor, ecce in vobis video tantam solicitudinem, vt ipsi ethnici illam admirentur, quæ quidem à fidei nostræ confessione maximè dissentit. Credimus cum intellectu Dei optimi maximi prouidentiam, & tantam curam & solicitudinem in procurandis necessarijs habemus, ac si illam non crederemus. Non ita S. Esdras fecit, qui cùm populum à captiuitate Babylonica in patrias sedes transferre, multaq; in tam longo itinere pericula sibi imminere sciret, ausus non est auxiliares milites à Persarum Rege petere, apud quem paternam Dei erga suos prouidentiam 47
prædicauerat, nè hac petitione professionis suæ fidem abroga-
1. Esdræ. 8. ret. Cuius verba sunt: Erubui petere auxilium à Rege, quia dixeramus regi, Manus Dei nostri super omnes, qui quærunt eum in bonitate, & imperium eius & furor super omnes, qui derelinquunt eum. Si enim auxiliares à Rege copias postulassem, proximum erat, vt is mihi insultaret & paternam Dei nostri curam & prouidentiam inanem esse diceret, cum ego alia præter ipsum patrocinia quærerem. Hæc erat sanè plena, atque perfecta fides, quæ quod ore prædicabat, rebus ipsis profitebatur. Non sic impij non sic, sed quod verbis profitentur, moribus impugnant. Aliam Dominus statim subiungit rationem, quæ paucis verbis non minus fiduciam nostram, quam quæ hactenus inducta sunt, fulcit: subdit nanque: Scit enim pater ve- 48
ster, quia his omnibus indigetis. Quęvis obsecro orationis hanc tantam piorum hominum dignitatem (quòd, videlicet, Deum patrem habeant) pro meritis valeat amplificare? Satis erat ad singularem hominis dignitatem habere eum in regem Dominum magistrum, doctorem atq; tutorem & vitæ nostræ custodem, sed quanto maius & mirabilius est habere in patrem? quæ enim affinitas coniunctior? Quanta ergo hæc fælicitas rerum omnium Domino tam arcto necessitudinis vinculo coniungi?
Ierem.31. vt ipse dicat per S. Ieremiã, Si filius honorabilis mihi Ephraim si puer delicatus. Pro quo alius interpres vertit, an non filius mihi pretiosus Ephraim? An non puer solatiorum siue deliciarum?

44rum? Quod si de populo Israelitico rebelli (qui Ephraim hic appellatur, quoniam pro Rege habuit Hieroboam ex tribu Ephraim) Dominus ait verba hæc tanto amore & teneritudine plena, quid de populo Christiano fideli, & diuinæ voluntati obtemperante dicet? Quæ cum ita sint, cur modicæ fidei homo, qui Deum agnoscis patrem angeris? Cur de eius prouidentia dubitas? Cur varijs curis animum discerpis solicitè cogitans quid manducabo? quid bibam? quo operiar? Qua, quæso, de re dubitas? Si de eius potentia, Deus est. Si de eius voluntate, pater est. Si de rerum nostrarum scientia, hanc plenè filius eius declarat, cum dicit: Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quid ergo habet pius homo, cur de rebus, quæ ad vitæ vsum spectant, solicitus esse debeat? Sed væ væ, quam parum
45 hæ omnes rationes in cordibus multorum infidentiæ filiorum operantur. Quibus illud Isaiæ prophetæ dici potest: Ecce, confidis super baculum arundineum confractum, cui si innixus fuerit homo intrabit in manum eius & perforabit eam. O quam egregium innixum & profulturam habet miser ille, qui confidit Dominum suum temporalem sibi ad victum necessaria esse præbiturum, & vt illi placeat, Deum offendit, & cum eius auxilio & fauore sibi opus fuerit, nullum inueniet, quin potius in pœnam suæ culpæ temporalis Dominus contra illum vertetur. Deus enim ipsum pro tortore contra illum sumet: sicut infœlix Aman, qui in maiori necessitate Regem Assuerum Dominum suum contra se ipsum indignantem expertus est. Iccirco merito S. Dauid ait: Bonum est sperare in Domino, quam sperare in
46 principibus.

Isaiæ.36.

Esther.6.

Psalm.117.

Quærite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, (ait supernus magister) *& hæc omnia adijcientur vobis*. Prius nominat regnũ Dei, quod finis est, & posteà iustitiam, quæ est medium ad illud obtinendum: nam finis prius in intentione debet esse, quam media, per quæ ipse comparatur. De hoc solum modo nimis soliciti esse debemus, quam enim maiorem solicitudinem in hoc adhibuerimus, tanto melius erit, quia (vt ait Philosophus) Illa, quæ propter se quæruntur, in infinitum quæruntur: beatitudo autem est propter se quærenda ergo nullus finis nec terminus in illa inquirenda est ponendus.

1. *Polyticor.*

Sed quæro, qualiter hic summa veritas dicat: *Et hæc omnia adjcien-*

adijcientur vobis. Siquidem quam plurimos videmus, qui regnum 47
Dei & iustitiam eius inquirunt, & tamen quam plurimis sunt
corporalibus necessitatibus oppressi? Ad hoc respondeo, quôd
si ab eis quæras, vtrum illa paupertate & egestate, quam patiun
tur sint contenti, sine dubio ingenuè fatebuntur, se illam pro to-
tius mundi diuitijs commutare nolle. Insuper & dicent, se tan-
tam quietem & tranquillitatem in cordibus suis habere, vt nul-
læ diuitiæ cum eis possint adæquari. Etenim qui ex nihilo om-
nia creauit, facere potest, imò & sæpissime facit, vt iustus paruo
magis sit contentus quam rex suo imperio. Si ægrotus magna
Simile. febri laborat, & simul insatiabilem sitim patitur, dupliciter eius
siti satisfieri potest, vel si ei tanta aquæ gelidæ copia tribuatur,
quo vsq; ipse satietur, vel si à febri ipsa liberetur, à qua sitis illa di
manabat. Si huic ægroto optio daretur, quid potius vellet, an 48
aqua frigida satiari ea conditione, vt quanuis sitis eius tunc ex-
tingueretur manente febri statim iterum sitiret: an vero vt omni
no à febri liberaretur, vtrum horum eligeret? profectô, nisi in-
sanus esset ac demens, eligeret potius à febri liberari: hoc enim
multo magis ei quam illud expediebat. Ergo maius beneficium
Deus in illum confert, à quo sitim & cupiditatem bonorum tem
poralium aufert, quam si ei diuitias tribuat, quæ desiderium ipsa
Psalm. 36. rum magis incendere & inflammare faciunt. Ideo S. Dauid ait:
Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.
Cùm autẽ regnum cœleste & iustitiam eius quærere nolumus,
Dominus in huius culpę pœnam permittit, vt res temporales
nobis maxima cordis afflictione deficiant. Atq; ita ipse per pro
Aggæi. 1. phetam Aggęum inquit de quibusdam, qui dicebant: Nondum 49
venit tempus domus Domini ędificandę, cùm tempus habe-
rent ad proprias domos ędificandas, iccirco eis ait: Ponite cor-
da vestra super vias vestras: seminastis multum & intulistis
parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis
inebriati: cooperuistis vos & non estis calefacti, & qui mer-
cedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Quod pe-
rinde est ac si diceret: Quoniam vos ipsos totos seruitio meo
tradere non vultis, omnia inter manus (vt aiunt) vobis in
nihilum redigentur, atque ita nec spiritualia nec temporalia
habebitis. Ergo fratres meinè dicatis non esse tempus pœni-
tentię, nec ędificandi conscientias vestras, habentes illud ad

mille

y omille næ nias, & impertinentia: atq; ita super vos pœna hæc non incidet, si tempus benè consumere scitis, & in hac vita regnum Dei quæritis per gratiam, vt illud possideatis per gloriam, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ, filius. Amen.

DOMINICA. XV.

post Pentecosten.

CONCIO PRIMA.

1

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, &c. Luc. 7.

INter sententias, quas Ecclesiasticus Spiritu sancto inspirante scripsit, hæc vna singularis est. Gloria magna est sequi Dominum. Eccles. 23.
Hic præcipuè de spirituali loquitur sequela, quæ est per imitationem, ad quam nos Diuus Paulus inuitat dicens: Estote Ephes. 5.
2 imitatores Dei, sicut filij charissimi. Sed dicet aliquis: Nunquid Deum possumus imitari & ei similes effici? Nonne omne malum, quod Angelis & hominibus euenit, ex hac radice & fundamento ortum habuit: Referens Sanctus Isaias peccatum primi angeli, qui suos Isai. 14.
sequaces ad æternam duxit damnationem, Quomodo, inquit, cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo, In cœlum conscendam, similis ero altissimo. Et in sacro Geneseos libro refertur, qualiter astutus serpens primam mulierem decepit, quæ hominem & in eo humanum genus præcipitauit, ei dicens: Eritis sicut dij, hoc est, Eritis similes Deo. Ecce quomodo omne malum Angelis Genes. 3.

& ho-

& hominibus ex eo ortum est, quia Deo similes effici voluerunt. 3
Qualiter ergo hic Sanctus Apostolus inquit, Imitatores Dei
estote, sicut filij charissimi? Ad hoc respondeo in medium adducens id, quod prophetæ Ionæ contigit, qui (vt inquit sacra historia) cum in naui dormiret, orta est in mari propter eum maxima
tempestas. E somno vero euigilans & cognoscens, se illius tempe
Ionæ.1. statis esse causam, dixit: Tollite me & mittite in mare, & cessabit mare à vobis: scio enim ego, quoniam propter me tempestas
hæc grandis venit super vos: & tulerunt Ionam & miserunt in ma
re, & stetit mare à feruore suo. Itaque antequam Ionas in mare
proijceretur ob eius causam orta est tempestas, vbi primum vero
in mare proiectus est, cessauit tempestas & tranquillitas ac sere-
nitas in mari eius etiam causa successit. In hunc modū cum ver-
bum diuinum inclusum esset in naui suæ inuisibilitatis dormiēs 4
& capiens illum suæ infinitæ gloriæ & quietudinis sonum, or-
ta est maxima in mari huius sæculi tempestas propter primi pa
rentis peccatum. Intelligens autem filius Dei, hanc tempestatē
sui causa, aliquomodo, ortam esse, (ipse est enim æterni Patris sa
pientia, & peccatum in hominibus ortum habuit ex eo quod sa-
pientes sicut Deus esse voluerunt) dixit, Propter me orta est
hæc tempestas grandis, ideo, ô pater æterne mitte me in mare.
Idest: Quia homines mihi similes esse voluerunt scientes bonum
& malum, peccarunt, tu ô æterne pater me in mare sæculi per
assumptionem humanitatis proijce, proijce, inquam in mare in-
iuriarum, in mare flagellorum, in mare crucis, in mare tormento-
rum ac crudelissimæ mortis, & statim cessabit tempestas, quæ
propter me orta est. Et ita factum est, nam misso verbo diuino 5
in mare huius mundi & pœnalitatum propter admirabilem eius
incarnationem tempestas, quæ antea propter eum orta fuit, in
serenitatem ac tranquillitatem versa est. Volumus dicere, quod
si antequam Deus factus esset homo, Angeli mali dānati sunt,
& homines, quia similes eidem Deo esse voluerunt, in tot tanta-
que mala inciderunt, nunc postquam factus est homo & in ma-
re nostrarum pœnalitatum fuit proiectus bonum, quod hominibus venit, ideò est quia eis similes sunt. Nam qui tunc Deo simi-
les esse voluerunt, id maxima superbia fecerunt: qui autē nunc si
miles ei fiunt, ideo, quia postquā Dominus vsq; ad mortē crucis
se humiliauit, ei per humilitatē & amorem similes esse cupiunt,

& cum

6 & cum hoc desiderio eum in virtutibus, quas operatus est diuino eius fauore imitari contendunt. Vt autem apertius hanc similitudinem, sequelam, & imitationem intelligatis: scitote fratres mei, quod sequi & imitari Christum cœlestem reparatorem nostrum est opera nostra & cor nostrum cum operibus eius & corde ipsius conformare: & cum hac conformitate magnum honorem & valorem operibus nostris & cordi nostro tribuimus. Itaque tantæ excellentiæ & præstantiæ conformitas est, quod sola ipsa efficiat vt nos genua flectentes coram ligno, si in forma crucifixi est licet alias si illam formam non haberet, in ignem esset mittendum, maxima illud veneratione adoremus. Sicut igitur illi ligno propter conformitatem, quam cum Christo crucifixo habet, honor debetur: sic opera nostra, quando cum Christi operibus conformantur, valorem atque honorem accipiunt. Rursus conformare opera nostra operibus Christi est, quod quando aliquod bonum opus fecerimus illud operantes cogitemus hoc: Si Christus Saluator noster hoc opus ageret, si hoc ieiunium ieiunaret, si hanc eleemosynam tribueret, si hanc orationem recitaret, si hanc concionem ad populum haberet, & si hancrem sacram faceret, quomodo in illo segereret? quibus circunstantijs illud adornaret? qua puritate, quo amore, qua intentione & quo feruore illud perficeret? Et quidquid illum facturum esse cogitaueris, tu pro virili facere labora: & hoc est opera tua cum Christi operibus conformare. O Deus infinitæ charitatis & misericordiæ, te per infinitam clementiam tuam obsecro, vt robur, virtutem & efficaciam his meis sermonibus tribuas, quo in cordi-
8 bus horum fratrum meorum qui hanc cœlestem doctrinam audiunt, imprimantur, siquidem tantum eorum animabus conducit. Hoc sanctum exercitium quidam spiritualis & deuotus pater Diuo Paulo admonitum fuisse asserit, cum ad Corinthios scribens eis dixit: Omnia in gloriam Dei facite. Non vacat mysterio dixisse sanctum Apostolum, In gloriam Dei, hoc enim est vnum ex præcipuis exercitijs, quibus Deus in terris magis glorificatur, nam in eo aliquo modo Iesu Christi opera, quæ æterno Patri tam accepta ac tantæ gloriæ fuerunt, innouantur. Hoc medium necessarium est & in nostram glorificationem à Domino constitutum, sicuti Beatus Paulus testatur dicens. Quos præscijt & prædestinauit, conformes fieri imaginis filij sui. 1. Corin. 10. Rom. 8.

Hoc

Hoc est: Præsciuit conformes fieri imaginis filij sui, quia eos 9
prædestinauit. Et ex hoc fonte eis hæc conformitas oritur, vt
per illam effectum prædestinationis, videlicet gloriam conse-
quantur. Quemadmodum, vt aliquid videamus, oportet nos
simile. prius eius similitudinem in nobis habere, mediante qua illud vi
deri potest: sicut vt ego videam parietem illum, necessarium est
vt prius species illius, videlicet, similitudo eius in oculos meos
intromittantur, atque in ipsis imprimantur. Sic, vt Christum ve-
rum Deum nostrum in gloria intueamur, oportet prius nos eius
similitudinem modo supradicto in nobis metipsis, atque in ope
ribus nostris impressam habere. Et hoc est nos ipsum sequi &
imitari. Vt autem turba & populus suum verum ducem & ma-
gistrum Iesum Christum hoc modo imitetur, maxime opor-
tet, vt ecclesiastici primi sint ad hæc sancta exercitia complen-
da, & alios suos exemplo incitent & commoueant. Hoc voluit 10
hic Spiritus sanctus docere, cum per sanctum euangelistam in-
quit: *Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius & turba copiosa.* Prius de sequela discipulorum mentio-
nē facit, & postea de sequela turbæ copiosæ. Nam ex eo quod
discipuli illum sequebantur, maximò alijs incitamento erant ad
idem faciendum: qui vero peculiariter in populo Christiano
discipulorum nomen habent, sunt ecclesiastici: certum est enim
illos dignitate priores esse. Aman (vt ait sacra scriptura) videns
Esth. 5. se à Regina Esther simul cum Rege ad manducandum fuisse in-
uitatum, conuocauit, inquit sacer textus, ad se amicos suos & Za-
res vxorem suam, vt eis bonum euentum suum nuntiaret, & quā 11
ta cum gloria super omnes principes & seruos suos Rex eum ele-
uasset. Et post hæc ait: Reginaque quoque Esther nullum alium
vocauit ad conuiuium cum Rege præter me, apud quam etiam
cras cum Rege pransurus sum. Quanto igitur maior dignitas
& excellentia sacerdotis est, quem summus Rex Iesus Chri-
stus exaltauit, ei tam sublimem dignitatem præbens, vt digni-
tas summi Pontificis non sit maior quam sacerdotis? illa enim
ordinatur ad hoc, vt super corpus mysticum Iesu Christi pote-
statem habeat, sacerdos vero super corpus verum Domini Iesu
Christi, qui sedet ad dexteram Patris, habet potestatem. At sa-
crosancta Ecclesia, quæ regina est, sacerdotem inuitat, vt per po-
testatem, quam habet, in sacra altaris mensa manducet, ad quam

non

12 non solum Rex Iesus Christus tanquam inuitatus accedit, sed etiam tanquam cibus. Et cum sacerdotes sint priores dignitate etiã in honore primi esse debent. B. Ioãnes (vt in Apocalypsi legitur) videns Angelũ quendam cecidit, vt adoraret ante pedes eius: angelus vero ad eũ dixit: Vide nè feceris: conseruus enim tuus suum. Non sic his temporibus domini temporales faciunt, qui à sacerdotibus se adorari permittunt. Non consensit Angelus vt sacerdos D. Ioannes ei reuerentiam illam adhiberet: quilibet autem dominus temporalis, & quod peius est, etiam quælibet domina inaniter consentit, vt Dei sacerdos corã illa genua flectat. O miser sacerdos, qui hoc agit, & miserrima muliercula, quæ id consentit. O Deus, ô Deus, ô Deus, in admirationem rapiantur omnes, qui altissimam maiestatem diligunt videntes sa- 13 cerdotes, quos Angeli venerantur, tanto ludibrio & despectui haberi. Mouit Spiritus sanctus corda vicinorum Hierusalem, vt asinam, super quam Dominus sedebat, ita honorarent, vt vestibus se exuerent, & super illas ipsa incederet, quoniam Iesum Christum vniuersalem rerum omnium Dominum vehebat: quanto magis digni sunt sacerdotes, vt honore afficiantur, quorum manus quotidie sunt eiusdem Domini thronus, linguæ vero cœlorum claues, pectora autem tam ineffabilis sacramenti sacrarium? In Numerorum volumine Dominus ad Moysem sic dixisse legitur: Tolle Iosue filium Nun virum, in quo est spiritus Dei, qui stabit coram Eleazaro sacerdote: ad verbum eius egredietur & ingredietur ipse & omnes filij Israel cum eo. Attendite reuerentiam & obedientiam, quam 14 Dominus volebat, vt princeps & omnis populus in lege veteri sacerdoti adhiberent. Quam igitur obedientiam ac reuerentiam sacerdotibus legis gratiæ deberi putatis? Siquidem ergo priores dignitate & honore sunt, priores etiam debent esse imitatione & sequela illius magni Domini, qui sic eos magnificauit, tantisque honoribus affecit. Sicut in domibus regum ac principum maior puritas, & elegantia in illis requiritur, qui ei in camera & in mensa inseruiunt, & coram eius conspectu semper assistunt, quam in illis, qui in culina, stabulis & in præsepibus ei seruiunt: sic in sacerdotibus, qui Domino infinitæ maiestatis in sacra altaris mensa ministrant, & coram eius diuino conspectu, nunc orantes,

Apocal. 22.

Nume. 27.

simile.

nunc

nunc diuina sacramenta ministrantes sunt, maior puritas ac san- 15
ctitas desideratur. Cùm igitur munus eorum sit alios mundare
& sanctificare, quales eos oportet esse? B. Chrysostomus inquit.
Illum, qui pro vniuerso mundo officiũ obsecrandi habet, & de
precatur Deum, vt non solum viuorũ sed & mortuorum misereatur, qualem debere esse existimas? Puto, quod fiducia sancti
Moysi & prophetæ Eliæ ad talem orationem non est sufficiens
certe verba ista huius tanti doctoris magnum in cordibus sacerdotum timorem incutere debebant qui totius mundi sunt aduocati. Ad quorum orationem existimat hic sanctus Doctor minimam esse fiduciam sancti Moysi & Heliæ, quorum alter veniam
exercitui Hebræorum, qui per desertum ibant, à Domino obtinuit, alter vero cœlum occludebat, nè plueret, & cum sibi videbatur, illud aperiebat, tandem sua oratione è cœlo ignem trahe- 16
bat, quo viuos interficiebat, atq; eadem mortuos ad vitam reuocabat. Qualis igitur vita nostra esse debet, siquidem B. Chrysostomus ait, illam horum duorum sanctorum vitam debere superare? O patres sacerdores, quid de nobis erit, cùm in tremendo
Dei iudicio apparuerimus, nobisq; bella, pestilentiæ, sterilitates, atque hæreses quæ in mundo sunt impositæ fuerint eò quòd
non fecimus id quod debebamus, scilicet, Deum efficaciter deprecari, vt illa omnia extingueret. Quid dicemus? Heu, heu quã
multis tunc amarum erit, se sacerdotes fuisse. Dura res est, quod
cum ego aptus non sim ad orandum pro me, & auxilio vicinorum meorum ad placandam Dei iram egeam, cũque tam parum
spiritualis sim, vt defectus meos nec sentiam nec sciam deplorare, petatur à me, vt habeam viscera maximo feruore charitatis 17
& amoris incensa, & mala totius mundi perinde sentiam, ac si
pater sim omnium viuentium, tantamque ac talem sanctitatẽ habeam, vt iræ Dei me opponere ausus sim, ipsumq; ex irato pa-
Heb. 7. cificum, & ex vltore condonatorem reddam. De sacerdote legis
naturæ Melchisedec sic inquit B. Apostolus: Melchisedec Rex
Salem sacerdos Dei summi sine patre, sine matre, sine genealogia, assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
Doctores Hebræi testantur, Melchisedec fuisse primũ patriarchæ Noe filium vocatum Sem, eumq; cum benedixit Abrahã
fuisse ætatis trecentorum & nonaginta annorũ, & ipsum Abraham suum octauum pronepotem triginta quinq; annis superas-

se,

18 se, hoc est postquam Abraham mortuus est, trigintaquinq; annos vixisse, & cum Dominus diluuium misit in mundum, centum annos iam egisse. Semper autem sacra scriptura hunc sacerdotem, Sem Appellat, præterquam cùm munus sacerdotis exercuit: tunc enim Melchisedec, id est, rex pacificus vel rex iustus appellatur. Quando etiam sacra scriptura mentionem facit de origine & progenie huius sacerdotis illam sub nomine Sem facit & non sub nomine sacerdotis, quoniam sacerdos de progenie & suorum nobilitate curare non debet, atq; (vt in præsentiarum ait Diuus Paulus) existimare debet, se in mundo nullum habere consanguineum, & super omnia contendere, vt sit similis filio Dei. Quòd si Diuus Paulus hęc de sacerdote legis naturæ prædicabat, quantò magis oportet vt de sacerdotibus legis gratiæ præ
19 dicetur, siquidem eorum sacerdotium ac dignitas ita Melchisedec dignitati præstat & antecellit. Sancta Iudith loquens cum sacerdotibus, vt populum docerent ad patientiam præstandam & fiduciam in Domino habendam eos sic est allocuta: Vos, qui estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorũ *Iudith.8.* ad eloquium vestrum, corda eorũ erigite, vt memores sint, quia tentati sunt patres nostri, vt probarentur, si vere colerent Deũ suum. Notate, obsecro, fratres per immensam Domini charitatem, quæ verba tanta admiratione digna sancta hæc mulier illius temporis sacerdotibus dixit, quæ multo magis euangelij sacerdotibus conuenire debent, vt vere & nõ tantum nomine sint presbyteri in populo Dei, id est, præbẽtes iter verbis, operibus, ac sanctis exemplis, & illud patefacientes omnibus in cœlum, at
20 que ita viuere debent, vt dicere possint: Hac via, qua ego incedo, vos etiã incedere debetis: sicuti B. Apostolus faciebat, cum dicebat: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Et idem S. Apo *1. Corin.4.* stolus, qui nuper conuersis dicebat, vt ipsum sequerẽtur, de se fatetur animum concepisse, vires q; ac robur ad sequendum Christum filium Dei accepisse, oculos collocans in alijs sanctis viris, qui ipsum præcesserãt, dicens: Gratias ago Deo meo, cui seruio *2. Ad Tit.1.* à progenitoribus meis in conscientia pura. Ecce quomodo illos eximios Patriarchas tot virtutum ornamentis præclaros se imitatum fuisse fatetur. Nos ergo ita faciamus, nec animum demittamus, & si illos in omnibus sequi non potuerimus, saltim in aliquo imitari contendamus. In sacra scriptura legitur, quod An-

gelis in figura iuuenũ peregrinorũ Sodomam introeuntibus S. 11
Genes. 19 Loth, vbi primũ eos vidit, surrexit & (vt ait sacer textus) iuit obuiam eis. At vero antea eadem sacra pagina de Patriarcha Abraham, cũ ei Angeli apparuerũt, sic refert: Quos cũ vidisset, occur-
Genes. 18. rit in occursum eorũ, quod maiorem charitatem & deuotionem denotat: & tamen sanctus Loth laudatur, quoniam licet non in omnibus, in multis saltim patruũ suũ Abraham secutus est. Ad hunc modũ, si cũ sanctis currere nõ possumus, saltem vt melius potuerimus, vestigijs eorũ insistamus: & sicut discipuli Domini erant primi, qui suum cœlestem magistrum sequebantur, & posteà sequebatur eum turba copiosa: ita nunc in spirituali sequela oportet, vt ecclesiastici primi sint, & ipsorum bono exemplo totus populus ad id faciendum commoueatur.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim. Nunquam Dominus 12
quandiu inter homines versatus est, promouendæ salutis humanæ officium intermisit. Interdiu enim docebat in templo, noctu pro nobis per noctabat in oratione Dei, circuibat etiã ciuitates, vicos, & castella, vbiq; regnũ Dei euãgelizans, vbiq; dæmones ab obsessis corporibus pellens, & salutis beneficia omnibus impertiens. Hanc autem adeo solicitam salutis humanæ & paternæ gloriæ curam declarauit, cùm discipulis cibum ipsi offerẽtibus
Ioan. 4. respondit: Meus cibus est vt faciam voluntatem eius, qui misit me, vt perficiam opus eius. Hoc autem exemplum sequẽtes sancti omnes tantam temporis rationem habent, vt ne momento quidem à diuinis operibus & mandatis Dei exequendis vacẽt. Et hæc non solum eis ex Domini exemplo oritur diligentia, ve-
Eccles. 1. rũ etiam ex assidua virtutũ exercitatione, nã in Ecclesiastico di- 2
citur. Religiositas custodiet & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudiũ dabit. Religiositas est quædam vniuersalis ab omnibus malis abstinentia, & quædam omnium mandatorũ Dei obedientia atq; operatio. Hæc autẽ non solũ cor custodit & ipsum
Psalm. 118. paulatim iustificat & in dies perficit, verum in eo iucunditatẽ & gaudiũ gignit, sicuti in corde Dauid faciebat, qui sic ait: In via mandatorũ tuorũ delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs. Et
B. August. sup. psa. 117 B. Augustinus inquit: Dulciores sunt lacrymæ orantium quam gaudia theatrorum. Ex hac vero iucunditate & gaudio oritur quę
2. Esdræ. 8 dam grandis in mente fortitudo, atque ita sacerdotes ad populũ dixerunt: Gaudium Domini fortitudo nostra est: è cõtra autẽ volu-

voluptates carnales animã debilẽ & incõstantẽ reddũt. Hoc ve- Arist.
ro gaudium non solum fortitudinem gignit ad non retrocedendum & vlterius progrediendum, (quia,) vt ait Philosophus, Delectatio conseruat operantem in opere) verum in anima singulam quandam diligentiam generat. Atque ita vbi nos legimus, Religiositas iustificabit cor, alia translatio habet, Religiositas viuificabit cor, hoc est, cor feruidum ac diligens efficiet. Iccirco quidam sanctus Abbas dicebat, singularem cuiusq; hominis Christiani iustitiam consistere in hoc, quod ipse sibi non placeat, & se ipsum continuò reprehendat, non contentus solis beneficijs, quæ à diuina manu accepit, sed plura quotidie postulãs, & totis viribus contendens se nouis seruiendi modis gratum præbere. Quod quidem in sancto Moyse maximè floruit, qui (vt ait sacra pagina) quando incepit cum Deo loqui, abscondit faciem Exod. 3.
suã, non enim audebat aspicere contra Deũ. Postquam autẽ cũ illo conuersatus est, ab eo postulabat, Domine ostende mihi glo Exod. 33.
riam tuam. Quid ais vir sancte? Non nè tibi satis erat cum Domino per quadraginta dies conuersari, & quod ipse tecum, velut cũ peculiari amico locutus fuerit? Ad hoc respondeo, hanc esse seruientium Deo & efficaciter eum amantium conditionem atq; ingenium, videlicet, non æstimare quod habent propter desideriũ eius quod expectant: & quantò plus eis communicatur, plus desiderant, plus expectant, & maiorẽ diligentiam ad illud obtinendũ adhibent. In huius sententiæ confirmationẽ sanctus ille Abbas dictũ illud D. Pauli, scilicet, omnia mũda mũdis, sic inter Ad Titum. 1
pretabatur, ideſt, iustis quidquid in se & in alijs videt, maior puri
26 tatis animę ipsorũ & humilitatis occasio est. Quãdo enim videt proximũ suũ peccatũ aliquod cõmittẽtem, vt homicidiũ, adulteriũ, blasphemiã, &c. Se ipsos summittũt & humiliãt considerantes se nõ benè correspõdere tãto beneficio, quale est se illud peccatũ per Dei misericordiã nõ cõmittere: si autẽ in se virtutẽ aliquã aspiciũt, se ipsos etiã humiliãt cogitãtes & animo euoluẽtes se humilẽ & abiectũ locũ in virtute obtinere, cũ in sublimiori & magis excelso esse possent. Quis autẽ hoc in loco cęcitatẽ & socordiam aliorum hominum satis deplorare valeat, qui tempus præclarissimum Dei munus in rebus nihili consumunt, in quo sempiternę felicitatis opes cõparari possent? Quid illos memorẽ, qui tẽpus omne in chartarũ & alearũ similiumq; rerum ludo

cõsumũt? Quid isti, quęso, cũ ante superni iudicis tribunal sistãt, 27
pro salute sua offerre poterunt, quãdoquidẽ vitam omnẽ in somno, ludo, otio & ludicris rebus consumpserunt? O miserandã hominũ conditionem, qui cũ ad sempiternam beatitudinẽ à Deo conditi sint, sic se abiecerũt, sicq; vitam suam instituerunt, vt pecudum more ventri solum & voluptatibus nati esse videantur.

D. August. in quinquagenis. Simile.

Vnde B. Augustinus ait, quamplurimos esse Christianos adeò pigros & socordes, vt deteriores sint multis ethnicis, qui in infidelitate sua in melioribus operibus quam illi se exercent. Considerate & animo concipite duo agmina Toletum iter facientia ea obligatione, vt ante noctem illuc perueniant: quorum alterum viam non ignorat, alterum vero penitus iter, quo eundum sit, ne scit. Hoc omni celeritate per valles & cacumina abertans, tandẽ propter viæ ignorantiam qua incedebat in præcipitium deue- 28
nit, vbi omnes miserrime perierunt. Illud vero agmen quod iter non ignorabat, existimans diem vernũ lõgum esse, ac proinde satis temporis ad iter conficiendum habere iuxta quemcunque fontem & ad vmbras arborum, quas inueniunt, otiose sedent, & cũ ad aliquod oppidum perueniunt, inquiunt omnes: Comedamus & bibamus atq; otio hic vacemus. Postquam autem cibis, vino, ac ludis saturati sunt, nunc aiunt: Somnum parũper capiamus: multùm enim temporis ad iter conficiendum nobis restat. Deniq; ita se ipsos quieti tradiderunt, vt cũ è somno euigilarũt, obscura nox esset, nec per tempus eis iter facere licebat: atq, ita sicut alij Toletum minime peruenerũt. Quero vtri horũ maiorẽ culpam commiserunt, & maiori pœna digni sunt eò quòd ad- 29
destinatum locum non peruenerint? Planum profectò est & manifestum, illos, qui iter non ignorabant, maiori pœna dignos esse. Ex his duobus agminibus alterum sunt philosophi naturales, qui fide caruerunt, alterũ verò sunt pigri, socordes, & ignaui Christiani. Illi quidem viatores ad gloriam extirerunt, ad illam enim creati fuerunt, & naturaliter beati esse cupierunt. In die verò vitæ suæ per virtutes morales mirabiliter cucurrerunt, fuerunt nãq; abstinẽtes, casti, patientes, & bonorum temporalium contemptores, sed quia propter superbiã fidei iter nescierunt,

Psalm. 106.

nihil eis ipsorum profuit diligentia. Atq; ita de illis illud psalmi dici potest: Errauerunt in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt, & antequam ad illam peruenirent cecide-

runt

30 rubrin detestandum inferni præcipitium. Hi vero, qui alterius
sunt agminis, rectè fidei iter sciunt, atque obseruantiam diuinæ
legis, qua ad ciuitatem gloriæ eundum sit, non ignorant, sed pu-
tant ipsis multum temporis restare ad iter illud conficiendum,
longumque esse vitæ diem existimant, & hac fiducia in quolibet
fonte, hoc est, in qualibet voluptate detinentur, & vix creatura
est, in qua ipsi non sistant se ipsos ad inuicem inuitantes, atque
(vt sacra scriptura testatur) dicentes: Venite, fruamur bonis, *Sapien. 2.*
quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter: co-
ronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit,
31 quod non pertranseat luxuria nostra. Atque in his tempus inani-
ter consumentes spe ducuntur, se in posterum pœnitentiam esse
facturos. Illis autem hæc facientibus & cogitantibus obscura mor- *Simile.*
tis nox superuenit, atque ita ad vrbem in quam iter faciebant, mi-
nime valent peruenire. *O sancta Maria Señora,* Quantam stra-
gem in mundo spes faciendi infuturum pœnitentiam efficit.
Quemadmodum venator viridi colore induitur ad vaccordes be-
stias auesque capiendas: sic dæmon viridi falsæ spei colore se conte
git, ad quam plurimos miseros capiendos, eis persuadens, satis
temporis ad voluptates capiendas futurum esse, & quod nunc
delicijs & gaudijs, licet contra Deum sint frui possint postea ve-
ro pœnitentiam agent. Atque ita inopinanter à morte rapiun-
tur, & sicut alij in infernum descendunt, nullum commodum
32 educentes ex eo, quòd iter non ignorauerint, quin potius quia
illud scierunt, & inde vtilitatem elicere noluerunt, grauioribus
apud inferos suppliciorum generibus torquebuntur. Quia (vt
perquam docte Diuus Thomas docet.) Peccata infidelium ma- D. Tho. 2.
gis merentur veniam quam fidelium propter ignorantiam. Et 2. q. 89. ar. 5.
ita Diuus Paulus dixit: Misericordiam consequutus sum, 1. Timo. 1.
quia ignorans feci in incredulitate mea: & per consequens
minora tormenta patientur infideles cæteris paribus quam fi-
deles.

Sed iam ad historiam redeamus. *Cum ergo Dominus appropin-*
quaret portæ ciuitatis Naim, ecce defunctus efferebatur filius vnicus ma-
tris suæ. Non erat mos apud Hebræos in Synagogis, vbi ad audien-
dam legem confluebant, sed in campis mortuos sepelire, & ideo
hic defunctus extra vrbem efferebatur. Hoc Sathanæ stratage-
ma & inuentionem fuisse existimo, vt, videlicet, à vitis consi-

derationem mortis auerteret, & nẽ continuum excitatorem illũ 33
haberent, quem nunc quoties in templa ingredimur, habemus
videntes sub pedibus nostris illos, cũ quibus ridentes & gauden-
tes manducauimus, bibimus, lusimus, atq; multa fortasse scelera
Genes. 50. perpetrauimus S. Ioseph (vt sacra refert scriptura) cum iã mor-
ti appropinquaret, fratres suos adiurauit dicens: A sportate ossa
mea vobiscum de loco isto. Quid, obsecro, ô Patriarcha sancte, ad
rem facit, vt magis in illo quam in alio loco terræ manderis? Pro-
pter commodũ & vtilitatem illorũ id sanctus vir imperauit, quia
videlicet, magnã existimationem, qua erga illos habitus erat, in-
telligebat, iccirco eis inquit: A sportate ossa mea vobiscum, vt sci
licet, vestræ mortis memoriæ sint, & ipsa in conspectu vestro cer
nentes dicatis: Hæc sunt ossa illius potentis ac sapientis viri Io-
seph, & tandem mortuus est, quid de nobis erit? Nunquid & nos
Luce. 22 non moriemur? Cum Christus Redemptor noster ineffabile eu 34
1. Cor. 11. charistiæ sacramentum instituit, suis sacris discipulis dixit: Hoc
facite in meam commemorationem, id est, in memoriam mortis
meæ. Atque ita Beatus Paulus inquit. Quotiescunque manduca-
bitis panẽ hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annũtia-
bitis, donec veniat. Inter vtilitates, quas ex recordatione mortis
Iesu Christi elicere possumus, vna est nostræ ipsorum memoria,
singuli animo euoluentes, atq; intra nos dicẽtes: Nunquid mors
quæ in filiũ Dei, qui ipsa vita est, dominata fuit, in me non do-
minabitur? Sed cũ dæmon animũ & intẽtionẽ Sãcti Ioseph non
habeat, & spiritui Iesu Christi filij Dei sit contrarius, forsan He-
bræis persuasit, vt mortuos in locis remotis, vbi rarò eorũ sepultu
ræ viderentur, humarent, atq; ita magis obliti mortis viuerent. 35
Nunc autem in lege gratiæ inuentio fuit Spiritus sancti, vt in ec
clesijs, ad quas glorificandi Deum in diuinorum officiorum ce-
lebratione causa conuenimus, mortui sepultura donarentur. In
Exod. 38. sacro Exodi volumine sic legitur: Factum est labrum æneum cũ
basi sua de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio taber-
naculi. Hoc ideo factum est, vt cum sacerdotes se ibi lauarent, in
illis speculis se ipsos contemplarentur, & sui ipsorum ornamen-
ta, ne incomposita essent, diligentissime componerent. Et Rab
bi Moyses testatur, illa specula fuisse aliquarum mulierum,
quæ cum aliquando profane vixissent, sese conuertebant, & in
templum se recipiebant. In cuius rei signum summo sacerdoti

specu-

36 ſpecula, quibus faciem compoſuerant, tradebant, & hæc in lauatorio ponebantur, vt ſacerdotes ſe abluentes & in illis ſe ipſos aſpicientes recordarentur ſe ad imitationem illarum mulierum à peccatis abſtinere & mentes ſuas purificare, ſiquidem illæ profanæ mulieres eis ſanctificationis exemplum præbuerunt. Bona profectò inuentio illa fuit, ſed multo melior & vtilior extitit, quæ nunc in ſacroſancta eccleſia obſeruatur, vt, videlicet, in templis mortui ſepeliantur, quoniam ſunt quædam excellentiſſima ſpecula ſepulturæ illorum, cum quibus viximus, comedimus, & conuerſati ſumus, vt in illis cõtẽplantes nos ipſos in melliorem vitæ modum reciperemus. Siquidem omnes illud Ieremiæ dicere poſſumus: Non fugiat velox, nec ſaluare ſe putet fortis, vbi alij tranſtulerunt: Non fugiet velox. Veloces enim aut fortes à morte ſe poterunt minime defendere: nam illa adeo for- *Ierem. 46.*

37 tis eſt, vt Spiritus ſanctus ad oſtendendam amoris fortitudinem ipſum cum ea comparauerit dicens: Fortis eſt, vt mors dilectio, *Cant. 8.* ideſt, ſicut mors in omnia humana corpora abſque aliquo obſtaculo & impedimento ingreditur, ſic amor omnia corda penetrat & in omnibus locum inuenit. Lactantius Firmianus inquit, cineres combuſtæ viperæ eſſe optimum medicamentum & remedium contra eiuſdem viperæ morſus. Animaduerte, ò peccator, tuam ſenſualitatem eſſe velut venenoſam viperam, quæ tuam miſerabilem animam crudeliter mordet. Vis ſanari & ipſis morſibus medicinam adhibere, eis vehementi conſideratione cineres alterius viperæ adhibe. In memoriam reuoca alterum iuuenem te non ſolum pulchritudine, ſed etiam diuitijs ſuperantem, cuius *Lactan. Fir. in lib. de ira Dei. cap. 13.*

38 corpus, cui ille maxime indulgebat, in cineres verſum eſt. Recordare etiam pulcherrimæ adoleſcentulæ, qualiter ſuam pulchritudinem & formæ elegantiam amiſit, & in puluerem miſerrime verſa eſt. Et his conſiderationibus tuæ animæ vulneribus medeberis, teque ipſum poteris conſeruare, vt alia minime recipias. Cum Beata Maria Magdalena (vt refert Diuus Ioannes) pedes Domini Ieſu Chriſti vngeret, ſceleratus Iudas murmurabat: Dominus vero dixit: Sinite illam, vt in diem ſepulturæ meæ ſeruet illud. Quaſi diceret: Tacete, ibi enim me nequaquam vnget, ideò nunc ſinite illam pro deuotione ſua hac parua lætitia affici, & hac voluptate perfundi: nã die mortis meæ illud ſoluet. O bone Ieſu, cœleſtis noſtratum animarum magiſter *Ioan. 12.*

quam vtilem hic nos doctrinam doces, siquidem in hac tam mi- 39
nima voluptate mortis tuæ recordaris & de ea loqueris. In quo
certe nos erudis debere nos in ludis & recreationibus nostris mor
tis meminisse, nè iudicium nostrum euertant & nos ipsos per-
dant. Sed heu adeo miserabiles sumus, vt non solum in gaudijs
& recreationibus humanis illius minime reminiscamur, sed nec,
cum fratres nostros & amicos vitam finire videmus, & cum tã
terribile spectaculum nostris oculis proponitur ipsam in memo
rijs nostris non imprimimus. Nabuchodonosor (vt ait Sanctus
Daniel. 2 Daniel) somnium vidit, & contritus est spiritus eius, & postea
suis Magis & ariolis dixit: Vidi somnium, & mente confusus ig
noro quid viderim. Vt autem ex eodem sacro textu apparet,
Rex statuam grandem varijs ac diuersis metallis conflatam vide
rat, cuius pedes, qui fictiles erant, lapis abscissus de monte per-
cussit, & statuam comminuit. Et quoniam Nabuchodonosor, 40
cùm hanc visionem vidit, dormiebat, factum est, vt eius, quod in
somnijs viderat, obliuiscetur, eique pauor duntaxat remane-
ret, quo vsque Daniel Propheta Dei lineamenta statuæ, quam
viderat, in memoriam reuocauit. Idem nobis nunc quotidie con
tingit. Videmus hominem potentem, diuitem, honore affectum
& pretiosis vestibus indutum, sicut hæc statua diuersis erat con-
flata metallis) in flore autem suæ ætatis, & in maiori prosperi-
tate vitæ suæ tensis velis & cùm centum annos viuere putabat,
ecce, quia fundamentum, quo nitebatur tota illa machina, fictile
erat, mors illum tetigit, & tandem ipsum interfecit. Pulsantur
cymbala & vos timore correpti interrogatis. Quis mortuus est?
Respondetur, Fulano, vos vero iterum perterriti dicitis: Iesus,
Iesus, Iesus: illa iuuentus, illa pulchritudo, illa nobilitas, & illa 41
pompa mortua est? Quorsum in vita confidimus, siquidem
velut aer sumus. At cum finem admirandi facimus, iam amplius
horum omnium non recordamur, & tanquam si non fuissent,
illorum obliuiscimur, quoniam in somno sumus. Itaque ex his
omnibus repræsentationibus nihil nobis remanet præter pauo-
rem & timorem, quem, cum audiuimus aut vidimus de alicuius
morte, concepimus. Et ad hoc Dominus prouidet, vt Sanctus
Daniel, videlicet, concionator hanc visionem in memoriam ho
minum reuocet, qui illius adeò obliti sunt. Huic etiam rei inser-
uit, mortuos in ecclesijs sepeliri. Quapropter siquidem tem-

pla-

42 pla sunt mortuorum domus, in illa debetis eo animo conuenire, vt non solum Deum videatis, sed etiam tanquam in speculis clarissimis, videlicet, in mortuorum sepulturis vos ipsos aspiciatis.

Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super illam dixit: Noli flere. Commouit fontem pietatis matris viduæ calamitas, & solitudo, & ad misericordiam flexit. Qualis autem hęc misericordia in Christo Domino fuerit, expendendum est. Scire igitur oportet, esse misericordiam virtutem, quæ à fraterna charitate procedit, & esse etiam naturalem cordis affectum magno diuinæ prouidentiæ beneficio humanis animis ingenerato. Hunc misericordiæ affectum conditor & amator hominum Deus hominum præcordijs infixit, quo tantum fere de aliena calamitate, quantum de suadolorem concipiunt, atque ita periclitantibus
43 omni ratione subuenire contendunt. Christus igitur saluator nō fier cùm verus esset homo, hoc affectum cæterisque similibus nō caruit, licet affectus, qui in nobis passiones appellantur, in eo nō passiones sed propassiones appellentur, eò quod erant plenissima obedientia rationis imperio sine vlla repugnātia subiectæ. Cum ergo Dns in hoc loco misericordia ergaviduam commotus fuisse dicatur, vtrumque intelligere debemus, & misericordiæ affectum & eam etiam misericordiam, quam virtutē à charitate manantem esse diximus: nam vtraque res in eo vnice nituit ac singulariter. Et ita dixit per Sanctum Dauid: Factum est cor meum tanquam cera liquescens in medio ventris mei, ideſt, in medio viscerum meorum. Cera naturaliter dulcis est propter
44 mel, vnde depromitur & paruo igne liquefit: ita cor Christi Redemptoris nostri suapte natura misericors est, eo quod à dulcissima virgine sumptum est, & paruo igne dispositionis, quam in nobis inuenit, liquescit. Quod etiam in Canticis significauit dicens: Vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum & in vno trine colli tui. His verbis Dominus teneritudinem cordis sui mirabiliter explicat, siquidem vna duntaxat bona cogitatione, vel altera sancta cordis affectione vulneratur. Parum profectò resistentiæ habet res illa, quæ vno pilo sauciatur. Et quanuis initio huius concionis diximus oportere nos hunc cœlestem sponsum cunctis virtutibus imitari, & ei similes effici, tamen inter omnes vna, qua magis ei similes efficimur, est misericordia

Psalm. 21

simile.

Cant. 4.

Simile. charitate informata. Cùm enim quis alteri similis esse dicitur, 45
plerunque non ideò est, quia similes manibus aut pedibus sunt
sed facie quæ superior pars ac perfectior in corpore humano est
Sic nos Deo in facie similes esse oportet. Facies est id, quod in
Psal. 144. homine magis patens & manifestum est, & ideo facies Dei
est eius misericordia. Siquidem Regius Propheta ait: Mi-
serationes eius super omnia opera eius. Hoc est id, quod ma-
gis in Deo elucet, est eius ineffabilis misericordia, quæ in
omnibus ipsius operibus nitet, & in ea ei similes effici con-
tendere debemus, illa erga omnes pauperes & egenos & ma-
xime erga pupillos & viduas vtentes: sicut bonus Iesus fe-
cit, qui mirifica misericordia motus hanc viduam consola-
tus est.

Prius ipsi compassus est, deinde ad illam accedens ver- 46
bis dolorem lenire voluit, cùm dixit: *Noli flere*, postremò ad
locum deueniens adolescentem à morte ad vitam reuocatum
viduæ matri lætanti atque miranti restituit. Corde igitur &
verbo & opere viduæ subuenit. Sunt autem hi gradus qui-
dam, quos perfecta viri iusti misericordia complectitur. Pri-
mum enim erga alienam miseriam misericordiæ affectu com-
moueri debemus: nisi enim & verba & facta nostra ex pio
cordis affectu prodierint, inania sunt. Deinde blanda & ami
ca oratione laborantem fratrem alloqui & consolari debe-
mus. Ac postremo, si facultas suppetit, benignitatis officijs
eius miseriam subleuandam curemus. Quibus itaque rebus
animas nostras gratia ditabimus, qua comparatur glo-
ria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ 47
filius, Amen.

In ea-

In eadem Dominica XV.

post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant
2 *cum illo discipuli eius, & turba copiosa.*
Lucæ. 7.

IN illa mirabili visione, quam S. Ezechiel vidisse refert (vbi hæc monarchia & Christiana Respublica, quam Deus in mundo habet, repræsentata est) cõuenientissime per illa quatuor animalia quæ rotas currus trahebant, prælati sanctæ ecclesiæ significantur: per rotas vero, subditi insinuantur: illæ enim proprium motum non habent, eadem nanque facilitate in vnam atque in aliam partem mouentur. Et ideò S. Propheta ait: Rotas vocauit volubiles audiente me, hoc est, Facilesvt in vnam & in aliã partẽ volucrentur. Et inter notabilia, quæ ibi de illis animalibus ac rotis *Ezech. 1. & 10.*
3 dicũtur, hoc vnum est, cùm ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea, & cũ eleuarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ. In quo significatum fuit bonum exẽplũ maiorum efficacissimum esse ad cõmouendum minores ad virtutem sectandũ. Si enim prælati in via virtutis antecedũt, & à terra se se erigũt, affectionẽ suã atq; amorẽ in cœlo collocantes, statim subditi & inferiores idẽ maximacũ promptitudine faciunt. Quãuis verũ sit, quod Dominus cũ discipulis suis loquens eosque ad prædicandum mittens dixit: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit, Iuxta quã sententiam B. Paulus etiã dixit: Nõ enim vocauit nos Deus in immũditiã, sed in sanctificationem (hoc est, Deus non vocauit nos, vt homines immundos, sed vt ipsos sanctos redderemus) ita q; qui hæc spernit, nõ hominẽ spernit, sed Deũ, qui etiã dedit spiritũ suum sanctum in nobis *Luc. 10.* *1. Thessal. 4.*

bis. Et ante hæc sanctus Moyses loquens ad Core & ad tribum 4
Num. 16. Leui dixerat: Num parum vobis est quod separauit vos Deus Israel ab omni populo, &c. vt vobis etiam sacerdotium vendicetis, & omnis globus tuus stet contra Dominum? Non ait, stet contra Aaron pontificem, sed contra Dominum, quoniam obedire prælato est Deo obedire, & ipsum spernere est etiam Dominum spernere: tamen vt prælatis obediatur, & ipsi subditi sint quales esse debent, oportet prælatos in Domini Iesu Christi sequela subditos ante ire, eosque suis bonis exemplis incitare. Iccirco Dominus
Ezech. 46. per Ezechielem prophetam iussit, quando sacrificia essent offerenda & lex audienda, Princeps, inquit, in medio erit aliorum, cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur. Hoc
Simile. Dominus imperauit, vt princeps ac prælatus intelligerent ipsos esse cor populi, & quod sicut cor, dum in medio corporis est omni 5
bus membris motum præbet: sic prælatus suo bono exemplo omnes subditos ad virtutem mouere & incitare debet. Quantę autem
Rom. 11. efficaciæ sit talium exemplum, ex eo patet, quod Diuus Paulus ad Romanos scribens ait: Quandiu ego sum gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo (videlicet perfectione operū ac vitæ meæ) si quomodo ad æmulandum prouocem carnem meam (id est Iudæos) & saluos faciam aliquos ex illis. O admirabilem potētiam iusti, qui vere dicere potest, se peccatores saluos facere, quoniam ad eorum saluationem magnopere adiuuat, maxime si Prælatus, princeps, aut Paterfamilias est. Hoc etiam comprobatur ex
Iudic. 2. illo Iudicum, scilicet, Seruierunt filij Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, & 6
nouerunt omnia opera Domini, quæ fecerat cum Israel. Itaque dum in illo populo Israelitico principes, prælati, ac senes iusti extiterunt, ipse fideliter Domino seruiuit, illis autem deficientibus rursus quam plurimis peccatis corruptus & depraua-
Ierem. 10. tus est. Atque ita Sanctus Ieremias ait: Quia stulte egerunt pastores & Dominum non exquisierunt, propterea omnis grex eorum dissipatus est. Inquit: Stulte egerunt, quoniam magna insania est, ex Dei beneficio quemlibet maleficium facere, & inde occasionem sumere in suam damnationem. Eodem gladio, quem Saul ad propugnandum populum Dei habebat, ipse se interfecit, vt ex sacra scriptura patet. Sic ingenij acies, literarum
1. Reg. vlti. scientia, & dignitas, quam Dominus alicui pro armis ad se suosq;

proxi-

7 proximos ab insidijs dæmonis defendendum præbet, sæpenumerò sunt in causa, vt ille, qui ipsis pollet, se ipsum illis interficiat, dum eis abutitur, & alijs peccãdi occasionem præbet. Quando canis in capite percussus est, vita eius in maximo periculo versatur, quoniam vulnus suum lingua lambere non potest, at si in alijs membris vulneratus est, cùm ipse vulnera possit lingua pertingere, paruo temporis spatio sanitatem consequetur. Sic cum prælatus, qui caput est, imperfectè viuit, cum non sit lingua, quę eum possit lambere, hoc est, non sit, qui vitia, & defectus eius, atque imperfectiones carpere audeat, difficilis est eius correctio. Si vero prælatus vitæ sanctitate præfulget, quanuis subditi improbi sint, lingua eius, hoc est, bonum exemplum, reprehensiones, & sana eius doctrina eos curabit & sanos reddet. Spiritus san-
8 ctus, inspirauit sancto Euangelistæ narranti, quomodo turba copiosa sequebatur Christum Redemptorem nostrum, vt prius diceret, discipulos eum secutos fuisse: vt in hoc hæc cœlestis doctrina, quam modo prædicamus, significaretur: scilicet, maiores dũ ad sequendum suum ducem præeunt esse causam, vt minores ipsum sequantur. Qua propter fratres mei à Domino summis precibus postulemus, vt nobis principes ac prælatos tribuat, qui omnibus virtutibus alios antecedant.

Simile.

Ait ergo sacer Euangelista: *Ibat Iesus in ciuitatem &c.* Pergebat cœlestis Dominus per vicos, castella, & ciuitates, vt vbique cœlestem doctrinam diffunderet, morbosq; omnis generis pelleret, & clarissimis operum suorum miraculis ad fidem homines excitaret: in hoc erudiens nos, vt in virtutũ operatione & proxi-
9 morum remedio, si diuinæ maiestati placere volumus, maxime diligentes essemus. In sacra scriptura legitur sanctus Rex Iosaphat suis ministris sic dixisse: Cum diligentia cuncta facite. Et paulò inferiùs eis iterum dixit: Confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiscum in bonis. Vbi alia translatio habet: Et erit Dominus vobiscum cũ bonis: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus cum bonis ac iustis esse, non solum dum ipsi bona operantur, verum etiam dũ in bonis perseuerant: Iccirco sanctus Rex toties diligentiam suis ministris repetijt & commendauit, vt potemus seruitio Dei maximè necessariam, qua deficiente tam parum in virtute proficimus. D. Bernardus rem quãdam maxima commiseratione dignam refert

2. *Paralip.* 16

D. Bernar.

refert dicens: Plures vidi, qui ex malis boni effecti sunt, quã qui ex bonis ad perfectionis culmen peruenerint. Huius autem rei duæ solent causæ assignari: altera est diuina dispensatio, quæ sic aliquando disponit, vt, videlicet, homines habeant, in quo humilientur. Videbitis plurimos ad Dominum conuersos, qui ab atrocibus & horrendis sceleribus se se auerterunt, & tamen alia minima peccata penitus à se non expellunt, in quo certe maximã motionẽ habent ad seipsos summittendũ & humiliandum.

S. August. Atq; ita D. Augustinus ait: Humilitatis magister verba illa in oratione sua posuit: Dimitte nobis debita nostra, vt hanc quotidie vocem repetentes, infirmitatis nostræ admoneremur, & vt debita nostra & non merita commemorantes lamentandi magis quã gloriãdi causam habere intelligeremus. Altera verò, quã magis assiduã esse credo, est ignauia, pigritia, & væcordia nostra ob cuius causam tam parum in incepta virtute proficimus. Magna profecto confusio est, videre diligentiam, quam improbi in effrænatis appetitibus suis explendis adhibẽt & segnitiem, quã plurimi, qui Deo inseruiunt, virtutes operantur. Loquens Dominus per Habacuc prophetam de Chaldæis, qui ad euertendũ Hebræorum populum venturi erant, inquit: Ecce ego suscitabo gentem amaram & velocem ambulantem super latitudinẽ terræ, vt possideat tabernacula non sua, leuiores pardis equi eius, & velociores lupis vespertinis, equites namq; eius volabunt, quasi aquila festinans ad comedendum. O incõmutabilis Deus, & quę diligentia hominum ad alijs nocendum hic cõmemoratur, quæ autem desidia & pigritia in nobis ad bene operandum reperitur. Et quod peius est plurimi sunt, qui nec desidiose saltim Iesu Christo in virtutum exercitio seruire volunt, videntes proprijs oculis non tantum suos maiores, verùm & socios suos ipsis præcedere. Causa, quæ reddi solet, ob quam Rex Dauid in tantum malum incidit, vt crudeli homicidio turpissimum adiocerit adulterium, hæc fuit (vt sacra refert historia) quoniam tempore, quo solent Reges ad bella procedere, misit Dauid Ioab & seruos suos cum eo & vniuersum Israel, & vastauerunt filios Amon, Dauid autem Rex mansit in Hierusalem. Itaque cum exercitus eius in campis frigus & æstum patiebatur, ipse domi suæ illecebris & voluptatibus se tradebat. O miser peccator, quæ spes tuæ salutis restat, si tempore, quo alij Christiani

Habac. 1.

2. Reg. 11.

33 stiani ieiunijs, ciliciis, orationibus, vigilijs, & lacrymis bellum cum carne, mundo ac diabolo committentes se tradunt, tu voluptatibus, ludis, & comessationibus te committis? Pudeat pudeat te frater ex bonis exemplis tuorum proximorum nullam vtilitatem educere, & nouo spiritus feruore ipsos totis viribus sectari incipe.

Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ. Et hic quidem adolescens erat, cui ætas & sibi & matri longioris vitæ spem præbebat: hæc autem spes multos sæpe fallit. Quoties enim patres filiorum magis, quam filij parentum hæredes sunt? Ideò omnis ætas trepida esse debet, fratres, & de morte & de genere mortis & hora mortis solicita. Alij enim naufragio, alij ferro, alij casu
34 aliquo & fortuna intereunt: alij longa ægritudine, alij celeri atque inopinata morte rapiuntur, quibus nec testamenti condendi, nec sacramenta percipiendi (quod est maximè formidandum) facultas suppetit. Propter peccatum mors vniuersaliter in omnes filios Adæ ingressa est. Atque ita Sanctus Dauid ait: Quis est homo, qui viuit, & non videbit mortē? Nullus. Magnis ac singularibus priuilegijs Deus sanctos suos, qui omnem naturæ facultatem superabant, affecit & donauit. Alios quidem, vt absque cibo & potu sine domo, ab omni hominum commercio seperati inter bruta animantia & inter serpentes vitam degerent: alios, vt in medio ignis non comburerentur, & in tempestuosis fluctibus maris ambulantes non suffocarentur. Sed hoc nemini illorum concessum fuit,
35 videlicet, per horribiles mortis ianuas non esse ingressurum. Heliam tantum & Enoch sacra scriptura adhuc viuere commemorat, sed ipsæ diuinæ literæ vt asserit Beatus Thomas testantur, illos aliquando esse morituros. Et si quæratis, quare alicui sanctorum prærogatiua hæc singularis non fuit concessa, respondetur, id propter duas rationes esse. Altera est, quoniam diuinum illud verbum sacræ scripturæ, scilicet, inquacunque hora comederis, morte morieris, in æternum verissimum remaneret: aduersus quod dæmon impudenter dixit: Nequaquam moriemini, atq; ita manifestissimè appareret quam mēdax sit ipse diabolus, & quā verus immēsus Deus. Altera vero ratio est, vt mundū & omne, quod in eo est, parui faceremus,

Psal. 38.

D. Tho. sup. Apoc. 1. c. 1.

Genes. 2.

pro

pro certo habentes ipsum à nobis esse relinquendũ. Nam, si cum 16
hoc experientia sciamus quotidie nostris proprijs manibus a mi
cos, fratres, parentes, filios, ac vicinos nostros sepelientes, tamen
diuitias, honores, ac voluptates tãta animi affectione diligimus
& tanta solicitudine quærimus, quid fieret, si de morte aliquam
dubitationem haberemus, scientes, Deum aliquãdo cum aliqui
bus, nè morerentur, dispensare solere? Iccirco cũ nemine voluit
dispensare. In quo hæc lex pœnalis moriendi misericordia nimis
sociata esse videtur, siquidem ab ea tantã vtilitatem elicere pos-
sumus. Beatus Ambrosius inquit, illũ hominem, qui se quoquo
B. Amb. li. de fide resurrect. & immortali. modo immortalem cogitauerit, siue in hac vita, siue in alia, mise
rũ, afflictũ & dolore plenum statum habiturũ esse, si diuina gra
tia & fauore caruerit, qui eam immortalitatem gloriosam, & fœ
licem efficiat. Ideò homini maximè conducit ita viuere, vt nun 17
quã ipsum pœniteat immortalem esse, & Domino gratias agat,
siquidem cũ propter originale peccatũ malis obnoxius remãse-
rit, hac mortis pœnali lege magnam occasionem habet se ab illis
cohibendi & refrenandi. Valde autem notandum est diuinã mi
sericordiam etiã magis elucere in eo, quod non solum voluerit,
vt omnes morerentur, sed quod id diuersis esset ætatibus. Posset
quidem Dominus pro diuino suo arbitrio constituere, vt omnes
vsq; ad certam & præfinitam ætatem, scilicet, vsq; ad sexaginta
aut septuaginta annos viuerent, & cum ad illum terminũ perue
nirent, morerẽtur quod minime fecit. Sed voluit, vt in varijs ęta-
tibus mortis debitum persoluerent, alij quidem cum decem an-
nos agerent, alij cùm duodecim, alij cum quindecim, alij cùm vi
ginti &c. Nè, scilicet, alicuius ignauiæ aut incuriæ occasionem 18
haberent, quin potius continuò essent parati. Iccirco cum Do-
Matth. 24. minus diceret, Vigilate ergo, adiecit statim: Quia nescitis, qua
hora Dominus vester venturus sit. Quasi diceret: Siquidem ho-
ram nescitis, omnibus horis vigilate. Si rex domum quandã ędi
Simile. ficari iuberet, tam altis fundamentis actam fortibus muris circũ
datam, vt nullo modo perfodi possent, & ibi magna delinquen-
tium multitudo esset inclusa, in quos iam mortis sententia lata
esset, & ipse rex diceret, suam esse voluntatem, vt omnes si mul
nõinterficerẽtur, sed vna die quinq; è domo educerentur, & eo-
rum capita abscinderentur, alia decem necarentur, alia quinde
cim, & sic paulatim omnes morte consumerentur, ita vt nullus

eorum

19 eorum sciret, qua die esset morti tradendus, dicite, obsecro, mihi quales essent illi miseri homines? quid cogitarent? in quo tempus consumerent? Nunquid in ludis, voluptatibus aut murmurationibus? Nunquid in rixis aut contentionibus? Non illos adeò insanos esse existimo, vt hoc agerent, quin potius cogitabundi ac tristissimi animas suas ad Deum dirigerent, & ab ipso suorũ peccatorum veniam postularent. O appositissimam similitudinem status miserabilium post peccatum filiorum Adæ. Omnes in hoc mundo velut in carcere inclusi sumus, circundati in expugnabilibus muris, videlicet, potentia Dei, à qua nullo modo fugere possumus; & in nos omnes prolata est mortis sententia, à qua nulla est appellatio, excepto quod diuina prouidentia instituit, nè omnes vno die moreremur, sed hodie aliqui, cras alij
20 & alia die alij &c. Et hoc eo ordine decreuit, vt diem nec horam, in qua hęc diuina iustitia in nobis executioni mandanda est, penitus nesciremus. Quales ergò cogitationes nostras, desideria, opera, atq; conuersationes oportet esse? Si illos, quos modò retulimus vltimo supplicio damnatos, vidisses tis ludis atq; alijs mundi vanitatibus vacare, nonnè in admirationem raperemini, & illos insanos & amentes appellaretis? Quare ergo vos ipsos non admiramini? Eos alloquor, qui tempus in effrænatis acturpibus appetitibus suis satiandis consumunt. O pater luminũ & Deus immensæ charitatis, illumina, obsecro per infinitam clementiã tuam hos cæcos, vt tempus sciant consumere, & ab eo, si quidem modo licet, vtilitatẽ educere, antequã eos furor tuus absorbeat, &
21 nullum sibi remedium inuenire possint. In sacro Exodi volumine legitur, quod cum Pharao & famuli eius ac sequaces morti propinquos se aspicerent, voluerunt ab incepto desistere, & à persecutione Hebræorum retrocedere. Dixerunt nanq; (ait sacer textus) fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis contra nos. At sero sapuerunt, nam (vt statim dicitur.) Fugientibus AEgyptijs occurrerunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus. O quot miseris hominibus hoc contingit: quos cum Dominus ad pœnitentiam, sicut Pharaonem sæpenumero vocauerit, ipsi surdi efficiuntur: postea verò quando vltionem Dei ac supplicium fugere volunt, portas remedij occlusas inueniunt, sicut Pharao vndas maris obseratas comperit & intercluſas. Deus nos minimè creauit, vt in sola mortis hora ei ser-

Exod. 14.

uiremus, sed vt omnem vitam nostram in eius seruitute impen-
deremus, & nihil faceremus modò de quo postea nos pœnite-
ret: quod si fortasse egimus, nunc illud lugeamus: sicut S. Dauid
fecit, qui, postquã peccauit, dixit: Anima mea turbata est valde
Psalm. 6. sed tu Domine vsq; quo? Conuertere Domine, & eripe animam
meam: saluũ me fac propter misericordiam tuã, quoniã non est
in morte, qui memor sit tui. Nunquid Rex sancte, nullus est qui
Dei in morte sua recordetur? Experientia quotidie contrariũ vi-
demus, siquidem, non solum probi, verum etiam improbi & sce-
lerati homines, qui in vita sua quam plurima flagitia perpetra-
runt, Dei tunc recordantur, & Christũ crucifixum amplectũtur
suorum peccatorum veniam humiliter postulantes. Ad hoc res-
pondetur, sanctum Regem ibi mortem appellare infernum. Et
ita statim se explicuit dicens: In inferno autem quis confitebitur 23
tibi? Sed quanuis mortis tẽpore peccatores Deũ reminiscantur,
& in memoriam reuocent, tamẽ sancti maxime de hac recorda-
tione trepidant, quoniam in illa hora nimis parua opportunitas
est, vt sicut oportet Dei recordentur. Et quoniã tẽpus illud adeò
Psal. 54. importunũ est, idẽ S. Dauid orabat dicẽs: Exaudi Deus orationẽ
meam, & nè despexeris deprecationem meam, intende mihi &
exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, & conturba-
tus sum à voce inimici, cor meum conturbatum est in me, & for-
mido mortis cecidit super me. Timor & tremor venerunt super
me, & cõtexerunt me tenebræ. O vtinã spiritum D. Pauli & vo-
cem sonoram haberem ad exclamandũ, & cum spiritus feruore
hæc sancti Prophetæ verba explicandũ quæ vnum quemq; no-
strum dicere oportet, in memoriam reuocando illud seueriſsi- 24
mum & periculosissimum mortis spectaculum.

Hæc omnia occasione huius adolescentis defuncti diximus,
nè quis in ætate confidat, nec se vllo tẽporis momẽto securũ pu-
tet: quin potius illam continuo ante oculos habeamus. Maximè
vero, qui adolescentes sunt hoc fræno plus egent, vt suã rebellẽ
sensualitatem cohibeant, & in cordis puritate ac corporis mun-
ditia viuãt, qua Domino creatori suo magnopere placebũt. At-
Osea. 11. que ita Dñs per prophetã Oseã ait: Quia puer Israel & dilexi
eũ. Sicuti etiã idem Dñs elegit Saul, quando ita purus & mun-
1. Reg. 13. dus erat, vt cũ esset adolescens de eo sacra scriptura dicat: Filius
vnius anni erat Saul, cũ regnare cœpisset. Et in paraphrasi Chal-
daica

25daica habet, Saul vir erat innocēs sicut puer vnius anni, in quo nulla sunt peccata. Purus etiā erat nobilis quidā adolescens, diues ac delicatus, qui prædicatorū ordinē ingressus fuisse legitur cumq; ab amicis cō moneretur, vt religionē, quam susceperat, relinqueret: futurū enim erat, vt ipse, qui tot illecebris educatus fuerat, asperitates illius sanctæ religionis minime perferre posset, ipse respondit dicēs: Quin potius ob id huius sanctæ religionis habitū suscepi, quoniā, inquit, considerani me esse nimis delicatū, & quēcūq; laborē licet parū difficillimē sustineo, & quęlibet asperitas mihi grauissima apparet, qualiter ergò acerbissimas & ęternas inferni pœnas potero tolerare? Satius igitur mihi erit, hos breues ac paruos religionis labores quam illos æternos gehēnæ perferre. Ita q; ipsum delicatū esse, huic pio adoles-
26centi causa fuit, vt mundū desereret, & in cordis puritate Domino inseruiret. Similes huic in sacris religionibus nūc quā plurimi reperiūt, qui cū pueri, diuites, nobiles, ac delicati essent: quadā fere angelica puritate viuunt, sua tenera corpuscula ieiunijs, cilicijs, disciplinis, atq; alijs pœnalibus exercitijs mortificantes. Et diuina prouidētia, atq; ingenti Dei beneficio fit, vt in sacro sancta Ecclesia ex his quā plurimi sint, quā diuinus Psalmographus in quodā psalmo vitē appellat dicēs: Vxor tua sicut vitis abūdans, Sicut enim ex vite racemi, qui nondū ad maturitatem peruenerūt, colligūtur, ex quorū succo ab ipsis premēdo extracto efficitur salsamentū, quo insipidæ epulæ sapide manducari possunt, sic in sancta Ecclesia maxime in sacris religionib⁹ sunt
27quā plurimi iuuenes ac puellę sancti, q cū sanctis exercitijs in sua tenera ætate contriti & expressi velut racemi sint, ab eis suauissimus boni exēpli liquor emanat, qui est quoddā salsamentū efficacissimū, quo omnes, qui in mūdo estis, operationē virtutum degustare, & gaudia ac voluptates humanas fugere valeatis: quę quidē plenæ sunt veneno illis, qui ipsis fruūtur. Atq; ita eis dici potest illud Prophetę Isaiæ: Oua Aspidū ruperūt. Hæc oua foris cādida sunt, & oculis aspicientiū pulchra, si autē cōfringū-tur, int⁹ veneno mortifero ipsi aperiēti sunt plena. Sic humanę deliciæ, quę tā pulchræ foris apparēt, intus lethali veneno quod animas interficit, refertæ sunt. Ex quo patet, quā vera sit sentētia illa Philosophorū, scilicet, In regno voluptatis virtuti nō est locus. Quēadmodū enim emortuæ carnes in aqua dulci corrū-

Psal. 127. *Simile.*

Simile. *Isaias. 59.*

Simile.

pũtur, vermibusq; scatere incipiũt, in falsa vero quãdiutissime 28
conseruantur, & à nauigantibus ad extremos vsq; mundi fines
incorruptæ deferuntur: sic humanus animus laboribus perficitur, & conseruatur, & probatur, delicijs vero ex vitæ blandimẽ-
Ierem. 32. tis dissoluitur. Iccirco S. Ieremias ait: Vsq; quò delicijs dissolueris filia vaga?

Eia ergo iuuenes & virgines oculos aperite, & bona exempla inspicite, quæ vobis alij eiusdẽ vestræ ætatis & cõditionis præbent. Illos imitari omni solicitudine contendite: cauete ne vos sic dissolutos & deprauatos mors arripiat & in infernũ sempiternis flammis arsuros detrudat.

Ecce inquit, defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. Ex hoc conspicitur, viduam hanc diuitem esse, nam mundus eos, qui diuitijs abundãt, 29
honorat, pauperes verò & egenos nec aspicere vult. O quã pauci pauperes infirmos inuisere dignantur, & ipsis decedentibus corpora eorum ad sepulchra comitantur: sed quibus mũdus deficit, non deficiunt exercitus angelorum, qui animas eorum, superæthera collocent, sicuti animæ pauperis Lazari fecerunt. In
Luca. 16. quo maximè perpendendũ est solere sacrosanctã Ecclesiam in obitu cuiuscunq; fidelis defuncti, siue rex sit, aut imperator, vel mũdi monarcha, orare & dicere hæc verba: Et cum Lazaro quõdam paupere æternam habeas requiẽ. Vt plane videatis quãti Deus pauperes faciat, quos vos immeritò cõtemnitis, & nec in vita nec in morte illos sed diuites ac potentes sociare vultis, qui 30
bus fortasse Deus vestro comitatu aliqua bona opera vult persoluere. Nam in vitis Patrũ legitur fuisse quidam in solitudine eremita, Domino fideliter ac deuote seruiens ad quem vir quidam pius ex vrbe cibum deuotionis causa deferebat. Cumque in illa vrbe quidam nefarius & crudelis homo valde diues esset, factum est, vt tandẽ moreretur, & sicuti in vita magno honore affectus fuerat, sic & in morte: nam episcopus & omnes clerici & magna populi frequentia multis luminibus incensis eum comitantes ipsius funera egerunt. Cum autem pius homo portionem ad eremitam deferret, ipsum mortuum & à bestijs dilaceratum inuenit. Quem postquã sic vidit, in terram proiectus & cupidus sciendi tam varia Dei iudicia ad ipsum Dominũ orare cœpit, vt causam sibi aperiret, quare diues ille, cũ adeo crude-

lis

31 lis & sceleratus in vita extiterit, in morte tanto honore affectus fuerit: at verò sanctus vir, qui tam fideliter ei diu noctuq; seruierat, cur à feris ita discerpi & comminui permiserit? Cui angelus quidam apparuit, eumq; sic allocutus est: Scias frater illum nefariũ hominem aliquot in hac vita bona fecisse, in quorũ remunerationem illo honore pro præmio affectus est, siquidẽ in alia vita nullum aliud accepturus erat. Hic autem eremita licet in vita sua virtute præditus fuerit, tamen aliquot defectus commisit, ob quos hanc pœnam in hac vita sustinuit, vt per illam penitus mũ daretur. Ecce igitur fratres, qualiter nec diues, quia multitudine stipatus in sepulturam ducitur, saluabitur, si in peccato mortali obijt; nec pauper, si in gratia decessit, damnabitur, ex eò quod funera eius sine pompa & absq; hominum comitatu fiant. Fateor
32 tamen bonorum orationes maximè adiuuare illum, qui in purgatorio aliquid satisfacturus est.

Quam cum vidisset Dominus misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. O fœlices lacrymæ, quæ talem habere meruerũt cõsolatorem. O fœlix miseria, quæ talem habuit depulsorem. En fratres calamitatum fructus. Aristoteles in suo de generatione volumine ait: Motus solis in obliquo circulo causa est generationis, quia si semper directè luceret super hemisphęriũ nostrum ita terram aridam faceret, vt efficeretur sterilis. Sic continua prosperitas multis esset occasio sterilitatis: ideo res admodũ vtilis est, aliquando infortunia, vt huic viduæ contigit. *Arist. 1. de generat.*

Hic etiam maximè ostenditur, qui sunt cœlesti consolatione
33 digni non plane illi, qui ducunt in bonis dies suos: qui tenent tympanum in manu, & gaudent ad sonitum organi, ait S. Iob, sed eos visitat Christus, & eorum lacrymas abstergit, qui labores patienter sustinent, & in creaturis solatium nullum habere volunt. O nos beatos, si quisq; nostrum cum Rege Dauid corde & ore dixerit: Renuit cõsolari anima mea. Et quid ex hoc sequutum fuit, nempè: Memor fui Dei & consolatus sum & exercitatus sum & defecit spiritus meus. Videte scalam Iacob, per quam quotidie angelici viri super æthera conscendunt: & (ni fallor) horum quinque gradus prior est & quasi basis aliorum renuntiare gaudijs fucatis huius sæculi. Delicata est enim consolatio diuina, ait D. Bernardus, & non patitur alienam. Ideo orabat S. Iob dicens: Hæc mihi sit consolatio, vt affligens me dolore, non par- *Iob. 21. Psalm. 77. Iob. 6.*

B. Augst. cat. Et B. Augustinus eodem spiritu inflammatus aiebat, Domi 34
ne hic vre, hic seca, & nihil mihi parcas, vt in æternum parcas. O
viros robustos, ò Gigantes strenuos, qui nõ diuitias aut honores
vmbraticos postulabant, sed squalentes carceres, flagella, & ro-
gos ardentes, quo omni solatio humano orbati diuinum solamen
accipere mererentur. O nos pusillos & fragiles, qui quauis ærũ-
na cruciante statim succumbimus, & tanquam infirmi ad gaudia
mundi conuolamus. Precemur ergo Christum bonum nostrum
vt sua gratuita dignatione suaq; virtute roborati sanctorum Pa-
trum vestigia sectemur, ita vt prorsus sæculi huius gaudio postha
bito spiritualia & quæ vera sunt gaudia omni solertia quæra-
mus & assequamur. Discamus ab hoc cœlesti magistro viduarũ
& pupillorum misereri: quia (vt ait B. Iacobus) Religio munda
Iacobi. 1. & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos 35
D. Tho. 2. 2. & viduas in tribulatione earum. Et adhoc notandum est, miseri-
q. 30. art. 1. cordiam (vt ait B. Thomas) dici eo quod quis miserum habeat
Arist. 2. cor super miseria alterius. Hinc à Philosopho misericordia tri-
Rhetori. stitia vocatur super apparenti malo. Vnde sequitur quòd si-
quis alienam miseriam videns pro sua virili non subuenit, is mi-
sericors neutiquam est: vera enim misericordia hominem com-
pellit ad patrocinandum eo modo, quo potest. Ideo Christus
Dominus, qui fons est misericordiæ videns plorantem viduam
1. Thess. 4. eius miseratione commotus dixit, *Noli flere*. B. Paulus ad Thes-
salonicenses scribens ait: Nolumus vos ignorare de dormienti-
bus, vt non contristemini sicut & cæteri, qui spem non habent:
si enim credimus, quod Iesus mortuus est, & resurrexit, ita & 36
Deus, eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. Non ait
S. Apostolus, vt non contristemur propter mortuos, sed quod
non tantam, sicut infideles, capiamus animo tristitiam, siquidem
gloriosam morientium in Domino resurrectionem credimus.
Eccle. 38. Huic sententiæ cohæret Ecclesiastic. Fili in mortuum produc
lachrymas & fac luctum secundum meritum eius vno die vel
duobus propter detractionem, idest: propterea quod si id non
egeris, existimabunt circunstantes te illum vel odio fuisse prose
cutum, vel saltim non tanto, sicut par erat, amore dilexisse. Ideò
in signum amoris iustum est, vt plores: sed hoc secundum meri-
tum illius facito. Si enim qui mortuus fuit Reipublicæ vtilis &
exemplaris erat, ipsum ob detrimentum & iacturam, quæ ex

eius

37 eius morte proueniet, deplora. Sicut Rex Ioas feciſſe à ſacra ſcriptura narratur. Qui cum Sanctus Eliſeus morti eſſet propinquus, deſcendit (ait ſacer textus) ad eum, & flebat coram eo, dicebatque. Pater mi Pater mi, currus Iſrael & auriga eius. Hoc eſt: Tu Iſraelitico populo murus eras tu defenſor & ars munitiſsima: plus enim tu ad regni munimentum, quam omnes currus & equites, omneſque hominum armatorum phalanges conferebas. Ex eo autem quod obitum iuſtorum non ſentiamus & magnopere deploremus, ſanctus Iſaias conqueritur dicens: Iuſtus perit, (id eſt moritur) & non eſt, qui recogitet in corde ſuo: & viri miſericordiæ colliguntur, quia non eſt, qui intelligat, à facie enim malitiæ collectus eſt iuſtus. Ex his verbis infertur, 38 debere nos iuſtorum mortem lugere, tum quia ipſis deficientibus maximum inde nobis incommodum prouenit, tum etiam quia ipſi propter peccata noſtra ab hac vita in cœlum rapiuntur. Si vero peccator erat & in peccato obijt, tunc multo maior ad ipſum lugendum ſe ſe offert occaſio, ſicut Sanctus Dauid pro filio ſuo Abſalon plorauit dicens: Fili mi Abſalon, Abſalon fili mi, quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te? At cùm puer, qui ex Bethſabee ei ortus fuerat, è vita migrauit, quoniam innocens erat, pro eo lacrymas profudiſſe non legitur. Licet enim quando infans ægrotabat, dicat ſacer textus: Deprecatus eſt Dauid Dominum pro paruulo, ieiunauit ieiunium, & ingreſſus ſeorſum iacuit ſuper terram: tamen vbi primum audiuit, illum mortuum eſſe, ſurrexit de terra & lotus vnctuſque eſt, &c. 39 erudiens in hoc non debere homines exceptis cauſis, quas retulimus, propter aliud mortuos deplorare. Narrat Plutarchus inter Licaonios legem fuiſſe, qua prohibebatur, nequis pro morte aut pro alio infortunio ſe triſtem, vel lugubrem oſtenderet, niſi in habitu fœmineo: ſola enim fragilitas mulierum triſtitiam, quæ pro caſibus accipi ſolet, excuſare poteſt. Multò profecto melius hæc lex iſtis temporibus ſeruire poterat, cùm pro defunctis, qui Chriſtiano ordine mortui ſunt, confidenter cantamus, Requiem æternam dona eis Domine & lux perpetua luceat eis. Ex his, quæ diximus, infertur, quod cum Dominus ac Saluator noſter huic viduæ dixit. Noli flere, lacrymas minime damnauit, quæ cum reſpectibus, quos diximus profunduntur:

4. Reg. 13.

Iſaiæ. 57.

2. Reg. 18.

2. Reg. 12.

sed ideo hoc ei dixit, quoniam filium eius defunctum resuscitare volebat. Quæ quidem verba nos illis dicere possumus, qui filios, cùm adhuc in tenera ætate erant, antequam eos mundus contaminaret, amiserunt. Licet enim verum sit, Deum sæpenumero vitam peruersorum & impiorum abbreuiare, ne plura scelera committant. (Et ad hoc propositum explicat Titelmanus verba illa psalmi, Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnũ, sicut viuentes sicut in ira absorbet eos. Rhamnus genus quoddam est spinarum, quæ postquam crescunt, sunt velut acutissimæ acus & cũ sanctus Dauid ait, quod antequam tenera spina indurescat eam furor Domini consumet & absorbet, perinde est acsi diceret, Deum plurimis sceleratis vitam esse breuiaturum, ne deteriores fiant. Hoc etiam aperte S. Iob ait de peccatore loquens: Antequam dies eius impleantur, peribit, & manus eius arescent, id est, opera & machinæ ipsius in nihilum redigentur, & morte eius arescent. Et in contextu Græco atque in paraphrasi Chaldaica habetur. Et ramus eius. Et in translatione Syriaca legitur: Arescet, id est, omnis pompa & pulchritudo eius immature arescet) quamuis inquam Deus cum impijs sic agat, tamen alios, qui puri & synceri sunt, antequam macula inficiantur & inquinentur à rebus mundanis, ad se per mortem attrahit: sicut cùm quis vineam aliquam iuxta iter habet, fructus eius nondum maturos colligit, ne viatores, qui illinc transeunt, vuas ipsius furentur, & ipse, cùm sit dominus, eas penitus amittant. Atque ita de iuuene iusto in sapientia dicitur: Viuens inter peccatores translatus est raptus est, nè malitia mutaret intellectum eius, aut nè fictio deciperet animam illius, placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Ille, qui noctu amicum suum ludentem videt, sciens, si ludus in longũ differretur, illum omnes suas diuitias ac numos esse amissurum ingens in eum beneficium conferret, si candelam extingueret, ne vltra ludus progrederetur, & suam dilectus amicus pecuniam amitteret. Sic, quia Deus est noster fidelis amicus, & scit, quòd si aliquorum dies in longius tempus differantur, animas suas facillime amittent innumerabilia peccata committentes, solet lucernam vitæ eorum, ne penitus destruantur, extinguere. Qua propter, tu Pater seu mater, qui filium amisisti, noli flere, scilicet, nimis, siquidem Deus illum à te, vt in bonum ipsius redundaret

Titelma. super psal. 57.

Iob. 15.

Simile.

Sapien. 4.

Simile.

43 daret, auferre dignatus est. Solet etiam Dominus parentes filijs priuare, vt videlicet, ipsi magis expediti sint ad ipsius Dei seruitium, sicut hortulanus solet fruticationē arboris & superflua eius, vt ipsa magis crescat, & vberiores fructus proferat, abscindere. B. Hieronymus refert, quandam piam & deuotam fœminam, cùm vna die vir eius & duo filij ex vita migrassent magno animi feruore dixisse: Scio Christe quid quæras, quæris totum meum amorem. O fœlix mulier, quæ sic illa sancta consideratione ex laboribus commodum & vtilitatem sciuit educere. Facite & vos sic fratres mei, & hanc prudētem fœminam imitari contendite, cū vos filijs orbatos videritis, omnem vestrum amorem in eo, qui illum meretur, videlicet, in Deo collocate. *simile.* *B. Hieron.*

Igitur post consolatoria verba, *Accessit Christus Dominus &* 44 *tetigit loculum.* Vbi B. Cyrilus ait: Non solum verbo peragit miraculum, sed & pheretrum tangit, vt agnoscas efficax esse Christi corpus ad humanam salutem: est enim caro verbi omnipotentis cuius habet virtutem. Sicut enim ferrum adiunctum igni perficit opus ignis: sic postquam caro vnita est verbo, quod viuificat omnia, ipsa caro facta est viuificatiua & mortis expulsiua. O appositissimam similitudinem & annotatione dignam. Mira res. Non vt Helias aut Eliseus super corpus mortuum incubuit, nec vt Petrus pro Thabita suscitanda orauit, sed tanquam Dominus omnipotens vocauit adolescentem delatum ad sepeliendum dicens: *Adolescens tibi dico, Surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ:* Siquidem propter eius amorem illum suscitauerat. Ex quo patet, lacrymas, & orationes proborum 45 parentum erga filios plurimum coram diuino conspectu valere, sicuti è contra improborum parentum scelera filijs multorum laborum causa esse solent. D. Augustinus & Thomas inquiunt filios nunquam puniri pœna spirituali pro parentibus, nisi communicent in culpa, vel per originem vt peccatum originale: quia (vt dicitur in Ezechiele propheta) Filius non portabit iniquitatem patris. Pœna autem corporali interdum iudicio diuino vel humano filij pro parentibus puniuntur, in quantum, scilicet, sunt aliquid patrum secundum corpus. Et alibi idem S. Doctor aliam distinctionem adhibet, dicens, quòd pœna consideratur bifariam, primò pro ratione pœnæ, secundò sub ratione medicinæ peccati. Pœna primo modo sumpta non debetur nisi pec- *B. Cyril.* *simile.* *D. Augustin. in epist. ad Anitum.* *B. Tho. 1. 2. q. 81. art. 2. ad. 1.* *Ezec. 18.* *B. Tho. 1. 2. q. 87. art. 8.*

cato, quoniam per pœnam reparatur æqualitas iustitiæ, & hac pœ- 46
na non punitur nisi peccator. Pœna autē secundo modo sumpta
pro vt est medicina, irrogatur aliquibus absque culpa propria sed
non absq; causa: & hoc solum in bonis temporalibus, non in spi-
ritualibus & æternis. Et resedit, qui erat mortuus, ad vnum tantū
verbum, quod Dominus locutus est. Tu autem o miser peccator
non visà culpa suscitari, Deo ipso te quamplurimis vocibus, di-
uinis inspirationibus. ac suis prædicatoribus admonente.

Accepit autem omnes timor. Cur, quæso, timor? Quia in effectu
causam cognouerunt, hoc est, in hoc diuinitatis opere, diuinitatis
omnipotentiam & gloriam præsentem adesse senserūt. Ea enim
est diuinæ maiestatis amplitudo, vt cum ea aliquo signo manife-
ste proditur, non possit humana infirmitas non præ eius admira-
tione obstupescere atque trepidare. Ex hoc fratres licet deducere,
quale erit irati iudicis in die illa tremenda vultum expectare, quis 47
pauor, quis mæror, quis horror, quæ trepidatio, cum reprobi ho-
mines sciſſuras petrarum & saxorū cauernas requirant ne vultū
iudicis iratum cernant. Si modo accepit homines timor, cùm Dei
omnipotentis gloriam in mortui huius excitatione viderūt, quid
facient, cùm eundem non mortuos ad vitam reuocantem, sed vi-
uentes sempiterna morte mulctantem viderint? Nunc autem fra-
tres in potestate nostra est, vt in illo die non iratū sed placidū iu
dicem ad cœleste regnum inuitantem cernere valeamus. Fœlix,
qui hoc semper animo agitat. Fœlix & verè prudens, qui sic vi-
tam instituit, vt se semper ad illum diem præparet: hac enim præ
paratione diuinam gratiam adquiret, qua comparatur gloria, ad
quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 48

AD LECTOREM.

PRo hac Dominica decimaquinta duas conciones inuenies in Quadragesimali nostro in feria quinta post quartam Dominicam Quadragesimæ.

DOMI-

DOMINICA XVI.
Post Pentecosten,
CONCIO PRIMA:

Cùm intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Lucæ. 14.

1 IN sacro Deuteronomij volumine Sanctus Moyses nomine Dei populum Israeliticum sic allocutus est: Si audieris in vna vrbium tuarum dicentes aliquos: Egressi sunt filij Belial de medio tui, & auerterunt habitatores vrbis tuæ, & dixerunt: Eamus & seruiamus Dijs alienis, quære solicite, & diligenter rei veritate perspecta si inueneris certum esse quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam, statim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & delebis eam, omniaque, quæ in illa sunt vsq; ad pecora. Quidquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in medio platearum eius, & cum ipsa ciuitate succendes, ita 3 vt vniuersa consumas, non ædificabitur amplius. Quid quæso fratres hac lege seuerius? Quid agis Domine? quid hac lege præcipis? Quænam huius legis æquitas & iustitia est? Satis enim esse videbatur, vt rei criminis huius ferro atque igne interirent. Quid pueri infantes commeruerunt? Quid varia domus supellex? Quid pecora? Quid parietes domorum & mœnia ciuitatis, vt ea destruere, solo æquare, & comburere iubeas? Quod si iudicia Domini vera sunt & iustificata in semetipsa, quis hanc adeò seueram legem iustificabit? Sed quæro à te, quis illam contra primum parentem latam sententiam iustificabit, per quam omnis eius posteritas æternæ pœnæ damnata fuit propter vnam duntaxat rem tam facilem, qualis fuit ex vno pomo vetito manducare? Ecquis etiam obsecro legem iustificabit, quæ iubet, *Deut. 13.*

vt pro-

vt propter vnum tantum modo peccatum mortale, quod breuis 4
simo tẽporis spatio committitur, ille, qui illud perpetrat, in æternis inferni cruciatibus patiatur? Nullus profecto eam, nisi infinita & immensa Dei bonitas iustificat. Quæ etiam hanc legẽ iustificat, vt videlicet non solum peccator, sed quidquid suis manibus tetigit, & quidquid ei inseruiuit penitus destruatur. Ex quo patet, quam immensa sit Dei bonitas, siquidẽ qui eũ offendit, tanta pœna dignus est. Hinc etiam infertur, quantum malum sit peccatum, & quod si vnũ peccatũ totam vnam vrbem, quin imo & totũ mundũ Deo odibilem reddit, (sicuti peccatum Adæ primi parẽtis fecit) quanto magis quodlibet opus licet bonũ sit, si cũ peccato coniungitur, odibile reddet? Hoc D. Paulus mirabiliter ad
1. Corin. 10. Corinthios scribẽs docet. Nolo inquit, vos ignorare fratres, quoniã Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare transie 5
rũt, & omnes in Moy se baptizati sunt in nube & in mari, & omnes eandem escam spiritualem manducauerũt. Ideſt, omnes sancto Moysi, credidẽrũt & obtemperarunt, omnesque verbis eius confidentes per mediũ maris transierũt, ac doctrinæ ipsius pasti fuerunt, eamque secuti sunt, sed nõ in pluribus eorũ beneplacitũ est Deo. Hoc est: Quamuis hæc bona opera egerunt, tamẽ Deo nõ placuerunt, quoniã cũ illis bonis operibus quã plurima scelera miscuerunt. Quæ quidem statim sanctus Apostolus incipit recensere dicẽs: Hæc autẽ in figura facta sunt nostri, vt nõ simus cõcupiscentes malorũ, sicut illi cõcupierunt, nec idololatræ efficiamini, sicut quidã ex ipsis, nec fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, &c. Ecce igitur qualiter peccatũ venenũ est, quod opera, licet de se studiosa sint, inficit. 6

Excellens profectò opus erat, Christũ Redemptorẽ nostrum ad manducandũ inuitare, sed peccato deprauatæ intentionis hoc opus corruptũ & viciatũ est, siquidem sacrosanctum hodiernum Euangeliũ inquit: *Ipsi obseruabant eum*. Quasi dicat, Princeps Pharisæorũ, qui Dominum inuitauerat, alios etiam Pharisæos sibi similes in malitia inuitauit, vt omnes simul attente inspicerent, in quo eum calumniantes notare possent. Hæc est mũdi perditio: nullus suis peccatis & sceleribus contentus est, sed omnes in ip-
Iudic. 24. sis volunt sociari, sicut huic improbo Pharisæo contigit. Leo, quem Sanson interfecit, in ore mel habuisse, viscera verò & reliquum corpus corruptum fuisse, legitur. Sic hi miseri Pharisæi

in ore

7 in ore mel habebant, hoc est, dulcia verba, quibus Dominũ in uitabant, at viscera & corda eorũ inuidia & malitia penitus corrupta & inquinata erant. Isti cum populi cõcionatores essent, dissecabantur cordibus suis, videntes summi prædicatoris Iesu Christi acceptationẽ, & ferre non poterant, vt populus ipsis relictis eum sequerentur. Cain & Abel fratres erant, & credere dignum est, illos initio maxima familiaritate & amicitia coniũctos fuisse, sed cum ambo sacrificium offerre, & idem munus exercere cœperunt, statim in altero videlicet, Cain inuidia regnare cœpit, & fratrem suum Abel tanto odio prosecutus est, vt, quousq; eum interfecit, non quieuerit. Ideò in prouerbio dicitur. Quis est tuus inimicus? Ille qui idẽ munus exercet. Hispanè, *Quien es tu enemigo el hombre de tu officio.* Propterea Pharisæi
8 adeò aduersarij erant immaculato agno Iesu Christo, quia, scilicet, prædicationis munus etiam exercebãt, & ideo, *Obseruabant eum.* Vtinam hoc malum in Pharisæis tantum remaneret, nec vlterius progrederetur. Sed proh dolor siquidẽ tot hodie in populo Christiano insidiatores suorum proximorum inueniũtur, super quos, si ipsi se non corrigunt, incidet illa Prophetæ Habacuc maledictio: Væ qui potum dat amico suo, mittens fel suũ & inebrians, vt aspiciat nuditatem eius. Fel est malitia, inuidia, & odium, quo improbus ac sceleratus conatur proximi sui defectus detegere, de eo iniuste male suspicans. Auertite fratres inuidias & malitias de cordibus vestris, si ab hac maledictione liberi esse vultis, & diuinam misericordiam consequi desideratis. Nam S. Isaias ait: Anteibit faciem tuã iustitia tua, & gloria
9 Domini colliget te. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet, clamabis, & dicet, Adsum. Si abstuleris de medio tui cathenam, & desieris extendere digitum, & loqui quod non prodest. Longè certè admirabilia sunt hęc dona & alia, quę hic nomine Dei sanctus Propheta pollicetur tibi o homo, si cathenas, quibus anima tua ligatur, id est, scelera ac peccata alijs sceleribus cõiũcta, abstuleris atq; exolueris: ex malitia enim inuidia oritur, & ex inuidia odium, & ex odio suspicio, proditio, homicidium atq; alia quam plurima scelera nascuntur. Et si desieris extẽdere digitum. Quando aliquis digitum erigit, signum est, quo pollicetur se promissa adimpleturum. Atq; ita dicere soleti promittẽti aliquid: Eleua digitum tanquam fidelis homo & sic res confirmata

Gene. 4.

Habacuc. 2.

Isai. 58.

Simile.

mata remanet. Iccirco, Si desieris extendere digitū, perinde est 10
B. Hiero. ac si diceretur, si te in malo non confirmas. Vel secundū sanctū Hieronymū, Si desieris extendere digitum, hoc est, si desieris ostendere digito proximum tuū de eo male iudicans & dicens illum digito ostendens, Ecce ille talis aut talis est, vel, sine dubio ille ad aliquod scelus perpetrandum pergit. Igitur frater charissime hæc mala depone, & tantorū malorum particeps non efficieris. Et implebit Dominus splendoribus animam tuā, & eris quasi hortus irriguus. & sicut fons aquarum, cuius nō deficient aquæ, sicut statim inferius promittitur. Discebona opera sancta intentione patrare, nam (vt ait D. Augustinus) non solū bo-
D. August. sup. Ioan. nus est, qui bonum facit, sed qui propter bonum facit. Magnus peccator fuit Saul, & magnus peccator Rex Dauid, & vterq; de suis sceleribus pœnituit & ea publice confessus est. Saul enim 11
1. Reg. 15. dixit: Peccaui, quia præuaricatus sum sermonem Domini Da-
2. Reg. 12. uid autem, Peccaui inquit, Domino, Deus verò pœnitentiam Regis Dauid admisit eo quod sancta intentione facta fuit, pœnitentiā autem Saulis, quoniam eam debita intentione nō egit abiecit. Similiter infœlix Iudas & B. Petrus ambo Christū Dei filium prælatum habuerunt, ambo in eodem collegio commilitones fuerunt, ambo peccatores, ambo proditores suo magistro, siquidem alter semel illum vendidit, alter ipsum ter negauit: ambo dixerunt, Peccaui: sed Iudas reprobatus fuit, quoniā illud sancta intentione & fiduciæ plena nō dixit: at Diuo Petro condonatum est peccatū, quia bona intentione dixit, Peccaui. Ex his stupendis exemplis patet deprauatam intentionē ipsa bona opera mala facere: intētionem vero rectam eadem bona 12
opera diuinæ maiestati grata & accepta reddere. Sed dicet aliquis, si Dominus deprauatū illorū Pharisæorum cognoscebat animū & intentionē, quare eū illis voluit manducare? Ad hoc
B. Cyri. sup. hinc loc. B. Cyrilus respondet dicens: Quāuis Dominus malitiam Pharisæorū cognosceret, in eorū tamē aderat conuiuijs, vt prodesset præsentibus per verba & miracula. In quo diuin⁹ magister nos docuit animū, quē erga illos, qui nos odio prosequūtur, habere
Simile. debemus. Si esset imago quædā Christi crucifixi, quē ipsemet Christus Filius Dei depinxisset, qua reuerētia & honore haberetur? Etsi hæc imago cadēs caput tuū percuteret, & postquā ce cidit, in luto remaneret, forsan deuotionē & reuerētiā, quā erga illam

illã habebas, ob id amitteres? Minime, pfecto, quin potius diligẽ
ter eã à luto educeres, & ipsam omni sedulitate mundares. Quis
enim esset adeô insanus & mẽte alienus, vt, quia imago cadẽs eũ
percussit, de ipsa vltionẽ sumere volẽs, eã frangeret, & in frusta
redderet? Deus nos à tanta insania eripiat, qui enim tale facinus
perpetraret, crudeli supplicio dignus esset. O vtinam fratres mei
hinc intelligatis obligationem, qua astricti estis, vt proximis, qui
vobis nocent, benefaciatis, & intelligatis etiã crimẽ, quod cõmit
titis malũ pro malo reddentes. Optime scitis proximũ vestrum
esse quandã Dei imaginẽ ipsius proprijs manibus depictam &
fabricatam. Si igitur ob malitiam suam imago hęc incidit, & ali
quem vestrũ vexat & dolore afficit, atq; hoc modo cadens ipsa
in luto culpæ remanet, propter reuerentiam & amorem immen
si Dei, qui eã suis manibus pinxit & fabricauit, ad suiq; imaginẽ
14 fecit, obligatione astricti estis, damnum & nocumentum, quod
vobis suo casu intulit, perferre, ipsamque è luto in quod incidit,
omni cũ diligentia extrahere. Si aũt dicitis: Qualiter illam à luto
extrahemus? B. Apostolũ audite, qui modũ egregie ostendit di- Rom. 12.
cẽs: Si esurierit inimicus tuus, ciba illũ, si sitit, potum da illi: hoc
enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Excellẽs
profecto hoc artificiũ est ad extrahendũ impiũ & sceleratum ab
ira, inuidia, & malitia sua, ipsumq; in amore & charitate inflam
mandũ, videlicet, bonis operibus eum afficere. Sed, proh dolor,
quam pauci sunt, qui sic Deũ diligãt, vt hoc modo proximos suos
à peccato auertere atq; extrahere cõtendant. Quin potius velut
canes rabidi imagines Dei in luto iacẽtes aggrediũtur, ipsasq; cõ
15 fringunt eis omnibus, quibus possunt, modis damnũ inferentes.
O infernales belluæ, quã aperte ostenditis nullo amore illũ sum
mũ Deũ prosequi, à quo tot beneficia accepistis, & accepturos
vos esse speratis. Nã (vt ait B. Ioãnes) Qui non diligit fratrẽ suũ 1. Ioan. 4.
quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere?
Pertimescite fratres seueriss ima Dei supplicia, quibus ob huius-
modi impatientiam, & propter crudelitates, quas erga proxi-
mos vestros exercetis, dignos vos esse reputamini. Oculos in illo
cœlesti magistro collocate: attẽdite quo amore velut agnus man
suetus se se inter dentes illorũ voraciũ luporũ dilacerandũ inie-
cerit, vt eorũ insanam rabiem, quæ vsq; ad ipsorum corda pene-
trauerat, sanaret. Quanto magis illorum sceleratorum malitia

& vene-

& venenum augebatur, tanto magis bonus Iesus ipsos ad se con- 16
uertere & attrahere contendebat. Calamum quassatum non cō
Isai. 42. teret & linum fumigans non extinguet, inquit S. Isaias de ipso
Christo Saluatore mundi ad literam loquēs: atq; ita hanc autho
Matth. 17. ritatem Beatus Matthæus citauit. Quo aliquis pluribus laqueis
irretitur & illaqueatur, eō Dominus plura ei media & itinera ad
ipsum ad se attrahendum patefacit. Quamuis Propheta Helias
3. Reg. 18. plurimam aquam in holocaustum proiecit, non ideō ignis, qui è
cœlo descendit, ipsum totum holocaustum destitit incendere &
consumere. In quo significatum est, quod licet homines made-
fiant & immergantur in aquis plurimorū peccatorum, non ideo
ignis diuini amoris non descendit ad ipsos inuitandos & ad ve-
ram pœnitentiam commouendos, ita vt, velut prunæ incensæ,
sic ipsi charitate inflammati remaneant. 17

Domino igitur manducante, *Ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.* Si aliquis ab hoc hydropico quæreret, & ei diceret, Nō
nè æquum esset frater & rationi consentaneum, vt patumper
expectares, quousq; prandio finis imponeretur, & tunc oppor-
tuniori tempore te venisse diceremus? Respondere posset: Nun
quid cum dominis huius sæculi à misericordia & pietate alienis
mihi agendum est, quos humana superbia pernicioſe docuit, vt
pauper licet septies & octies ipsos adeat, vix eorum cōspectum
captare possit, & eos vno verbo alloqui? Prius enim quā ad eos
ventum sit, sunt ianitores, custodes, & pædagogi, qui aditum nō
aliter intercludunt, quam si esset arx fortissima seu mœnia pu-
blica, vbi nobiles ob aliquod scelus includuntur. Non mihi agen
dum est cum ijs crudelibus & inflatis principibus, Regem cle- 18
mentiæ & principem bonitatis ac fontē misericordiæ adire cō
tendo, in cuius pijssimi Domini ædibus nullus est, qui dicat: Nō
est modo hora alloquendi Principem nostrum, reuertere po-
steà, quia ipse prandet, reuertere quia dormit meridianum tem-
pus: ipse enim ianua & ianitor est, ipse qui nos vocat, & ipse, qui
nobis ad ingrediendum aperit. Quomodo ianuas suas occlusas
habebit, qui ad ostia animæ meæ continuo pulsat? Quomodo à
sua mensa vacuum aliquem abire iubebit ille, qui in cruce pen-
dens tot locupletauit? Erga hunc Dominum nulla hora est ex-
tra horam: nec tempus extra tempus: nec locus vbi non sit locus,
nec occasio vbi non sit ad postulandum occasio, & vt ab illo ma

xima

19 xima dona ac beneficia obtineãtur. Ah fratres, vbi charitas est & amoris ignis, semper hora est benefaciendi & semper occasio ac ianua est manifesta. Mihi credite fratres, impietas & crudelitas, quam dæmon in hominũ cordibus seminauit, in causa est quod pauperibus famuli dicere solent: Dominus meus dormit, manducat, aut in alia re est occupatus: illum nũc minimè alloqui poteritis. Erat Patriarcha Abraham in conualle Mãbre sedens in ostio tabernaculi sui, expectans transeuntes pauperes & peregrinos, vt eos inuitaret, atq; hospitio acciperet, tunc vidit tres viatores ad se venientes cùm quibus singulari pietate vsus est. Et quota hora id contigit? In ipso (ait sacer textus) feruore diei. Nunquid Patriarcha sanctè hoc tempus non postulat, vt in interiori tabernaculi te contegas & includas, vbi à solis calore minime op- 20 primaris, & non meridiano soli & æstui, quando maiorem vim habet, te esse expositum? Minimè profectò: quoniam seruis Dei nec frigus nec calor nec cibus nec potus nec somnus nec aliquid aliud impedimento esse debet, quominus proximorum necessitatibus absq; vlla mora subueniant. Audiens Sãctus Tobias, iugulatum iacere in platea statim exiliens de accubitu suo & relinquens prandium ieiunus peruenit ad corpus, & postquã illud sepeliuit, manducauit panem cum luctu. Omnia tempus habẽt, (inquit Ecclesiastes) Tempus nascendi, tempus moriendi, tempus plantandi, tempus euellendi, quod plantatum est &c. Omnibus rebus sapiens tempus signauit, præter quam ad diligendum Deũ, & ad subueniendum egeno proximo: hæc enim duo quolibet tempore fieri possunt, & quacũq; oblata occasione illa exer- 21 cere debemus. Dic mihi frater, si domi tuæ, quæ pro carcere in quodam crimine tibi data fuisset detentus esses & cum tu mensę accumberes, quidã tibi diceret: Quid mihi Domine dabis, & ego ab hoc infortunio te eripiam, ecce adsunt testes in tui fauorem, tu nè forsan responderes, & diceres, Abite hinc tu & testes tui: ego enim nunc manduco & ad id opportunius aliud sese tempus offeret? Profecto hoc absq; dubio minimè diceres, quin potius statim scribam vocari iuberes, vt illorum testium dicta in album reciperet, & cibos, qui coram te appositi erant, auferri & obseruari imperares. O humanam miseriam dignam: quæ lacrymis sanguineis deploretur. An nescis, ô homo animam multò maioris valoris esse quam corpus, & spirituales vincula deterio-

ra esse quam corporalia, & cùm in peccato sis, ad gehennæ fur- 22
cam damnari? Quid autem sunt pupillus & vidua, pauper &
egenus, qui à te eleemosynam postulant, nisi testes, qui te in se-
uerissimo die iudicij erepturi sunt, & patroni, pro quibus Deus te
dispositurus est, vt modò ab ijs peccatorum vinculis exire & libe
rari valeas? Quomodo ergò eis dicere audes. Ite & à me recedite,
quia per tempus nunc vobis subuenire non vacat, cũ illos aper-
tis brachijs excipere deberes dicens, Benè veniatis fratres, si quidẽ ad eripiendum me à furca venitis? Deus te, ò frater, illuminet,
vt hoc intelligas, & post hac illud adimplere studeas.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Optimum sibi pauper hic remedium quæsiuit ad salutem & misericordiam consequendam, videlicet, cum se coram Domino posuit: efficax enim
valde est alienæ necessitatis visus, vt viscera videntis compassio- 23
ne commoueantur, & humanum cor compellatur ad succurren
dum egenti. Si iudex proprijs oculis carcerem videret, diues hospitalia, nobilis viduam debilem & pauperem iacentem in humo hyberno tempore, ò quot remedia miseris pauperibus adhi-
Tobi. 4. berent, sed cùm illos proprijs oculis non aspiciant, ipsis nequaquam compatiuntur. Beatus senex Tobias filio suo dicebat: Noli auertere faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet, quòd nec facies Domini auertatur à te. Attendite qualiter iustus senex iubeat filio suo oculos in pauperibus figere, si enim ipsos contemplatur, visus suo munere fungetur, videlicet, cor præ teneritudine emolliet, & manus soluet, ipsasque liberales reddet.
Gene. 47. Postquam AEgyptij omnia, quæ habebant, consumpserunt, ad Patriarcham Ioseph dixerunt: Quare morimur coram te? Ac 24
si dicerent: Si non videres nos quam plurimam penuriam ac miseriam patientes, non mirum esset, si nobis minime compateretis, sed videns tuis proprijs oculis egestatem nostram, qualiter commiseratione ductus nobis non subuenis? Iccirco supernus
Matth. 25. Iudex Iesus Christus die iudicij impijs dicet: Infirmus eram & in carcere, & non venistis ad me. Opijssime Domine, sic quidem per illud, Me, intelligis pauperem, quid obsecro commodi aut vtilitatis egeno prouenit, ex eo, quod ego ipsum inuisam, si necessaria ei non suppeto? Et ei, qui in carcere est, quid meus visus prodest, si eius debitum non soluo, ac eius remediũ nõ inquiro? Ah fratres mei hinc poteritis vos visus efficaciã

colligere

25 colligere. Iubet Dominus, vt ægrotum & eum, qui in vinculis est, proprijs oculis aspiciatis, quoniam si hoc facitis, adeò naturale est, ex visu pietatem quandam & compassionem oriri, vt non posſitis non illis totis viribus vestris opem ferre & auxiliari. Iccircò id, de quo magis bonus Iesus conqueretur, est. *Quia non venistis ad me.* Hoc verbum, Ad me, nos docet, debere pauperibus remedium quærere, non propter humanos respectus, sed quia in nomine Iesu Christi postulant. Olim cùm Iudæi nimis angusto corde essent, eos Propheta Isaias ad misericordiam per suadens sic est allocutus: Cùm videris nudum, operi eum, & carnem tuam nè despexeris. Vbi alius vertit, & domesticos seminis tui nè despexeris. Hebræi vix sciebant misericordia vti, ni si erga consanguineos suos: nunc autem, vt pietas sit meritoria, 26 pauperibus opem ferre debemus, non tantum quia consanguinei nostri sunt, sed consanguineis & non consanguineis egenis subuenire debemus propter amorem Domini, ipsi enim loco Christi Redemptoris nostri in terris sunt. *Isaie 58.*

Et respondens Iesus ad impias cogitationes astantium dixit ad legis peritos & ad Pharisæos: Si licet sabbatho curare? Vt intelligamus quorsum Dominus hanc quæstionem proposuit, notandum est id, quod in Exodo dicitur, scilicet: Memento vt diem sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, septimo autem die sabbathũ Domini Dei tui est, non faciesomne opus in eo tu & filius tuus & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena qui est intra portas tuas. Vbi valde perpendendum est Dominum huic duntaxat præcepto illam particulam, Memento, 27 addidisse. Non dixit, Memento, vt diligas Deum, Memento, quòd non assumas nomen Dei tui in vanum, sed memento, vt diem sabbathi sanctifices, quod quidem non sine magno mysterio additum fuit. Alexander Alensis inquit, nouem præcepta Decalogi esse à rationis dictamine indita, in humanis cordibus seminata, hoc verò tertium per inspirationem Spiritus sancti fuisse edoctum. Sicut enim certa tempora necessitatibus corporalibus, scilicet, ad comedendum, dormiendum, & familiam nostram gubernandam constituimus, sic certum tempus ad vacandũ rebus diuinis & ad reformãda corda nostra, atq; ad reparãdas exquotidianis stragibus animas nostras destinare necesse erat. Deus autẽ particulariter ad hoc diem sabbathi signauit. Et cùm *Exod. 20.* *Alex. Alẽ. 3. par. q. 22. memb 3. artic. 1.* *Simile.*

hoc præceptum de die sabbatho seruando non sit à dictamine rationis, sed ab inspiratione & imperio Dei, ideò hic doctor ait, Dominum huic præcepto addidisse, Memento. Alia singularis ratio huius verbi Memento hæc est, scilicet, voluisse Deum in adimpletione huius præcepti modum tribuere ad impletionem aliorum omnium. Qui enim festiuis diebus, vt æquum est, Deo vacat, ipsosque sanctificat sese in sanctis exercijs & cogitationibus exercens, atq; in memoriam reuocans accepta à Deo beneficia, & ipsum Deum, qui illa sibi contulit, apud se cum animi teneri tudine redamans (hoc enim verè est sabbathum sanctificare: otium nanq; pietate & ratione vacuũ ad eo nihil confert, vt etiã de eo scriptum sit, Multã malitiam docuit otiositas: & ideò sabbathi otium tanta religione obseruandum Deus sanxerat, vt homo curis & negotijs sæcularibus vacuus, eo die rebus diuinis atque animæ suæ saluti operam daret) ijs rebus ad obseruationem aliorum præceptorum facillime disponitur. Iccirco Dominus hic adiecit, Memento vt diem sabbathi sanctifices, ad significandum quantum huius præcepti obseruatio ad aliorũ impletionẽ conducat. Hic etiam valde notandũ est S. Moysen in nullo aliorum præceptorũ præter quam in hoc rationem reddidisse eius, quod Dominus imperauerat: Sicut etiam hoc B. Chrysostomus animaduertit causam assignans, quia cætera omnia præcepta à dictamine sunt rationis, & ipsa naturalis ratio ea nos docet. Et ob hanc rẽ S. Dauid dixit: Præuaricãtes reputaui omnes peccatores terræ. Præuaricator est, qui aliquam legem soluit: ergo illi, qui legem non acceperunt, neq; eis prælicata fuit, qualiter à sancto Dauid legis præuaricatores appellari possunt? Respondetur illos legem naturalem confregisse. Ideò quoniam præcepta legis naturæ ipse homo per se scire potest Deus rationem non reddidit, propter quam illa imperabat, cum autem ad hoc præceptũ deuenit adiectum est. Sex enim diebus fecit Deus cœlum & terram & mare & omnia, quæ in eis sunt, & requieuit die septima, iccirco benedixit Dominus diei sabbathi & sanctificauit eum. Et cùm particulariter præcipere hunc diem obseruare non esset à rationis dictamine, ideo causam assignat obseruationis, videlicet, creationis beneficium, quasi admonens, vt parenti & cõditori rerũ omniũ peculiariter in illo die homines gratias agerẽt, eũque ob tam admirandam fabricam feruida prædicatione celebrarent:

Eccles. 33.

S. Chrysost.

Psalm. 118.

31 rent. At post creationem Deus hominibus aliud longe maius be
neficiũ cõtulit, videlicet, beneficiũ reparationis & redemptionis.
Quid enim prodesset, Deũ nos creasse, si infectã & quodãmodo
deletã imaginẽ animę nostræ, ipse non reformasset, & suo sacra-
tissimo sanguine illustrasset? Ideò cùm Christus Redẽptor noster
die dominico à mortuis resurrexerit, sabbathũ quod olim propter
creationis beneficiũ, vt festiuũ celebrabatur, propter beneficiũ
redemptionis in diẽ dominicũ translatũ est. Hanc autẽ cõmuta-
tionẽ tẽporibus Apostolorum inceptã fuisse existimo. Fuit etiã
dies Dominica alijs mirabilibus operibus, quę Deus in ea opera-
tus est, summopere adornata. Nã primus dies fuit, in quo Deus
cœlum ac terram creauit, & eodem die arca Noe in montibus
Armeniç quieuit: in hoc Dominus populũ Hebrẽorũ ab AEgy
32 ptiorum seruitute eduxit, in hoc cœpit manna è cœlo effluere,
in hoc Christus Redemptor noster ex purissima Virgine matre
sua nasci dignatus est: in hoc sanguinem suum in circuncisione
primò profudit: in hoc resurrexit, & sua sanctissima resurrectio
ne omnia nostræ redemptionis mysteria confirmata reman
serunt: in hoc deniq; die Dominico Dominus Spiritum sanctũ
in suos sacros discipulos misit. Quo circa meritò sancta Ecclesia
his altissimis mysterijs adducta sanctificationẽ sabbathi in diem
Dominicam commutauit. Quanuis autem verũ sit, quod prop-
ter creationis, & conseruationis beneficiũ Deo gratias agere de-
beamus tamẽ multo magis propter redemptionis beneficiũ obli
gatione astringimur, & debemus creatorem ac Redemptorem
nostrum laudare & glorificare. Ad hoc enim nos sancta Eccle-
33 sia in quotidiano sacrosancto missæ sacrificio voce sacerdotis
hortatur, cùm ait: Gratias agamus Domino Deo nostro. Et po
stea ad Deum orationem conuertens inquit: Vere dignum & iu
stũ est, æquũ & salutare, nos tibi semper & vbique gratias agere.
Obserue obsecro, quomodo nullis verbis poterat magis hoc
officiũ commendari, quam, vt semper & vbiq; fieret hoc est, vt
omni loco & omni tempore Deo gratias ageremus ita vt ipsa vi
ta nostra nihil aliud quam perpetua gratiarũ actio & vox laudis
esset. Quid enim iustius quã vt semper illũ cogitemus qui sem-
per nobis adest, semper vitam inspirat, semper in conseruandis,
tuendis, & alendis nobis ita occupatus est, vt si vel tantillum pro
nidentiæ suæ oculos à nobis auerteret, in nihilum protsus, vn-

Simile. de conditi sumus, recideremus? Mos apud mercatores est, vt di- 34
uersis in locis positi mutuas sibi operas præstent, vt ille mea, ego
contra illius negotia curem: cum enim ego sim Salmanticæ, ille
Cæsaraugustæ, dum ille Cæsaraugustæ agit, quæ mea sunt, ego
Salmanticæ diligenter, quæ illius sunt, exequor. Cur ergo non
præstem ego Deo quod homini præsto? Si in cœlo residens in
defessa cura & prouidentia salutis meæ curam gerit, cur ego, qui
in hoc inferiori mundo vitam ago, non illius cultus & honoris ra
tionem habebo? Et si propter dona corporalia hoc facere debeo
quanto maiori obligatione hoc propter spiritualia beneficia fa-
ciam quæ ille sua acerbissima morte mihi lucratus est? Insensi-
Isai. 44. biles creaturas Sanctus Isaias inuitat dicens: Laudate cœli, quo-
niam misericordiam fecit Dominus: & in paraphrasi Chaldaica
habetur, Laudate cœli, quoniam salutem populo suo fecit Do- 35
minus. Vbi apparet, quod dum dicitur, Misericordia, absolutè
mundi redemptio per Antonomasiam intelligitur. Dum au-
tem Sanctus Propheta cœlos inuitat, vt propter illam Domi-
num collaudẽt, perinde est, acsi significaretur, beneficium redẽ-
ptionis adeò magnum fuisse, vt etiam creaturæ insensibiles, &
quæ gaudij minime sunt capaces obligatione (si ita dici potest)
ad ipsum Dominum propter illud collaudandum astringũtur.
Quod profecto, est magna exaggeratio vt hinc homines ratione
præditi, & in quorum vtilitatem illud collatum fuit, summam
obligationem, quam ad hoc habemus, intelligamus. Quanuis au
tem magna sit ingratitudo nos continuo in diuinis laudibus, &
vbique non occupari, multo tamen maior est, nos diebus solen-
nibus, qui ad hoc peculiariter destinati sunt, ab operibus cessan- 36
tes diuinis colloquijs & contemplationi minimè vacare, quin
potius illos in mille nænijs & vanitatibus consumimus adeò il-
lius superni benefactoris nostri obliti, ac si nihil ex ijs, quæ fides
Exod. 1. nos docet crederemus. In sacro Exodi volumine legitur, quod
mortuo Ioseph, surrexit rex nouus, qui filios Israel crudeliter cœ
pit odio prosequi. Merito illum, regem nouum appellat, quippè
qui adeò erat ingenio differens ab eo, qui regni sceptrum tene-
bat eo tẽpore, quo Israel in Aegyptũ ingressus est: ille enim ex
traneos iustos regno suo benigne excepit, hic eosdẽ iustos, qui
in terra ipsius incolæ erant tyrannide persecutus est: iccirco illi
omnia ex animi sententia ac prospere eueniebãt, huic vero mil-

le ca-

37 le casus & infortunia contigere, ita vt ipse cũ suo exercitu in ma
ri submersus fuerit. Horum autem infortuniorum causa fuit,
quoniam ignorabat Ioseph, ideſt, immemor erat beneficiorum,
quæ in Ægyptum ipse sanctus Ioseph contulerat, cum in illa in
eius memoria continuo deberent residere. Fecerat enim sanctus
Ioseph, vt omnis AEgyptus quintam suorum bonorum partem
Regi persolueret: atq; ita si tam potens erat rex ille, ipse sanctus
Ioseph in causa fuerat. Et quoniam horum omnium non est re-
cordatus eò dementiæ venit, vt multas tyrannides, quibus & se
& regnum suũ perdidit, exercere non dubitauerit. Ecce igitur fra
tres mei omnium malorum nostrorum fontem & originem, illa
enim ex eo profluunt & dimanant, quia verum Ioseph Iesum
Christum saluatorem nostrum, & eorum, quæ ipse pro nobis fe-
38 cit, ac beneficiorum, quæ in nos contulit, obliuiscimur: atque ita
horum omnium immemores tanquam ingrati cum omni tem-
pore & maxime illis diebus, qui ad Deo seruiendum & ipsum
glorificandum dedicati sunt, impudentissime offendimus.

His præhabitis oportet vos scire, apud Iudæos nefas esse non
quidem ex diuina religione, sed ex eorum superstitiosa obserua-
tione in die sabbatho ægrotos curare, iccirco Domino insidiabã-
tur, vtrum hydropicum, quem ante oculos habebat, eo die sana-
ret. Tanta enim erat Domini misericordia, vt ipse etiam aduer-
sarij hoc sibi de ea pollicerentur, atque ita pro certo habebant ip-
sum posse ab eis accusari, eò quod diem festum non seruabat.

Cum ergo saluator consilia eorum intelligeret, quærit ab eis:
Si licet sabbatho curare? At illi tacuerunt, ne, videlicet, respon-
39 ne sua aditum insidijs suis præcluderent: cogitabant enim intra
se: Si dixerimus, licet, non poterimus illum testimonio nostro
damnare, quin & nos ipsos damnemus, qui factum ante probaui
mus. Si vero dixerimus: Non licet, fortasse nostri metu à curan-
do ægroto desisset, atque ita consilia nostra, quibus eum illaque-
are conamur, irrita erunt. At pijssimus Dominus praua malig-
nantium consilia & odia despiciens apprehensum sacratissima
manu sua hydropicum subita sanitate donauit. Qua in re im-
mensa Christi Domini misericordia apparet, qui sæpe etiam nõ
rogatus misericordiam miseris impendit: sic enim hydropicum
hunc nihil rogantem, nihil petentem sanauit. Cum ergo cœle-
stis medicus hydropicum sanasset, Phariseos etiam, qui grauio-

ris superstitionis & cęcitatis morbo laborabant, sanare curauit, eos docens die festũ nõ frangi, dum quis erga egenos proximos in eo misericordiæ opera siue spiritualia siue corporalia exercet: hoc enim magis Deo placet, quam sacrificia legis veteris illi placuerunt. Et in hoc significatur id quod Dominus apud D. Mat-
Matth. 9. theum dixit, scilicet: Misericordiam volo & non sacrificium. Nũ quid Domine sacrificium non vis? Quare ergo in toto Leuitici libro iubes, vt tibi vituli, arietes, tauri, atq; alia animalia in sacrificijs offerrentur. Respondetur, hæc verba esse quandam diuinam exaggerationem ad significandũ quanti Deus opera misericordiæ quæ erga proximos fiunt, estimet: ideò inquit, se nolle sacri-
D. August. lib. 10. de ciuitate Dei. ficia, quanuis vere & realiter illa velit, quia (vt ait Beatus Augustinus) sacrificium est, quidquid Deo ad eius honorem impendi-
tur, vt placetur. Igitur ad significandum se illa sacrificia veteris le-41
gis tanti non æstimare, quanti opera misericordiæ, ideo dixit, Mi-
Ioel. 2. sericordiam volo &c. sicut cum etiam ait: Scindite corda vestra & non vestimenta vestra, idest, opera exteriora non curo sed interiora. O Deus infinitæ maiestatis, nunquid exteriora operatibi grata non sunt? Maxime profecto, imò & qui contrarium diceret, pessimè erraret. Quarè ergò inquis, tibi non placere? Hoc dicit ad significandum se pluris facere interiora opera quam exteriora, quinimo & exterius opus ab interiori valorem accipit. Rursus, Misericordiam volo & non sacrificium, perinde est ac si diceret, quando duo concurrunt, quorum alterum tantummodò adimpleri potest, nolo sacrificium, sed misericordiam, plus enim volo vt ægrotum cures & egeno necessaria impertiaris, quam vt
rem sacram audias: tunc enim hoc sacrificium nolo, sed potius il-42
Simile. lud mihi placet. Quemadmodum si tibi duo vasa ad eligendum proponerentur, quorum alterum aureum, & alterum argenteũ esset, & diceretur tibi, Ex his duobus vnum elige: ambo enim tibi dari minime possunt, diceres, vas aureum volo, siquidem ambo accipere non possum: sic Dominus ait, Si duobus mihi seruitijs simul possetis inseruire, ambo illa libenter acceptarem, at si fieri nequeunt, Misericordiam volo & non sacrificium.

Vt autem hoc eos diuinus Magister doceret, eis hanc quæstionem proposuit. *Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non extrahet illum continuo in die sabbathi? Et non poterant ad hæc respondere.* Quid enim respondere possent, si boui quidem periclitanti

succur-

43 succurrendum esse in sabbatho dicerent, homini verò ægrotanti
negarent, cum non homo propter bouem, sed boues & oues &
pecora campi hominis gratia condita sint? En fratres, quomo-
do sapientia vincit malitiam. Sed quid, quæso, homines in lege
atq; Prophetis eruditos in tantum errorem impulit, vt boui pe-
riclitanti in sabbatho subueniendum esse crederent, homini ve-
rò ægrotanti minime? Non aliud certê, quã quod bouẽ suũ ma-
gis quam proximum amarent, ideoq; pluris apud eos bouis, quã
hominis periculum erat: cùm tamen vera charitas non quæ sua
sunt, sed aliorum quærat. Quisquis autem se ipsum nimis amat
& huic errori & pluribus alijs obnoxius erit. Quô enim vehe-
mens aliquis affectus propendet, eò secum trahit intellectum,
qui facile rationes inuenit, quibus affectui suo morem gerat: ma
44 gnus enim erroris magister est affectus corruptus, ex hac enim
radice omnes pene mortalium errores egrediuntur. Sic frequen *Similia.*
ter iniquum iudicem vel immodicus amor, vel etiam odium er-
ga litigantes à recto deducit, iniustamq; innocentis damnatio-
nem iustam esse sibi persuadet. Sic lucri cupiditas facit, vt aduo
catus rationes inueniat, quibus vel dubiam vel iniustam causam
litigantis iustam esse discernat: similiq; affectu litigantes ipti de
cipiuntur, dum iustam esse litem credunt, quæ vere iniusta est &
sic de alijs. Ac deniq; nunquam his, qui animi ægritudine labo-
rant, ficta ratio deerit, qua seipsos decipiant, atq; errorem suum
tueantur. Ideo sapiens ait: Peccator homo vitabit correptionem, *Eccles.32.*
& secundum voluntatem suam inueniet comparationem, hoc
est, aliquam apparentem rationem qua sibi imponat & menda
45 cium pro veritate amplectatur, nemo tamen hac ignoratione
errorem suum apud æquissimum iudicem defendere posse ar-
bitretur. Quapropter oportet nos in nostris negotijs nobis ipsis mi
nimè cõfidere, quoniam (vt ait Diuus Bernardus) Amor & odiũ *D. Ber. de*
nesciunt iudicium veritatis: & ideo in exterioribus iudicijs non *gradib. hu-*
admittuntur iudices aut testes, qui contrariæ partis sunt amici, *milit.*
quanto igitur minus erit bonus iudex quilibet in propria cau-
sa, siquidem sui ipsius adeò amicus est? Vnde fit consequens, vt
homo sibi suspectus sit, atq; alieno consilio & iudicio vtatur, diui
nam clementiam exorans, vt ipsum sua diuina illuminet luce &
gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.

In eadem Dominica XVI. post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Luc. 14.

PHrasis & modus loquendi est Hebraicæ linguæ quemcunque cibum panem appellare, vt patet in primo Regum volumine. Vbi Rex Saul edictum in hunc modum legitur iussisse proferri: Maledictus vir, qui comederit panem hodie: & quoniam Ionathas filius eius fauum mellis manducauit, cum tanquam edicti regij transgressorem punire volebat, quoniam sub nomine panis quicunq; alius cibus intelligebatur. Et alibi: Accersito Dauid Miphiboseth filio Ionathę dixit ei: Ne timeas, quia ego faciam misericordiam in te, tu comedes panem in mẽsa mea semper. At in regali mensa non solum panis sed alia cibaria apponebantur. Et rursus, quęrenti Regi Israel ab Eliseo, an famulos regis Syriæ, qui ad ipsum capiendum venerant, interficeret, ipse respondit: Non percuties, sed pone panem & aquam coram eis, vt comedant & bibant, & vadant ad Dominum suũ. Et sequitur statim: Appositaque est eis ciborum magna præparatio. Vnde in oratione: quam Saluator noster nobis edidit, quotidie precamur Dominum, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, hoc est, Da nobis hodie necessariam sustentationem. Ex hoc infertur hic, vbi sanctus Euangelista inquit, Dominum in ædes cuiusdam principis Pharisæorum ingressum fuisse ad manducandum panem, nomine panis alios etiam cibos intellexisse vel dicere possumus, quod licet hoc conuiuium splendidum fuerit, sacer Euangelista noluit abundantiam ciborum referre, qua princeps ille Pharisæorum Dominum

1. Reg. 14.

2. Reg. 9.

4. Reg. 6.

Luc. 11. Matth. 6.

4 num inuitauit, sed potius modestiam & temperantiam, qua bonus Iesus ibi manducauit, voluit recensere. Ideô ait: Cum intraret Iesus sabbatho manducare panem. Nam adeo parum fuit, quod manducauit, vt nihil præter panem eum manducasse dicere possimus. Ab hoc cœlesti magistro seraphicus noster Pater Diuus Franciscus sobrietatem didicit, qui licet aliquando Cardinalium mensis accumberet, tamen frustis panis ostiatim emendicatis vescebatur, & pretiosos cibos, qui ipsi ab illis principibus apponebantur, minimè curabat. Hoc Ecclesiasticus consulit dicens: Noli auidus esse in omni epulatione, & nõ te effundas super omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit vsque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinens est, adijciet vitam. Vbi *Eccles. 37.*

5 obseruandum est, posse hic per infirmitatem & per mortem, infirmitatem & mortem corporalem & spiritualem etiam intelligi: hæc enim omnia secum intemperantia affert. Nam sicut ex humida terra exhalationes & vapores solem perturbantes, ne illuminet, ascendunt, sic ex corpore ciborum pleno vapores rationem obscurantes ascendunt: quod quidem occasio est homini ad multa scelera committenda. Vbi etiam cum hic dicitur, Qui autem abstinens est, adijciet vitam, vita spiritualis intelligi potest. Sicut enim aquila ablato pullis suis cibo est in causa, vt ipsi à nidis exeant, & volare discant ad vitam sustentandam: similiter & auceps cum accipitrem cibo priuat, ipsum in altum ad sectandam prædam ascendere facit: sic corpus à cibis priuatum & fame oppressum & vexatum cogitur, voluptatum ac *Simile.* *Simile.*

6 deliciarum nidum relinquere, & animam non impedire, vt prædam, videlicet, Deum suum insequatur. Socrates Philosophus legitur homines docuisse, vt à sapidis epulis & appetitum excitantibus abstinerent, dicebatque nullum aliud esse melius obsonium & condimentum quam famem: hæc etenim omnia dulcia reddit, & ipsa nihili stat. Cum autem quidam eius amicus ei diceret, Quare tam paucam diligentiam ad accipiendum hospitio quosdam nobiles hospites adhibuerit, lepide & perdocte respondit: Si boni sunt, hoc sufficit, si vero mali, hoc superest. In quo innuit, probum semper debere paruo esse contentum improbrũ verò nullius rei dignũ esse. O admirabilẽ sententiã & in maiorẽ cõfusionẽ nostrã ab ore Ethnici, qui æternis nũc inferni *Aliud.*

tormen-

tormentis cruciatur, prolatam. Nos autem, qui in cœlum ascendere contendimus tantum ab eius sobrietate & doctrina absumus. Et quanuis hoc in omnibus reprehensione dignum sit, multò magis est in sacerdotibus & Euangelij concionatoribus, quos vere imitatores sobrietatis & paupertatis Iesu Christi esse oportet, vt sic expediti possint facilius (vt ait Beatus Thomas) oratio- 7
B. Tho. 3. p. q. 40. art. 3. ni & prædicationi instare. Atq; ita Beatus Hieronymus inquit:
B. Hiero. ad Nepotia. Delicatus magister est, qui pleno ventre disputat de ieiunijs, sacerdotis lingua, mens, manusq; concordent.

Et ipsi obseruabant eum. [*O vala me la beatissima Trinidad.*] Et quâ variæ ac diuersæ sunt proborum & improborum intentiones. Bonus enim si alicui benefacit, est propter bonum eius, si vero male ei facit illum reprehendens aut increpans, id etiam propterbonum eius facit. At improbus si alicui malefacit, id propter malum eius facit: si autem benefacit, id etiam propter malũ facit: itaque finis eius semper prauus est. Vnusquisq; stylum sui capitis imitatur: scelerati omnes vnum corpus efficiunt, cuius caput est diabolus, probi vero omnes etiam vnum corpus efficiunt, cuius caput est Christus Iesus: quodlibet autem corpus ingenium & conditionem sui capitis insequitur. Conditio Dei hæc est, si tibi diuitias, honorem, atque alia bona elargitur, id in tuum commodum & vtilitatem facit vt, videlicet, his beneficijs magis in eius diuino amore inflammeris, si vero te corrigit atq; egritudine seu paupertate opprimit, & hoc modo tibi malefacit, id etiam perpetuum bonum facit, vt, scilicet, ad ipsum, si peccasti, conuertaris, aut si non peccasti, cum patientia aliquid
Iob. 2. merearis. Hoc optime S. Iob intellexit, cum dixit: Si bona suscepimus de manu Dei, mala autem quare non sustineamus? Quod perinde est, ac si diceret: Siquidem cum bonis, quæ Deus nobis contulit, gauisi sumus, quare patienter mala non sustinebimus? Siquidem Deus vtrumque eodem fine facit. E contra verò dæmon, si mentitur, vel si verum tibi dicit, ideò est, vt te decipiat, si conatur, vt temporalia bona possideas, hoc ideò efficit, vt tu cum illis in plurima peccata incidas: si contendit, vt alij te persequantur, hoc etiam ideò est vt tu in patientia tenteris: deniq; siue bene siue male tibi faciat, omnia, vt tibi noceat, efficit. Hoc idem ingenium & conditionem improbi habent, sicuti & boni Dei conditionem sequũtur. Animaduertite hos Pharisæos

norisæos Sathanæ membra, qui Christum filium Dei ideo inuitabant, vt ipsi nocerent, & ideò maxima cum attentione attendentes, in quo illum calumniari possent, obseruabant eum. Bonum opus, quale erat, Dominum inuitare, deprauata intẽtione fœdabant. Deus nos ô fratres, à tanta malitia & peruersitate eripiat, vt opera nostra bona mala aliqua intentione inficiamus. Artifex, siue sit pictor, siue faber, siue aurifex, semper in memoria retinet voluntatem eius, qui opus sibi commendauit, illudq; iuxta eius intentionẽ, & non secundũ propriam fabricare contendit, & si hoc nõ obseruaret, diceret ille, Noloopus tuum, siquidem in eo conficiendo non meam, sed tuam obseruasti voluntatem: atque ita inanis esset eius labor. Sic nos semper, quantum possibile fuerit, Dei volũtatẽ ante oculos ponere debemus, & quidquid egerimus, iuxta eius imperiũ facere debemus, sicuti S. Dauid faciebat, qui sic ait. Prouidebam Dominũ in conspectu meo semper. Id vero quod in nostris operibus dominus à nobis præcipue postulat, est conscientiæ puritas & recta ac sana intentio. Oportet etiam super hũc locũ adnotare, quod cũ sponsus sponsam laudaret, eam in hunc modũ alloquitur: Pulchra es amica mea, suauis, & decora. Quibus verbis docuit, quod, vt anima ei placeat, non debet virtutes cũ peccatis coniungere. Nam (vt ait D. Augustinus) Forma & pulchritudo corporalis in proportione conueniẽti partiũ ad inuicem consistit. Si enim quis conforme os habeat, nares verò disformes, & si oculos pulchros, frontem verò rugatam, & maxillas rubicũdas, dentes verò nigros ac putridos, pulcher minime dici potest. Ad hoc enim, vt pulcher & decorus habeatur, omnes cõporis eius partes conuenienti proportione debent cõponi. Idem in spirituali possumus dicere. Nam qui in intellectu plurimam scientiam habet, in voluntate autem nullum amorem, eius mẽs pulchra nequaquam dici potest. Qui eleemosynas erogat, & luxuriosus est, aut qui castitatem colit, & eleemosynas facit, sed superbus est, eius anima minime pulchra appellabitur. Ita q; omnes virtutes anima iusta habere debet, vt coram diuino conspectu pulchra & decora reputetur. Hæc est querela, quam Deus aduersus episcopum Ephesinũ habebat, cui in Apocalypsi dixit: Scio opera tua & laborem & patientiam tuã & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pauca quod charitatem tuam primum reliquisti: memor esto itaq; vn-

Simile.

Psalm.15.

Cant.6.

D. Augus.

Simile.

Apoc.2.

de ex-

de excideris, & age pœnitentiam & prima opera fac. Attendite 13
obsecro quot virtutibus prælatus ille insignitus erat, & nihilomi
nus Deo non placebat, quoniam suam priorem charitatem reli-
querat. Quocirca fratres nê ita securi sitis, nec aliquibus vestris
bonis operibus decipiamini, si illa alijs deprauatis operibus fœda
tis, sicut isti Pharisæi agebant, qui eleemosynas, orationes, & sa-
crificia malitia, superbia, atq; inuidia polluebant.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Mirificum certe est artificium, quo improbi & scelerati homines in sceleribus & malitijs suis exercendis euigilant, propter quod Dominus apud
Luca. 16. S. Euangelistam dixit. Filij huius sæculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua. Hoc sanguineis lacrymis nobis deplorã dum erat, si verè res ac negotia diuina sentiremus. Nam eò de mentiæ totus mundus peruenit, vt cùm in omnibus artibus & 14
mechanicis officijs singulares inuentiones quotidie reperiantur videlicet, in mercaturis, in vestium cultu, in picturis, in modis lo quendi, in excellentijs, in murmurationibus, in proditionibus &c. in his deniq; omnibus sunt valde singulares artifices, & qui in arte sua primas tenere se iactant, at in seruiendo Deo nunquã mundus adeo tardus, incultus & agrestis, sicut nunc, extitit. Vi-
debitis puerum vix duodecim annos natum, qui tanta dexteri-
tate patris sui officium exercet, vt quemlibet in admirationem rapiat: & si filius mercatoris est, iã mille technis & fraudibus vti scit. Si ab eo quæratis qualiter crimina sua confiteri, & quomo-
do preces Deo fundere, ipsum q; prouenia peccatorum deprecari debeat, nec penitus vnũ verbum loquetur. Scit famulus licet 15
paruus maxima ingenij acie seruatis mundi primoribus fœminã ex nomine Domini sui alloqui, folia lusoria voluere mirifica arte, atque alia huiusmodi scelera committere, & vix oratio-
nem dominicam aut rationem animæ suæ habere scit. Itaque cùm in rebus mundi isti pueri acutissimi appareant, in diuinis sunt velut bruta animantia. Si impios Pharisæos in magistros ha beretis (qui in malitia adeò periti erant, vt coram Domino hydropicum posuerint ad ipsum vel ad impatiẽtiam prouocandũ illa ægritudinis corruptione, atq; ita ipsum de crudelitate calumniari possent, vel ad misericordiam incitandum, vt, videlicet, illum die sabbatho curaret, & ita Dominum de festo non obseruando accusare possent, alias vero adeo rudes & stulti erant, vt

cogita

16 cogitarent solennitatem sabbathi quodam tantę pietatis opere, quale erat, infirmos curare, violandam esse) si hos, inquam Pharisæos in magistros haberetis, non admirarer, si adeò viuidi & expediti ad res mundi & tam hebetes ac tardi ad res diuinas essetis. Sed cùm tot euangelici viri sint, qui suo exemplo & religioso ac sancto viuendi modo suaque cœlesti doctrina vos doceant omnia huius sæculi contemnere, & vere cœlestia inquirere, vos nihilominus adeò sitis imperfecti, hoc magis mirandum & deplorandum est.

Subijciunt ergo oculis Domini hydropicum, Existimantes vno aut alio modo occasionem esse offerendam, qua illum possint destruere & euertere. At possumus hic dicere, quod Sanctus Dauid ait: In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est 17 pes eorum, cognoscetur Dominus iudicia faciens. Recte enim Sanctus Iob dixit de hoc superno Domino loquens: Qui apprehendit sapientes in astutia sua. O insignem benignitatem & stupendam Christi Iesu mansuetudinem. Qui quamuis intelligeret, qua intentione lupi illi ipsum ad conuiuium vocarent, ea tamen animi syncerítate & candore vsus est, vt quasi nihil horum intelligeret, & conuiuium eorum minime repudiaret, quia hydropicum sanare & eos à cæcitatis & superstitionis suæ morbo liberare volebat. Vbi ergo Christi pietas tanta est, vt mentes liuidas non horreat, quin etiam & persecutoribus & æmulis suis per verba & miracula prodesse intendit, oportet vt nos fideles illius vestigia sectemur. Ita Diuus Paulus de hoc etiam nos 18 admonet, cùm ait: Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Ignis alio igne non extinguitur, quin potius magis incenditur, si ergò illum extinguere velis, oportet super ipsum aquam infundere, quæ ad illum extinguendum efficax est. Sic si proximus tuus ira & odio aduersus te inflammatur, & tu contrà ipsum velut ignis ad ipsum te confers, plus illum incendis, & peruertis, si vero benignus & mansuetus eum alloqueris, atque in ipsum beneficia confers, hoc velut aqua est, qua ignem, quem in corde suo retinet, facillimè extingues. Oportet etiam fratres hic animaduertere, qualiter hydropicus iste ante oculos clementissimi Iesu positus integram & perfectam sanitatem est consecutus. In quo docemur debere nos ad hoc vniuersale refugium in omnibus nostris angustijs, &

Psalm. 9.

Iob. 5.

Roman. 12.

Simile.

afflic-

Daniel.9. afflictionibus confugere, ac cum Prophetа Daniele sic dicere: 19
Propter temetipsum inclina Deus meus aurē tuam & audi; aperi oculos tuos & vide desolationem nostram. Si addiscimus fratres charissimi nos ipsos ante oculos pijssimi Dei nostri proponere, ipse non solum ægritudines nostras curabit, sed etiam animas nostras donis suis cœlestibus exornabit. Quis Patriarchæ Iacob animum tribuit, vt coram fratre suo Esau apparere auderet? Antea cùm frater eius pauper & inops erat, ab eo fugit, cùm autem potens ac diues erat, & postquam ei minatus fuerat, cum
Gene.32. ipso congreditur: vnde ei tanta fortitudo? Ipse in sacro Geneſis volumine ait: Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Coram Deo se se posuit, & cum eo lacrymis & suspirijs luctatus est, & inde illum animum & fortitudinem acquisiuit. Et tu Sanctus Dauid, qualiter à potētissimo Rege Saule in suo regno & magno exercitu stipato cùm esses pauper & si 20
Psalm.24. ne potentia te defendisti? Ipse respondet dicens: Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos, ipse est fons fortitudinis & totius virtutis refugium. Heliotropiū
Plī.libr.18. seu herba solaris, vulgo, [*Tornesol,*] solis ortum (vt ait Plinius)
cap.27. manè expectat, & eius iter vsque ad occasum ipsius insequi-
Dioscori.lib. tur, & satis manifestè apparet, illam ab ipso sole multas influen-
4.cap.203. tias accipere; in ea enim producitur rosa quædam adeò pulchra, vt solem ipsum cùm suis radijs rubicundis in figuræ orbicularis modum præse ferre videatur. O anima Christiana attende, vbi Dominus sol iustitiæ effectus, quos producere solet in illis, qui cum animi affectione in diuino ipsius conspectu perseuerare sciūt, sapientissimè effinxit. Consuesce igitur te coram hoc luci- 21
dissimo sole proponere, & in anima tua pulcherrimam quandā sui ipsius effigiem transformabit. O sancte Moyses, vnde venis tantis splendoribus circundatus, qui à facie tua tanquam radij oriuntur? Non enim solent homines talem splendorem exsemittere? Nè miremini, quoniam ex monte Sinai, vbi cum Dño
Exod.34. egi, descendi. Atq; ita inquit sacer textus: Ignorabat, quòd cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini. O fratres mei, & quæ luces atq; splendores bonorū exemplorū à nobis dimanarent, si frequenter ad orationis & contemplationis montem ascenderemus. Qua propter vos adiuro & obsecro, (id quod sæpè fecisse memini & in posterum faciam, nō enim defecisca)

vt

22 vt saltim aliquam diei & noctis partem in hoc sancto exercitio impendatis.

Respondens autem Iesus dixit ad legis peritos & Pharisæos, si licet sabbatho curare? Nemine interrogante respondit, nam abscondita cordis prorsus agnoscit. Vnde verba eius sunt illa Ieremiæ, scilicet, Prauum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, & probans renes. Iccirco cogitationibus illorum, qui eum malitiose interrogabant hac etiam quæstione, Si licet sabbatho curare? diuinitus respondit. O Christe summa Patris sapientia: videris Domine in hoc interrogare, an liceat charitatis opera exercere, ac si facultatem ad id faciẽdũ postulares? Is videtur esse mundi stylus. Nunc in more positum est, vt multi opus habeant facultatẽ petendi ad bona opera exe- 23 quenda, ad opera autem vanitatis minime, libere enim illa exercere possunt. Vultis hoc experientia videre? Ite ad rectores & gubernatores cuiusque vrbis & dicite illis: Domini, hospitale quoddam ruinam minatur, & pauperes, qui ibi recipiuntur, magnam patiuntur necessitatem: tale pium opus in hac Republica necessarium est: tale monasterium incẽsum & combustũ est, his, obsecro, necessitatibus, siquidẽ vobis per facultates huius ciuitatis licet, prouidete & consulite. Respondebunt ipsi: Oportet ad hęc bona opera Regẽ consulamus, & ab eo copiam impetremus. Si autem volunt tauros agitare, aut æquatis hastis certamen habere, aut alios profanos ludos exercere, ad hæc omnia nulla opus est facultate, libere illa agunt magnos sumptus ex ærario publico facientes atq; ita ad malum licentiam habent, ad bonum ve- 24 rò minime. Fateor quidem aliquas iustas esse causas, ob quas ciuitatum gubernatores facultatem postulent ad pietatis opera exercenda, sed eædem causæ & multo plures extant, vt ipsi ad impendendum numos in operibus vanis licentiam peterent, nè libertatem haberent, vt pro libito ærarium publicum in profanitatibus consumerent. Dico igitur Dominum in præsentiarum non postulasse facultatem ad opera pietatis exercenda, sed interrogasse, vtrum liceret die sabbatho ægrotos curare. Quisquis veteris testamenti volumina paulo diligentius euoluerit, non satis mirari poterit, quãta cura Dominus sabbathi religionem cõmendauerit, maxime in sacro Exodi libro: vbi sic ait: Videte, vt sabbathum meũ custodiatis, quia signum est inter me & vos.

Ieremi. 7.

Exod. 13.

Hoc est, publico signo volo, vt ab omnibus nationibus religio- 25
nis meæ cultores, cæterisque hominibus dissimiles agnoscamini.
Atque ita hoc præceptum in cordibus quorundam religiosorum
Iudæorum impressum est, vt ne arma quidem, quibus se ab inua
soribus tuerentur, die sabbathi capere auderent, priusque ab ho-
1. Mach. 2. stibus trucidari, quam sabbathum violare mallent, quod ex sa-
Ioan. 4. cra Scriptura manifeste patet. Cæterum cùm Christus Domi-
nus ait: Deus spiritus est, spiritualium etiam præcipue virtutum
hoc est, charitatis, benignitatis, iustitiæ, misericordiæ, & humili-
tatis, cæterarumque similium virtutum est amator, cur ergo ex-
ternam seruilium operum cessationem in die festo commen-
dauit? Ad hoc respondemus hanc cessationem & otium non ad-
modum Deo gratam esse, sed illud tamen officium esse illi gra-
tissimum, quod sine aliorum vacatione commode exerceri non 26
potest. Hoc autem est mentis in Deum salutis & vitæ nostræ
autorem eleuatio, quæ animum requirit vacantem, liberum tran-
quillum, & ab omnibus non modo curis sed etiam externis oc-
Psalm. 45. cupationibus expeditum. Ideò ipse Dominus ait: Vacate & vi-
dete, quoniam ego sum Deus. Ad hoc ergò dies festi diuina, &
humana autoritate sanciti & consecrati sunt, vt contractas cæ-
teris diebus peccatorum sordes in illis expiemus. Sed væ, væ,
& millies væ vsque adeò enim vulgus Christianorum Dei & ec-
Psalm. 118. clesiæ præceptum inuertit, vt nullo die licentius viuat. Vndema
rito cum sancto Dauid clamare possumus: Tempus faciēdi Do
mine dissipauerunt legem tuam, vbi alij transtulerunt: Tempus
faciendi Domino: & sic est in contextu Græco: & sic etiam le-
B. August. S. Hilarius. gunt B. Augustinus & B. Hilarius. Et iuxta hanc translationem 27
in præsentiarum significatur, quod homines tempus Dei serui-
tio peculiariter dedicatum, & quando ipsi se se in eius laudibus
atq; alijs ipsius diuini amoris actibus exercere debebant, frustra
consumunt, eum offendentes & diuinā eius legem dissipantes.
Hoc enim tempus ad epulas, ad conuiuia, & ad ludos præstolā-
tur in quibus sanè ludis rixæ & cōtentiones & iuramēta & periu
ria & interdum etiā horrendæ blasphemiæ in Deum sanctosq;
iactantur. Die etiam sacro festi puellæ se diligentius comunt &
ornant variisq; pigmentis naturæ colorem adulterant, vt formo
Eccles. 9. sus diaboli laqueus efficiātur, cū scriptū sit in sacro Ecclesiastici
libro: Propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc con-
cupi-

28 cupiscentia quasi ignis exardescit. Hoc die adolescentulorum greges vrbem inambulantes turpissima interse colloquia miscent, & lasciuos oculos per cuncta eius loca circunducunt, quibus corrupto saltem affectu prauisque desiderijs animas suas polluant. Quis verò iustis lacrymis innumerabilium aliorum hominum abusum deflere queat, qui toto tempore, quo diuinũ sacrificium festis diebus celebratur, à sæcularibus colloquijs non cessant, quique dum Dei verbum populo annuntiatur, quo animæ suæ morbis & saluti consulere deberent, simili modo garrire, ridere, & nugari cum magna totius populi offensione minime desistunt? O gentem peruersam, ò animos tenebris & densissima cæcitate oppressos: quæ obsecro vobis salutis spes reliqua erit, si quo tempore Dei verbo mala vestra curare de-
29 beretis, non modo non curatis, sed nouis etiam abominationibus cumulatis? O quam iuste nobis Dominus nunc dicere potest, quod per Prophetam Isaiam olim dixit, scilicet: Neomeniã & sabbathum & festiuitates alias non feram, iniqui sunt cætus vestri: calendas vestras & solennitates vestras odiuit anima mea: facta sunt mihi molesta, laboraui sustinens. Per immensam igitur summi Dei charitatem fratres charissimi vos obsecro, ne id, quod ad animarum vestrarum salutem institutum fuit, hoc modo peruertere seu deprauare velitis. Mementote, aliter Hebræos dies festos obseruasse, nos autem non sic, sed alio modo eos colere debere: illis nanq; tanquam hominibus multis voluptatibus deditis in hũc modum sanctus Moyses dixit. Epulaberis in om- Deut. 26.
nibus bonis, quæ dederit tibi Dominus Deus tuus, tu & filius tuus
30 & ancilla tua. Nunc tamen, quia nox præcessit, dies appropinquauit, (inquit B. Apostolus) non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitijs, sed induimini Dominum Iesum Christum, & carnis curã ne feceritis in desiderijs (scilicet eius adimplendis.) Quapropter festa sanctis exercitijs spiritualibus & operibus corporalibus pietatis obseruate, ægrotos pauperes visitantes & eis medicinam adhibentes, siquidem creditis opus seruile non esse sicut isti cæci Pharisæi credebant. Deus enim adeò amicus est hominis, vt nolit festa sua nec in minima re necessitati & remedio eius præiudicare. In memoria reuocate id, quod Beatus Apostolus ad Thessalonicenses scribens ait: Veniet Antichristus in omni virtute, & signis, & prodigijs 2. Thessa. 2.

mendacibus, & in omni seductione iniquitatis his, qui pereunt, 31
eò quod charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent.
Quid obsecro his verbis formidabilius illis, qui duro & incompassiuo sunt corde? Siquidem Sanctus Apostolus inquit, illum execrandum & maledictum hominem decepturum esse illos, qui charitatis doctrinam & amorem proximi minime receperunt. Notate quæso, quod nomen hic sacrosancto Euangelio imponitur. Animaduertite, quomodo illud doctrinam charitatis & amoris erga proximum Sanctus Apostolus appellet, aitque Dominum in illos, qui illud cum animi affectione non acceperunt, & diligenter obseruarunt, sed impij & crudeles erga proximos suos extiterunt, esse animaduersurum, permittendo ipsos ab Antichristo decipi, & in quamplurimos errores atq; hæreses incidere. Vere locus hic efficacissimus est, vt per illum in- 32
telligamus quantum malum sit charitatis defectus erga egenos proximos. Quoniam vero apud Pharisæos immane sacrilegium erat, ægrotos in sabbatho curare, ideò Dominus eis hanc quæstionem proposuit. *At illi tacuerunt.* Vt erant crudeles & absque charitate nec verbis quidem huic pauperi infirmo fauere voluerunt. Qui pius est pauperes verbis & operibus tuetur & adiuuat, quòd si operibus non potest, saltim suauibus verbis
4. Reg. 4. consolatur: sicuti sanctus Elisæus fecisse legitur, qui cum temporalibus bonis careret, hospitæ suæ dixit: Nunquid habes negotium, & vis, vt loquar regi siue principi militiæ? Siquidem illi operibus opem ferre non poterat, saltim sermonibus ei auxiliari volebat. Sic serui Dei facere debent, qui ijs, quæ potuerint, pauperes & eorum causas tueri debent, pro ipsis coram Regibus 33
2. Cor. 6. & magnatibus intercedentes. Et hoc est, quod Diuus Paulus ad Corinthios scribens testatur dicens: Sicut egentes multos autem locupletantes. Si egentes sunt qualiter alios ditare possunt? Postulantes, deprecantes, atque intercedentes pro illis coram potentibus.

Beda sup. hunc locum. Isti autem Pharisæi, quoniam nullum charitatis vestigium habebant, tacuerunt. De quibus venerabilis Beda sic ait: Tacuerunt, quia quidquid dixissent, contra se dictum fuisset. Si enim quæstioni annuissent, posset eis obijci: Ergo quare obseruatis? Si autem renuissent, tunc hoc efficacissimo argumento possent conuinci; *Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, &*

non

34 *non continuo extrahet illum die sabbathi?* Et quidem sine dubio conuicti fuerunt, cùm Dominus ipsis tacentibus hoc proposuit. Atque ita statim in sacro textu sequitur. *Et non poterant ad hæc respondere.* Animaduertite ad quantam isti miserrimi homines in pœnam suorum delictorum deuenere cæcitatem. Cum enim constet, charitatis legem ab omnipotenti Deo nõ ad brutorum sed ad hominum salutem latam fuisse, isti ita obcæcati erant, vt eam erga pecudes non autem erga homines seruandam esse discernerent, siquidem periclitantes boues cum summo labore in sabbatho curandos, homines verò negligendos esse iudicabant. Quo quid dementius, quid à pietate humana magis alienum esse poterat? Sed, proh dolor, proh dolor, in quot Christianis hodie alia longè maior cæcitas reperitur. Quam multi enim sunt,
35 qui maiorem iumentorum suorum, quam animarum suarum curam gerunt. Iccirco Beatus Bernardus hanc calamitatem de- D. *Bernard.*
plorans sic ait: Cadit asinus, & est qui subleuet perit anima, & non est qui recogitet, Diuus Augustinus explicans illa Geneſis D. *Augusſt.*
verba, Vallis syluestris habebat multos puteos bituminis, in- *sup. Gen.* 40
quit: Per hanc vallem mundus significatur, in quo sunt multi bituminis putei, qui sunt vitia, quæ peccatores ita apprehendunt, & alligant, vt sicut bos si in puteum cadit inde per se exire non
potest, nisi adiuuetur, ita peccator per se à suo scelere exire mini- *Simile.*
me queat: est que infœlix adeò erga se crudelis, vt boui remediũ diligenter inquirens sibi illud nequaquam procurat. Deplora igitur frater, & cum Regio Propheta dicito: Saluum me fac *Psalm.* 68.
Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam: infixus sum in limo profundi & non est substantia. Animaduerte,
36 quomodo in limo peccati infixus sis, & quomodo in te non est præcipua substantia, videlicet, diuina gratia, quæ animam tuam sustentabat: instanter à Domino postula, vt te à luto peccati separet & euellat, ac tibi cœlestem illam substantiam, qua reuiuiscas, communicet.

Videns igitur clementissimus Dominus quæstioni suæ Pharisæos non respondere, *Apprehensum,* (scilicet hydropicum) *sanauit, ac dimisit eum.* O immensam Dei pietatem: quis adeo lapideus est, qui eam considerans ipsius Dei amore non liquescat? Cibum dimisit bonus Iesus, à mensa surrexit, & ægrotum apprehendit, atque sanauit. Quis nostrum somnum aut mensam

relinquit, vt infirmis pauperibus inseruiat? O ignauia nostra 37
quantum & quam amplum sibi vendicauit imperium. Ob oculos habeamus, obsecro, vbiq; exemplum hoc præclarum, quod nobis reliquit diuinus saluator, & verbi illius minime obliuiscamur dicentis: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. *Matth. 25.* Alios cœlestis medicus non tantum suo verbo curabat, verum etiam sui vestimenti tactu sanos reddebat, hunc autem dextera apprehendit. In quo insinuauit, hunc morbum magnum ac difficilem esse, siquidem ad illum curandum manu vsus fuit. Nec hoc admiremini, vt enim Christus verus saluator mundi verbum diuinum erat, etiam tacens loquebatur & docebat: & quoniam hic hydropicus auarum significabat, ipsi non verbis, sed manibus remedium adhibet, non quod verba eius ad hanc ægritudinem expellendam, sicut ad cæteras tam potentia non 38
essent, (illis enim mortuos suscitabat) sed ad significandum quã difficulter cor ab auaritia & cupiditate semel ligatum curetur. Cum aliquis magno & incurabili morbo laborat, dicere soles: Magna profectò ægritudo hæc est, si Deus manum suam ei non adhibet, ægrotum hunc mortuum reputare possumus. Ideo Sanctus Dauid, ad significandum ingens mundi malum, dicebat: *Psalm. 68.* Emitte manum tuam de alto. Quasi diceret: Si tu Domine manum tuam non admoues, mundus funditus peribit. O execranda & maledicta auaritia, quas strages in mũdo facis, postquam semel alicuius animũ occupasti, ita vt si Deus manum suam non adhibeat, frustra profecto laboretur. Omnes autem tui possessores, qui non pauci sunt, merito hydropici vocantur, quandoquidem flagrãtissima diuitiarũ siti opprimuntur. Quid, obsecro, di- 39
ceretis de illo, qui iter faciens æstu fatigatus, defessus, & sitibundus, videns alium viatorem sudantem ad eum an helans & maxima cum anxietate accederet sudorem vultus eius bibere volẽs? O quam vehementem sitim huiusmodi homo pateretur, siquidẽ alterius viatoris sudorem bibere non dubitat. Non nẽ vides hũc sudorem tibi nocere posse, & forsan mortis causam futurum esse? Non aliud, inquit, facere possum, siquidem ingenti siti moribũdus opprimor. In hunc modum auari tanta siti diuitiarum & cupiditate vexantur, vt pauperum sudores bibere non dubitent. Quantum miser agricola per totum integrum annum in sudore vultus sui comparauit, id ipsum tu, ò auarevna fraude & versu- *simile.*

tia

40 otia atque vno die bibis. Diximus, quam plurimos esse auaros, quoniam ita Sanctus Ieremias testatur dicens: Omnes à maiori vsque ad minorem auaritiæ student: à propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciũt dolum. Omnes, inquit, hanc inexplebilem sitim habent, de qua Aristoteles ait: Appetitus diuitiarum appetit in infinitum. Hoc non carent aliqui religiosi, quorum nũquã desiderium expletur optandi plurimas suis monasterijs diuitias, & id sanctum esse existimant. Isti velut hydropici bibunt aquã mulsam, videlicet, liquorem aqua & melle confectum, Hispanè, *Aloja*. Et sicut aqua melli coniuncta, quanuis degustetur, nõ sentitur, sic isti auaritiam non sentiunt, & ipsam quodam modo cõtegunt dicentes, se illa omnia ad monasterium suum atque seruitium Dei desiderare. Quibus illud Prophetæ Habacuc dici po- 41 test: Væ qui congregant auaritiam malam domui suę. Auaritia religiosorum peculiariter improba & detestanda appellari potest, quoniam sub specie boni exercetur, atque ita difficilius agnoscitur, & difficillime curatur. Hydropici etiam sunt aliqui sacerdotes, qui nunquam multitudine beneficiorum, præbendarũ ac dignitatum saturantur. Isti velut Tartari sanguinem bibunt, quoniam insatiabilem sitim suam beneficijs ecclesiasticis, quæ in sanguine Christi fundantur, extinguere contendunt. Quibus etiam illud Prophetę Habacuc exprobrare possumus: Vę ei, qui multiplicat non sua. Hydropici etiam sunt quam plurimi nobiles ac potentes huius sæculi, qui cum subditis suis crudeliter agentes ipsorum diuitias tyrannicè vsurpant. Super quos maledictio illa Deuteronomij cadet, vbi dicitur: Maledictus qui transgreditur terminos alienos, & omnis populus dicat, Amen. Isti 42 vinum, quod inebriat, videlicet, pompam & gloriam mundanam bibunt, quæ illos amentes & insanos reddit. De quibus Sanctus Isaias ait: Væ qui potentes estis ad bibendum vinum. Hydropici etiam sunt aduocati, cum quibus & scribæ & procuratores atque alij iustitiæ ministri numerantur. In horum officio ac munere vnum satis periculosum & etiam diaboli cum experimur, scilicet, quod quanuis causa, lis, seu contentio iniusta sit, si pecunia adsit, nunquam ei aduocatus deficiet. Ah Deus vos ab officio auertat, quod homines desiderare facit, vt in Republica non sit pax, quod profecto ingens malum est. In Prouerbijs enim dicitur: Sex sunt, quæ odit Domi-

Ieremi.6. *Aristi.3. Ethicor.* *Simile.* *Habacuc.2.* *Habac.2.* *Deut.23.* *Isaiæ.5.* *Prou.6.*

nus, & septimum detestatur anima eius, scilicet, eum, qui se- 43
minat inter fratres discordias: & idem de eo dicendum est, qui
eas desiderat, quique ipsis obuiam ire potest, litigantem admo-
nens de iniustitia ipsarum, & id non facit. Quid amplius de hoc
dicam? Hoc vnum pro comperto habete, nunquam in sanctō-
rum calendario aliquem aduocatum fuisse repertum, nisi solum
vnum, qui pauperum causas egit. Et hic Iesus Christus est, de
1. Ioan. 2 quo Diuus Ioannes inquit: Aduocatum habemus apud patrem
Dominum nostrum Iesum Christum, quem plurimi ex istis ad
uocatis non imitantur, qui lites ita differunt & prorogant, vt quā
uis miser litigator ius obtineat, omne tamen commodum &
emolumentum in ipsorum, atque scribarum domibus rema-
net: plus namque ipse litigans cum illis consumpsit, quam fuit
vtilitas & commodum, quod ex lite præter suum laborem repor- 44
tauit. Isti hydropici iusculum auro conditum bibunt Hispanè,
Caldo esforçado con oro. Si enim eorum manus numis aureis non
Prouer. 22. impleas, statim animo cadunt, & à lite deficiunt. Quibus etiam
illud Prouerbiorum dici potest: Qui calumniantur pauperem,
vt augeant diuitias suas. Nam hoc animo atque intentione
multi eorum literis operam dant, & rationes quærunt, vt mise-
rum pauperem facultatibus & peculio spolient. Hydropici etiā
sunt medici. Isti aquam sti latiuam bibunt, marsupia enim pau
Prouer. 1. perum ægrotorum exhauriunt: dico pauperum, quoniam diui-
tes eis contribuere, rationi consentaneum est. De his illud Pro-
uerbiorum dici potest: Semitæ omnis auari animas possiden-
tium rapiunt. Vitas à pauperibus eripiunt, siquidem ab eis sub-
stantiam, videlicet, numos, quibus in ægritudine sustentandi 45
erant, tyrannicè extorquent. Hydropici etiam sunt mercato-
res, qui mendaciis, technis, versutijs, versuris, fraudibus, & (quod
peius est) diabolicis vsuris diuites fiunt. Isti liquorem quendam
quem vocant musculum, vulgo, *Clarea*, bibunt, nam clare & ma
nifeste furantur, & clare etiam in infernum proficiscuntur. In
aliquibus locis etiam nobiles vsuras committunt, sed non in hac
vrbe, quoniam, proh dolor ne obolum quidem habent. Omnia
enim in ludis atque alijs vanitatibus consumunt. De his vsura-
Eccles. 10. rijs illud Ecclesiastici dici potest: Auaro nihil est sceleslius, nihil
est iniquius, quam amare pecuniam: hic enim & animam suam
venalem habet. Quod igitur his hydropicis medicamentum ad-

hibebis

46 hibebimus? Hoc ipsum certe quod nobis hic hydropicus Euangelij ostendit, cum se ante verum animarum atque morborum omnium medicum præsentem exhibuit. Hic enim ab eo non quidem verbis sed miseriæ suæ ostensione & vehementi desiderio salutem petebat: quod genus petitionis (vt docet Beatus Thomas) Deo gratissimum est. Sic igitur vos ipsos fratres huius hydropici exemplo ante cœlestem medicum constituite, vt tot mala animarum vestrarum curare dignetur. Vbi ergo Dominus superstitionis morbum, quo Pharisæi laborabant adhibita ratione sanare aggressus est, aliud multo grauius ambitionis malũ quo ægrotabant proposita quadam parabola curare voluit. D. Tho. 2. 2. q. 83. ar. 12.

Ait ergo: *Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco*, & cætera quæ sequuntur vsque, *Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur*. Super hoc notandum est, cœlestem magistrum vrbanitatem & sedilium ordinem, qui in congregationibus seruari solet, non hic prohibere, quia vrbanitas hæc quamcunque Rempublicam seu congregationem summopere illustrat, qua deficiente omnia Babylon & confusio sunt. Ratio enim postulat vt ordo sit, & principalia sedilia atque loca principalioribus, & qui dignitate præeminent, tribuantur: nec aliud iustitia distributiua permittit. Et Diuus Paulus ad Romanos scribens sic ait: Reddite omnibus debita, cui honorem, honorem, cui tributum, tributum. Et in Ecclesiastici volumine dicitur: Sapiens in populo hæreditabit honorem. Quemadmodum contra ius & æquitatem est, Regi tributum non soluere, ita contra ius & æquitatem est honorem & primum locum ab eo, cui debetur, auferri. Nam inter Angelos in cœlorum regno ordo reperitur: de inferno autem inquit Sanctus Iob: Vbi nullus ordo. Ex quo fit, illas Respublicas, in quibus omnes æquales esse volunt, nullamque rationem senectutis, literarum ac nobilitatis habere, inferni esse viua exemplaria. Quæ enim sunt à Deo ordinata sunt, inquit Beatus Apostolus. Ex eo vero quod hic ordo atque vrbanitas non seruatur, plurimæ discordiæ & contentiones vbique oriuntur. Inter ea autem quæ in hac re Dominus persuadere contendit vnum est, quod nobiles vrbaniter alios inuitare velint, *vsando con ellos de cumplimiento, y buena criança*, Vrbanitas namque amoris causa est. Atque ita Diuus Paulus ait: Charitatem fraternitatis inuicem diligen- Roman. 13. Eccles. 37. Iob. 10. Roman. 13. Roman. 12.

ligentes, honore inuicem prævenientes. Hac enim inuitatio- 49
ne id est, *Comedimini*, quanuis alius oblatum locum non sit acceptaturus, eo fauore, tanta lætitia afficietur, vt in posterum maiori te amore prosequatur. Valde etiam hic notandum est, non dixisse dominum: Qui exaltatur, humiliabitur, sed: Qui se exaltat. Nam qui dignitatem absque aliqua negotiatione, sed duntaxat per obedientiam accipit, si ea dignus est, non malum quin potius meritorium esse reputatur. Dicimus absque negotiatione eius, quoniam eo ipso quod ad illam adquirendam ambitionibus vtitur, se ipsum exaltat, dicente philosopho: Honor est præmium virtutis & per consequens non debetur ambitiosis. In huius rei signum D. Augustinus narrat potentes Romanos duo templa coniuncta ædificasse quorum alterum Deæ virtutis, alterum verò Deæ honoris consecratum erat, ita vt ad 50
templum Deæ honoris ingredi non liceret, nisi per templum virtutis. In quo significabant, eum, qui virtutem non habet, honore aut dignitate minime dignum esse. Vnde idem Beatus Augustinus ait: Superior locus, sine quo communitas regi non potest, & si administretur, vt decet, in decenter tamen appetitur. Et Beatus Thomas egregie docet, satis periculosum esse actum episcopalem desiderare, eò quod ei annexa est dignitas. Hinc vehementer aurea verba eiusdem Diui Augustini notanda sunt. Otium, inquit, sanctum quærit charitas veritatis, negotium iustum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum est veritati: si autem imponitur sustinenda est propter charitatis necessitatem. Et cum hoc merebitur quis diuinam gratiam qua 51
comparatur gloria, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

Arist. 3. Ethicor.

D. August. lib. 4. de Ciuitate Dei.

B. August. sup. cap. 9.

D. Tho. 2. 2. q. 185. ar. 1.

B. August. lib 19. de ciuitate Dei. cap. 19.

DOMI-

DOMINICA. XVII. post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi, & interrogauit vnus ex eis legis doctor tentans eum. Matth. 22.

DOCTORES & sapientes absque virtute & amore Dei sacrosanctæ Ecclesiæ maximè nociui & pernicioſi sunt, vt egregiè Beatus Paulus docet, de quibusdam Iudæis ad fidem nouiter conuersis loquens, qui se sapientes esse iactabant, & iuxta sapientiam suam non operabantur, sed de se ipsis aliis malum exemplum præbebant: gentiles autem videntes Christianos non operantes iuxta ea, quę docebant, magis in infidelitate sua confirmabantur, ac sacrosanctum Euangelium mendacium esse reputabant, & ita sanctiſsimum Dei nomen blaſphemabant. Iccirco in eos sic inuehitur: Si autem tu Iudæus cognominaris, (ideſt, si te iactas ex tribu Iuda originem trahere, ex qua Iesus Christus Filius Dei secundum carnem ortum duxit) quieſcis in lege, (hoc eſt, in tam sancta lege & ab omni errore tam immuni, qualis eſt lex euangelica viuis) & gloriaris in Deo, (ideſt, summæ tibi gloriæ ducis, habere veram Dei cognitionem, qualiter ipse Deus sit honorandus ac diligendus) & noſti voluntatem eius, & probas vtiliora inſtructus per legem, (hoc eſt, tanta sapientia polles, vt illa, quæ in lege magis aut minus obligent, & quæ plus aut minus meritoria sunt, diſcernere scias) & confidis te ipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, eruditorem inſipientium, magiſtrũ inſantium, habentem formã scientiæ & veritatis in lege, (hoc eſt, & cùm gloriaris te esse ducem, lumen, magiſtrum, & doctorem infidelium atq; ignorantium

Roman. 2.

rantium,& gloriaris etiam te habere formam scientiæ & veritatis,(hoc est,perfectionem scientiæ in docendo veritatem) & iuxta ea,quæ doces,non operaris,magna profecto confusio tua est, cum tot rationes habeas,quæ te ad bonitatem moueant, tu ipse improbus sis,& aliter doceas,quã operaris. Qui ergo alium doces te ipsum non doces? Qui prædicas non furandũ,furaris? Qui dicis nõ mœchandũ,mœcharis? Qui in lege Dñi gloriaris,per præuaricationẽ legis Deũ inhonoras? O verba terribilia. O asperrimã reprehẽsionẽ in prælatos,magistros,& prędicatores, qui per præuaricationẽ Deũ inhonorant. Nam peccare est,propriam voluntatem,Dei volũtati antęponere,sicut & seruire est,voluntatẽ Dei propriæ præferre. Deo autem magna in hoc fit iniuria, hinc enim oritur id,quod statim sequitur,scilicet, Nomẽ Dei per vos blasphematur inter gentes. Sed dicet aliquis: Miror maxime,ꝙ cum homines prudentes sint,suos deprauatos appetitus sequantur,& tentationes suas non vincant:sapientia enim homines potentes facit. Atque ita vbi nos legimus: Eligeviros sapientes,alij transtulerunt: Elige viros potentes, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur,idem esse dicere sapientes,quod potentes. Qualiter ergò multi sapientes ita se superari sinunt, & tantã fragilitatem in suo viuendi modo ostendunt? Ad hoc respondeo,vitam sapientiæ & id,quod ei vigorem tribuit,esse diuinam gratiam,sine qua sapientia mortua est. Iccirco Diuus Paulus ad Corinthios scribens dixit: Gratia Dei sum id quod sum: & alibi: Omnia (inquit) possum in eo, qui me confortat. Vnde per quam doctè ait Diuus Thomas, minimã gratiam posse cuilibet concupiscentiæ resistere, & omne peccatum mortale,quod cõmittitur in transgressione mandatorum Dei,vitare. Hinc intelligetis,quare sacra scriptura sæpenumerò victoriam,quam Christus Redemptor noster de dæmone ac de peccatis reportauit,exaggerat,vtcũ in Apocalypsi ait: Vicit leo de tribu Iuda. Et ibidem, Agnus vincet illos,quoniam Dominus dominorũ est,& Rex regum. Et alibi idem Dominus inquit,Cõfidite,ego vici mundũ. Prima enim facie vile & abiectum esse videbatur,filiũ Dei de hoc laudari,cum eius potestas omnium dęmonũ vires ac fortitudinem longe superet. Sed tamen quia omnis hæc superni ducis Iesu Christi victoria in viribus & gratia, quam ipsemet nobis meruit,nititur,vt nos etiam victoriam conse-

4

5

6

Exod. 18.

1. *Cor.* 15. *Philip.* 4. *D. Tho.* 3. *p. q.* 70. *art.* 4. *in Corin. & 1.2. q.* 111. *art.* 3. *in Cor.*

Apoc. 5. & 17. *Ioan.* 16.

7 consequeremur, hoc mirabile est, scilicet, in membris debili carne & ossibus compactis tantam esse fortitudinem, vt omnia, quę natura renuit, facile contemnat & aspernetur: atque ita omnes victoriæ Iesu Christo totius gratiæ fonti præcipue tribuuntur. Quoniam autem peccatores licet scientia polleant, gratiam tamen non habent, iccirco debiles sunt, & miserrime superantur. De huiusmodi inquit S. Ieremias: Stultus factus est omnis homo à scientia sua. O incommutabilis Deus, quid est hoc? Nunquid albedine homo niger efficitur, & calore frigescit, hoc est, scientia imprudens redditur? Ita sane, quoniam sapiens sine Deo ab ipsa sapientia occasionem sumit, vt superbus fiat tyrannus ac malitiosus, & vt proximis suis fraudulenter noceat, quod quidem maxima insania est. Nonnê vobis insanus videtur ille, qui
8 ex re tam excellenti tamq; præclara, qualis est sapientia, gladiũ acutum efficit quo se atq; alios interimat? In hanc miseriam deuenit infœlix ille legis doctor, de quo sacrosanctum Euangelium in præsentiarum agit: cuius occasione hæc omnia diximus. Iste cuiusdam turmæ Parisæorum dux factus cum illis velut lupis ad mansuetissimum agnum Iesum Christum mordendum accesserunt. Deus nos, fratres mei, à tanto malo eripiat. Qui litteris operam datis, Dominum obsecrate, & ab eo summis precibus contendite, vt vos veros sapientes efficiat, vestramque scientiam sua diuina gratia viuificet, vos autem quantum in vobis fuerit, ad hoc vos ipsos disponite, in duobus libris, quos ego dicam, continuo legentes. Alter est propria conscientia, cuius tria folia præcipuè lectitabitis, attente quilibet vestrum considerãs,
9 quis fuerit, quis est, & quis erit. O quantum vtilitatis & commodi ex vera sapientia perciperes, si sæpenumero tibi in mentem veniret, quam male præteritum tempus consumpsisti, & quoties in eo creatorem tuũ offendisti, atq; amaritudine cordis hoc deplorares: quo perlecto folio secundum aggredereris, animo euoluens quam imperfectus & miserijs plenus nunc es: tandem tertium euolueres maximo timore dicens: Heu mihi, quid in posterum de me erit? Si plurimi, qui cũm sanctitate inceperunt infœliciter vitam suam finierunt, ego, qui tam improbe cœpi, & tam parum in virtute profeci, quo perueniam? Deus te ô frater, illuminet, vt huius libri hæc tria folia scias perscrutari, à qua lectione singulare tuo spiritui commodum resultabit: Alter liber

Ierem.10.

est

est Iesus Christus Dei filius cruci affixus & in omnibus mem- 10
bris suis cruciatus, liber inquam duorum foliorum humanitatis,
videlicet, ac diuinitatis. Prius in eius sacratissima humanitate le-
gere debes, contemplans paupertatem in qua natus est, & vsq;
ad mortem vixit, obedientiam, humilitatem, charitatem atque
alias singulares virtutes, quæ in eo charissime enituerunt, contē-
plans etiam quanta liberalitate amantissimus ille tuus sponsus
omnem sanguinem suum pro te effudit, & nunc, si ad salutem
cuiusq; animæ opus esset iterum libentissime effunderet. Post-
quam verò hoc folium euolueris, aliud, videlicet, diuinitatē eius
diligentissimè peruoluta, considerans, eum, qui hæc omnia pro
te passus est, Deum infinitæ gloriæ esse atq; maiestatis. O fœlicē
illum ac nimiū fœlicem, qui partē diei ac noctis scit in his vtilissi
mis lectionibus consumere, superans continuo impij Sathanę cō 11
tradictiones, qui omnibus vijs ac modis hæc sancta exercitia im
1. Reg. 2. pedire contendit. Quidam crudelis tyrānus nomine Naas (vt sa-
cra refert historia) inimicis suis sic dixisse legitur: In hoc feriam
vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dexteros.
Hoc etiam infestissimus Sathanas intendit. Nam cùm interior
homo duos oculos habeat, alterum, quo cœlestia contemplatur,
alterum vero quo corporalia intuetur, ipse dęmon ita eū peruer
tere conatur, vt solum oculos habeat ad terrena inspicienda, ad
Isaiæ. 32. cœlestia autē penitus sit ipsis oculis priuatus. Ideò S. Isaias in-
quit: Excutere de puluere, consurge, sede Hierusalem. Id est: Ex-
cute hos terrenos affectus, & erigere, atq; à rebus terrenis ere-
ctus sede in rerum æternalium contemplatione, & ita in amore
earum inflāmaberis, & tandem veram sapientiam consequeris. 12

Antequam isti Pharisæi ad Dominum accederent, iam prius
Sadducæi, *Qui dicunt, non esse resurrectionem*, Ad ipsum accesse-
rant, quæstionem proponentes de muliere, quæ septem viris
nupserat, & interrogabant eum, cuius vxor ex illis septem
in vniuersali resurrectione futura erat, Quibus ipse Dominus
respondit: *Erratis nescientes scripturas, nec virtutem Dei. In resur-
rectione enim nec nubent, nec nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in
cœlo.* O rem admirandam. Ecce qualiter ille, de quo Sanctus Da-
Psalm. 48. uid inquit: Comparatus est iumentis insipientibus, & similis
factus est illis, in cœlo sicut angelus futurus est. Non inquit:
Comparatus est iumento, sed iumentis, quoniam omnes fera-

rum

13 rum & brutorum bestialitates in misero homine inclusæ esse videntur videlicet, leonis crudelitas, lupi voracitas, vrsi turpido, vulpium astutiæ atque calliditates, &c. Quapropter merito Diuus Paulus inquit: Fratres debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus, si enim secundum carnem vixeritis moriemini. Quasi diceret: Nescio quomodo ita euigilatis in carne vestra delicijs ac voluptatibus afficienda, etenim parum admodum ei debetis, & si viuitis eius appetitibus satisfacientes, in æternũ moriemini, sicut illi, de quibus regius Propheta dixit: Transierunt in affectum cordis, ideſt, in bruta animantia conuersi sunt: Nam se se à passionis impetu & non à ratione duci & gubernari permiserunt. Quocirca si angelis in cœlo similes esse cupimus, totis viribus contendamus à carnis passionibus minime gubernari: illa 14 enim etiam in iustis ac pijs viris, qui eam opprimere & domare conantur, rebellis & immunda esse solet. Cum nobilis eques pretiosum equum & furibundum habet, ipsum quotidie suis famulis stringere & mundare iubet, & cum ei placet, illum pretioso stragulo insternere, & fræno, tintinnabulis argenteis atque alijs phaleris adornari imperat, & in ipsum ascendit, & dum coram illa, cuius amore flagrat, incipit spaciari, ecce equus in conspectu charissimæ immunditias è corpore suo mittit. Videte obsecro, quô peruenit equi compositio, & ornatus? Deniq; fecit, vt iumẽtum rationis expers. In hunc modum caro vestra est, quæ, cùm magis domitam & spiritui subiectã, ac bonis moribus plus adornatam esse existimatis, tempore quo orationi vacatis, aut sacerdos rem sacram facere, vel quis sacrã eucharistiam sumere vult, 15 tunc ipsa stimulos quosdam immundos ac turpissimos ex se producit, quos & vos fateri corã sacerdote, & ipsum eos audire erubescitis. Iccirco merito diuinus Psalmographus ait: Filia Babylonis misera, beatus, qui retribuit tibi retributionem, quam retribuisti nobis. Quæ verba miseræ carni filiæ confusionis applicari possunt: est enim phrasis Hebræa, rem illam, in qua maxima cõfusio est, filiam Babylonis appellare.

Roman. 8.

Psalm. 72.

Simile.

Psalm. 136.

Pharisæi autem audientes, quod silentium imposuisset (scilicet Dominus) *Sadducæis, conuenerunt in vnum.* Vt omnes simul in eum irruerent. Super quod B. Hierony. inquit: Pharisæi & Sadducæi, qui inter se pugnabãt, ad tentandũ Christum parimente consentiũt. Hoc idẽ ad pedem (vt aiunt) literæ, his infaustis tẽporibus apud impios

B. Hier. sup. hunc locum.

mpios hæreticos contingit, qui licet interse ob diuersitatem hæ- 16
resum contrarij sint, (eo enim miseriæ isti deuenerunt, vt in eadem domo patres diuersas à filijs hæreses sequantur, & frater aliam ab alio fratre sectam amplectatur) tamen omnes vnanimiter sacrosanctam Dei Ecclesiam persequuntur. In quo illud Prophetæ Isaiæ adimpletur. Succensa est (inquit) quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit: & succendetur in densitate saltus, & conuoluetur superbia fumi. In ira Domini exercituum conturbata est terra, & erit populus quasi esca ignis: vir fratri suo nõ parcet. Vnusquisque carnẽ brachij sui vorabit: Manasses Ephraim, & Ephraim Manassen, simul ipsi contra Iudam. O immense Deus, & qualiter hoc in plurimis regnis, quæ ab hinc paucis temporibus catholicam amplectebantur fidem, adimpletum videmus. At quoniam spinæ & tribuli erant regna 17
ista ob innumera & horrenda scelera, quæ perpetrabant, ignis tantæ impietatis & tot hæresum ea ita apprehendit & incendit vt propter diuersitatem hæresum ipsi parentes filios, & fratres ad inuicem se ipsos corrodant, dilacerent, ac deuorent: & ipsi simul contra Iudam, videlicet, contra Iesum Christum, qui ex tribu Iuda secundum carnem ortus est. Faxit Deus optimus maximus, vt ad hoc tam necessarium negotium, fratres mei, aduertatis, & intelligatis, quod, quia homines vepres & spinæ sunt, succensa est in eis quasi ignis impietas, hoc est, in pœnam suorum horribilium scelerum se ipsos peruerterunt, & hæretici facti sunt: cognita autem causa, vnde tantum malũ oritur, vestras conscientias, ne in illud incidatis, emundare & abstergere laboretis.

Simile. Si esset pestis, & causam eius intelligeretis, omni cura & vigilan- 18
tia ab illa vos ipsos auertere contenderetis. Iccirco, siquidem hęc spiritualis pestis â superbia, ambitione, luxuria, & cupiditate &c. oritur, multo maiori cura & solicitudine oportet vos hæc omnia mala omninò deponere: & siquidem hæretici contra Iesum Christum & eius sacrosanctam sponsam Ecclesiam vnanimes fiunt, nos etiã singulari amore, spiritu, & efficacia ad eius honorem defendendum & pro eo propugnandum simul conuenia mus. Quãdo duo canes rabido impetu inter se rixantur, & adinuicem se se mordent, si, cum in hoc conflictu sunt, lupum in ore quem portantem transire vident, statim pugnam relinquunt, & ipsum vno animo, vt prædam deponat, insectantur. Sic his tem

poribus

poribus, siquidem videmus infernalem lupum regna Germaniæ, Vngariæ, Angliæ & Flandriæ, & magnam Galliæ partem in ore portantem, oportet nos lites, contentiones, factiones, atque alia huiusmodi relinquere: & omnes vno animo & voluntate hunc crudelissimum lupum lacrymis, suspirijs, ieiunijs, ciliciis, atque orationibus, ne tantum illis miseris animabus damnũ inferat, persequamur. Nam hæc sunt præcipua arma, quibus nos ab illis infestissimis hæreticorum regnis, qui tanta rabie sacro sanctam Ecclesiam euertere conantur, tueri ac defendere valebimus.

Cum filij Israel (vt sacra refert historia) à Philisthæis in quodam prælio superarentur, iterum cum illis bellum committere decreuerunt, secum arcam Domini, vt ipsos defenderet, portantes: sed factum est, vt iterum vincerentur capta Domini arca & interfectis sacerdotibus. Videns autem ingentem stragem, quam Philistijm in Hebræis fecerant, ait Samuel ad vniuersam domum Israel, (inquit sacer textus) si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum auferte deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philisthijm. Ipsi autem dictis Prophetæ obtemperauerunt, & deos alienos à se abiecerunt, hauserunt q; aquã & effuderunt in conspectu Domini, in signum quòd quemadmodum aquam ex illis vasis effundebant, ita â cordibus suis iniquitatem expellebant. Et ieiunauerunt in die illa, at q; dixerunt: Tibi peccauimus Domine: quibus peractis statim victoriam reportauerunt. Antequam peccata à se expellerent, & veram pœnitentiam agerent, nihil eis profuit, arcam testamenti secũ portasse. Sic nunc fratres mei plurimas supplicationes, seu litanias facimus, sacrosanctum altaris sacramentum à sacrarijs, educimus, & illud in ecclesijs ad suscitandum deuotionem nostrã publicè reponimus, & nihilominus fere semper vincimur, hæretici vero & infideles barbari de nobis victoriam cum opprobrio nostro consequuntur. Huius autem rei causa est, quoniam malitiã & iniquitatem à cordibus nostris per veram pœnitentiam non auertimus, quin potius continuo in nostris idololatrijs perseueramus, detestanda vitia sicut Deos adorantes. Conuertimini igitur vere ad Dominum, fratres mei & veram omnium peccatorum vestrorum pœnitentiam agite, & hoc modo supplicationes

1. Reg. 4.

1. Reg. 7.

nes, quas facimus, & sanctæ cæremoniæ, quibus vtimur, nobis ea proderunt ad iram Dei optimi maximi placandam, ac ne hostiu nostrorum infidelium contradictiones nobis nocere valeant.

Accesserunt ergo ad Iesum Pharisæi. Et sceleratus doctor velut malitiæ dux quæstionem pro omnibus proposuit. *Et tentans eum dixit: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.* Dominus in hoc præcepto tot cõditiones apposuit, vt aliqui dixerint, ipsum Deum illud dedisse, vt in alio mundo adimpleretur: in hoc enim impossibile videtur posse adimpleri eò quod tot tantasque conditiones in se includit, & nos adeò in malum proni, & procliues sumus. Sed hoc falsum est, & à veritate alienum, nã in gloria iusti aliqua lege nequaquam astringentur. Vbi primũ enim iustus in cœlum ingreditur, illicò intellectus eius quodam mirabili artificio, quod lumen gloriæ dicitur, eleuatur, vt ira eleuatus possit Deum, sicuti est in sua essentia & existentia, videre atque intelligere: quem postquam idẽ intellectus percipit adeò efficaciter ipsum voluntas apprehendit, vt nullo modo retrocedere queat: quoniã in Deo nullũ defectũ inuenit. Et cùm eum necessario voluntas diligat, (vt egregie docet D. Thomas) statim necessariò sequitur possessio. Et cũ memoria illũ possideat, necessariò ipse possidẽs delectatur. Et cum perfruitionem delectatur, necessariò cor quiescit. Et cum quieuerit, per satisfactionẽ, & adimpletionem omnium desideriorum, necessario anima beatificatur: eò quod ipsa corã omnibus bonis est, & ab omnibus malis abest. Et vbi tam fœlix necessitas futura est, præcepto non opus erit, non enim necessarium erit, Dominum beato iubere vt ipsum toto corde diligat siquidem ipse beatus toto corde & animo in Dei amore absorptus erit, illi non imperabitur vt tota anima & mente diligat: non solum enim ipsa anima, sed etiã corpus in modum spiritus factum in eius amore transformabitur. Nec iubebit Dominus ibi ex omni mente à beatis diligi, quoniam intellectus voluntas, ac memoria eorum se se omnino huic sancto operi dicabunt. Fateor equidem hoc præceptum (licet in hac mortali vita, dum nihil contra charitatem operamur, pro modulo nostro (vt docet Beatus Thomas) illud expleamus, in patria tamen à beatis perfecte adimpleri: sed hoc non erit tã-

D. *Tho.* 2. 2. *q.* 5. *art.* 4.

24

D. *Tho.* 2. 2. *quæst.* 44.

quam

15 quam præceptum, sed tanquam meritorum præmium. Præmium enim seu remuneratio gloriæ est, quod omnia iustorum desideria ibi expleantur: inter quæ vnum magis efficax, Quod in hoc mundo habent, est, vt Deum perfectè diligant. Quod quidem desiderium hic perfectè adimpleri non potest propter miserias & pœnalitates, quibus circundati sumus: in gloria verò Deus hoc desiderium beatis in præmium suorum meritorum adimplebit. Restat ergo fratres nos pro compertò habere, Deū hoc præceptum dedisse, vt illud meliori modo, quo possimus, in hac vita adimpleamus. Sed dicet aliquis: Si hoc præceptum in hac vita perfecte adimpleri non potest, quorsum Dominus illud dedit? Ad hoc sacri doctores respondent, Dei voluntatem esse, vt continuo vnusquisq; se ipsum humiliet, & sui ipsius vere
16 cundetur & pudore afficiatur. Iccirco nobis hoc præceptum proposuit, quod quidem semper nos antecedit: licet enim plurimū in eo adimplendo elaboremus, semper inueniemus plurimum, ex quo pudore conficiamur. At sicut viator, qui iter viginti milliaria leucarum conficiendum haberet, quanuis quingentas, aut *Simile.* sexcentas iam ambulasset, existimaret nihilominus se parum aut nihil confectum habere respectu plurimarum parasangarū, quæ ei ad ambulandum restabant, & oculos considerationis in illis, quæ supererant ad ambulandum poneret: ita Dominus vult vt Christiani licèt plurimum dilexerint: semper cogitent ipsos parum dilexisse respectu pluimi, quod ad diligendum eis restat: atque ita humiliter viuent & cum Beato Paulo dicentes. *Philip. 3.* Quæ retro sunt obliuiscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendēs
17 me ipsum, magis ad-currendum per amoris cursum festinabunt. Poterit etiam quis dicere: Aliquem amare est ei bonum velle, ergo Deum amare est ei bonum velle: sed Deus est summū bonum, cui aliud addi non potest, ergo Deum non possumus diligere, quoniam non possumus ei bonum velle. Ad hoc respondetur, duplicem esse amorem, desiderij, scilicet, & complacentiæ. Amor desiderij est, quando alicui desideramus bonum quod ipse non habet, & tunc est verus & perfectus amor desiderij, cum nos omnibus viribus & tota animi contentione studemus, vt ipse bonum, quod ei deest, consequatur. Amor verò complacentiæ est, quando consideratis bonis, quæ aliquis habet, ego lætitia afficior, & mihi complaceo, eo quod ipse ea habeat. Quoniā autē

proximi nostri omnia bona necessaria non habent, ipsos amore 28
desiderij diligere debemus: quanuis enim gratiam & virtutes habeant, possunt tamen plures acquirere, eisq; præcipuum, videlicet gloria deest. Et quoniam Dominus infinita bona habet, eũ non possumus amore desiderij, sed amore complacentiæ diligere, lætantes & nobis ipsis complacentes quod ipse bona, quę habet, quibus plura esse nequeunt, possideat. Hoc amore B. Augu-
B. August. sup. Ioan. stinus inflammabatur, cũ dicebat: Si qualiter ego sum Augustinus essem Deus, & tu Domine vniuersæ creaturæ Augustinus esses, ego me verterem in Augustinum, vt tu esses Deus meus omnipotens. O admirabilem charitatis inflammationem. Hãc phrasim & loquendi modum frigidi atq; amore carentes non intelligunt, iccirco idem S. Doctor aiebat: Da amantem, & sentiet quod dico. Da desiderantem, da feruentem, da in ista solitudine 29
peregrinantem, atq; sitientem, & ad fontẽ æternæ patriæ suspirantem, da talem, & sciet quid dicam. Res plane certissima est, eum, qui non diligit, nequaquam posse intelligere, qualiter homo ad tantum tamq; efficacem amorem peruenerit, vt diceret, quòd si ipse esset Deus deponeret deitatem, vt Deus esset Deus. Hinc etiam intelligetis fratres, quantum plæriq; homines huius sæculi decipiantur, qui plurimos dies consumunt absque memoria bonorum Dei atq; excellentiarum eius. Nam si Deus amore complacentiæ diligendus est, qualiter de bonitate infinita, de ineffabili pulchritudine, de immensa misericordia, de incomprehensibili sapientia, de innumerabilibus perfectionibus eius lætabitur & complacebit sibi ille, qui nũquam in his cogitat? O miseros vos & quam cæcos vos diabolus reddidit. Resipiscite 30
fratres & aliquot diei & noctis horas in consideratione admirabilium excellentiarum Dei consumite: atq; ita eius amore flagrabitis, & maxime gaudebitis, quod ipse ea bona possideat, & hoc erit illum amore complacentiæ diligere. Vt autem magis
D. August. in soliloq. ca. pit. 18. hoc diuino amore inflammemini cum B. Augustino dicite: O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris. O amor, qui semper vris & nunquam tepescis, accende me & accendar: accẽdar inquam, vt totus diligam te solũ, minus enim te amat, qui tecum aliquid amat. Ob defectum harum considerationum tã frigidi tãq; tepidi in amore Dei viuimus, ac si voluntatem non haberemus. O ingentem confusionem & ignominiam hominũ

qui,

31 qui se Christianos esse iactant. Nonnè,ò homo, magna miseria est,te amorem & affectionem erga vineam, erga domum, erga equum,erga pallium,& etiam erga calceum habere,& erga illũ Deum qui gloriæ infinitæ atq; immensæ bonitatis est, nullam affectionem in te sentire?O cœli,ò terra super tanta ingratitudine obstupescite. Pudeat vos fratres mei in vobis ipsis tantum amoris defectum sentire erga illum,cui tantum debetis, & eius amorem sanctis exercitijs suspirijs,lacrymis,& orationibus acquirere contendite.Et scitote, tantam excellentiam inter alias virtutes amorem habere,vt aliæ vos homines efficiant,hæc vero deos.Sine temperantia enim sine castitate,sine prudentia,sine misericordia,quid aliud estis quam bruta animantia, & his virtutibus homines efficimini. At verò amor vos ad altiorem
32 dignitatis gradum euehit:nam per illum Dij facti estis,sicut B. 1.Cor.6.
Apostolus testatur dicens: Qui autem adhæret Domino vnus spiritus est,scilicet,cum eo.

Diliges ergo Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Super hoc B. Augustinus perpendit, ex parte Dei non esse modum, quo ipsum diligamus.Si enim aliquis cogitat,Deum velut patrem esse diligendum,profectò multo magis diligendus est, qui nõ solum te totum condidit sed & modò etiam cõditum seruat,sine quo neq; esse,neq; viuere,neq; spirare,neq; loco moueri posses. Hac ratione Daniel Propheta Regis Assyriorum impietatem amplificauit,quod illum ad iracundiam prouocaret,qui flatum ipsius haberet in manu sua.Si autem cogitas, Deum sicut filiũ diligendum esse,certè multò magis diligendus est: si tanquam
33 vxorem tuam,multò magis:si sicut tuum fratrem,aut amicum, multò magis.Deniq; multò magis te ipso & omnibus creaturis eum diligere debes.Quo circa ex parte Dei non potest exponi, qualiter à nobis diligendus sit,ex parte vero nostra hic nobis declaratur,cùm dicitur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.Ait,Dominum Deum tuum,vt sicte ad amorem inuitaret,siquidem Deus ita tuus est,vt nemo illum â te si nolueris,auferre possit.Michas(vt refert sacra scriptura)plorãs sequebatur filios Dan.Qui cum respexissent,dixerunt ad eum: Quid tibi vis?Quid clamas?Qui respondit:Deos meos,quos mihi feci,tuliſtis,& sacerdotem & omnia,quæ habeo,& dicitis: Quid tibi est?O Micha,Micha si tu Deum,qui te fecit & creauit, hã- Iudic.18.

beres, nemo illum â te inuito auferret, sed quoniam fiduciã tuã 34
& amorem in Deo, quem manibus tuis fecisti, posuisti, ideò cõ
tra voluntatem tuam ipse surreptus & sublatus est. Dilige er-
go, ô homo hoc summũ bonum, siquidem ita tuum est, illudq;
ex toto corde tuo amore prosequere. Deus ex alijs, quę cor nõ
sunt, partem postulat: postulat, inquã partẽ diuitiarũ: Quod su-
Luca. 11. per est, date eleemosynam: postulat partem frugum, videlicet,
decimas: postulat partem temporis, dies, scilicet, festos: at verò
ex corde non partem sed totum integrum exigit. Nec miran-
dum est, Deum, cùm sit infinitæ maiestatis & magnitudinis,
non nisi toto corde, tota anima, tota mente, ac denique toto ho-
mine esse contentũ, siquidem homo cum sit vilissimus terrę ver
miculus non nisi cum toto Deo contentus est. Cum, S. Dauid
adhuc pauper & abiectus pastor esset, Dominus illi vires ad su 35
perandos vrsos ac leones tribuit: & posteà dedit illi animum ac
fortitudinẽ ad vincendũ Gigantem Goliath: tandẽ ipsum exer
citibus Israel prępecit: postremo eum regem populi Hebræorũ
constituit: ac non solum eum magnũ bonis temporalibus fecit,
verũ etiam ipsum gratijs & donis spiritualibus ditauit. Atq; ità
Psalm. 102. ipse animam suam inuitat dicens: Benedic anima mea Domino,
& noli obliuisci omnes retributiones eius, qui propitiatur om-
nibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui
redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia
& miserationibus, hoc est, qui te circuit & suis supernis donis
exornat. Si tunc ab eo aliquis quęreret: Rex sancte, nunquid
Psalm. 16. contentus es? responderet vtiq; id quod in Psalmo inquit: Sa-
tiabor, cum apparuerit gloria tua. Non satiabor, quo vsq; totum 36
Deum habeam, hoc est, quousque Deum simul per gratiam
& gloriam possideam: & hoc voco, totum Deum habere: nam
ipsum duntaxat per gratiam habere, est eum ex parte posside-
1. Cor. 13. re: Atq; ita Diuus Paulus dixit: Cùm venerit, quod perfectum
est, euacuabitur quod ex parte est. Si igitur homo non nisi cum
B. August. toto Deo (vt supra explicuimus) contentus est,) & ita B. Agu-
in confessio. stinus inquit: Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor
nostrum, donec perueniamus ad te) non est mirandum, Deum
non nisi cum toto homine esse contentum. Quo circa, ô frater
dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, animo euolue
quantũ Deus meretur, & considera parũ, quod tu ei potes offer

re.

37 re,& id parum diuidere noli,quin potius illud integrum ei libẽ
tissimẽ tribue.Cor tuum adeò paruum est, vt ipsum quilibet
passer in suo rostello portare valeat, & tu illud diuidere inten-
dis,& partem Deo,partem verò mundo, & partem diabolo vis
tribuere?Magnam profecto illi summo Deo, qui ipsum totum
integrum vult,& ei iure optimo debetur,iniuriam irrogas.Ani
maduerte,Dominum de Hebræis per Oseam Prophetam dixis- *Osea.10.*
se: Diuisum est cor eorum,nunc interibunt. Sic tu peribis, si
cor tuum diuidere constituis. Vsque quò claudicatis in duas *3.Reg.18.*
partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum,si autem Baal,se-
quimini illum,dixit Sanctus Elias Hebræorum populo. Qui *Simile.*
voluerit vno pede per locum excelsum,& altero per locum in-
fimum incedere,certum est ipsum tortũ & inæqualem & vtro-
38 que pede claudicantẽ ambulaturum. Talis est, qui Deũ & mũ
dum simul diligere cõtendit.Pedes namq; animæ sunt affectio-
nes & amores,Deus autem infinitæ altitudinis est,mundus ve-
ro infimæ profunditatis:atq; ita fiet omnino,vt ille,qui affectio
nes suas in rebus tam inæqualibus collocat,claudicet & facile à
recto deuiet.Siquidem ergo,ô homo, soli Deo tuum amorem
debes, illi soli cor integrum & omnia, quæ in te sunt,tribue:si-
cuti Beatus Anselmus tribuebat,quando dicebat: Veni Domi- *B.Ansel.su-*
ne,veni,ò bone Iesu, iam enim pedes meos nolo,nisi vt te quæ *per hoc.*
ram:nolo manus meas,nisi,vt tibi seruiam:nolo genua, nisi vt
te adorem:nolo linguam,nisi vt te laudem:nolo deniq; cor ni
si vt te amantissime diligam. Iustum namq; atque æquum est,
vt me totum integrum tibi tradam, siquidem tu te ipsum inte-
grum mihi tribuendum seruas:atq; ita tanta familiaritate me di
39 ligis,acsi quem diligeres præter me alium non haberes.Si igitur
ego præter te alium non habeo,quare te solum amantissime nõ *Ioan.15.*
diligam?O dulcissime Redemptor,quam vere nos Christiani
dicere possumus,nos à te singulari amore diligi: siquidem illis *Ibidem.*
verbis,Iam non dicã vos seruos,docuisti,nos à te de crudeli cap
tiuitate redemptos fuisse,nẽ iam amplius serui essemus:illis au-
tem verbis,vos amici mei estis,ostendisti, qualiter nos amicos *Ioan.20.*
elegeris:& illis,Ascendo ad patrem meũ & patrem vestrũ,ma-
nifestasti,qualiter nos,vt fratres elegisti:& illis,Ascẽdo ad Deũ
meũ & Deũ vestrũ,nos docuisti,qualiter nos tuos socios,& co *Ibidem.*
hæredes fecisti,vt simul tecũ tui ipsi° regno frueremur.Qui ergo

nos tantis beneficijs auxit: æquum est, vt in eo duntaxat totum 40
cor nostrum collocemus. Sed heu, heu, heu, & quam aliter ferè
omnes faciunt, siquidem vbi primum ad rationis vsum perue-
niũt, cor suũ, quo Dominus diligi vult, ab ipso auertũt, & alie-
nant illud vitijs & voluptatibus tradentes: atq; ita erga res diui
Oseæ 7. nas adeò sine corde viuunt, vt de eis illud quod Propheta Oseas
de alijs tã nefarijs sicut ipsis inquit, dici posset, scilicet, Ephraim
quasi colũba seducta non habens cor. O miseri homines, qui rẽ
tam pretiosam, qualis est cor, pro vilibus & caducis rebus hui⁹
Isai. 46. sæculi commutastis. Redite prævaricatores ad cor sicut S. Isaias
hortatur, hoc est, cor vestrum inquirite, nec quiescatis donec il
lud inueniatis, & â misera, in qua est, seruitute, ipsum redimatis,
vt totũ in Dei amore impendere possitis. Postquã autem redẽ- 41
Prouer. 4 ptum fuerit, vnusquisq; id, quod sapiens cõsulit amplecti stu-
deat, scilicet, Omni custodia serua cor tuum, quoniam ab ipso vi
ta procedit. Si enim coluber tam astute caput suum obseruat, il
lud omni corpore protegens (ab ipso nanq; capite vita in alia
Simile. membra procedit.) Et si natura arborum radices sub terra absco
Simile. dit, quoniam ex illis rami, & folia vegetantur, floresq; ac fru-
ctus producuntur, vt ita latentes, à nulla re lædantur, ne sic ar-
bor ipsa arescat & pereat: quantô maiori iure tu cor tuum serua
re debes, quippe quod pars præcipua est, qua Deus vult diligi,
Simile. atque ita ex eo aliquo modo vita oritur. Et sicut impossibile est
vas quod manibus alicuius tenetur, perfectè adimpleri, si tremẽs
est & non quiescit: sic impossibile est, humanum cor perfectè
Deum diligere, & amore charitatis adimpleri, si inquietum est 42
Hebr. 13. & mutabile. Iccircò sapiens ait: Omni custodia serua cor tuum,
Et Beatus Paulus inquit: Bonum est gratia stabilire cor. Satis
hoc te terrimus Sathanas intelligit, & ideò omni cura & solicitu
dine nos â quiete & tranquillitate semouere conatur. Atq; ita
Psalm. 10 vbi nos legimus: In Domino confido, quomodo dicitis animæ
meæ, Transmigra in montem sicut passer? alia translatio habet,
B. Hieron. Quomodo dicitis animæ meæ, Trãsmigra in montes sicut pas-
B. August. ser. & sic est in contextu Græco, & sic legunt etiam B. Hierony
mus, & B. Augustinus. Vbi significatur, quod inter ea, quæ dia
bolus magnopere cõtendit, vnum est hoc, videlicet, vt inquieti
& instabiles reddamur, ex monte in montem, & ex vno negotio
in alia negotia, & ex vna voluptate in aliã voluptatẽ trãseũ-
tes,

43tes, vt ita cor nostrum Dei amore nequaquam valeat adimpleri. Quidam pater eremita à Domino continuo postulasse legitur, vt eum doceret, in quo magis ad æternam salutem cõsequendam ipsi placere posset. Ad quem diabolus in angelum lucis transformatus venit, eumque sic allocutus est: Oratio tua exaudita est, ego à Domino missus sum, vt te docerem, si saluus esse vis, tria facere oportere, & illa pro peccatis tuis offerre, scilicet, lunam nouam & solis circulum & quartam rotæ partem, & si hæc tria coniungis, & ipsa Deo offers, saluus eris. Quibus dictis amplius non apparuit. Eremita autem hæc impossibilia reputans cœpit de salute sua desperare. At vero Deus misericordia commotus angelum lucis ad eum misit, qui ei sic dixit: Ille qui antea tibi apparuit, diabolus erat, qui te ipsum in fraudem & ad desperationem adducere volens illa, quæ humano videri
44impossibilia videbantur, licet non sint, si recte intelligantur, tibi proposuit. Per lunam nouam hanc literam, C, quæ figuram lunæ præ se fert, intellexit: per solis circulũ, intellexit literã, O, per quartam deniq; partem rotæ hanc literã, R, significauit: hęc enim est prima litera huius nominis, Rota, quod quatuor characteribus cõstat. Iũge ergo has tres literas, C, O, R, & ex illis hęc dictio, Cor resultabit, & si id, quod ipsa significat videlicet cor Deo amore plenũ obtuleris, saluus eris, si vero minus dãnaberis. Offeramus ergo fratres hanc tam acceptam superno creatori nostro oblationem eum ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, hoc est, omnibus viribus & possibilitate nostra diligentes. Nam (vt ait B. Augustinus) Immensus est, & sine mẽsura de-
45bet amari. In omnibus virtutibus saltim cardinalibus requiritur terminus amandi nimia enim iustitia crudelitas est, & nimia misericordia inertia (hoc est floxedad) & nimia prudẽtia curiositas, & nimia fortitudo ferocitas: amor verò quãto magis extẽditur, tãto magis excellẽtior est. In eo enim terminũ aut mensurã nequaquã ponere debemus: sed quãto magis potuerimus, tãto magis diligere debemus: & sic maiorem gratiã merebimur, & maiorẽ gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

B. Augustin. lib. de contẽpla. Christi. cap. 17.

In eadem Dominica XVII. Post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi. &c. Matth. 22.

Simile. Si quis aliquam tabulam, hoc est, Retablo, singulari manu depictam cõspiciat, licet eã sæpenumerò intueatur, semper aliquid denuo in ea cõsiderandũ inuenit, & attente ipsam contẽplans aliquid peculiare, quod alias nõ attenderat, discernit. Qui etiam in hortum odoriferis rosis & pulcherrimis floribus refertũ ingreditur, licet sæpenumero per illum transeat, semper aliqui flores, quos antea non viderat, se se ad aspiciendum offerũt. Arbores quotannis nouos fructus & nouos flores proferunt: & præcedẽtis anni fertilitas abundantiã sequẽtis non aufert. Sacro sancta euãgelia & cœlestis doctrina Christi reparatoris nostri sunt quædã tabulæ diuersis ac excellentibus imaginibus depictæ, & sunt quidã horti ac topiaria plurimis floribus rosisq; pulcherrimis referta: sunt etiã quædã arbores fructibus admirabilibus oneratæ: iccirco quãuis sæpenumero, & â tot prædicatoribus prædicẽtur, semper in illis noua quædã tractãda & cõsiderãda reperiũtur: & quãuis superioribus annis quãplurima dicta fuerint, non ideò præsentibus ac sequentibus quid dicendũ sit, deficiet. Hoc verba illa Canticorũ significant. Fauus distillans labia tua, hoc est, doctrina tua. O sacratissima humanitas diuini verbi spõsa: velut fauus sunt quæ semper dulcissima mysteria distillant, & nunquam exhaurientur. Canti. 4

Hæc dicta sunt, quoniam huius sacri Euangelij materia, in qua de amoris præcepto agitur, non solum singulis annis, sed vno quoque anno sæpenumero prædicatur, & semper in eo admira-

admirabilia de nouo aduertenda & consideranda se se offerunt. Vt autem expositionem eius aggrediamur, ex supra dictis in eodem sacro textu notandum est, sanctum Euangelistam dicere, quòd ante quam Pharisæi quæstionem suam proponerent, Sadducæi ad supernum mundi Saluatorem alia quæstione tentandum accesserant, quæ de mortuorum resurrectione, quam ipsi negabant, agebat.

Pharisæi autem audientes, quod silentium imposuisset Sadducæis, conuenerunt in vnum, & interrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans eum. Magister quod est mandatum magnum in lege? Quanuis Pharisæi Sadducæis contrarij erant, & alterius sectæ, (nam illi resurrectionem fore asserebant, quod satis rudes Sadducæi negabant) veruntamen, vt Christum persequerentur, amici facti sunt. Sed quæro, cùm constet, Christum Iesum perfectissimum virtutum omnium exemplar fuisse, & ita inter homines versatum esse, vt merito dicere potuerit, Quis ex vobis arguet me de peccato, quare isti sic eum persecuti sunt? Ad hoc breuiter respondemus dicentes quod Propheta Amos multis retro sæculis diuino afflatus spiritu loquens de eo dixit: Odio habuerunt in porta corripientem, & loquentem perfecte abominati sunt. Saluator noster, fratres, veluti in porta stans pharisæos superbiæ & inuidiæ nec non auaritiæ (sicuti in plerisque Euangelij locis conspicuum est) arguebat. Et sicut qui in porta alicuius domus stat, partim foris, partim verò intus stare videtur: sic Christus Iesus simul viator & comprehensor erat: anima enim eius sacratissima verbo diuino fruebatur, quanuis sacrum illius corpus fami & siti & morti obnoxium erat. Velin porta eos arguebat, qui palam eorum sceleribus exprobrabat, adeò vt diaboli filios illos appellaret, necnon hypocritas benemerito esse indicaret, idque non semel sed sæpe. Quamobrem odio eum habuerunt, ita vt grauis esset eis etiam ad videndum, iccirco eum tentare, & multimodis quæstionibus illum adoriri moliebantur. Semper in hoc miserabili sæculo non tantum reprehensio, verum etiam ipse reprehensor odio habitus est. Iccirco sicuti pauci sunt Dei gloriam & proximorum bonum zelantes, & qui virtute fortitudinis adornati sunt: sic etiam pauci reperiuntur, qui liberè

Ioan. 8

Amos. 5.

Simile.

Ioan. 8.

libere peccatores audeant corripere, eorumq; vitia graviter in 7
crepare. O miserrimam vitæ humanæ infœlicitatem. Ferri ne
potest, vt propter ignauiam & pusillanimitatem mundus re tã
necessaria ac tam meritoria, qualis est reprehensio, careat? Sicu-
Simile. ti hæc appositissima similitudine intelligi potest. [*En el juego de los birlos a cada mano se derriban muchos dellos con las bolas, por lo qual es necessario que aya quien tenga cuydado de leuantarlos y aunque se lo pagen porque de otra manera no se podra conseruar el juego. Este mundo es vn juego de birlos, porque assi como en aquel juego vno vale diez, y otro veynte, en quanto dura el juego, y acabado el los echan todos juntos en vn rincon sin hazer mas caso del que valio veynte, que del que valio diez:*] sic in hoc mundo alij sunt magni & plurimi valoris, alij parui & minimi valoris: finito vero ludo humus vitæ om-
nes æqualiter in sepulturam conijciuntur, & â terræ vermi- 8
bus ita consumuntur, vt nullum sit discrimen inter corpus potentissimi imperatoris & corpus infimi & abiecti agricolæ. [*A estos birlos atroja el demonio en quanto dura el juego de la presente vida, las bolas, que son las tentaciones, y con ellas los derriba en culpas y peccados, y assi como dando la bola en vn birlo, y derribandolo aquel haze caer a otro y a otros:*] sic victus & superatus à tentatione peccator & per malitiam cadens efficit suo malo exemplo & nefarijs persuasionibus alium atque alios cadere. Maximè ergo necessarium est, esse aliquos, qui hos cadentes in plurima scelera suis sanctis admonitionibus & prudentibus ac feruidis reprehensionibus erigant, & magnopere confidant, se ipsos, si tam pium opus exercent, à Domino magnis muneribus afficiendos esse atque augendos. 9
B. Iacob. 5. Sicut Beatus Iacobus testatur dicens: Fratres mei, si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum, scire debet, quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vitæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum. Vbi, qui conuerterit peccatorem, perinde est ac si diceretur: Qui ex parte sua omnia, quæ opus sunt, ad peccatorem conuertendum, præstauerit, tantum merebitur ac si verè & realiter illum conuertisset. Oportet autem in correptione & reprehensione seruare modum, quo Domi
Apocal. 2. nus increpans episcopum Ephesi vsus est, quem in Apocalypsi sic alloquitur: Scio opera tua & laborem & patientiam

tuam

10 tuam, & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti. Singularis profectò hic reprehendendi modus est: prius eum de virtutibus laudat, & postea ipsum de culpa, in quam inciderat, reprehendit. Super quod Abbas Cassianus sic ait: Quemadmodum chirurgus in sua arte peritus membrum putridum, vel sauciatum sine læsione aliorum membrorum curat: sic prudens prælatus debet corrigere in subdito id quod corruptum inuenerit ea lege & conditione, vt id, quod in eo boni est, minime annihilet vel inficiat. Ex quo infertur quam perditi & deprauati erant Pharisæi illi, siquidem Dominus vix aliquid laude dignum in eis inuenit præter quam quòd sinapis & aliarum similium rerum decimas soluebant. Atque ita eis dixit: Væ vobis scribæ & Pha- Matth. 23.
11 risæi hypocritæ, qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Et quanto minorem virtutem habebant, tanto magis reprehensionibus se se exasperabant, & in Dominum, qui eos increpabat, indignabantur eo animo vt si possent, ipsum penitus euerterent. Et quanuis Sadducæos confusos & superatos pharisæi viderunt, cogitabant inuicem & dicebant: Sadducæi ignari sunt, quid mirum si Christum non vicerint? nos vero sagaci in genio & scripturarum scientia præditi eum superare poterimus. Propterea in vnum conuenerunt, vt multitudine vincerent, quem ratione anteà vincere nequiuerunt. O vtinam inter fide
12 les hoc malum non esset inuentum. Dolendum quippe est, quam multi conueniunt, vt Christum Iesum persequãtur, vt vindictam de proximo sumant, vt in spectaculis & puellarum choris lasciuiæ suæ indulgeant, necnon vt in ludis periurantes omnipotentem Deum offendant. Satis vsitatum semper hoc malum in mundo fuit. Atq; ita Dominus Hebræis per Isaiam Prophe- Isai. 1.
tã dixit: Iniqui sunt cœtus vestri. Et in psalmo, vbi nos legimus, Psalm. 44.
Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis, alij transtulerunt, in corde inimicorũ Regis, & sic est in con
textu Græco, & sic legit etiam Beatus Augustinus. In quo insi- D. August.
nuatur, quod omnes improbi & scelerati ad malum operandum vnum cor habent, & omnes in miserabili quadam concordia viuunt,

Cassian. Just. Apoc. Simile.

B. Augst. lib. 19. de ci. Dei. c. 13. D. Tho. 2. 2. q. 29. arti. 1. Isaiæ. 59. Iob. 41.

viuunt, quę quidem pax neutiquam potest appellari. Nam (vt 13
ait Beatus Augustinus, & Diuus Thomas docet) Pax est ordina
ta concordia. Atq; ita S. Isaias dixit: Non est pax impijs. Hęc au
tem maledicta & execranda concordia eos constantiores in suis
sceleribus facit. Et hoc significat id, quod sanctus Iob de Sa-
thana loquens inquit: Corpus illius quasi scuta fusilia, compa-
ctum squamis se prementibus, vna vni coniungitur. Corpus dia
bolicst malorum & impiorum congregatio, qui sunt velut scu-
ta fusilia, & velut squamæ aliæ alijs compactæ, quæ difficilli-
me penetrari possunt. Sed nullus iccirco à suo remedio diffidat,
quoniam sagittæ superni venatoris Iesu Christi (vt ait S. Dauid)
acutissimæ sunt, & operationem facient in corde inimicorum
regis ideſt, peccatorum: atque ita populi cadent sub eodem
Saluatore Iesu Christo, in eius obedientia viuentes. Ergo, ò pec 14
catores venite venite ad diuinos sermones audiendos, quanuis
enim corde durissimi huc conueniatis, huius superni venatoris sa
gittis percussi absque dubio exibitis. Sed hoc varijs modis contin
gere solet. Sicut enim cum venator sagittam in ceruum emittit,
si eius cor penetrat, statim incidit absque eò quòd vltra progre-
diatur, & ore incipit vomere, quo vsq; vitam finit: rursus sagit-
tam in alium ceruum emittit, & quamuis illum percutiat, ipse
tamen fugit, & tandem longe indecidit: atq; ita venator illum
aliquo alio labore comparat: tertiam deniq; sagittam emittit, &
quanuis ceruum fixit, ipse tamen longissime inter rupes & præ-
cipitia cecidit, vbi nullam ab eo vtilitatem ipse venator aut ali-
quis alius potuit educere, sed à coruis & alijs auibus ibi comedi-
tur: sic Deus per ora prædicatorum sagittas suas, videlicet, diuina 15
verba emittit, & aliquando cor peccatoris, qui velut brutum ani-
mal, per montes in vitijs & sceleribus pascebatur, ita transfigit,
vt ipse statim ad pedes confessoris cadat, & ibi velut ceruus ini-
quitates suas incipiat euomere, quo vsq; ipse à culpa moritur.
O peccator, qui tāquā ceruus liber & expeditus per mōres & pra
ta voluptatū ac deliciarū humanarū pascebas, quis te huc aspor-
tauit? Diuinum verbū quod instar sagittæ acutissimæ cor meum
percussit, & me hoc modo succūbere & summittere fecit. In aliū
quoque peccatorem Deus sagittam dirigit, & ipsum etiam per-
cutit, sed non statim in eo sagitta operatur, pergit velut ceruus,
& nihilominus per vitia & peccata currit, & tandē procul inde

Simile.

cadit,

16 cadit. Nam Deus illum ægritudine quadam, aut alio labore opprimit, & cùm se ita afflictum & omni gaudio priuatum videt, in se reuertitur & ait: Væ mihi peccatori, hoc & hoc in tali die à tali prædicatore audiui, qui cor meum percussit, & proposui me ipsum in meliorem viuendi modum vitam meam commutare. Heu mihi qualiter illud nunquam opere compleui. O ingens malum: & quomodo infernorum cruciatibus dignus sum. Nunc vere id, quod tunc non egi, facere volo: & ita ad confessionarium cadit, vbi peccata sua euomit, & mundo per pœnitentiam moritur. Ecce qualiter diuinus sermo illum percussit: & quamuis statim non cecidit, tamen adhuc tempore & loco opportuno cecidit & eius casus vtilis & fructuosus fuit. Alios quam plurimos Deus percutit, sed longissimè inter rupes & præcipi-
17 tia cadunt, & ita ab eis nulla vtilitas educi potest, sed à coruis comeduntur. Hi sunt peccatores adeò indurati, vt quanuis eos diuinum verbum percusserit, ipsi tamen non respiscunt, quo vsque ab hac vita migrarunt, cum iam in inferno cruciantur. Tunc ad se redeunt, & in memoriam reuocant, quoties cum venia & misericordia à Domino per concionatores inuitati fuerunt. Et tunc (vt in libro Sapientiæ dicitur) videntes turbabun- *Sapient. 5.*
turtimore horribili & præ angustia spiritus dicent: Erranimus à via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Et paulò inferius ait sapiens: Talia dixerunt in inferno hi, qui peccauerunt. O infœlices vos: nunc loquimini? nunc sapitis, quando iam nullum habetis remedium? Nunc, cum in rupes, præcipitia, & fauces infernales decidistis?
18 Ibi vos comedent corui, & ibi in æternum cruciabimini. Per immensam igitur Dei charitatem vos, fratres, obsecro, vt nunc id, quod vobis prædicamus, animaduertatis, vt pœnitentia vestra fructuosa sit, & non rabida & sicut damnatorum inutilis: omnes vnanimes & vno corde ad Dei seruitium & non ad offensionem eius efficiendite.

Ait ergo legis doctor: Quod est mandatum magnum in lege? Super hoc Beatus Chrysostomus sic inquit: De magno præcepto interrogat, qui nec minimum obseruabat. Ille debet interrogare de maiori iustitia, qui iam minora cõpleuit. Hic defectus hodie in quam plurimis Christianis regnat, qui statim initio suæ conuer- *B. Chrysost. sup. hũs loc.*

sionis,

sionis, cùm nequidem duo spatia per actiuam vitam fecerint, 19
imprudenter de vita vnitiua, & illuminatiua agunt. Verum
est tamen quod sicut aranea cùm videt ruptam telam suam
Simile. eam à medio incipit reficere: ita oportet peccatorem vitæ fue ru
ptæ ac deprauatæ remedium adhibere, incipiens à medio, vide-
licet, à corde, ipsum sanctis considerationibus reformans, & ad
donum contritionis disponens. Tamen ad hoc maxime conduc-
cunt pœnalia vitæ actiuæ exercitia, quibus sensualitas mortifi-
catur, & in libertatem spiritus iter dirigitur, qua mens ipsa in
alta ac profunda vitæ contemplatiuæ mysteria disponitur. S.
Gene. 29. Patriarcha Iacob (vt sacra scriptura refert ingrediens domum so
ceri sui Laban statim ab eo pulcherrimam Rachelem vxorem
sibi postulauit, ipse autem ei Liam, quæ erat deformis & lippis
oculis, tradidit dicens: Non est in loco nostro consuetudins, vt 20
minores antea tradamus ad nuptias. Sic plurimi Christiani vix
Iesu Christo seruire cœperunt, cum iam pulcherrimæ Racheli,
videlicet, vitæ contemplatiuæ gaudijs spiritualibus & consola-
tionibus plenæ nubere volunt. Sed non ea est domus Dei con-
suetudo: prius enim oportet cum deformi ac lipposa Lia nu-
bere, quæ est vita actiua, informis, & ad sensualitatem insipida
propter continuas lacrymas & cordis amaritudinem, propter
peccata contra diuinam maiestatem commissa, propter ieiu-
nia, cilicia, flagella, atque alia pœnalia exercitia, qualia sunt,
ægrotos curare, carceres inuisere, mortuos sepelire &c. & cum
per hæc minora ingressus fueris ad maiora postea ascendes. Ali
ter enim magna fraus est & fallacia. Atque ita Diuus Paulus
Coloss. 2. ad Colossenses scribens dicebat: Hoc autem dico, vt nemo vos 21
decipiat in sublimitate sermonum, nam & si corpore absens
sum, sed spiritu vobiscum sum gaudens & videns ordinem ve-
strum, & firmamentum eius, quæ in Christo est, fidei vestræ. Et
paulo inferius: Nemo vos seducat volens in humilitate & religio
ne Angelorum, quæ non vidit ambulans frustra inflatus sensu
carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus
& coniunctiones subministratum & constructum crescit in aug
mentum Dei. O mirifica verba. Dominus nobis spiritum suum
conferat, vt ea, sicut oportet, intelligamus, & ab eis vtilitatem
educere sciamus.

Primum

22 Primum igitur, quod in præsentiarum vellem notetis, est quã tum Beatus Apostolus cupiebat, ne Christiani ab aliquibus vanis & superbia inflatis magistris deciperentur, qui in animum credentium inducebant, vt statim initio suæ conuersionis res profundas & altissimas addiscerent, atque ita vitæ spiritualis ordinem peruerterent. Secundò animaduertite, qualiter Sanctus vir magnam capiebat voluptatem videns ordinem credentium & in fide Iesu Christi firmamentum. Quiquidem ordo consistit in hoc, quod omnes initio conuersionis suæ à vita actiua incipiant tenentes caput, quod est Christus, ex quo totum corpus vitæ spiritualis per nexus & coniunctiones subministratum & coniunctum crescit: quod nequaquàm docebant illi ambulantes frustra inflati sensu carnis suæ, & sic non Christum caput tenebant. Ec-
23 ce qualiter Beatus Apostolus vitam spiritualem corpus appellat, quod per nexus & coniunctiones paulatim crescit, quo vsque ad perfectionem deuenit, hoc est, vt à minoribus exercitijs ad maiora & perfectiora ascendatur.

Sed notandum est, quòd quemadmodum Patriarcha Iacob quanuis postquàm Liam vxorem duxit, & Rachelem obtinuit, non ideò Liam deseruit, quinimò vtriusque coniux fuit, & maritus gratissimus: sic oportet nos licèt ad contemplatiuam vitam perueniamus non ideo actiuam relinquere, sed in vtraq; pro tẽporis opportunitate nos ipsos exercere. Nam si in exterioribus vitæ actiuę exercitijs nos prudenter gubernare scimus, optimè etiam vita contẽplatiua vtemur. Cùm enim in corporalibus operibus exercemur, oportet animum & cor nostrum expeditum
24 ad cogitandum in Deo relinquere, ad instar auium, quæ mare vo *Simile.*
lando transmeant, & (vt aiunt naturales) cùm defeciscuntur, in aquam descendunt, & alteram alarum sub se ponunt, alteram verò in altum porrigunt; quæ sit velut linteum (id est, [*vela*] Ac dux suæ nauigationis, & ne omnes earum plumę madefiant. Si enim hoc eis contingeret, posteà aduolare non possent. Sic qui per mare huius mundi in gloriæ portum nauigamus, postquàm defessi fuerimus volantes per contemplationem descendere debemus in mare vitæ actiuæ insipidæ atque amarissimæ, sed non omnino: oportet enim semper alam desiderij in cælum erectam dirigere. Ala est plumarum congregatio, & sicut aues duplicem

alam habent, ita nos duas etiam habemus: quarum altera est con-25
gregatio potentiarum animæ, altera verò est etiam sensuum cor
poris congregatio. Et ita alam sensuum corporalium in mare vi-
tæ actiuæ submergere alam verò potentiarum spiritualium in
altum, hoc est, in diuinam contemplationem erigere debemus,
ne omnis pluma nostra madefiat: quod si ita fecerimus, remis &
velis nauigabimus.

Interrogauit itaque legis doctor: *Quod est mandatum magnum in lege?* At mitissimus agnus, qui è cœlo in terram venerat, vt non solùm hominum Redemptor, sed etiam iustitiæ doctor esset, quanuis non ignoraret, qua mente atque consilio Pharisæi hanc illi quæstionem proposuissent, nihilominus tamen docendi officium nec hac quidem occasione intermisisset, vt si illis minus prodesset, nos tamen (quibus præcipuè consultum esse 26
volebat) hac responsione erudiret; & vt etiam scientes quale esset maius præceptum, maiorem curam in eius obseruatione adhiberemus.

Atque ita ei, qui interrogabat, respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.* Vbi maxi-
Marc. 12. mè notandum est, Beatum Marcum, cùm hanc sacram historiam referret, dixisse, quòd postquàm diuinus magister hanc responsionem dedit, dixit illi Scriba: Bene magister in veritate dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum, & vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquàm seipsum, maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs. 27
Et sequitur statim: Iesus autem videns, quòd sapienter respondisset, dixit illi: Non es longè à regno Dei. Super quòd Beatus Augustinus sic ait: Fortassè quanuis tentator insidians accessit, audiens Christi Iesu verba conuersus est, & ideo responsionem Saluatoris vehementer laudauit. Allusio est ad illud, quod legimus apud Diuum Ioannem, quosdam voluisse ipsum Redemptorem capere, audientes verò illius mirifica verba admiratione rapti, & mira virtute verbi Dei capti dixerunt, *Ioan. 7.* Nunquàm sic locutus est homo. Ex hoc intelligere poteritis, quam vtilis ac necessaria res sit, cum Iesu Christo age-

D. Aug. de cõcord. euãgel.

re

re & conuersari. Etenim si hic deprauata intentione ad ipsum Dominum accedens tantam ex hoc accessu vtilitatem eduxit, vt ei summa veritas dixerit. Non longè es à regno Dei, qualiter, obsecro, commodum non reportabit ille, qui sana ac recta intentione ad hunc cælestem Dominum accesserit? Si is, qui ad audiendam concionem eo animo ad ecclesiam conuenit, vt eam, quam turpiter amat ibi videat, solet aliquando confusus & contritus remanere, quomodo ille, qui sancta intentione venit, vtilitatem non eliciet? Vos ergo fratres, per salutem vestram obsecro, vt assiduè & maxima cum affectione ad hunc diuinum magistrum accedere contendatis. Animaduertite id, quod in Ecclesiastico scriptum est: Qui timent Deum, præparabunt corda sua, & in conspectu eius animas suas sanctificabunt. In eo enim velut in clarissimo speculo defectus suos contemplantur, & ab ipso fauorem accipiunt, quo ipsis remedium adhibeant. Et non existimetis conuersationem eius amaram esse, aut insipidam. De eo namque dicitur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædium conuictus illius, sed lætitiam & gaudium. O fœlices, ac perbeati illi, qui tantum tamque singulare bonum sciunt apprehendere: nam ex hac vita æternam illam in animabus suis incipiunt sentire beatitudinem, cuius dulcedine, ac suauitate capti & allecti ab ipso Domino nec per temporis momentum discedere sciunt. Quando Iudæi scandalizati fuerunt, ex eo quod Dominus eis dixit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo, eo relicto abierunt, cœlestis magister duodecim discipulos suos sic allocutus est, Nunquid & vos vultis abire? Cui Beatus Petrus respondit: Domine ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes, & nos credimus & cognouimus quia tu es Christus filius Dei. Vbi alia trãslatio habet, Et nos credidimus, quia tu es Christus filius Dei viui, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam B. Augustinus. In quo significatur illorum Apostolicorum virorum perseuerantia, qui & crediderant, & ab ipsa fide non defecerant, licet plurimos etiam ex ijs, qui peculiares Domini erant discipuli, defecisse viderant. Mansuetudo, qua innocentissimus agnus huic legis doctori respondit, fortasse fuit in causa, vt ipse conuertere-

Eccles. 2.

Sapien. 8.

Ioan. 6.

B. August.

tur, & odium, quo ipsum prosequebatur, deponeret: hæc enim 31
virtus corda ira inflammata mitigare solet, vt apertè in sacro
Iudic. 8. Iudicum libro conspicitur. Vbi legitur qualiter Sanctus Ge-
deon eos, qui ex tribu Beniamin erant, in ipsum indignantes hu-
militate & mansuetudine placauerit, dicens: Non ne melior est
racemus vindemijs Abiezer? Id est, Meliores sunt illi, qui ex tri-
Prou. 15. bu tua, quàm qui ex mea originem trahunt. Quod cùm locutus
esset, requieuit spiritus eorum, qui tumebant contra eum; nam
(vt in Prouerbijs dicitur) Responsio mollis frangit iram. O
quot iras proximorum nostrorum mitigaremus, & quot of-
fensiones in Deum vetaremus, si cum eis leniter, blandè, &
mansuetè loqueremur.

Ait ergo Dominus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde* 32
tuo, &c. Inquit: Deum tuum, vt te ad ipsum diligendum inui-
tet, siquidem ille qui summum bonum est, & qui te maximo
amore prosequitur, tuus est. Hoc sponsam docuit, vt ipsa fatetur,
dicens: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me
Cant. 2. charitatem: & alia translatio habet: Introduxit me Rex in cel-
lam vinariam, cuius vexillum erga me charitas. Quod perinde
est acsi diceret: Ostendit mihi Dominus viscera sua, & in eis
charitatem eius sicut vexillum pro me extensum, & quodam-
modo me inuitans aspexi. Et quemadmodum cùm in arce ve-
Simile. xillum Regis Castellæ, aut Regis Galliæ apparere videtis, intel-
ligitis, arcem illam esse illius Regis, cuius est vexillum: sic ego vi
dens in visceribus Dei vexillum positum pro me, intellexi visce-
ra Dei mea esse. O admirabilem excellentiam piæ ac iustæ ani
mæ, quæ visceribus Dei dominatur. Quis ergo non diliget il- 33
lum, qui sic amat, vt cor suum & viscera infiniti valoris diligenti
bus tribuere non dubitet? Hoc igitur summum bonum, ò homo
dilige, quippe qui Dominus Deus tuus est. Volens Deus præce-
Exodi. 20. pta decalogi Hebræis ferre, vt populi animum ad obseruantiam
eorum inclinaret, incepit dicens: Ego sum Dominus Deus tuus.
Vbi valde notandum est omnes excellentias ac perfectiones
infinitas in hoc nomine, Deus, includi, qui (vt aliquibus placet)
dicitur à, Dando. At verò secundum alios dicitur Deus, quia
ei nihil deest: alij denique putant, dici à verbo Græco, quod
significat, speculari: quoniam Deus omnia videt & contem-
platur.

34 platur. Et non ait, Ego dicor Deus, sed, Ego sum Deus, eo
quòd suapte natura infinitas perfectiones essentialiter habet.
At ne homines curiosè eius diuinam essentiam scrutari vel-
lent, adiecit: Qui eduxit te de terra AEgypti, de domo ser-
uitutis, vt, videlicet, eos ab hac cogitatione auerteret, & in
suorum operum considerationem duceret; nam ipse per illa in
hoc mundo vult cognosci. Atque ita ibi per illa opera, quæ
tunc recentiora erant, se nominauit, cum anteà Deus Abra-
ham, Deus Isaac, Deus Iacob appellatus fuisset. Quasi diceret;
Non solum sum Deus, qui creaui omnia, sed sum Deus, qui ho
mines iustos facio, quod opus admirabile est. Nunc autem (vt
ait Beatus Apostolus) vocatur Deus, & pater Domini nostri Ie *Ephes. 1.*
su Christi, vt magis nos ad amorem inuitet, ex admirabili re-
35 demptionis beneficio nomen accipiens. Vnde sequitur, nul-
lam diligendi rationem esse, quæ non acres nobis ad eum di-
ligendum stimulos addat. Si enim iustitiæ debitum atten-
das, nulli magis amor noster, quam illi debetur. Si beneficia
spectes, nullius beneficia maiora sunt. Si amicitiæ rationem
habeas, nullius amicitiæ signa euidentiora vnquam extiterunt.
Si autem eximia bonitatis & pulchritudinis species amorem
promeretur, quis immensam illius pulchritudinem, & immen-
sas bonitatis eius opes mente & cogitatione comprehende-
re queat? Rursum, si amor pretio emitur, quis maius pro
illo pretium impendit, quàm qui vitam æternam pollicetur?
Si verò gratis donandus est, cui, quæso, dignius possit exhi-
beri? Si verò non donandus, sed extorquendus est, quis il-
36 lo potentius extorquere possit? Qui velut euaginato gladio il-
lum postulat, & fulmen excommunicationis æternæ aduer-
sus ingratos per Apostolum iaculatur, cùm ait. Si quis non *1. Cor. 16.*
amat Dominum Iesum, sit anathema, maranatha id est, quan-
do Dominus noster aduenier. Quod si ita est, quid superest
fratres, nisi, vt dicamus cum Beato Augustino: Quis ego sum *B. Aug.*
Domine, vt te à me amari iubeas, & nisi id fecero, mineris
mihi ingentes miserias? Parua ne est hæc ipsa miseria, si non
amem te? In confusionem populi rebellis, eò quòd Deum
offendebat, dixit illi Moyses: Generatio praua atque peruer-
sa, hæc cine reddis Domino popule stulte & insipiens? Non- *Deut. 32.*

ne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te? Quod 37
perinde est ac si diceret: Si adeò naturæ consentaneum est, vt
filij parentes diligant, & venerentur, à quibus exiſtendi princi-
pium & vitam acceperunt, quanto iustius erit, vt homo Deum,
quem parentem agnoscit, multo maiori ardore diligat & obser-
uet? Parentes enim corporis tantùm mei autores extiterunt.
Deus autem animam immortalem meam solus creauit. Quid
igitur erit, si cum hoc gratuitum esse quod nobis donauit, coniun
Simile. gimus? Partus viperæ inter omnes difficilior, & laboriosior est,
vt enim filij in lucem prodeant, ipsi matris viscera corrodunt, &
locum quo exeant, aperiunt, & sic matrem interficiunt. O Deus
infinitæ bonitatis, hic Domine tuus est partus; non ne peccato- 38
Luca. 3. res genimina sunt viperarum? Ita profectò eos Beatus Lucas,
& Diuus Ioannes appellarunt. Hos igitur Domine ad regene
randum, & pariendum venisti, sicut per Beatum Lucam Euan-
Luca. 15. gelistam dicis; Non veni vocare iustos, sed peccatores. Isti te
interfecerunt ac comederunt, & nunc in Sanctissimo altaris Sa
cramento comedunt. Quem ergo amorem tibi pro tanto tam-
que singulari beneficio debent? O duri & ingrati, qui tanto bene
ficio & amori ingrati sunt.

B. Chryſost. *Diliges Dominum Deum tuum.* Super hoc Beatus Chrysosto-
mus ait, Non dixit, Timeas Dominum Deum tuum, quia dili-
gere magis est quàm timere. Timere enim ad seruos attinet, a ma
1. Ioan. 4. re verò ad filios. Vnde scriptum est, Perfecta charitas foras mit-
Simile. tit timorē. Ad coniungendū & cōsuēdū duos pannos filo & acu 39
opus est. Acus præcedit, & locum aperit, per quem filum ingre-
diatur, remanente autem ibi filo, quod pannum iungit, acus ipsa
foras exilit. Apud Sanctum Prophetam Isaiam dicitur: Iniqui-
Isaiæ. 19 tatēs vestræ diuiserunt inter vos & Deum vestrum. Filum, quod
nos cum Domino iterum consuit & coniungit, est amor, acus
verò est timor, qui præcedit, & iter, quo hic amor intromittatur,
Eccles. 1. patefacit, quia initium sapiētiæ timor Domini; & ingrediente si
lo, quod est amor, acus, videlicet, timor foras exit, quia perfecta
charitas foras mittit timorē. Non ergo vult Deus optimus maxi
B. Chryſo. mus (ait Beatus Chrysostomus) vt timeatur ab hominibus seruí
liter, sed vt diligatur quasi pater, qui adoptionis spiritum eis do
nauit, vt eum toto corde diligant. Diligere autem ex toto corde

Deum,

40 Deum, est vt cor tuum non sit inclinatum ad alterius rei quàm
ad Dei amorem & dilectionem. Diligere ex tota anima, est
certum habere animum in veritate, & firmum esse in fide. Dili-
gere ex tota mente, est vt omnes sensus Deo vacent. Itaque
cuius intellectus Deo ministrat, cuius sapientia circa Deum
est, cuius cogitatio ea, quæ Dei sunt, tractat, cuius memoria,
quæ bona sunt, recordatur, is tota mente Deum diligit. Hæc
Beatus Chrysostomus. Ex quo infertur, quòd quemadmodum
non solùm quæ intra templum, sed etiam quidquid in porticu
erat omnia auro cooperta erant, vt ex sacra Regum historia col 3. Reg. 6.
ligitur: sic nihil in templo animæ nostræ nec in porticu templi,
videlicet, in corpore esse debet, quod non sit amoris auro conte B. Aug. li.
ctum. Beatus Augustinus hîc ait: Ad quid ex toto corde præci de doctrin.
41 peris Deum diligere? Vt omnes cogitationes ex tota anima, vt christ.
omnem viam tuam ex tota mente, vt omnem intellectum in il-
lum conferas, à quo habes ea, quæ confers. Nullam ergo vitæ
nostræ partem reliquit, quæ vacare debeat, & quasi locum da-
re vt alia re frui velis, sed quidquid aliud diligendum venerit in
animum, illucrapiatur, quo totus dilectionis impetus currit,
tunc enim optimus est homo, cùm tota vita sua in incommu-
tabile bonum pergit. Glossa verò sic ait: Ex toto corde, id est,
ex toto intellectu! Ex tota anima, id est, ex tota voluntate; Ex
tota mente, id est, ex tota memoria. Adeò vt nihil ei contra-
rium velis, sentias, aut recorderis. Huc pertinet, quod Domi-
nus in Prouerbijs inquit, scilicet: Fili præbe mihi cor tuum. O Prou. 23.
verba quouis igne ardentiora! Quid hæc eloquia sunt fra-
42 tres, nisi faces quædam accensæ, quibus pectora nostra geli-
da in summi numinis dilectione incalescant? Fili præbe mi-
hi cor tuum, hoc est, gratis da quod gratis accepisti, Nec ven-
das, quanuis ego in te plurima beneficia contulerim [Y *lo ten-*
go bien comprado.] Nec accommodes illud mihi, sicut quam plu-
rimi faciunt, qui quadragesimali tempore conuertuntur, & &
peccata sua confitentur, ipso autem transeunte ad illa redeunt,
quoniam cor suum mihi non præbuerunt, sed accommoda-
runt. Quapropter tu illud omnino mihi trade, vt nunquàm
amplius ipsum à me auferas. Hoc est, in amore meo perseuera,
sicut faciebat sponsa, quæ in Canticis ait: Num quem diligit Cant. 3.

anima mea vidistis? Vbi alia translatio habet, Num quem di- 43
lexit anima mea vidistis: & sic est etiam in contextu Græco. Et paulò inferius, vbi nos legimus, Inueni quem diligit anima mea, alia translatio habet, Inueni quem dilexit anima mea, & sic est etiam in contextu Græco. Vbi sanctæ sponsæ perseuerantia manifestè ostenditur, siquidem ait, quod dilexit & diligebat. Quando rex Babyloniæ Hierosolymam euertit, quis dubitat, potuisse sacerdotes plurima abscondere, sed (vt sacra Machabæorum historia refert) ignem tantummodo absconderunt. Sic iustorum præcipua cura, licèt tyranni illos persequantur, & quidquid possident, ab eis auferant, debet esse in conseruando amoris ignem. Rapiatur aurum, comburatur domus, destruantur prædia, & omnia temporalia amittantur, siquidem tam parum valent, & ignis 44
charitatis non amittatur, hic maxima cum vigilantia obseruetur. Præbe mihi, inquam, cor tuum, non mundo fallaci, non Sathanæ cruento, non honoribus futilibus, nec fœtidæ carnis oblectamentis. Quid tibi vis in via AEgypti, vt bibas aquam turbidam (inquit Sanctus Ieremias) & quid tibi cum via Assyriorum, vt bibas aquam fluminis? Depone, depone, fili, hæc omnia, & ab eis cor tuum aufer, & illud mihi, qui vita tua & omne bonum sum, præbe. O fœlix & nimium fœlix ille, qui suo cœlesti patri in hoc obtemperat, & ei cor suum ita præbet, vt quidquid agit, propter eius diuinum amorem faciat. Hæc omnia visibilia Deus ad hominis seruitium & vtilitatem creauit, atque ita ipso homine deficiente illa in quatuor elementa resoluentur, nec pis- 45
ces erunt, nec aues, nec animalia, nec plantæ, nec herbæ, nec denique cœli mouebuntur. Nam cum hæc omnia ad hominem ordinentur, ipso deficiente omnia deficient. Iustum est ergo, vt siquidem Deus hæc cuncta propter hominem fecit, ipse homo omnia, quæ egerit, propter Deum faciat, & ipse amor eum mouebit ad facienda opera munda & ab omni peccati macula aliena: hæc enim est vna ex rationibus, ob quam amor morti comparatur, cum dicitur: Fortis est, vt mors dilectio. Nam sicut, qui aliquo vitio ita captus est, vt nullus sit, qui eum ab eo auertat, mors potens est ad ipsum

2. Mac. 1.

Ierem. 2.

Cant. 8.

Simile.

ab eo

46 ab eo separandum, nec prædicatores, nec increpationes, sed
sola mors eum à peccato auertere potuerunt: sic ergo (ait Spi
ritus Sanctus) in homine amor operabitur illud, quod mors
factura erat: Fortis est enim vt mors dilectio. Itaque tu, qui
per mortem à sceleribus & peccatis auertendus eras, nunc per
amorem, qui potens est, ad id in tuo corde operandum fa-
cere contende. Atque ita dicere possumus amorem esse velut
ignem comburentem & inflammantem. Dominus (vt in sa-
cro Exodi libro dicitur) Moysi apparuit in flamma ignis de *Exod. 3.*
medio rubi, & videbat quòd rubus arderet, & non combu-
reretur. Hoc fuit quoddam cælestis gloriæ exemplar, vbi qui-
libet iustorum est velut rubus in amoris igne ardens, sed ipse
ignis, qui eum inflammat, illum non consumet, ibi enim ni-
47 hil est imperfectum, quod consumi aut purificari possit. In
hoc mundo iusti etiam sunt tanquam rubi amoris igne incen-
si, sed is ignis inflammat & consumit; quibusdam nanque vi-
tam consumit. Quis enim tot martyres impulit, vt tam ter-
ribilia tamque atrocia tormenta paterentur, & tandem vitam
suam amitterent? Amor, qui ignis est hic ardens & combu-
rens. Vidistis aliquando iuuenem pulcherrimum diuino amo *Simile.*
re captum, qui cum asperrimam pœnitentiam agere incipe-
ret, adeò macilentus & prauo colore affectus apparet, vt vix
dignosci possit. Quis huius pulchritudinem consumpsit? Amor,
qui ignis est vrens & consumens. Alijs autem diuitias, ac li-
bertatem ipse amor consumit. Quam multi in hoc seculo di-
uites ac liberi fuerunt, qui ipsis diuitijs, ac libertate relicta se
48 sanctis religionibus dicarunt, vbi in paupertate & subiectio-
ne vitam degunt? Quis hoc fecit? Amor qui ignis est vrens
& consumens non solùm imperfectiones verumetiam alia, qui
bus homines licitè vti poterant, vt sic perfectiorem vitam
agant. Vt autem magis huius cælestis virtutis desiderio in-
flammemini, oportet vos aliam eius longè admirabilem scire ex
cellentiam, videlicet, quòd omnibus virtutibus (vt ait Bea- B. *Th.* 2.2.
tus Thomas) formam præbet. Et ratio est, quia in morali- *q.* 23. *art.* 8.
bus forma actus attenditur principaliter ex fine. Principium
autem moralium actuum est voluntas, cuius obiectum & qua-
si forma est finis: semper autem forma actus consequitur, for-

mam agentis. Vnde oportet, quòd in moralibus id, quod dat actui ordinem ad finem, det ei & formam. Et quia per charitatem omnes virtutes ordinantur in finem, ideò dicitur forma omnium virtutum. 49

Ex his, quæ diximus, ostenditur quàm merito Dominus dixit, *Hoc est maximum & primum mandatum*. Et adiecit statim. *Secundum autem simile est huic*: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum*. Legis doctor tantum ab eo quæsiuit: *Quod est mandatum magnum in lege?* At Dominus tanto hominem amore prosequitur, vt illius rei, quæ sibi gratissima est, qualis est, ab hominibus diligi ipsum participem esse velit, vt ipse ea fruatur: Aduertendum tamen est, quomodo diligendus sit proximus. Sicut te ipsum, ait, non ex toto corde, anima, & mente, sicut ipse Deus, nempe, quia in Deo est ratio & meritum absque mensura, quoniam infinita bonitas est, & infinito amore dignus, quem planè ei omnes angeli & homines simul dare nequeunt: sed ipse duntaxat se se diligit, vti diligendus est. 50

B. Bernar. lib. de diligen. Deum. Ideò Beatus Bernardus ait: Modus diligendi Deum, est eum diligere sine modo. Quapropter in hac re excessus inueniri non potest, sed quando plus attingitur regula, tanto melius est, vt egregie Beatus Thomas docet. At homo mensurabilem habet bonitatem, & ideo mensuratur eius dilectio, scilicet, sicut te ipsum. O vtinam illum diligeres sicut tuum equum, quem abundanter sustentas, aut sicut canem, quem fame perire non sinis, aut sicut parietes domus tuæ, quos pretiosis tapetibus contegis, aut sicut calceum, quem à puluere & luto mundari iubes. O infernalem crudelitatem: O monstruum horrendum: O detestabilem nequitiam: O execrandum facinus sempiterno supplicio sempiternisque ignibus merito vindicandum. Ferendum ne est, vt tu homo erga bruta animantia maiori clementia vtaris, & maiorem rationem lapidum & aliarum creaturarum insensibilium, quàm proximi tui habeas, quem Deus sicut te ipsum diligere iubet, & eum fame perire sinas, & nudum, & omni humano auxilio destitutum videas, & ei non subuenias, eiusque necessitatibus non misereariss? Vix reperitur aliquis, qui proximo suo benefaciat, nisi eum ab eo vtilitatem educere intendit: sicut ille, qui super humeros

B. Th. 2.2. q.27. art.6. 51

52 ros suos scalam imponit, licèt grauis sit, cum illa opus habet ad ascendendum in aliquem locum: postea verò illam in angulo deponit, & nunquàm eius amplius recordatur. Hæc omnia ex eo oriuntur, quoniam verus Dei amor in nobis deficit. Quando vi- *Simile.* trum in fornace ardenti est, ipsi artifici nimis obediens est, & tractabile, ita vt vno flatu ex eo quidquid vult, efficiat, vno flatu magna, & capacia atque pulcherrima vasa cõflat: at verò postquàm ex fornace ipsum vitrum extrahitur, adeò fragile est, vt minimo ictu digiti frangatur. Sic dum homines in igne diuini amoris sunt Deus, vno flatu, & vna inspiratione ex eis quid quid vult, facit, eorum corda dilatans, & ipsos varijs seruitutibus proximo suo seruire faciens, absque eo, quod ipsi per impatientiam deficiant, vel frangantur. Quis Diuum *1. Cor. 9.*
53 Paulum ita ampliauit, vt ipse diceret, Omnibus omnia factus sum? Charitas profecto. O admirabilem apostolici cordis amplitudinem. Hic Sanctus vir de omnibus rebus proximis suis seruiebat: orphanorum erat pater, viduarum refugium, tristantium consolator, & ignorantium magister. Si in hac fornace essemus fratres mei inclusi sufficeret certe, Deum illud nobis iussisse, vt corda nostra ita ampliarentur, vt proximos nostros capere possent, & necessitates eorum nostras reputaremus, ipsisque remedium diligentissimè quæreremus. Sed quia in hac fornace non sumus, inde oritur, vt in visceribus nostris tanta sit erga proximos nostros frigiditas. Denique, quod postremo hîc se se notandum offert, est, quòd cùm homines maiori obligatione astringantur ad
54 Deum diligendum, quàm proximum, nihilominus Deus Optimus Maximus, hominibus tria tantum præcepta erga se posuit, at verò erga proximum septem. In quo voluit significare quantum sibi placeat, vt homines se se adinuicem diligant, non se mutuo interficiant, nec alter alterius bona furetur, nec denique alij alijs noceant, siue in mente, siue in honore, aut denique in facultatibus. Atque ita quando aliquis in Deum peccat, nihil habet, quod restituat. Si enim eum non diligit, si iurauit, aut blasphemauit, aut festa eius non seruauit, solùm de quolibet horum pœnitere debet, & illud cum animo & firmo proposito se se in meliorem frugem recipien-

recipiendi confiteri: at verò si contra proximum peccat, hoc nõ 55
sufficit, quinimo tenetur damnum proximo suo illatum resarcire: vel enim ab eo opes vel famam aut aliud aliquod bonum abstulit, quod quidem ei satisfacere debet.

In his duobus mandatis (inquit cælestis magister) *Vniuersa lex pendet & prophetæ.* O Christe superne cæli ac terræ imperator, qui, cum immensus esses, intra purissima viscera Sanctissimæ Virginis Mariæ matris tuæ claudi dignatus es, & verbum abbreuiatum fecisti super terram. Curas abbreuiasti, cùm dixisti: Porrò vnum est necessarium. Abbreuiasti consilia, cum iussisti, vt homo relictis omnibus, & seipsum negans te cum cruce sua sequeretur. Abbreuiasti cæremonias & innumera legis veteris sacrificia, & ea in septem Sacramenta reduxisti. Abbreuiasti sexcenta & tredecim præcepta illius grauissimæ le- 56
gis in hæc tantum modo duo suauissima. Abbreuia obsecro passiones nostras; abbreuia vires & appetitum nostræ sensualitatis, & auge vires spirituales nostrarum animarum, vt hæc perfectissimè obseruemus, & obseruantia illorum meream plurimam gratiam, vt postea fruamur ingenti gloria. Amen.

DOMI-

DOMINICA DE CIMA OCTAVA,

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & venit in ciuitatem suam. Matth. 9.

2 CElebratissima veritas est in sacra Scriptura, quòd licèt Christiana charitas in omnes extendi debeat, multò magis tamen erga propinquos, vicinos & amicos ipsa exercenda est: ad hoc enim non solum charitas, gratia, & fides nos inuitat, sed etiam ipsa natura sic à Domino instituta. Quapropter Beatus Ambrosius explicãs illa Canticorum verba, Introduxit me Rex in cellam vinariam ordinauit in me charitatem, sic ait: Scire quid facias & ordinem ignorare, non perfecta scientia est, ergo ad perfectam scientiam pertinet, modum in rebus tenere. Atque ita Diuus Paulus licèt 3 omnium improborum maximè dolebat perditionem, multo tamen magis Israelitarum, à quibus ipse originẽ trahebat, vt apertè ex ijs colligitur, quæ ipse ad Romanos scribit. Vbi sic ait: Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo: optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitæ. Et quanuis pro omnibus peccatoribus orabat, multo magis pro Israelitis peculiariter deprecabatur. Et ita in eadem epistola inquit: Voluntas quidem cordis mei & obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem. Et ad Galatas scribens, Nolite, ait, errare, Deus nõ irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Et paulò inferius concludit, dicens

B. Ambro. Cant. 2. Roma. 8. Galat. 6.

cens. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes maximè ad domesticos fidei. Quam ob causam cum Christus filius Dei quàm peculiariter Hebræos dilexerit, & honore affecerit, ex eis carnem assumens, & ad ipsis prædicandum
Matth. 15. personaliter veniens (& ita dixit, Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel) cùm inquam eos sic dilexerit, vnaquæque ciuitas Hebræorum posset ciuitas Iesu Christi appellari: sed nulla hoc titulo insignita est præter Capharnaum, vt in sacra hodierni Euangelij lectione apparet, vbi sic dicitur. *Venit Iesus in ciuitatem suam.* Non dicitur, sua, eo quòd ipse in ea natus fuerit vel educatus: constat enim, In Bethlehem natum fuisse, & multo suæ vitæ tempore in Nazareth conuersatum: sed dicitur ciuitas sua, quoniam incolæ eius doctrinam ipsius, ac sermones magna cum deuotione audierunt, eumque maxima cum animi promptitudine, & affectione secuti sunt. Vrbes ac populos, in quibus hoc fit, Dominus suos appellare vult, non autem rebelles & inobedientes. Atque ita quando Hebræi debitam amicitiam diuinæ Maiestati seruabant, populus Dei vocabantur, vt patet
Exodi. 3. in sacro Exodi volumine, vbi ipse Dominus sic ait: Vidi afflictionem populi mei in Ægypto. Et in sancto Isaia, Sedebit, inquit,
Isaiæ. 32. populus meus in pulchritudine pacis, & alibi, In Ægyptum
Isaiæ. 52. descendit populus meus in principio, vt colonus esset ibi. Denique nunquam finem faceremus commemorandi, quoties in sacra Scriptura gens illa populus Dei appellatus fuit. Sed postquam in deserto per adorationem vituli peccauit, Dominus ad
Exod. 33. Moysem dixit: Vade descende de loco isto tu, & populus tuus, quem eduxisti de terra Ægypti. Quare Domine Hebræos 6
populum Moysi vocas? Quoniam peccarunt, & ideo nolo, vt populus meus vocentur, siquidem mihi non obtemperarunt.
Osee. 1. Et prophetæ Oseæ etiam dixit: Voca nomen eius, non populus meus, quia vos non populus meus, & ego non ero vester Deus. O terribilem comminationem: quomodo peccatores tam seueram sententiam contra se audientes non perhorrescunt? Vultis, fratres mei, scire cuius estis, attendite cui seruatis, si Deo an diabolo, & illius certè serui estis. Si quando se offert iniustum lucrum, aut iniuriarum vltio, aut turpis voluptas, &c. & ipse Sathanas vos ad hæc inuitat, & vos illum auditis & sequimini, res quidem certissima est, vos populum

lum eius esse. At si ipsum contemnentes magna cum animi
7 affectione diuina colloquia auditis, & illis libenter obtemperatis, euidens argumentum est, vos esse Dei populum: nam summa veritas inquit, Qui ex Deo est, verba Dei audit. Atque ita nos illa benedictio psalmi comprehendet: Beatus populus, cuius Dominus Deus eius. Vt autem hoc modo audiatis diuina verba, oportet vos ad concionem præparatos accedere. Cùm quis ignem incendere vult, scilicet ferro percutit, & ex venis ipsius silicis candentes scintillas prodire videt, & cùm fomitem, ideſt (*La yesca*) Adhibuerit, admiratur qualiter ignem non concipit, & tandem causam esse reperit, quia fomes ipse humidus & madefactus erat. O patres prædicatores, quoties lapides percutitis, id est, [*Quantos golpes days.*]
8 Et quod scintillæ micantes ab oribus vestris exeunt, quot rationes, quot modos ad seruiendum Deo, quot reprehensiones, & quot documenta præbetis, & nunquàm ignis incenditur, tam frigidi in fine concionis, & etiam in fine quadragesimæ auditores remanent sicut in principio. Et huius rei causa est, quoniam fomes, videlicet, voluntas multis affectionibus carnalibus, multis cupiditatibus, ac multis inordinatis desiderijs madida est. Exiccate, exiccate fratres fomitem, exprimite voluntatem ex aquis deprauatorum desideriorum. Id est (*Dessecad hermanos essa yesca. exprimid essa voluntad de las aguas de los malos deseos.*) Et statim in ea scintillæ incendentur, & simul etiam cum illis in eadem voluntate ignis diuini amoris inflammabitur, atque ita digni eritis, qui populus Dei vocemini. Vt autem magis in hu-
9 ius magni Dei amore inflammemini, notate quòd Deus non solùm magnificat esse Dominum alicuius populi boni, sed etiam alicuius animæ iustæ. Atque ita cum iussit Moysi, vt iret in AEgyptum ad redimendos Hebræos ipse Moyses ei dixit: Domine si interrogatus fuero, Quis me misit, quid dicam eis? Respondit Dominus, hæc dices filijs Israel: Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos. Hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione in generationem. O Deus infinitæ maiestatis, quare non inquis, Dominus Indorum, Africæ, Asiæ, & Europæ, & Dominus cœli & terræ me mittit ad vos? Ad hoc nobis respondere potest: Quoniam pluris facio esse Deum, ac Dominum

Abraham

Ioan.8. *Psalm.143.* *Simile.* *Exodi.3.*

Abraham & Isaac atque alicuius animæ iustę, quàm esse Domi 10
num totius cæli & terræ, & ideo hoc mihi nomen est in æternũ
& hoc memoriale meum in generatione in generationẽ. O be-
nedictus & glorificatus sit talis Deus, te omnes cælestes hierar-
chiæ Domine collaudent pro tam ineffabili clementia, qua erga
homines vteris. Magnificate obsecro fratres hunc supernum Do
minum, ipsum super omnia diligite, & ab eo summis precibus
postulate, vt hoc in cordibus vestris operetur, sicut ipsum regius
Psalm.107 propheta deprecabatur dicens: Exaltare super cælos Deus & su-
per omnem terram gloria tua. Quid postulas Rex sancte? Nun-
quid gloria Dei non est exaltata super cælos ac terram, licet tu
id à Domino non petas! Ita profecto: sed ego deprecor vt in pe-
ctore meo & in anima mea gloria Dei omnibus, quæ in cælo &
in terra sunt, ita præferatur, vt vitam & quidquid in ea mihi pre 11
tiosum est, cum animæ promptitudine pro eius seruitio offe-
ram. Hoc autem, quod Sanctus vir postulabat, apertè ostendit
se ab ipso Domino obtinuisse, quando Sauli, qui ipsum perse-
quebatur, dixit: Quam ob causam Dominus meus persequi-
1. Reg.26. tur seruum suum? Nunc ergo audi Domine mi Rex verba serui
tui. Si Dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrificio.
Id est, Si Dominus vult, vt ego moriar, libenter pro gloria eius
& pro obedientia, me ipsum morti offeram, & diuina maiestas
accipiat odorem sacrificij mortis meæ. Nam vbi melius vitam
meam & quidquid habeo expendere potero, quàm in eius serui-
tio & obedientia? Petamus ergo instanter à Domino, & ip-
sum fratres mei obsecremus, vt hanc promptam obedientiam
& spiritus submissionem, sicut huic sancto viro dedit, nobis 12
conferat.

Et venit in ciuitatem suam. Ciuitas, quam concionator suam re-
putare debet, est illa, in qua prædicans fructus facit, & ab audito-
ribus attentè ac deuotè auditur. Ob cuius rei defectum tam pa-
rum proficimus; non enim attendimus, in quo loco cum maiori
animarum profectu audiemur, sed attendimus locum, qui magis
ad nostrum commodum aut honorem, vel delicias conducit: que
Philip.2. rimus enim nostra & non Christi.

Et Ecce (inquit Euangelista) *offerebant ei paralyticum iacentem in
lecto. Videns autem Iesus fidem illorum, &c.* Res planè notatu di-
gna est in præsentiarum, quòd aliena fides huic homini ad salu-
tem

tem animæ & corporis profuit, in quo articulus fidei enitet, quē quotidie confitemur dicentes, Credo Sanctorum cōmunionem & remissionem peccatorum.

Est communio inter nos & Christum Saluatorem nostrum, sicut inter corpus & caput eius: habemus enim communionem cum sacratissimo Iesu Christi sanguine, cum meritis ac sacramentis eius, & cum Euangelio, doctrina, atque exemplo ipsius. Prima communio est inter Christum & Ecclesiam, sicut communio membrorum cum capite. De hac communione inquit Beatus Apostolus: Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri. Et apud Diuum Ioannem dicitur: Vita manifestata est, vt & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum patre & filio eius Iesu Christo. De hac communione fusius agit Alexander Alensis, & Beatus Augustinus exponēs illa verba: Particeps ego sum omnium timentium te. Alia est communio inter Sanctos & Ecclesiam triumphantem, & inter Ecclesiam militantem, quoniam omnes illæ beatæ mentes nobis suis orationibus coram diuino conspectu fauent. Atque ita Diuus Ioannes dixit, se vidisse viginti & quatuor seniores, qui ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Cum igitur sancti non opus habent pro se deprecari, consequens est, vt preces & orationes, quas Domino fundunt, pro nobis sint: quod quidem contra miserabiles huius tempestatis hæreticos efficacissimum est argumentum. Alia est communio inter Sanctos respectu bonorum operum: nullus enim vir Sanctus sibi soli, sed toti mystico corpori bonum opus operatur, ad instar corporis naturalis, cuius oculus cùm videt, non sibi soli videt, & lingua non sibi soli loquitur, & pes non sibi soli ambulat, sed ad totius corporis vtilitatem. Sic in corpore mystico vnito eodem spiritu nullus iustorum sibi soli operatur. Atque ita non inquit, Pater mi, qui es in cælis, sed Pater noster, & panem nostrum quotidianum da nobis hodie, & dimitte nobis debita nostra, &c. Hoc in virtute charitatis fundatur, & ideo nos Diuus Paulus admonet, vt simus soliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis, cuius rationem reddit. Quia vnum corpus & vnus spiritus, scilicet, estis,

1.Cori.1. 1.Ioan.1. Alexan. 4. p.q.33.de.of fic.miss. B Aug. super psal.118. Apocal.5. Simile. Luca.11. Ephes.4.

sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Non solùm autem probis societas sanctorum vtilis est & fructuosa, sed etiam improbis. Atque ita Alexander Alensis vbi suprà inquit, quòd in communione & societate sanctorum fit remissio peccatorum. Idcirco mysteriosè Simon Chananæus Apostolus hunc articulum pronunciauit his verbis: Credo sanctorum communionem remissionem peccatorum. Quod in hunc modum est intelligendum: Licet remissio peccatorum & iustificatio fiat gratis à Christo Iesu, quia si gratia ex meritis non est gratia, tamen à tota societate Sanctorum adiuuatur peccator, vt resurgat. Et ideo postquàm dixit, Credo sanctorum communionem addidit statim, Remissionem peccatorum. Maximè tamen oportet, quòd vt fides, ac merita aliena peccatori prosint, ipse ex parte sua se disponat, vt iustificetur. Atque ita verbum hoc: *Videns Iesus fidem illorum*, ad fidem eiusdem paralytici etiam referendum est, quoniam si fidem non haberet, se à Domino sanandum fore, non se tantis laboribus, ac periculis exponeret, vt egregiè Beatus Chrysostomus super hunc locum adnotauit. Est etiam notandum, quòd licèt Christus Redemptor noster hoc verbo, Fides, omnium fidem comprehenderit, non inde sequitur, fidem in eis omnibus fuisse æqualem & eiusdem valoris. Nam (vt Origenes inquit) sicut facies à facie differt, sic magnum discrimen est inter corda & voluntates, & inter virtutes, quæ cum ipsis exercentur. Atque ita fides & quæcunque alia virtus, quæ in vno est, habet nescio quid, in quo differt ab alia, quæ in alio est: explicat ipse hoc per quandam similitudinem. Literæ, inquit, Alphabeti viginti quatuor sunt (quod in lingua Græca reperitur, de qua ipse loquebatur) & omnes quotquot sunt scribæ, his characteribus Alphabeti scribunt, non enim aliæ sunt, sed vnusquisque diuerso modo ab alio scribit; omnes quidem scribunt, A, B, C, D. &c. sed vix vnquam reperies characteres ab vno scriptos, qui omnino cum characteribus alterius similes in omnibus existant. Sic, ait, virtutes Sanctorum septem sunt, tres Theologicæ, & quatuor cardineæ, at virtutes vnius quasdam (vt ita dicam) peculiaritates habent, per quas ab alijs aliorum differunt. Sed quoniam in huius ægroti, & multorum aliorum curatione Dominus

16

17

18

Alexan. vbi supra.

D. Chryso. super hunc locum.

Origen. super Num. 2.

Simile.

minus fidei virtuti edita miracula tribuit, quænam hæc fides
sit, dissérere oportet, constat enim variam esse, ac multi-
plicem huius vocis significationem. Et quidem his in locis non
debet fides accipi simpliciter pro credulitate firmoque assen-
su eorum, quæ de Deo & Christo credenda sunt. Nec rur-
sum accipi debet, vt idem sit, quod fiducia, quæ à spe nihil
aut parum differt, quomodo multi in multis locis exponunt,
& quomodo videtur accipi, cùm Saluator ait: Si habueritis *Mat.17.*
fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi, &c.
Et alibi, Si fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum *Luc.12.*
mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicæ fidei?
Nam cùm dicitur de Centurione, Non inueni tantam fidem *Matth.8.*
in Israel, fides Centurioni tribuitur, non tam propter fidu-
ciam, quam habuit, quàm propter opinionem, & æstima-
tionem, quam habuit de Christo filio Dei, credens illum tan-
tæ esse virtutis, vt absens ægrum sanare posset. Sic & post-
eà cùm apud eundem Euangelistam duobus cæcis dixisset,
Creditis, quia hoc possum facere vobis? Et deinde illis di- *Matth.9.*
centibus, vtique Domine, responderet, Secundum fidem ve-
stram fiat vobis, manifestum est nomine fidei credulitatem,
& firmam persuasionem potentiæ Christi Iesu significari: non
enim fiduciæ, quæ ad voluntatem pertinet, est credere quòd
Christus posset cæcos illuminare, sed credulitatis, quæ ad
rationem & intellectum attinet. Proinde rectissimè, vt ap-
paret, dicetur nomine fidei in Euangelijs sacris, cùm ei tri-
buitur salus, aut consecutio omnium, quæ volumus, com-
plecti vtrumque, nempe, & assensum illum firmum in cre-
dendis de Deo, ac Christo Iesu, & fiduciam ex illius om-
nipotenti bonitate conceptam: quamuis in quibusdam locis
magis videatur haberi ratio ad credulitatem, & assensum il-
lum mentis, in quibusdam verò ad ipsam fiduciam. Ita
enim duo hæc adinuicem cohærent, vt nec fiducia esse pos-
sit sine credulitate, nec credulitas sine fiducia quidquam im-
petret à Deo, vtque fiduciæ magnitudo ex credulitatis per-
fectione nascatur. Equidem dum dicimus: Confido huic
verbo Dei, Quorum remiseritis peccata, remittentur eis, *Ioan.20.*
in verbo illo, Confido, duo illa simul comprehendi viden-

tur. Est enim sensus, Adeò persuasus sum, illud esse verum, 22
vt inde etiam mihi certo sperem per sacerdotes remissionem peccatorum. Sic ergo & hoc loco fides accipitur, cùm dicitur Dominus vidisse eorum fidem. Magnam de Christi potentia simul & bonitate conceperant opinionem, atque ex hac opinione firmaque credulitate magnam etiam fiduciam, & spem consequendæ salutis, quam desiderabant: quam de Christo opinionem & fiduciam declarabant, dum tantùm laboris & molestiæ subire non dubitarent, vt ægrum Christo Domino præsentem exhiberent. Etenim (vt sacri narrant Euangelistæ) Cùm
Marci. 2. Luc. 5. præ turba per ostium domus, vbi erat Saluator ingredi non valerent, sublatis tegulis paralyticum submittentes coram Domino posuerunt. O quàm operosa est fides charitati adiuncta. Sanè nihil est quod ei obsistere possit. Ideo Beatus Pau- 23
Hebr. 11. lus ad Hebræos scribens ait: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis. Entrophæa sacræ fidei quàm sint miranda & stupenda. Huius cælestis virtutis, quæ cæterarum est fundamentum, nimis cupidi esse, eaque diuites fieri totis viribus contendere debemus. Nam (vt Di-
D. Th. 2.2 q. 2. a. 3. uus Thomas, & Theologi testantur) ad hoc quod homo perueniat ad perfectam visionem Dei, vbi eius fœlicitas sita est,
Theologi in 3. d. 24. præexigitur, quòd credat Deo tanquam discipulus magistro docenti. Sed fides hæc oportet, quòd sit operosa, similis ei, quam isti homines habuerunt, qui tanta pietate erga illum ægrotum vsi sunt. Et hæc ita Domino placuit, vt faceret Euangelista dicat, *Videns Iesus fidem illorum dixit, &c.* Quænam erat 24
Galat. 5. illa fides? equidem charitati coniuncta, de qua Beatus Apostolus inquit: Fides, quæ per dilectionem operatur. Est ergo fratres charitate pleni, & erga proximos egenos misericordes, quoniam Dominus defectum huius virtutis seueriss. imè punire solet; cuius rei nobis exemplum esse potest synagoga, de
Osea. 1. qua Propheta Oseas inquit: Ablactauit eam, quæ erat absque misericordia. Vbera Dei sunt diuina eius beneficia, quibus ipse immisericordes priuat. O tremendam vltionem. Cùm Dominus à te pectora sua aufert, videlicet, quòd cùm sis monachus vitam monachalem perinde degustes, acsi esses Turca,

aut

25 aut infidelis: & cùm sis sacerdos, res diuinas & rem sacram facere perinde gustes, ac si esses barbarus: & cùm sis Christianus, de lege Iesu Christi perinde sentias, ac si esses paganus: & cùm ad concionem venias, nullam inde vtilitatem percipias; & cùm te concionator increpet, & tibi gehennam minetur, vel cum gloria inuitet, nihil horum tibi prosit, nec tu ex eis commodum aliquod elicias: hoc est ablactare eam, quæ erat absque misericordia. Quamobrem de crudelibus peculiariter in Prouerbijs dicitur: Abominantur impij eos, qui in recta sunt via. Pro quo in contextu Græco habetur: Abominantur impij viam rectam. Impij omnia, quæ recta sunt, odio habent, virtutem & virtutis studiosos, qui ipsos increpant vel docent, abhorrent, & in pœnam suæ immanitatis intestino odio prosequuntur. *Prouer. 29.*

26 Quis ergo adeo lapideus est, qui tam magna tamque nociua supplicia non pertimescat, & misericors esse totis viribus non contendat? E contra verò animaduertite, quid de misericorde sacra scriptura dicat: Qui miseretur pauperi, beatus erit. Et pau- *Prouer. 14.* lò inferius: Misericordia & veritas præparant bona. Et postea, Honorat eum (scilicet Deus) qui miseretur pauperis. *o Sancta Maria señora*, & quàm singularia bona Spiritus Sanctus in præsentiarum viro misericordi pollicetur. Quis ergo, vt tanta mala fugiat, & tot bona consequatur, hanc virtutem ex integra animi & cordis affectione non diliget?

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. O infinita filij Dei clementia, Benedicta sit lingua tua, & benedictum os tuum dulcissimum, ò Christe mundi Saluator, quo tam sancta tam-
27 que glorioſa verba locutus es. Attendite, fratres, qualiter bonus Iesus pauperculum pertractat: euoluite Sacrosancta Euangelia, & non reperietis eum peculiariter aliquem Apostolorum filium nuncupasse, sicut hunc paralyticum filium appellat; vt planè videatis, quantum ipse Dominus pauperibus faueat, siquidem similem huic fauorem nec regibus, nec imperatoribus dedit. Benedicta sit paupertas & ægritudo, quæ patienter tolerantur, quandoquidem coram diuinis oculis tantum valent.

Remittuntur (ait) *tibi peccata tua.* Quid Domine? homo iste non à te modo postulat suorum peccatorum veniam, sed quod

à te exigit, est vt corporis ipsius remedium adhibeas. Quorsum 28
ergo ei dicis, *Remittuntur tibi peccata tua*? O ineffabilem immensi Dei liberalitatem, qui sicuti plus quàm promittit, donat, ità plus quàm ab eo petitur præbere solet. Promisit Ezechiæ Regi, nullum Assyriorum in vrbem Hierusalem emissurum esse sagittam aliquam: at non solùm hoc præstitit, sed per manum Angeli centum octoginta quinque millia militum in castris Assyriorum interfecit. Item apud eundem Prophetam sic ait: Omnes sitientes venite ad aquas; & paulò inferius adiecit, Comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra; diabolus verò multa pollicetur, & nihil dat, nisi crudelissima tormenta & nihilominus illum homines tanquàm cæci sequuntur. O si nunc resurgerent mortui, qui in 29
hoc templo sepulti sunt, qui illum in vita secuti fuerunt, & nobis dicerent, quid præmij pro eius sequela reportarunt, qualem nobis ipsorum tormenta audientibus terrorem incuterent? Relinquite ergo fratres mei, relinquite dæmonium, qui vos decipit, & liberalissimum Dominum Iesum Christum sequimini, qui non solùm plus quàm promittit, sed etiam plus quàm ab eo postulatur, elargitur. Petebat Centurio à Domino salutem seruo suo, ipse autem salutem & diuinum cõspectum suum ei promittit dicens: Ego veniam & curabo eum. Petebat Chananæa, vt è corpore filiæ suæ dæmonium expelleret, & non tãtùm benignissimus Dominus id ei concessit, verùm ipse hospes animæ eius remansit. Petebat denique paralyticus ille corpori suo salutem, & ipse Dominus illam ei in anima præbet, & postea in corpore. Su- 30
per quod Beatus Augustinus ait: More periti medici causam morbi prius expellit, Solet enim aliquando Deus corporalibus morbis atque alijs quàm plurimis laboribus homines ob ipsorum peccata punire. Et hoc nautæ illi, quicum Propheta Iona nauigabant, intellexerunt. Cùm enim essent Gentiles, & nihil eorum, quæ in diuinis literis continebantur, intelligerent, crediderunt nauigantium scelera tempestatis illius causam fuisse: atque ita sortibus scire conati sunt, quis tantæ turbationis reus esset, vt ab eis puniretur. Nos autem Christiani, cùm tot vndique Turcis, tot hæreticis, tot pestilentijs, tot ægritudinibus, tot sterilitatibus, tot infortunijs, ac tot laboribus circundati

Isaia.37.

Isaia.55

Matth.8

Matth.25.

B. August.

Iona.1.

simus,

31 simus, adeò stulti sumus, vt hæc omnia casu euenire existimemus. AEgrotat quis per quatuor mensium spatium, & cum medicis ac medicamentis quidquid possidet, dispendit, & quotidie ægritudo eius in deterius procedit, ipse verò crimina sua confiteri minimè recordatur, nec cogitat morbum illum ei ob multa scelera sua superuenisse, & forsan si animę suę salutem quęreret, illam etiam corpori suo inueniret. Ideo meritò Innocẽtius Papa iubet, vt medicus ægrotum visitans ante omnia ipsum hortetur, vt scelera sua spirituali medico confiteatur. Quæ lex si obseruaretur ægroti non terrerentur, cum peccata sua confiteri iubentur. Ad hoc medici respondere solent dicentes: Galeni, & Auicennæ sententiam esse, ne ægrotis tristia nuntientur, ego verò vobis domini mei dico, Galenum, & Auicennam nunc in inferno ardere; & vos, si illos in hoc sequimini, & quod debetis non facitis, eas-
32 dẽ pœnas & supplicia esse subituros. Vos autem ęgroti ne incuria tepescatis circa hoc negotium, licèt medici vos ad id faciendum non admoneant. Sit vobis corporalis ægritudo occasio ad animæ salutem consequendam, hoc enim Dominus intendit, cùm propter peccata homines ægritudinibus vexat, quamuis præsciti nullam ex eis sciunt vtilitatem educere. Plinius naturalis Philosophus inquit, ex eadem terra, ex qua argentum depromitur, si in cacabo aqua ebulliente igni apponatur, plumbum etiam educi hoc modo: nam ipsa terra in aqua decocta partim sursum ascendit, & in superficie ipsius aquæ enatat, & ex hac argentum efficitur, partim verò deorsum descendit, & ex hac plũbum conflatur. Omnes homines eiusdem naturę sumus, ex luto
33 nanq; seu ex terra nos fecit Deus. Atque ita Sanctus Iob inquit, Ecce & me sicut & te fecit Deus: & de eodem luto ego quoq; formatus sum. Princeps, Rex, Imperator, & rusticus ac pastor de eodem luto formati sunt. At propriùs lutũ & terra dicimur, cùm in peccato sumus ad terrena & immũda procliues & inordinata affectione propensi. Ideo S. Isaias ait: Cor impij quasi mare ferueus, quod quiescere nõ potest, & redũdant fluctus eius in cõculcationem & lutum. Venustissima similitudo cõparare hominẽ impium cũ maris inquietudine: nihil enim eo similius mari, cùm vir impius sit amarus contentionibus: nihil in eo dulce reperitur, nec vnum bonum verbum, tumidus superbia, liuidus inui-

Simile.

Cap. cum infirmitas de pœn. & remissio.

Plin. natu. hist. libr. 32.

Iob. 33.

Isaia. 57.

dia, spumidus libidine, mutabilis inconstantia, turbulentus, 34
fluctuosus, & aliarum maris qualitatum imitator. Et hunc, inquit Sanctus Propheta, ignominia & contemptu tanquam immundum lutum dignum esse. Hanc ergo terram & lutum Deus in cacabum & ignem ægritudinis & tribulationis includit, & ibi pars huius terræ in ima descendit tanquàm plumbum, hi sunt præsciti, qui infirmitatibus, laboribus, ac tribulationibus magis peruertuntur, & tanquàm graue plumbum efficiuntur. De quibus illud Exodi dici potest: Submersi
Exodi. 15. sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. At verò prædestinati cum à Domino in tribulationes includuntur, statim se se erigunt, & ex luto in pulcherrimum argentum conuertuntur. O admirabile Dei artificium, qui dolores & ægritudines tanquàm voces & reprehensiones suas hominibus mittit. At 35
Iob. 33. que ita in Sancto Iob dicitur: Increpat quoque per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit. Fœlices illi, qui dolores morbi sui tanquàm voces & reprehensiones Dei acceperunt, & per illas à suis sceleribus se se auerterunt. Nam Spiritus Sanctus per Prophetam Ezechielem inquit: Sonum buccinæ
Ezec. 33. audiuit, si autem se custodierit, animam suam saluabit. Vbi alia translatio habet, Animam suam saluauit; & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur eius saluatio adeò certa esse, acsi iam accepta fuisset, quod quidem admirabilis est amplificatio.

Cælestis igitur medicus paralytico dixit, *Confide fili.* Super hoc vobis rem quandam dicere volo, quæ in hominibus pijs magnam generat tristitiam, & vtinam vos ex ea tantum fructum 36
percipiatis, quantum ego ipse desidero. Ingens profecto scelus est vt homines malum ad alia mala exequenda vt medium assumant, sed non valde illud admiror. Et quòd ex creaturis, quas Dominus fecit, vt homines ipsum laudarent, retia ad scelera sua ipsi efficiant, & quòd ex eis, quæ Dominus fecit tanquam quædam calcaria, quibus homines celerius ad ipsum vias suas per cognitionem, & amorem dirigerent, ex his (inquàm) ipsi homines fræna efficiant, ne ad ipsum Deum accedant: hoc maius malum est, sed nec hoc multum admiror. Quod autem me in magnam rapit admirationem, & ingenti stupo-

re

37 re afficit, est, quod ex ea re, quam Dominus fecit, vt peccata nostra condonarentur, homines adeò peruersi, & nefarij sint, vt ordinem, quem Deus instituit, subuertentes, illa longè aliter vtantur, ne videlicet, peccata eorum remittantur, ô diabolicam abominationem. Ferendum ne est, vt medicinam, quæ ad sanandum, & ad præbendum vitam ordinata est, vos ipsi eam ad accipiendam mortem applicetis?

Ait Dominus huic paralytico, *Confide fili*. Et paulò inferius dixit cuidam mulieri, *Confide filia*. Quorsum Dominus ad sananda, & dimittenda peccata hanc fiduciam postulat? Vult Dominus, vt quanuis peccator sis confidas tamen te sanandum esse: impossibile est enim peccatorem sanari, nisi fiduciam habeat, se salutem fore consecuturum. Nam licèt à corporali sa-
38 lute homines sæpenumero diffidant, & posteà sanitatem consequantur, tamen in salute animæ longè aliter se res habet: nunquam enim peccator spiritualiter sanitatem comparabit, nisi in Domino confidat, se illam esse consequuturum. Quod autem hac fiducia homines ita abutantur, vt plæraque peccata, quæ committunt, ideo perpetrent, quoniam confidunt magnam esse Dei misericordiam, qui facilè ea omnia condonabit: hæc est infernalis peruersitas. Proijcis te, ô peccator, in abyssum scelerum, & in voraginem iniquitatum te immergis, atque diu in illis te esse sinis: & posteà dicis, bonus Deus, qui ea omnia mihi parcet. O proditor, proditor, qui medicinam in venenum conuertis, & ex fiducia occasionem sumis, vt deterior fias. O cæli, ô terra, ô creaturæ insensibiles transgredi-
39 mini naturæ vestræ limites, & simul nobiscum, tam horrendum facinus sentite & deplorate. O fratres in Christo Iesu charissimi, aperite, obsecro mentis oculos, & perpendite qua pœna, eo quòd re tam excellenti tamque præclara veluti est fiducia abutimini, digni sitis. Vtimini igitur hac cælesti virtute ad animarum vestrarum salutem, & non ad ipsarum damnationem, Sicuti Sanctus Dauid faciebat, cùm dicebat: In te inimicos nostros ventilabimus cornu. In te non in me, non in virtute nostra, & in nomine tuo, id est, potentia tua, spernemus insurgentes in nobis. Vbi alia translatio habet spernemus insurgentes in nos: & sic est in paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiam Bea- *Psalm. 43.*

B. Augst. tus Augustinus. Vnde, Surgentes in nobis, referri potest ad pas- 48
siones, quæ in nobis oriuntur; Surgentes verò in nos, ad dæmo-
nes eorum que ministros: & hos omnes aduersarios. In te ventila
bimus cornu & in nomine tuo spernemus, in te enim est Domi
ne, mirabilis ad omnia fortitudo ac potentia. In hac etiam forti-
Psalm. 41. tudine suam sanctus vir collocabat fiduciam, quando aiebat, Si-
tiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Vbi alij transtule-
runt, Ad Deum fortem; & sic est in contextu Græco & in para-
phrasi Chaldaica. O singularem tam Sancti viri fiduciam, non
vt à peccatis se superari sineret, sed potius, vt ea diuino auxilio ac
fauore adiutus vinceret & penitus euerteret. Hac etiam virtute
Psalm. 53. ipse erat munitus, cùm dicebat: Auerte mala (scilicet contra me
cõcitata) ab inimicis meis, vbi alia trãslatio habet: Auertet mala
ab inimicis meis; & sic est in contextu Græco & in paraphrasi 41
Chaldaica. In quo significatur fiducia, quam sanctus Rex habe-
bat, Deum sibi concessurum, quòd ab eo postulabat. Idem insi-
Psalm. 54. nuauit, dum alibi postea dixit: Ego autem ad Dominum clama
ui, & Dominus saluabit me: & in cõtextu Græco ac in alia trãsla
tione denotatur, satis Dauid persuasum esse, Deum animum ha
ctenus paratissimum habere, & deinceps semper habiturum om
nibus subueniendi: ait enim, Et Dominus saluauit me: atque ita
est sensus illius verbi, Dominus saluauit me, & saluabit me.

Quæ hactenus à me inducta sunt, fratres, vehementer nobis
fiduciæ virtutem commendant: & vt ea bene vtamur, quam vt
commendatiorem vobis faciam, quàm sit diffidẽtiæ vitium Deo
detestabile, proposito ex diuinis voluminibus insigni exemplo
Num. 13. demonstrabo. Inciderunt enim in hoc crimen filij Israel, quando 42
ab exploratoribus audierunt ingentes difficultates, quas, vt in
terram promissionis ingrederentur, pasturi erant: qui vehe-
menter exterriti, seque terram illam expugnare posse diffisi, de
reditu in AEgyptum tractare cœperunt. Quæ vis autem ora-
tionis explicare queat, quantus Domini furor ob huius diffiden
Num. 14. tiæ crimen aduersus populum fuerit concitatus? Vsquequo
(ait Dominus ad Moysem) detrahet mihi populus iste? Quo
vsque non credent mihi in cunctis mirabilibus, quæ feci co-
ram eis? Feriam ergo eos pestilentia atque consumam, te au-
tem faciam principem supergentem magnam, atque fortio-
rem,

43 rem, quàm hæc est. Cumque multis precibus longaque oratione iram Domini lenire conaretur, atque inter alia diceret, Dimitte obsecro peccatum populi huius secundum magnitudinem misericordiæ tuæ, sicut propitius fuisti egredientibus de AEgypto vsque ad locum istum, respondit Dominus: Dimisi iuxta verbum tuum, attamen omnes homines, qui viderunt maiestatem meam & signa, quæ feci in AEgypto & in solitudine, & tentauerunt me iam per decem vices, non videbunt terram, pro qua iuraui patribus eorum. Viuo ego, ait Dominus: sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis. Vestra cadauera iacebunt in solitudine, filij vestri vagi erunt in deserto annis quadraginta, & scietis vltionem meam. Animaduertite quæso fratres quam graue, quàm ingens peccatum sit diffidentia, siquidem Deus eam tantis tamque seueris supplicijs afficit.

44 Si ergo magnum malum diffidentia est, quod eius pœnæ magnitudo declarat, necesse est, vt magnum bonum fiducia sit, quæ nos à tanto malo liberat. Et si in illis diffidentia tanta pœna fuit digna, tantaque seueritate punita, multo magis erit in nobis, qui à diuina liberalitate longè maiora accepimus beneficia: propter quod strictiori obligatione astringimur, vt in ea fiduciam nostram sitam, ac positam nostris in necessitatibus tam spiritualibus quàm corporalibus firmissimè habeamus.

Cùm igitur Dominus peccatorum remissionem paralytico donasset, Scribæ, qui tunc aderant, *Dixerunt intra se, Hic blasphemat*, quia quod Dei proprium est, scilicet peccata dimittere, sibi arrogare vult. Deus enim per Sanctum Isaiam

45 ait: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates propter me. At Dominus IESVS occultas cordium eorum cogitationes diuina virtute inspiciens, dixit: *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Quod perinde est ac si diceret: Vos me blasphemum iudicatis, quod hac remissione peccatorum mihi Dei vendicem potestatem, sed vestrum hîc requiritur iudicium, vtrùm horum minoris sit potestatis verè ac seriò dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula? Non dubitem, quin vtrumque sit æqualis imò *Isaiæ. 43.*

lisimò eiusdem potestatis, vt pote diuinæ, cùm solius Dei sit quidquid voluerit solo verbo efficere. Cùm ergo videatis me modo hac tanta vti potestate, vt solo verbi imperio paralyticum hunc subitæ sanitati restituam, consequens est, vt qui hoc præstare potest, possit & peccata condonare, cùm vtrumque eiusdem sit potestatis. Hoc igitur firmissimo argumento se Dominus remittendi peccata potestatem habere facilè comprobauit. Ad eum ergo omnes confugiamus, vt peccata nostra remittat, & gratiam nobis largiatur, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat idem pijssimus Iesus Mariæ filius. Amen. 46

In eadem Dominica decima, OCTAVA, POST Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit, & venit in ciuitatem suam. Matth. 9.

Exod. 22. INTER NOTABILIA, QVÆ Dominus in veteri testamento iussit, vnum est illud Exodi, scilicet: Si pignus à proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum reddes ei; ipsum est enim solum; quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud, in quo dormiat. Si clamauerit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum. Velim Domine te interrogare (siquidè hîc iubes, vt cùm alicui pauperi mutuarentur numi super aliquod pignus, quod vestis esset aut indumentum, cum quo dormiret & operiretur, ante solis occasum ei redderetur; si enim ob defectum pignoris ipse pauper frigus 1

3 gus de nocte pateretur, & coram te de creditore conquereretur, teipsum auditurum promittis, rationem assignans, Quoniam misericors es: in quo innuis, quod ex eo quòd tu misericors es, tibi prouenit, vt nobis necessitates proximorum nostrorum tantopere commendes). Velim, inquam, te interrogare, quod misericordiæ genus sit, hominem punire, eo quòd pauperis necessitatibus, non succurrit, siquidem tu ipse eum in illis collocas, & illarum causa es? Si tantoperè pauperum necessitates doles, facilè eis remedium poteris adhibere; si autem cùm possis, eis remedium non adhibes, quare me supplicio afficis, eo quòd eis non succurram? Impone Domine huic aliud nomen, voca illud iustitiam, rigorem, iram, non autem misericordiam. O incomprehensibilia Dei mysteria!
4 Diuinus eius spiritus nos illuminet, vt aliquid illorum ad vtilitatem animarum nostrarum possimus intelligere. In hoc, quod hic Dominus præcipit, duo nobis singularia manifestantur. Alterum est, Deum maxima misericordia erga diuites vti in hoc, quòd pauperes sint in mundo, erga quos ipsi etiam pietate vtantur. Alterum verò est, ingentia esse spiritualia bona, quæ Deus in anima tribulantis operatur, si quidem, cùm tam misericors sit, corpora paupertate, fame, & ægritudine opprimit. Qui enim ex eo quia misericors est, me punit eo, quòd corporalibus proximi mei non subuenio laboribus, quorum ipsemet Deus est causa, sine dubio maxima futura sunt spiritualia bona, quæ per hoc medium ipse non solùm patientibus necessitates, sed etiam in illis fauen-
5 tibus facere vult. Hoc fratres mei, æquùm est, vt quilibet vestrum, cum laboribus circundatus fuerit, consideret, & intra se dicat. Siquidem Deus adeò misericors est, vt non solùm illum, qui meis necessitatibus minimè fauet, puniat, sed etiam mecum tam seuere agat, magna absque dubio sunt bona, quæ ex his meis laboribus educere contendit. Vnde Sanctus Ieremias explanans causam, quare Moab nunquam à peccatis suis exierit, inquit: Fertilis fuit Moab ab adolescentia *Ierem. 48.*
sua, & requieuit in fæcibus, nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abijt: idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus. Id est, semper

popu-

populus ille in prosperitate fuit, nunquàm à patria sua exu- 6
lauit, nec captiuus, vt alij populi, extitit; & ideo in suis
peruersis moribus continuo permansit multis peccatis diffa-
matus. Et notandùm est, quòd cùm eis Dominus minaretur,
se ob scelera eorum Assyrios, qui eos euerterent, missurum es-
se, in Hebræo habetur, Mittam euacuatores & euacuabunt eos:
vbi nos legimus, Mittam ordinatores. In quo loco Spiritus San
ctus persecutores appellat euacuatores & ordinatores, signifi-
cans persecutiones & labores quantum ex se est efficere, vt ho-
Simile. mines ordinentur & peccata relinquant. Sæpenumero euenire
solet, vt cùm piscator arundine piscetur, hamo piscem magnum
apprehendat, & quoniam si magna violentia illum vellet ab
aqua extrahere, ipsa linea piscatoria facilè frangeretur, & ita pis-
cis liber euaderet, ideo piscator illum per violentiam non ex- 7
trahit, quin potius lineam protrahit, quo vsque piscis defeciscа-
tur, & sic lassatum ipsum ad ripam fluminis facilè apprehen-
dit. O eximie piscator Iesu Christe fili Dei, quot artificijs, vt pec-
catores ad te attrahas, vteris. Hamus, quo illos piscaris, est tuus
diuinus amor, esca verò est præmium tuæ gloriæ, quam illis pol-
liceris. Quilibet Christianus hanc escam libenter deuorat & de-
glutit, sed difficulter peccatum statim relinquit. Si repente Do-
minus ipsum à suarum affectionũ aqua in qua maximè immer-
sus est, educere vellet, ita hinc inde volutaretur, vt lineam facilè
frangeret, & nullius esset vtilitatis: hoc est nullum emolumentũ
à diuinis inspirationibus educeret. Quilibet concubinarius, vsura
rius, ambitiosus, vel alius id genus peccator, licèt hamo diuini
timoris capti sint, & gloriæ desiderio detenti difficilè tamen su 8
bito sua scelera relinquunt. Quid igitur remedij? Defatigen-
tur & torqueantur prius multis laboribus & infortunijs, & hoc
modo facilè ad ripam trahentur, & ab aquis suorum peccato-
rum educentur, ac tandem in viridi littore gratiæ colloca-
buntur. Quanuis autem verum sit omnes labores vniuersa-
liter esse efficaces ad peccatores lassandos; peculiariter tamen
morbi corporales hunc effectum operantur. Nam alijs labori-
bus homo plerunque diuitias amittere solet, quæ quidem (vt
D. Th. 2. 2. q. 118. art. 5. ait Diuus Thomas) inter bona exteriora vltimum locum ob-
tinent; at cum ægritudinibus homines vitam amittere, & se-
uerum

9 uerum Dei iudicium subire pertimescunt, & hic timor efficacior est ad peccatorum conuersionem omnibus alijs mundi infortunijs. Atque ita experientia videmus, quod emergente in mari tempestate vix ex omnibus, qui in naui portantur, cognosci potest, qui boni aut mali sint. Tunc enim omnes Deum inuocant, omnes misericordiam postulant, omnes, si confessor adest, crimina sua confitentur, & tunc difficulter deuoti, & honesti â dissolutis & inhonestis dignoscuntur: omnes nanque timore perterriti bona opera faciunt. Quod idem in magnis ægritudinibus contingere videmus, probi enim atque improbi tunc boni videntur: omnes Deum inuocant, omnes sanctissima Sacramenta accipiunt, & alia pietatis opera agunt, & vtinam omnes in sanctis propositis, quæ cum aliquo graui morbo
10 laborant, habent, postquam sanitatem consequuntur, perseuerarent. Sed proh dolor, & quam multi finita ægritudine, & salute obtenta retrocedunt ac peruertuntur. Rex Ezechias (vt refert Sanctus Isaias) luctum & lacrymas, quas, cùm ægrotabat, profudit, & quod tunc Domino promisit, his verbis enarrat: *Isaiæ.38.* De mane vsque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba, attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum. Et paulò inferius, Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie, pater filijs notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac, & psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini. Animaduertite obsecro ad quid ægrotus vitam desiderabat, videlicet, vt eum cunctis diebus vitæ suæ laudaret & glorificaret, &
11 vt suos diuinam legem ac voluntatem doceret. At postea quàm sanitatem est consequutus, & ab illa ægritudine liber, quã do nuntij Regis Babylonis ad eum venerunt (vt idem Sanctus *Isaiæ.39.* Propheta refert) cùm deberet de diuinis laudibus, sicut in ægritudine proposuerat, coram ipsis agere, per vanitatem (quod peccatum plerunque Reges & etiam non reges committunt) ostendit eis (inquit sacer textus) cellam aromatum, & argenti, & auri, & odoramentorum, & vnguenti optimi, & omnes apothecas supellectilis suæ, & vniuersa, quę inuenta sunt in thesauris eius. Quæ omnia ideò eis ostendit, vt magnus ac potentissimus Rex ab ipsis reputaretur: quod quidem euersionis Hierusalẽ fuit causa.

causa. Ecce de quo huic regi recuperata salus profuit, attendite, 12
qualiter sanctas intentiones, quas in morbo habuit, conseruauit.
Væ, væ, væ, & millies væ, & quot Ezechię hodie in mundo sunt,
qui eorum, quę promiserunt, cùm ęgrotabant, facilè obliuiscuntur, & ex ipsa salute obtenta ensem efficiunt, quo Dominum, qui
eam donauit, offendunt.

Omnem hanc vtilissimam doctrinam retulimus occasione
sumpta huius paralytici, cui infirmitas corporalis fuit medium
quoddam, vt à peccatis, in quibus erat, exiret, & spiritualem salutem consequeretur, veniens ad cęlestem medicum, qui illam
ipsi communicauit, ad quem forsan non veniret, nisi ęgrotus &
paralyticus esset.

Ait igitur sacer Euangelista, quòd vbi Dominus Gerase- 13
norum terram reliquisset, conscensa nauicula, *Transfretauit*
Marci. 2. *& venit in ciuitatem suam*, Scilicet, *Capharnaum Et ecce offerebant*
Lucæ. *ei paralyticum iacentem in lecto.* Atque (vt ex Diuo Marco, & ex
Diuo Luca apparet) cùm illi, qui eum portabant, propter confertissimam turbam, quę domum circumsidebat, sistere illum ante Dominum minimè possent, tantus erat salutis
amor, vt noua ratione excogitata scalis admotis supra tectum
ascenderint, tegulisque, ac tabulis sublatis paralyticum in lecto iacentem magno labore ad supera loca sublatum funibus
dimissum ante Dominum Iesum posuerint, nihil morantes
Domini domus iniuriam, cuius tectum perfoderunt, nec eorum periculum, qui subtus erant, animaduerterunt, nec (quod
erat grauius) concionantis Domini sermonem intercidere, at- 14
què impedire veriti sunt; hęc enim omnia impedimenta flagrans salutis amor superauit. O si tanto studio animę suę
homines, quanto corporis salutem quęrerent. Quid enim
non faciunt, vt corporis saluti prospiciant? Quas opes non
profundunt? Quibus se laboribus non addicunt? Et quid
non tandem huius rei gratia patiuntur? Si ob hoc enim ad
longinquas terras peregrinandum sit, peregrinantur. Si corpus diuturna inedia extenuandum, extenuant: si à solitis voluptatibus atque delicijs abstinendum, abstinent: si ferro & igne
atque incisionibus opus sit, ferrum patiuntur, & ignem, vt corporis dispendio maius redimant eiusdem corporis dispendium.

Quæ

15 Quæ igitur insania est, cum morituri corporis gratia tam multa facias, nihil propter immortalem animam pati? Cùm tam multis partibus anima corpori præstet, quæ dementia est, omnem curã & studium in tuenda corporis salute ponere, nullamq; omnino huius diuinæ partis rationẽ habere? Fateor nulla esse verba, nullam dicendi vim, quæ huius tantæ cæcitatis indignitatẽ, qua maxima generis humani pars laborat, pro meritis valeat explicare.

Videns ergò Dominus fidem illorum ait paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. V bi S. Hieronymus bene meritò exclamat, di cẽs: O mira humilitas, despectũ & debilẽ ac totis mẽbrorũ cõpagibus dissolutũ filium vocat; Mirabili lenitate peccatorẽ filium appellat, vt blãdiẽtis affectu eũ alloquens cor eius emolliat, & in amorẽ Dei viscera eius incalescãt, & absq; eo quòd veniã peccatorũ postulet, ei dicit: R*emittuntur tibi peccata tua.* Hic manifestè ostẽditur, quantũ Dñs peccata detestetur, & quãtũ gaudeat ipsorũ veniã cõdonare, siquidẽ veniã illorũ non petita ipse ea cõdonat. O clementissime Domine, si hoc facis, quid obsecro facies, quãdo peccatores suorũ scelerũ veniam à te postulauerint, ipsa humiliter deplorãtes, siquidẽ huic minime lugenti nec veniam postulanti dicis; R*emittuntur tibi peccata tua?* Qua propter cõfidẽter Regius Propheta dicebat: Miserere mei Deus secundũ magnã misericordiã tuã. Magna infirmitas, licèt ipsi ægroto nociua sit, est tamẽ medico curanti magnũ decus & gloria. Sic peccata grauia & horribilia, quãuis cõmittẽtibus ipsa noxia sint, Deo tamẽ, qui illa cõdonat, honorifica sunt: in illis enim bonitas ac misericordia eius ostẽditur. Iccircò peccator Dauid ingẽtẽ diuinã misericordiã implorabat ac si diceret: Domus tuę magnę misericordię Dñe omnes capit; & si aliqui extra sunt, sine dubio sunt illi, qui in eã ingredi nolũt. Si ego ob magnitudinem peccati mei diffidere volo, existimãs, te mihi veniã nõ esse daturũ, iniuriam certè tuę infinitę veritati facio, siquidẽ per Ezechielẽ prophetã inquis: Si impius egerit pœnitentiã, ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita viuet & non morietur, omniũ iniquitatũ eius, quas operat⁹ est, (siue magnę siue paruę sint) nõ recordãbor. Si verò cogito, te ipsa cõdonare nõ posse, magnã tuę omnipotẽtię irrogo iniuriã: si deniq; cogito, te illa parcere nolle, tuã infinitã bonitatẽ grauiter offendo. Quarè ergo in te Dñe nõ cõfidã, si quidem adeò singularis tuus erga nos amor est, vt nõ solùm pec-

B. Hieron. *super hunc locum.*

Psalm. 50. Simile.

Ezech. 18.

catorũ nostrorũ veniã cõcedere, sed etiã nobis gratificare velis, 18
eo quod à te veniã postulamus? O immẽsam Dei liberalitatem.
Perpẽdite quæso, qualiter Dominus se debitorem nostrũ ostendat, eo quòd ab eo petimus debiti solutionem, siquidem non tantum vult peccata condonare, sed peccatoribus ipsis iam conuersis suam statim diuinã gratiam elargitur, & ex eo quod eis gratiã impartitur, ipsis, si in ea perseuerãt, debitor est suæ gloriæ. Prius Dominus huic ægroto salutem animæ, quàm corporis tribuit.

B. Chryſ. Hinc Beatus Chrysostomus egregiè asserit, neminiin corpore salutẽ Christũ dedisse, quin simul eius animam sanaret, salutem verò spiritualem non dabat nisi habenti fidem atque dispositionẽ. Nàm vt egregie D. Thomas & theologi docent, ad iustificationẽ peccatoris requiritur propria fides & propria dispositio, 19
& ob hanc causam Dñs huic paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* Quasi actum fidei illius postulans, quia, vt Apostolus ait, sine fide impossibile est placere Deo, vbi etiã non tandũ est, Dñm potuisse dicere: Confide fili, ego remitto tibi peccata tua, sed maluit modestius loqui dicens, remittuntur tibi peccata tua, nè æmuli, qui circumcirca erant, magis ira succenderẽtur. De quibus statim sequitur: *Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat.* Cùm peccatum iniuria quædã in Deum sit, nemo præter eum illud delere potest. Hinc S. Dauid inquit: Tibi soli peccaui & malũ corã te feci, idest, Tu solus, Domine, potes delicta mea dimittere, cuius legẽ ipse transgressus sum. Cæterũ creaturã sibi arrogare, quod soli Deo peculiare est, ad blasphemiã attinet. Cõsequenter ergò ait B. Hieronymus, quia scribæ tantũ hominẽ putabant, & verba Dei nõ intelligebãt, arguũt eum vitio blasphemiæ, dicentes ipsum Dei potẽtiam vsurpare. 20

Psam. 50.

B. Hieron.

Et *cùm vidisset Iesus cogitationes eorum dixit: Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Dũ cogitationes eorũ cognouit, se eis Deũ verũ esse ostendit. De Deo namq; Salomon inquit: Tu nosti solus cor omnium filiorũ hominum. Ex hoc apparet, quanto errore inducantur illi, qui videntes siue audientes aliquid à proximis suis statim de ipsis præcipitanter malè iudicant. Olim licèt Dominus permiserit hominibus, vt animaliũ carnibus vescerẽtur, sub grauibus tamen pœnis vetuit, nè sanguinem mãducarẽt. Et rationẽ reddens inquit, ideò iussisse, quoniam ipse sibi sanguinẽ elegerat, quẽ in sacrificio homines pro patratis sceleribus offerrent.

3. Reg. 8.

rrētidcirco voluit, fatinoroſum eſſe eū, qui ſanguine veſceretur. Ita cùm Dominus ſibi ſoli reſeruauerit cognitionem cordium humanorū, munus Dei vſurpat ille, qui cogitationes atq; intētiones proximorū ſuorū iudicat. De illis quatuor myſterioſis animalibus ſic ait S. Ezechiel: Planta pedis eorum, quaſi planta pedis vituli. Vitulus animal eſt, quod grauiter figit pedē; & in hoc ſignificatur, nō debere ſeruus Dei, ſeſe in cogitationibus ſuis precipitare, ſed omnia magna cum grauitate & cōſideratione facere debere. Nō debet (inquā) male iudicare de proximis ſuis, ſi quidē eorū cogitationes & cordis interiora minime poteſt cognoſcere. Ezech. 1.

Vt quid cogitatis mala in cordibus veſtris? His dicit cordiū ſcrutator. O quam multis hodie poſſumus hoc exprobrare, qui non ſine
22 magno animarū ſuarū diſpēdio nihil bonū in cordibus ſuis cogitare ſciunt: vnde eis oritur vt quā plurima ſcelera & atrocia flagitia cōmittāt. Res quidē certiſſima eſt, quod cogitatio dilatata voluntatē inuitat, vt cōſentiat ijs, quę intellectus cogitat. Atq; ita cogitatio in malo extēſa peccatum eſt, & tale qualis fuerit materia, in qua quis cum aduertentia detentus eſt. Itaq; ſi materia eſt mortalis, peccatum erit mortale, & ſi venialis veniale, quoniā ſe periculo exponit, vt voluntas tali materiæ cōſentiat. Hanc dilationē & morā S. Hieremias reprehendit dicens: vſq; quò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Non increpat, (inquit B. Gregorius) eò quod veniant, ſed quia morentur; quoniā primus motus (ideſt, *La primera aſſomada*) Prauæ cogitationis non eſt in manu noſtra, & ſi ſtatim illam expellimus minimè peccamus, quin
23 potius meremur. Atq; ità illa comminatio prophetæ Michææ ſcilicet, Væ, qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus veſtris, de cogitationibus dilatatis intelligenda eſt. Quod aperte conſtat ex eo quia S. Propheta cum illis loquitur, qui cogitationes impias ità protraxerunt, vt eas tandē opere cōpleuerint. Et adiunxit ſtatim, In luce matutina faciūt illud; nā deprauatæ cogitationes ità voluntatem inflammant, vt improbos ad improbe operādum ante lucem ſurgere faciāt. O ingentē filiorum Adæ confuſionem: qui cùm ad bonum exequendum tā pigri & ignaui ſint, ad malū diligētiſſimi ſunt. Fōs & origo tāti mali eſt bonarū cogitationum defectus, & improbarum abūdantia. Sicuti egregiè teſtatur Sapiēs dicens: Qui cōfidit in cogitationibus ſuis, (ſcilicet peſſimis) impiè agit: & in cōtextu Græco habetur, Hiere. 4. B. Greg. lib. 27. moral. c. 1. Mich. 2. Prouer. 12.

impie aget. Qui in cogitationibus suis confidit, signū est q̄ inip- 24
sis delectatur. Ex quo fit, vt non solū opera impia de præsenti ope
retur, sed q̄ etiā perseueranter illa in futurū operabitur. Hoc etiā
Beatus Apostolus erudit ad Romanos scribens. Vbi cū natura-
Rom. 1. libus philosophis loquens inquit: Qui cùm Deum cognouis-
sent, nō sicut Deū glorificauerūt, aut gratias egerunt, sed euanue-
runt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorū.
Ecce qualiter Sāctus Apostolus ostendit, fontem & originē ma-
lorum omniū illis hominibus fuisse, se ipsos vanis ac pessimis co
gitationibus tradidisse. Atq; ità sicut cogitatio impia in scelere
prolōgata voluntati occasionē præbet, vt cōsentiat, ex quo alia plu
B. Isidor. rima mala oriuntur (nā vt ait B. Isidorus cogitatio parit delecta-
tionem, delectatio consensum, consensus opus, opus consuetudi-
nē, consuetudo legem) ità cogitatio sancta dilatata occasionē præ- 25
bet voluntati, vt illi se per affectionem adiungat, & illam deside-
Psal. 118. ret, atque opere compleat. Ideò ait Regius Propheta: Et medita-
bar in mandatis tuis, quæ dilexi, & exercebar in iustificationibus
tuis. Id est, ex meditatione diuinorum præceptorū me ipsum ad
Deut. 6. ipsorū obseruātiam incitaui. Idcircò postquam dixit S. Moyses,
diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, subiecit pro-
tinus. Eruntq; verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in cor-
de tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedēs in domo tua,
ambulans in itinere, dormiēs atq; cōsurgēs, & ligabis ea quasi sig-
B. Hieron. num in manu tua, eruntq; & mouebuntur ante oculos tuos. Hinc
Super c. 23. ortum est, vt pharisæi (inquit B. Hieronymus super illa verba Ma
Matthæi. thæi, dilatant phylacteria sua) decem præcepta legis in membra-
nulis scribentes ea è manibus suspensa portarēt; & sicut in alijs er- 26
rabant, in hoc etiā errore ducebantur. Deus enim his verbis signi
ficare voluit, vt homines continuo in memoria & cogitatione
sua diuina præcepta portarent, vt ità ea opere adimplerent, non
autem volebat, vt ea è manibus suspenderent. Quod si tantā curā
studiumq; res ista meretur fratres, quid quæso de his dicēdū erit,
qui vix vnquàm huius tantæ rei meminerūt, qui Dei sui que ipso
rum prorsus obliti more pecudum vitam degunt? Qui nec, quid
Deus mereatur, quid ipsi debeāt, quis eos maneat exitus, quæ spes
quæ pœna, vnquā recordantur? Vt per hoc facile appareat, quot
aculeis à propheta ad huius rei memoriam excitentur, totidē eos
fraudibus à diabolo excæcari, & ad obliuionem tantarū rerū in-
duci.

27 duci. Vos ergo obsecro fratres per viscera misericordiæ Dei nostri, huic tantæ miseriæ & calamitati remedium adhibeatis. Auferte (vt inquit Sanctus Isaias) malum cogitationum vestrarum de cordibus vestris: & resistite (vt ait Diuus Iacobus) diabolo, & fugiet à vobis. Et sicut S. Abraham tempore sacrificij volatilia omni cura abigebat, nè in siderent carnibus Deo iam dicatis, ita & vos cogitatus nocuos à cordibus vestris Deo iã dicatis depellite. Et non solùm cogitationes impias à cordibus vestris abigere curetis, sed etiam ipsa sanctis considerationibus adimplere contendite, vt ità ex anima cuiusq; vestrum illud dicipossit, quod sponsus sponsæ in Canticis dixit: Comæ capitis tui sicut purpura regis iũcta canalibus. Idest, cogitationes cordis tui sunt velut purpura regia non trita, vel vsu consumpta, sed recenter tincta. Iuncta canalibus, hoc est (*Quando luego sale del tinte*) Viuissimum colorem ha-
28 bens. Quod perindè est ac si diceret, cogitatus illius esse purissimos, illustrissimos, & amore & charitate plenissimos. Vbi Septuaginta interpretes transtulerunt; Comæ capitis tui sicut purpura regis ligati in canalibus. Eadẽ ferè vtriusq; versionis sententia est, sed hæc modo magis amatorio & verbis dulcioribus procedit, estque singularis exaggeratio pulchritudinis cogitationum, quæ sunt veluti funiculi, quibus rex regum ligatur. In canalibus, idest, in capillis, quos per similitudinem canales nuncupat. Sicut enim aqua in canalibus diuiditur, quæ per ipsos maximo cũ splendore, crispa & retorta præterlabitur, sic pulchri capilli diuisi extensi & separati per humeros sponsæ velut canales oblongi & effusi crispantur. O admirabilem amplificationis modum. Si vidissetis pulcherrimam virginem sparsis & effusis per humeros capillis, & Regem potentissimum illis ligatũ, eò quòd ei mag-
29 nopere placebant, profectò hoc maximum signum pulchritudinis illorum esset. Hoc igitur spiritus sanctus animæ iustæ hic ait: cogitationes cordis tui adeò pulchræ sunt, vt rex æternus iuxta te illis ligatus sit: ipsi enim sunt velut funiculi, quibus ipse amore captus est. Fœlices animæ, quæ sic Deum redamare sciunt, & suis sanctis cogitationibus apprehendere. His certè non dicetur, *Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Peculiariter Dominus hoc scribis dixit, quoniam id quod paralytico dixerat, ipsi sceleri tribuerunt, atque in malam partem acceperunt. Super quod oportet vos considerare, quam impium est, de proximis vestris detrahere, & ipsos aliqua ignominiæ nota inurere, si quidẽ de eis male cogitare non licet, quod longe aliter multi ex vobis facere solent, qui ad refrænandum lingua in nullã fere virtutẽ habetis.

Isai. c. 1. *D. Iac. 4.* *Gene. 15.* *Cant. 7.* *Simile.*

D. Iac. 3. Iccirco B. Iacobus rem stupendã super hoc negotium inquit, scilicet, Omnis natura bestiarum & volucrum & serpentium domatur, & domita sunt à natura humana, linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. O magnam hominum confusionem, si quidem propter malitiam nostram linguam domare non possumus, & illam velut ferum animal proximis nostris mille damna inferre permittimus. Quanuis sartor imperitus sit, & quã uis pannus, ex quo vestem conficere vult, sit vilis, prius quã ipsum forcipe scindat, semel & iterũ eum metitur & sapone signat, nè aliquid illius deperdat: vos autẽ cùm fama proximi vestri sit velut pannus pretiosissimus nõ perpẽdentes malũ quod cõmittitis illã forcipe, hoc est, lingua vestra ità proscinditis, vt vix postea scissura, quam in illa feciSimile. stis, aliquo modo cõsui aut resarciri possit. Experiẽtia videmus, quod ex duobus nodis, qui facilius efficitur, difficilius posteà soluitur. Hoc manifestè apparet in funibus sparteis, in quibus si nodum efficiamus difficillimè illũ facimus propter ipsorũ funiũ asperitatem, postea verò ipsum facile dissoluimus: at è cõtra in filo serico facile nodus efficitur, difficillimè verò dissoluitur. Sic inter peccata peccatum linguæ facilSimile. liter cõmittitur, & difficilius soluitur, quia difficilis est famæ restitutio. Nàm quemadmodũ si in albam papyrũ atramentũ siue litura incidit, licèt posteà diligenter radatur, semper tamen remanet signum seu macula: si enim papyrus ipsa multum radatur, facilè rũpetur: sic infamia, quæ est litura quædã inficiens proximi tui famam, maxima cum difficultate raditur, & posteà semper remanet aliqua macula, quin imò fæ penumerò vt ei remediũ adhibeatur, papyrus, rumpitur hoc est, fama eius magis rupta & infecta remanet.

Denique quanuis Dominus cogitatus eorum pessimos arguens se Deum esse ostendit, tamen, vt eos euidentius conuinceret, statim addidit: *Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Vt sciatis autem quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; *Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam: & surrexit & abiit in domum suam.* Placuit altissimo Dño per id quod visibile erat probare quod erat inuisibile: remissio nãq; peccatorũ ab hominibus videri nõ potest, paralyti cum autem sanum à lecto surgere videri potuit. Et in hoc egregio miraculo clarissimè se Deum omnipotentẽ indicauit eo, quod non oran-
S. Th. 3. p. q. 43. ar. 4 do, vt patres antiqui & Apostoli miracula operabatur, sed tanquã ex propria virtute imperando paralysi, vt rectè docet B. Thomas. Annotatu

33 tu etiam hic dignum est, quod saluator quatenus Deus propria potestate miracula faciebat, vt autem homo erat, potestate excellentiæ id faciebat, vt idem etiam Sanctus Thomas docet. Atq; ita quæstioni in præsentiarum à cœlesti magistro propositæ, scilicèt, *Quid est facilius dicere, Remittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Respondetur, quòd ex parte Dei tam facile est vnum sicut & alterum, ex parte verò ipsius rei, inquit Beatus Augustinus, magis est impium pium facere, quàm cœlum & terram creare. Si autem quis obijciat dicens, Contrarium omninò verius esse, nam iustificare impium, est gratiam in eius anima creare, at cœlum & terram creare, est, etiam aliquid ex nihilo facere; ergò non maius est vnum quam alterum, respondetur maius esse peccatorem iustificare, si ad ipsum opus & ad modum, quo efficitur, attendamus. Quemadmodum siquis in aliqua 34 vrbe terrenam domum nemine contradicente ædificaret, & erigeret etiam atq; construeret arcẽ fortissimam, ipsa eadẽ vrbe renuente: hoc secundũ esset absq; dubio maius tùm ex parte operis (plus enim arx inexpugnabilis, quã domus lutea valet) tũ etiã ex parte contradictionis: sic dicimus, esse maius opus peccatorẽ iustificare, quã mundũ creare, primo, quia gratia cœlos ac terrã multis antecellit. De illa enim in libro sapientiæ dicitur, Præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse dixi in cõparatione illius, neq; comparaui illi lapidem pretiosum, quoniam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua. Deindè maius opus est, peccatorem iustificare propter modum, quo fit: nã in hac iustificatione obstaculum est & contradictio, quę in cœli creatione non fuit. Si autem quæritis, Quis huic operi obstat, illudque impedit? fortasse peccatoris voluntas? de hoc obstaculo non loquor, 35 quoniam si peccatoris volũtas cõtradiceret, nunquã Deus ipsum iustificaret. Nam (vt inquit B. Augustinus) Qui creauit te sine te, nõ iustificabit te sine te. Obstaculum autèm, de quo hic agimus, est peccatum mortale, quod in anima residet, & hoc, licet ipse peccator ad Dominũ se cõuertere velit, & ad iustificationem disponatur, obstaculum & impedimentum est. Mirabile profectò, quod cùm peccatum nihil sit, (vt idem B. Augustinus testatur super illa verba D. Ioannis, Sine ipso factum est nihil, ideſt, peccatũ hoc nihil dicatur impedire & obstare peccatoris iustificationem. Ex quo apparet, quam pernicioſum sit id nihil, Dicite mihi, obsecro, nox quid est? Est tenebræ. Et tenebræ quid? Est priuatio lucis. Non est quid positiuum nec habens esse, sed est nihil. Et nox est quoddam nihil, quod impedit artificem &

B. Tho. 3. p. q. 64. art. 3.

B. Augu.

Simile.

Sapien. 7.

B. Augu.

D. Augu. super Ioan. c. 1. tract. 13.

quemcunque alium laborantem ac cunctis terrorem incutit. Sic pec- 36
catũ mortale, quod in anima sistit est quædã nox, quædã tenebræ, &
quoddã nihil, quod Angelos terret, sanctis timorem inijcit, & diuinã
potentiam impedit, nè iustificationem operetur, & propter hanc con-
tradictionem est etiam maius iustificare peccatorem, quã cœlum &
terram creare. Ex parte verò hominum quoniam ab ipsis iustificatio
non conspicitur, magis in admirationem raperẽtur, cum viderent ali-
quid corporale creari, & paralyticum repente sanitatẽ consequi, quam
cùm audirent Dominum dicentem, *Remittuntur tibi peccata*, Vt verè
in huius paralytici miraculo contigit.

Ideò sequitur, *Videntes autem turbæ, timuerunt & glorificauerunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus*. Hic est vnus ex præcipuis fructibus, qui percipiendus est ex visione operum Dei admirabilium,
Psal. 76. videlicet, propter illa ipsum glorificare & collaudare. Ità Sãctus Dauid 37
faciebat, sicut ipse fatetur dicens: Memor fui operum Domini, quia
memorero a principio mirabilium tuorum, & meditabor in operibus
tuis, & in adinuentionibus tuis exercebor. Deus in sancto via tua.
Quis Deus magnus, sicut Deus noster? Tu es Deus, qui facis mirabi-
lia. Notã fecisti in populis virtutem tuam. O feruida verba & grati cor
dis atq; insigne diuini amoris succensi signum indicantia. Omnia illa
maxima ponderatione digna sunt: sed præcipue hæc, Deus in sancto
via tua, ideſt, via, quę nos ad te, ò Deus perducit, est in sancto tuo, ideſt,
Christo, qui suis admirabilibus operibus nos illuminauit, mouit & in
B. Augustl. lib. de vtili. credẽ. c. 17 amorem suum attraxit. Atque ita inquit B. Augustinus, Multitudo
credẽtium miraculis saluatoris congregata est. Admirabilis certè fuit
Dei prouidentia, & singulare beneficium in nos contuilt, cum in diui- 38
nis literis prodigia, quæ à principio mundi operatus est, nobis reuela-
uit: hæc enim reuelatio magna diuinarum laudum materia est. Nimis
durus ac lapideus homo est, qui admiranda creationis mundi & ineſ-
fabiliaredemptionis nostræ mysteria, atq; miracula, quæ tunc Domi-
nus edidit, contemplans, cœlesti quodam amore non inflammatur
cum sancto Propheta dicens: Replcatur os meum laude, vt cantẽ glo-
riam tuam, tota die magnitudinem tuam. Nec cogitare debetis hæc ad
mirabilia opera vsq; ad finem sæculi defutura, nãm quotiescunq; ne-
cessitas postulauerit, Dominus suæ sanctæ Ecclesię cũ illis fauebit. Ait
1. Cor. 12. enim D. Paulus: Diuisiones gratiarũ sunt, alij gratia sanitatũ, alij ope-
ratio virtutũ, ideſt, miraculorũ. Vbi illud verbum, sunt, quod præsens
tẽpus significat, maximè perpendũ est, quoniam in sancta Eccle-

sia

39 sia semper sunt gratiarum diuisiones, & Christus Redemptor noster
dixit: Qui credit in me opera, quæ ego facio (id est miraculosa) faciet, *Ioan. 14.*
& maiora horũ faciet: quia ego ad Patrem vado, id est, propter meã ab-
sentiam corporalem nomine meo ministros meos operatores miracu-
lorũ in Ecclesia relinquo. Vel aliter, quia ad patrẽ vado, vbi mea præ-
sentia fidelibus meis, vt miracula possint facere vsq; ad sæculi consum
mationẽ impetrabo: atq; ità noui credentes semper ad Dominũ glori-
ficandum & collaudandum incitabuntur. Oportet autẽ fratres mei, vt
hæ laudes corã diuina maiestate sint acceptæ, à pura conscientia proce
dant. Glossa ordinaria perpendit, quod primus, qui nomen Dei nomi
nauit, fuit diabolus, qui (vt patet ex diuinis literis) muheri dixit: Cur *Gene. 3.*
præcepit vobis Deus &c. Et primus, de quo legitur q̃ Christũ Redem
ptorem nostrũ Iesum Nazarenum nuncupauit, fuit etiã diabolus, (vt
40 patet apud D. Lucam) vbi dicitur: Erat homo habens dæmonium im *Luc. 4.*
mundũ, & exclamauit voce magna dicẽs: Quid nobis & tibi Iesu Na-
zarene? Venisti perdere nos. Sed Domino non placuit, vt Res tàm im-
proba, immũda, atq; execrãda, qualis est diabolus, ipsum nominaret.
Quapropter Sanctissimum nomen Dei, atq; eius diuinas laudes non
sicut diabolus corde immundo pronunciare studeamus, sed illud cor-
de mundo & amoris pleno nominemus: hæc enim est laus, quæ illi pla *Isai. 54.*
cet, & quæ animam laudatoris lætificat. Atq; ità vbi nos legimus; Lau
da sterilis & quæ non paris, alia trãslatio habet, lætare sterilis & quæ nõ
paris: & sic est etiam in contextu Græco. Vbi significatur, quòd laus
animã lætificat, sed hoc intelligitur, dummodò anima ipsa mũda sit, &
amoris plena. Ex ijs autẽ, ob quæ maximo cum gaudio Deum glori-
ficare debemus vnum est, quia talem potestatem, scilicet, dimittendi
41 peccata dedit hominibus. Magnas Deus amicis suis olim cõmunicauit
potestates. Prophetis mysteriosas reuelationes futurorum dedit, & ali-
quibus hominibus potestatem suscitãdi mortuos & alia miracula faciẽ
di tribuit; sed nemini ante legem gratiæ dimittendi peccata, quousq;
ipse venit in mundum, concessit potestatẽ, quam sacerdotibus tribue
redignatus est dicens. Accipite Spiritum sanctũ, quorum remiseritis *Ioan. 19.*
peccata, remittuntur eis. Quæ quidem potestas (vt docet B. Thomas) *D. Tho. 3.*
ministerialiter eis data est à Christo Iesu, & nusquam Angelis collata. *p. q. 64.*
Sed obserua, quòd licet bona sit definitio peccati, quam tradit Diuus *D. Aug.*
Augustinus dicens, Peccatum est dictum, vel factum, vel cõcupitum *li. 2. contra*
contra legem Dei, quæ definitio confirmatur ex illis verbis Ecclesia- *Faustum.*
stici: Væ duplici corde, & labijs sceleratis, & manibus malã facienti- *Eccle. 2.*

bus, vbi apertè Spiritus sanctus docet esse peccatum cordis & linguæ & prauorum operum, sed tamen non omne dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei est peccatum mortale, quoniam sæpe numero propter materiæ paruitatem multa dicta vel facta vel concupita contra legem Dei sunt peccata venialia, ad quæ in sacrosancta Ecclesia præter confessionem alia multa remedia collata sunt. Et D. Thomas ad idem tria adhibet. Primum est, quacunq; gratia, quã Dominus animæ tribuit, peccatum veniale dimittitur: verbi gratia, cum quis mortalia confitetur, ei gratia tribuitur, & ibi eius venialia condonantur. Secundum remediũ est interior cordis dolor. Exempli gratia, audis rem sacram & cùm recordaris tuorum peccatorum, ex intimo corde suspiria trahis eò quod Deum offendisti, ob hoc venialia tibi dimittuntur. Tertium deniq; remedium est propter quamcunq; reuerẽtiam Deo & sacris Ecclesiæ rebus adhibitam, aut propter aquam benedictam, aut propter cinerem primaferia quarta Quadragesimæ Christianis impositum, aut propter benedictionem episcopalem, & his exceptis propter quemcunq; laborẽ aut afflictionẽ, quã quis pro Dei amore patitur. Hoc aperte constat in ijs, qui in purgatorio sunt vbi peccata venialia purgantur, & pœna, quæ in hoc mundo pro mortalibus non est purgata, licèt isti contra voluntatem suam patiantur; mallent enim in gloria, quàm ibi esse. Igitur fratres mei omni puritate, affectione, & amore altissimum misericordiarum patrem glorificemus, qui tot remedia ad peccata nostra nobis contulit: & his laudibus merebimur abundãtiam gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

D. Tho. 3. p. q. 67. art. 3.

DOMINICA. XIX.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Loquebatur Iesus principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicens: Simile factum est regnum cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. 22.

Dicatur tota parabola vsq; Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Occa-

2 OCCASIONE Vltimorum horum verborum vobis rem quandam maximæ consolationis dicere volo, scilicèt, quòd licet D. Paulus ad Ephesios scribens de diuina electione &, prædestinatione eloquens, agat de illa per verbum de præterito dicens, Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus (id est, vt bona cœlestia suauissimæ gloriæ consequeremur) in Christo: (id est, per merita Christi) sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate, qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesu Christum. Vbi verbum illud, Elegit, &, prædestinauit, non ad præteritum tempus, sed ad æternitatem referendum est, vt sit sensus, Elegit nos & prædestinauit nos in æter- 3 nitate sua, in qua omnia sunt præsentia, & in ea nihil præteritum aut futurum est. Ideò plurimi (vt inquit Scotus) decipiuntur, quoniàm de diuina prædestinatione tanquam de re præterita loquũntur, existimantes ipsam iam præteritam esse, & tanquam rem præteritam non posse non esse. Idcircò dicunt isti, si Deus nos prædestinauit, securus est campus, dormire possumus tranquillè & quietè; si autem nos reprobauit, quid nobis prodest laborare, siquidem infallibiliter in æternas gehennæ flammas ituri sumus? Si Deus ità constitutum habet, non mutabitur, quia inuariabilis est, apud quem (vt ait Diuus Iacobus) non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Falsa opinione ducimini, fratres, & nimis decepti viuitis, metientes Deum ad modum creaturam. Cogitatis nè, quòd sicut ea, quæ feciſtis, iam transierunt, & id quod præteritum est, de 4 necessitate præteritum est, sic etiam diuina electio, vel reprobatio est iam præterita, & siquidèm præterita est, quòd de necessitate vos saluabimini aut condemnabimini? Non ità est, vt existimatis: hoc enim opus Dei tempore non metitur sed æternitate, & ideò non habet futurum, aut præteritum. Atque ità inquit ibi Scotus, Deum tam liberè modo nos eligere ac si nunquam voluntatem suam ad aliquam partium determinatam haberet. Quo circa fratres mei sancti & immaculati esse contendite, in charitate & in omni virtute perseuerantes, & eritis electi ac prædestinati, & post hanc vitam illis cœlestibus perennis gloriæ nuptijs fruemini. Qui enim in illa triumphãte Ecclesia habitaturi sunt, oportet vt prius se disponant, & in hoc mundo illa addiscant, in quibus posteà coram diuino conspectu se exercere de

Ephes. 1.

Scotus in 1. d. 40. ad. 1.

D. Iacob. 1.

re debēt, videlicèt, in cognitione & dilectione altissimæ maiestatis eius 5
& proximorū sicut se ipsos propter ipsius Dei amorē. Narrāt diuinæ li
Daniel. 1. teræ Nabuchodonosor præposito dom⁹ suę iussisse, vt inter filios Israel
eligeret pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, & eruditos omni sapientia, qui per triū annorum spatium in regis palatio essent, & ibi literas & sapientiam Chaldæorum docerentur. Et interea dùm hæc addiscebant, constituit eis Rex annonam per singulos dies de cibis suis & de vino vnde bibebat ipse, vt enutriti tribus annis postea starent in conspectu eius. Itaque non licebat eis coram Rege apparere, quousque linguam & scientiam Chaldæorum perdiscerent. Ità decretum & constitutum est à Deo, vt nullus in Regium gloriæ palatium ingrediatur, quin prius in legibus & lingua cœlesti doctus & exercitatus sit. Et dū hæc addiscimus, ipse nobis cibū de mensa sua, videlicet, diuinam essentiam præbet, quam in ineffabili Eucharistiæ sa- 6
cramento sumimus, in quo Christus verus Deus & verus homo continetur. Quòd si hic hanc cœlestem scientiam non addiscimus, nūquam coram superno Rege apparere posse, aut in domo eius ingressuros nos esse expectemus. De illa namq; in Apocalypsi dicitur: Nō intrabit in
Apoc. 21. eā aliquid coinquinatū aut abominationē faciens & mendaciū. Si verè fratres mei in illis fœliciſsimis nuptijs vos ipsos videre cupitis, hæc omnia deponite, quæ vos à spiritualibus studijs, in quibus Deus vult, vt vos hic exerceatis, auertere & semouere possunt. Nàm (vt ait B. Au-
B. Augu. in confess. gustinus) Ille cœlestem hæreditatē verè & ex animo desiderat, qui eā ijs, quæ in terra præstantissima habentur, facilè anteponit; & potius vult omnia huius mundi, quam illā amittere. Sed quàm parum huius desiderij in hominibus sit, ex eo apparet, quòd ipsi miseri homines quæcunq; caduca huius sæculi ei præferunt, & vt ipsa nō amittant, vo 7
lunt potius cœlum amittere. Quoties enim, ò frater, lethaliter peccas, eam amittis. Attende ergò ob quæ delinquere non metuis, & apertè videbis ob quæ ipsam amittas. Quo circà primus passus ad illā est quæ
Origen. super Leuit. dā terrenarū rerū abnegatio. Atq; ita Origenes definiens hoc nomen, Sanctitas, quod in sacra scriptura toties reperitur, recurrit ad nominis Græci etymologiā, quòd significat rē absq; terra. Et ita in quod B. Paulus dixit, Elegit nos, vt essemus sancti, vult secundum Origenem significare, vt essemus sine affectione rerum terrenarum. Et ex hoc sequitur, quod statim dicit scilicet, Et immaculati in charitate: ex eo enim quod homo desideria sua à terrenis rebus auertit, oritur, vt immaculatus & cum charitate viuat. Notāter dixit D. Augustinus. Ille cœlestē

hære-

8 hæreditatem verè & ex animo desiderat. Nam multi aut ferè omnes eam desiderant, sed perpauci verè & ex animo: pauci enim volunt suscipere onus, quod ipsa secum affert.

In Deuterono. iusit Deus hoc scilicet, Quando habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absq; liberis mortuꝰ fuerit, vxor defuncti nō nubet alteri, sed accipiet eā frater eiꝰ, & suscitabit semē fratris sui: & iuxta hāc legē dixit Booz, ꝓpinquior cōsanguineo viri Ruth iā defuncti: Partē agri vēdidit Noemi, quę reuersa est de regione Moabitide, si vis possidere iure ꝓpinquitatis, eme & possidebi si autē displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, vt sciam quid facere debeā: nullus enim est propinquus excepto te qui prior es, & me qui secundus sum. At ille respōdet, Ego agrū emā; cui dixit Booz, quādo emeris agrum de manu mulieris, Ruth, quoq; Moa
9 bitidē, quæ vxor defuncti fuit, debes accipere, vt suscites nomē propinqui tui in hęreditate sua. Qui respōdit: Cedo iuri ꝓpinquitatis. Volebat ille hęreditatē sed nō cū onere, quod secū importabat, rē enī grauē existimabat, Ruth vxorē ducere. In hunc modum si à plurimis quęras, an gloriā velint, dicent, Maximè profecto imo nihil aliud se desiderare asserēt. Sic inquit B. Augu. omnes naturaliter volumus esse beati. Deus est obiectū, scopus, meta, & trāquillitas nostrę voluntatis, sicut color & lux sunt obiectū visus, vnde oculi delectātur cum lapides pretiosos vidēt, quoniā in illis est viuacitas coloris & splēdor atq; claritas. Sed quāuis visus ipsis delectetur, nullus tamē ei per se solum satisfacit, quia nul
10 lus solus omnium lapidum perfectiones habet. At si esset aliquis lapillus, qui omnes colores, splēdores atque perfectiones omniū gēmarū haberet, ille profectò integrum oculis tribueret delectamētum. Cū Deus sit infinita bonitas qui in se omnes perfectiones cōtinet, ipso solummodo humana corda satis fiunt; iccircò, Inquietum (ait B. Augustꝰ.) est cor nostrū, donec veniamus ad te. Si igitur illam supernā hæreditatem optatis, & illam consequi cupitis, vos ipsos diuina lege velut per matrimonium coniungere debetis. Quid autem est cum illa vos coniungere, nisi in obseruatione eius viuere & onera ipsius humeris vestris imponere ac tandē ab illa gubernari? Propter hāc relinquet homo patrē & matrē sicut illi faciūt, qui habitū alicuius sanctę religionis suscipiūt. Hinc intelligetis mysteriū, ob quod cū Christus redēptor noster in cruce pēderet, suā sacratissimā matrem dulcissimo matris nomi-

Deut. 25.

Ruth. 4.

B. August.

B. August.

mi.

mine nō appellauit, sed eā mulierem vocauit. O Christe humanæ vitæ reparator, superne nostrarū animarū magister, quare lo-
Luca.23. quēs in cruce cū æterno patre ei dixisti, Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt. Et posteà dixisti etiā, Pater in manus tuas cōmēdo spiritum meum, at vero loquēs cum sanctissima matre tua inquis; Mulier ecce filius tuus? Quare illā matrē nō vocas, sicut & patrē tuum vocasti? Hoc fecit, vt nos doceret, quod post-
12 quā in cruce religionis positi fuerimus, nec patrē, nec matrem si fieri posset nominare deberemus, & quod nec pater nec mater nec alunes nos á quiete & trāquillitate ipsius religionis semouere debēt: quin potius Deū instāter obsecrare debemus, vt à nobis amorē ipsorum auferat, quo eos nō plus quā alios proximos diligamus atq; ita maiori cum libertate spiritus dicere possimus, Pater noster qui es in cælis. Qui autē religiosi non estis etiā propter
12 amorem diuinæ legis, quæ est propria mulier, cum qua vsque ad mortem vobis est viuendum, debetis in eo quod vobis fuerit impedimento ad eius obseruātiam, patrem & matrem libentissimè
Pron.5. relinquere. Hæc est mulier illa, de qua in Prouerbijs dicitur, Sicili cet: Lætare cum muliere adolescentiæ tuę; vbera eius inebrient te omni tēpore, & in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris, fili mi, ab aliena, & foueris in sinu alterius? Respicit Dns viā hominis & omnes gressus eius considerat. O verba perenni memoria digna, quæ si attento animo euoluantur, nimis efficacia sunt, vt quod cūq; cor, licet durū & lapideū sit, emolliāt & effringāt: fœlix ille, qui mundanas & caducas voluptates fugit, & seà terrenis & impertinentibus expediens à prima sua ætate diuinā
13 legē maximo cum delectamento & amore amplectitur, & dulcia eius pectora suggit, hoc est, altissima ipsius mysteria intelligere conatur, vt sic in diuino amore absorptus & inebriatus remaneat. Et hoc est, nō seduci ab aliena permittere, & non foueri in sinu alterius. Ad hæc autē omnia ei magnopere fauet, perpēdere quod respicit Dominus viā hominis, & omnes gressus eius cōsiderat.

Vultis ergò fratres mei, si quidē glorię hęreditatē cupitis, hanc mulierē ducere? Quid respōdetis? Sed quid mea verborū vestrorū? Parum refert vos dicere, sic, si opera vestra, negocia, ac mores vestri respōdēt, vos sicut Hebręum illū Dñi hęreditatē velle, sed
Prou.13. diuinę legi cōiūgi nolle. Vult & nō vult piger, ait Salomō. Vult hęreditatē, & nō vult onus hęreditatis. Vnusquisq; in se oculos figat,

14 figat, & hoc verisimum esse inueniet. O quam pauci sunt sicut Booz, qui hęreditatē & mulierē voluit, existimātes & reputātes rē grauē esse diuinæ legis obseruantiā, seq; vires non habere ad tātum onus subeundum, & ad voluptates deponēdas. Hanc ignauiā & timorē B. Augustinus ante conuersionē suam habebat, cui impossibile videbatur cōcubinam, cum qua diu vixerat, posse relinquere, sicut ipse in suis confessionibus humiliter fatetur. O quam multi adolescentes dicunt, Ego castitatem seruare volebam, sed me continere non potero, & hac diffidentia in continuo peccato sunt miseri cogitātes, se hoc opus per se solos factu ros esse ac si non esset Deus, qui peculiari suo auxilio eis faueret. B. Aug. in confes.

Inter ea, ob quę Dñs de Hebręis maximè cōquestus est, vnum fuit, quoniā fortissimos terrę promissionis Gigantes se superare
15 nō posse diffiderūt, ac si ipsum Deū adiutorē nō haberēt. Et ità D. Paulus inquit: Propter quod venit ira Dei in filios diffidētię. Nè cogites homo, te solū difficultates, quę in obseruatione legis diuinę sunt, posse superare, confide te diuino fauore ipsas; licèt magni Gigātes sint, victurū esse. Caleb qui (vt in Numerorū volumine dicitur) fidelis terrę promissionis explorator, & etiā fidelis contēplator mysterij, quod significabat, videlicet, glorię extitit, voce sonora cunctis audiētibus clamare cœpit, dicēs: Ascendamus & possideamus terrā, quoniā poterimus obtinere eam. Ità oportet nos ad inuicē animari dicētes: Ascendamus per diuinæ legis obseruantiā: bonū enim Deū habemus, qui nobis fauebit; in spē mutuò prouocemur, & fortes reddamur, nos aliquādo hæreditatē illā fore possessuros. Quantò enim plures sunt causæ ad
16 aliquē effectum cōsequendum, quā ad illum amittēdum, tantò maior debet esse spes ad ipsum obtinēdum. Vna duntaxat causa est, quę timorē dānationis inferni generat, & hæc est peccatū cōmissum, aut quod cōmitti potest. Christianus autē prudens magis pertimescit, dānationē propter peccata futura, quā propter peccata prēterita. Nā pro prēteritis medicinā diuinorū sacramētorū cū rationabili prēparatione accepit, sed pro peccatis futuris, in quę ob fragilitatē suā incidere metuit, (licèt de prēsenti firmissimū propositū habeat nō peccādi) pertimescit etiā, nè in pœnam suæ ingratitudinis Deus ipsum in illis vitā finire permittat. Hòc verebatur S. Dauid, cùm dicebat; Iustificationes tuas custo diam, non me derelinquas vsquequaque. Hoc est, licèt modo firmis- Psal. 118.

firmissimũ propositũ habeã cõtinuò tua diuina præcepta obser- 17
uandi, si tamẽ propter fragilitatẽ & miseriã ego cecidero, si à po
tẽti manu tua dimissus fuero, nõ me propter infinitã clementiã
tuã Dñe in æternũ sic permanere sinas, statim ad te fac vt reuer-
tar, & non me derelinquas vsquequaq;. O singularẽ humilis cor
dis orationẽ, quod firmitati & stabilitati suæ non cõfidebat. Si
ergo rex Dauid tã Sanctis propositis & intẽtionibus diues time
bat, quis nõ timebit & dicet, Nõ me derelinquas vsquequaq;. Ha
bemus ergò fratres charissimi quod timor ex vna dũtaxat causa
oritur, spes verò cõsequendi gloriã ex multis nascitur, in primis
Hebr. 9. ex infinitis meritis Christi Redẽptoris nostri & ex eius sacratis-
sima morte atq; efficacissima oratione, quia (vt ait Apostolus)
Introiuit in ipsum cœlũ, vt appareat vultui Dei pro nobis, & ex
medicina sanctorũ Sacramẽtorũ & ex pœnitẽtia atq; orationi- 18
bus iustorũ, & ex bonis operibus, & ex tota sacrosancta Ecclesia,
ac deniq; (quod omniũ fundamẽtũ est) ex infinita Dei misericor
dia. Tot igitur sunt causæ, quę nos ad expectandũ mouent vt cõ
fidẽter & animosè dicere possimus. Ascendamus ad terrã illam,
Heb. 10. quia poterimus illã obtinere. Hoc nos D. Paul. erudit dicẽs: Ha
bẽtes itaq;, fratres, fiduciã in sanguine Christi, quã initiauit no-
bis viã nouã & viuẽtẽ, accedamus cũ vero corde in plenitudine
fidei aspersi corda (idest, habẽtes corda aspersa) à cõsciẽtia mala,
teneamus spei nostrę cõfessionẽ indeclinabilẽ: fidelis enim est, q
repromisit, & cõsideremus inuicẽ in prouocationẽ charitatis &
bonorũ operũ. Quodlibet horũ verborũ maxima põderatione
dignũ est. Illis omnibus S. Apostolus nos docet, vt pleni fiducia
ad inuicẽ nos ipsos excitemus, & mutuo prouocemus in charita 19
te fundati, cũ puritate conscientiæ in meritis Iesu Christi & eius
ęterni patris, p missionib⁹ firmissimè expectãtes: fidelis est enim,
qui repromisit. Magnopere etiã nos ad hanc spẽ & fiduciã cõfir-
Psalm. 120 mat, id qđ S. Dauid inquit: Dñs custodit te, pro quo in cõtextu
Grẽco habetur Dñs custodiet te, & sic est etiã in paraphrasi Chal
daica. Et vbi in eodẽ psalmo nos legimus Dñs custodit te ab om
ni malo, alia trãslatio habet, Dñs custodiet te ab omni malo, &
sic est etiã in cõtextu Grẽco & in paraphrasi Chaldaica. Et rursus
vbi inferius nos legimus, Dñs custodiat introitum tuum & exi-
tũ tuũ, etiam in contextu Grẽco & in paraphrasi Chaldaica ha-
betur, Dominus custodiet introitũ & exitum tuum ex hoc nũc
& vsque

20 & vsque in sæculum. In quo ostenditur singularis Dei constantia, qui nos seruat & vsque in æternum absque eo quod aliquando defeciscatur, obseruabit.

Ait ergo sanctum Euangelium: *Simile factum est regnum cælorum homini Regi. &c.* Regni cælorum nomine quo frequentissime Saluator in euangelica doctrina vtitur, non modo ipsum regnū, quò omnium fidelium vota aspirant, sed omnia etiam, quæ ad hoc regnum consequendum pertinent, intelligimus. Regnum autem cælorum, de quo in præsenti Euangelio agitur, Ecclesia est, Rex verò Deus pater. Sed quæro, non sufficeret dicere: Regi qui fecit nuptias? Quorsum Saluator addidit, Homini Regi, siquidem pater non factus est homo, quia solum verbum caro fa- *Ioan. 1.*
ctum est, & habitauit in nobis? Fuit enim conueniens, vt filius
21 tantum homo fieret, quia sapientia patris est, in quo omnia pater condidit. Et artifex per formam artis conceptam, qua artificiatum condidit, ipsum si collapsum fuerit, restaurat, vt egregie D. Thomas docet. Si de regibus terræ loqueretur, necessarium *D. Tho. 3. p.*
esset, expresse nomini Regis hominem addere. Nam cum Rex *q. 3. ar. 8.*
terræ magnitudinem status sui considerat, videtur quodammodo obliuisci se esse hominem: & ideo oportet, vt in memoriam eius reuocetur ipsum esse hominem. Atque ita B. Hieronymus *B. Hieron.*
in quadam epistola refert, quòd cum olim Romæ propter victoriam partam alicui imperatori dabatur triūphus, tempore maioris gloriæ, & laudum ipsius populi, quidam voce magna clamabat ad eum dicens. Recordare te esse hominem, recordare te esse hominem: quando populus eum honore afficiebat, tunc homo
22 ille ei in memoriam reuocabat, ipsum esse mortalem, nè videlicet, honores ac laudes iudicium eius peruerterent. Et siquidem modo cum per Dei infinitam misericordiā Christiani simus, nullus est, qui hoc regibus & principibus mundi dicere audeat, ipsi vt pote Deum timentes, & suæ saluationis cupidi illud sæpenumero deberent memoria euoluere. At siquidem Christus summa sapientia loquitur de patre omnipotente Rege, qui nō est homo, quorsum illum hominem appellat? Ad hoc respondeo, non ab re hoc dictum esse. Primo, quia pater amantissimus hominis est, ideo nomine amici sui gaudet nuncupari. O quam nos vnice amat, qui instar hominis dolore intrinsecus tactus quondam dixit: Delebo hominem, quem creaui à facie terræ. Quem amo- *Gene. 6.*

Ioan.3. rem etiam ſumma veritas explicuit dicens: Sic Deus dilexit mũ dum, vt filium ſuum vnigenitum daret. O nos miſeros, ſi tãtam tamq; precioſam gratiam neglexerimus creaturas magis quã creatorem tam benemeritum amantes. Qui ergo tantopere homines adamauit, iure optimo homo vocatur. Secundô dicitur homo ab officio, quod quotidiê exercet, quandoquidem ſolo verbo cœlos omnes, & elementa cuncta effecit Deus, necnon mirabili virtute ſua omnes ſpiritus in cœlo empyreo creauit ita vt nullũ poſthac creabit vnquam. At ipſemet Deus ſic amator hominũ eſt, vt quotidie imô quauis hora animas hominum creet, eaſq; corporibus puerorum in vtero matrum ſuarum exiſtentium in-

Pſalm.118. fundat. Ideò ait Sanctus Dauid: Secundum altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum. Quid eſt, ſecundum altitudinem tuam, niſi ſecundum eximiã charitatem & potentiam tuam, ſic24 decreuiſti homines non vt Angelos verbo vno creare ſed quaſi in manibus tuis eos tenens ſemper alias & alias denuo animas hominum creas, creãdoq; ſingulis corporibus ſingulas infundis?

Simile. Verũ ſi pictorem eum iure appellamus, qui imagines depingit, cur non Deum patrem hominẽ dicemus, quia ſemper eſt hominum creator? Ad hæc homo, Rex pater dicitur, quia pius & benignus ſuapte natura extat. In ſacris enim literis humanũ dicitur,

Roma.6. quod lene & blandum eſt. Vnde B. Paul. ait. Humanũ dico propter infirmitatẽ carnis veſtræ. Quod perinde eſt ac ſi dicat. Rem ſatis ſuauẽ & facilem vobis perſuadeo, Sicut exhibuiſtis mẽbra veſtra ſeruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nũc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationẽ. Equidem cum hominem dicimus, pium miſericordem, & clementia 25 præditum ſignificamus. Ea igitur quid cauſæ eſt quod Pater, homo, & rex vocatur. Hic fecit nuptias filio ſuo, quãdo verbũ inexplicabili ratione humanam naturam in vnitate perſonæ ita ſibi coniunxit, vt in duplici natura vna tantum perſona conſiſteret.

Et miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nuptias. Vocari ad has nuptias, nihil aliud eſt, quã ad bonorũ omniũ communionẽ, quę fiIij Dei incarnatio in mũdũ attulit, inuitari. Quidquid enim gratiarũ ſacra illa humanitas recepit, in ſalutem hominũ redũdauit.

Iob.31. Chriſto nãq; ſeruatori vox illa Sancti Iob maximè conuenit. Si comedi buccellam meam ſolus, & alius non comedit ex ea. Quid hoc eſt? Nimirum quod Apoſtolus breui oratione explicauit, cũ

nos

16 nos & Christi participes effectos & Christum induisse ait: Hic igitur fratres (vt vno verbo dicam) harum cœlestium nuptiarũ, & apparatus & fructus est. Itaq; in hac sancta Ecclesia sub Dei obedientia & obseruatione eius diuinæ legis cum vsu diuinorũ Sacramentorũ viuere, est adesse regijs nuptijs, vbi maxima satietas, gaudiũ & voluptas reperitur. Nã si de iusto, qui legẽ illam *Prouerb. 15.*
grauẽ & difficilẽ obseruabat, in Prouerbijs dicitur, secura mens quasi iuge cõuiuiũ, quantò maiori cũ ratione hoc de iusto dici potest qui legẽ gratiæ suauẽ & nõ difficilẽ obseruat? O nos fœlices qui si tales, quales esse debemus, sumus, per vnam Paradisum ad fruẽdũ multo maioribus voluptatibus in aliã ibimus. Hæ nuptiæ per totũ mundũ prædicatæ & annũciatæ fuerũt. Atq; ita *Apocal. 19*
in Apocalyp. dicitur: Et audiui vocẽ quasi vocẽ tubæ magnæ, &
17 sicut vocẽ aquarũ multarũ, & sicut vocẽ tonitruorũ magnorum dicẽtium, Gaudeamus & exultemus & demus gloriã Deo, quia venerũt nuptiæ agni & vxor eius, scilicet, sancta Ecclesia, præparauit se, & datũ est illi, vt cooperiat se bysſino splendenti & candido: bysſinum enim iustificationes sunt sanctorum. His verbis apertè conspicitur, quod per mulierem in præsentiarum Spiritus Sanctus Ecclesiam intelligit. Prima vox tanquam vox tubę (prima inquam in dignitate) fuit vox ęterni patris, cũ dixit, Hic *Matth. 17*
est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Alia vox tanquam aquarum multarum fuit vox omniũ prophetarum, de qua in actibus Apostolorum dicitur: Huic omnes *Actu. 10.*
Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Et alia vox si
18 cut tonitruorũ magnorũ fuit vox sacrorũ Apostolorum, de qua *Actuum. 4.*
alibi dicitur: Virtute magna reddebant Apostoli testimoniũ Ie- *Marci vlti.*
su Christi Domini nostri, & apud B. Marcum: Illi autem prædicauerunt vbique. Quod autem hic dicitur: *Misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias*, de sanctis prophetis intelligẽdum est, qui suis sanctis vaticinijs Hebræos ad sanctam Iesu Christi Saluatoris mũdi obedientiam vocarunt.

Et *nolebant venire. Iterum misit alios seruos dicens: Dicite inuitatis, Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt & omnia parata, venite ad nuptias.* Vt quid Domine tauros occisos & aues mortuas esse dicis: Omnia parata sunt? Nunquid inuitati hos tauros & hęc altilia cruda mãducaturi sunt? Apud nos cũ inuitati *Simile.*

vocantur, & dicitur, Omnia parata sunt, tunc est, cum iam epu 29
læ conditæ, & præparatæ sunt cum aues assæ & caro animalium
cocta, & omnia paratissima. Hîc autem animalia, & aues mor
tuas esse tantum modo dicitur: Omnia parata sunt. Respondeo,
Omnem præparationem harum nuptiarum fuisse Iesu Chri-
sti mortem, & cum morte sua virtutem sacramentis, quæ insti-
tuit, dedisse, & postea resurrexisse, & sua resurrectione euangeliũ
quod docuit confirmasse: & hoc est, Omnia parata sunt. Idcircò
primi nuntij, qui Prophetæ fuerunt, non dixerunt: *Tauri &*
altilia occisa sunt, & omnia parata. Sed tantum Hebræos suis pro-
phetijs ad nuptias vocarunt. Secundis autem nuntijs, qui fue-
runt Apostoli, non solum iussum fuit, vt inuitatos vocarent, sed
vt eis annuntiarent, Omnia parata esse, videlicet, Messiam, 30
quem ipsi expectabant iam venisse, & cruci affixum ac mor-
tuum fuisse, & resurrexisse, ac denique omnia, quæ ad salutem
humani generis necessaria erant, paratissima esse, & nihil ad fa-
ciendum ex parte ipsius reparatoris restare, ideo, Debere illos
ad nuptias, id est, ad fidem Iesu Christi, & ad eius obedientiam
venire.

Omnia parata sunt, venite ad nuptias. O ineffabilẽ pijssimi Dei
bonitatem & qualiter hic ostẽditur desiderium, quod super nus
hic Dominus habet, vt eius nuptijs perfruamur. Sicut cùm ami- *Simile.*
cus tuus te inuitat, & tu te ipsum excusas dicens te non posse ire
& ipse cupidus te conuiuam habendi inquit, Domine hoc non
ideo facias, quia ego te obsecro, sed quia expensæ factæ sunt, &
non æquum est vt amittãtur: ita Dominus ait, Iam expẽsas infi- 31
nitas factas esse, videlicet, mortem filij mei Iesu Christi, & si hæ
expẽsæ Angelis fierẽt, nõ esset tam grauis, ò homines, vestra in-
gratitudo. Cùm igitur tantæ expẽsæ vobis factæ sint, ab ipsis vti
litatem educite, & illas amittere non sinatis.

Sed quid inuitati ad hęc respondeant, expendamus. O deplo
randam hominum cęcitatem atque dementiam. *Neglexerunt* (in
quit) *& abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationẽ suam.*
Mirabile profecto hoc fuit. Si isti ad laborãdum vocati fuissent,
non mirum esset, si renuerent: homines enim suapte natura pro
cliues sunt ad otium & inimici laboris: at cùm ad nuptias opulẽ-
tissimas vocati essent, & ire noluissent, hoc nullo modo potest cul
pa vacare. O insania diris plectenda supplicijs. Vocat Sathanas
ad

32 ad labores quos velint nolint, ſuperbi perferunt in adipiſcẽdis honoribus, & homines currunt nullas trahentes moras: vocat mundus fallax ad atroces cruciatus, quos vltro ſubeunt auari, maria transfretantes, variaque terrarum climata perluſtrantes, & ſponte obeduntˢ: vocat autem Deus ſummæ bonitatis ad gaudium nuptiarum filij ſui: & cæci homines tantum bonum negligunt. Saul vt filijs Iſrael perſuaderet, ne Dauid in Regem acciperent, eis dixit: Audite me nunc filij Iemini: Nũquid omnibus vobis dabit filius Iſai agros & vineas, & vniuerſos vos faciet tribunos & centuriones, quia coniuraſtis omnes aduerſum me? Quaſi diceret: Quare hominem pauperem ſequimini, qui vos ditare minime valet? O Deus diuitiarum infinitarum ac potentiæ immenſæ, quàm merito de hominibus potes con- 33 queri, & eis dicere: Quare ſequimini diabolum, qui præter tormenta æterna nihil habet quod vobis præbeat, me autem derelinquitis, qui vos ditare ac potentes facere in æternum poſſum? Hoc plane rebellionis veſtræ indignitatem auget. 1. Reg. 22.

Reliqui vero tenuerũt ſeruos eius, & cõtumelijs affectos occiderunt. Quis hũc tantũ perditorũ hominũ furorẽ nõ miretur, nõ deteſtetur, nõ exhorreſcat? Ferendũ ne eſt, vt iſti morte afficerent illũ, qui eos ad æternã fœlicitatẽ vocabat? Satis antiqua & vſitata ſemper in mũdo fuit hęc infernalis abominatio. In quo infinita Dei miſericordia apertiſsime oſtẽditur, qui hominũ peruerſitatem cognoſcens nõ ceſſauit mittere ſeruos ſuos ad vocandũ ipſos, cũ tanto vitæ eorũ diſcrimine. Et hoc eſt quod per Oſeã prophetã Oſee. 6. his verbis inquit: Propter hoc dolaui in Prophetis, & occidi eos 34 in verbis oris mei, quia miſericordiã volui & nõ ſacrificiũ. Pulchra metaphorâ vtitur omnipotẽs cõparans ſe cũ lapicida lapides dolãte, nam eo verbo Iudæorũ duritiã detexit, quorũ corda lapidea erant, & pijs monitis reſiſtentia. Animi verò cõſtantiã & fortitudinẽ vatũ oſtẽdit, qui infracto pectore in tũdendis Iudęis deſudarũt, quãuis tãtus eorũ labor nõ profuerit. Quẽadmodũ nãq; lapicida ſeligit inſtrumẽta ferrea, conflat, acuit, & probat, ac poſt tãtã operã cõtingere ſolet, vt dum lapides colit: ictu ferrei inſtrumẽti fruſtũ lapidis excidat, quo ſibi vulnus infligat, & caput conterat: in eundẽ modũ ſancti vates â Iudęis ſunt affecti opprobrijs & cõtumelijs, ac tandẽ acerbiſsima morte dũ illis expoliẽdis dabant operã. Cũ ait in Prophetis ſignificauit Simile.

se illos pro instrumẽtis accepisse, nã prępositio, in, rationẽ habet 35
instrumẽti: vt dixerũt Apostoli, Si percutimus in gladio, & ali
bi dicitur, In funda in lapide. Et occidi eos in verbis oris mei, du
pliciter exponitur. Vno modo cũ dicimus, *Tẽgo molidos los hues-
sos a fulano cõmis importunaciones*, Sic & sanctos vates dicat Deus â
se occisos. Vel alio modo, occidi eos, quoniam vere, & realiter
permisit vt ipsi pro prædicatione verbi ipsius morerentur: &
rationem assignat, Quia misericordiam volui, & non sacrificiũ.
B. Tho. 2. 2. q. 30. art. 4. Idest, cũ Deũ nõ colimus per externa sacrificia, aut munera pro
pter ipsum (vt perquã docte B. Thomas obseruat) sed propter
nos & propter proximos, nõ enim indiget sacrificijs nostris, sed
vult ea sibi offerri propter nostrã deuotionẽ & proximorũ vtili
tatẽ: ideò misericordia, qua subuenitur defectibus aliorum, est sa 36
crificiũ Deo magis acceptũ, vt potè propinquius vtilitatẽ pro-
ximorũ inducẽs. O patres cõcionatores per immẽsam Dei chari
tatem vos obsecro, vt ad hęc attendatis, animaduertite vos esse
Dei instrumẽta, & debere esse velut ferreos, constãtes, fortes, &
austeros ad lapides scindẽdos, quod si ipsi lapides prosiluerint,
& vos percusserint, ne miremini: ex lapidibus enim sæpenu-
mero id oriri solet: vos autem peccatores qui velut lapides estis,
quare nõ emollimini & afficimini teneritudine audiẽtes curã
quam Dñs remedij vestri & cõmodi habet, & quod magis vult
misericordiã, qua erga vos ministri sui vtũtur, quam aliqua sa-
crificia, quę ei offerri solent? Si vero hanc tantam misericordiã
contẽnitis, pertimescite huius altissimi Dñi iram super vos esse
venturam, sicut venit super illos, de quibus in præsentiarũ ait.
Rex autẽ cũ audisset, iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit homici- 37
das illos, & ciuitatẽ illorũ succẽdit. Hic euidẽter Dñs Iudęorum po-
pulũ notat, qui Messiã suũ & euangelicam gratiam recipere no
luerũt, aduersus quos diuina iustitia desęuit, dum eorũ ciuitatẽ,
atq; rẽpublicam deleri permisit. Hic notandũ venit quod vbi le
niter Deus cũ hominibus agebat vocans eos ad nuptias, homo
appellatur: nũc vero quãdo reos pœna cõmerita plectit, Rex vo
catur: & ira successus depingitur. Æquum enim est, vt qui Deũ
piũ patrẽ habere nolũt, habeant iudicẽ iratum. Vbi etiã aduertẽ
dũ occurrit, quòd ira in Deo esse nõ potest, nisi translatiue: tunc
enim irasci dicitur, quando vltionẽ in iniquos exercet: & quia
effectus hominis irati est iniquos punire: ideò Deus irasci, & ex

can-

candescere in sacris literis dicitur. Ita sane proprie dicit quandã passionẽ: passio autem appetitus sensitiui ob id erit bona in quãtũ ratione regulatur: si vero cum ea non reguletur, tunc erit mala, vt optime suo more D. Thomas docet. Vnde Apostolus ad Ephesios clamat: Omnis indignatio & ira tollatur à vobis. Ira autem in Deo zelus sanctus est, quo improbos iuste punit, quæ nõ ira, sed iudiciũ rectũ dicitur, Sic enim scriptũ est: Tu autẽ dominator virtutis cũ trãquillitate iudicas. Et modũ hunc ira scẽdi nos oportet pro modulo nostro imitari. Hinc perpulchrẽ, ait Chrysostomus inquit, Qui cum causa (scilicet, subest) nõ irascitur, peccat, patiẽtia enim irrationabilis vitia seminat, negligẽtiã nutrit, & nõ solum malos sed bonos inuitat ad malum. Nẽpe verba hęc ad notatu dignissima sunt, & potissime reipublicę gubernatores, prælatos, & patres familias tangunt.

D. Tho. 2. 2. q. 158. art. 2. Ephes. 4. Sapient. 12. B. Chrysost.

Tũc ait Rex seruis suis, Nuptiæ quidẽ parate erant, sed qui inuitati erãt non fuerunt digni. Hoc realiter est, quod D. Paulus & Barnabas Iudeis cõstãter dixerunt. Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniã repellitis illud, & indignos vos iudicatis ęternę vitę: ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nobis præcepit Dñs, maxime cum in hac parabola dixit. *Ite ergo ad exitus viarum, &c.* vsque, *Intrauit autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.* Hanc nuptialem vestem omnes charitatẽ esse interpretantur. Dicitur autẽ vestis multis de causis. Etenim vt vestis corpus tegit, sic charitas tegit animę nuditatẽ, operit multitudinẽ peccatorũ, ornat mentẽ sicut splẽdida vestis & pulchriorẽ reddit, ac tãdem tuetur â frigore huius gelidę regionis, in qua tãtũ alget charitas, quãtũ flagrat turpis cupiditas. Nuptialis vero dicitur, quoniã potissimũ ea indut⁹ Dei filius venit quando ad nuptias cũ humanitate nostra celebrãdas processit, quãuis enim omniũ virtutũ fulgore ornatus fuerit, cũ ad has nuptias venit, præcipue tñ in eo charitas emicuit, quę illũ impulit, vt humanã sibi naturã copularet. Hic maxime aduertendũ est, duo genera hominũ in hac parabola designari, in quos diuina cẽsura desęuit, alterũ eorũ qui ad nuptias venire renuerũt, alterũ eorũ qui inuitati quidẽ venerũt, vestetamẽ nuptiali caruerunt. Priorũ nomine infideles accipimus, qui ad fidei cõuiuiũ inuitati noluerũt venire: posteriorũ vero nomine eos qui fidẽ quidẽ susceperũt charitate tñ fidei socia destituti erãt. Vtriq; tñ âDño

Act. 13.

dãnantur, illi quia sine fide, isti quia sine charitate ex hac vita de- 41
cesserunt. Quod si ita est quid illi dicẽt qui de sola sibi fide sine
charitate blãdiuntur, & dicunt, Ego fidelis sum Christũ colo &
adoro. Id quidẽ bonũ est, sed cũ illo si charitatẽ nõ habes, sine
Simile. dubio æternã dãnationem patieris. Homines, qui obtusam aut
debilem oculorum aciem sortiti sunt, conspicilijs vtuntur, quæ
res maiores quàm sunt repræsentant. Casu euenit, vt quis in na
ribus positis cõspicilijs, pontem traijciat, qui ei amplior quàm
est apparet: & ob hanc causam existimans se pedes in ipso fige
re, extra illum eos collocat, & sic in profundum pelagi delabi-
tur, vbi miser suffocatur. Pons est Dei misericordia, & qui per il
lum cum præsumptionis vanæ conspicilijs transeunt existi-
mãtes se, quia Christiani sunt â Deo minime damnandos esse,
quin potius vno atq; altero anno ab eodẽ expectandos, quous- 42
que pœnitentiam agant, & hac vana fiducia pedes suarum affe
ctionum ibi figunt vbi non oportet, quando minus cogitant, â
morte inopinate rapiuntur, & in æternas inferni flammas miser
Eccles. 5. rime labuntur. Idcirco in Ecclesiastico dicitur: Ne dicas, misera
tio Domini magna est, peccatorum meorum miserebitur, mi-
sericordia enim, & ira ab illo cito proximant. Pœnitentiã age,
& hac nuptiali veste te induere omni cura & vigilantia stude:
aliter enim vana est fiducia, quã habes in Dei misericordia. Et si
hoc credere nolueris: attende quid per Michæam prophetam ip
Michæa. 2. se licet obscure dicat: Ne alloquamini loquentes, dicit domus
Iacob. Nunquid abbreuiatus est spiritus Dñi aut tales sunt co-
gitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui recte
graditur? Vaticinabatur propheta Micheas Hebræis ingẽtia sup
plicia: & ipse propheta in persona populi rationes proponit, 43
quibus Hebræi se ipsos consolabãtur, & prophetiã Prophetæ re
pellebant dicentes, se optime nouisse Dei ingeniũ, qui misе-
ricors erat, & antiquã pietatẽ nõ amiserat, & fieri non posse, vt
Deus tã pius pateretur, quòd cùm ipsi populi eius essent, & fidẽ
in ipso haberent, ab eo euerterentur. Et hanc vanam fiduciam
Dominus increpat dicens. Nonne verba mea bona sunt cũ eo,
qui recte graditur, id est, erratis toto cælo, si vobis persuadetis
bonitatem meam sceleribus vestris esse sauturã. Vere ego sum
talis ac tã bonus sicut vos dicitis, sed cũ eo, qui recte graditur: at
cũ proteruis, & impijs durus sum atq; asperrimus. Hoc satis in

præ-

44 præsentiarum apparuit siquidē hunc non vestitū veste nuptiali in æterna infernorū supplicia mitti iussit. O incōmutabilis Deꝰ nūquid possibile est, vt hoc in cordibus eorū, qui te infallibilis veritatis esse credūt nullā faciet impressionē? Quarè fratres mei totis artubꝰ nō cōtremiscitis audiētes diuinę iustitię seueritatē? Quid ergo in cogitationibus vestris euoluitis? Quid apud vos cōstituitis? Vultis nè in vestris sceleribus sic perseuerare vt in medio ipsorū vos atrocissima mors rapiat, & in infernū perpetuò arsuros detrudat? O Deꝰ infinitę pietatis, illumina, obsecro, hos fratres meos, & eorū corda efficaciter moue, vt per verā pœnitentiā ad te reuertātur, & ità adornati charitate & gratia paradisi gloriā obtinentes ibi te suauissimē perfruantur. Amen.

1 In eadē Dnica. XIX. post Pēt.

CONCIO SECVNDA.

Loquebatur Iesus Principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicens, Simile factum est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. 22.

2 IN Hac parabola sacri hodierni Euāgelij nobis Dei bonitas apertissimè ostēditur, & quanta liberalitate sua ineffabilia dona nobis cōmunicat, siquidē nō expectat vt illa ab eo postulemus, quin potius ipse nos inuitat & ad ea vocat. In illa etiā estenditur, quā iustē impij puniantur, quandoquidem tā singularia bona contemnūt. Conuiuium gloriæ merito appellari potest nuptiæ Regię quas supernus Rex alicui filio suo facit: ita enim immēsus Deus quolibet iusto gaudet, acsi alium præter illum nō haberet, quilibet enim iustorum Deo vnicus & singularis est. Itaque nuptias esse, & nuptias Regales, quas magnus Rex non seruo sed filio facit, circunstantiæ sunt, quæ gloriæ Cælestis magnitudinē ostendunt. Quapropter sicut, qui in hoc sæculo sumus, illud Psalmi dicere possumus, Circundederunt me mala, quorum non est numerus, multo maiori cum ratione quilibet beatorū *Psalm. 39.*

dicere potest. Circundederunt me bona, quorum non est numerus, ex malis autem, quæ nos in hoc mundo circundant, maiora sunt illa, quæ animæ nocent, & inter hæc maiora sunt peccata mortalia, quibus diabolus corda nostra opprimit. Et ad hoc ap- 3
Prouer. 26. plicari possunt verba illa Prouerbiorum: Quando summiserit vocem, hoc est, quando diabolus te tentauerit, ne credideris ei, quoniam septem nequitiæ sunt in corde illius: & ab his omnibus malis in illis cœlestibus nuptijs liberi erimus. Hic nos superbia & desiderium honoris affligit, in cœlo verò maiores esse non optabimus: ibi enim tã magni sunt iusti, vt minor sit maior Diuo Ioanne Baptista cũ in terris commorabatur. Sicut Chri-
Matth. 11. stus Redẽptor noster testatur: qui postquã ingentes laudes de illo cœlesti viro dixit, adiecit statim: Qui autem minor est in regno cœlorum maior est illo. Hic nos cupiditas torquet, sed ibi nihil erit quod desideretur: erunt enim ibi tot tantaque bona, quæ accipiemus, vt desideria nostra perfectissimè ádimpleãtur.
Psal. 16. Atq; ita regius propheta inquit: Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Vbi alia translatio habet, satietas deliciarũ erit cũ vultu tuo. Hic inter ea, quæ iustos magis opprimũt, est stimulorum carnalium molestia, ibi verò omnino erunt ab hac peste libera corpo-
Prouerb. 3. ra nostra. Adimplebitur enim quod in Prouerbijs dicitur: Sanitas erit vmbilico tuo (id est sensualitati tuæ) & irrigatio ossium tuorum, illa nanq; erunt velut arundines, ex quibus sacharum depromitur, vulgo (Cañas de açucar) & hoc voluptate, quę ex animæ gloria in corpus redũdabit. Hic motiones irę nos opprimũt
Isaiæ. 32. ibi omnes cessabunt: nam (vt apud S. Isaiam dicitur) Sedebit populus meus in pulchritudine pacis & in tabernaculis fiduciæ & 5
in requie opulenta. Tabernacula fiduciæ erunt corpora glorificata. In hoc mundo corpora sunt tabernacula animarũ, sed non tabernacula fiduciæ, siquidem quotidie paulatim corrũpũtur. Hodie nanq; oculorum lumen amittimus, mane dentes alia die vires & corporalem pulchritudinem, quæ omnia in vniuersali rẽsurrectione restaurabuntur, vt non amplius amittantur. Hic nos gula vexat, & ad desideriũ multorum ciborum prouocat, ibi verò diuina essentia erit cibus nostris appetitibus perfectis-
Psalm. 140. simè satisfaciens. Atq; ita S. Dauid cœlestẽ illã Hierusalẽ inuitans, vt Dominum collaudaret, inquit: Lauda Hierusalem Dominũ, lauda Deum tuum Sion. Et inter ea, quæ ibi recensẽt, ob

quæ

6 quę ipsum laudibus efferre debet, vnũ est, Quia adipe frumẽti
satiat te. Granũ frumẽti est Christus, & adeps huius frumenti est
diuinitas, in qua fœlices illius Hierusalẽ ciues beatificãtur. Hic
inuidia nos torquet, & causa eius esse solet, eo q̃ vnus possidet
id quod alius exoptat, aut etiam quia alius vsurpat id, quo alius
eget: in cęlo vero nullus arripiet quod alij necessarium est, nec
quia vnus multũ possidet, ideo alijs quid possideãt deficiet, om
nes ibi manus plenissimas habebũt. O pelagus infinitę clemen
tię, quãdo in aquis tui diuini amoris natabimus? O mare infinitę
puritatis, quando in te immergemur? O abysse infinitæ dulcedi
nis, quãdo in te balneabimur. *Y nos sumiremos en los golfos suauissi-
mos de tu gloria.* Ibi nihil quod desiderari possit, deficiet: quoniã
(vt ait D. Augustinus) Beatus est qui habet omnia quę vult, & D. August.
7 nihil mali vult. At cõtra ad miseriã huius sæculi attinet, vt ho- lib. 3. de ciui.
mo patiatur, quæ nõ vult, vt elegãter B. Thomas docet: & hinc Dei. capi. 5.
oritur, vt ipse inuideat ei, qui nõ patitur ea, quæ ipse patitur. Cer & 8.
tissimũ est, quòd si plurimi ad fontẽ aliquem pergunt vasa in- D. Tho. 2. 2.
æqualia portantes, cũ redierint, alius alij nõ inuidebit, eo quòd q. 30. art. 1.
minus aquæ in suo vase, quam alius portet, sed vnusquisq; cum Simile.
aqua, quã fecit, cõtentus vẽniet, siquidẽ omnes vasa sua plena de
ferũt. Sic iusti ingrediẽtes in illũ infinitæ lætitiæ fontẽ, qui est
Deꝰ, vasa suorũ meritorũ adimplent: & ita omnes cõtenti rema- Simile.
nent. Nũquid metretæ, quibus caupo vtitur ad vẽdendũ vinũ,
cõquerẽtur, eo quòd in vnã quanq; ipsarũ tantũ vini quã in alias
nõ immittatur? Minime profecto. Ità nõ cõquerentur iusti, eo
quod vinũ gloriæ eis æqualiter Deus nõ impartiatur. A Eternus
8 pater omnes seruos suos, qui sunt beatæ mentes in cælo induit,
De vna mesma pieça de brocado de tres altos; videlicet, gloria, quæ est
tẽtio, visio, & fruitio illiꝰ summi boni. Quãuis qui maiores sunt
merito maiorẽ glorię vestẽ induunt minores vero minorẽ, *Y a to- Simile.
dos les viene al talle*, Absq; eo quod aliquis eorũ contentus nõ sit, si
cut illi cõtẽti sunt, qui cũ sint parnæ staturæ vident alios homi
nes maioris staturæ maioribus vestibus indui. In hoc mortali
corpore nostro licet ipsum difficile satiatur, & quietatur, nũquã
videmus vnũ mẽbrũ de alijs conqueri: nõ enim pedes querũtur
q̃ maior honor capiti habeatur, nec quia brachia elegãtius indu
ta sunt. Hoc igitur perfectius in corpore mystico Iesu Christi,
quod perfectissimũ est, cũ in cælo fuerimꝰ adimpleri videbimꝰ.

Nam

Nã licet, vt Dominus ait, In domo patris mei mansiones multę 9
Ioan. 10. sunt, tamen alius sanctus habitaculum alterius nõ optabit, quia
si illud haberet, nõ melius quam suum ei quadraret. Sicut enim
Simile. limax, vulgo, *Caracol*, In alio domicilio ab eo, quod natura ei
dedit, nõ bene habet: sic nullus sanctorũ in alia mãsione melius
se haberet, quã in illa, quę prius iuxta merita sua ei data est. Hic
etiã pigritia nobis amaritudinis & afflictionis causa est, ibi ve-
ro nulla pigritia aut tepiditas erit: atq; ita maximo impetu & sin
gulari charitatis feruore beati cõtinuo operãtur, & gaudio ine-
ffabili perfruũtur, quoties aliquis ab hac lachrymarũ valle exit,
Simile. vt ibi ipsum Deũ simul cũ eis collaudet, & diligat. Cũ enim ali-
qui opus cõficiẽdũ habẽt, ad quod multi operarij desiderantur
quò plures aduenerint, eò magis primi lętitia afficiẽtur. Opus
infiniti exercitij, quod sancti in cęlis habẽt, est diligere eũ, qui 10
infinite bonus est, quiq; infinitę ipsos diligit. Iusti ibi sunt ve-
lut littus, qui ex diuino mari, scilicet, immẽso Deo, vndas diuini
amoris recipiũt, & illas pro viribus suis ad eũ iterũ mittere cona
tur, ideo quo plures sunt, maiori lætitia perfunduntur: Plures
enim socios habẽt ad redamandũ illum, qui eos infinite diligit.
Simile. Quãto plures pisces in stagnũ aliquod intrãt, tãto magis aqua ip-
sius augetur, sic quò plures sancti in cęlũ ingrediũtur, eò magis
Simile. gaudiũ & voluptas ibi cõmorantium augetur. Vltra hęc sicut
qui in nuptijs & cõuiuijs regijs sedent, nõ solũ epulis fruuntur,
verũ etiam vrbanitatẽ conuiuarũ videre gaudẽt: sic in cęlo præ-
cipuũ, quo beati fruũtur, est diuina essentia qua reficiuntur, &
in qua omnes iusti beatificantur: sed tamen maximum gaudiũ
erit videre tantam inuitatorum multitudinem, qui omnes illu-
Simile. strissimi sunt, & singulari splendore adornati. Dicite mihi, si 11
sol tam magnus esset, sicut totum cælum, & terra plana esset
& speculis crystallinis clarissimis instrata, cum sol ille in om
nibus reuerberaret, qui obsecrò, huius reflexionis splendor
oriretur? *O sancta Maria señora*, & quę claritas ac splendor est
gloriæ, vbi Deus infinitus sol, & infiniti splendoris in illis in-
numerabilibus speculis crystallinis, videlicet, iustis reflectitur,
Et non solum vnusquisque eorum tanquam speculum crystal-
linum enitet, verum etiam de omnibus Dominus dixit: Tunc
Matth. 13. fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Quid autem
esset videre centum soles in cęlo? Et quid cẽtum millia? Et quid

millia

12 millia millia? Quid ergo erit, videre tot millia millium iustorũ instar solis splendentium, quinimo & plusquam sol nitet optimo; atque ineffabili ordine in cœlis micantium. Quod secũdum Scotum debet intelligi de proprio colore, qui clarificabitur: quia gloria non destruit, sed perficit, sicut ensis quando est politus eũ dem colorem habet, sed prius obscurum, & postea clarum & fulgidum. Sanguineus homo rubicũdus est, flegmaticus albus, cholericus niger, & vnusquisq; in sua natura ibi perficietur, sicut ensis in manibus politoris. Vnde etiam in gloria nigri & AEthiopes futuri sunt, ne ergo qui hunc colorem sortiti estis, tristitia afficiamini. De vobis enim si digni fueritis illud psalmi dicere possumus: Ecce alienigenæ & populus AEthiopum hi fuerũt illic. *Scot. in. 4. dist. 49. q. 5* *Psalm. 36*

13 Nigri erunt ibi sicut carbones, qui licet nigri sunt, si tamen eis ignis applicetur, in candidas prunas conuertuntur: sic illi in gloria inclusi erunt, velut prunæ, & tanto candidiores, quanto meliores in hac vita extitere Christiani. Idcirco plurimi eorum ibi multos albos pulchritudine antecellent. Scriptũ est enim, AEthiopia prœueniet manus eius Deo: id est, multi nigri & AEthiopes albos operibus ante ibunt: & ita etiam gloria illos superabunt. *Psal. 67.*

Hic etiam notandum est, D. Augustinum, & Alexandrum Alensem quærere, vtrùm corpora martyrum cum vulneribus resurrectura sint. Et respondent affirmatiue, dicentes partes illas, quæ pluribus vulneribus sauciatæ, & vulneratæ fuerunt, maiori cum splendore ad ostendendãanimi virtutem resurrecturas esse. *D. Aug. libro 22. de ciui. Dei. c. 20* *Alex. 4. p. dist. 49. ar. 5 quæst. 4.*

14 Illa enim signa & cicatrices in corporibus glorioſis apparebunt velut pulcherrimæ aureæ rosæ, in pretiosa purpura, vulgo, (*como Alcachofas de oro en fino carmesi.*) Quis ergo hæc audiens ex intimo corde suo suspiria non trahit incensus desiderio videndi se in tãta fœlicitate, & gloria constitutum? Lætamini fratres, quoniam ad has regias nuptias vos Deus inuitat, & singulis momentis vos diuinis inspirationibus vocat. Et non ait vos esse prorata solutu ros, vulgo, *Pagar a escote*. Sicut apud homines fieri solet, *Que ya tienen por grangeria, o por mejor dezir, por gallesiria, hazer bodas para sacar dinero.* Vbi si quis quatuor manducat, viginti pendere soleat nuptiæ Dei gratiosæ sunt. Sed quomodo gratiosæ? Nunquid Christus Redemptor noster apud Diuum Matthæum nõ dixit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata? Nonne hoc non est soluere? Ad hoc respondeo tantum esse illud gloriæ bonum, vt quid- *Matth. 19*

quidquid Dominus petit, nihil vocari posſit in comparatione 15
Esai. 55. illius, quod ipſa valet. Atque ita inquit S. Iſaias, Venite, emite abſq; argento & abſq; vlla cõmutatione vinum & lac. Dicitur etiam gratis donari, quoniã Dominus ex operibus noſtris nullã
Luca. 17. vtilitatem accipit. Et ideo apud D. Lucam ait, Cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis dicite, Serui inutiles ſumus. O Chriſte fons abũdantiſsime totius gratitudinis, vt quid Domine tam parum æſtimas fidelium ſeruorum tuorum ſeruitia, vt eos inutiles appelles? Nũquid martyrum tormẽta, & pia confeſſorũ opera inutilia ſunt? Ad hoc reſpondeo illa erga Deum eſſe inutilia,
Cant. 2. quamuis erga ipſos ſint maxime fructuoſa. De Sponſa in Canticis ait Spõſus: Sicut lilium inter ſpinas, ſic anima mea inter fi-
D. Bernar. homi. 45. in Cantica. lias. Et quidẽ fuit hæc magna laus ſponſæ, vt D. Bernardus egregie adnotauit. Nam ſicut lilium inter ſpinas pulchrior videtur, 16
ſic iuſtus inter peſsimos diuinæ maieſtati gratior eſt. Spõſa vero ſtatim ſponſum ſuũ laudans inquit: ſicut malus inter ligna ſyluarũ, ſic dilectus meus inter filios, ſub vmbra illius, quem deſideraueram ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Attendite differentiam laudis ſponſi & ſponſæ. Sponſus enim comparatur
Simile. malo arbori quæ ſapidiſsimum fructum, pulcherrimum, atque vtiliſsimum ex ſe profert, quo omnes ſenſus recreantur, & qui fatigati ſunt ardore ſolis vmbra illius proteguntur, & pomis ipſius fruentes nunquam inde diſcedere vellent: ſic anima amore perculſa neſcit à diuini ſponſi conuerſatione diſcedere. Sponſa autem comparatur lilio, quod quanuis illam exteriorem apparentiam pulchram habeat, nullius tamẽ vtilitatis eſt, nec fructũ nec vmbrã præbet. In hoc inſinuatur, quod anima nullius vtilita 17
tis erga Deum eſt, Deus vero ipſi animæ maximum commodum affert. O admirabilem conſiderationem, qua elatus ſpiritus humiliari debet, & ſuperbiam vitare: quæ quidem hominibus, vſque adeò pernicioſa eſt, vt Deus multas inuentiones quæ
Iob. 33. rat ad ipſos ex ea eripiendos. Hoc in illis verbis ſancti Iob oſtenditur, ſcilicet, Per ſomnium in viſione nocturna, quando irruit ſopor ſuper homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum, & erudiens eos inſtruit diſciplina, vt auertat hominem ab ijs, quæ fecit, & liberet eum de ſuperbia. His verbis innuitur, qualiter bona opera, quæ homo operatur, ipſum capere, & in ſuperbia captiuare ſolẽt, & vt Dominus illum ab his, ſcilicet, bonis

18 operibus, quæ fecit, ne, videlicet, incidat in ſuperbiã ſomnijs horribilibus terrere ſolet, quando ille in lectulo ſuo dormit. Quamuis verũ ſit quòd hîc vbi nos legimus, vt eripiat eum ab ijs quę fecit, in paraphraſi Chaldaica habetur, vt eripiat eũ ab opere malo, & contextus Græcus habet, liberet eum ab iniuſtitia. Et iuxta has tranſlationes vult dicere, quôd Deus horribilibus ſomnijs ſolet peccatorem ab iniuſtitia conuertere, & ſimul à ſuperbia liberare.

Singularis etiam medicina eſt ad hanc peſtiferã ęgritudinem curandã conſiderare, & animo euoluere, Deum eſſe principalem noſtrarũ virtutũ, & bonorum operũ autorem, ſicuti D. Paulus ad Philippẽſes ſcribens admonet dicens: Deus eſt enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona ſua volũtate. Atq; ita vbi nos legimus, quod S. Dauid inquit, Manſuetudo mea multi 19 plicauit me, alia tranſlatio habet, Manſuetudo tua multiplicauit me, & ſic eſt in contextu Græco, & in Paraphraſi Chaldaica. In quo Rex ſanctus ſignificauit, manſuetudinem ſuam eſſe donum Dei, qui eſt præcipuus illius author, & ipſe vix pluſquam bonum vſum liberi arbitrij ponit, & ideo nihil habet de quo glorietur. *Philip.* 2. 2. *Reg.* 22.

At inter omnia remedia, quæ ad curandam ſuperbiam conducunt, hoc vnicum & ſingulare eſt, videlicet, quod ſi homo bona opera facit, exiſtimet ſe præcipuum commodum & vtilitatem ex illis comparare, at vero erga Deum ſeruum eſſe inutilem. Et ita merito dicimus, ipſum gratis nobis gloriã & gratiam donare. Quis ergo adeo ſui ipſius inimicus erit, vt tam ſupernũ bonũ contemnat? Licet mille vitę nobis concederentur, & Dominus nobis præciperet, mille mortes ſubire ad illud obtinendum, omnes illas 20 libentiſsime offerre debebamus, nedum rem tam facilem, qualis eſt decem præceptorum obſeruantia, perfecte adimplere.

Quęro à vobis ô fratres, ſi vobis nuntiaretur, Chriſtum redẽptorem noſtrũ ſimul cum ſacratiſsima virgine matre ſua forma viſibili, & glorioſa in vrbe Hieruſalẽ nũc eſſe, & vos illos videre poſſe, & alloqui, & cum eis conſolari, quis veſtrum licet debilis, claudus, & pauper eſſet, qui iter ſtatim libentiſsime non aggrederetur? Omnes labores & pericula ipſius itineris, atq; expenſas, quæ neceſſariæ futuræ erãt, parui faceretis. Quã plenũ eſſet iter homĩnũ ac mulierũ multitudine? Qua diligẽtia omnes ambularetis, vt vno ſaltim die aut hora rẽ tantã & tantę conſolationis videretis? Si ergo tot labores ſubire non recuſaretis, vt glorioſas illas facies

cęleſtis

cælestis filij & sanctissimę matris, vel vna dumtaxat hora con- 22
templaremini, quid obsecro æquum est, faciatis, vt in æternum
sanctissimā Trinitatem, & gloriosam eandē Iesu Christi humani-
tatem verbo diuino vnitā, & beatissimam matrem eius cū tota
cęlesti curia ipsa diuina essentia fruentes, intuemini? O pater lu
minum, & Deus infinitę pietatis, illumina obsecro, & doce hos
fratres meos, vt hæc sicut oportet intelligant, & illa omnī studio
& possibilitate adipisci contendant. Quanuis beatitudo vere re-
galis nuptiæ appellari potest, vt initio diximus, tamen hoc sa-
crum euangelium ad literam de illis nuptijs non loquitur, sed de
illis, quę in hac militanti ecclesia celebratę sunt & celebrantur.
B. Hieron. Hoc Beatus Hieronymus, & Diuus Chrysostomus hanc parabo-
D. Chrysost. lam explicantes tenuerunt, & affirmarunt.

Pro cuius intelligentia notandum est, fuisse ingens & ineffa- 23
bile beneficium, quod æternus pater Rex vniuersalis mundo im
pendit, cùm ei vnigenitum filium suum factum hominē dedit
& talem hominem, vt esset ecclesię sponsus. Hoc beneficium in
præsentiarum vocatur, nuptię, quę duę fuerūt: nam verbum diui-
num vniuit sibi & coniunxit naturam humanam per vnionem
hypostaticam, & personalē, & statim in illo instanti anima illa
sanctissima fuit effecta gloriosa, quia diuino verbo fruebatur, &
D. Tho. 3. p. (vt egregie D. Thomas ait) habuit scientiam beatorū, quę in Dei
9. art. 2. visione consistit. Si autē alia sponsalia præter hoc non essent, hęc
licet nobis nimis honorifica essent, non tamen vtilia: si enim
quis regis consanguineus est, & ipse in eum nullū beneficium cō
fert, hoc certe honor est absq; vtilitate tamē. Ita si Christus Redē
Similē. ptor noster ecclesiā sponsam non accepisset, & nobis merita sua 25
non cōmunicasset licet fuisset magnus honor noster, esset tamē
honor sine cōmodo: at cum ecclesiam sponsam accepit, & ei diui
tias suas, ac merita cōmunicauit, hoc fuit honor cū vtilitate. Vt
autē homines in cognitionem horum beneficiorum venirent, &
his nuptijs fruerentur, misit Deus seruos suos Patriarchas & Pro
phetas, qui aduentum Iesu Christi saluatoris mundi prędicarūt.
Act. 7. Atq; ita B. Stephanus de omnibus prophetis loquens dixit, Qui
prænuntiabant de aduentu iusti. Quid autem fecerunt? qua cele
ritate ad has nuptias properarūt? *Noluerunt* (inquit) *venire*. O stu
pendam hominum dementiam, ô detestandam humanę mētis
cęcitatem. En fratres summa Dni nostri bonitas, & summa filio-

rum

24rũ Adę peruersitas. Deus homines inuitat, vt diuitijs filij sui perfruãtur, & ipsi venire nolũt. Omnes huius mũdi res nos inuitãt, *Simil.* & ad se attrahere volũt, & nos omnia sequimur, & ad omnia prę ter quã ad Deũ cõfugimus, sicut ille qui ad forũ pergit ad aliquid emẽdũ, & vocatus ab vna officina seu taberna & ab alia atq; ab alia ipse cõfusus nescit quò vadat, & tandẽ in eã se cõfert, vbi, deterius & carius emit. Sic nobis euenire solet, honor nanq; nos inuitat, inuitat voluptas, inuitat lucrũ, inuitat odiũ, inuitat denique quodcunq; scelus huius mũdi. Et cũ Deus ad gloriã suã nos inuitet, pleriq; homines deterius amplectũtur, & quod carius est, videlicet, res mũdi, quę tãto labore cõparãtur, emere volũt; Deum autem, qui infinitum bonum est, & gratis se præbet, derelinquunt.

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer textus, quòd venire nolue-
25runt, Dñs postea agens inquit: *Qui inuitati erant, nõ fuerunt digni.* Hoc est, nõ meruerunt conuiuiũ illud. In hoc ostẽditur, quòd vna ex pręcipuis radicibus, vnde meritũ nostrum oritur est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Qui habet voluntatem efficacẽ quę est titulus, quo disponitur, vt ipsis fruatur: cuius defectus quẽlibet indignũ facit. Atq; ità Propheta Isaias inquit: Omnes *Isai. 55.* sitiẽtes venite ad aquas & qui nõ habetis argẽtũ, properate, emite & comedite, venite emite absq; argẽto [*Valamela beatissima Trinidad*] Si non habẽt aurum nec argentum, aut numos, quo modo emẽt? Là dixit, cũ ait, Properate venite; nã voluntate efficaci volẽdi accedere, hoc summũ bonũ ement. O diuina clemẽtia, & quã manifestè in hoc te ostẽdis. Quid est dicere, venite, nisi explicare nobis se omnes velle & neminẽ cõtẽnere? Si Dñs dixisset, Affer-
26te mihi pulchritudinẽ, & aperiã vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiã nõ cõmitteret, siquidẽ vnusquisq; de suis bonis pro libito disponere potest, tamẽ viderẽtur excludi deformes carentes pulchritudine. Et si Dñs dixisset, Afferte literas & ingenia omniũ examẽ suẽat, etiã molestè ferret ille, qui obtusum ingeniũ sortitus est. Et si Dñs dixisset, Qui à nobiliori origine ortũ duxerit, & qui magis diues fuerit, nuptijs fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarẽtur. Vt igitur intelligamus, Deũ neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit, Omnes venite ad me, quia omnes volo. Pretium aurẽ tantæ rei assigno id quod omnes habetis, quodq; magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate potestis applicare, & hoc volũtas est. Benedict' & glori-

Similę ficatus sit talis Deus, qui vult vt tã facilè sibi ab hominibus seruiatur. Nõ sic terreni Reges faciunt. Siquis enim eis seruire intẽdit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus: (& ità dicere soletis, Solus filius noster, qui in curia regia est, maiores expensas quã nos & tota domus nostra facit) at verò ad seruiẽdũ Deo nõ sunt necessarij equi nec vestes, nec famuli aut numi. Ideò ipse Dñs debiles, claudos, pauperes, ac cæcos vocari iussit, omnes enim efficacẽ voluntatem ad ei seruiendũ habere possunt. Nam quid magis ad manũ (vt aiũt) hominis est, quã eius propria voluntas? Ideô Deus ad Cain dixit, Nõnè si benè egeris recipies, si autẽ malè, statim in foribus peccatũ tuum aderit? Et subiungit ilico, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atq; demerito agit dicens, si benè operatus fueris, cœlũ mereberis, sin autem malè, peccatũ tuũ in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris: & statim de volũtatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, O Cain nõ possũ quod iubes facere, magnũ enim pretiũ à me postulas, & facultas nõ supperit mihi, id est, (*No llega a ymi caudal*) ne inquã, dicas talia, mereri enim aut demereri, cœlũ emere aut infernũ in tua manu est, & à volũtate tua depẽdet. Verba hæc omnib⁹ filijs Adæ maximę sunt cõsolationis. In illis docemur, quid nostra efficaci volũtate obtinere possum⁹: id enim quod ex parte Dei est, nũquã nobis deficiet, si nos ex nostra hoc, quod valemus, ponim⁹. Ait igitur sacer textus: *Et nolebant venire.* B. Chryso stom⁹ perpẽdit eloquia prophetarũ nõ fuisse antea suscepta, nisi post eorũ mortẽ. Itaq; postquã mortui sunt Prophetę, tũc populus Hebręus prophetias eorũ magni fecit, & eas legere cœpit. Ingeniũ est filiorũ huius sęculi deuotionẽ erga sãctos, qui mortui sunt, habere; qui autẽ viuũt, & cũ eis loquũtur, odio prosequi: viuẽtes enim sãcti impios increpãt & reprehẽdũt, mortui verò minimè. Quãuis autẽ prophetias eorũ legebãt, venire noluerũt, & in scelere suo perseuerarũt. Quo tamẽ clemẽtissimus Rex nõ ità offensus fuit, vt ab hac pia inuitatione cessaret, sed alios iterũ seruos destinauit, quib⁹ dedit in mãdatis, vt inuitatos in hũc mõdũ alloquerẽtur: *Ecce prãdiũ meũ paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias.* His verbis Dñs sub splẽdidissimi cõuiuij metaphora oẽs diuinę gratię opes, quas nobis incarnati verbi mysteriũ attulit, hoc est, oĩa salutis nr̃ę instrumẽta & adiumen-

Luc. 14.

Genes. 4.

B. Chrysost. in opere imperfecto sup. Matth. 22. cap. 229.

30 mẽta, quibus ad fęlicitatẽ æternã adiuuamur, cõplexus est, & tũc harũ nuptiarũ lautissima fercula manducamus, cũ saluatoris doctrinã legimus, cùm varia eius beneficia atq; mysteria consideramus, cũ eius sacramenta frequentamus, cũ in eius nomine à cœlesti patre diuinã opẽ & gratiam postulamus. O infœlices illos, qui tantorũ bonorum nullam sciunt vtilitatem educere Christi nanque doctrina mentem illuminat; beneficia autẽ voluntatẽ diuini amoris igne succendunt, sacramẽta verò animarũ morbos sanãt, oratio cœlestẽ opẽ & gratiã impetrat; gratia deniq; virtutes omnes secũ affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et his omnibus bonis, quę amplissima sunt, miseri carẽt, qui hoc lautissimo conuiuio frui nolũt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Christi discipuli, qui hæc omnia Hebręis prædicarunt.

31 *Illi autẽ neglexerũt &c.* vsq; *& cõtumelijs affectos occiderũt.* Vereor maximè nos his tẽporibus, sicut decet, ad populũ nõ concionari, siquidẽ totus mũdus adeò perditus & corruptus est: nihilominus tamẽ nullus est, qui prędicatores persequatur, omnes (vt aiũt) cursum suũ in pace cõficiũt, Hispanè [*Passã en paz su carrera.*] Fortasse hẽ causa erit, quoniã vitia, vt debemus, nõ increpamus. In sacro Iosue volumine legitur, Achã filius Carmi ex ciuitate Iericho regulã aureã fuisse furatus, eãq; ad castra Hebręorũ portauisse, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos legimus, Regulam aureã, in Hebręo habetur, linguã aureã, quia lamina illa erat in linguę similitudinẽ facta. Et sicut ille Achã ab infidelibus in exercitu Hebręorũ linguã auream furto sublatam asportauit; propter quod grauiter punitus fuit: sic nũc quã plurimi prędicatores profana Gentiliũ & inaniũ librorũ verba ac modos loquendi furan

32 tur, & eos in sanctã Ecclesiã afferunt Euãgelicã doctrinã profanãtes, ob quod si se in meliorẽ frugẽ nõ receperint, grauissimè illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres cõcionatores id quod S. Dauid ait: Eloquia Domini argentũ igne examinatũ, purgatum septuplum, idest, multum. Nam in sacra scriptura sicut numerus dualis parũ significat, ità & septenarius pluri mũ. De duali patet ex illo Euangelistę Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandã viduã pauperculam mittentem æra minuta duo, id est parum. Et in libro Regũ vidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud Sanctum Isaiam: Sicut excussio oleæ duarum vel trium oliuarum in summitate rami. In his omni-

Iosue. 7.

Psalm. 11.

Lucæ. 21.

3. Reg. 17.

Isaiæ. 13.

bus locis, duo, significat parũ, sicuti & alibi. Septẽ, significat multũ. 33
1. Reg. 2. Quale est illud in oratione Annę, in qua vbi nos legimus, Donec sterilis peperit plurimos, in Hebręo habetur, Donec sterilis peperit septẽ, quod idẽ est. Sint igitur eloquia vestra nõ plena floribꝰ vanę rhetoricę, sed purgata & ab omni errore ac vana curiositate aliena. Alij autẽ ex suggestis, in quibus cõcionãtur, cathedras vniuersitatũ efficiũt omne tẽpus cõsumẽtes in vẽtilandis quęstionibus scholasticis, atq; ità nulli eorũ de moribus agũt, & vix est qui vitia quanuis grauissima audeat increpare nẽ auditores molestia afficiat, Ferẽ omnes, [*Disparamos los tiros sin pelotas ni perdigones, sino solo con papeles viejos*] Atq; ità corda auditorũ nõ percutimus, & solũ strepitũ inanẽ atq; inutilẽ facimus. Maledictus, qui prohibet
Hierem. 48 gladium suum à sanguine, inquit S. Hieremias. Hoc est, maledictus, qui auertit linguam suam à peccatorum reprehensione. Nõ 34
Actu. 20. ex horum numero erat D. Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Contestor vos hodierna die, quia mũdus sum à sanguine omnium: non enim subterfugi quominus annuntiarẽ omne consilium Dei vobis. Perpendite obsecro qualiter S. Apostolus inquit; Mundus sum à sanguine omnium. In quo innuit peccatorum omnium animam suam esse infectura, si ipse eos, vt decet non increpasset, veramq; doctrinam nõ docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat, quominus à prædicatione veritatis desisteret. Et ità paulò ante dixerat: Vincula & tribulationes Hierosolymis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorẽ quàm me, dummodo consummẽ cursum meũ & ministerium verbi quod accepi à Domino Iesu testificari euãgeliũ gratię Dei. Eandem animi constantiã alibi ostendit dicẽs: 35
2. Tim. 2. Memor esto, Dominũ Iesum Christum resurrexisse à mortuis secundũ Euangelium meũ, in quo labore vsq; ad vincula quasi male operans, sed verbum Dei non est alligatum. Et quoniam nos sicut D. Paulus non prędicamus nec vitia reprehẽdere cũ seueritate audemus, ideò à peccatoribus molestia nõ afficimur, nec persecutione vexamur. B. Ioãnes in Apocalypsi inquit, se vidisse equitẽ sedentẽ in equo albo, oculis velut igne micantibus & vestibus
Apoc. 19. sanguine aspersis, & vocabatur nomen eius verbũ Dei. Quo insinuauit, eũ, qui verbum diuinũ cum spiritus feruore concionatus fuerit, sanguine consperſum ambulaturum esse. Atque ità Sãctus
Threno. 3. Hieremias dixit: Aperuerunt super nos os suum omnes inimici

(id est

36 (ideſt peccatores) formido & laqueus facta eſt nobis vaticinatio. Magnam profectò Deus ſumit de mundo vltionem, cum ei prędicatores robur & conſtantiam habentes in carpendis vitijs non præbet. Atq; ità Prophetę Ezechieli dixit, Adhærere faciam lin guam palato tuo, & eris mutus & quaſi vir non obiurgans, quia domus exaſperans eſt. *Ezech.3.*

Rex autem cum audiſſet iratus eſt, & miſſis exercitibus ſuis perdidit homicidas illos & ciuitatem illorum ſuccendit. Rex hîc prędicipuè ſuos exercitus ad puniendos homicidas miſit. Non tamen impunes abierũt illi, qui conuiuium contempſêre, ſiquidem ait ſacer textus iratũ Regem eos ipſos & eorum vrbẽ ſuccendiſſe. Ecce fratres mei cauſam & originem tot bellorum, peſtium, diſcordiarũ, ſitium, famiũ tẽpeſtatum, atq; infortuniorum, quot hodie & quotidie videmus:

37 omnia iſta ſunt vltiones quędã & ſupplicia Dei cõtra homines, eo quod tã paruã ratione concionũ, quas audiunt, habent, & tam parum in Dei ſeruitio proficiunt. Iccirco S. Dauid nos hortatur dicens: Apprehẽdite diſciplinã ne quando iraſcatur Dñs & perea tis de via iuſta. Vbi Fœlix ex Hebręo tranſtulit: Oſculamini filiũ, vel amplexamini & adorate filium, ne quando iraſcatur Dñs. Hoc eſt, ſi vultis â patris ęterni ira liberari, reuerẽter eius filiũ Ieſum Chriſtũ colite, myſteria eius ſanctiſsimę fidei amplectimini, doctrinã, quã vobis prędicatores eius cõcionãtur maxima cũ affectione accipite, ſi nõ vultis in diuinã indignationẽ incidere & in hac vita varijs ac crudelibus flagellis vapulare. Quę omnia ſi cũ acerbiſsimis alterius vitę tormentis cõparentur, parũ aut nihil eſſe videbũtur; ſicut idẽ Dñs nobis per Sophoniã Prophetã minitatur his verbis: Vę prouocatrix & redẽpta ciuitas columba, nõ au- *Pſalm.2.* *Sophon.3.*

38 diuit vocẽ, & nõ ſuſcepit diſciplinã; ad Deũ ſuum non appropinquauit, principes eius in medio eius quaſi leones rugiẽtes; iudices eius lupi veſperi, prophetæ eius vęſani, viri infideles, ſacerdotes eius polluerũt ſanctũ, iniuſtè egerunt contra legẽ. Dñs iuſtus in medio eius nõ faciet iniquitatẽ, mane mane iudiciũ ſuũ dabit in luce & nõ abſcõdetur. O terribilia verba digna, quæ æternæ memoriæ mandentur: omnia enim populo Chriſtiano cõminari videntur. Ciuitas hæc Eccleſia catholica eſt ſacroſancto Ieſu Chriſti ſanguine redẽpta, quo ipſe eam candidã mundã, & ſicut colum bã deargentatã fecit: nunc autẽ in multis ex mẽbris ſuis eſt diuinæ iuſtitiæ prouocatrix. Non audiuit vocem eius & non ſuſce-

pit,disciplinam.In quacunq; status conditione plurimi mali repe 39
riuntur.In principibus sunt aliqui veluti leones tyrani. In iudi-
cibus sunt quã plurimi velut lupi famelici.Prophetę eius,id est,
prædicatores.Nõnulli eorum insani sunt;viri infideles, qui fide
litatẽ Deo debitam non obseruant,eò quòd magis propriũ hono
rẽ quã Dei attendunt,& plurimi ex sacerdotibus eius polluerũt
sanctum.Quid igitur de tantis sceleribus expectari potest,nisi id
quod ibidem dicitur,scilicet, Mane mane iudiciũ suum dabit in
luce & non absc̃detur,hoc est,quãm citissimè super eos ira Dei
incidet,& iudicabuntur,atque in æternum damnabuntur.

Marc.vlt. *Tũc ait Rex seruis suis: Nuptiæ quidẽ paratæ sunt sed qui inuitati erant,nõ fuerunt digni,Ite ergò ad exitus viarum,& quoscunq; inueneritis,vocate ad nuptias.* Hoc idẽ Dñs suis sacris discipulis apud S.Marcum dixit,
Ite in vniuersum mundũ & prędicate Euangeliũ omni creaturę. 40
Sed quid significat,ite ad exitus viarũ?Nõne melius esset Dñe,vt
eis diceres: Ite in plateas,in nundinas,in domos magnatum, atq;
in alia loca,vbi magna est hominũ multitudo,quã eis dicere, ite
ad exitus viarũ? Minimè profecto, quoniã in his omnibus locis
homines quã plurimis diuersorũ peccatorũ occasionibus detenti
sunt,& inquietudine atq; tumultu ad audiẽdos diuinos sermones
imparati.Cũ Dñs cõcionatorib⁹ inquit, Ite ad exitus viarum,per
inde est ac si eis diceret,vt de fine ac de morte ad populũ concio
nẽtur.Quasi dicat,eos ad finẽ perducite, dicite eis.Attendite res,
quas tãto studio cõparatis,finẽ esse habituras,id quod tãta vigilã
tia inquiritis, quẽ exitũ habiturũ putatis? Quid de vobis & ipsis
rebus erit?Omnes ante viginti annos,&forsan manè cõsumemi-
ni.Cũ dixerint, pax & securitas,tunc repẽtinus eis superueniet in 41
1.Thes.5. teritus,inquit B.Paulus.Finis dat esse reb⁹, qualis enim finis est,
tales sunt res quibus quisq; delectatur.Finis voluptatũ est ęternũ
suppliciũ, finis gulæ & voracitatis sunt ęgritudines,finis peccati
mortalis est infernus.Cõsiderate ergò hęc omnia&nõ peccabitis.
Duo amici sunt mors&vita,sed vita amicus est infidelis,nõ benè
cõsulit.Quẽ enim peccator cõsulit,quando peccare audet,nisi vi
tam? Atque ità cogitatione longæ vitæ quam plurima scelera cõ
Eccles.6. mittit.Mors amicus est fidelis,de ea illud Ecclesiastici dicere pos
sumus,Amico fideli nulla est comparatio,& tanquam amicus fi
delis bona consilia præbet. Si igitur ò frater peccare non vis,in
Eccles.7. omnibus tuis mortem cõsule.Et hoc est, quod Ecclesiasticus ait;

Memo-

42 Memorare nouissima tua & in æternũ non peccabis. Propheti
zans Sãctus Isaias Babyloniæ superbiã, quando Persæ & Medi
vicos ipsius vrbis sanguine habitantiũ irrigarunt, inquit: Nõ po
suisti hęc super cor tuũ, nec recordata es nouissimi tui. Quibus
verbis Sãctus propheta calamitates Babyloniæ tribuit mortis
obliuioni. Idẽ cõsiderabat S. Hieremias, cũ euersionẽ Hierusalẽ
deplorans dixit: Sordes eius in pedibus eius, & nõ est recordata
finis eius. Et in Deuteronomio Propheta Moyses de Hebræis
sic ait, Gẽs absq; cõsilio & prudẽtia, vtinã saperent & intellige
rẽt atq; nouissima prouiderẽt. Ex his omnibus locis infertur,
quã efficax remediũ sit, vt homines à peccatis auertantur, mor-
tis assidua cõsideratio. Ite ergò, ò patres cõcionatores, ad exitus
viarũ, hoc est, hominibus de morte & de fine, quẽ habitura sunt
43 illa, quę inquirũt, cõstãtissimẽ prędicate; & ita eos ad Dñm con
uertetis. Cęterũ impletę sunt nuptiæ discũbentiũ, quãuis singu
lis ætatibus impleãtur nuptiæ secundum definitam â Deo plo-
nitudinẽ illius tẽporis tamẽ vsq; ad cõsummationẽ sæculi præ
destinatorum numerus non implebitur.

Isai. 47.

Deut. 32.

*Intrauit autẽ Rex vt videret discũbentes, & vidit hominẽ nõ vestitũ ve-
ste nuptiali & ait illi. Amice quomodo huc intrasti nõ habens vestẽ nuptia
lẽ?* Intrat planẽ Deus in iudiciũ qui foris manet tolerãdo, intrat
inquã singulos discutiẽdo, cũ vel in morte visitat, aut in iudicio
discutit merita cuiusuis moriẽtis. In his Hispaniæ populis vix
Dñs aliquẽ vili veste indutũ inueniret, quoniã oẽs pretiosis ve
stibus indui, totis viribus conãtur: quod profectò grãdis est in-
sania ac demẽtia. Nõnẽ esset demẽs ille, qui â sancta inquisitio-
44 ne dãnatus esset, vt habitũ, quẽ Sãbenitũ vocamus, portaret si il
lũ auro intextũ aut sericũ vel bõbyciniũ portare vellet? Ità pro
fectò. Sic vestes, quibus induimur, sunt velut (*Sambenitos*) nobis
in scelerum nostrorum pœnam datæ. *El Sambenito con que Dios sa-
co a nuestros Padres Adam, y Eua al cadahalso deste mundo, fue* (Vt dici
tur in sacra scriptura) Fecit Dñs Adæ & vxori eius tunicas pelli
ceas, & induit eos, & statim eiecit eos de paradiso. Magna ergò
insania est, *Querer traer Sãbenitos tan preciosos, y tan curiosamẽte guar-
necidos.* Attendite fratres mei fabricã, quæ in vobis est, & videbi
tis margaritam pretiosam, videlicet, animam, quæ tanti valoris
est, vt Deus iple pro ea redimenda mori nõ dubitauerit. Cum
igitur anima tanti valoris sit, vt si omnes simul Angeli vende-

Simile.

Genes. 3

rentur, non sufficerent ad vnam tantummodo redimendam, & 45
hanc Dominus voluit tam vili & abiecta materia indui, qualis
est caro, certè qui ità nos cõposuit, nolebat, vt corpora nostra tã
pretiosis vestibus ornarentur, siquidem animam, quę corporis
Domina est, tã vili tegumento induit. In hunc errorẽ oportet
Simile. iustos nõ incidere sequẽtes peccatorum profanitatẽ. Magnum
enim discrimẽ versatur inter vulpẽ & Phasianũ [*vulgo fayſan:*]
nã plumę Phasiani parũ aut nihil valent, caro verò eius pretio-
sissima est. Sic iusti esse debẽt, qui exterius cilicijs & abiectis ve
stibus indui debẽt, (nisi aliud dignitatis & status eorũ cõditio po
stulauerit) interius verò corã diuino conspectu pretiosis virtuti
bus adornari. At verò improbi sunt velut vulpes, quę præter pel
lẽ nihil boni habent, ita vt eius caro nõ nisi canibus prosit. Sic
peccatores exterius pretiosis vestibus sunt induti, interius verò 46
corrupti, & canibus infernalibus tantũmodò prosunt. Licet au-
tẽ in omnibus hoc malũ reprehẽsione dignũ sit, maximè tamen
Plutar. in fœminis & multò plus in virginibus. Nã Plutarchus, cũ esset
gẽtilis, dixit; virgines nullo cultu melius ornatę sunt, quã sim-
plici: sericis enim & gẽmis & auro magis dehonestãtur quã or
nantur, eo quod vestiũ luxus arguit animũ parum sobriũ: decet
enim virgo tota & vndiq; virgo sit, nec vlla parte det corruptæ
mẽtis significationẽ. Sed quęro Dñe, siquidẽ iusisti tã diutes
quã pauperes vocari, quare miraris, quòd vnus vilè & abiectè in
dutus ad nuptias accedat? Quinimo & pauperes licèt velint, nul
lomodo pretiosè indui possunt. In hoc Dñs innuit, se nequaquã
de exteriori veste loqui; melius est enim vt homines ea abiecta
& vili vtãtur, quã prẽtiosa. Loquitur ergo Dñs de charitate, quę
omnibus tam diuitibus quã pauperibus, sapientibus & insipien- 47
tibus possibilis est. Hunc autem, malè indutum nuptijs mandu
cantẽ adesse, significat, eum nõ solùm in domum conuiuij per fi
dẽ ingressum fuisse, sed ad mẽsam etiã cum alijs conuiuis acces-
sisse ad diuina sacramenta recipiẽda; & tamen quia hac veste nu
ptiali caruit, nec fides illũ nec percepta sacramẽta â tã acri Dñi
Hiere. 11. obiurgatione & sentẽtia eripuerũt. Iccircò cõtra hos qui indignè
diuina sacramẽta suscipiũt, merito ꝓpheticũ illud iactari põt: Nũ
quid carnes sanctę auferẽt à te malitias tuas, in quib⁹ gloriata es?

Sed quid expostulãti Regi cõuiua hic respondẽrit, videamus.
Nihil omnino respondit, sed obmutuisse memoratur: iniquitas
enim

48enim oppilauit os suũ. Quod quidẽ verbũ nõ vulgarẽ continet emphasim; quod enim nihil habuerit, quod pro se responderet, quã sit iusta improborũ dãnatio tacite innuit. Duo enim illos acriter accusabũt. Alterũ gratiarũ atq; donorũ cœlestiũ dignitas gratis à Deo oblata, quã cõtempserũt; alterũ rerũ vilitas & indignitas, ppter quas tã magnifica dona despexerunt. Hæc autẽ accusatio adeò illos in iudicio premet, vt omnes alie quauis grauissimæ sint huius cõparatione sileãt. Quod iudex ipse testatur, cũ ait: Hoc est aũt iudiciũ, quia lux venit in mũdũ, & dilexerũt homines magis tenebras quã lucẽ. Lux, inquit, venit in mundũ hoc est, sapiẽtia, veritas, vita, iustitia, gratia, sanctificatio, redemptio, peccatorũ venia, cœlorũ regnũ, ac ipse deniq; Dei filius venit in mũdũ. Peruersi autẽ homines hæc tã ampla & magnifica 49dona cõtẽnentes errorũ & cupiditatũ suarum tenebris obcæcati falsa bonorum simulacra cũctis eius donis & muneribus prætulerunt. Quò ergo maior gratia & misericordia, maioraq; salutis adiumẽta, eis data sunt, hoc minus habebunt, quòd causam suam apud supernũ iudicẽ tueãtur, in cuius rei argumentum infœlix conuiua obmutuisse memoratur. Cùm ergo reus nihil haberet, quod pro se diceret, sentẽtia iudicis aduersus eũ pronuntiata est.

Ioan. 3.

Ligatis (inquit) *Manibus & pedibus mittite eũ in tenebras exteriores.* Ligãtur manus reprobi, quibus homicidia, furta, aliaq; id genus mala patrauit, vt iã nõ ei sit liberũ quidquã boni operari. Pedes rursus alligantur, vt nec affectum queat habere ad bonũ. Ideo S. Gregorius & B. Augustinus dicunt: Tunc ligabit pœna quod modò ad bona nõ patranda ligat culpa. Atqui tenebræ interior 50res cæcitas cordis est, iuxta illud Psalmi, in tenebris ambulant, nescierunt, neque intellexerunt; tenebræ verò exteriores externę dãnationis nox est. In his tenebris miserrimus peccator ligatis manibus ac pedibus in ęternũ erit. Inter homines & bruta hoc discrimẽ est, quòd bruta animantia, quando parua sunt, non ligantur, sed liberẽ incedere permittũtur, postquã verò sunt magna, capistris alligari solent: homines autẽ econtrà, cũ parui sunt & infantes fascijs ac vittis inuoluuntur, at postquam creuerunt & ab illa infantia ac pueritia exierunt, liberi relinquũtur. Sic inter iustos & peccatores hęc differẽtia versatur, quòd iusti, dum in hac vita sunt, quæ est pueritiæ & infantiæ status, diuinis præceptis vinciũtur, in alia autẽ liberi & soluti viuent, veluti homines

B. Greg. super hunc lo. & S. Augu. lib. 11. de Trinita.

Psalm. 81. Simile.

nes magni & perfecti. Peccatores verô instar brutorum in hac vita liberi & soluti viuunt, in omnibus enim voluntati suę placere volunt, nec à diuinis mandatis se ligari aut gubernari permittunt; in alia verô manibus & pedibus in æternum alligabuntur.

Ibi erit fletus & stridor dentiũ. Metaphorico sermone hic omnes pœnę sensus describũtur: erit enim ibi fletus magnus ob cruciatũ atrocẽ æterni ignis, stridor verò dentiũ, eo q̃ trãsibunt dãnati ab aquis niuiũ ad calorem nimiũ. Verè equidẽ nescio quomodò hæc audiẽtes nõ cõtremiscimus, & stupefacti, atq; attoniti remanemus? Quod quidẽ lõgè dissimili supplicio Danieli prophętę cõtigisse legimus. Vbi enim ꝓposito Nabuchodonosoris somnio inauditũ illud suppliciũ, quo rex ille plectẽdus erat, Deo reuelãte cognouit, & insignẽ illũ orbis monarchã ab illa tãta celsitudine deiectũ inter bestias agri more pecudũ septẽnio vitã actuſ2 rũ, & rore cæli tingẽdũ esse intellexit, adeò perterrefactꝰ est vt vnius horę spatio attonitus & elinguis effectus, nec vnũ quidẽ verbũ ipli Regi exigẽti reddere potuerit. Quale aũt hoc suppliciũ est, si cũ dãnatorũhominũ supplicijs cõferatur? Quãtò enim grauius est inter Dęmones, quã inter feras vitã agere? Quãtò atrocius flãmis vltricibus cruciari, quã rore cæli tingi? Quantò acerbius in omni ęternitate, quã septẽ annorũ spatio torqueri? Si illud Prophetã tãtopere perterrefecit, vt vnius horæ spatio mutus & elinguis fuerit, quid homines facere debẽt, cũ in extremo iudicij die tot mũdi principes & monarchas ad nũquã finiẽdos cruciatꝰ cũ dęmonibꝰ dãnãdos esse audierint? Sed heu, heu, quia licẽt hoc credimus, nõ tũ profunde illud animo euoluimꝰ: & ideò in cordibus nostris sicut ęquum erat, non operatur. 53

Cõcludit igitur diuinus magister parabolã dicẽs: *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.* O Christe summa veritas, quomodò inquis Pauci electi? E cõtrâ mihi videtur, siquidẽ in nuptijs vnũ dũtaxat nõ indutũ veste nuptiali expulisti & repudiasti. Ergò multi sunt electi, siquidẽ vnũ tãtũmodo reprehẽdis, eo q̃ nõ vestitus fuerit nuptiali veste? Huius rei mysteriũ est, q̃ omnes peccatores licẽt innumerabiles sint, meritò vnius nomẽ obtinẽt, quoniã omnes necdũ pro vno valẽt ad subueniendũ proximo. Ad iurandũ, ad decipiendũ, & ad nocendũ, atq; alia quam plurima scelera perpetrãda vnus pro multis valet; at verò ad bene operãdum multi pro vno non prosunt. Si auxilium quis ab improbo

postu-

54 postulet, statim respondet, se nõ posse, satisq; efficere si sibi ipsi subueniat: itaq; ad omnia bona opera se excusat dicẽs, vix sibi sufficere necdũ alijs. Iustus autẽ lõgè aliter procedit: est enim vnus sibi, erga proximũ verò velut plurimi. Si quis ęgrotat, eũ libenter visitat; si quis eget, ei necessaria prouidet; si quis tristitia afficitur, eũ cõsolatur: si quis ignoras est, eum docet. Atq; ità vnus dunta-xat iustus pro multis & ad multa in Republica deseruit, ità vt cũ D. Paulo meritò dicere possit; Omnibus omnia factus sum. Qua propter iure optimo hic per vnũ omnis improborũ cõgregatio designatur, licèt ipsi re vera plurimi sint, sicuti summa veritas in prędicentiarũ testatur dicens; *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* O terribile verbũ. Quis hoc tonitruũ audiẽs nõ stupescit: Si vnus tantũ reprobãdus esset, vnusquisq; apud se cogitare deberet dicẽs; vę mihi si vnus ille ego sum. At pauci sunt, qui ad cœlestẽ gloriã eligũ-
55 tur, multi qui in gehẽnã ignis descẽdunt; nos proh dolor, somno indulgemus, stertimus, & voluptatibus fræna laxamus. Ex his verbis Dñi infertur, quãtus error sit, quod cõmuniter ab aliquibus dici solet: qui cõsulẽtes alijs eis dicunt, Relinquite singularitates, & vitã cõmunẽ & nõ vitã paucorũ sequimini, siquidẽ pauci sunt electi. Cõmuniter euenire solet, vt cũ aliqui homines ab aliquo de defectibus suis reprehẽdũtur, respõdeãt; Dñe id de quo me increpas, omnes faciunt. Ita nè, multos æmulari vis, certa sine dubio erit dãnatio tua; quia Ecclesiasticus nos sic hortatur: Nõ pec- *Eccles. 7.*
ces in multitudine ciuitatis, nec te mittas in populũ, id est, Quia multos peccare videas, nõ ideò tu pecces. Quid enim tibi cũ multis est? relinque illos & de salute tua omni cũ diligentia labora.
56 Vsq; in hodiernã diẽ non vidi virum iustum, qui in se ipso filũ populi nõ frangeret, omnes singulares extiterunt; & quia à cõmuni turba recesserunt, ideò optimum sibi viuẽdi genus elegerunt, quoniã pauci sunt electi. In die, quo D. Bernardus obijt, ab hac vita etiã quadraginta tria millia hominũ decesserunt, & ex eis tres tantummodò salui facti sunt. Ex exercitu Regis Sẽnacherib vna tantummodo nocte centum & octoginta quinque millia animarũ in infernũ descenderunt. Quid de diluuio & de ciuitatibus Sodoma & Gomorrha dicã, quot millia milliũ in gehennã ingressa fuerunt? Rem admirãdam reputamus vno die vndecim mille virgines in cælum introijsse, & quidem huic diei quam pauciſsimi dies similes extiterunt. Hęc autem omnia credentes tam segniter

1. Cori. 9.

& ne-

& negligẽter viuimus acsi illa nõ crederem⁹. Animo quęso perpẽ 57
dite fratres mei, si nũc vos supern⁹ rex vocasset, quave ste vos indu
tos inueniret. Cõperiret forsan aliquẽ episcopũ, cui diceret; Ami
ce quomodo huc intrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ? Nõnè Dñe vi
des rochetũ lintheũ, perpolitum & serico intextũ, baculum etiam
pastoralem in manibus & mitrã in capite? Hic igitur meus habi-
tus est: Rectẽ dicis, nã vestis exterior interiorẽ animę vestẽ deno
tat. Rochetũ enim cõscientiæ puritatẽ significat, texturæ verò ip
sius, idest, (*Los labores,*) Ostẽdunt, te virtutũ exemplar esse debere,
ex quo subditi tui addiscãt, tiara verò duo cornua habens insinuat
duorũ testamentorũ sapientiã, qua pollere debes, (*Y baculo hecho*
a manera de escatuadientes) Nam de diabolo S. Iob inquit: Fœnum
Iob. 14. quasi hos comedet. Et Sanctus Isaias ait; omnis caro fœnum. Ergò
Isaiæ. omnis homo carnalis & peccator est cibus diaboli, & ipse eum dẽ
tibus mandit Baculus igitur significat, (*Que vuestro officio es escar-* 58
nar los dientes del Demonio) Et peccatores ab ipsis extrahere, antiquã
in stomachũ ipsius, videlicet, in infernum ingrediantur. Et si om
nia, quæ vestis tua repræsentat, vere in te sunt, benè vestitus es: si
autẽ hãc vestẽ nuptialẽ nõ habes, cũ multis in infernũ detrude-
ris. Inueniret etiã Rex monachũ aliquem cui diceret, Quomodo
huc intrasti &c. Nunquid Dñe habitum meæ professionis nõ ef-
fero? Planè quidẽ; sed vide quòd cũ ad modũ crucis factus sit inte
riorẽ mortificationẽ designat; & capilli rasi significant, te ità Deo
vnitũ esse, vt nec cogitationibus ab eo auertaris. At si hoc ità non
est, etiã cum reliquis in exteriores tenebras detrudẽris. Iccircò ca-
Gene. 31. ue, ne sis sicut Rachel, quæ exiens è domo Labã patris sui tulit se-
cũ idola & abscõdit ea sub clitella cameli: siquidem ergò à mũdo
existi, idola ei⁹ furtim sublata ne sub sancto habitu abscõdas. Hoc 59
est, ambitionẽ, superbiã, integritatẽ volũtatis, affectionẽ carnalẽ,
& odiũ, quæ sunt idola quæ mũdus veneratur, omni cura & solici
tudine depone; aliàs enim æternis suppliciorũ generib⁹ cruciab
ris. Nũquid erit aliquis cleric⁹, cui dicere possit: Amice quomodo
hùc intrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ? Nõ nè Dñe vides superpelli-
ceũ cãdidũ, quo cõtegor? Id etiã animæ synceritatem designat; ca
pilli autẽ rasi in corona insinuãt cogitationes vanas & curas huius
mũdi penit⁹ debere esse ex cordib⁹ vestris annulsas. Ideò in Deute
ronomio iussit Dns, vt homines cultui diuino addicti nõ haberẽt
hereditates aliquas seu possessiones, nè, videlicẽt, cũ ipsis distraherẽ-

tur.

6 tur. Et adiecit statim sacer textus; Dominus enim ipse est heredi tas eorũ sicut locutus est illis. Maior igitur puritas & trãquillitas spiritualis nũc in Euangelicis sacerdotibus quã in illis requiritur. Et tu minister iustitiæ, quomodo huc intrasti &c? Nõnè Domine habitũ affero, quẽ virga quam manu porto, significat? Ità planè, nam iustitia recta esse debet, nec in vnam, vel aliam partem flecti. Ideò olim iudices induebãtur purpura, quæ est rubicũda & in pilis ęqualis: iudex enim cũ amore omnibus ęqualitatẽ seruare debet [Y *vos venis vestido de frisado y traeys el coraçon con los pelos muy largos de la codicia. Y como la ropa frisada con los pelos largos encubre el poluo*] Ità pili cupiditatis tuę puluerem, id est, culpam delinquẽtium propter oblata munera contegunt. Cùm Sanctus Moyses (vt sacra refert historia) virgam in terram proijceret, ipsa in ser- 61 pentẽ vertebatur, & dum ipsam à terra erigeret, rursus propriam formam virgæ sumebat. Sic cum iudex virgam in terrã proijcit, hoc est, id quod facit propter terrenum lucrum facit, tũc iustitia, quam exercet, in serpentem & peccatum vertitur, & si ipsam à terra erigit, fugiens omnia lucra & cupiditates, recta erit, vt oportet, hoc est, iustitiam ipse iudex cum æqualitate exercebit. Quid autem de aduocatis, de scribis, de nobilibus, ac de reliquis de populo dicemus? Heu quam pauci sunt, qui veste nuptiali sint induti. Vnusquisque in se oculos considerationis figat, & videat, si Deus ipsum modò ad nuptias vocasset, qualis esset. Quapropter siquidem nec horam vnam certitudinis vitæ habemus, omni studio contẽdamus nuditati nostræ remediũ adhibere per verã pœnitẽtiam, qua induti gratia tandem fruamur gloria. Amẽ.

Deut.18.

simile.

Exod.4.

I

DOMINICA XX.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioannis. 4.

In-

Eccles. 10. INter peccata, quę Diuina maiestas magnoperè odit, vnũ est superbia, de qua in Ecclesiastico dicitur, Initiũ omnis peccati est superbia. Dicitur superbia esse initiũ omnis peccati, nõ solũ quoniã peccatũ Angeli, quod primũ fuit peccatũ superbiæ extitit, sed etiã quia in omni peccato principiũ eius est superbia: in quolibet namq; peccato sunt duo actus, alter auersio à Deo, alter verò conuersio ad creaturã. Primus actus, qui est auersio à Deo, est principiũ peccati, & hic est superbia. Atq; ità Dominus per Hierem. 2. Hieremiã Prophetam loquens cũ Hebręo populo inquit: A ęcu lo confregisti iugum meũ, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiã. Hoc nolle obedire, quod est superbia, est principium omnis peccati. Ex quo infertur superbiam omnibus peccatis fauere, vt videlicèt, ab hominibus perpetrentur, & ideô Deo magis odibilis 3
Similis. est. Cum habes aliquem inimicum, & ipse mutuo ab alio numos petit ea intentione, vt tibi molestiã inferat, si alius libenter inimico tuo numos mutuat, potiori iure posses de eo quàm de tuo proprio inimico cõqueri. Sic munus & officiũ superbiæ est omnibus peccatis numos mutuare, vt, videlicèt, Deus offendatur. Atque ita, licèt verũ sit, quôd vitia bellum cum virtutibus sibi contrarijs habent (scilicet, luxuria, cum castitate, gula cum tẽperantia &c.) tamen superbia aduersus omnes virtutes bellum gerit. Diffinitio autem superbiæ est inordinatus appetitus propriæ excellentiæ. Ex quo deducitur, quot radices hodiè peccatum hoc in mundo egerit, siquidem in omnibus ferè hominibus hic effrænatus appetitus regnat, quo diu noctuque euigilant, vt ab omnibus magni æstimentur. Dum viuunt, maximè laborant, vt magni fiãt, & 4
Gene. 11. de eorum laudibus, si quę sunt, nulla etiam post mortẽ memoria conticescat. Cùm generatio Noe post diluuium (vt sacræ literę referũt) in terra Senaar esset, dixit alter ad proximũ suũ; Venite faciamus turrim, cuius culmẽ pertingat ad cœlũ & celebremus nomẽ nostrũ, antequã diuidamur in vniuersas terras: Magna profectò superbia hęc fuit, & ob illã isti in suis linguis fuerũt à diuina sapientia cõfusi, sed multò maior est hodie multorũ hominũ superbia. Illi enim opus ædificare volebant, vt memoria totius eius congregationis & cõmunitatis in sæculo remaneret, at nunc quilibet hominum per se opus instruere vult, quo vniuscuiusque etiam memoria perennis & æterna sit, & cuncti modos atq; inuẽ

tiones

5 tiones quærũt, quibus in terris immortales efficiãtur, ipsis fortasse in æternũ apud inferos morientibus. Cùm aliquis eorũ duos (vt ità dicã) terũtios vel obolos cõparat, statim grandia ædificia erigere incipit, in quibus depicta scuta signo superbiæ suæ figũt. Hebræis Dñs dixit; Quomodo potestis credere, qui gloriã ad inuicẽ accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est, nõ quæritis? Nobis autem meritò dici potest; Quomodo potestis esse boni Christiani, siquidẽ in omnibus vestris operibus nõ Dei gloriã sed vestrã quæritis? Nõ solũ autẽ istorũ superbia excedit superbiam eorũ, qui turrim Babyloniæ ædificabãt, sed etiam superbiam Luciferi aliquomodo superare videtur. Nàm maledictus ille Angelus dixit: Ascẽdam super altitudinẽ nubiũ, similis ero altissimo, superbia verò humana plus etiã vult ascẽdere. Lucifer sedile suũ tãtũmodo iuxta Dei sedile ponere voluit: homo verò altius illud collocare vult: vult enim plusquã Deũ obediri, & quòd mãdata sua magis quam Dei obseruentur. Nunquam Dñs imperauit nec imperabit rem impossibilem, homo autem impossibilia iubet. Rex Babyloniæ somnium, quod somniauerat volebat, vt sapiẽtes sui sub pœna mortis sibi indicarent: & de scribis & Pharisæis Dominus dixit; Alligant onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum. Superbia itaque quibusdã ex genere nobilitatis suæ oritur. De ijs Oseas Propheta inquit: Gloria eorũ à partu, ab vtero, & à cõceptu. Hęc est vanitas quædã absq; fundamento, maximè quando verã maiorũ nobilitatẽ, quæ est virtus, minores nõ imitãtur. Etenim si pater tuus per virtutẽ nobilis extitit, tu verò peccator es, hæc nõ gloria est, sed confusio

6 tua. Quid prodest esse filiũ alicuius nobilis, si ipse per se impius

7 est? Si pomũ est putridũ, quid valet licèt ab arbore bona productũ sit? Cũ alieno oleo volebãt fatuæ virgines lampades suas accendere, sed nõ eis profuit, quin potius abspõso expulsæ fuerũt. Duo filij Aarõ, quoniã alieno igne thura redolebãt, statim miraculosè cõbusti fuerunt. Nullus igitur in aliena virtute aut nobilitate confidat: ipsam propriã habere contendat, nè ei contingat, quod virginibus fatuis & sacerdotibus illis euenit. Quam plurimæ sunt arbores, quæ spinas habent, & pulcherrimos fructus à se proferunt, nullaq; ipsis ignominiã est, à talibus arboribus ortos esse, nec ideò ipsos cõtemnere solemus, sicut odorẽ rosarum quę ex spinosis arboribus oriuntur, non parui facimus, & tandem à

Iean. 5.

Isai. 14

Daniel. 2

Matth. 23.

Oseæ. 9.

Simile.

Matth. 25.

Leuit. 10.

Simile.

Simile.

terra

terra oritur aurũ, sed non ideò, ab hominibus parui pẽditur. Sic il 8
li, qui ab improbis atq; infidelibus parentibus oriũtur, si ipsi per
se boni sunt, nequaquã cõtẽni debẽt; licèt enim quis genere nobi
lis nõ sit, sufficit tamen eũ nobilẽ esse per virtutẽ, quę est velut sa-
po, quo maculę ignobilitatis extrahũtur. Quãdo Rex Dauid di-
xit se pugnã & certamen cũ Gigante subire velle, quoniã in alijs
multò maioribus expertus erat, qualia erant, vrsos ac leones dila
cerare, & ei ad pugnam subeundam data est facultas, postquam
reportata victoria & mortuo Gigante reuersus est, Rex Saul ip-
1. Reg. 17. sum interrogauit, Qua progenie es, ò adolescẽs, ac si vrsos leones-
que interficere, & Gigantẽ superare, ei pater eius dedisset. A parẽ
tibus hęc solũmodò debilia corpora & mille miserijs plena accipi
mus; Deus autẽ animas creat, vnde ipsis corporibus bonum, quod
habẽt, oritur & procedit. Nõ inficior tamen generis nobilitatẽ es- 9
Simile. se rẽ excellentẽ, sed non, si sola est & absq; virtute. Nã sicut aurũ
& argentũ metalla sunt nimis apta, vt in ipsis melius quã in fer-
ro aut in plũbo lapides pretiosi cęlẽtur & sculpantur; sic nobilitas
metallũ est nimis aptũ, vt in ipsa quęcunq, virtus cæletur. Mar
M. Tullius. cus Tullius nobilitatẽ cerę molli comparauit, quæ ad recipiendũ
in se quascunque sigilli figuras disposita est; sic nobilitas habet
quandã dispositionẽ vt in ea quæcunque virtus imprimatur. Ex
eò autẽ quod homo nobilitatem absque virtute habet, oritur, vt
ipse miserrimam vitam agat: inde enim pompæ inanes & mul-
titudo famulorum ac superflui sumptus, quibus se quodam mo-
do pignerat, oriuntur: si verò virtutem haberet, sumptus iuxta
possibilitatem suam metiretur, & sic dulcem ac suauẽ vitam age-
ret. De Sancto Ioseph sic ait Beatus Marcus: Ioseph ab Arima- 10
Marci. 15. thia nobilis decurio, qui & ipse erat expectãs regnum Dei, & au-
dacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Cum quis nobi
lis est & simul cũ hoc regnum Dei expectat multa præclara ope
ra edet. Quã plurimi nobiles ciues erant in vrbe Hierusalẽ, & nul
lus eorũ prẽter hunc cõmotus est vt sacratissimũ Iesu Christi cor
pus postularet, quoniam nullus forte erat prẽter Sanctũ Ioseph,
qui ita regnum Dei expectaret. Vidistis aliquando amatorẽ, qui
per totã integrã noctem frigori & aquę expositus stans in defelsè
suo ensi incũbit, at verò domi suę in lectulo non nisi quatuor aut
quinque culcitris & totidem ceruicalibus quiescere potest, illuc
verò omnes noctis ac temporis iniurias patienter perfert, limẽq;

domus

11 domus suæ charissimæ suauissimã culcitrã reputat. Quid huius rei causa est? Amor. O anima Christiana, si cælestem amorem haberes, si diligeres, & expectares æternam vitam, sicut ipsa meretur, quomodo omnes labores, & difficultates huius mundi libenter subires, & audacter perferres. Quoniam S. Iacob benedictionem Angeli expectabat, non multum sensit per totam integram noctem cum illo luctari. O vtinam tu, ô homo firma spe benedictionẽ Dei expectasses, qualiter cum vitijs luctareris, & te per totam noctem huius vitæ sanctis exercitationibus commit teres, audereſque cum angelis de sanctitate contendere. Ideo, S. Ioseph ausus est sanctissimum Christi corpus à Pilato petere. Qui hoc modo nobilis est, cum ipsa nobilitate non mouetur, vt superbiat, sed vt in republica virtutis sit exemplum. Alijs autẽ *Genes. 32.*

12 superbia à dignitate, in qua constituti sunt, oritur. Nam sicut qui *Simile.* in locis altis ambulant, licet à nemine impellantur, ipsamet altitudo in causa est, vt euanescant, & sic incidant: ita sublimes dignitates homines prouocant, vt euanescant, & in superbiam incidant. Idcirco optime nobis Ecclesiasticus consulit dicens: Noli *Eccles. 7.* quærere ab homine ducatum, nec à Rege cathedrã honoris. Qui igitur in dignitatibus & honoribus sunt collocati oportet magno pere attendant, ne euanescant, & in superbiam cadant, & ex illa in infernum. Saul vir iustus fuit, & ita vt de eodicat sacra scriptura: Erat Saul electus & bonus, & non erat vir de filijs Israel me- *1. Reg. 9.* lior illo. Postquam autem Rex factus est, superbus, inobediens, ac tyrannus extitit, & innocentẽ Dauid iniustè persequutus est. Dauid etiam, dum pauper fuit, & ab ipso Saule odio habitus, bo-

13 nus extitit, tantamque patiẽtiam habuit, vt cum ipsum Saul inimicum suum interficere posset, id facere noluerit: at postquam regnum obtinuit, & in prosperitate erat, Vriam seruum suum fi- *2. Reg. 11.* delissimum vita priuari iussit. Cùm pauper erat ei, qui morte dignus fuit, pepercit, in prosperitate vero eum, qui vitam optime merebatur, tyrannidenecauit. Natura nostra adeo debilis & fragilis est, vt cum fauoribus, & etiã Dei sæpenumero deterior fiat, ipsis fauoribus abutens. Laudauit Christus Redẽptor noster bea *Matth. 16.* tum Petrum dicens: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus, qui in cælis est. Sed forsan hoc fuit illi motiuum, vt postea passionem saluatoris mundi voluisset impedire dicens: Absit à te Domine, nõ erit tibi hoc: ob *Matth. 16.*

quod meritò à Domino grauiter reprehensus fuit. Si ergo fauo- 14
ribus Dei tam male vtimur quid in nobis mũdi fauores efficiẽt?
Simile. Si coram imagine recẽter depicta fax incensa ponatur, figuram taliter amittere videtur, vt minime videri possit an sit imago nec ne: perfectio enim pennicilli, & colorum varietates nequaquam dignoscuntur. Idem contingit homini, in quo Deus imaginem suam effinxit. Cùm enim ei splendor gloriæ mũdi ab ipso Deo donetur, ille nitorem gratiam, ac pulchritudinem amittere solet, vt vix imago Dei appareat, & ipse homo seipsum non cognoscat. Quapropter quidam deuotus vir, curiali seu aulico homini dixit: Attende frater quòd non semper in curia vno vento nauigabis, aliquãdo enim à principe faueberis, aliquãdo vero minimè: cum fauoris ventus flauerit, tu teipsum non cognosces, & omnes te cognoscere curabũt, at flante aduerso fortunæ vento tu te 15
ipsum agnosces: alij autẽ, nec notitiam tui habuisse videbũtur: vt
Chrysost. super Ioan. plane videas quantũ alterũ alteri excedat. Idcirco B. Chrysostomus inquit: Superbia in nobis existẽte omnis vita nostra immũda fit, & si sobrietatẽ, & si virginitatẽ, & si ieiuniũ, & si orationes, & si eleemosynã, & si quodcũq; aliud perficiamus, omnes isti colores pulchritudinem amittunt in animæ imagine, quãdo splendor fauoris humani in ea superbiã generat. Quis ergo hæc audiẽs vitiũ tam abominabile magnopere nõ execratur, & cum Sãcto
Psalm. 35. Dauid dicit, Non veniat mihi pes superbiæ, hoc est, Eripe me Dñe, ne saltim primus superbiæ motus ad me accedat? Omnia, quæ hactenus dicta sunt, occasione huius hominis diximus, de quo in sacro hodierno Euangelio agitur: qui maxima cũ necessitate, & afflictione ad Christũ Redẽptorem nostrũ accedens in 16
Matth. 8. modo, quo locutus est, superbiã & elationẽ cordis sui ostẽdit. De
Matth. 15. leproso sic ait, B. Matthæus. Ecce leprosus veniẽs adorabat eum:
Matth. 20. & de Chananæa: At illa venit & adorabat eum dicẽs: Dñe adiua me. Et de muliere Zebedæi alibi inquit: Accessit ad eum adorans & petens aliquid ab eo. De alijs deniq; in sacro Euãgelio dicitur, quòd ad Dominum accesserunt ipsum adorantes, de hoc vero in præsentiarũ inquit B. Ioãnes: *Abyt ad Iesum & rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius.* Non adorabat sed rogabat, ac si cum altero minori quam ipse erat, loqueretur, ei q, diceret: gratum mihi feceris, vt in domum meã te conferas. Vnde ei tanta superbia, & inurbanitas orta est? Quia erat quidã Regul⁹. Super

quo

17 quo B. Chrysostomus sic ait: Vocabatur Regulus, aut quia de ge- *B. Chrysost. super hūc.lo.*
nere regali erat, aut quia dignitatem aliquam principalem sic vo
catam habebat. Hi sunt duo fontes, ex quibus, vt diximus, super-
bia hominibus oriri solet, & ex eo quod superbi sunt, fit, vt inurba
ni atque elati erga proximos sint. Beatus Petrus in sua canonica *1. Petri. 5.*
nos sic hortatur: Omnes inuicē humilitatem insinuate, quia Do
minus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humilia
mini igitur sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tēpore visita
tionis. O cælestem doctrinam. Fœlices illi, qui eam corde ample
ctuntur. Contrarium eius mundus ac diabolus pater superbiæ,
& humilitatis inimicus suos docet eis persuadēs, vt progeniem,
ex qua ortum trahunt, & magnitudinē, atq; amplitudinē maio-
rum suorum magnopere obseruent, & quando alios fuerint al-
18 locuti, eos tàm inurbaniter tractent, [hoc est, *Le echen vn vos, de tal manera.*] vt corda eorum amaritudine impleant. Hinc etiam oriū
tur circumloquia, quibus vtuntur, ne eis, cum quibus agunt, di-
cant, *Vuestra merced, ò Vuestra Señoria, buscando para esto mas perifrases, y rodeos y circunloquios, de lo que pudo imaginar Despauterio.* Ex quibus
atque alijs similibus Sathanas quotidie non parum lucri repor-
tat. At humilis seruus Dei his circumloquijs, id est, pundonores
non vtitur, omnes venerabiliter, & vt decet alloquitur, quinimo
quanto debilius, & abiectius est subiectum, cum quo agit, tanto
ei maiorē honorē adhibet ad instar corporis humani quod partes
minoris nobilitatis magis honorat & exterius plus adornat. Atq;
ita. D. Paulus inquit: Quæ putamus ignobiliora membra esse cor- *1. Cor. 12.*
poris, his honorem abundātiorē circumdamus: & quæ inhonesta
19 sunt nostra, abundantiorē honestatē habent. Et superbia magna
tum, & principū mundi eò deuenit, vt etiā cum Deo suas regulas
detestādas seruare velint. Atq; ita in ecclesijs strata, sedes reclina-
torias, & puluinos genibus indulgentes habent, autoritatem suā,
etiam coram Deo obseruare volentes, nec se humiliare, aut incli
nare volunt imitantes in hoc Michol regis Dauid vxorē, quę ip-
sum reprehendit, quoniam coram arca Dñi saltauit dicens, non
esse regiam dignitatem rebus tam infimis subdendam. O super- *2. Reg. 6.*
ba mulier, quæ erga Deum grauitates mundi seruare volebat.
Ideò ei sanctus Dauid humiliter respondit, dicens: Viuit Domi
nus, quia ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam & vi-
lior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis,

Significans in hoc, quod quantò quis altiorem dignitatis gradũ obtinuerit eo magis coram Deo, qui ipsum in ea constituit se debet humiliare. Cuidam magnati, qui sibi thronum in domo Dei parauerat, Dominus per Isaiam prophetam dixit: Quia excidisti in excelso memoriale diligenter, ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus gallinaceus, hoc est captiuus in Babyloniam duceris ibi morieris, & ibi erit currus gloriæ tuæ, & ignominia domus Domini tui. O Domini mei cauete ne ob superbiã vestram super vos immensi Dei ira veniat, per veram pœnitentiam humiliamini, antequam furor eius vos absorbeat. 20

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Omnis potestas ac diuitiæ, quas hic Regulus possidebat, non poterant filium eius à mortis imperio nec ipsum ab ea afflictione liberare. Vnde apparet quam benemeritô S. Propheta dicat: Non saluatur Rex per multam virtutem, & Gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ. Fallax equus ad salutem, in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur. Grandis profectõ fallacia est, hominem in aliquo præterquam in Domino confidere. Id autem in quo homo inaniter spem suam collocat, hic equus vocatur: quoniam sicut eques in equo sedens in eius fortitudine ac velocitate confidit, qua iter conficere indefesse & à periculis, quæ offerri possunt, liberari, & lãmas transire, ac flumina traijcere valeat: ita mundanus in rebus mundi confidit, & in illis sedet. Sed equus iste fallax est, quoniam herum suum â se expellit & pedibus conculcat, & lassatum illum relinquit. Nam omnes res mundi non possunt homines ab afflictionibus oblatis in vita humana eripere. Sed (vt ait Lucianus) quemadmodũ statua exterius depicta aurata, & composita, intus verò clauis, paleis, pice ac glutine plena est, sic principes ac potentes Reges licet foris aurati atque adornati appareant, intus quam plurimas sustinent molestias & afflictiones. Idcirco nõ immerito Regum coronæ in summitate pinnas seu flores quosdam habent, qui non cõiuncti, sed separati alij ab alijs sunt, ita vt inter florẽ & florem sit quidam posticus, [*Quede vn portillo.*] In quo significatur, quod licet in regum statibus sint flores, deliciæ ac voluptates humanæ, non tamẽ vna voluptas adeò iuncta est alij, nec vna consolatio ita alteri adhæret, vt molestiæ & angustiæ locum non inueniant, quo in ipsorum Regum corda ingrediantur: nã verè ac reipsa

Psalm 32. 21

Simile.

Lucianus. 22

23 re ipsa inter florem & florem sunt postici, per quos sin eos intrant, (vt aiunt, *à montones,*) amaritudes labores ac molestiæ.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat, vt descenderet & sanaret filium eius. Perpendite verbum illud, Cum audisset, in quo denotatur hunc hominem noluisse occasionem amittere, quinpotius animaduertens opportunitatem eundi ad Dominum, statim illam arripuit. Maxime oportet homines tempus & bonam occasionem capere, vt inde vtilitatem educant. In quo maxime deploranda est hominum miseria, siquidem tot occasiones, quot modo habemus ad Dominũ eundi, & ab ipso singularia dona ac beneficia obtinendi facile amittimus. Quo circa meritò nos D. Paulus hortatur dicens: De temporibus & momentis fratres non indigetis, vt scribamus vobis: ipsi enim diligenter scitis, quia dies Dni sicut fur in nocte ita 1 Tes. 5.
24 veniet: cum enim dixerunt, Pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris, vt vos dies illa tanquam fur comprehendat. O efficacissima, verba & velut gladio acuto huma corda penetrantia. Vos (inquit S. Apostolus) ô fratres charissimi prudentes esse cogito, qui non solum tempora annos, menses, dies, horas, atque etiam momenta male non cõsumetis, sed omnia in mortis vestræ præparationem dispendetis: quæquidem tanquam latro veniet. Mortem, appellat latronem, tum quia furatur nobis id quod melius in hoc mũdo habere possumus, videlicet, vitam & merendi oportunitatem: tum
25 etiã, quia venire solet, quãdo miser homo se magis securũ esse putat, & tunc dolores eius erunt ad instar parturientis. Et hoc est, quod ait Apostolus, quòd in illa die improbis repentinus superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis. Hoc est: Exibunt animæ eorum à corporibus omni bono nudæ & destitutæ, vt in æternis flammis crucientur. Eia peccatores, quid agitis? Quomodo nõ cõtremiscitis, hæc sancti Apostoli stupenda verba audientes? Quare ex opportunitate, quã nunc habetis, cõmodũ nõ educitis? Si sicut ego vobis modo prædico, & vos ad pœnitentiã voco: Deus me in infernum ad ibi prædicandum mitteret, & voce sonora velut præco sic clamarẽ: Iubet omnipotentissimus Deus & misericordiarum pater, vt omnes, qui pœnitentiam agere voluerint, illam faciant, & sceleribus suis remedium adhibebitur.

Quid obsecro maledicti illi agerent? Sed quid non agerēt, vt ab illis æternis supplicijs liberarentur? Qui in peccato mortali estis & iuxta præsentem iustitiam ad æternas flāmas damnati, animo concipite, vos iam in terribili illo infernorum igne crudelissima tormenta pati, siquidem absque dubio, si scelera vestra nō deponitis, quam citissime ibi eritis. Et simul etiam animo concipite, quòd postquā in inferno fuistis, vobis hæc libertas, quā nūc habetis, concessa est, & ab ipsis gehennę faucibus ad agendā pœnitentiam extracti & educti estis, facite ergo, obsecro, id quod tūc omni cum diligentia faceretis. Vnusquisque vestrum cōsilium Eccles. 14. Ecclesiasticī capiat, qui sic ait: Memor esto, quoniā mors nō tardat. Et paulo inferius: Ante obitum tuum operare iustitiā, quoniā nō est apud inferos inuenire cibū. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Arbor viridis est homo, dum gratiam diuinam habet, sanctarum intētionum ramis adornatus, foliis bonorū verborū, ac floribus sanctarum cogitationū, & fructibus bonorū operū oneratus, qui si in hoc statu ab hac vita discederet, viridis ac pulcher in æternū remaneret: sed per peccatū ita fœdatur & aresci, vt ad nihil aliud deseruiat, nisi vt per mortē abscissus in perpetuas inferni flāmas arsurus mittatur. Hanc ariditatē, & sterilitatem optime prophetā Ioel depinxit dicens: Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo. Hi quatuor vermiculi, qui viridem arborem corrodere solent & arefacere, quatuor peccatorum genera insinuant, quæ animæ virtutem euertunt, arefaciunt, & labefactant. Eruca foliū comedit, locusta fructus, bruchus, id est (*El pulgon*,) corticem exteriorem, & rubigo, id est, (*Carcoma*,) interiorem medullam. Ideo eruca, quæ corpore reptat, luxuriam significat: quoniam appetitus sensualis hominem continuo reptare facit, & cogitationes in cælum erigere prohibet. Hic omnem spiritualem viriditatem consumit, corpus marcescere facit, & amissionis bonæ æstimationis causa est. Locusta, quæ pedes habet, & ambulare non vult, & expeditas alas non habet & aduolare contendit, vt statim in terram incidat, superbiam, & inanē gloriam designat, quæ fructū bonorum operū edit & corrumpit. Bruchus, qui maiorē ventrem quam totū corpus habet, gulam denotat, quæ efficit, vt homines sint velut vēter, de quibus D. Paulus dixit. Quo-

Ioel. 1.

26

27

28

rum

29 rum Deus venter est. Hæc corticem destruit, videlicet, diuitias, ægritudines in corpore generat, præter alia spiritualia damna, quorum ipsa est causa. Rugibo, quæ medullam edit, auaritiam insinuat quæ interiorem cordis quietudinem corrodit, vt, videlicet, homo ad ea, quæ bona sunt, nequaquam attendat. Et his malis miser velut arbor arida remanet, dispositus quidem vt in eternum ardeat. Est ne hic aliquis, qui hæc in se damna sentiat? Ego per viscera Iesu Christi eum oro, & contestor, vt si quidem modo opportunitatem habet, eis remedium adhibeat. Ne prætermittas, obsecro, frater talem occasionem: ante mortem tuam operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum, vt descenderet, & sanaret filium eius, incipiebat
30 *enim mori.* Attendite, quæso, quo medio, & quibus modis benignissimus Dominus hunc hominem attraxit, videlicet, per filij eius ægritudinem. O infinitam bonitatem Dei, qui omnes vult, & omnes quærit, alios vno modo, alios autem alio pro necessitatis cuiusque ratione: alios quidem per labores attrahit, alios vero per fauores & delicias.

Sed dicet aliquis, ô pater, video vicino meo omnia ex animi sententia euenire, mihi verò quotidie mille casus, & infortunia contingunt. O frater ea est Dei prouidentia: nam si illum per asperum iter laborum duceret, forsan cum impatientia periret, te autem si per flores & suauitates duceret, tui obliuiscereris: vt igitur alterum impatientia, alterum incuria liberaret, vobis diuersimode prouidet. Incolæ ciuitatis Iericho ad Prophetam
31 Elisæum de quis illius vrbis conquerentes venerunt, dicentes illas insipidissimas esse: at sanctus Propheta sal in illas proijciens ipsas sapidas reddidit. Postea vero filij prophetarum ad eundem Prophetam accesserunt dicētes: Mors in illa vir Dei, & hoc ideò dicebant, quoniam olla, in quam herbas agrestes nomine colocyntidas infuderant, amarissima erat, & cibum, quem in ipsa coxerant, edere non poterant: at Sanctus Propheta parum farinæ misit in ollam, & statim non fuit amplius quidquam in ea amaritudinis. Animaduertite obsecro, quàm diuersa sunt sal, & farina, & Sanctus Propheta hoc fecit, vt diuersis medijs, diuersa remedia applicaret: ollę namq; insipidę cum farina remedium adhibuit,

4. Reg. 2.

4. Reg. 4.

adhibuit, aquis verò cum sale. Sic Deus homines sanat, alios qui- 32
dem farina, alios verò sale, hoc est, alios cũ fauoribus & delicijs:
alios verò laboribus & infortunijs. Scriptum etiam in sacra pagi
na reperimus, Deum cuidã cęco adhibito felle: alteri verò adhi-
Tobiæ.11. bito melle sanitatem tribuisse. Tobias enim cum cæcus esset,
cuiusdam piscis felle sanatus est. De Ionatha verò filio Saul, sic
1.Reg.14. sacra refert historia. Extendit summitatem virgæ, quam habe-
bat in manu, & intinxit in fauũ mellis, & conuertit manũ suam
ad os suũ, & illuminati sunt oculi eius. O admiranda Dei artifi-
cia, & quã diuersis medijs hos duos cæcos illuminauit. In quo
significauit varios modos, quib' ob cæcatos peccatores sanat. Lo
Soph.1. quẽs propheta Sophonias de peccatoribus sic ait: Ambulabũt,
Treno.4. vt cæci, quia Dño peccauerũt. Et alibi, Errauerunt cæci in pla-
Simile. teis. Quemadmodũ cæci vno è tribus remedijs in suum commo
dum vti solent, alij enim secum afferunt puerum, quo ducuntur 33
alij canem ligatum, alij baculum in manibus: sic peccatores in-
star cæcorum duci solent. Cæci peccatores, qui à pueris ducun-
tur, sunt plurimi Ecclesiastici. Cum enim aliquis eorum puę-
rum, videlicet, consobrinum, aut fratrem habet, ipsum redditi-
bus ecclesiasticis replere contendit, eique regressum ad canoni-
catum seu ad pinguẽ præbendã omni diligentia quærit. Istis il-
Miche.3. lud prophetæ Micheæ dici potest: Audite hæc principes domus
Iacob, qui omnia recta peruertitis, qui ędificatis Siõ in sanguini
bus, propter hoc causa vestri Sion, quasi ager arabitur, & Hieru
salem quasi aceruus lapidum erit. O terribilem cõminationem,
in qua ostenditur, quòd propter hos abusus & simoniacas inuẽ-
tiones plurimorum ecclesiasticorũ Christiana respublica iusto 34
Dei iudicio multis in locis passa est detrimentũ. Alij cæci sunt,
qui canibus ducũtur. Hi sunt litigatores, & qui iurgia ac conten
tiones quærunt. Magna profecto cæcitas est, numos vestros ac
vitas in prætorijs maxima cum amaritudine & afflictione con-
Eccles.28. sumere. Nolumus dicere, illicitum esse ei, qui ius habet litigare:
sed dicimus lites multorum peccatorum causam esse. Idcirco spi
ritus sanctus quẽlibet nostrũ peculiariter admonet: Abstine te
à lite, & minues peccata. Vos igitur, litigatores cæcos reputo,
eo q̃ leges ac modos procedẽdi in vestris negotijs ignoratis. O pa
ter vide quid dicas, ideo ego aduocatũ, procuratorẽ, & scribã ha
beo, qui me in lite ducunt. Gaudeo frater si quidẽ tetigisti quod

ego

35 ego dicere cupiebã. Isti igitur sunt canes cæcorũ. O aduocati, ò procuratores, attẽdite quòd aliqui ex vobis sunt velut canes famelici cæcorũ, qui cum intelligãt aliquos litigatores iustitia carere, litẽ nihilominus admittũt, caueant sibi, & attendãt se sub pec cato mortali obligari; testibus & decretis operã dare, an lis sit admittẽda, nec ne: quod si nõ faciunt, ad restitutionẽ eorũ, quę in lite cõsumuntur, obligãtur. Canis, qui cæcũ ducit, videṡ os aut frustũ panis eò tendit, cæcus autẽ existimans se in ecclesiã ire, ab ipso cane in præcipitiũ ducitur, vbi caput miserrimè confringit. O aduocati, procuratores: & scribæ, *Que si os vntan las manos*, statim cauillationibus, & fraudibus vtimini, procurator ignauus fit, & lis amittitur, scriba vero debitas testium interrogationes integre non facit: & sic estis velut canes cæcorum, *Que se van tras el hueſſo*. *Simile.*

Hos maledictio illa, quã Dominus in Deuteronomio dedit, cõ- *Deut. 27.*
36 prehendet: vbi dicitur; Maledictus, qui errare facit cæcum in iti nere. Alij cæci â baculo ducuntur: hoc est, alij sunt, qui in republica muneribus semper fungi volunt, & baculos id est, virgas iustitiæ in manibus portare. O ambitiosi quã cæci estis? Quis vos ducit? Lignum dignitatis, virga iustitiæ, quam habere contenditis. Hos igitur cæcos Deus sanare solet, alios quidem melle, hoc est fauoribus, eis honores, salutem, ac diuitias præbẽs, alios verò felle, eos paupertate ignominiaque afficiens, vt sic vtrique pœnitentiam à suis sceleribus agentes ab ipsis deterreantur. Vt autẽ Dominus huic Regulo remedium adhiberet, ex his duobus itineribus non viam fauorum & deliciarũ, sed laborum & afflictio
37 num sumit. In quo significatur, quã difficile sit diuitem ac potẽtem curare, eumque ad diuinum amorem perducere, siquidem oportet ipsum per viam timoris & supplicij ad pœnitentiam ducere. Satis corruptum, & (vt aiunt) fistolatum est vulnus, quando ignis cauterio indiget. *Simile.*

Cùm S. Daniel somnium Nabuchodonosor explicuit, elaborauit sanctus vir ipsum verbis dulcibus & suauibus conuertere ei dicens: Quam ob rem Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, forsitan ignoscet Deus delictis tuis. Ipse autem plus superbire, & tumescere cœpit, eique respondit: Nonne hęc est Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in domum regni, & in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Beatus Hieronymus super Esaiam prophetam inquit, Babyloniam vrbem fuisse magnitu- *Dani. 4.* *B. Hiero. super Isai.*

dinis triginta duarum leucarum per circuitum: & ex hoc super- 33
bo Regi tanta præsumptio oriebatur, vt putaret, nullam potentiã posse tantã vrbẽ euertere, & solo æquare. At dũ in hæc superbissima verba prorũpebat, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex: regnũ tuum trãsibit à te, & ab hominibus eijcient te, & cum bestijs & feris erit habitatio tua, fœnũ quasi bos comedes, & septẽ tẽpora mutabũtur super te, donec scias quod dominetur Excelsus in regno hominũ, & cuicunq; voluerit, det illud. Eadem hora sermo cõpletus est super Nabuchodonosor, & ex hominibus abiectus est, & fœnũ vt bos comedit, & rore cæli corpus eius infectũ est, donec capilli eius in similitudinẽ aquilarũ crescerẽt, & vngues eius quasi vngues auiũ. Rex iste, qui dul cibus sancti prophetæ verbis se ad Dñm cõuertere noluit, mag- 36
nis laboribus & afflictionibus à Deo missis conuersus est. Atq; ita cõuersus dixit: Nũc ego Nabuchodonosor laudo & magnifico, & glorifico regẽ cæli, quia omnia opera eius vera, & oẽs viæ eius iudicia. Ideò S. Isaias inquit, indulsisti gẽti Dñe indulsisti gẽti: nũquid glorificat' es? Quasi dicat, nõ ideò, quia duros & ob
Isaiæ.26. stinatos peccatores laborib' & afflictionibus nõ oppressisti ipsi ad te cõuertentur, imo addit: Elõgasti omnes terminos terræ, hoc est, quãto magis vltionẽ dissimulas, tãto ipsi se à te auertũt: Dñe in angustia requisierunt te. Et paulo anteà dixerat idem prophe ta: Misereamur impio, & nõ dicet iustitiam. Ideſt, si ego indulgentia, & misericordia erga impium vtor, nunquã ipse addiscet
Prouerb. 1. bonus esse. Idcirco in prouerbijs dicitur: Prosperitas stultorum
B. Aug. ser. 48. de tẽp. perdet illos. Atq; ita B. Augustinus explicans illa verba Exodi, 40
Exod. 9. Indurauit Dominus cor Pharaonis, interrogat, quomodo illũ indurauit, & respondit, Induratio nõ proficiscitur à Dei potentia cõpellẽte, sed Dei indulgẽtia generatur: quoties enim ipse Dñs Pharaonẽ aliqua plaga percutiebat, tũc ille emolliebatur: sublata vero indurescebat per malitiã suam: vt plane videatis, quã efficacia sunt Dei flagella ad dura corda conuertẽda. Quid igitur de nobis erit, fratres mei, qui cum tot tantaq; flagella à Domino acceperimus, quotidie deteriores sumus. De Hebræis S. Ieremias
Ieremi. 3. sic ait: Percussisti eos & non doluerunt, attriuisti eos & renuerunt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas super petrã, & noluerunt reuerti. Hic est vnus ex magis periculosis statibus, ad quẽ miseri peccatores peruenire possunt. His enim Dominus

per

41 per Isaiam ptophetam dicit: Super quo percutiã vos vltra adden- *Isai.*
tes prævaricationem? Et in Hebræo habetur, almi, idest, ad quid
percutiam vos vltra, si quidem adme conuerti non vultis, quin
potius magis vos ipsos peruertitis? Manete sic obdurati in æter-
num, Deus non à tam seuero supplicio eripiat. Pertimescamus
fratres, ne Dei vltio super nos cadat, siquidem fortasse illa ma-
gis digni, quam Hebræi sumus. Quanuis autem Deus nos, vt fla
gellat, non flagellaret, tamen videntes qualiter tot regna fidem
Romanæ Ecclesiæ deseruerint, & se in tam nefarias hæreses im-
merserint, à nostris sceleribus cõuerti debemus, ne sicut illi à Do
mino relinquamur. De hoc Deus olim loquens de regno Iudææ
per prophetam Ieremiam conquerebatur dicens: Et vidit præ- *Ierem. 3.*
uaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata esset ad-
42 uersatrix Israel, dimisissem eam, & dedissem ei libellum repu-
dij, & non timuit præuaricatrix Iuda soror eius, sed abijt, & for-
nicata est etiam ipsa, & facilitate fornicationis suæ contamina-
uit terram. Vellet Dominus, vt supplicio, & repudio, quod Isra
el (videlicet decem tribubus, qui in Samaria erant) tribuerat, om
nis Iudæa pertimesceret ne sibi aliud simile eueniret, sed quia in
alieno capite sapere noluit, seuerè etiã punita fuit. Heu heu fra-
tres, quid proprius nobis his infœlicibus temporibus dici pote-
rat? ò Angeli glorioſi, ô Seraphici spiritus diuino amore inflam-
mati, vtinam è cœlis huc descenderetis, vt rem hanc angelicis &
Seraphicis linguis vt oportet, amplificaretis. O diabolicam cæci
tatem. Ferendum ne est, quod videamus supplicia, que potentis
simus Deus in Germania; Vngaria, Bohemia, atq; in Gallia in-
43 tulerit. & quomodo eos in pœnã suorũ scelerũ in tot abomina-
tiones aq; errores incidere permiserit. & periculo alieno non sa-
piamus, quin potius in eisdẽ peccatis, quę anteà cõmisimus, per
sistamus, & absq; timore & pudore alia lõgè deteriora tã impu-
dẽter perpetremus, ac si contra Deum ligneum aut lapideũ, qui
nec videt, nec audit, nec sentit, delinqueremus? O stulti, stulti,
stulti, Deus vos resipiscere faciat, vt tantum malum animaduer-
tatis, & illud omni cura & diligentia vitare curetis.

Incipiebat enim mori. Homo iste Dominum adiuit, cum iam
omnia humana remedia quæ fuerat, & hanc diligẽtiã adhibuit *B. Chrysost.*
(vt ait D. Chrysostomo.) licet absq; fide & de filij sui salute despe- *sup. hæc ver-*
rans, ne cũ hac molestia & anxietate remaneret, videlicet, quòd *ba.*

omnem

omnem possibilem diligentiã non adhibuerit: quæ quidem con- 44
tra nostram incuriã, & negligentiã est quædam aspera reprehen-
sio. Magna profectò miseria est, videre qualiter ad corporalia ne-
gotia nullum lapidẽ relinquimus, quem non moueamus, ad spi-
ritualia verò quæcunq; diligentia licet parua sit, nobis magna vi-
similia. detur. Quis non esset sanctus, si tantam curam, ac diligentiam in
comparanda diuina gratia & virtute, quantam adhibet in adi-
piscenda salute corporali, adhiberet? Quis non esset diues, si tam
facile corporales diuitias, sicut spirituales consequi posset? Quæ
mulier non esset pulchra si tanta facilitate corporalem pulchri-
tudinem sicut spiritualem obtinere posset? Dicite mihi, ò domi-
simile. næ, si ad hanc vrbem medicus veniret, qui fixis in angulis vi-
corum, & platearum schedulis hortaretur fœminas, vt illa: quæ
ex vetula fieri vellet adolescentula, & ex nigra alba, & ex lip- 45
posa pulchra oculis pergat in domum talem, & ibi remedium
inueniet, quæ vestrum remaneret, absque eo quod illuc perge-
ret? Qualiter adinuicem vos inuitaretis? Qua diligentia numos
quæreretis ad tribuendum illi medico? Qualiter deniq; illuc
omnes confluueretis? Et quædam medico diceret: Domine da mi
hi faciem albam, colorem rubicundum, dentes albos ac propor-
tionatos: alia vero diceret, Da mihi frontem ampliorem, collum
altius, & manus delicatas, &c. Qua lætitia & quo gaudio in do-
mos vestras rediretis medico ipsi bene precantes? Vobis igitur
annuntio perquam excellentem medicum è cœlo venisse, qui
Matth.11. schedulas figit dicens: Venite ad me omnes qui laboratis & one-
rati estis, & ego reficiam vos. Seruate obsecro fratres & sorores
huius cœlestis medici schedulas, vulgo, *Receptas*, quæ sunt di- 46
uina eius præcepta, & angelos Dei pulchritudine æquabitis.
simile. Sicut per quindecim dierum spatium, *Con vuestras hieles y mieles*,
Delibutæ estis, vt vna die pulchræ videamini: ita parum vitæ,
quod vobis restat, antiquos mores commutate. Vngite vos felle
pœnitentiæ, & suaui orationis melle iugum sanctissimi Euan-
gelij vestris humeris imponentes: & his vnctionibus pulchrio-
res sole apparebitis in illa die, quo omnes, vel bonorum ope-
rum præmium accipient, vel deprauatorum dignissimas pœ-
nas dabunt. Sed cùm spiritualia non ita diligamus, sicut cor-
poralia, vereor certè, ne hoc, quod vos moneo, facere nolitis. In sacro Leuitici volumine legimus, fuisse in sanctuario,

quod-

47 quoddam particulare pondus seu statera, qua res ipsius Sanctua- *Leuitic. 5.*
rij ponderabantur: nolebat enim Deus, vt communi Reipublicę
statera, quæ non tam subtilis & delicata erat, appenderentur. Ita-
que in lege veteri res sanctæ statera communi non appendeban
tur, nec profanæ subtili statera sanctuarij pōderabantur. In quo
significatum est, Deum velle vt tam in rebus ad suum seruitium
& cultum pertinentibus, quàm in illis, quæ ad vitam humanam
pertinent, cum mensura, & statera viuamus, [*Y que aya peso para*
lo vno y para lo otro.] In Sapientia enim dicitur: Omnia in mensu- *Sapient. 11.*
ra, & numero, & pondere disposuisti. Sed oportet, habeamus duo
pondera, alterum subtile, quo spiritualia & diuina appenda-
mus, alterum verò non ita delicatum, quo corporalia ponderemus. Videbitis hominem, qui quoniam filium aut amicū ami-
48 sit, aut aliud ei accidit infortunium, adeò tristis est, vt nullo mo-
do lætitia affici possit, si autem mortaliter peccauit, & Deū ami-
sit, non tristatur, quin potius ridet, & sicut anteà contentus est.
Videbitis alium, qui vt aliquam rem huius mundi consequatur
neque comedit, neque dormit, nec die ac noctu quiescit, vt au-
tem crimina sua confiteatur, & conscientiā purget, existimat in
illis sufficere cogitare, dum confessor vocatus è cella descendit.
Vnde hoc oritur? Profectò ex eo quia res huius sæculi subtili pō-
dere appendunt, res verò diuinas pondere non subtili. Qui talia
agunt, longè aliter quam appendendum sit, ponderant. Iccircò
S. Dauid ait: Mendaces filij hominum in stateris. Ne igitur fra- *Psalm. 61.*
tres mei res vestras falso pondere appendatis: & ita illa, quæ dig
na sunt, vt quærantur, maxima cum diligentia & affectione inue
49 stigabitis.

Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Quod perinde est ac si diceret: Vsq; adeò adamātini cordis estis vt verbis meis credere nullatenus velitis, nisi portenta coram vobis patrarim. Illorum autem fiducia mihi gratissima est qui nudo sermoni nullis miraculis confirmato credūt. Vbi notandum est quod signa miracula sunt communia, prodigia verò miracula maiora. In miraculo autem duo sunt, vnū quidem id quod fit, *D. Tho. 2. 2.*
& hoc excedit facultatem naturæ, & ob id miraculum dicitur. *q. 178. art. 1*
Aliud est propter quod fit, videlicet, ad manifestandum aliquid *ad. 3.*
supernaturale, & ideò dicitur signum seu prodigium, quasi pro-

cul

cul aliquid ostendens, vt egregie D. Thomas docet. O Christe 50
mansuetissime agne & Deus totius consolationis, qui consola-
ris afflictos in omni tribulatione sua. Qualiter Domine tam as-
perè reprehendis hunc hominem, qui tanta cordis sui angustia à
te solaminis causa venit? Cum filius eius morti appropinquabat,
(quo quidem tempore parentes nec per horæ momentum à fi-
liorum capite discedere solent) tunc ipse eum deseruit, & bonam
itineris distantiam ad te quærendum confecit, & diligenter am
bulauit: quæ omnia non parua sunt fidei signa: & tu Domine
ità eum tractas? Scitote, fratres mei, esse quædam peccata visi-
bilia, alia verò quæ non videntur: quædam statim apparent
esse peccata, alia quæ bonis apparentijs cõtecta & occulta sunt.
Exempli gratia, adulterari, furari, interficere, blasphemare, pec-
cata quidem sunt visibila, & facilè cognoscuntur. At vero cum 51
quis sub specie iustitiæ iram suam exercere, & iniuriam sibi illa
tam vlcisci vult: aut sub habitu Sancto ambitiose honores ac di-
gnitates intendit, vel cum sub specie eleemosinæ suos turpissi-
mos appetitus cum paupercula virgine aut misera vidua exple-
re contendit, hæc sanè & alia similia peccata sunt occulta, quæ
Prouc. 16. non nisi à Deo & ab ipso committente conspiciuntur. Hæc fla-
gitia curatu difficillima sunt. Vbi nos legimus, qui attonitis ocu
lis cogitat praua, mordens labia sua, perficit malum; alij transtu
lerunt, Perficiet malum; & sic etiam legit venerabilis Beda: in
Beda. Hebræo vero habetur, Perfecit malum. In qua temporum dif-
ferentia significatur, nimia in peccato assiduitas & perseuerantia
eius, qui ex proposito suo intellectui libertatem præbet, vt ma-
le cogitet, siquidem ait, perfecit, perficit, & perficiet malum. Si 52
igitur vna duntaxat improba cogitatio tantam in homine stra-
gem facit, estque tam difficilis curatu, (vt dicat hîc Spiritus San-
ctus, Mordens labia sua perficit malum, vbi denotatur, quòd
vix impius libertatem habet ad peccatum suum relinquen-
dum) quid obsecro, efficiet quædam deprauata intentio, quæ ni-
mis continuatur? Inter causas autem, ob quas hoc malum tam
difficilè curatur vna est quia nec proximus nec prælatus ei medi
cinam aliquam adhibere possunt, quippè cum occultum & se-
cretum sit. Quapropter maximè conducit, nos ab his inuisibili-
bus peccatis auerti. Huiusmodi erat istius Reguli peccatum, qui
quoad

53 quoad exterius fidem habere videbatur, eam tamen nequaquam habebat, quoniam Christum saluatorem nostrum verum Deum esse, qui ægrotos absentes sanare poterat, & mortuos resuscitare minimè credebat, idcirco à pijssimo magistro tanta seueritate reprehensus fuit. At vt erat potens & in Republica præcipuus reprehensionem ferre non potuit, & ita de illa non curans dixit: *Domine descende priusquam moriatur filius meus.* Loquens Diuus Paulus cum iustis eis inquit: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. *Colossen. 3*

Quandò medicus scire vult, an homo omninò mortuus sit, pulsus eius, brachia, ac tempora ipsius tangit, sentiens autem ibi nullum esse motum, absolute ait: Mortuus est hic homo. Sic inter signa ad cognoscendum, an quis ex numero horum mortuo- *Simile.*

54 rum sit, de quibus Beatus Apostolus hic agit, hoc vnum singulare est, videlicet, Si cum pulsus eius tanguntur, nullus motus est in eis. Si enim alicui pulsus honoris tangatur, aut cupiditatis, aut voluptatis, & ipse nullo modo ad hæc mouetur, signum euidens est, eum mortuum esse mundo & viuum Christo. At inter tactus, id est, *Toques*, qui hanc mortificationem magis ostendunt vnus est aspera reprehensio. Si enim quis seuere increpetur, & adiram vel indignationem non moueatur, quin potius illud patienter perfert, euidens profecto est signum, quod mortuus est, & vita eius cum Christo abscondita. Sed proh dolor, quis est hic, & laudabimus eum? siquidem ferè omnibus hæc salutaris medicina amara est, sed magnatibus & potentibus huius sæculi multo magis amara, vt pote qui amplius cum

55 illa exasperantur & indignantur, & ideò perpauci sunt qui eos efficaciter increpare audeant. Opus fuit vt Sanctus Isaias Regi Ezechiæ duas prophetias prædiceret, quarum altera bona nuntia continebat, & hanc per quosdam nuntios ei nuntiauit, vt ex eodem Sancto Propheta patet: vbi sic dicitur: Misit Isaias ad Ezechiam dicens: Hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum, non intrabit ciuitatem hanc & non iaciet ibi sagittam, &cæt. *Isai. 37.*

Altera verò reprehensionem continebat, & qualiter ipse bonis, quæ famulis Regis Babyloniæ ostenderat, spoliandus erat, & hanc ipsemet Propheta ei proprio ore nuntiauit, existimans nullum alium ei hoc quod magnæ reprehensionis ac veritatis erat, audacius quam se posse nuntiare. *Isaiæ. 39.*

O serui Dei attendite mundum esse corruptum & deperditum 56
eo quod vix est, qui veritatem prædicet, & vitia, vt oportet, carpat. Animum concipite, & Dei honorem totis viribus tueri contendite: ipsum obsecrate, vt vobis vires, robur, atque animum præbeat ad omnia conuitia, quæ in vos ob hoc conijci possunt, tole
3. Reg. 18. randa. O qualem animum & pectus Sanctus Helias habebat, quando execrando regi Achab dicenti sibi, Tu ne es ille, qui conturbas Israel? ille ait: Non ego turbaui Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim. O Deus infinitæ maiestatis præbe obsecro tuis prædicatoribus spiritus feruorem, vt cum magnatibus huius mundi hac sancta libertate vtantur. Nam cum ipsi sint, qui suis deprauatis exemplis vrbes, respublicas, ac regna perturbant, tamen dicunt, concionatores tuos suis reprehensionibus ea conturbare: eis Do- 57
mine patientiam concede, vt has omnes contradictiones æquo animo patiantur.

Sed iam ratio ipsa postulat, vt attentius quid pijssimus Iesus huic Regulo dixerit, auscultemus. *Vade*, inquit, *filius tuus viuit*. O summi numinis stupendam clementiam, quis admiratione raptus saluatorem non ardentissimo diligat affectu? Quis inquã adeò rudis est, qui diu noctuque pietatem eius & mansuetudinem non laudet? Sane cui paulò anteà seueritatem ostenderat exprobrans eius incredulitatem, statim afflictum summe consolatur, incolumitatem filio morienti impendens. Cùm primo Regulus hic à Domino postulauit, ab ipso reprehenditur & obiurgatur, cum verò secundò petijt in oratione perseuerans ei quod desiderabat conceditur, vbi perseuerantia defectum fidei 58
eius suppleuit. Satis apertè hic ostenditur, quantum ad inclinandam diuinam misericordiam perseuerantia valeat. De liberali-
Roma. 11. tate nostri magni Dei inquit Beatus Apostolus: Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia. Iccircò nos idem Apostolus inuitat dicens: Sine
1. Thess. 5. intermissione orate. In quo nos docet quantum conducit assidua oratio ad obtinenda singularia beneficia ab illa superna li-
Luca. 18. beralitate. Et ipse Dominus postquam apud Diuum Lucam dixit, Oportet semper orare, statim parabolam iudicis adiecit dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem nõ reuerebatur. Vidua autem quędam erat

in

79 in illa ciuitate, & veniebat ad eum dicens: Vindica me de aduersario meo, & nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit, Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Aduertite quæso fratres quam impari exemplo nos cælestis magister ad orationis fiduciam, & perseuerantiam inuitat, dum se ipsum iniquissimo iudici comparat. O ineffabilem Dei pietatem, qui cum ipse sit summa bonitas, cum extrema iniquitate se componit. Si se carnis nostræ parentibus compararet, quemadmodum apud Diuũ Lucam dixit, Si vos cum sitis mali nostis Luca. 11. bona data dare filijs vestris, quanto magis pater vester cælestis dabit spiritum bonum petentibus se? quantum enim ipse cælestis pater patres carnis nostræ superat bonitate, tantum etiam paterna erga ipsos superat charitate. Potuisset etiam se vel alicui magnifico principi, vel certe cuiuis homini, qui non esset ab humanitatis affectu alienus comparare. Sed his omnibus prætermissis se ipsum cum iniquo iudice componit, vt mirabilem perseuerantiæ, atque fiduciæ virtutem clarius ostenderet, quæ non quemuis hominem, sed iniquissimum etiam hominem ab omni religione, & humanitatis affectu alienum (vt pote qui neque Deum, neque hominem reuerebatur) impulit, vt postulata concederet. Si ergo sic se cum importuna vetula inhu-
61 manus ille, atque impius iudex gessit, quid quæso summa illa, & immensa bonitas non faciet? Quid non donabit, cum electi eius filij die ac nocte ad illum clament? Si enim tantum præstitit iudicis iniquitas, quid infinita Dei bonitas? Si eo vsque processit iniquitas hominis crudelis, quò perueniet diuina largitas? Si ille viduæ, quam contemnebat, perseuerantia victus est, quid ille faciet continuis filiorum suorum precibus excitatus? Quid non faciet rogatus, qui tam multa beneficia in genus humanum contulit non rogatus? Quid non faciet in gratiam iustorum, qui tam multa propter salutem pertulit peccatorum? Non video fratres quo alio argumento cælestis magister orationis perseuerantiam, & diuinæ miserationis fiduciam potuerit

commendare quam cum secum iniquo iudice comparare digna 62
tus est. Sed quoniam non satis hanc tantam Domini dignationem explicare scio, vos ipsi eum deprecamini, vt qui hac similitudine misericordiam suam vobis declarare voluit, eius vim aperire dignetur. Illud autem dissimulare non possum quôd quisq; nec hoc argumento conuictus aut in fiducia diuinæ miserationis nutat, aut orandi perseuerantiam parum ad impetrandum conferre putat, (quod dictu nefas est) eo ipso opere misericordiæ parē tem hoc iniquo iudice deteriorem, & crudeliorem facit, quippè qui non præstet, quod inhumanus, & crudelis iudex præstitit. Quod cuius blasphemiæ sit, facilè ipsi cernitis. Oremus ergò fratres, & in oratione perseueremus, & fidenter oremus: nunquam enim hoc frustra faciemus.

Hac pijssima Domini responsione audita nonnihil confirma 63
ta est Reguli fides, quod sequentia verba docent, scilicet, *Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus & ibat*. O summi Dei indulgentissima largitas, pro salute filij adipiscenda adijt Iesum Regulus & salutem animæ suæ quanquam immeritus sibi conciliauit. Ex ijs, quibus homo magis indiget, est fides, quoniam cum eius fœlicitas in visione Dei sita sit, ad hanc visionem homo deuenire ne
Ioan. 6. quit nisi per modum addiscentis à Deo Doctore. Vnde saluator ait, Omnis, qui audit à patre & didicit, venit ad me. Omnis autem talis addiscens oportet credat, vt ad perfectam scientiam per
D. Tho. 2. 2. q. 2. artic. 3. ad. 3. ueniat, sicuti egregiè Diuus Thomas docet. Et ità ait Philosophus, Oportet addiscentem credere. Quapropter hoc, quod Dominus huic Regulo beneficium contulit, dum eum fidei luce illu
minauit, singulare fuit. Est autem maximè ponderandum arti- 64
ficium, quò sacer Euangelista hanc historiam prosequitur, qua liter huius adolescentis patrem varijs nominibus appellat. In primis enim eum Regulum nuncupauit, generis eius nobilitatem ac dignitatem insinuans; aliud quippe in eo præter hoc laude dignum non inuenit. Postquam verò ipse credere cœpit, hominem vocat, dicens: *Credidit homo*. Iam eum regulum nequaquam nominat, neq; etiam hominem, cum infra dixit: *Credidit ipse, & domus eius tota*: Quãdo de eius fide ac bono exẽplo, quo tota ipsius familia credidit, agit, nullam mentionem facit de munere, quo fungebatur, nec de nobilitate ipsius. Vbi enim de virtute & christianitate agitur, nulla ratio originis aut proauorum, nec

mune-

65 muneris in republica habiti habenda est. Hoc eodem artificio vsus est Euangelista Lucas, qui debeata Martha loquens, inquit: Mulier quædam Martha nomine excepit illum. Non ait, Soror illius nobilissimi Lazari domina quædam ab illustibus originem trahens excepit illum: sed ipsam per fidem & virtutem nominat, quam in credendo, & excipiendo Iesum Christum domi suæ magna cum deuotione habuit. Hæc tanta res est, vt nullus pluribus egeat ad sui generis nobilitatem amplificandam. Sed, proh dolor, nunc omnis ratio dignitatum & titulorum habetur, & nulla aut saltim parua de virtute. Non hæc doctrina est, quam cælestis magister nos docuit. De quo Beatus Damascenus sic ait: Quando filius Dei in cruce mori & expirare voluit, non humeros à cruce nec manus & pedes à clauis separauit, 66 sed tantummodò suum sacratissimum caput à regio titulo seiunxit, vt nos doceret, veros seruos eius debere honores atque humanas pompas & dignitates fugere, ignominiasque ac dedecora, libenter amplecti. Inquit etiam Beatus Ioannes, Credidit homo, vt significaretur, quòd ille, qui in Iesum Christum redemptorem nostrum non credit, nomine hominis nequaquam dignus est, sed brutum potest appellari. Nam (vt sacra scriptura inquit) Deum time & mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo. Quod perinde est ac si dicat, Qui Deum timet, eiusque sanctam legem adimplet, is tantum homo appellari meretur. Hæretici verò & omnes infideles more iumentorum viuentes iumenta merito dicuntur. De quibus propheta Ioel ait: Computruerunt iumenta in stercore suo.

Luc. 10.

B. Damasc.

Eccles. 12.

Ioel. 1.

67 *Iam autem eo descendente serui occurrerunt ei & nuntiauerunt ei dicentes, quia filius eius viueret.* Interrogabat ergo horã ab eis, in qua melius habuerat. Ex hoc infertur (vt B. Chrysostomus perpendit) hunc hominem verbis Iesu Christi perfectè non credidisse, siquidem interrogauit de hora, in qua filius sanatus fuerat, vt videlicèt certior fieret, an per virtutem Dñi puer salutè cõparasset. Postquã autẽ ei dictũ est, *Quia heri hora septima reliquit eũ febris, cognouit quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit, & credidit ipse & domus eius tota.* Beatus ille, qui sic ad Dñm accedit, & tanto feruore ei inseruit, vt suo bono exẽplo familiã suam ad idẽ faciẽdũ prouocet. Contendite ergò fratres mei tales esse, qui nõ solũ domesticos vestros, sed omnes vicinos virtutẽ doceatis verissima

B. Chrysost.

Eccles. 10. est enim illa Ecclesiastici sententia, Qualis rector ciuitatis, tales habitantes in ea. Quod si feceritis non tantũ ob vestra bona opera, sed ob illa, quæ propter vestrum bonum exemplum alij egerint, afficiemini præmijs æternæ gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 68

In eadem Dominica. XX.

post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Erat quidam Regulus, *cuius filius infirmabatur Capharnaum.* Ioan. 4. 1

RES Certissima est, Deum propter iustorum preces & orationes multa dona tã spiritualia, quãm corporalia ijs, pro quibus ipsi deprecantur, communicare. Multa huius rei in sacra pagina extant exẽpla, inter quę illa, quæ in præsentiarũ referã, singularia sunt. Quando Angelus ille (vt in sacra Regum historia dicitur) tanquã diuinæ iustitiæ minister populum Israeliticum peste grauissima percutiebat, Dominus ei dixit: Sufficit nunc, contine manum tuam. Non autem ob id Angelus cessasse legitur, sed statim inferius refertur qualiter sanctus Dauid orauerit dicens: Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi, vertatur obsecro manus tua contra me. Ad quam orationem sanctus Rex solenne sacrificium Domino oblatum adiecit, & protinus addit sacer textus: Cohibita est plaga ab Israel. O rem admirandam. Voluit Dominus vt Angelus potius orationi iusti, quàm præcepto suo obediret. Admirabile etiam huius veritatis testimonium est, quod in sacra pagina de prophe ta Helia narratur, quod & B. Iacobus refert. Qui postquam dixit, Multum valet deprecatio iusti assidua, statim addidit: Helias homo erat similis nobis passibilis, & in oratione orauit, vt non pluer et super terram, & non pluit annos tres, & menses sex: & rursum orauit, & cælum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Quorsum, ô sancte Apostole, siquidem referre volebas, qualiter

2. Reg. 24.

3. Reg. 17. B. Iacobus in sua cano. 5. 6.

3 ter per orationem huius Sancti prophetæ Deus hominibus in illa tanta necessitate subuenit, mentionem simul facis, quod etiam per preces, quas Domino fudit, multo tempore cælum nõ pluit? Hoc B. Apostolus inquit, vt nos doceret, quantum Deus iustorum voluntati sit alligatus, & quam efficaces eorũ orationes sint coram ipsius diuino conspectu. Cum autem Deus sit magis promptus ad conferenda bona, quam vt ipsa auferat, plus efficacia orationis Sancti prophetæ ostensa est in obtinendo quod prius postulauit, videlicet, ne plueret, quam in obtinendo quod posterius postulauit, videlicet, vt plueret. Huius etiam veritatis testimoniũ præbet D. Ioannes dicens: Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei vita. Peccatum ad mortẽ est illud, in quo aliquis moritur, peccatum verò non ad mortẽ est, 4 quod aliquis commisit & posteà tempus habuit pœnitendi de illo, & pro hoc inquit S. Apostolus: Si iustus deprecatus fuerit dabitur ei vita. Atque ita Deus amicis Sancti Iob dixit. Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob seruus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt non vobis imputetur stultitia. Ex hac cęlesti doctrina sequitur, quam salutare sit homines iustorum qui in hoc mundo viuunt orationibus commendari. Quod si iusti, qui in carne mortali viuunt nobis coram diuino conspectu fauere possunt, secundo prof. ctò debemus sanctorum, qui in cęlo sunt, opem & auxilium implorare, siquidem certiores & securiores sumus de eorum gratia, atq; acceptatione, quam erga Deum habent. Et quoniam Theologorum sententia 5 est, beatos ibi maiori amore quam cum in mundo erant nos diligere eo quod ex visione Dei, qua fruuntur, perfectior in eis eiusdem Dei amor generatur, quam qui in hoc mundo ex fide producitur. Ex perfectiori autem Dei amore oritur etiam perfectior erga proximos amor. Super quod velim etiam notetis, quod vt B. Dionysius affirmat, amor chori superioris si cum inferiori comparetur, est veluti circunferentia cum suo centro comparata. Atque ita dum nos Angeli & sancti chori infimi magnopere diligũt, multò magis nos Archãgeli & sancti, qui cũ illis sunt in choro superiori diligũt, & multo magis Throni: & sic ascendẽdo de choro in chorũ vsq; ad supremos Seraphin, multiplicãdo semper amorẽ quo ipsi nos plus cęteris inferioribꝰ prosequũtur. Ex quo res quædã maximæ consolationis cordibus nostris sequitur. Vi-

1. Ioan. 5.

D. Dionysius de cælesti hierarchia.

delicet, quod sicut sacratissima virgo Maria Domina nostra su- 6
per omnes cælestes Hierarchias in cælo ita exaltata est, vt ipsa
per se nouam ac singularem hierarchiam efficiat. Sic amor, quo
nos cuncti Seraphin & perfectiores sancti diligunt, si cum amo-
re huius supernæ imperatricis conferatur, est velut centrum ter-
ræ cum circunferentia ipsius & omnium cælorum comparatum.
Cũ hoc igitur ita sit, licet magna fiducia orationibus vniuscuius-
que beati nos commendare possumus, multò tamẽ maiori huius
sacratissimæ Dominæ matris misericordię opem & auxilium im
plorare debemus. Quod autem sancti in patria magnam de no-
2. Mach. 15. bis curam habeant, euidenter probatur ex illo Machabæorum:
vbi de propheta Ieremia, iam mortuo sic dicitur: Hic est fratrum
amator & populi Israel, hic est, qui multum orat pro populo, & 7
vniuersa sancta ciuitate, Ieremias propheta Dei. Vnde bene Di-
D. Hieron. contra Vigilantium. uus Hieronymus ait: Si Apostoli & martyres adhuc in corpore
mortali constituti, quãdo pro se debent esse soliciti, pro alijs orãt,
quantò magis post coronas victoriasque & triumphos? Vberius
D. Tho. 2. 2. etiã hoc D. Thomas pertractat. Et hæc est vna ex causis, quę red
q. 83. ar. 11. di solent, quare Deus voluit, vt corpora sanctorum in terris vs-
que ad vniuersalem resurrectionem manerent. Vnde D. Ioan-
Apocal. 6. nes in sua Apocalypsi sic ait: Vidi subtus altare animas interfe-
ctorum propter verbum Dei & propter testamentum, quod ha-
bebant, & clamabant, voce magna dicentes: Vsquequo Domi-
ne sanctus & verus non iudicas & non vindicas sanguinem no-
strum? Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ, & dictum est illis, 8
vt requiescerent, adhuc tempus modicum donec compleantur cõ
serui eorum & fratres eorum. Sancti in gloria vltionem non po-
stulant: Quoniam dum in hac vita erant, cum eorum charitas mi
nor erat, quam nunc est, pro inimicis suis deprecabantur. Sed
quoniam sciunt, Deum in illa die de impijs & tyrannis suppli-
cium esse sumpturum, vt dicerent, Domine cur non appropin-
quat iam iudicij dies? hoc dicunt per effectum, quem die illo ipse
facturus est. Et his verbis significatur desiderium, quod iusti in cę
lo habent vt iudicium vniuersale celebretur, & omnium mortuo
rũ resurrectio appropinquet, vt, videlicet, in ea corporibus suis
gloria tribuatur: nunc enim stolas simplices habent, hoc est glo-
ria in animis tantummodo fruuntur. Quia vero sciunt iudicium
vniuersale non esse celebrandum, quo vsque electorum numerus

adimplea-

9 adimpleatur, sciuntque corpora sua vsque ad id tempus non esse glorificanda, hoc eis præter amorem quo nos prosequuntur, singulare incitamentum est, vt pro nobis ad Dominum efficaciter deprecentur: quantò enim plures sancti extiterint, tantò citius vniuersale iudicium, atque resurrectio corporum appropinquabit, & tantò citius ipsi integre glorificabuntur. Hæc omnia diximus occasione sumpta ex hodierni sacri euangelij historia, in qua agitur, qualiter quidam homo nobilis ad hunc cælestẽ cõsolatorem Iesum Christum filium Dei maxima cum afflictione cordis sui accesserit, & sibi fidem obtinuit, suo autem filio ægroto salutem. Si enim hic sine fide accedens tam multa à Domino Iesu Christo adeptus est, quid iusti pleni charitate non consequentur.

10 Ait igitur sacer textus: *Erat quidã Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaũ. Hic cũ audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæã abijt ad eum.* Constituit pijssimus Dñs Iudæam propter malitiã atq; ingratitudinem Pharisæorum deserere, & in Galilæam pergere vbi & magno honore habitus erat, & eius sacratissima doctrina libenter audiebatur. Loca quærebat pijssimus Iesus in quibus homines ipsum honore afficerẽt, non quia honoris cupidus erat, sed quia bonum animarũ magnopere exoptabat. Et quoniam si ipse non æstimaretur ab hominibus, à salutifera eius doctrina illi vtilitatẽ non educerent, ideò volebat honorari & magnifieri. Et hoc fuit mysterium, quare cùm in medio illorũ sanctorum patrũ testamẽti veteris, videlicet, Moysi & Heliæ, & in conspectu triũ
11 principaliũ Apostolorum transfiguratus & glorioſus esset, Pater æternus protulit illa verba: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. *Matth. 17.* O admirabile mysteriũ. Quomodo hæc vox nõ audita fuit, quãdo sanctissimus Iesus in præsepe Bethlehem inter duo animalia frigore tremebat, aut quãdo inter duos latrones in cruce pẽdebat? Nunquid pater æterne tu es sicut alij parẽtes, qui cũ filios pauperes & ignominia affectos vident, eos filios negant, & dicunt: Hic filius meus non est, si autem diuites & prosperos aspiciunt, statim se iactant dicentes: Hic est filius meus? Quare ergò, ò Pater æterne Iesum Christũ cum glorioſus & honore condecoratus erat, filium fateris? Huius rei causam esse dico, quoniam ibi æternus pater ei gradum doctoris & magistri tribuit, id est, *Graduolo de Doctor*, dicens:

Ipsum audite: & ideo tunc eum voluit autoritate confirmare, & 16
filium suum charissimum nuncupare, affirmans omnia sibi in
eo gratissima esse. In quo docuit, quod, vt doctrina eius in ho-
minum cordibus operaretur, & fructus faceret, oportebat, vt fi-
lius eius naturalis crederetur, atque vt talis ab hominibus hono-
raretur, atque in magna haberetur veneratione. Ob defectū hu-
ius rei sacratissima eius doctrina non multum in Iudæa proficie-
bat. Ideò ipse Iudæis dixit: Vos inhonorastis me: vbi alij transtu-
lerunt, vos inhonoratis me, & sic est etiam in contextu Græco
& in translatione Syriaca. Vbi significatur, qualiter execrandi
illi & maledicti homines Regem gloriæ ignominia & dedecore
afficere nunquam defecisse bantur. Hoc velim magnopere euan
gelicos concionatores adnotare, vt, videlicet, bonis operibus &
sanctis exemplis in populis nomen & autoritatem acquirere cu- 18
rarent, non propter id, quod eos tangit, sed propter audientium
B. Greg. vtilitatem. Nam (vt ait B. Gregorius) cuius vita despicitur, restat
vt eius prædicatio contemnatur. Dum autem Christus Repara-
tor noster ex prouincia in prouinciam, & ex vno loco in alium
ambulabat, significauit, Ecclesiam suam atque fidem ex regno
in regnum & ex prouincia in prouinciam esse transituram,
Buscando reputacion y estima. Fuit Ecclesia & fides in Palæstina:
& quoniã ibi in honore & in æstimatione, vt decebat, habita non
fuit, in Græciam atq; in alia plurima regna & prouincias se tran-
stulit, in quibus per multos annos resedit, & ibi magnis honori-
bus afficiebatur, multis operibus & multis virtutum exercitijs.
Quoniam autem illarum regionum homines honorem illum fi-
dei & Ecclesiæ tandem non tribuerunt, ideò indè translata est, 14
atque ita experientia videmus quam plurima regna, quæ ob sce-
lera sua sine fide remanserunt. Qua propter, fratres, siquidem fi-
dem, ex vno in alium locum migrare conspicimus, eam detinere
contendamus, & sanctis exercitijs atque operibus charitatis ho-
noremus. Simus charitate incensi, pacifici, casti, mansueti, & om-
nium virtutum generibus adornati: & hoc modo fides à nobis
non discedet: quia (vt ait Regius propheta) Intellectus bonus om
Psal. 118. nibus facientibus eum. Hoc est: Illi bonum intellectum in rebus
diuinis habebunt, qui se in Dei obedientia exercuerint sanctam
eius legem obseruantes: & sicut cum perseuerantia Sanctarum
exercitationum diuina gratia augetur, ita fides magis corrobora-

tur.

25 tur. Ita Diuus Paulus illis contigisse testatur, de quibus ait: Et nos in Christo Iesu credimus, vt iustificemur ex fide Christi, vbi alia translatio habet: Et nos in Christo Iesu credimus, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Hieronymus. Vbi denotatur perseuerantia in fide eorum qui in principio primitiuæ Ecclesiæ credebant, & qualiter in eis diuina gratia augebatur: nam hic, vt iustificemur, significat, in eis gratiam & iustificationem creuisse, ita vt quotidie in fide firmiores & constantiores redderentur. *Gala. 2.*

Vt ergo Regulus audiuit, quia Iesus venerat à Iudæa in Galilæam abiit ad eum. Perpendite quomodo ipsemet ad fontem pietatis Iesum Christum Redemptorem nostrum venerit, vt ab eo auxiliũ in sua necessitate imploraret.

26 Plurimi sunt, qui etiam saluationem per alienos labores lucrari velle videntur, & dicere solent, Pater in tuis orationibus me Deo commenda, ipsi autem ex parte sua nullam volunt adhibere diligentiam. Id quidem bonum est fratres, nec ego reprobo, sed oportet, vt vos ipsi ad Dominum accedatis & ab eo fauorem postuletis. In vitis patrum legitur quidam monachus adolescens, alium senem vitæ sanctitate præstantem precibus obsecrasse, vt ipsum Deo commendaret, quoniam grauem tentationem patiebatur. Licet autem senex sanctus adolescentem in suis orationibus Domino instanter commendabat, nunquam ille apud se aliquid proficere sentiebat. Considerans verò senex venerandus causam illius rei fortasse ignauiam & incuriam adolescentis fore, ei hoc singulari modo significauit. Volentibus igitur
27 ambobus iumentum quoddam canistris onerare, vt in vrbe venderentur sustentationis gratia, adolescens ex parte sua pro viribus laborabat, vt onus iumento imponeretur, senex verò nihil adiuuabat. Cui adolescens dixit: Eleua pater, eleua ex parte tua, quoniam licet ego ex mea pro viribus laborem, nisi tu etiam adiuues, nunquam iumentum onerabimus. Ah, fili mi, inquit Sanctus senex, hinc intelliges causam, ob quam nullum leuamen hactenus sensisti, licet ego tuis importunationibus omni cura & solicitudine te Domino commendauerim, & quoniã ex parte tua debitam diligentiam non adhibuisti, remedium non obtinuisti. Et sanctus frater Ægidius nostri ordinis circa hoc in hunc modum dicere solebat: Si pro comperto haberetis, esse

in agro quodam quam plurimos lapillos pretiosos, contenti nè 18
essetis alium deprecari, vt pro vobis gemmas illas tanti valoris
colligeret? Minimè profectò: quin potius omni cura & solici-
tudine illas proprijs manibus colligere studeretis. Cum igitur
Deus sit campus abundantissimus plurimarum diuitiarum, non
debemus esse contenti alios obsecrare, vt pro nobis in illo
thesauros colligant, sed vnusquisque curare debet, colligere
re etiam per se quantum potuerit. Animum ergo concipite,
Psalm. 33. fratres, Accedite ad eum, (vt ait Sanctus Dauid) & illumina-
mini & facies vestræ non confundentur, maximè, quia idem
Matth. 11. Dominus nos inuitat dicens: Venite ad me omnes qui labora-
tis & onerati estis, & ego reficiam vos. O Christe Reparator
vitæ, & amor dulcissime nostrarum animarum, si hæc tua non
essent verba, quis tam magnis promissis credere posset? Tu Do-
mine è cælis in hunc mundum venisti, vt nos exonerares, & ip- 19
sa onera tuis humeris imponeres. Benedictum sit os tuum, & be-
nedicta lingua tua, qua tam sancta & gloriosa verba locutus es,
qualia sunt: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis
& ego reficiam vos. Res quidem magna ponderatione digna est,
clementissimum Iesum in probatica piscina vnum tantummo-
do sanasse; in domo Pharisæi vni duntaxat, videlicet, Mariæ
Magdalenæ peperciſſe, ex omnibus adulteris vnam solum,
quam Iudæi lapidare volebant, defendisse, ex latronibus vni tan
tum dixisse, Hodie mecum eris in paradyso, ac denique ex om-
nibus diuitibus soli Zachæo dixisse, Hodie salus Domini huic fa
cta est, eo quod & ipse sis filius Abrahæ, in his autem verbis,
Venite ad me omnes, cunctos vocat, & neminem expellit, vt 20
omnes ad eum confugiamus. Accedite ergò, fratres, ne tepesca-
tis: ipse enim expectans vos apertis & extensis brachijs inuitat:
nam qui in horto Gethsemani eis, qui ipsum apprehendere vo-
lebant, obuiam exijt, sine dubio illos, qui ei seruire volunt,
amplectetur. Hanc occasionem ne amittatis, sicut Regulus iste
non amisit, sciens Dominum à Iudæa in Galilæam venisse. Sic
2. Corint. 6. nos Beatus Apostolus admonet dicens: Hortamur vos, ne in va-
cuum gratiam Dei recipiatis. Hic obseruandum est, Sanctum
Apostolum per antonomasiam vocare opportunitatem, quam
ad agendam pœnitentiam & ad consequendam diuinam mise-
ricordiam habemus, gratiam Dei. Et quod hic sit verus ac legi-

timus

Primus huius loci sensus ex eo patet, quia statim adiecit : Ait enim, scilicet, Deus, tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Meritò quidem tempus hoc Euangelij gratia Dei nuncupatur, quando quidquid erat in thesauris diuinæ misericordiæ in terram effusum est. Et iuxta hunc sensum explicari possunt verba illa eiusdem Apostoli, scilicet, videte ne quis desit gratiæ Dei, quasi diceret: Imitamini nautarum morem, qui, vbi secunda spirare aura cœperit, protinus à litore soluunt, & vela ventis permittunt, & vectores vel paululum morantes deserunt, ne opportunitatem illam serò redituram prætermittant. Sic vos opportunitatem, quam habetis, quæ est singularis gratia Dei, apprehendere contendite, nec in vobis diligentia desit, hoc enim est diuinæ gratiæ deesse. Postquam autem dixit, videte ne quis desit gratiæ Dei, subiunxit : Nequa radix amaritudinis sursum germinans impediat, nempè, hanc diuinam gratiam. Radix amaritudinis germinans innumera peccata, est pigritia, ignauia, & inordinatus sui ipsius amor, quo homo per voluptates & delicias huius mundi se diffundit : & hoc impedimento est, quatenus ipse à tempore sibi ad agendam pœnitentiam concesso vtilitatem non eliciat. Euellite itaque fratres per immensam Dei charitatem, euellite à cordibus vestris hanc maledictam & execrandam radicem, & sic diuinæ gratiæ non deeritis.

Hebr. 12.

Simile.

Abijt ergo Regulus ad Iesum, & rogabat vt descenderet & sanaret filium eius. Ex diligentia, qua homo hic de salute filij sui curauit, inducimur aliquid de amore parentum erga filios, & de obligatione filiorum erga parentes tractare. Amor parentũ in filios nimis efficax esse solet: præcipua autẽ huius amoris ratio est, quod cũ natura, hoc est, naturę conditor & moderator nõ deficiat in ijs quæ ad humanã vitã conseruandã necessaria sunt, (erat autẽ maximè necessarium, vt parentes filios diligenter educarent, eosque ab iniurijs teneræ ætatis vindicarent) nihil ad hoc naturæ autor commodius facere potuit, quàm ardentissimum prolis amorem in parentibus generare: hoc enim vno naturæ beneficio satis superq; huic educationis officio consultum erat: nimis enim fortis est amor & ad labores perferendos potens. Ideo D. Bernardus ait : In eo quod amatur, aut non laboratur, aut etiam

B. Bernar.

ipse

ipse labor amatur. Sed oportet sciatis in sacra Scriptura pro bene 24
ficio & benedictione Dei reputari & recenseri filiorum multipli
cationem. Atque ita postquam S. Dauid dixit, Beati omnes qui
Psalm.127. timent Dominum, qui ambulant in vijs eius, paulò inferius addi-
dit: Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ, filij
tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ: & concluſit di
cens: Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum. Et in Nu-
Num.24. merorum volumine benedicens Propheta Balaam populum Is-
raeliticum dixit: Et semen illius erit in aquas multas, vbi alia tran
slatio habet: In gẽtes multas, sumpta metaphora ex eo quod quẽ
Simile. admodum semen, quod iuxta aquas est, fructum valdè multipli
cat: sic populus ille per diuinã gratiã erat multiplicandus. Quod
si donum & beneficium Dei est filiorũ multiplicatio, præcipua
eius causa est propter efficaciſsimam occaſionem, quæ parenti- 25
bus præbetur, vt plurima merita in inſtruendis & docendis filijs
Simile. virtutẽ & sanctitatem tam verbis quã operibus acquirant. Tene-
ra namq; ætas inſtar ſpeculi est, quod omnia ea repræſentat, quæ
ſibi obijciuntur. Paruuli enim, qui nihil per ætatem nouerunt,
hoc, natura ipſa docente faciunt, quod parentes facere vident, ad
quorum imitationem ipſe illos amor impellit. Hinc intelligetis
quicũq; patres estis, quãta obligatione aſtringamini corã filijs ve
ſtris & loqui & viuere sanctiſsimè: id enim facillimè in eorũ cor-
1. Oecon. c. 3. dibus imprimetur. Vnde Ariſtoteles inquit, filiũ erudire esse pa-
Simile. tris, sicut nutrire matris. Quemadmodum enim viſcera terræ au-
rum & pretioſos lapides proferunt, ſed impolitos & rudes, quos
poſtea artifex limat, & ſua opera perficit: ſic patris ſtudio incum
bit filios à matre genitos & editos erudire, naſcuntur enim velut 26
indigeſta materia, apta tamen vt miram virtutum varietatem
Similia. & pulchritudinem ſuſcipiant. Arbores, cum teneræ ſunt, ligare
ſolemus, & alicui fulcimento adhærere facimus, vt, videlicet,
cum rectitudine creſcant: equis etiam, cum parui ſunt, fræna adhi
bemus, vt in poſterum ipſi effrænati nõ ſint: aues denique in nido
canimus, & in caueas, vt domeſticæ fiant, includimus. Sic paren-
tes filios ſuos à pueritia docere & educare debent, vt poſteà man-
ſueti, humiles, caſti, & Deum timentes ſint. Poſtquam B. Paulus
excellentias ſacroſanctı Euangelij & admirabiles effectus, quos
Roma.1. in mentibus operatur, recẽſuit, protinus adiunxit: Iuſtitia enim
Dei in eo reuelatur ex fide in fidem. In quo docuit, diuina ſacri-

Euan-

27 Euangelij mysteria minoris à maioribus & prouectioribus esse docendos. In quo, si parentes euigilarent, non tot essent in filijs quot sunt, miseriæ: & si senes & ætate prouecti honorem Dei atque vtilitatem proximorũ zelarent, non esset tanta, sicut hodie videmus, in adolescentibus dissolutio. Quemadmodum enim rota, si magno impetu ab aliquo moueatur, posteâ licet qui eam mouebat, cesset, ipsa per se mouetur, ab impetu mouentis impulsa: sic adolescens si in pueritia doctrina boni parentis aut boni magistri edoctus fuit, licet postea hæc doctrina cesset, ipse per se ad bonum mouetur vi atque impetu doctrinæ præteritæ. Sed, proh dolor, & quam magna confusio est videre curam ac diligentiam, quam parentes in acquirendis diuitijs, & in inquirenda corporali salute filiorum adhibent: at verô in acquirenda eorum sa- *Simile.*

28 lute spirituali ignaui ac negligẽtes sunt. In sacra scriptura Deus ciuitatem Hierusalem, cum in ea doctrina deficiebat, comparat teneræ puellæ, quæ inter barbaros orta est, & in eam nullum beneficium ex ijs, quæ infantibus quando nascuntur fieri solent, collatum est, quin potius in terram magno cum despectu, & contemptu proiecta fuit. Pater (inquit) tuus Amorrhæus & mater tua Cethæa, hoc est, parentes tui, & maiores tui erga te velut crudeles barbari extiterunt. Quando nata es, aqua non es lota, nec sale salita, nec inuoluta pannis. Non pepercit super te oculus, vt faceret tibi vnum de his, misertus tui. Hoc est, non fuerunt oculi, qui tibi compaterentur. Videntes te tanta necessitate oppressam, & à refrigerio atque auxilio, quod recenter natis impendi solet, omnino priuatam. Sed proiecta es *Ezech. 16.*

29 super faciem terræ in abiectione animæ tuæ in die, quando nata es: transiens autem per te vidi te conculcatam in sanguine tuo. O terribilem crudelitatem, & æternis supplicijs dignam. Quomodo non contremiscitis omnes, qui filijs vestris ac subditis remedium non adhibere eosque de spiritualibus damnis curare non laboratis, intelligentes hac comparatione ab ipso Domino proposita vos erga illos crudeliores, quam lingua humana explicare potest, extitisse. Siquidem ergo, ô fratres, vilia & abiecta vestrorum filiorum corpora ita diligitis, multô magis vos eorum animas oportet diligere, quæ tanti valoris sunt vt filius Dei pro illis vitam profundere non recusauerit. Qui autem ex vobis parentes habetis, maximo eos amore prosequimini-

mini, siquidem illum eos tot vijs, & rationibus debetis. 30

Eccles. 3. Vbi nos legimus, Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis in contextu Græco habetur, Qui diligit Patrem, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Hoc est, qui in aliquod malum propensus fuerit, diligat Patrem suum, & postulet à Deo, vt ab illa improba inclinatione, & à peccatis, quæ cum illa perpetrat, liberetur, & Deus illud ei concedet Quare autem noster interpres Deum pro Patre posuit? Quoniam Pater vester, est Deus vester. Si igitur sacra scriptura iudices Deos appellat: eò quòd dominium super homines habent, iure etiam parentes Deos appellare poterit, siquidem tantum dominium super filios habent, & ipsi eis tam promptam debent obedientiam. Atque ita idem Ecclesiasticus statim inferius inquit: Qui timet Deum, honorat parentes, & quasi dominis seruiet ijs, qui se genuerunt, in opere & sermone, & in omni patientia. Sed heu, & millies heu, & quæ tam ampla materia se se nobis hic offerebat, vt quam plurimas lacrymas profunderemus, videntes quam pauci sunt filij, qui hoc modo parentes suos honore afficiant, & quam multi sunt, qui non solum eos non honorant, sed ipsos ita affligunt, vt à domibus suis exultate faciant. O miseri homines, vt quid non pertimescitis iram Dei pro tanta ingratitudine? quin aduertite quod Spiritus sanctus circa hoc dicat, vt sic contremiscatis, & in meliorem vos frugem recipiatis. Qui affligit Patrem, & 31

Prouer. 19. fugit matrem, ignominiosus est, & infœlix. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Qui affligit patrem & fugat matrem, ignominiosus est, & infœlix. Vbi denotatur, 32 quod non solum ille, qui matris conspectum fugit, sed etiam ille qui talem vultum ei ostendit, & talibus operibus illam commouet, vt eam fugere faciat, ignominiosus est, & infœlix. O quam multi casus, & infortunia quotidie illis eueniunt, qui tam horrendum scelus perpetrare audent: & inter illa vnum est Deum permittere, quòd filij eorum eis non obediant, sicut ipsi parentes suos non honorarunt. Mater Salomonis ipsum monuit, vt à mulieribus caueret, & pauperes magnopere consolaretur. Ne dederis, inquit, mulieribus substantiam tuam. Da-

Prouer. 31. te siceram mœrentibus, & vinum ijs, qui amaro sunt animo. Quoniam autem matri suæ non obtemperauit, mulieres illum

euer-

33 euerterunt. Et ipse Salomon consulens filio suo Roboam, & dicens ei, Fili mi si te lactauerint peccatores, ne acquiescas eis, (hoc est, caue ab adulatoribus) Domino permittente sicut matri suæ non obtemperauerat, sic à filio suo nõ est auditus: qui, quoniam adulatoribus fidem adhibuit, maiorem sui regni partem amisit. Prou. 1.

Dixit ergo Iesus ad eum. Nisi signa & prodigia videritis non creditis. Hæc verba asperitatem quandam præ se ferre videntur, quæ regu li incredulitatem arguunt. Fructus odoriferus licet folijs arboris contegatur, ipse se per odorem, quem è se emittit manifestat: fructus verò mali odoris, licet folijs arboris contegatur, ipse etiam se illo malo odore manifestat. Sic virtus & peccatum sunt. Nam virtus, licet iustus eam folijs humilitatis ope- simile.
34 rire contendat, ipsa vt est odorifera se ipsam ostendit: peccatum verò, cum sit abominabilis odoris, quamuis ille, qui illud perpetrat, ipsum contegere studeat, suo malo odore se detegit, siue per os, siue per oculos, aut alios sensus corporales: sicuti huic homini contigit, qui suo proprio ore incredulitatem, quam habebat in corde, propalauit Dominum orans, vt descenderet, & sanaret filium eius. Quæ quidem incredulitas ipsi Domino adeò molesta erat, vt aduersus discipulos suos exclamando dixerit: O generatio incredula, quandiu apud vos ero? Quandiu vos patiar? Hæc obiurgatio perlucide declarat, quanto maior seruatori nostro animarum quam corporum cura sit, qui non corpora, quæ, velimus nolimus, paulò post interitura sunt, sed immortales animas curaturus aduenerat. Regulus nam que de si- Marci. 9.
35 lij morbo, Dominus verò de patris infidelitate solicitus erat, vt pote qui bene nouerat, quantò morbus hic grauior erat, & perniciosior, ideò eum prius ab infidelitatis morbo, quàm filium à febri curare cœpit, cum ait, *Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.*

Sed hic non leuis insurgit quæstio, qua ratione incredulitatis arguitur Regulus, cum simili modo archisynagogus laboranti filiæ salutem à Domino petierit, dicens: Veni impone manum tuam super eam, & viuet: aduersus quem nihil Dominus Matth. 9
aspere respondit, sed cum eo benigne profectus ipsum etiam in fide vacillantem in itinere confirmauit? Noli timere, (dixit illi) crede tantum, & salua erit. Cur igitur in tam simili causa tanta

in

in responsione disparitas est? vterq; salutem petebat, & vterque 36
præsentiam Domini necessariã esse, & credebat, & postulabat.
Nullum hic discrimen intercedit, nisi quòd alter filio, alter filiæ
salutem implorabat. Cur ergò Dominus illi obsequitur, cum eo
descendit, & nutantẽ confirmat & consolatur, ad hunc verò neq;
venire voluit, & eum verbis grauissimis exacerbauit? Quis pro
dignitate huic quæstioni respondere potest? O quam meritò D.
Roma. 11. Paulus inquit: Quis cognouit sensum Domini, aut consiliarius
eius fuit? Hoc igitur in loco fatẽdum est aliquid aliud, vel in fide,
vel in oratione, vel in humilitate alterius fuisse, quod nos legen
tes non videmus. Viderunt autẽ illi oculi, de quibus dictum est:
Iob. 10. Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu vides?
Prou. 16. Hinc Salomon ait: Omnes viæ hominum patent oculis eius, spi
rituum ponderator est Dominus: homines enim externam ope- 37
ris speciem contuentur. Appendit autem (vt dicitur in sacra Re-
2. Reg. 17. gum historia) corda Dominus, vnde valor ac meritum operum
præcipuè oritur: quo fit, vt simili horum specie dissimile pre-
tium atque meritum existat. Hinc etiam euenit, vt cum duo ho
Matt. 8. mines Dominum sequi vellent, & alter diceret, Magister se-
quar te, quocumq; ieris, alter verò à Domino vocatus respon de
rit, Permitte, me primum ire, & sepelire patrem meum; huic di-
citur, Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, ille verò à Domi-
no repulsus audit, vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos,
filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Quid
ergò Dominus in vtriusque pectore videbat, quando alterum
quodammodo recusantem trahit, alterum verò sequi volentem
repellit? Quis enim hoc temerè factum esse credat? sed aliquid in 38
tus latebat diuinis oculis conspicuum, quod oculi hominum
non videbant. Hinc discant quicunque bonis operibus vacant,
animum demittere & humiliari, quandoquidem, quod in ipsis
animi penetralibus lateat, non agnoscunt. Alioquin nunquam
Prou. 16. Salomon diceret: Est via, quæ videtur homini recta, & nouis-
sima eius ducunt ad mortem: cuius rei gratia in timore con-
uersandum nobis esse incolatus nostri tempore à Beato Petro
1. Petr. 1. monemur.

Post hanc autẽ increpationem subdit regulus, *Domine descende priusquã moriatur filius meus.* Cui pijssimus Iesus respondit, *Vade, filius tuus viuit.* O ineffabilem filij Dei clementiam, fœlices illi, qui eam

eam imitantur. Sunt homines tam duro corde, vtsi semel dicant se aliquid nolle, sint inexorabiles, & quod peius est, hoc maximã fortitudinem reputant: dicunt enim magni animi & fortissimi esse precibus deprecantium non flecti. Atque ita si illos importunè aliquis nobilis obsecrat, inflati respondent, se iam semel id quod modo ab eis postulatur, negasse, & hominum inconstantium esse sententiam mutare. O duri corde & adamantino, pro comperto habete id omne ex defectu nobilitatis & ex nimia inurbanitate oriri: qui enim suopte ingenio nobilis est, licet semel & sæpius dixerit, Non tamen bonorum ac nobilium preces admittit, atque, id quod prius non fecit, postea obsecratus concedit. Aspicite Iesum Christum filium Dei totius clementiæ principem, qui licet initio erga hunc regulum seueritatem quandam ostenderit, quoniam ita oportebat, tamen vbi primum eum secundô exorauit, protinus illi plusquam petebat, concesit. Si autem dicitis, ô Pater nonne vides me iam semel hanc rẽ negasse? si nunc eam concedo, inconstans reputabor. Imô potius nobilissimæ conditionis homo iudicaberis, & si hoc non concedis rudis, vilis & abiectus habeberis.

Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus *& ibat.* O mirum fidei incrementum, quod ab illa Domini obiurgatione manasse credendum est. Credidit quod absens Dominus verbo reddere salutem posset, & ita credidit, vt hac fiducia fretus iter arripuerit, nõ amplius ipsius præsentiam exigens, vt aperte liqueat, vno eodemque tempore Dominum & filio salutem, & patri fidem dedisse. Quo beneficio admonemur, nè cum â Domino corripimur, aut acerbius tractamur, animo concidamus, imô verò hoc ipso tempore in maximam salutis spem erigamur: Quo enim Dominus seuerior in principio, eo dulcior apparere solet in fine. Dixit Dominus de suo æterno Patre: Qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Et sicut eius bona temporalia probis & improbis communia facit sic malorum temporalium eosdem probos & improbos participes pariter reddit. Bona, quibus impij non fruentur, & mala, quæ iusti non patientur, sunt æterna alterius sæculi. Quapropter iustus, non quia in hoc mundo laboribus opprimitur, affligi solet, nec peccator, licèt ei omnia prosperè succedant, solatium accipit. Nam cum bonus in hac vita vexatur, argumen-

Matth. 5.

tum est æternæ eius fœlicitatis, cum verò improbo omnia ex ani- 42
mi sententia eueniunt, etiam ipsius damnationis æternæ est ar-
gumentum: sicut enim iustus debito præmio remunerari debet,
ita impius absq; merito supplicio non remanebit. Iccirco meri-
to iustus dicere potest, cum se afflictum & oppressum viderit, id
Genes. 30. quod Patriarcha Iacob, licet ad aliud propositum dixit: Respõ-
debit mihi cras iustitia mea. Fœlix ille, qui non cupit, vt iustitia
sua sibi respondeat, hodie, hoc est in vita, Sed cras videlicet in
alia. De illis enim, qui volunt, vt sibi in hac vita iustitia sua re-
spondeat, dicit Dominus: Amen dico vobis, receperunt merce-
dem suam. Patientiam igitur habete, & lætamini, cum videri-
tis iustitiam vestram vobis in hac vita non respondere: hoc enim
non ideò est, quia Dominus illius obliuiscitur, sed quoniam
Psalm. 9. ipse eam vobis æternis præmijs vult persoluere. Atque ità re- 43
Exod. 24. gius Propheta dixit: Patientia pauperum non peribit in finem.
In sacro Exodi volumine sic legitur: Ascenderunt Moyses &
Aaron, Nadab & Abiu & septuaginta de senioribus Israel & vi-
derunt Deum. Sub pedibus eius quasi opus lapidis Sapphirini
& quasi cœlum cum serenum est. Vbi alij ex Hebræo trans-
tulerunt: Sub pedibus eius sicut opus lateris. Vnde infertur, quod
cum Dominus illis sanctis patribus in monte apparuit, habe-
bat sub pedibus suis thronum lateribus luteis nitentibus ad in-
star lapidis Sapphiri & cœlici coloris lustribus adornatum. Ac-
si in hoc eis aperte diceret: Hi sunt lateres, quos in Ægypto ma
ximo cum labore faciebatis & quibus ab impio Rege opprime-
bamini; illos tanti facio, vt ex ipsis thronum maiestatis meæ
efficiam. Ex quo manifestissime apparet, quam excellen- 44
tem exitum habeant iustorum labores. Hoc in loco etiam
inquisitione dignum est, quare Dominus ab hoc principe ro-
gatus, vt in domum suam curandi filij gratia descenderet, acquie-
scere noluit, cum à Centurione rogatus, vt seruum suum curaret
ipse non solum curare, sed etiam in domo eius se venturum es-
se pollicitus sit.

B. Gregor. Theophy. Huic quæstioni dupliciter responderi solet, vno modo à Di-
uo Gregorio, altero verò à Theophylacto. Beatus Gregorius
inquit, Dominum hoc ideo fecisse vt suo exemplo erro-
rem quendam maximum à mundo auferret, videlicet, quod
personas propter res, quæ eis ab extrinseco veniunt, æstima-

mus

45 mus, & non ita debet esse, quin potius vnusquisque æstimandus est propter id quod in se est, & non propter bona temporalia, quæ possidet. Stultum quippe est honorem alicui tribuere propter solam prosperitatem eius & bonorum temporalium abundantiam. Si enim ob id tantummodò eum honore afficis, potiori titulo iumentum auro oneratum, siquidem tot diuitias vehit, poteris honorare. Considera ergò hominem absque diuitijs, & ita quanto honore dignus sit, videbis. Noli enim bonis temporalibus affluentem considerare, facile enim decipieris, sicut decipitur ille, qui cum videt mulierem magnas soleas seu sandalia portantem, ideſt, *Grandes y altos chapines*, statim ipsam magnæ & proceræ staturæ esse iudicat. In hunc modum si hominem super bona temporalia constitutum iudicas, ipsum ter-
46 te magnæ staturæ ac magnum esse iudicabis: eum per consideration illis temporalibus bonis priua, & tunc facile videbis ipsum non maiorem sed minorem esse quam pauperem. Casu euenire solet, vt quis globum ex filo aureo glomeratum, vulgo, (*Vn ouillo de hilo de oro*,) habeat, & dum deglomerat, filum vnum extrahit, & aliud atque aliud, & tandem omnia extrahit, & intus castaneam putridam aut papyrum veterem & immundam inuenit. Sic fortasse euenit tibi, si ab homine diuite ac potente per cogitationem tuam diuitias, officia, maioratus, pretiosas vestes, vineas, domos, & quidquid possidet, abstraxeris, inuenies fortasse subtus hæc omnia, peccatorem quendam esse, turpem, corruptum, & non honore sed omni ignominia & confusione dignum. Sed nos adeò miserabiles sumus, vt non ad interiora hominis sed ad exterio-
47 ra bona, quæ possidet, attendamus. Res quidem notatu digna fuit, iussisse Nabuchodonosor statuam suam adorari, & non iussisse, vt ipsemet adoraretur. Quare hoc fecit? Videtur voluisse obseruare stylum, quem semper mundus obseruauit, in quo statuæ & non personæ adorantur: pluris enim facimus diuitias, & dignitates, ac pompas quam illos, qui eas possident, quos, si illas non haberent, sine dubio contemneremus & vilipenderemus. Videns igitur Dominus peruersitatem nostram, qui vsque adeò ad huius sæculi diuites ac potentes honorandos & pauperes negligendos propensi sumus, quia in hominibus non imaginem Dei, non naturam, non

Simile.

Simile.

Simile.

Daniel. 3.

merita, non virtutes, sed solas opes ac potentias suspicimus & 48
miramur; voluit nos suo sanctissimo exemplo ab hoc errore
eripere, nolens in domum principis ac potentis ire, vt filium
eius curaret, licet ab eo precibus exoratus fuerit: in domum au-
tem centurionis non obsecratus iuit, vt nō filio sed famulo eius
salutem tribueret. Et hunc casum peculiarem esse non putetis,
solumque filium Dei hoc egisse, nam multi serui eius hunc sty-
4. Reg. 4. lum obseruarunt. Elisæus enim (vt sacra refert historia) in do-
mum Sunamitidis ad filium eius suscitandum ire non dedigna
tus est: & incubuit super puerum, posuitque os suum super os
eius, & calefacta est caro pueri. In domo huius pauperculæ mu-
lieris nullum horrorem Sanctus Propheta de puero mortuo con
cepit. At verò (vt statim sequenti capite dicitur,) cum veniret
4. Reg. 5. Naaman princeps militiæ Regis Syriæ, & existimaret se ab ipso 49
honorificè excipiendum esse, (ait sacer textus.) Misit ad eum
Elisæus nuntium dicens, Vade & lauare septies in Iordane, &
recipiet sanitatem caro tua. Quare propheta sanctè non egrede
ris ad excipiendum tātum principem, qui est vir magnus apud
Regem Syriæ & honoratus? Animaduertit eum fortasse iram
esse concepturum, dum putat se illum contemnere, & verè ita
contigit, vt ibi testatur sacer textus. Iratus (inquit) Naaman rece-
debat dicens, putabam quod egrederetur ad me, & stans inuoca
ret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ
& curaret me. Nihil horum Sanctum prophetam commouit, vt
ad tantum principem excipiendum exiret. Sed væ væ quā pau
ci Elisæi hodie in omnibus statibus reperiuntur: si enim aliquis
pauper litem exercet, nec scribam inuenit, qui ei scripturam fa 50
ciat, nec aduocatum, qui ipsius causam suscipiat, denique vix ab
ipso iudice auditur; si autem diues aut potens prætorium ingre-
ditur, vt litem aliquam dirimat, statim scribæ, aduocati, & iudi-
ces ei se se offerunt dicentes, se ad eius seruitiū paratissimos esse.
Si pauper ægrotat, vix medicus est, qui eum visitet, diuite verò
laborante omnes se fœlices reputant, si ab ipso vocentur. Quid
plura? religiosi etiam, qui paupertatem & humilitatem profite-
tur, se iactant & magnificiunt esse principum & magnatū con
Iacobi. 2. fessores. O detestabilem vanitatem! Hoc est malum illud, à quo
Beatus Iacobus Apostolus nos grauissimis his verbis reuocare co
natur, Fratres mei nolite in personarum acceptione habere

fidem

1 fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ, Etenim si introierit in
conuentum vestrum vir aureum annulum habens, in veste can-
dida: introierit autem, & pauper in sordido habitu, & intendatis
in eum, qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hic
bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello
pedum meorum, nonnè iudicatis apud vos metipsos, & facti
estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dile-
ctissimi: Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in
fide, & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se?
His verbis apparet, Apostolum nostros mores in spiritu præui-
disse. Quid enim in nobis hoc abusu frequentius? Si enim vir po
tens, aut nobilis opera nostra indigeat, qua celeritate, qua fron-
te, qua verborum lenitate ei obtemperamus. At si pupillus, si vi-
2 dua, si aduena, si peregrinus fores nostras necessitate motus, pau-
lò frequentius pulsauerit, qua verborum asperitate repellitur,
& exploditur, & insolens atque importunus appellatur. Quo *Eccles.4.*
quid inhumanius, quid crudelius esse potest? Quantò aliter fie-
ri Ecclesiasticus monet, cum ait: Congregationi pauperum
amabilem te facito, & presbytero (hoc est seniori) humilia ani-
mam tuam, & magnati humilia caput tuum. Declina pauperi si
ne tristitia caput tuum, & redde debitum tuum, & respondeilli
pacificè in mansuetudine. Hæc est igitur Christiana Philoso-
phia, hic modus & ratio, qua cum pauperibus agendum esse
cælestis magister docet. Vbi & illud prætereundum non est,
quod seniorem dimissa anima, magnatem aperto capite hono-
rare præcipimur, vt intelligamus plus honoris ætati quàm terre-
3 nis opibus deferendum, siue quod plus sapientia senectutis co-
mes honoris quam opes mereatur, siue quod illi prius ad com-
munis omnium Domini cognitionem veniissent. Itaque fratres
si de Christi nomine ac doctrina gloriamur, non mundi legibus
& institutis, sed Christi spiritu atq; ductu vitam & linguam no-
stram instituamus. Nequis vero consilium hoc parui æstimet, au
diat eundem Ecclesiasticum magnam religionis nostræ partem
ad hoc officium referentem. Sic enim ait: Gloria diuitum hono *Eccles.10.*
ratorum & pauperum timor Dei est. In quo verò timor Dei ma-
xime cernatur, declarat protinus: Non despicere hominem iu-
stum pauperem, & nõ magnificare virum peccatorem diuitem.
Hoc est autẽ, quod inter præclaras iusti viri virtutes Regius vates

Psalm. 14. enumerat, cum ait: Ad nihil ũ deductus est in conspectu eius ma- 54
lignus, (siue vt alij verterũt, Despicitur in oculis eius malignus)
timentes autem Dominum glorificat. Hoc est, vir iustus improbos quanuis genere, opibus, & gratia florentes pro nihilo ducit, colentes autem Deum veretur & obseruat, licet pauperes sint, & apud homines abiecti & contempti. Hoc autem Abdias vir iustus regiæq; domus præpositus cumulatissimè præstitit, qui cũ Heliam Prophetam vilissimo cultu atq; habitu indutum in itinere obuium habuisset, tanta illum reuerentia atq; honore affecit, ac si numen aliquod cœleste in illo cerneret, nam & in faciem suam coram eo procidit, & se illius seruum, illum verò Dominũ suum appellauit. Nunquid, ait, non indicatum est tibi Domino meo, &c. O vtinam in nobis amor Iesu Christi Saluatoris nostri ardentissimè regnaret, quo ad omnes pauperes honorandos, 55
in quibus ipse representatur, moueremur: & vtinam à nobis hãc inhumanitatem auerteremus, qua illos contemnimus.

3. Reg. 18

Secunda responsio, quæ supra posita quæstioni adhibetur,
Theophyl. est Theophylacti dicentis, Dominum in domum Reguli non
iuisse eò quòd illum errorem habebat, vt existimaret, ipsum
Dominum absenti ægroto salutem non posse tribuere, vt autem
ipsum à tanta infidelitate curaret, voluit filium eius in absentia
curare.

Iam verò eo descendẽte serui occurrerunt ei dicentes, quia filius eius viuit. Interrogabat ergo ab eis, qua hora melius habuisset. Ex hoc loco quã
dam cœlestem doctrinam educere possumus, videlicet, vt nunquam velimus scire, quis nos odio prosequatur, aut quis nobis no
Genes. 15. cuit. In sacro Genesis volumine Deus ad Abraham sic dixisse le 56
gitur: Scio quod peregrinum futurum sit germen tuum in terra
non sua, & subijcient eos seruituti, & affligent quadringentis an
nis. Vbi valdè perpendendum est, non ei dixisse Dominum,
qua in terra peculiariter captiuitas illa futura erat, an in AEgyp
to, an in Syria an verò in Babylonia, sed solum dixisse in terra
aliena: nè videlicet Patriarcha Sanctus haberet occasionem,
odio prosequendi illam AEgyptiorum nationem. Benefactor
vero inquirendus est, vt beneficia, quæ fecit ei, gratificentur, &
vt etiam diligatur. Quòd longè aliter communiter fieri solet:
non enim homines inquirunt, quis in eos beneficia contule-
rit, & si aliquod malum eis euenit mundum euoluunt, quous-

que

57 quę reperiant, qui ipsis damnum intulit, vt posteà de illo vindictam sumant. O Christe superne mundi magister, te omnes hierarchiæ cælestes collaudent, qui permisisti, vt sacratissimi oculi tui velo operirentur, cum te ignominijs, & alapis Iudæi afficiebant, & in tuam pretiosissimam faciem sputa conijciebant. In quo nos docuisti, vt cum nobis iniuriæ illatæ fuerint, cæci efficiamur, & nolimus scire qui illas fecerit. Siquidem adeò ad iracundiam procliues sumus, vt quacunque minima occasione indignemur. Regulus iste horam interrogauit, in qua melius habuerat filius eius, vt, videlicet, certior factus esset, an Christus Redemptor noster eum sanasset, & sic ei gratias pro beneficio ageret.

Et dixerunt, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo
58 *pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit, & credidit ipse & domus eius tota.* An non iam crediderat, cum dictum est de eo: *Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus?* Crediderat planè, sed tamen cum modò dicatur credidisse necessario fatendum est, fidem eius edito miraculo auctam fuisse. Anteà enim credidit sermoni Christi, modò vero credidit in Christum, ipsum esse verũ Messiam ac mundi Saluatorẽ profitens: nec modò ipse credidit, sed etiam domus eius tota, Domini sui fidem imitata eodemque miraculo conuicta. In quo videre est, quantum ad eruditionem seruorum exempla cõferant dominorum. In sacra Regum, historia legitur: Arripuit Saul gladium suum, & irruit super eum. Quod cùm vidisset armiger eius, videlicet, quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum & mortuus est cum
59 eo. Existimauit infœlix ille æquum esse, quòd siquidem Dominus ipsius se interfecerat, idem etiam ipse faceret. Et cum Dominus ante Herodem præsentatus fuit, inquit B. Lucas, quod vidēs ipse eum in conspectu suo nullum miraculum facere, nec ad quæstiones propositas respondere, spreuit illum cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba: infidelis enim dominus & illusor infideles & illusores quoque seruos suos fecit. Et in libro Sapientiæ dicitur, quomodo idololatria in mundo inuenta est. Olim namque quando alicuius filius dilectus moriebatur, pater ipse effigiẽ filij mortui aureã, vel argenteam cõflabat, eamq; domi suæ in loco per quem transiturus erat, collocabat, vt sic filij sui recordaretur, famuli verò existimantes suis dominis placere imagines illas

1. Reg. vlti.

Luc. 23.

Sapient. 14.

Simile.

colebant & venerabãtur. Cumq; aliquid ab ipsis petebant, id per 60
intercessionem imaginis filij mortui postulabant: cum autẽ scelus aliquod perpetrabant, propter eandem imaginem veniã petebant ad ipsam humiliter confugientes. Et hinc orta est idololatria seruorum, qui illa, quę Dominos suos colere videbant; ipsi etiam venerabantur. Et hoc est, quod ibi sacer textus inquit loquens (vt dicimus) de modo, quo abominabile hoc peccatum in mundum introductum est. Acerbo, ait, luctu dolens pater rapti citò sibi filij, fecit imaginem, & illum, qui tum quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cœpit, & constituit inter seruos suos sacra & sacrificia: deinde interueniente tempore conualescente iniqua consuetudine hic error tanquam lex custo-
Num. 26. ditus est. In Numerorum volumine sic legitur: Factum est grande miraculũ, vt Core pereunte filij illius non morerẽtur. O admi 61
rabile mysterium, Ecce qualiter sacra Scriptura amplificat fuisse grande miraculum, quòd pereunte Core (qui fuit vnus ex rebellibus contra Sanctum Moysem) & in terrę abyssо submerso filij eius simul non perirent, atq; impij sicut ipse pater non essent: communiter enim quales parentes sunt, tales filij, & quales domini tales famuli. Quicumque ergo domini estis, videte obsecro quę viuendi exempla subditis prębeatis. Cum enim homo priuatus delinquit, soli sibi nocet: patres autem familias, si improbi sunt, tot scelerum rei fiunt, quot praua exempla suis prębuerunt, cum illis apud inferos arsuri, quos malitia sua corruperunt.
Prouer. 7. Et sic vbi nos legimus, Non pecces in multitudine ciuitatis, in contextu Greco habetur: Non pecces in multitudinem ciuitatis, & sic legit etiam Rabanus. In quo significatur, eum, qui 62
cum plurimis peccat, omnibus nocere, siquidem omnibus est incitamentum peccandi. Quod si hoc de quocunque peccatore dicitur, multo magis de patre familias & de domino, quorum exempla plus mouent, dici potest. Hoc attendant domini, qui in ludo atque alea dies noctesque consumunt, quique alienę castitati insidiantur, qui linguam suam quotidianis iuramentis inficiunt, quos tota penè familia imitatur. Hoc etiam attentius at-
Simile. tendite, quicunque patres estis, nam sicut infirmę arbores, (quales vitis, hedera, & reliquę similes sunt) quia per se in altum subrigi nequeunt, nexibus quibusdam in hoc à natura datis finitimas arbores prehendunt, atque illarum adminiculo fulciuntur,

63 tur, ac se se in sublime erigunt, sic natura paruuli, cum per se nihil sciant, aliorum ductum sequuntur. Quomodô ergo crescent, & in virtute proficient, si in parentibus suis nõ nisi scelera ac peccata conspiciunt? In mari producuntur quidam pisces plurimos pedes habentes dicti cancri, vulgo [*cangrejos*] qui retro ambulant. Et cum mater ipsorum plurimos pariat, animo obsecro, fingite, istam loqui scire, & eos sic alloqui: Iam scitis filij nos in loco periculoso vitam degere, in quo pisces maiores minores comedunt, ideò oportet, vt illos fugiamus, nos ante ambulare & non retrò. Ipsi autem ambulare incipientes, retrò sicut solent ambulant, & illa ait: Non sic filij, sed ante ambulare debetis, quoniam hoc modo in ora inimicorum vestrorum incidetis. Ipsi verò, Ambula, inquiunt, mater & videbimus quomodo gradiaris, & à te li- 64 benter addiscemus. At ei retrò ambulare incipienti filij sui dicunt: Nunquid mater nos ante ambulabimus, cum tu retrò gradiaris? O Domini ô prælati ô patres familias, animaduertite obsecro quomodo inferiores, filij ac subditi antè incedent, si vos retrò ambulatis. Præite, præite de virtute in virtutem & non retrocedatis de peccato in peccatum, & statim inferiores vestri vos ipsos sequentur, sicut serui huius Reguli fecerunt, qui cum domino suo in Christum saluatorem crediderunt. Hic est fructus, quem supernus Redemptor ex suis miraculis prætendebat, scilicet homines ad fidem, amorem, & obedientiam sui æterni patris attrahere. Atque ita Regius propheta inquit: Quã magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua id est, fidelibus tuis. Quod per- 65 inde est ac si diceret: Tuis Domine operibus miraculorum & magnificentiæ plenis, quæ tua ineffabili sapientia & potentia operatus es, peccatores ad tuam diuinam obedientiam conuersi sunt, & quia à dæmone possidebantur, nũc à tua diuina clemẽtia possidentur. Atque ita impleta est terra possessione tua. Ex quo sequitur, nos magnam iniuriam miraculis supernis Iesu Christi Redemptoris nostri irrogare, si cum ea audimus, ad eius diuinum amorem & obedientiam non incitamur. Quocirca profundè nos ea considerare oportet, ne ob defectum huius considerationis tam singulares effectus in nobis deficiant, imitantes Sanctum Dauid, qui ea alte considerabat, cum dicebat confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es; mirabilia opera tua & anima mea

Simile.

Psalm. 103.

Psalm. 138.

cognoscet nimis, id est, non superficialiter. Notate quæso quali- 66
ter S. Propheta hic dicat, se, quia profunde mirabilia opera Dei
consideraturus erat, & in magnam ipsorum cognitionem deuen
turus ipsum semper esse glorificaturum. O vtinam nos ea sic me
ditaremur, & animo euolueremus, longe aliter sine dubio viue-
remus. Sed videamus quo miraculo ad hanc fidem adducta sit fa
milia illa: nimirum quia pernicioſissimam febrem, quæ adoles-
centis corpus penè ad mortem adduxerat, subito ad verbum Iesu
Christi sublatam vidit, quam nulla ars, nullaque medicamenta
curare poterant. Non desunt tamen quotidie in sancta Ecclesia
similes animarum curationes, quæ instar miraculi huius piorum
fidem miro modo illustrant atque augent. Videas enim plerosq;
ante conuersionem suã ardore febrium spiritualiũ æstuare, quia
sicut febris corporalis est calor inordinatus in membris plus quã 67
requiritur, sic febris spiritualis est amor inordinatus tempora-
lium. Atque ita de anima peccatrice in Ecclesiastico dicitur.
Eccles. 23. Anima calida quasi ignis ardens, non extinguetur, donec aliquid
deglutiat. Ex hac febri oritur corruptio gustus & ciborum spi-
ritualium fastidium. Atque ita de his peccatoribus dici potest
id quod Sanctus Dauid de Hebræis dixit: Omnem escam abo-
minata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad por-
Psalm. 106. tam mortis. Quapropter sicut qui magnis febribus laborant, li-
Simile. cet in epulis nullum saporem inueniant, si vident alios maximo
cum gustu & sapore manducantes iram concipiunt non contra
cibos, sed contra se ipsos & contra ægritudinem ipsorum, quæ
est causa sui deprauati gustus: sic peccatores in se ipsos irasci de-
bent, videntes quam male eis virtutum exercitium sapiat, & 68
qua pœna ipsos ieiunium, cilicium & iniuriarum condonatio af-
ficiat. Hæc enim & alia similia, quæ iustis nimium suauia sunt
& illis amarissima, ægritudo & febris eorum efficit, iccirco con-
tra se ipsos irasci debent omni cura & solicitudine contendentes,
vt à se tam periculosam ęgritudinem expellant. Ab hac etiam
febri solet hominibus oriri quædam inquietudo & magna affli-
ctio, sicut ęgroto magna febri vexato, [*Con la qual tiene tan terribles*
Simile. *vascas, que da mil buelcos en la cama,*] Et absq; otio & quiete huc atq;
illuc volutatur. Sic peccator inordinato sui ipsius & rerum huius
mundi amore absque aliqua quietudine viuit: in nulla enim
earum otium & tranquillitatem inuenire potest, nec dum in per
uerso

69 uerso illo calore perstiterit inueniet, qui quidem non nisi liquore diuinę gratię extinguitur. Ideò Ecclesiasticus in prælegatis verbis inquit: Anima calida quasi ignis ardens non extinguetur, donec aliquid deglutiat. Vbi maximè ponderandum est illud, Donec aliquid deglutiat: Sola enim diuina gratia & dona cælestia possunt aliquid vocari: nam omnia mundi nihil sunt, & omnia illa non sufficiunt ad extinguendum animæ peccatricis ardorem, nec extinguetur donec aliquid deglutiat, id est, diuinam gratiam. Cum igitur in peccatoribus hanc pestiferam febrim extinctam viderimus, & ipsos maxima cum affectione & gustu se se in sanctis operibus, quæ antea abhorrebant, exercentes, intelligamus, hanc admirabilem mutationem esse opus manus Dei potentissimi, qui nos inuitat, vt magno cum gaudio & lætitia
70 spirituali ipsum glorificemus & collaudemus, atque in eius diuino amore magis inflammemur: vt sic ditati gratia cõsequamur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XXI.

Post Pentecosten,

CONCIO PRIMA:

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Matth. 18.

Dilectissimus Deo Beatus Ioannes in sua Canonica sic ait: Qui odit fratrem suum, homicida est. 1. Ioan. 3.
Non vult dicere Sanctus Apostolus, eum qui fratrem suum odio habet, esse homicidam eius non enim omnis, qui alium odit, ei statim mortem deliberat, sed homicida est sui ipsius, quia (vt ait Ecclesiasticus) Quasi rhomphea bis acuta hominis iniquitas. Peccatũ mortale dicitur rhõphea bis acuta, quoniã hominẽ gratia, & iure gloriæ priuat, & hoc ense ipse se ipsum interficit, ideirco qui Ecclesia. 21.

odit

odit fratrem suum homicida est sui ipsius. Hoc bene intellexit 3
Gene. 4. Lamech, qui suum auum Cain interfecit, & domum suam rediens sic lamentari cœpit: Audite vocem meã vxores Lamech, quoniam occidi virum in vulnus meum, hoc est, in vulnere animæ meę: Interemi Cain in corpore, & me ipsum in anima. Ex quo infertur, quòd ille, qui odit proximũ suum, licet ei illo odio noceat, multo magis sibi ipsi obest, Nec intelligatis in hoc loco nomine fratris Christianũ duntaxat intelligi: non enim ipse solus: sed quicunque alius homo intelligitur, omnes nanque fratres nostri sunt, vt potè filij Dei sicut & nos per creationem, & eis amorem debemus, quamuis Christianos magis singulari amore diligere debeamus. Quando Patriarcha Ioseph in AEgypto
Gene. 46. Beniamin vidit, quia erat frater eius ex patre & matre commota sunt magnopere viscera ipsius. Atque ita inquit sacer textus: 4
Attollens autem Ioseph oculos vidit Beniamin fratrem suũ vterinum, & ait: Deus misereatur tui fili mi. Festinauitque in domum, quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, & erũpebant lacrymę: & introiens cubiculum fleuit, Quod ei non contigit, cum alios vidit fratres, quia non erant vterini sicut Beniamin, & ideò eos tam tenere non diligebat. Sic licet omnibus hominibus amorem debeamus eo quòd omnes patris nostri Dei per creationem sunt filij, tamen peculiariter Christianos debemus diligere, qui sunt fratres nostri ex parte parentis, scilicet, Dei, & matris, videlicet, sanctæ Ecclesię, quæ nos per virtutem diuinam in sacro baptismate regenerauit. Ait igitur Sanctus Apostolus, eum, qui odit quemcunque hominem, sui ipsius homicidam esse. Cælestis magister Iesus Christus, vt hoc odium à 5
cordibus nostris longissime auerteret, paulò antequam parabolam hanc hodierni Euangelij proponeret, dixit: Si peccauerit in te, (id est, contra te) frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Quibus verbis pijssimus Dominus iubet, vt cum à proximo tuo offensus fueris maiorem rationem habeas, magisque cures eum ab illo peccato auertere, (quod in te offendendo commisit) quam iniuriam, & dãnum tibi illatum vindicare. O admirabilem puritatem, ac perfectionem legis Euangelicę, & admirabilẽ charitatẽ illius, qui eam instituit. Quãquã in cęlo plurimi planetę & stellę sunt, omnes simul non sufficiunt ad expellendas ab ipso tenebras, nisi sol, qui eas sua excellentia explodit.

Sic

6 Sic licet quam plurimi in mundo extitere ſapientes, qui lucem hominibus ipſos docendo dederunt, ſolus tamen Ieſus Chriſtus qui eſt verus ſol noctem ab eo atq; omnes tenebras expulit. Magnã lucem Tullius licet Gentilis dedit, dum libros de amicitia ſcripſit admonens & inuitans homines ad pacem, amorem, & tranquillitatem ſeruandam & quod nullus alteri iniuriã faciat, niſi quando ab eo fuerit iniuria laceſsitus, tunc (inquit) poterit huiuſmodi iniuriam ſibi illatam vlciſci. At diuinus ſol vult omnino vt homines clari ſint & angelis æquales, & non ſolum de iniurijs ſibi factis vindictam non ſumant, ſed quando iniuria fuerint affecti, maiorem rationem habeant de damnis, quæ illatores iniuriarũ ſibi ipſis inferunt, animas ſuas per peccatum interficiẽtes quam de iniuria, quæ eis fit, & ita omni cura & poſsibilitate
7 eos ab illo damno & peccato mortali auertere conentur. Docente igitur & iubente Domino hæc tantæ perfectionis & charitatis inquit ſacer Euangeliſta: Tunc accedens Petrus dixit, Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vſque ſepties? Exiſtimauit Sanctus Apoſtolus, *Que ſe auia alargado mucho, y que auia tirado la barra haſta lo vltimo donde ſe podia tirar. Y cierto conforme a lo que agora hazemos harto ſe alargo.* Tam arcta & anguſta eſt charitas noſtra, vt ſi aliquando iniuriam condonemus, dicere ſoleamus, *Eſta yo la perdono.* Sed ſi ille aliam mihi intulerit, non impunè abibit, & ſimul vtriuſque pœnas luet. Quis eſt, qui proximo ſuo ſecundam iniuriam parcere velit, ſi primam ei condonauit? Profectò difficile reperietur, qui hoc agat. Idcircò diximus,
8 quòd iuxta charitatem noſtram, *Se alargo mucho Sant Pedro, pero con todo quedo corto*, ſecundum charitatem, quam Dominus poſtulat habeamus. Et ideò ei ipſe Dominus reſpondit: Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties: vbi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quod perinde eſt ac ſi diceret, debes iniuriam proximo tuo condonare, quotieſcunque te offenderit. Ita ſacri Apoſtoli fecere, & nos, vt idem faceremus, docuerunt. Atque hoc ſignificat, quod ait Diuus Pau- 2. Corint. 6.
lus, Cor noſtrum dilatatum eſt, tanquam filijs dico, dilatamini & vos. Inquit Sanctus Apoſtolus ſe ſuoſque ſocios corda dilatata habere, non ſolum quia ipſa amicos & inimicos capiebant, & erga omnes amplus in illis erat amor, verum etiam quia omnes iniurias capiebãt. Tam amplũ enim cor habebant, vt omnes

ſibi

sibi illatas iniurias libenter perferrent, & eos, qui ipsos persequē 9
B. Greg. hom. 7. bantur, diligerent: in quo certe vera patientia consistit, vt Beatus Gregorius egregie testatur dicens: Patientia verā est, cum amas persecutorem tuum. Et de his omnibus Sanctus Apostolus nos admonet, cum ait: Tanquam filijs dico, dilatamini & vos. Et vt melius hoc nobis persuaderet, adiunxit paulo inferius, vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus. Quoniam inhabitabo in illis & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus. O admirabilem dignitatem Christianæ gentis, siquidem illis Dominus pollicetur, se in ipsis tanquam in templo suo habitaturum. Si ergo huius summi Dei templa sumus, oportet magnam in cor-
Ezech. 40. dibus nostris amplitudinem habeamus. Sanctus Propheta Ezechiel refert, se quoddam permagnum ædificium in montis cacumine ædificatum vidisse. Et ecce, inquit, murus foris in secus in cir 10
cuitu domus vndique. Et vidisse, ait, virum, qui ædificium illud metiebatur, & in manu viri calamus mensuræ sex cubitorum, & palmo mensus est latitudinem ædificij, calamo vno, altitudinem que calamo vno. Hoc ædificium & hæc domus Dei est iustus, qui domicilium suum ac fundamentum in mōte alto habet: suā enim affectionem & voluntatem in cœlo retinet. Tale est fundamentum hominis, qualis est affectio eius. Etenim qui affectionē suā in voluptatibus, diuitijs, & bonis temporalibus sitam habet, ibi etiam suum fundamentū habet, qui autem in Deo affectionē suā collocat, ibi & fundamētū eius est. Murus, qui hāc domū circundat, est Christus Saluator noster, sicut Propheta Isaias as-
Isai. 26. serit dicens: Saluator ponetur in ea murus & antemurale. Sit quā 11
uis ad literā hic sanctus vir de sancta Ecclesia loquatur, recte tamē de quolibet iustorum intelligi potest. Mēsura verò, qua hoc ædificium mensuratur, est virga sex cubitorum & vnius palmi, per quam vita actiua & contēplatiua significatur. Nam per sex cubitos vita actiua denotatur, senarius enim numerus operationem & laborem designat, siquidem sex diebus omnia Deus fecit, per septimum verò otium & trāquillitas intelligitur: die nanq; septimo requieuit Deus ab omni opere, quòd patrarat. Atque ita per septimū, qui est palmus significatur vitæ contēplatiuæ quies & tranquillitas. Sed quæro quare sanctus ille vir septimū non fecit cubitū, sicuti & sex priores? Certe ad insinuādum omnē adimplē tionē vitæ actiuæ in hac vita futurā esse, in gloria enim nullæ mi

seriæ

12 seriæ nullæ q; sunt necessitates, quibus subuenire oporteat. Non est famelicus, qui satiari debeat, siquidē omnes saturati sunt; non est ægrotus qui visitādus sit, quoniā omnes perpetuā habēt salutem, &c. At vita cōtēplatiua è cōtra est; hic enim incipitur, & in cęlo perficitur. In nullo nāq; puro homine contēplatio in hoc sæculo perfecta fuit: quia (vt ait Apostolus) Videmus nunc per speculū in ænigmate, tunc autē facie ad faciem. Iccircò non per cubitum sed per palmū, qui nunquā ad cubiti magnitudinē accedit, significatur. Dum autē, inquit S. Propheta ædificiū in amplitudine hanc mēsurā habuisse, ostēdit iustū debere cor amplū, & ad omnia misericordiæ opera tā spiritualia, quam corporalia exercenda paratissimū habere. Nōsolū autē in spiritualibus, quę (vt scitis) septem sunt, scilicet, docere, cōsulere, corrigere, consolari, sufferre, orare, & parcere, tantum modo se exercere debet, sed 13 super omnia sanctam rerū diuinarū contēplationē assiduè amplecti. Dum autem sanctus ille vir eandē mensurā in altitudine atq; in latitudine ædificij reperit, insinuat, tātam futurā esse gloriā, qua iustus in cœlo fruetur, quanta fuerit charitas, qua in his se exercuit in hoc sæculo. Et ideò Diuus Paulus ait, Tanquam filijs dico, Dilatamini & vos. 1. Corin. 13.

Cum igitur Dominus Beato Petro dixerit, debere proximo suo toties injuriam cōdonare, quoties eum offenderit, vt eum & nos omnes doceret obligationem, quam adhoc faciendum habemus, immediatè parabolam hanc proposuit dicens: *simile est regnum cœlorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et oblatus est ei vnus qui debebat decem millia talenta, &c.* quæ sequūtur 14 vsq; ad finem. Hic homo Rex, qui rationem à seruis suis exigit, non dubium, quin ille sit, qui (vt D. Ioannes ait) habet in veste & in fœmore suo scriptum; Rex regum, & Dominus dominantiū, qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum, vt ait B. Petrus. Huius autem Regis serui homines sumus, quibus hoc seruitutis nomen magis etiam quam ipsis Angelis quadrat: illi nanque creationis iure, nos verò & creationis & redemptionis titulo eius serui sumus. Rationis verò exigendæ tempus extremi iudicij dies est, in quo (vt Apostolus inquit) oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, prout gesserit siue bonum siue malum. Qua quidem sententia Salomon longam illam rerum expetendarum Apocal. 19. Act. 10. 2. Corint. 5.

disputa-

Ecclesia.12. disputationem integro volumine absolutam concluſit Eccleſiaſtes dicens: Cuncta,quæ fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato ſiue bonum fuerit ſiue malum. In qua quidem ratione exigenda cum multa improbis formidabilia ſint, ira certè iudicis tanto improbis terrori erit, vt quemadmodum B. Ioannes ait,ingrediantur in ſpeluncas & in petras montium,& dicãt montibus & petris: Cadite ſuper nos & abſcondite nos à facie ſedẽtis ſuper thronum & ab ira agni,quoniam venit dies magnus iræ ipſorum, & quis poterit ſtare? Iram autem agni appellat,vt indicet talem eius diei iram futuram,qualis eius manſuetudo antea præceſſit. Sicut ergò eius manſuetudo fuit ſupra omnẽ modum,(quando a ſeruis & pro ſeruis Dominus maieſtatis colaphis cædi ſuſtinuit) ita ſupra omne quòd cogitari poteſt, illius tunc ira deſæuiet, quando quos tantoperè dilexit & tam caro pretio redemit,tam diro ſupplicio mulctabit. Qualis quæſo eſſet erga filium matris furor,ſi ipſa illum manibus correptum in ingentem ignis pyram flammis abſumendum proijceret? Cum ergo nos piiſſimus ille agnus pluſquam materna charitate dilexerit, quos tantis in cruce doloribus parturiuit, qualis ille furor æſtimandus eſt, quando quos ita parturijt,vltricibus flammis perpetuò cruciandos committet? Hanc porrò iram non ſolum pectore concipiet,ſed ipſo etiam vultu demõſtrabit,quæ res tanto improbis terrori erit,vt Beatus Chryſoſtomus ſatius eſſe dicat, decem millia fulgura ſuſtinere,quam faciem illam manſuetam videre à nobis auerſam. At hunc terrorem iuſti non habebũt, quin potius maximo cũ ſolatio & ſecuritate erunt. Atq; ità S. Dauid loquens,qualiter Deus nũquã Eccleſiã ſuã & iuſtos,qui in ea ſunt deſeret,inquit: Quia non repellet Dominus plebem ſuam,& hæreditatem ſuam non derelinquet quoad vſq; iuſtitia cõuertatur in iudiciũ,& qui iuxta illam omnes,qui recto ſunt corde. Populus & hæreditas Dei eſt ſacroſancta Eccleſia pretioſo Ieſu Chriſti Redemptoris noſtri ſanguine redempta,quã ipſe non deſeret quoad vſq; iuſtitia conuertatur in iudicium extremum vnicuiq; quod meruerit,tribuens. Vbi alia tranſlatio habet: Quoad vſq; in iuſtitiam conuertatur iudicium,id eſt, Quouſq; id quod iudicatum fuerit,executioni mandetur, Deo ipſo vnicuiq; quod meruerit tribuente. Et qui erunt iuxta illam iuſtitiam, qui illam ſecurè expectare poterunt? Omnes certè, qui recto ſunt corde.

Apocal.6.

Simile.

B.Chryſoſt.

Pſalm.93.

Con-

18 Contendamus ergo fratres & omni cura studeamus corda recta habere, & in illa die nos ipsos in magna confusione non videbimus.

Et cum cœpisset rationẽ ponere oblatus est ei vnus qui debebat decem millia talentorum. B. Gregorius, D. Hieronymus, ac B. Augustinus inquiunt hũc hominẽ sic tãto debito oppressũ esse peccatorẽ in peccato mortali existẽtẽ. Peccatũ enim mortale vocatur debitũ ab effectu, nõ quod essentialiter sit debitũ, sed quia nos debitores facit & hoc est figura in sacra pagina animis vsitata, ob cuius ignorãtiã quã plurimi errãt. Figura vero hęc dicitur synecdoche, quãdo, scilicet, pars pro toto accipitur, vel totũ pro parte, vel effect⁹ pro causa aut causa pro effectu: vt in epistola ad Romanos ait B. Apostol⁹; Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Nũquid Spiritus Sãctus aliquẽ superiorẽ habet, 19 à quo postulet? & cũ summa lętitia sit in eo gemit⁹ & ploratus esse potest? Respõdeo, hic accipi causãm pro effectu; dicitur enim spiritus postulare pro nobis, quia postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Et in actibus Apostolorũ de Iuda sic scriptũ est: Hic possedit agrũ de mercede iniquitatis. Quãdo ager ille empt⁹ fuit, iã impius Iudas mortuus erat quomodo ergo illũ possedit? Dicitur illũ possediſſe, quoniã posſidere fecit, nisi enim ille fuisset, ager nõ emptus esset. Sit igitur regula tenẽda: quotiescũq; Deus in sacra scriptura humano more loquitur, & dicit ea quę ei cõuenire nõ possunt, cũ hac figura intelligenda sunt: vt videre est apud S. Isaiã. Super quẽ, inquit: requiescet spiritus meus, nisi super humilẽ? Deus super humilẽ nõ requiescit, sed requiescere dicitur, quoniã ipsum requiescere facit, & quietũ reddit, nẽ à fluctibus mundi rapiatur. Itã in proposito peccatũ appellatur debitũ, eo 20 quod peccatorẽ ęternæ pœnæ debitorem reddit; in peccato enim est auersio à Deo; & quia peccator faciẽ affectionis suæ auertit à Deo, ipse Deus faciẽ suã ab eo auertit, nẽ ipsum amplius videat, & hęc est pœna damni. Et quia inordinate ipse peccator se ad creaturas vertit, vult Deus, vt creaturę illũ in ęternũ torqueat, & hęc vocatur pœna sensus. Atq; ità quęrẽs subtilis Scotus, quid sit, quod in anima remanet, postquã peccatũ mortale cõmissum est, respondet per peccatũ remanere obligationẽ pœnæ æternæ. Et D. Thomas inquit remanere quãdam in anima maculam & turpitudinẽ. Ne autẽ cogitetis, verbũ hoc, obligationẽ ad pœnam, esse de nuo inuẽtum, audite in Actibus Apostolorũ B. Petrum cuidam peccatori sic dicentem: In felle amaritudinis & obligatione peccati video te esse. Hinc etiam intelligetis illa diuini Psalmographi verba, scilicet, Declinantes autem, hic sistẽdum est, In

B. Grego. B. Hieron. super hũc loc. D. Aug. lib. de ver. Domini. Roma. 8. Actuũ. 1. Isai. 66. Scot. in. 4. d. 14. D. Tho. 1. 2. q. 86. art. 2. Actuũ. 8. Psal. 114.

obligationes adducet Dominus cum operãtibus iniquitatẽ. In hoc 21.
Cassiodo. sup. Psalm. loco (vt erudite Cassiodorus explicat) duo peccatorum genera denotantur. Est enim peccatum cõmissionis, id est, operari positiuè malũ: aliud est peccatum omissionis. Eos autẽ qui hoc secundũ genus peccatorum committunt, Sanctus Dauid vocat declinantes, quoniam à regula boni deuiant, & inquit eos, qui benefacere omiserũt, cum post sint æternam esse pœnã subituros, sicut illos, qui malum exercuerũt: vtrosq; enim Dominus inferni supplicijs puniet. Ideo sic ordinanda est litera, Declinantes, scilicet, per omissionem, adducet Dominus cũ operantibus iniquitatẽ. In obligationes; id est, vtriq; scilicèt perpetrãtes peccatũ cõmissionis & omissionis ad pœnã æternã remanẽt obligati. Nõ solũ autẽ peccatũ dicitur debitũ, sed etiã debitũ maximũ: &
Budæus in suis annot. ideò Dñs de hoc debitore ait, *Qui debebat ei decem millia talentorũ*. Guil- lelmus Budęus in suis annotationibus inquit, talentũ esse sexcentos 22
aureos: atq; ità decẽ millia talenta esse, (*seys millones de ducados.*) Peccatum verò lethale dicitur tã magnũ debitũ eò quòd nullus per se solũ illud soluere potest: imò dicit debitũ infinitũ, quia est infinitę malitiæ obiectiuè, & quia est destructiuũ gratię, quę includit in se pretium vitæ Christi; de quo B. Paulus ait, *Empti enim estis pretio magno.* Qua ꝓpter ęquissimũ est, nos magnificare Dei gratiã, siquidẽ in
1. *Cor. 6.* ea thesaurꝰ vitę & mortis Iesu Christi, qui est infiniti valoris, inuoluit. Hinc intelligetis, vos cũ peccatũ aliquod mortale cõmittitis, nõ solũ dignos esse vt puniamini tãquã trãsgressores mãdatorũ Dei, & offensores diuinę maiestatis, sed tãquã diuini eius thesauri ac pretiosissimi sanguinis & sanctissimę gratię dissipatores. Quocircà quãto maiores gratias & fauores accepistis, tãtò grauiꝰ est peccatũ, quod perpetratis: Et hinc intelligetis etiã illa verba prophetę Isaię, Nouissimo aggrauata 23
Isai. 9. est via maris Galilææ Gentiũ terram Genesaret, Capharnaum, & Bethsaida. Hic S. Propheta viã maris appellat, eo quòd inde in Tyrũ munitissimã vrbẽ nauigari solebat, quæ quoniã maritima erat, à S. Propheta mare vocatur. Aitq; has duas vrbes, quę in prouincia Galilææ erant, nouissima culpa aggrauatas esse, ideſt, (*Se les haze nueuo cargo.*) Et peccata eorũ esse grauissima propter multitudinẽ miraculorũ quę Christus Redẽptor noster in illis edidit, quibꝰ noua obligatio eis, vt boni essent, oriebatur. Huc spectat id, quod idẽ Dñs de ijs duabus
Matth. 11. ciuitatibus dixit: Vę tibi Corozain, vę tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factę essent virtutes, quę factę sunt in vobis olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Veruntamẽ dico vobis, Tyro & Sido-

24 doni remissius erit in die iudicij quã vobis. Ecce igitur qualiter sum-
ma veritas affirmat, peccata illarũ vrbiũ grauiora esse propter maio-
res fauores, quos à diuina liberalitate acceperãt. Vnde sequitur, nemi
nẽ debere seipsum iactare eo qđ plura à Dño siue spiritualia siue cor
poralia beneficia receperit, quin potiꝰ se summittere & humiliare de
bet, cũ tot tãtisq; oneribus se oneratũ cõspexerit. Cũ enim quis de in
genio, de viribꝰ: de pulchritudine, de nobilitate de diuitijs tã spiritua
libꝰ quã corporalibus gloriatur, perinde est ac si diceret, plurima debi
tã, quę soluere nõ possum, debeo. Nã (vt ait D. Paulus) Quid habes, 1. Cor. 3.
quod nõ accepisti? Omnia, quę habes, à Deo sunt, & ei illa debes, nec
soluere potes: igitur insania est magna, te laudare, & cũ ità oneratus
sis te de acceptis beneficijs iactare. Peccatũ etiã dicitur infinita mali-
tia, quia quantũ ex se est, est cõtristatiuũ & expulsiuũ Dei. Cõtrista
tiuũ, quia si Deus tristitię esset capax, peccatũ in eo tristitiam infinitã
25 efficeret. Tanto enim quis odit, & tantã tristitiã accipit propter offen
sam & iniuriã sibi illatam, quãtus est amor, quo se diligit; & cũ Deus
se infinito amore diligat, infinita, si capax esset, tristitia afficeretur cũ
ab hominibus offendit. Atq; ità quãdo Apostolus inquit, Nolite cõ Epheſ. 4.
tristari Spiritũ sanctũ Dei, nõ est intelligendũ, Spiritũ sanctum tristi
tiã accipere, sed vult dicere; Non peccetis, quoniã peccatũ quantũ ex
se est, est cõtristatiuũ Spiritus sancti, & si ipse tristitiã nõ accipit, ideo
est, quia ipsius capax nõ est. Est etiã peccatũ expulsiuũ Dei, nã quan
tum ex se est, ipsum Deum ab anima expellit. Si autem quis sic obij
ciat, cum Deus sit infinitę potẽtię, quomodò potest eũ peccatum ex Scot. in. 2.
pellere? ad hoc subtilis Scotus respondet dicẽs, quòd gratia expellitur d. 37.
per peccatũ non formaliter, nec effectiue sed demeritorie: nulla enim
26 vis est, quę possit Deũ effectiue expellere, licet demeritorię sic. Et
hoc est, vt dici solet, Nõ dicã tibi, (*Que te vayas, pero yo te hare echras por dõ de te vayas.*) Constituens Patriarcha Iacob è domo soceri sui Labã di- Geneſ. 31.
scedere, dedit pro causa huius discessus dicẽs vxoribus suis: Video fa-
ciẽ Patris vestri, quòd nõ sit erga me sicut heri & nudius tertiꝰ, hoc est
(*No le veo buẽro ſtro*) Et ideo ab eius domo discedere volo: hinc enim iu Eccle. 13.
dico cor eius nõ esse rectũ erga me. Nã (vt in Ecclesiastico dicitur) Cor
hominis immutat faciẽ illius, siue in bona siue in mala. Hæc est etiã
causa, ob quam Deus ab anima peccatoris discedit, videlicet, (*Por que
no le muestra buena cara, ni tiene para el buen coraçon.*) O infœlix pecca-
tor attende quid agas, licet enim Deo nõ dicas, vt à te discedat, (*Haʒes
le echras con que el se vaya.*) Peccata tua demeritorie illum à te expellũt:

anima aduerte qualis anima tua remanebit ab ea tanto bono discedens y
te. Qui obsecro vrbs magna & opulentissima appareret, si eam om-
Simile. nes vicini eius desererẽt? qui timor, & qui horror esset, eã sic desertã vi
dere? Deus cũ in anima est, & Angeli eius circũcirca; in star vrbis opu-
lentissimæ est, quo decedente ipsa tam deserta remanet, vt si homo eã
intueri posset, horrore & timore perculsus perhorresceret, & à se ipso
fugeret. Itaq; his omnibus de causis peccatũ debitũ maximũ appella-
tur, & ideo Dñs illud per summã decẽ milliũ talentorũ significauit.

Est autẽ maximè notandũ, hunc seruũ debitũ hoc regi solũmodò
debuisse, atq; ità cum ab eo petijt, vt expectaret, (id est *Quando le pidia*
espera) Ei dixit, *Omnia reddã tibi*. Mirabile profectò, si seru⁹ hic debito
oppressus peccator est, ergo peccator nũquã cõtra suũ proximũ delin
quit, & omnia peccata cõtra Deũ sunt? Ad hoc respõdeo, in operibus
nostris nõ tantũ esse considerandũ bonũ vel malũ, quod proximis fa 28
cimus, quantũ attẽdendũ est seruitiũ, vel iniuria, quã Deo irrogamus.
Cũ enim pauperẽ induis, aut illũ cibas, vel ægritudinẽ eius curas &c.
non tantũ attendendum est ad illam necessitatẽ, qua fratri tuo subue
niš, quantũ ad volũtatẽ Dei, qui tibi præcipit, vt hoc pro eius amore
facias. Sic cùm peccatum committis, non tantum considerare debes
malum, quod proximo infers, quantum ad obedientiã Dei & trans-
gressionẽ diuinorum mandatorũ. Atq; ità Sãctus Dauid cum vxorẽ
fidelissimi famuli sui Vriæ violasset, ipsumq; interfici iussisset, postu
lãs à Domino veniã inquit: Tibi soli peccaui, cũ etiam alios offendis-
Psalm. 50. set. Quod ideo fecit, quia licet iniuria & iniũstitia, quã aduersus illos
virũ & vxorẽ commisit, magna fuit, tamẽ respectu iniuriæ, quam Do
mino fecit, ea omnia fere nihil erãt. Et ob hoc asserunt Theologi, auer
sionem à Deo in peccato cum maiori supplicio, videlicet, pœna dam 29
ni puniendam esse, quàm conuersionem ad creaturas, quæ pœna sen
sus punienda est, Hoc etiam verbum, Tibi soli peccaui, plus manife-
stauit metum, quem rex sanctus habebat, se à Deo puniendum esse
eo quod vnum, qui solus est Deus, offenderet. Nam si, vt Romani
Ethnici existimabãt, plurimi essent dij, ille qui vnum illorum offen-
deret, si alios tamen placatos & amicos habebat posset ad illos recurre
re, sed cum vnus duntaxat Deus existat, si hũc amittis, illum offendẽ
do, non est alius, ad quẽ cõfugias. Et hic est verus ac legitimus sensus
illorum verborum Diui Iacobi, Quicunq; autem totam legem serua
Iacobi. 2. uerit offendat autem in vno, factus est omnium reus. Et subiunxit
statim Sãctus Apostolus singularem rationem inquiens: Qui enim

dixit

30 dixit; Non mœchaberis, dixit, & non occides, quia si non mœchaberis, occidis autem, factus es transgressor legis. Quod perinde est acsi diceret; Attende, ô homo, Deum tuum ne in puncto quidem legis offendas, vnum etenim tantummodo Deum habes, quem si læseris, non est alius, ad quem placatum possis confugere. Si sicut decem sunt legis præcepta, essent & decem dij; licet vnum confringeres, vel duo, aut tria, & Deos illorum præceptorum offenderes, adhuc tamen alij placati remanerent. Sed cùm Deus, qui vnum præceptum dedit, dedit & omnia alia, quoniam vnus solus est Deus; sicuti si essent decem dij & decem præcepta, si omnia decem confringeres, nullum Deum, ad quem confugeres, placatum haberes; sic modo, si vnum tantummodo præceptum non seruas, remanes, vt antea remaneres, si omnia decem confringeres, non habens aliquem Deum placatum
31 cum vnus tantum sit Deus, qui omnia decem præcepta seruare iubet. Iccirco ait Sanctus Apostolus, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Quapropter ô peccator vide quid agas quando peccas aduersus vnum Deum, qui infinita potentia & sola voluntate hanc mundi machinam fabricatus est. Quod si res facilius dissoluuntur, quam fiunt, & ipse Deus tam facilè totum mundum ex nihilo creauit, vide quanto facilius te euertere & annihilare poterit, qui ferè nihil es respectu totius mundi. Et si vnum solummodò peccatum tam magnum debitum est, miserille, qui plurima & atrocia perpetrauit, quomodo dormire potest, quomodò ridere, quomodo manducare, cùm tantis sit oneribus oppressus? O insane insane, Deus te faciat resipiscere, & te à
32 pestifero somno suscitet. Narrat Macrobius fuisse Romæ quendam equitem, qui cum multis debitis, oppressus esset, adeò incuriosus & maximo cum gaudio ac voluptate viuebat: Facta autem post mortem eius de bonis ipsius auctione ideſt, (*Almoneda*) Traianus Imperator famulo suo iussit, vt stragulum seu culcitram veterem, in qua eques ille dormiebat, sibi emeret. Cui famulus; Nunquid, ait, imperator potentissime & mundi monarcha in culcitra veteri, & ab alio trita dormies? Ita profectò, respondit Imperator, siquidem eques ille cum tanto ære alieno, oppressus esset, tam lætus & contentus viuebat, non dubium est culcitram illam virtutem aliquando obliuionem generandam ha

Macrobius in saturnalibus.

bere. Hoc prudens Imperator dicebat, illum hominem deri- 33
dens, qui cum tantis debitis oneratus esset, ita otiose viuebat ac si nullum haberet. O infœlices nos, quæ culcitra nos cooperit, & in nobis tantam obliuionem efficit, siquidem cùm tot scelera & peccata commiserimus, ac tantis debitis onerati simus, ità ridemus, gaudemus, & tanta incuria viuimus, acsi quidquid sacrosanctum Euangelium docet, ridiculum & mendacium esset. Sinedubio malitia nostra culcitra est, quæ nos contegit, & in nobis tantum malum efficit. Quòd si imperator equitem illum deridebat, quanto maioricum ratione dæmones nos deridere, & ludibrio habere possunt, cum nos ita oblitos in re tam graui ac tanti ponderis aspiciant.

Oblatus est ei vnus qui debebat decem millia talenta. O rem admirandam. Mirum sanè videtur, quòd cùm Christus Iesus Rex ac 34
Dominus sit vniuersalis totius mundi, qui ponit cum seruis suis rationem, quomodo nõ plusquam vnum debitorem habet? Non-
Psalm.13. nè Sanctus Dauid inquit, Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum? Ità verum est. Nàm sicut in grammatica, cum pueri docentur per casus declinant, qui sunt nominatiuus, genitiuus, datiuus, accusatiuus, vocatiuus, & ablatiuus, sic peccatores declinant, & per diuersa peccata à diuina lege deuiant, quæ quidem conuenientissimè casus appellari possunt, siquidem peccata mortalia sunt ipsius animæ casus. Magister autem huius execrandæ grammaticæ diabolus fuit, qui homines docuit à diuina lege hoc modo declinare. Quidam 35
enim per nominatiuum declinant; & hi superbi & inanes sunt, qui inaniter se iactant à nobilissima Guzmanorum, vel Manriquorum &c. origine ortum trahere. De quibus meritò illud Psal-
Psalm.48. mi dici potest; Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et hac superbia inflati proximos suos ita contemnunt, acsi non essent homines. Alij per genitiuum declinant; hi sunt, qui, vt filios suos diuites ac potentes in officijs & dignitatibus Reipublicæ post mortem suam relinquant, multa & grauissima scelera committunt. Alij per datiuum declinant; hi sunt, qui munera offerentes iustitiæ ministros corrumpunt, vt, videlicèt, iniustè eis faueant. Per

hunc

36 hunc etiam casum declinant illi, qui muneribus & donis honestas fœminas & pauperes virgines peruertunt, vt sic ipsæ honorem suum amittant & suis turpissimis appetitibus satisfaciant. Alij per accusatiuum declinant: hi sunt, qui proximos suos falso de aliquibus criminibus accusant, & eos suis execrandis linguis ignominiæ notant. Alij per vocatiuum declinant, hi sunt qui grauia scelera perpetrantes nomina ipsorum mutant, videlicet, pigritiam vocant recreationem, turpitudinem sensualem fragilitatem humanam: superbiam, honoris æstimationem: iram, choleram, murmurationem zelum: murmuratores verò, zelantes. Alij denique per ablatiuum declinant; hi sunt omnes, qui artificia & inuentiones quærunt, vt iniustè proximos suos diuitijs & facultatibus
37 priuent. Deus nos ô fratres à tam maledicta grammatica liberet. Cùm igitur ita sit, quòd tam multi peccatores in mundo existant, quare Dominus in præsentiarum ait: *Oblatus est ei vnus*? Respondeo Dominum hîc vnius tantùm mentionem facere ad significandum, quòd licèt peccatores penè innumerabiles sint, tamen diuinus iudex, à quolibet illorum tam seueram exiget rationem, acsi non esset in mundo alius quam ille solus. Non igitur peccator dicat: Siquidem debitores plurimi futuri sunt, (*Muchas cosas se passaran alli por alto, al tomar de la cuenta.*) Nam quilibet tam arctam rationem reddet, ac si vnus solus debitor esset. Quis igitur tam ferreus est, qui hæc audiens non expauescat? Quis tam amens, qui statim non incipiat seuerum Dei iudicium pertimescere, & se ad illud præparare? De iusto in Ecclesiastico dicitur. Qui diligit Do-
38 minum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Si est amicus Dei, pro quibus peccatis deprecabitur? Pro iam condonatis, Nam iustus si semel in peccatum lapsus est, nunquam illud dolere desinit: & quanuis Deus ipsius iam oblitus fuerit, ille tamen semper ipsum præsens & in memoria retinet, & de eo semper veniam postulat, quo sancto exercitio se ab alijs abstinet. Hoc ei prouenit ex eo, quia quo magis diligit Deum, tantò magis ipsum pertimescit. Vnde manifestè ostenditur, quantum bonum sit, Deum timere. Agens Propheta Baruch de idolis, & quo- *Baruch. 6.*
modo hominibus nec obesse nec nocere possunt, inquit: Vnde vobis notum sit, quia non sunt dij, non ergo reueremini eos. Vbi alia translatio habet: Non ergo timueritis eos: & sic est etiam in

contextu Græco. In quo significatur, in modo loquendi & in 39
phrasi prophetarum idem esse reuereri, quod timere; atque ità timere Deum est ipsum venerari. Quòd si iusti postquam de suis peccatis maximè pœnituerunt, seuerum Dei iudicium ità pertimescunt, quantò maiori ratione peccatores, qui sceleribus pleni nunquam pœnitentiam egerunt, perhorrescere debent. Cum Beatus Pater Agathon inter AEgyptiacos patres celeberrimus in extremo vitæ agone constitutus timere valde cœpisset, & ab eo discipuli timoris causam quærerent, (quem sciebant innocentissimè vixisse) respondit; Longè alia sunt filij iudicia hominum & iudicia Dei: est enim via quæ videtur homini recta, noui ssima autem eius ducunt ad mortem. Hinc etiam Regius Propheta ait: Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Non 40
Psal. 129. ait, Ego non sustinebo, (vt Beatus Augustinus hoc loco adnotauit) sed quis, licèt pius & iustus sit, sustinere poterit? væ enim laS. Augusti. dabili etiam vitæ, si remota pietate iudicetur. Quare ergò tu, ò peccator, non pertimescis id quod sancti timuerunt? Finis, quem cœlestis magister Iesus Christus habuit, cùm hanc horribilem parabolam & alias similes proposuit, fuit, vt homines timorem conciperent, & per illum ad agendam pœnitentiam excitarentur, & à
Simile. peccatis in posterum abstinerent. Quemadmodum venenum vbi primùm ad cor accedit, statim & non anteà necat, sic peccatum non interficit, quousque ad consensum voluntatis perueniat. Et hinc oritur, quòd sicut animalia, quæ venas angustas habent, cum veneno non facile pereunt, quoniam virus locum non inuenit quo ad cor fluere queat; quæ autem venas amplas sortita fuere, facilius cum veneno moriuntur: sic qui conscientiam angustam pro- 41
Simile. pter diuinum timorem habent, difficulter cum peccati veneno moriuntur, quoniam coarctatio conscientiæ illud ad consensum voluntatis accedere non finit; qui verò ampla sunt conscientia, & absque timore facilè cùm hoc veneno pereunt, quoniam illud ad voluntatis consensum accedere permittunt. Iccirco Christus Redemptor noster tot artes & inuentiones quæsiuit, vt in cordibus humanis diuinus timor regnaret.

Cum autem non haberet, vnde redderet, iussit eum Dominus eius venundari & vxorem eius & filios & omnia, quæ habebat, & reddi. O stupendam & valde mirandam summi Dei iustitiam. Meritò

dictum

42 dictũ est, horrẽdum esse incidere in manus Dei viuentis. Quorsum, ò æterne Deus, siquidem iubes huius hominis filios vendi, imperas etiam vxorem ipsius venundari? Quid mulier vetula valebit? Quis pro illa aliquid pretij reddere volet? Sine dubio maioris erant pretij, & æstimationis olim mulieres quam nunc sunt: atque ità legimus, homines fœminas, quas vxores ducere volebant, emisse. De Patriarcha Iacob inquit sacra Scriptura: Seruiuit ergò Iacob septem annis, & statim inferius alijs septem annis pro eadem seruisse refertur: nũc autem parentes, vt illas in matrimonium collocent, numos præbẽt, & vix homines illis se onerare volunt; tam multas enim expensas faciunt, vt thesauro magno opus sit ad earum pompas ac vanitates sustentandas. Nihilominus tamen, Dominus, vt existimo, de his corporalibus venditionibus non loquitur, sed voluit in hoc significare, quòd non solùm peccator, sed omnes eius complices & coad- 43 iutores, si pœnitentiam non egerint, cum ipso in æternis flammis cruciabuntur. Si vetula gallinam cum pullis habens, & videns miluum super illos volitantem, pertimescens, nè aliquem illorum vnguibus raperet, eos omnes simul cum gallina funiculo ligaret, ipsa autem terga vertente miluus descenderet, & vnguibus funiculum illum prehenderet & attraheret, certum est, quod siquidẽ mater cùm filijs vnâ vincti erant, miluus omnes simul arriperet. In hũc modum, si vir & vxor filij ac famuli eius vnius criminis participes sunt, & omnes eodem peccati funeligati, omnes absque dubio, si pœnitentiam non egerint, ab impij Sathanæ vnguibus rapientur. Diuitię per vsuram & cũ peccato comparatæ sunt velut funes ligan- 44 tes eos omnes, qui ipsas tangunt, & ipsis fruuntur, & sicut omnes in eadem culpa sunt, omnes eadem pœna punientur. Narrat Cæsarius quòd ægrotans quidam magnus peccator iussit vocari scribã & ab eo petijt, vt testamẽtũ, eo ordine, quo ipse disponeret, scriberet. Scriba autẽ cõsentiẽte illo sic orsus est: Mando, vt hæc anima mea, quoniã creatorem suum offendit, à diabolis in æternas flammas cruciandа eripiatur. Item mando, vt vxor mea, quoniã scelera mea nunquã impediuit, quin potius vsuris meis & latrocinijs gaudebat, quibus posteà abundantius viueret, & haberet, quo melius se cõponeret & ornaret, volo inquã vt à diabolis rapiatur. Item, quia filij mei cõtendebãt, vt ego plurimis versutijs & technis multò ære alieno me oppremẽs irretirer, vt postea plures eis diuitię & facultates remanerent, mãdo vt à diabolis etiã rapiãtur. Itẽ mãdo, vt pater cõfessor, quoniã

Gene. 29.

simile.

Cæsarius.

crimina mea dissimulabat, meq; ab iniustitijs & latrocinijs absolue 45
bat, à diabolis etiã rapiatur. Et finito testamento omnes iusto Dei iu
dicio à dæmonibus sublati fuerũt, quoniã hoc supplicio digni erãt.
Ezech:29. S. Prophetam Ezechielẽ Deus sic allocutus fuisse legitur: Fili homi
nis pone faciẽ tuã contra Pharaonẽ Regẽ AEgypti, & prophetabis
de eo vniuersa loquere, & dices: Hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego ad
te Pharaõ Rex AEgypti draco magne, qui cubas in medio fluminũ
tuorũ & dicis; Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Et ponã
frænum in maxillis tuis & agglutinabo pisces fluminũ tuorũ squa-
mis tuis, & extrahãte de medio fluminũ tuorũ, & proijciãte in de-
sertũ, & oẽs pisces fluminis tui, bestijs terrę & volatilibus cæli dedi
te ad deuorandũ. (*O sancta Maria sẽora*) & quã apertè nobis hic Spi-
ritus sanctus ostẽdit, eos peccatores, qui eodẽ peccato cooperãtur, ea
dẽ pœna esse puniendos, siquidẽ nõ solũ Pharaonem punit, qui su- 46
perbia inflat9 nõ recognoscebat à diuina manu bona accepisse, quin
potius magnitudinẽ suã & potestatẽ suæ industriæ tribuebat, verũ
etiã inquit, se eodẽ supplicio esse puniturũ eos omnes pisces, qui in
circuitu eius enatabãt in eisdẽ voluptatibus & sceleribus cũ Pharao
ne immersi, Isti omnes eius sequaces erant, qui in cunctis flagitijs ei
fauebant. O diues auare & superbe quã merito tibi dicere possum9:
Draco magne, qui cubas in medio fluminũ tuorũ, & dicis: Meus est
fluuius & ego feci memetipsum: Quarè instar draconis cupiditate
inflãmaris, teipsum in flumine voluptatũ & bonorum huius seculi
immergẽs, & oĩa bona, quæ possides, tuæ diligẽtiæ tribuis, & cõglu
tinasti tibi oẽs pisces, videlicet, filios tuos fautores & familiares tuo
rum scelerũ participes effectos. Tibi ergo & illis omnibus Deus fræ
num mortis inijciet, & vos in horribile desertum, scilicet infernum 47
detrudet, vbi infernales illæ bestiæ crudelissimè vos deuorabũt. Te
filij tui, vxor tua & omnes, qui tibi in sceleribus fauebãt, comitabũ
tur. Quapropter vos per immensam Dei charitatẽ obsecro, vt, siqui-
dem nunc per tempus licet, à vestris malis pœnitentiã agentes, hãc
opportunitatem arripiatis & flagitia deponere curetis.

Procidẽs autẽ seruus ille rogabat eũ dicens, Patientiã habe in me & omnia
reddãtibi. Ex his verbis infertur Dñm in præsentiarũ non loqui de
vniuersali iudicio, nec de particulari ratione, quã quisq; statim post
mortẽ suã redditurus est; ibi enim nulla erit venia aut appellatio; sed
loqui de quodã iudicio, quod in hac vita inter Deũ & animã pecca-
tricẽ celebrari solet, quando, scilicet, ipsa sua grauissima peccata cog
noscens

48 noſcens ſe coram diuino conſpectu repręſentat, conſideratq; iam ad
ęterna ſupplicia in ſuperno tribunali dinæ maieſtatis eſſe dãnatam.
Atq; ità pro eo quod nos in Pſalmo legimus, Quoniam iudicas po- *Pſal. 66.*
pulos in æquitate, in contextu Græco & in paraphraſi Chaldaica
habetur: Quoniam iudicabis populos in æquitate. Vbi apertè inſi-
nuatur, quòd eaſdem gentes, quas Deus in hora mortis earum iudi-
caturus eſt, ipſas nunc de præſenti iudicat. Hoc eſt vnum ex horribi
libus, quæ in hoc ſeculo cogitare poſſumus, ſcilicet, omnes, qui mor
taliter aliquãdo delinquimus per certitudinẽ fidei, quàm habemus,
ſcimus nos iam ad æterna infernorũ ſupplicia damnatos fuiſſe, neſ-
cimus autem an hæc ſententia commutata & reuocata ſit, quanuis
enim crimina noſtra confeſsi fuimus, & diuina ſacramenta accepi-
mus, adhuc tamen ignoramus an illa dignè ſuſceperimus. Quo igi-
49 tur timore, & qua cordis amaritudine eum, qui hoc credit, viuere
oportet? Illi vero, qui in actuali peccato mortali ſunt, ſine dubio pl' *Zacha. 2.*
omnibus timere & perhorreſcere debent. Sanctus Propheta Zacha
rias ſic ait: Leuaui oculos meos & vidi, & ecce vir & in manu eius fu
niculum menſorium. Vtinam ſic leuaremus oculos noſtros, & vide
remus, quo pacto Deus habet in manu funiculum, & metiatur ope
ra noſtra, vt cum impleta fuerit menſura illa, qua ipſe conſtituit nos
expectare, tunc puniat. Iccirco Sanctus Hieremias ait: Vlulate pa- *Hiere. 25.*
ſtores & clamate, aſpergite vos cinere optimates gregis, quia com-
pleti ſunt dies veſtri, vt interficiamini. Ad hanc rationẽ nos Deus
per diuinas inſpirationes, per voces prædicatorum, per ſanctam li-
brorum lectionem per labores & infortunia vocat. Icteritia ægritu- *Simile.*
do eſt, quæ licet illa laboranti alicuius moleſtiæ & afflictionis cau-
50 ſa ſit, tamen qui illam patitur, facilè ipſam non curaret, niſi facies &
oculi eius ſignum oſtẽderent, nam illos pallidos reddit: ità vt illi qui
ipſos ſic pallidos vident; ſtatim dicãt; Tu domine plenus icteritia es
quoniam faciem & oculos pallidos habes, & ni ei medicinam adhi-
bueris, facile ea ægritudo aliam corruptionem attrahet, & morieris:
& ſic illa admonitione ægrotus remedium quærit, antequã malum
vltrà progrediatur. In hũc modum Deus permittit, vt peccata, quæ
aliqui ſecreto perpetrarunt, (*Les ſalgan al roſtro*) & publicentur, vt
cum ſe ignominia & infamia ità notatos viderint, ſe ipſos con-
fundentes conuertantur, & veram agant pœnitentiam. Cogno-
ſcens ergò peccator ingens debitum, quod Domino debet, ſe coram
clementiſsimis eius oculis proſternat, & ab eo remedium profun-
diſsi-

disima humilitate postulet, nõ se ipsum excusans, quin potius ma- 51
B. Augu. ser. ximo cordis sui dolore accusans. Nã (vt inquit B. Augustin.) si Adam
mone. 19. de se ipsum à culpa non excusasset, dicens, Mulier, quam dedisti mihi
Sanctis To- decepit me, nunquã Deus ipsum à terrestri paradiso eijceret. Cuidã
mo 10. viduæ Propheta Elisæus cõsuluit, vt parũ olei, quod habebat, in va-
4. Reg. 4. sa mitteret, & illud venderet, & sic filios suos à seruitute, in qua illos
creditores eius ponere volebãt, redimeret. Sic tu, ò peccator, facito.
Offeraliquot pietatis opera; quæ cũ pauperibus, qui sunt vasa va-
cua exercere debes, ac tandẽ lacrymas cõtritionis profunde, ipsasq;
in illa vacua vasa, videlicet, vulnera Christi Saluatoris nostri proij-
ce, eas æterno patri offerẽs, quibus ipsum sine dubio placabis. Ani-
maduerte qualiter postquã seruus ille dixit, *Patientiã habe in me, mi-*
sertus Dñs illius dimisit eum, & debitũ dimisit ei. O benedictus sit talis
Deus, glorificatus tam clemens Dñs, te omnes, ò superne Rex, Hie- 52
rarchiæ cœlestes collaudent, qui sic peccatorũ misereris, vt plus quã
á te postulant, eis concedas. Seruus hic solũmodo petebat, vt eũ pro
debito expectares, tu verò omne illud ei remisisti. Sic latro in cruce
B. Augusti. tantũ ob secrabat dicẽs; Dñe memẽto mei, & (vt B. Augustinus per-
pendit) singulare beneficiũ reputaret si Dominus sibi peccata quo
ad culpã condonaret, & hoc erat quod deprecabatur: sed liberalissi-
mus reparator multò plus ei largitus est dicẽs: Amen dico tibi, hodie
mecũ eris in paradiso. O quàm benemeritò Sãctus Apostol⁹ dixit:
Ephes. 2. Deus autẽ, qui diues est in misericordia. Quid ais Apostole sancte?
In quo nõ est diues Deus? Certè diues est in Sapiẽtia, & in potẽtia,
& in sciẽtia, & in infinitis perfectionibus, cur ergo de sola misericor
dia eius mẽtionẽ fecisti? Ad hoc respõdit B. Bernardus dicẽs: Laudo
B. Bernar. Domine tuã mirabilẽ sapientiã: magnifico tuã omnipotentiam: sed 53
misericordia miseris sapit dulcius; & quia B. Paulus post tot delicta
patrata misericordiã Dei cõsequutus est, quod dulci⁹ ei videtur, hoc
modis oĩbus in Deo peculiariter laudat, vocãs eũ diuitẽ in misericor
dia. Sed animaduerte, ò peccator, Sacratissimã virginẽ Mariã hui⁹ al
Luce. 1. tissimi Dei matrẽ dixisse: Misericordia eius à progenie in progenies
timẽtib⁹ eũ: quoniã hi solũmodo ab illa efficaciter vtilitatẽ educere
Simile. volũt. Si flumẽ abundantissimũ præterlaberetur, per omnes vicos
huius vrbis, vt omnes in eo sitim suam explerent, si per ianuam tuã
etiã flueret, & tu ex eo bibere non vis, tua profectò culpa erit. O flu
mẽ placi dissimũ Iesu Christe, qui ais, Si quis sitit, veniat ad me, & bi
bat, oẽs vocas & neminẽ expellis, qui accedere noluerit, sibi impu-

ter,

54 tet, tu enim erga omnes misericordiam habes abundantissimam. Sed iam oportet videre quàm fuerit ingratus seruus hic Domino suo omnia ei debita dimittenti.

Egressus autem seruus ille inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum dicens, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abijt & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videte qualis sit genus nostræ carnis, multa nobis condonari volumus, & in minimis alijs parcere renuimus. Delictũ huius serui nõ parum aggrauat, quòd tam citò beneficij accepti est oblitus, deinde quòd non extraneus erat, quem tam acerbè tractat, sed conseruus, tertiò quod pro vili pretio illum cruciat; deniq; non modo verbis exigit, sed eũ suffocare audet. O humanã duritiã. Optimè S. Dauid, quando ei optio data fuit, respondit Prophetæ Nathã, Malo incidere in manus Dei, quam in manus hominum, multę enim sunt miserationes eius. Maximè notãdum est, quod dũ corã rege hic seruus fuit, humilis erat, & orationi instabat, egressus ira plenus manus violenter posuit in fratrem suum. Sic pleriq; quando in templo Dei sunt, rem sacram audiunt, verba Dei attentius percipiunt, sancta desideria habẽt, magna patrare proponunt, at egredientes confestim horum illorum obliuiscuntur, & minima occasione oblata irascũtur, & conturbãtur contra proximum suum, & verbis furorem atq; operibus ostendunt. De quibus in Prouerbijs dicitur: Os fatuorũ ebullit stultitiam. Isti, vt habent cor ad instar ollę feruentis, producunt effectus, quos ipsa facere solet, scilicet, quod emittẽs ex se aquam ebullientẽ, eos, qui circũ circa sunt, comburit suo vehementi calore, & ignem extinguit, ac pinguedinem à se expellit, tandẽ ipsa vacua remanens vi caloris confringitur. Sic cor ira efferuescens per os verbis improbis & deprauatis operibus diffunditur, quibus proximos suos comburens & daminficans ità lumẽ rationis extinguit, vt vix iratus homo, quid faciat, intelligat; & hac ira incensus expellit à se deuotionis ac diuinæ gratiæ pinguedinem, & culpa confractus remanet, sicut Ecclesiasticus testatur dicens: Cor fatui quasi vas confractum. Obsecrate ergo fratres Deum, vt vos à tãto malo eripiat, & (vt ait Beatus Paulus) Date locum iręe. Si ad vos peruenerit, non ipsam detineatis eamq; celeriter trãsire sinite, & sanctis considerationibus excutite. Attẽdite grauia, quæ in Deum quotidie scelera committitis, & siquidem vultis, vt ipse vobis parcat, parcite & vos offensoribus vestris. Sed quia hoc nõ attendimus, tã faciles

55

56

2. Reg. 24.

Prouer. 15. Simile.

Eccles. 21. Roma. 12.

& pro

B. Aug. & propensi sumus ad vltionem. Atq; ita Beatus Augustinus inquit: 57
O quicunq; es attendis quid tibi fecerit homo & non attendis, quid
tu feceris Deo? Adeò cæcus & ira inflammatus hic seruus nequam re
mansit videns debitorem suum, vt nullam in corde eius operationem
humilis illius pauperis fecerit oratio.

Et misit illum in carcerem. O duritiam execrandam cordis humani,
quod nec precibus fratris sui emollitur. Totius debiti remissionem ac
ceperat & conseruo suo misereri non vult saltim dilationem tempo-
ris illi exhibens, Vos fratres non ita, sed parcite vltro & non vindictã
de aliquo accipiatis, neminem in carcerẽ mittatis, sed potius soluite
eos, qui vinculis alligati sunt. Memento te vinctorũ (ait Beatus Pau-
Hebr. 13. lus) tanquam simul vincti. O philosophiam cœlestem cœlestibus ho
minibus cœlitus datam. Vtinam efficaciter eam teneamus, & pecto-
ribus nostris inscribamus. Memento te vinctorum nõ vtcunque, sed
perinde ac simul cum illis vincti esletis. Hoc planè est, proximũ ama 58
re vti nos ipsos, quod heu, heu, heu, quàm paucis contingit.

Videntes autem conserui eius, quæ fiebant, contristati sunt valde, & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerant. Hi conserui
Apoc. 19. Angeli sunt, vnus enim eorum Beato Ioanni dixit, cùm eum adorare
vellet: Vide nè feceris, conseruus tuus sum & fratrum tuorum. Et licet
in Angelis bonis tristitia esse non possit tamen potest esse origo eius,
videlicet, nolitio, quia (vt ait Beatus Augustin⁹) tristitia est de ijs, quę
nobis nolentibus accidunt, atq; ita cũ ait, Angelos tristitia affici per
inde est ac si diceret eos illud opus malum odisse.

Et narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerunt. Non ait, eos inter
se murmurasse, sed Dño quæ contigerant, narrauisse. Malũ quod per 59
petrari vides, non debes illud detegere, vbi nihil prodest, quin potius
ad eũ, qui ipsi remediũ adhibere valet recurre. Exẽpli gratia: si famu
Similo. lus alicuius Domini flagitium aliquod cõmittit, non debẽt alij famu
li de illo inter se agere, quin potius illud ipsi Domino aperire & mani
festare debent, vt sic remediũ adhibeatur, quod etiam in Rebus publi
cis, congregationibus, & conuentibus seruandum est, eo semper ani-
mo, vt cuiusque delicta corrigantur, eisq; remedium applicetur.

Rex autẽ rem gestã audiens accersit seruũ improbũ & excandescens in eũ exprobrat crudelitatem eius vocans ipsum seruũ nequam. Nẽpè (vt notat B.
B. Chryso. Chrysostomus) quando hic misericordiã postulabat nõ iniuria illũ
affecit, sed clementer pepercit, & omnia debita dimisit, quãuis tot ta
lenta debebat: nũc verò, quia crudelis fuit in fratrẽ suũ contumeliose
eum

60 eũ alloquitur dicens. *Serue nequam nonnè oportuit, & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?* Hoc est, mea clementia & lenitas docere te debuit, quãmisericorditer quamq; piè cum fratre tuo te habere oportebat. Vbi obseruãdũ est hanc vocationem per mortẽ fieri, quã obrẽ nihil respondere potuit; etenim post hanc vitam omne argumẽtũ omnisque excusatio cessabit, Et ità Sanctus Dauid ait, omnes vias meas præuidisti, quia non est sermo in lingua mea. Vbi S. Propheta vias appellauit excusationes, quas filij Adæ prætexere conantur. vt malefacta sua tutari valeant. Sic ordinãda sunt hæc verba; Nõ est sermo in lingua mea, quia omnes vias meas præuidisti, & scis nullam me excusationem habere. *Psalm.*

Sed quid rex iustus ira succensus fecerit, audiamus. *Tradidit eum tortoribus quoad vsque redderet ei vniuersum debitum.* Quærat hic quis & rectè, Deus non punit bis in idipsum, vt Propheta Naum recẽset, & in S. Ezechiele pollicetur. Si impius relinquat viam suam malam, & pœnitentiam egerit, omnium iniquitatum, quas operatus est, non re- 61 cordabor amplius, si ità se res habet, quomodo post veniã data tã huic seruo Dominus debiti dimissi recordatur, & ait: *Donec reddat vniuersum debitum.* Non planè in recidiuãte peccata dimissa numero redeũt, sed ob ingratitudinem peccator grauius punitur in inferno, vt egregiè docet Beatus Thomas. Et sic oportet intelligi quod Beatus Gregorius ait, scilicet: Ex dictis euangelicis constat, quòd si aliquis in nos delinquit, & ex corde nõ dimittimus illud, rursus exigitur, quod nobis iam per penitẽtiam dimissum fuit. An autẽ illa ingratitudo sit speciale peccatum, vel quid annexum cuilibet peccato explanat Angelicus doctor. *Ezech.* 18. *B. Tho.* 3. *p. q.* 3. 8. *art.* 2. *B. Greg. lib.* 18. *moral. B Th.* 3. *p. q.* 88. *ar.* 4.

62 Concludit tandem Dominus dicens; *Sic faciet pater meus cœlestis vobis si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Ecce quò tendebat tam longa parabola. Vult quidem Saluator docere nos, fideles propẽsos esse ad indulgendum eis, qui nobis nocuerunt, & quod remissio & pax vera sit, & non ficta, quippèquæ si nõ falsa fuerit, in corde sita est, dicente Beato Augustino, Pax hominum est ordinata concordia. Cui sententiæ alludit Sanctus Dionysius dicens, Pax est omnium vnitiua & consensus operatiua: quod etiam docet Beatus Thomas. Hanc igitur præcellentem gemmam totis viribus quæramus quã pro, ecto habentibus Deus pacis erit nobiscum hic per gratiam & tandem per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. *B. Augu. libr.* 29. *Ciuit. Dei c.* 13. *B. Dionys. c.* 2. *de diuinom. B. Tho.* 2. *q.* 29. *a.*

In eadem Dominica. XXI. post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Sic Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris. Matth. 18.

Zacha. 12. SANCTVS Propheta Zacharias agens de aduentu Dei in mundum in carne humana inquit, Deum inter alia singulare quoddam in homines beneficiũ esse collaturum, his verbis: In die illa proteget Dominus habitatores Hierusalem, (ideſt Ecclesiæ) & erit, qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid, & sicut Angelus Domini in conspectu eius. Vult in hoc innuere, verbum factum hominem ità esse peccatores conuersurum, vt quilibet ipsorum similis maneret Sancto Dauidi, qui (vt patet ex sacra Regum historia) Dei amore Sauli suo infestissimo inimico, 1. Reg. 24. & 26. quẽ cum sæpissimè posset interficere, vitã condonauit. Cumq; (vt alibi cõmemoratur) securam totius regni Israel obtinuisset possessionẽ, 1. Reg. 9. interrogauit: Nunquid superest aliquis de domo Saul, vt faciam cum illo misericordiam Dei? Quid autem est misericordia Dei? Benefacere illis qui nos molestijs afficiunt & incommodis. Et hoc misericordia Dei & non hominis vocatur, tum, quia de Deo in diuinis literis Eccles. 29. traditur: Hospitabit, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet; hoc est, plurimas iniurias & blasphemias accipiet ab ijs, quos innumeris auxit beneficijs, tum quia ad faciendam hanc misericordiam necessaria est Dei gratia & auxiliũ. Itaq; non tantum voluit Spiritus sanctus, vt diceretur, Christianos Dauidi similes futuros, sed voluit vt adderetur, Et sicut Angelus Dñi in cõspectu eius. Omirabi lẽ amplificationem, in qua significatur, quòd sicut Angelus, eò quòd sit in gratia confirmatus & gloriosus existat (quia Dei faciẽ cõspicit) nõ potest patientiam amittere, licèt ille cuius cũstos est graviter eum offendat, multa committens coram ipsius oculis peccata, nec ideò eũ desinit amore prosequi, & quam plurimis beneficijs ornare: sic Christiani propter beneficia à Deo accepta aliquomodo impotentes se esse intelligere debebant, vt eos, à quibus ipsis iniuriæ inferuntur, diligere

4 gere & benefacere non sinerẽt. Et cùm filius Dei hoc peculiariter intendat, videlicet, homines ad hunc amorẽ & charitatem attrahere & adducere, apud S. Matthęũ dixit: Audistis, quia dictum est antiquis: *Matth. 5.* Diliges proximum tuum & odio habebis inimicũ tuum. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calũniantibus vos. Cùm ait; Ego autem dico vobis, quadam se astrinxit obligatione potentissimus Dominus auxilium præbendi suis obedientibus seruis ad obseruantiam huiusque cœlestis præcepti executionem. Atque ità per Zachariam Prophetam promiserat dicens: In die illa, (id est in lege gratiæ) erunt lebetes in domo Domini, (hoc est in Ecclesia sancta) quasi phialę coram altari. O admirabilem promissionem. Cùm pollicetur hîc Dominus, quod ollæ, quæ coquendis carnibus terreníque cibis *Zacha. 14.*

5 addictæ erant, vasa forent & calices ad cultum diuinum, promittit carnalia corda, in quibus signe concupiscentiæ atque iræ quam plurima condiebantur scelera, vltiones & iniquitates, ità esse conuertenda, vt in eis amor, charitas, & virtus condirentur. Vt autem nobis ad hoc tam insigne opus animum præberet, adiecit in præfatis verbis diuinis magister: *Vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est.* Non reperitur in diuinis literis, quòd Angeli verbis claris & manifestis filij Dei nuncupẽtur, quod vero serui eius ac ministri sint passim inuenitur. Nam Sactus Dauid ait: Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos *Psal. 103.* ignem vrentem; & in præsentiarum inquit Dominus homines non tantum nomen filiorum Dei obtenturos esse, verum etiam re ipsa futuros. Atque ità Diuus Ioannes ait: Videte qualem charitatem *1. Ioan. 3.* dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Vnde, quemad-

6 modum Diuus Paulus ad probandum quòd Christus Redemptor noster quatenus homo sublimior sit Angelis, hoc vtitur argumento; Tantò melior Angelis effectus, quantò præ illis excellentius nomẽ hæreditauit; cui enim angelorum aliquãdo dixit Deus, Filius meus es tu? & si quidem excellentius nomen quàm illi omnes hæreditauit, sequitur in le dicendum omnibus illis maiorem esse: sic nos idem argumentum aliquomodo facere possumus, scilicet, quòd Angelos superamus hoc nomen, filij Dei, consequendo. Verùm si arguis, diuersum ab hoc Regium Prophetam asserere, cùm de homine ait, Minuisti eum paulominus ab Angelis; cur ergò dicis, eos qui hoc nomen obtinent, ipsis angelis esse meliores? Respondeo, quòd licèt homines in hoc Angelis antecellant, non sequitur in cunctis es-

scintelligendum, nam in alijs quam plurimis rebus homines ab An-7
Simile gelis superantur. Vides aliquando adolescentem pulchrum omnibusque sui corporis membris bene dispositum, & circa eum conspicis etiam AEthiopem, qui licet deformis sit ac illi dissimilis, candidiores tamen dentes & pulchriores quàm ipse adolescens, habet; & si dicis AEthiopem meliores quam illum habere dentes, non tamen niger iuuene pulchrior est & elegantior, siquidem cæteris omnibus nigrum antecedit. Sic nos, si cum Angelis comparemur, instar AEthiopum sumus, quanuis verum sit, nos, si hoc nomen filij Dei obtinemus, aliqua in re ipsis esse præstantiores. Ad consequendam igitur tam singularem excellentiam oportet, vt tam præclaram virtutem, qualis est inimicorum dilectio, habeamus. Beatus Thomas
8 Th. 2.2. perdoctè asserit, dilectionem inimici præeminere dilectioni amici,
q. 72. ar. 7 eò quòd dilectionis amici poterit esse alia ratio quam dilectio Dei; in 8
Simile. dilectione vero inimici non ità sed vnica ratio est, videlicèt, summi Dei amor. Videmus solis radium vitrum penetrare, & vsque ad parietem non cum magna vi se extenderere ò quòd in ipso vitro visei9 debilitatur: altero verò directe & nulla re interposita eundem parietem percutit, & in eo reflectens magni caloris causa est. Sic ex claritate, quæ est sicut sol, gemini procedunt radij, videlicet, dilectio amici & dilectio inimici. Dilectio amici est instar radij, qui vitrum penetrat & in eo non sistit, sed vlterius vsque ad parietem peruenit, & quia vitrum petransijt, eius caloris vis debilitatur. Sic amor, qui à voluntate charitate inflammata oritur, in vitrum, scilicet, in amicum deuenit, & aliquasin eo inuenit rationes, quibus diligi meretur, quando ad vltimum finem, videlicet, Deum accedit, iam eius vis debilitata est, quoniam in amico aliquantis- 9
per quieuit (ideſt, *Por que se paro en el amigo.*) Procedit alius ex charitate radius, qui est amor inimici, & ad vltimum finem, scilicet, Deum tendit, absque eo quod in inimico detineatur, quoniam nullam in eo inuenit virtutem, quæ ad eius amorem ipsum attrahat &
Simile commoueat, & sic efficaciusin Deo reuerberat. Cum plurimi cantores simul suauiter canunt, licet inter eos vnus sit, qui cæteris vocis suauitate præmineat, non tamen placidè ea frueris, eò quòd aliorum vocibus coniuncta sit, iccircò si cupis illa perfrui, fac vt cæteri taceant. Sic perfectio amoris Dei in amore amici non rectè conspicitur, eo quòd alijs quā plurimis respectibus, propter quos illū amas inuoluantur, at in dilectione inimici solus ac purus Dei amor interuenit,

ſouenit, cuius ſic perfectio clarius & fulgētius apparet. Magnes, qui li- *Simile.*
brā ferri ad ſe attrahit, perfectior eſt, quā qui ſolum acum attrahe-
re poteſt. Sic amor, qui perfert & diligit inimicum nimis grauem, *Simile.*
perfectior eſt illo, qui diligit amicum, qui grauis non eſt. Ignis lig
num viride & humidum cōburens efficacior eſt, quam qui aridū
comburit. Sic cùm inimicus ſit inſtar ligni viridis & humidi reſpe *Simile.*
ctu amoris multò maioris efficaciæ eſt amor, qui in ipſo operatur.
Maior ignis eſt ille, qui eos qui procul ſunt, calefacit, quā qui tātū
modò eos, qui propè ſunt, poteſt calefacere. Solent in domibus
diuitū tā magni ignes fieri, vt, qui procul, quiq; propè ſunt, omnes
calefiāt, at in domibus pauperū vix quatuor prunæ ſub cinere po
ſitæ reperiūtur, ſuper quas, vt tibi ſuum calorem communicēt, te
oportet ponere, & cinerē, qui eas contegit, flando amouere. Iuſti
11 ſimiles ſunt diuitū ac potentiſsimorū domibus, in quib⁹ vſq; adeò
ingens eſt ignis charitatis, vt cū ipſo diligant & calefaciāt eos, qui
prope ſunt nēpè amicos, & qui procul, ſcilicēt, inimicos: at pecca-
tor eſt velut pauperis domiciliū, vbi adeò exiguus viget amoris ig
nis, vt non niſi eos qui propè ſunt hoc eſt amicos & calefacere &
amare poſsit. Multo etiā præſtātior eſt inimicorū dilectio, quā ami
corū ob maiorē quā in illo voluntas ponit efficaciā, nā vbi maior
infertur vis, ibi perfectius opus & maioris meriti eſſe reperitur ob
ingentē laborem, quem voluntas patitur: nam (ſicut Beatus Apo- 1. *Cor.* 3.
ſtolus ad Corinthios ſcribēs ait) Vnuſquiſque propriā mercedem
accipiet ſecundum ſuum laborem. Si ergo vnuſquiſque ſecūdum
ſuum laborem præmium & remunerationē eſt accepturus, certū
eſt, laborioſius eſſe diligere inimicum, quā amicū. Et ſicut maioris
12 meriti eſt credere myſteria, in quib⁹ maior ineſt difficultas, & quę
aliquomodo rationi noſtræ videntur repugnare: ità maius meritū
eſt diligere id quod amori noſtro magis cōtrarium eſt. Nihil autē
eſt, quod amori tantum contradicat, ſicut odium; hæc enim duo
(nempe amor & odium) magis contraria ſunt ac diſcrepantia quā
aqua & ignis. Excellētior etiam hic amor eſt cò quòd tam ſingula
ris boni; videlicēt, conuerſionis inimici eſt cauſa: vt egregiè aſſerit
Diuus Paulus dicens: Si eſurierit inimicus tu⁹, ciba illū, ſi ſitit, po *Roman.* 12.
tūda illi, hoc enim faciens carbones ignis cōgeres ſuper caput eius.
Hoc eſt: Peccator licèt dur⁹ ſit ac lapide⁹, amore tamē & beneficijs
āte in illū collatis efficies, vt eius cor igne ſingularis amoris ardeat
& inflāmetur. Animal dictū tiro, qđ ex viperarū genere eſt, mirus *Simile.*

venenosum esse dicitur. Cũ hoc, si Pharmacopola septuaginta seu 13
plura salutifera medicamenta coniungit & admiscet, ipsum animal in theriacam, quæ est vnguentum quoddã aduersus venenũ mirabile, conuertitur. Inimicus tuus Vipera est veneno plena, & sicut vipera è se emittit iniuriarũ venenũ ac falsorũ in te criminum. Cupisnè hanc viperam in vnguentum salutare cõuertere, & eum ex malo bonum reddere, permisce cum eo multa materialia medicamenta, amoris signum ostende, hilarem ei & beneuolum te præbe, dulcib⁹ eum verbis saluta; singularibus auge beneficijs, ac denique tot tantaque medicamenta illi viperę poteris adhibere, ei que simul miscere, vt ex ea theriacam facias: hoc est tot in eum ac tanta possunt conferri beneficia, vt emolliatur ipse, & confundatur, in cognitionemq; sui criminis veniens à Domino summa cũ humilitate veniam postulet. Ex omnibus his rationib⁹ perspicuè 14
colligitur, quam excellens quamq; perfectus sit inimicorũ amor,
Sed fortasse dices, credo equidem omnia à te dicta vera esse, sed velim scire, vt quid multiplicati sunt qui tribulant me, multi insurgunt aduersum me? Vt quid Deus permittit, tot inimicos aduersum me castra mouere? Huic quæstioni satisfacit Regius Prophe
Psal. 117. ta dicens, Circundederunt me ficut apes, & exarserunt ficut ignis
Simile. in spinis. Apes licet stimulum habeant, quo pungunt, fauum tamen circundant, vt eius casulas melle impleant; & hoc solent facere, nisi aliqua molestia afficiantur. Sic ex inimicorum ambitu & circuitu prouenit, vt iustus instar faui maneat melle refertus, nam si eos nec vexat, nec illatas sibi iniurias vindicat, sed tolerãtius eos suffert, generat Deus in animæ casulis, quæ sunt eius potentiæ, in numerabilia dona, gratias, & fauores. Et exarserunt sicut ignis in 15
spinis. Inter alia, quæ excogitari possunt, vt terra, quę spinis abundat, fructum proferat, hoc vnum est remedium, vt eis ignis, qui eas adurat, applicetur, & ita terra ab spinis immunis & cinere plena
Simile. atque ad ferendos multos fructus apta remanet. Sunt animæ nostræ velut terra spinis & tribulis peccatorum ac imperfectionum plena, inimici verò sunt velut ignis, qui suis nos persecutionibus adurentes nobis occasionem præbent has spinas & tribulos consumendi, & quòd animæ nostræ mira humilitate plenæ, temperatæ, & ad ingentes meritorum fructus ferendos dispositæ remaneant. Ad hanc etiam interrogationem, scilicèt, vt quid multiplicati sunt, qui tribulant me? respondeti potest his Domini ver-

16 verbis, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est: hoc est, multiplicantur inimici vestri, & inde vobis datur occasio, vt sitis filij Dei. Hoc potissimùm differunt filij imperatoris à filijs pastoris, quòd hi vix ambulare sciunt cum iam ad pascendum gregem & sues mittuntur, & inter eos vitam degunt, filijs autem imperatoris statim multi adhibentur pædagogi, qui eos diligenter educent, accurate erudiant, ipsorum commodis & emolumentis rectè prospiciant, & tam in moribus, quam in locutionibus, atque alijs, quæ ad vrbanitatem & corporis elegantiam maximè pertinent, summa cum diligentia obseruent, ac denique quidquid in eis inuenerint. imperfectionis & indecentiæ, corrigant & seuere reprehendant Hoc igitur discrimen inter præscitos & prædestinatos reperitur, quòd præsciti tanquam filij teterrimi patris, videlicet, Sathanæ in- 17 ter bruta & sues maxima cum libertate & ferè nulla cõtradictione educantur; at prædestinati tanquam filij patris cœlestis multos habent pædagogos, videlicet, inimicos qui eis prospiciant. Exempli gratia, loquitur quis & veniente inimico tacet: nè ab eo in sermone deprehendatur, ecce qualiter pedagogus in causa est, vt ille silentium seruet. Hic etiam eo quod inimicos se intelligat habere, noctu ambulare non audet, nè eum de medio tollant, ecce qualiter pædagogi eum clausuram faciunt custodire, idcircò inimici perutiles sunt. Nam cùm quis aduersarios habet, verba, quæ loquitur velut in trutina pendit & examinat, responsiones, quas reddit, & omnia quæ operatur, diligenter considerat, necnon à quam plurimis iniquitatibus, ne ab ipsis aliqua notetur calumnia, se auertit & seiungit. Itaque cùm magnates ac principes bonam partem sua- 18 rum diuitiarum cum filiorum pædagogis dispendant, tu absque vllo prorsus cum eis consumpto stipendio multos, qui te circunstent & obseruent, pædagogos comparasti. Orate ergo pro persequentibus & calumniantibus vos. Sed, proh dolor, quanta nunc obliuio huius rei in hoc sæculo est? Factiones, populorum partialitates, inimicitiæ diutinæ & etiam multorum annorum, necnon damna alijs ab alijs illata, testes sunt, quàm malè & peruerse hæc sancta cœlestis magistri doctrina seruetur. Eò nanque dementiæ mundus deuenit, vt si aliquis Dei seruus ab huiusmodi hominibus summis precibus petat, vt iniuriam sibi factam dimittant, hoc præbent responsum, se tunc nequaquam posse, eo quòd res adhuc recens & vulnera (vt aiunt) sanguine sint conspersa, sed quod aduc-

simile.

Matth. 5.

niente tempore aliqua se offeret opportunitas, in qua fortasse quod 19
modo ab eis petitur, concedetur. O stulti stulti, quare cupitis, vt
anima fistulam gignat, & odium altas in cordibus vestris agat radi-
ces, sitque euulsu difficilius? facilius enim vulnera recentia cura-
tur quam corrupta & inueterata. Cùm igitur animarum nostrarum
medicus & humanæ salutis amator morbi huius magnitudinem &
periculum animaduerteret, salutare nobis antidotum in hodier-
na Sancti Euangelij lectione prouidit proposita quadam elegan-
tissima parabola, qua docet, salutis viam esse omnino illis præclu-
sam, qui implacabiles cum alijs inimicitias exercent & ad erratorum
veniam tribuendam inexorabiles sunt.

Huius verò parabolæ tradendæ occasionem Beatus Petrus Do-
mino dedit, cùm enim toties illum de charitate differentem audirer,
(cuius proprium est iniuriarum obliuisci & errata condonare) quærit
ab eo. *Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque se-* 20
pties? Cui Dominus; Non dico tibi, vsque septies, sed vsque septuagies septies.
Hoc est, nullum tibi numerum certũ præfinio, semper enim ad dan-
dam veniam paratus esse debes, neque vllus delictorum numerus fra
ternam inte dilectionem extinguere, aut minuere debet, si vis propi-
tium tibi cœlestem patrem esse. Alioquin si tu te inxorabilem fratri
veniam petenti præbueris meipsum quoque erga te inexorabilem
inuenies. Hic est fratres huius parabolæ scopus.

An igitur Dominus: *Simile est regnum cœlorum homini regi, &c.*
quæ sequuntur vsque in finem. Hæc igitur est parabola, nunc ali-
quas eius partes excutere incipiamus. *Regni cœlorum* nomine quid-
quid ad regnum cœleste consequendum pertinet, intelligi frequen-
ter audistis, nihil autem magis nos ad hoc regnum perducit, quàm
charitas, & ad hanc Dominus nos allicere intendit hac parabola. Hic 21
autem Rex ipsemet Christus Saluator noster est, ante cuius tribunal
omnes homines sistendi sunt, vt de perceptis à Deo beneficijs & de-
lictis aduersus eum commissis ad verbum vsque otiosum rationem
reddant. Ingens fuit creationis beneficium, & ingens etiam est cõser-
uationis. Et vt planius intelligatis eius magnitudinem, notate quod
Arist. 17. de anim. Aristoteles de animalibus differẽs inquit; Omnis substantia viuens
melior est & nobilior nõ viuente. Vnde infertur meliorẽ esse & no-
biliorẽ formicã aut vermiculũ, qui vitam viuit sensitiuã, quam stel-
las omnes & solẽ atque omnes cœlos nõ viuentes. Quod cùm ità sit,
perpẽdite, quot aues, quot, pisces & quot animalia (quodlibet enim
eorum

22 eorum melius est ac nobilius omnibus cœlis) in vestræ vitæ sustentationem & conseruationem quotidie occidantur: & hinc intelligetis, quàm pretiosa sit, & quanta obligatione astringamini inseruiēdi cū ipsa vita Deo & non Sathanæ, siquidem eam ipse sustentat maximo cum dispendio aliarum creaturarum, quarum quælibet tanti est valoris. Quid igitur fratres charissimi erit, si his beneficijs immēsum illud Redemptionis beneficium iungamus, cum quo liberi & absoluti fuimus à peccato, & tot spiritualia dona accepimus? Qua igitur re fratres Deo hoc solum beneficium persoluetis, cùm vos in cognitionē fidei adduxerit, innumeros homines erroribus plenos absq; ea & in tam in fœlici statu relinquens; vt enim dicit D. Paulus, Omne quod nō est ex fide peccatū est? Quæstio est grauissima inter Doctores, vtrū omnia infidelium opera sint mala? Et B. Augustinus videtur partem af- *Roma. 14.*

23 firmatiuam sectari, quoniā (inquit) omnia illa opera vero & vltimo fine, qui est Deus, carent, atq; ità non possunt ad eum referri, ex quo fit vt opus absq; fine, debile, & malū remaneat. Hoc alij doctores benignius expēdunt & distinguunt dicentes, infideliū opera esse pessima, quę ab ipsorum infidelitate procedūt iuxta illud D. Pauli, omne quod nō est ex fide peccatum est, nullumq; bonum opus ex his quę faciunt ipsi infideles vsq; adeò rectū esse, vt propter illud nec gratiā nec gloriā cōsequi valeant. Atq; hoc modo est intelligēdus D. Augustinus, qui ait, omnia infideliū opera esse mala. Si igitur solū fidei beneficiū tāta nos obligatiōe obstringit, quāto maiori obligationis vinculo ob reliqua omnia spiritualia dona in sacro baptismi lauacro perceptā deuincti & ligati remanebimus? Et horū omniū beneficiorū, & ingētis ingratitudinis nostræ, & omniū quæ aduersus hūc summum

24 benefactorem commisimus peccatorum nobis ratio reddenda est. B. *Augu. libr. de vera innoce. cap. 1. 6*

Et oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta. Quis est tam ingentis summæ debitor? Certè quisquis vel vnius tantum lethalis criminis reus est. Si enim præcipuas huius criminis circunstantias excutias, infinitam eius grauitatem facile deprehendes; auget enim peccati grauitatem Dei offensi infinita dignitas & offendentis vilitas & ipsius etiam offensionis causa. Sed hactamen computatione prætermissa si vnusquisque nostrum vitam omnem ad hunc vsque diem excusserit, inueniet planè se decem millium talētorū, hoc est, innumerabiliū peccatorū debitorem esse. Sola enim cordis, linguæ, & oculorū peccata (vt cætera fileantur) hāc tantā summā conficere possunt. Numerate, quæso, cupiditates omnes & illicita desideria cordis

vestri, quis ea vllo numero comprehendere valeat? Numerate, obse
cro, etiam oris & linguæ delicta, tot, videlicet, iurandi & peierandi
excogitatas formas & nomina, vt vix aliquid sacrum in cœlo vel in
terris sit, quod nõ iuramenta & periuria nostra contaminauerint; tot
in alios iactata conuitia, tot quotidianas imprecationes, tot menda-
cia, tot ventosa, inania, contumeliosa, impura, & obscæna ver-
ba. Quid hic oblocutiones & detractiones memorem? Quando
cum alijs longiorem sermonem habuimus, in quo præcipua ser-
monis nostri portio aliorum fama & vita non fuerit? Iam oculorum
concupiscentias quis comprehendere possit cum multi homines in-
ueniantur, qui si rogentur, an quod periculosè viderunt, diuini nu-
minis metu adacti concupiscere desierunt, aperte respondeant, vix
Eccles. 2. sibi hoc vnquàm in vita contigisse, sed illud Salomonis vsurpare pos
se: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, neque pro
hibui cor meum quin omni voluptate frueretur. Denique mul-
ti dicere verè poterunt; Sic vixi ac si nullum numen, nullam pro-
uidentiam, nullam vitæ rationem futuram, nullum bonorum &
malorum delectum esse crederem, nec me aut mors, aut iudicium,
aut supplicium vllum post hanc vitam manere. Sic igitur vita
mea futurorum bonorum & malorum oblita quid Deo deberem,
quid is mihi præciperet, quas leges tulisset, quid promitteret, quid
minaretur, oblitus totum me mundi obsequio mancipaui. Ideò cum
Paralipo. Rege illo pœnitente verè dicere possum: Peccaui super numerum
Vlti. c. arenæ maris. Annon ergò vobis videtur, eum qui sic vitam om-
nem traduxit decem millium talentorum, hoc est, innumerabi-
lium peccatorum debitorem esse? Sed quæro, cùm tot sint pec-
catores, quarè hic non nisi vnius duntaxat fiat mentio, siquidem
inquit sacer textus; *Oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia ta-*
lenta? Ad hoc respondeo, Dominum in quibusdam parabolis
peccatores hoc nomine, vnius, comprehendisse, vt apud Diuum
Matt. 22. Matthæum in parabola nuptiarum ait: Intrauit Rex, vt videret di-
scumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et
Luc. 16. apud Diuum Lucam in parabola villici inquit; Homo quidam erat
diues; qui habebat villicum. Et hoc multis de causis fecit, quarum
aliquot super eisdem locis iam retulimus; nunc verò aliam in me-
dium adducimus in hunc modum; quia, videlicet, peccator suæ
deprauatæ voluntati & iniquæ sententiæ adhæret, vultque etiam
indiuitijs suis solum & integrum esse, nec minimam earum partem
pau-

pauperibus & egenis distribuere: quod quidē Deo odibile est. In cuius rei detestationem in sacro Leuitici volumine iussit Deus, vt animal, quod sibi offerretur, non integer esset, sed in frusta scissum, his verbis: Sacerdotes effundant sanguinem iuxta altare, & detracta pel le artus in frusta concidant. In quo aperte significauit se nolle homines in ipsorum voluntate integros, nec eos, qui intactas omnes suas diuitias habere volunt absque minima prorsus earum cum pauperibus distributione, sed homines pios, deuotos, & contritos, qui liberales ac per magnifici sunt, quique in plurimas diuiduntur partes, nunc in hospitalia, nunc in carceres, nunc denique in alia innumera id genus pietatis opera. Atque in huius significationem iussit etiam Dominus, vt obscœnum & impurum haberetur animal illud, quod in duas partes vngulam non finderet, vt potè asinus & equus, quorum typum gerunt parci & auari. Nunc ergò vnum- Deut. 4.
quemque vestrum fratres appello, hoc exigo, vt ad mentem reuocetis vos omnes, quotquot hîc modò integri & incolumes adestis, futurum aliquando, vt in extremo vitæ agone constituti, omnibusque huius vitæ rebus à tergò relictis, & futuri sæculi æternitate ante oculos posita de futura sorte vestra cogitare incipiatis. Ibi ex altera parte gehennam, ex altera verò animarum beatarum sedem mentis oculis perspicietis, vos verò inter vtramque tam disparem sortem positos, Deum verò superne vobis imminentem & ad iudicium venientem. Hîc solicita & anxia mens incertum ferendæ sententiæ exitum formidari incipiet, quam suo iam capiti impendere sentiet: animaduertet enim intra trium vel quatuor horarum spatium diuinæ sententiæ decreto statuendum esse, quid de se in tota æternitate futurum sit. Quod enim tum semel statutum fuerit, in
æternum mutari non poterit, quid autem illud futurum sit, prorsus Eccles. 9.
ignorat, quando quidem nemo scit, vtrum odio vel amore dignus sit. In qua obsecro perplexitate & in quo agone se tunc peccator videbit, qui totum fere vitæ suæ cursum tam segniter & ignauiter peregit? Nulla certè verborum vis, nulla dicendi facultas huius desiderij magnitudinē satis explicare poterit. Si hoc semper ob oculos haberemus, non ità profane & dissolutè viueremus. Sed, proh dolor, sumus vsque adeò miseri, vt vix ferè in tota vna hebdomada rei tam vtilis ac necessariæ recordemur, in quam fortasse hodie aut manè possumus deuenire. Quando in academijs super aliqua primaria cathedra feruntur suffragia, quæ quidem plura habenti confe-

renda est tota vniuersitas, tota ciuitas ac denique omnes suspensi sunt 31
& ancipites eius euentũ expectãtes. Qua tunc anxietate oppositorũ
pectora cruciantur? Qua animi inquietudine & qua afflictione affi-
ciuntur, expectãtes an eligantur, an vero repulsam ferant? Et si hoc
cum momentaneum & caducum sit, ità nos solicitos reddit, qualiter
ergò intertitudo æterni ignis, aut æternæ gloriæ nos anxios & nimis
solicitos nõ faciet? O terribilem & diabolicã cæcitatem, De⁹ sui diui
nissimi luminis radijs nos illuminet, quò deinceps nos ad illam vsque
adeò laboriosam horã præparemus. Sed quæro, quid sibi velit quod
Dominus paulò infertius ait, loquens de seruo, qui talenta illa debe-
bat, scilicet, cùm non haberet, vnde redderet, iussit eum dominus
eius venundari & vxorem eius & filios? Ad hoc respondeo, voluisse
hic diuinum magistrum nos erudire, filios & vxorem illius homi-
nis peccatorum ipsius fuisse participes, & fortassis ad illa committen- 32
da ei fuisse incitamento, & ideò æquum esse, vt omnes vna eademque pœna punirentur. Vnde patet, à quam multis inconuenientibus eripiatur homo ille, qui se alicui religioni omnibus rebus retrò relictis dicat. Verum est tamen in sacris religionibus multos esse corporales labores, nempè, ieiunia, vigilias, flagella, alia que id genus sancta pœnalia exercitia, quoniam nec mancipia nec seruos, qui eis
Nume. 7. inseruiant, habent. In sacro Numerorum libro refertur Dominum iussisse plaustra & boues Leuitis dari ad portanda instrumenta à sanctuario remota; sed de Caathitis ibi dicitur: Filijs autem Caath nõ dedit plaustra & boues, quia in sanctuario seruiunt, & onera propriis portant humeris. Sic in perfectis religionibus omnes religiosi, velut serui aliorum obsequio mancipantur, maximè cùm adolescentes
Nume. 8. sunt. Hoc etiam in veteri lege adumbratum fuit, vbi Leuitæ quin- 33
que annos nouitiatus in addiscendis cæremonijs dicuntur peregisse, videlicet, à vigesimo quinto anno vsque ad trigesimum, & cum quinquagesimum agerent, non amplius elaborabant: florem suæ ætatis in subeundis laboribus consumebant, posteà verò in alijs sanctis exercitijs facilibus & suauibus se se exercebant. Verùm licet tot in sanctis religionibus ac tanti sint labores, maxima tamen securitas est, siquidem homines alieni sunt ac remoti ab omnibus ijs occasionibus, quas coniuges cum liberis, vxoribusque & familijs habent, propter quas ingentia sæpenumero contra Deum peccata committunt. Voluit etiam hic Dominus docere peccatorem ob peccatum mortale deiunctum manere & obli-

ga-

34 gatum, vt totus in anima, videlicet, & corpore dæmonijs in omnibus ipsius sensibus & membris vexandus ac torquendus tradatur. Præcipuus debitor est anima, in qua est voluntas, quia peccatum ideò peccatum, quia voluntarium: vxor verò est caro, & filij eius appetitus sensusque corporales, quiquidem omnes miseram animam ad peccandum incitant. Vnde apparet quo in discrimine miserabilis anima in carne inclusa viuat. In quo obsecro periculo versaretur virgo illa, quæ inter lasciuos & impudicos adolescentes commoraretur, à cuius latere quidam eius frater, quem ipsa tenerè diligeret, nunquam discederet, qui quanuis frater eam sæpenumero solicitaret & quasi compelleret ad turpissima cum eo committenda? Simili ergo periculo anima nostra exposita est, quandiu in hoc infœlici seculo fuerit, quam non solùm ad malum res exteriores, quæ sensibus offeruntur, inuitant & allectant, sed ex
35 eadem etiam carne ab ea tam dilecta, quam plurimæ erumpunt instigationes, qui eò magis periculosi sunt, quo magis assidui, & quantò plus se se ad inuicem diligunt. Quam obrem nos maximè oportet Spiritus Sancti fauorem maxima cum instantia implorare, vt eam tueatur; sicut Diuum Paulum, qui ad Romanos scribens sic inquit: Lex spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis. Idest, virtus Spiritus Sancti (quam hic legem spiritus appellat Sanctus Apostolus) mè à tyrannide carnis & fomitis liberauit, qui lex peccati & mortis appellatur, quòd, videlicet, à peccato ortus sit, & ad peccatum semper solicitet. Et ait, in Christo Iesu, quia per merita Iesu Christi hæc virtus Spiritus Sancti ei præstabatur. Sed quoniam omnes sú
36 sensus mentem prouocant ad peccatum, omnes etiam vna cum ea miserè torquebuntur. Atque ita Deus nomine Israel & Samariæ obstinato & pertinaci peccatori ostendit gehennæ cruciatum, quem ipse & omnes sui criminis participes subituri sunt, apud Sanctum Isaiam sic dicens: Succensa est, quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & conuoluetur in superbia fumi. Vir fratri suo non parcet, vnusquisque carnem brachij sui vorabit, Manasses Ephraim, & Ephraim Manassem. Quibus verbis significat Spiritus Sanctus supplicium, quo se damnati mutuo in inferno torquebunt; quoniam in hac vita se se ad peccandum prouocarunt, quamuis sint sicut Manasses & Ephraim fratres ex vno eodemque ventre editi. Succensa

similè.

Roma. 8.

Isai. 9.

est,

est, quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit, Hoc est, pecca- 37
tores sunt velut aridæ assulæ & tanquam fomes ignis æterni; & quo
plura hic scelera commiserint, qui spinæ sunt & tribuli eò maior in
Luca.16. eis tũc ignis & tormentum accendetur. Quocirca auarus ille diues in
inferno sic aiebat: Abraham rogo te pater, vt mittas Lazarum in do-
mum Patris mei; habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, nè &
ipsi veniant in hunc locum tormentorum, grauius enim mihi tor-
mentum erit. Quod autem tormenta illa grauiora facit, est quia æter
na sunt, nam si non nisi per spacium mille, aut duo millia seu cẽtum
millia annorum protraherentur, aliqua damnati consolatione affice
rentur expectantes illa finem aliquando esse habitura: sed in æternũ
duratura sunt.

Ad significandam verò hanc æternitatem summa veritas dixit:
Iusſit eum Dominus eius venundari & vxorem & filios. Non dixit, eos 38
pignori dedisse, sed dæmonijs omninò vendidisse, vt ipsos ab eorum
potestate nunquàm extraheret. *O vala me la ſanctiſsima Trinidad.* Vt
quid non obstupescimus hæc audientes, & deserta ac remota loca
non petimus, vt ibi herbarum radicibus vescentes nostra peccata
continuò lugeamus? Nullus ex nobis per vnius duntaxat horæ spa-
tium manus super prunas ferre potest, & vt ab hoc tanto labore li-
beraremur in crudelissima captiuitate nos captiuos esse permitte-
remus: quid igitur sentiemus, si nos ipsos in illis flammis in æternum
arsuros viderimus? Intelligitis nè hoc Christiani? Credite ergò, hæc
& multô plura, si à prauo vestro viuendi modo non recesseritis, su-
per vos certissimè esse ventura. Idcircò postquàm Sanctus Prophe-
ta de illis ingentibus tormentis mentionem fecit, adiecit dicens: In
omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius ex- 39
tenta. O si bonus Iesus hîc sisteret, & vlteriùs parabolam expo-
nens non progrederetur; quales nos, & in quo animi mærore po-
sitos reliquisset? Quàm miseri & infœlices maneremus? Sed dum
viuimus à tribunali Dei viui ad Dei mortui tribunal appella-
tio est.

Hoc remedio peccator hic vsus est. *Qui prociden rogabat dominum*
dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Sed videre licèt,
quænam patientia est ista, quam hic à Domino postulabat, pos-
sumus dicere, eum illam patientiam postulasse, qua omnes mundi
1. Petri. 2. labores pertulit. Qui (vt ait Diuus Petrus) cum malediceretur, non
maledicebat: qui cum pateretur, nõ comminabatur: tradebat autem
iudi-

40 iudicanti se iniustè, qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt, peccatis mortui iustitiæ viuamus.

Patientiam habe in me, Aiebat, hoc est, illam Domine patientiam, quam habuisti coram Anna & Caipha, coram Herôde & Pilato, illam qua tot iniuriarum genera subijsti, illam qua crudeliter cæsi flagellatus & cruci affixus, hanc habe in me, si enim hanc mihi tribueris, omnia reddam tibi. Lacrymæ meæ & pœnitentia, quam egero, absque tuis meritis nullius erunt ponderis ac momēti, at verô cum eis omnia debita mea plenissimè potero persoluere. Hoc est enim, quod passim in Theologorum scholis resonat, nempè Christum Dominum primam nobis gratiam promeruisse. Sed ô quantum in his vulgatissimis verbis cœlestis philosophiæ latet, quam tamen ego breuissimè attingam, vt intelligant
41 qui à Deo decem millium talentorum remissionem perceperunt, quantum Christo Seruatori debeant, & quā merito Ecclesiasticus dicat, Gratiam fideiiussoris nè obliuiscaris; dedit enim pro te animam suam. Fuit Christus Iesus fideiiussor & hostia pro peccatis nostris oblata; fuit candela & cereus paschalis, qui coram æterno Patre pro amore nostro exarsit. Ad hoc igitur scire oportet hominem, quādiu in peccato manet, nullum opus agere posse, quo Dei gratiam & amicitiam promereatur: Scriptum est enim; Victimæ impiorum abominabiles Domino. Nō enim Deo gratum esse potest quod homo ingratus & inimicus Dei facit. Christus autem Dominus passionis suæ sacrificio meruit, vt cœlestis pater à peccato ad iustitiam vocaret, quoscunque vocare dignatur. Hoc est enim quod Sanctus Isaias significauit, cùm de Christo Domino loquēs
42 ait: Si posuerit pro peccato animā suam videbit semen longæuū, & voluntas Domini in manu eius dirigetur. Hoc est, ipso Christo cooperante & promerente voluntas Domini quæ vult homines saluos fieri, adimplebitur.

Ecclc. 29.

Prouer. 25.

Isaia. 53.

Vt autem huius beneficij magnitudinem (quam nulla neque hominum neque Angelorum lingua pro dignitate poterit amplificare) aliquomodo intelligatis, cogitate Christum Dominum in cruce pendentem sic ad patrem orasse: Pater mi ego tibi hoc passionis meæ sacrificium, hanc crucem, hunc sanguinem, hæc acerbissima vulnera, verbera, vincula, spinas, clauos, sputa, irrisiones, & opprobria, ac ipsam denique mortem suppliciter offero, vt peccatorum miserearis, vt illis errata condones, eosque accelerata

lerata vita ad pietatem, ad tui nominis cultum & amorem trahas. 43
His igitur precibus atque hoc infinitæ virtutis sacrificio placatus Pater æternus ad gratiam & amicitiam suam vocat, quoscunque vocat. Hoc est ergò, quod Theologi dicunt Christum Dominum primam vocationis & iustificationis gratiam nobis promeruisse.

Nunc ad vos fratres, si quis est inter vos, qui aliquando in profundo vitiorum gurgite submersus in superas auras euasit, & ab illa malorum colluuione emersit, & iam pietatem & iustitiam, quã antè despexerat, rebus omnibus antefert, seque his indicijs ad Dei gratiam & amicitiam & cœlestem hæreditatem Dei filijs promissam vocatum conijcit, intelligat planè Christi meritis & sanguini hoc tantum se beneficium debere, humique prostratus sacratissima illa Domini vulnera osculetur, illique immortales gratias 44
agat, quòd per illa tantum hoc beneficium sibi fuerit collatum, & quod ille cum lacrymis seminauit, ipse cum gaudio & exultatione metat. Cum ergo hic seruus prostratus ante Dominum patientiam peteret, misertus Dominus illius dimisit eum & debitum dimisit ei. O mirabilem Dei clementiam ac summam liberalitatem.
Ephes. 3. O benedictus sit talis Deus, qui (vt ait Beatus Paulus) Potens est omnia facere superabũdanter, quã petimus aut intelligimus. Quę verba magnam emphasim habent. Nos vt pauperes & fragiles minora petimus bona, ipse verò vt magnificentissimus maiora erogare solet, quin imò (vt ait Sanctus Isaias) Clamat populus ille, du-
Isaiæ. 40. plicia suscepit pro omnibus iniquitatibus suis. O stupenda res. Reges terræ pro obsequijs sibi impensis seruis suis, vt multum, dona 45
tribuunt, rex autem noster clementissimus & liberalissimus pro sceleribus nostris, de quibus dolemus pœnitentiam agentes, duplicia bona impartit: dat enim statim suam gratiam, vt post hoc exilium præbeat gloriam. Inducias seruus hic petierat, & omne debitum dimisit ei. O quanta est vis & energia humilis orationis. Vos charissimi precationibus instate, vt vobis quoduis debitum Saluator remittat. Ex peccatorum remissione, quæ in hunc seruũ collata fuit, infertur, Dominũ hic non loqui de ratione, quam reddituri sum⁹, cùm primùm animę nostræ à corporibus nostris exierint; quoniam in illo iudicio non erit remissio peccatorum, sed loqui de ratione, quam peccatores in hac vita solent facere, quum in delictorum suorum veniunt cognitionem, & cum vero dolore eorum

46 rum veniam postulant. Et ad hanc rationem solet Deus cum inspirationibus vocare; & quandò hæ non sufficiunt, iterum vocat cum laboribus. Hoc liquidò constat in Canticis. Vbi cum sponsus sponsam vocasset, eique sic dixisset: Aperi mihi soror mea, &c, ipsa respondit: Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? In quo significatur quòd peccator eò dementiæ, cæcitatis, & miseriæ deuenire solet, vt existimet se à virtutibus aliqua macula esse inficiendum; & talis conditionis est homo, vt vile & abiectum reputet se esse humilem, dicatque, si ego iniuriam condono, in qua apud homines ero existimatione? Idcò Sanctus Dauid aiebat: Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua iucunda. Hoc est: Auerte Domine à me hanc falsam & inanem, quam habui, cogitationem: putabam enim ig- 47 nominiosum mihi futurum, si iniurias inimicis meis dimitterem, quod quidem ità non est, quia iudicia tua iucunda. Videns sponsus sua dulcia verba non sufficere, vt ex lecto sponsa surgeret, misit manum suam per foramen & tetigit eam, quæ confestim surrexit, vt ipsa paulò inferius confitetur dicens: Venter meus intremuit ad tactum eius, surrexi vt aperirem dilecto meo, manus meæ stillauerunt myrrham. In his omnibus ostenditur peccator, qui diuinis inspirationibus non excitatur & ad Deum conuertitur, ægritudinibus tactus ac laboribus non solum è lecto peccatorum surgere per veram pœnitentiam, eique ipsius cor ac viscera aperire, verum etiam in operibus pietatis & misericordiæ se se continuo exercere. Et hoc est, Manus meæ stillauerunt myrrham. Mors vicini, aut amici, aut fratris, aut cuiuslibet alterius proximi Dei quo- 48 que nuntius esse solet, cum quo te ipse vocat, o peccator, qui in lethali crimine commoraris. Quocirca fratres ne illos improbos homines æmulemini, qui (vt fertur) cum feria quinta anserem furto sublatum propè duodecimam noctis horam manducarent, cumque inter cœnãdum duodecima hora vnius horologij sonaret, vnus ex illis dixit; Ad horologium talis Ecclesiæ appello, quod tarde circulum suum peragit. Hunc plurimi vestrum imitantur. Nam cum quis ô peccator, tibi annorum numero æqualis ex hac vita discedit, hora est ista, vt pessimi cibi morsum ab ore euomas, tumque depraua tum viuendi modum relinquas, & in iudicium Dei in ties, tu verò inquis: Ad aliud horologium appello, hoc est, licèt ille, qui me adolescentior erat, ex hac vita migrauit, adhuc tamen

Psal. 118.

Cant. 5.

Simile.

men aliquod mihi solamen restat, quoniam alij quam plurimi sunt 49
proiectioris ætatis quam ego, & non moriuntur, quibus me similẽ
spero esse futurum. O cæce, cæce! quis te securum reddidit, te tandiu,
sicut illi, esse victurum? Vnde scis vitam tuam hodie aut mane non
fore finiendam, vt in infernum descendas, vbi grauissimis tormen-
torum supplicijs breues, quibus modò frueris, voluptates exactissi-
mè persolues? Quocirca confestim in iudicium cum Rege superno
habendum intra: contemplare quanta cum pietate tam ingens illi
seruo dimisit debitum, & qualiter eum non confundit nec ignomi-
nia afficit, eò quod diuitias suas dissipauerit, & te sic ab eo accipien-
dum esse confide.

Hactenus clementiam & lenitatem Domini vidimus, nunc serui
crudelitatem & inhumanitatem inspiciamus. *Egressus autem seruus ille*
inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suf- 50
focabat eum dicens; Redde quod debes. Et procedens conseruus ille rogabat eum
dicens; Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit sed
abijt & misit eum in carcerem donec redderet debitum. O feritas hominũ,
qui leonibus ipsis crudeliores aliquando apparent. Seruus hic mi-
ser, cui Rex sua gratuita dignatione tam magnum debitum dona-
rat, is inquam, qui maiora accepit, quam expostulauerat, adeò cru-
delis factus est, vt debitum vsque adeo exiguum noluerit dimittere.
Quid agis homo? Tam citò ne tibi excidit tam ingens misericordia
Domini tui? Cur non valeat apud te oratio conserui, quando tantũ
tua apud regem & Dominum valuit oratio? Cur istorum verbo-
rum vim non agnoscis, quibus totius debiti veniam impetrasti? His
similes existũt quam plurimi huius sæculi magnates, qui, cum mul-
to opprimantur ære alieno, volunt; vt dies solutionis sui debiti in 51
longius differatur; ipsi verò vix vna die post transactum solutionis
tempus creditores suos quiescere sinunt; quin potius multis eos mo-
lestijs ac vexationibus afficiunt, & in carceres miserrimè conijciunt,
vt ibi fame pereant, pro comperto habentes, illos vnde possint solue-
re nequaquam habere: alios denique non minus vexant, dum eorũ
peculium & exiguas opes iniquis executionibus destruunt & con-
sumunt.

Hiere. 50. Chaldæos per Prophetam Hieremiam horribilibus supplicijs
Deus minatus est, & rationem assignat dicens: Quoniam exultatis
& magnaloquimini, diripientes hæreditatem meam, quoniam ef-
fusi estis sicut vitulus super herbam, & mugistis sicut tauri. Vbi alij

tan-

52 transtulerunt: Quoniam effusi estis sicut vituli super herbam: & sic est etiam in contextu Græco. In quo illorum tyrannorum crudelitas magis aggrauatur. Notate obsecro fratres, qualia hic Dominus nomina tyrannis imponat, scilicet, vituli & tauri super herbam, qui eam pascuntur & omnino comedunt, nam sic ipsi pascuntur & comedunt inopes ac pauperes. Cum igitur Deus temporalibus & æternis illos gentiles tyrannos affecit supplicijs, timendum est, ne isti Domini grauioribus pœnis puniantur, siquidem, cum sint Christiani, vituli & tauri super herbam sunt. Nonnulli etiam mercatores hunc ferum imitantur, qui debita creditoribus soluere nolunt, atque ideo creditores ipsi bonis erga eos vtuntur commoditatibus, eos expectantes & debitorum partem dimittentes; ipsi verò pauperculos debitores suos
53 nolunt expectare, quin potius eos suffocant, destruunt, & in carcerem detrudunt. De tyrannis, qui vrbem Hierusalem euerterunt, inquit Propheta Ieremias. Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui fremuerunt dentibus suis & dixerunt: Deuorabimus, en ista est dies, quam expectabamus, inuenimus & vidimus. Vbi alia translatio habet, Deuorauimus; & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, illos, dum irent, tanto desiderio & tanta rabie illius crudelitatis exequendæ incensos fuisse, vt iam eos deuorasse existimarent: tanta est peccatorum inhumanitas. Et nunc aliquos inter Christianos non deesse credo, inhumanitatem illorum imitantes, qui nisi ad meliorem se viuendi statum non receperint, veramque egerint pœnitentiam, non erunt à debitis supplicijs li-
54 beri, quibus Sanctus Dauid vnumquemlibet eorum minatur dicens: Constitue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius. Cum iudicatur, exeat condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum, fiant dies eius pauci. Cumque hæc horribilia & alia huiusmodi dixisset, adiecit, rationem designans: Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam & persecutus est hominem inopem & mendicum, & compunctum corde mortificare, scilicet, voluit. O Deus infinitæ maiestatis, & quã graue peccatũ hoc est, siquidẽ illud tot ac tantis flagellis etiam in hac vita punis. Omnia quæ Rex Sanctus per modũ imprecationis & deprecationis hic refert, ne deprecatio quidem est, sed prophetia, vbi prę nuntiat supplicia, quibus Deus immanem tyrannum afficit.

Thren.2.

Psalm.108.

Atque ita. Constitue super eum peccatorem, perinde est ac si di- 55
ceret, Constitues super eum peccatorem, videlicet, Sathanã (qui
per antonomasiam vocatur peccator) & diabolus stet, ideſt, sta-
bit, à dextris eius, hoc est, quilibet minorum dæmonum de eo re-
portabit victoriã. De iusto enim inquit idem Propheta: Cadent
à latere tuo mille & decem millia à dextris tuis. Hoc est, omnes
dæmones superati, ò amice Dei, ad dexteram & ad sinistram tuã
corruent: & plures ad dexteram quàm ad sinistram, quoniam cũ
voluptatibus & prosperitatibus sæpius tentamur quàm cũ labo-
ribus & infortunijs. Et hoc modo cæteræ huius Psalmi maledi-
ctiones sunt exponendæ. Quis igitur tam horrendum peccatum
patrare non pertimescet? Quamobrẽ meritò Bethsabee filio suo
Prouer. 31. Salomoni consuluit dicens: Aperi os tuum, decerne quod iustũ
est, & iudica inopem & pauperem, vbi alij transtulerunt, vindi- 56
ca inopem & pauperem. In quo significantur reges & domini tẽ
porales, & eorum iudices debere has tyrãnides atq; crudelitates
in pauperes cõmissas magna cũ seueritate punire: tametsi hi om-
nes illius improbi serui sunt æmulatores, maximè tamen illi, qui
cum multorum & horribilium peccatorum à Deo veniam impe
trauerint, postea iniurias sibi à proximis illatas (quæ quidem prę
illis, Deo infinitæ bonitatis ac potentiæ factis minimæ sunt pro-
pterea quòd vilibus creaturis sint irrogatæ) nolunt dimittere.

Contristati sunt valde conserui illius debitoris. Cum contemplati
fuerunt illum, qui paulò antea coram Rege humillimè & ore in
terra fixo prostratus erat, paulò post alium pauperem oculis flã-
miferis ac ira & furore plenis suffocare velle. Et nos tristitia affi- 57
ci debemus animaduertentes quomodo hoc in mundo quotidie
opere completur. Videbitis quendam hominem ante imaginem
crucifixi proiectum ingentes lacrymas profundentem & cordis
dolore ac amaritudine plenum, cui si aliqua, dum primum illinc
exit, irrogetur iniuria, eam non vult condonare, sed morsibus of-
fensorem lædere & suffocare cupit. Videbitis quoque & aliam
fœminam sanctam communionem humiliter ac deuotè suscipiẽ
tem, quæ in tertio cœlo quodãmodo posita esse videtur, ob mini
mam quamq; iniuriã sibi factam, cum primum illinc est egressa,
in serpentem conuerti, & ira & odio excandescere & inflãmare.
O mortalium cor, quis in te confidet? Non credebat semetipsum
(ait D. Ioannes de Christo redemptore nostro) ipse enim sciebat,

quid

58 quid esset in homine. Quamuis eum illi summis laudibus efferebant, non tamen de eis cõfidebat, haud enim ignorabat quàm variabile & volubile solet esse cor hominis. Prauum est cor hominis, quis cognoscet illud? Quis Iudam vidit, qui filium Dei diu noctuq; maximo cum labore sectabatur, eum postea triginta denarijs vendere? Quis D. Petrum promittentem prius se emoriturum quàm negaturum suum cælestem magistrum, eundẽ posteà minima oblata occasione negare? Non est profecto, cur verbis & propositis hominum confidamus: cum primum enim à Deo ipsi veniam impetrant, mox proximos suos suffocant. O nefanda & vehementer detestanda ingrati hominis feritas. O duris supplicijs plectenda ingratitudo. Hoc vitio fratres maxima hominũ caterua laborat. Seneca enim inquit: Ingratus est, qui dissimulat; ingra

59 tus est, qui non reddit: & ingratissimus omniũ, qui beneficij obliuiosus est. O quam probe scriptum est: Ingrati spes tanquàm hybernalis glacies tabescet. Ideo perquã docte diffinit B. Thomas, ab ingrato anferenda esse beneficia, vbi malè eis vtitur.

Seneca lib. 3. de beneficijs.

Sapien. 16.

B. Tho. 2.2. q. 106. ar. 4.

Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi: Serue nequam omne debitũ dimisi tibi, quoniã rogasti me, nonne ergo oportuit & te misereri cõserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Perpẽdite fratres hoc verbũ. Omne debitum, vt pudore afficiamini, qui dimidiũ tantummodo debiti dimittitis. Cum enim aliquis vestrũ cuiuspiam, pij viri precibus exoratus inimico parcere vult, id conditione apposita facere decernit, dicẽs: Pater ego ei ignosco, ea tamen lege, vt nullũ cum eo habeam sermonẽ. Id non est, omne debitũ dimittere: nõ

60 fidem, vt æquum est, seruas. Non sufficit vt cordis odiũ deponas, verùm quodã obligationis vinculo obstringeris indicandi signis exterioribus, te nullo eũ odio ac maleuolentia prosequi: & si ipse per se vel aliquo quouis modo à te hoc postulauerit, ei satisfacere debes. Magnopere etiam occurrit cõsiderandũ verbum illud, Quoniam rogasti me, vt confundamini, qui parcere renuitis, nisi prius à personis nobilibus & principalibus rogati fueritis. Deus in hora rationis reddendæ te interrogabit, Condonasti ne iniurias? Tu verò respondebis, Ita Domine, sed cuius (inquit) amore? Episcopi, Ducis, Comitis, aliorumq; multorum grauissimorũ hominum, qui me id rogauerũt. Ita ne propter eos iniuriam remisisti, nunc ergo ad eos perge, vt tibi gratiam referant, gloriamque præbeant, siquidem eorũ adductus precibus inimico tuo veniam

dedisti. Illis autem, qui eius causa pepercerunt, sic ipse dicet: Siquidem amore meo commoti iniurias remisistis, æquum & iustum est, vt ego vos præmio & remuneratione afficiam. 61

In hoc quoque verbo, *Quoniam rogasti me*, Docemur, quòd quanuis ijs, qui nos offendunt, veniam concedere debeamus, multo tamen magis illis, quos sui sceleris cognouerimus pœnituisse, & qui à nobis veniam humiliter postulant. Quapropter vbi nos legimus in sacro Geneſis volumine, quòd mortuo Iacob filij eius pertimescentes, ne forsan Ioseph de ipsis vlciſci vellet, sic dixerunt: Nos quoque oramus, vt seruo Dei patri tui dimittas iniquitatem hanc, alij transtulerunt, Nos quoque oramus, vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem, & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Et iuxta hanc translationem voluerunt in hoc dicere: Iam peccati, quod commisimus, nos pœnitet, atque Dei serui sumus, ideo potiori iure nobis venia debetur. 62

Gene. vlti.

Et *iratus eius Dominus tradidit eum tortoribus*. Super hoc vellem notetis, Deum in alia vita illos, qui suis inimicis parcere nolunt, æterno supplicio non solùm punire, sed in hac etiam supplicio eosdem afficere solere, dum permittit vt plures aduersus eos insurgant inimici, qui eos vexent, opprimant, & affligant. Nam sicut herus temporalis puerum seruum suum fuste flagellans, si videt eum rabie & ira incensum in virgam irruere, & eam in frusta confringere, maiori eum cum asperitate iterum flagellat, & si antea eum quatuor verberauerat flagellis, postea quadraginta ei infligit: sic inimici nostri virgæ sunt, quibus Deus nos corripit & castigat. Quocirca Sanctus Ieremias agens de Pharaone ad 63
uersus Palæsthinam aciem dirigente, sic dixit: O mucro Domini vsquequo non quiesces? Quomodo quiescet, cùm Dominus præceperit ei? Et per eundem Prophetam inquit Deus Hebræis timorem inijciens: Assumam Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum. Vocat Dominus illum idololatram seruum suum, eo quòd eum aduersus illos peccatores erat in flagellum accepturus.

simile.

Ierem. 47.

Ierem. 25.

Cùm igitur inimici virgæ sint, & flagella Dei, timendum est illos, qui se his virgis cæsos conspicientes, eas ira, rabie & furore accensi frangunt & in frusta dissecant de ipsis vindictam sumentes (permittente Deo) si antea vnum solùm inimicum habebant,

habebant, postea viginti habere, qui eos insectentur, agitent, & flagellent. Et sicut bonus pater postquàm filiolum suum verberauit, ei dicit: Osculare fili & amplexare virgam hanc, si puerulus cum mansuetudine accedit, virgam sumit, amplectitur, & osculatur, ipsemet pater sibi complacet & ei benedictionem impartitur, eo quòd tam obediens extiterit: sic Deus postquàm nos inimicis nostris flagellauit, nobis inquit, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos; quod perinde est, acsi diceret: Osculamini & amplectimini libentissimè ista flagella. Illis autem, qui hoc amoris visceribus commoti faciunt, hic æternus pater suam elargitur benedictionem. O quam libenti animo Sanctus Dauid illa amplectebatur, qui sic aiebat: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Baculus meus est ille, qui meis in necessitatibus mihi subuenit, virga verò inimicus, qui me molestijs & verberibus insectatur & opprimit. Tantoque solamine hic Sanctus Rex afficiebatur ex eo quod essent inimici, qui eum persequerentur, quanto quòd essent amici, qui ei vt baculus ad seipsum in virtute sustentandum opitularentur; quam ob causam vtrosque amicos & inimicos vltro amore complectebatur. *simile.* *Psalm. 22.*

Et tradidit eum tortoribus, quo ad vsque redderet vniuersum debitum. Quod sanè nunquàm in inferno persoluet, quia sine dono gratiæ nulla potest esse solutio, quandoquidem per charitatem culpa purgatur, & reatus tollitur, vt docet Beatus Thomas. Et ita cum iusserit, vt iste vsque ad vltimum quadrantem solueret, cum primum quadrantem soluere non posset, significat pœnæ æternitatem, quam in inferno passurus est. Omnes omnium damnatorum pœnæ coniunctæ non sufficiunt ad persoluendum Deo primum obolum debiti, quod peccator debet. Nam cum ad solutionem debiti opus sit, vt Deus id, quod datur acceptet, & cùm ipse illas pœnas nequaquam acceptet, quia eos, qui illas patiuntur, odio habet, sequitur eos nũquam posse soluere, atque ita ipsi miseri in perpetuum æternis flammis cruciabuntur. Cùm verò dicitur regem hunc repetijsse debita, quæ iam dimissa erant, non significat, Deum peccata à se semel remissa punire: sed vult innuere, quòd si secundum hominum iustitiam, & iuxta plurimum, quod nostra meretur ingratitudo, id faceret, ita sanè id ab ipso faciendum erat. Et ideo illud inseruit in hac parabola, vt *B. Th. 4. dist. 21. qu. 2.*

contemplaremur summam eius bonitatem, quia non secundum 67
iniquitates nostras retribuit nobis.

Cæterùm quod tota hæc parabola ad inhumanitatis detestationem referenda sit, in fine Dominus apertè ostendit, cum ait: *sic & pater meus faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Quàm sit vero hæc sententia æquitatis & iustitiæ plena, Ecclesiasticus confirmat his verbis: Homo homini reser- *Eccles.2.*
uat iram, & à Deo quærit medelam; in hominem similem sibi non habet misericordiam, y de peccatis suis deprecabitur, quis exorabit pro peccatis eius? Quis enim à misericordiarum patre petere audeat, vt erga immisericordem misericors esse velit, & veniam neganti veniam tribuat? Hoc planè non sancti, qui in cœlo resident, non angeli, non & angelorum & hominum Regina facere audebit, cùm frustra se id tentaturos sciant. Con- 68
tra verò si quis placabilis & facilis fratri ad exorandum fuerit, facilem quoque & placabilem Dominum experietur, eodem Ecclesiastico ibidem testante, qui ait: Relinque proximo tuo *Simile.*
nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata maxima cum gratiæ abundantia soluentur. Recordare ergo frater mi, quòd illi, qui vinum habent, illud in montanas, terram, videlicet, ipsum non ferentem asportare solent, vt carius ibi & melius vendatur; sic si cupis, vinum amoris tui magni sit valoris, porta illud in montanam sterilem, quæ est inimicus tuus, in quo nullum inest amoris vinum, & ibi tuus amor magis meritorius erit. Si habes *Simile*
amicum, cuius famulus iniuriam tibi irrogauit, cum iamiam ipsum percutere vis, ab ipsa vltione desistens dicis: Te esse famulum amici mei quem ego maximo amore prosequor, fœlicem ac 69
beatum reputa. Hoc idem vult Deus, vt, cùm te passio & ira ad vindictam de aliquo sumendam inuitauerit, dicas, *Agradesce que eres hijo de quien yo tanto amo, y de aquel,* Qui pro me tam multa passus est, & tantis me affecit beneficijs. Illa impia Iezabel pro- *4. Reg. 9.*
phetarum insectatrix membris dilacerata vitam finiuit, quam cùm sic videret Iehu, dixit famulis suis: Sepelite eam, quia filia Regis est. Ita in inimicum tuum, licèt sit maledictus, beneficia conferre debes, eò quòd filius sit Regis æterni per creationem. *Simile.*
Quando aliquis frater fratri suo nocet, ille, qui molestiam passus est tanquàm bonus filius inquit: Nolo vindictam sumere de fratre meo, ne patrem meum maiori pœna afficiam. Nam Esau

etiam

Poetiam, cum impius esset, dixit: Venient dies luctus Patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Siquidem ergo tuus pater, qui est Deus, nunquâm est moriturus, nunquam tibi licebit de aliquo vlcisci, ne patri tuo molestiam inferas: quanuis enim iniurias nõ vindices, quin potius illas dimittas, Deus ipse, quando viderit oportere pro te vltionem sumet. Licèt Sanctus Dauid dixerit suis ducibus (vt patet ex sacra Regum historia) Obseruate mihi puerum Absalon, Deus tamen iussit equo, super quo incedebat, Absalon, vt sub quercu transiret, & iussit aeri, vt capillos erigeret, eosque in ramis euolueret, & iussit capillis, vt eum suspensum haberent, quousque veniret Ioab, & tribus eius cor lanceis confoderet atque eum de medio tolleret. Sanctus Dauid ei veniam præbet, & pro illo obsecrat, & Deus illius iniuriam suscipit vindicandam: sic enim promiserat dicens, Mihi vindictam & ego retribuam. Si cui autem, quæ hactenus diximus, ad ignoscendum non sufficiunt, illam Ecclesiastici vocem prudenter perpendat, Memento nouissimorum, & desine inimicari. Magnum certè in his verbis ad placabilitatem argumentum est. Recordare illam extremam horam, in qua strictam es redditurus rationem, & sicuti Deum vis clementem & propitium inuenire, sic te tuis proximis clementem ac propitium exhibe.

Genes. 27.

2. Reg. 18

Eccles. 28.

Ignosce, vt tibi ignoscatur, inueniat gratiam, qui te læsit, in oculis tuis, & in oculis Domini tu etiam gratiam inuenies, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA VIGESIMA SECVNDA post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Matth. 22.

SICVT Vrbs patens & absque muro rum ambitu, ita vir, qui non potest in lo- 2
quēdo cohibere spiritū suum, ait Sapiēs.
Ex his verbis infertur, quemlibet iustorū
Prou. 25. esse velut vrbē munitam & circumuallatā plurimis muris; quorum præcipuus est amor, qui animam à peccatis tuetur. Hic murus adeò fortis est, vt D. Paulus eo circumdatus dicat, Quis nos separabit à charitate Christi? hoc est,
Roma. 8. Quis potest murū nostri amoris in Christū rūpere? Tribulatio, an angustitia an fames, an nuditas, an periculū, an persecutio, an gladius? Certus sum, quia nec mors, nec vita, nec angeli, nec principatus, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quę est in Christo Iesu Dño nostro. O admirabilē amoris for 3
titudinē, quā nulla potentia creata euertere & deturbare poterit. Fœlices illi, qui hoc muro circumuallati sunt, facillimè profectò omnibus peccatis poterunt resistere: nā vbi charitas & amor, ibi Deus, qui pijs hominibus vires præbet, fouet eosq; protegit. Atq;
Psalm. 17. ita vbi nos legimus, Saluū me fecit, quoniam voluit me, alij transtulerunt, Saluum me faciet, quoniam voluit me, & sic est etiam in contextu Græco In quo significatur Deus nunquam deficere suis amatoribus fauere. O vtinam cùm tentationes patimur, respōderemus, Deum super omnia diligo, & offendere non possum, quem tanto amore prosequor, & cui tantum debeo. Quando vxor illius generalis ducis Regis Pharaonis Sanctum Ioseph ad nefarium & impudicum opus inuitauit, non dixit honestissimus

4 mus iuuenis, Nolo huiusmodi scelus patrare, quia forsan videbimur & interficiemur, sed inquit, Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat in domo sua; quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Animaduertite obsecro qualiter amor, quo dñm suum prosequebatur, & obligatio beneficiorũ acceptorũ eum ita ligauerit, vt existimaret se iam deperditam habuisse libertatẽ ad ipsum vel minima re, nedũ in tam magna offendendum. Si igitur amor, quo vnus homo alium diligit, frænum tam forte est, vt ipsum ferè, si verè amat non possit offendere (atq; ita Aristoteles dixit, Amator non est, qui non semper amat) quanto fortior erit diuinus amor, & summa obligatio, quam iustus erga Deum summũ benefactorẽ suum habet? ¶ Alius murus ad non peccandũ est diui-
5 nus timor: & ita inter alias quã plurimas excellentias, quas Eccle siasticus de timore refert, vna ex præcipuis, hæc est: Timor Dñi expellit peccatũ, nam qui sine timore est, non poterit iustificari. Idcirco inter ea, quę magis diabolus intẽdit, vnũ est à nobis timorẽ auferre; hoc enim muro deiecto & solo æquato facillimè peccata in animã ingrediũtur. Atq; ita, vt ipse primæ mulieri Euæ ad peccandũ persuaderet, prius conatus est ab illa timorẽ depellere dicẽs. Nequaquã moriemini, quasi diceret Ne timeas pœnã mor
tis super te & virũ tuũ esse venturã. Et cũ etiã Christũ Redẽptorẽ nostrũ tentauit, existimãs iam eũ esse purum hominẽ cũ in secũda tẽtatione dixisset: Mitte te deorsum, statim ab eo, timorẽ expellere curauit, adijciẽs, Quia angelis suis mãdauit de te, & in manibus tollẽt te, ne fortè offendas ad lapidẽ pedem tuum. Quod
6 perinde est acsi diceret, ne timeas hinc te præcipitare quoniã nullum damnũ accipies. Permulti sunt, qui destructo muro amoris se tuentur, & à plurimis peccatis se liberãt, hoc timoris muro sufsulti. Et hoc etiã rupto & deturbato est & alius singularis murus, quo plurimi se à sceleribus auertũt, & hic est verecundia, de qua in Ecclesiastico dicitur: Gratia verecundię super aurum Qui quidem murus si ruit, misera anima ad instar ciuitatis muro carentis remanet, in quam hostes absq; aliqua contradictione ingrediuntur. A misso enim amore, timore, ac verecundia cui vitio aditus in humanum cor non patebit? Huc impij Pharisæi peruenerunt, de quibus sacra Euangelij hodierni lectio meminit, qui non solùm amorem & timorem Dei, sed etiam pudorem adinuicem amise-

Genes. 39.

Aristot. 1. Rhet. c. 21.

Eccles. 3.

Genes. 3.

Matt. 4.

Eccles. 7.

Simile.

runt. Omnes isti hypocritæ erant, quorum ingenium est nõ tan- 7
tum celare se ab ijs, qui non sunt hypocritæ, verùm etiam alijs
hypocritis boni apparere cupiunt, atque ita alij hypocritæ ab
alijs se celant. Ideo isti Pharisæi colores quærebant, vt iniusti adin
uicem non reputarentur in procuranda innocentissimi agni Ie-
Ioan.11. su Christi morte, &, vt videre est apud D. Ioannẽ, aliud concilium
ante hoc habentes dicebant: Quid facimus, quia hic homo mul-
ta signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum & ve
nient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Quibus ver
bis alij alijs malitias, inuidias, & odia celabant sub colore, quod
tam sancta ciuitas non euerteretur. At verò in hoc concilio, de
quo sacrum Euangelium hîc loquitur, amisso pudore alij alijs
suas diabolicas intentiones manifestarunt, atque ita sacrosan-
ctum Euangelium inquit: *Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt* 8
caperent Iesum in sermone. Est autem notandum, quod ante hoc ver
bum, *Abeuntes*, in sacra euangelica historia est hæc dictio *Tunc*. Su
B. Chryso. per quam inquit Beatus Chrysostomus, Tunc, quando maximè
eos compungi, expauescere & credere oportebat, *Abeuntes consi-*
lium inierunt Pharisæi, vt caperent Iesum in sermone.

Hebr.3. Loquens Diuus Paulus de hoc supremo Domino inquit: Con
siderate fratres Apostolum & pontificem confessionis nostræ
Iesum Christum, qui fidelis est ei, qui fecit illum. Et tanquã fide
lis Apostolus & prælatus, suum munus exercuit seuere peccato-
res increpans, quoniam de eo scriptum erat: Percutiet terram vir
ga oris sui, id est, reprehensionibus suis terrenos peccatores percu
Isaiæ.2. tiet. Quod præcipuè die martis ante suam sacratissimam passio-
nem fecit, quo die cælestis prædicator illam altissimam concio- 9
nem habuit, in qua omnium comminationum Dei per prophe
tas fecit epilogum, & in ea omnia, quæ in vita sua prædicauerat,
recensuit. Hic molestias & vexationes, quas maiores eorum nun
tijs Dei intulerãt, eis in memoriam reuocauit, hîc solicitudinem,
qua pater misericordiarum salutem animarum ipsorum curabat
explicuit, ac denique sermonem concluſit illis horribilibus ver-
bis; Multi sunt vocati, pauci verò electi. Videte ergo vtrum hæc
sufficerent ad confundendum illos, ipsorumque animos compũ-
gendos: sed tunc cùm se conuertere deberent, magis indignati ab
illo sermone exierunt, & exhausto rubore & absq; timore Dei,
Abeuntes consilium inierunt, &c. Deus nos à tãto malo eripiat. Hip

pocra-

Hippocrates in quodã aphorismo inquit, Solentia iuuare si suo tẽpore nõ iuuant, mala proculdubio est significatio, id est, signũ mortis est. Nã ægrotus, qui cum medicamentis infirmior est, quod remedium ei adhiberi potest? Idem possumus dicere in spiritualibus ægritudinibus. Medicamentum validum est Dei verbum & sancti Euangelij prædicatio ad animas cõuertendas, sicuti regius Propheta testatur dicens: Lex Domini immaculata conuertens animas: ergo signum mortis atque æternæ damnationis est à culpis non sanari, nec tam efficaci medicamento salutem spiritualem accipere. Quapropter fratres, qui ex vobis à concione, à missa & à pedibus confessoris tam frigidi, tam sine Dei timore, & cum tam deprauatis intentionibus sicut antea exitis vestram ex nũc infœlicitatem deplorate, quoniam proculdubio mala est significatio. Inquiunt naturales esse quendam lapidem (quem vocant Calatiam) qui adeò frigidus est, vt licèt in ardentem fornacem mittatur, nullum calorem recipiat. O miseri peccatores omnes vos hoc lapide & multò plus frigidiores estis. Dominus enim per Ieremiam prophetam inquit: Nũquid non verba mea quasi ignis? Et hic tam validus ignis nullum in vobis calorem generat: siquidem adeò frigidi & proterui postquàm cõcionem audistis, remanetis, sicut antea, cùm in ea suauissimas Dei promissiones, quibus ad veniam, gratiam, & gloriam inuitat, terribilesq; comminationes, quibus impijs minatur æterna supplicia audieritis. In sacra scriptura legitur Deũ postquã Hebræos perditos, corruptos & nimis dissolutos vidit, misisse prophetas, qui eis terribiles cõminationes annũtiarent, & (vt ibi inquit sacer textus) Illi subsannabant nuntios Dñi, & paruipendebant sermones eius, donec ascenderet furor Dñi in populũ, & esset nulla curatio. Atque ita idem Dñs Nabuchodonosor misit, vt Regem Sedechiam, qui tunc regnabat, prehenderet, & non solùm eum post expugnatam vrbem Hierusalem cepit, sed etiam ipsum oculis priuauit, & filios eius iugulauit, pueros que & puellas interfecit, templũ cõbusit, & thesauros eius deprędatus est. Quæ omnia damna ei euenerũt, eo q; sermones Dñi per ora prophetarũ prolatos contempsit. Hanc etiã arbitror esse causam, ob quã nũc Deus tã dura & aspera flagella Christianis quotidie mittit. Et quod magis deplorãdũ est, postquã tóties flagellati sumus, deteriores reddimur: sicut illis rebellibus Hebræis contigit, qui postquàm ab illa euersione Hierusalem

Hippocrates. Simile. Psalm. 118. Simile. Ierem. 22 2. Paralip. 36. & 4. Reg. 35.

Ierem. 44. lem euasere, dum in Ægypto essent, prophetæ Ieremiæ dixerũt: 15
Sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus abs te, sed facientes faciemus omne verbũ, quod egredietur de ore nostro, vt sacrificemus Reginæ cæli, & libemus ei libamina, sicut fecimus nos & patres nostri, Reges nostri, & Principes nostri in vrbibus Iuda; ex eo autem tẽpore, quo cessauimus sacrificare ei, indiguimus omnibus, & gladio & fame consumpti sumus. O diabolicã cæcitatem hominum, qui eo dementiæ deuenerunt, vt existimarent, se melius habere, dum in peccatis & offensionibus Dei submersi erant, quàm cum in gratia ipsius. Perpendite, obsecro, illum modum loquẽdi: Facientes faciemus omne verbum, vbi impetus & efficacia, qua nefarij illi Hebræi sua execranda opera facere volebant, apertissimè ostenditur. Nam hæc geminatio eiusdem verbi, Facientes faciemus significat ope- 14
rari aliquid magna cum efficacia: atq; ita iusti bona opera ma-
Exodi. 7. gno cum feruore operantur (& ideo vbi nos legimus: Tulit Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius, in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur, Proiecit Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius, in quo denotatur efficacia, qua Sanctus vir opere complebat illud, quod sibi à Domino præcipiebatur) sic peccatores sua impia opera efficaciter operantur. In pertinacia horum improborum hominum apertè conspicitur quã parum diuina verba & flagella Dei in cordibus plurimorũ peccatorum efficiant, & ideo in ipsorum pœnam & duritiem solet
Isaiæ. 1. Dominus ipsos à suis flagellis priuare. Atq; ita vbi nos legimus, Super quo percutiam vos vltra addentes prȩuaricationes, in Hebræo habetur, alme id est, ad quid percutiam vos vltra, siquidem 15
vos ipsos tot flagellis in meliorem frugem non estis recepturi? Quapropter qui ex vobis flagellati estis, & nunquam vos correxistis, non afficiamini lętitia, cùm vos à flagellis liberos videatis: hoc enim manifestum est vestræ damnationis signum.

Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Procurauerant isti perditi homines, vt bonum Iesum in malo aliquo opere caperent, sed non potuerunt, nunc autem in sermone capere conan-
B. Chryso. super hunc locum. tur. Super quo B. Chrysostomus, inquit: Si quis aquæ currentis meatum claudere voluerit, aliunde sibi semitam prærũpit: sic istorum malignitas ex vna parte confusa, aliundè sibi aditum adinuenit. Isti suum patrem Sathanã æmulabantur, qui hoc in

genium

16 genium habet, quod sicut illi, qui ciuitatem aliquam euertere, & solo æquare contendunt, eam per infirmiorem partem aggrediuntur, vbi muri minus fortes apparent. Sic diabolus per debiliorem partem homines inuadit: nam, vt est magnus scrutator, scire studet ad quam rem quilibet homo animum inclinet, & per illam vt pote debiliorem illum tentare & euertere contendit. Inimici oculos lynceos habere dicuntur, vt defectus suorum aduersariorum intueantur, & eorum vitas scrutentur. Hoc voluit Regius Propheta significare, cum dixit: Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo. Et paulò inferius: Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est. Et iterum: Super senes intellexi, quia mandata tua quęsiui. Hic aperta est comparatio & amplificatio, nam doctoribus
17 ac senibus sapientia conuenit, & hos omnes Sanctus vir superauit, eo quòd diuinæ legis contemplationi se tradidit. Sed quid significat dicere, se hac meditatione factum fuisse suis inimicis prudentiorem? Nescio cur hanc exaggerationem posuerit, nisi quia intellexit, inimicos habere oculos apertissimos ad inspiciendas miserias & defectus suorum aduersariorum, & multo maiorem prudentiam, ingenij aciem, & solicitudinem habet ille, qui diuinam legem in eo, quòd ad vitam & conscientiam suam attinet, meditatur. Cùm igitur inimici lucidos oculos habeant ad scrutãdum suorum aduersariorum miserias, diabolus, quippe qui crudelissimus aduersarius noster est oculos multo clariores simul cum ingenti sagacitate & astutia habet ad scrutandum ingeniũ
18 nostrum & complexionem, & vt sciens ad quid magis propensi simus, inde nos tentet & funditus euertat. Quocirca oportet nos habere oculos lynceos, vt ab eius insidijs & astutijs liberemur. Ideo Beatus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, animalia illa sancta plena esse oculis ante, & retro, intus & in circuitu. In quo docemur iustos retro ad præteritam vitam aspicere, vt sic de offensis, quas in illa contra Deum commiserunt, doleant. Aspiciunt etiam ante considerantes Dei iudicia, & vnusquisque maximo timore dicens, Quid de me erit? Sicut Sanctus Dauid dicebat: A iudicijs enim tuis timui. Et oculos habent ad dexteram, quoniã vanitatem rerum huius mũdi considerant, & illas contemnũt. Et oculos ad sinistram habent, eo quòd animo euoluunt breuitatem laborum huius seculi, vt eos patienter perferãt. Et sunt pleni oculis in-

Simile.

Psal. 118.

Psal. 118.

Apocal. 4.

Psal. 118.

lis intus, quia interiora cordium suorum contemplantur, vt ipso- 19
rum defectus corrigant. Denique oculos in circuitu habent, vt
se ab infernalibus inimicis, qui vndique insidias ad nos per-
dendum parant, tueantur. Cùm autem Pharisæi essent filij Sa-
Ioann.8. thanæ, vt Beatus Ioannes inquit, Vos ex patre diabolo estis,
in hoc suum parentem imitati sunt, atque ita Dominum per lin
guam expugnare decreuerunt. Solet quippe lingua in homi-
nibus esse vna ex debilioribus partibus: atque ita Beatus Iaco-
Iacobi.3. bus dixit: Qui non offendit in verbo hic perfectus est vir.
Quamuis diabolus Sanctum Iob diuitijs, honore, authorita-
te, & salute spoliauit, tamen linguam eius sanam, & intactam
reliquit, existimans eum ingentibus doloribus, & magnis la-
boribus commotum aliquod verbum fore locuturum, quo
Iob.19. Deum offenderet: Atque ita Sanctus vir hoc Sathanæ artifi-
cium perpendebat dicens. Adhæsit os meum carni meæ, 20
& derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Quod
perinde est, acsi diceret: Quis vnquam talem astutiam & sagaci-
tatem aspexit quali impius Sathanas me afflixit, & oppres-
sit, qui in toto corpore meo nihil sanum præter dentes ac la-
bia reliquit, vt tempore tantorum dolorum loquerer. Sed his cru
delissimus hostis non contentus est, quinimò, & vxorem San-
cti Prophetæ solicitauit, vt ipsum ad male loquendum incita-
ret: quæ quidem Sathanam adiuuare tanto animi conatu ela-
borauit, vt virum suum ad impatientiam prouocaret dicens: Be-
Iob.2. nedic (id est, Maledic) Deo, & morere. O mala fœmina, quæ, si-
quidem maritum tuum ad praua opera impellere non potes, eo
quòd graui vlcere percussus est, ipsum in lingua prouocas, vt 21
creatori suo maledicat. Sed (vt inquit ibi sacer textus.) In omni-
bus his non peccauit Iob labijs suis, nec stultũ quid cõtra Deum
locutus est. *o Sancta Maria Señora*, Et quã in paucis teterrimus Sa
thanas linguas adeò munitas sicut sancto Iob inuenit & quã mul
tos superauit ipsos hac parte expugnans. Non immerito natura
prouidit, vt cũ omnia membra corporis humani detecta nascerẽ
tur, lingua gingiuis ac labijs cooperta esset, & cum puer loqui in-
ciperet ei dentes nascerentur, & sic ipsa lingua tanquam mu-
Plinius. ro, & antemurali esset munita. Et Plinius inquit illam habere
duas venas, alteram tendentem ad cor, alteram verò ad cerebrum,
vbi ratio residet. In qua philosophia nos rerum omnium crea-

tor

tor docuit non debere hominem aliud in corde habere, & aliud lingua proferre, nec etiam debere loqui quidquid in corde habet, nisi solum modo illud quod æquum & rationi consentaneũ fuerit. Et qui se hoc modo gubernauerit arcana sibi à proximo suo commissa non reuelabit, ex quo non parua mala & incommoda oriri solent. Ideo in Prouerbijs dicitur. Qui ambulat fraudulenter reuelat arcana: qui autem fidelis est celat amici commissum. Vbi alia translatio habet celat animi commissum: & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Quod vna litera amicum vocat, altera animum appellat. Vt hinc intelligat quisque amicum suum esse animum suum: & qui ambulat fraudulenter, id est, qui vt materiam loquendi detrahendi, ac murmurandi suppeditet id quod animus suus, videlicet, amicus ei credidit impudenter, reuelauit, quod quidem pernicio- *Prou.20*
83 sum infidelitatis genus est. Quapropter maximè oportet te, ò homo, quidquid in corde habes, ore non proferre, nam prudens vir prius quàm verbum ex ore euomat, illud in statera rationis ponderare debet. Idcirco Ecclesiasticus ait: Verbis tuis *Eccles.28.*
facito stateram & frænos ori tuo rectos, & attende ne forte labaris in lingua & cadas in conspectu inimicorum, id est, dæmonum, insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem. O diuina verba, digna profecto quæ maximè perpendantur: Spiritus Sanctus ea in cordibus vestris affigat, vt omni tempore ex illis vtilitatem & commodum eliciatis. Notate obsecro, qualiter Spiritus Sanctus non solum vult vtvnum
84 duntaxat frænum ori nostro adhibeamus sed plura, quæ sunt diuinus amor, sanctus timor, atque vtilis verecundia. Aduertite etiam quomodo peccatum linguæ hic casum insanabilem appellat. Damna enim quæ maledicta & effrænata lingua secum affert curatu difficillima sunt. Atque ita Beatus Iacobus de ea *Iacobi.3.*
loquens sic ait: Ecce quantus ignis quàm magnam syluam incendit, hoc est, quanuis lingua res parua sit, magnum damnum inferre solet, sicut scintilla ignis totam vrbem solet aliquando incendere & inflammare. Vnus autẽ ex fontibus, vnde peccata linguæ dimanare consueſcunt, est otiositas. Nam sicut *Simile.*
cum caballi onera vehentes iter faciunt, omnes demisso capite & ceruice mansuete ambulant se se adinuicem nequaquam mordentes, cum vero exonerati ducuntur mutuo se ipsos mordent.

Sic

Sic dum Christiani sanctis exercitationibus Euãgelicę legis, vel 25
honestis occupationibus sunt onerati, iter vitæ suæ prosequũtur
absque eo, quòd de vitis aliorum agant: at si otiosi sunt & tan-
quàm equi exonerati ab aliqua honesta occupatione liberi sta-
tim se adinuicem detractionibus, murmurationibus atque infa-
mijs crudelissimè mordent.

Quanquàm verò hoc vitium omnibus commune sit, multo ta
Num. 12. men frequentius in fœminis reperitur. Vnde in Numerorum vo
lumine sic legimus: Locuta est Maria & Aaron contra Moysem
propter vxorem eius Æthiopissam, & dixerunt: Num per solum
Moysem locutus est Dominus? Et nobis similiter est locutus. O
rem stupendam. Animaduertite personas adeo notabiles & do-
no Prophetiæ illustratas in tantam miseriam incidisse. Aaron il
le, per quem Dominus tot mirabilia in libertate filiorum Israel 26
ab Ægyptiaca seruitute operatus est, & Maria illa, quæ inter fœ-
minas Hebræas prima tympanum in manibus sumens post
Exod. 15. egressum à mari cecinit dicens: Cantemus Domino, glorioſè
etenim magnificatus est, ecce qualiter ambo facti sunt contra san
ctum Moysem fratrem suum detractores, qui aliàs eos, qui de il-
lo murmurare vellent, carpere & seuere increpare debebant. Sed
quis adeò iustus est, qui non delinquat, maximè in lingua? Qua-
propter valde oportet nos huic tam debili & periculosæ parti in
ter omnia corporis humani membra prædominari. Atque ita
Psalm. 18. S. Dauid dixit: Si mei (scilicet sensus) non fuerint dominati, tunc
immaculatus ero & emũdabor à delicto maximo, & erunt vt cõ-
placeant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu
tuo semper. Domine adiutor meus & redemptor meus. Id est, 27
Si ego meis sensibus dominatus fuero, & ipsi non de me, sine du
bio quam plurimas vtilitates educam, videlicet, Immaculatus
ero, & etiam à superbia, quæ est vitium maximum, à quo pauci
euadunt, me eripiam, & emundabor à delicto maximo. Et erunt
vt complaceant eloquia oris mei, hoc est, Meæ tibi Domine
orationes erunt acceptæ. Et meditatio cordis mei in conspectu
tuo semper, ideſt, cor meum dispositum & præparatum erit, vt
semper in te ac tuis diuinis mysterijs cogitem: qui enim ianuas
sensuum claudit, vix habet in quo præterquam in Deo medite-
tur. Quoniam autem hoc perdifficile est, ideo Sanctus Prophe-
ta illud à Domino efficaciter postulabat dicens: Domine adiu-

tor

28 tor meus & redemptor meus. Quasi diceret: A te Domine hoc tantum bonum in me venturum est. Idem nos facere decet, & præcipuè fauorem implorare debemus, vt peculiariter ex omnibus sensibus linguam nostram prædominemur, siquidem quotidie videmus quam plurima mala, quæ etiam sanctis illa abutentibus euenire solent. Sed est maximè notandum in his sacræ scripturæ verbis, Mariam fratri suo Aaron: antepositam fuisse, cùm ipsa fœmina & ille summus sacerdos esset. Hoc non ideo fuit, vt ei plus quam fratri suo honoris tribueretur, sed vt significaret sacer textus, illam murmurationē incepisse, & fratrem suum ad id faciendum prouocasse: nam (vt diximus) fœminæ in hanc miseriam plerumq; propensiores esse solent. O incōmutabilis Deus, & quem mulier ad hoc vitium non inducet, & deturbabit, siqui-
29 dem illa suffecit, vt tantum virum, qualis erat Aaron, deijceret? Hic etiam ostenditur, quanto se periculo exponit, qui dignitates & prælaturas acceptat. Quis enim est, qui omnibus valeat satisfacere, siquidem sanctus Moyses, quem Diuus Paulus in tota domo Dei fidelem fuisse testatur, non potuit aliorum detractiones & murmurationes deuitare? Sed non ideò boni & virtute præditi animo cadere debent, quia (vt ait B. Petrus) Quę enim est gratia, si peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deū; in hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplū, vt sequamini vestigia eius. O cælestem doctrinam, & quàm apertè hîc ostenditur error illorum, qui cùm absque culpa sua de ipsis detrahitur, ira excandescunt, dicentes: Si culpam haberem, nihil
30 de hac murmuratione curarem, sed cum illam non habeam, & muneri meo pro virili parte satisfaciam, molestissimè fero, vt de me detrahatur. Attende frater & animo euolue, quàm aliter hîc Sanctus Apostolus nos doceat, cùm ait: Si benefacientes patienter sustinetis hæc est gratia apud Deum. *Hebr. 3.* *1. Petr. 2.*

Deniq; ponderandū est, sacrum textū dixisse hos duos fratres cōtra sanctum Moysem propter vxorē eius AEthiopissam murmurasse. Super quo ait quidam interpres, illos per contemptum AEthiopissam vocasse, etenim Madianitæ, à quibus illa originē trahebat, licet propè AEthiopiam habitent, AEthiopes tamen nequaquam sunt. Ex quo apertius constat, Mariam huius detractionis causam fuisse propter aliquam inuidiam aut conten-

Iacobi. 1. tionem inter vtram q; habitam. Meritò ergo Diuus Iacobus ani- 31
maduertens tot incommoda, quæ ex locutione oriuntur, nos sic admonet: Si quis putat se religiosum esse non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio. Ideo viri prudentes, vt ab his damnis & malis liberentur, se se ad securissimum silentij portum recipiunt. Inter causas, ob quas gloriosus Baptista in solitudinem se contulit, vna fuit, ne, videlicet, aliquo otioso sermone vitam suam macularet. Et ita sacrosancta Ecclesia in eius hymno decantat, vbi sic habetur: Antra deserti teneris sub annis Ciuium turmas fugiens petisti, Ne leui saltem maculare vitam Famine (id est, leuiverbo quod à forfaris deducitur) posses. Atque

Eccles. 5. ita Spiritus Sanctus quemlibet nostrum hortatur dicens: Ne temerè quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendū ser- 32
monem coram Deo, quia Deus in cœlo & tu super terram. Idcirco sint pauci sermones tui. Quod perinde est acsi diceret: Homines infimi & abiecti coram principibus ac potētibus dominis loqui non audent; & qui parum sciunt, coram literatis conticescūt; & cùm Deus sit Dominus infinitæ maiestatis & sapientiæ, & tu vilissimus terræ vermiculus mille ignorantijs plenus coram eius diuino conspectu, vbi scis ipsum verba tua ponderare, vide quomodo loquaris: non sit velox cor tuum ad proferendum sermo-

Simile. nem, & quātum potueris, silentium obserua. Si in domum Regis ingrederis, hunc ordinem obseruari videbis, quòd illi, qui coram ipso rege sunt, parum & summissa voce loquuntur: decet enim Regis authoritatem, vt in cōspectu eius famuli ipsius silentiū præ stent. *Pero en la otra sala mas afuera ya hablan vn poco mas alto*: in atrio 33
vero, quod ab ipso rege maximè distat, omnes magnos clamores & absque ordine edunt ita vt insani & amentes esse videantur. Inter Christianos hoc discrimen versatur, quòd illi qui sunt deoti, cum orationi assiduæ vacent & coram diuino conspectu per considerationem incedant maximum silentium obseruant, parum loquuntur, & cum magna ædificatione procedunt: alij qui non ita deuoti sunt nec tam assiduę orationi dediti, non tam astricte silentium obseruant, nec tam moderatè loquuntur: qui denique ita viuunt acsi à Deo non viderentur nec audirentur (vix enim corda sua in cœlum erigere sciunt) hi ingētes clamores extollūt, inconcinne loquuntur, & damnum vel cōmodū quod ex verbis eorū oriri potest, non attendūt. Nec ad vitanda peccata so-

lum

34 lum sed ad internam quoque animi quietem & tranquillitatem (quâ vera sapientia comparatur) plurimum hæc cura silentij iuuat. Cùm ergo tam magnas vtilitates linguæ custodia pariat, æquum profecto est, vt omnes nos virtutis huius amore & studio incensi ad eam consequendã omni cum diligentia cõtendamus, eamq; à Domino votis omnibus impetrare studeamus, qui nunquàm pijs suorũ conatibus deest. Sic enim apud Salomonẽ legimus: Hominis est animã præparare, & Dñi gubernare linguam. Quemadmodũ enim clemẽtissimus Deus ad peccatorũ veniam largiendã exigit, vt conuertamur ad ipsum, quo ipse conuertatur ad nos, ita hoc in loco studiũ, diligentiã, & curã nostrã requirit, quo opem suam nobis ad hanc virtutem obtinendam largiatur. *Prou. 16.*

Et mittunt ei, vt caperent eum in sermone, discipulos suos cũ Herodianis.

35 Tales discipuli erãt, quales magistri. Si fons insipidus & turbidus est, quomodo riuuli, qui ab eo profluunt, dulces & clari erunt: Et si [*a la corriente y creciente del rio no resiste la presa hecha de argamaßa, como resistira la presa hecha de ymbres tiernos?*] Hoc est, si torrẽti passionum non resistit senectus, experientia, & dignitas magisterij, quomodo effrænata iuuentus resistet? Iugum, quod fortis bos ferre nõ potest, qualiter iuuencus tener illud sustinebit? Idest, si illi, qui sunt magistri & prælati colla sua iugo sanctæ legis nõ summittunt, qualiter subditi & discipuli eorum, videntes in eis tam deprauatum exemplum, se illi subijciẽt? O quam magnum Rei publicæ damnum inferunt impij magistri & prælati: è contra verò quãtam vtilitatem probi Reipublicæ afferunt. Idcirco Dominus per Ieremiam Prophetam pro singulari beneficio populo *Simile.* *Simile.*

36 Israelitico hanc promissionẽ fecit, Dabo, inquit, vobis pastores iuxta cor meũ, & pascent vos scientia & doctrina. O Deus infinitæ misericordiæ, & si hãc his tẽporibus promissionẽ adimpleres, quot quãtisq; malis remediũ adhiberetur, & quã multa bona perpetrarentur. In sacro Exodi volumine iussit idem Dominus sancto Moysi dicens. In veste summi sacerdotis deorsum, vel ad pedes eiusdẽ tunicæ per circuitũ, quasi mala punica facies mixtis in medio tintinnabulis, ita vt tintinnabulũ sit aureũ & malũ punicũ, & vestietur in ea Aarõ in officio ministerij, vt audiatur soni tus, quãdo ingreditur & egreditur in Sãctuariũ in cõspectu Dñi, & nõ moriatur. O immẽse Deus, vt quid Dñe tantã pœnã pro re, quæ tã parui põderis & momẽti videtur esse imponis? Quid *Ieremi. 3.* *Exod. 28.*

enim prodest, vt tintinnabula vestis summi sacerdotis personet, 37
necne, vt dicas, Vt non moriatur? Grande mysterium hic latet.
Cùm Dominus iubet, vt sacerdos, quando in Sanctuariũ ingressus fuerit, veste pontificali induatur, significat, sacerdotem, qui tã altum ministerium exercet, charitate debere indui. Atq; ita Pro
Psalm. 131. pheta Dauid dixit: Sacerdotes eius induantur iustitiam. Per tintinnabula voces prædicatorũ denotantur, quibus omnes ad seruitutem Dei conuocat & inuitat, Per mala punica fructus bonorum operũ designantur, & cùm præcipit, vt sonitus tintinnabulorũ audiatur, quod si non fecerit sacerdos, pœna mortis puniatur perinde est (vt glossa explicat) acsi iuberet, vt sacerdos populũ increpet, doceat, & arguat. Ideo B. Paulus ad Timotheum, qui epis-
2. Timo. 4. copus erat, scribens sic ait: Testificor coram Deo & Christo Iesu &c. Prædica verbũ insta, opportunè importunè, argue, obsecra, 38
increpa in omni patiẽtia & doctrina. Super quod Venerabilis Beda, & B. Chrysostomus perpendunt agonem, vim, & conatum, quo Sanctus Apostolus hoc discipulo suo commendauit, in quo magnam huius negotij insinuauit necessitatem. Personent ergo, ô patres sacerdotes & prælati vestra tintinnabula, & verbis seruidis conclamate. Sed oportet, vt ipsa tintinnabula malis punicis misceantur & interponantur, hoc est, maximè conducit, vt vestri sermones & colloquia cum bono exemplo Sanctorum operũ &
4. Reg. 5. perfectæ vitæ coniungantur, vt non moriamini. Naaman princeps militiæ Syriæ (vt sacra refert historia) propter merita prophetæ Elisæi non solùm à lepra, sed ab infidelitate sanatus fuit, atq; ita cũ fide dixit, Verè scio, quod nõ sit alius Deus in vniuersa terra, nisi tantùm in Israel. Et statim inferius eundem Sanctũ 39
prophetã sic est allocutus: Obsecro concede mihi seruo tuo, vt tollam onus duorum burdonum, non enim faciet vltra seruus tuus holocaustũ aut victimã dijs alienis, nisi Domino. Mira res, adeò iste bono sui sancti magistri exemplo cõmotus fuit, tantamq; fiduciam in eius sanctitate sitam habebat, vt existimaret, terram illam, quã Sanctus Propheta pedibus suis calcauerat, sibi futuram esse refugiũ, quo se à peccatis defenderet. Animo, quæso, perpendite quanti faceret princeps iste illius iusti societatem, si quidem terram, quam pedibus conculcauerat, tanti pendebat. Quàm dispares ac diuersi erant isti Pharisæi â sancto Elisæo: & tales ipsi erant, quales discipuli eorũ. Ideo mittunt eos cum Herodianis.

Acce-

40 Accedentes igitur ad Dñm peruersi discipuli legationis suæ causam his verbis proposuerunt: *magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum, Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum dari Cæsari, an non?* Verũ de huiusmodi orationibus propheta Dauid ait: Molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula, siue vt alius vertit: Et ipsi sunt lanceę. Et sanctus Ieremias ait: Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est, in ore suo pacẽ cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias: nunquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut in gentem huiuscemodi non vlciscetur anima mea? In his omnibus infallibilem dicebant veritatem, quanuis ipsi eam non crederent. Sic solus Iesus Christus vera sapientia patris est omnium magistrorum ma
41 gister, qui eos docuit, quæ docenda erant. Atque ita per Isaiam Prophetam dixit: Ego Dominus docens te vtilia. Non ait, Ego Dominus docens te subtilia, sed: Ego Dominus docens te ea, quæ ad vtilitatem conducunt. O quam multa se se nobis hîc offerebant ad increpandos huius miserrimi temporis prædicatores, qui in integra concione vix vnam rem vtilem auditoribus prædicant. Imitamini, imitamini patres concionatores hũc cæleſtem magistrum vtilia magis quàm subtilia docentes.

Dicũt ei etiã: *et viam Dei in veritate doces.* Nunquid via Dei cũ mendacio ostendi potest? Si enim cum mendacio ostenditur, iam non via Dei erit. Ad hoc respondeo, illos in hoc dicere voluisse, Viam Dei verè doces, ideſt, [*Enseñas de veras, y como se ha de enseñar.*] Medicus cum ægroto potionem præbet ex ruibarbaro & *Simile.*
42 casiafistula confectã, si eum his res adeò impertinentes immiscet, vt efficiat, quòd potio amara non sit potio, ideſt, [*que la purga no sea purga, y que el ruybarbo no haga su operacion:*] non elicitur fructus ab infirmo desideratus. Sic vaniloqui prædicatores tot inanes rhetoricas cum Sacrosancto Euangelio coniungunt, totq; dicendi modos, & curiosa verba inquirunt, vt efficiant quod ipsum sanctum Euangelium in auditorum cordibus non operetur, nec suum faciat effectum. Vitium curiositatis etiam gentilibus adeò odibile fuit, vt Plutarchus aduersus illud integrum librum ediderit. Quod quidem vitium licet in omnibus officijs odibile & nociuum sit, multò magis in sancto prædicationis ministerio: nam Præ nimia curiositate multi non gloriam Dei aut vtilitatem ani-

Psalm. 54.

Ierem. 9.

Isaia. 48.

marum quærũt. Sed bonã tantũmodo de eloquentia & Sapientia 45
sua existimationem habere contendũt, auditores ipsos demẽtes &
ab omni spirituali bono vacuos reddentes. Quocirca B. Paulus
Coloss. 2. Colossenses hortatur dicens: Videte ne quis vos decipiat per phi
losophiã & inanem fallaciã. Vbi illa dictio, Et, declaratiua est, at-
que ita vult dicere Sanctus Apostolus, Videte ne quis vos deci-
piat per philosophiam, id est, per inanem fallaciam: sicut in sa-
Genes. 2. cro Genesis volumine dicitur: Benedixit diei septimæ, & sanctifi-
cauit eam. Vbi illud, Et, significat etiã, ideſt, ita vt sit sensus, Bene
dixit, ideſt, sanctificauit. Cùm igitur Sanctus Apostolus iam suo
tempore Christianos admonuerit, vt vaniloquos concionatores,
qui viam Dei in veritate nequaquam docent, euitarent, multo
magis profectò hac admonitione nũc opus est, siquidem in mo-
do prædicandi tantam hodie corruptionem videmus. 46

Et non est tibi cura de aliquo, Quasi dicerent, cõcionaris absq; alí-
cuius lucri tẽporalis spe. *Nõ respicis personam hominum*. Sic Deus in
Deuteronomio præcipiebat inquiens: Non accipietis cuiusquam
personam: acceptio enim personarum sine peccato esse nequit,
quia opponitur iustitiæ, nihil autem opponitur virtuti, nisi pec-
2. Th. 2. 2. q. 63. art. 1. catũ, vt perdocte B. Thomas asserit: & ideo acceptio personarũ
reperiri non potest in eo, qui ex liberalitate dona largitur.

Dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet censum dare Cæsari an non? Iose
Ioseph. lib. 8 antiqui. phus libro de antiquitatibus inquit, hãc quæstionẽ ortam fuisse
ab eo tempore, quo Octauianus imperauit, vt scriberetur vniuer-
sus orbis, & vnusquisq; certũ & determinatũ tributum solueret.
Et quia solutio census seu tributi professio quædam subiectionis
Deuter. 6. erat, videbatur Hebræis, quòd siquidẽ Deus in Deuteronomio eis 45
iusserat, Dñm tuum adorabis & illi soli seruies, Deo ipsi tantum
modo obsequiũ præstare debebãt. In quo sanè à veritate recede-
Ierem. 27. bãt, qm̃ Propheta Ieremias nomine Dei huic populo dixit: Ego
feci terrã, & homines, & iumenta, quæ sunt super faciem terræ, &
dedi eam ei, qui placuit in oculis meis. Et nũc itaq; ego dedi om
nes terras istas in manu Nabuchodonosor Regis Babylonis ser-
ui mei, & seruient ei omnes gentes. Genus autem & regnũ, quod
non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque
non curuauerit collum suum sub iugo regis Babylonis in gladio
& in fame & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus,
donec consumam eos in manu eius. Et alibi in Sacra scriptura di
citur:

46citur: In culpatur Rex Sedechias, eo quod non impleuit iuramentum, quod præstiterat Regi Nabuchodonosori de tributo reddendo. Vnde infertur, quod si Deus volebat, vt Hebræi tributum soluerent Regi tyranno & idololatræ, quantò magis volet, vt tributum pendatis, & faueatis alijs longè maioribus seruitijs tam Catholico Regi, tamque fidei defensori, qualem nunc habetis, maximè his temporibus, quibus infestissimus Christianorum hostis Turcarum Rex tot copias & exercitus ad effundendum Christianorum sanguinem parat, quique ad labefactandam sacrosanctam Iesu Christi Ecclesiam facultatibus, ac diuitijs suorum, nec non & personis ipsorum tanto imperio dominatur, acsi omnes eius serui essent, & ipsi ei absque aliqua contradictione obtemperant. Si noster Catholicus Rex exercitus, 47quos habet, non haberet, & in Hispaniam hæretici, Mauri, & Turcæ ingrederentur, quid de vestris facultatibus, quid de vitis, quid de animabus vestris esset? Quam multi miseri à sanctissima fide Iesu Christi Saluatoris mundi deficerent, ipsumque negarent? Si ergo Rex vester vos in tanta iustitia, pace, & tranquillitate ab hostibus tuetur, quare ei amore atque integra, & prompta voluntate non seruietis? Deum igitur fratres mei pro tam singulari beneficio collaudate, & ab ipso summis precibus contendite, vt vitam ac salutem eius, qui vos ita protegit & tuetur, fœliciſsimè augeat. ¶ Itaque cum hæc quæstio tunc ventilaretur inter Hebræos ipsi eam ad cœlestem magistrum detulerunt, vt illum vel apud populum traducerent, vel apud Herodianos læsæ maiestatis reum agerẽt. In Actibus enim Apostolorum legimus 48quendam Iudam Galilæum, & alium nomine Theudam popularis seditionis autores fuisse, quod censum Cæsari dandum esse negarent, qui tamen capitali supplicio audaciæ suæ pœnas dederunt. In hoc igitur tantum vitæ discrimen Pharisæi Dominum conijcere nitebantur. Ad hoc autem Herodianos, hoc est, Herodis milites in huius criminis societatem asciuerũt, partim, vt Dominum continuò ad vincula raperent, si tributa Cęsari pẽdenda esse negaret, partim vt illi huius criminis testes essent. His igitur insidijs callidiſsimè excogitatis egregiam se victoriam de Domino adepturos sperabant. Sed tamen (vt in libro Prouerbio- Prou. 12.
rum dicitur) Non est scientia, non est sapientia, non est consiliũ contra Dominum; nec fieri poterat, vt incomprehensibile Dei

2. Paralip. 36. in.

verbũ in verbo caperent, & ita sequitur: *Cognita autẽ Iesus nequitia* 49
eorũ ait: Quid me tentatis hypocritæ? O Christe reparator vitæ & agnus mansuetissime, vt quid Dñe tanta asperitate illis respondes, qui te tam dulcibus verbis alloquuntur, & tã singularibus & eximijs laudibus honorant? In hoc diuinus magister nos docet, quẽ vultum illis ostendere debemus, qui nobis blandiuntur. *Simile.* Nostra enim natura in hoc velut natura cicadæ est, quæ si oleo aspergatur, moritur, si autẽ aceto, reuiuiscit. Sic nos, si adulationibus & suauibus sermonibus collaudamur, superbia mortificamur, si verò increpationibus asperis castigamur, humilitate viuimus. Idcirco *Psalm. 140* Regius Propheta dicebat: Corripiet me iustus in misericordia & increpabit me: oleũ autẽ peccatoris non impinguet caput meũ. *Prou. 27.* Et ob hoc etiã dicitur in Prouerbijs, Meliora sunt vulnera diligẽtis, quam fraudulenta oscula odientis. Vnde infertur quã crudelis 50
ille sit, & quantũ peccatũ cõmittit, qui alijs adulatur, si quidẽ pro
D. Th. 2. 2. q. 115. art. 2. ximi sui homicida est: quãuis D. Thom. egregie dicat, attendendã esse adulationis materiã ad huius criminis malitiã cognoscendam. Nã si cõtra charitatẽ est, vt cum aliquis peccatũ alterius laudat, tunc erit peccatũ mortale, si ipsum de peccato mortali laudat, erit autẽ veniale, si de veniali. Solet etiã esse peccatũ ratione intẽtionis, & ita qui verbis dulcibus alicui adulatur, vt ei grauiter noceat corporaliter vel spiritualiter, peccat mortaliter, vt ibidem sanctus doctor asserit. Et quãuis nõ habeat intentionẽ inferendi ei damnum, si tamen ei occasionẽ prębet, vt adulatione ipsius delinquat, tantũ peccat, quantũ est peccatũ, ad quod ei occasionẽ dedit. O miser adulator, & quãti tibi stant adulationes tuæ, licèt
Philoponus. tu adeò cæcus es, vt eas vix peccatũ esse reputes. Narrat Philopo 51
nus, quendã tibicinem à militibus in bello captũ ipsos sic fuisse allocutũ: Ego nunquã aliquẽ interfeci, quare vos me pauperculũ hominẽ vultis interficere? Cui milites sic respõderũt, si manibus nõ necasti, saltim tua tuba alijs fuisti ad interficiendũ incitamento. *Simile.* Nimis aptè adulator tibicini cõparatur, nã tibicen, cum tubã clangit, delectationẽ generat, & affectiones mouet. Atq; ita Sene
Seneca lib. 2 ca inquit, quod Xenophonte tubã personante, Alexander audiẽs illã subitò ensem è vagina eduxit, acsi dimicare vellet, sicut cum quis ad saltandũ animũ habet propensum, dum primũ sonitum alicuius musici instrumẽti auribus suis placidum audit, statim pedes ipsius saltare videntur, quoniã musica affectiones mouere facit.

52 cit. Sic adulator tibia, seu fistula linguæ suæ & suorũ verborũ con
cinnitate suauem musicã illi, cui adulatur, efficit. Nã (vt in Eccle Eccles. 40.
siastico dicitur) Tibiæ & psalteriũ suauẽ faciũt melodiã, & super
vtraq; lingua suauis. Hic igitur adulator, qui musica suarũ adula-
tionũ proximos suos delectat, ipsorũq; passiones ad peccata cõ-
mittẽda excitat pro illis sic punietur, acsi illa cõmisisset. Et si di
xerit, Quare ego puniar, siquidẽ adulteria nõ patraui, iniuriã non
vltus fui, homicidiũ non feci, & tyrannidẽ nõ exercui? Parum re
fert ea crimina non perpetrasse: nã si ea non cõmisisti, proximos
tuos multis blandimẽtis & adulationibus ad ipsa cõmittẽda inci
tasti. Idcirco de adulatoribus possunt illa Prophetæ Oseæ verba Osea. 4.
explicari: Peccata populi mei comedẽt. Mira res, qualiter pecca-
ta comedi possunt? Ad hoc respõdetur, quod sicut cibus postquã Simile.
53 ab aliquo mãducatur, efficitur eius, qui ipsum mãdit, quoniã in
substantiã ipsius vertitur: sic adulatores suis peruersis cõsilijs effi-
ciũt, vt aliena peccata sua sint, & in ipsos conuertantur. O ingen
tẽ cęcitatẽ, ò deplorandã demẽtiã, velle homines pro alienis pec-
catis se ipsos in infernũ perpetuò arsuros detrudi. Quapropter si
quidẽ adulatores adeo nociui sunt, nos ad imitationẽ nostri diui
ni capitis Iesu Christi ostẽdamus, illos nobis nequaquã placere,
vt sic seipsos cõfundant & conuertantur, ac sibi & nobis minimẽ
neceant. Hac sancta doctrina plus reges, principes ac magnates
huius mũdi opus habẽt: illos enim plerũq; isti Sathanæ ministri
peruertere solent, ipsosq; lætificãt ac delectãt, eorũ peccata collau
dãtes, sicut olim regibus & principibus Israel fecerũt. De quo san
ctus Propheta Oseas conquerebatur dicens: In malitia sua lætifi Osea. 7.
54 cauerunt regẽ, & in mẽdacijs suis principes. O diabolicã crudeli-
tatẽ. Cùm Rex Ieroboã regnũ suum ad idololatrandũ cõmouis-
set, nõ defuerunt homines spiritu sathanico pleni, qui dũ de tam
graui scelere ipsum ac principes necnõ consiliarios eius increpa
re deberent, illos laudauerunt, & nefarium atq; execrandũ illud
facinus approbarunt. Ex quo id, quod statim Sanctus Propheta
inferius dicit, ortũ est, scilicet, Dies regis nostri, cœperunt princi-
pes furere à vino. De eo die loquitur, quo impius rex cõstituit co
lendos esse Deos aureos. Nã peccatores illũ diem, suũ reputant,
in quo aliquod pergrande scelus cõmittunt. Cùm autẽ illa die
nullus extiterit, qui ipsum ac priuatos eius reprehẽderet, quin po
tius multi factum laudarunt, ideò cœperunt principes furere à

vino, nimis hilares & lętabũdi propter scelus, quod perpetrarũt. 55
Plini lib. 18. cap. vlti. Cũ pecora exultant, & indecora lasciuia ludũt certum, teste Plinio, præsagium est futuræ tempestatis. Et sicut cantus oloris, id est, [Cisne,] signum est imminentis sibi mortis, in eundem modum, cũ peccatores exultant ob peccatum præsagium est euidẽs iam ipsorum instare supplicium. O infœlices peccatores, qui tã sufficientem causam ad deplorandum habentes inebriati voluptatis vino exultant & lætantur. Sed quæro, cur eum diem, quo ingressi sunt filij Israel in Ægyptum, non memoriæ tradit Sacra
Gene. 46. scriptura, sed dies egressionis eorũ? Apud Genesim enim narrat sacer textus, quomodo Iacob cum filijs suis ingrediens non pecu
Exodi. 12. liariter diem refert. Et alibi mentionem faciens de Hebræorum egressione inquit: Eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terta AEgypti, nox ista est obseruabilis Domini. Certe 56
hoc factum fuit vt Spiritus Sanctus doceret nos, non esse lætitię dies, cùm peccas, sed maximæ tristitiæ, siquidem in crudelissimã dæmonis captiuitatem ingrederis: at cùm per veram pœnitentiam egrederis, & per virtutes incipis in terram promissionis gloriæ, videlicet, tendere, is dies iubilationis & lætitiæ est.

Ex supradictis infertur, quòd vna ex magnis infœlicitatibus, quas Reges habent, est id, quod ipsi maximam fœlicitatem & tranquillitatem reputant, scilicet, non habere in terris aliquem, cui de factis & operibus suis rationem reddant, & neminẽ esse, qui eos de malis ipsorum reprehendat, quin potius ea laudet, & ideo ipsi perquam raro se ipsos corripiunt. Quid plura? etiam in planctu & ploratu principibus ac magnatibus huius mũdi solẽt homines adulari, sicut contigit Sancto Ioseph. Nam (vt in sacro 57
Genes. 50. Genesis libro scriptum est) postquam mortuus est Patriarcha Iacob, Fleuit eũ AEgyptus septuaginta diebus, & quanuis vniuersum regnum patris Ioseph mortem deplorauit, non tamen deplorasse legimus nec per vnum diem mortem ipsius sancti Ioseph. Ex quo apparet illos luxisse patrem, vt filio tunc AEgyptum gubernanti complacerent: at in morte filij iam non habebant, cui assentarentur, & ideo non plorarunt. Amicitia enim huius vitæ communiter mercenaria est & in lucro fundatur, & ideo non nisi pręsentibus ostenditur. Hic etiam adnotatione dignum est, non solùm improbum esse laudare peccatorum vitia, sed etiam reprehensibile esse iustorum virtutes, plus quàm merentur

58 tur, commendare. Nam sicut meritò reprehenduntur illi, qui ve- *Simile.*
stem magnam ei, qui corpore pusillo est, conficiunt: sic iure opti
mo reprehẽsione digni sunt, qui magnas laudes ei, qui parua me
rita habet, tribuere solent.

Iam vidistis quàm bene meritò Dominus his improbis homi
nibus dixerit: *Quid me tentatis hypocritæ?* & adiecit statim, *Ostendi-*
te mihi numisma census. O Christe superne imperator cæli & ter-
ræ, aperi Domine thesauros tuos, & ex eis monetam deprome,
in qua imaginem, quam ipsa habet, intueri possis, quorsum eam
ab ijs nefarijs hominibus petis? O singularem diuini Saluatoris
paupertatem, de quo Sanctus Propheta dixit: Pauper sum ego, *Psalm.87.*
& in laboribus à iuuentute mea. Tanta erat eius inopia & pau-
pertas, vt ad soluẽdũ tributũ, quod ab eo exigebatur, Beato Pe-
59 tro sic dixerit: Vade ad mare, & mitte hamũ, & eum piscem, qui *Matt.17.*
primus ascẽderit, tolle, & aperto ore eius inuenies staterem, illum
assumens da eis pro me & te. Hãc paupertatẽ ipse suis sacris disci
pulis pro sponsa reliquit. Atq; ita B. Petrus cuidã eleemosynam
â se petenti dixit: Argentum & aurum non est mihi. Quare, ò fra *Actuum. 3.*
tres, vos ipsos non confunditis hæc audiẽtes, & cupiditatẽ, quę in
cordibus vestris regnat, ac solicitudinẽ diuitiarũ contemplantes?
B. Thomas inquit, inter omnia bona infimum locum tenere di- *D.Th.2.2.*
uitias: at homines adeò insani & amentes sunt, vt propter hęc in *q.118.art.5.*
fima bona summũ bonum, videlicet, Deũ amittere velint: Amit-
tunt etiam pacem & trãquillitatẽ, quæ sanctæ paupertatis sociæ *Esdræ libr.*
sunt. Sanctus Esdras in suo libro sic ait: Precatio nostra apud *1.cap.9.*
Dominum Deum nostrũ vt daretur nobis pax illius in loco san-
60 cto eius, & illuminaret oculos nostros Deus noster: vbi alij tran-
stulerunt, vt daretur nobis pax illius in loco sancto eius. Vbi ap-
paret, quòd ad pacem consequendã & ad illuminatos oculos ha
bendos multum conducit tenues opes in hoc mundo possidere.
Et quoniam homines paupertatem despiciunt, maximo cum la
bore viuunt, & tanquàm cæci quamplurima mala perpetrãt, vt
diuitias, quas morte, velint nolint, relictuũ sunt, cõparent, ipsi au
tẽ cum peccatis remanebũt, quę ad ipsas acquirendas cõmiserũt.
Quando aliquis princeps vel Reipublicę primarius vult alteri fe-
stum celebrare, iubet, vt omnes agricolæ rus petant ad cuniculos *simile.*
capiendos. Ipsi verò retibus & alijs ad venationem pertinenti-
bus onerati iussa domini adimplent: & postquàm defessi & fati-

gati

gati, sunt omnes cuniculos, quos cæperunt, domino offerunt, & 61
ipsi defessi retibus onerati absque aliqua vtilitate remanent. Sic
auari retibus fraudum & mendaciorum onerati incedunt, vt pe-
rituras diuitias consequantur, at morte appropinquante quid
quid venati sint Domino relinquunt, videlicet, mũdo, cui seruie
runt, ipsi verò defessi cum retibus peccatorum & fraudum ma-
nent, pro illis æterna supplicia patientes. Sic ipsi in libro Sapien
Sapien. 5. tiæ fatentur dicentes: Lassati sumus in via iniquitatis & perdi-
tionis, & ambulauimus vias difficiles, Diuitiarum iactantia quid
contulit nobis? Transierunt omnia tanquàm vmbra, omnia in
hoc mundo remanserunt.

At illi obtulerunt ei denarium. Quibus Dominus: *Cuius*, inquit, *est imago hæc, & superscriptio?* *Dicunt ei, Cæsaris. Tunc ait illis, Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Hac breui respõsio 62
ne improborum ora obstruxit, nullamque eis calumniandi cau-
sam reliquit: quando & principibus honorem habendum & Deo
debitum cultum & obsequium exhibendum esse docuit. Domi
Isaiæ. 60. nus per Sanctum Isaiam populo Hebræorum promiserat dicẽs:
Gens & regnum, quod non seruierit tibi peribit, & gentes soli-
tudine vastabuntur, & venient ad te curui filij eorum, qui humi-
liauerunt te & adorabunt vestigia pedum tuorum, omnes qui
detrahebant tibi, & vocabant te ciuitatem Domini Sion sancti
Israel. Omnes has seruitutes exteræ nationes Hebræo populo
exhibituræ erant, eo quod ipsi serui Dei erant, & hos omnes fauo
res ob nimia scelera sua amiserunt, & infidelibus subiecti facti
sunt, eisque seruierunt, nũc Assyrijs, nunc Chaldæis nũc, AEgy-
ptijs, & tempore Machabæorum, & postea Romanis obtempe- 63
Iudith. 5. rarunt. Atque ita quidam dux filiorum Amon nomine Achior
ad Olophernem dixit: Non fuit, qui insultaret populò isti, nisi
quando recessit à cultu Domini Dei sui. Quotiescunque autem
præter ipsum Deum suum alterum coluerunt, dati sunt in præ-
dam & in gladium & in opprobrium. Cùm igitur nos Deo maio
ri obligationis vinculo astringamur, & simus modo quales su-
mus, pertimescamus, ne eisdem & multo maioribus flagellis pu
niamur. Veram pœnitentiam agamus & cum illa immensa Dei
iram placabimus, & hìc consequemur diuinam gratiam,
& postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius, Amen.

In eadem

In eadem Dominica Vigesimasecunda post Pentecosten CONCIO SECUNDA.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Matth. 22.

IN huius sacrosancti Euangeli lectione aperte ostenditur quis Deus sit erga homines, & quales ipsi homines erga Deum, Deus enim ex malis hominum occasionem accipit, vt ipsis benefaciat: homines vero ex bonis Dei occasionē sumunt, vt ipsum offendant. Sanctus Propheta Isaias refert qualiter tempore quo Hebræi vaticinia ipsius parui pendebant dicentes, Māda remanda, expecta reexpecta (quod perinde erat acsi dicerent, Parum curamus dicta tua, & quòd nobis dicas, non post multos dies mortem esse venturam, nosque peccatorum nostrorum rationem esse reddituros, ideo in Dei misericordia expectemus, & veram de illis pœnitentiam agamus, hæc inquam parum curamus, sed percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum) tunc eos diuinus vir sic est allocutus: Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatum angularem pretiosum. O ineffabilem Dei misericordiā. Nonne isti peruersi & nefarij homines digni erant, qui diuina iustitia iubente à terra absorberentur, & propter tantum scelus deuorarentur? Deus verò non solùm id nequaquā imperauit, sed ab illa peruersitate occasionem sumpsit ad tantum beneficiū in eos conferendum, quale fuit, eidem prophetæ iubere, vt promissionem ineffabilis incarnationis verbi diuini tunc eis vaticinaretur, qua dura eorum corda emollirentur. Et rursus increpans Sanctus Isaias illius populi duritiē, qua Deo molesti erant, adiecit: Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, Ecce virgo con-

Isaiæ. 28.

Isaiæ. 7.

concipiet, & pariet filium, &c. Vbi est ponderandum illud, Prô- 4
pter hoc, in quo significatur Deus ex abominatione illius gentis occasionem cepisse, vt eis illam singularẽ promissionẽ faceret. Et
Ioan. 6. apud D. Ioannem, cùm Iudęi per contemptũ saluatori mundi dicerent, Quod tu facis signũ, vt videamus & credamus tibi? Quid operaris? quod perindè fuit acsi dicerent, Opera, quæ tu facis, nõ sufficiũt, vt per illa verbis tuis credamus, tunc quãdo propter tantam blasphemiã annihilari merebãtur, eis clementissimus Dominus dixit, Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita; & ipsis altissima mysteria ad eorũ obscuratos intellectus illuminandos ostendit. Et cùm etiã Dñs Paralytico, qui in piscina erat, sa-
Ioan. 5. lutem tribuere voluit, ait sacer textus: Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multũ tempus haberet, dicit ei, Vis sanus fieri? Ex quo apparet, Dominũ ex magnitudine miseriæ illius hominis occasionem sumpsisse, vt in eum misericordiã faceret, qui propter peccata sua in illam ægritudinem inciderat. 5

In hoc etiam sacro Euangelio hoc manifestè cõspicitur. Nam cùm Pharisæorum discipuli ad ipsum nociuis & odio cõmotis visceribus accederent, vt caperent eum in sermone, cognita nequitia eorum eis pijssimus Iesus salutare consilium dedit, vt & cum Deo & cum hominibus pacem haberent. *Reddite*, inquit, *quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo* Ecce igitur qualis erga homines Deus est, qui ex ipsorum peccatis occasionem sumit, vt in eos beneficia conferat, ipsi autem homines ex acceptis à Deo bonis occasionem ad illum offendendũ capiunt. De hoc diuina maiestas
Ezec. 16. per Ezechielem Prophetam conqueritur, loquens cum synagoga, & in ipsa cũ peccatoribus, qui ex salute, ex pulchritudine, ex 6
sciẽtia, atq; ex alijs multis bonis, quæ à Domino acceperunt, & ex doctrina, quam eos docuit, occasionem ad ipsum offendendũ sumunt. Perfecta (inquit) eras in decore meo, quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es. Tales isti Pharisæi extiterũt, qui Domino saluatore grauissimos eorum morbos salutaris doctrinæ suæ medicamentis curare volente aduersus pium medicum insanierunt, & continuas illi insidias moliti sunt; pluries nanque malitiæ suæ machinis eius vitam petere, & gloriam obscurare conati sunt. Quapropter de quolibet
Iob. 41. eorum illud Sancti Iob dici potest, scilicet, Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus; quæ, videli-

cet,

7 cet, frequentibus ictibus concussa adeo non emollitur, vt magis etiam obduretur. Sic tamen Dominus se in omnibus eorum calumnijs gerebat, vt ipsius quidem gloria illustrior, eorum verò malitia magis conspicua fieret, nec tamen tot artibus frustra tentatis finem sceleratis suis conatibus posuerunt. Qua in re à parente suo diabolo minimè degenerabant, qui nec multoties quidem victus & superatus defatigatur, nec lacessendi atque tentandi officium intermittit; sic enim à saluatore in deserto primo congressu superatus iterum ac tertio nouis illud machinis aggressus est. Quo exemplo monemur, fratres, vt nunquam post insignem aliquam victoriam solicitudinem, & arma deponamus, sed semper velut in acie stantes ad noua prælia expediti atque parati simus. Hinc de magno illo Antonio post dæmones ab ipso
8 profligatos, Beatus Athanasius scribit, quòd neque Antonio vincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neque diaboli fractæ defecêre vires. Hoc igitur animo ac mente Pharisæi erant, qui ab eodem spiritu acti parentis sui mores imitabantur; toties enim à Domino superati alias atque alias nocendi artes excogitabant. B. Athan. in vita S. Antonij.

Itaque nunc *Abeuntes consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone*. Quia enim præclara eius opera accusare non poterant, ad eius verba conuertuntur, in quibus facilius capi homines solent. Et quia populo Domini facta miranti illum odiosum facere desperabant (cuius metu sæpè manus ab illo abstinuerunt) modo apud Reges & Principes inuisum facere nitebantur, si eum ad hoc inducerent, vt Cæsari soluenda tributa esse negaret. Ecce
9 qualem isti Sathanici homines ab illo cœlesti ac efficacissimo sermone, quē summus eis mundi concionator prædicauit, vtilitatem eduxerint. Videns Deus illius rebellis populi pertinaciam & obstinationem dixit Prophetæ Oseæ: Verūtamen vnusquisq; non iudicet, & non arguatur vir. Hoc est, Iam alij alios non corrigant, nec peccator in eo populo reprehēdatur, eos desine, & vnusquisq; ad libitum & arbitrium suum viuat. O terribile malum, ô pœnam grauissimā, Deum illos homines absq; punitione & flagellis relinquere. Hoc idem est, quod apud D. Matthæum Dominus dixit: Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum. O Deus pietatis infinitæ, & quæ peccata populus iste tam grauia commisit, vt sic eum velis deserere? Ipsemet Dominus paulò inferius hoc ex- *Oseæ. 4.* *Matth. 15.*

plicat

plicat adijciens: Populus enim tuus sicut ij, qui contradicunt sa- 10
cerdoti. *O sancta Maria señora*, Et quâm flagitiosum flagitium est, sacerdoti contradicere, eiusque imperio non parêre, si quidem, vt Deus exaggeraret, quàm corruptus ac deprauatus Oseæ temporibus Iudaicus populus erat, eum comparauit ijs, qui contradicunt sacerdoti? Quod ergo peccatum erit ipsi Deo contradicere? O cæli, ô terra, ô insensibiles creaturæ ob tantum facinus obstupescite. Veremini fratres, ne propter vestra innumera delicta in id præcipitium in quod isti miseri deueniatis. Sanctam doctrinam, quæ vobis quotidie prædicatur, tota animi cõtentione amplectimini, & eã accipite amoris & affectionis viscẽribus ne maio
Simile. ris vobis damnationis sit causa. Radij solis etiam si vitrum feriant, ignem in eo non incendunt quia ibi non sistunt, nec in ipso reuerberant: at verô in speculo reflectentes statim ignem in- 11
cendunt, quoniam vlterius non progrediuntur, sed ibi detinentur, & in eo faciunt reflexionem. Sic diuina eloquia quæ per vnã ingrediuntur aurem per aliam verô exeunt, cum nullam in memoria faciant reflexionem, sed protinus obliuioni tradãtur, non excitant in mente diuini amoris ignem, sunt velut radij per vitrum transeuntes: tam frigidus enim post concionem remanet sicut antea miser peccator. At, si diuina verba in memoria reflexionem faciant, & anima ea detineat atque cum affectione meditetur in ipsa sanè diuini amoris accendetur ignis, vt in pectore
Psalm. 118. sancti Regis Dauid incendebatur, qui, quoniã diuina verba con-
Psalm. 38. seruabat (vt ipse fatetur dicens, In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi) ait: Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis. Propter quod illi culpa di- 12
gni sunt, qui cum iam sermonem audiant, eum statim à memoria sua excidere permittunt. Quôd si isti culpa notantur, eo quod nullum cõmodum ex tam salutifera medicina eduxerint, quanto maiori culpa illi digni erunt, qui cum ipsa quotidie deteriores
Simile. fiunt. Inter omnia desperatæ salutis argumenta illud præcipuũ esse constat, cùm æger adeo nihil adhibitis medicamentis iuuatur, vt etiam grauius ægrotet. Hoc idem in spiritualibus animarũ morbis simili ratione cõtingit: nemo enim periculosius ęgrotat, quàm qui remedijs fit deterior. Quod in ijs præcipuè locum habet, qui cum vel à Deo vel ab hominibus corripiũtur, adeo nihil proficiũt, vt aduersus corripientẽ acrius insaniant. In quo autem isti pe-

13 isti periculo versentur, Salomon exponit, cum ait: Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repẽtinus superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur. Deus nos à tam pernicioso malo liberet. Quid igitur erit de illis, qui non solum dura ceruice corripientem contemnunt, sed eum etiam persecutionibus, opprobrijs, & contumelijs afficiunt & insectantur? Huiusmodi homines impios istos Pharisæos imitantur, qui à sermone Domini abeuntes consilium inierunt, vt caperent eum in sermone, quô ipsum vita priuarent. O diabolicam duritiem hominum, ad quorum animos emolliendos nec miracula, nec sermones nec rationes tali ore, talique spiritu prolatæ sufficere. Deus vos à consilio & congregatione impiorum liberet: mutuò enim se ipsos adiuuant ad malum inceptum prosequen-
14 dum, quo vsque illud opere compleant. Atque ita Dominus de illis, qui superbia elati turrim Babylonis ædificabant, dixit: Ecce vnus est populus & vnum est labium omnibus, cœperunt que hoc facere, nec desistent à cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt non audiat vnusquisque (id est, non intelligat) vocem proximi sui. Atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Attendite remedium, quo Dominus vsus est, vt illi ab illo prauo opere desisterent, scilicet, eos diuidere, & alios ab alijs separare. Hoc eodem remedio S. Patriarcha Iacob vtendum esse docuit, cum iniquæ congregationes ad aliquod scelus committendum paratæ essent, cum dixit: Simeon
15 & Leui fratres vasa iniquitatis bellantia (id est homines pleni iniquitate & ira ad bellandum contra proximos suos) in concilium eorum non veniat anima mea, & in cætu illorum non sit gloria mea (id est, nunquam ego glorier nec honore afficiar tali satietate) Quia in furore suo occiderunt virum. Maledictus furor eorum, quia pertinax: & indignatio eorum, quia dura. Sed, ô Patriarcha sancte, quod remedium adhiberi potest contra illos, qui sic in vnum congregantur, nè suis sceleribus & iniquitatibus vlterius progrediantur? Ipse statim ostendit adijciens: Diuidam eos in Iacob & dispergam eos in Israel. Hoc etiam remedio oportet nunc vtantur illi, qui ciuitates ac populos gubernant. Et siquidem in hac republica sunt

Prouer. 29.

Gene. 11.

Gene. 49.

congregationes lusorum, hominum turpium, atque aliorũ, qui 16
sicut Pharisæi, ad parandos laqueos & insidias suis proximis con
Michæa. 7. gregantur (de quibus illud Michææ dici potest: Omnes in sangui
ne insidiantur, vir fratrem suum ad mortem venatur malum
manuum suarum dicunt bonum) maxime oportet, vt puniantur
& alij ab alijs separentur, quò ab inceptis malis desistant. Et si qui
dem dæmon tot in mundo cõgregationes habet, quæ ei obsequã
tur, ego vos fratres per immensam Dei charitatem obsecro, toto
conatu operam detis vt inter vos sint Iesu Christi congregatio-
nes, & ad inuicem vobis faueatis, & animum præbeatis, quo ad sa
cram confessionem & sacrosanctam communionem suscipiena
dam accedatis, in carcere positos consolemini, hospitalia visite-
tis, & alia id genus pietatis ac misericordiæ opera exerceatis. Nã
Prou. 18 (vt in prouerbiorum libro dicitur) Frater, qui adiuuatur à fratre, 17
quasi ciuitas firma.

Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Inter ea quæ in
homine ad peccandum magis parata sunt, vnum est lingua: id-
Iob. 39. circò isti maleuoli homines Dominum per eam oppugnare de-
creuerunt. Quanuis S. Iob in sacra scriptura tantis virtutibus
commendatur, ipse tamen de se inquit: Vnum locutus sum,
quod vtinam non dixissem, & alterum, quibus vltra non ad-
dam. Et Propheta Dauid, cùm tam sanctus esset, & tam
Psalm. 38. firmum propositum non loquendi haberet, vt apparet ex illis
verbis, Dixi, custodiam vias meas vt non delinquam in lin-
gua mea (seruare vias ad non peccandum cum lingua, est absti-
nere se à nimijs sermonibus: per has enim vias paulatim murmu
ratio, peruicacia, adulatio, & mendacium ingreditur) cum inquã 18
hoc propositum haberet, inquit, Pone Domine custodiam ori
meo & ostium circunstantiæ labijs meis. Quare, rex sancte,
Psal. n. 140 tu ipse custodiam illam & ostium linguæ tuæ non ponis? Quo-
niam hoc est adeo difficile, vt absque peculiari Dei fauore illud
nequaquam valeam obseruare. Quocirca Ecclesiasticus suspira-
Eccles. 22. bat dicens: Quis dabit ori meo custodiam & super labia mea sig-
naculum certum, vt non cadã in ipsis, & lingua mea perdat me.
O quantam horum sanctorũ verba nobis confusionem inijciũt.
Nã cũ ipsi Spiritu sancto essent illuminati pertimescebant tamẽ
nè linguis suis laberentur, & in aliquod insanabile malum inci-
derent: ideò nouum fauorem & auxilium à Deo summa cum
humi-

humilitate implorabant. Nos verò miseri peccatores tam liberi ab omni timore viuimus, & tanta libertate loquimur, ac si iam in gratia essemus confirmati, & cum lingua securam non peccandi haberemus potestatem. Petamus igitur, fratres mei, vos obsecro, cum timore & humilitate â misericordiarum Patre opem & auxilium, & ita linguas nostras moderemur, vt ipsum illis minime offendamus. Nam quia homines hoc non faciunt, malum, quod hoc miserabili instrumento fit passim, tam vniuersale est.

Diuus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se quandam in hunc modum visionem vidisse: Et ecce Draco magnus ruffus habens capita septem & cornua decem, & in capitibus suis septem diademata, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli: & misit eas in terram. Beatus Gregorius super illa verba sancti Iob, Frater fui draconum, ait, per dracones homines malitiosos & suorum proximorum detractores intelligi. Sicut enim draco solo anhelitu interficit, sic versutus murmurator & detractor. Atque ita inquit Salomon, si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occulte detrahit. O maledicte & execrande murmurator, qui sicut draco anhelitu & serpens ore, quos mordet, interficit, sic tu non solum animam occidis illius, qui te libenti animo audit proximorum famam infamiæ nota maculantem, verum etiam animam tuam interficis, & fratris tui famam maculas. Quocirca per draconem, quem Diuus Ioannes vidit, apte detractor significatur. Ait nanque Draconem ruffum esse, quia murmurator, vt ei habeatur fides, mille quærit colores. Deinde dicit, septem illum habuisse capita: hæ sunt septem murmurationum species. Quarum prima est, quando falsum alicui imponitur crimen. Secunda, quando aliquis malitiose publicauit, quod alius falso ei dixit. Tertia, quando rem, quæ secreta erat, licet vera, quisquam manifestat. Quarta quando multo plus addis, quam res se habet, vt eam exaggeres. Quinta, quando opus bonum est, & tu illud coinquinas dicens, proximum tuum non sana nec recta id fecisse intentione. Sexta, quando aliqua se se offert occasio laudandi aliquem, & tu non ignoras, illum in aliqua re se bene gessisse, eique fauere potes, bene de eo cum veritate loquens, & illum scis apud alios in mala haberi existimatione, & tu malitiose,

Apocal. 12.

B. Gre. lib. 19. mor. cap. 28. sup. Iob. cap. 30.

Eccle. 10.

simile.

taces. Septima, quando audis aliquod falsum crimen in illum 22
dici, qui tuus amicus habitus est, & quanquam id intelligis fal-
sum esse, siles: cùm taces, ijs, quæ alij dicunt, assentiri videris.
Hæc sunt septem draconis capita. Diademata verò septem, quas
super his capitibus habebat, innuunt, vitium hoc in septem mun
di partibus regnare, cætera autem vitia in aliquibus regionibus
præcipuè magis quam in alijs prædominari. Ebrietas, in quibus-
dam locis magis quam in alijs regnat: in alijs latrocinium, in alijs
insidiæ, in alijs furor & ira, in alijs denique inimicitiæ, simulta-
tes, & vindictæ, &c. at vitium hoc detractionis vbicumq; pluri-
mum regnat. Non est populus, quantumcunque sit minimus,
cui hoc vitium non dominetur, & de eo ipsi habitatores non con
querantur dicentes, ò quot pessimæ linguæ sunt in isto oppido.
Progreditur vlterius B. Ioannes dicens: Cauda eius trahebat ter- 23
tiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram. Super quo
notandum est, nonnulla esse peccata caudam habentia, & hæc
sunt omnia illa, quæ ad restitutionem obligant. Hæc autem cau-
da est, quæ magnam animarum Christianorum partem in infer
num detrudit, eo quod nolunt damnum proximis illatum resti-
tuere atque resarcire. Contendite ergo fratres, ab huius draconis
anhelitu vos eripi, & si aliquando pollui & coinquinari ab eo
permiseritis de proximis vestris detrahentes, confestim eis de dā
no satisfacite, quod intuliſtis, nè vos cauda illa in æternam geh̄
næ damnationem impellat.

Et mittunt ei discipulos cum Herodianis. Non hi maledicti Phari- 24
sæi discipulos suos mittebant, salutarem doctrinam Iesu Christi
Saluatoris mundi audiendi gratia, sed capiendi eum in sermo-
ne, vt videatis quam boni magistri erant isti. Existimabant pa-
tres filios suos ex societate Pharisæorum ingētes in sanctitate fa
cturos esse progressus: sed attēdite, quā aliter eos instituebant. O
quā multis hodie contingit patribus filios suos perdere & destrue
re, eo quod illos in domibus collocant, in quibus nihil aliud addi-
scunt, quam Deū offendere, ac maligne, callidè, versute, de praua
te, & inhoneste viuere. Qua propter maximè conducit ijs, qui fi-
lios habent, oculos recte aperire, & prospicere, quibus in domi-
bus eos constituant, & quibus dominis aut quibus magistris
eos educandos, vel erudiēdos tradant. Beatus Thomas perdocte
asserit, duo in peccato inesse, causam videlicet, principalem &
causam

B. Tho. 1. 2. q. 8. art. 3.

25 cauſam acceſſoriam. Principalis (vt ait Beatus Auguſtinus) eſt voluntas, alia vero eſt acceſſoria, & hæc eſt multiformis, vt puta occaſiones, ſenſuum obiecta, mundi pericula, omnia hæc ſolent eſſe acceſſoria peccati cauſa: dæmon etiam eſt cauſa acceſſoria. Sed inter omnes vna ex efficacioribus eſt deprauata ſocietas, ex deprauatis autem ſocietatibus vna ex perniciosis eſt magiſtri corrupti & improbi domini conſuetudo. Tribus, quæ Regem Ieroboam ſequutæ fuerunt, omnes eius malo exemplo adductæ idololatriam commiſere. Atque ita de eis ſanctus Iſaias verba faciens inquit: Væ coronæ ſuperbiæ ebrijs Ephraim. Vocat eos Ephraim, non quia vniuerſi ex tribu Ephraim originem ducebant, ſed quia ille deteſtandus Rex, qui ſuper eos tunc regnabat, ex hoc tribu ortum trahebat, & ab eo 26 omnes ſe decipi ac peruerti permiſerant. Eos autem ebrios appellat, quoniam deprauato exemplo atque illius nefarij hominis perſuaſionibus ita corrupti fuere, vt quaſi amentes & rationis expertes remanſerint: ex quo videre poteritis malum, quod vnus duntaxat ſceleratus Dominus perpetrat. Et non minoris efficaciæ eſt damnum, quod improbus magiſter diſcipulis infert, eo quod ipſi dum erudiuntur, teneriores ac debiliores eſſe ſolent.

B. Auguſt. lib. 1. & 3. de libe. arbi. Iſa. 20.

Adeuntes ergo Phariſæorum diſcipuli Dominum, bandiſſimis illum verbis compellare cœperunt. *Magiſter* (inquiunt) *ſcimus, quia verax es &c.* vſque, *Licet cenſum dari Cæſari an non*? Hæc commendatio veriſsima erat, quæ tamen, quoniam à fraudulento pectore manabat, erat perniciosiſsima: venena enim mel- 27 lita Domino propinare volebant. Bene profecto de impio homine loquens Sanctus Dauid ait: Tota die iniuſtitiam cogitauit, lingua tua ſicut nouacula acuta feciſti dolum. Acuta quippe nouacula abſque vllo doloris ſenſu leniter pilos capitis abſcindit: atque in hunc modum prauorum hominum lingua ſuaui quadam blandiloquentia quaſi nouacula virtutes mentis radit.

Pſalm. 51.

Cũ igitur fraudulentę illę vulpes quæſtionem hanc Domino propoſuiſſent, cognita eorum nequitia tanto is acrius aduerſus illorum fraudem excanduit, quanto ipſi blandius cum eo agere cœperunt. *Quid me* (inquit) *tentatis hypocritæ? Oſtendite mihi numiſma cenſus. At illi obtulerunt ei denarium: ait ergo illis, Cuius eſt ima-*

go hæc & superscriptio? Dicunt ei, Cæsaris: Ait illis, Reddite ergo, quæ 28
sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. O admirabilem clemen
tiam Dei, qui hoc contentus est, quod homo tantum ei præstet
obsequij ac seruitutis, quantum Regi terræ exhiberi solet. Quo-
circa antequam legem Dominus Israelitico populo tribueret,
permisit, ipsos in captiuitate esse regibus AEgyptiorum ser
uientes, vt sic confunderentur, si eius diuinam legem non cu-
stodirent, sicuti iussa Regum & imperia seruauerant, sub quo-
rum ditione ac potestate positi fuerant. O quam merito nunc
confundi ac verecundia affici possumus, videntes quam prom-
pto, quamque parato animo simus ad dominis temporalibus
seruiendum. Qua animi voluptate homines illorum seruitutes
consumunt ac profundunt vitas, opes, & honores, quo vero
mœrore atque tristitia vniuersali Domino inseruiunt, à quo es- 29
se acceperunt, & omnia, quæ possident, & à quo residuum
etiam, quod eis deest, se accepturos esse sperant. In sacro Gene-
Genes. 47. sis volumine legitur, quòd, vt S. Ioseph AEgyptijs parum tribue
ret frumenti, ipsi eum sic allocuti fuerunt: Tantum modo respi-
ciat nos Dominus noster, & læti seruiemus Regi. Quantò igi-
tur maior est ratio, vt læti seruiamus Deo, qui est infinitæ boni-
tatis, quique tot habet bona, quæ nobis elargiri potest?
His verbis, Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari &c, vt Domi-
nus Pharisæorum malitiam retudit, ita mentem nostram sa-
lutari maximeque necessaria doctrina breuiter instituit: quid-
quid enim Christiana Philosophia docet, hac breui oratione
complexus est. Quisquis enim Deo & Cæsari, hoc est, Deo
& hominibus, quod suum est, fideliter reddiderit, is certè totum 30
iustitiæ munus plenissime absoluit. Cùm autem homines di-
co, nos etiam ipsos & quoscumque alios hominum appellatio
ne intelligo. Nam quoniam nobismetipsis & alijs hominibus
quod debemus reddimus tunc iustitiæ munus adimplemus. Ad
hoc igitur sciendum est, summum omnium sanctorum deside-
rium fuisse, scire, qua potissimum ratione Deum sibi propitium
redderent. Huius autem desiderij flammam nobis illa Prophe-
Micha. 6. tæ Michææ verba exprimunt. Quid dignum offeram Domi-
no? Curuabo genu Deo excelso. Nunquid offeram ei holocau-
stomata? Nunquid placari potest Dominus in millibus arie-
tum? Nunquid dabo primogenitum meum pro scelere meo?

His

31 His igitur sanctus Propheta sacrificiorum generibus enumeratis,& magna his interrogationibus attentione & expectatione concitata tandem ait:Indicabo tibi,ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te,vtiq; facere iudicium,& diligere misericordiam,& solicitum ambulare cum Deo tuo.

Ex his autem tribus officiorum generibus primum quidem spectat ad nos,nempe,Facere iudicium,secundum ad alios, scilicet,Diligere misericordiam, tertium vero ad Deum, quod ipsa Prophetæ verba declarant, cum ait: Solicitum ambulare cum Deo tuo.Cum igitur Dominus prophetica voce à nobis exigit, vt iudicium faciamus,hoc petit,vt iuxta rationis & legis diuinę decreta(quæ rationem nostram illuminant atq; perficiunt)non iuxta appetitus nostri desideria vitam instituamus.Ille igitur iu
32 dicium facit,qui cupiditatum suarum libidine compressa solo rationis & diuinæ legis iudicio vitam moderatur.Quod quidem regius vates se præstitisse dicebat cum ait:Nam & testimonia tua *Psalm.118.*
meditatio mea est, & consilium meum iustificationes tuæ: siue (vt alij verterunt) Iustificationes tuæ consiliarij mei sunt. O miros vitę nostrę consiliarios.Fœlix,qui eis vitam suam ducit.Hoc enim,quod ait S.Dauid,perinde est ac si dixisset:Nõ audio quid cordis mei intemperantia flagitet:non quid male corrupta caro concupiscat:non quid antiquus serpens mendacio suo cõfingat: non quid sęculi voces auribus meis insonent: non quid subdola adulatorum lingua consulat: non quid syrenarum voces suaue canentium & ad carnis blanditias inuitantium à me requirant: non postremo quid mihi aut falsi amici, aut praui consiliarij, aut
33 prudentia carnis præscribant. Horum igitur voces nullo modo mihi audiendas esse decreui.Audiam verò quid loquatur in me Dominus,quid ab ipso illuminata ratio, quid ius & æquitas requirant.Denique omnibus alijs consilijs repudiatis, iustificationes tuę Domine fidissimi atque certissimi consiliarij mei sunt. Hoc est ergo facere iudicium.Sequitur deinde aliud quod cęteris hominibus pręstare debemus,scilicet,misericordiam. De qua in *Eccle.17.*
Ecclesiastico legimus: Misericordia viri quasi sacculus cũ ipso, *& 29.*
gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. O mirifica laus *2.Corin.4.*
misericordię.Beatus Paulus inquit:Habemus thesaurum in vasis *Primas. su*
fictilibus. Primasius Doctor antiquus & Diui Augustini discipulus ait,thesaurum esse diuinam gratiam, atq; amicitiam Dei, *per D.Pau. epistolam.*

regni que cœlorum hereditatem: & hunc thesaurum portamus 34
in vasis fictilibus, videlicet, in humana fragilitate, propter quam
eum amittimus sæpissime. Vt autem Spiritus sanctus nos con
solaretur de angore, quem concipere possemus, videntes tam
pretiosum thesaurum in tanto periculo versari, nobis ait: Miseri
cordia viri quasi sacculus cum ipso, gratiam hominis quasi pu
pillam conseruabit. Vbi nos docet, quod aliquem misericor-
dem esse est ei admirabilis defensio ad gratiam atque alia diuina
dona conseruanda. De huius virtutis laudibus cùm multa ac pe-
ne innumera dici possint, solum Diui Ioannis Baptistæ testimo-
Luc. 3. nium in medium proferam. Cum is enim aduersus mundi scele
ra non tam clamare, quam tonare aut fulminare cœpisset, geni
mina viperarum sceleratos homines appellans, eisdemque inex
tinguibilem gehennæ ignem incredibili acrimonia & verborum 35
asperitate minans, ad ipsum protinus omnes omnium ordi-
num homines perterriti accurrerunt, quid sibi facto opus esset
inquirentes, quo tamen illam diuini Numinis iram auerterent.
Itaque tubæ illum interrogauerunt dicentes: Quid ergo facie-
mus? Habet autem non vulgarem emphasim illa vox, Ergo:
perinde enim est ac si dicerent: Si iam, vt prædicas, omnis ar-
bor, quæ non facit fructum bonum, excidenda, & in sempiter-
num ignem conijcienda est, si paleæ inextinguibili igne com-
burendæ, quid faciemus, quo hoc tantum incendium fugere
valeamus? Hæc erat igitur populi interrogatio. Quid ad hæc Ioã
nes? Existimabit fortasse aliquis illum laborum patientiam, ci
borum abstinentiam, aut similes alias virtutum actiones illis
commendaturum, quanuis omnia hæc ad salutem maxime con 36
ducunt. Quid ergo ait? Qui habet duas tunicas, det non ha-
benti, & qui habet escas, similiter: quia verissimè à Domino di
Matth. 5. ctum est: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam con-
sequentur. Fecit sanctus vir huius duntaxat virtutis mentio-
nem, quia per eam disponitur homo ad cæteras omnes, quæ
Psalm. 88. ad vitam æternam necessariæ sunt. Quocirca dixit S. Dauid,
Misericordia ædificabitur in cœlis. Et in Prouerbiorum volumi
ne scriptum reperitur, Benefacit animæ suæ vir misericors. Sed
Prouer. 11. fortasse dices: Arbitrabar equidem vitum misericordem pau-
peri benefacere. Rectè cogitas: Sed maius in se ipsum bene-
ficium confert: nam inopi vestem elargitur, quæ duos tan-
tum

37 tum numos aureos valet, animæ verò suæ inæstimabilis pretij
ac valoris gloriam comparat: qui misericors est, licet pauper ex
ijs, quæ petens accipit necessitati suæ moderate subuenit, &
quod supereſt, reliquis egenis impartitur: in quo plurimum
meretur, quoniam Deus ita in suis præceptis suauis est, vt ve-
lit, quod quando fieri potest plurimi in vna eademque re me-
reantur. In cuius significationem iussit filijs Israel, vt fructuum, Nume. 18.
qui colligerentur Leuitis decimas impenderent, & ipsis Leuitis
præcipiebat, vt decimam partem illarum decimarum summo
sacerdoti tribuerent. Optime quidem Deus posset imperare,
vt populi decimas parturirent, partemque earum Leuitis, par-
tem verò summo sacerdoti darent, & quod Leuitæ nihil earum
soluerent: sed tamen voluit, vt ipsimet Leuitæ ex illis, quæ
38 eis oblata fuerant, aliquid etiam tribuerent, vt sic vna ea-
demque decima omnes mererentur, & opera pietatis exerce-
rent. Quòd si æquum est, vt pauperes ex tenui facultate sua
partem cum reliquis pauperibus distribuant, quanto igitur lon-
ge iustius erit vt diuites hoc faciant, siquidem opibus ac diui-
tijs tantum possunt? Quod quidem summa cum hilaritate at-
que libenti animo facere debent, cùm hoc nihil aliud sit, quam
in cœlis thesaurizari. Loquens Deus de illis rebus, quas He-
bræi erant in vrbem Hierusalem portaturi, adiecit: Cùm au- Deut. 14.
tem longinquior fuerit via, & locus, quem elegerit Dominus
Deus tuus, nec poteris ad eum hæc cuncta portare, vendes om-
nia, & in pretium rediges, portabisque manu tua. Sic vos diui-
tes, cum diuitias vestras quas in hac vita modo possidetis in
39 aliam ferre non possitis eas à vobis auferte, & egenis pauperi
bus erogate, & sic pretium (hoc est meritum) in manibus ve-
stris certissimum feretis, quod ibi vobis perfectissime remune-
rabitur.

Supereſt tertium, nempe, quid communi omnium Domi-
no debeamus. Hoc autem quæ mens, aut hominum aut etiam
Angelorum non dico verbis explicare, sed cogitatione com-
prehendere poterit? Ad hoc enim necesse erat, vt partim qui-
dem omnia, quæ in nos contulit, beneficia, partim etiam om-
nes eius perfectiones perspectas & cognitas haberemus, quo
par eius beneficentiæ, & dignitati obsequium præstaremus:
quod vtrumque ineffabile & incomprehensibile est. Quia

igitur nulla vis humanæ mentis concipere hoc pro dignitate 40
potest, supereſt, vt humano more ex humanis ad diuina gradum facientes diligenter cauſas expendamus, propter quas hominibus obſeruantiam, honorem, ac beneuolentiam exhibemus, eaſque omnes, ac multo etiam plures infinitis acceſsionibus cumulatas in vno Deo reperiemus. In alijs enim cognationem, in alijs dignitatem, in alijs virtutem, in alijs ſapientiam, in alijs ætatem, in alijs denique collata beneficia, & amicitiam, cæteraque ſimilia attendere, debitiſque obſequijs honorare ſolemus. Itaque & parentibus, & cognatis, & magiſtratibus, & viris virtute ac ſapientia præſtantibus, & ſenioribus, & amicis, ac poſtremò benefactoribus cultum quendam & beneuolentiam exhibemus: cæterum cùm omnes hæ diligendi rationes in vno Deo cumulatiſsimè reperiantur, quis iam 41
dubitare poterit, omnia hæc obſequia in vnum collecta illi vni deberi, & ita deberi, vt illi quidquid obtuleris infinitis partibus minus ſit, quam quod eius immenſæ maieſtati debetur? Quid enim ſiue in cœlo, ſiue in terra eſt, quod cum eius meritis & laudibus aliqua ex parte conferri queat, cùm omnis etiam beatarum mentium puritas cum illa comparata, impuritas, omnis dignitas vilitas, omnis pulchritudo deformitas, omnis ſapientia ignorantia, omnis denique potentia infirmitas & imbecillitas ſit? Neque verò hic ſupernus Dominus minorem ideò cultum, & honorem promeretur, quòd vnus omnia donet, quam omnes illi, qui ſinguli ſingula præſtant. Neque enim auream monetam minoris facimus, quæ multarum inſtar eſt, quam multas inferioris metalli, quæ cum multæ ſint, illius 42
valorem non adæquant. Quia igitur in vno illo omnia habemus, omnes vtique in vnum illum amores & honores, omnemque pietatem & religionem conferre debemus. Quid igitur ex his, quæ hactenus dicta ſunt, ſequitur? Hoc profecto, quam merito Dominus requirat à te, ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Faciens Sanctus Iſaias verba de Chriſto mundi Saluatore ait: Et dixit Dominus ad me: Voca nomen eius, Accelera, ſpolia, feſtina. Vbi ſignificatum fuit, qua celeritate & diligentia ipſe Dominus mundo ſubuenit. Et Beatus Apoſtolus inquit: Deus pacis conteret Sathanam ſub pedibus veſtris velociter. Siquidem igitur hic ſupernus Dominus tanta velocitate

Simile.

Iſai. 8.

43 citate & solicitudine de rebus egit, quæ tantopere nobis conducebant, rationi etiam consentaneum erit, vt nos maxima cum solicitudine ac diligentia ea, quæ ad eius seruitutem attinẽt, exequamur, intelligamusque nihil iustius, neque honestius, neque sanctius, neque vtilius, neque pulchrius, neque pluribus modis debitum, quam communem hunc Dominum, atque parentem toto corde, tota mente, totis viribus diligere, reuereri, honorare, illi obsequi, illius diuinis præceptis obtemperare, illius amore liquefieri laudes vbique decantare, illum semper ante oculos habere, illius gloriam votis omnibus desiderare, ante illius maiestatis conspectum pauere, illius diligendi causa nos natos esse putare, propter illius gloriam millies, si ita opus fuerit, vitam profundere, omniumque hominum & angelorum lin-
44 guas optare, vt eius magnificentiam & innumera beneficia meritis, laudibus, & vocibus efferre valeamus. Quæ omnia vbi præstiterimus, certum est nihil nos immensæ eius bonitati æquiualens præstitisse: solus enim ipse, qui se plenissime comprehendit, digne se laudare & diligere potest: omnis autem alia siue hominum siue angelorum laus infinitis partibus ea, quæ illi debetur, inferior est. Quæ cum ita sint, expendite nunc quæso mecum fratres, quale sit, quod passim fieri videmus nempe hanc tantam maiestatem ab hominibus contemni, leges eius perfringi, iura conculcari, beneficiorum eius obliuisci, nullamque maiestatis eius rationem haberi. Quid enim aliud tam multi mortales faciunt, quam peccatis peccata, & scelera sceleribus addere? Quotus enim quisque conditorem
45 suum atque parentem super omnia diligit? Quis lethale peccatum super omnia detestatur? Quis diuinæ seueritatis iudicium metuit? Quis iustitiam vtilitati præfert? Quis virtutem magis quam pecuniam diligit? Quis diuinas leges omnibus vitæ commodis anteponit? Quam enim multos passim videre licet, qui pro rebus nihili, pro fœdis pecudum voluptatibus, pro leuissima iniuria vindicanda, aut exiguo lucro captando omnia diuina mandata prætergredi non verentur. Quo fit, vt quem rebus omnibus anteferre deberent, rebus omnibus posteriorem habeant. Quo quid indignius, quid iniustius, quid execrabilius esse potest? Denique eo stuporis multi homines venerunt, vt nihil sit, quod minus metuant, nihil

eius

eius autoritas minus apud eos valeat, nihil cuius offensionem 46
minus pertimescant, nihil cuius gratiam & amicitiam minoris faciant, quandoquidem illam exigui lucelli aut cuiuscunque voluptatis causa amittere non verentur. Hac in re fratres desunt animo verba, sensus deficit, mens stupet, intellectus hebescit, atque omnes animæ & corporis vires plane flaccescunt, & in tantæ indignitatis consideratione horrent, ideoque quod satis digne deplorare non possumus mentibus vestris ponderandum atque cogitandum relinquamus. Quisquis igitur tantum hoc nefas pro meritis detestatur, atque huic tam magno iustitiæ debito satisfacere cupit, tres illas iustitiæ partes, quas propheticis verbis initio proposuimus, implere studeat, nempe, Facere iudicium, diligere misericordiam, & solicitum ambulare cum Deo suo: & sic quæ sunt Cæsaris, cæsari, & quæ sunt Dei 47
Deo reddet: hoc est, quæ sunt debita Deo & hominibus, persoluet.

Hic quoque perpendendum est, Dominum secundum imaginem, quæ in illa moneta insculpta erat, sententiam tulisse, dum dixit, vt (siquidem imaginem habebat Cæsaris) Cæsari etiam ipsa tribueretur. Quod profecto euidens fuit significatio illius, quod idem supernus iudex Iesus Christus singulis cum animabus acturus est, cùm coram ipsius diuino conspectu in iudicio comparuerint, scilicet, iuxta imaginem, quam quis retulerit, sic ipsum sententiam esse pronuntiaturum. Pro quo est notandum, quod creaturæ intellectuales duntaxat sunt ad imaginē
D.Tho.1.2. q.83. art.2. Dei creatæ, vt præclare docet B. Thomas. At non sufficit, vt creati simus ad imaginem Dei secundum naturam, sed oportet quod 48
B.Tho.2.2. q.93. art.4. ad imaginem Dei simus per similitudinē gratiæ & gloriæ vt ait idem B. Thomas. Vbi enim actu vel habitu Deum quis cognoscit & amat, etsi imperfectè tunc in eo est imago Dei per conformitatem gratiæ, dum autem homo Deum actu cognoscit, & amat perfectè, tunc est in illo imago Dei secundum similitudi-
D.Bernar. nem gloriæ, vbi perfectè Deus diligitur. D. vero Bernardus hominem ad imaginē & similitudinem Dei conditum esse, sic interpretatur, vt imago ad bona naturæ, similitudo autem ad bona gratiæ referatur. Est enim homo substantia intellectualis, immortalis libera & actionum suarū domina, quibus in rebus Dei imaginē refert: ideoq; dicitur ad imaginē Dei conditus ad similitu-

49 litudinem vero, quia innocens, sanctus, purus, & immaculatus à Deo conditus est & in gratia constitutus. Est autem gratia quædam similitudinis & sanctitatis participatio: vt enim ferrum igne succensum ignis candorem, atque calorem suscipit: sic illo tempore per gratiam homo deiformis effectus est adeo vt si quis illum in fœlicissimo statu cerneret, velut in puro quo *Simile.*
dam speculo quandam diuinæ bonitatis effigiem videret. Voluit enim Deus, vt similis esset homo in vita, cui similis futurus erat in gloria: & imitaretur bonitatem, cuius assecuturus erat fœlicitatem: viueretque in hoc mundo tanquam filius Dei qui futurus erat in altero sæculo hæres Dei. Aliter enim præposterum foret, si viueret in hoc sæculo tanquam pecus, qui in altero victurus esset vt Deus, vitamque imitaretur bruto-
50 rum, qui honorem postea esset percepturus angelorum. Sed *Psalm. 48.*
(vt Regius vates inquit) Homo cùm in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quemadmodum enim iumenta, quæ vt ratione ita spe alterius vitæ carent, nihil aliud nisi bona corporis, vt *Simile.*
pastum, vt latibula, atque alia eiusdem generis, ad quæ sola nata sunt, captant: ita plerique homines adeo Dei & sui obliti, adeoque terrenis opibus & voluptatibus dediti sunt, vt nihil neque de animæ suę immortalitate, neque de futuræ vitæ fœlicitate cogitent. Solam enim terram diligunt, terrena meditantur, terrena ambiunt, & in hoc vno curas suas omnes atque cogitationes insumunt, quibus extrema illa infœlicitas contin-
git: de qua S. Ieremias ait: Domine omnes, qui te derelique- *Ierem. 17.*
51 runt, confundentur, recedentes à te in terra scribentur, quia dereliquerunt venam aquarum viuentium Dominum. Quibus verbis aperte docuit, huiusmodi homines cœlestem beatitudinem terrena commutasse. Multos enim homines inuenies, quos si interroges, Heus quæso, Num aliquando ad te reuersus tecum cogitari cœpisti, quid de te tandem futurum sit? Num ita tecum philosophatus es, Homo sum, mortalis sum, Christianus sum, fidem habeo, spem habeo, iudicem habeo, qui mecum rationem initurus est, de verbo etiam otioso quæsiturus, qui pijs regnum cœlorum promittit, improbis gehennam minatur? Num igitur hisce de rebus aliquando te-
cum commentatus es? Plurimi sane erunt, qui respondeant,

Ista

Ista nec per somnium quidem vnquam attigi: omnis enim mea 52
cura & cogitatio de terra est, & planè ita viuo, ac si alterius vitæ
præmium aut supplicium ad me minime pertineret. Quid igi-
tur hoc aliud est quam pecudes imitari, quæ ad solum pastum
natæ sunt? Meritò ergò Propheta, hominem, qui ante in sum-
mo honore conditus erat, iumentis insipientibus similem effe
ctum esse ait. O infœlices illos, quos in hora mortis inuenerit
supernus iudex imaginem & brutorum similitudinem gerentes,
hoc est, in terrenarum rerum amorem transformatos, sicuti pri
mus post peccati lapsum homo remansit: hos enim iubebit in-
fernalibus bestijs in æternum torquendos tradi. Quid igitur
faciemus, vt â tanto malo eripiamur? Hoc plane Apostolus de
1. Cor. 15. clarauit, cum ait: Primus homo de terra terrenus, secundus
homo de cœlo cœlestis, sicut ergo portauimus imaginem ter- 53
reni, ita nunc portemus imaginem cœlestis. Vt rectè hæc ver-
Eccles. 15. ba intelligatis, alia oportet, quæ in Ecclesiastici volumine sunt
scripta, diligentissime notetis, scilicet: Deus ab initio consti-
tuit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Et paulò
inferius: Appositit tibi aquam & ignem, ad quod volueris por
rige manum tuam. Hoc est, Deus hominem in eius libertate
reliquit, vt ipse quidquid ad libitum voluerit, in anima sua
depingeret. Potest quidem homo imaginem terreni Adam,
Simile. vel imaginem cœlestis Christi in se effingere. Si speculum ad
terram vertas, in se terræ imaginem recipit; si verò ad cœlum,
imaginem cœli repræsentat. Vniuersæ creaturæ sunt velut spe-
Simile. cula, in quibus bonitas, sapientia, ac potentia Dei aperte ostẽdi-
tur. Et sicut ille: qui ad speculum accedit, non ideo hoc facit, 54
vt ipsum tantum modò intueatur, sed vt ea, quæ in eo repræsen-
tantur, conspiciat: sic nos creaturis vti debemus, non propter id,
quod ipsæ in se sunt, sed vt per eas in cognitionem illius, quod
referunt, videlicet, Dei, deueniamus, & ex hac cognitione ad
Simile. eius possimus diuinum amorem ascendere. Sed vereor ne dæ-
mon his nos speculis decipiat, sicut venatores tigrides fallunt:
qui postquam catulos earum ipsis dormientibus surripiunt, ma-
xima cum velocitate fugiunt. At nè tigrides è somno euigilan-
tes & præmimio amore filiorum suorum prædam insectantes ip-
sos consequantur in itinere quædam specula ponunt, in quibus
ipsæ tigrides imaginem suam contemplantes detinentur, cogi-

tan-

55 tantes illam esse aliquem ex filijs suis: in quo tantam moram faciunt, vt venatores satis temporis habeant se in tutum ac securum locum recipiendi. Et hoc modo tigrides catulos sibi ablatos nequaquam recuperant. Sic dæmon postquam nobis propter somnum ac negligentiam nostram merita atq; bona proposita deprædatur: ne ea iterum recuperemus, nobis ob oculos hæc specula ponit; quæ sunt pulchræ huius mundi creaturæ, in quibus per inordinatam affectionem detineamur, atque ita obliuiscamur resarcire animabus nostris illata damna. Sed quanuis creaturæ omnes sint specula, conuenientius tamen hoc nomen creaturis ratione vtentibus tribuitur, quales sunt homines, quia in eis clarius & splendidius perfectiones Dei ostendũtur. Hæc autem specula quando per affectionem & amorem ad terrã inclinãtur,
56 in eis facile terræ imago imprimitur: cũ verò ad cœlum per amorẽ etiam & affectionem vertuntur, cœli imaginem repræsentãt. Quod perinde est ac si dicamus: Cum homo inordinate diligit peccata primi hominis, superbiam, videlicet, eius, inobedientiã, gulam, ingratitudinem, ac reliquas spirituales miserias, & se in eis exercet, tunc terreni Adam induit imaginem: cùm autem ad cœlestes Iesu Christi virtutes animum inclinat, & se ipsum eis totum tradit tunc eius recipit imaginem. Et quia homo ad vtrũque faciẽdum libertatem habet, ideò inquit sapiens. Deus ab initio constituit hominem & reliquit eum in manu consilij sui. At quoniam propter malitiam nostram animum ad terram inclinauimus, & in nobis imaginẽ Adam coloribus superbiæ & inobedientiæ &c. depinximus, propterea ait S. Apostolus: sicut portauimus imaginem terreni, ita nunc portemus imaginem cœlestis. Eia agite peccatores, & vera contritione illam, quam in vobis imaginem deformem depinxistis, omnino delete: & ea affectione, cura, & solicitudine, qua antea peccata cõmittebatis, eadẽ nunc virtutes operamini. Attente respicite illud omniũ virtutũ ac perfectionum summarium Iesum Christum filium Dei: & operam date eius perfectissimam imaginem coloribus patientiæ, mansuetudinis, humilitatis, obedientiæ ac cæterarum virtutum, quæ in eo nituerunt, in vobis ipsis aptissime depingere: & hæc omnia maxima cum perseuerantia agite, ne vllo modo colores in vobis semel insculptos iterum deleatis, ne vos ita fœdos & delinitos mors inueniat. Vbi nos legimus, Beatus vir, cui *Psalm. 31*

cui non imputauit Dominus peccatum, alij transtulerunt: Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum: & sic est in Paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiam Beatus Hieronymus. In quo plane iusti perseuerantia denotatur, qui non solum de præteritis peccatis pœnitentiam agere conatur: verum etiam ita viuit, vt Deus in posterum nullum, quod ei imputet, peccatum in illo inueniat. De hoc pœnitentiæ modo loquitur Diuus Paulus, cum ait: Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Stabilem inquit, id est, perseuerantem. Propter quod ij, qui cùm primùm delicta sua lugent, iterum illa aut alia committunt, maximè pertimescere debent, non fuisse forsan secundum Deum tristitiam illam, siquidem tristitia secundum Deum pœnitentiam operatur in salutem stabilem. Vos igitur fratres obsecro, vt pro animarum vestrarum salute ac stabilitate faciatis, quod pro domorum firmitate, quas constituitis, facere contenditis. Quos labores perpetimini, quas expensas & sumptus facitis pro ædificandis supra firmam petram domibus, non cessantes laborare, quo ad vsque viuum lapidem detegatis? & omnibus his diligentijs fulcimenta etiam, quibus ædificium fortius permaneat, adhibetis. Quare ergò has & multò plures non adhibebitis diligentias, vt cor vestrum firmum & stabile in bono permaneat? Date operam, vt altas in charitate agat radices, & fortissimè ipsa fundetur. Pro fulcimentis, id est, [*Por estribos.*] ieiunium, assiduam orationem, atque cætera operum misericordiæ & pietatis exercitia adhibete: hæc enim omnia valde adiuuant, vt cor in bono perseuerare faciant: qua perseuerantia suauiter perue nietis ad veram in animabus vestris fixam habendam Iesu Christi imaginem.

B. Hiero. 2. Corin. 7. 58 59 60

Sed quæro fratres, si omnes nos Deus modo vocaret ad extremam, quam debemus, rationem reddendam, & vnumquenque nostrum peculiariter interrogaret, Cuius est hæc imago? quid ei responderemus? O immense Deus, & in quam multis imaginem Cæsaris inuenires. Cæsar tyrannus fuit, superbus, carnalis, Gentilis, idololatra, vindictæ cupidus &c. & tu peccator, qui eadem scelera abominationesque committis, imaginem Cæsaris geris: & si tibi remedium quam citissime non adhibueris, vna cum eo in infernum perpetuo comburendus descendes.

61 scendes. O quam celeriter Cæsaris pompa, honores, voluptates, diuitiæ tyrannicè comparatæ transierunt, tormenta vero, quæ pro his modo paritur, nunquam finientur: quod quidem tibi sine dubio si pœnitentiam non egeris, continget. Quocirca merito dixit Sanctus Dauid: In imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur. Mos est apud Christianos in festo sanctæ Catherinæ, aut Diuæ Luciæ, siue alius cuiusque sanctæ ad earum imaginem ornandam petere à quadam matrona vnam pretiosam vestem, ab alia aliam, ab alia pretiosa velamina, ab alia annulos, torques, ac monilia aurea, quibus sic ornatam imaginem celebri pompa, hoc est, solenni processione comitantur. Dum autem pompa illa celebratur, omnes eam maximo honore ac reuerentia insequuntur, capita detegentes ac in terram se prosternen-
62 tes propter id quod ipsa refert, & merito quidem. Finita verò illa pompa imaginem exuunt, vestes ac cætera ornamenta illis, qui ea commodauerant, reddunt, & tandem ipsam imaginem sic denudatam in angulo sacri sacelli reponunt, & vix aliquis est qui eius amplius recordetur. O quam proprie in hoc sancto opere repræsentatur tyrannis, pompa, honor tyrannorum, & exitus eorum, qui alios decipiunt, alios vero bonis priuant, vt ipsi diuites fiant, & se componant. Incipit pompa, quando superbus ac tyrannus incipit rebus huius mundi potiri. Videbitis eum tam adornatum & tam coopertum auro & serico, ac si esset templi imago, Et dum pompa celebratur, hoc est, dum eius vita durat, omnes illum comitantur, omnes illi summam adhibent reuerentiã omnes denique illum in magna habent æstimatione. Finita ve-
63 rò pompa, hoc est, finita vita, exuto & spoliato omnibus diuitijs & ornamentis corpus eius in sepultura miserrime collocatur, & anima in infernum perpetuo arsura descendit, diuitijs eius in hoc sæculo remanentibus. Ergo frustra conturbatur homo, ait regius vates, in acquirendis per modos & vias illicitas bonis tẽporalibus, si quidem in imagine pertransit homo hoc est, ad modum imaginis. Delete igitur ex vobis fratres & radite Cæsaris imaginem, ne vos Deus cum ea in hora mortis vestræ inueniat. Sed transformati in vitam perfectissimam superni nostri Saluatoris, & eius gratia adornati illam extremam expectemus horã, quã Deo fruituri in gloriam ascendemus. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Psalm. 38.

Simile.

DOMINICA. XXIII.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens. Matth. 9.

Hebræ. 11. FIDES (vt ait Beatus Apostolus) est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. Oculi rationis humanæ de se bona æterna, quæ expectamus, non vident. Et Apostolus inquit, fidem non solum esse substantiam, hoc est, fundamentum, ac principium ad ipsa obtinenda, verum etiam efficacissimum argumentum & firmissimam rationem, quod vere & re ipsa existant. Atqui (vt Græci doctores animaduertunt) vocabulum: Argumentum, quo Sanctus Apostolus hic vtitur, & Græce dicitur: Elenchos, significat medium, quod sine discursu aut syllogismo intellectum conuincit. Et ita explicat Diuus Ambrosius hunc locum dicens, Sanctum Apostolum his verbis affirmare, fidem esse fundamentum eorum, quæ expectantur, & argumentum firmissmum ideſt (*Conuencimiento*) eorum, quæ non videntur. Hæc autem fides in homine duos actus importat: alterum ex parte intellectus, qui est credere & assentiri firmiter, licet obscure: alterum ex parte voluntatis, qui est captiuare intellectum in obsequium fidei, quæ est motio, qua voluntas intellectum mouet, vt credat. Humiliatio itaque & obligatio, qua voluntas intellectum humiliat & obligat, sub fide continetur. Hinc infertur quòd licet verum sit id quod Beatus Iacobus inquit, scilicet, Dæmones credunt & contremiscunt: tamen ipsi Dæmones non habẽt fidem quæ virtus sit, sed quandã credulitatem coactam, & de hac loquitur B. Iacobus. Quæ quidẽ credulitas nec fides etiam informis dici potest, quoniam fides informis Dei quoq; donum est,

D. Ambro.

Iacob. 2.

4 est, quam Christianus peccator habet, qui licet absque charitate sit, firmiter tamen credit. Hanc autem fidem diabolus ne quaquam habet, quoniam ex actibus, quos fides importat, non habet illum, qui ex parte voluntatis est, eo quod non credit, quia se ad credendum obligat, neque quia credere vult, sed credit inuitus & coactus: & ideo non est fides, de qua Beatus *D. Augusti.* Augustinus ait: Cætera potest homo etiam nolens, credere autem non nisi volens. Atque ita illam quam dæmones habent, fidem non vocamus, sed credulitatem. Cùm igitur fides sit totius spiritualis vitæ, & omnium, quæ expectamus, fundamentum, voluit filius Dei illam, vtpote rem maxime necessariam in cordibus humanis plurimorum miraculorum operatione confirmare. Nam sicut humanæ scientiæ argumentis
5 & rationibus probantur, sic fides miraculis: quia miracula & modus, quo Dominus ea operabatur, & finis, propter quem ipsa faciebat, erant infallibillis suæ cœlestis doctrinæ comprobatio. Cumque (vt iam diximus) ad fidem necessaria sit quædam voluntatis obedientia, quam Theologi piam affectionem appellant, ideo opus erat, vt miracula affectione quadam voluntates hominum attraherent, & sic ipsi ad cœlestem doctrinam, quam Dominus prædicabat, credendam amore inflammarentur.

Ex hoc sequitur responsio cuiusdam grauis quæstionis, quam Alexander Alensis & Beatus Thomas mouent videlicet, an vna *Alex. Alen.* fides possit esse maior altera, hoc est, vtrum fides crescat, & si *3. par. q. 81.* quis maiorem fidem, quam alius habeat. Ad quod hi grauissi- *memb. 2.*
6 mi doctores respondent, fundamentum fidei (quæ est omni firmitate diuinæ atque infallibili veritati assentiri) in omnibus Christianis esse æquale, in quo absque differentia aliqua omnes Christiani æquales sumus, quoniam omnes absque contradictione credimus, quidquid Deus loquitur infallibilis esse veritatis: & quia omnis sacra Scriptura à Deo est, & sacrosancta Ecclesia est eius annuntiatrix, quidquid ipsa prædicat, illud infallibilis veritatis esse reputamus. Et de hoc fundamento loquitur B. Petrus dicens: Petrus seruus Apostolus Iesu *2. Petr. 1.* Christi, ijs, qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri.

At secundum hos doctores in tribus rebus fides vnius augeri

potest. Prima est in notitia & cognitione Dei, quia licet invniuersali, omnes catholici credunt cunctos fidei articulos, alij tamen 7
illos magis explicite quam alij sciunt, eorum que rationem, & causam distinctius intelligunt. Isti sunt Christiani sapientes, qui non solum credunt verbum diuinum fuisse incarnatum, factum hominem, & in cruce mortuum, &c. verum etiam horum
1. Pet. 3. causam non ignorant. Et ita esse oportet, si quidem Beatus Petrus in sua Canonica sic ait: Dominum Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem, de ea, quæ in vobis est, spe, sed cum modestia. Plurimi autem conscientiæ puritate ad tantam in cognitione fidei nostræ perfectionem accedunt, vt in suo intellectu & cognitione gustum, & quali experientiam eius, quod credunt, consequãtur, vt egregiè Alexander Alensis hoc, vbi supra differit. Vnum tã 8
Rom. 12. men vobis hic animaduertere volo, quod Beatus Paulus ad Romanos scribens commendat inquiens: Dico enim per gratiam, quæ data est mihi omnibus, qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Dignitatem & officium, quo sanctus vir fungebatur, hic gratiam Dei appellat. Atque ita, Dico per gratiam Dei, quæ data est mihi: perinde est ac si diceret. Dico per officium ac dignitatem, in qua Deus me licet indignum collocauit. Hoc etiam æquum est, vt vnusquisque concionator & prælatus dicat vereaturque nè officium, quod per gratiam Dei illi datũ est. *Nosce le buelua en desgratia.* Quid ais, ò sancte Apostole Per officium & gratiam, quam habes? Dico vnicuique datum esse ascendere ad cognitionem diuinorum se- 9
cundum mensuram fidei, quam accepit. Verbi gratia: agricola & artifex mechanicus, qui certam fidei mensuram & articulorũ cognitionẽ habet nolit scrutari aut curiosi? plus scire, quã ad eius statum pertinet: facillime enim in errorem incidet. Alij sunt, scilicet, doctores, & prædicatores, qui ampliorem fidei mensuram acceperunt, quique in studio diuinorum mysteriorum sunt exercitati, & hi altius euolare poterunt: cum illis enim Beatus Petrus in præfatis verbis loquitur, eosque admonet, vt sint parati ad rationem de fidei mysterijs reddendam. Vnusquisque ergo attendat statum, in quo Deus ipsum posuit, & secundum eum scire studeat illud, quod ad salutem suam necessa-

cessarium est, & nolit plus sapere, quam oportet sapere. Secunda autem res, in qua fides plus in uno, quam in alio antecellit, est in constantia & firmitate, qua anima aduersitates & contradictiones superat, sicut eam habebant illi, de quibus B. Paulus in quit: sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, &c. *Hebr.* 11.

Tertia denique in deuotione consistit: nam cum quis inde uote credit, si alius cum deuotione & affectione credit, huius profecto fides illius fidem antecellit. Ad omnia autem hæc, quæ hactenus de fide diximus, valde necessaria erant miracula, quæ filius Dei operabatur. Ex multis vero, quæ cœlestis Dominus propter hanc finem fecit, in sacra hodierni Euangelij lectione duorum singularium præcipue fit mentio: quod sic incipit: *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps vnus, &c.*

Princeps iste Synagogæ Chapharnaum erat sicut modò est
11 Abbas ecclesiæ collegiatæ. Nam summus sacerdos in vrbe Hierusalem habitabat, in aliis vero locis erant Synagogæ, ad quas conueniebat populus offerendi preces gratia, & vt ibi à sacerdotibus & Leuitis in lege instrueretur. *Accessit ergo princeps hic ad Iesum, & adorabat eum dicens, Domine filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.* Beatus Marcus ait hunc principem non solum adorasse Dominum sed etiam ad pedes eius prouolutum fuisse. Summum certe hoc reuerentiæ genus extitit. Et quidem Dominus (si externam faciem spectes) humilis personæ speciem atque habitum referebat, & populi opinione fabri filius putabatur: atque eo
12 tempore à Ioannis discipulis & pharisæis accusabatur, quod cum publicanis ac peccatoribus ederet atque biberet, nihilominus tamen, hic synagogæ princeps non in domo aut in angulis sedentem, sed præsente & spectante populo se pedibus eius prosternit, illumque adorat, quod genus reuerentiæ neque ipsis quidem mundi regibus atque imperatoribus exhibetur. Quid igitur hunc principem tam humilem fecit, sic ad Christi pedes abiecit? Non dubium, quin maxima illa calamitas, qua premebatur, qua si caruisset, nunquam se ad Christi pedes proiecisset. Hic est fratres, primus ille iam tum fœtus S. penumero Deus cum laboribus, ægritudinibus & raptationibus, quibus aliquos opprimit ipsos purgare intendit, & alios corrigere. Intelligens

Tobiæ. 1. hoc sanctus Tobias Hebræis captiuis dixit: Confitemini Domino Filij Israel, & in conspectu gentium laudate eum, quoniam ideo dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Ex fame, quæ in terra Chanaan fuit, Iacob & filij eius hoc commodum eduxerunt, quod fratrem suum Ioseph præpositum Regis in Aegypto inuenerunt. Sic fames, necessitas, & ægritudo sunt in causa, quod cùm multi Deum per peccatum amiserint, ipsum per gratiam inueniant. Sed adeo cæci sumus, vt hoc minime cognoscere velimus. Plorare solet infans, cum è manibus eius gladius aufertur, quoniam non intelligit bonum, quod in eum confertur, sic tu luges, quando imperio, officio, numis, ac salute priuaris, quæ forsan erant velut gladius, quo te ipsum interfecturus eras. Vere equidem in tribulationibus tanquam in lucido speculo conspicitur, quam admirabile sit prouidentiæ Dei consilium dum homines in cœlum per aspera itinera ducit: & quanta sit eius bonitas, ostenditur in hoc, quod illa, quæ erant materia iræ & indignationis, materiam clementiæ facit. Et hic est sensus psalmi Dauidis, quem ipse composuit postquam ab Absalone reportauit victoriam, scilicet: Cum inuocarem, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi. Vbi verbum illud, Dilatasti, maxime ponderandũ est: habet enim pergrandem emphasim, & hunc sensum facit: Quando Domine in medio tribulationum, timorum, & periculorum, quibus oppressus & circundatus eram, ad te confugi, & oculos in te fixi, subito videbar mihi, in amplissimum & amœnũ atque expeditum campum exire, in quo nihil, quod timerem habebam, nec ibi aliqua timoris occasio erat. Intelligebã enim quantò maior bonitas tua erat, vt me consolareris, quam Absalonis malitia, vt me persequeretur, & quò securior erat frágilitas mea sub protectione tua, quam furor inimicorum meorum multis ducibus & militibus comitatus. Ex quo infertur, quòd vt homines à magnis laboribus eripiantur, & ingentes victorias comparent, tutiores præparationes sunt, corda voluntati Dei subijcere, & diuinum auxiliũ eius implorare, quã vti omnibus armis

13

Simile.

14

15

Psal. 4.

& inuen-

16 &inuctionib⁹, quas industria humana excogitauit? Sed, proh
dolor, quomodo Christiani his miserrimis tẽporibus de infide
libus victoriam reportabunt, siquidem tales sumus, vt verear
maiores esse fauores, quos Turca infestissimus noster hostis
apud Christianos habet, quam in suo regno. Perpendite ob-
secro fratres mei & considerate ex vna parte voces totius po-
puli Christiani, qui pro remedio tanti infortunij preces Do-
mino fundit: & ex alia in auribus eiusdem Dei voces latroci-
niorum, vsurarum, vltionum, iniustitiarum, ambitio-
num, atq; aliarum plurimarum abominationum personan-
tes, & petentes vltionem, sicut sacra pagina refert, sangui-
nem iusti Abel clamasse. Quomodo securi esse poteritis,
vtrum ex his vocibus efficaciores sint illæ, quibus misericor-
diam postulamus, quam illæ, quibus iustam vltionem peti-
17 mus? Dicetis fortasse, Deum, cum misericors sit, magis pro-
pẽsum esse ad audiendas orationes eorum, qui misericordiam
postulant quam eorum, qui vltionem quærunt. Ego equidem
in eius infinita bonitate ita futurum esse confido, sed ad hoc ex
parte nostra pœnitentiam, emendam, & lacrymas cum humi-
litate debere interuenire necessarium est: ad quæ omnia nos ip
sa infortunia, & labores, quibus circundati sumus, inuitant.
Qua propter licet plurimi sint fructus, qui ex calamitatibus
& laboribus percipi solent hic tamen primus est. Sic Beatus *D. Greg.*
Gregorius testatur dicens: Mala, quæ nos hic permunt, ad *Psalm. 31.*
Deum nos ire compellunt. Ideò orabat S. Dauid: In cha-
mo & fræno maxillas eorũ constringe, qui non approximant
18 ad te. Chamos minorem aduersitatem, Frænum verò maio-
rem afflictionem præsignat, quibus plerosque Deus ad se ad-
ducere solet: quanuis nonnulli peccatores adeò proterui
ac durisunt, vt nec cum laboribus velint se subijcere. Sicuti
erant illi, quibus Dominus per prophetam Amos inquit: *Amos. 4.*
Ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis vicibus vestris
& indigentiam panum in omnibus locis vestris, & non estis
reuersi ad me. Et paulo inferius: Misi in vos mortem in via
AEgypti, percussi in gladio iuuenes vestros, & non redij-
stis ad me. O execrandam duritiam eorum, qui saltem cru-
ciatibus afflicti ad Deum non reuertuntur. Non similis fuit
his hominibus princeps iste, siquidem cum afflictione ad

clementissimum Iesum confugit, & pronus & in terram proiectus mira reuerentia atque humilitate ad eo auxilium implorabat. Hic manifestè ostenditur, quam grauiter ac molestè ferant patres liberorum damna, quantamque curam in eorum remedio quærendo adhibeant. In quo filiorum crudelitas atque ingratitudo ergo parentes reprehenditur. Hinc oritur, quòd perraro videamus filios paupertes, quorum parentes diui fuerint, licèt multi sint patres inopes, quorum filij diuites sunt. Non enim fert paterna pietas, vt parentes abundantiam temporalium bonorum habeant absque eo quod illorum faciant filios suos participes. Idcirco Deus peculiare præceptum parentibus non imposuit, vt filios suos diligerent, quoniam hoc ipsi suapte natura præstant, imò sæpenumero plus quam oportet: filios verò peculiari præcepto astrinxit, vt parentes suos honorarent, eisque obedirent, & vt ipsos ad hoc incitaret, eis pœnas ac præmia proposuit. Mirum profectò est, quòd sicut patriarcha Abraham in filio suo immolando Deo obtemperauit sic filius eius Isaac cum sacrificandus erat, Deo & parenti suo obediuit, quitam prouectæ ætatis erat, vt super humeros suos tantam struem lignorum portare valuerit, quanta opus erat ad corpus humanum omnino comburendum: futurum enim erat, vt (sicut Deus præceperat) offerretur in holocaustum, quod, genus sacrificij erat, vbi quidquid offerebatur, consumendum erat. Et hæc sancti iuuenis obedientia maxima confusio est contra plurimos inobedientes. Videbitis aliquos monachos & etiam Christianos, qui ieiunant, silentium obseruant & in alijs sanctis operibus, quando ipsis placuerit, se se exercent, si verò id prælatus eorum eis præcipiat, illud molestè ferunt, & indignantur. Isti seipsos onerare volunt, sed non patiuntur, à suis prælatis onerari. O sancte Isaac, quid obsecro humeris portas? Profectò onus, quod pater meus mihi imposuit, illud libenter per arduum montis iter veho: & illud non ego fuscepi, sed pater meus mihi imposuit. Hæc admirabilis obedientia est & plurima laude digna. Quod cùm ita sit, tamen in sacra scriptura obedientia Patriarchæ Abrahæ multo magis quàm filij eius Isaac commendatur, vt ex sacro textu colligitur: vbi Dominus ad Abraham patriarcham sic loquutus est: Per memetipsum iuraui, quia fecisti hanc rem,

Gene. 22.

19

20

21

&non

22 & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi &c. Non legitur autem sancto Isaac dixisse: Quia obedisti mihi, benedicam tibi. Huius rei causa fuit, quoniam pater plus filij sui vitam, quam propriam suam diligebat. Et hinc intelligetis artificium, quo Sathanas in sancti Iob tentatione vsus est. Prius enim poterat filios eius interficere, & postea ipsum diuitijs priuare, & tunc sanctus Iob calamitatem illam minus sentiet: posset enim dicere, Mortuis filijs quorsum diuitiæ mihi opus sunt? Sed intestinissimus hostis prius eum diuitijs spoliauit, quã filijs, vt sic ipsum magis vexaret, maiorique tristitia afficeret, cum sanctus vir se filijs & filiabus oneratum videret, & diuitijs atque opibus, quibus eos sustentare posset, omnino careret: sed nihil horum satisfuit vt sanctus vir patientiam amitteret.

23 Hic etiam consideratione dignum est, quod licet princeps iste corporalem Domini præsentiam desiderabat dicens, Veni impone manum tuam super eam & viuet, propter quod reprehensione dignus fuit sicut Regulus, tamen pijssimus Iesus illum reprehendere noluit, quia sacerdos erat & prælatus. In quo nos docuit maximam reuerentiam adhibendam esse sacerdotibus & multo maiorem si prælati sunt, & quod eorum peccata coram sæcularibus non detegamus. Cum Dominus sancto Moysi & Aaron dixit: Loquimini ad petram coram filijs Israel & illa dabit aquas, ipsi dubitauerunt an aqua de petra exiret: nihilominus tamen cum petram S. Moyses percussit aquæ liquidissimæ fluxerunt. O rem nimis prodigiosam: Ecce virga hominum non credentium aquam ex Num. 20.

24 durissima petra emanare facit. Quid hoc est Domine? Nonne tu miracula fidei tribuere soles? Quare ergo isti illa carentes & virga lapidem percutientes aquam eduxerunt? Quoniam virga illa, qua aqua educebatur, erat sacerdotum, quos (licet ipsorum fides id nequaquam merebatur) Dominus honore vult coram populo afficere. Et in Leuitico iubet ipse Dominus quod domus, in quam sacerdos ingressurus erat, ab omnibus immunditijs prius purgaretur. In quo ostendit honorem, qui sacerdotibus legis veteris ob dignitatem muneris ipsorum debebatur. Quod si illis tantus honor debitus erat, quanto maior nunc sacerdotibus legis gratiæ debetur siquidem horum dignitas ita dignitati illorum præ-

minet propter excellentiam & altitudinem mysteriorum, quæ 25
pertractant?

Et surgens Iesus secutus est eum. O inauditam & vehementer mirabilem Christi Domini humilitatem ac pietatem. Sermone relicto confestim iter arripuit, & hominem afflictum comitatur. Discite, fratres ab hoc cœlesti magistro, quanta cum diligentia proximis vestris suis in necessitatibus opem ferre & subuenire debeatis. Nè dicas (inquit sapiens) amico tuo, va- *Prou.30.* de & reuertere, cùm statim possis dare. Non iuit clementissimus Dominus cum regulo in domum eius, licet ipse importunis precibus id ab eo postulauerit: cum hoc autem principe pergit, eo quod ex pharisæis erat, qui inter alios de populo maiori eum odio prosequebantur, & inuidia pleni illud sepenumero ostendebant. In quo pijssimus Iesus nos docuit, debere nos 26
publicos inimicos nostros non solum patienter ferre, sed etiam eos quam plurimis beneficijs ornare, quibus ipsos placemus, & *Rom.12.* ab illo peccato & odio amoueamus. Hoc nos Diuus Paulus admonet dicens: Si esurierit inimicus tuus, cibaillum: si sitit, potum da illi, hoc enim faciens carbones ignis congeres super *Simile.* caput eius. Solet aliquando vehemens ventus domum totam solo æquare, & idem ventus per debilem arundinem absque nocumento aliquo transit. Ratio huius discriminis est, quod cùm in domo repugnantiam inuenit, maiori impetu eam deiecit: at vero fragilis arundo inclinans se, vento locum dedit, & ita ab eo nec euulsa nec confracta fuit, aut damnum aliquod accepit. Sic quando inimicus tuus aduersum te, velut ventus ra- 27
pidissimus, ira & odio plenus excandescit, si tu contra ipsum te etiam durum, iratum & inflammatum ostendis, eique cum furore resistis, tunc oblata tali occasione maiori ira & passione incenditur: at si ipsum cum mansuetudine alloqueris, eique hilarem vultum præbes, & bonis operibus faues, ira eius transit, sedatur & mitigatur te illæso & incolumi, ipso verò confuso & *Rom.12.* mitigato remanente. Ideo Diuus Paulus nos hortatur, vt locum iræ demus, ne proximis nostris noceamus, quod tunc facimus, cùm non solum eis nequaquam resistimus, sed etiam ipsos mansuetudine & amore recipimus bonum pro malo reddentes. Ex sacra scriptura colligi videtur perfectionem Christia- *Iacob.3.* nam in diuersis rebus consistere, quoniam D. Iacobus inquit: Si

quis

28quis verbo non offendit, hic perfectus est vir. Vbi apparet perfectionē Christianam sanctum Apostolū in linguæ custodia constituere. Et Christus Redemptor noster eandem perfectionem cuidā adolescenti ostendens sic ait: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me. D. Paulus ad Colossenses scribens illā in charitate collocat, dicens: Super omnia autem charitatem habentes, quod est vinculum perfectionis. Deniq; ipse dominus eam in amore inimicorum constituit. Nam cum dixisset, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderūt vos, &c. adiecit: Estote ergo vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. Quod cùm ita sit interrogo, quomodo potest perfectio Christiana in tā varijs re-
29bus consistere? Ad hoc respondeo, ipsam essentialiter in charitate consistere: hæc enim nos Deo cōiungit, nobisq; ius ad regnū cœlorum præbet: at verò manifestatio perfectionis Christianæ in multis diuersarum virtutū actibus consistit, videlicet, cùm lingua ita regitur & gubernatur, vt nunquam, nisi iuxta rationis iudicium loquatur. Atq; ita cum D. Iacobus ait, Hic perfectus est vir, idem est ac si diceret, Hic perfectionem suam ostendit: cùm autem Dominus adolescēti dixit, Si vis perfectus esse, &c, viam perfectionis docuit, quæ est, omnia huius mundi propter eius amorem relinquere. At licet manifestatio perfectionis multis modis, fieri possit inter eos vnus ex efficacioribus est, inimicis benefacere, hoc enim est euidens signum, quod ij, qui hoc faciunt, Deum diligunt, quod licet factu difficile sit, non ta-
30men impossibile est, sicut aliqui falso affirmant. Nam voluntas (vt egregie Diuus Thomas docet) adeò potens est, vt per modum agentis omnes animæ potentias ad suos actus moueat, & multo potentior diuina gratia & fauore efficitur, qui nunquam facienti, quod in se est, deesse solet. Quid igitur erit, si cum his homo confideret vtilitates, quæ ex hoc oriuntur? Quamuis scalagrauis sit, tu, si ea indiges, humeris tuis portas, vt per eam in locum, quem desideras, ascendas. Cum igitur omnes in cœlum ascendendere cupiatis, & inimici sint velut scalæ, quibus ascendere potestis, oportet vos grauitates eorum ac molestias patienter perferre, siquidem ad tantū bonū sunt scalæ. Ad hoc etiā maximè mouet cōsiderare, q̄ inimicus, qui te persequitur,

Matth. 19.

Coloss. 3.

Matth. 5.

D. Tho. 1. p. p. 82. arti cul. 4.

Simile.

est

est virga Dei, sicut erat Rex Syriæ in Hebræos, vt idem Domi- 31
Isaiæ. 10. nus apud sanctum Isaiam testatur dicens: Assur virga furoris
B. August. lib. de verb. Dñi. serm. 4 mei. Et (vt Beatus Augustinus inquit) si iumenta vir-
ga percutis, vt tibi subiecta sint, cur nos cum iumenta Dei si
mus, non debemus ab eo flagellari? Et si vestem quis puluere
conspersam habeat, virga toties eam percutit, quo vsque ipsa
pulueremem expellit, & munda remanet: sic ad hoc inimicus ti-
bi inseruit, nam cum illo Deus te percutit, vt sic culpæ puluerē
Simile. à te excutiat. Ergò sicut virgam seruas, & eam frangi non per-
mittis, quoniam ad hoc nimis apta est, quare non estimas inimi
cum tuum & ei benefacis, siquidem est instrumentum, quo ani
ma tua mundatur? In hoc insinuas, te pluris facere vestis tuæ pu-
ritatem, quam animæ, siquidem virgam seruas, & inimicum 32
tuum confringis, ei damnum in illis, quæ potes, inferendo. In
quo impium Sathanam omnis nequitiæ parētem imitaris, qui
perditionem hominum adeo dilexit, vt se periculo exposuerit
Gene. 3. accipiēdi tot Dei maledicta, quot in sacro Geneseos libro ipsum,
vt eos deciperet accepisse refertur. Sic tu vis Dei gratia priuari,
vt inimicum tuum honore, diuitijs, ac salute priuatum videas.
Ne obsecro frater, tam exercandam creaturam, æmuleris:
imitare mansuetissimum agnum Iesum Christum, animaduerte, quo amore ijs, qui publicos inimicos eius se ostendebāt,
benefacit.

Insuper obseruandum est, Dominum aliquando ver-
bis homines reprehendisse, sicut Regulum increpasse legi- 33
tur, aliquando operibus, quemadmodum hunc principem re-
prehendit, dum simul cum illo pergit, vt filio eius salutem tri-
bueret. Singularis reprehensionis modus est cum Deus in eum
qui infernum meretur, noua beneficia confert, vt sic pu-
dore afficiatur, & dicat, Magna profecto ingratitudo mea
est, dum tam pio Domino, qui tot beneficijs me auget, non
seruio. Cum eo autem, qui ita durus est, vt ex hoc suam repre-
hēsionis modo vtilitatem educere nesciat, loquitur Beatus Pau-
Rom. 2. lus cum dicit: An diuitias bonitatis eius contemnis? ignoras,
quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Hoc
etiam reprehensionis modo Sanctus Ioseph in fratres suos vsus
est, simul cum illis mensæ accumbēs, qui cum ipsum tā grauiter,

offen-

34 offendi ſſent neſcio quomodo verecundia non perierunt, videntes ſe ab illo tantis illecebris & delicijs affici, quem in ciſternam incluſerant, & tanquam vilem ſeruum vendiderant. Hoc modo vult Deus optimus maximus, vt inimicos noſtros reprehendamus eis beneficia impendentes, quibus ipſos amore inflammabimus. *Geneſ. 43.*

Cæterum dum pergit Dominus ad mortuam puellam ſuſcitandam, *Ecce mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, acceſſit retro, Et tetigit fimbriam veſtimenti eius.* Hæc enim mulier partim celeberrima miraculorum Domini fama permota partim etiam diuini ſpiritus beneficio illuminata tantam de virtute & potentia Domini fidem conceperat, vt abſque vlla mẽtis hæſitatione intra ſe diceret, *Si tetigero tantum veſtimentum eius,*
35 *ſalua ero:* & tangens mirabiliter ſanata eſt.

Multa ſunt in huius mulieris curatione notatu digna. Primũ eſt, quo pacto Dominus omni tempore, & in omni loco, diu ac noctu in domibus & in itineribus opera pietatis faciebat nunc prædicans, nunc vero egenis ſuis in neceſsitatibus ſubueniens. In quo docuit nos quoque debere in ſanctis exercitijs noſipſos omni loco ac tempore exercere. De anima ſancta ſic in Prouerbijs dicitur. Conſiderauit ſemitas domus ſuæ & panem otioſa non comedit. Quibus verbis Spiritus ſanctus nos ſingulare iter erudit ad otioſitatem vitandam: videlicet, conſiderationem noſtrarum miſeriarum, & bonorum, quibus egemus maximè conducere: qui enim profunde animo euoluerit animæ ſuæ ſemitas otioſus non erit, quoniam tam multa, quibus remedium adhibeat, *Prou. 31.*
36 inueniet, vt longum tempus ei breuiſſimum ad tantum opus cõficiendum videatur. Perpendite, qualiter non inquit, conſiderauit ſemitas domus alienæ, ſed domus ſuæ, quoniam prima ac præcipua iuſti viri cura eſt, ſuæ propriæ animæ mederi, poſtea vero alijs remedium adhibere contendit. Conſidera ergo frater ſemitas domus tuæ, & panem otioſus non comedes: ex eo enim, quia eas, vt oportet, non conſideras, otioſe & maximo cum diſcrimine tuæ ſaluationis viuis. A qua, quæ non fluit, ſed in aliquo lacu detenta eſt, facile corrumpitur, & venenoſa quæque in ſe generat: quæ autem præterlabitur, clarificatur, & ſapidos piſces alit. Hoc etiam diſcrimen eſt inter hominem otioſum, & eum, qui in ſanctis operibus ſe diligenter exercet, quòd ille eſt velut la- *ſimile.*

cus

cus vitiorum, diligens vero quotidie magis perficitur, clarificatur, & pluribus meritis impletur. Ligones & instrumenta artificum, 37
Simile. quando cum illis laboratur, lucida sunt ac micantia, si autem otiosa, rubiginem contrahunt & nigra efficiuntur. Idem solet hominibus erga sensus ac potentias suas contingere; nam sanctis exercitijs illas purificant & perficiunt, otiositate vero eas distrahunt, & deprauant. Et sicut venatores consuescunt, in aues, non
Simile. cùm per aerem volant, sed cum in terra quiescunt, sagittas dirigere ad eas occidendum: sic dæmones magnam occasionem inueniunt ad interficiendas animas, cum ipsas otio vacare conspiciũt. Hæ omnes rationes fratres mei, mirum in modum ad otiositatẽ fugiendam & nos ipsos nunc in sanctis operibus exercendos inO*see.* 10. uitant. Hoc etiam nos ipse Dominus per Oseam Prophetam admonet dicens: Seminate vobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ: vbi alia translatio habet, Seminate vobis iustitiam, & in 38
Simile. alia translatione habetur, Seminate vobis in veritate iustitiam. Quando aliquis rem quampiam tepide & negligenter facit, dicere soletis, videtur ille rem non serio sed per locum operari: si autem diligenter & cum feruore rem operatur, dicitis: *Esso de veras*. Sic cum Sanctus Propheta ait, Seminate vobis in veritate iustitiam, perinde est ac si diceret: Facite opera bona sedulò & cũ feruore, & metite in ore misericordiæ. Eleganter iustitiam componit cum semine, misericordiam verò cum messe. In quo nos docet, quantum præmia iustorum in alia vita operibus iustitiæ, quæ in hoc mundo fecerunt, antecellant. Quis enim non videat messem exuberiorem esse seminatione?

Secundum autem, quod hic notandum occurrit, est, qualiter 39
mulier ista sciuit occasionem & opportunitatem arripere. Non dixit, Alia die pertransibit hinc cœlestis medicus, & tunc ab eo
Eccles. 4. sanitatem postulabo, sed protinus ad eum accedere curauit. Iccir
Vatablus. co Ecclesiasticus inquit: Fili conserua tempus & deuita à malo. Vbi Vatablus legit: Fili occasionem obserua, hoc est, insidiare occasionem ad benefaciendum, vt eam arripias. O singularem hortationem: fœlix ille, qui ab ea vtilitatem educere scit. Vult Spiritus sanctus, vt attentis oculis occasionem expectemus, vt eam illico ad commodum nostrum apprehendamus. Atque ita
Ios. 4. in libro Iosue legitur Festinauit populus & transijt. Cùm flumẽ apertum viderunt, & bonam atq; opportunam occasionem ad-

raijcien

40 traijciendum illud, protinus occasionem arripuerunt, & ad id cõplendum festinarunt. Sic quando, ò frater, vides apertum flumẽ & aquas tibi locum ad transeundum præbere, quid amplius expectas? Quare statim non aggrederis? Occasiones malorum, quanuis eas non quæras, se se tibi persæpẽ offerunt: at vero occasiones bonorum raro inueniuntur, iccirco oportet nos eas, cum ipsas inuenimus, diligenter arripere. Beatus Marcus de hac mu- *Marci. 5.*
41 lier ægrotante sic ait: Et mulier, quæ erat in profluuio sanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpessa à complurimis medicis, (quilibet enim illorum forsan in ea periculum facere voluit, quibus experientijs miseram fœminam labore oppressérunt) & erogauerat omnia sua neque quicquam profecerat. Magnam profecto admirationem facit, videre perseuerantiam, quam mulier hęc in quærendis remedijs ad salutem corporis comparandã adhibuit: siquidem per duodecim annorum spatium à remedijs licet laboriosis & magnas expensas facientibus, & quæ ipsam pauperem reddebant, nunquam cessauit. In quo quidem negligentia nostra & minima perseuerantia, quam in quærendis animæ remedijs habemus, grauissimè reprehenditur. Ostenditur etiam qualiter quacunque parua difficultate, quę ad hoc se se nobis offert, defeciscamur & fatigemur. De hoc Deus per Oseam *Osee. 6.*
Prophetam conqueritur dicens: Quid faciam tibi Ephraim? Quid faciam tibi Iuda? Misericordia vestra, quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens. Satis aperte Dominus his verbis inconstantiam virtutis populi sui ostendit, eam comparãs nubi & rori matutino, qui vbi primum à sole pertingitur, statim
42 absque aliqua resistentia liquefit. Et quia nimis inconstans erat *Simile.*
populus ille, ei Dominus per sanctum Prophetam ait, Quid faciam tibi? Hoc est, ad nihilum prodes. O quam multa bona obtineremus si in sanctis exercitijs constanter persisteremus. Videbitis in domibus nobilium lapides planos in atrijs instratos, qui præ nimia assiduitate aquæ è canalibus fluentis perforati sunt. Mira- *Simile.*
bile profecto, quod cum aqua res quædam nimis mollis, & lapis nimis durus sit, assiduitate tandem ipse lapis perforatur: sic nullum cor (vt arbitror) adeo lapideum erit, quod assiduitate non emolliatur. Si difficile reputas crimina tua multoties confiteri, carceres inuisere, & infirmos curare, &c. perseuera, frater, & hæc omnia tibi dulcia & facillima videbuntur.

Hebræ. 12. tur. O vtinam hanc virtutem in omnium cordibus imprimere 43
posſemus. Neſimus (ait Beatus Apoſtolus) paruuli fluctuantes,
& circunferamur omni vento doctrinæ: & rurſus: In diſciplina
perſeuerate. Hoc ſæpenumero repetit, eo quod mentibus noſtris
maxime conducit. Et loquens Dominus de ſancto Iob inquit,
Nunquid conſideraſti ſeruum meum Iob, quòd non ſit ei ſimi-
lis in terra, vir ſimplex, & rectus, ac timens Deum & recedens à
malo, & adhuc retinens innocentiam? Quaſi cumulus eſſet alia
rum virtutum perſeuerantia, in poſtremo loco dixit: Et adhuc re
tinens innocentiam.

Acceſsit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti eius. Eſt erubeſcen-
tia adducens gloriam, inquit Eccleſiaſticus: talis erat huius mu-
lieris verecundia, & ideo, *Acceſsit retro*, Et Dominum cum deuo
tione tangens ſalutem ab ipſo obtinuit. O vtinam nos hoc mo- 44
do etiam tangeremus, certe quam multa bona ab eo conſeque-
remur. Vt ignis in ſolitudine incendatur, oportet prius ſilicem
ferro percutere, à quo, dum ictibus percutitur, ſcintillæ exeunt ex
quibus fomes ideſt, *la yeſca* ignem concipit & poſteà ignis incē-
ditur. Lapis eſt Chriſtus filius Dei, quem ſi per conſiderationem
altiſsimorum eius myſteriorum cum intellectu tangimus, pro-
tinus diuini amoris ignis in voluntatibus noſtris inflammatur.
Et hoc debet eſſe continuum exercitium noſtrum. Sed adeò mi
ſeri & negligentes ſumus, vt dies, menſes atque anni ſine harum
rerum memoria nobis pertranſeant, atque ita in alijs longe di-
Simile. uerſis rebus occupamur. Si aliquis adoleſcens in vrbem Pariſien
ſem magnis ſumptibus literarum addiſcendarum cauſa à nobi-
libus ſuis parentibus mitteretur, & ipſe ibi ſe totum ludis & addi- 45
ſcendis mechanicis artibus, (quales ſunt, clitellas & calceos con-
ficere) dediſſet, quanta reprehenſione & ſupplicio dignus eſſet?
Non minus igitur impertinentia ſunt opera, in quibus nos ipſos
exercemus, ad vitam æternam conſequendam. Qua moleſtia &
qua ignominia afficerentur illius adoleſcentis parentes cùm vi-
derent filium ſuum poſt tã magnos ſumptus tam parũ in literarũ
ſtudio profeciſſe? Maiorẽ profecto noſter cœleſtis pater, ſi illius
eſſet capax, moleſtiã acciperet, videns nos ita à fine, ad quẽ nos
creauit deuiantes, & terrenis rebus animũ noſtrum tãta affectio
Threnor. 1. ne adiungentes. De miſerabili vrbe Hieruſalem S. Ieremias plo-
rans dicebat: Sordes eius in pedibus eius, & non eſt recordata

finis

36 finis sui. Idē possumus de omnibus peccatoribus dicere, siquidē affectiones suas in stercore huius mundi fixas habent, & finis, ad quem sunt creati, non reminiscūtur. Non sic iusti non sic, sed terrenis affectionibus semotis recordantes ad quod fuerunt creati, videlicèt, vt summum bonū intelligerent, intelligēdo amarent, amādo possiderēt, seipsos integro corde in sanctis operibus exercent. Plato in libro, quem de republica edidit, animo cōcepit domū quādam nimis obscurā vnū tantūmodò luminare habētem, in qua essēt homines annulis ferreis per colla ligati, & ad colūnā postq̄ rationis vsum habuerūt, cōstricti, à quibus si aliquis quęreret, Quid miseri videtis? respōderent vtiq;, vmbras quasdam cō spicimus, & putamus non esse alium mūdum nisi hāc obscuram & tenebrosam domū, quoniam hic nati fuimus, & hic vitā finie 37 mꝰ. At si aliqui ex illis ab illo tetro carcere exirēt, quā stupefacti manerent, videntes tā pulchrū cælum, tam splēdidum solem, tot virides arbores, tot diuersa animalia, ac tot formosos homines tā pulchris vestibus adornatos, quomodò dicerēt; O infelices illos, qui in teterrimo illo carcere inclusi sunt, siquidē his bonis, quæ nūc videmus, minimè frui potuerūt. Si verò ad tenebricosam domum descendentes eis, quæ viderant, nuntiarent, & ipsi fidem adhibere nollent, quin potius eos illuderent & derideremt dicentes, se potius ibi commorari velle, quàm scire, vtrùm id, quod dicebant, verum esset, nec ne, quis obsecro hos homines insanos & amentes non iudicaret? Hac imaginatione magnus ille Philosophus discrimē, quod inter iustos & peccatores versatur, explicabat dicens, domum obscuram esse hunc mundum, in quo nihil 38 præter vmbras est, diuitiæ enim, honores, voluptates, imperia, &c. quid aliud sunt, quàm vmbræ verorum bonorum, quæ in alia vita sunt? Et in hac tenebricosa domo ligati sunt peccatores vitiorum & passionum suarum catenis; at verò iusti ab his catenis liberi & soluti per contemplationem tanquàm gradibus in cœlum ascēdunt, vbi vera lux, verus honor, ac vera voluptas est. Hi peccatoribus compatientes eos admonēt, vt se ab illis, quibus vinciti sunt, catenis liberent, & per contemplationem ascendant, vt fruantur eis, quibus ipsi fruuntur, illi autem misero suo statu contenti parui faciunt ea, quæ ab ipsis dicūtur. O Deus infinitæ maiestatis, vtinā ego haberē spiritum & efficaciam ad amplificā dum id quod dicere volo. Plato solo naturali lumine ductus eos

Plato. lib. 7. de repub.

iustos appellauit, qui se à peccatis soluũt, & contemplationi diui- 39
narum rerum se tradunt, illas nimio amore prosequentes. Nos
autem fidei lumine & sacrosancti Euangelij doctrina illuminati
(quæ aperte nos docet, omnia huius mundi esse velut vmbram
respectu cælestium, & quòd non solùm qui vitijs ligati illis sunt
contenti, æternis non fruentur, sed æterna supplicia patientur)
adeò cæci & miserabiles sumus, vt credentes hoc infallibilis esse
veritatis, ad has vmbras animum adiungimus, in illis cogitamus,
& illas diu noctuque viribus omnibus inquirimus, verorum &
æternorum bonorum ita obliti, ac si non crederemus id quod de
illis nobis prædicatur. O infœlices captiui animaduertite vos ni-
hil præter vmbras videre. Soluite vos ipsos à laqueis passionum
vestrarum, & per scalam contemplationis ascendite, vt Dei pul- 40
chritudinis amore capiamini, & eius ineffabilibus diuitijs, siqui-
dem ad illas creati estis, fruamini. Si hoc modo lapidem, qui Chri
stus est, tangimus, sine dubio ignem educemus, & diuino eius
amore inflammabimur, sicut hæc mulier incensa fuit. Cæterùm
cùm corporũ morbi, quos Dñs depulit, spiritualiũ morborũ ima-
ginem gerant, quis animæ morbus per hunc sanguinis fluxum
intelligatur, quærendum est. Et quidem per hunc morbum, quo
sanguis ità à corpore dissoluitur, vt nullo medicamento aut arte
retineri possit, eos intelligi arbitror, qui sic peccatis assueti sunt,
vt diuturna consuetudine in naturam quodammodo transeunte
variorum desideriorum & cupiditatum fluxum patiantur, quas
vix cohibere possunt. Imo verò sunt quidam, qui eò improbita-
tis deuenerunt, vt dicant se non posse cupiditatibus suis imperare,
easq; rationis imperio cohibere. Nè autẽ ad hanc tantam depraua 41
Eccle. 18. tionem perueniamus, maximè nobis conducit, illud Ecclesiastici
præceptum ob oculos semper habere, scilicet: post concupiscẽtias
tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Valdè etiam oportet
Prouer. 7. occasiones præsertim carnales vitare. Nam de muliere loquens
ait sapiens; multos vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; inter-
Augus. fecti sunt ab illa. Et B. Augustinus quædam terribilia verba &
maxima admiratione digna profert, videlicet: Crede mihi, ce-
dros Libani, & ductores gregis sub hac specie corruisse vidi, de-
quorum casu non magis dubitabã quam Ambrosij, aut Hierony-
mi. Orem stupendam, quis hæc audiens non contremiscit? Quis
B. Isidor. de se cõfidet? Idcircò D. Isidorus inquit: Iuxta serpentem positus

non

42 non erit diu illæsus & propè ignem consistens, ferreus licèt sis, combureris. Quamobrem cùm improba cogitatio te inuadere inceperit, protinus eam à te illa celeritate proijce, qua prunam, quæ in manum vel pedem tuum cecidit, proijcis. Hoc significat illi septuaginta fortes, qui custodiebant lectulum Salomonis, de quibus in Canticis dicitur, Omnes tenentes gladios & ad bella doctissimi: vniuscuiusque ensis super fœmur suum propter timores nocturnos. Lectulum veri Salomonis est anima fidelis, & hoc tanta est cura & diligentia obseruandum, vt propter custodiam eius enses euaginati sint, eo modo vt detineri non oporteat ad ipsos è vagina educendos: quæ omnia promptitudinem significant, qua malæ cogitationes expellendæ sunt. Sed quæro, postquàm homo ad hãc deprauationem & corruptionem peruenit, 43 qua medicina curatur? ad hoc respondeo, quòd sicut hæc mulier huius morbi periculũ nobis indicauit, ita eadem remedium ostẽdit, dicens. *Si tetigero vestimentum eius, saluabor.* Fateor enim multa ac varia huius morbi esse remedia, nullũ tamen præsentius quã Christi vestem tangere, sed ea tamen fide, ea deuotione, ea reuerentia, ea fiducia, ea postremò religione, qua hæc mulier illam tetigit. O nunquã satis laudãdam fidẽ. O nimis extollendã præ conijs fœminæ fiduciam? Mirares, quis vnquam docuit eam solam vestem posse sanare? Et si tãta erat virtus vestis Christi Iesu, quantò maior & præexcellentior erit corporis & sanguinis sui efficacia? Vos ergo obsecro fratres, frequẽter Sacrosanctã Eucharistiam sumite, tũc enim vestem Christi tangitis, eam nimirum, qua sacratissimum eius corpus tegitur. In sacra enim Hostia ve- 44 rum Christi corpus latet, in quod panis substãtia versa est, quod tamen cãdore illo, hoc est, panis imagine atque specie ità tegitur ac velatur vt propheticũ illud dicere possimus: Vere tu es Deus absconditus. Deus Israel Saluator. Inter mirabiles autẽ sacramẽti huius virtutes & effectus præcipue numeratur fomitis mitigatio: à quo fomite omnes prauæ cupiditates tanquam fluxus sanguinis deriuantur, quæ tamen huius ineffabilis Sacramenti virtute restringuntur. Hinc B. Bernardus ad monachos suos ait: Si quis vestrum iracundiæ, aut libidinis, aut inanis gloriæ turbidis motibus minus agitatur atque vexatur, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti in eo operatur, quæ cupiditatum nostrarum fluxus reprimit & continet

Cãt. 3.

Isai. 45.

B. Bernar.

Sed ad historiæ finem veniamus, cum Dominus in principis 45
domum deuenisset, turbamq; lamentantem & tumultuantem
compescuisset, solumq; Petrum, Ioannem, atque Iacobum dile
ctissimos discipulos & parentes insuper puellæ secũ ingredi per
misisset, ad iacentis cadauer accedens apprehensa eius manu ait:
Thabita cumi, hoc est: *Puella surge*. O mira diuinæ potentiæ vitus.
Ad hanc vnam vocem subito excitata puella aperiẽs oculos pa
rentes, qui aderant, summo stupore summoque gaudio comple
uit. O quam merito potuit dicere illud Psalmi: Dextera Domi
Psal 117. ni fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me; nõ moriar, sed
viuam & narrabo opera Domini. Res quidem notabilis fuit, q̃
Dominus ad hanc defunctam suscitãdam tenuerit manum eius.
O summe Deus, quid sibi vult, vt tua benedicta manu eius ma-
num apprehendas? Nonnè eam solo tuo verbo excitare poteras? 46
vt quid tenuisti manũ eius? Voluit in hoc cælestis magister nos
docere clementiam, qua singulis diebus erga peccatorem vtitur,
qui cùm per peccatum mortuus sit & inimicus ei⁹ factus ipsum
ad veniam & amicitiam suam inuitat dicens: Simus post hac
amici. *Da aca la mano y no aya mas peccado de aqui adelante*. O bene-
dictus & glorificatus sit talis Deus. Talis profectô clementia ta
lem maiestatem decebat. Eia miser peccator tam ineffabile bo-
num ne contemnas, attende quid tibi dicat omnipotens Deus,
culpam tuam cognosce, & qua pœna dignus sis, nisi tantis bene
ficijs & tam singulari clementiæ te gratum præbueris, contem-
plare.

In hoc etiam significata fuit infinita immensi Dei misericor-
dia, qui cũ hominem in morte peccati submersum videt, ei ma- 47
num fauoris sui porrigit, vt ille subleuetur. Hanc manum S. Da
Psal. 143. uid postulabat dicens: Emitte manũ tuam de alto, eripe me de
aquis multis. At non sufficit, q̃ Deus manũ suam peccatori por-
rigat, sed oportet vt ipse peccator manum suam extẽdat, eamq;
cum Dei petentis manu coniungat, id quod in se est, faciens. Sed
væ, væ, væ & millies væ, & quam multi sunt, à quibus cùm Dñs
manum petat, ipsi chirothecam, seu manicã (quæ manus dunta
xat similitudinem habet) porrigũt. O infœlix hypocrita, à quo
cùm Dñs manum bonorum operũ & nõ fictæ, sed veræ sanctita
tis postulet, tu manicam operis & sanctitatis fictæ prębes. Depo
ne has hypocrises & porrige manũ veram, quę est vera pœniten
tia,

48tia,atq; ità vitam accipies. At Dominus edito hoc insigni miraculo(vt refert Beatus Marcus)vehementer parentibus præcepit, vt nemo id sciret. O incommutabilis Deus, & quam profunda & secreta sunt iudicia tua. Mulierem illam, quàm nullus vidit, vtrùm te tetigisset & an sanitatem accepisset, tu ipse statim publicasti dicens; quis me tetigit? Hæc verò, quam multi viderunt te resuscitasse iubes, vt à nemine manifestetur. In hoc ostenditur apertè Dominum vnicuique, quod plus ei conuenit, imperare. Cuidam enim inquit apud Sanctum Matthæum: Te faciente *Matth.6.* eleemosynam nesciat sinistra quid faciat dextera tua: illum namque, qui vanitatis amicus est, hoc modo oportet admonere, apostolis verò, qui viri perfecti erant, ait; Sic luceat lux vestra corã hominibus, vt videant opera vestra bona & glorificent patrem *Matt.5.*
49vestrum, qui in cælis est. Christus Redemptor noster, vt erat peritissimus & sapientissimus medicus diuersis pro diuersitate ægritudinum vtebatur remedijs: quibusdam enim imperabat, vt tacerent, alijs verò, vt loquerentur. Sancto prophetæ Oseæ iussit, vt *Osee.1.* meretricem quandam vxorem duceret, at Beatum Ioannem à nuptijs auocasse dicitur, vt sic in virginitate cõseruaretur. In hoc etiam exemplo nos docuit, bona opera nostra atque diuina munera aliquando quidem prædicanda, aliquando verò silentio tegenda esse. Prædicanda quidem sunt, vbi hoc vel proximorum vtilitas, vel diuinæ gloriæ ratio postulat. Sic Beatus Paulus dona, quæ à Deo perceperat, & labores, quos euangelicæ prædicationis gratia pertulerat, longa oratione in posteriori ad Corinthios epistola describit quod hoc ad eorum fidem corroborandam &
50 pseudoapostolorum deprimendam perfidiam maximè conducebat. Sic etiam Dominus sanatæ mulieris beneficium publicari voluit, vt nutantem principis fidem hoc insigni miraculo confirmaret. At in altero miraculo cùm tam acriter parentibus silentium imponebat, non sibi sed nobis vtique prospiciebat, qui ob naturæ lapsæ infirmitatem inanis gloriæ morbo vehementer laboramus, vt hinc discamus hanc crudelissimam pestem vitare, & humilitatem omni studio diligere, quæ est radix & fundamẽtum omnium virtutum, qua animæ ditantur gratia & magnam consequuntur coronam gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica. XXIII. post Pentecosten.

CONCIO SECVNDA.

Confide filia, fides tua te saluam fecit. Matth. 9.

RES valdè necessaria est omnibus Christianis scire quid sit fiducia: nam exignorantia eius multæ his miserrimis tẽporibus, sicut ex radice oriũtur rami, hæreses nefariæ prodierunt. Hæretici Germanici fidem & fiduciam idem esse, & nullum inter vtram q; discrimen versari, sed per omnia identificari existimant. Quod quam sit à veritate alienum, ex his, quæ Dominus dixit, cum in nauicula transfretauit, apertissimè conspicitur; discipulis enim admirantibus ipse Dñs ait: Habete fiduciã, ego sum, nolite timere. Prius eos admonuit, vt fiduciam haberent, & ad hoc eos nè pertimescerent, hortatus est: in quo optima arte & stratagemate vsus est, voluit nãq; vnũ cõtrariũ auferre, vt aliud introduceret. Habete, inquit, fiduciam, & vt illam habeatis; timorem & ignauiam deponite. Ex quo apertè constat, fidem non esse fiduciam. Nam contraria secundũ Aristotelem habent fieri circa idem, in eodem q; subiecto reponũ tur; at contrarium fiduciæ est timor, contrarium verò fidei est hæresis, & timor est in voluntate, in qua ineſt fiducia, fides denique in intellectu cõsistit, ergò fides & fiducia latissimè differũt, verũ est tamen, quòd fiducia ex fide oritur: nam quia credis aliquem hominem veracẽ esse, inde fit, vt confidas eum promissa sua esse præstiturũ. Quid autem sit fiducia, explicat eruditè D. Thomas dicens: Fiducia est spes roborata ex aliqua firma opinione procedẽs. Vbi sanctus Doctor non sentit illã esse virtutem à spei virtute distinctam, sed modum esse spei, nõ qualemcunq;, sed associatũ fortitudine. Ideoq; B. Paulus fiduciã cũ spe cõiũgit inquiẽs: Nos sumus Christi domus, si fiduciã & gloriã spei vsq; ad finem firmã retineamus. Hãc fiduciam in Deo & nõ in bonis tẽporalibus

Matth. 14

Arist. c. de contrarijs in post prædi.

B. Tho. 2. 2. q. 129. ar. 6. ad. 3.

4 bus habere debemus, vt plurimi miseri homines faciũt. De quo rum quolibet in Prouerbijs dicitur. Substantia diuitis quasi murus validus circundans eum. Existimat qui diues est, diuitias suas esse fortissimum murum quo se ab omnibus casibus & infortunijs tueri poterit. Si annus sterilis est, nõ timet dicens; Nummos habeo, quibus me à fame defendam. Si quis ei minatur, ipse secum se reddit dicens; Multæ sunt mihi pecuniæ, non deerit aliquis perditus & dissolutus nebulo, qui de hoc hoste meo pro me vindictam sumat. O vana fiducia. Diuitiæ sunt velut murus papyri, siquidem nec à morte, nec ab ægritudine, nec à tristitia, nec ab ignorantia quem piam tuentur. Iccirco in Prouerbijs dicitur, Qui confidit in diuitijs suis corruet. Et Beatus Paulus hoc satis benè intelligebat, siquidem ad Timotheum scribens ait: Diui- 5 tibus præcipe, non sperare in incerto diuitiarum suarum, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum, bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam. O cælestem doctrinam, Dominus eam cordibus vestris affigat, vt nunquam obliuiscamini vos ipsos in ea exercere. Præcipe ait, id est, Doce, vnde etiam præceptor dicitur. Doce ergo diuites, ne in re tam caduca, quales sunt diuitiæ, cõfidant, sed omnem fiduciam in Deo collocent. Vt autem hæc fiducia bonum habeat fundamentum, eos sanctus vir hortatur, vt bene agere studeant. Sed, proh dolor, & qualiter modo deplorare possumus id quod Sanctus Isaias lugebat dicens: Non est, qui 6 inuocet iustitiam, neque est qui iudicet verè, sed confidunt in nihili, & loquuntur vanitates. Telæ eorum non erunt in vestimẽtum, nec operientur operibus suis. Opera eorum opera inutilia. O diuites ac potentes huius mundi per reuerentiam Dei aperite oculos & attendite, quam apertè Sanctus propheta vestram hic miserabilem vitam depingat. Omnia huius sæculi, pro quibus vos tot labores perfertis, & in quibus vestram fiduciam collocatis, Sanctus Propheta nihil, & telas araneę atque opera inutilia appellat. O quam merito eis hæc nomina imponit, & inutilia esse testatur, siquidem ex illis omnibus vos illam vtilitatem educetis, quam muli ex oneribus auri & argenti, quæ vehunt, solent educere. Iam aliquando vidistis mulos auro & argento oneratos, qui, cum iter faciunt, cooperti sunt pretio-

Prouer. 18.

Prouerb. 11.

1. Timot. 6.

Isaiæ. 59.

Similis.

sis tapetibus & pulcherrimis pectoralibus adornati, & tunc eos 7
multitudo hominum comitatur. Denique hoc tanto apparatu
incedũt per iter, [*En quanto dura la jornada,*] at cum ad diuersoriũ
accedunt, auro, argento, & pulchris pectoralibus exonerantur,
atque omnibus ornamentis priuati in fœtidum stabulum includuntur, & ex cunctis illis diuitijs, & tam magno apparatu nihil
eis remanet præter quàm vlcera, quę ipsis ex magno onere facta
sunt. Ecce quò põpa & apparatus mulorũ peruênit. O incõmutabilis Deus, & quã propriè hac similitudine apparatus magnatũ
huius sæculi depingitur. Quid enim diuites ac potẽtes huius mũ
di sunt nisi quidã muli auro & argento onerati, qui dùm per viã
huius vitæ iter faciunt, suis dignitatibus & bonis temporalibus
onerati, tanta pompa, tam pretiosis ornamentis, & tot famulis
comitati incedunt, vt admirationem faciant. At cùm ad mortis 8
diuersorium perueniunt, omnibus illis diuitijs & apparatu spoliã
tur, ipsi autem ijs, quæ possederant, exuti in fœtidam sepulturam includuntur, & vtinàm animæ eorum in horrenda inferno
rum tormenta non detrudantur. Ex illis autẽ omnibus oneribus
nihil eis remanet præter quã vlcera, videlicet, peccata, quæ cum
illis commiserunt. Quid nanque Comiti, quid Duci, quid Regi,
quid Imperatori ex suis dignitatibus & imperio hora mortis remansit, si illis abusi fuerunt? Profecto nihil aliud pręter vlcera,
quę sunt negligẽtię & culpę, cum illis dignitatibus commissæ. Ic
circò S. Propheta opera eorum inutilia nuncupat, qui confidũt
in nihili. O cæci cæci, & quomodo vos diabolus decipit, vobisq;
credere, & existimare facit esse aliquid id, quod verè & reipsa nihil est. Optimè Regius vates de dolis huius versipellis cum Do- 9
mino loquens inquit: Draco iste, quem formasti ad illudendum
Psalm. 103. ei. Beatus Augustinus & Cassiodorus explicãtes hæc verba aiũt,
B. *Aug.* illud, Ei, facere relationem draconis, ità vt sit sensus, quod Deus
Cassiodor. posuerit dæmonẽ, vt homo ei illuderet videns ipsum depressum
Sup. Psalm. & de cælo vsque ad profundum terræ deiectum, eo quòd ipsi
103. Deo se voluerit æquare At D. Hieronymus, cui maior fides hac
D. *Hieronym.* in re est adhibenda, quia melius Hebraicam linguam callebat,
asserit illud, Ei, debere referri ad id, quod paulò antè præcesserat,
scilicet, Hoc mare magnum & spacioſum manibus, quod est hic
mundus, cui diabolus illudit, & ità est sensus, Draco iste, quem
formasti ad illudendum hominibus. Sed obijcies; Nũquid Deus

vult

10 vult, vt à diabolo subsannemur? Nequaquã profectò sed permit
tit vt ipse nos tẽtet, ad materiã maioris meriti; mundani verò ob
malitiam suam ab illo se decipi sinunt. Videtur mihi diabolus
cum hominibus vti illo, quo vtuntur, [*Los jugadores de juego de passa* Simile.
*passa, embaydores que haz̃ mil illusiones a la vista. Toma el embaydor dos
vasos de baxo del vno pone tres pelotas y debaxo del otro nada: y con la grã
sutileza de sus manos sacalas de donde estauan y pone las debaxo del otro
sin que sea visto.*] Et tũc quærit ab ijs, qui adsunt; quid est hic? Ipsi
verò respõdẽt. Tres pilulę. Rursus interrogat; Quid sub hoc vase
est? Et ipsi respondent: Nihil. Tunc ille vas eleuat, & ipsi decepti
remanent, quoniam vbi cogitabant illas tres pilulas esse ibi nihil
vident, vbi autem putabant nihil esse, ibi tres illas pilulas cõspi
ciunt. Dum vasa super mensam posita erant, fraus & dolus non
11 apparuit, postquàm verò ablata fuerunt statim fallacia ostensa
est. Sic diabolus est illusor & subsannator qui nos mille illusioni-
bus decipit, malũ pro bono & bonum pro malo nobis ob oculos
proponens; aliquãdo homines cum dignitatibus inuitat, eis per
suadens in illis honores, voluptates, ac diuitias esse. Sed caue, ò
miser, nè te decipiat, sub dignitatibus enim quàm plurimę mur-
murationes, odia, labores, & peccandi occasiones sunt quæ te in
infernum pertrahẽt: at in illis non verum honorem, sed ignomi
niam, non tranquillitatem, sed tormentum, non diuitias, quibus
satieris, sed cupiditatem plures habendi inuenies. Sub exercitijs
verò sanctis, quæ sunt viæ ad æternam gloriam comparandam
idem diabolus persuadet, nullam vtilitatem aut commodum in
esse. Quis obsecro facit, vt Sathanas nos hoc modo illudat? Vasa
12 certè, quæ supra mensam posita sunt, videlicèt, hæc terrena cor-
pora, quæ sunt animarum tegumentum. Dum his miseris corpo
ribus induti sumus, diabolus nos hoc modo seducit. Nã vasa, quæ
suprà sunt, impediunt, nè fraus appareat, ac cum per mortẽ hæc
vasa auferuntur, animę sine velo & à carne expeditæ remanẽt,
& vt sunt spirituales, vident facilè dæmonis astutias & callidita-
tes: tũnc in diuitijs, quibus hic infestissimus hostis eos inuaserat.
paupertatem inueniunt, in honoribus dedecus, & in voluptati-
bus æternam damnationem. Hoc apertè conspicitur in illis duo
bus hominibus, de quibus Dominus apud D. Lucã in quadam Luc. 16.
parabola mẽtionem facit. Quorum alter diues erat, qui epulaba-
tur quotidie splendidè, & induebatur purpura & byssо, alter ve-

rò mendicus Lazarus, qui iacebat ad ianuam diuitis vlceribus 13
plenus. Si quis ab eis, qui eos videbant, quæreret, quid sub illis
duobus vasis esset? responderent vtique in hunc modum; Sub
hoc vase, qui est diues epulo plurimæ sunt deliciæ, nimia satietas,
otium, tranquillitas, fœlicitas, & paradisus quędam: sub altero au
tem vase, qui Lazarus est, multę sunt miseriæ, afflictiones tristi-
tię, & amaritudines. O quomodo vestra opinione decipimini. Id
Sathanę est illusio: auferantur vasa, & fallaciam conspicietis. Ita
que ablata fuerunt vasa, cum isti duo homines ê vita decesserũt.
Et de diuite sic ait sacer textus: Sepultus est in inferno, & cum es-
set in tormentis, vidit Abraham à longè, & exclamans dixit; Pa-
ter Abraham mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti sui
in aquam, vt refrigeret linguam meam, & hæc ei etiam denega
ta fuit. De paupere verò sic dicitur: Factum est, vt moreretur mẽ 14
dicus & portaretur ab angelis in sinum Abrahę. Non ergo fra-
tres mei, vestram in rebus tam caducis fiduciam collocetis, siqui-
dem vere nihil vocantur: & ingens insania est propter hoc nihil
totum, videlicet, vitam ętemam amittere.

Alij sunt qui fiduciam suam in hominum fauoribus ponunt.
Isti vident aliquos ad fastigium multarum dignitatum im meri-
tos ascendisse eo quôd inuenerunt qui eis faueret iccircò ipsi hu
manos etiam fauores assequi conantur. Vna ex magnis huius
mundi miserijs est, nunquã deficere aliquẽ, qui improbis faueat.
Simile. Hederalicet planta iuutilis est, & quę per se solam ascendere cre-
scendo nequaquam potest, tamen si parieti adhęret, sępenume-
ro altius quàm procerę arbores ascendere solet. At, vt experien-
tia patet, paries nouus, & ex lapidibus politis ac sibi inuicem co 15
hęrentibus confectus, & ędificatus ipsę hederę infructiferę locum
minime prębet, vt in altum ascendat: vetus autem paries forami
nibus plenus & qui vndiq; rimas facit hederę ipsi pro fulcimen-
to magnopere inseruit, vt in altum se protrahens ascendat. Sic
in sacrosancta Ecclesia iusti qui sunt parietes noui per gratiam
pleni fortitudine (in quibus multę virtutes tanquam lapides iũ-
cti connectę & compactę sunt) nõ consentiunt inutiles, ac pes-
simos homines sibi adhęrere, nec eis fauent, vt ad alicuius digni-
tatis gradum ascendant. Homines verò improbi ac scelerati, qui
instar veterum parietum, pleni sunt foraminibus, & vndique
multitudine peccatorum & imperfectionum rimas faciunt, rui-
nam.

16 namque minantur, isti alios sibi similes protegunt & sustentant, eisque fauent ad ascendendum in dignitatum culmen, vt sic abominationes quas commiserint, protegant & tueantur, non aliter quam hedera defectus parietis, à quo sustentatur, operit. Væ autem vtrisque, videlicet, illis, qui fauent & quibus fauetur, omnes enim æternis supplicijs hoc persoluent. Væ filij desertores, *Isaiæ.30.* dicit Dominus, qui ambulatis sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis & habentes fiduciam in vmbra AEgypti & erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem & fiducia AEgypti in ignominiam. Verba ista scripsit Sanctus Isaias, in quibus Spiritus sanctus nos docet, fauores hominum esse velut vmbram absque existentia & vtilitate, à quibus ignominia & confusio magis quàm vtilitas educi solet. Cucurbita, id est, *La calabaça,* *Simile.*

17 Si plantetur iuxta cupressum tantum crescit, vt intra quatuor hebdomadarum spatium ipsam cupressum altitudine æquet, quinimò & superet, quæ hyberno tempore appropinquãte, vbi primum pruina ê cœlo cecidit in ipsam, statim marcescit & arefit. Sic plures sunt, qui breuissimo temporis spatio ad altissimas dignitates ascendunt, fauoribus magnatum huius sæculi adhærentes. Mirabile profectò est videre cupressum quinquaginta annorum spatium crescendo tardare, cucurbitam verò intra quinquaginta dies ipsam altitudine æquasse & superasse. Sic sæpenumero euenire solet, quòd vt aliquis Comes, Dux, Princeps, Rex, aut Imperator sit, plurimos annos expectauit, antequam dignitatem illam hæreditate obtineret possideretque, posteà verò alius homo perditus & flagitiosus, eo quòd adulator, parasitus,

18 seu forsan leno alicuius extiterit, ità breui tempore humanis fauoribus ad tantum dignitatis gradum peruenit, vt ipsi principi vel Regi imperare videatur. Ità ne, tam cito ascendisti, igitur expecta. *Vendra vna elada, y vereys qual quedays.* Hoc est, iusta Dei permissione eueniet tibi aliqua tribulatio, videlicet, falsum crimen contra te dicetur, vel aliud infortunium huic simile patieris, quo à Principis gratia decidas, & sic marcidus, confusus, & ignominia affectus remanebis. Et sicut aliquando contingit, quod antequam pruina decidat, cucurbita marcescit, eo quòd cupressus ab aliquo scinditur; sic sæpenumero vani à fauoribus suis, & statibus decidunt, quoniam principes, qui eis fauebant, à morte proscinduntur. Quocirca conuenien-

nientissimè sacra pagina fauores humanos vmbrā appellat, & S. 19
Psalm. 145 Dauid nos admonet dicēs; Nolite cōfidere in principibus, nec in filijs hominū, in quibus nō est salus; exibit spiritus eius, & reuertetur in terrā suā. In illa die peribūt omnes cogitationes eorū. Quid ais, ô Rex sancte vt nō in filijs hominum confidamus: Iesus Christus homo est; ergò in eo non debemus confidere. Ad hoc respondetur quòd omnes homines vocantur filij hominum, quia geniti sunt ex hominibus, scilicet, ex patre & matre: at Christus Redēptor noster solūmodò vocatur filius hominis, quia genitus est de matre sine patre, atq; ità non inuenietis in sacra scriptura ipsum filiū hominum nuncupari; quin potius Spiritus sanctus inter eū & omnes homines hanc differentiā ponit dicens: Speciosus for-
Psalm. 40. ma præ filijs hominum. In his ergò filijs hominū nolite confidere, Quia exibit spiritus eius, scilicet, eius hominis, in quo tu cōfi- 20
dis, & sic qui in homine confidebatis decepti remanebitis. Nar-
Plinius. rat Plinius, Elephantes hoc modo à venatoribus capi: videlicèt, prius scire procurant quibus arboribus ipsi Elephantes ad dor-
Simile. miendum adhæreant & nitantur, quas venatores ità serrant, vt cū elephas ipsis ad dormiendū adhæserit, statim arbor ipsa simul cū elephante cadat, & ità à venatoribus capitur. Sic principes ac domini tēporales, in quibus confiditis, quid obsecro sunt, nisi arbores in sylua huius sæculi plantatæ; & cùm ipsis adhæretis, in eorum fauoribus confidētes, quando minus cogitaueritis (lā enim,
Matth. 3. vt dicitur apud D. Matthæū. securis ad radicem arborum posita est) mors ipsos secabit, & vos decepti remanebitis amissa omni fiducia vestra. In illa die peribunt omnes cogitationes eorū. Qua propter (vt adiecit S. Propheta) Beatus, cuius Deus Iacob adiu- 21
tor eius, spes eius in Dño Deo ipsius, qui fecit cęlū, & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt, quoniam omnipotens est. Qui custodit veritatem in sæculum, quia verus est. Facit iudicium & iustitiā, quia iustus est: & quia misericors est. Dat escam esurientibus. Si in carcere es, Dñs soluit compeditos: si ignorātiam habes, Dñs illuminat cæcos. Si aduena es & amicis cares, accede ad eū: Quoniam Dominus custodit aduenas pupillum & viduam suscipiet. Fœlices illi, qui omnem suam fiduciam in hoc pijssimo & clementissimo Patre collocant, & ad ipsum in suis necessitati-
Prouerb. 18 bus confugiunt. Nam (vt in Prouerbiorum libro dicitur) Turris fortissima nomen Domini, ad ipsam currit Iustus, & exaltabi-

tur.

22tur. Vbi alia translatio habet: Ad ipsum (scilicèt, nomen Domini) currit iustus: & in paraphrasi Chaldaica habetur, Adipsum curret iustus, & exaltabitur. In quo significatur, quàm perseuerantèr iustus in hac turri fortissima confidit, siquidem ait, currit, & curret. Atque ita vbi etiam nos legimus, Quoniam ipse liberauit me de laqueo venātium, alia trāslatio habet, Quoniam ipse liberabit, &c. & sic legit etiam Beatus Hieronymus, & Beatus Augustinus: & in paraphrasi Chaldaica & in contextu Græco habetur. Quoniam ipse liberabit te de laqueo venantium. In quarum translationum varietate ostenditur infinita Dei protectio, siquidem tanta longanimitate mihi & tibi atque omnibus fauet, & fauebit. Et vbi nos legimus, custodit Dominus animas Sāctorum suorum, & de manu peccatoris liberauit eos, alia tran
23 slatio habet, De manu peccatoris liberabit eos. Vbi etiam ostenditur, quam meritò quilibet in Domino confidere potest: qui enim te ab vno labore seu persecutione eripuit, te etiam ab alijs quam plurimis, quæ tibi euenerint, facillimè liberabit. Sciretamen vos hic volo, hęc duo nomina, Fides & fiducia hoc nostro sæculo quibusdam fidelium non perinde grata esse, vt olim fuerunt. Sicut enim pretiosos aliquos cibos, vbi canis ore fædati sunt, fastidire solemus, ità cùm infœlicis ętatis nostræ hæretici rabido ore, hęc duo sacra nomina conspurcauerint, & ad sacrilega figmenta sua detorserint, horret quodammodo animus has virtutes attingere, easque fidelium mentibus commendare. Verum quoniam fides Christianę religionis fundamentum, fiducia verò incomparabilis Christianę vitę thesaurus est (quo mi-
24 sericordiam Domini impetramus, & tranquillam ac placidam vitam sine vlla inani formidine per illam Deo protegente ducimus) nullo modo committendum est, vt propter hęreticorum calumnias has tantas virtutes sua laude fraudemus. De fide nanque Beatus, Cyprianus ait: Quantum vas fidei capacius afferimus, tantum gratię inundantis haurimus. Dei enim misericordia velut inexhaustus quidam bonorū omnium fons est, à quo plus hauriet qui capacius fidei vas ad illum affert. Et de fiducia certum est esse etiam efficacissimum instrumētum ad opem, & misericordiam Domini impetrandam. Ad cuius rei fidem non vnum aut alterum locum sed omnes penè Dauidicos hymnos afferre possem: vix enim vllus reperietur qui non virtutis huius

Psam. 90.

Psam. 16.

simile.

Cypriau. in Epist. ad Do.

ius fructus, laudes, & exempla cõtineat. In te (inquit) sperauerũt 25
patres nostri, sperauerunt & liberasti eos, ad te clamauerũt & sal
Psal. 21. ui facti sunt, in te sperauerũt & nõ sunt cõfusi. Et iterũ. Expectãs
expectaui Dñm & intendit mihi & exaudiuit preces meas, &
eduxit me de lacu miseriæ & de luto fæcis, & statuit supra petrã
pedes meos, & cætera quę sequuntur. Quæ omnia mirabiles hu
ius virtutis (scilicet spei fortitudine roboratæ quæ fiducia est) fru
Isai. 25. ctus & effectus declarant. Et sanctus Isaias quam multis modis
hãc quoq; virtutẽ cõmẽdat dicẽs, Deus noster iste spectauimus
eũ, & saluabit nos, iste Dñs sustinuimus eũ exultabimus & lęta
bimur in salutari eius. Idẽq; alio in loco pios omnes inducit cũm
Deo loquẽtes: Seruabis pacem Dñe pacẽ quia in te sperauimus,
Pro mensura etiam istius spei munera sua Deus fidelibus donat.
Psalm. 32. Quod intelligens Regius Propheta Dñm precatur dicens: Fiat 26
misericordia tua Dñe super nos quẽadmodũ sperauimus in te.
Psal. 39. Huius virtutis diues erat idẽ sanctus Dauid cũ dicebat: Dñs soli-
citus est mei. Hoc est, quorsum ego rerũ mearũ curã & solicitudi
nẽ habebo siquidẽ omnipotẽs De⁹ de illis curã habet & pro me
solicitus est? O dulcissima verba cũctis mũdi opibus anteferẽda.
Atq; ita existimo quod si quidẽ cęlestis magister Iesus Christus
tot verba cõsumpsit totq; rationes adiecit ad persuadendã homi
nibus hãc curã, quã nõ solum de necessitatibus spiritualibus suo
Matth. 6. rũ verũ etiã de tẽporalibus habet (dicens apud D. Matthæũ. Re-
spicite volatilia cœli, &c. Quis vestrum cogitans potest adijcere
ad staturã suã cubitũ vnũ, & Considerate lilia agri quomodo cre
scũt, &c.) Omnia hæc non tantũ retulit Dñs vt vos securos red-
deret, se vobis pannũ ad corpus induẽdũ & panẽ ad mãducãdũ 27
& alia corpori necessaria præbiturũ esse, sed vt ostẽderet quã im
merito vos ipsos affligitis & præ angustia oppressi eltis quando
hæc vobis deficiũt: siquidẽ De⁹, qui vestrarũ rerũ singularẽ soli-
citudinẽ habet, & qui facile vobis prouidere põt optime scit illa
vobis deficere, credere enim debetis, cp si de illis vobis non proui
det ideo est, quia vos has necessitates pati decet. Singulare etiam
Hiere. 39. exẽplũ fiduciæ fuit Abdemelech Aethiopis, cui Propheta Hiere
mias, ante quã Nabuchodonosor Hierosolymã euerteret nomine
Dei sic est allocut⁹. Ecce ego inducã sermones meos super ciuita
tẽ hãc in malũ, & nõ in bonũ & liberabo te in die illa ait Dñs: &
nõ traderis in manus virorũ quos tu formidas sed eruẽs liberabo

te

te, & gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutē quia in me habuisti fiduciā. O admirabilē huiꝰ sanctę virtutis efficaciam. Notate obsecro, fratres, qualiter Deus à tāta strage mortuorū quanta in vrbe Hierusalē fuit, hunc hominē gentilē propter fiduciā ipsius eripuit. Hæc autē tāta spei & fiduciæ virtus non ad mortuā & informem, sed ad viuā pertinet quam Christus Dns (vt Beatus Petrus ait) resurrectione sua nobis contulit. De qua etiam Beatus Paulus dicit: Spes autem non confundit (hoc est) nunquam frustra, & inaniter iustus sperat. Ideo Sanctus Dauid vnumquemque nostrum admonet dicens: Spera in Domino & fac bonitatem, Nam super hac bonitate omnes Dei promissiones fundantur. Hoc Diuus Paulus erudit dicens: Non quod exciderit verbū Dei: non enim omnes qui ex circuncisione sunt Israel hi sunt Israelitæ, neque qui semen sunt Abrahæ omnes filij, sed in Isaac vocabitur tibi semen. Id est, Non qui filij carnis hi filij Dei, sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine. Hoc est, tam infallibilis est diuina promissio de hæreditate cœlesti conferenda filijs Israel, vt quantum est ex parte Dei nunquam sit defutura, sed firma, esto, quod in magna Iudæorum parte non compleatur propter eorum incredulitatem. Hic nobis ostenditur quam iusta sit Iudæorum & malorum Christianorum damnatio: quoniam sicut Abrahæ, & Isaac atque eius posteritati in vmbra, & figura promissa fuit gloria: sic in nouo testamento eadem gloria non in vmbra, sed in veritate promissa est. At quia Iudæi in fide defecerunt, & mali Christiani in operibus, ideo merito vtrique ab æterna hæreditate expelluntur, firma semper Dei promissione remanente. Atque ita assignans Beatus Paulus rationem ob quam in his Dei promissio non adimpleturinquit: Non qui filij carnis hi filij Dei, sed qui filij æstimantur in semine, idest, in veros Dei filios. Iustos hic Sanctus Apostolus filios promissionis appellat, quoniam vitas suas cum Dei promissionibus conformant. Exempli gratia, Promissio Dei est illa, quæ apud Diuum Matthæum habetur, Regnum cœlorum dabitur genti facienti fructus eius: ergo fructus pœnitentiæ necessarij sunt ad hanc promissionem accipiendam. Et apud eundem Euangelistam dicitur, Regnum cœlorum vim patitur. Et à quo vim patitur, statim infra explicatur, scilicet, violenti rapiunt illud. Et alibi, Qui diligit me diligetur

1. Petr. 1
Roman. 4.
Roman. 5.
Matth. 20.

à patre

à patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum. 31
Et sacratissima Virgo mater Dei apud Diuum Lucam inquit:
Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.
Vbi misericordia Dei ipsum timentibus promittitur. Deniq;
Luc. 1. ipse Dominus cuidam adolescenti & in eo omnibus dixit, Si vis
ad vitam ingredi serua mandata. Quj autem hæc præstant filij
Matth. 19. sunt promissionis, quoniã adimplent conditiones, quibus Deus
dona sua pollicetur. Idcirco horum fiducia viua est atque firmis
sima. Ideo de vno quoque illorum in Prouerbijs dicitur, iustus
quasi leo confidens absque terrore erit. O singularem metapho-
simile. ram. Leo omnem suam fiduciam in capite & in pectore habet
eo quod ibi præcipuas vires retinet: sic iustus omnem fiduciam
suam in suo capite, qui est Iesus Christus, & in pectore suo, vide
licet, in bona conscientia collocat. Et quia quasi leo confidit ab- 32
sque terrore erit. Hoc modo Sanctus Dauid confidebat, sicut ip
se testatur dicens: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei
Psal. 51. speraui in misericordia Dei in æternum. Sed forsan dicet aliquis:
O pater ego non sum oliua fructifera in domo Dei, quin potius
arbor arida & sterilis: nec pectus bonæ conscientiæ habeo, imò
si oculos in vita præterita colloco mille abominationes, quibus creatorem meum offendi intueor nec bonum aliquod opus
conspicio: nunquid à Dei misericordia diffidam? Nequaquam
profecto. Sed diligenter animaduerte quod Beatus Ioannes inquit: Filioli mei hæc scribo vobis vt non peccetis, sed & si-
1. Ioan. 2. quis peccauerit aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris
autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Quam igitur fidu- 33
ciam poteris habere sub vmbra alarum & sub tanti intercessoris
protectione atque meritis quæ in conspectu æterni patris infini
ti sunt valoris? Si autem dicas te quotidie peccare & nunquam
meliorem vitæ modum accipere, ex quo tibi quædam diffiden-
tia oritur, ad hoc ego à te quæro si quotidie Iesus Christus filius
Dei pro peccatis, quæ tu committis mortem pateretur æquum
ne esset vt animo caderes: Minimè profecto. Firmissime igitur
crede mortem illam iam præteritam non minus tibi prodesse;
quam si quotidie pro te denuo ipse pateretur. Nam (vt Diuus
Hebr. 10. Paulus testatur) vna oblatione consummauit in sempiternũ san
ctificatos. Quapropter, ò peccator cum fiducia ad thronum di-

uinæ

34 uinæ misericordiæ accede, siquidē ibi tā fidelē tamque potentem aduocatum habes & integro corde, atq; sancto ac firmo proposito non peccandi remedium ad tua scelera postula. Pertimesce in indignationē Dei clementissimi incidere si de eius ope & miseri cordia, vel paululum diffidas. Quā rem exemplo Moysi & Aarō intelligere licēt qui quoniam populo ad aquas contradictionis sitiente nonnihil de diuinæ prouidentię cura propter perfidiam populi hæsitauerunt, in huius diffidentiæ pœnam ab ingressu promissæ terræ prohibiti sunt. De quo idem Sanctus Moyses Deut. 4. sic ait: Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros, & iurauit, vt non transirē Iordanem nec ingrederer terram optimam, quam daturus est vobis. Ecce morior in hac humo non transibo Iordanem, vos transibitis & possidebitis terram 35 egregiam. Quam quidem pœnam iure iurando firmatam amicissimus Dei Moyses, qui facie ad faciem cum Deo loquebatur Deut. 3. nullis potuit precibus reuocare: quod & ipse significauit his verbis: precatus sum Dominum in tempore illo dicens: Domine Deus tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam, nec enim est alius Deus, vel in cælo, vel in terra, qui possit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ. Transibo igitur & videbo terram hanc trans Iordanem? Iratusque est Dominus mihi propter vos nec exaudiuit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi, nequaquam vltra loquaris de hacre ad me. Ascende cacumen phasge & oculos tuos circunfer ad Occidentem & ad Aquilonem, Austrumque, & Orientem & aspice, nec enim transibis Iordanē istum. Hactenus verba Moysi, qui- 36 bus intelligere licet, quam grauiter & molestē Dominus ferat, vel paululum de immensa eius bonitate ac prouidentia quempiā dubitare. Quæ à me hucusq; dicta sunt fratres magnū vobis huius virtutis amorem & cupiditatē inijcere potuerunt, quæ habita tot fructus parit, neglecta verò tātam diuini numinis offensionem continet. Verum scire oportet virtutis huius assequendæ nō minorem fortasse difficultatem, quā vtilitatem esse. Sic enim natura comparatum esse videmus, vt quę sunt in rebus præstantissima, sint etiam ad assequēdum difficillima. Quod in hac virtute deprehendimus quæ vt præstantissima, ita etiam rarissima est. Itaq; animaduertere licet multos homines pietatem sectātes varijsq; virtutum opibus, hoc est, abstinētia, patientia, & miseri-

cordiæ, atq; eleemosynæ operib⁹ ornatos, qui tamẽ vbi noua ali 37
qua calamitas impẽderit animũ despõdent, affligũtur, anguntur
spirituq; pusillanimitatis absorbentur, nec deficiẽtem animum
diuinæ miserationis & prouidentię spe fulciunt atq; sustentant,
quod nõ leue infirmę spei atq; fiduciæ argumẽtũ est. Id quod fre
quẽter nec aduertimus neq; delictũ esse iudicamus nec in Sacra
mẽto cõfessionis huius delicti mẽtionẽ facimus, cũ tamẽ hac ani
mi cõsternatione aduersus diuinã misericordiã, bonitatẽ atq; pa
ternã prouidentiã delinquamus, cui debitũ honorẽ negamus cũ
hoc modo diffidimus. An nõ pijssimũ patrẽ filius offenderet qui
Simile. tristis & mœrens incederet eo quòd dubitaret an necessaria sibi
ad vitæ vsum præbere vellet, cũ maximè posset? Hoc ergo pec-
cati genere cõmunẽ illũ piorũ parentẽ offendit quisquis præsi-
dium ab illo calamitate aliqua circũuentus nõ sperat. Ideo labã- 38
tem animũ atq; pene deficiẽtẽ regius vates cõfortat cũ ait: Qua
re tristis es anima mea, & quare cõturbas me: Spera in Deo quo
niã adhuc cõfitebor illi salutare vultus mei & Deus meus. In ho-
dierna sancti Euãgelij lectione mira fiduciæ virtus apertè mon-
stratur. Duo quippè miracula, quæ in ea referũtur quia cũ fidu-
cia hi duo necessitate oppressi ad Dominum accesserunt patrata
sunt. Quocirca ne ab Euangelicæ lectionis proposito recederе-
mus de huiusmodi fiducia copiosè egimus.

Ait ergo sanctũ Euangeliũ, *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps*
vnus accessit & adorabat eũ dicẽs: Dñe filia mea modo defuncta est, sed ve
ni impone manũ tuã super eã & viuet. Afflictio & labor hũc principẽ
cõmouerũt vt ad Dñm tãta reuerẽtia accederet. Vnde infertur
nos quotiescumq; à Dño laboribus opprimimur ei ob id gratias 39
agere debere, siquidẽ nos incitãt vt ad ipsum cõfugiamus. [*Ha se*
Dios cõ nosotros como el muchacho, q̃ juega a la pelota, que tiene vn açote
en las manos con que la açota para que corra. No es su intencion quebrar la cõ
los golpes y açotes que le da, sino hazer la correr: porque en cessando de açotar
alla luego dexa de andar, y se cae en el suelo. Sic cũ Dñs nos flagellat nõ
ideò est, vt nos euertat, sed, vt per iter suæ diuinæ legis nos curre-
Psalm. 15. re faciat sicut illi, de quibus S. Dauid ait. Multiplicatæ sunt infir
mitates eorũ postea acceleraverũt. Adeo enim miseri & negligẽ
tes sumus vt cessantibus Dñi flagellis nos etiã à bonis operibus
cessemus & velut mortui remaneamus. Quid autẽ erit si necdũ
flagellis ad ipsum accedere volumus, quin potius ipsis deteriores
reddimur?

Accreddimur? In sacro Iudicū libro loquens Sacra scriptura de illis barbaris nationibus, quas Dñs in terra promissionis inter Hebræos reliquit sic ait: Hæ sunt gentes, quas Dñs dereliquit vt erudiret in eis Israel, & omnes, qui non nouerant bella Chananæorū & posteà discerent filij eorū certare cū hostibus & habere consuetudinem pręliandi: dimisitq; eos, vt in ipsis experiretur Israel vtrū audirēt mandata Dñi, quę pręceperat patribus eorū per manū Moysi an nō. Illas etiā nationes ibi reliquit, vt Hebræi cū timore Dñi incederent animaduertētes se eius auxilio passim egere vt ab hostibus defenderentur. Sed tantū fuit illorū ingratorū scelus, vt cum aduersarijs nō ad præliandum addiscerent, sed cū ipsis sacrilege confœderati sunt vt impietatem eorum imitarentur. Atq; ità inquit ibi sacer textus: Itaq; filij Israel habitauerunt in medio Chananæi & Ethæi & Amorrhæi & duxerunt vxores filias eorū ipsi q; filias suas filijs eorum tradiderunt & dijs eorum seruierunt. O diabolicam peruersitatem gentis sacrilegę, quę omnia quæ Dñs in bonum ordinauit ipsi in malū conuerterunt. Sic sunt miseri peccatores qui ex laboribus à Deo missis, vt ad ipsum conuertātur occasionem peruersionis & indurationis accipiunt. Qui ex paupertate, ex persecutione, ex infamia, &c. occasionē sumit ad horrenda scelera cōmittenda iste id, quod Deus ad bonū ad emendam ipsius ordinauit in malum conuertit. Per infinitā ergo misericordiā Dei vos obsecro fratres ne admirabilibus Dei artificijs abutamini & in vestris necessitatibus ad ipsum cōfugite si quidem ad subueniendum vobis paratissimus est, attendite qualiter postquam hic homo ab illo fauorē implorauit maxima prōptitudine surgens sequebatur eum, Sic ipse per Regiū psalmographū promiserat dicēs: Clamauit ad me & ego exaudiā eū, eum ipso sum in tribulatione eripiam eum & glorificabo eū. Hoc est (vt Sanctus Theodoretus exponit) non modo eum à grauioribus rebus liberabo verum etiam illustrem faciam.

Iudicum. 3.

41

42

Psalm. 90.

Et surgens Iesus sequebatur eum. O singularē clemētiam & misericordiam huius cęlestis magistri, qui vt homini afflicto & maxima necessitate oppresso subueniret cōcionē interponit erudiens in hoc ecclesiasticos vt munera sua propter pietatē & nō propter lucrū aut mercedem exerceant. Inter corpora lucida quædam lumen gratis prębēt, vt sol, luna atq; stellę, quę gratis illuminant absq; eo quod cū illis nutrimentū aliquod dispendatur. At verò

si ignis lumen prębituras est oportet vt ei ligna, aut fomites aut 45
aliqua nutrimēta, in quibus operetur applicētur. Sic enim Sacro
sancta ecclesia quidā velut sol, luna, & stellæ absq; aliquo lucro &
Baruch. 3. mercede illuminānt: de quibus illud Baruch dici potest: Stellæ de-
derūt lumē in custodijs suis & lętatæ sunt: vocatę sunt & dixerūt,
adsumus. Nō ait, vēdiderūt lumē, sed, dederūt, & hoc maxima cū
lętitia atq; diligētia. Alij sunt inferni titiones, quibus vt lumē prę
beāt maximā lignorū copiā applicari oportet, hoc est magno lu
cro & mercede afficiēdi sunt alias nihil efficiēt. O quā paucæ stel
2. Corint. 12. læ nūc in mundo sunt quæ cū D. Paulo dicāt; Nō quæro quæ ve
Philip. 2. stra sunt sed vos. Omnes enim (vt idē Apostolus ait) quę sua sunt
quęrunt, nō quę Iesu Christi. Hic etiam diuinus magister diuites
omnes docuit, vt cum diligētia & pietate egenis proximis subue
2. Corin. 9. niāt: nā (vt ait Apostolus) Qui seminat in benedictionibus de be- 44
nedictionibus & metet: hoc est, Qui seminat in eleemosynis de
eleemosynis & metet. Vocat S. Apostolus eleemosynam benedi
ctionē, quoniā ipsa sola in vltima benedictione specificanda est,
Matth. 25. quādo, scilicet, Dns dicturus est, Venite benedicti patris mei, esu
riui enim & dedistis mihi manducare, &c. Et quoniā eleemosy-
na pauperes prouocat, vt ipsum Dūm & benefactores benedicāt
ac pro ipsis deprecētur. Insuper & ait ibi S. Apostolus: Qui par-
ce seminat parce & metet. Idcirco oportet nos illis esse similes,
Osee. 5. de quibus Propheta Oseas inquit: In gregibus suis vadēt ad quæ
rendum Dūm. Sic qui diuites ac potentes estis Deum in paupe
ribus magnis donis onerati quærere debetis, quibus non de peio
Nam. 13. ribus, sed de melioribus quæ possidetis donandum est. Quādo fi-
lij Israel in terram promissam ingressi sunt (vt sacra refert histo- 45
ria) tempus erat cū iam præcoquę vuæ vesci possunt, in quo ap-
paret quāta pulchritudine nobis Deus dona sua elargitur & quā-
tum desiderium nobis placendi ostēdit, vt nos etiam illi placere stu
deamus. Noluit vt Hebræi tertā promissionis hyberno tempore
ingrederentur quādo terra arida & infructifera est: sed voluit vt
ingrederentur tempore verno cum terra pulchra est & fructus ar-
borū maturi sunt. Et ob hanc etiā causam hominibus mundū de
dit mēse Septēbris (vt Hebræi Doctores testantur) cū terra & ar
bores folijs, fructibus, ac pulchritudine abundant. Nos autem tā
quam mali deterius & vilius Deo reddimus, id verō quod me-
lius est dæmonis seruitio dicamus. Nōsimus igitur fratres sicut

Hebręi

46 Hebręi illi, qui (vt ſacra pagina commemorat) ad conflandum idolũ monilibus, annulis aureis, atq; inauribus ſe eo tẽpore ſpoliarunt, cum ad emendum ea, quæ ſibi ad vitã ſuſtentãdã neceſſaria erant inter hoſtes cõmorantes auro atq; alijs diuitijs indigebant. Atq; ita ſacer textus ibi ait: Inter hoſtes nudũ cõſtituerat Aarõ populũ. O quam multi hodie iſtos impios idôlolatras imitãtur, qui vxores ſuas ac filios ſuos diuitijs & facultatibus ſpoliãt, vt cũ ipſis, idôlis ſuis, videlicet, ludo ac voluptatibus inſeruiãt, illi autẽ nudi & impotentes ad auxiliandũ pauperibus remanẽt. *Exod.32.*

Et ecce quæ ſanguinis fluxum patiebatur duodecim annis acceſſit retrorſum & tetigit fimbriam veſtimenti eius, & repẽte ſanata eſt. Mirabile certe, q puella quã Dñs reſuſcitauit, duodecim annos nata erat, & hęc mulier etiã per duodecim annorũ ſpatiũ ęgritudine fluxus ſanguinis
47 laborabat. Ita q; cũ puella iſta in lucẽ edita eſt, vetula hęc ſuo morbo ęgrotare cœpit: & cũ vetula ſanitatẽ accepit, In itinere puella vitã finiuit, vt ex B. Marco Euãgeliſta patet, vbi ſic dicitur: Adhuc eo loquẽte veniũt nũtij ad archyſinagogum dicentes: Quia filia tua mortua eſt. Hę ſunt ſortes & mutationes quas Deus in noſtris negotijs facit: ſuper quoſdã enim manum dexteram ponit, ſuper alios verò ſiniſtram, hoc eſt, alijs otium & tranquillitatem, alijs labores & afflictiones præbet. Huic deſideratiſsimus filius naſcitur, illi peroptatus moritur. Sed ne exiſtimetis has manus ità per ſeuerare: ſolet enim, [*Cruzar las manos como Iacob.*] Nã ſi tibi hodie proſpere ſucceſſerit, pertimeſce, ne mane quid aduerſum cõtingat, vel è cõtra. Ad hoc propoſitũ S. Propheta pſalmum illũ com poſuit, qui ſic incipit: Cõfitebimur tibi Deus, cõfitebimur & inuo
48 cabimus nomẽ tuũ narrabimus mirabilia tua. Afflictus erat Rex Dauid & populus eius, eo quod in quodã prælio ab hoſtibus ſuperati eſſent, & illi nimis elati Dijs ſuis pro victoria reportata gratias agerẽt. Ipſe verò ſic ait: Cõfitebimur tibi Deus, &c. Hoc eſt: Aliquãdo Dñe tibi gratias agemus pro victoria quã de hoſtibus, qui nos modo ſuperarũt, tuo auxilio reportabimus. Nã hic eſt potẽtiſsimi Dei ſtylus, ſcilicet: Hũc humiliat, & hũc exaltat, ne quis cũ proſperitate in ſuperbiã efferatur, vel cũ laboribus in deſperationẽ veniat. Proiecto ſancto Daniele in lacũ leonum, ſacerdotes idolorũ ſuperbia elati & maxima lętitia affecti ſunt eo quod exiſtimabãt iã à cordibus ſuis ſpinã ablatã eſſe: ſed non poſt multos dies Sanctus Daniel liber & incolumis euaſit, ipſi autẽ nefarij ſa *Marc.5.* *Pſalm.74.* *Dan.27.*

cerdotes in lacum missi breuissimo temporis momẽto à leonibus 49
deuorati fuerunt.

Cæterũ Dñs, qui piũ mulieris furtũ placidissimẽ tulit, miraculũ, quod patratũ erat, latere noluit. Itaq; conspiciẽs ait: *Quis me tetigit?* Cui Petrus, *Præceptor* (inquit) *turba te comprimunt & dicis, quis me tetigit.* Cui Dñs: *Tetigit me aliquis, ego enim sensi de me virtutẽ exiisse.* Ab illa ergo fœmina, quæ pie, humiliter, ac fidẽter solã vestis eius fimbriã tetigit se tactũ fuisse ait, nõ ab illis, qui corpore tantũ nõ etiã mẽte ac spiritu ipsũ cõprimebãt. Quo exẽplo (vt alia prætermittam⁹, quę in superiori cõcione dixim⁹) hoc etiã aliud colligere possumus quod Apostolus ait: In ecclesia malo quinq; 1. Cor. 14.
verba sensu meo loqui quã decẽ millia verborum in lingua. Hoc quod Apostolus de prophetię atq; linguarũ donis intellexit, nõ incõmodẽ ad prædicãdi rationẽ trãsferre possumus. Quisquis 50
enim precib⁹ suis ac fide & reuerẽtia, ac humilitate atq; fiducia quib⁹ hęc fœmina instructa erat) diuinę misericordię viscera pul Psalm. 65.
sat, verẽ Dñm tãgit, eiusq; in se spiritũ & virtutẽ trahit. Fœlix ergo ille qui vere cũ Sãcto Propheta dixit: Holocausta medullata offerã tibi. Ille hõlocausta medullata Deo offert, qui ei orationes amoris, humilitatis, fiduciæ, ac deuotionis plenas offert: & ille holocausta sine medulla offert, qui orationes absq; amore & absq; deuotione atq; attẽtione offert. Hi verò, siue clerici, siue laici sint licẽt magnũ psalmorũ, aliarũq; precationũ numerũ, vel vt pẽsũ quoddã sine vlla animi attẽtione exoluũt, orequidẽ Dñm bene dicẽtes, corde aũt per circulos & plateas delicijs operã nauantes, premũt quidẽ illi Dñm nõ aũt tãgũt, quia solo corpore & nõ spiritu tãgũt: iccirco virtutẽ & gratiã ab eo minimẽ percipiũt. Quid 51
igitur superest fratres? Nẽpẽ illud B. Pauli: Orabo spiritu, orabo 1. Cor. 14.
& mẽte psallã spũ, psallã & mẽte. Cęterũ ad eorũ solatiũ qui dũ piè atq; religiosè orare apponũt mẽs ipsa ex insita naturæ fragilitate huc ac illuc sine cõtensu vagat hoc adijciẽdũ putò, scilicet, q̃ horũ oratio vsq; adeo ingrata Deo nõ sit, vt etiam merito suo & impetrãdi vi nõ careat. Hocẽm à prima illa animi destinatione habet, quæ nisi cõsensu nostro reuocetur, piæ orationis fructũ atq; meritũ retinet. Est etiã super hũc locũ valde notãda miserrima sors scelerati Christiani & improbi sacerdotis. Nã mulier hęc est fimbria vestimẽti Iesu Chri Saluatoris mũdi medicinã ad suã ęgritudinẽ fecit: ipsũ verò ex sacratissimo corpore huius superni

Dominij

Dñi venenũ faciũt, quò se ob suã malitiã interimũt, ad ipsum mortali peccato accedẽtes. Nisi mãducaueritis meã carnẽ, & biberitis meũ sanguinem nõ habebitis vitã in vobis: dixit summa veritas. Res quidẽ certissima est, carnẽ nostrã esse multorũ malorũ radicẽ & fundamẽtũ. Quãobrẽ merito beatus Apostolus inquit: Debitores sumus nõ Carni, vt secundũ Carnẽ viuamus, si enim secundũ carnẽ vixeritis moriemini. Iccirco cũ nobis primus parẽs Adã carnẽ suã Cõmunicauit, simul etiã trãsitũ id est, [*passo y corriente*] dedit quò mala eius ac miserię in nos fluerẽt. At Deꝰ Optimꝰ Maximꝰ aliã purissimã & sanctissimã carnem, videlicet Iesu Christi filij sui cõdidit, eamq; in nobis collocat, vt per ipsam trãsitũ in nos suorũ bonorũ faceret. Atq; ità idẽ S. Apostolus inquit: Sicut in Adã omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabũtur. Caro primi parẽtis Adã nobis nocuit, & caro Iesu Christi Saluatoris mũdi nobis prodest & remediũ præbet. Serpentẽ S. Moyses contra serpẽtẽ posuit: nũc autẽ Deus carnẽ suã adhibuit vt vulneribus, quæ caro nostra generat, medeatur. Ex vipera vnde venenũ exit, Inde etiam theriaca medicamentũ, videlicet, cõtra ipsum venenũ conficitur. Venenũ viperæ suapte natura tendit ad cor, ipsumq; penetrat & inficit: Hæc autẽ vipera venenosa ita à pharmacopola præparatur, vt iã interficere nõ possit. Quinimo certis quibusdam medicamẽtis cor ipsum cõfortãtibus sic pręparatur & cõponitur, vt ei tãtũmodo remaneat hoc quod est in cor velociter tendere: at cũ tot medicamẽtis pręparata sit, potius ipsi cordi prodest quã obest. Sic caro nostra venenũ est, quod statim suis turpibus propẽsionibus & appetitibus in animã tendit. Sed ità Deus hanc carnẽ in se ipso, in sacratissimo Virginis Marię vtero pręparauit, ipsam cũ diuinitate coniũgẽs, vt ex carne quæ venenũ est, quãdã diuinã cõfecerit theriacã, quæ illico ad cor atq; animã tuã tẽdit, & id quod caro tua veneno infecit, sanat, & cor fortificat ne veneno carnis succũbat. O benedictus & glorificatus sit talis Deus. Collaudate fratres hunc cœlestem reparatorem, qui tot talesque inuentiones in nostrũ remediũ quæsiuit. Sed væ improbo sacerdoti, cui propter scelera sua, hæc cœlestis medicina in venenum cõuertitur. O patres sacerdotes, aperite, obsecro, mẽtis vestræ oculos animaduertite statum, in quo Deus vos cõstituit, & nè rebus terrenis cõtamine mini. Attendite illud, quod Dñs cùm sacerdote Aaron loquens dixit, scilicet: Nihil possidebitis, nec habebitis partẽ inter eos: Ego

Ioan. 6.

Roma. 8.

1. Corin. 15.

Simile.

Num. 18.

pars & hęreditas tua in medio filiorũ Israel. Vbi alia translatio ha 55
bet: In terra eorũ nihil possidebis, nec habebis: & sic est etiã in cõ
textu Grẽco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi singularis abdicatio
& priuatio rerũ terrenarũ, quę in cuiuslibet sacerdotis corde debet
esse, apertissimè significatur. Cęterũ si hoc De⁹ sacerdotibus legis
veteris pręcipiebat, quid, obsecro, ęquũ est vt sacerdotes legis gra
tię faciãt, siquidẽ tã ineffabiliũ Sacramẽtorũ ministri sunt? O vti
nã patres mei vis huius argumẽti vos cõuincat ad corda vestra ab
his terrenis reb⁹ & multò magis à vitijs euellẽda, & omnino sepa rã
da. Vt aũt cõspiciatis, quãtũ hoc malũ sit, vobis rẽ quãdã admira
D. Ioan. Cly- bilẽ, quã refert D. Ioãnes Clymacus, narrare volo. Scilicẽt, q cũ sa
mac. c. 15. piẽtissim⁹ vir quidã ab ipso audiret, hęresim esse grauissimũ pec
catũ, ei hãc dubitationẽ ꝓposuit; Si hoc ità est, quomodò sancta
Ecclesia illũ, qui hęreticus fuit, & iterũ puro corde ad fidẽ cõuerti 56
tur, ad diuina sacramẽta recipit, illũ verò, qui fornicationẽ cõmi
sit, licet ab illa retrahatur, ipsa mq; cõsiteatur, apostolica cõstitutio
à sacra cõmunione per aliquot annos priuari iubet? Et sanct⁹ vir
fatetur, se quęstionis ꝓpositę causam penitus ignorare: vt planè
videatis quid luxuria sit, siquidẽ hominẽ etiã post pœnitentiã in
dignũ aliquo modo sanctę cõionis relinquit. Ego tñ existimo hu
ius prohibitionis causam esse, quoniã hoc libidinis peccatũ cũ car
ne cõmittitur, & hoc diuinũ cõmunionis sacramentũ in carne &
corpore, ore ac manib⁹ recipitur, & ob hoc luxuria huic diuino my
sterio tã cõtraria est, ipsi q; fornicario tã iusta pœna imposita fuit.
1. Corin. 11. Loquẽs B. Apostol⁹ de mulierib⁹ sic ait: Debẽt mulieres velamẽ
habere super caput suũ ꝓpter angelos. Iã eo tẽpore mulieres pro
fanè se cõponere solitę erãt, licèt nõ tantũ, vt his tẽporibus fieri 57
videmus, & ideò S. Apostol⁹ eas hortatur, vt ad ecclesiã nõ discoo
pertis capitibus cõueniãt ꝓpter angelos, qui sunt sacerdotes. Ma
ximè oportet eũ, qui ad celebrãdũ tã altũ ministeriũ ad altare ac
cedit, nimiã puritatẽ & quietudinẽ habere, iccircò fœminę admo
nentur, vt cũ maxima honestate & pudicitia ad Ecclesiã conue-
niant, nè angelis, videlicèt, sacerdotibus sint alicuius inquietudi-
nis seu dissolutionis occasio. Sed, proh dolor, & quantę obliuioni
hęc sacrosancta doctrina his miserrimis tẽporib⁹ tradita est: si qui
dẽ mulieres in Ecclesias tanta ꝓfanitate ingrediũtur, vt suis orna
tibus & corporũ cõpositionibus miseros homines ad cupiditatẽ
ipsarũ nedũ ad lasciuiã inuitare videantur. Tot sibi adhibet illi-

ces.

58 ces quę se ornat, ideſt, *tãtos ſeñuelos pone la que ſe compone*, quot partes ſui corporis elegãter cõponit. Atq; ità cuilibet illarũ illud Ezechielis dici poteſt: Ad omne caput vię ędificaſti signũ proſtitutionis tuę, & abominabilẽ feciſti decôrẽ tuũ. Caupones, qui domũ in triuijs habent, ramos aut ſigna indicãtia ibi vinũ venundari, in qualibet illarũ viarũ pro foribus aut in parietibus appendũt, vt ſi omnibus pateat ibi aliquid vendi. In hũc modũ faciũt mulieres ſe ꝓfanè exornantes: in omnibus enim ſui corporis partibus ſigna vẽditionis vanitatis collocãt. Incapite, [*sõ ſeñales deſto los enriçados, volantes y guirnaldas, en la cara los faiſos y artificioſos colores, en el cuello los ricos collares, joyas y cadenas, &c.*] Atq; ità omnia ſui corporis mẽbra vanitatẽ & impudicitiã prędicant. Atq; vtinã in eccleſias nõ veniãt aliquę quæ ſeruos Dei ſolicitent: hoc enim impro- 59 bũ & Sathanicũ munus plerunq; magis à fœminis quam à viris exercetur. Ipſę enim illud à matre Eua hęreditaſſe videntur, quæ primũ officiũ, quod exercuit, [*y el primer paſſo, que echo, fue para ſer al cabueta del demonio.*] Nõ enim Sathanas per ſe ſolum auſus eſt primũ parentẽ Adamũ vincere; & ipſa adeò efficax fuit, vt primo verbo, quod ei locuta eſt, ipſum & nos omnes deiecerit & proſtraverit. Deus nos à tã crudeli peſte eripiat. Cũ Alexãder Magnus iuuenis & Gẽtilis eſſet, & ab amicis ſuis fuiſſet inuitatus, vt pulcherrimas Darij filias, quas bello captas detinebat, videret, reſpondit, Se occaſionẽ nõ eſſe prębiturũ, vt ille, qui homines ſuperauerat, à fœminis vinceretur. O magnã in chriſtianos & maximè in ſacerdotes, cõfuſionẽ, ſi id, quod hic iuuenis ęthnicus fecit, præſtare nõ ſtudent. Quãdò pauo noctu è ſomno euigilat, maximos 60 clamores edit, exiſtimans ſe pulchritudinẽ amiſiſſe, & pulcherrimas, quas habebat, plumas ſibi fuiſſe ſublatas. Sic Chriſtiani & prębiturè eccleſiaſtici magnã curã de ſuæ caſtitatis pulchritudine habere debẽt, & ſi forſan in aliquo negligẽtes extitêre, perimeſcere debent, an illã amiſerint. In hoc corpore myſtico, quod eſt eccleſia, ipſi ſunt cor, in quo prębipue vitę fundamentũ & ſenſus atq; operatio cõſiſtit, ſic in eis omnis virtus & ſanctitas ſplendeſcere debet. Et ſicut mẽbra viciniora cordi viuaciora ſunt, ſic eos, qui cũ ipſis cõuerſantur, ad ſeruitiũ & amorẽ Dei inducere debẽt, ità, vt qui eos viderint, dicere poſsint, ſatis apertè cõſpicitur hos cum eccleſiaſticis cõuerſari, ſiquidẽ in ſanctis exercitijs adeò feruidi & diligẽtes exiſtunt. Inter ea autẽ, ad quę nos ſuo ſancto exẽplo ma-

Ezech. 16.

Simile.

Simile.

Simile. gis prouocare debent,vnũ est castitas.Nã sicut in humido parie 61
te colores & picturæ non benè signantur propter quod oportet
prius,vt illa humiditas arescat:sic in hominibus sensuali turpitu
dine humidis nõ benè virtutes imprimi possũt,iccirco opportet,
vt prius in ipsis hęc humiditas aresiat.Deniq; hîc notandũ est,q
cũ primũ hęc mulier fimbriã vestimẽti Dñi tetigit, in eodẽ instã
ti sanata est.Vbi apertè ostẽditur,quã ad punctũ(vt aiunt) Deus
Theodor.in hist. religios. suorũ fideliũ seruorũ necessitatib⁹ subuenit.B.Theodoret⁹ narrat,
quandã deuotã & diuitẽ fœminam hospitio domi suæ excepisse
quendã seruũ Dei eremitã nomine Iulianũ. Cui cũ ipsa ad men
sam magna cũ deuotione ministraret.ecce famuli ei nuntiant,fi
liũ ipsius septenariũ in puteum cecidisse:illa autẽ eos tacere ius-
sit, insuper &puteũ cõtegi,& q nullus seruitiũ, quod Deo in ser
uo suo fiebat,impediret.Cui tã prõpto seruitio,quale hæc pia mu 62
lier exhibebat,oblita ferè amoris materni pijssimus Dñs alia sin
gulari prõptitudine subuênit:nam sanctus senex toties vbi esset
puer quæsiuit,quousq; ipsi id,quod euenerat ei narrauerũt. Qui
statim simul cũ omnibus à mẽsa surgẽs in puteũ perrexerunt, &
ibi infantẽ super aquã sedentẽ & virga ipsam percutientẽ,acsi su
per firmã terrã,maxima cũ lætitia perspexerũt. O benedictus &
glorificatus sit talis Deus,qui tãta celeritate & prõptitudine suo-
rũ fideliũ seruitutib⁹ correspõdet.Quis ergo hęc audiẽs ei⁹ diuino
amore nõ inflãmat,eiq; maximo cũ feruore inseruire nõ studet?
Cõfide filia,fides tua te saluã fecit. O Christe summa veritas,quomo
do Dñe cũ tu sis,q miracula facis,ea fidei recipiẽtis attribuis?Nun
quid miracula edere nõ sunt tuę dũtaxat omnipotẽtię opera?Ma
Simile. xime pfectò.Quare ergò ea fidei attribuis ? Ad hoc respõdeo,q 63
quia De⁹ fidei est fideiiussor,ideò ait,illã miracula facere. Debet
tibi aliquis centũ aureos,& adhoc fideiiussorẽ prẽsentat,qui fidei
iussor postea tibi numos soluit.Si verò ab aliquo interrogẽris, an
debitor tuus,qui tibi cẽtũ aureos debebat,soluerit,dicis q sic;& ve
Marci.9. rè ipse nõ soluit,sed eius fideiiussor,Sic cũ Dñs sit fideiiussor fidei,
siquidẽ dixit,Omnia possibilia sunt credẽti,licèt ipse sit,qui mi-
racula facit,dicit tñ ea fidẽ operari,sicut etiã quia iustorum fidei-
iussor est,inquit de illis:Quivos persequitur,me persequitur.At-
Actnum.9. q; ità in Actib⁹ Apostolorũ ad Paulũ dixit:Saule Saule,quid me
persequeris? Et qeis benefacit,ipsi etiã benefacit,vt idẽ Dñs apud
Matth. 25. D.Matthęũ testatur dicẽs; Amen dico vobis,quãdiu feciſtis vni

de

54 de his fratribus meis minimis mihi feciſtis. Et ità hæc bona præmijs remunerat in hac vita cum gratia, & in alia cùm gloria, Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA. XXIIII.

poſt Pentecoſten

CONCIO PRIMA.

Dixit Ieſus diſcipulis ſuis, cũ videritis abominationem deſolationis, &c. Matth. 24.

AD intelligẽdũ quorſum Dñs hæc verba dixerit, oportet ſcire, q ipſo, *De templo quadam die exeunte acceſſerũt diſcipuli eius, vt oſtenderẽt ei ædificationes templi, ipſe antẽ reſpondens dixit illis, Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis ſuper lapidẽ, qui non deſtruatur.* Voluit diuinus magiſter in hoc nos docere, vt quoties res pulchræ, magnæ, & ſumptuoſæ nobis ante oculos propoſitæ fuerint, ſtatim ad memoriam finis, quem cito habituræ ſunt confugiamus, atque ita nos minimè turbabunt. Si tibi aliquid voluptuoſum in memoriam venit, ne te conturbet, & Deum te amittere faciat, protinus remedium applica; videlicet, recordare omnia huius mundi quam breuiſsimè peritura eſſe. Recordare finẽ voluptatũ eſſe tormentũ æternũ, finẽ voracitatũ eſſe ægritudines, finẽ, & metam huius vitæ eſſe vermes & corruptionẽ, finẽ denique peccati mortalis eſſe infernũ: & (vt Beatus Apoſtolus ait) cũ dixerint pax & ſecuritas, tunc repẽtinus eis ſuperueniet interitus. Sic eis euenit, de quibus ſanctus Dauid ait: Manducauerũt, & ſaturati ſunt nimis & deſideriũ eorum attulit eis, adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum & ira Dei aſcendit ſuper eos. Ecce finem, quem voluptates, luxuriæ atq; abundantiæ huius ſeculi habent. Vnde apparet quòd licèt aliquãdo Deus permittat, vt impij ac ſcelerati ea, quæ deſiderãt, conſequãtur, tamen in medio ſuarũ voluptatũ & gaudiorum ab ipſo Domino puniũtur, ſicut Balthaſar & Holopher nes puniti fuerũt. Atq; ita quidam examicis ſancti Iob agẽs de improborũ fœlicitate inquit: Velut ſomniũ auolans non inuenietur trãſiet ſicut viſio nocturna. Nam ſi illi, qui ſomniant ſe voluptatib⁹ affici, vel ditiſsimos theſaurosreperire, aut ſapidiſsimas epulas

2

1 1. Ad Theſſa. 5. cap. Pſalm. 77.

Danie. 5. Iudith. 16.

epulas mãducare, cũ è somno euigilãt, deceptos seſe inueniunt, 4
multo profecto magis deceptos & illusos ſe peccatores in hora
mortis reperient, quãdo tota vita prẽterita eis somnus breuiſsi-
mus apparebit. O vtinã hęc peccatores profunde animaduerte
rẽt: magnã ſine dubio ex illis educerẽt vtilitatẽ. Quando ſanctus
Rex Ezechias in ſuę ętatis flore nuntiũ â Deo miſſum accepit ſe-
ſtatim eſſe moriturũ, cũ poſteà profuſis lacrymis quindecim an-
norũ ſpatium ad viuendum obtinuiſſet, conſiderãs vitæ breuitatẽ
quid ſibi in reſiduo tempore vſq; ad mortem faciendũ erat dicere
Iſai.38. cœpit his verbis: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritu-
dine animæ meæ, vt cum me in iudicium vocaueris, paratũ inue
nias. Et ſtatim cum ipſo Deo in hũc modum loqui cœpit: Dñe
ſi ſic viuitur, & in talibus vita ſpiritus mei, corripies me & viuifi
cabis me. Ideſt, ſiquidẽ vita hominis adeô breuis, momẽtanea, & 5
laboribus atq; miſerijs plena eſt, hoc Dñe argumento meã planè
negligentiam increpaſti, & me ità conuiciſti, vt (ſiquidem res ita
ſe habet) alium viuendi modũ deinceps ſumere conſtituã, atque
ità, Fiet in pace amaritudo mea amariſsima. Quę verba alij cla-
rius verterũt hoc modo: Cedet mihi in incolumitatẽ hęc amaritu
do amariſsima; hoc eſt, ex his amariſsimis lacrymis ſuauiſsimos
vitę & iuſtitię fructus carpam. Quando olim homines initio mũ
di maiori ſimplicitate viuebant, eis Dñs largiorẽ vitã præbebat,
at, vt vidit eorũ malitiam creſcentem, ipſoſq; tempore abutentes
eam abbreuiare conſtituit. Ita Regius Propheta teſtatur dicens:
Pſalm.89. Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo, quoniam omnes
dies noſtri defecerunt, & in ira tua defecerimus. Anni noſtri ſicut
aranea meditabũtur. Ob ſcelera noſtra, inquit S. Dauid Deus no 6
bis vitã abbreuiauit & ſicut tela aranearũ (quę vno flatu rũpitur
& diſſoluitur) reputata eſt. Et de hominibus peruerſis ait idem S.
Pſalm.36. Propheta, Noli æmulari in malignãtibus, nec zelaueris faciẽtes
iniquitatẽ; quoniã tanquam fœnum velociter arefcent, vt in ge-
hennæ fornacem mittantur. Atq; ità loquens B. Ioannes de exe
cranda Babylonia inquit: In vna die venient plagæ eius, mors,
& luctus, & fames, & igne comburetur, quia fortis eſt Deus, qui iu
Apocal.18. dicabit illam; vbi alij tranſtulerunt, Fortis eſt Deus, qui iudicauit
illam: & ſic eſt etiam in contextu Greco. In quo ſignificatur, quod
tam cito vltio & condemnatio impiorum veniet, vt iam pro prę
terita reputari poſsit. Et eſt notandum hîc, idem eſſe, Iudica-
bit,

7 bit, quod, condẽnabit, cùm actualiter mittet illam in gehennã. Et apud D. Matthęũ, vbi nos legimus, Omnis arbor, quę nõ facit fructũ bonũ, excidetur, & in ignẽ mittetur, alia translatio habet, Exciditur, & in ignẽ mittitur: & sic est etiam in contextu Græco. Vbi quoq; significatur breuitas, qua super improbos supplicia veniẽt. Si autẽ aliquẽ peccatorẽ diu & per multorũ annorũ spatiũ viuere cõspicitis, recordamini eius, quod in sacra pagina scriptũ est. Attamẽ peccator ex eo quod cẽties facit malũ, & perpatientiã sustentatur, ego cognoui, quod erit bonũ timẽtibus Deũ. Nã centũ vel mille aut duo mille anni sunt velut momentũ respectu æternitatis alterius sęculi, in quo impij se ipsos in perpetua confusione videbunt, sicut ille, de quo in sacra scriptura dicitur; Dñs omnipotens tradidit eũ in manus fœminæ, & confodit eũ; 8 vbi alij transtulerunt. Et confudit eum: vbi significatur, illum per mortẽ ad æternã inferni confusionẽ descendisse. Commodũ igitur & vtilitatẽ fratres mei ab hac vtilissima doctrina à cælesti magistro tradita educite, & huius mundi res consideratione breuitatis earũ contẽnere addiscite; animaduertite enim omnes illas & vos breuissimè esse finiendos, sicuti verè alij vobis meliores perierũt. Cũ S. Patriarcha Iacob (vt refert sacra escriptura) in A Egypto mortiã esset propinquus, filiũ suũ Ioseph sic est allocutus: Si inuẽni gratiã in cõspectu tuo, facies mihi misericordiã & veritatẽ, vt nõ sepelias me in A Egypto, sed cõdas in sepulchro maiorũ meorũ. Nec cõtentus fuit venerãdus senex hoc sibi filium suum promisisse, sed ei dixit; Iura ergò mihi. Voluit hic S. Patriarcha in medio terrę, in qua filij eius habitaturi erãt, sepeliri, vt videli- 9 cèt, ipsi sepulchrũ parẽtis sui ante oculos haberẽt, & recordarẽtur, se alia die esse morituros. Videntes enim sepulchrũ occasionẽ haberent ad sic dicendũ, si quidẽ mors tantũ Patriarchã superauit, sine dubio nos etiã vincet. Cũ autẽ iure iurando S. Patriarcha filiũ suũ Ioseph astrinxit, nõ ideò fuit, quia de eius obedientia dubitauerit, sed vt ipse occasionem haberet, qua Pharaoni diceret: Adiurauit me Pater meus, in sepulchro meo sepelies me, ne Rex Pharao existimaret, sanctũ Ioseph ex propria voluntate voluisse parentẽ suum in terram Chanaan ad sepeliendũ asportare: eõ quod ille terrã A Egypti nõ diligebat. Et circa hęc omnia Sanctus vir prudẽtia calluit. In quo docemur, nõ debere nos alicui occasionẽ præbere, vt cogitet nos eum non diligere, & beneficijs eius esse

Matth. 3.

Eccles. 8.

Iudit. 16.

Gene. 47.

esse ingratos. Maiorē igitur nunc occasionē habemus ad assiduē 10
in nostro fine ac morte cogitandū, siquidē ante oculos nostros in
Ecclesijs, vbi quotidie cōueni mus tot sepulchra nobiliū habemus,
qui maxima pōpa & grauitate vixerunt, & tandē per mortis ia-
nuas, sicuti quilibet pauper, transierūt. Cū ergō fratres intelliga-
tis, quā citò per easdē ianuas ingressuri estis, in quo cōfiditis? Qua
rē diuinā maiestatē vestris horrēdis peccatis offendere audetis? O
quā meritò cuilibet vestrū id dicere possum, quod famuli Regis
4. Reg. 18. Syrio Regi Ezechiæ dixerūt, scilicèt: Quę est ista fiducia, qua ni-
teris? In quo cōfidis, vt audeas rebellare? An speras in baculo arū
dineo, atq; confracto Aegypti, super quē si incubuerit homo, cō
minut' ingredietur manū eius, & perforabit eā? O infœlix pecca
tor, qui in vita fragiliori arūdine confidis, quæ cum minus cogi-
taueris, cōfringetur, & tu in infernū perpetuò torquendus cades. 11

Cæterùm Dño è templo egresso atq; in monte Oliueti consi
dente accesserunt ad eū discipuli secretò, & ab eo huius tātæ rui-
næ tēpus quæsierūt. *Dic (inquiūt) nobis, quando hæc erunt, & quod sig-
num aduentus tui, & consummationis sæculi?* Quia enim discipuli tem
plum illud perpetuò duraturum arbitrabantur, neq; vnquā nisi
cum ipso mūdo ruiturū, ideò de vtraq; re simul quęrūt, simulq;
Dñs vtriusq;, scilicet, ruinę atq; iudicij signa prodit in sacro ho-
dierno Euāgelio, vbi sic ait: *Cū videritis abominationem desolationis,
quæ dicta est à Daniele Propheta, stantē in loco sancto qui legit, intelligat.*
Danie. 9. Hoc in loco Dñs Danielis Prophetæ clarissimū vaticiniū citat,
qui sic ait: Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, &
nō erit eius populus, qui eum negaturus est: & ciuitatem & san-
ctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius vasti 12
tas, & post finem belli statuta desolatio, &c. vsq; ad finem capi-
tuli. Vocatur hic hebdomada numerus septē annorū, quia sicut
hebdomada dierum, septem diebus constat ita hebdomada anno
rum septem annis constabat. Non segniter certè Dominus ani-
maduerti voluit, nempè vastationem ciuitatis & tēpli post mor
tem Christi à Propheta prænuntiatam, quę est efficacissimū ar-
gumentum aduentus Christi Redemptoris nostri. Si enim post
eius mortem ciuitas illa desolāda erat, & desolatio perpetuò du-
ratura prædicatur, sequitur ergò Messiā non modò iam venisse,
sed etiam pro mundi salute immolatū fuisse. Quia igitur salutis
& vitæ nostræ fundamentum, fides in Christum est, quę hoc ar

gumen-

13 gumento euidentissimè cõfirmatur, ideò Dñs ait; *Cum videritis abominationem, &c. Qui legit, intelligat*: hoc est, Quisquis desolationẽ hãc viderit, manifestè colligat, venisse, ac passum esse iã Christũ, post cuius aduentũ & mortẽ abominatio desolationis cõsecutura erat. Vocat autẽ illã abominationẽ, quoniã ab idololatris & abominãdis hominibus ciuitas vastãda erat, nẽpè ab exercitu Romanorũ. Et ait, stantẽ in loco sancto, quia verè stetit Romanorũ exercitus in eo; nõ enim obiter occidit Hebræos, sed perseuerans desolando locũ illũ sanctũ & ciuitatem. Quòd autẽ hæc fit abominatio, de qua hîc loquitur Dñs, apertè D. Lucas testatur, *Luca.21.* qui hanc diuini Magistri responsionẽ referens ait: Cũ videritis circũdari ab exercitu Hierusalẽ, tunc scitote, quia appropinquauit desolatio eius. Deus in desolatione illius magnificentissimi *Simile.*
14 tẽpli ad instar medici se habuit, qui, cũ ægrotus aliquis acutissima febri laborat, iubet ad euitandũ maius malũ, vt ei vas aquæ frigidissimæ potandũ præbeatur, at prætermissa ea occasione iubet, ne aquã bibat, quòd si nõ vult, vas ipsum, per quod egrotans potabat, frangi præcipit. Sic Deus Hebræis in malũ propensis propter consuetudinẽ AEgypti carnes in tẽplo sacrificare imperauit, ne, videlicet, in idololatriã laberentur. Sed postquã diuinus medicus in cruce dixit, Consummatũ est, iã non erat tẽpus illas carnes offerendi; & quoniã ab illis mortiferis sacrificijs se se abstinere noluerant, ideò ipse templũ deturbari & solo æquari iubet. Magnam certè Deus pœnam illis imponit, à quibus occasionem ac dispositionem loci, tẽporis, atque aliorum mediorum aufert, quibus ipsi ad seruitium eius commoueri solent: nam cum hæc
15 habent, magnum ab eodem Deo beneficium accipiunt. Satis benè hoc Regius Propheta intelligebat: Siquidem cùm à facie *2.Reg.15.* Absalonis filij sui fugeret, Sadoch sacerdoti dixit; Reporta arcam Domini in vrbem, si inuenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & ostendet mihi eam. Non dixit, Si inuenero gratiam in oculis Dñi, restituet mihi regnũ, sed, Ostendet mihi arcam. De regno verò dixit; Si autem dixerit mihi, Nõ places, præsto sum; faciet mihi quod bonum est in cõspectu suo. Vbi apparet, ipsum pluris fecisse, arcã videre, quã regnũ cõsequi: arca enim ei motiuum erat, quo plus Deũ diligeret, in memoriã nãq; ei reuocabat ingentia beneficia, quæ in populũ Israeliticũ contulerat. Hęc etiã veritas ex illo qđ in Regũ historia legitur, comproba-

tur.

tur. Vbi Dñs cũ Salomone sic locutus est: Si autẽ auersione auer 16
si fueritis vos & filij vestri, nõ sequẽtes me neq; custodiẽtes mãda
ta mea, sed abieritis & colueritis Deos alienos, auferã Israel de su-
perficie terræ, quã dedi eis, & tẽplũ, quod ædificaui nomine meo,
proijciã à cõspectu meo. Grãde profectò suppliciũ fuit, Hebræos
tantũ fauorẽ amisisse, quale erat tẽplũ, in quo Deus eos auditurũ
se esse promiserat. Et cũ Dñs ait, Si auersione auersi fueritis: signi
ficat, se nõ ob quæcunq; peccata hoc supplicio homines punire
solere, sed ob illa, quæ ipsi maxima cũ malitia & ex proposito ac
perseuerantia cõmittũt, hoc enim in illa verbi reduplicatione de
notatur. Est autẽ hic valdè ponderandũ, Dominũ peccatores, an
tequã eos cũ diluuio puniret, per centũ annorũ spatiũ expectas-
Gene.6. se. Nàm licèt in sacro Geneſis libro dixerit, Non permanebit spi
ritus meus (ideſt anima, quæ à me creata est) in homine in æter- 17
num, (ideſt, per longũ tempus) quia caro est, (hoc est, carnalis)
eruntq; dies eius centũ & viginti annorũ, ideſt, eos ad pœniten-
tiã expectabo per centum & viginti annorũ spatiũ, antequã ip-
sos cũ diluuio euertam, tamẽ quoniã ab illa Dei patientia, & cõ
minationibus, quibus dũ fabricaretur arca Noe, eis minabatur,
B. Hieron. super Gen.6 Exod.7. vtilitatem educere noluerunt, ideò ex illa tota summa centũ &
viginti annorũ Deus viginti abstulit & abbreuiauit, sicut B. Hie
ronymus super hũc locũ adnotauit. Itaq; ipse post centũ annos
istos puniuit, Aegyptios verò octoginta expectauit, vt ex sacro
Exodi volumine colligitur, vbi volẽs Sacra scriptura recẽsere fla
gella & euersionem illius infœlicissimi regni inquit: Erat autem
Moyses octoginta annorum. Dum annos sancti Moysi Prophe
tæ cõmemorat, voluit spiritus sanctus in hoc duo significare. Al- 18
terũ, vt videremus, cui Deus populũ suũ cõmendabat, videlicẽt,
viro seni & nõ adolescentibus profanis & inexpertis. Atq; ità
per Isaiam Prophetã minatur, se ob populi peccata pueros prin
cipes esse daturũ. Alterũ verò, vt intelligeremus quã lõgo tẽpore
Deus Ægyptios expectauerit, antequã ipsos puniret. Nã cum S.
Moyses in lucẽ editus fuit, iã A Egyptij nefariam illam crudeli-
tatẽ, qua pueros Hebræos suffocabant, & alias quã plurimas tyrã
nides cõmittebãt, ob quas funditus euerti merebãtur, sed pijssi-
mus Deus eos octoginta annis, vt cõuerterẽtur, expectauit. Mi-
nus spaciũ tẽporis eis cõcessit, quã illis quos diluuio subuertit, eò
quod maiora beneficia accipiẽtes atrociora crimina perpetrabãt.

Hebræos

19 Hebræos autem quadraginta annis tantummodò expectauit, quoniam iniquitates eorum maiores quam Ægyptiorum erant, & his quadraginta annis innumerabilia portenta & miracula Dominus in omni illa terra operatus est, vt ex Apostolorum Actibus apparet, à quibus perpauci vtilitatem eduxerunt se ipsos ad sanctissimam Iesu Christi fidem conuertentes respectu plurimorum, qui in infidelitate sua summersi remanserè: quam obrem eos Dominus in hoc mũdo tanta seueritate punire voluit.

Exponens ergò cœlestis magister magnitudinem illius vastationis inquit. *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.* Tanta enim erit vis atq; potentia inimicorum, vt nulli nisi per fugam pateat ad salutem aditus. Fugiant, inquam, ad montes, vt inter feras tuti lateant, quibus inter homines nullus erit tutus latendi locus.

20 Exaggerat deinde fugæ necessitatem, cum ait. *Qui est in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua, & qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam:* Tanta enim fugiendi necessitas erit vt relictis omnibus vitæ suæ quisque consulat. Quid igitur, qui fugere non poterunt? Horum miserrimam conditionem protinus exponit, cum ait: *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, Quæ, videlicet, dum vel ventrem gestant, vel pueros lactant ad fugiendum minus expeditæ sunt. Atque adipsum facit, quod deinde sequitur: *Orate, ne fuga vestra fiat in hyeme, vel Sabbatho.* Quando non licet longum iter conficere. His omnibus modis vastationis huius magnitudinem Dominus significat. In hoc ostensum fuit odium magnum, quo Deus peccatum insequitur, siquidem populus ille quem elegerat ob suam infinitam clementiam, & non pro meritis ipsius, tanto rigore ab eo
21 postea destructus & euersus fuit. Non ipsum elegit, quia populus magnus erat, vt Sanctus Moyses in Deuteronomio perpendit dicens; Constituit terminos populorum iuxta numerũ filiorum Israel. *Deut. 32.* Hoc est, (vt interpres quidam ait) Tot erant populi gentiũ & adhuc plures quot erant capita, & singulares personæ Israelis; & cum tam multi essent gentium populi ex tot gentibus & linguis solos tantũ filios Israel in populum & peculium sibi altissimus elegit. Quod beneficium amplificãs Moyses ait. En Domini Dei tui cœlum est, & *Deut 10.* cœlum cœli, & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & elegit eos, & semen eorum post eos. Quod perinde est ac si diceret; Non egebat Deus vestro famulatu, qui cœlorum Dominus est, sed

sola bonitate sua elegit vos atq; dilexit, & non vulgari quidē sed ar- 22
dentissima dilectione. Id enim significat cum ait, Cōglutinatus est &c.
Nihil certè erat in illo populo, siue gratiæ, siue naturæ, siue fortunæ,
quod Dominum ad huius tantæ electionis beneficiū excitare potuis-
set. Ruditatē enim eius apertissimè extrema illa dementia declarat,
qua morante diutius Moyse in monte cum Domino ad Aaronē cōue-
nientes dixerunt: Fac nobis Deos, qui nos præcedāt; Moysi enim
Exod. 32. huic viro, qui nos eduxit de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit. Quod perinde est acsi dicerent: Hic Moyses, qui nos promissis
suis ex terra Ægypti eduxit, intelligens, se quod promisit, implere
non posse, vt nos, videlicet, in terram lacte & melle manantem in-
troduceret, pudore & metu correptus in reconditas rupes aut obscu-
ra nemora se abdidit, nosq; dereliquit; quo circa tu nobis Deos fac,
qui nos in hoc itinere præcedāt, quorū auspicijs & virtute Chananæo-
rum terrā occupare valeamus. Animaduertite quæso fratres cæcita- 23
tis huius magnitudinem; ab homine exigunt, vt Deos faciat. Quis
trūcus aut saxum hoc postularet? Quin & illud non minoris insaniæ
conflato iam vitulo dicunt: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt
de terra Ægypti. Recentissima adhuc extabant insignia illa miracu
la atq; portenta, quæ Dominus in eorum gratiam patrauerat; præser
tim cum ipsis etiam stupentibus vndis per medium maris nouum
& inuium humanis gressibus iter aperuit, & phalanges atque currus
Pharaonis contortis inter se maris vorticibus summersit. Tamen ea
cæcitatis magnitudo eorum mentes oppressérat, vt conflato recēter
vitulo dicerent. Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerunt de terra Ægy
pti. Satis vel hoc vno argumento liquere puto fratres, quanta eo tem
pore fuerit huius populi ruditas & ignorantia, vt omittam eius rebel- 24
lionem & perfidiam, quæ hoc eodem indicio perspicitur. Cæterùm
hoc non obstante Deus hunc populum in tantæ dignitatis gradum
Deut. 32. perduxit, vt Moyses in Deuteronomio dicat; Circunduxit eum, &
docuit, & custodiuit, quasi pupillam oculi sui; sicut aquila prouo-
cans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas
suas, & assumpsit eos, & portauit in humeris suis. Quibus igitur alijs
verbis paternam erga hunc populum prouidentiam potuit sanctus
vir significare, quam his, quibus testatur, Deum eos tanquam pupil-
lam oculi custodisse? Quid enim diligentius, quàm pupillam ocu-
li custodimus? Quid illud etiā, quod instar aquilæ alas suas expādit,
& por-

25 & portauit in humeris suis? Sed videamus, quo hæc tanta sublimi
tas (vbi peccatũ interceſsit) collapſa ſit: vt hac ratione intelligamus
quò nos eleuet gratia, quò culpa deijciat. Cũ igitur in hanc digni
tatẽ populus ille euectus eſſet, ad Deos alienos conuerſus eſt, quo
ſcelere ità Dominus fuit ad iracundiam prouocatus, vt totũ illum
adeò vehemẽtẽ amoris ignẽ in ardentiſsimũ ignẽ verteret indig-
nationis, quẽ tremẽdis verbis & lõga oratione Moyſes in cãtico ſuo *Deute. 32.*
expreſsit, cũ Dominum ſic loquentẽ inducit: Ignis accenſus eſt in
furore meo, & ardebit vſq; ad inferni nouiſsima, deuorabit q; terrã
cum germine ſuo, & montium fundamẽta comburet. Cõgregabo
ſuper eos mala, & ſagittas meas complebo in eis. Forisvaſtabit eos
gladius, & intus pauor, iuuenem ſimul ac virginem lactẽtem cum
homine ſene. Et dixi, Vbi nam ſunt? Ceſſare faciã ex hominibus
26 memoriã eorum. Expendite quæſo fratres ſingula huius indigna-
tionis verba. Quot enim verba, tot fulmina ſunt, quibus Dominus
iræ ſuæ magnitudinem & peccati odium hac tam multiplici atq;
horrẽda pœnarũ atrocitate declarauit. Deniq; vbi diuina patiẽtia
& miſericordia immiſsis quotidie nouis Prophetis eos ad meliorẽ
mentem reuocare voluit, nec impetrauit, vbi diu illos fruſtrà expe
ctauit, eos tandẽ repulit à conſpectu ſuo. Sic enim dixit ad Sanctũ
Hieremiã: Eijce illos à facie mea, & egrediantur. Quôdſi dexerint *Hiere. 15.*
ad te, Quò egrediemur? dices ad eos: Qui ad gladium, ad gladiũ, qui
ad famem, ad famem, & qui ad captiuitatem, ad captiuitatẽ, dicit
Dominus. Et viſitabo ſuper eos quatuor ſpecies: gladiũ ad occiſio
nẽ, & canes ad lacerandũ, & volatilia cœli & beſtias terræ ad deuo
randũ & diſsipandũ, & dabo eos in feruorẽ, hoc eſt, (vt alius inter-
27 pres vertit) in diuexationem vniuerſis regnis terræ. En fratres quã
tum ſit peccati virus atque malitia, quòd tantam amicitiam in tã
tã inimicitiam cõmutauit. Verũ hæc omnia, quę impleta fuerũt,
cùm Chaldæi Hieruſalẽ deſtruxerũt, quanuis fuerunt maxima, ſe 4. *Reg. vlt.*
uiatamẽ ſunt præ his, quę ſequũtur: illa enim captiuitas Babyloni
ca ſeptuaginta annorũ fuit, ea verò, quæ per Romanos facta eſt,
de qua in præſenti Euangelio Dominus agit, per mille iã & quin
gẽtos annos & eo plus durat, neq; vnquã reuocata eſt. Cuius la mẽ
tabilẽ hiſtoriam Ioſephus, qui in ea obſidione interfuit, deſcribit. *B. Auguſt.*
De quo B. Auguſtinus ad Iſichium ſic ait: Nã & Ioſephº talia ma *ad Iſichium.*
la dixit populò illi accidiſſe, vt vix credibilia videantur. Tãta enim

strages hominũ in illa ciuitate facta fuit, vt fame, ferroq; & peste 28
vndecies centena millia hominum, cõciderint (Hinc patet quod
B. Tho. 2. 2 q. 108. art. 4. ad. 2. per quàm doctè ait Beatus Thomas, scilicet, filios optimo iure pu
niri propter peccata parentũ, sicut propter peccata AEgyptiorũ
perierunt primogeniti eorũ, & propter peccata Hebræorũ ecrum
filij in hac vastitate mortui sunt) Reliqui verò, qui mortẽ euaserũt
in duriorẽ morte captiuitatem inciderunt. Nonaginta enim mil-
lia hominum in captiuitatem ducta fuerunt, qui per varias mũdi
plagas iusto Dei iudicio dispersi sunt. Habitantibus enim illis He
bræis inter fideles ad fidem conuersos eis esset motiuum & occasio
Psalm. 58. continuò in memoriam reuocandi sacratissimam Christi Redem
ptoris nostri mortem. Quod videtur in Psalmo quinquagesimo
octauo prædictum fuisse & prænuntiatum, vbi dicitur Deus osten
dit mihi super inimicos meos, nè occidas eos, ne quando obliuiscã 29
tur populi mei: Disperge illos in virtute tua, & depone eos prote-
ctor meꝰ Domine, quia, scilicet, in tuæ pretiosissimæ passionis me
moriam remanent. Denique tanta fuit calamitas illa, vt hic sum
ma veritas dicat: *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis nõ fuit ab initio*
mũdi vsq; modo, nec fiet. Quæro, nõ erit maior tribulatio tẽpore An-
tichristi? Dico, hanc fuisse maiorẽ, siquidẽ hic Christus Seruator
noster hoc dicit, sed intelligitur maiorem fuisse apud Iudæos tãtũ.
Nihilominus longè maior erit tempore Antichristi in toto orbe
potissimè aduersus fideles.

Et addit Dominus, *Nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis*
caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi. Super quo inquit Beatus
B. Augu. ad Isichium. Augustinus; Non debemus ambigere, quando euersaest Hierosoly 30
ma, fuisse in illo populo electos Dei, qui ex circuncisione credide-
rant. Quanquàm Israelitæ in deserto peccauerũt, cum vitulum ado
rarũt, (vt sacra narrat historia) rectè tamen intellexit Sãctus Moy
Exod. 32. ses inter plurimos malos aliquot bonos esse solere Ideò ait; Siquis
est domini, iũgatur mecũ. Statimque congregati sunt ad eum om
nes filij Leui. Sic cum Hierusalẽ euertebatur, licet in ea plurimi es
sent mali, aliqui etiam boni erant, quos Dominus ibi ad maiorem
ipsorum coronam torqueri voluit. Sancto Tobiæ Angelus hic di-
Tobiæ. vlti. xisse à sacra pagina memoratur: quia acceptus eras Deo, necesse
fuit, vt tentatio probaret te. Nũquid virtus illius sancti viri in mul
tis misericordiæ operibus, quæ quotidie faciebat, nõ probata erat?

Nequa-

31 Nequaquã omnino. Apertius enim cognoſcimus, quis fuerit ſanctus vir in occaſione, quam habuit amittendi timorem & amorẽ Dei propter paupertatem & cęcitatem, ad quã deuenerat, quam in ſepeliendis mortuis, & alijs ſanctis operibus, cũ Deus ei fauebat, exercendis. Apertius etiã oſtenſum fuit, quã armatus his armis erat S. Iob in infortunijs, quę paſſus eſt, quã in operibus pietatis, quę exercuit, ſiquidẽ cũ tot caſibus & infortunijs, videlicet amiſsione facultatũ, ſalute, & filiorũ morte expugnatus eſſet, tamen caſus ita repẽtinus eũ nunquã imparatũ potuit inuenire, vt vnũ duntaxat verbũ incompoſitum loqueretur. Sic voluit Dñs, vt electi, qui in Hieruſalem commorabantur, illis grauiſsimis tribulationibus probarentur. Et licet veriſsimum ſit, ipſum Deũ iuſtis ad reſiſtendũ contradictionibus aduerſariorũ vires & fortitu-

32 dinẽ prębere, atq; ita ſancto Ezechieli dixit, Vt adamantẽ & vt ſilicẽ dedi faciem tuã, in quo ſignificauit, illum, qui iuſtum perſequitur, ſibi ipſi nocere, ſiquidẽ Deus pollicetur, ſe ei faciẽ adamãtinam prębiturum, [*Que dando en el golpe, reſulte en quien lo tira, y no haze impreſsion en el diamante*] nihilominus tamen ſanctus prophe ta inquit: Non relinquet Dominus virgam peccatorũ ſuper ſortem iuſtorum, vt non extendant iuſti ad iniquitatẽ manus ſuas. Ideò hic dicitur: *Propter electos breuiabuntur dies illi.* *Ezech. 3.* *Pſalm. 124*

En fratres, qualis à radice peccati fructus proueniat, en quale ſit ſtipendiũ eius, en magnitudo diuinę iuſtitię: en quo odio Dominus proſequitur impios, dũ quos ipſe plãtauit, euellit; & quos vſq; ad ſidera eleuauerat, vſq; ad inferos detraxit. Quam miſerabilem tragœdiam & cauſam eius breui Dominus ſermone per

33 Hieremiã Prophetam cõplectitur, cum ait: Reliqui domũ meã, dimiſi hęreditatẽ meam, dedi dilectã animã meã in manus inimicorũ meorum. Ecce quã appellat domum ſuam, hęreditatem ſuam, (quod q; tenerrimum eſt) animã ſuã. Summũ enim erat, appellare eos animã ſuam: ſed ſupra ſummum etiam adiecit aliquid maius, nẽpe dilectam animã ſuam, quam tamẽ, vbi peccatum interceſsit, tradidit in manus inimicorũ. Hoc etiã idem Dominus ſignificauit, cũ Prophetã Ieremiã vocãs, ei dixit: Vade & poſside tibi lũbare lineũ, & pone illud ſuper lũbos tuos: (hoc eſt, cinge corpus tuũ quadã faſcia lintea) quod præceptũ ſanctus vir opere cõpleuit. Et factũs eſt ſermo Domini ad eũ ſecũdò dicens: Tolle lũbare, quod eſt circa lũbos tuos, & vade ad Euphratem, & *Ieremiæ. 12.* *Ieremiæ. 13.*

abscõde ibi illud in foramine petræ, & abscõdit illud in Euphrate 34
sicut præceperat illi Dñs. Post dies autem plurimos dixit Dñs ad
eũ: Vade ad Euphratẽ & tolle inde lũbare, quod præcepi tibi, vt
abscõderes illud ibi. Et abijt S. Propheta ad Euphratẽ, & tulit lũ-
bare de loco, vbi absconderat illud, & ecce cõputruerat lũbare, ita
vt nulli vsui aptũ esset. Et factũ est verbũ Dñi ad eum dicens, sic
putrescere faciã superbiã Iuda & superbiã Ierusalẽ multam: po-
pulũ istum pessimũ, qui nolunt audire verba mea, & ambulant
in prauitate cordis sui, abieruntq; post Deos alienos. Sicut enim
adhæret lũbare ad lũbos viri, sic agglutinaui mihi omnẽ domũ Is
rael & omnem domũ Iuda, vt essent mihi in populũ, & in nomẽ
& in laudẽ, & in gloriã, & nõ audierunt. O vala me la beatissima Tri-
nidad, & quæ res tam stupenda videre populũ, quem Deus tã sin
gulari amore sibi coniunxit, tam ingratũ extitisse, vt à Dño tãto 35
odio habitus esset, vt dicat, computrescere faciã eum, & erit sicut
lumbare istud, quod nulli vsui aptũ est. O terribilẽ Dei seueritа-
tem: O tremendã omnipotẽtis iustitiã. Quis tam ferreus est, qui
hæc audiens non contremiscat? Ideò dilectissimi fratres, incredu
lis relictis ad nos ipsos veniamus: hæc enim Philosophia non ad
eos modo, sed ad nos quoq; multô magis pertinet, vt potè qui lõ
gè maiora beneficia quã illi per Christũ Saluatorẽ nostrũ rece-
pimus. Quantũ enim à lege distat euangeliũ, tantũ beneficia no
stra illorũ beneficia superant: illorum enim beneficia magna ex
parte ad corporis vsum pertinebant, nostra verò ad mẽtis cultum
& ornatũ spectant. Quæ cùm ita sint, quid hic aliud consequi ne
Hebræ. cesse est, nisi quod Apostolus admonet, cum ait: Propterea à abun
dantius oportet obseruare nos ea quæ audiuimus, ne fortè pereff- 36
luamus. Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est fir-
mus, & omnis præuaricatio & inobediẽtia accepit iustam merce
dis retributionẽ, quomodo nos effugiemus, si tãtã neglexerimus
salutẽ? Si enim diuinorũ beneficiorũ abusus & ingratitudo talem
illi populo cladẽ peperit, quid nobis ab eodẽ iudice Deo timen-
dũ est, qui longè plura & maiora recepimus, nec illis tamẽ melio
res, sed forsan peiores redditi sumus? Volens aliquando Dñs He
Osea. 10 bræos illos supplicio afficere, dixit per Oseam Prophetam: Iuxta
desiderium meũ corripiam eos, congregabuntur super eos popu
li cũ corripiẽtur propter duas iniquitates suas. Perpendite fratres
quomodo ppter duas iniquitates eos Dñs iuxta desideriũ suum
punire volebat, nũc autẽ inter nos, qui cælesti euangelij doctrina

37 ſum illuminati & eruditi, nõ duę ſolũ iniquitates ſed innumerabiles reperiẽtur. Certè ſiquis cõmunes Chriſtianorũ huius ętatis mores & vitã diligẽter cõſiderauerit, eãq; cũ fide, quã profitentur cõtulerit, nõ poterit ſi vel micã cerebri habeat, nõ vehemẽter admirari, cũ tãtũ inter vitę regulã & vitã ipſam intereſſe videat. Certè infideles ipſi, ſi vtrũq; perpẽderent, vix in animũ inducere poſſent, nos ea firma & vera eſſe credere, quę cõfitemur. Cicero enim de diuina prouidentia cũ Epicuro philoſopho diſputans, vel ſuo vel Epicuri nomine impoſsibile eſſe ait: eũ, qui Deũ probortũ & improborum rationẽ habere credat, nõ dies noctesq; diuinum numen timere. At nos fratres hoc ipſum & incõcuſſa fide credimus, & ſuppliciorum atq; præmiorũ magnitudinẽ eadẽ fide inſtituti nouimus: cũ tamen multi ab hoc trepidationis affectu adeò lõgẽ
38 abſint, vt vix hoc ipſum illis vnquã in mentẽ veniat. Quid igitur dicemus hos ob innumera flagitia, quę paſsim cõmittũt, amiſiſſe fidẽ? ſicut illi, de quibus Dñs per Sophoniã Prophetã ait: Scrutabor Hieruſalẽ in lucernis, & viſitabo ſuper viros defixos in fœcibus ſuis, qui dicunt in cordibus ſuis: Non faciet bene Dñs & non faciet malẽ. Hoc eſt: Ite ego Hieruſalẽ ſcrutabor, vt nec vnus maneat, ad omnes illos ſupplicio afficiendos, qui ſuis in peccatis fixi ſunt, ob quorum multitudinẽ eò deuenerunt, vt amiſerint fidem dixerintq; in cordibus ſuis, (quod ore nequaquã proferre audẽt) Nec Deus nos puniet propter flagitia noſtra, nec nobis propter virtutes noſtras aliquod præmiũ cõpenſabit. An dicemus hos improbos Chriſtianos ſic fidem amiſiſſe? Nullo modo: ſed eã multis modis impeditã & obſcurã eos habere. Vt enim arbitrij noſtri li
39 bertas peccatorũ multitudine debilitatur, quanuis non extinguatur, (ſemper enim liber ad peccandũ vel non peccandũ homo remanet) ità fides quo magis homo delinquit, & peccata peccatis addit, eò magis obſcuratur & impeditur, nunquã tamẽ niſi hæreſis perfidia intercidit. Vt igitur lucerna intra modiũ cõdita ſplendorẽ quidẽ ſuum detinet, ſed obiectu tamẽ adiuncti corporis, ne aerẽ illuminet, impeditur ità fides, quę in Chriſtiani hominis mẽte in baptiſmi ſacramẽto infuſa eſt, incõcuſſa ſemper manet quãuis peccato intercedente non perindè vt anteà vim ſuã emittat.

Cicero lib. 1. de nat. Deorum.

Sophoni. 1.

Hoc igitur in cauſa eſt fratres, cur tã multi fideliũ, q fidei lumine inſtituti imperueſtigabiles cęleſtis glorię diuitias & ſempiterna Gehennæ ſupplicia pijs & improbis cõſtituta, & rationẽ de tota

vita ad verbũ vsq; ocioſum eſſe reddendã firmiſsimè credũt, flagi-40
tioſe tamen viuant; quia quãuis harũ rerũ fidẽ habeant, mortuã
tamen habent, quę vitalẽ illam vim & acrimoniã, quã ante habe
bat, amiſit: propterquod in eandem ferè calamitatẽ & vaſtatio
nem, in quam Hebręi deuenerunt, nos quoque incidimus. Olim
enim per totum penè terrarũ orbem florente adhuc Romanorũ
imperio Chriſtiana religio protendebatur, at vero noſtra ætate
quota nobis Chriſtiani orbis portio relicta eſt? An nõ apertè hic
videmus eundẽ Dominũ in eadẽ cauſa eandẽ omninô ſententiã
protuliſſe, eademq; ſeueritate vſum fuiſſe? An nõ videmus hic
Roma.11. illud Apoſtoli vaticiniũ impletũ? Ait enim: Si aliqui ex ramis fra
cti ſunt, tu autẽ cũ oleaſter eſſes, inſertus es in bonã oliuã, noli al
tũ ſapere, ſed time. Si enim Deus naturalibus ramis nõ pepercit,
nec tibi parcet. Vere enim Iudęi legitimi & germani filij Dei 41
erãt, nos cõtra hoſpites teſtamẽtorũ & peregrini, illi naturales ra
mi oliuę, nos inſertitij. Si ergò adeò ſeuerè Dñs cũ naturalibus
ramis egit, vbi aduerſus eũ peccatũ eſt, quid nos ſperare par erat,
ſi in ſimilia crimina inciderimus? Hoc ergô nomine multô ma-
gis nobis quam illis tîmendũ eſt. Sic enim Dñs per Prophetã Ie
Ieremia. 25 remiã ait: Ecce in ciuitate, in qua inuocatũ eſt nomẽ meũ, ego in
cipio affligere, & vos eritis immunes? Non eritis immunes dicit
Ieremia. 6. Dñs. Vbi autẽ nos apud eundẽ legimus, Ecce ego adducã mala
ſuper populũ iſtũ, quia verba mea nõ audierũt, alia trãſlatio ha
bet, Ecce ego adduco mala, & ſic eſt etiã in cõtextu Gręco, & in pa
Ierem.23. raphraſi Chaldaica. Et vbi nos legimus, Ecce turbo dominicę in
dignationis egredietur, & tẽpeſtas erũpens ſuper caput impiorũ,
alia tranſlatio habet, Ecce turbo dominicę indignationis egredi- 42
tur: & ſic eſt etiã in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica.
In quo ſignificatur, adeo citô ac adeò ineffabiliter ſuper impro-
bos ſuppliciũ venturũ eſſe ſi ſe in meliorẽ viuẽdi ſtatum nõ rece
perint, vt illud iam præſens putare poſsint. Cæterũ cũ hæc tanta
diuinę ſeueritatis atq; iuſtitię vis mẽtes hominũ perterrefaciat,
& pœnitẽtiã inducat, nõ deſunt improbis ſua diuerticula, ad quę
cõfugiant, quo ſe in ſceleribus ſuis perdurantes cõſolẽtur & tueã
tur: inter quæ vnũ vulgatiſsimũ eſt ſpes pœnitendi in hora mor-
tis. Ait enim miſer peccator: Cũ morti proximus fuero, tunc te-
ſtamẽto reſtituã; tunc ſalutaribus ſacramẽtis deuotè ſuſceptis in
pace diſcedã. Oſtulte ſtulte, memẽto quòd ſicut Dñs de illa Hie
roſo-

43 rosolymę vastitate loquēs dixit in euangeliçę lectionis initio: *Væ prægnātibus & nutrientibus in illis diebus*, Sic ad nostrū propositū po
test dici: Vę illis, qui in instanti mortis agone salutaris vitæ propositū cōcipiūt. Parū enim idoneū tempus est inchoādi nouā vi
tā, cū vita deficit, sine qua noua vita esse nō potest. Nemo igitur salutis suę præsidiū in sola extrema pœnitētia ponat. Ante oculos semper illa B. Iob sententia habenda est: Si repente interro- *Iob.9.*
get, quis respōdebit ei? Repētē autē Dñs interrogat, cū hominē in ea hora imparatū & multis sceleribus irretitū inuenit. Quid er
gō tunc tēporis homo peccatis assuetus respōdere æquissimo iu
dici poterit qui toties ab eo etiā admonitus respicere noluit? De quibusdā peccatoribus dixit Propheta Oseas: Quia ventū semi- *Osee.8.*
nabūt, & turbinē metēt. Insanum & ab omni ratione alienū est
44 existimare, quōd si seminas in corde tribulos, collecturus sis triti
cū satietatis & consolationis. Ventus peccatū est, & turbo tēpe
stas æterna; dānatio, quā in hora mortis, si verā nō egerit pœni
tentiā, certissimē peccator percipiet. Et quā laboriosum quam q;
difficile sit, eam vt oportet, in illa extrema hora agere, vos quodā
exemplo Antiochi Regis Asię in mortis agone constituti docere
& significare volo. Hunc enim crudelissimū carnificē, templiq; *2.Macha.9.*
& religionis euersorē superius ille iudex acerbissimo viscerū &
internorū dolore percussit; & ita factū est, vt qui supra humanum
modū elatus erat, tūc humiliatus ad terram in gestatorio portare
tur, manifestā Dei virtutē in semetipso contestās, ita vt de corpo
re impij vermes scaturirēt, ac viuētes in doloribus carnes eius ef
fluerent, odore etiā illius & fætore exercitus grauaretur. Ita q; his
45 doloribus pressus multis mirisq; modis se Domino satisfacturum
promittebat. Primū enim Hierosolymā pollicitus est libertate
se donaturū, & Iudęos pares Athenienſibus facturū, & templum
etiam sanctū (quod prius spoliauerat) optimis ornaturū, & perti
nētes ad sacrificia sumptus de redditibus suis præbiturū. Quid his
amplius requires? Addit etiā aliud nouū atq; mirandū, se, videli
cet, Iudęū futurū, peragrato q; omni loco terrę prędicaturū Dei
potentiā, quam in dolorū suorū acerbitate cognouerat. Quid his
maius à Rege Iudæorū nationi & religioni infestissimo promit
ti potuit? Audistis fratres, quā multa atq; miranda rex hic instan
te mortis hora pollicitus fuerit: sed quē tandē fructū hac pœnitē
tia, quā nō Dei sed sui ipsius amor expresserat, fuerit assecutus, de

clarat sermo diuinus,cũ protinus subdit:Orabat ille scelestus Do46
minũ,à quo nõ esset misericordiã cõsecuturus. Quis igitur eorũ,
qui vitam omnem in ludo & otio varijsq; voluptatibus consum-
pserunt,qui periurijs odijs,detractionibus, adulterijs, & terrenis
opibus inexplebili cupiditate congerendis, omniq;turpitudinis
genere animam suam commacularunt, certam sibi salutem in
extrema illa pœnitẽtia polliceatur qui regem hunc tam magna
eodem tempore proponentẽ à diuina misericordia excluſum &
ad sempiterna supplicia damnatum videat?O deplorãdam per-
ditorum hominum cæcitatem, ò amentiam , ò delusarum men-
tium stuporem,quæ hanc tantam rem neq; aduertunt, neq; co-
gitant,neque sibi opportuno tempore consulere volunt , quoniã
illa extrema hora ad veram agendam pœnitentiam impeditissi
ma est,quæ totam hominis mentẽ atque animum requirit, quã47
alio atq; alio vocant mille dolorum & curarũ agmina, quæ ęgro
tantem & migrarẽ parantem vndiq; obsident, & velut captiuũ
tenent : hoc est enim , quod mysticè in hac sacra lectione Domi-
nus significauit,cum dixit:*orate ne fuga vestra fiat in hyeme* , Quod
hoc tempus ad fugam minus commodum sit . Non minus au-
tem ad fugam sæculi atq; peccati tempus mortis parum aptum
est . Quandò vxor deflet paruuli plangunt , familia perstrepit,
medici vadunt & redeunt , ingrediuntur & egrediuntur , alia sub
inde atque alia medicamenta nihil profutura mutantes, dolores
verò ipsi atque corporis æstus & imbecillitas vsque adeò homi-
nis mentem occupatam tenet,vt vix aliud cogitare possit , quã
quod illum pũgit. Quisquis igitur peccatum hoc tempore defere-
re vult,is verò in Sabbatho atque hyeme,hoc est,tempore valdè48
difficili fugam meditatur. Hæc igitur extrema pœnitentia peri-
culi plenissima est , vt potè quę magis ab instanti necessitate
magisq; ab amore sui quam ab amore Dei proficisci videatur.

Sed dicetis forsitã: Quid igitur faciemus,vt hoc tantũ periculũ
effugere valeamus,&vt ad pœnitentiã statim agẽda incitemur?
Ad hoc respondeo,vnũ ex efficacioribus remedijs esse, ob oculos
semper habere id,quod Dñs in fine huius S. Euãgelij tractat, scili
cet,tremẽdũ iudiciũ,post quod æterna inferni supplicia impios
expectant. Solent medici in grauioribus morbis septimũ quẽq; *Simile.*
diẽ diligenter obseruare,quẽ illi criticũ appellãt,in quo aiũt na-
turam ipsam ad vim morbi repellendã acrius incitari. Quo fit,vt

si eo

49 si eo die quo aliquã spem salutis concipere poterant, æger nihilo melius valeat, periculosissimè illum ægrotare dicant. Si igitur fratres, hoc adeò insigni fidei nostræ dogmate (quod ad commouendos animos potissimum est) nihil obdurati homines mouentur, non video quid illis aliud proponi possit, quo ad agẽdã pœnitentiam moueantur. Hoc efficacissimo remedio vtebatur sanctus Dauid, & pœnarum illarum æternitate stupefactus & attonitus aiebat: Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui: meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar & scopebam spiritum meum. Quid autem cogitabat? Nimirum in extinguibilis illius ignis ęternitatem, & implacabilem diuini numinis iram. Subdit enim: Nunquid in æternum proijciet Deus, aut non apponet vltra, vt complacitior sit adhuc? aut in finem miseri
50 cordiam suam abscindet à generatione in generationem? aut obliuiscetur misereri Deus? & continebit in ira sua misericordias suas? Videte quam multis verbis eandem æternitatis sentẽtiam repetierit. Sed singula, quæso, huius loci verba expendamus. Meditatus sum (inquit) nocte cum corde meo. Nocte inquam (cum omnia silent, nec tumultuantes familiæ strepitus mentis aciem aut perturbat, aut alio deflectit) tunc inquam terrena omnia atque temporaria infra me relinquẽs in ipsam æternitatem, quæ omne tempus continet mentis oculos attollo, & non modò sempiternam beatarum mentiũ fœlicitatẽ, sed sempiternã etiam improborum pœnam considero: quibus, videlicet, nullus ad diuinam misericordiam promerendam aditus patet, quæ res vsque adeò animum meum stupefacit & attonitum reddit, vt in hæc
51 admirationis verba me prorũpere faciat: Nũquid amator hominũ Deus, quos ad imaginẽ suam cõdidit, & acerbissima morte redemit, in æternũ à se proiecturus est? neq; vllis aut precibus aut sacrificijs placandus? Ità ne fiet, vt gratiæ ac misericordiæ suę fluẽta à generatione in generationem, hoc est, in omnia sæcula sæculorũ abscindat nec illam fluere solito cursu patiatur? Ità nè fiet, vt obliuiscatur misereri Deus, qui ab ipso mundi exordio, etiã cum improbos puniuit, nihil vnquã fecit, quod non misericordiæ suæ sale condiret? Quomodo ergo fieri potest, vt eius rei obliuionem capiat, in qua semper versatur? Denique cur is, cui semper proprium est misereri & parcere, tantum iræ suæ permittet, vt misericordiam, quæ in omnibus eius operibus elucet, quasi victam

Psalm. 76

&

& captiuam teneat? Huius ergò ęternitatis consideratione stupe 52
factus sic vitam meam instituere decreui, vt ante tremẽdi iudicis tribunal iudicatus appaream, non iudicandus: scio enim eos, qui se ipsos iudicãt, ab eo minimè iudicari. Quid nos ad hęc dicemus fratres, qui has tam longas hyemis noctes nõ in hac pia meditatione, sed in somno aut chartarũ ludo insumimus, cùm sancti omnes sacris vigilijs integras noctes consumpserint? Cur quæso vel vnã tantum noctis horã huic studio nõ impendimus? Per infinitã Dei misericordiam vos obsecto, vt posthac sic faciatis, quo his sanctis cõsiderationibus cõmoti vos ipsos incitetis ad agendã de hinc verã pœnitentiam; cum qua ditati gratia consequamini posteà gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica. XXIIII. post Pentecosten.

CONCIO SECVNDA.

Cùm videritis abominationem desolationis stãtem in loco sancto, qui legit, intelligat. Matth. 24.

B. Hilar. B. Hieron. BEATVS Hilarius hoc Danielis Prophetæ vaticiniũ de Antichristo exponit. Et B. Hieronymus in homilia huius Sancti Euangelij ait: Potest autẽ hoc (scilicet quod Dominus inquit) simpliciter aut de 2
Antichristo accipi aut de imagine cęsaris. Venerabilis etiam
Beda. Beda de Antichristo posse intelligi affirmat: quia abominatio est illud, quod maximè abhorretur; & qui maiori quam omnes homines odio habebitur, erit ille perditionis filius; ideò per anto
B. Augustin. per. Matth. nomasiam vocatur absolutè abominatio. B. quoq; Augustinus inquit: Antichristus ideò abominatio dicitur, quia aduersus Deũ
2. Thess. 2. veniens honorem Dei sibi vendicabit; desolationis autem, quia bellis & cædibus terram desolaturus est. Et ità ait Diuus Paulus, quôd reuelabitur homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ità vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquàm sit Deus.

Hic

3 Hic infeliciſsimus homo (vt ait B. Hieronymus & alij multi) na ſcetur Babyloniæ quæ ſignificat cõfuſionem quoniam omnẽ mũ dum in cõfuſione ponet, & extribu Dan originẽ ducturus eſt. Et hæc eſt cauſa (vt ait Magiſter & alij Doctores) quia tribus Dã inter cæteras tribus in Apocalypſi deſignatas nõ numeratur, ſed loco eius ponitur tribus Manaſſe, qui fuit filius Ioſeph, vt patet in Geneſis volumine, quia ex eo naſciturus eſt Antichriſtus, qui cũ eius ſectatoribus ab illo ſacro numero expelletur. Quod præuidens patriarcha Iacob dixit. Fiat Dã coluber in via, ceraſtes in ſemita mordens vngulas equi, vt cadat aſcenſor eius retro. In ſancta Dei Eccleſia eſt via & ſemita; Via eſt vita plana & cõmunis necnõ vulgaris ſæculariũ, ſemita verò eſt arcta Eccleſiaſticorum religioſorum que vita. Et erit coluber in via, quia ſæculares quaſi coluber tortuoſus multis laqueis atq, aſtutijs ſeducet, ſcilicet, per miracula falſa. Atque ità inquit Diuus Paulus; Cuius eſt aductus ſecundũ operationẽ Sathanæ in omni virtute & ſignis & prodigijs mẽdacibus & in omni ſeductione iniquitatis. Et Beatus Gregorius inquit, q̃ dum eius miniſtri Chriſtianos torſerint falſa faciẽt miracula. Pẽſemus ergò (ait) quæ erit humanæ mẽtis tentatio illa, quando pius martyr corpus in tormẽtis ſubijciet, & tamẽ tortor ante eius oculos miracula faciet. Quis tunc nõ formidabit, quãdo is, qui flagris cruciat miraculis coruſcat? Habebit etiam ad homines decipiendos inſignes ac prædlaros literatos & prædicatores. Quod teſtatur Beatus Iob dicens: Sub ipſo erũt radij ſolis. Super quod ait Beatus Gregorius: Quid per radios ſolis niſi cacumina ſapiẽtium deſignãtur? Im

5 pendet etiam hominibus ingentia bonorum temporalium dona, quibus eos ad ſuam obedientiã attrahat: erit enim ditiſsimus, quia ſecundum Beatum Hieronymum nullus rex tunc regnabit præter illum, ipſe enim ſolus erit rex in toto terrarum orbe. Qui modò ob quamcunque rem & minimam occaſionẽ oblatam mortaliter delinquunt, quid, obſecro, facerent, ſi ejs magna dona offerrẽtur, aut grauiſsimis tormẽtis ipſi opprimerentur? De Iudæa Dominus per Hieremiam prophetam conquerebatur dicens: Facilitate fornicationis ſuæ contaminauit terrã. In hoc verbo Facilitate, amplificat Dominus grandem illius gentis peruerſitatem. Et Sanctus Dauid ait: Propter quid irritauit impius Deum (*Que palabra tan ſentida ſi el hõbre ſintieſſe. Pero eſta tan peruertido que no la ſiente*) Quare, ô homo miſer,

B. Hieron. ſup. Dani.

Magiſt. lib. qui dicitur ſpeculum naturale.

Apoca. 7. Geneſ. 38. Gene. 49.

2. Theſ. 2.

B. Greg. lib. 32. Mora. c. 26.

Iob. 41.

B. Greg.

B. Hieron. ſup. Dani.

Hiere. 3.

Pſalm. 9.

miser, peccas, quando peccas, & irã Dei prouocas? Videtur S. Pro- 6
pheta hic cœlũ (vt aiunt) manibus voluisse capere, & verba hæc
magna spiritus sui afflictione dixisse: O humanã miseriã eorũ, qui
absq; lucro vel mercede infinitã sui creatoris maiestatẽ pro quacũ
Ezech. 15. que re minima offendũt. Sicut faciebãt illi, de quibus ipse per Eze
chielẽ Prophetã ait: Violabant me ad populũ meum propter pu
Simile. gillũ hordei & fragmẽ panis, hoc est, pro rebus vilissimis & absq;
aliqua occasione. Venator postquã aues circũdedit. & retia tetẽdit
manibus strepitũ facit, & tunc ipsæ perterritæ ad volãdũ se eleuãt,
& in retia incidunt. Sic diabolus cũ hominibus se gerit, eos enim
manuũ strepitu terret, (ideſt, *con vna palmada*). Et in retia sua incide
re facit. O incõmutabilis Deus, & quam magna confusio est, vide-
re quam facile & quàm paruis rebus Sathanas nunc homines deci
pit, & in retia suarum tentationũ incidere facit. Quid igitur face 7
ret ille, qui modò propter bestiarum voluptatem, aut propter ho
noris cupiditatem, aut propter parum lucrum horrenda scelera
committit, si tam crudeliter oppugnaretur, sicut homines tempo-
re Antichristi expugnabuntur? Ex hoc infertur, quam innumeri
D. Paulus vbi supra. futuri sunt illi, qui ab Antichristo superãdi sunt, maximè ex disso
lutis & in suis moribus deprauatis. Iccircò Diuus Paulus postquã
dixit. Cuius aduentus est in omni seductione iniquitatis, addidit,
His, qui pereunt eo quòd charitatem veritatis non receperunt, vt
salui fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credãt
mendacio: & ijs, qui per semitã gradiuntur, (qui sunt perfecti) erit
ceraste s, qui est serpens cornutus. Per cornua significantur cru-
delissima tormenta, quibus ipse ac ministri eius iustos crucia- 8
Iob. 41. bunt. Per quæ etiã significatur eius potentia, quæ tanta erit, vt de
B. Grego. eo Sanctus Iob dicat: Non fugabit eum vir sagittarius, hoc est se-
cundum Beatum Gregorium; Nõ fugabit eum aliquis prædicato
rum nec omnes simul. Elias quoque & Enoch licet ipsum terre-
bunt, eũ tamen non fugabunt, quin imò ipse eos interfici iubebit,
& eorum corpora in forum vrbis Hierusalem proijci, neq; consen
Apoc. 11. tiet illos sepeliri, vt verbis clarissimis in Apocalypsi habetur. Quæ
omnia Deus in maiorem illius perditissimi hominis cõfusionem
permittet, quia (vt ibidem dicitur) Post dies tres & dimidium re-
surgẽt â mortuis immortales & impassibiles, & videntibus eos ini
micis eorum ascendent in cœlum. Et concluſit Sanctus Patriarcha

Iacob

9 Iacob dicens, quôd hic coluber & ceraſtes erit mordẽs vngulas equi, vt cadat aſcenſor eius retro. Equus eſt tota virtutum machina, vngulæ earum fundamenta, quæ ſunt articuli fidei. Præcipuum autem, quod Antichriſtus violare ac deſtruere conabitur, erit fides, vt homines ea deſtructa ab omnibus virtutibus & earum exercitijs decidant. Tremenda profecto res eſt, Deum tantam dæmoni concedere facultatem, vt tam magnam tempeſtatem aduerſus Eccleſiam excitet, quam tam ſingulari amore proſequitur, & cui (vt ſcriptum eſt) in fine ſingulariter eſt fauturus.

Vt autem hoc rectius intelligatis, notate obſecro, quôd (quemad modũ Sanctus Daniel expoſuit) ſtatua illa diuerſis metallis compacta monarchiam Babyloniæ Regis Nabuchodonoſor ſignificabat; ità explicari poteſt deſcriptio illa, quã ſponſa in Canticis de imagine Chriſti ſponſi ſui poſuit, quæ non ſolum ſignificat, qualis ipſe in ſe 10 ſit, verum etiam eius monarchiam & regnũ, quod in hoc mundo habet, denotat. In hac imagine caput eſt aureũ, reliquæ verò partes nõ ſunt tantæ perfectionis; quia, cũ dixiſſet, Caput eius aurũ optimum, adiecit ſtatim, Comæ eius ſicut elatæ palmarum, oculi eius ſicut columbæ &c. & tandem concludit dicens: Crura illius colũnæ marmoreæ, quæ fundatæ ſunt ſuper baſes aureas. Itaq; principiũ & finis aurea ſunt. Iam de fide habemus, quanta charitate & perfectione initiũ huius monarchię Chriſtianę in Sanctis Apoſtolis ac cęteris credentibus floruerit, ſcriptam etiam reperimus innumerabilem ſanctorum martyrum, Doctorum, & confeſſorum multitudinem, qui vſque ad Conſtantinum extiterunt, & in fine Eccleſiæ credentes etiam maximę perfectionis futuri ſunt, quibus Deus tunc ingẽtes fauores & gra- 11 tias cõmunicaturus eſt. Hoc autem probatur primo, quia tunc ſacro ſancta Eccleſia maiores quam vnquam pertulit, afflictiones paſſura eſt, & in maioribus periculis verſabitur propter Antichriſti perſecutionẽ, quæ maior & vniuerſalior omnium erit, & ſiquidẽ victoriã reportatura eſt, quibus obſecro armis eam reportabit, niſi eiſdem quibus in initio ipſa tyrannides imperatorum ſuperauit, hoc eſt, firmiſsima fide, abundantiſsima charitate, & perfectiſsimis virtutibus, ſicut Beatus Paulus fatetur dicens, arma, quæ tunc mundi poteſtates vicerunt ſpiritualia fuiſſe? Arma inquit militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus

Daniel.2.

Cant.5.

2.Cor.10.

ſcien-

scientiam Dei & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in 12
obsequium Christi. Illo etiam tempore Iudæorũ natio, quæ eo vsq;
in infidelitate & perfidia sua futura est, ad Christianam fidem con-
uertetur, & Christum Redemptorem nostrum verum Messiam &
verum Deum cognoscent, sicut vtrumq; asserit testamentũ. Et cre-
dere est, Dominum ipsis tunc esse fauturum, qui in Ecclesiam eius
magnis donis gratiæ ditati ingredientur; ad quod facit illa celebris
Zach. 12. Sancti Zachariæ Prophetia, in qua sic habetur: Effundam super do
mum Dauid & super omnes habitatores Hierusalem spiritum gra-
B. Aug. lib. 20. de ciuit. Dei. c. 30. tiæ & precum, & aspicient ad me, quem confixerunt. Beatus Augu-
stinus testatur, hanc prophetiam de extrema mundi ætate & de He
bræorum conuersione loqui: quod & aperte colligitur ex illo Apo-
Apocal. 1. calypsis, vbi Diuus Ioannes de eo tempore loquens, & ad hæc Za-
chariæ verba alludens inquit, Ecce veniet cum nubibus, & videbit 13
eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent se super eũ
Ioel. 2. omnes tribus terræ. Insuper obseruandum est, Prophetam Ioelem,
cum de Ecclesiæ Christianæ initio vaticinaretur, hæc verba dixisse,
Et effundam de spiritu meo super omnem carnem; quibus verbis S.
Zacharias de eiusdem Ecclesiæ fine agens loquitur, cùm ait; Effun-
dam spiritum gratiæ & precum. Ex quo apparet vtraque tempora
in abundantia gratiæ & virtutis similia futura esse. Sed ad hoc nihil
apertius & clarius est quam illud, quod B. Paulus de Hebræis lo-
Roma. 11. quens inquit, scilicet. Quòd si delictum illorum diuitiæ sunt mun-
di, & diminutio eorum diuitiæ gentium, quanto magis plenitudo
eorum? Et infra: Si enim amissio eorum reconciliatio est mũdi; quæ
assumptio, nisi vita ex mortuis? Videlicet, à minori argumentum cõ
cludens. Nam si Iudæi magna ex parte nõ recipientes fidem Christi, 14
se se virtute, religione, & gloria spoliarunt, & Deus Ecclesiam ex
Gentibus sibi confecit, eamque ingentibus bonis locupletauit, quo
vel ista ratione, inuidia, atque æmulatione studio accensos Iudæos
in eiusdem fidei assensum induceret, vt ibidem paulò antea dicit B.
Paulus: Dico ergò, Nunquid sic offenderunt, vt caderent? Absit: sed
illorum delicto salus est Gentibus, vt illos æmulentur. Idest, illorum
offensio & ruina salus est Gentibus, vt ad æmulationẽ Iudæos prouo
carent. Si igitur (quod Beatus Paulus & Beatus Augustinus illum
enarrans argumentantur) Deus, vt gentium exemplo ad verã Chri
sti fidem Iudæos pertraheret, gentes ipsas amore complexus saluas
esse.

15 esse voluit,& non tantum saluas,sed etiam donis cœlestibus dita
tas,rationi maximè consentaneum est dicere, quòd Dñs eosdē
Iudæos, cùm se conuerterint, ipsumque singulari amore prose-
quuti fuerint,eos inquā & sanctā Ecclesiam, in quam fuerint in-
gressi donis ingentibus ditabit:atque ità erūt pedes aurei sicut &
caput, hoc est,finis sicut principium. Hoc etiā Regius Propheta
in quodā Psalmo elegantissimè dixit, vbi de Christi Saluatoris
mundi regno ac de natiuitate & augmento eius quadā singulari
metaphora rerū rusticarū agit,& inter alia inquit: Exitus matu-
tini & vespere delectabis. Quemadmodum in die,quo æstus vi- *Psalm. 64.*
get,tempora hilariora & magis lęta sunt mane & vespere,quādò *Simile.*
recedēte caloreaura lenis hinc indè,sufflat:sic in hoc regno Iesu
16 Christi principiū & finis læta erunt, & spiritualibus cōsolationi-
bus plena. Cùm hoc igitur ità sit, quarè Deus permissurus est,
quòd Ecclesia quā ipse tāto amore prosequitur,sic vexetur & op
primatur? Ad hoc respōdeo, Deū quidē id esse permissurum, ad
maiorē electorū imperfectorū purgationē, & ad maiorē perfe-
ctorum coronā,& vt etiam nunc peccatores confundantur, qui
pluribus sceleribus onerati saluari absq; pœnitentia & labore ali-
quo cogitant. Quapropter B. Petrus ait: Tempus est,vt incipiat *1. Petr. 4.*
iudicium à domo Dei. Et si iustus vix (id est laboriosè & difficul-
ter) saluabitur impius & peccator vbi apparebunt? Sed est valdè
ponderandū,quòd loquens Propheta Dauid de sacrosanctę Eccle-
sie principio,(vbi iusti grauissimos labores & tormenta passi
sunt) & de fine,in quo(etiam vt Dñs hic testatur) ipsi ingentes la
17 bores sunt perlaturi,inquit; Exitus matutini & vespere delecta-
bis. Quomodò illos voluptatibus afficiet,siquidē alij plurimos la
bores passi sunt,alij verò patientur? Adhoc respondeo,hunc esse
Dei erga fideles suos stylū quòd in maioribus corporalibus labo
ribus eorum corda voluptatibus & spiritualibus consolationibus
adimplet, Idcircò in Prouerbijs dicitur: Nō cōtristabit iustū quid *Prouer. 12.*
quid acciderit ei, impij autē replebuntur malo. Satis aperte hoc
in D. Petro apparuit; de quo in Actibus Apostolorū sic dicitur: *Actuū. 12.*
Cùm proditurus esset eū Herodes,in ipsa nocte erat Petrus dor-
miēs inter duos milites vinctus catenis duabus, & custodes ante
ostiū custodiebāt carcerē. Mirabile profectò, quòd cū sanctus vir
in tanto esset periculo, sciretq; sequenti die mortis supplicium se
esse subiturum,tamen maxima cū tranquillitate & quiete dor-

miebat, nam lætitia cordis omnes labores ac pericula corporis su- 18
perabat. Inter iustos & impios hoc differt, quòd iusti magna cũ
tranquillitate in catenis & carceribus dormiunt, impij verò, sua-
rum conscientiarum stimulis in mollibus lectulis & suauissi-
mis sindonibus quiescere nequeunt. Hæc autem suauitas & con
solatio est vnus ex fontibus, vndè iusto perseuerantia in bono
profluit: sicut peccatori ex voluptate oritur debilitas & inconstã
tia, ità vt de eis dici possit illud Ecclesiastici, Homo sensatus in sa
pientia manet sicut sol, nam stultus sicut luna mutatur. Quis ve
Eccles. 27. rus sapiens est, nisi iustus? Quis verò amens, nisi peccator, qui
res æternas pro huius mundi caducis & perituris cõmutat? Lux
Simile. solis propria ipsius est, lux verò lunæ est participata: sic lux iusti
propria ipsius est: non enim virtute aliena nitet, non gloriatur de
maiorum suorum nobilitate, aut honore, aut muneribus, aut bo- 19
norum temporalium abundantia, sed propria virtute sua ni-
Galat. 6. titur, sicut Beatus Apostolus scribit dicens: Opus suum pro-
bet vnusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit,
& non in altero. At demens peccator, quia in se obscurus est,
lucem alienam mendicatur, vt sic nitere possit, de maiorum
suorum operibus se iactans. Lux quoque iusti plena est ad in-
star solis, quoniam vndique perfectus est; peccator verò quan-
uis ex vna parte lucem habeat, ex alia tenebrosus est; hoc est,
si partim virtute præditus est, ex alijs partibus vacuus & sicut lu
Simile. na obscurus est. Nam si liberalem se exhibet, iracundus & ad vl-
tionem pronus est: si honestus, superbia inflatus est &c. Deni-
que sol in luce, quam habet, permanet, luna verò minimè: sic iu-
stus in virtute perseuerat, & licèt plurimis laboribus opprimatur, 20
nunquam impatientia obtenebrescit; peccator autem sicut luna
passim mutatur, & quæcunque minima occasio ipsum, paruam,
quam habet, lucem amittere facit.

Sed valde hìc notandum est, quarè Dominus in præsentiarũ
dicit, *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiãt ad montes.* Nũquid solùm aduer-
sus eos, qui in Iudea fuerint, hęc tribulatio vẽtura est? Ad hoc res-
pondent aliqui, cœlestem Magistrũ eos, qui in Iudea fuerint, vo
luisse peculiariter recẽlere, quoniam primi, qui Antichristo credi
Ioan. 5. turi sunt, obstinati Iudæi erũt. Quod & insinuasse videtur Domi
nus, cũ dixit: Ego veni in nomine patris mei, & nõ recepistis me,
si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Et Diuus Paulus

21 ait, Antichristum esse venturum in omni seductione iniquitatis his, qui pereunt, eo quòd charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio. 2. Thess. 2.

Fugiant ad montes. Quorsum ad montes ire iubentur. Quoniam cũ peccandi est periculum, securiores sunt homines inter bestias quam inter alios homines. Teterrimus enim Sathanas adeò pernicioſus est, & adeò pernicioſæ eius astutiæ sunt, vt Spiritus sanctus nobis consulat, ab ipsis tanquam à manibus eiusdem dæmonis fugiendum esse. Atq; ità vbi nos legimus. Eruere quasi auis de manu aucupis, alia translatio habet, Eruere quasi auis de insidijs aucupis: & in alia translatione habetur, Eruere quasi auis de laqueo aucupis: & sic est etiã in cõtextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Nihilominus tamen dixit Sanctus Dauid: Eripe me Domine ab homine malo & à viro iniquo eripe me, & non ibi dicit, Eripe me Domine à diabolo malo. Vndè colligitur, quã valdè necessarium sit impiorum consortium & familiaritatem vitare, qui aliquomodo ipso dæmone magis nociui sunt. Et apertè hoc conspicitur, siquidem diabolus eos pro adiutoribus & instrumentis suis accipit, vt cum ipsis efficiat, quod per se solum facere non potest. Idcircò sanctus vir tanta instantia à Domino postulabat dicens: Eripe animam meam ab impio, frameam tuã ab inimicis manus tuæ; vbi alij transtulerunt, Eripe animã meã ab impio, framea tua, hoc est, ense tuæ potentiæ. Prouer. 6. Psalm. 139. Psalm. 16.

Et qui in tecto sunt, non descendant tollere aliquid de domo sua &c. Hìc nos Dñs admonet, vt ad vitandũ mortis spiritualis periculũ
23 nihil curemus de rerũ temporalium amissione, quin imò cũ Dominus nos illis priuauerit, oportet, vt ob id ei gratias agamus ipsum deprecantes, nè à nobis gratiam suam, fauorem, ac diuinũ spiritum auferat. Pro singulari beneficio. S. Dauid hoc postulabat inquiens: Dexterã tuã sic notã fac, & eruditos corde in sapiẽtia, vel (vt alij verterunt) Et offeremus cor sapiẽtiæ. Idest, cũ potentiã tuam declaraueris nobis flagella mittens, ea, quæ firma reputabamus, & quę nõ animadue; tebamus in tua esse potestate, experientia malorum nostrorũ cognoscemus non esse plus, quã tu Domine ea disponis & conseruas: atque ità non confidemus in vitro, nisi sicut in vitro tantũ. Sed vę vę & millies vę & quã ali Psalm. 89.

ter inter Christianos sit. Quot enim nunc existunt qui res tem- 24
porales tanti faciunt, vt nè illas amittant grauia & horrenda sce
lera cõmittant. O insani insani, nõ intelligitis quãtum malũ sit
peccatũ? Nullũ venenũ interficit animal, vbi ipsum generatur.
Simile. Venenum basiliscii ipsum basiliscũ non interficit, sicut nec vene
num viperæ ipsam necat, solùm peccatum tale venenum est, vt
id in quo concipitur, videlicet animam interficiat: vos autẽ mile
ri vultis potius vitam animæ quàm res temporales amittere.

At verò vt diuinus Magister doceret, illos futuros esse fœlices
qui tunc conuersationem Antichristi & ministrorum eius vita-
uerint, addit, *Væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, quia ex
pedite fugere non valebũt. Atq; hoc ipsum facit, quod inde sequi
tur; *Orate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbatho*; quando
Ezech. 5. non licet longum iter concipere. *Erit enim tunc tribulatio magna, qua* 25
lis non fuit ab initio mundi vsque modò nec fiet. Per Ezechielem Prophe
tam minatus est Dñs Hebræis dicens: Quia superastis gentes,
quæ in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis nõ ambulastis.
Ecce ego ad te (scilicet Hierusalẽ) & ipse ego faciam in medio tui
iudicia in oculis gentiũ, & faciam in te, quod nõ feci, & quibus
similia vltrà non faciã. O Deus infinitæ maiestatis, quid ais Do
mine? An tribulatio Antichristi non erit qualis non fuit ab initio
mũdi nec fiet? Ità quidẽ. Vel tribulatio etiã, qua AEgyptũ fla-
gellasti, maior fuit, quàm illa qua Hebræos percussisti. Quomo-
do ergò inquis, Faciam in te quod non feci & quibus similia vltra
non faciã? In hoc Dñs suum tenerrimũ amorẽ, quem erga He-
bræos habebat, demõstrauit, siquidẽ minus supplicii mãus ap-
pellat. Ac si diceret; Maius mihi videtur hoc supplicium quam 26
AEgyptiorum, quoniã ibi seruos puniebã, nunc autẽ supplicium
in filios exerceo. Benedictus sis Deus meus, siquidẽ ità in ma-
nibus tuis flagellum crescit, vt enim illud accipis ad flagellandos fi
Simile. lios, semper tibi maius quàm est, apparet. Cùm mulier aliqua
in vico graues ictus audit, & cũ è domo exit, videt puerũ aliquẽ
percuti, parũ de illo curat; at verò si videt filiũ suũ ab aliquo per-
cuti, vix puerulus tangitur, cũ ipsa vociferari & conqueri incipit.
Nõ mirũ, ille enim filius eius est, & ictus paruus ipsi matri mag-
nus apparet, quippè qui ictus, quo filius cæditur, matris viscera
pertãgit. Sic Deus magnũ flagellũ vocat illud, quo Hebræos, qui

sui

27 sui filij erant flagellare volebat. Hic autem sine aliqua exaggera
tione intelligitur illud quod Dominus ait videli et, *Erit tunc tri
bulatio magna, qualis non fuit, &c. Et in tantum quòd nisi breuiati fuissent
dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabũtur dies illi.*
Non enim labor ille plus quàm tres anni & dimidiũ durabit, vt
ex Apocalypsi patet, vbi dicitur: Data est illi potestas facere mẽ Apoca. 13.
ses (id est facere mala in mensibus) quadraginta duos. Et Sãctus
Propheta Daniel inquit, se audiuisse virũ iurantẽ per viuentem
in æternum, quia in tempus & tempora & dimidium tempo- Danie. 12.
ris. Et paulò inferius hoc de Antichristo explicat dicẽs: A tempo
re cùm ablatum fuerit iuge sacrificiũ, & posita fuerit abominatio
in desolationẽ dies mille ducẽti nonaginta, qui sunt trẽs anni &
dimidiũ. Et hoc, quia nõ relinquet Dñs virgam peccatorũ super Psal. 124.
28 sortẽ iustorũ, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.
Quod hinc ad nostram doctrinã educere possumus, est (vt Beatus
Hieronymus testatur) hanc abominationem iam incepisse; quo
niam licèt Antichristus non nisi propefinẽ mundi venturus est
eius tamen sequaces à primo reprobo, qui fuit Cain inceperunt
& in vltimo finientur. Itaq; sicut electi mẽbra sunt Iesu Christi
Saluatoris mundi, ità præsciti sunt Antichristi desolatoris mundi
membra.

Vt autem videamus vtrùm illius maledicti capitis simus mẽ-
bra nec nè, oportet qualia sint eius mẽbra sciamus, quæ Sãctus
Iob in figura cuiusdam immanis bellux depinxit dicens: Quis re Iob. 41.
uelabit faciẽ indumẽti eius? & mediũ oris eius quis intrabit? Per
gyrum dentiũ eius formido. Corpus illius compactũ squamis se
29 prementibus, vna vni coniungitur: halitus eius prunas ardere fa
cit, & oculi eius vt palpebræ diluculi. de ore eius lampades proce-
dunt, sicut tedæ ignis accensæ: de naribus eius procedit fumus, si-
cut ollæ feruentis, in collo eius morabitur fortitudo, & faciẽ eius
præcedit egestas: membra carniũ eius cohærentia sibi; cor eius in
durabitur quasi lapis. Hæc pessima mẽbra repræsentãt decẽ pec
catorũ genera quæ partes Antichristi sustinẽt. Facies debilis si-
gnificat hypocritas, qui exterminãt facies suas, vt appareãt homi
nibus ieiunãtes, & qui falsa humilitate fingũt se honores fugere,
cũ ipsi nihil aliud desiderẽt. Et hæc est ars & artificiũ, quo ad ip-
sos cõparãdos vtuntur, instar accipitris, qui cùm ardeã inuadere

Simile. intendit ab illa se elongat, & nullam ipsius rationē habere vide- 30
tur, in vnam atq; aliam partem volans, quo vsq; ipsam in volatu superat, & ità facilius ipsam capit. Quę licèt illū à se longè se moueri videat, ipsa tamē clamores edit, quoniam instinctu naturali cognoscit illum id facere, vt facilius ipsam capiat. Sic hypocritæ fingunt, se nolle honores & dignitates, vt sancti & humiles reputentur, & ità animos magnatum decipiant, vt ipsos maioribus dignitatibus afficiant. Os significat mendaces, de quibus lā-
Simile. pades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ. Teda, quando cōburitur, bene olet & malè illuminat, eo quòd flāma eius fumo miscetur; sic mendacium benè sapit ei, qui illud audit. Sunt enim multi, qui ab ore recitantium mendacia per multū tēporis spaciū pē dēt, quia ipsis delectantur, sed malè illuminant, quin potius non
illuminānt, sed obcęcant & decipiūt. Dētes significant murmura- 31
tores & detractores famæ proximorū, nā dentes dicūtur à demē do, & isti honorē proximi demunt. Nares significāt iracundos & impatiētes, qui quacunq; minima occasione indignantur & ab illis procedit fumus, sicut ollæ feruentis, quæ sunt verba aspera, quibus proximos suos conturbant. Oculi incensi significāt cupidos, qui nihil vident, quod nō cupiāt. Halitus, qui prunas ardere facit, significat libidinosos, qui suis obscænis verbis proximos in sensualitatis igne accendunt. Collum forte significat inobedien
tes & rebelles, qui diuinæ voluntati parere nolunt. Cor lapideū significat duros & obstinatos, qui nulla reprehensione aut inspiration emolliuntur. Membra deniq; carnis significant effæminatos, qui se se mutuò ad libidinem prouocant. Hoc autē corpus totū squamis, videlicèt, excusationibus cooperitur, quoniam om 32
nes isti peccatores si ab aliquo reprehenduntur, se ipsos à suis sceleribus excusant, & nullus eorum culpam suā cognoscere vult.

Vnusquisque igitur vestrum fratres charissimi oculos in se ipso figat, & aspiciat, an in se ipso aliquod horum flagitiorum regnet, & hinc cognoscet, vtrum membrum sit Antichristi nec nè. Quòd si membra eius vos esse comperitis, per viscera misericordiæ Dei nostri vos oro, vt nunc, siquidem per tempus licet, vera pœnitentia conuertamini & cœlestis capitis Iesu Christi membra efficiamini, vt ità pleni gratia ad gloriam eius tendatis, ad quā nos perducat idem Iesus Mariæ filius, qui cum patre & Spiritu Sāctō viuit & regnat in sęcula sęculorū. Amen. Amen. Amen.

FINIS.

SALMANTICAE,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M, D. LXXXVI.

INDEX OMNIVM concionum huius operis.

DOminica in Albis; Euangelium cum esset sero die illa &c. Ioan. 20. pag. 1. & pagi. 12. &. pag. 23

Dominica. 2. post Pascha; Euange. Ego sum pastor bonus Io. 10. pag. 33. &. pag. 43. &. p. 53

Dominica. 3. post Pascha; Euan. Modicū & iam non videbitis me Ioa. 16. pagin. 62. &. pagin. 24. &. pagin. 83

Dominica. 4 post Pascha, Euāg. Vado ad eum qui misit me Ioan. 16. pag. 92. &. 104. &. pag. 116

Dom. 5. post. Pascha Euang. Amen Amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis Ioa. 16. pa. 125. &. pagi. 136. & pag. 246

Feria. 2. in litanijs maioribus: Euang. Quis vestrum habebit amicum. Lucæ. 11. p. 159. &. p. 172

Feria. 4. in litanijs maioribus, Euang. Subleuatis Iesus oculis in cœlum Ioan. 17. concio vnica. p. 185

Dom. infra oct. ascensionis domini, Euang. cū venerit paracletus quē ego mittam vobis à patre. Ioan. 15. p. 197. & pag. 209. &. pag. 218

Dom. 2. post Pentecost. Euangeliū homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos Lucę. 14. p. 227. & pag. 238. in cuius sermonis fine, nēpe. p. 245. de sanctissimo eucharistię Sacramēto agitur.

Domini. 3. post Pentecost. Euang. erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores vt audirēt illum, Luc. 15. p. 250. &. p. 260

Domini. 4. post Pentecost. Euange. Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, Luc. 5. pagi. 272. & pag. 283

Domin. 5. post Pentecost. Euange. Amen dico vobis nisi abundauerit iustitia vestra Matth. 5. pa. 295. &. pag. 306

Domi. 6 post Pentecost. Euang. Cū turba multa esset cum Iesu, nec haberet quod manducaret. Marci. 8. p. 317. & pag 328

Dom. 7. post Pentecost. Euan. Dixit Iesus discipulis suis Attēdite à falsis prophetis Matth. 7. p. 340. &. pag. 352

Dominica. 8. post Pentecost. Euang. Homo quidam erat dives, qui habebat villicum Lucæ. 16. pag. 364. &. pag. 378

Dominica. 9. post Pentecost. Euāge. quum appropinquaret Iesus Hierosolymam, Lucæ. 19. pag 392. &. pag. 406

Dom. 10. post Pentecost. Euange. Dixit Iesus ad quosdā qui in seipsis fidebant. Lucę. 18. p. 420. & p. 432

Domin.11.post Pentecost. Euangelium. Exiens Iesus de finibus Tyri Marc.7.p.445.&.p.447.
Domin.12.post Pentec. Euang. Beati oculi qui vident quæ vos videtis Lucæ.10.pa.469.&.pa.483
Domin.13.post Pentecost. Euange. cum iret Iesus in Hierusalem transibat per mediam Samariam.pag.497.&.pag.52
Domi.14.post Pentec. Euan.nemo potest duobus dominis seruire Matthæi.6.p.525.&.p.538
Domin.15.post Pentecost. Euangelium ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim Luc.7.pagi.555.& pagin.571
Domin.16.post Pentecost. Euang. cum intraret Iesus in domũ cuiusdam principis Phariſæorum Lucæ.14.p.587.&.pag.682
Dominica.17 post Pentecost. Euan. Accesserunt ad Iesum phariſæi & interrogauit vnus ex eis legis doctor Matth.22.p.619.&.p.634
Dom.18.post Pentecost. Euan. Ascẽdens Iesus in Nauiculam Matth.9 pag.653.&.pa.668
Domin.19.post Pentecost. Euang. loquebatur Iesus principibus Sacerdotum & Phariſæis in parabolis Matth.22.p.682.&.697
Dom.20.post Pentecost. Euang. erat quidam regulus Ioan.4.pag.717.&.p.740
Dominica.21.post Pentecost. Euan. simile est regnum cœlorum homini regi Matthæi.18.pagin.766.& pag.784
Domin.22.post Pentecost. Euange. Abeuntes Phariſæi cõsilium inierunt &c.Matth.22.pagin.808.& 829
Domin.23.post Pentecost. Euange. loquẽti Iesu ad turbas,&c.Matth.9.pag.860.&.p.870
Domini.24.post Pentecost. Euang. dixit Iesus discipulis suis cum videritis abominationem &c.Matthæ.24.p.891.&.p.908

IN

INDEX AVTHORI-

tatum Sacræ scripturæ, quæ sparsim in hoc opere ab authore explicantur, secundum ordinem veteris ac noui testamenti.

Ex Genesi.

1 *Actum est vespere & mane dies vnus.pagin.* 314. *nume.*23.

2 *Faciamus hominem ad imaginem.p.*28.*num.*16.*&.pa.*844. *nume.*48

*Et factus est homo in animam viuentem. pag.*13.*num.*12.

*Tulit Deus vnam de costis Adam. pa.*33. *num.*30

*Formatis Dominus Deus cunctis animantibus terræ.p.*48 *nu.*16

3 *Cur præcepit vobis Dominus.pa.*26.*nume.*11.

*Quia feciſti hoc.p.*217.*nu.*26

*Timui eo quod nudus essem.pag.*347. *numer.*21

*Adam vbi es.p.*410.*nu.*15

*Inimicitias ponam inter te & mulierem p.*461.*num.*15.

*Fecit dominus Adæ,& vxori eius tunicas pelliceas.p.*711.*nu.*44.

4 *Possedi hominem per Deum.pag.*187. *nume.*7.

*Sanguis fratris tui Abel clamat.pa.*372. *num.*26.

*Respexit Dominus ad Abel & ad munera eius.p.*429.*num.*29

*Nonne si bene egeris recipies &c. p.*706. *num.*28

6 *Fac tibi arcam de lignis leuigatis. pa.* 3.*num.*8.

*Non permanebit spiritus meus in homine. pagina.*374.*nume.*33.*&.pagin.* 896. *num.*17.

*Ponam fœdus meum tecum & ingredieris arcam tu & filij tui.p.*414.*nu.* 55.

8 *Ædificauit Noe altare Domino.p.*172 *num.*2

9 *Nequaquam vltra interficietur omnis caro.pag.*378.*nu.*38

13 *Erat Abraham diues valde.p.*474.*numer.*14.

14 *Da mihi animas cætera tolle tibi.pag.* 49.*nu.*19

15 *Scio quod peregrinum futurum sit. pa.* 758.*num.*56.

17 *Tu ergo custodies pactum meum. pag.* 37.*num.*11.

18 *Scio quod præcepturus sit filijs suis. pa.* 126.*nu.*6.

*Quia semel cœpi loqui.p.*128.*numer.*12.

Clamor Sodomorum multiplicatus est. p. 372.*num.*26

Descendam & videbo vtrum clamorem. pag.373.nu.29.
Nunquid perdes iustum cum impio. pagi. 414.num.27.
20 Redde viro suo vxorem & orabit pro te.p.192.nu.24.&.p.401.nu.28.
Et ego scio quia in simplici corde feceris. p.454.nu.29.
21 Non tibi videatur asperum super puero.p.111.nu.21.
In Isaac vocabitur tibi semen.pagin.137. num 5,
Exaudiuit autem Deus vocem pueri,pagi. 151.nu.26
22 Creuit igitur puer & ablactatus est.p. 103.nu.34
Expectate hic cum asino,ibidem.
25 Si sic mihi futurum erat.p.156.nu. 30
Deprecatus est Isaac Dominum pro vxore sua.pag.195.nu.31.
26 Quare impositi nobis.pagina. 401. num.30.
29 Videbatur pauci dies præ amoris magnitudine.p.64.nu.7.
Simeon & Leui fratres vasa iniquitatis &c.p.833.nu.15.
Diuidant eos in Iacob,&c.ibidem.
30 Da mihi liberos alioquin moriar.pagi. 156.nu.30.
Respõdebit mihi cras iustitia mea.p. 754 num.42
31 Immutasti mercedem meam pag.281. num.28.
32 Si contra Deum fortis fuisti.pagi.128. num.11.
37 Ito & vide an fratres,&c.pagina.25. num.6.
38 Erat Dan coluber in via &c.pag. 809. numero.3.
42 Non descendet filius meus vobiscum.p. 109.nu.17.
43 Non videbitis faciem meam.pag.143. num.23.
47 Cum vocauerit vos Rex.p.15.num.11.
Sed condas in sepulchro maiorũ meorum. p.893.nu.8.
48 Do tibi partem vnam extra fratres tuos.p.198.nu.26.
49 Sicut aqua effusus es.p.51.nu.23
50 Asportate ossa mea vobiscum de loco isto.p.566.nu.33.

Ex Exodo.

1 Surrexit rex nouus &c.pag.598.numer.36.
2 Ascendit clamor eorum ad Deum.pag. 372.nu.27
3 Vidi afflictionem populi mei.pag.226. nu.27.&.p.654.nu.5.
Immolabis Deo super montem istum. pag. 313 nu.21.
Videbat quod rubus arderet & non combureretur.p.649.num.46.
45 Sponsus sanguinum tu mihi es.pagin. 105.nu.4.
Non sum eloquens ab heri & nudius tertius.p.148.nu.7.
Virga in terram proiecta in serpentẽ vertebatur.p.717.nu.61
7 Erat autem Moyses octoginta annorũ, p.296.nu.18
8 Fecitq; Dominus iuxta verbum Moysi. p.173.nu.4.
11 Descendent omnes serui tui isti ad me. p.129.nu.13.

12 Non comedetis ex eo crudum quid. p. 283. num. 1
Factum est in noctis medio percussit dominus p. 107. nu. 9.
13 Signum est inter me & vos. pag. 609. num. 24
14 Et videte magnalia domini. pagin. 130. num. 17
15. Inimicos persequar & comprehendã. pag. 52. num. 28
18 Prouide viros potentes pagin. 48. numer. 14
20 Ego sum dominus Deus tuus fortis zelotes pag. 43. num. 1
Ego sum Dominus Deus faciens misericordiam. p. 143. nu. 12
21 Siquis proximum percutiat &c. pagi. 381. num. 12
22 Si egressus ignis inuenerit spicas pagi. 298. num. 11
Si pignus à proximo tuo acceperis &c. p. 668. nu. 2
23 Aut dimitte eis hanc noxam. p. 153. nu. 20. & p. 445. num. 3
Ne forte peccare te faciant in me. p. 259. num. 26
Sub pedibus eius quasi opus lapidis Sapphiri. pag. 754. num. 43
28 In veste summi sacerdotis &c. pagi. 819. num. 36
32 Dimitte me vt irascatur furor meus. p. 50. num. 20
Fac nobis Deos qui nos precedant. pagin. 898. num. 22
Ostende mihi faciem tuam. pagin. 86. numer. 9
Reuersus est Moyses de Monte portans duas tabulas. p. 117. nu. 2.
Occidet vnusquisque fratrem suum. pag. 415. num. 28
Iratusq; valde proiecit de manu tabulas & confregit eas. p. 518. nu. 23
33 Videbis posteriora mea. p. 355. nu. 10.
Populus tuus quem eduxisti de terra Ægypti. p. 654. nu. 6.

Ex Leuitico.

1 Sacerdotes effundant sanguinem &c. pag. 793. num. 28
5 Sacrificium ab oleo & incenso immune sit. p. 439. nu. 25
6 Quẽ nutriat sacerdos subiciens ligna. pag. 55. num. 6
10 Sanctificabor in his qui appropinquãt mihi. p. 38. num. 16
Oblata est hodie victima pro peccato. pa. 62. num. 2
14 Si pauper est pro delicto assumat agnum pag. 32. nu. 28
26 Nullus hominum sit in tabernaculo, p. 156. num. 29
Quod si non audieritis me. pagin. 169. num. 29

Ex Numeris.

16 Nunquid parum est tibi quod eduxisti nos. pag. 322. num. 17
Et omnis globus tuus stet contra Dominum. p. 572. num. 4
Prouideat dominus hominem. pagin. 50. num. 20
24 Et semẽ illius erit in aquas multas. p. 748. num. 24
26 Factum est grande miraculum &c.

pagina.760.numer.61
32 Filij autem Ruben & Gad habebant pecora multa.pa.13.nu.7

Ex Deuteronomio.

2 Neque dabo vobis de terra filiorũ Esau pa.143.num.22
6 Eruntq; hæc verba quæ ego præcipio tibi.pa.349.num.29
Diliges dominum Deum tuum &c. pag. 479.vsque ad.482. & pagin. 488. & 489.& 405
7 Deus magnus & terribilis &c. pagin. 502.nu.16
8 Adduxit te dominus quadraginta annos.p.60.num.21
10 En Domini Dei tui cœlum est &c. pa. 897.num.21
13 Non audies verba prophetæ illius. pag. 352.num.2
Iam præcoquæ vuæ vesci possant. pagina. 848.nu.45
Si audieris in vna vrbium tuarũ dicentes aliquos &c.p.587.num.2
18 Nihil possidebitis, nec habebitis partẽ inter eos.p.887 nu.54
21 Non arabis boue simul & asino. pagi. 40.num.21
23 Ingressus vineã proximi tui comedes. vuas pa.146.num.31
24 Memento quæ fecerit dominus Deus vester maria in via.p.98.num.21
28 Si audire nolueris vocem domini Dei tui.p.164.n.5.&.p.406.nu.2
29 Custodite ergo verba pacti huius. pa. 105.num.39
32 Videte quod ego sim solus.p.139.n.10. Vtinam saperent & intelligerent. pagin. 167.num.25
Inuenit eum in terra deserta pagin.271. nume.32

Ex Iosue.

1 Sicut obediuimus in cũctis Moysi ita & obediemus tibi.pa.336.num.36
2 Innoxij erimus à iuramento hoc. pagi. 474.num.15
6 Vociferamini tradet enim vobis Dominus ciuitatem.p.176.nu.13
7 Iosue vero scidit vestimenta sua. pag. 166.num.21
Achan filius Charmi regulam aureã fuit furatus.pag.707.num.31
10 Sol contra Gabaon ne mouearis.pagi. 129.num.15
14 Nosti, quid locutus sit dominus ad Moysen.p.361.num.30

Ex libro Iudicum.

2 Fecerunt filij Israel malum in conspectu domini.pa.406.nu.2
4 Addiderunt filij Israel facere malum in conspectu domini pag.406.num.3
5 Quare habitas inter duos terminos.p. 179.nu.22
7 Clamaueruntque gladius domini & Gedeonis.p 176.num. 14
Videbatur mihi quasi subcinerit ius panis pag.249.num.34

Ex primo Regum.

1 Vultus eius non sunt amplius in diuersa muta-

mutati pag.133.num.25.
2 *Arcus fortium superatus est.pag.166. num.20.*
Impij in tenebris conticescent. pagin.215. nu.20.
Donec sterilis peperit plurimos.pag.768. num.33.
11 Inuasit timor *domini populum.p.413. num.24.*
12 Nolite recedere à tergo *domini.p.335. num.23.*
13 Egressi sunt de castris Philistinorum. *p.167.num.24.*
15 *Apprehendit summitatem pallij eius. pag.152.nume.18.*
16 Et dominus est cum eo.*p.380.nu.7.*
17 *Qua progenie es,ò adolescẽs.p.720.n.8*
18 *Acceptus in oculis omnium.pag.467. num.32.*
Anima Ionathæ conglutinata est animæ Dauid.p.3.nu.8.
23 *Saul & viri eius in modũ coronæ cinge bant Dauid.p.7.nu.19.*
25 *Nabal erat pessimus & malitiosus. pa. 375.num.35.*

Ex secundo Regum.

2 *Recede & noli me sequi. pagina.430. nume.12.*
7 *Inuenit seruus tuus cor suum.p.183. num.35.&.p.408.num.32.*
8 *Filij autem Dauid sacerdotes erant. p. 29.nu.19.*
9 *Nũquid supersit aliquis de domo Saul &c.p.784.num.2.*
22 *Mansuetudo mea multiplicauit me.p. 703.num.19.*
24 *Immisit dominus pestilentiã in Israel. p.80.nu.20.*
Ego sum qui peccaui & ego iniquè egi.p. 343.nu.10.

Ex tertio Regum.

2 *Si custodierint filij tui vias meas. pag. 276.num.14.*
5 *Nunc non est Sathan.p.4.nu.9.*
8 *Ne putandum est quod vere Deus habi tet super terram.p.416.nu.32.*
8 *Nebula impleuit domum domini.pag. 453.num.26.*
9 *Si autem auersione auersi fueritis &c. p.896 num.16.*
17 *En colligo duo ligna.p.707.num. 32.*

Ex quarto Regum.

1 *Homo Dei Rex præcepit vt descendas. pag.160.num.4.*
2 *Pater mi,pater mi, currus Israel. pag. 54.num.3.*
4 *Mors in olla vir Dei.p.727.num.31.*
5 *Iratus Naaman recedebat. pag.756. num.49.*
7 *Videbis oculis tuis & inde non come des.p 99.nu.22.*

Ex secũdo Paralipomenon.

1 *Postula quod vis vt dem tibi.pagi.136. num.2.*
6 *Audi preces,quas fudit famulus tuus coram te.pag.424.num.14.*
16 *Confortamini & agite diligenter. p. 573.num.9.*

19 Sit timor domini vobiscum.pagin.373. num.30.
28 Non introducetis huc captiuos. pagin. 22.num.31.
36 Peccaui super numerum arenæ maris. pag.129.num.15.

Ex primo Esdræ.

8 Erubui petere auxilium à rege.&c.p. 542.nu.52.

Ex Tobia.

3 Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum.p.88.nu.15.
Et nunc domine secundum voluntatem tuam fac mecum.p.106.nu.8.
12 Tempus est vt reuertar ad eum qui misit me.p.118.num 6.
Bona est oratio cum ieiunio &c. pag.161. num.7.
14 Qui acceptus erat Deo necesse fuit vt tentatio probaret.p.900.nu.30.

Ex Iudith.

1 Si defecerint tibi ista.pa.137.nu.15.
4 Scito te quod exaudiet Dominus orationes vestras.p.163.num.11.
15 Fugit mens & cõsilium eorum.p.107. nuin.10.

Ex Iob.

1 Manus tuæ fecerunt me.pa.141.nu.18.
Vir erat in terra Hus,nomine Iob.pagin. 114.num.31.
Circuiui terram & perambulaui eam,&c. pag.536.nu.34.
Erat vir simplex.p.307.nu.2.
Ego euasi solus vt nunciarem tibi. pagin. 382.nu.15.
3 Quasi effodientes thesaurũ gaudentq;. pag.51.nu.25.
5 Ingredieris in abundantia sepulchrũ. pa.278.nu.20.
Erue te de manu gladij in bello.pag. 392. num.3.
8 Si diluculo surrexeris ad Deum.p.147. num.3.
Vsqueque loqueris talia.p.435.
9 Si repente interroget,quis respondebit ei.p.900.nu.43.
11 Defessus securus dormies. pagina.393. num.5.
13 Manum tuam longe fac à me.pag.452. num.22.
14 Tu quidem gressus meos dinumerasti. pag.451.nu.21
Fœnum quasi bos comedet. pagina. 716. num.58.
15 Ante quam dies eius impleantur peribit.p.584.nu.41
16 Rugæ meæ dixerunt testimonium contra me.p.372.nu.27
19 Miseremini mei quia manus domini tetigit me.p.452.nu.22
Fugite à facie gladij, pagina.215. numer.33.
Adhæsit os meum carni meæ.pagin. 814. num.20.
20 Gaudium hypocritæ ad instar puncti. p.91.nu.25.
Non videat riuulos fluminis torrentis mel

lis & butyri.pag.241.num.10.
21 Quoties lucerna impiorum extinguetur.pag.228.nu.4.
Quid est omnipotens vt seruiamus ei pag. 372.num.26.
24 Ad modicum eleuati sunt & non subsistent pag.69.nu.23.
26 Ædificauit sicut tinea domum suam pag.370.nu.20
28 Semitam ignoranit auis nec intuitus est oculus vulturis.pa.264.nu.11.
Omne pretiosum vidit oculus eius. pagi. 358.nu.21.
30 Quasi rapto muro & aperta ianua.pag. 104.numer.37.
Pharetram suam aperuit.p.408.nu.8.
31 Quis mihi tribuat auditorem.p.176. num.15.
Ab infantia creuit mecum miseratio. pa. 331.num.9.
32 Non accipiam personam viri.pag.6.nu mero.16.
33 Nunquid nosti ordinem cœli.pag.327. num.31.
Persomniū in visione nocturna. &c.702. num.17.
36 Depone magnitudinem tuam absque tribulatione.p.279.nu.8.
41 Halitus eius prunas ardere facit &c. p.101.nu.29.&.p.917.nu.29.
Corpus illius quasi scuta fusilia.pag.638. num.13.
Non fugabit eum vir sagitarius.pag.910. num.8.

Ex Psalmis.

1 Erit tanquam lignum quod plãtatum est pag.356.nu.13.
Et folium eius non defluet. pagina. 431. num.34.
2 Apprehendite disciplinam nequando irascatur dominus.p.709.num.37.
4 In tribulatione dilatasti mihi.p.73.n. 35.&.p.854.nu.14.
Ut ascimini & nolite peccare. pagina.301. num.19.
Quoniam tu domine singulariter in spe cõstituisti me.p.336.num.26.
5 Mane astabo tibi & videbo.pagin.142. num.3.
6 Quoniam non est in morte qui memor sit tui.p.578.nu.22.
8 Domine Dominus noster quam admirabile.p.142.num.21.
9 Præparationem cordis eorum audiuit auris tua.p.148.nu.7.
Tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor.p.224.nu.19.
Cognoscetur dominus iudicia faciens.pa. 23.num.2.
Secundum multitudinem iræ suæ non quæret.p.385.nu.23.
Propter quod irritauit impius Deum.pa. 909.num.5.
10 In domino confido.p.7.nu.19. & pag. 632.num.42.
11 Secundum altitudinẽ tuã multiplicasti filios hominis.p.609.nu.24.
Tu domine custodies nos.p.180.nu.25.
Eloquia domini argentum igne examinatum &c.p.707.nu.32
13 Ne vnquam obdormiam in morte.pa. 358.num.20.
14. Qui ingreditur sine macula.pagin.30. num.21.

Ad nihilum deductus est inconspectu eius malignus.p.758.nu.54.
15 *Dominus pars hereditatis meæ.pagin. 252.num.14.*
Sanctis qui sunt in terra eius.pagin. 333. num.16.
Multiplicatæ sunt infirmitates eorum.p. 882.num.39
16 *Clamaui quoniam exaudisti me. pag. 134.nu.29.*
Oculos suos statuerunt declinare in terrã. pag.180.nu.27.
Ego custodiui vias duras.p.500.nu.11.
Et de manu peccatoris liberauit eos.pagi. 877.nu.22
Auribus percipe lacrymas meas.pag.145. num.28.
Eripe animam meam ab impio pag.915. num.22.
17 *Clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius.p.148.nu.6*
Ignis à facie eius exarsit.p.210.nu.4
Saluum me fecit quoniam voluit me.pag. 125.nu.3.& p.808.nu.3
Cum sancto sanctus eris.p.351.nu.34.
18 *Eripuit me de inimicis meis fortissimis pag.137.nu.6*
Conuertentur ad vesperam & famem patientur vt canes.p.228.nu.4
Si mei non fuerint dominati &c. p. 816. nu.27.
Exultauit vt gigas.p.233.nu.17
20 *Deus Deus meus respice in me.pa.92. nu.3.*
Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis.p.452.nu.23.
21 *Erue à framea Deus animam meam.p. 119.nu.9.*
Tu autem domine ne elongaueris &c. p. 336.num.2.
22 *Dominus regit me.pagi.59.nume.20. & integerisse Psalmus explicatur.p. 287.nu.17*
Virga tua & baculus tuus.p.56.num.10. &.p.805.nu.65
24 *Oculi mei semper ad Dominum.p.61. num.26.*
25 *Lauabo inter innocentes manus meas. pag.436.num.12.*
26 *Exquisiuit te facies mea. pagina. 88. nume.15*
Vnam petij à domino hanc requiram &c. pag.417. nu.34.
Exaudiat illum de cælo sancto suo. pagin. 458.num.6.
27 *Ad te domine clamabo Deus meus ne sileas à me.p.290.nu.21.*
29 *Ad vesperam demorabitur fletus & admatutinum lætitia.p.314.nu.24.*
Ego dixi in abundantia mea nõ mouebor amplius.p.75.nu.6.& p.197.nu.3.
30 *In manus tuas commendo spiritũ meũ pag.135.nu.31.*
Factus sum tanquam vas perditum.pag. 9.nu.26
31 *Beatus vir cui non imputauit dominus &c.3.848.nu.48.*
In chamo & freno maxillas eorum constringe &c.p.855.nu.18
Quoniam tacui inueterauerũt ossa mea. p.488.nu.12.
Fallax equus ad salutem.pagina.724.nu mer.21
32 *Non saluatur rex per multam virtutem.p.355.num.11.*
33 *Gustate & videte.p.497.nu.3.*

Non

Non derelinquent omnes qui sperant in eo.pag.355.nu.12
34 *Dissipati sunt nec compuncti. pagin. 287.nu.13*
Omnia ossa mea dicent tibi.p.448.nu.12
35 *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ p.493.num.3*
36 *Subditus esto domino & ora eum. pa. 135.num.33*
Delectare in domino.p.158.nu.35
37 *Sicut onus graue grauatæ sunt super me.p.455.&.pa.456*
Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices me.pa.381.nu.11
38 *In imagine pertransit homo &c. pag. 849 nu.61*
39 *Gladium euaginauerunt peccatores.p. 76.nu.9*
Cor meum dereliquit me.pa.183.nu.35.
Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia magna.pa.378.num.3
Dominus solicitus est mei.pa.878.nu.26
41. *Quemadmodum desiderat ceruus.pa. 94.num.3*
Quare tristis es anima mea.p.7.nu.18
Sitsuit anima mea ad Deũ fontem viuũ.
43 *In te inimicos nostros ventilabimus cornu.p.665.nu.39*
44 *Diffusa est gratia in labÿs tuis. pagi. 110.num.19*
Vnxit te Deus Deus tuus.p.261.nu 2
45 *Deus noster refugium & virtus. p. 137.nu.6*
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam.p.153.nu.22
46 *Quoniam dÿ fortes terræ vehementer eleuati sunt.pa.743.nu 9*
48 *Laborabit in æternum.p.543 nu.16*
Comparatus est iumentis insipientibus. pag.845.nu.50
Confitebitur tibi cum benefeceris ei.pag. 108.nume.14
Inclinabo in parabolam aurem meam. p. 77.num.12
49 *Inuoca me in die tribulationis. pagi. 139.num.11*
Eruam te & honorificabis me.p.459.n.7
50 *Lauabis me & super niuem dealbabor.p.442.nu.31*
Cor mundum crea in me Deus.pag.479. nu.29
Tibi soli peccaui.pa.772.nu.28
52 *Dixit insipiens in corde suo non est Deus.p.372.num.25*
54 *Vespere & mane & meridie narrabo p.41.n.24.& p.314.nu. 23*
Ecce elongaui fugiens.pag.484.nu.3
Virum sanguinum & dolosum.pag.403. num.35
56 *Exurgam diluculo.pa.147.nu.3*
57 *Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum.p.584.nu.40*
Supercecidit ignis & non viderunt solẽ. p.85.nu.7
58 *Deus meus misericordia eius præueniet me.p.290.nu.22*
60 *Dum anxiaretur cor meum.pagin.7. num.18*
62 *Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.pa.34.nu.2*
In terra deserta inuia & inaquosa. pagi. 320.num.11
In matutinis meditabor in te.pagi. 147. nume.4
64 *Visitasti terram & inebriasti eam. pag 398.num.21*

Exitus

Exitus matutini & vespere delectabis. p.913.num.15
65 Transiuimus per ignem & aquam p. 23.num 5
Holocausta medullata offeram tibi.pagi. 886.nu.50
67 Pluuiam voluntariã segregabis Deus. p.108.nu.26
Cogitaui dies antiquos.pag.907.nu.44.
Meditatus sum nocte ibidem.
Sicut deficit fumus deficiant.pagin.200. num.12
Mirabilis Deus in sanctis suis.pagin.416. num.31
68 Veni in altitudinem maris. pag.105. num.3
Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueũ. pag.249.nu.34
72 Domine in ciuitate tua imaginem illorum ad nihilum rediges.p.90.nu.21.
Ad nihilum redactus sum & nesciui.p. 41.num.24
Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum.p. 198.num.4
73 Ne tradas bestijs animas confitentes tibi p.394.nu.7.&.pag.145.nu.28
74 Cum accepero tẽpus ego iustitias iudicabo.p.307.n.3. &. p.358.num.20
75 Quoniã cogitatio hominis confitebitur tibi & reliquiæ cogitationis, &c. pag. 204.num.24
76 Deus in sancto via tua.pa.680.n.37
77 Elegit Dauid seruum suũ. p.59.n.19
Panem Angelorum manducauit homo, pag.248.nu.30.
Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum.p.325.nu.19
Immissiones per Angelos malos. pagin. 410.num.13
78 Dixi custodiã vias meas.p. 834.n.17
79 Singularis ferus depastus est eam.pa. 28.num.17
Qui deducis velut ouem Ioseph. pag.37. num.11
Respice domine vineam istam &c. pagin. 519.num.26
83 Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.p.221.num.12
Ibunt de virtute in virtutem.p.67. nu.7
84 Iustitia & pax osculatæ sunt. p. 25. num.7
85 Lætetur cor meum vt videat nomen tuum.p.158.nu.35
88 Si dereliquerint filij eius legem meam p.346.num.19
89 Non profanabo testamentum meum. pag.37.num.11
Et eruditos corde in sapiẽtia.p. 915. n. 23
90 Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium.p.877.nu.22
Scapulis suis obumbrabit tibi.p.25.nu.8.
93 Quia non repellet dominus plebem suã &c.p.768.nu.17
97 Qui regis Israel intende. pagin.59. num.20
100 Oculi mei ad fideles terræ.pag.254. num.11
101 Factus sum sicut nicticorax in domicilio.p.257.num.20
102. Bene dic anima mea domino & omnia quæ intra me sunt.pa.308.num.7
103 Quam magnificata sunt opera tua domine.p.761.num.14
Draco iste quem formasti.p 872. nume.9
104 Dilexi quoniam exaudiet Dominus. pag.316.num.30.

106 Errauerunt insolitudine. pagin. 564. num. 29.

Omnem escam abominata est. pagi. 762. num. 67.

107 Exaltare super cœlos Deus &c. pagi. 655. nu. 10.

109 De torrente in via bibit. pag. 80. numer. 19.

114 In Obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. p. 770. num. 21.

115 Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. p. 187. nu. 8.

Quid retribuam domino. p. 182. nu. 31.

117 Circundederunt me sicut apes &c. p. 788. nu. 14.

118. Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum. p. 779. num. 46.

Constitue super eum peccatorem & diabolus stet à dextris eius. p. 801. nu. 14.

Tempus faciendi domine, dissipauerunt legem tuam. p. 610. nu. 26.

Iustificationes tuas custodiam nō me derelinquas. p. 687. num. 16.

Preuaricantes reputaui omnes peccatores terræ. p. 596. nu. 29.

Et veniat super me misericordia tua domine. p. 518. nu. 21

Fiat ei maledictio sicut vestimentum quo operitur. p. 512. nu. 5.

Operiatur sicut diploide confusione sua ibidem.

Nam & testimonia tua meditatio mea est. pag. 839. nu. 32

Prius quam humiliarer ego deliqui. pagi. 433. num. 5.

Anima mea in manibus meis semper, pag. 309. num. 10

Et meditabar in mandatis tuis quæ dilexi. p. 676. nu. 25.

Funes peccatorum circumplexi sunt me. pag. 306. nu. 33

Iniquos odio habui. p. 301. nu. 19.

Da mihi intellectum & scrutabor legem tuam. p. 78. nu. 15.

Reuela oculos meos & considerabo. pagi. 71. nu. 29.

Nisi quod lex tua meditatio mea est. p. 61. num. 26.

Erraui sicut ouis quæ perijt. p. 267. nu. 22 & 24.

Longe à peccatoribus salus. pa. 262. nu. 5.

Omnis consummationis vidi finem. pag. 89. nu. 19.

Præueni in maturitate & clamaui. p. 147 num. 3.

Viam mandatorum tuorum cucurri, pag. 158. nu. 36.

Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ p. 310. nu. 10.

Tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis. p. 350. nu. 31.

Intellectus bonus omnibus facientibus eū. pa 644. nu. 14.

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum. p. 163. nu. 34.

120 Leuaui oculos meos in montes. p. 147 num. 2.

Dominus custodit te ab omni malo. pagi. 688. nu. 19.

121 Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalem. p. 1. num. 1.

122 Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum. p. 540. nu. 7.

124 Qui confidunt in domino sicut mons Sion. p. 138. nu. 9.

127 Labo

127 *Labores manuum tuarum quia manducabis.p.81.nu.24.*
128 *Dominus iustus concidit ceruices peccatorum p.407.nu.5.*
129 *Sustinuit anima mea in verbo eius. p.137.nu.6 & p.323.nu.19*
130 *Domine non est exaltatum cor meū. pag.421.nu.5*
132 *Ecce quam bonum & quam iucundū. p.26.num.9.*
133 *Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini p.368.nu.13*
Benedicat tibi Dominus ex sion ibidem. num.15
136 *Filia Babylonis misera .pagina. 623. num.15*
138 *Omnes vias meas præuidisti.pa.783. num.60*
Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es.p.761.nu.65
140 *Dirigatur domine oratio mea,pagin. 143.nu.24.*
141 *Effundo in conspectu eius orationem meam.p.154.num.24*
143 *Immitte manum tuam de alto pagi. 452.nu.25.&p.868.num.47.*
144 *Prope est dominus omnibus inuocantibus eum.p.76.nu.8.*
Voluntatem timentium se faciet.pa.143. num.24
145 *Nolite confidere in principibus &c. pag.876.num.19*
147 *Lauda Hierusalem dominum.pagi. 498.nu.4.*
150 *Laudate dominum in sanctis eius.p. 416.num.31.*

Ex Prouerbijs.

1 *Fili mi si te lactauerint peccatores.pag. 751.nu.33.*
2 *Qui ambulat fraudulenter reuelat arcana &c.p.815 nu.22*
3 *Honora dominum de tua substantia.p. 42.nu.13.*
4 *Iustorum semita quasi lux splendens. p.308.nu.7.*
5 *Quare seduceris fili mi ab aliena & foueris in sinu alterius.p 686.nu. 12.*
6 *Fauus mellis composita verba,pa. 116. num.1.*
Erueris quasi auis de manu aucupis. pagi. 915.nu.21
7 *Vade ad formicam & considera vias eius pag.508.nu.34*
Non pecces in multitudine ciuitatis.pagi. 760.nu.62
8 *Legem ponebat aquis ne transirent fines suos.p.206.num.30*
10 *Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius.p.235.nu.24*
14 *Risus dolore miscebitur.pagin.91.numer.24*
Vbi non sunt boues præsepe vacuum est.p. 448.nu.10
15 *Melius est vocari ad olera cum charitate.p.320.nu.12*
Os fatuorum ebullit stultitiam. pag.781. num.55
16 *Qui attonitis oculis cogitat praua perfecit malum.p.734.nu.51*
18 *Substantia diuitis quasi murus validus pag.871.nu.4.*
Turris fortissima nomen domini &c.pag. 876.nu.21
21 *Desideria occidunt pigrum.pagi.285. num.6*

22 Diues & pauper obuiauerunt sibi. pa. 83. num. 28
25 Fili præbe mihi cor tuum. pagin. 647. num. 41
28 Beatus homo qui semper est pauidus. pag. 39. num. 17
Qui declinat aurem suam ne audiat legẽ. p. 143 num. 24
29 Qui ad indagandum facilis est. pagi. 305. num. 30
31 Mulierem fortem quis inueniet. pagi. 102. num. 31
Considerauit semitas domus suæ &c. pag. 861. num. 35

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit & generatio aduenit. p. 69. num. 23
Ad locum vnde exeunt flumina reuertũtur. p. 128. num. 10
2 Omnia quæ desiderauerunt oculi mei. p. 120. num. 13
4 Funiculus triplex difficile rumpitur. p. 174. num. 7
6 Amico fideli nulla est comparatio. p. 710. num. 41
9 Nescit homo finem suum. p. 107. n. 9.
35 Fortissimus non habebit in illis patientiam. p. 389. num. 36

Ex Canticis.

1 Botrus cypri dilectus meus mihi. pagi. 317. num. 2
Filij matris meæ pugnauerunt contra me. pag. 161. nu. 28
Trahe me post te. p. 13. num. 4
Vineam meam non custodiui pagin. 102. num. 3
Equitatui meo in curribus Pharaonis. pa. 276. num. 14.
2 Dilectus meus qui pascitur inter lilia. pa. 246. nu. 24. & pag. 35. nume. 7
Vox turturis audita est in terra nostra. p. 145. num. 28
Introduxit me rex in cellam vinariam. p. 93. nu. 4. & p. 644. num. 32
En ipse stat post parietem nostrum. p. 76. nume. 7
Sicut malus inter ligna siluarum. p. 702. num. 16
Sicut lilium inter spinas. p. 702. num. 16
Dilectus meus mihi & ego illi. pag. 350. num. 32
Vox turturis audita est. p 451. num. 19
Ordinauit in me charitatem. pagin. 482. num. 38
3 Egredimini filiæ Sion. pag. 42. num. 2.
Tenui eum nec dimittam. p. 109. nu. 16.
Num quem diligit anima mea. pag. 647. num. 42
Vniuscuiusq; ensis super femur suum &c. p. 867. nu. 42
4 Fauus distillans labia tua. pagi. 148. num. 6
Veni coronaberis de capite Amana. pag. 251. num. 4
Sicut vitta coccinea labia tua. pagin. 33. num. 1
Sicut fragmen mali punici genæ tuæ. pag. 430. nume. 31
5 Venter meus intremuit ad tactũ eius. pag. 799. num. 45
Manus meæ destillauerunt Myrrham. ibidem.

Caput eius aurum optimum &c. pagin. 911. num. 10
Totus desiderabilis. p. 55. nu. 8
Descendat dilectus meus in hortum nouũ. p. 362. nu. 32
Manus eius tornatiles. p. 446. n. 6
Crura eius columnæ marmoreæ. pagin. 532. num. 37
6 Pulchra vt luna. p. 67. num. 6
Descendi in hortum nucum. pagin. 201. num. 14
7 Quid videtis in Sunamite nisi choros castrorum. p. 503. n. 19. & pagin. 222. num. 15
Coma capitis tui sicut purpura regis. pag. 677. nu. 27
8 Quæ est ista quæ ascendit de deserto &c. p. 533. nu. 26. & p. 119. nu. 9
Fortis est vt mors dilectio. pagin. 648. numer. 45
Quæ habitas in hortis, amici auscultant. p. 131. num. 19
Fuge dilecte mi & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum. p. 212. nu. 11

Ex libro Sapientiæ.

2 Liberabit illum de manibus contrariorum. p. 447. nu. 8
Dixerunt impij cogitantes apud se non recte. p. 52. nu. 26
Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. p. 257. num. 21
Coronemus nos rosis. p. 120. num. 11
3 In paucis vexati in multis bene disponentur. p. 81. num. 22
5 Erraumus à via veritatis, quid nobis profuit superbia. p. 71. nu. 7
Tanquam vmbra transierunt. pagin. 132. num. 20
Lassati sumus in via iniquitatis. pag. 280. nume. 26
6 Initium sapientiæ, verissima est disciplina concupiscentia. p. 285 num. 5
9 Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. p. 95. num. 12
10 Transuexisti illos per aquam nimiam p. 24. num. 3
Deduxit iustum per vias rectas. pa. 276. num. 13
14 Acerbo luctu dolens pater &c. pag. 759. num. 59

Ex Ecclesiastico.

1 Timenti domino bene erit pagin. 96. num. 13
2 Serua timorem Dei & in illo veterascee p. 359. num. 24
3 Plurima super sensum hominis ostensa sunt tibi. pa. 347. num. 27
Qui diligit Deum exorabit pro peccatis. p. 750. num. 30
Quãto magnus es humilia te in omnibus p. 15. nu. m. 10
Deus honorauit patrem in filijs. pag. 143. num. 22
4 Congregationi pauperum amabilem te facito &c. p. 757. num 52
5 Noli anxius esse in diuitijs iniustis. pa. 541. num. 10
7 Noli quærere fieri Iudex &c. pagin. 413. num. 22
9 Colloquiũ eius quasi ignis exardescet pag. 101. num. 29
10 Principatus sensati stabilis erit pag. 277. nume. 15.

Initium omnis peccati superbia. pagina. 718. num. 2
21 Ne laudaueris hominem in vita sua. p. 470. num. 3
Est qui locupletatur parce agendo. pagin. 365. num. 6
12 Pondus super se tollit qui honestiori se communicat. p. 258. nu. 25
14 Viro cupido & tenaci ad quid aurum p. 366. nume. 7
Omnis caro sicut fœnum veteraſcet &c. p. 726. num 27
Ante mortem benefac amico. pagin. 358. num. 19
15 In medio Eccleſia aperuit os eius. pag. 24. num. 4
Reliquit hominem in manu conſilij ſui. p. 446. num. 53
17 Poſuit oculum ipſorum ſuper corda illorum. p. 467. num. 31
Miſericordia viri quaſi ſaculus. p. 243. n. 15. & pag. 839. nu. 33
18 Effundet ſuper eos miſericordiam ſuã pa. 457. num. 3
Nihil eſt tibi in hoc ſeculo. pa. 463. n. 20
Cum conſummauerit homo. pa. 51. nu 25
Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore. p. 354. num. 8
21 Non eſt ſenſus vbi eſt amaritudo. pagi. 108. num. 12
Quaſi rhomphea bis acuta hominis iniquitas. p. 763. num. 2
23 Gloria magna eſt, ſequi dominum. p. 555. num. 1
Anima callida quaſi ignis ardens &c. p. 762. & num. 67. nu. 69
24 Spiritus meus ſuper mel dulcis. pagin. 12. num. 2
In omnibus requiem quæſiui. pagin. 120. num. 12
28 Verbis tuis facito ſtateram & frænos pa. 815. num. 23
31 Amaritudo anima minorans virtutẽ. pag. 108. num. 12
33 Homo ſenſatus credit legi Dei & lex illi fidelis. p. 350. nu. 32
35 Qui cõſeruat legem multiplicat oratio nem. p. 350. nu. 31. & p. 147. num. 4
Oratio humiliantis ſe nubes penetrabit. p. 129. nu. 14
39 Iuſtus cor ſuum tradidit. pagin. 147. num. 2
51 Modicum laboraui & inueni multam requiem. p. 70. nu. 26

Ex Iſaia.

1 Super quo percutiã vos, vltra addentes prauaricationem. p. 731. num. 41
Cum multiplicaueritis orationem. pagin. 144. num. 23
Super quo percutiam vos vltra. p. 32. nu. 31. & p. 812. num. 15
Incenſum abominatio eſt mihi. pa. 429. num. 28
Lauamini mundi eſtote. pa. 328. num. 2.
3 Veſtimentum tibi eſt, princeps eſto noſtri. p. 58. num. 16
Dominus ad iudicium veniet cum ſenibus populi. pag. 133. nu. 29
4 In die illa erit germen domini in magnificentia. p. 209. nu. 2
5 Væ qui coniungitis domum ad domũ. pa. 234. num. 21
Væ qui trahitis quaſi vinculum plauſtri peccatum. pa. 324. num. 22

7 Propter hoc dabit vobis signum. pag. 229. num. 3

8 Accelera, spolia, festina. pagina. 842. num. 42

9 Succensa est quasi ignis impietas &c. pa. 795. nu. 36. & p. 624. num. 16

Nouissimo aggrauata est via maris Galilea. p. 770. num. 23

Letabuntur coram te sicut latantur in messe. p. 284. num. 2

Vocabitur princeps pacis. p. 1. num. 1

10 Computrescit iugum a facie olei. pagi. 389. num. 36

Va Assur virga furoris mei. pagin. 175. num. 12

Consummatio abbreuiata inundabit iustitiam. pa. 121 nu. 16

11 Et erit iustitia cingulum lumborum eius &c. p. 512. nu. 5

13 Sicut excussio olee duarum vel trium olinarum. p. 707. num. 32

Super montem caliginosum leuate signum p. 215. num. 19

15 Dominus fundauit Sion & in ipsa sperabunt. p. 224. num. 20.

16 Audiuimus superbiam Moab pagin. 99. num. 24

Emitte agnum domine p. 53 nu. 1

19 De radice colubri egredietur regulus. pag. 449. num. 14

20 Va corona superbie ebrijs Ephraim. p. 837 nu. 25

23 Sume tibi Citharam. pa. 404. nu. 39

26 A facie tua domine concepimus. pag. 424. num. 12

Misereamur impio & non discet iustitiam. pag. 730. num. 9

Indulsisti genti domine &c. ibidem.

Vade populus meus in cubicula tua. pag. 8. num. 19

Viuent mortui tui. p. 17. nu. 17

27 In illa die visitabit dominus in gladio suo duro p. 123. num. 20

28 Pedibus conculcabitur corona superbie pag. 231. num. 12

Coangustatum est stratum. pag. 119. nu. 9. & pa. 540. num. 7

Idcirco hac dicit dominus: ecce ego mitta &c. p. 829. num. 3

30 Ad vocem clamoris tui. pagin. 128. nume. 12

Habentes fiduciam in vmbra. pag. 875. num. 16

32 Et erit fructus iustitiæ pax, pagin. 25. num. 7

38 Recogitabo tibi omnes annos meos &c. p. 892 num. 4

In pace amaritudo mea amarissima ibidē

40 Duplicia suscepit pro omnibus iniquitatibus. 748. num. 44

Sicut pastor gregem suum pascet. pagin. 59. num. 9

44 Laudate cœli quoniam misertus est dominus p. 598. num. 53

46 Facta sunt simulacra eorum bestijs & iumentis &c. p 538 num. 1

Redite preuaricatores ad cor. pagin. 631. num. 41

Ad fontes aquarum potabit eos. pag. 532. num. 23

49 Nunquid obliuisci potest mulier. pag. 35 num. 5

51 Va qui trahitis iniquitatem. pag. 509. num. 130

Vnum vocaui eum & benedixi ei. pa. 35. num. 7

53 *Quasi agnus coram tondente se obmutescet.p.5 .nu.2*
Si posuerit pro peccato animam suam.pa. 797.nu.41
54 *Filij mendaces &c.p.97.nu.16*
Ad punctum in modico dereliqui te.pagi. 79.nu.28
Lauda sterilis quæ non paris.p.432.nu.2. & pa.681.nu.40
55 *Omnes sitientes venite ad aquas.pagi. 705.nu.25*
56 *Lætificabo eos in domo orationis meæ. pa.158.nu.36*
57 *Iustus periit & non est.pagina.74.nu mer.3.*
Veniat pax.p 1.num.3
58 *Si vere conuerteris p.78.nu.14*
Si abstuleris de medio tui cathenam. pag. 589.num.9.
59 *Telas araneæ texuerunt.p.279.n.23. & p.871.nu.6*
Oua aspidum fregerunt.p.579.nu.27
Elongatum est iudicium à vobis. pag. 98. nume.19
61 *Spiritus dñi super me.p.1.265.num.15*
Misit me vt consolarer.pa.74.nu.2
62 *Voluntas mea in ea.p.207.nume.31*
63 *Tu domine Pater noster, & Redemptor noster.p.154.nu.23.*
65 *Antequam clament ego exaudiam.p. 404.nu.15*
Qui ponitis fortunæ mensam.pagin. 296 numer.3
66 *Ad quem respiciam nisi ad pauperculũ pag.220.nu.10*
Egredietur & videbunt cadauera virorũ. pag.11.num.30
Super humilem requiescet spiritus meus. pagin.769.num.19

Ex Hieremia.

1 *Ecce ego conuocabo omnes cognationes pag.174.nu.8*
Quid tu vides Hieremia p.300. num.15. & p.374.nu.32
2 *Recordatus sum tui quoniam secuta es me in deserto.p.189 nu.14.*
Prohibe pedem tuum à nuditate.pa.247. num.28
Aperuerunt super te os suum.&c.pa.801. num.53
3 *Facilitate fornicationis sua.pag.909. num.5.*
4 *Denigrata est super carbones facies eorum.p.31.nu.25*
Vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ pa.329.nu.5
Si reuerteris à me Israel.pagina.464. numer.22.
5 *Stupor & mirabilia facta sunt in terra pag.47.num.16.*
Iccirco percussit eos Leo de silua.pagina. 164.nu.5
6 *Ecce ego adducam mala.pagina.904. num.41.*
7 *Noli orare pro populo hoc.pagin.150. num.13.*
10 *Israel virga hæreditatis eius pag.161. num.6*
12 *Vsquequo lugebit terram, & herba omnis siccabitur.p.74.nu.3.*
Si cum peditibus currens laborasti.p.82. num.25.
Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi.p.522.nu.35

17 Perdix fouit, quæ non peperit pagina. 363.nu.35.
21 Ecce ego conuertam vasa belli.pagina. 165.nu.17
Et erit anima sua tanquam spolium. pag. 386.nu.26
23 Si interrogauerit populus iste.pagina. 46.nu.9.
Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur pag.904.nu.41
25 Misit dominus prophetas consurgens diluculo p.383.nu.1
Assumam Nabuchodonosor seruum meum pag.804.nu.63
44 Facientes faciemus omne verbum.p. 852.nu.13
Quia plus fecit quam potuit iccirco perierunt.p.99.nu.24.
47 Ecce aquæ ascendent ab aquilone.pa. 80.nu.19.

Ex Threnis.

1 Peccatum peccauit Hierusalem.p.164 num.6
2 Cogitauit dominus dissipare murum filiæ Sion.p.175.num.10
3 Sedebit solitarius & tacebit.pagi.77. num.10
Nos iniquè egimus.p.127.nu.7.
Bonum est viro cum portauerit iugum ad adolescentia sua.p.484.nu.5

Ex Baruch.

3 Stellæ dederunt lumen.p.884.nu.47.
6 Vnde vobis notum sit quia non sunt Dij &c.p.775.nu.38

Ex Ezechiele.

1 Planta pedis eorum quasi planta pedis vituli.p.675.nu.21.
2 In pascuis vbertimis pascam oues meas p.41.nu.23
3 Si dicente me ad impium morte moriris.p.49.nu.17
5 Sume gladium acutum & capillos tibi rade.p.370.nu.21.
Ecce ego ad te, & ipse ego faciã in medio tui iudicia.p.616.nu 25
10 Rotas vocauit volubiles audiente me. p.571.nu.2.
13 Violabant me propter pugillũ hordei. p.311.nu.14
15 Lignũ vitis eo modo quo dedi igni ad deuorandum.p.195.nu.13
16 Hæc fuit iniquitas sororis tuæ Sodomæ. p.102.nu.31
Ecce ego extendam manum meam. pagi. 318.nu.6.
18 Omnes animæ meæ sunt. pagina.309. num.9
19 Quare mater tua leæna. pagina.333. num.15
23 Insaniuit libidine super concubitum eorum.p.306.nu.34
29 Ecce ego ad te Pharaõ Rex Ægypti. &c.p.778.nu.45
32 Qui cum circuncisis dormierunt. pagi. 69.nu.21
33 Dic ad eos viuo ego.p.138.nu.9
34 Suscitabo super eas pastorem vnum.p. 35.num.6
40 Et ecce murus forinsecus &c. & vidi virum qui ædificium illud metiebatur. &c.p.766.nu.10

44 Et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. pagi. 342. nu. 7
47 Ab hoc templo aquæ egrediuntur. pa. 213. nume. 13.

Ex Daniele.

4 Regnum tuum transibit à te. pagin. 195. nume. 32
9 Post hebdomadas sexaginta duas &c. vsq; ad finem capitis. pa. 894. nu. 12

Ex Osea.

1 Ablactauit eam quæ erat absq; misericordia pa. 660. num. 24
2 Ecce ego lactabo eam. pa. 483. num. 2
Perditio tua ex te Israel p. 392. num. 7
Vadam post amatores meos, p. 260. n. 24
Iccirco conuertam & sumam fructum meum, p. 169. num. 29
Comedent eam bestiæ agri, pagina. 394. nume. 7
4 Particeps idolorum Ephraim dimitte eum pa. 40. num. 20
Vnusquisq; nō iudicet & nō arguatur vir.
Super capita montium sacrificabant. pa. 313. num. 21
Peccata populi mei comedent. pagi. 825. nume. 52
Oblita es legis Dei tui obliuiscar filiorū tuorum & ego. pa. 318. num. 4
Dilexerunt afferre ignominiam protectores eius, pa. 342. num. 8
Spiritus fornicationis decepit eos. p. 426. nume. 18
5 Ego scio Ephraim, & Israel non est abscónditus à me. pa. 502. nu. 17
Et respondebit arroganti. Israel in facie sua. pa. 297. num. 6
6 Propter hoc dolaui in prophetis &c. p. 693. nume. 33
Misericordiam volui & non sacrificium. pag. 694. num. 35
7 Reuelata est iniquitas Ephraim. pag. 380. num. 9
Dies regis nostri, cœperunt principes furere à vino. p. 825. num. 54
Ephraim quasi columba seducta pag. 40 nume. 20
8 Me inuocabunt Deus meus. pag. 194. num. 28
Quia ventum seminabunt & turbinem metent. pa. 905. num. 43
Quasi aquila in domum domini. pagina. 393. nume. 4
9 Quasi vuas in deserto inueni Israel, pa. 284. num. 4
Gloria eorum à partu, ab vtero & à conceptu. pa. 719. num. 6
Ephraim quasi auis aduolauit. pagi. 251. nume. 2
Area & torcular non pascet eos. pagina. 169. nume. 30
Noli lætare Israel, noli exultare. pag. 84. nume. 3
10 Ephraim vitula docta diligere naturam. pa. 386. num. 25
Seminate vobis in iustitia & metite in ore misericordiæ. pagin. 313. num. 20. &. pa. 862. num. 37
11 Ego quasi nutritius Ephraim. pa. 34. nume. 3
12 Manibus prophetarum assimilatus sum. pag. 55. num. 8

Et inualuit ad Angelum.pa.128.nu.11
14 Eius qui in te est misereberis populi.p. 517.num.20
Ero quasi ros Israel germinabit sicut lilium pag.370.num.19
21 Dives effectus sum.p.235.num. 24

Ex Ioele.

1 Vocate cœtum congregate senes.pag. 174.num.7
Gens ascendit super terram meam,pagi. 431.num.34
Residuum eruca comedit locusta &c.pa. 726.num.27
2 Scindite corda vestra & non vestimenta vestra,p.600.num.41
Effundam spiritum meum super omnem carnem.p.170.nu.34.pa.912.nu.13
Filij Sion exultate in domino,&c.pagina. 378.num.3

Ex Amos.

3 Si erunt pastor de ore leonis,p.46.n.7
6 Væ qui opulenti estis in Sion,pa.552. numer.41
8 Occidat sol meridie,p.96.num.14
Emittam famem in terram non famem panis, pag.273.num.3

Ex Michæa.

2 Væ qui cogitatis inutile pa.675.n.23
Ne alloquamini loquentes,&c.pag.696. num.42
4 Et nunc quare mœrore contraheris pa. 7.numer.18
6 Indicabo tibi ô homo quid sit bonum, &c.pag.839.num.31
7 Væ mihi quia factus sum sicut qui colligit racemos vindemiæ,p.535.nu.32

Ex Naum.

1 Dominus patiens & magnæ fortitudinis,pa.30,num.13

Ex Abacuc.

1 Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ,pa.327.nu.33
2 Si moram fecerit expecta eũ.p.8.n.21

Ex Sophonia.

1 Vlulate habitatores pilæ,p.287.nu.13
Scrutabor Hierusalem in lucernis, &c. pag.903.num.38
3 Væ prouocatrix & redempta ciuitas, &c.395.num.12 & pa.309.nume.38

Ex Zacharia.

1 Reuertar ad Hierusalem in misericordijs,pag.328,num.2
11 Si bonum est in oculis nostris afferte mercedem,p.46.num.8
Sume tibi vasa pastoris stulti,p.46.n.10
Sumpsi mihi duas virgas,pag.407.nu.6
12 In die illa proteget dominus habitatores Hierusalem.p.784.nu.2
Effundam super domum Dauid, &c.pag. 912.num.12
14 In die illa erunt lebetes in domo Domini,pag.785.num.5

Ex Malachia.

2 *Labia sacerdotis custodient scientiam pag.348.num.26*
3 *Ego Deus & non mutor.pa.126.nu.6.*

Ex Matthæo.

3 *Sic enim decet nos implere omnem iustitiam.pa.424. nu.13*
Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur.pag.893.num.7
6 *Quærite primum regnum Dei & iustitiam eius.pag.365.num.19*
Si lumen quod in te est tenebræ sunt pa. 185.num.5
9 *Non veni vocare iustos sed peccatores. pag.265.num.14*
Misericordiam volo & non sacrificium, pag.600.num.40
10 *Exeuntes foras excutite puluerem.p. 112.num.25*
11 *Venite ad me omnes qui laboratis.p. 746.num.19*
12 *Progenies viperarum, pag.257.nu.21*
13 *Fulgebunt iusti sicut sol,pag.82.n.27*
14 *Hic est sanguis meus, pa.42. nu.26*
Habete fiduciam ego sum, nolite timere. pag.870.num.2
16 *Vade post me Satana pag.93.num.6*
Pater noster qui es in cælis,pa.145.n.30
18 *Dico vobis quia si duo ex vobis,pagin. 176.num.14*
19 *Facilius est camelũ per foramen acus transire pag.365.num.4*
20 *Filius hominis venit dare animam suam pag.41.num.25*
Potestis bibere calicem.pa.63.num.4.& pag.104.num.2
Conuẽtione autem facta ex denario diuino,pag 205.num.26
Sustinete hic & orate mecum. pag. 532. nume.22
21 *Nunquam ex te fructus nascatur.pa. 356.num.14*
23 *Dicunt & faciunt.pag. 59.num.19*
Dilatant Phylacteria sua.pa.676.nu.26
24 *Quemadmodum gallina congregat pullos suos,pag.35.num.5*
25 *Quandiu fecistis vni de his minimis, pag.163.num.13*
26 *Et progressus pusillum procidit in faciem suam.pag.129.num.13*

Ex Marco.

10 *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum.pag.104.num.2*
Erant autem in via ascendentes Ierosolymam.pag.105.num.4
13 *De die autem illo vel hora nemo scit, pag.188.nume.11*

Ex Luca.

1 *Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.pag.25.num.8*
Inuenisti enim gratiam apud Deum.pag. 163.nume.11
2 *Gloriam in excelsis Deo. p. 493.nu.12*
9 *Beati qui nunc esuritis,pa.40.nu.22*
9 *Neque duas tunicas habeatis. pagina 366.nume.8*
Factum est dum complerẽtur dies assumptionis illius.pa.105.num.3
10 *Videbã Sathanã sicut fulgur de cælo*

cadentem.pagin 399.num 24
11 *Si oculus tuus fuerit simplex. pagi. 306.nume.1*
12 *Magister dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem.p.357.nu.16*
Ignem veni mittere in terram.pag.146. nume.31
Quis putas est fidelis dispensator & prudens.pag.47.num.13
Baptismo habeo baptizari.pag. 63.nu.4
Stulte hac nocte repetent à te animam tuam.pag.106.num.7
13 *Requiritur sanguis prophetarum.p. 193.num.25*
15 *Gaudium erit in cœlo super vno peccatore.pa.103.num.55*
Congratulamini mihi quia inueni ouem. pag.62.num.27
16 *Recordare fili quia recepisti bona in vita tua p.83.nu.28. & pa. 90.nu.22*
18 *Oportet semper orare pag.130.nu.17*
21 *Vidit quandam pauperculam viduã &c.pa.707.num.31*
22 *Quod facis fac citius pa. 92. num.2*
Orate ne intretis in tẽtationẽ.p.179.n.24

Ex Ioanne.

1 *Erat lux vera quæ illuminat.pa.196. nume.36*
Dedit eis potestatem filios Dei fieri pagi. 338.nume.30
Gloriam quasi vnigeniti à patre. pagina. 371.num.24
3 *Lux venit in mundũ & dilexerunt homines magis tenebras.pa.713.nu.48*
4 *Ego cibum habeo mãducare.p.54.n.4*
6 *Ego sum panis viuus p.44.num.2*
7 *Siquis sitit veniat ad me.pa.12.nu.1. &.pag.44.num.2*
7 *Spiritus Sanctus nondum erat datus. pag.100.nu.25.&.pag.16.n.15*
8 *Qui ex Deo est verba Dei audit.pagi. 275.num 9*
Ego sum lux mundi.par.44.num.2
9 *Scimus quia peccatores non exaudit. p.135.num.33*
10 *Qui pastor est ouium proprias oues vocat.pa.48.nu.16*
12 *Princeps huius mundi eijcietur foras. par.123.num.20*
Ego sum lux mundi.p.78.num.15
Videntes discipuli indignati sunt.pagin. 381.nume.10
Sinite illam vt in diem sepulturæ meæ seruet illud.pa.567.num.38
14 *Quia ego ad patrẽ vado.p.681.n.39*
Ego sum via veritas & vita.pagina.44. nume.2
Pacem meam do vobis pacem relinquo vobis.pa.2.nu.5
15 *Iam non dicam vos seruos.pagin.631. num.39*
Ego sum vitis vera.par.317.nu.2
16 *Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum.pa.11.num.31*
Venit hora vt omnis qui interficit vos.p. 80.num.19.&.p.306.nu.1
17 *Manifestaui nomen tuum hominibus.pa.270.num.31*
18 *Sime quæritis sinite hos abire. pagi. 50.num.21*
20 *Ascendo ad patrem meum.pag.141. nume.16*
21 *Cum esses iunior cingebas te.pagina. 65.num.9*

Ex Actis Apostolorum

1 *Hic possedit agrum de mercede iniquitatis.pag.769.num.19*

3 *Scio quia per ignorantiam feciſtis.pa. 426.num.20*

5 *Ibant gaudentes à conſpectu Concilij,pag.106.num.8*

8 *Quomodo poſſum ſi non aliquis oſtẽderit mihi pa 71.num.29*

In felle amaritudinis & obligatione peccati video te eſſe p.a.769.nu.20

9 *Quis es Domine pa.18.num.8*

Ibat per viam gaudens pag.222. num.13

15 *Iugum quod neque nos neque patres noſtri.&c.pa.121.num 15*

20 *Ego ſcio quod poſt diſceſſionem meã intrabunt lupi rapaces.pa.144. nu.13*

Attendite vobis & vniuerſo gregi. pagi. 48.nume.14

Mundus ſum à ſanguine omnium pagi. 708.num.34

Ex Epiſtola ad Roma.

1 *Qui factus eſt ex ſemine Dauid. pag. 35.nume.7*

Accepimus gratiam & apoſtolatum ad obediendum.pag.37.num.12

Tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum.pag.240.num.7

Sicut non probauerunt Deum habere in notitia pa.121.nume.13

Quia cum Deum cognouiſſent non ſicut Deum glorificauerunt pagina. 475. nume.19

Reuelatur ira Dei de cælo pa.409. nu.11

Non eſt acceptio perſonarum apud Deũ. pag.6.num.16

Tu autem ſecundum duritiam tuam & impœnitens cor. pag.21.nu.30

Anduitias bonitatis & patientiæ & longanimitatis eius contemnis ,ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit,&c.pa.514.num.11. vſque ad pag.516,nu.16

Si autem tu Iudæus cognominaris,&c late explicatur.pa.619.num.3

Iniquitas noſtra iuſtitiam Dei commendat.pag.265.num.15

4 *Traditus eſt propter peccata noſtra p. 16.num.13*

5 *Tribulatio patientiam operatur, pagi. 10.nume.28*

Iuſtificati ergo ex fide.pag.25.num.7

In ſimilitudinẽ carnis peccati, p.251.n.3

Gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei.pa. 222.num.14

Spes autem non confundit.pagina. 879. nume.28

6 *Humanum dico propter infirmitatẽ carnis veſtræ pag. 69.num.24*

Sicut exhibuiſtis membra veſtra pagina. 35.nume.19

7 *Non quod volo bonum hoc ago pagi. 186.num.5*

Video aliam legem in membris meis.pag. 96.nume.13

Peccatum operatum eſt mihi mortem.p. 41,nume.24

8 *Lex ſpiritus liberabit me à lege peccati & mortis,pag 795.nume.36*

Fratres debitores ſumus non carni , &c. pag.623.nume.13

Spiritus adiuuat infirmitatem noſtram. pag.133.num.27

Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.pag.511.num.23
Certus sum quod nec mors,nec vita.pag.109.nume.16
Spiritus sanctus postulat gemitibus inenarrabilibus.pa.769.num.18
Omnis creatura ingemiscit. pagina.75. nume.4
Si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis.pag.17.num.16
9 Vt ostenderet diuitias gloriæ suæ.pag.252.num.6
Non quod exciderit verbum Dei &c.pa.879.num.28
10 In omnem terram exiuit sonus eorũ. pag.379.num.6
Diues in omnes qui inuocant illum .pagi.367.nume.11
11 Quandiu ego sum gentium Apostolus pag.572.num.5
Illorum delicto salus est gentibus.pagin.912.nume.13
12 Date locum iræ.pag.781.nu.56. &. pag.858.num.27
Reformamini in nouitate sensus vestri.p.545.num.16
Sicut in vno corpore multa membra habemus.pa.357.num.18
Dico enim per gratiam quæ data est mihi &c.pa.852.num.8
Qui miseretur in hilaritate.p.243.n.16
Spe gaudentes.pa.222.num.14
Habentes donationes secundum gratiam pagin.134.num.30
Qui præest in solitudine pa.58. num.17
13 Induimini dominum nostrum Iesum Christum.pa.512.num.5
Qui diligit proximum, legem implenit. pag.121.num.15
15 Vt refrigerer vobiscum.p.258.nu.24
Quacunq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.pa.74.nu.2
Deus autem repleat vos omni gaudio & pace in credendo.p.222.num.13

Ex Epistola prima ad Corinthios.

1 Placuit per stultitiam prædicationis saluos facere credentes.pa.114.nu.16
1 Contemptibilia elegit Deus & ea quæ non sunt ibidem.
2 Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus.pa.235.num.23
3 Tanquã paruulis in Christo lac vobis potum dedi.pa.340.num.2
4 Quid habes quod non accepisti pagin.365.num.16
Quid vultis in virga? veniam ad vos.pa.348.nume.25
Tanquam purgamenta huius mundi pagina.225.num.24
Vsq; in hanc horam & esurimus. pagin.38.num.14
5 Si mortui non resurgunt neq; Christus resurrexit.p.16.num.14
6 Iam quidem delictum est in vobis omnino.pag.24.num.5
Cadite super nos & abscondite nos &c. pa.768.num.15
Glorificate & portate Deum in corpore vestro.pa.469.num.37
7 Nolite fraudare inuicē.p.190. nu.18
9 Omnia omnib⁹ factus sum p.258.n.24
Nescitis quod in stadio currunt &c. pa.511.num.1

Qui

Qui in agone est ab omnibus se abstinet. p. 387. *num.* 28

10 *Nolo vos ignorare fratres, &c. pagina,* 888. *num.* 5

Omnia in gloriam Dei facite pag. 557. *num.* 8. *& pag.* 299. *num.* 12

Petra autem erat Christus, pagina. 160. *numer.* 3

Tentatio vos non apprehendat nisi humana, pa. 108. *num.* 13

Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, pa. 81. *nu.* 22

11 *Iudicium sibi manducat & bibit, pag.* 250. *num.* 35

Quotiescunque manducabitis panem hūc pag. 10. *num.* 29

Mulieres velamen habeant propter Angelos. pag. 888. *num.* 57

12 *Diuisiones gratiarum sunt pagi.* 680. *numer.* 38

13 *Charitas omnia credit pagina.* 376. *numero.* 37

Videmus nunc per speculum in ænigmate pag. 347. *num.* 22

Templum Dei sanctum est quod estis vos pag. 224. *num.* 21

14 *Si orem lingua, mens mea sine fructu est, pag.* 183. *num.* 36

15 *Gratia Dei sum id quod sum, pagina.* 41. *num.* 24

Fratres mei dilecti stabiles estote pag. 41 *num.* 24

Primus homo de terra terrenus, &c. pag. 846. *num.* 53

Ex Epistola secunda ad Corinthios.

1 *Benedictus Deus & pater domini nostri Iesu Christi, p.* 87. *num.* 13

Deus de tantis periculis nos eripuit, pagi. 173. *num.* 6

2 *Ex multa tribulatione & angustia scripsi vobis, pag.* 84. *num.* 4

Id quod in præsenti est momentaneum, p. 80. *num.* 19

4 *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, pagi.* 216. *num.* 22

5 *Charitas Christi urget nos, pagin.* 50. *numer* 22

Deus erat in Christo mundum reconciliās pag. 274. *num.* 6

6 *Cor nostrum dilatatum est, pag.* 765. *numer.* 8

Vos enim estis templum Dei viui, pagina. 768. *num.* 9. *&. pa.* 416. *nu.* 32

Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, pag 253. *num.* 10. *&. pa.* 113 *num.* 28. *& p.* 746. *num.* 20

Pro Christo enim legatione fungimur. pagina. 39. *nu.* 12

7 *Repletus sum consolatione superabundo gaudio, pa.* 213. *num.* 14

9 *Qui seminat in benedictionibus, &c. pag.* 844. *num.* 44

11 *Huiusmodi pseudoapostoli sunt operarij subdoli pag.* 345. *num.* 15

12 *Signa apostolatus mei facta sunt super vos in patientia, pagina.* 266. *numero.* 18

Ne magnitudo reuelationum extollat me pag. 133. *num.* 27

13 *Pacem habete & Deus pacis erit vobiscum, pag.* 5. *num.* 14

Ex Epistola ad Galatas.

2 Tu cùm Iudeus sis, gentes cogis iudaizare. pa. 344. num. 19
Et nos in Christo Iesu credimus. pagina. 745. num. 15
4 Quoniam estis filij Dei misit Deus spiritum filij sui. pag. 154. num. 23
5 Fructus spiritus est charitas, gaudiũ, pax. p. 157. nu. 33. & p. 211. nu. 8
Manifesta sunt opera carnis. p. 437. n. 17
6 Operemur bonum ad omnes maxime ad domesticos fidei. p. 326. nu. 29

Ex Epistola ad Ephesios.

1 Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. pag. 125. num. 3
Benedictus Deus & Pater domini nostri Iesu Christi &c. p. 683. num. 2
Caput super omnem Ecclesiã. p. 261. nu. 3
2 Deus autem qui dives est in misericordia. p. 780. num. 52
Ipse est pax nostra qui fecit vtraque vnũ pag. 1. num. 1
4 Dedit quosdam pastores & doctores. pa. 48. num. 14
soliciti seruare vnitatem in vinculo pacis. pa. 3. nu. 8. & pa. 171
Nolite contristari Spiritum sanctum. p. 771. nu. 25. & pag. 170. nu. 34
Donec occurramus omnes, in vnitatem fidei. pa. 312. num. 17
5 Estote imitatores Dei, pa. 555. nu. 2

Ex Epistola ad Philippẽses.

1 Desiderium habeo dissolui & esse cum Christo. pag. 106 num. 7
Confido quod qui incepit in vobis bonum opus perficiet vsq; in diem Iesu Christi. pag. 507. nu. 33
2 Si qua consolatio in Christo si quod solatium & pa. 443. num. 34
In similitudinẽ hominũ factus. p. 251. n. 2
Lucetis sicut luminaria in mundo. pagin. 28. num. 15
3 Si quomodo occurram ad resurrectionem. pag 17. num. 16
4 Petitiones vestræ cum gratiarũ actione. p 127. nume. 9
Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. pag. 198. num. 5

Ex Epistola ad Colossẽses.

1 Adimpleo ea, quæ desunt passionis Christi. pa. 42. nu. 28. & p. 220. n. 7
2 spolians principatus & potestates pa. 123. num. 21
Neq; vos decipiat per Philosophiã & inanem fallaciam. p. 828. num. 43
3 Mortui enim estis & vita vestra abscondita est cum Christo. p. 82. nu. 27

Ex Epistola prima ad Thessalonicenses.

4 Non vocauit nos in immunditiam pa. 571. nu. 3

Ex Epistola secunda ad Thessalonicenses.

5 Spiritũ nolite extinguere p. 170. n. 34

Ex Epistola prima ad Timotheum.

6 Diuitibus præcipe &c. p. 871. num. 5

Ex Epistola secunda ad Timotheum.

4 *Predica verbum, insta opportune importune. pa. 278. nu. 18.*

Ex Epistola ad Titum.

1 *Omnia munda mundis. pa. 563. nu. 26*

Ex Epistola ad Hebræos.

1 *Propterea abundantius oportet nos obseruare &c. pag. 122. nu. 19 & potissimum. p. 850. nu. 2*

5 *Factus est omnibus obedientibus sibi. p. 143. num. 24.*

10 *Habentes itaque fratres fiduciam in sanguine Christi &c. p. 888. nu. 18.*

11 *Christus assistens pontifex. p. 54. nu. 5.*

Fides est substantia rerum sperandarum. p. 104. nu. 37

Fide obtulit Abraham Isaac. p. 137. nu. 5.

12 *Pacem sequimini cum omnibus. pagi. 291. num. 24*

Contemplantes nequis desit gratiæ Dei. p. 747. nu. 21

13 *Iesus Christus heri & hodie ipse in sæcula. p. 400. nu. 25*

Ipsi enim pernigilant. p. 371. nu. 23.

Beneficentiæ eius nolite obliuisci. p. 370. num. 19

Ex Epistola Sancti Iacobi.

1 *Si quis vestrum indiget sapientia. pagi. 139. nu. 11*

Omne datum optimum, pag. 5. nu. 13

Qui dat omnibus affluenter. p. 143. n. 16.

2 *Dæmones credunt & contremiscunt. p. 850. nu. 3.*

Qui offendit in vno factus est omnium reus. p. 772. nu. 29

3 *Fructus iustitiæ in pace seminatur. pa. 293. nu. 29*

Si quis verbo non offendit hic perfectus est vir. p. 859. nu. 28. & 29

5 *Tristatur autem aliquis vestrum, oret æquo animo. p. 194. nu. 28*

Multum valet deprecatio iusti assidua. p. 135. nu. 31

Si quis ex vobis errauerit à veritate & cõuerterit quis eum. p. 636. nu. 9

Ex Epistola prima D. Petri.

1 *Certus sum quod velox est depositio tabernaculi mei. p. 65. nu. 10.*

Scientes quia non corruptibilibus auro & argento redempti estis pa. 270. nu. 30.

4 *Vnusquisq; sicut accepit gratiam. pa. 357. nu. 18*

5 *Deus autem omnis gratiæ qui vocauit nos. p. 87. nu. 13.*

Cum apparuerit princeps pastorum. pagi. 44. num. 3

Ex Epistola secũda D. Petri.

1 *Vt per hæc efficiamini diuinæ consortes naturæ. p. 16. nu. 13*

Ex Epistola prima Diui Ioannis.

2 *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris. p. 41. nu. 25*

3 *Qui odit fratrem suum homicida est.p.* 763.*num.*2
Si reprehenderit nos cor nostrum, &c.p. 458.*nu.*4.
*Videte qualem charitatem dedit nobis Deus.p.*141.*nu.*26
Si cor nostrum non reprehenderit nos.pa. 127.*nu.*7
4 *Perfecta charitas foras mittit timorē p.*7.*nu.*20
5 *Qui scit fratrem suum peccare peccatū non ad mortem pa.*74.*nu.*4

Ex Apocalypsi.

1 *Hæc dicit qui tenet stellas septem.pag.* 44.*nu.*3
Similem filio hominis vestitum podere.p. 329.*nu.*5.
2 *Scio vbi habitas, vbi sedes est Sathanæ p.*114.*nu.*31
Dedit illi Deus vt pœnitentiam ageret.p. 21.*num.*3
3 *Vtinam frigidus esses aut calidus.pagi.* 437.*num.*15
*Suadeo tibi emere à me aurum.pag.*505. *num.*26
Si quis mihi aperuerit cœnabo cum ipso p. 246.*nu.*25
*Tene quod habes.p.*61.*nu.*25
*Vidi animalia sancta plena oculis ante & retro.p.*813.*nu.*18
*Ecce sedes posita erat & supra sedem sedens.p.*376.*nu.*38
5 *Redemisti nos Deo in sanguine tuo.pa.* 61.*num.*24
Dignus es domine accipere librum.pagin. 11.*num.*30
6 *Et exiuit alius equus rufus.pa.*4.*n.*10
*Vidi subtus altare animas interfectorum &c.pag.*742.*nu.*7
7 *Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna p.*512.*nu.*4.
12 *Ecce draco magnus rufus &c. pa.*835. *num.*20
*Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli.p.*836.*nu.*23
13 *Et vidi de mari bestiam ascendentem. pag.*352.*nu.*3
Data est illi potestas facere menses.pagin. 917.*num.*27
18 *Fortis est Deus qui iudicabit illam.pa.* 892.*num.*6.
*Poma desiderij animæ tuæ discesserunt à te pag.*241.*num.*9.
19 *Vidi vnum Angelum stantem in sole.p.* 239.*num.*3.
*Byssinum iustificationes sunt sanctorum. p.*248.*nu.*30
*Et audiui vocem quasi vocem tubæ magnæ.p.*691.*nu.*27.
*Vidi equitem sedentem in equo albo &c. p.*708.*nu.*35.
20 *Beatus & sanctus qui habet partem in resurrectione prima.p.*17.*nu.*6.
21 *Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis.p.*12.*num.*1
Et absterget Deus omnem lachrymam. p. 72.*num.*32.

FINIS.

INDEX RERVM ET SENTENtiarum memorabiliū, quæ toto hoc opere continentur, ordine Alphabetico digestus.

¶ Prior numerus Paginam, secundus numerosin paginis contentos indicat.

A

ABSENTIA nmorē sedat. pag. 101. nu. 28

Absentia Dei deploranda. pa. 109. nu. 17

Absentia Christi vtilis fuit ad aduentum spiritus sancti in discipulos, p. 110. 19. &. p. 99. 23. &. p. 125

ABR Aham quare in die ablactationis Isaac conuiuium fecerit, & non in die natiuitatis. p. 103. 34

Per absolutionem pœna æterna in temporalem commutatur, & aliquando omnis, p. 30. 23

ABS Tinentiā ad legis diuinæ obseruātiā maxime cōducere. p. 512. 3

Abstinentia subtilem facit intellectum, p. 72. 30. &. p. 605. 5

ACCI pere aliquid à Deo maior libertas est quā alteri elargiri. 185. 3

Acceptio personarum sine peccato esse nequit. p. 822. 44

ACCEDERE ad Christum curare debet peccator, p. 254. 11

Accedit homo ad Deum & abcorecedit non passibus corporeis, sed affectibus mentis. Ibidem.

ADVENtus Christi, omnia bona nobis attulit, p. 398. 19. & eisdem inuitat. Ibidem. n. 21

Aduentus Christi causa fuit pax, & reconciliatio inter Deum & homine. p. 1. 1

ADAM fuit sapientissimus scientia à Deo sibi infusa, p. 487. 15

Adæ non cōicauit Deus scientiā particularem, & quare. Ibidem. n. 14

Adā fuit à paradiso ablegatus, quia se excusauit, p. 780. 51

AD Implere quæ defuerunt passioni Christi quid sit, p. 22c. 7

Adulatores aliorum peccata persoluent pa. 820. 52. regesq; præcipue lædunt. Ibidem.

ADVlator est proximi homicida, p. 824. 49. vbi militia huius criminis detegitur adulator aptè tibicini comparatur, p. 824. 51

ADVOcatorū, scribarū, & procuratorum vitiū quoddā periculosissimum. p. 615. 42. &. 729. 35

Aduocatorū nullus in sanctorū calendario repert⁹, vno dēpto p. 616. 43

Aduocatos, & procuratores sub reatu peccati mortalis obligari scire & manifestare, an iis sit admittenda nec ne, p. 729. 35

ÆGRITudo, vide in verbo, labor, & in verbo, tribulatio.

Ægritudines impartitur Deus hominibus propter ipsorum peccata, & vt sint occasiones saluandæ animæ, p. 663. 32

Ægritudo corporis maximè conducit

cit ad dona Dei comparanda. pa. 161.10
AFFECtionum nostrarum inclinatio signum est salutis aut damnationis pag.68.18
B. Agathę spontaneus ad martyriũ accessus.pag.106.8
Aiot vtraq; manu pro dextera vtebatur,pag.197.2
Alexandri Magni notanda sententia,pag.88.50
D. Ambrosij notabilia verba in hora suæ mortis,pag.222.15
AMICI Dei necessitatis tempore cognoscuntur,pa.368.13
Amicitiæ Hierogliphica explicatur.p.495.37
Amici, qui ad bonum inuitant conseruandi; qui vero ad malum deserendi,pag.461.15.&.40.20
Inter amicos primum præceptum obseruandum est ne vnus propter alium peccet,pag.461.15
Amicitia huius vitæ communiter mercenaria est pag.826.57
AMOR, vide etiam in verbo dilectio,& in verbo Charitas.
Amor Christi erga homines, pagin. 92.1.& pa.105.3.& pa. 270.30
Amor Dei erga homines.pag.34.3. &.78.14.&.673.17
Amor iustorum erga Deum, pagi. 65.num.10
Amoris vis effecit, vt crudelissimam mortẽ Christus paruipenderet, pag.63.3
Amor Dei origo est omniũ beneficiorum, quæ nobis confert, pag. 225.2
Amoris remedium,pag.101.28
Amoris magni & parui discrimen, pagin.66.12.conspicilijs comparatur ibidem
Amor proximorum & Dei, idem, pag.479.31
Amoris ratio clauditur in his duobus verbis Deum & tuum,pagin. 491.25
Ex defectu amoris doloris defectus procedit,pa.493.31
Amor & odium nescIunt iudicium veritatis,pa.601.45
Amor quare morti comparatur, pa. 948.45
Amoris fuit prima lex, quam Deus homini dedit, pagi. 486.vsque ad 488
Amoris præceptum in lege Scripturæ Deus maximè commendauit pag.488.16
Amor conciliatur maxime per sensum visus,p.467.32
Amoris præceptum cur mandatum nouũ appelletur à dño,pa.490.21
Amor cifræ Arithmeticæ optimè comparatur, pag.424.34
Amori diuino omnis animæ virtus est subijcienda,pag.495.36
Amare debemꝰ Christũ quia ꝓ nobis ꝓpriũ sanguinẽ fudit, pa.105.5
Amoris vis,pa.649.46.&.651.53.& 628.24.&.pa.808.2
In Amore Dei superfluitas inueniri nequit,pag.650.50
Amor salutis flagrans omnia impedimenta superat.pag.672.14

Amoris virtus excellens super omnes alias virtutes.p.629.31
Amator non est, qui non semper amat.p.809.4
ANIMAE rationales opes & diuitiæ Dei sunt, hominum fidei cõmissæ, & Deo cum libuerit reddendæ.p.309.9
Animæ rationalis excellentia. pa. 310.11
Anima rationalis à solo Deo creatur. Ibidem.
Animam quidam peccatores pignorant, quidam vendunt. pagin. 311.14
Anima, vt coram diuino conspectu pulchra & decora reputetur non debet habere vitia cum virtutibus coniuncta.p.605.12
Anima sancta lunæ assimilatur. pagi.67.16
Anima per cõuersionem ad Deum pulchra redditur, & si conuertatur ad terram decorem, & virtutem amittet.p.16.17
In Animã transferre laborem, quẽ corpus passurum erat iniustissimum esse scelus.p.385.24
Anima nostra quanti sit valoris.pa. 79.44
His qui Animi ægritudine laborãt nunquam ficta ratio deerit qua seipsos decipiant atque errorem suum tueantur.p.691.44
ANGELOS à Deo relinqui quomodo intelligatur,p.266.19
In Angelis licet tristitia esse non possit potest tamen esse origo eius, & quo pacto. pagin. 782.58
ANNVLVM ad significandam fidelitatem, non ad decorem manus inuentum.pa.247.28.
Antichristi tempore ecclesia in maiori quam nũquam periculo versabitur.p.91.&.913
Antichristi tempore sancti perfectissimi erunt. Ibidem.
Antichristo crediturí sunt primi omnium Iudæi.pa.914.20
Antichristi partes sustinent decem peccatorum genera.p.917. 29
Antichristus potissimũ fidem violare conabitur:p.911.9
Antichristus abominatio dicitur, & quare.p. 908.2
Antichristus in Babylonia, & ex tribu Dan nasciturus est, & quare.p.909.3
Antichristi tempore maxima erit humanæ mentis tẽtatio,p.909.4 & ideo innumeri tunc sunt superandi.p.910 7
APOSTOLORUM fortitudo in prædicatione euangelij, ex Spiritus sancti gratia.p.226.21
Apostolis quare commissa sit prædicatio euangelij. pa. 214.16. & quare ad id rudes Deus elegerit. p.337.29
Apostolis dati sunt labores ad eorum meritum & nostrum exemplum.p.72.32
AQVILAE naturalis instinct', vt filios veros cognoscat.pa.299. nu.13
ARGVERE quid sit.pa.121.14

Arguì mundum de iustitia à Spiritu sancto quid sit.p.114.30. & argui de iudicio.p.122.19
ARMA concessit animātibus irrationalibus natura, & hominibus illa negauit.p.4.11
Aristotelis superbia.p.240.5
Arca Noè comminatio fuit diuinæ vltionis.p.377.41
ARROgantia definitur.p.297.7 Vide etiam in verbo superbia.
D. Augustini de dignitatib⁹ aurea sententia,p.618.50
AVARITIA curarum & solicitudinum fons & origo.537.37
Auarus seruit diuitijs& non imperat,iustus imperat illis & non seruit.p.837.38.&.544.19
Auari cupiditas.p.234.21.p.136 26.p.334.19.p.365. 4. &.541.10
Auarus alijs & non sibi diuitias cōparat.p.366,7.&.p.541.10
Auari miseria,p. 541.10
Auaritia difficulter curatur.p.614. num.38
Auari quare vocantur hydropici. 614.39
Auaritia religiosorum inter omnes difficillime agnoscitur& difficillime curatur.p.615.41
Auari Idolorum cultores quare nũ cupentur à D.Paulo.pa.537. 38
Auaritia est capitale vitiũ.p.538.41
Auaritia execratur.p.614.vsque ad 617.

B

BEATITudinis definitio ex Aristotele.p.240.nu.5
Beatitudo hui⁹ sęculique p.470.10
Beati habent bona secura & perpetua, & vnde proueniat illis hæc firmitas.p.4.4
Beatitudo nimia solicitudine quærenda.p.553.46
Beatos esse omnes naturaliter volumus.p.685.4
Opus infiniti exercitij quod beati habēt est diligere eum qui infinite bonus est quiq; infinitè eos diligit.p.700.10
Beati colorē suæ naturæ seruāt,etiā si nigri fuerint,perfectius tamen & nitidius redditum.p.701.12
Beati è cælis reprobos in inferno vidēt,vnde maiores gratiarũ actiones Deo reddunt.p.10.29
Beati nullis legibus ibi sunt adstricti.p.626.23
Beati eadem diuina essentia, qua Deus,beatificantur.p.229.6
Beatus suagloria gaudet nec alteri⁹ beati gloriæ inuidet,p.230.10
Beati omnes simul, nec quilibet se solo non possunt cōprehendere Deum omnibus modis quibus possit comprehendi.pa.232.15
Beati quo pacto sint cōtenti gloria à Deo illis tributa exēplis appositissimis manifestatur. p.699.7
Beati plus ibi nos diligūt,quā cum erant in mundo.p.741.5
Beneficiorũ origo in Deo est amor in hominibus liberalitas.p.125.2
Beneficia impetrat &ad ea idoneos facit oratio.p.126.6
Beneficia largiri hominib⁹ ab æterno decreuit Deus & quare.Ibid.

Bene

Beneficiorũ memoria. p. 140. 13. & 400. 27. & 401. 29. & 781. 54.
Beneficiorum est exposcẽda à Deo stricta ratio. p. 790. 21.
Beneficij conseruationis magnitudo. ibidem.
Beneficia Dei homines quodãmodo cõpellũt ad eũ diligẽdũ. 224. 17
Cũ de beneficijs quæ Deus hominibus confert sacra scriptura loquitur inquit ipsum Deũ illa accipere, & quare. p. 246. 24.
Cũ ad beneficia recipiẽda homines accedunt Deus magnã, si posset, caperet lætitiã, tristitiã vero cum eius dona respuunt. p. 258. 23.
Beneficia hominibus collata post incarnationẽ antecellunt præstitis ante incarnationẽ. p. 317. 2.
Beneficia à Deo collata magni æstimãtiusti, improbi vero parui pẽdunt. p. 322. 26.
Propter beneficium redemptionis magis quã propter alia Deo gratias reddere tenemur. p. 77. 32.
Beneficia Dei sũt prædicãda. 469. 37
Benefactorẽ ipsum, bonis à Deo acceptis offendere sũma abominatio. p. 475. 18. propter quã cõsueuit Deus reges ab ipsorũ regnis priuare, ibidẽ: hæc solet esse fons & origo omnium errorum. ibi. num. 19.
Summo benefactori summe tenemur. p. 537. 19.
Pro beneficijs acceptis nemo se iactare, sed humiliare debet, & quare. pag. 771. 24.
BELLorum pestium, tempestatũ, & famis, quæ sit causa. p. 709. 37 & p. 811. 12.
Bellũ Christianis inferẽtes nõ censendi sunt homines, sed ira Dei peccata vlciscens. p. 174. 9.
Bellandum est non solũ oratione, sed armis. p. 178. 20.
D. Bernar. peccatorẽ conuertit sua prædicatiõe miro quodãmodo. 275 10. & eiusdẽ pro cõuersione alteri⁹ peccatoris notãda industria. 459. 8.
BLAsphemia est creaturã sibi arrogare q̃ soli Deo datũ est. 674. 19.
BONOrum spiritualium gustus eorum desiderium auget. p. 12. 2
Bona spiritualia in hac vita gustam⁹ in patria eisdẽ inebriamur. 497. 3.
Bona cælestia superabundantia, firma & stabilia sunt. 498. 4. bona huius vitæ è contrario. 5.
Bona temporalia, vide etiã in verbo consolatio, & in verbo voluptas,
Bonis huius vitæ venari licet æternæ vitæ beatitudinem. 229. 7.
Bona huius vitæ mẽsuram habent, alterius vero tormenta nequeunt mensurari. p. 90. 21.
Bona tẽporalia quæ nobis Deus elargitur per pauperes repetit, q̃d si ea libẽter tribuimus ipsis Deo ac si nõ dedisset gratificat. p. 440. 25.
Bona tẽporalia mutuo homines ab alijs separare faciunt. p. 520. 29.
Bonorũ temporaliũ nimia solicitudo increpatur. 546. & 23. & 548. 29 573. 44 hæc à fidei nostræ cõfessione dissentit. 552. 41.
Bonorum temporalium abundãtia

plurimorũ malorum esse fontẽ. p.82.29.
Bonorum huius vitę inconstantia, & mutabilitas.p.885.47.
Bonorum temporalium cupiditas desiderium ęternorum impedit. p.234 22.
Bonorum & malorum sors,& sortis discrimen.p.81.26.
Boni communis desiderium laudatur.pag.445.2.

C.

CAPREAE & hinnuli ceruorũ proprietas in fugiendo venatorem.pagi.213.nu.11.
Charith quid sit,& quid significet, & cuius rei sit figura.p.69.18.
CARO spiritui repugnat. p.186. 5.&.p.438.20.
Qui carni seruit plurimis dominis seruit.p.529.13.
Quo caro imbecillior est eo debiliores sunt passiones ab ea prodeuntes,& è contra.p.549.33.
Caro etiam iniustis rebellis est, & immunda,p.623.14.
Capharnaum sola,ciuitas Dei nũcupatur,& quare.p.654.4.
CAELI Delicias quodãmodo ex huius vitæ delicijs cognoscere possumus.p.229.7.
Cæli pulchritudo.p.230.10.
Cælum quare desertũ appellatur. p.266.21.
Cælorum duplex motus. p.186.8.
Cælestiũ rerum sermo licet sit clarissimus improbis obscurus videtur.p.77.11.
CAEREMONIAE sanctę ecclesiæ sunt magni faciendæ.p.431. 33.& quare nu.35.
Cœna Dei quare magna dicatur. p.229.6.
CHRISTVS comparatur Gryphoanimali.p.33.43.
Christus pastor & princeps pastorum est.p.44.3.
Christus quare pluribus voluit nominibus appellari.p.55.8.
Christus nunquam in sacra pagina filius hominũ vocatur,& quare.p.876.19.
Christus necessitatem, & salutem nostram, suam esse reputat.pa. 61.26.
Christus venit in mundum vt esset consolator.p.74.2.
Christus libenter obtulit se morti pro hominibus.p.94.7.
Christus verus hominum amicus. p.188.11.
Christus vulturi assimilatur. pagi. 264.12.
Christus quare pro peccatoribus venisse dicatur.p.265. 15.corũq; peccata in suis humeris portauit. p.271.32.
Christi diuitiæ.p.367.10.
Christi diligentia in conquirendis peccatoribus.p.269.26.
Ex Christi clarificatione orta est clarificatio Dei in mundo. pagi. 169.35.
Christus cur plus gentibus se communi-

municauit cũ præcipue. Iudæis promissus fuerit. p.432.2
Christum imitari debemus. p. 555. & p.556. & quo pacto. p.557. nu. 6. & p.517. nu.18. & p.470.3
Christi cor sua natura misericors erat, & quare. p.569.44. & nunc est etiam in cælo sicut antea exorabilis. p.517.18
Christus sæpissime etiam non rogatus misericordiam miseris impẽdit. p.599.39
Christi conuersatio quam vtilis & necessaria. p.642.27
Christus quare à Pharisæis persequebatur. p.635.5
Christi paupertas. p.827.58
Christi humanitas quicquid gratiarum recepit in salutem hominũ redundauit. p.690.25
Christus neminem sanabat corporaliter, quin simul spiritualiter. p.674.18. & pro diuersitate ægritudinum diuersis vtebatur medijs. p.869.48
Christi corpus efficax ad humanã salutem. p.585.44
Christus nunquam promouendæ salutis humanæ officium intermisit. p.562.22
In Christo dicuntur propassiones illi affectus, quia in nobis passiones appellantur. p.569.43
Christus quatenꝰ Deus, faciebat miracula propria potestate: at quatenus homo potestate excellentiæ illa faciebat. p.679.13
Christum nobis promeruisse primam vocationem & iustificationis gratiam quid sit. p.797.40
Christus cur suos laudauit. p. 472. num.8
Christus pro corona habet peccatores. p.252.5
Quare Christus tantum, factus fuit homo. p.589.21
Christus quare peccatoris habitum assumpsit. p.254.2
CHARITAS vide in verbo, amor, & in verbo, dilectio.
Charitas non amittitur per partes, sed tota simul. p.527.7
Charitas omnibus virtutibꝰ formas præbet. p.649.48. & sine ea nulla absolute virtus vera dicitur. p. 494.35
Charitatis erga proximos defectus quam grande malum. p. 612.31 & p.653.2
Charitas quare dicitur vestis p.695 39. & quare nuptialis vestis. 40.
In charitate perfectio christiana essentialiter constituitur, licet huius perfectionis manifestatio in varijs virtutũ actibus. p.899.28.
Vbi charitas est semper est hora benefaciẽdi & ianua aperta. p. 593. 29. & adhoc nihil illis est impedimento num.20
Ex charitatis defectu prouenit compassionis defectus. p.334.18
CIBI spiritualis & corporalis discrimen. p.98.21
CIVITAS quando fugiendæ. p.294.34
CLERicorum pellicęum candi

dū, & capilli rasi in corona, quid significent, p.716.59.
COGItatio mala fons omnium malorum, p.329.5. & p.675.23. earumq; expulsio à charitate prouenit. Ibidem.
Cogitatio rerum cælestium necessaria. p.147. nu.2.
Cogitatio morosa peccatum est. m. & increpatur. p.675.22.
Cogitationis pravæ primus motus non est in manu nostra, & si illā illico expellamus nō peccamus, sed meremur. p.675.22.
Cogitationib⁹ bonis Deo ligamur. p.677.28.
Cogitatio morosa bona laudatur. p. 679.25.
COGNoscere potest aliquis probabiliter ex se ipso qualis habeatur à Deo. p.351.33.
Cognitio sui per humilitatē homini maxime necessaria. p.15.10.
COMMunio est inter nos, & Christum sicut inter corpus, & caput eius. p.657.13.
Communio est inter sanctos ecclesiam q̄, triumphantē, & inter ecclesiam militantem. p.657.14
Alia est communio inter sanctos respectu bonorū operū. p.657.15.
CONfessorum labores & defectus. p.237.30.
CONFessor ad imponendas pœnitentias prudentia indiget. pa. 32 nu.17.
Confessoris finis non propria vtilitas, sed gloria Dei esse debet. p.244.18 &. p.294.34
Confessio annua intemperātiæ frænum est. p.345.17
Confiteri sæpe peccata & cum conscientiæ examine maxime vtile. p.31.24
CONCionator cum Deo cōuersari debet, nec totum tempus cō sumere in studio librorum mortuorum p.204.23
Cōcionatoris finis, qui esse debeat. p.214.17
Concionator est legatus Dei. pag. 274.nu.6
Concionator oblata occasione nimius, id est largo, in concione esse potest. p.278.18
Concionatoris constantia quanta esse debeat. p.699.36
Concionatoris munus. p.97.17
Concionator scelera communia, vt propria sentire tenetur. p.98.19 & non debet defatigari in cōcionando. p.278.18
Concionatores se mutuo adiuuare debent. p.298.18
Cōcionatores oportet esse vere imitatores sobrietatis & paupertatis Christi. p.604.7
Cōcionatores curare debent bonis operibus & exemplis nomen & autoritatē comparare. p.744.3
Concionatores quare nullum fructum faciunt. p. 281. 29
Concionatores ijs temporibus non recte munus suū obire, signo quodam demostrat. p.707.31
Concionatores, qui gentilitū & alio rum

rum huiusmodi librorum. verba & modos loquendi furantur, increpantur. p. 707. 32. & p. 821. 42 & qui subtilia & non vtilia prædicãt, p. 821. 41. & qui quæstiones scholasticas exagitãt, & flosculos rhetoricæ adducunt. p. 708. 33.
In Concionatoribus vitium curiositatis summe odibile. p. 821. 42.
Concionatores nutrices sunt populi. p. 340. 1.
Cõcionator verba operibus, & opera verbis æquare debet. p. 245. 20.
Concionatores omnes quare vnus nuncius dicantur. p. 244. 17.
Concionatoris finis nõ propria vtilitas, sed gloria Dei esse debet. p. 244. 18.
Concionatores, oratores sunt Christiani. pag. 348. 24. & quales esse debeant. Ibidem. (nũ.
Cõcio, vide in verbo eloquiũ diui-
Quod cõcionatur omnibus: id quilibet sibi prædicari debet existimare. p. 98. 21.
CONsolatio diuina delicata est nõ patitur aliena. p. 582. 33.
Consolatione cæleſti quis indigne. p. 581. 31.
Consolationes humanæ, cõsolationes diuini spiritus impediunt. p. 119. 8. vide etiam in verbo, bonum temporale, & voluptas.
CONSilium ab hominibus sapientibus, & virtuosis sumendum. p. 332. nu. 14.
Consilio maxime indiget iracundus. Ibidem. 13.
Sine consilio negotia grauia non sunt expedienda. Ibidem, nu. 12.
CONTemplatio, vide etiam in verbo, oratio.
Contemplandum assidue est villicationis rationem reddendam esse. p. 384. 20.
Contemplationis mysteriorũ Dei necessitas. pag. 544. 18. & hoc debet esse nostrum cõtinuum exercitium. p. 864. vsque ad. 867.
Contemplatio non sine exercitijs pœnalibus exercẽda. p. 641. 23.
Cõtemplatiua vita debet simul cũ actiua copulari. p. 641. 23.
CONVersatio cum Deo. p. 67. 15. & p. 283. 1. eiusdem necessitas. p. 68. nu. 19. & p. 75. nu. 5. & p. 76. 7. eiusdem vtilitatis. p. 293. nu. 31 & p. 320. n. 11. & ex absentia eius maxima profluãt incommoda. p. 321. nu. 13.
Conuersatio hominum fugienda. p. 76. nu. 8. & potissimum fœminarum. p. 454. 28.
Conuersatio hominis à muliere vitari debet. p. 101. 29.
Conuersatio malorum fugienda. p. 114. n. 31. & p. 453 n. 27.
Conuersatio & otium amorem accendit. p. 101. 28.
Cõuersatur Deus cum hominibus iustis iucunde. p. 284. 3.
Cõuersatio nostra de salute animæ semper deberet esse. p. 476. 22.
Quælibet vero alia impertinens & perniciosa est. p. 477. 23.
Cum Conuersationẽ iusti peccator

admittit ſaluti proximus eſt.
CONuiuium Dei quare cœna nõ prandium appellatur, pagi. 28.3
COR hominis quam variabile, p. 802.57
Cor hominis maiꝰ eſt omnibꝰ quæ ſunt in toto terrarũ orbe, p. 131.21
Cor eſt primũ & præcipuum, quod nobis à Deo poſtulatur, & quare p. 478.28 circa quod quoddã ænigma explicatur, pa. 633.43
Ex alijs quæ Cor nõ ſunt, partẽ Deꝰ poſtulat, ex corde vero non partem, ſed totum integrum exigit, pag. 630.34
Ex Corde exeunt duo vberrima amoris flumina. pa. 479.29
Cor noſtrum eſt inquietum donec ad Deum veniat, pag. 685.10. & pag. 630.33
Cor hominis mitigandum non eſt vi, ſed ratione pag. 155.27. & qualiter in oratione eſt ſedandum. ibid. nu 28. & pag. 156. num. 29
Coram Deo eſſe dicuntur homines & cũ eo conuerſari quãdo alicui laudabili operi incũbũt, p. 284.2
COR Rectio fraternalis laudatur, pag. 451.19. & ab ea ceſſandum quando nullus ſperatur fructus, pag. 451.20
Correctio iuſti virga eſt in peccatorẽ, pag. 290 20. & eſt gratia quod Deus illi fauet. Ibidem.
CREatura cum inſeruit peccatori ſeruitute & tyrannide oppꝫimitur, p. 169.29
Creaturæ irrationales ingratitudinẽ peccatoris accuſant, p. 372.27
Creaturæ vniuerſæ ſunt ſpecula in quibus attributa Dei emitent, p. 846.54
CRVDelitas hominum execratur, pa. 175. n. 11. & pag. 394. nu. 7. & pag. 593. nu. 19. & pag. 800. vſque ad pag. 803

D.

DAMNA ſpiritualia non ſentire ſtultorum eſt, pagin. 84.3
Damnatorum dolor, pag. 68.20.
Damnatorum maximum tormentum pœna damni, pag. 69. num. 22. & pag. 360. nu. 26. huius tortor eſt Deus, pa. 69. nu. 22.
Damnati patiuntur in inferno pro pocas coſas, pag. 69. nu. 20. & 22
DAEMONes non habent fidem, pag. 850.3
Dæmon cum aliquem tentat præcipue Deum ignominia afficere prætendit, pag. 454.30
Dæmones Deum odio habent non ſecundum quod Deus eſt, ſed ſecũdum quod punitor eorum eſt, pa. 526.6
Dæmon conatur, vt iugum Dei nõ ſuaue ſed arduũ nobis videatur, pag. 533.27.
Dæmonis onus ingens, pa. 538.1. & nõ poteſt ſaluare nec iuuare portantem, pag. 539.2
Dæmonis conditio quæ, pagi. 604.9. quam improbi ſequuntur. ibidem.

Dæmonem plurima polliceri & nihil dare nisi crudelissima tormenta. pag. 662. 29.

Dæmon nunquam tentandi officium intermittit, nunquam lassatur. pag. 834. 7.

Dæmonis mos est si quempiam persequi incipiat eum velle omnino perdere, si Deus permiserit, idem & mos iniquorum. p. 212. 10.

Dæmon monachi habitu indutus prædicationem habuit ad populum. pag. 286. 8.

Dæmonis vultus horror. pa. 361. 28

DECEptio maxime abominanda est. pag. 217. 26.

DELEctatio conseruat operantem in opere. p. 508. 63. & p. 563. n. 24

Delectarum huius mundi breuitas considerandæ. p. 693. 8.

DESiderium Christi domini moriendi pro hominibus, p. 92. 1.

Desiderium operandi sancta exercitia maxime conducit ad ea operanda. 284. n. 4.

Desiderium verum & fraudulentũ, pag. 285. 6.

Desideria floribus comparantur. Ibidem. n. 5.

Vt desiderata homines obtineant, maximis se exponunt periculis, pag. 13. 5.

DESPeratio est maximum omniũ peccatorum. pag. 449. nu. 14.

DETractio & murmuratio in fœminis communis morbus, pagi. 816. & 817.

Detractionem præcipuè fugere tenentur maiores reipublicæ, pag. 25. 9. 27.

DEVS omnibus adest eorum desideria & necessitates cognoscens antequam illum deprecentur. p. 78. nu. 14.

Nomen Deus vnde dicatur, pagin. 644. 33.

Deus qui est vera lux consulendus est in nostris difficultatibus. ibidem. nu. 15.

Nomen Deus omnes excellentias ac perfectiones infinitas in se includit, pag. 644. 33.

Deus asperitate inuenitur. p. 89. 17

Deus solus diligi vult. p. 111. nu. 21.

Deus quare orare velit. p. 126. 6.

Deus Leo, Vrsus & alijs huiusmodi nominibus appellatur ad insinuãdum iram suam, homo vero vt indicet amorem & humanitatem. pa. 228. 2

Deus quare dicatur pars hereditatis beatorum, pa. 232. 14.

Deus dedit filium suum vt esset doctor & interpres suæ voluntatis, pag. 378. 2.

Deum vt impios & sceleratos puniat diuersis vti ministris, pagin. 409. nu. 12.

Deus non solum quærit quia peccamus sed quia ad eum non conuertimur, pag. 410. 15.

Quod Dei ministri minas ac potentias hominum non pertimescant, pa. 414. 25.

Deus occasionẽ quærit ad hominũ peccata excusanda, pag. 426. 18.

Deus superabundanter beneficia nobis largitur.pa.458.4.
Deus omni tempore paratus est audire peccatorem & ei subuenire, pag.458.6.
Ita Deus homines diligit vt bonũ quod alijin alios conferunt sibi imputet,pag.493.32.
Deus nunquam lassatur peccatoribus remedium adhibere si ipsi ad eum se conuertere volunt.pa.517.19.
Deus antequam hominem creasset non appellabatur Dominus sed Deus,pag.525.nume.1.& quare num.3.
Deus nequit dominiũ,ius & actiones, quas super hominem habet reliquere.pag.626.4.
Deo seruire regnare est,pag.527.7.
Deus seruos suos in laboribus reficit,pag.523.23,& quo res difficiliores sunt eo maioribus auxilijs eos adiuuat,pag 533.25.
Deus cum difficilia imperat difficultates amouet,pagi.532.27.
Deus paucos quos in mũdo seruos habet magnifacit, pagi.536.numero.34.
Deus qui maiora præstitit vtique & minora præstabit, pagin.537.num.39
Dei munera aliquando predicanda aliquando silenda,pa.869.49.
Deus secundũ se nõ est odibilis:per accidens tamen aliquãdo oditur ab impijs quatenꝰ punitor illorũ est & pœnarum illator. p.539.4.
Deo, & diabolo simul seruire non possumus,pagi.540.7.
Dei prouidentia,pag.551.num.40. & pag.720.n.30.
Deus non tantum Dominus,magister, ductor, tutor ,& custos vitæ nostrę est sed etiam pater, pa.552.n.4.
Deo nos esse similes desiderandum est,pagin.555.num.2. quare hoc intelligitur.
Deus paratus est cuilibet poscẽti auxilium suffragari , pagina.592.num.17.
Dei conditio quæ,pa.604.8.quam probi sequitur.ibidem.
Deus tãtum gaudet peccata remittere, & tantum illa detestatur vt venia illorum non petita ea sępe condonet.pa.635.16.
Deus se debitorem nostrum ostendit eo quod ab eo petimus,debiti solutionem.pa.664.18.
Deus queritur frustra & veraciter, pa.285.6.
Deus non expectat vt sua ineffabilia bona ab eo postulemus,sed ipse nos inuitat & ad ea vocat, pag.697.nu.2.
Deus gratis donare quomodo intelligatur,pag.71.14.& pag.72.15. & pa.73.19.
Siquidẽ Deus omnia visibilia propter hominem fecit congruũ est, vt homo propter Deum omnia faciat,pag.648.45.
Deus plusquam ab eo petitur præbere solet diabolus viceuersa

p.662.nu.28.&p.780.52
Deus in lege veteri nomina iustitiæ, & rigoris sibi imponebat in lege vero gratiæ nomina amoris p.43.nu.1
Deus omnes vult & neminem contemnit.p.750.26
Deus diuersis modis homines sanat.728.32
Deus ex hominum peccatis occasionem sumit vt ipsi benefaciat, homines vero ex acceptis à Deo beneficijs è contra.pa.831.ànu.1 vsque ad.8
Deo cõtradicere grauissimum malum.p.832.10
Deo quantũ debeamus explicatur. p.841.39,vsque ad.844
Deo gratias suauissimum verbum est, & ex ore beatæ Mariæ prodijt.p.435.10
Deuotio lætũ reddit iustum in suis tribulationibus.p.290.22
Dies hominis quare suus & nõ Dei appelletur. pa.402. & pa.403.& pag.404
Dies quos nuntiauimus,dies nostri appellantur: dies vero rationis, dies Christi dicitur, & quare.pa. 507.&.508
Dies spiritualis iusti quid sit, vnde incipiat,& vbi terminetur.p.314
DIffidentia increpatur.p.687.14. vide etiã in verbo,fiducia.
Diffidentia Deo summe detestabilis,& quã seueris suplicijs ab eo puniatur.p.646.nu.42.&667 u.44.&.p.681.34
Dissidentes efficaci ratione conuincuntur.p.551.38
Dissidentia fons est omnium scelerum.p.138.8
DIGnitates sapientes viri renuũt. insipientes vice versa.p.379.6, &p.380.8
DILECTIO,vide etiam in verbo amor,& charitas
In dilectione proximi quis ordo seruandus.p.482.39
Dilectionis præceptum adimpleri summe Deus desiderat.p.488.17 sine cuius adimpletione nequit gratia aut gloria consequi.pagi. 489.nu.20
Diligere Deũ ex totis viribus quid sit,p.481.36.ex tota virtute. nu 37.& ex omni mente. p. 482. 38 & p.647.nu.40.&,41. & ex toto corde p.479,nu.30.&,480.n. 34.&.p.481.nu.35.&.p.647.nu. 40.&. cur addatur ex toto corde tuo.p.480.nu.32.& p.629.n.33
Diligere proximum sicut te ipsum quid sit.p.482.nu.39.&.p.650 num.50
Modus diligendi Deum est eum diligere sine modo.p.650.nu.50
De dilectione Dei præceptum, in hac vita potest adimpleri,pagin. 629.nu.23.sed non perfecte.pag. 627.nu.25.à beatis tamen perfecte adimpletur.p.629.25
Circa dilectionem Dei curtria tantum præcepta sint à Deo posita circa dilectionem vero proximi septem.p.651,nu.54

Dili

Diligere proximos debemus amore desiderij.pa.628.28
At Deum amore complacentiæ p. 629.nu 27.&.628.nu. 28
Diligendus est magis coniunctus quâ extraneus,pag.482.40
Diligendi nulla est ratio quæ non incitet ad Dei dilectionem,pagi. 645.nu.35
Cur de dilectione Dei est præceptum,& non de diligendo nos;p. 490.nu.23
Dilectio qua Deus aliquem diligit eius electionem præcedit,in nobis è conuerso,pag.125.n.2.
Diligere ad filios attinet, timere ad seruos, pa.646.39
Dilectio Dei & subuentio proximi quolibet tẽpore fieri & non statuto pag.593.20
Id quod diligimus nimis, plerumque Deus à nobis tollit vt ipsum solum diligamus,pag.585.num. 43.& pag.111.num.21
Diligentia seruorum Dei,pag.562. nu.22.& pa.563.nu. 24. & vnde proueniat.nu.23
Diligentia pro salute spirituali proximorum & in virtutum operatione summa adhibenda,pagina 459.nu.8.& pag.573.nu.9
DISCOrdias seminare Sathanæ munus est: vnde susurrones illi assimilantur,pa.26.17
DIVItiæ temporales (vide etiam in verbo bonum temporale,) vires & idolum sunt diuitis,pa.235 num.24
Diuitiæ temporales non sunt prohibitæ, sed iniquus affectus eas acquirendi,pag.241.nu.8. & nimia earum solicitudo,pagi.548. nu.29& pag.553.nu,44.
Diuitiarum appetitus appetitur in infinitum.pag.615. 40
Diuitiæ inutiles à pagina.871.vsq; ad pag.874
Diuitiæ inter bona exteriora, infimum locum obtinent,pa.670.8
Diuitiæ & dignitates nequeunt homines ab afflictionibus vitæ humanæ liberare,pa.724.21
Diuitiæ quot malorum sint causa & occasio,pa.521.n 31.& pa.541 nu. 10.& quot afflictionũ & tribulationum,pa.542.n.13.& quã graue onus sint,pa. 545. n. 20.& quam fallaces,pa.547.nu.27.
Diuitiarum dispensatio, pagi. 370 num.21
Diuitiæ cur iniquitatis nomine à Christo insigniuntur,pa. 391.40
Diuitiæ non sunt honorandæ, sed virtutes,pa.755.nu.45
Diuitiæ neq; in vita neque in morte proderunt,pa.542.11
Diuitũ modus execrandus in augẽdis diuitijs,pag.370.20
Diuitem ac potentem curare quam sit difficile,pa.724.37
Diuitis & pauperis diuersus finis, pag.242.13
Diuites ne in diuitijs confidant,pa. 874.4.
Diuites naui mercibus & iumento numis oneratis appositusitnè com

comparãtur.pagi.542.12.
Si diuites esse cupitis veras diuitias amate.p.547.26.
Diuitũ & voluptuosorum hominũ minima perseuerantia in virtute.p.325.26.& quare nu.27.
Dominus temporalis sibi subditos benigne gubernare debet.pagi. 276.13.
Donis acceptis,qui bene vtitur meretur copiosiora accipere.pagin. 524.39.

E.

ECCLESIA locus pascuæ dicitur.p.284.17.
Et spicæ comparatur.q.70.nu.24. & horto.p.353.6.& subuculæ cõparatur.p.261.4.
Ecclesia quid significet, & in quo differat à synagoga.p.136.3.
Ad Ecclesiam vocari mera gratia Dei est.p.289.17.
Ecclesiæ immunitatem frangendo magna Deo fit irreuerentia.pa. 412.19.quæ à Deo seuere punitur.Ibidem nu.20.
Quando Ecclesias magnis redditibus Constãtius ditauit mira vox in aere audita.p.367.10.
Ecclesiasticorum auaritia.pag.366. nu.8.
Ecclesiastici redditus in vsibus ecclesiasticis:sunt expendendi.Ibidem.nu.9.
Ecclesiastici sunt cor Ecclesiæ.pa. 889.60.
Ecclesiasticos in exercitijs spiritualibus priores debere esse probat. pa.558.10
Ecclesiastici sunt alijs dignitate priores.p.858.10
Ecclesiastici sunt qui peculiariter discipulorum Christi nomen habent.p.558.10
ELEEMOSYNA vide in verbo,misericordia in pauperes.
Eleemosynæ celeriter priusquã importunis precibus cogatur elargiendæ.p.390.37
Eleemosyna præcipue facienda ijs qui Christum sequuntur.p.326. 29.& p.333.16
Eleemosynã elargire quantum prosit.p.439.25
Eleemosynæ elargiendæ obligatio p.331.11
In eleemosynæ largitione ad Deũ & non ad pauperem est attẽdendum.p.333:17.
ELOQVIA diuina vide etiã in verbo concionator.
Eloquia diuina diligentissime, & auide audienda sunt.p.273.3.
Ex diligẽtia aut tepiditate qua homo diuina eloquia audit dignoscitur sit ne peccator an iustus.p. 197.9.
Eloquia diuina à peccato hominẽ extrahunt.Ibidem.
Eloquij diuini virtus ac efficacia. Ibidem nu.10.
In eloquio diuino audiendo tepiditas, & negligentia,eius fructum & mirabilem effectum impedit

dit, pag. 286.8.
Eloquium diuinum audiẽtibus aliquando nocet propter eorũ malitiam. Ibidem.
Eloquia diuina audire negligentes duplici pœna solẽt puniri à Deo p. 218.15.
Eloquium diuinũ audiẽdum est in ieiunio cibi corporalis, & inordinatarum passionum. p. 319.13.
Qui eloquia diuina, aut nõ audiũt, aut paruam rationem earum habẽt, quibus supplicijs à Deo puniantur. p. 309.39.
Cum eloquia diuina alicui nõ prosunt periculosissimũ habere morbum significat. p. 462.17.
Eloquij diuini mysteria non sat est intelligere, sed gustare oportet. p. 466.28. & ob id ad audiẽda eloquia diuina sæpe illiterati sunt propensiores. Ibidem.
Eloquia diuina medicamentũ validum ad animas conuertendas. p. 811.10.
Ad eloquia diuina præparatos nos debere accedere. p. 655.8.
Eloquium Dei qui spernunt grauiter à Deo punientur. p. 112.26.
Eloquium Dei remediũ est nostrorum scelerum. p. 113.27.
Eloquiũ diuinũ quiete prędicandũ & audiendum est. p. 277.16.
Eloquiũ Dei est vnũ ex præcipuis instrumentis ad salutem animæ. p. 448.10.
Eloquium diuinum aliqui audire nolunt, & ideo sæpe fidem amittere solent. p. 448.11.
EPIScoporum rochetus, tiara, Baculus, quid significet. p. 716.57. & annullus eorũ quid significet. p. 24.28.
EVCHAristia quæ diuinus est cibus debet multoties ruminari vt prosit p. 56.10.
Verba legis, quæ præcipiebant agnum edendũ esse nõ crudum, sed assum significant gustum quo conari debemus edere cælestem agnum Iesum Christum in eucharistia. p. 283.1
Cælestẽ agnũ Iesum Christũ spiritualiter manducat qui aliquod sanctũ exercitiũ operatur. Ibidẽ
In Eucharistię sumptione vult Deꝰ vt gaudio & gustu afficiamur. p. 284.2.
Eucharistiæ assiduitas contemptũ minimè parit, quin potius reuerentiam. p. 293.31.
Eucharistiæ assumptionis mirabiles effectus p. 667.42. inter quos præcipuus est fomitis mitigatio. Ibidem. n. 44.
Eucharistiæ excellentia. p. 245.22.
In Eucharistia magnificẽtia Dei erga homines ostẽditur. p. 246.23.
Eucharistia est vitæ spiritualis complementum. Ibidem: & spirituales vires auget. p. 248.30.
Eucharistia vocatur cœna. Ibidem
Ad Eucharistiam accedens purus, humilis & fidelis esse debet. pa. 247. nu. 26. & pag. 248. n. 29. & p. 887.52.

Eucharistia quare sumentibus non prosit.p.248.30
Eucharistia digne sumentibus gladius est inimicos interficiēs:indigne vero sumētibus gladius quo iugulātur.p.749.34.& p.887,52
Eucharistiā præcedere debet reconciliatio cum fratre læso,& quando.p.316.29. Et, aliquando sumiturpro,quia,p.1.nu.1.&.2
Ethnicæ cuiusdam mulieris ad fidē conuersæ mirabilis euentus ex colloquio & conuersatione hominis.p.101.29
Euangelica doctrina secundum necessitatem audientium prædicāda.p.365.4
Euāgelium comparatur agro floribus referto.p.272.2
In euangelica & cæleſti doctrina etiā si millies prædicetur semper noua & admirabilia cōsiderāda. & tractāda reperiētur.p.634.2
EXEMplum malorū quantā vim habeat.p.571.&.p.572.&.p.819 35.& p.820.30.&. p. 759.18
Exēplo deprauato & pessima persuasione,proximum qui decipit eum interficit. p.217. 26
Exemplum maioris magnā habet vim.p.244.19.&.p.571.3.&.p. 572.4
Exemplum bonum proximis debetur.p.313.21
Pro exemplo malo quantum persoluendum.p.382.13
Exercitia pœnalia corporis præcedere debent contemplationem pagin.278.20
Excusant se homines quaq; minima re ab obedientia Dei. pagi. 239.3
EZECHIAE regis vita incolumis seruata fuit propter successionem & natiuitatē Christi domini.p.153.20

F.

FACIES & contrafacies animæ.p.88.16
FAVORES non minoris periculi sunt homini, quam labores p.212.11
Fauores & numi in mundo duo lauacra sunt cuiuscūque maculæ. p.329.4
FESTVM diem nō frangi dum quis erga egenos proximos misericordiæ opera siue corporalia siue spiritualia exercet. pa. 600. nu.40
Festos dies quibus exercitijs celebrare debemus: & vitium quod in ipsorum celebratione cōmitti tur increpatur.pag.598.56.&.p. 606.vsque ad.612
Festa quare sunt sancta.p. 610. 26.
In festis dieb⁹ quare exposcit Deus seruilium operum cessationē.p. 610.25
Fœlix homo quem Christus à rudi turba segregat.p.463.19
FLATVS Dei quid effecerit in homine.p.15.12
Flatus Dei & flatus hominum effectus,& discrimen.p.28.15

Fidei

FIDEI definitio.p.850.2
Fidem qui habent sunt à Deo benedicti.p.473.11
Fidei & obedientiæ vigor ostenditur.p.504.23.&p.520.27
Fidei plures acceptiones. pa.619.19
Fidei necessitas.p.738.63
Fides quot modis possit esse maior in vno quam in alio.pa.851.vsq; ad 813.11
Fidei laus.p.877.24.
Fides in peccatoribus non amittitur,sed debilitatur & obscuratur. p.903.39
Fides virtutum omniũ est ductrix. pa.103.nu.36
Fides labefactata est ex eo quod multi non prædestinati ad eam se conuerterunt.pa.282.32
Fidem amittere aliquando permittit Deus,& quare.p.346.19
Fidei & fiduciæ discrimen.p.870.2
Fidelitas Dei erga homines.pa.323. nu.20
Fidelitas erga hospites. Ibidem.
Fidelis tantùm appellari meretur homo,infideles & hæretici bruta animantia.pa.479.66
Fidelitas duplex in dispẽsandis, & acquirendis diuitijs. pagin.370. nu.20
FIDVCIA adhibenda verbis Dei.p.137.4.&pa.139.12.&pa. 154.23.&p.687.15
Fiducia quid sit.p.870.3
Fiducia & spes perfecta animi formidinem depellit.pagi.6.vsque ad pagi.19.20
Fiduciam in Deo, & non in bonis temporalibus habere debemus. p.871.4.&pa.876.21.neque in fauoribus humanis.p.874.14.& &p.875.17.&.p.876.19
Fiducia laborãtium & afflictorum in Deo figenda.p.335.23
Fiducia nimia misericordiæ Dei in peccatoribus ad peccandum. pa. 336.24.
Fiducia sine credulitate esse nequit & credulitas sine fiducia nihil impetrat à Deo.p.659.21
Fiduciam nisi habeas impossibile est sanari.p.665.38.
Fiduciæ virtus commendatur. pa. 665.&p.966
Fiducia efficacissimum instrumentum ad Dei misericordiã, & alia bona comparãda,à.pa.877.vsq; ad pa.881.
Ad fiduciam habẽdam exhortatio. Ibidem.
Fiducia vt præstantissima sit rarissima.pa.881.36
FILIVS Dei,vide in verbo Christus
Filius Dei ille dicitur, qui actiones suas in Deum dirigit.pa.299.13
Filiorum verorũ Dei ab ijs qui verè non sunt discrimen.pa.363.35
Filiorum multiplicatio beneficiũ Dei.p.748.24
Filius nunquam punitur pœna spirituali pro patre,nisi communicet in culpa: bene tamen corporali.p.585.45
Filij huius sæculi quare deuotionẽ habent

habent erga sanctos qui mortui sunt, non tamen erga sanctos qui ipsis conuiuunt, & conloquuntur p.706.nu.29
Filiorum crudelitas erga patres execratur.p.856.nu.19
Filij inobedientes, & inhonorantes patres quibus supplicijs puniantur.p.750.nu.32
Filiorum erga parentes obedientię & honoris obligatio.p.750.30
FINIS, vide etiam in verbo mors.
Finis dat esse rebus, & quare.p.710. nu.40
Finem esse omnium rerum, semper est considerandum.ibidem.
Finis consideratio legem diuinam facilem & omnes labores suaues reddit.p.89.19.
Finis voluptatum huius sæculi quis sit, & quòd sit semper meditandus.p.89.2
D. Francisci sobrietas extollitur.p. 695.4. & eiusdem profundissima humilitas.p.423 nu.9

G.

GAVDium, vide in verbo voluptas, & in verbo bonum.
Gaudium spirituale non solum voluptates humanas expellit sed animum reficit ad expellendos labores.p.157.34
Gaudium spirituale generat in mente castum timorem ad non peccandum.p.158.35
Gaudium verum à Spiritu sancto profluit.p.211.8
Gaudium maius sit in cælo de innocente iusto, quàm de peccatoris conuersione, & oppositum quomodo intelligatur.p.271.34
GLORIA, vide in verbo, cælum.
Glorię desiderium.p.106.7
Gloriæ pulchritudo.p.230.nu.10. & p.338.nu.32. tranquillitas, & satietas.pag.698.&. 699. & gaudium pa.700
Gloria accidentalis Christi non fuit sufficiēs præmium laboribus suæ passionis.p.205.26
Gloriæ retributio iustis facienda quare in singulari ponatur. pagi. 368.nu.13
Gloriam quo plures ingrediuntur eò magis gaudent beati.pag.700 nu.10
Ad gloriam consequendam diuina lex obseruanda.p.685.10
Ad gloriam primus passus est terrenarum rerum abnegatio. p.684. num.7
Gloriæ inanis cupidus creatori suo iniuriam irrogat.p.307.4
Glorificare Deū sicut Deum quid sit p.476.nu.20. aliud est glorificare Deum.nu.21
Grammatica diaboli.p.774.35
Gratia hominibus data est in mensura: Christo autem non ita, pag. 261.nu.2
Gratia effluxit à Christo in apostolos, & in totam ecclesiam, Ibidem nu.3
Gratiæ excellentia.p.270.29

Gratiæ amissio excæcat mentem, p. 347.21
GRATItudo (vide etiam in verbo ingratitudo,) in brutis etiam reperitur, pag. 524.40
Grati vt simus quærere debemus modos & inuentiones, pag. 474. nu. 16
Vt gratus Deo sit ille, qui in prosperitate est debet suæ paupertatis reminiscí, pa. 474.15
Gratias Deo reddere, debet esse continuum nostrum exercitium, pa. 473.13.
Gratiarum actio post mensam, pa. 339.nu.34
Gratiarum actio pro beneficijs acceptis & bonis temporalibus, p, 180. nu.26. & p.364.nu.16. & p.596.vsque ad pa.680.nu.37
Gratiarum perpetua actio, debet esse vita nostra, pag.597.33
GVLA quot pariat incommoda pag.605.nu.4
Gulæ dediti magno supplicio debẽt puniri, pag.439.21
Gustus bonorum spiritualium, eorum desiderium auget, pagin. 12. num.2.

H.

HEBRÆOrum cæcitas, p.264 num.11
Hebræi vnde sibi arma parauerint ad bellandum, p.151.15
HÆREticorum calliditas. pa.343. num.11
Ex hæreticorum falsa Euangelio damna subsecuta, pagina.345.numer.17
Hæretici meritò spinæ & tribuli appellantur, pagina. 346. numero.18.
Hæreticorum multiplices sectæ argumentum sunt sui mendacij, pa. 353.4
Per hæreticos experitur Deus diligamus illum nec ne. pagina. 352. num.2
Hæretici licet inter se ob diuersitatẽ hæresum digladientur, tamẽ vna nimiter ecclesiam Dei persequũtur pag.624.16.
HED Eræ vas aquam retinet & vinum refundit. p.275.11.
HISTOria notanda cuiusdam qui bona opera inani concitatus gloria exercebat, pagina. 388. numer. 12.
HOMINem, habere Deum in patrem summa dignitas est pag. 141 nu.16
Homo arbori inuersæ comparatur, pag.146.1
Homo non in minori periculo versatur cum fauores accipit, quam cum labore vexatur, pagina. 212. numer.11.
Hominis ignauia in quærẽdo Deũ, pagina. 269.num.16. & pag.842. nume.42
Homo adiutus gratia ad maiorem dignitatem quam ea quæ est angelorum euehi potest, pag. 270. num.29.

Quare hominem creauit Deus post alia omnia p. 491. nu. 25
Hominis centrum Deus. p. 492. 27 & hæreditas & possessio propria eius. nu. 28
Homo quare mundi voluptatibus non satiatur p. 492. 28
Homines in bono ab incepto statim desistunt, in malo diutissime perseuerant, p. 506. 28
Hominibus multa mala euenire solent quando à bonorum societate segregantur. pagina. 521. nume. 30
Hominum fortunæ pendent à prouidentia diuina pag. 551. 40
Homines sua natura procliues ad otium & inimici laboris. pa. 692 num. 31
Hominum cæcitas. pagi. 693. 33. & p. 845. nu. 50
Hominum duritia, & malum genium. pag. 781. num. 54. & pagi. 782. nu. 57
Hominem esse Dei imaginē quid sit. pag 844. nu. 48
HONOR est præmium virtutis & per consequens ambitiosis indebitus p. 618. nu. 49
HONestas. Romanarum matronarum p. 237. nu. 31
HOSTEM superare arte potius quam viribus gloriosius est. pag. 180. 25
HVMILitas qua ratione dicatur temperantiæ pars. pagin. 421. numero. 3
Humilitatem vt doceret hominibus, Christus Dominus manifestatus est discipulis in vulneribus clauorum. pagi. 14. numer. 8. vbi, mira de humilitate.
Vt humilitatis esset magister filius Dei à patre æterno fuit missus pag. 420. 2
Humilitatem sibi imputare, & appropriare vnaqua quevirtus cum alijs contendit. p 421. nu. 3
Humilitate omnes tentationes iustus superat. pag 422. nu. 6
Humilis bona quæ habet licet magna sint patui pendit. pagin. 422. num. 8
Humilitate profundissima fuit præditus Diuus pater noster Franciscus. pagin. 423 num. 9. quæ ab altissima Dei cognitione processit. Ibidem. nu. 11
Humilitate mediante iustitia exercetur. pag. 424. nu. 12
Humilis debet esse anima & pudore affecta in conspectu Dei licet sancta sit, quanto magis si sit peccatrix. pagina. 430. numero. 31
Quod humilitas in mente operatur hoc anchora in naui. pag. 443 num. 33
Ad humilitatem consequendā duo esse singularia itinera. p. 443. cum sequentibus.
Ad humiliandum iustos aliqua permittit Deus in eis leuia peccata. pag. 574. nu. 10
HYpocrita operatur bene vt hominibus placeat. p. 296. nu. 5

Hypocrisis radix superbia est, pagi-297.6
Hypocrita creatori suo iniuriam irrogat, pag.307.4
Hypocrita vulpi & alijs rebus assimilatur, pag.341.4
Hypocritæ ab alijs etiam hypocritis se celant, pagina. 800. numero.7
Hypocrisis execratur, pagina. 868. num.47
IACOB luctacum angelo, planctus suspiria, & oratio Iacob fuit pag 128.11
IDOLO latria quomodo inuēta est, pag.759.nu.59
IEIVNium orationi fauet, & sensualitatem reprimit, pagina. 161.num 7
Ieiunium, abstinentia, & mortificatio carnis laudatur, pagin. 438. num.79
IESVS vide in verbo Christus.
Iesus nomen mirabilia continens, pag.516.17
Ad imaginem Dei cur factus homo, pag.472.9
Imago Dei per fidem, spem & charitatem in homine restauratur, pa.472.nu.10
IMPRObus vide in verbo peccator.
Impius vide in verbo peccator.
IMPœnitentes additionem peccatorum peccatis propter impœnitentiam merentur, pagina. 222. nume.31
Ante Incarnationem cupere Deo assimilari multorum malorum fuit causa; post incarnationem vero omnium bonorum est fons & origo, pag.556.7
INCONstantia hominum ostenditur, pagina. 513. numero. 7. & vnde profluat, numero. 8. & pagina.514
Inconstantia vnum est, ex reprobationis signis, pagina. 514. numero.9
Inconstantia hominum in bonis operibus, pagina. 505. numero. 25,
Inconstantiores esse solent voluptatibus dediti, pagina 505. numero.27
INFERni pœnæ profunde considerandæ, pag.907.nu.49.& pa. 714 num.52
Inferni æternitas ponderatur, pagina.796.38.& pag.907.nu.49
INFIDelitatis peccatum grauissimum est omnium peccatorum pag.103.35
Infidelium omnia opera an sint mala pag.791.23
INGRATITVdo nostra erga Deum execratur, à pag. 522. nu. 33 vsque ad pag. 524. numer. 39. & pag.599.num.37.& pag. 902. num.35
Ingratitudo non est mortale peccatum nisi interior adsit contemptus, pag.524.40
Ingratitudo omnium malorum fons & origo, p. 599.37

Ingratus feli assimilatur. pagi. 169. num. 31
Ingratos qua vltione Deus puniat. pag. 475. 17
Ingratitudo malum Deo nimis odibile. pag. 474. nu. 16. & pag. 524 num. 89
INIMICI quam vtiles sint. p. 789 16. & p. 860. 31
Inimici virgæ sunt & flagella Dei. p. 804. nu. 63
Inimici dilectio præeminet dilectioni amici: & de excellentia huius dilectionis. pag. 786. num. 8. vsque ad nu. 12
Vt inimicis benefaciamus considerationes. p. 859. n. 30
Inimicorum dilectione perfectio Christiana constituta. pag. 859. num. 28
Inimicorum dilectionis præceptū vt obseruetur, Deus se obligat opem ferre. p. 785. 4
Inimicis, qui parcere nolunt non solum inuita æterna, sed in hac, à Deo puniri probat. pag. 804. numer. 62
Inimicos diligendos esse. pag. 590. nu. 12. & pag. 511. & pag. 784. & pag. 785
Inimicos alicui multiplicari quare permittit Deus. pagina. 788. numero. 14
Inimicos non tantum diligere, sed beneficijs afficere debemus, & quare. p. 858. n. 26
INIVRiarum remissio quomodo debet fieri. pagina. 803. nu. 60. & pag. 804. nu. 61
Iniurias illatas perferre maximum signum est hominem cum Christo spiritualiter resurrexisse. pagin. 9. n. 25
Ad iniuriarum remissionem faciendam notanda exhortatio. p. 806 vsque ad. 808. & pa. 765. n. 6. & p. 316. n. 30
Cum iniuria afficimur magis dolendum de peccato proximi quam de iniuria nobis illata. pag. 765. num. 6
Iniurias proximo remittendi nullus est numerus. pag. 790. nu. 20 & p. 765. n. 7
Iniurias proprias maxime dolent homines, Deo vero illatas parū sentiunt. p. 108. 12
Iniurias improborum, iusti verborum mansuetudine superant. p. 266. nu. 18
INNOcentia excellentior est, quā pœnitentia. p. 271. nu. 34
INSPirationes diuinas admittere filiorum Dei est. pagina. 363. numer. 35
INTELlectus subtilitas pingui vētri aduersatur. p. 72. 30
INTEntio bona in operibus quā necessaria. p. 590. 10
Intentio bona se sola non facit opus aliquòd laudabile. pag. 306. num. 1
Intētio depraua ta, bona opera mala reddit: bona verò intentio grata & accepta Deo efficit. p. 590. num. 12

Ab intentione opus bonitatem habet.p.605.n.10
INVIDIA definitur.pag.257. num.21
Inuidia à diabolo ortum habet.Ibidem.
IOSIAE regis religio vnde ortum habuerit.p.364.n.2
IRA origo multorum malorum.p. 302.num.21
Ira ratione regulata bona, viceuersa mala.p.695.n.38
Ira grauius peccatũ est eorum quæ in proximum committũtur.Ibidem.
Ira instrumentum est virtutis.pag. 303.n.24
Ira anteire non debet reprehensionem & supplicium,sed zelus honoris Dei.Ibidem.nu.25
Irasci in fratrem, & irasci in vitia fratris non sunt idem.pagin. 301. num.19
Ira in principio comprimenda est. pag.305.num.30
Ira in Deo esse non potest, nisi trãslatiue,& qua ratione.pag.694. num.37
Ira in Deo iudicium rectum dicitur pag.695.38
Iracundus maxime consilio indiget pag.332.n.13
Ismael quare electus fuerit à domo Abraham.p.301.31
IVDAEorum natio superba semper extitit.p.297.6
IVDEX debet esse iustitiæ executor.pag.374.32
Iudices & gubernatores debent esse iustitia,& misericordia adornati.pag.411.num.17
Iudex iniquus qui dicatur.pa.113. num.28
Iudex condemnare aliquem nõ debet,nisi admissa prius rei confessione.pa.373.n.29
Iudex non debet esse pauper, nec cupidus.pagina.374.numer. 31. & 32.
Iudex eligendus non est, qui non est mansuetus.pagina.376.numero.38
Qui iudicat intentiones,& cogitationes suorum proximorum munus Dei vsurpat.pagina.675.numer.21
Iudices prætendere debent, vt timeantur non tanquam homines simpliciter,sed tanquam homines Dei authoritatem habentes. pag.413.24
Iudex non debet esse acceptator personarum.pagina.412.numero.20
IVDICIVM facere quid pa.839. num.32
Iudicium temerarium pagina. 375. numero.34.& pagina. 674. numero.20
Iudicium diligens examinatio præcedere debet.pagina.374.numero.33.nec præceps debet esse.Ibidem.
Iudicium finale futurum vix iniqui sibi persuadere possunt. pagina. 114.numero.32.& pagina .115. numer.

num.35
In iudicio finali quantum trepidādum, pag.389.num.34.&.p.586 num.47.& pag.775.n.37.& pagina.776.num.39. & pag.793. num.29
In iudicio finali quam arcta sit reddenda ratio, pagina.775. numero.37
In iudicio finali quanta erit ira Dei pag.768.nu.15
Iudicare idem quod declarare, pag. 121.nu.21
IVSTIficationem, quam nobis Dominus moriendo meruit resurgēdo largitus est, pagina.16.numero.14
Ad iustificationem peccatoris requiritur propria fides & propria dispositio, pagina. 674.numero.19.& pagina.679. numero.35
Iustificationem impiorum Deus desiderat, p.265.n.14
IVSTitiæ variæ definitiones, pagina.309.n.8
Iustitia alia vera alia ficta & simulata, pag.307.n.3
Iustitia aliquādo significat omnes virtutes.p.309.n.8
Iustitia triplex ad Deum, ad nos, ad proximum. ibidem.
Iustitia non fit nec iudicium quando iustus cum impio punitur, p.414.nu.27
Iustitia & misericordia sunt duo Dei manus, pagina.452.numero.22
Iustitia ministrorum virga & purpura quid significet.p.717.numer.60
IVSTus viscеribus Dei dominatur pag.644.n.33
Iustus dignius meretur spiritualem & corporalem consolationem, quàm mercenarius mercedem, pag.199.n.8
Iustus non cogitat se aliquam peculiarem gratiam habere, quam alij non habeant, pagina. 436. num.13
Iustus habet virtutem in omnibus suis actionibus, pagina. 354. numero.9
Iustus arbori comparatur. Ibidem. & nuci comparatur cum tribulationibus est opressus. pag.201.numer.14
Iusti spiritualia pascua animæ suæ omni tempore præbere contendunt, pag.41.23
Iusti quo magis morti appropinquant rectius operantur & viuūt peccatores verò è contra. pa. 51. num.24
Iusto res quæ seruit Deo seruit, pagina.74.n.3
Iusti verè & realiter sunt reges, pa. 528.n.10
Iustis quomodo tristitia conuertatur in gaudium p.81.23.
Iusti non solum sua sed aliorum scelera lachrymantur, pagina. 84. num.3
Iustorum & peccatorum hominū discrimen.pag.210.n.5

ustis quare Deus mittat tribulationes. p 218.3
Iusti fastianibus, & impij vulpibus optime comparantur, pag. 712. nu. 45
Iusti in aliorum iustorum conuersatione, & communicatione requiescunt ac delectantur. p. 258. num. 24.
Iusti cum peccatoribus libēter conuersantur, vt eos lucri faciant. Ibidem.
Inter iustos & peccatores, quæ differentia versetur, pag. 713. numero. 50
Iusti cupiunt perfectiones occultare imperfectiones vero manifestare. p. 418. n. 37
Iniustis cur dicantur esse imagines sanctissimæ Trinitatis, Iesu Christi, Beatæ Mariæ, & Apostolorum. p. 419. n. 41
Qui se iustum esse existimat magis periclitatur quam qui maiora scelera commisit. pagi. 437. num. 25
Iustis debet esse incitamentum in conspectu Dei esse. p. 502. n. 18. & ex hoc illis prouenit æquanimitas, & tolerantia in afflictionibus. p. 503. 20
Iustorum præcipua diligētia debet esse in conseruando Dei amore. pag. 648. n. 43
Iusti filij Dei nuncupantur in sacris literis, quo nomine nec dum Angeli insigniuntur. pag. 785. numero. 5.
Iustorum orationes quantum prosunt. pag. 740. num. 1

L.

LABORVM calamitatum, seu tribulationum fructus maximus, & eximiæ vtilitates. pag. 581. num. 32. & pag. 882. nu. 39. & pag. 853. num. 12. & pag. 855. num. 17. & à pag. 670. vsque ad pag. 673. & pag. 73. n. 33. & p. 81. nu. 22
Labor seu tribulatio iustum purgat & improbum consumit. pagina. 23. numer. 1. & pagina. 287. numer. 13
In laboribus omnibus, seu tribulationibus ad Deum nos debere confugere, & in eius esse conspectu. pagin. 608. nu. 19. & pagina 192. num. 22. & fructus quos ex hoc capiemus. pagin. 608. numero. 19
Labor, seu tribulatio à peccato præseruat. pag. 72. n. 31
Laborem si Deus nō immiserit quę rere debemus. Ibidem.
Labores iustorum solatur Dominus. Ibidem. num. 32. & pag. 198 num. 6. & pag. 212. nu. 10. & pa. 913. num. 17
Labor qui patienter perfertur, postmodum conuertitur in gaudium. pag. 88. n. 14
Labores & tribulationes quare iustis immittat Deus pagin. 218. num. 3. & pag. 287. numero. 13.

& quare plures ipsis tribuantur. pag.80.n.21

Laborum, tribulationum, pestium tempestatum, & calamitatum, quæ sit causa.pagin.709.numero 37

Post labores & tribulationes delicias dat iustis Deus pagin.23.numero.3

In laboribus ingentia spiritualia bona Deus operatur.pagin.669. num.4

In laboribus non animo linquendum.pag.753.n.41

Labores quantum est ex se, efficiũt vt homines ordinentur, & peccata relinquant.pagina.670. numer.6

Labores iustorum breuissimi. pag. 79.num.18. malorum vero vice versa. Ibidem.& pagina.87. num.13

Labores iustorum dulcissimi redduntur ex consolatione Christi. pag.213.numer.13.& pagi.554. num.47

Labores à manu Dei emanare nobis, considerandum, quod sufficiens patientiæ causa est.pag.38. num.15

Laboris præmium non solum in cœlo, sed in terra Deus aliquando persoluit.p.81.n.23

Labores ægritudines, & tribulationes concordiam, & confraternitatem gignunt.pagina.520. numero.28

Labores impium debilitant, iustũ vero fortiorem reddunt.pag.22 2.num.16

Laborum tolerantia pro adimplendis humanis appetitibus.pagin. 323.nu.21

Laborum excellens exitus.pa.754. numer.43

In laboribus & tribulationibus enitet Dei prouidentia, & quare pagin.854.n.14

In laboribus, & infortunijs iustus cognoscitur.pagina.901.numero. 31

Vtà laboribus magnis eripiamur fœliciter, quid faciendum.p.854 num.15

Ex laboribus quos ad conuersionẽ eorum Deus mittit, impij occasionem peruersionis, & indurationis assumunt.pagina.883.numero.41

Labor, vide paupertas, & patientia.

LAB Yrinthus. idest, laborintus. pag.256.n.17

LACEDÆMOnum sacrificium pro victoria parta.p.180. num.24

LACHRYMAS quare Deus profudit super Hierusalem. pagina.395.num.11.& pagin.397. num.17

Lachrymarum, & calamitatum fructus.pag.581.n.22

LAVDES Deo reddere.p.680. & pag.681

Vt laudes coram Deo sint acceptæ à pura conscientia procedere

oportet. pag. 681. n. 39
Hunc laudandi Deum vocibus, & canticis modum, Christus docuit, pagin. 527. numer. 32. & postea eo vsus est Paulus. pag. 522. num. 33
In laudibus humanis prudentia & temperantia est necessaria, vt prosint & non noceant. pa. 471. num. 7
LECTIONIS sacræ vtilitas. pagina. 117. num. 4. & pagin. 78. numero. 26
Lectio sacrarum scripturarum mēsa est in qua mens reficitur. pag. 290. num. 27
Ex lectióne sacrarum scripturarum oritur deuotio. ibidem.
Lectio sanctorum librorum animi tristitiam tollit. pagina. 117. numero 2
LEX diuina definitur. pag. 276. numer. 13
Lex gratiæ quare sic appelletur. pagina. 121. num. 16. quæ præstantior est antiqua. Ibidem. numero. 15. & pag. 232. num. 36
De legis executione notanda historia. pag 411. num 18
Legis executio cum cordis compassione debet coniūgi. pa. 412. numer. 19
Lex Dei quare iugum appelletur. pa. 532. numer. 22. & pa. 534. numero. 28
LIberalitas Dei immensa. pagina. 674. numero. 18. & pa. 967. numero. 2. & pag. 662 numero. 24. & pa. 780. n. 52
Liberalitas erga pauperes ostendēda pa. 146. n. 41
Liberali iniuria fit, si eius dona non accipiantur. pagina. 242. numero. 11
Liberalitas, quare tribuatur Spiritui sancto. p. 140. n. 15
LIBIDO hominum mentes excæcat. p. 85. n. 6
Libidinis remedia. Ibidem. n. 8.
LINGVA difficillime & à nemine fere frænatur. pagina. 638. numero. 30. & pagina. 814. numero. 19. vsque ad pag. 820. & pag. 834. n. 18
Linguæ peccata facile committuntur, & difficillime soluuntur: & quare pag. 678, num. 31. & pagi. 815. n. 24
Linguæ custodia quot afferat vtilitates. pagina. 817. & pagina. 818. & 819
Lingua inter alia quæ homo habet magis ad peccandum prona. p. 884. n. 17
LITERARum, & characterum primus autor fuit Deus. pag. 117. nu. 3
Literarum & characterum Græcorum author fuit Cadmus. Ibidem.
Literarum & characterum Latinorum author fuit Nicostrata, vel Carmenta. Ibidem.
LVX diuina necessaria est ad perscrutanda, & custodienda Dei mandata. p. 79. n. 16

Lucie

Lucis diuinæ effectus. Ibidem.
LVXVRIA homine ligat. p. 240. num. 6
Luxuria hominem reptare facit. p. 726. n. 28
Luxuriam esse lepram omnes inficientem, & facile adhærentem. pag. 501. n. 13
Luxuriam statui nullo peculiari esse nuptam, vt omnes aggrediatur, & superet. pagina. 512. numero. 13
Luxuria sacramento Eucharistiæ maxime contraria, & quare. pagi. 888. n. 56
Ad luxuriam superãdam, & extinguendam voluit Deus vt homines perferrent labores, & tentationes spirituales. pagina. 501. numer. 15
Luxuriosus non vnius tantum turpitudinis voluptate cõtentus est, sed plures alias inquirit. pa. 240. num. 7

M.

MALA quę nos hic premunt ad Deum nos ire compellũt pag. 855. nu. 17
MANDATorum Dei obseruatio conducit ad reportandam victoriam temporalẽ de hostibus. pag. 191. num. 20
Mandata Dei continuo præ oculis habenda. pag. 349. nu. 29
MANSVETudo corda ira inflammata mitigare solet. pagin. 644. numer. 31
Mansuetudo Christi Domini pa. 112. n. 24. & pag. 643. num. 30. & pag. 376. n. 38
Mansuetudo iudici & prælato necessaria. p. 376. n. 38
MANVS duplex iusti, dextera & sinistra spiritualis & temporalis, pag. 147. n. 2
B. V. MARIA magistra fuit discipulorum post Ascensionem Domini. p. 203. n. 20
B. virgo Maria quare à Christo in cruce pendenti mulier, & non mater fuit vocata. pagina. 686. num. 11
B. virginis Mariæ ordo vitæ, reuelatus ab ipsa. S. Elisabeth viduæ. pag. 162. n. 10
MARITVS vxorem docere, & reprehendere tenetur. pag. 237. numer. 31
Martyrum corpora cum eisdẽmet vulneribus resurrectura sunt pagin 701. n. 13
MATRImonij voluptatibus licitis aliquando non est fruendum. pag. 190. n. 18
Matrimonium in remedium animę non in damnationem est institutum, p. 237. n. 29
Matrimonij labores & defectus. pagi. 237. n. 30
MEMENTO hæc particula quare in sólo secundo præcepto decalogi fuerit addita. pagina. 595. numero. 27. & pagina. 596. num. 28

Mens

MENS nostra quibus detinetur vt in obedientia Dei perseueret pag.61.n.25
MERCATORES, & campsores quare infames reputentur.p. 252.n 8
MERCENarius dicitur qui propter mercedem temporalem ecclesiasticum accepit beneficium. pag 57.n.14
MESSIÆ aduentum iam fuisse efficacissimo argumento probatur p.894.num.12
MILITVM insolentia.pag.167. num.24
MINISTRI Reipublicæ qui sint eligendi.p.253.n 3
Miraculum quare dicatur pag.733. num.49
MISERICordiæ opera omni tempore exercenda.p.861.n.35.& diligenter.858.25
Misericordiæ laudes.p.839.33
Misericors confidenter misericordiam à Deo exposcet: viceuersa immisericors.p.806.nu.67
Misericordia disponitur homo ad omnes alias virtutes, quæ ad gloriam sunt necessariæ.pagi.840. num.36
Misericordia Dei quid sit.pag.784 num.2
Misericordiam cum à Deo efflagitamus petimus, vt leges quas ipse sanciuit violet.pagina. 518.numer.21
Facies Dei est eius misericordia.p. 570.n.45
Quare dicatur misericordia. p.582. num.35
Vt misericordiam exerceamus efficax remedium est alienæ necessitatis visus.pagina. 594. numero.23
Misericordiæ opera quanti Deus æstimet.pag.600.nu.41.& quod pluris facit ea quam audire rem sacram.ibidem.
Misericordia Dei in condemnandis peccatis.p.675.6
Qui misericors est pauperi operibus opitulatur, & si ijs non potest saltim verbis consolatur.p. 612.n.32
Misericordia Dei aliqui abutuntur male in illa confidentes ad peccata efficienda.pag.696 n.41.& pag.965.n.38
Misericordia in spiritualibus necessitatibus magis vtilis est, & necessaria.p.447.n.9
Misericordiã à Deo postulare pro obsequio reputat Deus.pag.181. num.30
Misericordiæ defectus ex defectu charitatis procedit. pagina. 334. num.18
Vt misericordiæ opera erga egentes proximos exerceamus, oportet nos mutuo inuitare & cõgregari.pag.447.n.8
Misericordia homines afficere De' nunquam cessat.pagin.457.numero.3
Misericordia definitur. pag.339.n. 18.& p.582.num.35.

Misericordia Christi Domini imitanda.p.328.nu.2.& pa.331.nu.9 & pa.582.nu.34
Qui miseretur pauperis, confidenter à Deo misericordiam postulare potest. Ibidem nu.11
Misericordia Christi Domini etiã in iudicio apparebit. pagin. 376. num.38
Misericordia Dei ostenditur, & extollitur.pagi.817.19.&.p.592.nume.16.&.17 p.599.num.39.&p. 607.nu.17.&p.693.nu.38.&.p. 780.nu.52
Misericordiæ defectum seueriſsime Deum punire probat.p.660.24.
Misericordia Dei erga homines. p. 165.18.& p.36.nu.8
Misericordia in pauperes fructuosa. p.243.14
Misericordiæ opera iustum & eius gratiam conseruant in hac vita. Ibidem,nu.15
Misericordia exercenda est cum lætitia,Ibidem nu.16
Misericordiæ Domini multæ, quædam procedentes, quædam sequentes.p.291.nu.23
Misericordiæ affectum Deus præcordijs hominum infixit. p. 569. nu.42
Misericordiam efficienti innumera Deus pollicetur bona.p. 661. nu.26
Misericordia & pietas insignis Codri Athenienſium Imperatoris erga patriam,p.36.nu.18
Misericordia, vide eleemosyna.
MODI cum vocat Christus dira tormẽta quæ pro nobis passus est propter singularẽ amorem erga nos.p.65.nu.9
MODVS seruandus in postulandis, & obtinẽdis à Deo rebus necessarijs.p.159.nu.1.vsque ad nu.6
MONAchus, vide religiosus.
MORS per peccatũ Adæ in omnes homines est ingressa. pagi. 575.nu.13
Qui mortui sunt mundo & viuunt cum Christo quo signo dignoscantur.p.375.34
Mors Christi apta fuit ad redẽptionem totius mundi, quo ad sufficientiam, & non quo ad efficaciã p.41.nu.25.& p,61.24
Mors Christi,calix,mare, & iter ad patrem appellatur.p.104.2
Mors iusti deploranda. p.74.nu.2 p,583.nu.37.& quare p.38. peccator autem qui in peccato obijt multo magis deplorãdus.num.38
Mortem quare desiderant iusti damnati verò eam abhorrẽt. p.74.nume.9.p,106,nu.7.&.8
Ad cõsanguineos & amicos in morte alicuius cõsolandos. pagi 382. nu.36.&584.42
Mors explementum est pœnitentiæ pro peccato inflictę.p.95.12
Mortis præparatio necessaria est.p. 107.nu 9
Mortis tempore plures peccatores dolore mortis perculsi proclamant,sed Deum obsecrare nesciunt

ciunt. Ibidem. nu. 10
Morte sua Christus Dominus nobis iustitiam attulit. p. 121. num. 15 & p. 122. nu. 17
Mors Christi causa fuit supremi honoris quē in cælis, & in terris habet p. 195. nu 32
Mortis hora cōtinuo vt præsens aduertenda. p. 376. nu. 39
In mortis hora quātum perhorrescit anima peccatrix. pagi. 404. nume. 28
Mors est amicus fidelis. p. 710. 41
Lex pœnalis moriendi habet multam annexam misericordiam. p. 576. nu. 16
Mortis hora inopportuna est vt sicut decet Dei recordemur. p. 578 num. 23
Mortis memoria quam vtilis. pagi. 566. nu. 33. pag. 568. nu. 39. & pa. 577. nu. 19
Mortis consideratio sensualitatem reprimit. pag. 567. num. 37. & p. 578. nu. 24
Morte præuenit Deus aliquādo bonos ante quam coinquinentur, & impios priusquam in deterius dilabantur. p. 584. 41
Ad mortis extremum instans non est differenda peccatorum pœnitentia. p. 905. nu. 43
Mortis debitum varijs ętatibus nos persoluere voluit Deus, & quare. p. 576. 7
Mortis exemptio nullis sanctorum concessa est, & quare. pagi. 575. num. 15
MOYSES quare terram promissionis ingressus non fuerit. pagi. 160. nu. 3
Moysis lenitas & patientia. p. 376. num. 37
MVLIERIS conuersatio fugiēda. p. 101. 29
Mulierum conuersatio fortitudinē hominis tollit. p. 33. 31
Mulieris cuiusdam mirabilis euentus ex hominis conuersatione. pa. 101. 29
Mulieres olim magis æstimari quā nunc. p. 777. nu. 42
Pro mulieribus cum quibus nubere volebant homines, aliqua reddebant. Ibidem.
Mulierum comptus & ornatus huius tēporis increpatur. pagi. 889. num. 58
MVNDVS datus est mense Septembris, & quare. pagi. 884. nume. 45
Mundi omnes res nihil sunt. pa. 132. nu. 22. & p. 231. nu. 13
Mundi huius filij prudentissimi, & expediti ad res mundi, hebetes autem, & tardissimi ad res diuinas sunt. pagi. 606. nume. 14. & 675. nu. 23
Mundus Christum Dominum, & eius sectatores persequitur. p. 87. num. 12
Mundus honore afficit mundanos & deprauatos homines: iustos autem tribulationibus. pagi. 218. num. 3
Mundus suis sectatoribus in hac vi-

ta voluptates offert:in morte autem fletum & luctum, pagi. 228. num.3
Mundus mare est in quo mundani retia sua tendunt.pagin.279. numer.23
Mundani suis negotiationibus intenti,araneis telas suas texentib⁹ comparantur.ibid.
Mundanorum cura, & angor muscæ comparatur.pagina.280. numer.24
Quod mundanæ res gaudium non auferant damnati confitentur in inferno.ibid.nu.26
Mundani ex hoc mundo pauperes egrediuntur,iusti vero diuites.ibidem.
Mundus congruenter sæculus nuncupatur.p.463.20
MVRMVRator draco nuncupatur,& quare, pagina. 835. numero.20
Murmurationum septem species. pag.835.nu.21
Murmuratio vbique regnat.p.836. num.22

N.

NEGLIGentissimi sumus in rebus spiritualibus, & diligentissimi in corporalibus.pagi.732. num.44
NERONIS temeraria, & impia aliorum suspicio.pag.375.numer.35.
NOBILitas metallum est aptum ad recipiendas quascunque virtutes.p.720.nu.9
Nobilitas cum virtute coniuncta plurima bona opera parit.pag. 720. nu.10
In nobilitate parentum neminem confidere nec gloriare debere.p. 719.nu.6
Nobiles aliqui propter mercedem temporalem recipiunt ecclesiastici beneficium. pagina. 57. numer.14
NONA Ginta nouem oues in deserto à pastore derelictæ nouem choros Angelorum significat.pa. 266.nu.19
NVMI,& fauores in mundo duo lanacra sunt cuiuscunque maculæ.p.329.nu.4

O.

OBEDientię insignis vis.p.520. 27.p.5 4.23.
Obedientia quæ laudabilis.pa.856. nu.20
Obedientia à brutis disci potest. pa. 291.nu.24
Obediens est diuinæ legi suapte natura iustus, peccator vero inobediens.p.276.14
Obedire Deo, & ad beneplacitum suæ voluntatis incedere nostræ saluationi est punctus. pag. 289. num.17
OBLIGatur vnusquisque ad exequendum officium quod accepit.p.379.5

Obli-

OBLIVIO in Deo quid sit pa. 318.nu.5
Obliuio parui pensionis est signum p.518.nu.5
OBS Equia hominum memoratur semper Deus.p.300.15
Obsequia hominum in eorum gloriam,& non in vtilitatem Dei cẽdunt.p.299.13
Obsequia exhibita magni æstimat Deus.p.323.15
OCCASI Obona non omittenda p.725 nu 23.&.746.20
Occasio præsertim carnalis vitanda. p.866.41
Occasio bene operandi, tempus est opportunum ad bene operandũ p.356.13
Oculi sunt cordis nuntij p.467.31
In oculis animus habitat.ibidem.
Oculi solent esse causa amissionis cordis.p.480 33
Oculos intuerj significat in sacra scriptura intentionem attendere pa. 254.nu.13.
OCCVLtatio peccatorum vide in verbo peccatum.
ODIVM Dei non potest in aliquo homine repetiri.p.449.14
ODium intrinsecum cordis animã in infirmitate peccati detinet. p. 303.26
Quod eum qui odit, aut nocet, nos nunquam velimus scire. pag.758 num.56
OFFENSio proximi etiam verbo vitanda.p.315.26
OPVS bonitatem habet à fine. p. 296 nu.3.& ab intentione.p. 605. nu.10.& vide,intentio.
Opus bonum publicum plurimos mouet ad aliud simile faciendũ. p.313.21
Opera pœnalia & flagella iusti, signa sunt æternæ lætitiæ. pag.314. nu.25
Opera nostra non sunt accepta à Deo sine diuina gratia pag. 122. num.17
In operibus nostris magis attenditur amor & deuotio quibus fiunt quam earum multitudo. pa.149. nu.8
Opera nostra nisi à corde exeant nihil sunt.pag. 478. nu. 28 ex quo meritum operum præcipue oritur.p.750.nu.37
Opera nostra tantum valent quantum operibus Christi conformantur p.557.nu.6
Opera nostra aliquando prædicanda,aliquando tegenda. pag 869. num.49
Opera bona meritum habent à gratia.p.262.7
Opera bona facta reminiscere licet si non tanquam propria opera, sed vt Dei beneficia consideremus.p.428.&.429.27
Opera bona à depraua cõscientia prodeuntia Deo sunt ingrata. p. 429.nu.28
Opera nostra tantum valent quantum põderis in amoris statera habent.p.494.33.
Opera interiora pluris Deus facit quam

quam exteriora.pa.600.nu.41
Opera omnia nostra debent regulari voluntate Dei pag.605.nu.11
Quando opera laudabilia facimus coram Deo nos esse & cum eo conuersari p.284.2
Operari bene, semper expedit dum tempus datur.pa.354.n.8
In operibus intentio, vide verbo, intentio.
Operandi recte quod sit opportunum tempus pa.356.nu.13
Ex operibus dignoscitur Christianus non ex solis verbis pagi.362. num.33
Opus exterius ab interiori valorem accipit.p.600 nu.41
Opitulatur Deus in se confidentibus.p.323.nu.19
ORATIOnis fructus pa.126.& pa.132.nu.24.&.p.112.nu.17.& pa.466.nu.30
Orationis efficacia pa.129.nu.14.& p.172 nu 2
Orationis effectus.pag.136.nu.2
Oratio hominem cum Deo coniungit.p.127.nu.8
Oratio assimilatur catenæ qua à Deo homines trahuntur ibidem.
Oratio beatorum est noua mentis explicatio.p.127.nu.9
In oratione mens cum omnibus suis potentijs disponitur ad maiora beneficia recipienda pagin. 128. num.10
In oratione cor potius quam genua flectendum est.p.129.nu.25
In oratione non curat Deus verborũ elegantiam. pag.148. nu.7.
Oratio vnius, multos aliquando iuuat p.130.nu.18
Orationis assiduitas necessaria.pag 130.nu.17.& pa.182.nu.32.& pa 736.nu.58
Orationis perseuerantia commendatur 757.vsque ad.759
Orare alios pro nobis non sat est, sed nosmet accedere ad orandum debere.p.741.nu.16
In oratione quæ postulantur sæpe numero Deus differt vt in oratione perstiamus p.182.nu.18.& p. 181.nu.29
In oratione quid petendum est pag. 132.nu.22.&.p.156.nu.29
In orando segnities & negligentia magnatum & aliorum pag. 150. nu.13.& pag.152.nu.18
In oratione vulnera nostra Deo sunt manifestanda p.436.nu.14
In oratione plusquam alibi tentantur homines à dæmone pagi.155. num.26
In oratione cor colligi debet pa.183. nu.35
Orationi omne tempus est opportunum p.434 nu.7
Orat apud se superbus non apud Deum,& quare pa.434.nu.8
Oratio quare inter dona Spiritus sancti connumeretur pagin.134. num.30
Oratio perfecta quatuor habet conditiones pa.131.nu.20.& pag.135. nu.31.vsque ad.34
Oratio fieri debet in nomine Christi

ſti domini pa.141.nu.18.& p.157. num.32
Orationi hominis obedit Deus, quia homo obedit Deo p.143.nu. 24.& quia homo amat Deum.p. 144.nu.25
Oratio coniuncta lacrymis,iucunda nimis Deo eſt.p.145.nu.28
Oratio nimis congrua eſt naturæ rationali.p.149.nu.4
Oratio maxime iucunda eſt Deo. p.148.n.6.&.p.187.nu.8
Orationes & preces iuſtorum quantum proſint,p.740,nu.1
Oratio cõſeruat bona opera ac ſine ea marceſcit virtus p.149.nu.10
Orationi alterius omnino fidẽdum non eſt,ibidem & p.151.nu.16.
Oratio propria magis prodeſt quã aliena,& quare p.151.nu.16
Oratio Dñica ſeptem continet petitiones,in quas omnes noſtræ neceſsitates referuntur p.145.n.29
Orationis dominicæ verbum, panẽ noſtrum, quotidianum explicatur.p.602.nu.3
Oratio non debet eſſe proprietaria p.154.n.24
Oratio debet eſſe attenta ibid.nu.25. &.p.183.nu.35.&.37
In oratione qualiter cor hominis ſedandum eſt,p.155.nu.27.& p.156. num.29
Oratio ieiunio coniungi debet vt dęmonis tentationes ſuperentur.p. 162.nu.9
Oratio ſimul cũ afflictionibus multum iuuat ad comparanda Dei dona.ibid,num.10
Oratio duas habet alas quibus ad Deum conſcendit, ieiunium & eleemoſynam.ibid.
Oratio optimũ armorum genus eſt ad victoriã tẽporalẽ reportãdam p.168.nu.26.p.176.nu.13
Oratio plurium potentiſsima eſt p. 173.n.5.p.176.n.13.p.194.nu.28.
Oratio funiculus eſt quo Dei manus ligantur ne de peccatoribus vindictam ſumat,p.174.nu.7
Oratio tentationem fugat p.179. n. 24.p.326.nu.29
Oratio pretiũ eſt quo aliquomodo beneficia Dei emimus p.187.n.7
Oratio vt ſit accepta Deo ab amico fieri debet p.188.10.& p.190.16
Oranti iuſto ſiccitas & tædiũ ſæpe contingit ex diuina permiſsione ad maius illius meritũ pa.189.13.
Oratio alterius quærẽda & poſtulãda eſt,dum modo ſit iuſtus p.192. num.24
Oratio vocibus ſonoris decantata deuotionem prouocat & triſtitiã expellit p.194.nu.28
Oratione interueniente decreuit Deus beneficia conferre hominibus p.195.nu.31
Oratio efficax cum conſcientiæ puritate ac bonis operibus coniuncta eſſe debet pa.224.nu.21
Orationes à peccatoribus factæ abſque eo quod exeant à peccatis nõ exaudiuntur.pa.407.nu.5
Orationes vt proſint cum amore & deuotione debẽt offerri.p.886.49

Ordo

ORDO maxime diligitur à Deo pag.326.num.30
OTIVM amplissimus Sathanæ & multorũ malorũ aditus est. pa.102.nu.31.&.pag.45. num.22
Otium peccatorum linguæ fons p. 815.num.24
Otium execratur pa.596. nu.8 &. 861.num.36
Ad otium vitandum consideratio optima p.861.nu.35. & exempla appositissima p.862.nu.37
OVIS animal timidũ nimis p.39 17.eadẽ animal sociabile p.39.19
Ouis à pastore inuenta humanã naturam significat pa.266.num.19
Ouis nomine appellãtur homines, & Angeli propter innocentiã in qua fuerunt creati pa.269. nu.20

P.

PANEM appellare quẽcunque cibum oblatum, phrasis est Hebraicæ linguæ pa.602. num.2
PACIS definitiones p.36.& pag. 638.nu.13.&pa.783.nu.62
Pax animæ cũ Deo fructus est iustificationis pa.25.nu.7
Pacis duplex genus pax Dei & pax mũdi p.25.&vtriusq; effectus ibi.
Pax filia est charitatis & vnitas à charitate procedens pa.3. num.8
Pax est dulcius & suauius bonum omnium bonorum pa.1.nume.2
Pacẽ quærũt in omnibus suis actionibus creaturæ insensibiles & rationales pa.2.nu.2.& nu.4
Pacis nomine omnia bona simul intelliguntur pag.25.nu.6
Propter pacem venit dominus Iesus in mundum p.1,nu.1. & nu.2
Qui in pace erga Deũ viuũt etiã erga proximũ eã habent p.25. nu.8
Ex pace cũ Deo duplex effectus admirabilis circa pximos orit ibi.9
PARENtes habere fideles exmera gratia & liberalitate Dei est pa.289.nu.18
Parẽtũ in educãdis filijs negligẽtia p.460.nu.12.& pa.749.num.28
Parẽtibus quare inditus est, tã efficax erga filios amor p.747.n. 23 de hocq; amore vide p.856.857
Parentes quibus in domibus & quibus magistris pueros educãdos tradant aduertere debẽt p. 836.n.24
Parentes Deus aliquando filijs orbat,& quare pa.585. nu.43
Parentum bonorũ orationes erga filios plurimum in conspectu Dei valere, & improborũ parentum scelera filijs multorum laborum esse causam probat p.585. nu.45
Parentes relinquendi sunt quando impediunt obseruantiam diuinę legis pa.686.nu.12
Parentum obligatio erga filios pa. 748.nu 25
Quales patres tales filij, quales domini tales serui pa. 760. num.61
Pater ęternus quare dicitur homo in Euangelio p.689.nu.22
Patris æterni facies est filius eius pa. 210.nu.4
Pater æternus amantissimus homo est pa.689.num.22

Patrem noſtrum eſſe Deum ſumma dignitas eſt.p.141. nume. 16.
PASSIO quæcunque inordinata humanam excæcat mentē pa.85.nu 6
Paſsionum humanarum vis pagin. 301.num.18
PATIENTIA ſanctorum in perferendis tormentis.pagi. 225. nume.24
Patientia & manſuetudo iuſtorum pag 38.num.14
In patientia dignoſcitur ſeruorum Dei probitas.pa.60.nu 11
PAVPERES eſſe permittit Deus vt erga ipſos diuites pietate vtantur,& hæc eſt ingens Dei miſericordia erga diuites pagin. 669.nu.4
Paupertatis vtilitates. pagin. 827. nume 60
Paupertas eſt ſponſa diſcipulorum Chriſti pa.827.num.59
Pauperes appoſitiſsime agaſonibus comparãtur pag.390 num.39
Pauperibus quantum Deus faueat & quibus afficiat honoribus pag. 661.num.27
Pauperibus opem ferre debemus, non tantum quia conſanguinei ſunt ſed quia loco Chriſti in terris ſunt.pa.595.num.26
Pauperes mundus contemnit & Deus magni facit pa.580.nu.29
Pauperi ſtatim ſubuenire perfecta charitas eſt.pa.292.nu.28
Erga pauperes obliuio maxima eſt & erga iumenta firma memoria. pag.335.nu 22
PECCATA odio magno proſequitur Deus pa.897. nume 21 & pag.899.nu.26
Peccata & calamitates noſtrorum fratrum, vt noſtræ lugendæ ſunt pa.369. num.23
Propter peccata Deus luget, & ipſi peccatores hilares ſunt p.455.nu. 32.&.468.nu.34
Peccati proprius locus ſola eſt deprauata voluntas pa.456.nu. 34. & non interficit quouſque conſentit voluntas pa.776 num. 40
Peccata omniũ rerũ domini maieſtatem violant pag 467. num.33
Peccatorum graue pondus cur peccatores non ſentiant p.455.nu.33
Peccata ſingula quibus hominum ſtatibus ſint nupta pa.501.nu. 13
Peccati definitio p.681.nu.41
Peccata infidelium magis merentur veniam quam fidelium. pag. 565.nu.32
Peccatum eſt nihil p.639.nu.35
Peccatum quam grande ſit malum oſtenditur p.587.588
Peccatum venenum eſt quod opera licet de ſe ſtudioſa ſint inficit & Deo odibilia reddit pagi. 584. nume.5
Peccata alijs peccatis ſemper ſunt coniuncta.pag.589.nu.9
Peccati venialis multa remedia pa. 682.num.42
Propter peccata futura magis timetur dãnatio à Chriſtiano prudenti, quam propter peccata præteri-

teritu.p.687.n.16
Peccata occulta curatu sunt difficillima.p.734.n.51
Peccata proximorum nostrorum sunt excusanda non amplificãda.p.427.n.21
Primi motus peccata non sunt, & quare.p.301.n.20
Peccatũ mortale vocatur debitũ ab effectu.p.769.num.18. & qua ratione.n.20
Peccatũ magnũ debitũ est, & quare.p.770.n.22. & p.773.n.21
Peccatũ Christianorũ tantò maius est, quãto maiores gratias & fauores acceperũt.p.770.n.22
Peccatum ex se est contristatiuum & expulsiuum Dei, & quare.p.771.num.25
Peccatum expellit gratiam demeritorie.p.771.n.26
Peccati auersio, pœna damni, conuersio autem pœna sensus est puniendi ibid.
Peccata casibus declinationum cõparantur.p.774.n.34
Peccati mortalis grauitas.pag.791.24
Peccatum ideo peccatum quia voluntarium.p.795.n.34
Peccata subditorum super reges & gubernatores ac super omnẽ populum incidere.pa.402. num.31
Peccata quibus mulieres præcipue damnantur quatuor p.20. n.27
Peccata nostra tela sunt quib⁹ à Dæmone oppugnamur. p.164.nu.4
Peccata iræ Dei causa sunt, & Deũ excitant vt de eis supplicium sumat.p.165.n.19
Peccatum voluntatem malitia, & intellectum cæcitate tetigit.pag.209.n.3
Peccata manifesta facilius quam occulta vitantur.p.234.n.20
Peccata publica quare execranda.p.313.n.22
Peccatum esse maculam quomodo intelligatur.p.329 n.3
Peccatum quodlibet in principio est comprimendũ.p.305.n.30
Peccatum ignorantiam peperit.p.346.n.20
Ex peccandi assiduitate aliquando fides amittitur ex permissione diuina.p.346.n.19
Propter peccata nostra labores & calamitates Reipublicæ accidunt, p.392.n.3.& p.406.n.2.& p.407 n.15.ex quibus electi magnam capiunt vtilitatem, præsciti è cõuerso.p.407.n.6
Peccati malitia perfecte non cernitur in hac vita, solumq; effectus eius dignoscuntur.p.355.nu.10
Peccata delatoris officium habent erga Deum contra peccatorem.p.372.n.26
Peccatum non solum peccatorẽ infamia afficit, sed totam Rempublicam inficit.p.381.n.10
A peccato hominem liberari maximum est Dei beneficiũ.p.355.11
Peccatum quod mox per pœnitentiã nõ diluitur suo pondere aliud trahit.p.490.n.17

Peccata assuefacta difficillime eradicantur. p.450.n.18
Peccati occultatio in cõfessione propter pudorẽ fugienda. p.18.n.21
Euentus mirabilis cuiusdam fœminæ quæ propter pudorem occultauit peccatum quoddam in confessione. p.19.n.23
Peccatum infame aut turpe non reputatur in mũdo omne quod est contra legem Dei. p.298.n.10
Peccare est propriam voluntatem, Dei voluntati anteponere pagi. 629.n.4
Quando peccatur contra Deũ sufficit pœnitere, quando verò cõtra proximum vltra hoc requiritur restituere. p.652.n.55
Peccãdi assiduitas cor impœnitens, reddit. p.21.n.30
Peccandi occasiones nõ minori studio quam peccata ipsa fugiendæ sunt. p.500.n.11. & p.464.n.22. & pag.453.n.25. & pag.462.numer.26
In peccatis cõmoratio signum est reprobationis. p.21.n.29
Peccatis initio medendum est pag. 305 n.31. & p.306.n.33
Qui peccandi occasionem nõ fugit dignus est vt Deus in eis permittat cadere. p.454.n.30
Non peccare existẽte occasione donum Dei peculiare ibid.
Peccatores quos plus diligunt inficiũt magis. p.500.n.10
Peccatores publicos separandos ab hominum consortio esse, gubernatorum industria p.499.n.9
Peccatorem laudare magnum malum. p.470 n.30
Peccatoribus prodesse solet iustorũ laus. p.471.n.7
Peccatoribus confusionem parere deberet se in conspectu Dei, peccata committere. p.502.nu.17
Peccatores sua depraua voluntate diaboli serui efficiuntur & ei famulantur. p.527.n.7
Peccatõr seruus est tot dominorum quot vitiorum. p.528.n.11
Peccatoribus plurimis vitam Deus abbreuiat ne deteriores fiant pa. 584.n.40
Peccatorẽ iustificare magis est quã cœlum & terram creare. p.679.& pag.680
In peccatore omnes brutorũ bestialitates sunt incluſæ. p.623.nu.13
Peccator maris in quietudini apprime cõparatur. p.663.n.33
Peccatores cum sint innumerabiles quare vnius nomen obtineant. p.714.num.53
Peccatores non sunt suis sceleribus cõtenti, sed alios sibi associare student. p.588.n.6
Vt peccatori fides & merita aliena prosint ipse ex parte sua se disponat oportet. p.658.n.17
Peccatores remedio à Deo institutos ad cõdonanda peccata, abutũtur ad non cõdonanda. p.665.37
Peccatores in vnum conueniunt & copulantur. p.637.nu.12. quæ cõcordia constantiores in suis sceleri-

leribus facit p.638.n.13
Peccatores semper, etiã quãdo proximos offendũt, Deũ principaliter offendũt p.771.n.28
Peccatores deridendi p.774.n.33
Non peccatorem tãtum sed omnes eius cõplices & coadiutores æternis flãmis cruciandos.p.777.nu. 43.& p.778.n.46
Peccatoris testamentum horrendũ p.777.n.44
Peccatorum timor quantus esse debet p.779.n.48
Peccatorem à peccatis se excusare quam malum p.780.n.51
Peccator ob ingratitudinem grauius punitur in inferno p.783.n.61
Peccatorum inhumanitas p.51.numer.53
Peccatoris debitum quam grande. p.805.n.65
Peccatores se mutuo iuuant vt malum inceptum compleant.pagi. 833.num.14
Peccatorum congregationes quo re medio curandæ p.833.n.15
Qui peccatori faueat nunquã deest p.874.num.15.& pag.875.n.17
peccatoribus libertas, liberi arbitrij non amittitur sed debilitatur & obscuratur, similiter & fides. p.903.num.39
Peccatoris cuiusdam mira conuersio eo quod D.Bernardum concionantem audiuit p.275.nu.10
Peccator, qui promissum Deo præstitum non adimplet cui comparatur.p.11.n.31
Peccatores dum alios nequiores se considerant innocentes se existimant.p.436.n.12
Peccatores, ad eorum damnationẽ quæ acriter accusabũt.p.713.48
Peccatorum luctus & pœna post discessum ab hac vita.p.228.nu.3.
Peccatoribus si res cœlestes dicantur ænigmata vidẽtur p.77.nu.11
Peccatores suis prauis operibus dicunt non esse Deum p.372.n.25
Peccator vide præscitus.
Peccatorum impudentia in peccando.p.371.n.24
Peccator publicus alijs est causa peccandi p.298.n.11.& 12
Peccatores pertinaciores sunt in suæ perditionis negotijs quam iusti in rebus suæ saluationis pa. 386.n.27
Peccatoris finis semper est malus, siue bene siue male faciat p.604. num.8
Peccator à paruis in maiora scelera deuenire consuescit p.449.n.14
Peccatorem esse cæcum pagi.437. num.16
Peccatoris cõuersionẽ maximi æstimat Christus Dominus pagina 252.num.6
In peccatoris conuersione duplicẽ finem habet Deus p.252.nu.7.
Peccator in plangendis peccatis ni ticoracẽ, seu noctuã imitari debet.p.257.n.20
Peccatoris cor Labyrintho comparatur.pagin.256.num.18
Peccatorem dolorem peccatorũ esse

tum non à se sed à Deo haber, p.256.n.17
Peccatorem iustificare magis est quam ei gloriam conferre ibid.
Peccator quare vitam iusti sustinere nequeat p.258.n.28
Peccatori quare res mundi maximæ apparent p.261.n.7
Peccator qui perditæ conuenientissime comparatur p.267.n.22
Peccatorem quærit Deus non propter id quod est, sed propter id qđ esse potest p.269.n.27
Peccatores ex hoc mundo pauperes egrediuntur, iusti vero diuites p.280.n.26
Peccator publicus sibi & alijs nocet p.298.n.9.& .11
Peccatorum bina facies p.301.n.19
Peccatorē odire quare liceat, ibi.20
Peccator peccādo non solum est iniustus sed proditor p.310.n.11
Peccatores quidam animā vendūt, alij eam pignorant p.311.n.14
Peccatores & infideles, quibus vt ministris Deus vtitur ad aliorum vltionē, postmodum à Deo puniuntur p.275.n.11
Peccatores, absque corde esse dicūtur p.183.n.35
POENA dāni maxima est omnium quas damnati patiuntur. p.69.n.22.& p.360.n.26
Pœna est grauissima Deū non punire aliquos peccatores p.83.n.19
POENA alia vitæ actiuæ exercitia quæ tū conferant. p.640.nu.19
Pœnitendum est de peccato quotiescūq; memoriæ occurrit practice p.254.n.13. Quid sit practice occurrere quidq; speculatiue, ibi.
POENitentiam protrahentes animam pignorant. p.311.n.14
Pœnitentiæ efficacia admirabilis p.442.n.30
De pœnitentia nunquam cogitantes animā vendunt ibid.
Pœnitentiam Deus interuallo aliquo temporis spērat p.599.n.23
Contra eos qui pœnitentiam differunt p.565.n.30.& p.577.n.21. & p.905.n.43
Pœnitentiæ sacramenti institutio. p.18.n.20.& quare post resurrectionem fuerit institutum & nō in nouissima cœna. p.21.n.28
Pœnitentia in extrema vitæ hora laboriosa & difficilis. p.905.n.44
PERSecutiones non pati signū est condēnationis p.218.n.3.
PERSeuerantiæ donum quotidie petimus cum dicimus sanctificetur nomen tuum, &c. pag.509. num.37
Perseuerantiæ in bonis operibus necessitas. p.505.n.25. & p.508. num.34
Perseuerantia diuinæ miserationis præcipua causa. p.325.n.28
Perseuerantia in peccato pag.275. num.15
Salus perseuerantibus solum datur. pag.507.n.32
Homo perseuerans breuiter perfectionē consequitur. pa.508.n.36
Ad perseuerantiam conseq̄dam val-

valde conducit beneficiorum ac ceptorum memoria. p. 510. n. 42
Qui nō perseuerat in bono inceptō merita cōparata amittit. pag. 509. n. 38. & deterior quam antea redditur. p. 50'. n. 40
Perseuerantia in præmium aliarū virtutum à domino elargitur sicut & incōstantia in pœnā peccatorum. p. 813. n. 6
Perseuerantia supplet defectum fidei. p. 736. n. 58
Perseuerantia etiam iniquissimo homini vim infert vt postulata concedat. p. 737. n. 61
PHARIsæorum opera ex defectu optimi finis condemnantur pa. 296. nu. 4
Pharisæi existimabant praua desideria & odium non esse peccata, & quare. p. 300. n. 17
Pharisæos quare Christus dominus genimina viperarū appellauerit p. 259. n. 22
Pharisæi nō habebant verā iustitiā sed simulatam. p. 307. n. 3
Pharisæorū status inter Hebræos perfectissimus erat & quare nūc pharisæos infames appellamus, p. 253. n. 9
Pharisæi Christo aduersabātur quia ipsi etiam idem cōcionandi munus exercebant. p. 589. n. 8
PHILippi Macedonis influu, Philosophi sui regni celebrē quæstionem ventilarunt. p. 131. n. 21
PHILOsophorum nullus in quo beatitudo consisteret cognouit. pag. 240. n. 4
Philosophis gētilibus quare nō profuerūt virtutes morales. p. 564. 29
PIEtas vide misericordia.
PIGritia Christianorū in rebus spiritualibus increpatur pagi. 564. n. 27. & 574. n. 11
Pigri sumus ad bene operādū, & diligētes ad alijs nocēdū. p. 574. n. 2
PISCIS cuiusdam cum ceto pugna. pag. 266. n. 17
PLAto ignorantiæ tribuebat malitiā & peccata hominū. p. 77. n. 12
POLypi natura pag. 109. n. 15
PORTio superior & inferior. p. 186 num. 6
Præcepta decalogi à pluribus nos exonerant quam onerant p. 531. num. 21
Præcepta decalogi prius fuerunt in lege naturæ & in lege scripturæ data ibid.
Præcipit Deus hominibus vt iustitiā operentur non propter suam vtilitatē sed propter gloriam & cōmodū hominū. p. 299. n. 15
Prædicator vide in verbo concionator
Prædestinationis signum est in bonis operibus perseuerantia. 506 num. 29
Prædestinatiō non est præterita p. 683. n. 4
Prædestinati salus adeò certa, ac si iam accepta fuisset. p. 664. n. 35.
Prædestinatorum numerus vsq; ad consummationē sæculi non implebitur. p. 711. n. 43.

Prædestinati comparantur ouibus propter obedientiam p. 37.n.11. & nu.13. & n. 17
Prælatus clypeus est, defendēs subditum non solū à tyrannide corporis sed à dæmonis ictibus pa. 343.num.9
Prælati subuenire debent necessitatibus corporalibus subditorum p.339.n.38
Prælati boni qui animā ponāt pro ouib⁹ suis vix reperiūtur p. 46.10
Qui prælaturas acceptāt quāto periculo se exponant p.817.n.29
Prælati optimi cōditiones. p. 47.n. 13. & p.54.n.3
Prælatus qui nō dat pro ouibus suis bona temporalia difficile dabit vitam p.47.n.13
Prælatū coadiutorē sui muneris ali quando habere laudabile est pa. 293.n.29
Prælatorum & principum obliuio in remunerandis obsequijs sibi exhibitis p.300.n.26
Prælatus in conuentu suo pacem habere non potest si sit personarum acceptor p.6.nu.16. assimilatur centri circumferentiæ ibidē.
Prælatorum re fidētia nęcessaria. pa. 48.nu.16
Prælatus ex officio prædicare tenetur, religiosi excōmunicati ne.48.15
Prælatis subditorū necessitates sunt impositæ & eis compati & remediū adhibere tenētur p.397. n.18
Prælatus magis dolere debet afflictionē subditorū, quā bonorum tēporaliū amissionē p.49.n.18
Prælatus duplici indiget solicitudine p.59.n.18
Prælatus subditos benigne gubernare debet p.276.n.14. & pagina 287.11
Prælato obedire est Deo obedire, & ipsum spernere est Deum contemnere p.572.n.4
Prælatus non est eligendus qui nō est mansuetus p.376.nu.38
Prælati asperitas & arrogantia, destructionis subditorum est causa, p.287.nu.11
Prælatus est cor populi, & quare p. 572.num.4
Prælatorum exemplum quantę sit efficaciæ pagin 571. & 572. & pa. 819 nu.35 & pa.820.n. 39. & pa. 759.nu.58
Prælati correctio difficilis p.573.n.7
Oportet prælatum in Iesu Christi sequela subditos anteire. p.522.4
Prælatus aut dominus tēporalis licet tyrannus sit ei obedientia, & obsequium propter Dei amorem debetur, & id Deo placet. pa.536. num.35
Prælatum debere vti asperis verbis p.820.n.38. & quando, & quomodo. p.302.n.33
Prælatis magnam reuerentiam deberi, & eorum peccata nō esse publicanda p.857.n.23
Prælatos debere esse senes. pa.899. num.18
PRÆLIARI contra fidem inimicos, in auxilium, domini pergere

re est pag.179.num.22
Præmium aliquorũ bonorũ operũ tribuitur malis in hac vita, vt in æterna vita omnino puniãtur, bonis è contra accidit, p.582.n.31.
Præmium Dei & præmiũ diaboli cõtinuo cõtẽplandũ.p.534.29
Præsentiæ Christi gratia & virtus, p.318.n.4
Præsciti ex punitionibus Dei paruã vtilitatẽ educunt.p.407.n.6. & 408.n.7
Præsciti in tribulationibus, ægritudinibus, & laboribus magis peruertuntur p.664.nu.34. contra prædestinati nu.35
Principes dissolutorum hominum consortia fugere debent. p. 114. n.30. princeps vide Prælatus.
Promissa data custodientibus diuina præcepta, fidelia sunt & magna.p.350 n.32
Promissiones Dei quomodo intelligendę sint p.361.n.29
Propinquorum perditio magis dolenda quam extraneorum p.653. num.2
Prosperitas hominem dissoluit pagin.198.n.4
Prosperitatẽ cũ labore aliquãdo cõiungit Deus p.200.n.10
Prosperitatis finis maxime formidãdus præcipue à malis.p.200.12
Prosperitatis tẽpore aliqui Deũ diligũt, â quo aduersa fortuna recedunt p.108.n.13
Proximo qui subueniat vix inuenitur nisi quando ex eo vtilitatem educere intendit.p.651.n.52
Publicanus quid significet, pa.253. num.8
In purgatorio qui sunt contra suam voluntatem ibi existunt.p.682. num.43
Puritas cordis ad orandum necessaria.p.180.num.26

Q.

QVare vult Deus vt ab eo petamus aliquid p.185.n.2
Quæstio, quid in toto orbe terrarũ maius sit.pag.131.num.21

R.

RAcha quid significet pa.304. num.29
Ratio arcta Deo reddenda, p. 368. num.13
Ad rationem reddendam diuersis modis homines vocat Deus pa. 799.n.46
Raziæ amor erga populũ Hebręũ pag.45.n.5
Reconciliatio cum fratre læso antè eucharistiæ, sumptionẽ quomodo facienda.p.316.n.29
Reddit Deus bonum pro malo, p. 260.n.29
Regni cęlorum nomine quid intelligatur.p.669.nu.20, & pa.790. num.21
Religio conseruat virtutes, quæ in sæculo marcescunt pag.150.numero.11

Religiosus status quam securus. p. 797. n. 33
Religiosi maxime sunt venerandi. p. 273. n. 5
Religiosi suis orationib⁹ seuera Dei supplicia de peccatoribus sumēda detinent. ibid.
Religiones quare fundatæ fuerint. p. 201. n. 25. & p. 207. n. 32
Religiones aliam habent interiorē religionem, scilicet contemplationem & conuersationem cum Deo. p. 205. nu. 27
Religionis & mundi cōgressus ibid. num. 26
Religioni se dedicare relicto mundo quam bonum. p. 484. n. 5. & p. 485. vsque ad p. 487
Religiosi deprauati mores lancea sunt eius oculos affigentes. p. 206 num. 28
Religiosorum scala quæ pag. 486. num. 9
Religionis vota fræni sunt quibus passiones mortaliū cohibentur. p. 206. n. 29
Religiosus promissa vota stricte seruare tenetur, nec voluntatē propriam habere.
Religioso negotia sæcularia interdicta sunt. p. 357. n. 16
Religiosorum habitus & capillitium quid significent. p. 716. nu. 58.
Religiosi præcipuum studium est, soli Deo placere & fugere mundi oculos. p. 485. num. 7.
Religiosorum in tentationibus remedium quod sit. p. 486. nu. 10
Reprehensio & reprehēsor semper in hoc sæculo odio prosequūtur. p. 635. n. 6
Reprehensio vt prosit non debet esse sine feruore & ira pag. 303. numer. 25
Reprehensio quam necessaria sit. p. 636. n. 7
In reprehensione oportet modum seruare & qualem pagina. 636. num. 9
Reprehensio est potissimum signū addignoscendam mortificationē alicuius p. 735. n. 54
Reprehensio omnibus amara, sed præcipue magnatibus p. 735. 55
Reprehensionis singularis modus quo Deus vtitur pagina. 860. numero. 33
Resurrectio Christi Domini quomodo nos iustificauerit. pag. 16. numero. 13
Resurrectio Christi domini nō solum fuit causa exemplaris nostræ iustificationis, sed efficiens ibid. num. 15
Resurrectio Christi domini duplicē in nobis resurrectionem operata est ibid.
Resurrectionis nostræ signum maximum est operari hominē contra carnis inclinationem pag. 17 num. 18
Regi licet tyranno tributum debetur pa. 822. num. 45. quanto magis catholico pagina. 823. numero 46
Regibus incūbit tyrannitates seuere

re punire, pag. 802. num. 56
Quę sit regum maior infælicitas pa. 826. nume. 56
Rex in suo regno pacem habere nequit si sit personarum acceptor. p. 6. nume. 16. assimilatur centri circunferentiæ ibid.
Reges iusti vocantur in sacra pagina, & quare pag. 527. nu. 8
Reges secundum subditorum merita munera conferre debent. pag. 527. num 8
REVS nisi audita eius confessione condemnari non debet pagi. 373. num. 29
ROGATIones quare tali tempore celebrentur, quatuor dantur causę. pa. 161. nu. 6. &. nu. 13. &. num. 27. & nu 33

S.

SABBATHI festũ cur in die Dominica fuit translatũ pa. 597. num. 31
SACERdos de progenie & suorum nobilitate curare non debet pa 561. nume. 18
Sacerdotis de remittendis peccatis dignitas quam magna sit. pagin. 681. nu. 41
Sacerdotis nomine aliquando illustris excellensque vir designatur pag. 29. num. 19
Sacerdotes nouæ legis præstantiores sunt sacerdotibus priscæ legis, sanctioresque esse debẽt, ibidem nume. 20
Sacerdotalium indumentorũ significatio, ibid.
Sacerdotes nouæ legis Christi personam agunt, pag. 30. nu. 21
Sacerdotum est non solum iudicare sed etiã sanare spirituales animæ morbos pa. 504. nu. 2
Sacerdotes improbi aui discolori & Camæleoni comparantur pagi. 522. num. 25
Sacerdotes cum primi sint in dignitate primi etiam in reuerentia esse debent pag. 559. 12. & pag. 29. nume. 20
Sacerdotibus quanta reuerentia & obedientia debeatur. pagina 29. nu. 20. &. pag. 559. nu. 13. & pagi. 857. num. 23
Sacerdotes quales esse oporteat p. 560. num. 15 & pag. 888. num. 55.
Sacerdotes oportet virtutibus & bonis exemplis esse insignes. pagi. 561. num. 19
Sacerdoti contradicere quam pernicioſum sit pa. 832. nu. 10
Sacerdotum peccata non esse detegenda pa 857. nu. 23
Sacerdotis status quam excellens. pag. 887. num. 44
SACRAE scripturę certitudo, & infallibilitas p. 195. n. 33
Sacræ scripturæ & diuinæ legis cognitio ad obseruationem eius ordinatur pag. 72. nu. 30
Sacra scriptura exigit ad sui intellectiones vt exponatur à Christo per prædicatorẽ aut doctorem p. 71. nu. 28

Sacræ

Sacræ scripturæ cognitio extirpatione vitiorum acquiritur. ibidē
Sacra scriptura afflicta corda cōsolatur.pag.74.num.1
In scriptura sacra numerus dualis parum,septenus autem multum significat,pag.707.nu 32
SALVOS fieri omnes homines qui carni & sanguini renunciant vult Deus,pag.338.30
SANCT Orū inuocatio quanti sit momenti,pag.741.nu.4
Sancti omnes tā angeli quam beati & homines,virga appellantur.p. 161.num.6
Sancti parui pendunt ea quæ propter Deum patiuntur,Deus è contra ea extollit.pa.65.nu.10
In sanctorum orationibus quas pro nobis fundunt præsertim B. Mariæ magna fiducia est habenda. pag.741.nu.6
Quare sanctorum corpora in terris vsq; ad vniuersalem resurrectionem manere Deus voluerit, notanda causa,pa.742.nu.8
SAPIentia donum est Dei, pag. 124.num.23
Vt sapientia vera præditi simus in duobus libris continuo legere debemus.& q sunt isti libri.p.623.9
Sapiens sine Deo ab ipsa sapientia insipiens fit,pag.621.num.7
Sapientia vincit malitiam, pa. 601. num.43
Sapientes sine virtute & amore Dei ecclesiæ perniciosissimi, pagina. 610.num.2
Sapientia homines efficit potentes ad frenandas passiones & appetitus,pag.620.num.5
Sapientiæ vita,& quod ei vigorem tribuit est diuina gratia, sine qua sapientia mortua est.pa. 620. n.5
SAPIentes gratia priuati miserime superantur,pag,621.n.7
SATHanas vocatur in sacris literis qui proximum suum immerito contubat.pag.4.10
Sathan per antonomasiam, vocatur peccator,pag.802.nu. 55
SATISfactio quid sit.pag.531. numer.19
SCANDalum quid sit,pagi.461. num.13
In eos qui scādalizant Dei commination,pag.461.nu.13
Scandalum vide in verbo exemplū malum.
SCIENtiam cœlestem si non addiscimus nūquam vitam ęternam consequuturos speremus, pagi, 684.num.6
SCIPIonis sententia de Iudicis qualitate,pag.334.32
SCRIBarum,aduocatorū, & procuratorū vitiū pernicioſissimū. pa. 616.nu.46.& pa.729.nu.35
SEMInatio duplex alia actionum humanarum alia frugum inter se oppositæ,pa.313.nu.20
SENEcæ sententia de ingratitudine,pag.803.num.59
Senecæ sententia de solicitudine bonorū temporaliū.p.546.nu.24
SICCitas in orando aliquādo experper-

permissione Dei ad maius meritum, aliquando propter demeritum orantium contingit pa.189. num.14

SILENTII virtus extollitur.p. 818.nu.31

Silentij cura non tantum ad vitanda peccata,sed ad animi tranquillitatem prodest pagina.819.numer.54.

Silentium vide in verbo lingua.

Propter simonias Christiana respublica passa est detrimentum pa. 728.nu.34.

SIMPLEX,in sacra scriptura aliquando idem significat quod perfectus aut integer pagina.307.numer.2

SINEdoche figura, in sacra pagina nimis vsitata pagi. 769.numer.19

SINGVlaritas in vita & moribus non omnino vitãda nec adeò reprehendenda pa.715.nu.55

SOCIEtas deprauata, præsertim magistri quam pernicioſa.p.837. nu.25

SOCRAtis sententia de recipiendis hospitibus pa.605.nu.6

Socratis sententia de fame pa.605. num.6

SOLItudo est quærenda, & quare pag.483.num.1.& pagi.484. num.3

Solitudinis & quietis amatoribus Deus sua dona communicat p.8. nu.22

SORS iustorum & malorum p.79. nu.17.& pa.82.nu.26

SPES firma & fiducia animæ timorem & anxias curas depellit. p.6. nu.17 &p.7.n.18 nu.19.&.20

Vt spem & fiduciam seruorũ suorũ experiatur & manifestet Deus, vtque illi maius præmiũ mereantur,non statim ac calamitatibus anguntur eis subuenit, sed post aliquod tempus pa.6.nu.17.& p. 8.nu.19.

Spes cõsequendi gloriam ex quibus causis nascatur p.688.nu.17

Spei fructus & effectus p.878.num. 25.vsque ad.881

Ad sperandum exhortatio ibid.

SPIRItuales boni vide in verbo bonum spirituale.

SPIRItus sanctus quare dicatur paracletus p.118.nu.5

Vt Spiritus sanctus ad Apostolos veniret necessarius fuit Christi domini recessus pa.99.nu.23.& pag. 100.nu.25.& pag.100.nu.19.& p. 118.nu.7.

Spiritus sanctus quare dicatur spiritus veritatis p.124,nu.23

Spiritus sancti missio infallibile fuit testimonium quod Christus dominus erat verus Deus p.202.18

Spiritus sancti aduentus mirabiles effectus operatus est in cordibus Apostolorum pa.209.num.2

A spiritu sancto verum solatium profluit & non aliunde p.211.nu.8

Spiritus sancti consolatio quid sit p. 221.nu.12

Spiritus sancti consolatio quare for titu-

titudinem afferat p.223.nu.17
Spiritus sanctus quare digitus Dei in sacris literis dicatur p.497.n.2.
STATVS sublimioris dilectio dã natur.pag.227 nu.32
Iuxta suum statum quilibet debet viuere.p.357.nu.16
STRVTHIO aspectu fouet ouasua.pag.49 nu.27
SVBDITI Benigne gubernandi sunt pa.276.nu.13
Subditi obedientia pag.277.nu.15.
SVMPTVS superflui pagi.99. num.23
SVPERBIA inuidiæ mater, inuidia autem odij & iræ, pagi.28. numer.17
Superbi & diuites afflictionibus & laboribus curantur.pag.729.nu.37. & pag.730.nu.39
Superbia hominibus adeo pernicio sa vt quærat Deus inuentiones ad homines ab ipsa eripiendos.pag. 702.nu.17
Ad superbiam vitandam singulare remedium pag.703.numer.18.& aliud singulare & vnicum.nu.19.
Superbia grauissimum est omnium peccatorum secundum genus, & quare pag.236.nu.26
Superbia radix est hypocrisis p.297 num.6.
Superbia semper coniuncta est cum arrogantia ibid.
Superbia efficit homines impios & in proximos crudeles pag.425.nu. 17.& pag.439.nu.23.
Superbia Deo maxime odibilis pagina.718.numer.2
In quocunque peccato principium eius est superbia & quare pag.718 num.2
Superbia omnibus fauet peccatis vt ab omnibus perpetretur pag.718. num.3
Superbia aduersus omnes virtutes bellum gerit p.718.nu.3
Superbia nostra Babyloniæ & Luciferi superbiam superat.pagi.719. num.5
Superbia quibusdam ex genere nobilitatis suæ oritur p.719 num.6.
Superbia comparatur ex sublimibus dignitatibus & fauoribus pa. 721.nu.22
Superbia debet pulchritudinẽ alijs virtutibus pa.722.nu.25
Superbi inurbani & elati erga proximos pa.722.nu.16.& vnde hoc eis accidat.pag.723.nu.17
Superbi etiam coram Deo authoritatem suam seruare volunt pagi. 723.nu.19
SVRDVM quare Deus à turba separauit vt eum lucraretur pagi. 463.& 464
SVSPicio pag. 375.nu.34. vide verbum iudicium temerarium.
SVSTinere idem quod expectare aliquando significat pagin.325. num.19

T.

TEMPLVM est peculiaris locus ad orandum & laudandum

dum Deum pag.415.nu.30.
Cum templa vera Dei simus ab omni nequitia purificemur oportet. pagi.146.nume.32.& pagi.417. nu.34.
Inter hæc viua templa Dei quæ sit differentia: vide pagi.418. numero.38.
In templum non debet quis ire nisi vt oret.pag.24.nu.14
In templo aliquod peccatum committere summa impudentia. pa. 425.nu.16
Templum Dei quare vocetur Christianus. pagi.224.nu.2 & pagi. 416.nu.32.& pag 766.nu.9
TEMPORalia omnia cum festinatione transire debemus. pagi. 515.&.516
TEMPVS vane perdere execrãtur.pag.562.nu.22.& pagi.563. nu.26.& pag.564.nu.27
Tempus opportunum recte operãdi quod sit.p.356.nu.13
TENERitudo Dei erga eos qui ob eius gloriam & amorem patiuntur pressuram. pagina.226. num.27
TENTATionis fructus, & vtilitas.pag.133.nu.26.
Tentatio, vide in verbo labor.
TERRA habet se sicut mater respectu herbarum quas vltro producit earum vero quæ in ea seminantur, vt noueræ.p.118.nu.2
TERRAE sterilitate punit Deus peccatores vt ad ipsum conuertantur.pag.168.nu.27
TIBERII Cæsaris sententia de qualitate iudicis.p.373.nu.30
TIMOR Dei bonis replet habẽtem illum. pag.359.nu.24
Timere Deum est ipsum venerari. pag.775.nu.38.
Timor Dei quam vtilis. pagi. 775. & pag.776.num.4.& pagi.809 num.5.
Tyrannorum tormenta breuissime peruenire faciunt martyres ad portum fœlicem.p.217.nu.25
Tyrannos reges Deus permittit propter populi scelera. pagin.446. num.4
Tyrani & crudeles increpantur. p. 801.&.802
TITVLVS à Deo largitus maxime differt ab eo quem homines largiuntur.p.141.nu.17
Per tormenta quæ in sua humanitate Christus Dominus passus est vult cognosci.pag.14.nu.8.
TRIBVlatio, vide labor.
TRISTITIA spiritualem iterim pedit.116.nu.1
Tristitiæ remedium est illam pandere. Ibidem.
Tristitia nimia mentem perturbat. pag.62.nu.2.& pag.75.num.5. & pag.96.nu.14.
Tristitia, vide in verbo, labor.
Tristis & lugubris mentis dolor. p. 117.nu.2.
TVNICA vna id quod necessarium est ad vitam degendam significat.p.366.nu.8.

V.

VErbum diuinum, vide in verbo Christus.

Verbum diuinum quod à concionatore profertur, vide in verbo, eloquia diuina.

Verba Dei, & Christi Domini dulcissima sunt. pag. 34. nu. 3. & pagi. 35. nu. 5

Verba iusti attractiua sunt, & plena charitatis. p. 33. nu. 1

Verba dulcia quæ ad misericordiã inuitant, baculus sunt quo peccator sustentatur ne in diffidẽtiam labatur. pag. 290. n. 20

Verborum asperitas aliquando internam animi pacem turbat. pagi. 302. nu. 23

Verbis asperis quando vti debeant prælati. Ibidem.

Verbum priusquam ex ore proma tur in statera rationis est ponderandum. pag. 815. nu. 23

VERECVNdia plurimos à vitijs se abdicare facit. p. 809. nu. 6

VERITAS iniquos vexat. pag. 97. nu. 16

VESTES singulæ, Episcoporũ, monachorum, clericorũ, & ministrorum iustitiç quid significent, pag. 716. nu. 57

Vestium profanitas increpatur. p. 711. nu. 43. & quot mala pariat. pag. 549. nu. 34. & p. 550. nu. 36.

VICTORIAM quare infideles cum opprobrio nostro fere semper reportant. p. 625. nu. 21

Ad victoriam ab inimicis reportandam quid faciendum. p. 854. n. 15

Vim inferendi duplex modus & flagellis, & amore. p. 244. nu. 17

VINCI hominem à dæmone culpa hominis est non potentia dæmonis. pa. 123. nu. 20

VIPERAE catuli matris viscera rũpunt in suo ortu. p. 257. 22

VIRGA in manu Moysis cum oraret quid significabat. pa. 140. num. 14

VIRGINES nullo cultu melius ornatæ sunt quam simplici, pag. 912. nu. 46

VIRTVS ficta diù durare nequit. pag. 341. nu. 3

Virtus laudata crescit vera virtus est pag. 471. nu. 6

Virtutis verç & simulatæ discrimẽ. p. 341. nu. 5

Virtutes infusas ponendas esse ex sacra Scriptura conuincitur. pag. 331. nu. 9

Virtutes omnes simul componunt verum Christianum. pa. 363. 4

Quanto quis virtutibus plenior est tanto maiori cura, & prçcaute viuere debere. p. 719.

Virtute maculæ ignobilitatis extra huntur. pag. 720. 8

In virtute aliena neminem confidere debere. p. 719. nu. 7

Vbi de virtute, & charitate agitur nulla ratio prosapia est dignitatis sæcularis habenda. p. 438. 64

Virtutis præmium est honor. pag. 718. num. 49

Virtutes falsæ magis impediunt quod Deus in mente aliqua habitet quam maxima vitia. pagi. 433. nu. 3
Virtutes falsæ quæ sunt. p. 433. 4
Virtutis fictio & sanctitatis, persistere diu non potest. p. 341. 3
Qui virtuosum laudat iustitiã exercet, qui vitiosum cõmendat iniustitiam facit. p. 470. 2
VITA redemptoris nostri comparatur agro referto suauissimis floribus. pag. 8. nu. 23
Vita tempus est hominis ad bene operãdum, mors tempus Dei ad puniendum vel præmiandum. p. 356. nu. 19
Vitæ iustorum & malorum discrimen. p. 87. nu. 11
Vita iusti improborum reprehẽsio est. p. 256. nu. 29
Vita actiua contemplatiuam præcedere debet. pagi. 314. nu. 24 & p. 640. nu. 20
Vita hominis describitur. p. 90. 20
Vita peccatoris vmbræ aptissime comparatur. p. 402. nu. 33
Ex vitæ huius bonis, licet æternę vitæ beatitudinẽ venari. pagi. 299. nu. 7
Vita actiua & contẽplatiua vespere, & mane appellãtur, & quare. pag. 314. nu. 25
Vita humana maxime preciosa. p. 373. nu. 28
Vita actiua & contemplatiua Liæ, & Rachel cõparatur. p. 640. 20
Vita Christiana stadio apprime cõparatur. p. 511. 2
Inter huius vitæ miserias est hominem pati quę non vult, & sic inuidere ei, qui non patitur ea quæ ipse patitur. p. 699. 7
In vita spirituali à minoribus exercitijs inchoantes ad maiora ascendendum. p. 641. nu. 23
Vita contemplatiua hic incipit, & in cælo finitur, actiua vero hic incipit & finitur. p. 767. 1
Vita hominũ quare breuior sit his temporibus quam olim. p. 892. 5
In vita & moribus singularitas non omnino vitanda nec adeo reprehendenda. pag. 715. 55
VIVERE quilibei debet iuxta status sui conditionem. p. 357. 16
Dũ viuit homo pupillus est: & venditionem suæ animæ dæmoni facta, dum viuit irritare potest p. 312. nu. 17
VOCATIO ad ecclesiam maximum beneficium. p. 354. 7
Vocari ad ecclesiam ex mera gratia & liberalitate diuina prouenit. pa. 289. nu. 17
Vocat Deus ad se homines diuersimode. p. 727. nu. 30
Vocat peccatores Deus, conscientiæ morsu & cõmotione. pa. 382. nu. 15. & prædicatorum vocibus p. 383. nu. 16
VOLVPTAS, vide bonum tẽporale.
Voluptates omnes huius vitæ sicũ tormentis damnatorũ cõparentur nihil præponderãt. p. 69. 22

Voluptates huius vitæ non subsistūt. ibidem. nu. 23. & p. 91. n. 24
Voluptates huius vitæ à Deo separant. p. 109. 15
Voluptas temporalis duplex. pag 120. nu. 11.
Voluptas carnalis homines effæminatos facit, spiritualis autem fortes & constantes. p. 222. n. 15
Voluptatum huius mundi amatorum pœna post vitæ discessum. p. 228. n. 4
Voluptates huius mundi stuporem degustanti generāt & desiderium cælestium tollunt. p. 231. nu. 13
Voluptates temporales breuissimè finiuntur. p. 241. n. 9
Voluptates huius mundi exiguæ & parui momenti sunt. p. 268. 23
Voluptates peccatorum, amarissima acerbitas consequetur. pagi. 358. n. 21
Voluptatum consideratio necessaria est, nè in illis quis offendat. p. 236. n. 28
Voluptatum huius sęculi finis quis sit, & quod semper considerandus est. p. 891. n. 2. & ipsarum bonitas. p. 893. nu. 8.
VOLVNTAS. diuina rem instam efficit & quidquid vult bonum est. p. 126. n. 4.
Voluntas gubernatrix est animæ, & eius assessor est ratio. Ibidem.
Volūtas recta est cum à ratione gubernatur. Ibidem.
Volūtatis maxima vis mouēs alias potētias ad suos actus. p. 355. 10
Volūtas est vna ex præcipus radicibus vnde meritū nostrum oritur.
Volūtati efficaci accedēdi ad Deū, summum bonum eruitur. p. 750. nu. 25. in quo maxime diuina clementia ostenditur. Ibidem.
VRBANItas non prohibetur à Christo. pag. 617. 47
Vrbanitas quam vnq; rēpublicam seu congregationem summopere illustrat. Ibidem.
Vrbanitatem contēnens contra ius & æquitatem officit. p. 617. 48
Vbi vrbanitas deest inferni exemplar reperitur. p. 617. nu. 48
Vrbanitas amoris est causa. pagina 617. nu. 18
Vrbanitas in sacra pagina commendatur. p. 618. & 619
VSVS licitus bonorum temporalium si immoderatus sit potest beatitudine priuare. pag. 234. nu. 19. p. 235. nu. 23
VXOR aliquādo est impedimentum ad gloriam comparandam. pag. 241. 8
Vulnera sāctissima in corpore Christi Dñi relicta sunt, & permanebunt in æternū vt eius passionis & maximi beneficij memoria recens semper habeatur. p. 10. 28
VVLTVRIS acutissimus olfactus. p. 264. nu. 11
Vulturis quædam species, cuius fœminæ absq; maris accessu concipiunt. Ibidem. n. 12

FINIS.

De derelicta. Sf an solui it hic secūdā ptem illi. c. o z male. nō. n. inuit a ꝓrio sensu q illū posset bre cui adultero fidē dedit viuente viro: ex ō eo q du fimoniū cū haberet. solue ergo secundam ptem g. g. solūit primam partem.

ne gs. xxij. q. i. cave. Sed obꝯcit de mfimonio q fideles: si alt nō vult sine cōtumelia creatoris h li: dissoluit mfimoniū. nō ergo ē idiuidua ꝓiun tumelex dissoluit nō hō: vt xxij. q. ij. quos deus tumelia creatoris solūit mfimoniū: vt ex ō diu

Ign vtro q casu. s. in nocentiū.

Esset ꝯ rius. inno/ centius.

Deuo/ ta. ō. e. q. e. deuotam.

Egk ō/ pingit scda qō: an. scilz desponsata vni eo di/ misso pos/ sit alij nu/ bere. cui qō ni vt facili us explicet ībiūgit. g. alia incidē tēm. s. vtrū inter ſpon sum z spon sam sit ꝓiu dū z alle/ gat ad virā q ptē hu/ ius incidē tis: e eā sol/ uit dupli. l. e. §. iuxta l. q ink spō sū z spōsaz ē mfimoni uz initiatū i. nō consu matū: vel i ter sponsuz z sponsam dī ee mfi/ moniū non re pītiū ſ spe futuroꝝ. ſ bis relictis certū ē q ink spōsū z spōsaz uō ē mfimoniū ꝓpie ſūptis vocabulis. spōsus. n. a spō salibus dā spōsalia sūt cōuentio z repromissio futura/ rū nuptiaꝝ. ff. de spō. l. i. z hāc gōnez tractat. g. vsq ad §. sed cōcedatur ibi de secunda gōne dicitur.

Viri. qz in pari seru non pōt ee mfimoniū. ē enim matrimonium due correlationes z ma plura.

Coniunctio an ma rum. . e. cum initiatur.

Individuam. quo ad propositum. perpetuo enim dz cōtrahi mfimoniuz. xxxij. q. ij. solz. z dicit ler q do/ tis causa perpetua est: qz eo voto datur: vt semper apō maritum sit. ff. de iure do. l. i.

Retinens. supple diuini humani iuris cōicatio

sensus capituli: q xpo spūaliter nu/ bunt: si postea publice nupserint nō eas admittendas esse ad pniam cen semus: nisi bi qbus se iunxerant de mundo recesserint: eis subaudiēdū est nubentibus. tunc enī viri de mū do recedunt tūc defungūtur: cuz ab eoz cōcupiscētia ipsi penitus se alie nauerint: sicut mūdus ei dī moztuꝰ quē suis illecebris nō astringit: z il/ lepbibet moztuus ee mūdo q nibil i mundo cōcupiscit. hoc aūt sic intel ligendum ē ex subsequenti exēplo idē innocentius ostendit dicens: q cunqz viro viuente alteri nupserit: adultera babeat: nec ei agēde pnie locus cōcedat: nisi vnus ex bis fue/ rit defunctꝰ. hoc deꝰ derelicta itelli/ gēdum ē: que si viuēte viro suo alte ri nubit: adultera est: nec ad pniam admittit: nisi vel primꝰ reuertat in pulueꝛē: de quo sumptus ē: vel secū dus ab eiꝰ copla cessando ei moriat vt supra dictū ē: qz ergo xpūs cui spū aliter nubūt: iā non moritur: moꝛs illi vltra non dñabitur: restat vt ille cui secūdo nubūt eis moriat. inc vtroqz aūt nisi sic itelligeret: esset cōtrariꝰ dño dicenti per prophetam. In qua cūqz hora peccatoꝛ cōuersus fuerit zc. z cūctis iterptibus diuine legis inueniret ee aduersus. probat illud idē au ēte illius capli: quo deuotaꝰ q maritū accepit: pbibet ad pniam admitti: nisi vel vteroqz ptinētiā pro/

fessus fuerit: vel ille cui se iunxerat de hoc mundo decesserit.

Eqkb secūda qō: qua qri, tur an puelle alti despon sate possint renūciare pri ori cōditōi z trāsferre sua vota ad alium. Hic primū viden duz ē: an ꝓiugium sit iter eos. secun do an possint ab iuicē discedere: eos aūt cōiuges ee z ex diffinitiōe cōiu gij z aucte multoꝝ facile probatur sunt enī nuptie siue mfimoniū viriꝰ mulieriscqz cōiunctioꝰ: indiuiduā vi te cōsuetudinē retinensm. Inter bos aūt fuit cōiunctio: q indiuiduā vite cōsuetudinē exigebat. fuit enī iter eos ꝓsensus q ē efficiēsn cā mfi monij: iuxta illud isidozi: ꝓsensus fa cit matrimonium. Item io. chrysostomus super mattheum.

Matrimoniū qdē nō facit coi/ ſ voluntas: z iō nō soluit illud sepatio coꝛpis ſ voluntatis: iō q dimittit ꝓiugē suā: z aliā non ac cipit adhuc ē maritꝰ. Mā z si coꝛ pore sepatus ē: mē adhuc voluntate ꝓiunctus ē. cū ergo aliā accepit tūc eam plene dimittit. Non ergo q di/ mittit mechat: sed q alteram ducit.

Item nicolaus papa.

Officiat solus ſm leges con/ sensus eoꝝ: de quoꝝ quarunqz ꝓsensu z coniunctiōibus agitur qui solus si defuerit: cetera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur.

apud labeonem, hoc aūt scias: q licet dns aliquis ne dns rei alicuiꝰ: non ideo perdit dñium. secus est in pos ne: vt. ff. de acqui. pos. si quis. vi. §. i.

Officiat. solus. vba enī tm necessaria sūt ad pbati ex de spō. tue. z exponūt quidā ſm. l. ſ cāones. vi isti can. imo potius vt ꝓium p canonem. j. xxij. q. ij. c. pe. Sed dic q illi cano. sunt. xxix. q. ij. si gs. ex ō ꝓiugi. se ex de rap. cū cām. vel dic ſm. l. put sonat ſra sed hec dic lus non excludit consensus parentum imo tm alias sol tates que fiunt circa matrimonium: quasi dicat solus e consensus est cā effectiua matrimonij: z ideo non sunt rie. ll. ille. C. de nup. nec filium. ff. de ritu nup. nuptie qu cunt q in matrimonio requiritur

Cum ergo inter istos cōsensus intercesserit q solus matrimoniū facit pz hos cōiuges fuisse. Sed q̄ritur qs ꝓsensus facit mr̄imoniū: an consensus cohabitatōis: an carnalis copule: a n vterqz si cohabitatōis consensus matrimoniū facit tūc frater cū sozore mr̄imoniū pōt ꝯhē. si carnal copule: inter mariā z ioseph. nō fuit ꝯiugiū. nouerat enim maria se virginē pseueraturā. vnde ait angelo quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco. i. mē non cognituram proposui.

Necq enī qz tunc virū nō cognoscebat: necesse erat ingrī: quō posset filiū hr̄e: sed qz nūq̄ se cognituram proposuerat. si ergo cōtra suū propositum postea consensit i carnalē copulā rea facta ē voti v̄ginalis[b] mente si nō ope violati: qđ ō ea sentire nefas est. Sed sicut augūstin[o] ait.

Beata maria proposuit se fuaturā votū virginitatis in cozde sed ipsum virginitatis votū non expressit oze[c]. subiecit se diuīe dispositioni: dum proposuit se pseueraturā virginē: nisi deus aliter ei reuelaret. cōmittens ergo virginitatē suaz diuine dispositioni: cōsensit[a] in carnalem copulam nō illam appetēdo sed diuine inspirationi i vtroq obediendo. postea vero cū filiuz genuit qđ cozde cōceperat simul cū viro labijs expressit. z vterqz i virginitate pmansit. cōsensus ergo cohabitādi z indiuiduam vite cōsuetudinez retinendi iterueniens eos cōiuges fecit. Indiuidua vero vite consuetudo ē talē se in omnibus exhibere viro q̄lis ipsa sibi ē: z econuerso. ad indiuiduam vite itaqz cōsuetudinē ptinet absqz legitimi consēsu virit z orationi etiaz aliqñ nō posse vacare: nec continētiā profiteri q z ergo iste cōsensus fuit inter eos: patet eos ꝯiuges fuisse. Ioānes chrys̄o. super mattheuz.

Omnis res p quascunqz cās nascit: p eas dē dissoluit: mr̄imonium enim non facit coitus: sed voluntas: z iō nō soluit illud sepatio cozporis: sed voluntatis. iō qui dimittit cōiugē suam z aliam nō accipit: adhuc maritus est. Nam z si cozpore iam sepatus ē: tamē adhuc voluntate cōiunctus ē. cum ergo qui vnaz dimittit aliam accipit tūc plene eaz dimittit. non ergo qui dimittit mechatur: sed qui alteraz ducit. Item auctoritate probant cōiuges. Ait enim āb̄rosius i libro de virginib[o].

Cōiugal pactio nō virginitatis defloratio coniugium facit.

Cum[a] initiat ꝯiugiuz coniugiū nomen ascisc̄itur. nam defloratio virginitatis nō facit matrimoniū sed pactio[b] coniugal'. deniqz cū mulier coniungitur viro coniūgium ē: non cum viri admixtione cognosc̄itur. Item isidorus ethymologiarum. li. ix. c. vij.

A prima fide desponsationis coniuges verius appellantur.

Coniuges[a] veri[b] appellant a prima[c] desp̄satiōis fide q̄uis adhuc ignorēt inter eos coniugalis pcubitus. Item ex pci. aphricano.

Quod additio interposita nō valeat ex cōcilio aphricano pbatur. Item.

Consensus. i. maritalis affectus.

Um initiat. i. icipit z exist̄it. ex hoc sumpsit. g di. s. mr̄imoniū aliud initiatū aliud cōsumatu dic: q hoc referī ad actus q cōsiderātur circa moniū. Hā primo consēt̄it: postea cognosc̄it vel u quo ad gnificatiōnē: vt dic/ m[o]. j. e. qu. propter. nō quo ad sui essentiā: cū mr̄imoniū sacratiss̄ima res sit: z q̄scito est pfectum et cōsumatuz quo ad sui essentiam: nec recipit sepationez vel i terst̄itia tpozum.

Dactiō id est pseni sus de pre/senti.

Hō cuz uiri. ar. contra ex̄ ō eq g dixit in mr̄imoniū significauit Hā ibi dicitur q copula cānalis facit matrimoniū sed illud refe/ras ad pre sumptionē ff. de dona. inter virum z vxo. cum. b. §. si mlier ff. de ritu nup. l. iij.

Omnu ges ve rius cōpa/tiuus ꝓ potius. vel verius. i. ꝓ ctius z

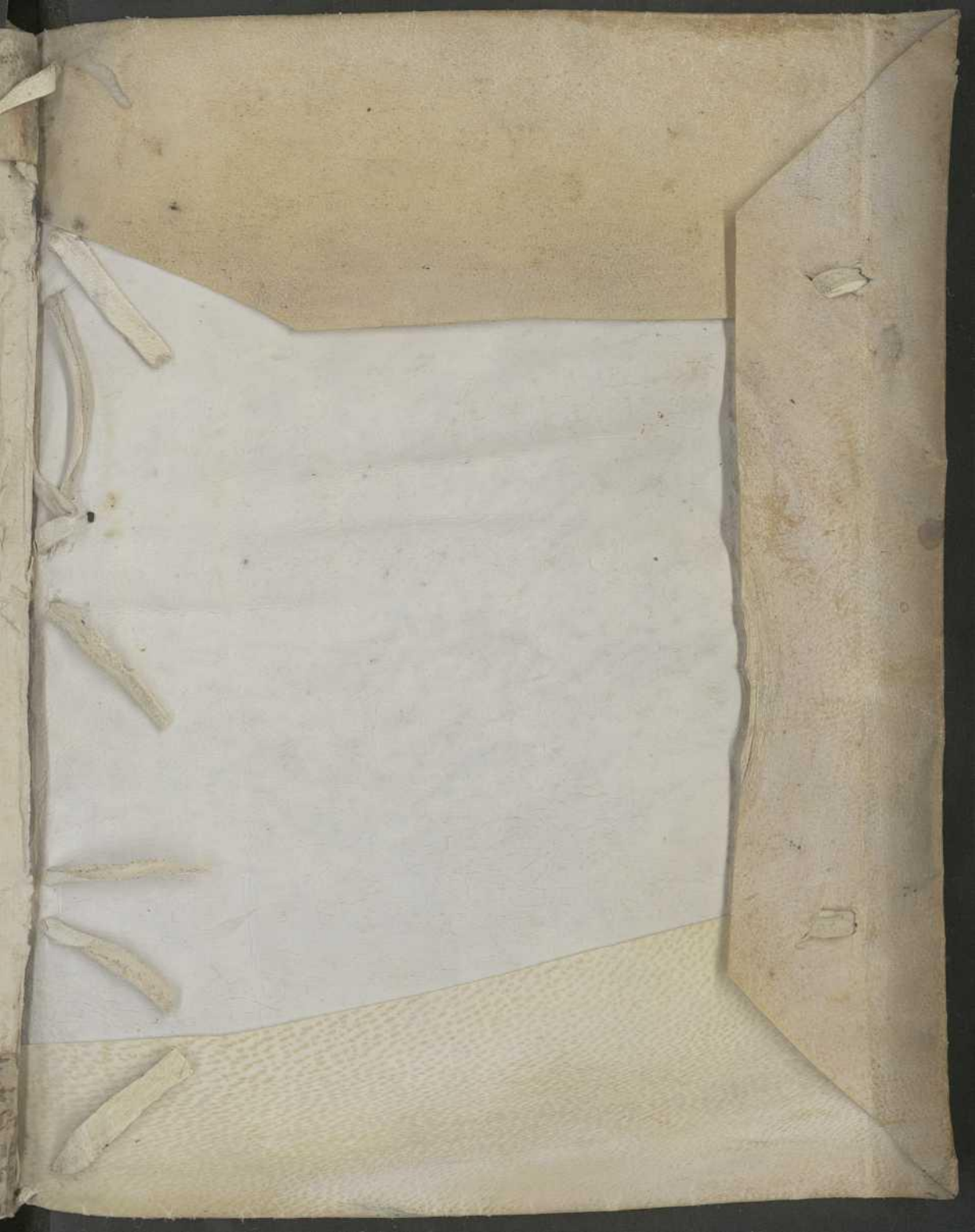
Sepam manss

tibi. r. si volueris tale legatū fi trāsmittes ad heredes: mo expresseris te voluisse. Sec[o] vo ē si ita legauero tibi re: qz illud trāsmittes. ff. de. l. i. si ita legatum sit. §. illi si . imo nec votū dr̄ cōditionale vbi cōditio subintelligit: de cōdi. z demon. conditiones quc. io.

Consensit. i. e. primāz.

nestius q̄z a coitu: sicut inter mariam z ioseph. ar. xx q. v. quod deo.

Prima. dicit. b. q vna est fides qua vir vxori z uerso dz mutuā seruitutē z etiā castitatē secundū bo pone prima fide. i. primo a fide desp̄sationis. Alicunt q due sunt fides. Prima ē qua ei dz castitat ar. xxviij. q. i. caue. Secunda qua mutuā seruitute

78
6

1.750